Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

25859
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΝΗΜΕΙΑ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Δ.Δ
Τ.3
Δεφμα

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΙΙ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
14852/1962

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
1961

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ Δ΄. — ΤΕΥΧΟΣ ΙΙ.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΟΥΓΓΡΟΒΛΑΧΙΑΣ

(1766 - 1828)

ΥΠΟ

ΕΜΜΑΝ. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ Δ.Φ.

ΙΙ. ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ, ΛΟΓΟΙ, ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΙΓΝΑΤΙΟΥ

« Τὸν σεβασμιώτατον ἀρχιερέα Ἰγνάτιον, τὸ καύχημα τοῦ γένους μας ».

ΚΟΡΑΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1961

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

'Αντὶ Προλόγου . . . . . σελ. ζ'
I. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ . . . . . » 1
ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ . . . . . » 320
II. ΛΟΓΟΙ ΙΓΝΑΤΙΟΥ . . . . . » 359
III. ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΙΓΝΑΤΙΟΥ . . . . . » 372
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΕΓΓΡΑΦΩΝ . . . . . » 385
ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ . . . . . » 393
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ . . . . . »

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

ΑΙΓ = 'Αρχεῖον 'Ιονίου Γερουσίας (Κέρκυρα).
ΑΚΣ = 'Αρχεῖον 'Ιωάννου Καρατζᾶ καὶ Μιχαὴλ Σούτσου, ἐν τῷ Μουσείῳ Μπενάκη ('Αθῆναι).
ΓΑΚ = Γενικὰ 'Αρχεῖα τοῦ Κράτους ('Αθῆναι).
H-SA = Haus-, Hof- und Staatsarchiv (Βιέννη).
ΚΑΡ = Κρατικὰ 'Αρχεῖα Ρωσίας (Μόσχα).
ΣΔΚ = Συλλογὴ Δαμιανοῦ Κυριαζῆ, ἐν τῷ Μουσείῳ Μπενάκη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ὁ Ἰγνάτιος εἶχε πυκνὴν ἀλληλογραφίαν μετὰ πλείστων διακεκριμένων Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς του καὶ μετὰ πολλῶν σημαινόντων ξένων. Τὸ προσωπικόν του ἀρχεῖον περιλαμβάνει τὰς πρὸς αὐτὸν στελείσας ἐπιστολάς, ὡς καὶ ἀντίγραφα ὑπομνημάτων τινῶν πολιτικῆς φύσεως. Τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀποσταλέντα γράμματα δὲν ἐσώθησαν ὅλα, διότι ὁ γραμματεὺς αὐτοῦ Δημήτριος Μόστρας δὲν ἐκράτει δυστυχῶς ἀντίγραφα. Διετηρήθησαν ὅμως πολλὰ ἐξ αὐτῶν εἰς δημόσια ἀρχεῖα καὶ ἰδιωτικὰς συλλογὰς ἐν Ἀθήναις, ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἰγνατίου ἐλάχισται μόνον ἐγράφησαν ἰδίᾳ χειρί· αἱ πλεῖσται αὐτῶν ὀφείλονται εἰς τὴν γραφίδα τοῦ Δημ. Μόστρα, ἀλλὰ καὶ ταύτας συνήθιζε νὰ περαίνῃ ἰδιοχείρως ὁ Ἰγνάτιος, προσθέτων εὐχετικάς τινας λέξεις πρὸ τῆς ὑπογραφῆς του.

Ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Ἰγνατίου ἔχουσι δημοσιευθῆ σποραδικῶς ὀλίγαι μόνον ἐπιστολαί. Τὰ ἀξιολογώτερα σχετικὰ δημοσιεύματα εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) *Σπυρίδωνος Παπαγεωργίου*, Τοῦ μητροπολίτου Ἄρτης Ἰγνατίου Α΄ ἀλληλογραφία. Ἐπετηρὶς Φιλ. Συλλ. Παρνασσοῦ, τόμ. ΙΓ΄ (1917), σ. 199-242. Ὁ Παπαγεώργιος ἐδημοσίευσεν ἐκ τοῦ ἀρχείου Ἰγνατίου — τοῦ περιελθόντος νῦν εἰς τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους — εἴκοσιν ἐπιστολὰς πρὸς Ἰγνάτιον, ἀλλὰ μετὰ πολλῶν σφαλμάτων.

2) *Περικλέους Γ. Ζερλέντη*, Συνθήκη Ἑπτανησίων καὶ Ἀλῆ πασᾶ ἔτει 1803. Ἐν Ἀθήναις, 1921. Εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο βιβλίον περιελήφθησαν βιογραφικά τινα στοιχεῖα περὶ τοῦ Ἰγνατίου (σ. 6-12) καὶ ἐδημοσιεύθησαν ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς Ἰονίου Γερουσίας δέκα ἐννέα ἐν συνόλῳ ἔγγραφα (σ. 15-40), τινὰ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται εἰς τὸν Ἰγνάτιον (τὰ ὑπὸ στοιχεῖα Α΄, Β΄, Γ΄, Η΄, Θ΄, Ι΄, ΙΑ΄, ΙΒ΄).

3) *Παντελῆ Μ. Κοντογιάννη*, Ἱστορικὰ ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν (ἐκ τοῦ Ἀρχείου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν). Ἐν Ἀθήναις, 1927. Ὁ Κοντογιάννης ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ βιβλίον του τοῦτο (ἐν σ. 163-209) εἴκοσι δύο γράμματα τοῦ Ἰγνατίου καὶ πρὸς Ἰγνάτιον (ἀρ. 114-135).

4) *Ἑλένης Κούκκου*, Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τοῦ μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Ἰγνατίου πρὸς τὸν Ἰω. Καποδίστριαν, ἐν ΔΙΕΕ τόμ. ΙΒ΄ (1958), σ. 151-177. Ἡ Ἑ. Κούκκου ἀντέγραψε μετὰ σπουδῆς ἐκ τοῦ Ἀρχείου Ἰονίου Γερουσίας καὶ ἐδημοσίευσεν ἕνδεκα ἐπιστολὰς Ἰγνατίου πρὸς Καποδίστριαν καὶ μίαν τοῦ Καποδίστρια πρὸς Ἰγνάτιον.

5) *Douglas Dakin*, British intelligence of events in Greece, 1824-1827 : a

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

documentary collection. Athens 1959. (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ ΔΙΕΕ, τόμ. ΙΓ΄). Ὁ Dakin ἐδημοσίευσεν εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν τέσσαρας ἐν ὅλῳ ἐπιστολὰς τοῦ Ἰγνατίου: μίαν πρὸς Σπ. Τρικούπην (1826) καὶ τρεῖς πρὸς Βιάρον Καποδίστριαν (1827), ἔτι δὲ ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ Πέτρου Μαυρομιχάλη πρὸς Ἰγνάτιον (1827).

Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἀπόκεινται ἐν τῷ Public Record Office τοῦ Λονδίνου (Colonial Office Records).

Ἐπιστολαί τινες τοῦ Ἰγνατίου περιελήφθησαν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀ. Λιγνοῦ ἐκδοθέντα «Ἀρχεῖα τῆς Κοινότητος Ὕδρας» καὶ «Ἀρχεῖον Λ. καὶ Γ. Κουντουριώτου», ὡς καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐξεδόθησαν ἐπίσης λόγοι τινὲς τοῦ Ἰγνατίου ἐν *Ἑρμῇ τῷ Λογίῳ*, ἐν τῷ *Παρνασσῷ* καὶ ἐν τῷ *Νέῳ Ἑλληνομνήμονι*, καθὰ ἐμνημονεύθη ἤδη ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ τοῦ πρώτου τόμου.

Αἱ κατωτέρω δημοσιευόμεναι τὸ πρῶτον ἐπιστολαί, ὡς καὶ τὰ ἄλλα κείμενα, προέρχονται κατὰ τὸ πλεῖστον, ὡς ἐλέχθη καὶ ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ πρώτου τόμου, ἐκ τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους (ἀρχεῖον Ἰγνατίου, ἀρχεῖον Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, συλλογὴ Βλαχογιάννη, ἀρχεῖα Ἐπαναστάσεως 1821, ἰδιωτικαὶ συλλογαί), ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἰονίου Γερουσίας (ἀρχεῖον Καποδίστρια), ἐκ τῆς συλλογῆς Δαμιανοῦ Κυριαζῆ, ἀποκειμένης ἐν τῷ Μουσείῳ Μπενάκη, ἐκ τοῦ ἀρχείου Ἰωάννου Καρατζᾶ καὶ Μιχαὴλ Σούτσου (Μουσεῖον Μπενάκη), καὶ ἐκ τῶν κρατικῶν ἀρχείων τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Αὐστρίας.

Κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν κειμένων τούτων, τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων ἐγράφησαν ὑπὸ ἐξεχόντων ὡς ἐλέχθη προσώπων, διετηρήθη κατὰ κανόνα ἡ ὀρθογραφία τοῦ χειρογράφου. Διωρθώθησαν ὅμως σιωπηρῶς αἱ ἐξ ἀβλεψίας ἀνορθογραφίαι, ἐμεγαλογραφήθησαν τὰ κύρια ὀνόματα (οἰκογενειακά, τοπωνύμια, ὀνόματα μηνῶν κλπ.), ὅπου δὲν συνέβαινε τοῦτο, καὶ προσετέθησαν σημεῖα τῆς στίξεως, ὁσάκις ἀπητεῖτο τοῦτο διὰ τὴν εὐκολωτέραν κατανόησιν τῶν κειμένων.

ΕΜΜ. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ι. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

1

(ΣΔΚ, Φ. 12, ἀριθ. 578)*

Βεζίρη Ἀλῃπασᾶ ἐφένδημ.

Ὑψηλότατε δεβλετλῆ καὶ πολυχρονεμένε.

Τὴν ὑψηλότητά σου δουλικῶς προσκυνῶ καὶ φιλῶ τὰ ἴχνη τῶν ἐκλάμπρων σου ποδῶν. Οἱ σκλάβοι σου προεστῶτες ἀπὸ Μισολόγγι καὶ Ἀνατολικὸν μὲ παραπονοῦνται διὰ μίαν καταφρόνησιν ὁποὺ τοὺς ἔκαμαν ἐκεῖ καὶ τοὺς ἐπῆραν μίαν γυναῖκα ὑπανδρευμένην καὶ ἐγγαστρωμένην ἀπὸ τὸν ἄνδρα της εἰς τὰς τέσσαρας ὥρας τῆς νυκτός, ὁποὺ τοῦτο οὔτε ἐστάθηκεν ἐκεῖ ἄλλην φοράν, οὔτε τὸ δέχονται πουθενὰ οἱ κατὰ τόπον ζαπῖτες. Αὐτὴ ἔδωσεν ἰκράρι διὰ νὰ γένῃ Τούρκα, καὶ τὴν ἔβαλεν ὁ Χαϊδήραγας εἰς τὸ χαρέμι τοῦ δουαντζῆ σου Σαλὴχ ἀγᾶ διὰ νὰ σταθῇ ἐκεῖ, ἕως ὁποὺ νὰ γυρίσῃ καὶ ὁ ἀγᾶς του· τὸ ζήτημα ὁποὺ κάμουν οἱ προεστοὶ δὲν εἶναι διὰ νὰ τὴν μεταδώσουν ὀπίσω τοῦ ἀνδρός της, ἢ νὰ ξαναγίνῃ Ρωμιά, μοναχὰ νὰ μὴν τὴν πάρῃ αὐτὸς ὁποὺ τὴν ἥρπασε ἔτζι βιαίως καὶ γένῃ συνήθεια διὰ νὰ τὶς ἁρπάζουν τὲς γυναῖκες ἀπὸ τὰ σπίτια τους. Κάμουν ἰφαδὲ κι' ἀρτζουχάλι εἰς τὴν ὑπόθεσιν καὶ πρὸς τὴν ὑψηλότητά σου, καὶ παρακαλοῦν διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὸν ὑψηλόν σου αὐθεντικὸν μουσααδὲ ἐπάνω εἰς τὸ δίκαιόν τους· καὶ ἐπειδὴ ἐφένδημ δὲν ζητῶ κανένα πρᾶγμα ὁποὺ νὰ πειράζῃ εἰς τὴν πίστιν, μάλιστα ὁποὺ εἶναι ἐμποδισμένον νὰ παρθῇ γυναῖκα ἀπὸ τὸν ἄνδρα της καὶ τὴν ἰδίαν ὥραν νὰ δοθῇ εἰς ἄλλον νικιάχι, σὲ παρακαλῶ καὶ ὁ δοῦλός σου νὰ κάμῃς χιλεμέτι διὰ νὰ φυλαχθῇ τὸ ἴρτζι καὶ τοῦ Σαλὴχ ἀγᾶ ὁποὺ εὑρέθηκε δουαντζῆς σου καὶ τῶν προεστῶν ὁποὺ εἶναι σκλάβοι σου καὶ εἰς ὅ,τι τοὺς ἐπρόσταξες ποτὲ δὲν ἔκαμαν κουσούρι, καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον Σαλὴχ ἀγᾶ γίνεσαι βουκούφης πῶς τρέχει ἡ ὑπόθεσις, ὄχι ἀπὸ αὐτοὺς ὁποὺ ἔρχονται αὐτοῦ, ὁποὺ εἶναι οἱ ἴδιοι ἐνεργοὶ τῆς ὑποθέσεως, οὔτε ἀπὸ τὸν ναΐπην, διατὶ ἔλαβεν ἑξακόσια γρόσια καὶ ἠθέλησε νὰ τὴν δώσῃ τὴν γυναῖκα εἰς αὐτὸν ὁποὺ τὴν ἥρπασε, καὶ ἂς μὴ τὸ δίδῃ καὶ ἡ κρίσις. Ταῦτα δουλικῶς, οἱ δὲ χρόνοι σου νὰ εἶναι ἀπὸ τὸν θεὸν πολλοί...

Ταπεινὸς σκλάβος
καὶ χαῖρ δουαντζῆς *ιη΄ Ἰουλίου*
ὁ μητροπολίτης Ἄρτης Ἰγνάτιος

---

* Ἡ ἀχρονολόγητος αὕτη ἐπιστολὴ εἶναι πιθανῶς παλαιοτέρα τοῦ 1799.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἰς αὐτὸν τὸν μαδὲ δὲν σοῦ γράφω μόνον μὲ τῶν Ρωμιῶν τὸ τακρίρι, ἀλλὰ καὶ οἱ Τοῦρκοι οἱ ἐχλιῖρτζηδες ἐκεῖ εἶναι σύμφωνοι μὲ αὐτοὺς καὶ αὐτὸ τὸ χερεκέτι τὸ γνωρίζουν ὡς ἀταξίαν.

2

(ΣΔΚ, Φ. 12, ἀριθ. 561)

Ἰουσοὺφ μπέης μουσελίμης τοῦ Κάρλελι πρὸς Ἰγνάτιον

Πενὴμ σανδικατλοῦ ραγιετλοῦ μουρβετλοῦ κουτὴμ ντοστουμοῦς μητροπολῖτα Ἄρτης κὺρ Ἰγνάτιε, περιχαρῶς ἀκριβοχαιρετῶντας σε, ἐρωτῶ τὸ περιπόθητόν μου χατὶρ σιχάτι σου καὶ χαίρομαι τὴν ἀγαθὴν ὑγίειάν της. Ἂν καλὰ καὶ παντοτινὰ σὲ ἐνοχλοῦμεν μὲ διάφορες ὑπόθεσες ὄχι μόνον μὲ ἐδικές μας καὶ μεγάλες, ἀλλὰ καὶ μὲ παραμικρὲς ὁποὺ νὰ μᾶς τύχουν καὶ οὐδέτερες, πολὺ μᾶλλον καὶ κατὰ τὸ παρὸν σᾶς κάνομεν γνωστὸν τὸν μανδὲν Ἀνατολικοῦ καὶ Μεσολογγίου, ὁποὺ κατὰ τὸν χαλασμόν τους τὸν μεγάλον εἶναι τὸ κακὸν ἀνίατον εἰς αὐτούς, καὶ ἰδοὺ ἀποφάσισαν νὰ δράμουν μὲ δάκρυα εἰς τὸ ἄπειρον μερχαμέτι τοῦ Βεζὶρ ἐφέντη μας, διὰ νὰ μπηλουτιρντίσουν τὸ χάλι τους ὁποὺ ξεχωριστὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους τοὺς χαλασμοὺς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, ὁ μανδὲς μόνον τοῦ Σεριάνη ὅσον τοὺς ἐκόστισε εἶναι γνωστός σου, ὅθεν στέλνουν αὐτὸν τὸν Χαϊντήραγα ἀπὸ μέ(ρος) τοῦ ἀδελφοῦ μας Σιλιάγα, καὶ ἀπὸ μέρος τῶν ραγιάδων ὅποιον εὕρουν εὔλο(γον) μὲ ἀρζουχάλι εἰς τὴν ὑψηλότητα τοῦ αὐθεντός μας, νὰ κάμουν τὴν πρέπουσαν προσκύνησιν καὶ νὰ κλάψουν τὰ χάλι τους. Διὰ τοῦτο ἠγαπημένε μου ἀπὸ πολλὲς αἰτί(ες) ἀναγκαζόμενος νὰ συμπονέσετε σοῦ ἔχω ριντζὰν μεγάλον αὐτὲς τὲς (δυστυχι)σμένες δυὸ χῶρες, καὶ νὰ μεσιτεύσετε εἰς τὸν αὐθέντη μας ὁποὺ νὰ ἐλαφρύν(η ...) ατζάσι του εἰς αὐτοὺς μὲ τὸ ἄπειρον μερχαμέτι του, καὶ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ μὲ τὸ (δοξασ)μένο του ναζάρι, καὶ ὅ,τι κάμετε εἰς αὐτούς, σαϊντίζετε εἰς πολλὰ χατίργια ...

1799 Μαγίου 23 Βραχώρι.

3

(ΓΑΚ, Ἀρχεῖον Ἰγνατίου, Δ΄ 1)

† Νεόφυτος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ἱερώτατε μητροπολῖτα Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε πάσης Αἰτωλίας, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κὺρ Ἰγνάτιε, χάρις εἴη σου τῇ Ἱερότητι, καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ. Οἱ ὑπερβολικοὶ κόποι σου οὓς ὑπέστης, περιπόθητε, καὶ αἱ ὑπέρογκοι δαπάναι ἃς κατέβαλες κατὰ τὸ ἄφευκτον χρέος σου ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐκβάσει τῶν εἰς τὰ αὐτόθι ἀναγκαίων τοπικῶν ὑποθέσεων, ἔτι δὲ καὶ τὸ ἐν πᾶσιν εὐδόκιμόν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σου εἰς τὸ μετ᾽ εὐστοχότητος κατορθωτικὸν ἐν πράγμασιν οὕτω μεγάλοις, ταῦτα πάντα μετὰ πληροφορίας ἐγνώσθησαν τῇ ἡμῶν μετριότητι, καὶ τῇ περὶ ἡμᾶς Ἱερᾷ ὁμηγύρει τῶν συναδελφῶν ἡμῶν ἀρχιερέων παρά τε τῶν αὐτόθεν ἐρχομένων, καὶ ἀπὸ ἐκλάμπρων πρὸς ἡμᾶς γραμμάτων τοῦ ὑψηλοτάτου Ἀλῆ πασᾶ ἐφένδη μας, καὶ χαίρομεν ὅλῃ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ, ὅθεν καὶ γνώμῃ κοινῇ ὡς ἐν ἑνὶ στόματι ὁμοφώνως πολλαῖς εὐφημίαις κατεστέψαμεν τὴν Ἱερότητά σου ἐπὶ τῷ ζήλῳ σου τούτῳ, καὶ τῷ μετὰ προθυμίας ἐπιδεικνυμένῳ σαδιακάτι σου εἰς εὐόδωσιν τῶν ἀναγκαίων ἐκείνων ὑποθέσεων, καὶ οὐ διαλείπομεν διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρας πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς ἐπευχόμενοί σοι πληροφορῆσαι, ὅτι ἀνθ᾽ ὧν ἐξετέλεσας πιστοτάτων ἐκδουλεύσεων, καὶ οὓς ὑπέμεινας δυσχερεστάτους πόνους καὶ βαρύτατα ἔξοδα κατὰ τελείαν εὐαρέστησιν τῶν πολυχρονίων καὶ εὐμενεστάτων ἡμῶν αὐθεντῶν, οὓς κύριος ὁ θεὸς διαφυλάττοι καὶ περιέποι ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, γνωστὰ γενόμενα καὶ τῇ αὐτῶν μεγαλειότητι, ἀπόκειταί σοι δαψιλέσταται ἀμοιβαὶ καὶ ζηλωτὰ βραβεῖα ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι παρὰ τῆς κοινῆς μητρὸς καὶ εὐεργέτιδος ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, καὶ καρποὶ ἀντάξιοι τῶν πολλῶν ἀγώνων καὶ κόπων, οὓς καιροῖς ἰδίοις ἐν ἀγαλλιάσει θερίσεις, ἀνδρίζου τοίνυν ἀδελφὲ καὶ ἴσχυε, καὶ τοῖς καλοῖς τούτοις καὶ ἐπαινετοῖς προοιμίοις πειρῶ ἐπιθεῖναι τὸ τέλος εὐδόκιμον μὲ τὴν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὑποταγήν σου εἰς τὰ ἔκλαμπρα νεύματα τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ μεγαλοπρεπεστάτου πασᾶ ἐφένδη μας τοῦ θερμοῦ προστάτου καὶ ὑπερασπιστοῦ τῶν πτωχῶν ραγιάδων τῆς κραταιᾶς βασιλείας, καὶ ἑτοιμοτάτου ἐκπληρωτοῦ τῶν ὑψηλῶν βασιλικῶν προσταγμάτων, προθυμοποιούμενος διὰ τῆς αὐτῆς συντόνου ἐπιμελείας σου καὶ πίστεως καὶ σαδακατίου εἰς ἐκπλήρωσιν πάσης ἀναγκαίας ὑποθέσεως, ἅμα μὲν τὸ δουλικὸν καὶ ἄφευκτόν σου χρέος ἐκπληρῶν, ἅμα δὲ καλὸν καὶ ζηλωτὸν παράδειγμα τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς γινόμενος, ὧν ἕνεκα καὶ τὴν παρ᾽ ἡμῶν εὔνοιαν πλεονάσεις, καὶ τὴν τῆς ἐκκλησίας περὶ τὰς ἀδελφικὰς αἰτήσεις σου εὐηκοΐαν ἐπαυξήσεις, καὶ μεγαλυνθήσει ἐν ἀδελφοῖς κλεϊζόμενος καὶ εὐφημούμενος διὰ τὰς παντὸς ἐπαίνου ἐπαξίας ἐκδουλεύσεις σου, εἴη δὲ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις μετὰ σοῦ.

ᾳψϟθ΄ Ἰουλίου κγ΄

† ὁ Κων/πόλεως καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς[1]

† ὁ Ἐφέσου Σαμουὴλ καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† ὁ Νικαίας Καλλίνικος » » » »

† ὁ Δέρκων Μακάριος » » » »

† ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

---

[1] Ὁ Νεόφυτος Ζ΄ ἐπατριάρχευσε δὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει: 1789-1794 καὶ 1798-1801.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

† ὁ Προύσης Ἄνθιμος » » » »
† ὁ Νεοκαισαρείας Ἰσαΐας καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† ὁ Ἰωαννίνων Γρηγόριος (;) καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† ὁ Παροναξίας Νεόφυτος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† ὁ Λαρίσσης Διονύσιος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† ὁ Ἀγκύρας Ἰωαννίκιος καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† ὁ Βάρνης Γρηγόριος (;) καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ πάσης Αἰτωλίας, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος κὺρ Ἰγνατίῳ.*

4

(ΣΔΚ, Φ. 12, ἀριθ. 580)

Ἰγνάτιος πρὸς Ἀλῆ πασᾶν ἀπὸ 9 Μαΐου 1800

Περίληψις: Συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ μεταβαίνοντος εἰς Ἰωάννινα καδῆ, ἵνα λάβῃ τὸν μουρασελὲ τῆς Ἄρτης, διότι ἔληξεν ἡ θητεία του.

Παρέχει πληροφορίαν τινὰ ἀσήμαντον περὶ τοῦ καταδιωκομένου κλέφτου Γιώργου Θώμου.

5

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. ΣΤ΄ 11)

Πανευγενέστατοι πρόεδροι τῆς Ἁγίας Μαύρας, ἐν Χῷ ἡμῖν υἱοὶ ἀγαπητοί, τὴν εὐγενείαν σας ὁλοψύχως εὐχόμενοι, ἡδέως προσαγορεύομεν. Εἴητε ὑγιαίνοντες καὶ εὐδαιμονοῦντες διὰ βίου παντός. Οἱ τὸ παρόν μας ἐπιφέροντες Ἀναστάσιος Νικολάου καὶ Ἰωάννης Σπύρου ἤρχοντο ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον μὲ μίαν φορτωμένην βάρκαν Ἁγιομαυρίτικην, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐκινδύνευσαν εἰς τὸ στόμιον τῆς Πρεβέζης, καὶ ὁ καπετᾶνος Ἀντώνιος Γαλινᾶς ἀντὶ νὰ ξεφορτώσῃ εἰς τὴν Σαλαώραν ἐπῆρε τὴν βάρκαν καὶ ἦλθεν αὐτόθι. Αὐτοὶ εἶναι ἄνθρωποι τοῦ ὑψηλοτάτου βεζίρη Ἀλῆ πασᾶ ἐφένδη μας καὶ διὰ χατήρι τῆς ὑψηλότητός του εἴμεθα βέβαιοι ὅτι δὲν θέλετε κάμει καμμίαν ἔλλειψιν εἰς τὸ νὰ τοὺς βοηθήσετε διὰ νὰ λάβουν τὸ δίκαιόν τους. Ταῦτα ἐν τοσούτῳ, τὰ δὲ ἔτη σας εἴησαν θεόθεν ὅτι πλεῖστα μετ' εὐδαιμονίας. ᾱω' Δεκεμβρίου ιγ' Πρέβεζα.

Τῆς εὐγενείας σας ἐν Χῷ τῷ Θῷ εὐχέτης διάπυρος
καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος
† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Τοῖς πανευγενεστάτοις καὶ ἐν Χῷ ἡμῖν υἱοῖς, ἀγαπητοῖς προέδροις τῆς Ἁγίας Μαύρας, εὐχετικῶς.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

6

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Γ΄ 37, 1)

Al monsig^r metropolita d' Arta Ignatio

Τὸν κύριον Ἀναστάσιον Νικολάου, ὁποὺ διὰ τοῦ πανίερου γράμματος μᾶς ἐσύστησε, καὶ διὰ κλίσιν ὁποὺ ἔχομεν διὰ νὰ δώσωμεν ἀπόδειξες σέβας τῆς πανιερότητός της, καὶ διὰ τὸ χρέος τῆς δικαιοσύνης, τοῦ ἐδώσαμεν κάθε χεῖρα βοηθείας, πλὴν ἡ κακή τους τύχη ἐπρόλαβε τὰς προβλέψεις μας μὲ μίαν ὀξυτάτην δυστυχίαν καὶ ναυάγιον. Αὐτὸς ὁ δυστυχὴς λοιπὸν πολλὰ ὀλίγον πρᾶγμα εὗρεν καὶ ἐκεῖνο κακὰ καταντημένον. Τὸ ἐπίλοιπον μέρος ἐχάθη εἰς τὸ βαθὺ πέλαγος, μέρος εἰς τὰ χαμηλὰ νερά, καὶ τὸ περισσότερον ὁποὺ ἡ βία τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων τὸ ἔρριψεν εἰς τὴν στερεὰν τῆς Περατιᾶς, τὸ ἅρπαξαν οἱ ἐκεῖ παρευρεθέντες Καραγκούνηδες. Καὶ εἰς τὸ ναυάγιον καὶ εἰς τὴν ἁρπαγὴν τῶν Καραγκούνηδων ἐστάθησαν μάρτυρες οἱ ἴδιοι ἀνθρῶποι, ὁποὺ ὁ ρηθεὶς κὺρ Ἀναστάσιος καὶ σύντροφός του εἶχον ἀφήσει εἰς τὴν βάρκα διὰ κουστωδίαν. Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πραγματευταὶ ἠμποροῦν νὰ τὴν βεβαιώσουν διὰ τὴν φροντίδα μας καὶ ἐπιμέλειά μας, καὶ ἡμεῖς μὲ βαθὺ σέβας τῆς τάζομεν τὸν ἑαυτόν μας πρόθυμον εἰς νέας της προσταγάς.

Ἁγία Μαύρα 21 Δικεμβρίου 1800 ἔ.π.

P. S. Ἐτούτην τὴν στιγμὴν οἱ πραγματευταὶ ντακόρδο μὲ τὸν καραβοκύρην μᾶς ἐπαρρησίασαν ἔγγραφον ἀναφοράν, μὲ τὴν ὁποίαν συμφώνως ἐκλέξαν κάπο δὲ ρικούπερο τὸν κύριον Ἀντώνιον Μάστρακα, διὰ νὰ ἀλιβερδιστῇ φιλικῶς ἡ ὑπόθεσις.

Ἀνδρέας Σταῦρος, Σπυρίδων Πετίνης, Ἄγγελος Χαλικιόπουλος καὶ Δημήτριος Βαφέας πρόεδροι.

(Ἐκ τοῦ Ἀρχειοφυλακείου Λευκάδος «Libro registro lettere di varii soggetti», No 5, φ. 38α. Ἀντίγραφον Περ. Ζερλέντου).

7

(ΣΔΚ, Φ. 12, ἀριθ. 569)

Ἰγνάτιος πρὸς Ἀλῆ πασᾶν ἀπὸ 3 Φεβρουαρίου [1801 (;)]

Περίληψις: Ὁ Ἰγνάτιος γνωστοποιεῖ εἰς τὸν Ἀλῆ πασᾶν ὅτι ἔφθασεν ὁ πρόξενος τῆς Ρωσίας ἐν Ἄρτῃ [Flory] «διὰ τὸν ἴδιον μαδὲ προσταγμένος ἀπὸ τὸν γενεράλ Ἀνρὲπ διὰ νὰ ἀνταμωθῇ μὲ τὴν ὑψηλότητά σου καὶ νὰ σὲ ὁμιλήσῃ ὅσα τοῦ γράφει».

Προσθέτει ὅτι εἰς τὰς 18 Ἰανουαρίου ἐξῆλθεν ἐκ Τουλῶνος ὁ γαλλικὸς στόλος συγκείμενος ἐκ 12 πλοίων φερόντων στρατὸν τῆς ξηρᾶς ἐξ 7000 ἀνδρῶν. Ὁ ἀγγλικὸς στόλος ὑπὸ τὸν Νέλσωνα ἐθεάθη εἰς τὸν φάρον τῆς Μεσσήνης. Οἱ Ρῶσοι ἐπληροφορήθησαν ἐγκαίρως τὸ γεγονὸς τῆς ἐξόδου τοῦ γαλλικοῦ στόλου καὶ ἔλαβον προληπτικὰ τινα μέτρα. «Πόλεμος φαίνεται δὲν ἐκηρύχθηκεν ἀκόμη μεταξὺ Φράντζιας καὶ Ρωσίας, πλὴν ἂν οἱ Φραντζέζοι κάμουν δισπάρκον εἰς κανένα μέρος, ἔχουν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

προσταγὴν νὰ τοὺς βαρέσουν καὶ οἱ Ρῶσοι, καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἀρχινᾷ ὁ μεταξύ τους πόλεμος».

Ὁ Μουχτὰρ πασᾶς ἔκαμε τὰ ἀναγκαῖα γράμματσ πρὸς τοὺς διοικητὰς Ναυπάκτου καὶ Πρεβέζης, τοὺς κατέστησε προσεκτικούς, ἐκάλεσε δὲ αὐτοὺς «νὰ τοῦ προφθάσουν κάθε χαπέρι». Ἐν τέλει καὶ ὁ Ἰγνάτιος ὑπόσχεται ν' ἀποστείλῃ εἰς τὸν Ἀλῆν πᾶσαν σχετικὴν εἴδησιν.

8

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. ΣΤ' 11)

Εὐγενέστατοι καὶ περίβλεπτοι πρόεδροι τῆς Ἁγίας Μαύρας, ἐν Χῷ ἡμῖν υἱοὶ ἀγαπητοί, τὴν εὐγενείαν σας ὁλοψύχως εὐχόμενος ἡδέως προσαγορεύομεν· εἴητε ὑγιαίνοντες καὶ εὐημεροῦντες διὰ βίου παντός. Κάποιος Λευκαδίτης Χρῖστος ὀνομαζόμενος ἔκλεψε κάτι ἄσπρα ἀπὸ τὸ Μαμτζαούση τζιφλίκι τοῦ ὑψηλοτάτου βεζίρη ἐφένδη μας, καὶ ἐσηκώθη καὶ ἔφυγε καὶ παρακαλοῦμεν τὴν εὐγενείαν σας διὰ νὰ δώσετε εἴδησιν αὐτοῦ, ὁποὺ ὅποιος τὸν καταλάβῃ νὰ τὸν φανερώσῃ καὶ νὰ τὸν ἁλικοτίσετε διὰ νὰ δώσῃ τὰ ἄσπρα. Τὰ δὲ ἔτη σας εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα μετ' εὐτυχίας.

,αωβ' Ἰουλίου κά Ἄρτα
Τῆς εὐγενείας σας ἐν Χῷ εὐχέτης
καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς
† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

9

(ΓΑΚ, Συλλ, Βλαχ. ΣΤ' 11)

Δ. Πετριτζόπουλον πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, εἰς Ἁγίαν Μαύραν

Ἐκλαμπρότατε καὶ εὐγενέστατε ἄρχων!

Τὴν εὐγενείαν της ὁλοψύχως ἐν Κῳ εὐχόμενος ὑπερήδιστα προσαγορεύω, ἐξαιτούμενος αὐτῇ θεόθεν ὑγείαν καὶ ἄκραν εὐδαιμονίαν διηνεκῆ μετὰ μακροβιότητος καὶ ἐπιτυχίας τῶν ὧν ἐφίεται. Μὲ μεγάλην μου χαρὰν ἔμαθον ὅτι ἡ πατρίς της τὴν ἔκλεξε διὰ πρύτανιν μὲ κοινὴν εὐχαρίστησιν ὅλης τῆς νήσου δι' αὐτὴν τὴν δικαίαν καὶ νόμιμον ἐκλογήν, καὶ δὲν ἔλειψα διὰ τοῦ παρόντος μου ἀπὸ τοῦ νὰ συγχαρῶ περὶ τούτου τῇ αὐτῆς ἐκλαμπρότητι, ἐπευχόμενος αὐτῇ ὅπως εἴη ἐν ὥραις ἀγαθαῖς καὶ παναισίαις, ὅπως τε ἀναδειχθῇ ἀνωτέρα ἀπὸ τὰς ἐλπίδας ὁποὺ ὅλοι οἱ φίλοι της κοινῶς ἔχουν εἰς τὸ εὐγενές της ὑποκείμενον. Καὶ ταῦτα ἐν τοσούτῳ, γνωρίζουσα δὲ ἡ εὐγενεία της τὴν πρὸς αὐτήν μου πατρικὴν ἀγάπην καὶ ξεχωριστὴν ὑπόληψιν, ἂς μὴ λείπῃ ἀπὸ τοῦ νὰ μοὶ γράφῃ ἔσθ' ὅτε χαρο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ποιοῦσά με τῇ δηλώσει τῆς εὐκταιοτάτης μοι ἀγαθῆς ὑγείας της, ἧς τὰ ἔτη εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

,αωβ' Ἰουλίου κδ'

Τῆς ἐκλαμπρότητός της ἐν Χῷ τῷ Θεῷ εὐχέτης διάπυρος καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

10

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Στ΄ 11)

Ἐκλαμπρότατε Κύριε!

Τὴν ἐκλαμπρότητά της ὁλοψύχως ἐν Κῳ εὐχόμενος, ὑπερήδιστα προσαγορεύω. Ἔλαβον τὸ εὐγενὲς γράμμα της, καὶ ὑπερεχάρην ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς ὑγείας της. Εἶδον καὶ ὅσα μοὶ σημειοῖ περὶ τοῦ Χρίστου Λευκαδίτου ὁποὺ ἔκλεψε τὰ ἄσπρα, ὅτι δὲν ἦλθεν αὐτόθι. Ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν μου Ἀναγνώστης ὁποὺ ἐκλέφθη, ἔμαθεν ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ, καὶ ἔχει καὶ μάρτυρας τοὺς καϊκτζῆδες ὁποὺ τὸν ἔφεραν καὶ παρακαλῶ ἀφοῦ τῇ δώσῃ τὴν εἴδησιν, νὰ ἐξετάσῃ μὲ ἀκρίβειαν νὰ τὸν εὕρῃ καὶ νὰ τὸν ἁλικοδίσῃ διὰ νὰ δώσῃ τὰ ξένα ἄσπρα, εἰδὲ καὶ ὄντας κρυμμένος δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὑρεθῇ, νὰ ἁλικοδισθῇ τὸ πρᾶγμά του ὅλον, ὅ,τι καὶ ἂν ἔχῃ, διὰ νὰ πληρωθοῦν τὰ ἄσπρα ἀπὸ αὐτό. Ταῦτα ἐν τοσούτῳ, τὰ δὲ ἔτη της εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

ᾳωβ΄ Αὐγούστου δ΄ Ἄρτα

Τῆς ἐκλαμπρότητός της ἐν Χῷ εὐχέτης

καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ πρυτάνει τῆς Ἁγίας Μαύρας κῳ κῳ Δημητρίῳ Πετριτζοπούλῳ, τῷ ἐν Χῷ μοι ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ, εὐχετικῶς.*

11

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Στ΄ 11)

Ἐκλαμπρότατε Κύριε!

Τὴν ἐκλαμπρότητά της ἐκ μέσης ψυχῆς εὐχόμενος, ὑπερήδιστα προσαγορεύω. Ἡ ἐπιφέρουσα τὸ παρόν μου Χριστίνα ἔχει τὸν ἄνδρα της αὐτοῦ Θανάσην Μπόμπολον, ὁ ὁποῖος' ἀφοῦ τὴν ἐκράτησεν ἀρκετὸν καιρόν, τὴν ἀπέβαλεν ὕστερα καὶ κατακρατεῖ καὶ τὴν προῖκά της. Ἐπαρρησιάσθησαν καὶ εἰς τὸ αὐτόθι κριτήριον, ὡς λέγει αὐτή, καὶ ἀπεφασίσθη διὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ δώσῃ τὴν ζωοτροφίαν της καὶ τὴν προῖκά της, καὶ αὐτὸς δυστροπεῖ ἀκόμη. Ὅθεν ἔρχεται πάλιν ἡ ἰδία αὐτόθι ἐξεπίτηδες διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, καὶ παρακαλῶ τὴν ἐκλαμπρότητά της νὰ τὸν στενοχωρήσῃ, καὶ κατὰ τὸ δίκαιον νὰ τὸν προστάξῃ ἢ τὴν γυναῖκά του νὰ πάρῃ ὀπίσω, ἢ νὰ τῆς δώσῃ τὴν προῖκα καὶ τὴν ζωοτροφίαν της. Ταῦτα ἐν τοσούτῳ, τὰ δὲ ἔτη της εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

,αωβ' Αὐγούστου κζ' Πρέβεζα

Τῆς ὑμετέρας ἐκλαμπρότητος πρὸς Θεὸν εὐχέτης διάπυρος

καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ πρυτάνει τῆς Ἁγίας Μαύρας κῳ κῳ Δημητρίῳ Πετριτζοπούλῳ, τῷ ἐν Χῷ μοι ἀγαπητῷ καὶ λίαν περιποθήτῳ, εὐχετικῶς.*

12

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. ΣΤ΄ 11)

Ἀλῆ πασᾶς πρὸς τὸν ντελεγᾶτον Ἁγ. Μαύρας

Εὐγενέστατε ἄρχων ντελεγᾶτε ἐπιπόθητε ἡμῖν, φιλικῶς χαιρετοῦμέν σε ἐρωτῶντας διὰ τὸ σιχάτι καὶ χατήρι σου φανερώνομέν σοι ἔπειτα ὅτι ἕνας τζιφουζὴς ραήτης μας, ὀνομαζόμενος Ἀναγνώστης Σόμπουλος, παρὰ τοῦ ὁποίου σοῦ ἐγχειρίζεται τὸ φιλικόν μας, εἶχε ρογιασμένον δοῦλον τὸν Λευκαδίτην Χρῖστο Σίδεραν πρὸ ἐννέα μηνῶν, ὁποὺ ἐπεριποιεῖτο τόσον ὡσὰν νὰ τὸν εἶχεν οἰκιακὸν καὶ ἀδελφὸν καὶ διὰ ἀνταμοιβὴν ὅλων ἄνοιξε ἕνα σεντούκι του, ὁποὺ εἶχε χίλια πεντακόσια δεκατέσσερα γρόσια, τὰ ὁποῖα τὰ ἐπῆρε καὶ ἔφυγε· ὅθεν ὁ ἄνθρωπός μας ἦρθεν εἰς τὰ αὐτόθι δύο καὶ τρεῖς φορὲς μὲ γράμματα τοῦ υἱοῦ μας Βελῆ πασιᾶ καὶ τοῦ δουανζῆ μας μητροπολίτη ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμὴν πρὸς τοὺς τότε ἄρχοντας τοῦ τόπου καὶ ὅμως τὸν ἐγύρισαν πάντοτες ἄδειον προφασιζόμενοι πότε τὸ ἕνα πότε τὸ ἄλλο, ὅλα ἐνάντια εἰς τὴν κλεπτοεκδίκησιν καὶ ἰτζραλίκι τοῦ ζαπιτλικιοῦ· ὅθεν ὁ πτωχὸς τοῦτος, διὰ τὸ μεγάλο ἄδικον ὁποὺ τοῦ ἔγινεν τόσον ἀπὸ τὸν ἀχάριστον κλεπτοδοῦλόν του ὡσὰν καὶ ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν τότε ζαπιτάδων, ἐμαύρισε τὸ μάτι του διὰ νὰ ἐκδικηθῇ μὲ ὅποιον τρόπον ἠμπορέσῃ· πλὴν ἀκούγοντας ὅτι, ἀφοῦ ἤλθετε αὐτοῦ, παραμικρὰν ἀταξίαν καὶ ἀδικίαν δὲν ἔχεις ἀφήσει ἀτιμώρητον καὶ χωρὶς ἰτζραλίκι σωστόν. Διὰ τοῦτο ἐκρίναμεν εὐλογώτερον νὰ σοῦ τὸν στείλωμεν μὲ στοχασμὸν ὅτι θέλεις ἀλιβερδίσει τὸ δίκαιον καὶ αὐτουνοῦ τοῦ πτωχοῦ δίχως κανένα κοσούρι καὶ χωρὶς νὰ ἀκολουθήσῃ κανένας μπεχανὲς καθὼς τῶν ἄλλων· ὅθεν εἶμαι βέβαιος ὅτι θέλεις τὸν ἐπιστρέψει εὐχαρι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στημένον ὄχι μοναχὰ διὰ τὴν ζημίαν του ἀλλὰ καὶ διὰ τὲς ἄμετρες χασομέριες ὁποὺ δοκιμάζει πρὸ τόσων μηνῶν καὶ μὲ ὅλον ὁποὺ ἐκτελεῖς μίαν ἄκραν δικαιοσύνην. Ἡμεῖς ὅμως θέλει σοῦ τὸ γνωρίσωμεν μίαν μεγάλην χάριν ἐβγάζοντάς με ἀπὸ τὰ παντοτινά του παράπονα καὶ θεόθεν ὑγίαινε.

(Τ.Σ) *1803 Φεβρουαρίου 14*

Ἄρτα

[Ἀλῆς]

(Δι' ἑτέρας χειρός, πιθανῶς τοῦ Ἰγνατίου):

Ἂν ὀρέγεσαι καὶ τὴν ὑποχρέωσίν μου,
ἐπιστρέφεις τὸν ἄνθρωπόν μου ἐντελῶς εὐχαριστημένον.

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Τῷ ἐπιποθήτῳ ἡμῖν ἄρχοντι ντελεγάτῳ κυρίῳ Νικολάῳ εὐτυχῶς. Εἰς Ἁγιομαύραν.*

13

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. ΣΤ' 11)

Ἐκλαμπρότατοι καὶ εὐγενέστατοι κύριοι ρεγγέντοι τῆς Ἁγίας Μαύρας.

Ὁ ἐκλαμπρότατος γενικὸς κόνσολος τῆς Ρωσίας κύριος Πενάκης μὲ εἴδησιν καὶ τῆς περιβλέπτου ἐν Κερκύρᾳ Γερουσίας διὰ γραμμάτων ἔδωσε τὴν εἴδησιν εἰς τὸν ὑψηλότατον Βεζὶρ Ἀληπασᾶν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῆς ὑψηλότητός του ὁποὺ ἤθελε διαβῇ διὰ Κορφούς, διὰ νὰ μὴ παραβῇ τοὺς νόμους τῆς ὑγείας εἶναι ἀνάγκη νὰ λάβῃ ἀπὸ τοὺς προβλεπτὰς τῆς ὑγείας τῆς Ἁγίας Μαύρας πατέντα νέαν διὰ νὰ ἠμπορῇ ἐλευθέρως νὰ ἔβγῃ εἰς τὴν πόλιν τῆς Κερκύρας καὶ μὲ τοιοῦτον τρόπον νὰ φυλαχθῇ ἡ ἐπιφάνεια ὁποὺ ἀπαιτεῖται, ἐπειδὴ καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ σᾶς εἶναι γνωστόν, ἁπανταχοῦ εἰς τὰ μέρη μας εἶναι μία παντελὴς ὑγιεία. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ἡμεῖς εἴμεθα διωρισμένοι ἀπὸ τὴν ὑψηλότητά του διὰ νὰ περάσωμεν ἐκεῖ, διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐπιστέλλομεν εἰς τὴν ὑμετέραν ἐκλαμπρότητα, παρακαλοῦντες ὅσον τάχιστα ὁποὺ ἡ ἐκλαμπρότης σας νὰ συγκατανεύσετε εἰς τοῦτο, διὰ νὰ μᾶς σταλθῇ ἀπόψε ἡ ἀναγκαία ζητηθεῖσα πατέντα, κατὰ τὴν περικλεισμένην νόταν τῶν ὀνομάτων τῆς συνοδείας μου, καὶ τῶν βαρκῶν καὶ καραβοκυραίων.

Ἡ παροῦσά μας θέλει χρησιμεύσει δι' ἀπολογίαν εἰς τὴν ἐκλαμπρότητά σας, ἂν ἴσως καὶ ζητηθῆτε περὶ τούτου. Ταῦτα ἐν τοσούτῳ, τὰ δὲ ἔτη σας εἴησαν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

,αωή Σεπτεμβρίου β' Πρέβεζα

Τῆς ὑμετέρας ἐκλαμπρότητος πρὸς Θεὸν εὐχέτης διάπυρος
καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς
† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

14
(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. ΣΤ' 11).

(Σχέδιον)

Πάρεδρος καὶ συνάρχοντες.

Πανιερώτατε καὶ θεοπρόβλητε δέσποτα, τὴν πανιερότητά σας μετὰ πάσης εὐλαβείας προσκυνοῦμεν.

Ἁγία Μαύρα 2 Σεπτεμβρίου 1803.

Ἕνα τίμιον γράμμα τῆς πανιερότητός σας τούτην τὴν στιγμὴν ἐλάβαμεν καὶ εὐθὺς ἀποκρινόμεθα εἰς αὐτὸ πρὸς ὑμετέραν εἴδησιν. Ἡμεῖς εἰς τούτην τὴν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν διοίκησιν εἰς τὴν ὁποίαν προσωρινῶς ἐδιορίσθημεν εἰς ὑπακοὴν τῶν νόμων ὁποὺ τώρα νεωστὶ μᾶς ἐπέμφθησαν δὲν ἠμποροῦμεν νὰ λάβωμεν καμμίαν ἐπιχείρησιν εἰς τὲς ὑπόθεσες ὁποὺ ἀποβλέπουν τὰ μαγιστρᾶτα τῆς ὑγείας, μόνον διὰ ἄλλο δὲν εἴμεθα παρὰ διὰ νὰ ἀγρυπνοῦμεν ἢ νὰ προσέχωμεν διὰ νὰ ἔχουν τὴν ἐκπλήρωσιν ὅσον εἶναι τὸ δυνατὸν οἱ αὐτοὶ νόμοι μὲ ἰδίαν μας στενὴν ἀπόκρισιν. Διὰ τοῦτο λοιπὸν τὸ μαγιστρᾶτο ἔχει χρέος νὰ ἐνεργᾷ τὰ ἴδια του ἐπαγγέλματα ἀπολελυμένως καὶ δίχως συγκατάβασιν. Μὲ μεγάλην μας εὐχαρίστησιν θέλει συντρέξωμεν διὰ νὰ ἐνεργηθοῦν τὰ ζητήματα τῆς πανιερότητός σας, ἐὰν μᾶς ἦτον συγχωρημένο. Ἐπιθυμοῦμεν ὅμως πᾶσαν ἄλλην ἀναζήτησιν ὁποὺ νὰ εἶναι τῆς δυνάμεώς μας καὶ τῆς ἐξουσίας μας, διὰ νὰ δώσωμεν τὲς πρέπουσες ἀπόδειξες τοῦ μεγάλου σεβάσματος ὁποὺ χρεωστικῶς προσφέρομεν εἰς τὸ πανίερον ὑποκείμενόν σας, καὶ ταῦτα μὲν εἰς ἀπόκρισιν τῆς προσκυνητῆς σας ἐπιστολῆς, αἱ δὲ ἅγιαι εὐχαὶ τῆς πανιερότητός σας εἴησαν ἡμῖν φυλακτήριον.

Τῆς ὑμετέρας πανιερότητος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ θεοπροβλήτῳ μητροπολίτῃ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης κυρίῳ κυρίῳ Ἰγνατίῳ πανευλαβῶς.*

Εἰς Πρέβεζαν

15
(ΑΡΚ, F. Рос-Во В Konstantinopole 1803 G., D. 130/2/, L. 123-124)

Γεώργιος Μοτσενῖγος πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυν τῆς Ρωσίας d' Italinsky ἐκ Κερκύρας τῇ 22 Σεπτεμβρίου (4 Ὀκτωβρίου) 1803.

Περίληψις: Τῇ ἐντολῇ του ὁ ἐν Ἰωαννίνοις πρόξενος τῆς Ρωσίας Menaky ἔπεισε τὸν Ἀλῆ πασᾶν ν' ἀποστείλῃ εἰς Κέρκυραν ὡς πληρεξούσιόν του τὸν Ἕλληνα μητροπολίτην Ἄρτης, ἵνα διαπραγματευθῇ μετὰ τῆς Ἰονίου Γερουσίας. Ὁ Ἕλλην μητροπολίτης ἐγένετο δεκτὸς μετὰ πολλῶν τιμῶν, ὡρίσθη δὲ ἓν μέλος τῆς κυβερνήσεως, ἵνα διεξαγάγῃ τὰς μετ' αὐτοῦ διαπραγματεύσεις. Σκοπὸς τοῦ ἀπεσταλμένου τούτου ἦτο ἡ ἐξομάλυνσις τῶν μεταξὺ Ἑπτανήσου Πολιτείας καὶ Ἀλῆ πασᾶ διαφορῶν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἀτάκτους, οἱ ὁποῖοι κατέφευγον ἄλλοτε εἰς Ἐπτάνησον καὶ ἄλλοτε εἰς Ἤπειρον. Διερωτᾶται, ἂν ἡ Ὑ. Π. ἐγκρίνῃ τὴν ἐνέργειαν ταύτην ἑνὸς ἐκ τῶν σατραπῶν της, ἔστω καὶ σπουδαίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

16

(APK, F. Рос-Во В Konstantinopole 1803 G., D. 130 /2/, L. 141)

Γεώργιος Μοτσενῖγος πρὸς τὸν πρεσβευτὴν d' Italinsky ἐκ Κερκύρας τῇ 11/23 Νοεμβρίου 1803.

Περίληψις: Ὁ Ἰγνάτιος Ἄρτης ἐζήτησε μίαν ἔνδειξιν τῆς ἱκανοποιήσεως τῆς ἑπτανησιακῆς κυβερνήσεως δι' ὅ,τι ἠδυνήθη νὰ πράξῃ ἐξ ἰδίας θελήσεως. Ὡς καλυτέραν ἔνδειξιν θεωρεῖ ὁ Μοτσενῖγος νὰ γράψῃ εἰς τὸν πρεσβευτὴν πόσον ἡ ἑπτανησιακὴ κυβέρνησις εἶναι εὐτυχὴς καὶ ἐπιδοκιμάζει τὸ ἀποτέλεσμα τῶν διαπραγματεύσεων, ἐλπίζουσα ὅτι τίποτε πλέον δὲν θὰ διαταράξῃ τὰ αἰσθήματα φιλίας καὶ καλῆς γειτονίας μεταξὺ Ἑπτανήσου καὶ Ἀλῆ...

17

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Στ΄ 11)

Πρύτανιν Ἁγ. Μαύρας

Τὴν ἐξοχότητά σου ὁλοψύχως εὐχόμενος, ὑπερήδιστα προσαγορεύω.

Ὁ ὑψηλότατος βεζίρης διοικητὴς τῶν Ἰωαννίνων μοὶ ἔδωσεν αἰτίαν διὰ νὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ γνωρισθῶ διὰ τοῦ παρόντος μου μὲ τὴν ἐξοχότητά σου, καὶ νὰ σὲ φανερώσω ἕνα του ζήτημα, ὁποὺ εἶναι διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν φυλακὴν κάποιος Ἀποστόλης Λεβεντάκης, ἐξάδερφος τοῦ καπετὰν Χρίστου Κατζικογιάννη. Αὐτὸς εἶναι στεριώτης καὶ κάθεται ἔξω εἰς τὸν ναχαγιὲ τῆς Βόνιτζας καὶ καθὼς μοὶ εἶπεν ἡ ὑψηλότης του ἀπέρασεν εἰς τὴν Ἁγίαν Μαύραν διὰ ὑπόθεσίν του, καὶ διὰ καμμίαν αἰτίαν ἴσως ὁποὺ ἐνταῦθα δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ ἐξοχότης σου τὸν ἐφυλάκωσες. Ὅθεν ἐπειδὴ καὶ εἶναι Βονιτζᾶνος ἐξωμερίτης καὶ ἐπιθυμεῖ τὴν ἐλευθερίαν του καὶ ὁ ὑψηλότατος βεζίρης, παρακαλῶ τὴν ἐξοχότητά σου διὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃς, φανερώνοντάς μας ἐν ταυτῷ ἂν ἔχῃ κανένα πταῖσμα ὁποὺ τοῦ πρέπει παιδεία, διὰ νὰ παιδευθῇ ἀπὸ τὴν ὑψηλότητά του ὁποὺ εἶναι ὁ αὐθέντης. Προσμένω τὴν ἀπόκρισίν σου δι' εὐγενοῦς γράμματός σου δηλωτικοῦ καὶ τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς ὑγείας σου μένων

Τῆς ἐξοχότητός σου πρὸς Θεὸν εὐχέτης διάπυρος
καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος
† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

,αωδ΄ Φεβρουαρίου η΄
ἀπὸ Ἰωάννινα

18

(ΣΔΚ, Φ. 12, ἀρ. 570)

Ἰουσοὺφ μπέης μουσελίμης τοῦ Κάρλελι πρὸς Ἰγνάτιον
ἀπὸ Βραχώρι τῇ 25 Φεβρουαρίου 1804.

Περίληψις: Εἰδοποιεῖ τὸν μητροπολίτην Ἰγνάτιον, ὅτι ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἀλῆ πασᾶν τοὺς λουφέδες ἀνερχομένους ἐν συνόλῳ εἰς γρόσια 39.000.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

19

(ΣΔΚ, Φ. 12, άρ. 581)

Βεζίρη Ἀλήπασα ἐφέντημ,

. . . . . .

Μὲ τὸ δουλικόν μου ἀρτζουχάλι σοῦ κάνω ἰφαδέ, ὅτι εἰς τὸν Λοῦρον ἐπούλησες τοῦ Δρακούση ἕνα λιβάρι διὰ μικρὰ πράγματα, στοχάζομαι διὰ χίλια γρόσια, καὶ αὐτὸς ἤνοιξε πέρυσι μίαν καινούργιαν πούκαν ὁποὺ ἐχάλασε τὸ Τζουκαλιὸν μὲ τελειότητα, τὸ ἴδιον κάνει καὶ ἐφέτος, καὶ μὲ ὅλον ὁποὺ τοῦ ἐμηνύσαμεν μὲ τὸν Μεχμέταγα Μπόνον νὰ τραβήσῃ χέρι καὶ νὰ πληρωθῇ ἀπὸ τοὺς μουλτεζίμηδες, ὅσα πιάνει ἡ παλαιὰ πούκα, δὲν μᾶς ἤκουσεν. Αὐτοὶ ὁποὺ ἔχουν τὰ λιβάρια τῆς Ἄρτας εἶναι ὅλοι ἐδικοί σου, καὶ θὲ νὰ ζημιωθοῦν. Ὁ Δρακούσης εἶναι δύστροπος καὶ κακοκέφαλος καὶ δὲν παίρνει χαπέρι, καὶ ἂν δὲν κάμῃς μουσααδὲν ἡ ὑψηλότης σου, θὲ νὰ πατελιάσουν ἀπὸ χρόνον τὰ λιβάρια καὶ ὅπως εἶναι ὁ ὁρισμός σου. . . . .

1804 Αὐγούστου 25 Κορφούς
ὁ μητροπολίτης Ἄρτης Ἰγνάτιος

20

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. ΣΤ΄ 11)

Πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας

Τὴν ἐξοχότητά σας ἐκ μέσης ψυχῆς εὐχόμενος, ὑπερήδιστα προσαγορεύω.

Καὶ μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς ὑγείας σας, σᾶς δηλοποιῶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν Σκουτελαίων, ὁποὺ ἡ ἐξοχότης σας ἐλέγετε ὅτι εἶναι δύο αὐτοῦ καὶ ἕνας εἰς τὴν Κεφαλλωνιὰν καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ εἶναι καὶ ἔξω εἰς τὴν στερεὰν νὰ πειράζουν. Τὰ ὀνόματα αὐτῶν ὁποὺ εἶναι αὐτοῦ εἶναι Σταμάτης, Σπῦρος καὶ Χρῖστος, καὶ δύο ἀδελφοί τους ὁποὺ ὀνομάζονται Χορμοβίτης καὶ Μιχάλης εἶναι εἰς τὸ Κάρλελι ὁποὺ πειράζουν τὸν κόσμον, καθὼς γράφει ὁ μισελίμης. Αὐτὰ τὰ ἔμαθον ἐδῶ ὁποὺ ἦλθον καὶ σᾶς τὰ δίδω εἰς εἴδησιν διὰ νὰ κυβερνήσετε τὴν ὑπόθεσιν καθὼς πρέπει, καὶ νὰ μὴ γράφετε ὅτι δὲν εἶναι, καὶ προξενεῖτε σκάνδαλον. Ταῦτα ἐν τοσούτῳ, τὰ δὲ ἔτη σας εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

,αωδ΄ Νοεμβρίου ιζ΄ Πρέβεζα

Τῆς ἐξοχότης σας ἐν Χῷ εὐχέτης καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος
† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

21

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Στ 11)

Πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας

Τὴν περιπόθητόν μοι ἐξοχότητά σας ἐκ μέσης ψυχῆς εὐχόμενος, ὑπερήδιστα προσαγορεύω.

Μὴν ἠξεύροντας τὴν περίστασιν ὁποὺ σᾶς παρεκίνησε διὰ νὰ διώξετε αὐτόθεν τὸν πρωτοσύγκελλον κὺρ Παχώμιον, δὲν ἤθελα νὰ σᾶς ἐνοχλήσω, παρακαλεσμένος ὅμως ἀπὸ τὸν ἐκλαμπρότατον κόνσολον σιὸρ Φλωρῆν ὁποὺ ἔτυχε νὰ τὸν ἔχῃ φίλον παλαιόν, καὶ διὰ τοῦτο σᾶς γράφει καὶ ὁ ἴδιος, σᾶς παρακαλῶ καὶ ἐγὼ νὰ τοῦ δώσετε τὴν ἄδειαν διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ. Εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θέλετε μοῦ ἀρνηθῆ τὴν χάριν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς δὲν θέλει νὰ καθήσῃ αὐτόθι διὰ πάντοτε, ἀλλὰ διὰ ἕνα μῆνα μόνον, ἕως νὰ ξεπερδέψῃ μερικὲς ληψοδοσίες ὁποὺ ἔχει αὐτοῦ, καὶ μαζὶ μὲ τὸν σιὸρ Φλωρῆν σᾶς γνωρίζω καὶ ἐγὼ τὴν χάριν. Τὰ δὲ ἔτη σας εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

, αωδ΄ Νοεμβρίου ιζ΄ Πρέβεζα

Τῆς ἐξοχότητός σας ἐν Χῷ εὐχέτης καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος
† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

22

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Στ 11)

Πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας

Ἐξοχώτατε!

Φθάσας ὑγιὴς εἰς Ἄρταν δὲν ἔλειψα καὶ ἐδῶθεν διὰ τοῦ παρόντος μου ἀπὸ τοῦ νὰ ἐρωτήσω διὰ τὴν εὐκταίαν μοι ἀγαθὴν ὑγίειάν σας, περικλείοντάς σας ἐν ταυτῷ καὶ ἓν γράμμα τοῦ ἀρματολοῦ τοῦ Κάρλελι, ὁ ὁποῖος ἀπέρασεν εἰς Βόνιτζαν καὶ τὸν παρήγγειλα διὰ νὰ γροικῆται μαζί σας εἰς κάθε τι, καὶ νὰ προσέχῃ νὰ μὴ προέλθῃ κανένα σκάνδαλον. Ὁμοίως παρήγγειλα καὶ τὸν καπετὰν Χριστάκην Κατζικογιάννην διὰ νὰ φέρεται καθὼς πρέπει καὶ μοῦ ὑπεσχέθη πὼς θέλει ἔχει κάθε προσοχὴν διὰ νὰ μὴ κάμῃ κανένα ἐναντίον καὶ παρόμοιον μὲ τὰ πρῶτα καὶ ἐλπίζω νὰ στερεωθῇ αὐτὴ ἡ γειτονικὴ ἁρμονία. Ἡ ἐξοχότης σας δὲ γνωρίζοντας τὴν ὑπόληψιν ὁποὺ ἔχω πρὸς τὸ εὐγενὲς ὑποκείμενόν σας, μὴ λείπετε ἀπὸ τοῦ νὰ μὲ χαροποιῆτε κάποτε μὲ εὐγενῆ γράμματά σας, ἐξαγγελτικὰ τῆς πολυποθήτου μοι ἀγαθῆς ὑγείας σας. Τὰ δὲ ἔτη σας εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

, αωδ΄ Νοεμβρίου κδ΄ Ἄρτα

Τῆς ἐξοχότητός σας πρὸς Θεὸν εὐχέτης διάπυρος καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος
† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

23

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Στ΄ 11)

Πρύτανιν Ἁγ. Μαύρας

Ἐξοχώτατε.

Ὁ ἐν ἁγίοις Ἄρτης Μητροπολίτης μὲ ἴδιον χειρόγραφόν του μοῦ γράφει νὰν τηνὲ παρακαλέσω ἐκ μέρους του εἰς τὸ νὰ δώσῃ τὸ ἐλεύθερο ἀπέρασμα τῶν δύο ἢ περισσοτέρων Σουλιώτων, διὰ τοὺς ὁποίους γράφει ὁ ἴδιος μητροπολίτης τοῦ καπετὰν Κίτζου Μπότζαρη μὲ τὰ ἔσωθεν ὁποὺ διὰ περισσοτέραν πίστωσιν τῶν αὐτῶν μοῦ γράφει νὰν τῆς περικλείσω τὰ ἔσωθεν. Αὐτοὶ οἱ Σουλιῶτες ὁποὺ ἔχουν νὰ ἔλθουν εἰς τὰ ἐδῶθε, ὁ μητροπολίτης τῶν Ἰωαννίνων ἐγλύτωσε τὰς φαμελίας των καὶ ἐξόχως ἐπῆραν τὴν τελείαν συγχώρεσιν διὰ αὐτοὺς ἀπὸ τὸν Ἀλῆπασᾶ.

Μὴν ἔχοντας ἄλλο ἔχω τὴν τιμὴν νὰν τῆς ὑποσημειοῦμαι μὲ ἄπειρον σέβας.

Πρέβεζα 24 Ἰανουαρίου 1805 ἔ. π.

Τῆς ἐξοχότητός σας δοῦλος καὶ φίλος
ρώσικος κόνσολας Βλασόπουλος

24

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Στ΄ 11)

Πρύτανιν Ἁγ. Μαύρας

Ἐξοχώτατε!

Εἰς Ἰωάννινα διατρίβων, ἔλαβον δύο εὐγενῆ γράμματά σας, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἀπεκρίθην ἀπὸ διάφορα κωλύματα καὶ παρακαλῶ νὰ μοὶ συγχωρήσετε. Ἤδη δὲ ἐλθὼν ἐδῶ εἰς Ἄρταν, δὲν ἔλειψα νὰ ἐρωτήσω περὶ τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς ὑγείας σας, δηλοποιῶντάς σας ἑπομένως, ὅτι τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα μελετῶ νὰ περάσω εἰς τὴν Πρέβεζαν καὶ σᾶς τὸ δίδω εἰς εἴδησιν διὰ νὰ μὲ προφθάσετε ἐκεῖ μὲ γράμμα σας διαλαμβάνον ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ὁποὺ πειράζουν εἰς τὴν διοίκησιν προερχόμενα ἀπὸ τοῦτα τὰ μέρη, διὰ νὰ συνεργήσω ὅσον ἠμπορέσω νὰ διορθωθοῦν καὶ νὰ λείψουν εἰς τὸ ἑξῆς, ἅμα δὲ νὰ μὲ χαροποιήσητε καὶ μὲ τὴν δήλωσιν τῆς πολυποθήτου μοι ἀγαθῆς ὑγείας σας. Τὰ δὲ ἔτη σας εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

,αωε΄ Ἀπριλίου ς΄ Ἄρτα

Τῆς ἐξοχότητός σας ἐν Χῷ εὐχέτης καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος
† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

25

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. ΣΤ΄ 11)

Πρύτανιν Ἁγ. Μαύρας

Ἐξοχώτατε!

Ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν μου Γεῶργος Φούρλας, εἶναι καιρὸς ὁποὺ ἐπιάσθη ἀπὸ τὸν Ἀπδουλάχμπεην ἐδῶ καὶ ἐδόθη εἰς τὸν πουλούκπασην τῆς Πούντας καὶ ἄλλος τρόπος δὲν εὑρέθη διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ παρὰ νὰ ἐβγάλῃ τὴν φαμελιάν του καὶ νὰ κατοικήσῃ εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ χωρία τῆς Βόνιτζας. Ὅθεν ἰδοὺ ὁποὺ ἔρχεται αὐτοῦ καὶ τὸν συστήνω εἰς τὴν ἐξοχότητά σας διὰ νὰ εὐκολυνθῇ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις, ὅτι ἀλλέως κινδυνεύουν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι. Ταῦτα ἐν τοσούτῳ, τὰ δὲ ἕτη σας εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

,αωε΄ Ἀπριλίου κε΄ Πρέβεζα

Τῆς ἐξοχότητός σας πρὸς Θεὸν εὐχέτης διάπυρος καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

26

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. ΣΤ΄ 11)

Πρύτανιν Ἁγ. Μαύρας

Τὴν περιπόθητόν μοι ἐξοχότητά σας εὔχομαι ἐκ μέσης ψυχῆς.

Πολλὰ παράπονα μὲ γράφουν ἀπὸ τὴν γειτονικὴν στερεάν, διὰ τοὺς κλέπτας ὁποὺ ἔχουν καὶ τὰς φαμελίας τους αὐτοῦ, καὶ ἔξω ἀναφανδὸν κάμουν εἰς τοὺς ἀθῴους ὁμογενεῖς ἄπειρα κακά, μερικοὺς σᾶς τοὺς γράφει κατ᾽ ὄνομα ὁ καπετὰν Ἴσκος καὶ μένει εἰς τὴν φιλάνθρωπον διάθεσίν σας, διὰ νὰ ἐμποδίσητε ἕνα τόσον μεγάλον κακόν, ὁποὺ θέλει φέρει καὶ μέχρι τέλους εἰς τὴν γειτονιὰν ἐγκλήματα. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ ἐξοχότης σας ἔχετε δώσει πίστιν εἰς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον σᾶς παρρησιάζονται αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰ ἀπατηλὰ λόγια τους, καὶ νομίζετε ὅτι καιέφυγαν μόνον διὰ νὰ φυλαχθοῦν, καὶ ὄχι ἐπὶ σκοπῷ διὰ νὰ σιγουρεύσουν τὲς φαμελιές τους καὶ ἔπειτα νὰ ἔβγουν εἰς τὸ κούρσευμα, ἠμπορεῖτε ὅμως πάντοτε νὰ βεβαιωθῆτε, ὅταν ἐξετάσητε μὲ ἀκρίβειαν τὴν ὑπόθεσιν, ἐπειδὴ τὸ μέρος ὁποὺ ἐνοχλοῦν εἶναι πολλὰ σιμοτινόν, καὶ ἐκτὸς τούτου ὅταν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι καὶ ἁρματολοὶ καὶ εἰς κανένα καπετᾶνον ὑποκάτω, πρέπει νὰ εἶναι κλέπται, ἐπειδὴ εἰς ἄλλην τάξιν αὐτοὶ ποτὲ δὲν ἐμβαίνουσι. Τὸ ζήτημα ὁποὺ κάμουν ἀπὸ τὴν γειτονιὰν εἶναι πολλὰ δίκαιον, ἐπειδὴ δὲν προβάλλουν ὅτι θέλουν νὰ τοὺς παιδεύσουν, ἢ νὰ τοὺς κακοποιήσουν, ἀλλὰ ζητοῦν ὁποὺ μόνον νὰ στενευθοῦν οἱ ἀνθρῶποί τους ἀπ᾽ αὐτοῦ διὰ νὰ βιασθοῦν καὶ αὐτοί, ἢ ἔξω νὰ προσκυνήσουν, ἢ νὰ λείψουν ἀπὸ τοῦ νὰ πειράξουν καὶ νὰ ἔλθουν αὐτοῦ,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ ἡσυχάσουν. Καὶ διὰ τὸ δίκαιον καὶ διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς γειτονιᾶς πρέπει ἡ ἐξοχότης σας νὰ ἀκούσετε τὰς ἐλεεινὰς φωνὰς τόσων ὁποὺ πάσχουν ἀδίκως, καὶ νὰ κάμετε τρόπον διὰ νὰ ἡσυχάσουν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι. Μένω δὲ ἐν τοσούτῳ.

,αωε΄ Μαΐου η΄ Πρέβεζα

Τῆς φίλης μοι ἐξοχότητός σας εὐχέτης πρὸς Θεὸν διάπυρος καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

27

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Στ΄ 11)

Πρύτανιν Ἁγ. Μαύρας

Ἐξοχώτατε!

Ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν μου Ἀνασιάσης Ψαλτήρας Ἀρτηνὸς εἶναι πάμπτωχος καὶ ἐδούλευεν αὐτόθι ἀρκετὸν καιρὸν διὰ νὰ ἠμπορέσῃ ὁ δυστυχὴς νὰ ἀπαντήσῃ ὁπωσοῦν τὰ χρέη του καὶ τὰς χρείας του. Διὰ κακήν του τύχην τοῦ ἔκλεψαν τὲς ἀπερασμένες ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι του διακόσια γρόσια, ὁποὺ αὐτὸ σχεδὸν ἦτον ὅλον τὸ καπετάλι του, καὶ ἔμεινεν ὁ ταλαίπωρος πένης πενήτων. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν ἐξοχότητά σας νὰ ἐξετάσετε μὲ τοὺς τρόπους ὁποὺ καταλαμβάνετε διὰ νὰ εὑρεθοῦν οἱ κλέπται, καὶ μὲ τὴν δραστήριον βοήθειάν σας νὰ μὴ ζημιωθῇ τοῦτος ὁ πτωχός, καὶ θέλει παρακαλῇ τὸν θεὸν διὰ τὴν ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν σας, καὶ μένω καὶ ἐγὼ χρεώστης τῆς χάριτος. Ταῦτα ἐν τοσούτῳ, τὰ δὲ ἔτη σας εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

,αωε΄ Ἰουνίου γ΄ Ἄρτα

Τῆς ἐξοχότητός σας εὐχέτης πρὸς Θεὸν καὶ εἰς τὰς προσταγὰς

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

28

(APK, F. Poc-Bo B Konstantinopole, Op. 90, D. 146/2/, L. 8-9)

(Ἀπόσπασμα ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ ἐν Ἄρτῃ προξένου τῆς Ρωσίας G. Flory πρὸς τὸν πρεσβευτὴν d' Italinsky ἐκ Κερκύρας τῇ 28 Δεκεμβρίου 1805).

... Dernièrement j'ai dû passer encore à Corfou pour y mettre hors de danger la vie du fameux Métropolitain d' Arte, de l' homme de confiance et l' ami d' Aly-Pacha, dont il a encouru la disgrace sur des soupçons que ce Visir avait conçus d' une intélligence avec nous; à peine arrivé, j'ai eu ordre de répartir sur le champ pour Jannina par terre pour porter à Aly-Pacha la lettre Visiriale, que Votre Excellence procura du Divan en faveur des recrues Épirotes et autres que nous avons levées sur la terre ferme Ottomane...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

29

(APK, F. Poc-Bo B Konstantinopole, Op 90, D. 146/2/, L. 12)

G. Flory ἐκ Κερκύρας πρὸς d' Italinsky εἰς Κωνσταντινούπολιν.

«... Je profite de cette opportunité pour annoncer à Votre Excellence que le Métropolitain d' Arte, dont il est question dans mon rapport d' hier, est decidé de ne plus retourner près d' Aly-Pacha, après qu' il lui a réussi d' en échapper la vengeance par mon canal. Il se trouve présentement à Corfou avec toute sa suite et avec intention positive de se rendre à Constantinople au plutôt. Ce prélat nous était d' une grande utilité dans ces contrées pour tous les services qu' il nous rendait, pour les bons conseils qu' il donnait au Visir à notre avantage et pour la manière qu' il avait de le tenir toujours en respect à notre égard en favorisant toutes mes négociations avec ce Gouverneur et en tâchant de lui inspirer de la confiance pour nous; et c'est précisement ce qui l'a perdu dans l'esprit d' Aly-Pacha, et qui lui mérita ses soupçons d'une secrète intélligence avec nous. Déjà j'étais peu toléré par ce Visir comme le sont tous les Russes dans les pays ottomans; je le serai bien moins maintenant et je prevois que mon séjour à l' Arte non seulement il se convertira en martyre, mais qu' il sera encore exposé à toutes les entraves de sa rancune; la seule bonne opinion qu' heureusement il a conçu de moi dès le principe me tient lieu d' espoir à pouvoir poursuivre mes fonctions près de Lui tant avantageusement que possible. L'occasion me répondra du reste.

J'ai l'honneur d'être avec un très profond respect, Monsieur l' Envoyé, de Votre Excellence très humble et très obéissant serviteur.

G. Flory

Corfou
le 29 Décembre 1805

30

(ΓΑΚ, Ἀρχεῖον Ἰγνατίου, Α΄ 1)

Τιμιώτατοι Καπιταναῖοι τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἠπείρου ἀδελφικῶς σᾶς ἀσπάζομαι.

Εἶμαι βεβαιωμένος ὅτι ὅσα κακὰ καὶ ζημίας ἔχετε δοκιμάσει ἀπὸ τὴν καταδρομὴν ὁποὺ σᾶς ἔκαμεν ὁ Ἀλῆ πασᾶς καὶ μὲ λύπην μου τὰ ἤκουον πάντοτε. Πλὴν ὁ καιρὸς καὶ τὰ περιστατικὰ ὁποὺ ἔτρεχον τότε, δὲν ἐσυγχωροῦσαν διὰ νὰ σᾶς δοθῇ χεῖρα βοηθείας, καὶ αὐτὸ τὸ ἄσυλον ὁποὺ σᾶς ἐδόθη εἰς τὰ νησία τῆς ρεπούπλικας καὶ ἐφυλαχθήκατε, πρέπει νὰ ἐξεύρετε ὅτι μᾶς ἐκόστισε πολύ. Τώρα ὅμως ἀπέρασαν ὅλα αὐτά. Ἡ τύχη ἄλλαξε τῶν Ἑλλήνων καὶ αἱ παλαιαί σας πληγαὶ θέλουν ἰατρευθῇ ὁλοκλήρως, πρέπει καὶ ἡ τιμιότη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σας νὰ μὴν χάσετε αὐτὸν τὸν εὐτυχῆ καιρόν, ἀλλὰ νὰ δείξετε τὸν ζῆλόν σας διὰ τὴν πατρίδα σας, τὴν ἀξιότητά σας καὶ νὰ ἐνθυμηθῆτε ὅτι εἶσθε ἀπόγονοι ἐκείνων τῶν ἡρώων ὁποὺ θέλει σέβεται ὁ κόσμος ἐν ὅσῳ στέκει. Ὁ πανιερώτατος ἅγιος Ἄρτης εἶναι ἐπιφορτωμένος τὰς ὑποθέσεις σας καὶ θέλει σᾶς δώσει τὰς πρώτας ἀρχὰς τοῦ συστήματός σας καὶ τῶν κινημάτων ὁποὺ ὅσον διὰ τὲς ὥρες καὶ κατ' ἀρχὰς πρέπει νὰ ἐπιχειρισθῆτε. Ἐγὼ θέλω τελειώσει τὸ ἐπίλοιπον, καὶ ἑνωμένοι μαζὶ νὰ συντρίψωμεν τὸν βαρὺν ζυγὸν τῶν τυράννων σας καὶ νὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν γλυκυτάτην μας πατρίδα καὶ τοὺς ὁμογενεῖς μας καὶ ἀδελφούς μας. Ἕνα τοιοῦτον εὐτυχῆ καιρὸν πόσον τὸν ἐπεθύμησαν οἱ προπάτορές μας στοχάζομαι τὸ γνωρίζετε· ὡς τόσον ὁ ἅγιος Θεὸς τὸν ἐφύλαξε διὰ ἐμᾶς καὶ εἴμεθα εἰς χρέος καὶ ἡμεῖς νὰ τὸν μεταχειρισθοῦμεν πρὸς ὠφέλειαν καὶ τιμὴν τῆς Πατρίδος μας καὶ ἐδικήν μας. Ὑγιαίνετε, ἀγαπητοί, μετ' εὐτυχίας. 1807 ἔτος Μαρτίου 15 ἡμέρα. Κορυφοί.

Ὁ τῶν στρατευμάτων τῆς αὐτοκρατορικῆς ρωσικῆς Μεγαλειότητος Σὲφ τοῦ τάγματος Κολυβάνσκη, στρατηγὸς τῶν ἐλαφρῶν κυνηγετῶν, Γενεράλ - μαζὸρ καὶ ἱππεύς

(Τ.Σ. ἐπὶ ἱσπανικοῦ κηροῦ)

Ἐμμανουὴλ Παπαδόπουλος

31

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Α΄ 3)

Πανιερώτατε.

Κορφοὺς τῇ 19 Μαρτίου 1807

Ἐπειδὴ ἐδώσατε πολλὰς δοκιμὰς τῆς φρονήσεως, τῆς ἀξιότητός σας καὶ τῆς πίστεως καὶ ζήλου σας πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν δούλευσιν, ἐπειδὴ τόσον εἰς τὰς ἔξω διατριβάς σας, ὅσον καὶ ἐδῶ εἰς τοὺς Κορφοὺς ἐδείξετε πατρικὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς σας Ἕλληνας, καὶ χαίρεσθε καὶ ἐκ μέρους των ὅλον τὸ σέβας καὶ τὴν εὐλάβειαν ὁποὺ ἀνήκει εἰς τὸν ἱερόν σας χαρακτῆρα, διὰ τοῦτο ἐκρίθη εὔλογον καὶ ἀναγκαῖον τὸ νὰ ἀναλάβετε τὰς ὑποθέσεις τῶν καπιταναίων τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἠπείρου καὶ τῶν κατοίκων αὐτῶν τῶν ἐπαρχιῶν πολλὰ γνωρισμένων πρὸς τὴν Πανιερότητά σας, τὰς ὁποίας καὶ τὰς ἐμπιστευόμεθα εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ζῆλός σας, διὰ νὰ τοὺς ὁδηγήσετε καὶ νὰ τοὺς διευθύνετε κατὰ τὸν κάτωθεν σημειωμένον τρόπον.

α) Θέλετε ἀπεράσει εἰς τὴν Ἁγίαν Μαύραν καὶ τὴν Ἰθάκην καὶ θέλετε ἐκεῖ προσκαλέσει ὅλους τοὺς καπιταναίους, μεταχειριζόμενοι ὅλους ἐκείνους τοὺς τρόπους ὁποὺ γνωρίζετε ἁρμοδίους διὰ νὰ τοὺς καταπείσετε νὰ ἔμβουν εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν δούλευσιν, χωρὶς νὰ μᾶς ζητήσουν πάγες, ὁποὺ αἱ περιστάσεις μας δὲν μᾶς τὸ συγχωροῦν, ἀλλ' ἀντὶ τούτου θέλετε τοὺς ὑποσχεθῆ τὴν αὐτοκρατορικὴν εὔνοιαν, βαθμοὺς ἀξιωμάτων, ἀναλόγους εἰς τὴν δούλευσιν ὁποὺ καθ' εἷς προσφέρει καὶ μέριτόν του, βεβαιώνοντάς τους, ὅτι γινομένης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μιᾶς εἰρήνης θέλει γίνει φροντὶς περὶ τῆς καταστάσεως καὶ ἡσυχίας των εἰς ὅποιον δήποτε τρόπον τὰ πράγματα ἤθελαν τελειώσει.

β) Θέλει δώσετε εἰς αὐτὸ τὸ συστηθησόμενον σῶμα ἕνα ὀργανισμὸν ἀνάλογον μὲ ἐκεῖνον ὁποὺ ἔχουν οἱ ἄλλοι ἀλβανίτικοι λεγεῶνες καὶ ὅσο τὸ δυνατὸν νὰ τὸ φέρετε εἰς εὐταξίαν, διὰ νὰ ἠμποροῦν νὰ γίνωνται τὰ κινήματά του μεθοδικώτερα καὶ ὠφέλιμα καὶ διὰ τὴν ἰδίαν του διατήρησιν καὶ διὰ τὴν βλάβην τοῦ ἐχθροῦ.

γ) Θέλετε μεταχειρισθῆ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους διὰ νὰ προφυλάξετε τὸ ἔξω τῆς Στερεᾶς Ρωμαίους ἀπὸ τὴν βλάβην ὁποὺ ἠμποροῦν νὰ τοὺς προξενήσουν τόσον αὐτοὶ ὁποὺ ἀπὸ μέρος μας θὲ νὰ εὔγουν, ὅσον καὶ ἐκεῖνοι ὁποὺ εὑρίσκονται ἤδη ἔξω ἀκέφαλοι καὶ βλάπτουν ἀδιαφόρως καὶ Ρωμαίους καὶ Τούρκους, πασχίζοντας νὰ ἐμποδίσετε τὸ κακὸν μὲ ὅ,τι τρόπον ἠθέλετε γνωρίσει ἁρμοδιώτερον.

δ) Τὰ κινήματα ὁποὺ θέλει γίνονται, πρέπει νὰ διευθύνωνται ὡς εἰς πρὸς ὃν ὅρον, εἰς τρόπον ὁποὺ νὰ μένῃ ὁ Ἀλήπασας ἐνασχολούμενος πάντοτε νὰ ἀποδιώξῃ αὐτὰ τὰ σώματα ἀπὸ τοὺς τόπους του καὶ νὰ μὴν ἔχῃ καιρὸν νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τῆς Ἁγίας Μαύρας καὶ Πάργας, ὅθεν ἡ Πανιερότης σας θέλετε τὰ ὁδηγεῖ πάντοτε κατὰ τὴν περίστασιν διὰ νὰ ἐνεργοῦν εἰς μέρη ὁποὺ νὰ προάγεται αὐτὸς ὁ καρπός.

ε) Τὰ ἔξοδα ὁποὺ ἠθέλετε γνωρίσει ἀναγκαῖον διὰ νὰ γένουν διὰ τὴν σύστασιν καὶ εὐτυχῆ ἔκβασιν αὐτοῦ τοῦ σώματος θέλετε τὰ κάμει, καὶ θέλετε μᾶς στείλει τὸν καθ' ἕκαστον μῆνα τὸν λογαριασμὸν ἐπάνω εἰς τὰς εἴκοσι χιλ. γρόσια ὁποὺ τώρα σᾶς δίδω.

στ) Θέλετε φυλάξει τὴν ἴδιαν ἀνταπόκρισιν ὁποὺ μέχρι τόδε εἴχατε μὲ τὸν Ἀλησπασᾶν, μὲ τὸν Μουσταφᾶ πασᾶν καὶ ἄλλους ἀρχηγοὺς Τζάμιδες καὶ μὲ τοὺς ἔξω Ρωμαίους τῆς Στερεᾶς, καὶ θέλετε μᾶς φανερώνει πάντοτε τὴν περίληψιν τῶν γραμμάτων τους καὶ τὴν ἀπόκρισίν σας.

ζ) Ἐπειδὴ τὸ οὗ ἕνεκα αὐτοῦ τοῦ κινήματος εἶναι διὰ νὰ προφυλαχθῆ ἡ Ἁγία Μαύρα καὶ Πάργα, ἡ Πανιερότης σας θέλετε φυλάξει μίαν στενὴν ἀνταπόκρισιν μὲ τὸν τζενεράλε Στέτερ καὶ θέλετε ἀπεράσει μαζί του μὲ καλὴν ἁρμονίαν διὰ τὸ συμφέρον τῆς δουλεύσεως καθὼς γράφω καὶ τοῦ ἰδίου τζενεράλη.

η) Θέλετε κρατήσει ἐκεῖ εἰς τὴν ἐξουσίαν σας τὸ καράβι ὁποὺ ἔχω ναυλωμένον, τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖτε νὰ τὸ μεταχειρισθῆτε ὅπου ἤθελε σᾶς κάμει χρεία.

Τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος

ταπεινὸς καὶ πρόθυμος δοῦλος

Κόμις Γεώργιος Μονζενίγος

(Παρὰ πόδας τῆς 1ης σελίδος): *Τῷ Πανιερωτάτῳ καὶ Θεοπροβλήτῳ Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰγνατίῳ,*

Κορφούς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

32

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Α΄ 4)

Πανιερώτατε αὐθέντα.

Κατὰ τὴν πατρικήν σας συμβουλήν, ἀφοῦ ὡμιλήσαμεν μεταξύ μας, ἀπεφασίσθη κοινῶς ἀπὸ ὅλους μας διὰ νὰ λάβωμεν εἰς χεῖρας τὰ ἄρματα καὶ νὰ δουλεύσωμεν καὶ ἡμεῖς ὅπως δυνάμεθα καὶ μὲ ὅλον τὸν ζῆλον τὸν προστάτην τοῦ γένους μας σεβαστὸν ἡμῶν αὐτοκράτορα εἰς ἕνα πόλεμον ὁποὺ εἶναι κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῶν χριστιανῶν. Ἡ πανιερότης σας ἠξεύρετε ὅτι αἱ δυναταὶ καταδρομαὶ καὶ οἱ διωγμοὶ ὁποὺ ἐδοκιμάσαμεν μᾶς ἔκαμαν νὰ χάσωμεν τοὺς ἀνθρώπους μας καὶ νὰ μὴν ἔχωμεν τὸν ἀριθμὸν ἐκεῖνον ὁποὺ εἴχομεν ἄλλες φορές. Θέλομεν ὅμως προσπαθήσει εὐγαίνοντες ἔξω νὰ συνάξωμεν καὶ τοὺς διασκορπισθέντας ἀνθρώπους μας καὶ ὅσους ἄλλους δυνηθῶμεν καὶ κατὰ τὴν ὑψηλὴν θέλησιν καὶ προσταγήν σας νὰ κινηθῶμεν πρὸς βλάβην τοῦ ἐχθροῦ καὶ εἴμεθα βέβαιοι καθὼς μᾶς ὑποσχεθήκατε ὅτι ἂν τελειώσουν (τὰ) πράγματα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας θέλομεν ἔχει τὰ ἴδια ἐπαγγέλματα ὁποὺ εἴχομεν καὶ ἀπ' ἀρχῆς. Ἀλλ' ἄν, ὃ μὴ γένοιτο, πανιερώτατε, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἤθελε γίνει μεταξὺ Ρωσίας καὶ Πόρτας καμμία εἰρήνη, τότε τί μέλλει γενέσθαι ἡ κατάστασίς μας. Ἡμεῖς δι' αὐτὴν τὴν ὑποψίαν ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ ἕνας τοιοῦτος καιρὸς καὶ νὰ ἑνωθῶμεν μὲ τοὺς Ρώσους, ἐλάβομεν αὐτὴν τὴν καταδρομὴν ἀπὸ τὸν Ἀληπασᾶν, ἂν ἰδοῦν τώρα καὶ ἐμπράκτως τὸ πρᾶγμα, εἶναι βέβαιον ὅτι δὲν μένει πλέον διὰ ἡμᾶς καμμία ἐλπίς, διὰ νὰ ἰδῶμεν τὴν πατρίδα μας, ἐπειδὴ τότε δὲν θὲ νὰ ἔχωμεν μόνον τὸν Ἀληπασᾶν ἐχθρὸν ἀλλὰ κοινῶς ὅλην τὴν Τουρκιάν, καὶ εἰς αὐτὸ παρακαλοῦμεν τὴν πανιερότητά σας ὡς πατέρας μας νὰ τὸ ἀναφέρετε εἰς τὸν ἐξοχώτατον πληρεξούσιον, διὰ νὰ μὴ μείνωμεν ἀδικημένοι ἀφοῦ δουλεύσωμεν, ἀλλὰ νὰ συστηθῶμεν μὲ τὴν προστασίαν τῆς μεγάλης Ρωσίας ὁ καθένας εἰς τὸ καπετανᾶτό του, ἐπειδὴ δὲν μᾶς μένει ἄλλος τρόπος ζωῆς καὶ πρέπει νὰ χαθῶμεν τόσοι ἄνθρωποι, αὐτὸ τὸ ζήτημά μας μᾶς φαίνεται νὰ εἶναι δικαιολογημένον. Θεοῦ βοηθοῦντος καὶ κατακυριευθοῦν οἱ τόποι τῆς Τουρκίας, ζητοῦμεν ἀπὸ τὸ ἔλεος τοῦ βασιλέως μας διὰ χάριν τῆς πιστῆς δουλεύσεώς μας μέρος ἀπὸ τὴν γῆν ἐκείνην τοῦ ἐχθροῦ ὁποὺ ἐξουσιάζουν εἰς τοὺς τόπους μας, διὰ νὰ ζήσωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἀνθρῶποι μας ὁποὺ θυσιάζονται μαζί μας διὰ τὴν δόξαν τοῦ βασιλέως, μένομεν δὲ μὲ ὅλον τὸ σέβας

1807 Ἀπριλίου 3 Ἁγία Μαύρα

Τῆς πανιερότητός σας ταπεινοὶ δοῦλοι

Θανάσης Μπουκουβάλας
Κωνσταντῆς Πουλῆ
Δημήτρης Καραΐσκος
Μήτζιος Κοντογιάννης
Γεωργάκης Νικολοῦ
Γιάννης Δυοβουνιώτης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

33

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Στ΄ 11)

Ἐξοχώτατε.

Κατὰ τὴν 18 τοῦ ἀπερασμένου μηνὸς Ἀπριλίου ἐστάλθη εἰς τὰ μαγαζιὰ τῆς Κανδήλας ὁ καπετὰν Στάθης Καραβιᾶς, ἀντὶ τοῦ καπειὰν Χριστόδουλου Κομιτόπουλου, ὁποὺ διὰ τὴν φύλαξιν τοῦ πόρτου τοῦ Ἁγίου Νικολάου δὲν ἔπρεπεν ἐκεῖθεν νὰ μετατοπισθῇ καὶ συμβοηθῶντας τὸ δισμπάρκον τῶν καπεταναίων ἐπολέμησε διὰ ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καὶ ἄλλας δύο, ἔρριξε κανονιὲς μὲ μιτράλια 75, μὲ μπάλλες 130 καὶ εἰς τὰ μουσικέτα μετεχειρίσθη φυσέκια 608 κατὰ τὴν τότε πρὸς ἐμὲ ἀναφοράν του, 23 τοῦ ἄνωθεν Ἀπριλίου. Τὸ δίδω εἰς εἴδησιν τῆς ἐξοχότητός σας μένοντας

τῇ 6 Ἰουνίου 1807 Ἁγία Μαύρα

Τῆς ἐξοχότητός σας ἐν Χῷ εὐχέτης καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

Τῷ ἐξοχωτάτῳ κῳ κῳ Στυλιανῷ Βλασοπούλῳ

πρυτάνει Ἁγίας Μαύρας

34

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Στ΄ 11)

Πρύτανιν Ἁγ. Μαύρας

Ἐξοχώτατε.

Πρὸ ἡμερῶν ἐβάλθη εἰς τὴν φυλακὴν κάποιος Γιάννης Μπουσάκης ὡς ἄνθρωπος ὕποπτος. Τώρα αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ σταλθῇ εἰς τοὺς Κορφοὺς μὲ τὸ σαμπέκον τοῦ καπιτὰν Σπύρου Σαρακίνη καὶ ἡ ἐξοχότης σας θέλετε τὸν συντροφεύσει μὲ ἀνθρώπους σας ἕως εἰς Πέτα διὰ νὰ τὸν λάβῃ ἐκεῖ ὁ καπιτάνιος καὶ νὰ δώσῃ γράμμα ὅτι τὸν ἔλαβε, μένω δὲ

,αωζ΄ Ἰουλίου ιγ΄ Ἁγία Μαύρα

Τῆς ἐξοχότητός σας ἐν Χῷ εὐχέτης καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

35

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Στ΄ 11)

Πρύτανιν Ἁγ. Μαύρας

Ἐξοχώτατε.

Ὁ ἐπιφέρων τὸ παρόν μου Κώστα Δράκος ἦτο εἰς τὴν δούλευσιν καὶ μὲ ἄδειαν πη-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γαίνει εἰς τὴν Πάργαν μαζὶ μὲ τὴν μητέρα του, διὰ νὰ ἰδῇ τὸν ἀδελφόν του ὁποὺ εὑρίσκεται ἄρρωστος. Σᾶς τὸ δίδω εἰς εἴδησιν μένων

,αωζ΄ Ἰουλίου ις΄ Ἁγία Μαύρα

Τῆς ἐξοχότητός σας ἐν Χῷ εὐχέτης καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

36

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. ΣΤ΄ 11)

Πρύτανιν Ἁγ. Μαύρας

Ἐξοχώτατε.

Ὁ ἐπιφέρων σας τὸ παρόν μου ὀνομαζόμενος Σαράντης εἶναι ἄνθρωπος ἐδικός μου καὶ μὲ ἄδειάν μου πηγαίνει εἰς τοὺς Κορφούς. Παρακαλῶ διὰ τοῦτο τὴν ἐξοχότητά σας νὰ διορίσετε εἰς τὸ μαγιστρᾶτον τῆς ὑγείας ὁποὺ νὰ τὸν ἀπεράσουν εἰς τὴν πατένταν.
Ταῦτα καὶ μένω

τῇ ε΄ Αὐγούστου 1807 Ἁγία Μαύρα

Τῆς ἐξοχότητός σας ἐν Χῷ εὐχέτης καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

37

(APK, Glavnii Archiv, III-23, 1808 G., D. 1,5)

Ἔκθεσις τοῦ κόμιτος Μοτσενίγου συνημμένη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 94 ἀπὸ 6/18 Απριλίου 1808 ἔγγραφον αὐτοῦ.

N° 70

Copie du rapport de comte Mocenigo à Son Excellence Monsieur le Baron de Budberg

En date du 9|21 Novembre 1807.

Bien de fois j'ai dû entretenir le Ministère Impérial des services essentiels que le Métropolitain de l' Arte nous a rendus, et des sacrifices personnels qu' il a fait pour avoir embrassé les intérêts de notre Auguste Cour. Aujourd' hui que je me vois pour ainsi dire à la veille de quitter ce pays je croirai manquer à un de mes premiers devoirs, si je ne rendois à cet Ecclésiastique la justice qui lui est dûe; je commencerai d' abord par rappeler ici au Ministère Impériale que depuis quatre ans il quitta sa riche Diocèse et avec elle tous les avantages que sa position lui offroit auprès d' Aly Pacha, que depuis cette époque il ne s' occupa

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

que de nos intérêts, employant à cet effet tout son crédit et toute son influence auprès des Grecs de la terre ferme qui ne cessent encore de mettre dans sa personne la plus grande confiance: j' en eu la preuve la plus satisfaisante dans les affaires de Ste Maure où à la tête des Armatolos Grecs opéra une diversion la mieux dirigée contre les forces d' Aly Pacha, et où enfin il nous a rendu des services tels, qu' il me serait impossible de les passer sous silence sans manquer, je repète, à mes devoirs les plus sacrés.

Le changement qui vient de mettre ces Iles sous la dépendance de la France avoit présenté à cet Ecclésiastique une nouvelle ressource dans les offres des Français mêmes qui instruits de ses moyens et de son ascendant sur les Grecs de l' Epire, désiroint fort de le garder pour lui donner la direction de tous ces Légionnaires, dont ils tâchent par toute voye de grossir le nombre. Je ne dirai rien des moyens qu' Aly Pacha a itérativement employé pour tirer de nouveau auprès de lui ce Prélat, ma chancellerie en offrira en tout temps la preuve, ainsi que celle de son refus rendus avec un désinteressement qui a infiniment ajouté à l' estime et à la juste confiance que j' ai toujours mis dans ses principes et dans sa gestion.

Mais si d' un côté les circonstances politiques ont dû mettre un terme aux commissions, dont je l' avais chargé et qui tenoient à nos opérations sur la terre ferme, je ne saurais laisser partir ce courrier sans lui rendre les témoignages qui lui sont dûs, et sans supplier Votre Excellence de vouloir bien représenter à Sa Majesté Impériale les services zélés de ce respectable Prélat, qui après avoir renoncé à des offres les plus flatteurs il ne demande pour toute récompense que la permission de passer en Russie pour se mettre aux pieds de notre Auguste Souverain. Jouissant au reste de Sa Munificence d' un traitement de cinq cent piastres turques par mois, et pour aussi longtemps que je l' aurois jugé nécessaire, je pense qu' il est conforme aux sentiments de justice de Sa Majesté Impériale de continuer, en attendant Ses ordres, à lui offrir cette unique ressource que lui est restée pour vivre, après avoir sacrifié en faveur du service un état aussi opulent qu' honorable sous plus d' un rapport.

Pénétré de ses circonstances et bien plus reconnaissant combien la justice et la dignité même de notre Cour s'y trouvent intéressées, je ne saurais m' empêcher de proposer respectueusement, que pour le moins le traitement dont il jouit, lui soit confirmé, de manière à ce qu' il puisse compter d' avoir un moyen de subsistance, dont la privation le mettroit absolument sur le pavé. Je suis avec un profond respect.

par copie conforme
C. G. Mocenigo

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

38

(APK, Glavnii Archiv, III-23, 1808 G., D. 1,1)

Votre Excellence.

Désirant présenter à l' Empereur l' hommage pur et constant de mon dévouement et jaloux de mériter sa haute bienveillance, j'ose soumettre à Votre Excellence dans ce mémoire le précis historique de ma vie, de mon état, et des sacrifices que j' ai fait pour les intérêts du service de Sa Majesté Impériale.

Dès l' année 1803 le Ministère Impérial a reçu des détails qui ont dû le convaincre de mon zèle, et Votre Excellence en a vu un résumé dans les dépêches de Mr le Comte Mocenigo, que j' ai l' honneur de Lui remettre.

Puisque c'est sous les auspices de Votre Excellence que mes très humbles sollicitations doivent parvenir aux pieds du thrône, qu' Elle daigne me permettre de Lui faire le récit de mes aventures et de lui retracer des malheurs que je n'ai éprouvé, que par l' attachement aux devoirs de mon état et ma tendre sollicitude pour ma malheureuse Patrie. Ces motifs intéresseront la sensibilité de Votre Excellence, guideront sa justice et m' assureront le bienfait de sa puissante protection.

Né à Sparte, je fus élevé à Constantinople et destiné dès l'enfance à l' état ecclésiastique. A l'âge de 28 ans le St Synode daigna m' appeler dans son sein, me fit sacrer archevêque et m' investit de la place de métropolitain d' Arte.

Cette métropole, la plus vaste, la plus riche et la plus importante de toutes celles dont le St Synode puisse disposer, s'étend sur l' Épire, la Macédoine et la Thessalie. Les revenus annuels montent presqu' à 12000 ducats d' or, et donne au Métropolitain une influence absolue, un pouvoir illimité sur 20.000 Grecs toujours armés pour resister à l' oppression ottomane.

Ma destination était le résultat d' une mesure politique dont le Ministère de la Porte avait chargé le Synode. Ce Ministère fatigué des désordres qui troublaient cette partie de la Grèce, et allarmé des dangers qui menaçaient la sûreté de l'Empire dans un moment ou une révolution démocratique commençait à électriser les esprits, tâcha de gagner la confiance et la faveur des Grecs par les moyens que l' église et le Synode pouvaient lui fournir. L' église forcée de se prêter aux vues d' un gouvernement despotique auquel elle est soumise, mais professant toujours les principes immeubles du divin législateur, m' envoya à l'Arte avec l' instruction mystique de contenir les Grecs dans une sage soumission au gouvernement Turc, jusqu' à ce que les secours d'une Puissance chrétienne puissent les soutenir dans la glorieuse entreprise d' affranchir leur Patrie du joug de ces barbares.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Honoré publiquement de la confiance des Ministres et de l' estime des Grands de la Porte Ottoman, dépositaire des intentions philantropiques du St Synode, animé de l'espoir de soustraire mes compatriotes aux malheurs présents et de les préparer à une régénération politique digne de leurs ancêtres, comblé des bénédictions du St Patriarche et des voeux de tous les Grecs, je me rendis à la Métropole d' Arte

Tous ces circonstances me présentèrent avantageusement aux yeux d' Aly-Pacha. Mon crédit et mon influence lui étaient nécessaires pour le maintien de la tranquillité de ses États, et pour se conserver la bienveillance de la Porte ; j'avais à mon tour besoin de sa déférence pour maintenir les Grecs dans le calme, les réunir, les organiser et les disposer aux hautes destinées auxquelles l'amour national semblait les appeler.

Tels furent les motifs de mes relations avec Aly Pacha et telles ont été les causes de la catastrophe, à laquelle ces relations m'ont entraîné. Devenu le Ministre, le confident, le favori de ce Despote, j'ai rendu de grands services à ma Patrie, mais je n' ai pu lui rendre le plus important de tous, celui de la délivrer de la tyrannie d' Aly-Pacha.

Lorsque les troupes démocratiques Françaises vinrent occuper les possessions ex-Vénitiennes dans la Turquie, les Grecs furent excités à les secourir, les généraux et les commissaires Français vinrent me solliciter d' entrer dans leurs vues et de partager sous leurs drapeaux la gloire de délivrer ma Patrie. Le général Bonaparte alors chef de l' armée d'Italie me fit des insinuations et me flatta des promesses les plus séduisantes. Rien ne put ébranler ma résolution et je défendis aux Grecs de prendre aucun parti. Je ne pouvais trouver dans l'esprit qui animait ces troupes, ni dans le système du gouvernement qui les dirigeait cette religion, cette morale, cet ensemble de moyens qui devait concourir à une heureuse régénération et pour laquelle, la sagesse du Synode œcuménique aurait uniquement béni les exploits militaires et insurrectionnels des Grecs.

La suite n'a que trop justifié la sagesse de ma conduite, les Français furent obligés d' évacuer la Turquie. Cet événement éleva mon crédit auprès des Grecs et ajouta beaucoup en ma faveur dans l'opinion d' Aly-Pacha.

Les troupes Russes remplaceront les Français dans les Isles ex-Vénetiennes; la république Ionienne fut fondée; le Bosphore ouvrit un libre passage aux troupes Russes, aux vivres, aux munitions de toute nature; enfin tout faisait briller aux yeux des Grecs l'aurore d'une heureuse indépendance appuyée de la protection de la Russie.

Les mêmes motifs qui me déterminèrent à refuser mon intervention aux Fran-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

çais, m' engagèrent au contraire à établir sur des bases solides un parti puissant en faveur des Russes dans l'étendue de ma juridiction.

En 1803 cette intervention me fut demandée par le Comte Mocenigo plénipotentiaire de Sa Majesté Impériale; je la lui promis et ses rapports attestent de quelle utilité elle fut au Ministère Impérial lorsqu' il s' agit de soustraire Aly-Pacha à la séduction Française et de lui tendre les pièges les plus insidieux au sein même de ses États.

Ma difficile gestion fut éventée par les agens français. Dès l' année 1805 Aly-Pacha soupçonna mes intelligences avec la Russie; il se disposait à me porter les plus terribles coups, ma vie et celle de tous ceux qui m'environnaient était en danger; une fuite précipitée, pouvait seule me la conserver, je quittai donc sans balancer mon diocèse, mes biens, mes villages, mes maisons et mes gens.

De l' excessive opulence, je tombai dans la plus affreuse misère. Mais la pauvreté s' ennoblissait à mes yeux par le souvenir consolant de ma conduite passée et la pureté de mes intentions. Ce qui pesait cependant sur ma conscience était le sort de tant d' infortunés plongés dans les cachots d' Aly-Pacha et dont le crime était d' avoir partagé mon devouement pour la Russie que je soutenais l'évangile et la croix à la main.

Lors de ma retraite à Corfou, je ne demandai rien à la Russie, j' envoyai seulement mes rapports au St Synode en le priant de pourvoir à ma subsistance et au soulagement des malheureux qui souffraient pour m'avoir servi avec zèle et fidelité. Grâce à la justice du St Consistoire, ses réponses vinrent me tirer de l'abîme où je me trouvais. Je fus appellé à Constantinople ou pour occuper le trône Patriarcal ou pour avoir une métropole de mon choix. Les services que j'avais rendus et ceux que je pouvais rendre encore, m'assuraient l'une ou l'autre promotion.

Je me disposais à me rendre à cette invitation, quand le plénipotentiaire de Sa Majesté Impériale le comte Mocenigo m' engagea au nom de Son Auguste Cour de rester à Corfou vû que les affaires devant bientôt changer de face, je serois employé pour le service Impérial et pourrois travailler plus efficacement au bonheur de mes concitoyens.

Flatté de cet espoir, je me consacrais au service de la Russie, ne demandant provisoirement que des moyens d'excistance. Dès ce moment je servis d'après les ordres et les instructions du Plénipotentiaire et du comité Russe, soit en dirigeant les opérations politiques des Pachas Turcs que nous avions armés contre Aly-Pacha, soit en faisant agir hostilement les Grecs libres de l' Épire et de la Thessalie, soit

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

enfin en conduisant les mouvements des troupes Grecques soldées par la Russie.

La paix de Tilsit mit fin à mes travaux, et je me retirai avec la satisfaction d' avoir rempli religieusement mes devoirs.

Alors les Anglais me sollicitèrent, par un message secret dont leur Consul Comiotti fut chargé, de passer à Malte. Ils m'offrirent un état splendide et tout ce qui pouvait flatter ma vanité. Prestiges chimériques! réprouvés par la Sainte église que j'ai le bonheur de servir. Quels secours d'ailleurs pouvait fournir à ma Patrie une Puissance dont les intérêts exigent la conservation et l'integrité de l'Empire Ottoman?

Tout récemment encore le Gouverneur général français dans les sept isles me fit les propositions les plus séduisantes. Le Plénipotentiaire Mocenigo et le Consul Général Benacki en connaissent les détails, et je pourrais invoquer leur témoignage, si j'avais à produire des preuves ultérieures.

Je me suis imposé l' obligation sacrée de ne rien entreprendre sans le consentement de l'Auguste Cour qui daigna m'accorder sa protection lorsque par mon dévouement à ses intérêts je perdis mon état et je refusai le poste brillant qui m'appellait à Constantinople.

Sur les sollicitations pressantes du Ministre Mocenigo je le suivis en Italie et j'y attendis les ordres de Sa Majesté Impériale. Enfin appellé à St Pétersbourg, j'ai l'honneur d'exposer à Votre Excellence les titres qui peuvent me rendre digne de Son attention.

J' abandonne avec confiance à la munificence de l'Empereur et à l' équité de Votre Excellence, mon sort, celui de mon frère et de mon secrétaire. Ces fidèles compagnons de mon infortune, victimes comme moi de leur fidélité et de leur zèle pour le service de Sa Majesté Impériale m'ont suivi aux dépends de la perte de leur fortune et de l' incarcération de leur famille.

Je ne demande que la grâce de me consacrer au service de l'Empereur dans la partie à laquelle mon état me permet d' être attaché. Puissent les services que j'ai rendu à Sa Majestè, puissent mon zèle et mon dévouement à Ses intérêts être des titres pour aspirer à Sa munificence, et me procurer les moyens de soulager les malheureux qui m'approchent et ceux qui gémissent de m' avoir fidèlement servi!

Ignace Métropolitain d'Arta.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

39

(APK, Glavnii Archiv, III-23, 1808 G., D. 1,4)

N° 94 *Naples le 6/18 Avril 1808*

Monseigneur

Monseigneur Ignace Métropolitain de l'Arte duquel j'ai dû à ptusieurs reprises entretenir le Ministère dans le cours de ma mission à Corfou, est un homme qui nous a rendu des services importants; il a embrassé nos intérêts par inclination, et il s'y est devoué avec un zèle, un desintéressement sans exemple. Plus d'une fois il a même risqué de perdre sa vie, lorsqu' étant encore dans sa Diocèse il travailloit d' après mes insinuations et sur les ordres qui me derivoint de la Cour, à nous affectionner les Grecs du Continent. Il dût enfin abandonner Son Evèché pour se soustraire à la colère et à la vengeance du soupçonneux Aly-Pacha, qui avait résolu sa perte. Il passa alors à Corfou comme un miserable transfuge qui n'a pû sauver que sa personne du riche patrimoine dont il étoit en possession. La Cour informée de toutes ces circonstances, je reçus un ordre de Monsieur le Prince de Czartorisky d' assigner à ce Vénérable Ecclésiastique un traitement de cinq cent piastres de Turquie par mois.

Ce Prélat a continué depuis à servir notre cause avec non moins d'utilité et d'empressement jusqu' à l'époque du changement politique, qui a dû mettre un terme aux commissions que je lui avois confiées. Ce fut alors que je pris la liberté d' adresser sur son compte au Ministère passé le Rapport que j'ose mettre sous les yeux de Votre Excellence dans la copie incluse. Il me manque encore, sur ce rapport, une résolution de la Cour propre à fixer le sort de ce Métropolitain, qui a pris le parti de me suivre à Naples et auquel je paye, et continuerai à payer son traitement comme pour le passé, tant qu' un ordre positif ne me le fera suspendre.

Considérant tous les sacrifices que cet Archevêque a fait, et témoin des services qu' il a rendu sous mes yeux, et dont la pièce ci-jointe qu' il vient de m' adresser en fait la recapitulation, je crois qu' il a pour le moins bien mérité que les cinq cent piastres de Turquie lui soient converties en pension.

Cette indemnisation pour un homme qui a tout perdu et à qu' il ne reste aucun autre moyen de subsistance, seroit conforme aux sentiments de grandeur et de générosité de Sa Majesté l' Empereur en lesquels je l'ai invité plus d'une fois à avoir confiance, parce que telles étoint mes instructions.

Cependant, si par des raisons et des motifs, que je ne puis ni concevoir, ni appercevoir de si loin, Sa Majesté ne jugeoit point d'accorder à ce Prélat son traite-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ment en pension, je prierais alors, très respectueusement, Votre Excellence de m' en faire avertir et de m'envoyer pour lui et pour ses gens un Passeport afin qu' il puisse se rendre en Russie, où il desire extrêmement de passer, si son traitement lui sera suspendu.

Sur l'un, ou sur l'autre de ces points, je me flatte que Votre Excellence ne voudra pas me laisser longtemps, sans me faire parvenir Ses ordres, auxquels je me conformerai avec précision et exactitude.

Je suis avec un très profond respect.
Monseigneur de Votre Excellence
le très humble et très obéissant serviteur
C. G. Mocenigo

(Παρὰ πόδας τῆς 1ης σελίδος). *Son Excellence Monseigneur le Comte Romanzoff e. c., e. c.*

40

(APK, Glavnii Archiv, III-23, 1808 G., D. 1,11)

Monsieur le Comte !

J'ai mis sous les yeux de l' Empereur Votre rapport N. 94. Sa Majesté a bien voulu donner Son agrément à ce que Mr le Métropolitain d' Arta vint ici, et par Son ordre J' envoie ci-joint un passeport pour lui et une lettre de change de 500 ducats pour ses frais de voyage. Vous voudrez bien Monsieur lui remettre l'un et l'autre, et à cette occasion Vous l' engagerez à être parfaitement tranquille sur son[1] avenir. Ayant rendu des services à la Russie, il ne restera pas sans éprouver les êffets de la générosité de Sa Majesté Impériale.

J'ai l'honneur d'être avec une considération très distinguée
Monsieur le comte
Votre très humble et très obéissant serviteur
|signé| le Cte de Romanzoff.

St Pétersbourg
le 27 Juin 1808

---

[1] Ἐν τῷ κειμένῳ : «sort».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

41

(APK, Glavnii Archiv, III-23, 1808 G., D. 1, 13)

Ὁ κόμις Ἀλέξανδρος Sallypin ἐκ Πετρουπόλεως πρὸς τὸν κόμιτα Γεώργιον Μοτσενῖγον εἰς Νεάπολιν τῇ 9 Νοεμβρίου 1808.

Περίληψις: Περὶ ἀποστολῆς 500 δουκάτων εἰς Ἰγνάτιον μέσῳ τοῦ Μοτσενίγου διὰ τὰ ἔξοδα μεταβάσεως αὐτοῦ εἰς Πετρούπολιν.

42

(APK, Glavnii Archiv, III-23 1808 G., D. 1,14)

Nº 122 *Venise le 12/24 Mars 1809*

Monseigneur

Le Métropolitain d' Arte, ayant été averti par moi, d' après les ordres de Son Excellence Monsieur le Ministre Adjoint, que Sa Majesté Impériale avoit bien voulu donner Son agrément à ce qu' il se rende à S. Pétersbourg, et que le passeport à cet effet se trouvoit en mes mains, vient de m' écrire de Naples, qu' il alloit sur le champ se mettre en route pour cette déstination. Comme Venise est sur son passage, je me propose, quand il sera ici, de lui donner une lettre qui lui servira d' éscorte pour se présenter à Votre Excellence ; je cru en attendant, qu' il ne falloit pas laisser ignorer au Ministère Impérial la detérmination de ce Prélat, qui a tout sacrifié en embrassant les intérêts de la Russie, et qui a tant de titres à la générosité de Notre Auguste Souverain.

J'y trouve en outre la satisfaction bien précieuse pour moi, de présenter à Votre Excellence mes hommages les plus empressés, et Lui réitérer ceux du profond respect avec lequel j'ai l'honneur d'être

Monseigneur
de Votre Excellence
le très humble et très obéissant serviteur
C. G. Mocenigo

Á S. Ex. Mg. le Comte de Romanzoff
e. c., e. c.
à S. Pétersbourg.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

43

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε′ 1)

Monseigneur

Si je vous dois des remercimens pour le précis historique de l' Église d' Orient que vous m' avez fait l'honneur de m' adresser, je ne vous en dois pas moins, Monseigneur, pour le plaisir que sa lecture m' a procuré. Il est écrit avec une onction qui lui donne beaucoup d' intérêt, et on y rencontre fréquemment les traces des vertus éminentes qui vous caractérisent.

Prévenu aussi favorablement que je l'étais à votre égard, je n'avais pas besoin, Monseigneur, de cet opuscule pour fixer mon opinion; mais il est fait pour y ajouter encore, et il me sera infiniment agréable de pouvoir vous en convaincre par des témoignages de considération respectueuse avec laquelle j'ai l'honneur d'être

Monseigneur
Votre très humble et très obèissant Serviteur
Le Comte Nicolas de Romanzoff

Frédéricsham
le 23 Août 1809

44

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε′ 2)

Monseigneur

C'est avec une véritable satisfaction que je m' empresse de vous annoncer, Monseigneur, que Sa Majesté Impériale voulant vous donner un nouveau témoignage de sa bienveillance, a daignée conférer à Monsieur votre frère, le rang de Conseiller de Cour, et celui de Conseiller Honoraire au Sieur Mostra votre Secrétaire en accordant à ce dernier une pension annuelle de cinq cent Roubles.

Le plaisir que j'éprouve, Monseigneur, à vous en faire part, est une conséquence de la considération très respectueuse avec laquelle j'ai l'honneur d'être

Monseigneur
Votre très humble et très obéissant Serviteur
Le Comte de Romanzoff

Le 5 Février 1810

(Παρὰ πόδας τῆς πρώτης σελίδος) *A Monseigneur le Métropolitain de la Valachie.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

45

(APK, Glavnii Archiv, 1-9, Op. 8, 1810 G., D. 3, L. 1-3, 4)

Traduction de la lettre de Monseigneur Ignace Métropolitain de Valachie à Son altesse le pacha de Jannina Aly-Visir.

Très haut et très Magnifique Visir!

Appellé par Sa Majesté l' Empereur de toutes les Russies j'ai quitté l'Italie depuis longtemps, et dès ce moment là je suis tout à fait privé des nouvelles de Votre Altesse.

Mon voyage a été long; car je fus obligé à cause de la guerre entre la France et l' Autriche, de traverser plusieurs pays. La ville de St Pétersbourg est la plus brillante, la plus jolie et la plus magnifique en Europe; j'y fus présenté à Sa Majesté l'Empereur, qui m'a reçu avec une affabilité touchante; car c'est un Monarque plein de douceur et de bonté, et par conséquent mon séjour dans cette capitale a été fort agréable. Mais comme le froid du climat n'était pas convenable à mon santé, Sa Majesté Impériale m'a nommé Métropolitain de Valachie, afin que je puisse vivre dans un climat plus doux; et pour le moment je suis à Iassy chargé des affaires de la Moldavie et de la Bassarabie.

N'étant plus si loin de Jannina j'ai cru mon devoir d'écrire à Votre Altesse de demander ses nouvelles et de renouveler mon amitié ancienne avec Elle.

Quand j'étais à St Pétersbourg je n'ai pas oublié les entretiens secrets que nous avions jadis ensemble, et ses désires; j'étais en état de lui faire des choses très agréables; mais comme je ne connais pas les dispositions qu'Elle a à présent, je ne pouvais pas hasarder sans que j'eusse son consentement, cependant je suis toujours prêt à lui servir.

Le nouveau Commandant en chef de l' armée Impériale Son Excellence Monsieur le Comte de Camensky est un Général très brave, et d'un grand mérite; il a été distingué en plusieurs batailles, st sur tout en Suède il a fait de miracles; et il est encore des plus grandes familles de la Russie; j'ai eu l'honneur de le connaître à St Pétersbourg, et je suis étroitement lié avec lui. J' ai recommandé à Son Excellence le fils de Votre Altesse Mictar-Pacha mon ami intime, qui se trouve dans l'armée Turque, et il m'a promis de le connaître pour son ami et de lui donner des preuves de son amitié à toute occasion.

Je ne manquerai pas de donner souvent à Votre Altesse des marques de ma sin-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

cérité; et si les circonstances et les intrigues des autres nous ont séparé, ce n'est pas juste que nous le soyons pour toujours. Au reste j'ai l'honneur d'être e. c.

Jassy, le 7 Avril 1810

Mille compliments de la part de mon frère. L'Empereur lui a accordé le grade du Conseiller de Cour, et la permission de rester auprès de moi.

46

(APK, Glavnii Archiv, 1 - 9, Op. 8, 1810 G., D. 3, L. 1 - 3,4)

À Michtar - pacha fils d'Aly - visir.

Très - haut et Très - magnifique Michtar - pacha!

Étant très-éloigné de vos contrées, je ne pouvais plus avoir de ses nouvelles, et j'en étais extrêmement affligé. J'ai été pendant huit mois à St Pétersbourg, la ville la plus brillante et la plus magnifique du monde. Sa Majesté l'Empereur m'a donné plusieurs marques de Sa bienveillance, de manière que je ne pouvais rien désirer d'avantage ; mais comme le froid du climat n'était pas convenable à ma santé, la bonté de Sa Majesté m'a procuré la place du Métropolitain de Valachie afin que je puisse vivre dans un climat plus doux.

Pour le moment je suis à Jassy chargé des affaires de la Moldavie et de la Bassarabie ; et n'étant plus si loin de Jannina, j'ai cru mon devoir de lui écrire et de demander ses nouvelles ; car mon amitié sincère avec Elle est toujours la même, et aucune circonstance ne peut la diminuer ; j'espère que Votre Altesse n'en doute pas.

Je n'ai pas oublié de parler pour Elle à Son Excellence le nouveau commandant en chef de l'armée Impériale Monsieur le Comte de Camensky qui est un Général très - brave et de grands mérites, et qui a fait partout des miracles et surtout contre les Suédois ; et comme Son Excellence est brave lui - même, il aime aussi les braves, et surtout pour l'amitié qu'il a envers moi, il m'a promis de le connaître dans les moments mêmes de la guerre comme son ami, et de lui donner de preuves de son amitié à toute occasion. Elle peut donc, s'il lui plait, avoir une correspondance directe avec lui, comme le père de Votre Altesse faisait pendant la guerre passée avec le Prince Potemkin ; et je l'assure qu' Elle sera très contente de sa part ; car il est aussi extrêmement bon et sincère.

Je la prie de continuer à m'aimer et à me donner des occasions afin que je puisse montrer les sentiments sincères que j'ai envers Votre Altesse.

J'ai l'honneur d'être e. c.

Jassy le 7 Avril 1810.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

47

(APK, Glavnii Archiv, 1-9, Op. 8, 1810 G, D. 3, L. 1-3)

Monseigneur

Le 27 Mai 1810. Bucharest.

Malade à Jassy depuis mon arrivée jusqu' à présent, et arrêté dans le même temps je n'ai pas oublié d'exécuter à temps les ordres de Votre Excellence, et d'écrire à Aly-Visir Pacha de Jannina et à son fils aîné tout ce qu' Elle m' a dicté; les lettres sont envoyées par le canal de Son Excellence Monsieur le Comte de Camensky commandant en chef de l'armée Impériale, et j'ai l'honneur de lui en remettre les copies.

Il n'y a encore aucune réponse, mais je sais que cet homme là devient de jour en jour plus puissant, car il a détruit tous ses égaux, et il est prêt à occuper toute l'Albanie en Despote. Il est attaché fortement aux Anglais; il soutient à Constantinople leur cause; il fait à la Porte de grandes promesses; il est aujourd' hui en état de mettre aux armes beaucoup de monde, mais il ne cherche que ses intérêts particuliers.

Les Iles de Corfou et de Ste Maure sont encore occupées par les Français, qui tâchent de gagner ce pacha afin qu' ils puissent avoir quelque secours de ses pays; mais ils travaillent en vain, car les Anglais donnent sur le champ tout ce que les autres lui promettent.

Il y a quelques jours que je suis arrivé à Bucharest la Capitale de mon Diocèse, et qu'on m'a permis d'occuper la place, où Sa Majesté l'Empereur notre très-auguste Maître a bien voulu me destiner. La joie du peuple dans mon entrée a été extrêmement grande; Son attachement ensuite et son respect augmentent de jour en jour. J'espère de remplir bien mon Ministère ecclésiastique et de donner à la Russie de nouvelles preuves de mon attachement et de ma fidélité afin que je puisse mériter avec justice la bienveillance de Sa Majesté l'Empereur et la protection de Votre Excellence.

La campagne de cette année a commencé avec de bons succès. J'ai officié aujourd' hui pour les braves guerriers, qui ont fini leurs jours dans le champ de la gloire pour la religion et pour la patrie; et nous avons chanté ensuite le Te Deum pour les doubles victoires faites contre l'ennemi.

L'activité du chef de l' armée, son zèle pour l'intérêt et l' honneur de sa patrie et son travail infatigable nous donnent à espérer de meilleurs succès.

Quant à moi, Monseigneur, j'ai commencé dès le moment de mon arrivée à réunir les principaux Boyards de ce pays, autant qu'il est possible et à aller chaque

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

jour dans le Divan pour lui donner l'activité nécessaire, qui lui manque à cause de sa division, afin que l'armée Impériale soit bien servie. Mais c'est la protection de Votre excellence qui m' encouragera, qui me fera capable de servir comme il faut, et sur laquelle je fonde toutes mes espérences.

Je la prie d' agréer l'assurance de mes sentiments respectueux et de la haute estime et considération avec lesquelles j'ai l'honneur d'être

Monseigneur de Votre Excellence

(ἰδιοχ.) *le très humble et très obéissant serviteur*
Ignace Métropolitain de Valachie

(Παρὰ πόδας τῆς α' σελ.): *À Son Excellence Monseigneur le Comte de Romanzoff, Chancelier de l'Empire e. c., e, c., à St Pétersbourg.*

48

(APK, Glavnii Archiv, 1-9, Op. 8, 1810 G, D. 3, L, 1-3, 4)

(Σχέδιον) *Au Métropolitain de Valachie*

J'ai reçu la lettre que V. Ém. m'a écrit à Son arrivée à Bucharest, et je Lui en fais mes remerciements. Je l'ai portée à la connaissance de S. M. J. qui y a vu avec plaisir l'expression de Votre zèle pour Son service. Elle rend justice aux qualités qui Vous distinguent Mgr. et Elle ne doute pas que les habitants de Valachie, édifiés par l' exemple de Vos Vertues pastorales, ne s' efforcent de marcher sur la route que Vous leur aurez montrée, pour le bien du pays et de ses défenseurs.

S. M. a lu aussi la copie que V. Ém. m'a envoyé de sa lettre au Pacha de Jannina et Elle l' approuva. Il ne me reste qu' à prier V. Ém. de vouloir bien me faire connaître en Son temps la réponse qu' Elle recevra de (ce Pacha)[1].

Je saisis avec empressement cette occasion de vous réiterer Mgr. les assurances de la haute considération avec laquelle j'ai l' honneur e. c.

[Romanzoff]

---

[1] Διαγεγραμμένον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

49

(APK, Archiv Glavnocomandouyouchtchebo Dounaïskoï Armieï, Op. 580/α/, 1810 G, D. 21, L. 363)

Monsieur le Comte!

Le 27 Mai 1810. Bucharest.

Il y a quelques jours que je suis arrivé à Bucharest, la capitale de mon Diocèse; les intrigues ont cessées, et on m'accueillit avec beaucoup de respect.

J'espère, sous les auspices de Votre Excellence, de remplir bien mon ministère ecclésiastique, et de donner à Sa Majesté l' Empereur notre très-auguste Maître de nouvelles preuves de mon zèle pour Son service et de ma fidélité.

J'ai cru très-nécessaire de réunir les Boyards autant qu'il est possible, et de donner au Divan l'activité nécessaire qui lui manque afin que l' armée soit bien servi.

Je prie Dieu, Monsieur le Comte, de donner à Votre Excellence du haut du Ciel sa bénédiction, de la conduire comme par la main, de la combler des victoires et de vérifier par des effets glorieux les grandes espérances que la patrie a sur Sa personne.

La faiblesse que la maladie, que j'ai souffert à Jassy, m'a laissé, m'empêche pour le moment de lui faire ma cour, et j'envoie mon secrétaire pour la féliciter de la double victoire faite contre l' ennemi. J'espère cependant que Votre Excellence voudra bien me donner la permission de lui rendre personnellement mes hommages quand ma santé l'aura permis.

Et en me réservant le plaisir d'entretenir Votre Excellence de vive voix, je me contente pour le moment de lui faire agréer par celle-ci les expressions bien sincères de la plus haute considération avec laquelle j'ai l'honneur d'être

Monsieur le Comte

de Votre Excellence

le très-humble et très-obéissant serviteur

Ignace Métropolitain de Valachie

A S. E. Monsieur le Comte Nicolas Camensky e. c.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

50

(APK, Archiv Glavnocomandouyouchtchebo Dounaïskoi Armieï, Op. 580 /α/, 1810 G, D. 21, L. 366)

Ἰγνάτιος πρὸς στρατηγὸν Νικόλαον Καμένσκη· ἐκ Βουκουρεστίου τῇ 3 Ἰουνίου 1810.

Περίληψις: Συγχαίρει τὸν Ρῶσον ἀρχιστράτηγον διὰ τὴν νίκην τῆς 30 Μαΐου καὶ τὴν ἅλωσιν τῆς Σιλιστρίας καὶ τὰς γιγαντιαίας προόδους τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ. Περιγράφει τὴν χαρὰν τοῦ λαοῦ διὰ τὰς καλὰς εἰδήσεις καὶ ἀναγγέλλει ὅτι ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἔψαλε δοξολογίαν εἰς τὸν καθεδρικὸν ναόν.

51

(APK, Archiv Glavnocomandouyouchtchebo Dounaïskoï Armieï, Op. 580 /α/, 1810 G, D. 21, L. 367)

Ἰγνάτιος πρὸς Νικόλαον Καμένσκη· ἐκ Βουκουρεστίου τῇ 9 Ἰουλίου 1810.

Περίληψις: Ἔλαβε τὴν ἀπὸ 18 Ἰουνίου ἐπιστολήν του διὰ τῆς ὁποίας ὁ στρατηγὸς ἀνήγγελλεν αὐτῷ ὅτι κατήγαγε δύο νίκας τὴν 11 καὶ 12 Ἰουνίου πλησίον τῆς Szumla· ἔλαβεν ἐπίσης καὶ ἑτέραν ἐπιστολὴν ἀπὸ 24 Ἰουνίου διὰ τῆς ὁποίας ὁ Καμένσκη ἀνήγγειλε τέσσαρας νέας ἐπιτυχίας πέριξ τῆς Σούμλας κατὰ τῶν πασάδων τῆς Βάρνης καὶ τοῦ Ρουχτσουκίου.

Αἱ εἰδήσεις αὐταὶ κοινοποιηθεῖσαι ἐχαροποίησαν τὰ μέγιστα τὸν λαὸν τῶν ἐπαρχιῶν του, ὅστις διὰ τῶν προσευχῶν του εὔχεται ὑπὲρ τοῦ ἥρωος, ὁ ὁποῖος τὸν ἀπηλευθέρωσεν ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν ἀπίστων.

52

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε' 3)

Monseigneur

Ayant porté à la connaissance de l'Empereur la lettre que vous m'avez fait l'honneur de m'écrire ainsi que ses annexes, Sa Majesté a trouvé que leur contenu répondait parfaitement à l'opinion avantageuse qu'Elle a conçue de Votre Éminence et je suis chargé de vous en exprimer, Monseigneur, toute Sa satisfaction.

Attachant beaucoup d'intérêt à votre correspondance, permettez que je vous demande de m'écrire de temps en temps sur les objets qui peuvent avoir trait au bien du service de l'Empereur. Je saisirai volontiers les occasions qu'Elle me fournira pour faire valoir votre zèle auprès de Sa Majesté.

J'ai l'honneur d'être avec une considération la plus distinguée,

Monseigneur

de Votre Éminence le très humble et très obéissant serviteur

Le Comte de Romanzoff.

St Pétersbourg, le 22 Septembre 1810

(Παρὰ πόδας τῆς πρώτης σελίδος): *A S. E. Monseign. le Métropolitain de Valachie e. c.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

53

(APK, Archiv Glavnocomandouyouchtchebo Dounaïscoï Armieï, Op. 580 /α/, 1810 G. D. 21, L. 368α)

Ἰγνάτιος πρὸς Καμένσκην, ἐν Βουκουρεστίῳ τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1810.

Περίληψις: Εὐχαριστεῖ ἐγκαρδίως, διότι ὁ αὐτοκράτωρ ἀπένειμεν αὐτῷ τὰ διάσημα τοῦ τάγματος τῆς Ἁγίας Ἄννης. Ἔτι μᾶλλον εὐχαριστεῖ, διότι τὰ διάσημα ταῦτα ἐστάλησαν αὐτῷ διὰ μέσου τοῦ Καμένσκη, ὅστις ἀναμφιβόλως θὰ συνέβαλε πολὺ διὰ τὴν ἀπονομὴν τῷ Ἰγνατίῳ μιᾶς τόσον μεγάλης χάριτος.

54

(APK, Glavnii Archiv, III-23, 1810 G, D. 1, L. 1-2)

Monseigneur

Si je n'ai pas l'honneur d'écrire plus souvent à Votre Excellence, c'est que connaissant la multiplicité d'affaires dont Elle est accablée, je craignais de l'importuner; cependant je la prie de me pardonner, si je viens aujourd' hui lui faire perdre un de Ses moments qui sont si précieux au bien de l'État; c'est ma reconnaissance seule qui en est la cause de l'obligation de répondre à la flatteuse lettre dont votre Excellence a bien voulu m' honorer en date du 22 Septembre.

J'ai reçu la grâce que Sa Majesté l'Empereur a daigné me faire en m' honorant de l'ordre de Ste Anne, avec tous les sentiments de la vive et profonde gratitude que je dois à tous ses bienfaits.

Je supplie Votre Excellence de me mettre à Ses pieds et de lui faire accueillir le dévouement absolu de mon existence à Sa personne, à Sa gloire et aux intérêts de Son Empire.

Placé par Sa bonté dans une contrée où les circonstances me permettent l'espoir de servir Sa bienfaisance, j'ose m' assurer que mon zèle à remplir Ses vues pourra m'acquitter aussi envers Votre Excellence de l'intérêt dont Elle m'honore.

Le peuple valaque n'est point méchant: il est même hospitalier; généralement il est doné de beaucoup d'esprit et le joug de fer qui depuis longtemps s'était appesanti sur lui, est le seul motif de la profonde ignorance où il se trouve plongé.

J'ai eu le bonheur de m' acquérir l'affection des grands et des petits de cette contrée et c'est par la douceur et par la persuasion que je suis intentionné de les ramener à l'état de civilisation dont jouissent les autres états de Sa Majesté.

Intimement convaincu que l' éducation est le seul moyen d'arracher le bandeau de l'erreur qui couvre les yeux de ces malheureux peuples, j'ai établi des écoles graduelles, et un Lucée qui se trouve sous l'inspection d'une Société Littéraire que

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

j'ai aussi établie et composée du peu d'hommes instruits que j'ai pu trouver ici. Le premier effet des lumières sur l'esprit de cette nation infortunée sera de lui donner l'horreur du gouvernement qui la mutilait et l'amour de celui qui la sauve.

Toute l'Europe sait bien, Monseigneur, avec quelle sollicitude les Souverains de la Russie se sont occupés, depuis un siècle, du sort des sujets chrétiens de l'Empire Ottoman, et combien ils avaient acquis leur confiance et leur attachement. Tandis que les Maréchaux de Romantzoff votre illustre père, le prince Potemkin et le Maréchal de Suvaroff y faisaient des conquêtes par les armes, l'immortelle Catherine Seconde ne perdait point de vue la nécessité d'y étendre les conquêtes d'opinion. Cependant il est fort difficile que ces deux manières de conquérir puissent s'harmonier heureusement.

L'identité du Culte jointe à la reconnaissance pour des bienfaits réels, les souvenirs de la généreuse protection que ces peuples ont obtenue en tous temps des Monarques Russes leur attesteront ce qu'ils doivent en attendre pour l'avenir et jamais ils ne pourront souhaiter d'autres maîtres ni de plus généreux protecteurs.

Malgré la tumulte de la guerre, je m'efforce de marcher toujours directement à mon but et dans toutes les occasions que j'ai eues de voir Son Excellence Monsieur le Comte de Kamensky ou de correspondre avec lui, je n'ai pas manqué de l'informer des choses venues à ma connaissance et que je croyais capables d'intéresser le service de Sa Majesté.

Je prie Votre Excellence de vouloir bien me continuer la confiance dont Elle daigne bien m'honorer et de croire aux sentiments de la haute considération avec laquelle j' ai l'honneur d'être

Monseigneur
de Votre Excellence
le très-humble et très-obéissant serviteur
Ignace Métropolitain de Valachie

Bucharest le 30 Octobre 1810

(Παρὰ πόδας τῆς α' σελίδος): *A Son Excellence Monsieur le Comte de Romanzoff*
Chancelier de l' Empire e. c. e. c.
St Pétersbourg

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

55

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε' 4)

St Pétersbourg le 31 Décembre 1810

Monseigneur

Je ne me permettrais pas de troubler vos occupations épiscopales, surtout dans des circonstances qui doivent aggraver le poids de vos sollicitudes, si le motif, qui m'y porte, n'avait pas une connexion immédiate avec les goûts littéraires auxquels je sais que Vous aimez à consacrer vos loisirs. Cette excuse, très plausible en elle même, ne saurait cependant pas être suffisante, si votre amitié pour moi ne lui servait d'appui. Trouvez bon, Monseigneur, que je la réclame, en Vous priant d' entamer avec moi une correspondance sur les points suivants; mais sous la condition expresse de la suivre à votre gré, et de manière qu' elle ne Vous soit pas à charge.

1º Je désirerais de connaître Votre opinion sur la meilleure histoire de la Moldavie et de la Valachie, dans quelconque langue qu' elle se trouve. Il est possible, qu'il en existe de manuscrite dans les archives des Couvents de ces provinces, en langue du pays, ou Grecque, et qui peuvent être d'un grand intérêt. Personne n'est plus à même que Vous, Monseigneur, de les juger et il Vous appartient de les tirer du néant où elles sont condamnées. Je Vous aurais dans ce cas beaucoup d' obligation de m'en donner une connaissance succincte.

2º Si ces recherches pouvaient conduire à la découverte de quelque manuscrit, qui eût trait à l' histoire ancienne de la Russie, j' y attacherais infiniment de prix. Il nous reste tant de points à éclaircir sur les temps d'où date son origine, que chaque pas vers ce but, est un trésor pour nos annales.

3º J' agréerais aussi beaucoup la Note des divers Couvents et monastères Bulgares, enrichie de notes historiques, qui me missent à même d'avoir une connaissance sommaire des choses les plus marquantes, qui peuvent leur être particulières.

4º Je Vous envoye, Monseigneur, un extrait tiré des écrits de Léon le Diacre, où il est question de Sviatoslaw, ancien Prince Russe, et de ses opérations militaires dans le pays limitrophe de celui que vous habitez. Nos annales en font mention; mais n'en disent pas tant que cet historien. Votre Éminence y verra, que la Ville de Praetslav, qui est le Roudschouk d'aujourd'hui, fut à cette époque le théatre d' un combat sanglant entre les Russes et les Romains. Cette notice pourrait peut être trouver des plus grands développements dans quelque vieille Chronique, conservée dans les couvents de la dite ville. Voudriez Vous, Monseigneur, aviser aux

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

moyens de faire faire les recherches, pour savoir s'il en existe qui remontent à cette époque, et pour Vous les procurer?

En citant Roudschouck, il me vient une idée, qui me porte à Vous faire une demande sur l'étymologie de ce nom. Je pense que, Rouds, dérive de Russe, ou ville de Russes; mais je serais curieux de savoir ce que signifie le mot c h o u k, qui forme la terminaison de noms des divers autres lieux de ces contrées. Ne serait ce pas le nom propre de quelque chose exprimée ainsi dans la langue du pays?

En voilà assez pour cette fois, Monseigneur, et peut être beaucoup trop, pour un Prélat dont les occupations pieuses ne sont pas circonscrites aux fonctions de son Ministère, mais qui s' étendent au soulagement de l'humanité et au perfectionnement de l' instruction publique.

J'ai l' honneur d'être avec une considération respectueuse,

Monseigneur

de Votre Éminence

le très humble et très obéissant serviteur

Le Comte de Romanzoff

56

(APK, F. Kancelaria, D. 1969, L. 1-2)

(Campagnes - Turquie 1811. Le Métropolitain de Valachie Ignace)

N° 347

Monseigneur

Si quelque chose pouvait en ce moment réveiller mes forces épuisées par de fréquentes maladies, c'est sans doute la lettre que Votre Excellence a eu la bonté de m' écrire le 31 Décembre et l' honneur qu' Elle daigne me faire en m'accordant la permission d'entretenir avec elle une correspondance littéraire.

Chargé des affaires de l' Église de cette province, ainsi que de celles du Divan, je croyais que ces occupations suffisaient à ma faiblesse; mais en voyant à présent l'homme d'État, le Chancelier d'un si grand Empire, celui qui doit surveiller les événements d'un siècle si extraordinaire, en le voyant, dis-je, trouver quelques moments de s' adonner au doux plaisir de la littérature et en cela augmenter encore la dette de sa patrie envers lui, mon émulation a été excitée et je ne puis que concentrer toutes mes forces afin d' embrasser tout ce qu' on daigne me confier.

J'ai parlé, Monseigneur, avec les gens les plus instruits de Jassi et de Bukarest dès mon arrivée même et leur ai demandé s'il existait des archives ou d'anciens manuscrits; ils m'ont répondu qu'il n'y en avait pas et que tout ce qu'on pouvait trouver se reduisait en quelques diplômes donnés aux couvents par les Hospodars,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

diplômes, qui ne remontaient pas encore à une époque reculée. Ces réponses m' empêchèrent de continuer mes recherches; mais dès à présent je ferai scruter tous les papiers de couvents et s'il se trouve quelque chose qui regarde l'histoire de Russie, vous aurez, Monseigneur, les manuscrits même ou les copies exactes s'il y a quelque obstacle à l' enlévement des originaux.

Je ferai la même chose en Transilvanie et autres pays voisins de la Valachie, qui étaient jadis unis à cette province et où il est plus probable de trouver des manuscrits dans les couvents catholiques. Comme il y a des Grecs établis dans tous ces pays, je puis me procurer par leur canal tous les renseignements possibles et je serai enchanté de pouvoir alors exécuter les ordres de Votre Excellence.

La terminaison de Roudschouk est turque; cependant il est probable que cette ville fut occupée autre fois par les Russes, car les Valaques dans leur propre langue l'appellent Russ sans la terminaison chouk.

Quand aux ouvrages, qui ont rapport à ces Provinces, on m'a fait l'éloge de deux entre autres; le premier est en Allemand sous le titre de, Histoire de la Moldavie et de la Valachie par Christian Engel et le second est du même auteur et en Latin sous le titre de, Expeditio Trajani ad Danubium.

Je prends la liberté, Monseigneur, de remettre à Votre Excellence un mémoire de statistique sur deux districts de cette Province; quoique cet ouvrage ne soit pas du genre de ceux que Votre Excellence demande, je ne le crois cependant indigne de Ses regards et s'il lui plait, je lui en enverrai d' autres. C'est le travail d'un jeune homme Valaque et membre de la Société Littéraire de Bukarest; il est placé comme assesseur auprès d' un officier, qui par ordre de Son Excellence Monsieur le Président du Divan doit faire l'énumération des habitants de cette province et en même temps je l'ai chargé d' examiner tout ce qui est digne de curiosité et de me l'écrire pour avoir une juste connaissance de mon Diocèse. C'est un pays, Monseigneur, extrêmement fertile et où les trois règnes de la nature se montrent dans la plus grande richesse; aussi très-bien situé pour le commerce, qui fleurira lorsqu' il sera favorisé par des mesures justes et proportionnées aux localités.

Je prie Votre Excellence de croire aux sentiments de la haute considération avec laquelle j'ai l'honneur d'être

Monseigneur
de Votre Excellence
(Ἰδιοχ.) *le très-humble et très-obéissant serviteur*
Ignace Métropolitain de Valachie

Le 1 Mars 1811 Bukarest

(Παρὰ πόδας τῆς α΄ σελίδος): *A' Son Excellence Monseigneur le Comte de Romanzoff, Chancelier de l'Empire e. c. e. c. à St Pétersbourg.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

57

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε′ 5)

Monseigneur

Si je n'avais pas eu la conviction de Votre amour pour les lettres et de Votre obligeance pour moi, j'en aurais trouvé la preuve la plus complète dans ce que Vous m'avez fait l'honneur de m' écrire le 1er de Mars dernier.

Je vous sais beaucoup de gré, Monseigneur, de l'empressement que Vous avez mis à seconder mes désirs touchant les vieux manuscrits qui ont trait à l'histoire ancienne de Russie et je verrais avec beaucoup d'intérêt que Vos recherches aboutissent à me procurer quelques uns de ces matériaux. Ce serait une chose déplacée que de Vous demander les originaux ; je suis trop discret pour le prétendre. Je me contenterai des copies fidèles, et comme ce travail exigera des frais, je ferai bien volontiers cette dépense ; il ne faudra, Monseigneur, que m'en indiquer le montant, et j'aurai soin de Vous en rembourser.

Je Vous remercie des notions que Vous me donnez sur les meilleurs ouvrages qui traitent de la Moldavie et de la Valachie ; je vous remercie également de celles qui répondent aux questions sur l'étymologie de Roudschouck ; mais je reviens encore sur cet objet en Vous priant de satisfaire ma curiosité sur la terminaison c h o u c k ; ne serait ce pas, Monseigneur, un mot turc ou tartare?

Veuillez dans ce cas m'en expliquer la signification.

J'ai eu avec plaisir l'intéressant mémoire statistique que Vous avez bien voulu me transmettre. Cet essai soumis aux développements dont il est susceptible, pourrait être d'une grande utilité aux sciences et au gouvernement. L'auteur annonce des talents et du zèle. Je vous prie, Monseigneur, de lui témoigner le cas que je fais de lui ; et d'après cela j'accepte avec reconnaissance l'offre que Vous me faites de ses autres cahiers.

Agréez, Monseigneur, la nouvelle assurance de la considération respectueuse avec laquelle j'ai l'honneur d'être,

Monseigneur
de Votre Éminence
le très humble et très obéissant serviteur
Le Comte de Romanzoff
S. Pétersbourg le 22 Avril 1811

(Παρὰ πόδας τῆς α′ σελίδος): *A M g r. le Métropolitain de la Valachie.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

58

(APK, Glavnii Archiv, III - 23, 1811 G, D. 1, L. 1 - 2)

Ὁ ἀντιστράτηγος Στέτερ πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ Διβανίου τῶν πριγκιπάτων Μολδαβίας καὶ Βλαχίας ἱππότην καὶ ἐν ἐνεργείᾳ μυστικοσύμβουλον Βασίλειον Ἰβάνοβιτς Κρασναμιλασέβιτσο. Βουκουρέστιον, 20 Δεκεμβρ. 1811.

Ἔκθεσις περὶ τῶν πρὸς τὴν Ρωσίαν ὑπηρεσιῶν τοῦ μητροπολίτου Ἰγνατίου.

(Μετάφρ. ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ)

Περίληψις: Δικαία ὑποχρέωσις μὲ ἀναγκάζει νὰ καταθέσω ἐνώπιον τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος περὶ τοῦ ζήλου καὶ τῶν ἔργων τοῦ μητροπολίτου Βλαχίας Ἰγνατίου, ὅστις ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντά του μετ' ἀπεριορίστου ζήλου πρὸς τὸν θρόνον τοῦ παναγαθωτάτου Μονάρχου ἡμῶν τόσον εἰς τὰς πολιτικὰς ὅσον καὶ εἰς τὰς στρατιωτικὰς ὑποθέσεις, ἀποβλέπων πάντοτε εἰς τὸ ὄφελος τῆς Α. Μ. Τὰ αἰσθήματά του ταῦτα διεπίστωσα προσωπικῶς ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν καθηκόντων μου ὡς διοικητοῦ τοῦ πριγκιπάτου τῆς Βλαχίας καὶ ἀντιπροέδρου τοῦ Διβανίου.

1. Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἰγνάτιος ἐξυπηρέτει τὰ στρατεύματα λειτουργῶν μεγαλοπρεπῶς εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἐκφωνῶν λόγους διὰ τὰς νίκας τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τῶν κατορθωμάτων του εὐηργέτησε τὴν περιοχὴν ταύτην.

Τὸ παρελθὸν ἔτος 1810 παρέλαβε δι' ἰδίας πρωτοβουλίας καὶ δι' ἰδίων δαπανῶν ἑξήκοντα ἄνδρας τραυματίας ὑπηρετοῦντας εἰς τὸν στρατόν, τοὺς ἐπροστάτευσεν ὡς τέκνα του καὶ προσεπάθησε μὲ τὸν καλύτερον τρόπον διὰ τὴν ταχεῖαν ἀνάρρωσίν των.

Ἀκολουθῶν τὸ ὑψηλὸν παράδειγμά του καὶ ὁ ὑπόλοιπος κλῆρος ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του ἑτέρους ἑκατὸν τριάκοντα στρατιώτας, εἶτα δὲ ἐμιμήθησαν αὐτὸν καὶ οἱ βογιάροι τῆς Βλαχίας.

2. Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, κατόπιν αἰτήσεως τῶν τοπικῶν ἀρχῶν διὰ χρηματικὴν ἐνίσχυσιν, διὰ τροφοδοσίαν καὶ δι' ἄρτον τοῦ στρατοῦ, ὁ πανιερώτατος μετὰ τῶν ἐπισκόπων του συνεισέφερε πρῶτος εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην παρακινήσας διὰ τῆς πράξεως ταύτης καὶ τοὺς ὑπολοίπους κατοίκους νὰ κάμουν τὸ ἴδιον.

3. Ἔχων τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἔργα, ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὴν παιδείαν τῆς νεολαίας τοῦ βλαχικοῦ πριγκιπάτου, ἱδρύσας σχολὴν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν εἰς διαφόρους ἐπιστήμας καὶ διαφόρους ξένας γλώσσας καὶ διορίζων ὡς ἐκπαιδευτὰς ἀνθρώπους ἱκανοὺς καὶ ἀξίους πρὸς τοῦτο, τοὺς ὁποίους μετεκάλει ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἠγόρασε δι' ἰδίων κεφαλαίων τὴν βιβλιοθήκην τοῦ διασήμου φυσικοῦ Σοννίνι, ἀποτελουμένην ἐκ 3.700 τόμων πρὸς δημιουργίαν βιβλιοθήκης, ἥτις μέλλει νὰ ἐξυπηρετῇ τὸ κοινόν. Ἔφερεν ἐπίσης ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὄργανα Φυσικῆς διὰ τοὺς μαθητὰς τοῦ Λυκείου.

4. Ὅλοι οἱ δρόμοι καὶ οἱ δρομίσκοι τοῦ Βουκουρεστίου ἦσαν μέχρι τινὸς πλήρεις ἐπαιτῶν παραμορφωμένων καὶ ἑτοιμοθανάτων. Τὰ πτώματα τῶν ἀποθνῃσκόντων ἐκ τούτων παρέμενον ἄταφα καὶ ἐθάπτοντο μόνον διὰ συνεισφορᾶς τῶν χριστιανῶν. Ὅταν ὅμως ὁ στρατηγὸς καὶ κόμις Μιχαὴλ Κουτούζωφ ἐξέφρασε σχετικὴν ἐπιθυμίαν εἰς τὸν Ἰγνάτιον, ἡ πόλις ἐκαθαρίσθη ἀπὸ τοὺς ἐπαίτας καὶ ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου ἄσυλον καὶ περίθαλψις εἰς αὐτοὺς εἰς διάφορα μοναστήρια, ὅπου ἐτρέφοντο οὗτοι καὶ ἐνεδύοντο. Πᾶς ξένος ἐρχόμενος εἰς τὴν Μητρόπολιν εὕρισκε κατάλυμα, χωρὶς νὰ ζητηθῇ παρ' αὐτοῦ ὄνομα, οἰκογένεια κλ.

5. Ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντά του ὡς μητροπολίτης εὗρε τὰ κτήρια τῆς μητροπόλεως εἰς τόσον φρικτὴν κατάστασιν, ὥστε διὰ τοὺς ὑπηρετοῦντας ἐν αὐτοῖς δὲν ὑπῆρχε χῶρος διὰ νὰ ζήσουν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εὐπρεπῶς. Ἀψηφῶν τὴν μεγίστην ἀκρίβειαν τῶν εἰδῶν ἐν Βλαχίᾳ ἔκτισε λαμπρὸν μέγαρον διὰ τὴν παραμονὴν αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐπιτελείου του.

Ἐν ὀλίγοις ὁ Ἰγνάτιος ὄχι μόνον εἶναι ἄξιος τῆς μεγίστης ἀγάπης τοῦ κοινοῦ, ἣν κατέχει, ἀλλ' ἀποτελεῖ καὶ ὑπόδειγμα δι' ἄλλους ποιμένας.

Ταῦτα ἐθεώρησα καθῆκον νὰ ἀναφέρω εἰς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα.

Στρατηγὸς *Stether*

Ἀριθ. ἐγγρ. 152 τῆς 20 Δεκεμβρίου 1811.

59

(APK, Glavanii Archiv, 1-9, Op. 8, 1812 G, D. 3, L. 5)

Monsieur l' Amiral

J'ai reçu la lettre, dont Votre Excellence a bien voulu m'honorer en ce jour. L'envoi de deux mille Ducats qu' Elle a eu la bonté d' y joindre m'a été beaucoup moins agréable que la manière flatteuse dont Elle me l' annonce. J'ai fait tout mon possiple pour répondre à la confiance de Sa Majesté Impériale dans l' emploi important, mais difficile qu' Elle avait daigné me confier et la certitude que Votre Excellence voudra bien mettre toute ma conduite aux pieds de cet Illustre Souverain est pour moi un espoir qui verse un baume consolateur sur les chagrins que j'ai éprouvés dans ce pays; mon zèle me soutenait et me soutiendra encore lorsque je pourrai être de quelque utilité au service de Sa Majesté.

Cette dernière occasion me permet, Monsieur l'Amiral, de vous rendre grâce des bontés que Votre Excellence n'a cessé d' avoir pour moi, depuis son arrivée ici. J'en serai éternellement reconnaisant et j'adresserai tous les jours des voeux au Ciel pour qu'il vous accorde ses faveurs et le bonheur dont vos qualités précieuses vous rendent si digne.

Veuillez bien croire que la flatterie n'entre pour rien dans mes paroles, ce sont les sentiments sincères de mon coeur, que j' exprime ici.

Priant Votre Excellence de vouloir bien me continuer toujours la bienveillance et l' intérêt qu' Elle a bien voulu me témoigner, j'ai l' honneur d' être

Monsieur l' Amiral
de Votre Excellence
le très-humble et très-obéissant serviteur
Ignace Métropolitain de Valachie

N° 18
Le 30 Juillet 1812 Bukarest

A Son Excellence Monsieur l' Amiral
de Tchitchagoff e. c., e, c.
à Bukarest.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

60

(APK, Glavnii Archiv, 1-9, Op. 8, 1812 G, D. 3, L. 6)

Monsieur l' Amiral

Puisque le Comte Capodistrias m'écrit de Tohschani que Votre Excellence a daigné donner son consentement définitif pour que je puisse quitter Bukarest, je me suis occupé de tous mes préparatifs de voyage et j' espère être aprés demain en état de me mettre en route pour Vienne.

Je part, Monsieur l' Amiral, pénetré de ces bontés rares et vraiment touchantes que vous m' avez témoignées pendant votre commandement dans ces contrées. Votre Excellence y a mis, en me les prodiguant, tant d' intérêt et tant de grandeur d'âme que leur souvenir restera éternellement et profondement gravé dans mon coeur.

J' en emporte avec moi le souvenir et le sentiment de cette reconnaissance que vous commandez moins par vos bienfaits que par la manière noble avec laquelle vous les répandez. Heureux ceux qui vous approchent et qui peuvent mériter votre bienveillance; leur sort est assuré pour toujours. Ce que vous avez fait pour moi est un témoin incontestable de cette vérité. J' aimerai d' être en tout temps cité comme exemple de la magnanimité de votre âme, et je voudrais pouvoir inspirer les sentiments que j'emporte à tous ceux qui seront l' objet de votre sollicitude.

En ma qualité de pasteur je ne puis rendre à Votre Excellence d'autres actions de grâce que d' implorer la bénédiction du ciel sur Elle et sur toutes ses entreprises. Puissiez-vous prospérer dans les grandes affaires qui vous sont confiées, et puissiez-vous jouir paisiblement du fruit de laborieux soins que vous aurez donnés à Votre patrie et au plus magnanime des Souverains!

C'est avec ces voeux et avec les sentiments de la plus profonde reconnaissance que j'ai l'honneur d'être

Monsieur l' Amiral

de Votre Excellence

le très-humle et très-obéisant serviteur

Ignace Métropolitain de Valachie

Le 8 Août 1812, Bukarest.

à Son Excellence Monsieur l' Amiral
de Tchitchagoff e, c., e. c,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

61

(H-S A)

Dekret
An die Pol(izei)
Ansinnen der Geh(eimen)
H(of-) u(nd) St(aats-Kanzley)

Es ist von der äussersten Wichtigkeit, dass die Pol(izei) den hier aus Jassy eingetretenen Archimandriten Ignazi, welcher ein russischer Anhänger ist und bey der Zurückstellung von Jassy an die Pforte diesen Ort verlassen musste, auf das genaueste beobachte, seine Verbindungen, wo möglich selbst seine Correspondenzen controlliere, und mir über die Wahrnehmungen umständliche Rapporte erstatte.

(Ὑπογραφὴ) *Wien, am 3. October 1812*

62

(APK, Glavnii Archiv, IV- 10, 1812 G, D. I, L. 1)

Ὁ ναύαρχος Τσιτσαγκὼφ πρὸς τὸν κόμιτα Ρομαντζὼφ ἀπὸ Brest Litowsky τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1812. Ἀρ. ἐγγρ. 189.

Περίληψις: Ὁ Αὐτοκράτωρ εὑηρεστήθη ν' ἀπονείμῃ ἐνώπιόν του εἰς τὸν μητροπολίτην Ἰγνάτιον τὰ διάσημα τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νέβσκι καὶ νὰ ὀνομάσῃ ἱππότας τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου 4ης τάξεως τὸν αὐλικὸν σύμβουλον (conseiller de Cour) Χριστόφορον ἐκ Μυτιλήνης ἀδελφὸν τοῦ Ἰγνατίου καὶ τὸν γραμματέα του ἐπίτιμον σύμβουλον Δημήτριον Μόστραν καὶ ζητεῖ παρὰ τοῦ κόμιτος Ρομαντζὼφ νὰ τοῦ ἀποστείλῃ τὰ σχετικὰ αὐτοκρατορικὰ διατάγματα.

Παρακαλεῖ ἐπίσης ὅπως κοινοποιήσῃ εἰς τὸ Αὐτοκρατορικὸν Κολλέγιον τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τὴν προαγωγὴν τοῦ κόμιτος Καποδίστρια, διευθυντοῦ τοῦ διπλωματικοῦ του γραφείου εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ συμβούλου τοῦ Κράτους καὶ τὴν προαγωγὴν τοῦ ἰδίου ἀπὸ τὸν βαθμὸν τοῦ συμβούλου τοῦ Κολλεγίου Nedova εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ συμβούλου τοῦ Κράτους (conseiller d' État) συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ Αὐτοκράτορος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

63

(H - SA)

Gehorsamster Rapport.

Mittels hohen Polizeihofstelle Dekrets vom 3/4 dies gelangte anher der hohe Auftrag, den nach Wien gekommenen Archimandriten Ignatius, welcher Iassy auf Befehl der hohen Pforte habe verlassen müssen, unter genaue Beobachtung zu setzen, seine Verbindungen, und wo möglich auch seine Korrespondenz zu Kontrollieren, sohin über die Wahrnehmungen umständlichen Rapport der höheren Behörde zu erstatten.

Diesem hohen Auftrag zu Folge ermangelt man nicht dasjenige vor der Hand hiemit gehorsamst zu berichten, was man rücksichtlich dieses Archimandriten in Erfahrung gebracht hat.

Derselbe war vordem Bischof zu Arta, eigentlich Larta, einer Stadt liegend am Golfe dieses Namens in Albanien. Von da flüchtete er wegen der Franzosen nach Corfu und begab sich unter russischem Schutze. Als aber die Franzosen von dieser Insel Besitz nahmen gieng er nach Bukarest, woselbst er Erzbischof ward. Bey seiner Hieherkunft machte er sogleich seine Aufwartung dem der Geheimen Hof-und Staatskanzley Vizekanzler und Minister der auswärtigen Angelegenheiten Herrn Grafen v. Metternich-Winneburg Exzellenz, dann besuchte er einige hiesige ansehnliche Griechen unter welchen auch den Grosshändler und Gelehrten Alexander Basili. Zu seiner Seite hat er zwey Neffen mit Nahmen Photinos Morinow und Georg Carajoni, dann einen Sekretär, der sich Demeter Mostras nennt; endlich einige Dienerschaft. Gleich bey seiner Ankunft stieg er im Gasthof zum Braunen Hirschen ab, hernach miethete Derselbe eine Wohnung in der Leopoldstadt in dem ehemahlig graf Sartorischem Haus. In den ersten Tagen seines Hierseyns konnte man noch nichts von seinen Verbindungen in Erfahrung bringen, und seinem Vorgeben nach soll er Krankheits wegen nach Wien gekommen seyn, um sich hier heilen zu lassen. Herr mediziner Doktor Röhrig behandelt ihn.

Die anbefohlene Beobachtung wird fortgesetzet und die weitern Resultate derselben werden seiner Zeit gehorsamst unterlegt werden.

Wien, den 11ten Oktober 1812
Hopfen
vidi Siber

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

64

(APK, Glavnii Archiv, 1-9, Op. 8, 1812 G, D. 3, L. 14)

Mf. 77

Monsieur l' Amiral!

Ayant rencontré un officier qui ⟨a⟩ passé d' ici pour se rendre à St Pétersbourg, je profite de cette occasion pour écrire à Votre Excellence et pour me faire rappeller dans son souvenir. Hermite dans le grand monde presque indifférent de tout ce qui passe en Europe, je ne demande d' autres nouvelles que celles qui la regardent. La carte à la main j' examine scrupuleusement les lieux qu' Elle parcourt avec l' armée victorieuse confiée à Son commandement. Je la suis pas à pas et je vois que les effets correspondent pleinement au but de cette expédition. Vivez, mon Général, pour le bonheur de votre chère patrie, continuez toujours avec succès cette brillante carrière que vous parcourez et n' oubliez pas un ecclésiastique, qui vous est toujours attaché et qui a l'honneur d' être

de Votre Excellence
le très-humble et très-obéissant serviteur
Ignace Métropolitaiu de Valachie

Le 22 Décembre 1812. Vienne.

P. S. Après mon départ de Valachie quelques ecclésiastiques ambitieux saisirent l' occasion d' occuper une place qu'ils croyaient vacante en mon absence, sur que par la voie de l' intrigue et de l' argent ils y auraient reussi; le parti qui m'a été toujours attaché et qui est le plus fort dans ce pays-là a écartés tous les loix d' un gouvernement aussi barbare qui n'existe que pour le malheur de l'humanité! J'ai pris mon parti de ne point quitter Vienne et j'ai fait savoir à mes amis de Bukarest ma dernière résolution. Je suis fort content d'être ici et je dois ce bonheur à la bonté de Votre Excellence.

À Son Excellence Monsieur
l' Amiral de Tchitchagoff e.c., e. c.

65

(APK, Glavnii Archiv, III-11, 1813 G, Op. 105, D. 1, L. 2)

Mf. 81-82

Monseigneur

Votre Altesse portée d'une bonté naturelle qui la distingue, a daigné me conseiller amicalement de ne pas me hasarder à garder ma place sous un gouverne-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ment qui n'épargne pas même ses serviteurs les plus fidèles et les plus zélés; Elle m'a ajouté que par Votre sollicitation j' aurai de la part du Gouvernement un état afin que je puisse vivre à mon aise. Son Excellence Monsieur l' Amiral de Tchitchagoff, qui, à cauce de l'expédition connue, avait des occasions plus frequentes de parler et d'avoir des affaires avec moi, quant été aussi très-content de ma conduite, m' en a assuré de la manière la plus positive. La décoration de St Alexandre Newski que Sa Majesté l' Empereur a daigné m' accorder, ainsi que celles de St Wladimir pour les gens de ma suite sont des effets de vos représentations; mais pour ce qui regarde ma subsistance, je ne sais rien jusqu' à cette heure. Monseigneur, après la perte d'un Diocèse aussi brillant que celui d' Arta et des biens considérables que je possedais en Epire et après les services signalés que j' ai rendus à la Russie lorsque j'occupais ce diocèse et ensuite à Corfou, on m'a appelé à St Pétersbourg et on m'a accordé une pension de trois mille Roubles et le diocèse de Valachie je devais être content car toutes les apparences promettaient alors une paix avantageuse avec la Porte, et loin de soupçonner que je serais un jour privé de ce diocèse, je me flattais que par la protection de la Russie mes biens confisqués par les Turcs me seraient restitués; la paix a eté conclue à la veille d' une nouvelle guerre. et je n'ai pas osé vous proposer des affaires particulières que ne pouvaient avoir lieu. Le diocèse n' existe plus; les restes de ma fortune ont été consumés dans ce pays-là à cause des dépenses extraordinaires que j'étais obligé d'y faire et à cause du grand dérangement des affaires de la Métropole que Votre Altesse doit bien connaître étant sur le lieu; il ne me reste que cette pension de trois mille Roubles en papier avec laquelle on ne peut vivre aujourd'hui dans aucun pays du monde; mais est-ce que je prétends quelque chose équivalente au diocèse que je n'ai pu occuper à cause des circonstances? non, Monseigneur, je n'ai jamais été interessé et je ne demande que ce qui est juste et raisonable qu'on m'accorde cette même pension de trois mille Roubles avec le cours comme on l' accorde à tous ceux qui sont hors des frontières de l' Empire, et cela me suffit pour vivre dans ces moments avec les gens de ma suite qui sont expatriés avec moi et qui ne peuvent revoir leur patrie.

Si dans des circonstances plus favorables je puis recouvrer mes biens par la protection de la Russie, je renonce volontiers à cette pension même et je donne ma parole de continuer le service en cas de besoin par mes propres frais, comme je l'ai fait lorsque j'étais en Epire et ensuite à Corfou. Ayez la bonté, Monseigneur, je vous en prie, de remplir votre promesse sacrée et de mettre hors l' embarras et de l' inquiétude un prélat qui a perdu sa patrie, sa fortune, aussi que sa santé à cause du

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

service, qui est toujours disposé à temoigner son zèle et son attachement à la Russie et qui a l'honneur d'être

de Votre Altesse

le très - humble et très - obéissant serviteur

Métropolitain Ignace

Le 8 Avril 1813. Vienne.

(Παρὰ πόδας τῆς α' σελίδος) *A Son Altesse Monseigneur le Prince de Romanzoff e.c. e.c.*

66

(H - SA)

Löbliche K. K. Polizeioberdirektion!

Da der griechische Metropolitan P. Ignatius aus der Wallachei [der] hohen k. k. Polizeihofstelle — Befehl schon im vorigen Jahre bei seiner Ankunft in Wien zu Nachforschungen über seine Person Anlass gab; so hielt es der unterzeichnete Inspections— Commissaire für seine Pflicht, auch hier auf ihn sein Auge zu richten, und über ihn Erkundigung einsuziehen. Ignatz, ein Mann von 47 Jahren, ist zu Sparta geboren, erhielt eine gelehrte Erziehung, und seine ausgezeichneten Kenntnisse in der alten und neuen griechischen Sprache, verbunden mit der französichen Litteratur, schwang er sich bald bis zum Archimandriten eines Klosters in Epirus empor. Er zeichnete sich bald aus, gewann Einfluss auf sein Volk, und wie die Republik der 7 Inseln im Archipelagus hergestellt wurde, war sein Wirkungskreis von Bedeutung. Da bald nach der Entstehung der Republik die russische Regierung die Obergewalt in den Inseln ausübte, so suchte sie den P. Ignatz zu ihrem Zweck zu gewinnen, und machte ihn zum Metropoliten von ihren Eroberungen in dem Archipelage. Der Eifer, mit welchem er die Sache der Russen in den Inseln betrieb, machte ihn um so mehr fürchten, dass die Franzosen, als die Russen das mittelländische Meer verliessen, seine Person nicht unangefochten lassen würden, da er selbst schon durch seine litterarischen Werke in Frankreich bekannt wurde. Er entfloh und kam glücklich nach Constantinopel, von wo aus er seinen Weg nach St. Petersburg nahm. In Russland wurde er gut aufgenommen, erhielt eine Pension, und die Verzierung des Wladimir Ordens.

Wie die Russen den Krieg gegen die Türken begannen, und sich die Wallachei unterwarfen, gelang es ihm bald, die Würde eines Metropoliten zu erhalten, wo er bis zum Abzug der russischen Armee sein Amt mit Auszeichnung verwaltete.

Seine zerrüttete Gesundheit hielt ihn ab, an den russischen Höf zu gehen, und

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

er nahm den Weg nach Österreich, um vorzüglich hier die Bäder zu gebrauchen. Es tratt bei seiner Ankunft hier in Wien schon die späte Jahreszeit ein, und er konnte seine Badekur hier nicht fortsetzen, daher brachte er den Winter in Wien zu, und will jetzt vollenden, was er im vorigen Jahre anfing.

Soviel man hier erfahren konnte, führte er in Wien ein sehr stilles Leben und sein Umgang war grösstentheils auf seine 2 Neffen, und den russischen Gesandtschafts – Capellan Gaze beschränkt. Einige Wenige, die sich mit der griechischen Philologie beschäftigen, suchten seine Bekanntschaft zu machen, und seine Kenntnisse zu benutzen. Man hat hier in Baaden einen Mann, der aus einer der ersten Familien aus Jassy abstammet und seine Landes – Sprache versteht, vermocht, des Bischofes Bekanntschaft zu machen, und von diesem hoffet man, öfters nähere Nachrichten und selbst vertrauliche Gespräche zu erhalten.

Indessen gibt er dem Geistlichen das Zeugnis eines bescheidenen und kenntnisreichen Mannes, der hier vorzüglich seine ganz zerrüttete Gesundheit pfleget, und mit der Litteratur seine müssigen Stunden ausfüllet. Selbst über die politische Lage des Tages soll er sich bescheiden zeigen, dennoch aber blicken lassen, dass er der russischen Partei, ganz zuge[höret].

Die sehr kurze Skizze der Biographie des [Metro]politen gibt wohl an die Hand, dass er allerdings [ein] Mann von Bedeutung ist und daher die Aufmerksamkeit der Polizei verdinet. Bei der Zunahme der Baadengäste ist auch zu hoffen, dass er mit mehreren Menschen in Berührung kommen, sein Benehmen sich mehr entfalten, und dem Inspections – Commisär Gelegenheit verschaffen wird, nach diescr vorläuftigen Anzeige intressantere Nachrichten über ihn zur schuldigen Meldung zu erlangen.

Baaden, den 23ten Mai 1813
Schmidt

67

(APK, Glavnii Archiv, III-11, 1813 G, Op. 105, D. 4, L. 1)

Monseigneur

Je viens d'apprendre de la part de Monsieur le Comte Capodistrias que Votre Excellence eut la bonté d'arranger l' affaire de ma pension, seule récompence qu'en considérant les circonstances j'ai cru juste à demander, et que je ne devais pas dou-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ter qu'on peut me refuser tandis que les commandants en chef de l'arnée du Danube étaient dans la scène de l'activité; mais l'éloignement de l'un et la mort subite de l' autre m'ont mis dans le plus grand embarras, et depuis ce temps-là philosophe malgré moi, j'ai choisi un quartier très-éloigné de la ville de Vienne, et j'évite le monde pour éviter les dépenses en attendant le retour de Sa Majesté l' Empereur dans Sa Capitale.

Votre Excellence en voulant bien me prévenir cette fois-ci encore par Ses bons offices, m' a mis dans l' impossibilité de pouvoir trouver des expressions propres à lui témoigner ma reconnaissance sans bornes et ma gratitude. J'ose la prier de donner aussi ses ordres afin que je puissse toucher de l'argent, et d'agréer l'assurance de mes sentiments respectueux et de la haute estime et considération avec laquelle j'ai l'honneur d'être

Monseigneur
de Votre Excellence
le très-humble et obéissant serviteur
Métropolitain Ignace

'A Son Excellence Monseigneur le Comte de Romanzoff e.c, e.c.
à St Pétersbourg

68

(APK, Glavnii Archiv, III-11, 1813 G, Op. 105, D. 4, L. 7)

'Ο Τσάρος 'Αλέξανδρος πρὸς τὸν 'Υπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν

(Μετάφρ. ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ).

Πρὸς τὸν κ. 'Υπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὰς ἐξόχους ὑπηρεσίας εἰς ὄφελος τοῦ Κράτους τοῦ πρώην Μητροπολίτου Βλαχίας 'Ιγνατίου, νῦν εὑρισκομένου εἰς Βιέννην, παρακαλοῦμεν τὴν Α.Ε. νὰ αὐξηθῇ ἡ καθορισθεῖσα ἐκ 3000 ρουβλίων ἐτησία σύνταξίς του διὰ τῆς διαφορᾶς τοῦ συναλλάγματος, μέχρις ὅτου διορισθῇ εἰς νέαν θέσιν, ἀρχομένης τῆς πληρωμῆς ἀπὸ 1 'Οκτωβρίου 1813.

7 'Ιανουαρίου 1814

'Αλέξανδρος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

69

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 6)

Πανιερώτατε Δέσποτα

Μετὰ τὴν ταπεινήν μου προσκύνησιν ἀναφέρω τῇ Πανιερότητί σας, ὅτι χθὲς τῇ 22 τρέχοντος ἐπαρρησιάσθην ἔμπροσθεν τῶν Βελίτζηδων (ἐπέχων τόπον τοῦ Κυρίου Κούσουλα) περὶ τῆς διαφορᾶς σας μετὰ τοῦ νῦν μητροπολίτου[1]*, καὶ ἐρωτηθεὶς παρ' αὐτῶν τό, τί ζητεῖ ὁ κ. Ἰγνάτιος παρὰ τῆς Μητροπόλεως, τοῖς ἀπεκρίθην (δίδων αὐτοῖς τὸν ἀνὰ χεῖρας μου λογαριασμόν, τὸν ὁποῖον ἐλάβομεν παρὰ τοῦ οἰκονόμου Μητροφάνους, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον μένουν νὰ λάβετε ἡ Πανιερότης σας γρόσια 90076 παρ. 2) τὰ τοῦ παρόντος λογαριασμοῦ, τὸν ὁποῖον θεωρήσαντες ἀκριβῶς μὲ ἐρώτησαν, διατί ὁ κύριος Ἰγνάτιος νὰ ἐξοδεύσῃ περισσότερα ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα, χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ τὸ Διβάν, μάλιστα ἐὰν τῷ εἶναι συγχωρημένον νὰ κάμῃ παρόμοια ἔξοδα· τοῖς ἀπεκρίθην, ἡ Πανιερότης του κυριάρχης οὖσα καὶ ὑψηλὸν χαρακτῆρα ἔχουσα, τὰ ἐξώδευσεν ἐκεῖ ὅπου θέλουσι τῆς κάμῃ αἰωνίως τιμήν, εἰς ὅλους τοὺς αἰσθαντικοὺς καὶ τὰ ὁποῖα θεωρῶν τινὰς δὲν θέλει τὰ ἐξηγήσῃ ἀλλέως, εἰμὴ ἀποτελέσματα καλοκαγαθίας προερχόμενα ἀπὸ εὐγένειαν ψυχῆς καὶ ἀπὸ εὐεργετικὴν διάθεσιν, καὶ ἐὰν ὁ νῦν Μητροπολίτης ἤθελεν ἀποδείξῃ ὅτι ἐξωδεύθη τι μὴ ἔχον τέλος ἀξιέπαινον, τότε ἡ εὐγενεία σας ἐμπορεῖτε νὰ κάμετε τὴν ἀπόφασιν ἐπαξίαν τοῖς ἔργοις του. Τέλος πάντων, ὕστερον ἀπὸ μιᾶς λογοτριβῆς δύο ὡρῶν ἐκρίθη εὔλογον νὰ θεωρηθῶσιν ὅλα τὰ κατάστιχα τῆς Μητροπόλεως, διὰ νὰ πληροφορηθῶσιν ἐὰν ἡ περίληψις τοῦ λογαριασμοῦ εἶναι σύμφωνος μὲ τὰ κατάστιχα, καὶ οὕτω νὰ κάμουν τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν εἰς μίαν δευτέραν συνέλευσιν, καὶ ἐλπίζω νὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις, καὶ νὰ δικαιωθοῦν καὶ οἱ Ἀραντάσιδες. Καυχῶμαι τοίνυν, Πανιερώτατε Δέσποτα, ὁποὺ ἠξιώθην καὶ ἐγὼ νὰ ὀνομασθῶ δοῦλος αὐτῆς ἐλάχιστος, καὶ νὰ δείξω τὴν προθυμίαν μου σύμφωνον τῇ ἐπιθυμίᾳ μου, ὥστε νὰ χαίρωμαι διὰ παντὸς ὀνομαζόμενος τῆς Πανιερότητός σας προθυμότατος καὶ ὑποκλινέστατος δοῦλος*

τῇ 23 Φεβρουαρίου 1815 Βουκουρέστι

Γεώργιος Πάππας

Ὁ Ἄρχων Κούσουλας[2] *σᾶς προσκυνεῖ, καὶ μὲ εἶπεν ὅτι θέλει σᾶς γράψῃ εὐθὺς ὁποὺ λάβῃ τὰ προσμενόμενα γράμματα τῆς Πανιερότητός σας.*

---

[1] ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ὁ ἀπὸ Ριμνίκου, μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας διαδεχθεὶς τὸν Ἰγνάτιον ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1812 (ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΟΥ, Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας..., τόμ. Β΄, σ. 561. Ὅρα καὶ Documente din Secolele al XVI - XIX privitoare la famiglia Mano. Culese... de Constantin George Mano. Bucuresti 1907, σ. 426).

[2] LUCE DE KIRICOV πρόξενος τῆς Ρωσίας ἐν Βουκουρεστίῳ· ἐνήργησε διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς χρηματικῆς ἀπαιτήσεως τοῦ Ἰγνατίου παρὰ τῆς Μητροπόλεως Οὐγγροβλαχίας κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Καποδίστρια, ὅστις ἔγραψε περὶ τοῦ θέματος τούτου εἰς τὸν ἡγεμόνα Ἰωάννην Καρατζᾶν διὰ τοῦ προξένου Kiricov «de la manière la plus positive». (ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγνατ. Ε΄ 24, σ. 3).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

70

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Γ′ 2α)

1ον συμπλήρωμα τῆς Διαταγῆς (réglement) τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας Βιέννης.

Ἐπίμετρον.

ΙΕ′. Κατὰ τὸ ΙΓ′ ἄρθρον τῆς παρούσης Διαταγῆς, συνελεύσεως γενομένης καὶ προβαλόντος τοῦ Ἐπιστάτου, ἐκλέχθη Συνεπιστάτης καὶ Ἔφορος τοῦ Καθόλου Γραφείου ὁ κ. Ζηνόβιος Πώπ, καὶ παρακληθεὶς ἐδέχθη τὴν Ἐφορίαν μετὰ τῶν ἀκολούθων δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων.

αον Ὅσα γράμματα γίνωσι παρὰ τοῦ Ἐπιστάτου, νὰ ἐπικυρῶνται παρὰ τοῦ Ἐφόρου προτοῦ νὰ διαδοθῶσι.

βον Ἀφ' οὗ συναχθῶσι τὰ ἐκ τῶν συνεισφορῶν τῆς Ἑταιρείας χρήματα, νὰ φροντίζῃ ὁ Ἔφορος μετὰ τοῦ Ἐπιστάτου περὶ τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν καὶ τῆς οἰκονομίας μέχρι τῆς κατὰ τὸ Ζον ἄρθρον τῆς διαταγῆς ἀποπληρώσεως αὐτῶν.

γον Ἂν καθ' ὁποῖον δήποτε τρόπον ὁ Ἐπιστάτης δὲν φυλάττῃ τὰ καθήκοντα, χρεωστεῖ ὁ Ἔφορος νὰ ἀναγγέλλῃ τοῦτο εἰς τὴν Ἑταιρείαν, συγκαλῶν τὰ εἰς Βιένναν παρεπιδημοῦντα μέλη κατὰ τὸ ΙΓ′ ἄρθρον τῆς Διαταγῆς.

δον Τὸ αὐτὸ δὲ δικαίωμα καὶ χρέος ἔχει καὶ ὁ Ἐπιστάτης κατὰ τοῦ Ἐφόρου εἰς παρομοίαν ἐκ μέρους αὐτοῦ περίστασιν.

εον Τυχὸν ἢ ὁ Ἐπιστάτης, ἢ ὁ Ἔφορος νὰ ἀναχωρήσωσι προσκαίρως ἐκ Βιέννης, νὰ ἐκλέγωσι τοποτηρητήν, ὅστις συναινέσει τοῦ μένοντος ἐκλελεγμένος, νὰ ἔχῃ τὰ αὐτὰ δίκαια μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ἐκλέξαντος.

Μὴ συναινοῦντος δέ, ἢ ὁ ἀναχωρῶν νὰ ἐκλέγῃ ἄλλον ἀποδεκτέον ἢ ὁ μένων συγκαλῶν τοὺς Συνεταίρους, κατὰ τὸ ΙΓ′ ἄρθρον τῆς Διαταγῆς, προβάλλει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν αὐτῶν.

στ′. Ἂν δὲ τύχῃ θάνατος ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, ὁ ἕτερος νὰ συγκαλῇ τὸ γρηγορώτερον τὰ εἰς Βιένναν ἐπιδημοῦντα μέλη τῆς Ἑταιρείας, ὥστε νὰ ἐκλέγωσι διάδοχον. Τὸ αὐτὸ θέλει γίνεσθαι καὶ ἂν ὁ ἀναχωρῶν δὲν ἐκλέξῃ τοποτηρητήν.

ΙΣΤ′. Τυχὸν δὲ τῶν δύο καταστημάτων, τοῦ τε εἰς Ἀθήνας καὶ τοῦ κατὰ τὸ Πήλιον ὄρος, νὰ ἀμελήσῃ κανὲν τὸ ὁποῖον ἀνεδέχθη ἱερὸν καθῆκον τῆς περιθάλψεως καὶ διαδόσεως τῶν φώτων μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν, καὶ φανῇ τοῦτο ἐκ τῆς, κατὰ τὸ Θον ἄρθρον τῆς Διαταγῆς, μετὰ τοῦ Καθόλου Γραφείου ἀλληλογραφίας των, ἢ ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας τῶν κατὰ τὸ ΙΑ′ ἄρθρον τῆς Διαταγῆς ἐπισκεπτομένων αὐτά, τότε τὸ εἰς τὴν πρόθεσιν ἐπιμένον κατάστημα νὰ ἀπολαμβάνῃ ὅλην τὴν τῆς παρούσης Ἑταιρείας συνδρομήν, διὰ νὰ ἀγωνίζεται μὲ περισσότερον ζῆλον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν τοῦ ἐλλείποντος καθηκόντων.

Εἰ δέ, ἢ ἐξ ἐθελοκακίας, ἢ ἐξ ἀπροόπτου καὶ ἀδυσωπήτου ἐπηρείας τοῦ μισοκάλου Δαίμονος, ἐκλείψωσι καὶ τὰ δύω, ὃ μὴ γένοιτο, τότε τὸ Καθόλου Γραφεῖον τῆς παρούσης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἑταιρείας, συγκαλοῦν τὰ εἰς Βιέννην παρεπιδημοῦντα μέλη εἰς σκέψιν κατὰ τὸ ΙΓον ἄρθρον τῆς Διαταγῆς, νὰ ἀναφέρῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ νὰ προχωρήσῃ εἰς διάταξιν περὶ τῆς χρήσεως τῶν συνεισφορῶν τῆς Ἑταιρείας εἰς συντείνοντα πρὸς τὸν προκείμενον σκοπόν, δηλαδὴ ἢ εἰς συντήρησιν ὁμογενῶν Γραικῶν εἰς τὰς τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης Ἀκαδημίας σπουδαζόντων, ἐχόντων τὰς κατὰ εον Κεφάλαιον τοῦ Η΄ ἄρθρου τῆς Διαταγῆς ἀπαιτουμένας ποιότητας καὶ τὰ καθήκοντα, ἢ εἰς ἀγορὰν βιβλίων καὶ μηχανῶν πεμφθησομένων ὅπου τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἢ συσταθῶσι Σχολεῖα, ἔχοντα τοιαύτην χρείαν, ἢ εἰς ἔκδοσιν βιβλίων κρινομένων χρησίμων πρὸς φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν Γραικῶν.

ΙΖ΄. Τὰ δὲ κατὰ τὸ ΙΓ΄ ἄρθρον τῆς Διαταγῆς προβαλλόμενα εἰς σκέψιν νὰ ἀποφασίζωνται διὰ ψηφοφορίας, τὸ δὲ ἅπαξ ἀνακριθὲν κατὰ τὴν ψῆφον τῶν πλεόνων, ἢ τὴν ὁμόφωνον ὅλων ἔγγραφον ἀπόφασιν νὰ ἐπικρατῇ ἐπὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, ἐκτελούμενον ἀδιστάκτως καὶ ἀπαρε⟨μ⟩ποδίστως παρὰ τοῦ ἐπιστάτου, καὶ νὰ κοινοποιῆται διὰ τῆς ἀλληλογραφίας καὶ ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ λογαριασμοῦ κατὰ τὸ ΙΒ΄ ἄρθρον τῆς Διαταγῆς εἰς τοὺς συνεταίρους, ἔχοντας τὸ δικαίωμα νὰ ἐκθέσωσι γνώμας, μεταξὺ τῶν ὁποίων νὰ ἐπικρατῇ καὶ ἐκτελῆται εἰς τὸ ἑξῆς ἡ ἔχουσα τὰς πλειοτέρας φωνάς, καταγραφομένη ἐπὶ τούτῳ εἰς τοὺς Κώδικας.

Ταῦτα θεωρηθέντα καὶ ἀποδεχθέντα, καταγράφονται καὶ ἐπικυροῦνται διὰ τῶν ὑπογραφῶν τῶν παρευρεθέντων συνεταίρων.

Τὴν . . . . . 1815 [1]

71

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγνατ. Γ΄ 2β)

2ον συμπλήρωμα τῆς Διαταγῆς (réglement) τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας Βιέννης.

(Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον ΙΓ΄ τῆς Διαταγῆς (καταστατικοῦ), συνελθόντα τὰ ἐν Βιέννῃ μέλη τῆς Ἑταιρείας ἐψήφισαν τροποποιήσεις εἰς τὸν Κανονισμὸν αὐτῆς. Τὸ νέον [συμπλήρωμα ἐγράφη γαλλιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ καὶ ἔχει οὕτω εἰς τὴν ἑλληνικὴν διατύπωσιν):

Τὰ μέλη τῆς πρὸς συντήρησιν τῶν Σχολείων τῶν τε Ἀθηνῶν καὶ τοῦ κατὰ τὸ Πήλιον Ὄρος Ἑταιρείας τὰ ἐπιδημοῦντα εἰς Βιέννην, συναχθέντα καὶ συμφωνήσαντα, ἀπεφάσισαν ὁμοφώνως τὰ ἀκόλουθα:

Ἄρθρον Αον.

Τὸ καθόλου Γραφεῖον τῆς Ἑταιρείας νὰ μεταφερθῇ εἰς Μυνιχίαν συσταινόμενον ἐκεῖ εἰς τὸ ἑξῆς. Ὁ κὺρ Ἀλέξανδρος Βασιλείου ἑπομένως παραιτεῖται τὸ ἐπάγγελμα τῆς διοικήσεως τοῦ Γραφείου, τὸ ὁποῖον προσάπτεται εἰς τὸν κύριον Baader κάτοικον τῆς Μυνιχίας.

Ἄρθρον Βον.

Στοχαζόμενοι ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς τῆς Ἑταιρείας εἶναι ἡ εἰς τὴν ἐπίδοσιν τῶν Γραι-

[1] Παραλλήλως τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου ὑπάρχει γαλλικὴ μετάφρασις.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κῶν συνδρομή, τῶν ἀφοσιουμένων εἰς τὰς ἐπιστήμας, καὶ ὅτι οἱ κύριοι Κύριλλος Λιβέριος, Στέφανος Κανέλλος καὶ Νικόλαος Σκοῦφος στεροῦνται τῶν πρὸς ἀπάρτισιν τῶν παρ' αὐτῶν σπουδαζομένων μαθημάτων ἀναγκαίων ἐξόδων, ἀπεφάσισαν οἱ τὰ παρόντα προστιθέμενα ἄρθρα ὑπογράφοντες συνεταῖροι τὴν παράβασιν τῆς ἀκριβοῦς περιλήψεως τῆς Διαταγῆς πρὸς ὄφελος τῶν ρηθέντων τριῶν ὑποκειμένων, τῶν μὴ ἀνηκόντων εἰς τὰ σχολεῖα τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πηλίου. Ἕκαστος αὐτῶν θέλει λαμβάνειν ἑπομένως κατ' ἔτος ἑκατὸν φλωρία εἰς διάστημα τριῶν χρόνων. Ἡ ρηθεῖσα ποσότης θέλει ἐπαρθῆ ἐφέτος ἐκ τῶν συναχθέντων ἐκ τῆς συνδρομῆς τῆς γενομένης εἰς Βιένναν, τὰ δὲ ὑπόλοιπα θέλουσι δοθῆ πρὸς οὓς ἀνήκει. Ἡ δὲ διὰ τοῦ παρόντος ἄρθρου συνισταμένη ἐξαίρεσις περιορίζεται εἰς μόνην τὴν ἰδιαιτέραν ταύτην περίστασιν, χωρὶς νὰ ἀναιρέσῃ τὰ ἄρθρα τῆς Διαταγῆς, τὰ διὰ ταύτην τὴν περίστασιν παραβαινόμενα.

Ἐγένετο εἰς Βιένναν ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1815 τὴν 23 Ἀπριλίου /5 Μαΐου.

(Ὑπογραφαὶ κεῖνται μόνον γαλλιστὶ ὑπὸ τὸ γαλλικὸν κείμενον, ἀλλὰ διὰ χειρὸς τοῦ γραμματέως).

Le Métropolitain Ignace
Le Comte Capodistrias
Alexandre de Stourdza
Démétrius Mostras
Anthime Gazy Archimandrite
Zénobius Constantin Popp
Alexandre Basili
George Stauros
Christophe d' André[1]
Zoÿ Charamis

72

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Γ΄ 1)

Πανιερώτατε Δέσποτα,

Ἔφορε καὶ Προστάτα τῆς Ἑταιρείας τῶν δύο Καταστημάτων τῆς Ἑλλάδος, τοῦ τε Σχολείου τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Γυμνασίου τοῦ Πηλίου Ὄρους.

Τὴν ἀπὸ τὰς 23 τοῦ τρέχοντος σεβάσμιόν μοι αὐτῆς ἐπιστολὴν σὺν τῇ διαταγῇ τῆς Ἑταιρείας καὶ τῷ λογαριασμῷ τῶν συναχθέντων καὶ ἐξοδευθέντων καὶ διανεμηθέντων χρημάτων ἔλαβον. Ὁμοίως ἔλαβον καὶ τὰ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἐμπιστευθέντα μοι τριακόσια ἑβδομήκοντα καὶ δύο φλωρία Ὁλλανδικά, καὶ φιορίνια ἀσημένια τριάντα ἓξ καὶ πενήντα

[1] Πρόκειται πιθανῶς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰγνατίου ἀρχιμανδρίτου Χριστοφόρου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἓξ κρεϋτζάρια, τὰ ὁποῖα εἰσὶ διωρισμένα πρὸς βοήθειαν καὶ συντήρησιν τοῦ κατὰ τὸ Πήλιον ὄρος Σχολείου τῆς πατρίδος μου, περὶ τῆς χρήσεως τῶν ὁποίων αὐτῶν χρημάτων, θέλω δώσει λόγον εἰς τὸν ἐν Μυνιχίᾳ διορισθέντα ἐπιστάτην τῆς Ἑταιρείας (εἰς τόπον τοῦ κυρίου Ἀλεξάνδρου Βασιλείου) σοφὸν κύριον Baader, ἵνα δι' αὐτοῦ εἰδοποιηθῶσιν ὅλα τὰ μέλη αὐτῆς. Μένω διὰ βίου τῆς ὑμετέρας φιλογενοῦς Πανιερότητος

δοῦλος εὐγνώμων

Τῇ 24 Ἀπριλίου 1815

ἐν Βιέννῃ

ὁ ἀρχιμανδρίτης
Ἄνθιμος Γαζῆς
ἔφορος τοῦ κατὰ τὸ Πήλιον Ὄρος
Γυμνασίου

73

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε' 20)

Munich le 28 Avril 1815

Je dois vous demander mille pardons, Monseigneur, de ne vous avoir pas encore remercié pour la lettre que vous vous êtes donné la peine de m'écrire. Je dois également m'excuser de ce que je le fais en francois, mais comme les langues ne sont que les habits de la pensée et du sentiment, et que vous êtes du nombre de ceux qui ne l'arrêtent point à l' extérieur, j'en viens au fait, sans autre apologie. J'ai déjà écrit à mon frère que rien ne l' oppose à l' établissement que la société veut placer à Munich. elle y jouira sans doute de la protection du gouvernement. Mais je crois que pour en tirer tout le parti possible, il est nécessaire de mettre cet établissement sous la surveillance d'un homme, dont le mérite en garantisse la solidité. J'ai fait ici une connoissance dont j'ai déjà beaucoup parlé à ma famille et qui pourroit nous être fort utile sous ce rapport. C'est un homme de lettres nommé Baader qui a voyagé 12 ans de sa vie et qui quoiqu' académicien et employé public vit dans une grande indépendance. Il la doit à sa fortune, à son caractère, à ses connoissances qui lui fond préferer la retraite au tumulte du monde. Mais cette retraite ne l'empêche pas d' agir très efficacement sur tout ce qui se met en rapport avec lui. Je lui ai parlé de cette affaire et il s'y prêtera avec d' autant plus de plaisir, qu' il attache la plus haute importance à un pays dont le sort lui paroit mystérieusement uni à celui de l'humanité. Les jeunes grecs qui sont ici, promettent beaucoup, et il seroit vraiment dommage qu' ils n'eussent point un bon guide pour les conduire. Les Professeurs Thiersch et Schlichtugroll qui s'occupent beaucoup

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

d'eux dans ce moment-ci, peuvent leur être de quelque utilité pour leurs études, mais ils sont incapables d'étendre leurs idées, de former leur caractère et de leur donner cet élan moral, qui seul enfante de grands choses. D'ailleurs il me semble, et nos jeunes gens le croyent aussi que ces Messieurs ont fondé des espérances de profit sur leurs relations avec la Grèce. Mr. Baader est au-dessus de tout cela, il possède l'estime particulière du Prince Royal, et c'est encore une facilité pour la suite. Je ne crois pas, Monseigneur, qu'on doive négliger une occasion aussi favorable. Elle peut amener les resultats les plus heureux pour tous les jeunes Grecs, qui feront leurs études à Munich, mais nous pensons Mr. Baader et moi, que pour éviter toutes les tracasseries académiques, et pour donner à cet établissement une base plus solide, il faudroit envoyer ici un bon Ecclésiastique de notre nation qui tout en faisant remplir aux élèves les devoirs de leur cutle, seroit avec Mr. Baader le représantant de la société auprès du Gouvernement. Je crois ceci très important pour l' avenir. D'ailleurs, Monseigneur, ne trouvez vous pas qu' il est essentiel que nos jeunes Grecs ne perdent point de vue le culte de leurs Pères. Ce culte sera toujours un lien qui les conservera à leur Patrie, et la pierre angulaire de l'édifice. Voilà, Monseigneur, tout ce que j'avois à vous dire sur un sujet aussi intéréssant pour nous. J'attends vos ordres pour faire de demarches dont le succès me paroit certain, et je vous envoie le nom du banquier qui consent à se charger de l'emploi de caissier. Je crois aussi nécessaire, si vous approuvez ma proposition d' avertir les jeunes gens de la confiance que vous accordez à Mr Baader, et de concert avec le Compte Capodistrias d'écrire à ce dernier pour achever tout cela avec lui, car vous savez, Monseigneur, que les femmes ont bien le talent de commencer une affaire, mais qu'elles ne s'entendent point à rien achever. Je finis, Monseigneur, en me recommandant à votre amitié, je n'ai pas besoin de vous dire tout le prix que j'y attache. Votre coeur vous le dira mieux que ma plume.

Votre devouée
R. de Stourja

P.S. Il existe ici deux instituts, ou l'on pourroit faire élever à moins de frais que dans une pension ordinaire, des jeunes gens de 13 à 14 ans. L'un est l'école militaire dont la pension est de 300 florins, et l'autre est un gymnase particulier monté en perfection et dont la pension n'est guère plus considérable. Le nom du banquier dont je vous ai parlé est Franz Nocker.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

74

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἱγν. Δ΄ 8)

Πανιερώτατε Δέσποτα

Ὅσον παρ' ἐλπίδα, τοσοῦτον περιχαρῶς ἐδεξάμεθα σεβασμίαν ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος, ἐπιστολὴν ὅλον πνέουσαν τὸν θεόπνευστον ὄντως ἐνθουσιασμὸν τῆς τοῦ γένους ἀναζωώσεως καὶ τῆς εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ ἀποκαταστάσεως, ἐνφαντικὴν τῶν εἰλικρινῶν φίλτρων τῶν πρὸς ἡμᾶς καὶ τῆς πατρικῆς προστασίας, ἅμα δὲ καὶ συνέσεως οὐ τῆς τυχούσης συμβουλὰς περιέχουσαν περὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων ἡμῖν.

Αὐτὰ δὴ ταῦτα, διὰ νὰ μὴν ἐκτεινώμεθα περισσότερον ἐπαναλαμβάνοντες τὰ πλεῖστα τῶν κατὰ μέρος ἐν αὐτῇ πατρικῶς εἰρημένων, μήτε δυνάμεθα νὰ ἐκφράσωμεν, ὅσην προθυμίαν ἐνέσταξαν περὶ τὸ σκοπούμενον εἰς τὰς ἡμετέρας ψυχὰς τῶν λαχόντων ἐφόρων, ὅσον ἐπολλαπλασίασαν τὸ φιλότιμον τῶν πολιτικῶς προϊσταμένων τῆς Πολιτείας εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ συστήματος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑταιρείας. Ὄχι ὀλίγοι καὶ τῶν κατὰ μέρος ἐνεψυχώθησαν εἰς τὸν ἔρωτα τῶν καλῶν καὶ τῆς ἀρετῆς, μηδὲ πρότερον πάντῃ νενεκρωμένον ἔχοντες τὸ φρόνημα, πολλοὶ δὲ καὶ διὰ βίου κοιμώμενοι τὸν βαθὺν ὕπνον τῆς ἀναισθησίας τῆς περὶ τὰ καλὰ θαυμασίως εἰς τὸ αἰσθητικώτερον μετεστοιχειώθησαν, ὀρθὰ καὶ φρονεῖν καὶ λέγειν περὶ τῶν καλῶν διδαχθέντες.

Ταῦτα πρὸς ἡμᾶς τὰ ἀγώγιμα τῆς ὑμετέρας ἐπιστολῆς, καὶ ἔτι πλείω τούτων, Σεβασμιώτατε Δέσποτα, ταῦτα τῆς πατρικῆς σου συνέσεως τὰ ἀποτελέσματα.

Χαῖρε λοιπόν, ἁγία ψυχὴ τοῦ τρισολβίου Πατρός, λάμβανε παρὰ μὲν τοῦ Γένους παντὸς τοὺς κατ' ἐξοχὴν ὀφειλομένους στεφάνους τῶν ἀθανάτων ἐπαίνων, ἐκδέχου δὲ καὶ ἀνενδοιάστως περίμενε παρὰ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ τὰ γέρα τῆς ἀκηράτου δόξης καὶ τὰ ἔπαθλα τῆς αἰωνίου Μακαριότητος.

—Ὦ πανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης ποιμενάρχαι τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, οὕτω τίθεσθε καὶ ὑμεῖς ἑαυτοὺς σωτηριωδέστατον φῶς ἐπὶ τῆς νοουμένης λυχνίας τοῦ Γένους· τοιοῦτοι πρέπουσιν ἡμῖν Ἀρχιερεῖς, τοῖς πανταχόθεν καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα κατασπαραττομένοις.

Ἐπιθυμοῦμεν συνεχῶς νὰ ἀπολαμβάνωμεν πατρικῶν σας γραμμάτων, παραινούντων ὅσα πρέποντα καὶ ὠφέλιμα καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑταιρείας συστατικά· τῆς δποίας τὴν ὑπεράσπισιν ἐπίσης ζητοῦμεν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς παρά τε τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος καὶ τοῦ λοιποῦ [τῆς] αὐτόθι φιλογενεστάτου Συστήματος.

Ἡ σημειωθεῖσα ποσότης τῆς φιλοτίμου συνδρομῆς τῶν φιλογενῶν καὶ φιλελλήνων συνδρομητῶν ἐμβάσθη μὲν κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολὴν τοῦ κυρίου Ν. Ζωγράφου τοῖς υἱοῖς Ἀποστόλη Παπᾶ καὶ Συντροφίᾳ, λαμβάνεται δὲ καὶ παρ' ἡμῶν πρώτης εὐκαιρίας δοθείσης καθ' ὅποιον δήποτε τρόπον λήψεως.

Δὲν ἐκρίθη εὔλογον οἱ παρ' ἡμῖν ἐν δυνάμει μαθηταὶ ⟨νὰ σταλῶσι⟩ κατὰ τὸ παρὸν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς κανένα τῆς Εὐρώπης μέρος, ἀλλ' ἐγράψαμεν πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Δ. Ραζῆν εἰς Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ μᾶς στείλῃ, εἰ δυνατόν, τὸν ἐκεῖσε ἀργῶς διατρίβοντα διδάσκαλον κύριον Βενιαμίν. Ἐγράψαμεν δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν ἀμέσως τὸν Βενιαμίν, παρακαλοῦντες νὰ δεχθῇ τὴν προστασίαν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐπιστημονικοῦ Γυμνασίου καὶ ἤδη περιμένομεν τὴν παρ' ἐκείνου ἀπάντησιν. Ἐὰν ἔλθῃ, θέλουν ὠφεληθῆ μετὰ τῶν μαθητῶν ἐκείνων καὶ ἄλλοι πολλοί, καὶ ἐντόπιοι καὶ ξένοι· εἰδὲ μή, τότε σκεψόμεθα περὶ τοῦ πρακτέου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ α΄ Σεπτεμβρίου ᾳωιε΄
τοῦ Γ΄ ἔτους

Οἱ τῆς Φ. Ἑταιρείας Ἔφοροι
τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ
Ἀλέξανδρος Λογοθέτου Χωματιανὸς
Μιχαὴλ Τυρναβίτης
Ἀντώνιος Καρόρης
Σπ. Πατούσας

75

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 10)

Τῆς Πανιερότητός της τὴν δεξιὰν ταπεινῶς κατασπάζομαι.

Ὡς τὸ γλυκὺ φῶς τῆς ροδοδακτύλου Ἠοῦς ἔλαμψεν εἰς τὸ ὑλικὸν καὶ μονότονον τοῦ βιοτικοῦ μου περιορισμοῦ ἡ ἀγγελία τῆς Πανιερότητός της. Διὰ τῆς καλωσύνης τοῦ φίλου Σταύρου καὶ Ἀλεξάνδρου, εἶχα προϋπάρχουσαν εἴδησιν περὶ τῆς εὐτυχοῦς της ἀφίξεως εἰς Πίζαν, ἀλλ' ἡ ἰδιαιτέρα κοινοποίησις τῆς Πανιερότητός της ἐχαροποίησε τὴν ψυχήν μου.

Μ' ὅλον ὁποὺ λέξεις δὲν ἐκφράζουν ἐνδόμυχα αἰσθήματα τῆς καρδίας, πρέπει νὰ τὰς χρειασθῶμεν ὅμως ἀντὶ τῆς τελείας σιωπῆς· διὸ σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὴν ἔγγραφόν μου βεβαίωσιν, ὡς ἴσον ἀπαράλλακτον τῶν τῆς ψυχῆς μου αἰσθημάτων, ὅτι γνωρίζω τί θησαυρὸν ἔχει ἡ τάλαινα Ἑλλὰς εἰς τὸ σεβάσμιόν της ὑποκείμενον, τὸ ἄκρον τῆς εὐχαριστήσεώς μου ἀφήνω, ὅταν μὲ συγκαταριθμῇ καὶ ἐμὲ εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀγαπητῶν της, εἰ καὶ τελευταῖος ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ γνωρίζω τὸ ἀτίμητον τῆς ἐκλογῆς.

Μετ' ἐμοῦ κοινωνεῖ καὶ ἡ σύζυγός μου, ἥτις ταπεινῶς ἀσπάζεται τὴν δεξιάν της, χαίρουσα ἐπὶ τοῖς εὐαγγελίοις τῆς ἀγαθῆς ὑγείας της, τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς διὰ τὴν διατήρησιν καὶ εὐημερίαν της· αὐτὸ ποθεῖ μεθ' ἡμῶν κάθε φιλογενής, κάθε φιλάνθρωπος, κάθε φιλολόγος — πότε θὰ ἰδῶμεν τὸν λύχνον μας ἐπὶ τῆς λυχνίας ;

Εὗρον ἔγκλειστον τὴν προκήρυξιν, καὶ χαίρω ἐπὶ τοῖς φιλολόγοις πόνοις τῶν δύο φιλογενῶν καὶ φιλολόγων — ἀγαθῇ τύχῃ —. Εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ συλλέγοντες εἶναι ἐν ταὐτῷ καὶ ἐκλέγοντες, ἐπειδὴ τοῦτο μόνον ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀνεκδότων ὠφέλιμον δι' ἡμᾶς εἰς τὸν παρόντα καιρόν. Ἐγὼ ἔδωκα τὸ συνδρομητικόν μου τῷ κυρίῳ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σταύρῳ, τὰς ἐγκλείστους γραφὰς ὅλας ἔστειλα χθὲς διὰ Βουκουρέστι πρὸς τὸν φίλον Σακελλάριον, ὅστις θέλει μοι στείλει καὶ τὰς εἰς αὐτὰς ἀπαντήσεις. Ἔχω γραφὴν τοῦ Μαινίσμπεη, ὅστις ἀσπάζεται τὴν δεξιάν της, μοὶ γράφει ἀπὸ Κιρζιόβι, ὅτι μέλλει νὰ ἐπιστρέψῃ περὶ τὸν Νοέμβριον εἰς Βρασωβόν.

Εἰμὶ δὲ τῆς πανιερότητός της

ταπεινὸς δοῦλος

Ζηνόβιος Πὼπ

ἐν Βιέννῃ τῇ 22 Νοεμβρίου 1815

Τὸν κύριον Χριστόφορον, καὶ φίλον (ἀλλ' ὄχι δοῦλόν μου) κ. Μόστραν ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι.

76

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 11)

Πανιερώτατε Δέσποτα!

Μετὰ τὴν προσκύνησίν μου ἀναφέρω τῇ Πανιερότητί της ὅτι τῇ 27 τοῦ λήγοντος ἔγινε συνέλευσις περὶ τῆς διαφορᾶς μετὰ τοῦ Μητροπολίτου κυρίου Νεκταρίου, συνισταμένης ἀπὸ πολλῶν Ἀρχόντων καὶ τοῦ ἁγίου Μπουζαίου, καὶ γενομένης ἱκανῆς λογοτριβῆς μετὰ τοῦ κυρίου Νεκταρίου, ἀπεφασίσθη παρὰ τῶν Ἀρχόντων νὰ ἀναγνωσθῶσι τακτικῶς αἱ κατὰ καιρὸν Νόται τοῦ ἐνδόξου Κονσόλου, ἐν αἷς ἡ Ἐξοχότης του ἀπῄτει κατὰ πρῶτον τὴν δικαίωσιν τῶν ἀραντάσιδων μόνον, καὶ τὴν τελευταίαν του Νόταν, ἐν ᾗ διελάμβανε καὶ τὴν ἀπαιτουμένην ποσότητα τῶν γροσίων περίπου 90000, ἀφ' οὗ ἡ ἐξοχότης του ἔλαβε τὸ γράμμα τῆς Πανιερότητός της, ἐν ᾧ διελάμβανε ρητῶς λέγουσα, ὅτι ἐκτὸς τῶν ὅσων ἀπαιτοῦν οἱ ἀραντάσιδες μένει νὰ λαμβάνῃ τὴν ρηθεῖσαν ποσότητα· εἰς τοῦτο οἱ Ἄρχοντες ἀπεκρίθησαν ἐκ συμφώνου λέγοντες, διὰ νὰ πληρωθῇ μία τοιαύτη ποσότης χρειάζεται πρῶτον μία τελεία καὶ ἔγγραφος πληρεξουσιότης τῆς Πανιερότητός της, καὶ ἔπειτα νὰ γίνῃ μία ἀκριβὴς ἐπιθεώρησις ὅλων τῶν εἰσοδημάτων τῆς μητροπόλεως καὶ τῶν ὅσων ἡ Πανιερότης της ἔλαβεν ἔκ τε τῶν Μοναστηρίων καὶ ἄλλων διαφόρων μερῶν, ἅπαντα ἀνήκοντα τῇ Μητροπόλει, καὶ τότε γίνεται δῆλον, καὶ εἰ μὲν ἀληθῶς ἡ Πανιερότης της μένει νὰ λαμβάνῃ, δικαιοῦται, εἰ δὲ ἐξ ἐναντίας, φαίνεται ἡ ἀλήθεια. Τὰ ὅσα ὁ δοῦλός της ἀπεκρίθη πρὸς διαφέντευσιν τῆς ὑποθέσεως εἶναι πολλά, πλὴν ἡ γνώμη τους ἔμεινεν ἀμετάτρεπτος καὶ ὁ ἴδιος ἄρχων Φιλιππέσκος, ὅστις τῷ ὄντι καὶ θερμῶς ὑπερασπίσθη τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, μ' εἶπε μυστικῶς καὶ ἰδιαιτέρως ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἄλλο τι περισσότερον ἐκτὸς τῆς δικαιώσεως τῶν ἀραντάσιδων καὶ νὰ εἰδοποιηθῇ ἡ Πανιερότης της καὶ στοχάζομαι ὅτι δὲν θέλει καταδεχθῇ ποτὲ νὰ ἀνοίξῃ προτζέσον φανερὸν μετὰ τοῦ νῦν Μητροπολίτου, ἐπειδὴ ἡ μεγαλοψυχία του εἶναι γνωστή, καὶ ἐν ταὐτῷ καὶ ὁ ἴδιος αὐθέντης δὲν ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ τι περισσότερον, μὲ τὸ νὰ ἡ ἰδία ἔξωσις τῶν ἀραντάσιδων ἐνεργήθη δι' ὑψηλοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φιρμανίου, καὶ τοῦτο ὅπου κάμνει εἶναι μόνον διὰ τὸ σέβας καὶ φιλίαν ὁποὺ ἔχει πρὸς τὴν Πανιερότητά της, καὶ ὡς εἰλικρινὴς φίλος τοῦ κυρίου Ἰγνατίου εὔχομαι νὰ γίνῃ μία τελεία καὶ εἰρηνικὴ ἐξόφλησις κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἡ ὁποία ἀλλέως δὲν γίνεται παρὰ δι' ἑνὸς γράμματος τῆς Πανιερότητός της. Αὐτά, Πανιερώτατε Δέσποτα, ἀναφέρω τῇ Πανιερότητί της διὰ πληροφορίαν, αὐτὰ τὰ ἴδια μ' εἶπεν καὶ ὁ κύριος Κόνσολας νὰ τῇ γράψω, ὅστις ἀσπάζεται τὴν δεξιάν της, καὶ μ' εἶπεν ἐν ταὐτῷ ὅτι τὰ ἴδια εἶπαν τῇ ἐξοχότητί της καὶ ὁ Ἄρχων Πρανγκοβάνος καὶ ὁ ἅγιος Πουζαίου, καὶ τὴν παρακαλεῖ ὁμοίως διὰ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ἀποκρίσεώς της μὲ μίαν τελείαν ἀπόφασιν, διότι ἐδῶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐνεργηθῇ τι περισσότερον, καὶ ἄλλο τι δὲν μένει εἰμὴ νὰ κινηθῇ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβεως.

Ἐγὼ μένω μὲ βαθύτατον σέβας ὅλως εὐπειθέστατος αὐτῆς δοῦλος
τῇ 30 Νοεμβρίου 1815 Βουκουρέστι.

Γεώργιος Πάππας

77

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 12)

Τὴν σεβαστήν μοι αὐτῆς Πανιερότητα ταπεινῶς προσκυνῶν, ἀσπάζομαι μετ' εὐλαβείας τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν.

Παιδιόθεν ἐγὼ τὸν προσκυνητόν μοι δεσπότην σεβόμενος, νῦν ἔτι μᾶλλον σέβομαι, ὅτι προϊόντι τῷ χρόνῳ ἐν ἔργοις δείκνυσι συναῦξον τὸ φιλογενὲς αὐτοῦ καὶ φιλόκαλον. Λέγω ἤδη πρὸς τὸν σεβαστόν μοι δεσπότην, καὶ μετ' ἐμοῦ πάντες, ὅπερ πάλαι ποτέ τινες πρὸς τὸν στρατηγικώτατον Κάτωνα, εἰ καὶ μὴ Ἰγνάτιος δεῖται Ἑλλάδος, ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς Ἰγνατίου. Εἴθε θυρίδες εἶεν περὶ τὰ στέρνα τῶν ὁμογενῶν Ἑλλήνων. Βεβαίως ἤθελεν ἰδεῖ ἐγκύψασα ἡ σεβαστή μοι αὐτῆς Πανιερότης εὐγνωμονοῦσαν τὴν ψυχὴν τοῦ γένους ἐφ' οἷς ἐς τόδε παρ' αὐτῆς εὐηργέτηται, καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ οὐκ ἔχουσαν ὅ,τι καὶ ὑφ' ἡδονῆς γένοιτο, δι' ἅσπερ καὶ παρούσας αὐτῆς βλέπει εὐεργεσίας καὶ μελλούσας ἐλπίζει. σεμνήν τινα ἤδη τὸ γένος Βασιλείαν βασιλεύεται, καὶ πλῆττον τὸν ἀέρα ταῖς εὐχαριστηρίοις ἀλαλαγαῖς κροτεῖ ἑαυτῷ τὰ παλιγγενέσια, καὶ εὔχεται οὑτωσί: «Βασιλεῦ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου γένους, πολυωροῖς μὲν τὸν πολυέραστον ἡμῖν δεσπότην, μακροβιώτατον δὲ καὶ εὐδαιμονέστατον καταστήσαις, ὡς κοινὸν τοῦ γένους εὐεργέτην, ἔστ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ.

ᾳωιε΄ Δεκεμβρίου ια΄
τῆς σεβαστῆς μοι Αὐτῆς Πανιερότητος
υἱὸς ἐν Χ(ριστ)ῷ πρόθυμος
καὶ δοῦλος
Κ. Νέγρης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Στέλλονται διὰ τοῦ Ἀλ. Βασ. 500 γρ. εἰς συνδρομὴν τῆς τῶν ἀνεκδότων ἑλληνικῶν ἐκδόσεως.

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Τῷ Πανιερωτάτῳ καὶ Θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ κῳ μοι Ἰγνατίῳ ἐν Χ(ριστ)ῷ μοι πατρὶ σεβασμιωτάτῳ προσκυνητῶς ἐν Πίζῃ.*

Διὰ τοῦ δούλου της Πασχάλη Βασιλείου σὺν τῇ ἐν εὐλαβείᾳ προσκύνησιν. Χρεωστῶ ἀπόκρισιν, ἀλλὰ θέλω νὰ τὴν κάμω μὲ καρπὸν τῶν ἀνεκδότων, περὶ οὗ ἔγραψα προλαβόντως τῷ ἀδελφῷ νὰ τὴν εἰδοποιήσῃ καὶ ἤδη τοῦ γράφω πάλιν.

78

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε' 24)

Vienne, le 14/26 Décembre 1815

Monseigneur

L' ami Stourdja et Stavro m'ont remis les lettres que votre Éminence m'a fait l'honneur de m'écrire en date du mois de Novembre. Je suis bien aise d'apprendre que le séjour de Pise vous est agréable, et que les occupations littéraires et scientifiques s'embellissent d' avantage à vos yeux. Tout ce que Vous me mandez, Monseigneur, relativement à nos jeunes compatriotes me remplit l'âme de joie. Puisque la Providence vous a mis à même de Leur être utile par vos conseils, tachez de conserver les jeunes gens à leur pays, ou de les lui rendre, si par hasard les séductions Européennes ou Italiennes les lui avaient enlevés.

Quant à moi j'ai fait et je ferai tout ce qui est en mon pouvoir pour exciter le sentiment de la Patrie dans leur jeune coeur et pour le rendre aussi prédominant, que nos jeunes gens n'aient ni repos, ni tranquillité, ni bonheur, que lorsqu' ils sauront d' exciter uniquement pour leurs parents et pour le Dieu et l'honneur de leur terre natale. 'A Paris j'en ai trouvé plusieurs qui promettent infiniment. Tous m'ont donné leur parole d' honneur de rentrer chez eux dès qui ils auront achévé leurs études. J'ai eû la satisfaction de faire pleurer d' attendrissement et de reconnaissance, ceux même qui avaient eû le malheur de se laisser entraîner par les séductions d'un amour propre inconsidéré, et qui se flattaient de trouver en moi un appui dans leurs prétentions d' entreprendre le service étranger.

Je commence enfin à espérer que toutes nos peines aboutiront à quelque resultat. Le plus grand sera celui de rendre meilleurs nos concitoyens, et de leur faire aimer avant toute chose leur Patrie et leur religion. Ayant donné cette direction à l'esprit de nos jeunes gens il fallait aussi lui assigner un but. Celui de la restauration des Sept États unis des Isles Ioniennnes en présent un. Je prends la liberté de vous adresser, Monseigneur, dans les papiers ci-joints la copie des observations que

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

j'ai communiqué au Ministère Anglais, et à nos Magistrats, sur l'état intérieur de notre Patrie, et sur le rapports qu'elle doit tacher d'établir entr' elle et la Puissance Protectrice. Je ne sais pas, si tous nos Messieurs voudront se donner la peine de me comprendre. Cependant je leur ai parlé un langage qui se laisse entendre par les sourds et muets, c'est celui du coeur, et d'une conscience pour laquelle le passé n'a pas été une rêve. Je ne prétends pas à l' infallibilité. Ce qui me console, c'est que mes erreurs dans tous les cas, ne sont pas volontaires. Ce n'est pas d'après les hypothèses que chacun de nous peut se faire, qu' il faut juger mes opinions sur les affaires des Isles. C'est d' après le fait, d' après ce qui a été, d'après ce qui en est actuellement qu' il faut en juger avec impartialité et sur tout avec bonne foi. C'est à votre suffrage, Monseigneur, à me tranquilliser complétement à cet égard. Les pièces que j'ai l'honneur de vous transmettre ont été écrites dans la langue nationale, c'est Codrica qui a donné la vie à ma pauvre pensée. Elles parviendront à la connaissance des Magistrats Ioniens par l' entremise des employés de la Puissance Protectrice. Je me réserve sous peu de permettre qu' on les publie avec une préface dont je m' occuperai à S. Pétersbourg. C'est notre Alexandre Basili qui sera chargé de soigner l'édition. C'est le même excellant ami, que j'ai chargé en outre de la traduction, et de la publication d'une petite brochure sur la nouvelle méthode d' enseignement élémentaire d' après Lancaster et Bell pásteurs Anglais. Cette brochure a été publié à Paris par Monsieur le comte Alexandre La Borde que je connais. Je vous engage, Monseigneur, de vous procurer ce petit ouvrage, il vous fera un grand plaisir, et il apprendra à Mostras tout le mal qu' il a fait en apprenant à coup de bâton à ses élèves ce qu' il ignorait lui même. Ici-bas vous trouverez le titre de cet ouvrage. Je prie Mostras d' envoyer à Alexandre de Basili sa traduction du travail relatif à l' école de Fellenberg. Il en fera soigner à Munich la publication, avec une préface que j' ai commencé depuis longtemps, et que j'espère de terminer sous peu. Mon intention est de faire circuler ces imprimés, à fin d'engager nos Seigneurs à placer leurs enfants chez Fellenberg et d'en envoyer quelques uns à Londres à fin de leur faire apprendre pratiquement la méthode de Lancaster. J'attaquerai de front aussi les Seigneurs Moldaves et Valaques, et même les Princes, les derniers m'ont témoigné le désir d'entretenir des relations particulières avec moi, et j'en profiterai pour leur donner des indications sur les moyens d'utiliser leur bonne volonté en fait d'éducation publique. Votre Éminence me dira, que c'est jeter des margarites aux porcs. N' importe... 'A force de persévérance on obtiendra quelque chose. Au moins je ne me dépiterai jamais désirer bien chaudement, et pour le seul amour du bien. Mon neveu que je viens de voir avec une veritable satisfaction, a fait de grands progrés. Ils ne m' étonnent pas. Je me rapelle tout ce que j'ai pu faire moi même à

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

force de vuoloir avec constance et opiniâtreté. Je vais le faire partir dans trois mois pour la Suisse. Il passera l' été chez Fellenberg, et successivement il s' établira à Genève. C'est dans une pareille ville, au milieu de ces hommes là, qu' il deviendra un homme instruit et accompli sans pouvoir jamais se deplaire lorsque il sera de retour dans le sein des ses parents et de son pays. Il deviendra la consolation des uns, et un citoyen capable de bien servire l' autre.

Ce sont ces occupations, ces ésperances, ces rêves qui m' accompagnent partout, et qui ne me quitteront jamais. Elles seules peuvent adoucir en partie les désagréments d'une existence qui n'est nullement conforme à mes goûts et à mes habitudes.

Ci-jointe, Monseigneur, pour votre connaissance, la copie de la lettre que j'ai adressée au Prince Caradja pour votre affaire. Elle lui sera remise par Monsieur Kirico, auquel je renouvelle de la manière la plus positive l' injonction de faire finir sans retard ultérieur l' affaire qui vous concerne.

Je m'estime très heureux d'avoir eu le temps de vous écrire, Monseigneur, une si longue lettre. C'est par cette occupation que je remplis le vide qui me laisse dans mon court séjour de Vienne votre absence. Elle me procure en outre l'occasion de vous témoigner le sentiment d' estime, de respect et d' amitié que je vous ai voués pour la vie.

Mille et mille choses à Mostras, et à Monsieur votre frère. Qu' on ne m' oublie pas auprès de bon Dimitri, auquel je permets une medaille d' honneur, s'il apprend assez la langue pour s'élever à la dignité d' écrivain.

Accordez moi, Monseigneur, votre Sainte bénédiction. Je pars après demain... Et que le bon Dieu veuille nous accorder la grâce de vous revoir. Ἀμήν.

Votre devoué d' âme et de coeur
Capodistria

P.S. J'avais oublié de vous parler de la Souscription. Ici je ne suis occupé avec Stourdja de la machine. Nous avons taché de la remonter. Nous avons écrit plusieurs lettres dans le sens du règlement et la nouvelle année retirera quelque profit des soins, que nous avons accordés avec persévérance à cette institution. Monsieur Baader s' acquitte à merveille de sa place. Je ne vous dirai pas autant des Ephores qui ont reçu l' argent; jusqu' ici il n'y a point de rapport sur les dépenses faites à l' École d'Athènes et moins de celles faites pour l' École de mont Pélion. Nous avons écrit de bon⟨ne⟩ encre à Zograffos, et j'ai parlé vert à l' archimandrite. Monsieur Baader a l' ordre de ne point livrer pour la seconde année l'argent qu' il recouvrera de la souscription, que lorsqu' il aura en main le compte rendu de la dépense faite dans la première. J'espère, Monseigneur, que vous

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

approuverez ces mesures. Je vais vous en proposer une autre. Je ne doute pas de pouvoir étendre les souscriptions. J'en ai même la conviction. Sous peu de temps vous en aurez la connaissance et vous serez étonné de voir que dans un siècle de corruption il existe un si grand nombre d'hommes de bien. Les nouveaux souscripteurs désirent cependant que l' emploi de l'argent soit plutôt déstiné à l' éducation des jeunes gens déjà en état d'apprentre dans les universités étrangères, que à en sommer d' avantage dans des établissements sur les lieux, qui ne peuvent qu' être très incomplets. Je partage ce vôte. Si le vôtre, Monseigneur, s'y uniforme – dans ce cas – le règlement arrêté l'année dernière resterait en vigueur, et serait fidélement exécuté pour la somme des souscriptions déjà faites aux conditions et pour l' emploi qui y est determiné. Et pour l' emploi des sommes résultantes des nouvelles souscriptions, on arrêterait des articles additionnels, dans la vûe de satisfaire au vôte des nouvaux membres de la Compagnie. De cette manière la loi ne serait violée aucunement. Et le bien se ferait également, et plus directement, de ce qu'on pourrait s'attendre. Ayez la bonté, Monseigneur, de me dire ce que vous en pensez, à fin que je puisse travailler à ce résultat. Permettez que je renouvelle encore l' expression

de ma dévotion et de mon respect filiale

J. C.

79

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄ 25)

Monseigneur

Ayant reçu l' avis de la chambre des Finances de Podolie que vous n'avez touché votre pension depuis le 1er de Janvier 1810 et Monsieur Mostras depuis le 18 de Février de la même année, j ai l'honneur de Vous transmettre ci-joint les 1ères de change pour les 14775 R 75 cop. assignations de Banque qui Vous reviennent et pour les 2396 R 96 cop. ass. de B. qui reviennent à Mr Mostras. Je Vous prie de m' accuser la réception de ces traites et de recevoir l'assurance de la considération très distinguée, avec laquelle j'ai l'honneur d'être

Monseigneur

Votre très humble et tres obéissant serviteur

D. Gourieff

Nº 1581

le 31 Décembre 1815

à Monseigneur le Métropolite Jgnaty

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

80

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄ 27)

Ἰωάννης Καποδίστριας πρὸς τὸν ἡγεμόνα Βλαχίας Ἰωάννην Καρατζᾶν.

Copie

Mon Prince,

Je n'ai aucun titre personnel, dont je puisse me prévaloir pour solliciter la protection de V.A. relativement à une affaire qui intéresse Monseigneur Ignace ci-devant Métropolitain de Valachie. Le seul que je puisse alléguer avec d' autant plus de confiance qu' il m'est étranger, c'est la justice de la cause même, et c'est celui qui aura sans doute le plus de poids et d'importance à Vos yeux, mon Prince, à raison de l'équité et des vertus qui Vous distinguent. Mr le Consul Général de Kirico sera dans le cas d'entretenir V.A. avec plus de détail concernant la marche de cette affaire; et en sa qualité d' Agent de Sa Majesté Impériale spécialement appelé par ses fonctions à défendre les droits et intérêts de ses serviteurs, il réclamera l'interposition efficace de Votre autorité dans l'unique but de faire rendre justice au Métropolitain. Je n'hésite pas à rappeler ici à V.A. les titres que donnent à cet illustre prélat, indépendamment du droit positif, les services multipliés qu' il a rendus à la Valachie comme pasteur et chef de l'église. Il seroit trop long et peut-être superflu d'énumérer les fondations de bienfaisance et d'instruction publique, les mesures de santé et de précaution, enfin toutes les preuves d'un zèle éclairé et vraiment paternel, qui ont signalé tout le cours de l' administration ecclésiastique de Monseigneur Ignace, Pour unique témoignage d'une gratitude si bien méritée, il ne réclame que l' accomplissement à son égard de la plus stricte justice.

V. A. m'obligeroit infiniment si Elle vouloit s' occuper de cet objet, et en accélérer Sa décision; je prends la liberté de lui offrir en échange mes services particuliers, toutes les fois que Vous voudrez, mon Prince, y avoir recours.

J'ai l' honneur d' être e. c.

(signé) Le Compte de Capodistrias.

81

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄ 27α)

Ἰωάννης Καρατζᾶς πρὸς Ἰωάννην Καποδίστριαν.

Monsieur Le Comte,

J' ai reçu avec joie les deux lettres, datées du 13/25 X^bre dernier, dont Votre Excellence m'a honoré, et j'ai éprouvé la plus grande satisfaction, en apprenant les

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

dispositions en ma faveur, que Votre Excellence y manifeste. J'ai toujours ouï louer les hautes qualités d' homme d'État, qui distinguent la personne de Votre Excellence, j'y vois pourtant aussi un fonds d'obligeance qui Vous attache les coeurs de ceux qui sont une fois en relation avec Vous; et Votre Excellence doit être persuadée que l' attachement que je voue dès à présent à Votre personne, étant tout à fait désintéressé, est très sincère, et c'est à ce titre que je prie Votre Excellence de l' agréer.

J'ai lu avec attention tout ce que Vous m' écrivez aussi en faveur de l'affaire de Monseigneur le Métropolitain Ignace. J'ai eu toujours à coeur de pouvoir lui être utile, comme à un Pasteur vénérable, que j' estime, et à un ancien ami, dont le mérite m'est connu. Je suis faché pourtant de confier à Votre Excellence que j'eusse désiré que tous les articles de sa prétention fussent aussi conformes à la justice, que je voudrois les trouver, afin que je puisse nes pas y permettre aucune contestation. Nonobstant, je tâcherai autant que possible d'aplanir cette affaire contentieuse, pour faire plaisir à Votre Excellence, et pour Vous prouver tout le cas que je fais de Son opinion, en la priant en même temps de croire aux sentiments d'une haute considération, avec laquelle j'ai l' honneur d'être Monsieur le Comte de Votre Excellence le très humble et très obéissant serviteur.

P. Jean de Caradja

Bukorest
Le 5/17 Janvier 1816

82

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ., Δ΄ 121)

Τιμιώτατοι καὶ εὐγενεῖς Ἐπίτροποι καὶ ἀδελφοὶ τῆς ἐν Λιβόρνῳ Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀναγέννησις τῶν Ἑλλήνων ἄρχισε μὲ τὸν τρέχοντα δέκατον ἔνατον αἰῶνα ὑπὸ οἰωνοὺς πολλὰ αἰσίους. Ἡ Εὐρώπη τὸ ἐγνώρισε πρὶν τὸ γνωρίσωμεν ἡμεῖς αὐτοί. Οἱ φιλόκαλοι καὶ φιλέλληνες χαίρουν καὶ βοηθοῦν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ αὐτὴν τὴν καλὴν κλίσιν τοῦ γένους πρὸς τὸν φωτισμόν· οἱ φθονεροὶ καὶ ἐχθροὶ τοῦ γένους τὴν βλέπουν μὲ λύπην των καὶ προσπαθοῦν νὰ προξενήσωσιν ἐμπόδια. Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν αὐτοὺς νὰ μάθωσι διὰ τῆς πείρας, ὅτι ὅταν ἡ φύσις ἐνεργῇ, καμμιὰ δύναμις ἀνθρώπινος δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ὁρμήν της, καὶ ἂς ἀναλάβωμεν ἡμεῖς τὰ τέκνα τῆς Ἑλλάδος ἐκεῖνο τὸ πνεῦμα τοῦ πατριωτισμοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου διεκρίνοντο ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη οἱ πρόγονοί μας παλαιοὶ Ἕλληνες καὶ παρεκινήθησαν νὰ κάμωσιν εἰς τὸν Μαραθῶνα, εἰς τὴν Σαλαμῖνα, εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ εἰς τὰς Πλαταιὰς ἔργα ἀνώτερα τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως, τὰ ὁποῖα, ἐπειδὴ ἄλλα ἔθνη δὲν ἐτόλμησαν νὰ μιμηθῶσι, τὰ νομίζουν ὡς ἀπίθανα, ἐνῷ τὰ μαρτυροῦν σύγχρονοι καὶ ἀξιόπιστοι ἱστορικοί.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Αἱ χρεῖαι τῆς πατρίδος μας σήμερον εἶναι μικρόταται καὶ περιωρισμέναι εἰς τρόπον ὥστε ὅλοι ἠμποροῦμεν νὰ συντρέξωμεν καὶ νὰ φανῶμεν εὐεργέται, καθὼς ἐκεῖνοι ὁποὺ τὴν ἔσωσαν τότε μὲ τὸν κίνδυνον τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς ἀπὸ τὴν ἀπειλὴν τῆς δουλείας. Ἐκεῖνο δὲ ὁποὺ ἡ πατρὶς ζητεῖ σήμερον ἀπὸ ἡμᾶς εἶναι διδάσκαλοι καὶ βιβλία. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο ἔχει μόνον μεγάλην χρείαν διὰ νὰ φωτίσῃ τοὺς νέους της, οἱ ὁποῖοι μὲ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν ζητοῦν τὴν παιδείαν καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ γενῶσιν ἄξιοι διὰ νὰ δουλεύσωσι μίαν ἡμέραν αὐτὴν τὴν πατρίδα, τῆς ὁποίας ἡ γεωγραφικὴ θέσις, τὸ κλῖμα, τὰ βουνά, αἱ κοιλάδες, αἱ πεδιάδες, τὰ νερά, ὁ ἀήρ, τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ δεισιδαιμονίαι εἶναι διὰ τοὺς Γραικοὺς τόσα θέλγητρα, ὥστε ὅπου καὶ ἂν εὑρεθῶσι, στέκουν πάντοτε ὡς ξένοι, καὶ πάντοτε μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἐπιστρέψωσιν, ὅταν ἡ θεία πρόνοια θελήσῃ νὰ δώσῃ εἰς ἐκείνην τὴν ἀγαθὴν γῆν νόμους καλοὺς καὶ διοίκησιν φιλάνθρωπον.

Οἱ καλοὶ κἀγαθοὶ Χῖοι παρακινημένοι ἀπὸ τὸν ἔνδοξον αὐτῶν συμπολίτην τὸν σοφώτατον Κοραῆν ἐπρόβλεψαν διὰ τὴν πατρίδα των καὶ διδασκάλους σοφοὺς καὶ τὰ ἀναγκαῖα βιβλία. Πολλαὶ ἄλλαι Ἑλληνικαὶ πόλεις καὶ νῆσοι ἔχουν τοὺς τρόπους ὡς οἱ Χῖοι, καὶ ἠμποροῦν νὰ τοὺς μιμηθῶσι, πλὴν τοὺς λείπει ὁ πατριωτισμός, ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ σταθερότης τῶν Χίων. Ὅθεν ἢ δὲν κάμνουν τίποτε, ἢ κάμνουν ἔξοδα ὁποὺ δὲν προάγουν καρπόν, καὶ κοπιάζουν ἀνωφελῶς, μὲ τὸ νὰ εἶναι οἱ προεστεύοντες καὶ οἱ πλούσιοι τούτων τῶν τόπων κατὰ δυστυχίαν ἀμαθεῖς, καὶ δὲν γνωρίζουν ἑπομένως τί εἶναι τὸ καλόν, μήτε πῶς πρέπει νὰ τὸ κάμῃ τις.

Οἱ ἐν Εὐρώπῃ διατρίβοντες Γραικοί, ὡς πεπαιδευμένοι καὶ ὡς ἔχοντες περισσοτέρας γνώσεις μὲ τὴν συναναστροφὴν τῶν ξένων ἐθνῶν, πρέπει νὰ ἀναπληρώσωσι τὴν ἔλλειψιν τῶν συμπατριωτῶν αὐτῶν, καὶ νὰ προβλέψωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅσα τῆς λείπουν διὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν τέκνων της καὶ ὅσα οἱ ἐκεῖσε εὑρισκόμενοι ἢ δὲν ἠξεύρουν νὰ φροντίσωσιν ἢ δὲν θέλουν μὲ τὸ νὰ μὴ γνωρίζωσι τὴν παιδείαν καὶ τὰ ἐκ τῆς παιδείας καλά.

Διὰ νὰ πληρώσῃ δὲ καθεὶς τὸ χρέος του πρὸς τὴν πατρίδα καὶ νὰ συντείνῃ εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους του, ἐπαναλαμβάνων λέγω ὅτι δὲν εἶναι χρεία μήτε νὰ εἶναι πλούσιος, μήτε νὰ κάμῃ θυσίας ὑπὲρ δύναμιν ἀλλὰ φθάνει νὰ ἔχῃ καλὴν θέλησιν, νὰ γνωρίσῃ τὸ χρέος του πρὸς τὴν πατρίδα, νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀνάγκην της, καὶ τότε οἰκονομῶντας ἀπὸ τὰ περιττὰ ἔξοδα θεάτρου δηλαδή, καφὲ καὶ ἄλλων τοιούτων ξεφαντώσεων μίαν Γράτζιαν ἢ ἓν Παῦλον τὴν ἡμέραν, νὰ κάμνῃ εἰς τὸ διάστημα τοῦ χρόνου μίαν ποσότητα, ἥτις ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶναι, ὅταν γίνεται ἀπὸ πολλούς, κατασταίνεται μεγάλη καὶ ἱκανὴ διὰ τὰς χρείας τῆς πατρίδος.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ καλὰ δὲν μένουν μόνιμα, ὅταν δὲν εἶναι μία διοίκησις καὶ δύναμις διὰ νὰ τὰ κρατῇ, ἂς ἀναλάβῃ τοῦτο τὸ θεάρεστον καὶ ἐπωφελὲς ἔργον ἡ ἐκκλησία σας, καὶ τὸ διοικοῦν κατ' ἔτος σῶμα τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἂς ἀποφασισθῇ διὰ πέντε μόνον χρόνους μία ποσότης κατ' ἔτος ἀνάλογος μὲ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην τῆς πατρίδος, μὲ τὴν φιλοτιμίαν σας καὶ μὲ τὴν δύναμίν σας, ἡ ὁποία ποσότης νὰ ἐξοδεύεται εἰς νέους εἰδήμονας τῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἑλληνικῆς γλώσσης, χρηστοήθεις καὶ ἀποφασισμένους διὰ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα διδάσκαλοι, ἀφοῦ τελειοποιηθῶσιν εἰς τὴν Εὐρώπην.

Τὰ βιβλία δὲ ἠμποροῦν νὰ τὰ ἔχωσι τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος μας, ὅταν ἀκολουθοῦντες τὴν καλὴν συνήθειαν γινώμεθα συνδρομηταὶ καὶ εὐκολύνοντες τοὺς πεπαιδευμένους ὁμογενεῖς μας εἰς τὸ νὰ ἐκδίδωσι διὰ τοῦ τύπου τοὺς κόπους των, στέλλομεν ἀπὸ αὐτὰ μερικὰ σώματα εἰς τὰ ἐκεῖσε σχολεῖα, ἢ καὶ ὅταν ἀγοράζωμεν ὅσα εὑρίσκομεν κατὰ καιροὺς εἰς μετρίαν τιμὴν βιβλία καὶ τὰ στέλλομεν δῶρον εἰς τὰς ἑλληνικὰς βιβλιοθήκας· μὲ τοιαύτας μικρὰς ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν δαπάνας θέλει πλουτισθῇ ἡ Ἑλλὰς καὶ ἀπὸ βιβλία.

Ἐπιθυμῶ καὶ εὔχομαι διὰ νὰ σταθῇ πάντοτε εἰς εὐτυχίαν ἡ πόλις τῆς Λιβόρνου, ὥστε νὰ ἔχετε τὰ μέσα διὰ νὰ κάμετε τοιαῦτα καλὰ καὶ νὰ σᾶς γνωρίζῃ ὡς εὐεργέτας ἡ πατρίς. Ἐπιθυμῶ δὲ ἔτι μᾶλλον διὰ νὰ μὴ λάβῃ ἡ πατρὶς χρείαν περισσότερον ἀπὸ αὐτὸ τὸ πενταετὲς διάστημα, ἀλλὰ νὰ ἐνθυμῆται μόνον ὅτι πρῶτοι οἱ ἐν Λιβόρνῳ Γραικοὶ ἔλαβον πρόνοιαν δι' αὐτὴν εἰς ἕνα καιρόν, καθ' ὃν εἶχε τὴν μεγαλυτέραν χρείαν, ὡς εἶναι ὁ παρὼν καιρὸς καὶ νὰ διαιωνίσῃ αὐτὴν τὴν μνήμην τῆς εὐεργεσίας ἐγχαράττουσα τὰ ὀνόματα ὑμῶν ὡς εὐεργετῶν εἰς στήλας ὑψωμένας εἰς τὰς κοινὰς ἀγοράς.

Δὲν ἔκρινα εὔλογον νὰ κάμω ἀρχύτερα τοῦτο τὸ πρόβλημα πρὸς τὰς ἄλλας ἐν Εὐρώπῃ Ἑλληνικὰς κοινότητας, ἐπειδὴ παρετήρησα ὅτι τὸ περισσότερον αὐτῶν μέρος εἶναι ἀμαθές, καὶ οἱ ἀμαθεῖς βλέπουν διὰ καλὸν ὅ,τι δὲν εἶναι καλόν, τὸ δὲ καλὸν καὶ συμφέρον τὸ καταφρονοῦν, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀμαθῶν ὑπερτερεῖ πανταχοῦ ἕπεται ὅτι καὶ ἡ γνώμη των ἤθελεν ὑπερισχύσει διὰ τῆς πληθύος τῶν ψήφων, καὶ νὰ γενῇ μόνον φιλονικία ἀνωφελής. Τώρα ἀφοῦ λάβω ἓν ἴσον τοῦ ψηφίσματός σας καὶ τὸ κοινοποιήσω, ἐλπίζω νὰ καταπεισθῶσι περισσότερον ἀπὸ τὸ παράδειγμά σας, παρὰ μὲ λόγους τοὺς ὁποίους δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ καταλάβωσι, καὶ ὅ,τι ἤθελαν κάμει καὶ ἄλλαι κοινότητες, θέλει εἶναι ἐξ αἰτίας σας καὶ θέλει γνωρίζει καὶ κατὰ τοῦτο ἡ πατρὶς τὴν χάριν εἰς τὴν κοινότητά σας.

Δεχθῆτε, παρακαλῶ, εὐμενῶς τὸ πρόβλημα ἑνὸς ὁμογενοῦς σας ἀρχιερέως, ὅτι καὶ πρότερον ἀπὸ φήμης ἐγνώριζε τὴν τιμιότητα καὶ χρηστότητα τῶν ἠθῶν σας, καὶ τώρα ἔλαβεν ἔτι μᾶλλον αἰτίας νὰ σέβεται τὴν ἀρετήν σας, καὶ νὰ μένῃ·

Εὐχέτης ἐν Χῷ τῷ Θεῷ
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος
1816 Ἰανουαρίου 5/17 ἐκ Πίσης

ΣΗΜ. Δὶς ἐν τῷ σπουδαίῳ τούτῳ ἐγγράφῳ τοῦ 1816 ὁμιλεῖ ὁ Ἰγνάτιος περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἑλληνικῆς παιδείας «διὰ πέντε μόνον χρόνους», «δι' αὐτὸ τὸ πενταετὲς διάστημα». Θὰ ἦτο τολμηρὸν νὰ εἰκάσῃ τις, ὅτι τὸ 1821 εἶχεν ὁρισθῇ ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν φίλων του, τῶν ἐργαζομένων διὰ τὴν πνευματικὴν ἀφύπνισιν τοῦ ἔθνους ὡς τὸ τέρμα τῆς προπαρασκευῆς; Ἢ πρόκειται ἁπλῶς περὶ προφητικῆς διατυπώσεως;

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

83

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 3)

Τὴν σεβασμιωτάτην καὶ περισπούδαστόν μοι ἐν Κ(υρί)ῳ ὑμετέραν πανιερότητα νοερῶς περιπτυσσόμενος ἐν ἁγίῳ φιλήματι κατασπάζομαι.

Οὔτε χρονικὴ ἔκτασις, οὔτε τοπικὴ διάστασις, οὔτε ὅσα ἐν ἡμῖν μεσολαβοῦσι τὰ διϊστῶντα πολλὰ σκιόεντα οὔρεα καὶ ποταμῶν δυσδιάβατα ρεύματα, εἴργουσι τὴν ἀγάπην τοῦ μὴ ταῦτα πάντα γιγαντιαίως ὑπερπηδήσειν, καὶ πρὸς τὸν ἀγαπώμενον διαβιβάσειν. Τοιαύτη τις ἡ ἀπὸ Πίζης ἐφάνη μοι τιμαλφὴς αὐτῆς ἐπιστολή. Πρὸ γὰρ εὐαρίθμων ἡμερῶν ἐρευνῶν τὰ περὶ αὐτῆς, φήμη τις τὰ ὧδε κατέλαβε, τῆς τῶν Κερκυραίων Ἐκκλησίας τοὺς οἴακας ἀναδεξαμένην, καὶ ἐὰν πρὸς ὄφελος αὐτῆς ἀφορᾷ τὸ φημισθέν, εὔχομαι γενέσθαι φοιβασμὸν τὸ λεχθέν, καὶ τὴν φήμην ὡς θεὰν μὴ ψευσθῆναι, πρὸς τὸ τεθῆναι τὸν πολύφωτον αὐτῆς λύχνον ἐπὶ λυχνίας φαεινῆς καὶ μὴ τοῖς κατὰ τὰ Ἀραρὰτ ὄρεσιν ἐγχρονίζειν, ἐν οἷς γεωργία καὶ ἀμητὸς πρὸ χρόνου ἐξέλιπον, οὐδὲ γὰρ ὑετὸς οὐράνιος καταπέμπεται πρὸς τὸ τεκεῖν τὴν γῆν αὐτῶν καὶ βλαστήσειν· εἰδὲ καί τινα ἐπιβλυσμόν ἡ γῆ πηγάζει καὶ πᾶν τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ὡς οἴεται, καταρδεύει διηνεκῶς, τοῦτο οὐδὲν ἄλλο παρίστησιν ἀλλ' ἢ τέλμα ἄκαρπον κατὰ τὸ πρὶν γενέσθαι πᾶν χλωρὸν ἐπὶ γῆς καὶ ἄνθρωπον μὴ ὑπάρχειν τὸν ἐργαζόμενον. Διότι οὐδὲ ἐκ Θεοῦ ὁ ὑετός, ἀλλ' ἡ γῆ ἡ βλύζουσα τὸ ὕδωρ, ἡ αὐτὴ ἀκάρπως καὶ δέχεται μηδὲν χλωρὸν βλαστάνουσα πρὸς καρποφορίαν. Περὶ τῶν βιβλίων τῶν εἰσέτι ἀνεκδότων ἐδέχθη ὁ κὺρ Πασχάλης τὴν φροντίδα, καὶ φερωνυμῶν φανεὶς διαβιβάσει τὸ ἔργον εἰς ἐκτέλεσιν αἴσιον. Ἐγὼ δὲ ὑπεσχόμην αὐτῷ τὴν ὅσην ἐξ ἐμοῦ συνδρομὴν ὁ καιρὸς καὶ ἡ περίστασις τῶν πραγμάτων ἐπιτρέπουσιν. Ἄχρι τοῦδε ὅμως οὐχ ὁρῶ τὸ ἔργον κινούμενον, καὶ τοῦτο παραίτιον ἐγένετο τοῦ μὴ τὴν ὀφειλομένην ἀπάντησιν ἀποδοῦναι ταχύτερον. Περὶ τοῦ τῆς ἔξω παιδείας κόσμου, ὅσον ἐστὶ χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖος, συγκατατίθεμαι, καὶ ἠβουλόμην, καὶ βούλομαι εὑρεῖν τινὰς ἐπιτηδείους νόας πρὸς τὸ πρὸς ἡμᾶς τὸν κόσμον αὐτῆς μετακομίσειν, καὶ εὑρὼν ἀποστελῶ. Ἐπειδὴ δὲ οὐ πάντοτε ἐμοὶ γνωστὴ ἡ διατριβὴ αὐτῆς, τούτου χάριν ἀπαιτεῖται τὸ ἐνδόσιμον τῆς ἀμοιβαίας ἀλληλογραφίας παρ' αὐτῆς. Ὅθεν, ὡς οἱ ἐν χειμῶνι ζοφερῷ τὸν ἥλιον, ἐπιποθῶ τυχεῖν τῶν λαμπρῶν αὐτῆς γραμμάτων τὴν ἔνθερμον λαμπρότητα, καὶ εὔχομαι ἡμέραν ἐξ ἡμέρας εὐαγγελίζεσθαι ὑπὲρ αὐτῆς τὰ κρείττονα, ἧς τὰ πανευκλεῆ ἔτη διατηρηθείησαν πανευθύμως ἐπεκτεινόμενα ἄχρι γήρους βαθυτάτου καὶ λιπαροῦ.

ϛωιστ΄ Ἰανουαρίου ιβ΄

τῆς ἐν Κ(υρί)ῳ περισπουδάστου μοι Ὑμετέρας Σεβασμιωτάτης Πανιερότητος

ἐν Χ(ριστ)ῷ ἀδελφὸς καὶ δοῦλος

† ὁ Μολδαβίας Βενιαμίν [1].

---

[1] *Βενιαμὶν Κωνστάκης* μητροπολίτης Μολδαβίας ἀπὸ τοῦ 1804. (Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ, Πατριαρχικαὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

84

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 14)

Νεάπολις 24 Ἰαν./5 Φεβρ. 1816

Περιπόθητε καὶ Θεοπρόβλητε Δεσπότη,

Δὲν ἀποκρίθην εὐθὺς εἰς τὸ σεβάσμιόν σας 9/21 τρέχοντος, ὅτι ὁ οἰκοδεσπότης ἔχει περισπασμοὺς πρὸς ἀποστολὴν ταχυδρόμου, τώρα ὅμως ὁποὺ ὡμίλησα μαζί του καὶ μοῦ εἶπεν πὼς θέλει ἀναφερθῆ ρητῶς μὲ τὴν πανιερότην σας, ὡς καὶ ἐκ μέρους τῆς ἐξ(οχωτά)της συμβίας του, δὲν μένει εἰς τοῦ λόγου μου ἄλλος περισπασμὸς ἀλλὰ νὰ σᾶς προσφέρω ὡς τζὰμ σακὴς τὴν ἔσωθεν ἀναγγελίαν διὰ 120 φράγκα· ἀγνοῶντας τὰς περιστάσεις τοῦ μέλλοντος καιροῦ, δὲν ἠμπορῶ νὰ ὑποσχεθῶ διὰ τὸ ἔξῆς, ὅμως ἐὰν τὰ τέλη εἶναι αἴσια, κάθε φιλογενὴς θέλει συνδράμει τὸ κατὰ δύναμιν.

Δὲν ἠμπορῶ ὅμως νὰ σιωπήσω τὰς ὑποψίας μου, ὑπολαμβάνω δὲ ὅτι τὰ σχολεῖα αὐτὰ μὲ τὴν συνδρομὴν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἄλλων αὐλικῶν ὑποκειμένων φέρουν τῶν ὁμογενῶν καταδρομάς, ὅτι οὐδὲν κρυπτὸν γίνεται, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν στοχαστῆ ὁ ἀγαρηνὸς θρόνος, ὅτι τὰ τοιαῦτα σκοποῦν ἐναντίον του, μάλιστα οἱ μισόκαλοι ἀλλότριοι, ὁποὺ φθονοῦν τοὺς Ρώσους καὶ ἡμᾶς (χωρὶς ἐξαίρεσιν τῶν σοφῶν Γερμανῶν), ὁμιλοῦν ἀκαδημεικῶς εἰς συναναστροφάς, ὅμως ἀλλέως φρονοῦν, καὶ ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς ἠμπορέσουν, δὲν θέλουν λείψει νὰ κάμουν διαβαλμούς, οἱ μὲν πολιτικοί, νὰ μὴν αὐξάνουν τὰς δυνάμεις τῆς Ρωσίας, οἱ δὲ κοινοί, νὰ μὴν ἀμαυρωθοῦν ἀπὸ τοὺς καταφρονούμενους παρ' αὐτούς· προσθέσετε ὁμοῦ τὴν μεγαλαύχεσιν καὶ ἐλαφρότητα τῶν ἡμετέρων καὶ γνωρίζετε ὅτι αὐτὸ τὸ καλὸν εἶναι ἐπιζήμιον· ἴσως λανθάνομαι, ὅμως φυλάξετε τὸ γράμμα μου καὶ μὲ καιρὸν βλέπετε ὅτι ἡ ὑποψία μου δὲν εἶναι χωρὶς θεμέλιον.

Ἠξεύρω πὼς ἦτον σχολεῖα εἰς Πάτμον, εἰς Ἰωάννινα, εἰς ταῖς Κυδωνιαῖς καὶ ἄλλους διάφορους τόπους, ὅμως ἐπροστατεύοντο ἀπὸ κοινοὺς ἀνθρώπους, καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐστοχάζοντο ὅτι τὸ γκιαουροὺν ἀκλὴ ἤθελαν νὰ ὁμοιάσουν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ χαμηλοῦ αἰῶνος, τοὺς ὁποίους ἐκαταδάμασαν μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν σπουδήν τους, μὲ τοὺς παρόντας προστάτας ὅμως ἀλλάζουν τὰ πράγματα.

Δὲν σᾶς λέγω ὅμως νὰ ἀμεληθῆ ἡ ἀναθροφὴ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, καὶ νὰ μὴν ἐπιμεληθοῦν οἱ διδάσκαλοι νὰ τοὺς ἐμψυχώσουν τρυφὴν ἀνεξαρτησίας καὶ ἀρχὰς φιλοτιμίας, ὅπως ὄχι εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ Πήλιον ἐμπρὸς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἐχθρῶν τους, ἀλλὰ ἢ εἰς τὰς Ἰονικὰς Νήσους, ἐὰν ἡ πολιτικὴ συντείνῃ, ἤτοι οἱ νῦν ἀρχηγοὶ δὲν

ἐφημερίδες, [1500-1913], Ἀθῆναι 1938, σ. 368-369). Ὑπῆρξε πολυπράγμων καὶ λόγιος ἀρχιερεύς· οὗτος μετέφρασε καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν Ἰασίῳ τὸ 1815-1819 τὴν «Ἀδολεσχίαν φιλόθεον» τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως. Ἰδὲ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΡΟΥΣΣΟΥ, Μία ἐπιστολὴ τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως μεταφρασθεῖσα ρουμανιστί· ἐν Revista istorica româna, τόμ. Α΄ (1931), σ. 7-31. Πρβλ. ἀνάλυσιν ΜΙΧ. ΛΑΣΚΑΡΗ, *Ἑλληνικά*, τόμ. Δ΄ (1931), σ. 507-508. Ἰδὲ καὶ ΚΑΛΛ. ΔΕΛΙΚΑΝΗ, Πατριαρχικῶν ἐγγράφων τόμ. 1, σελ. 20 καὶ 153, τόμ. 3, σελ. 502 κ.λ. ΣΠΥΡ. ΛΑΜΠΡΟΥ, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγ. Ὄρους Ἑλληνικῶν κωδίκων, τόμ. Β΄, σελ. 324, 387, 388 κ.λ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐναντιώνωνται, ἢ νὰ παρακινηθῇ μυστικῷ τῷ τρόπῳ ὁ μπέης τῆς Μαΐνης νὰ κάμῃ τὸ σχολεῖον καὶ Λύκειον ὡς ἐκ μέρος τῶν ἐγκατοίκων ἀνεξάρτητον καὶ μόνον ὑπὸ τὴν οἰκονομικὴν ὁδηγίαν τινὸς ἐπιστάτου· ἐκεῖ δὲν βλέπουν ποτὲ ἀγαρηνοὺς καὶ εὔκολα ἠμποροῦν νὰ συνηθίσουν νὰ τοὺς καταφρονοῦν καὶ νὰ μὴ ψηφοῦν τὰς δυνάμεις τους· σκεφθῆτε παρακαλῶ αὐτὴν τὴν περίστασιν καὶ ἐπιμεληθῆτε νὰ στερεωθῇ ἡ ὑπόθεσις τῶν σχολείων, ὅτι ἀπὸ αὐτὰ καὶ μόνον ἠμπορεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ παλιγγενεσία χωρὶς νὰ φανερωθῇ ὁ σκοπὸς εἰς ἀλλοτρίους· ἀπορῶ πῶς ὁ κοινὸς φίλος δὲν σᾶς ἐσημείωσε πόσον οἱ ἀλλότριοι ἐμάχευσαν τὴν ὄρθωσίν μας, μάλιστα οἱ πλέον φιλέλληνες.

Διὰ δὲ τῶν νήσων τὰς ὑποθέσεις τὰ ἐλαττώματα εἶναι ἀναμφίβολα, ὅμως καὶ ἡ αὐστηρότης πάρωρη, διόρθωσε τὰ τέκνα σου ἐὰν εἶναι κακῆς διαθέσεως, ὅμως μὴν τὰ αποκτείνῃς, πταίουν αὐτοὶ ἐὰν δὲν τοὺς ἐδιάταξαν καλλιώτερον; Λέτε ὅτι τὸ κατ' ἀρχὰς φέρσιμόν τους συντείνει ⟨εἰς⟩ τὴν εὐτυχίαν των, ὅμως πῶς πρέπει νὰ φερθοῦν; Εἰπέτε μου τὰς συμβουλεύσεις καὶ ἐγὼ ὑπόσχομαι πὼς θέλουν ἐκτελέσει χωρὶς ἐξαίρεσιν, ἐὰν οἱ λευκοὶ θελήσουν νὰ φέρουν τὰς φρουρὰς εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν 3000 στρατιωτῶν, μὲ τί δυνάμεις ἠμποροῦν νὰ τοὺς θρέψουν, αὐτοὶ δὲν ἠμοροῦν τώρα νὰ ζήσουν, πῶς θέλουν κάμει ἐὰν τοὺς βαρύνουν μὲ δοσίματα ὁποὺ ἕως τὴν ὥραν δὲν ἐσυνηθίστησαν; Αὐτὸ θέλει ἐμφανισθῆ, ὅταν ὁ ἀρχηγὸς ἔλθῃ.

Ποῖος τοὺς ἀκούγει, ἐὰν οἱ λευκοὶ θελήσουν νὰ κολακεύσουν τὴν γραῖαν ἀλώπεκαν; Τινὰς δὲν ἔχει φωνήν, οἱ ἐγκάτοικοι δὲν τολμοῦν, ποῖοι θέλετε λοιπὸν νὰ φέρουν τὰς πολιτείας τῆς Στερεᾶς εἰς τὰ προνόμια ὁποὺ ἐκυρώθησαν; Ποῖος φίλος ἠμπορεῖ νὰ καταφέρῃ τὴν ἕνωσιν τῶν νήσων μὲ τὴν ἑνετικὴν Στερεάν, φτάνει νὰ τοὺς ἐπικυρώσουν τὰ προνόμια ὁποὺ εἶχον κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν συνπραγματῶν αὐλῶν, ὁποὺ οἱ γειτονικοὶ σατράπαι νὰ μὴν ἔχουν μέρος εἰς αὐτούς, ὅτι ἡ συνθήκη ρητῶς ἐξηγᾶται, νὰ εὑρίσκωνται αἱ χῶραι τῆς Στερεᾶς κατὰ τὴν σύμβασιν ὁποὺ ἐκτελέσθη διὰ μέσου Ρωσίας καὶ ὀθωμανικῆς αὐλῆς, κατ' αὐτὴν λοιπὸν πρέπει νὰ κυβερνοῦνται, κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ Ἀμπδουλάμπεη, ἂς ἰδοῦμε τὶ θέλει γίνῃ περὶ τούτου.

Ἡ πανώλης ἐνεφάνη εἰς δύο τρία χωρία τοῦ Λεύκιμου· ἡ διοίκησις τὰ ἐκατεύκασε καὶ ἐχώρισε τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ὑπόπτους καὶ δὲν ἐδιαδόθη ἀλλοῦθε. Γραφὰς ἀπὸ 22 Ἰανουαρ. ἔχομεν καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τῆς νήσου εἶναι ὑγεία. Ἐδῶ ὁμοίως τὸ κακὸν εἶναι περιωρισμένο εἰς τὴν Νόγιαν.

Τοὺς οἰκείους ἀσπάζομαι ἐκ ψυχῆς· διὰ τὸ βουλοκέρι δὲν μοῦ γράφουν τὶ ἐλπίδας ἔχω, ἄμποτε νὰ μοῦ τὸ ἔστελνε ὁ κὺρ Δημήτριος, ἤθελα τὸν εὐχηθῆ, ἀλλέως τὸν καταροῦμαι· αἱ πέτραι καὶ τὸ σίδερον λυθήσεται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς.

Ἀσπάζοντας εὐλαβῶς τὴν δεξιάν σας ὑποβεβαιοῦμαι ὁ ταπεινὸς

Μπενάκης[1]

---

[1] *Ἐλευθέριος ἢ Λιμπεράκης Μπενάκης*, υἱὸς τοῦ Παναγιώτου· ἐχρημάτισεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη γενικὸς πρόξενος τῆς Ρωσίας ἐν Κερκύρᾳ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

85

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγνατ. Ε' 34)

S. Pétersbourg le 8/20 Mars 1816.

J'ai reçu, Monseigneur, la lettre que vous m' avez adressée dernièrement et par laquelle vous avez la bonté de m' annoncer l'attente dans laquelle vous étiez des papiers que je vous avais transmis par l'entremise de S.E. le comte Stakelberg. Je serai bien aise d'en apprendre la réception, et de connaître votre opinion à l'égard de leur contenu. Nous n'avons point de nouvelles directes de ce qui se passe politiquement dans nos contrées. J'ai pu arriver assez à temps, pour faire envisager la question du Littoral sous son veritable point de vue. Les ordres ont été donnés confirmement à la justice, à l'humanité et j'espère aussi au bien des ces contrées. Nous verrons ce qui en résultera. J'ai souvent pensé à vous Monseigneur, devant le travail qui se rapporte à cette partie du service. J'y pense souvent, et il y a eu occasion dernièrement de revenir sur le travail ou ouvrage que vous avez composé l'année passée en parlant en Évêque, en Père, en bon serviteur. Que les hommes remplissent leur devoir en toute âme et conscience et le bon dieu fera le reste.

Les affaires de notre societé des amis des Muses marchent assez bien; nous avons commencé à recevoir les souscriptions, et j'espère de les augmenter considérablement.

Il faut en ceci, comme en toute chose, de la persévérence. Il faut vouloir le bien pour le bien, et ni pour aucun autre motif. It faut ne pas se voir dans ce qu'on fait.

Voilà tout le secret pour reussir dans ce qu'on appelle une bonne action. Je vous parle, Monseigneur, votre langage. C'est à votre école que je l'ai appris. Nos amis d' ici vous mandent bien de choses. Je vois souvent Debolis à Klendo et toute la compagnie. Ils sont étonnés de me trouver le même. Comme si à 40 ans on pourrait changer. Les bons gens. Mademoiselle Roxandre se marie au Comte Edling ministre du Grand Duc de Weimar. Elle va se separer de sa famille, ce qui fera beaucoup de peine à sa mère. Elle vivra à Weimar. Ce qui rendra cette peine plus forte. Le vieux Stourza est toujours souffrant... et plus mal que vous l'avez vu à Vienne. Mais avec cela il somma son compte à vivre. C'est une sottise quoiqu' on en pense. Et Mostras sur tout, qui veut éternellement vivre. Aleko est avec moi, et il vous baise les mains.

Voici la réponse que j'ai reçu du Prince de Valachie sur votre affaire. Elle vous apprendra ce que vous pensez vous en attendre. Si je puis vous être utile, disposez de moi comme le meilleur et le plus devoué de vos amis et serviteurs.

Capodistria.

Mille et Mille choses à Mostras et à Christophore.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

86

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε' 36)

1/13 Avril 1816. S. Petersbourg

Monseigneur,

J'ai reçu la lettre que votre Éminence m'a fait l' honneur de m' écrire en date du 4 de Mars. Je suis bien aise de vous apprendre en bonne santé et content de votre séjour. Les progrés littéraires des nos jeunes gens, y compris ceux de Dimitri me font infiniment de plaisir. Malgré le surcroit de mes occupations je ne refuse pas quelques soins à notre comptoir de Munic. Monsieur Baader m'écrit, et cela marche bien. Le gouvernement Bavarois est extrêmement porté à protéger l' instruction de nos compatriotes. La politique de ce pays n'en est point jalouse. Elle est celle d'un petit état. Et nous qui sommes petits aussi, nous en sommes de même très contents. Ce qui est dit en haut, sera. Il est dit que nos jeunes compatriotes soient instruits; ils le seront. Quel mal fait-il leur instruction au repos du Monde. Une instruction, qui est accompagnée, nourrie et soutenue par la morale religieuse? Il faut bien pouvoir et tout oser, pour mettre obstacle à une institution qui ne se propose que l' instruction et l' éducation morale des créatures humaines. Est-ce qu' elles sont moins dignes de la bienveillance de l' Europe, parce que elles habitent cet hémisphère? Ou parce que elles ne sont pas de l' espèce de Nègres? La vérité est un arme redoutable. Elle est toute puissante, lorsqu' on l'emploie avec le courage qui est inspiré par des consciences qui n' ont point de remords. Je viens de passer toute une matinée sur cette thèse, et vous me trouvez, Monseigneur, tout chaud de mon sujet. Tout est bien ici. Ma santé est assez bonne. On me comble de bontés. L' Empereur daigne me continuer sa bienveillance. Mon frère vient d' arriver en Italie. C' est l'ainé Viaro. Je ne sais pas s'il se propose d' aller me voir. Je n'ose pas le lui conseiller. Il ne pourrait rester ici que quelques jours. Il est trop nécessaire aux vieux jours de mes parents et ce voyage est assez pénible et dispendieux pour un plaisir si mince.

Portez vous bien Monseigneur. Conservez moi vos bontés. Accordez moi toujours votre bénédiction. Et croyez aux sentiments de dévouement et de respect

de votre ami Capodistria

Mille et mille amitiés à Mostras et à votre frère.

Je salue Dimitri. Vlassopoulo est ici. Il sera content de vous. Le général Tchaplitz va voyager pour soigner ses yeux. Il ira vous voir.

J. C.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

P.S. 9/21 Avril. Le Courrier n' étant pas encore parti, j'ajoute à ma lettre quelques lignes pour vous transmettre des lettres à votre adresse. C'est Monsieur Debolis qui fait maigre avec moi, avec le petit Dimitri, qui demandent votre bénédiction. Vous avez occasion de voir à Pise le Baron Stakelberg voyageur en Grèce. Faites sa connaissance lorsqu' il arrivera en Toscane, vous en serez enchanté, il parle parfaitement bien le Grec moderne.

Des bonnes fêtes, Monseigneur. Nos amis les Stourza les font dans le deuil. Le vieux Stourza a fini de souffrir. Il est mort avant hier. Aleco épousera Mademoiselle Tchitcherine et Roxandre Monsieur le Comte Edling, ministre à Weimar du G. Duc de Weimar. Je ne sais pas si je vous ai mandé ces nouvelles. Écrivez à Madame Stourza et pour la consoler de la perte qu' elle a faite et pour la féliciter des mariages qui se font dans sa famille.

Je vous baise les mains Monseigneur
Capodistria

87

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε' 39)

Naples le 25 Avril /7 May 1816

Monseigneur,

Que je suis honteux d' avoir jusqu' ici différé de repondre à la lettre, dont Votre Éminence m'a honoré depuis le 9/21 Janvier dernier !

Je ne chercherai point de mauvaises excuses pour justifier un silence aussi prolongé ; J'avoue mon tort ; j'en suis même desolé, et ce n'est qu' en mettant toute la confiance dans votre indulgence que je la sollicite toute entière pour en être pardonné. J'ai cependant un mot à dire à ma justification ; il est tout aussi constate que, bien embarassant pour moi étant de fait que depuis le départ de mon secrétaire de Légation, destiné à la mission d'Hanovre, son successeur a été constamment alité, de sorte que toute la besogne, dans une circonstance assez active, a dû être suppléée par moi seul, et Vous sentez bien, Monseigneur, que quand nous avons mangé deux tiers de notre pain dans ce bas monde, nos opérations commencent à devenir lentes, et souvent même arretées par des incidents, où le physique et le moral se trouvent également interessés.

Grand merci, Monseigneur et respectable Ami, de toutes Vos bontés en faveur de ma sœur. Vous avez fait sa conquête, si c' en est une. Dans ses lettres elle ne sait plus parler que de Vous et de Vos rares qualités. Des dispositions aussi heureuses de part et d'autre rendent superflue toute recommandation ultérieure, mais

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

je ne pourrai apprendre qu' avec la plus vive reconnaissance la continuation de votre généreuse bienveillance envers cette sœur cherie, et à laquelle je tiens par de sentiments d'affection qui ne sont pas de plus communs entre frères et sœurs. C'est assez Vous en dire, Monseigneur, pour Vous prouver combien je suis touché de toutes Vos bontés à Son égard, et combien je m' estime heureux de Vous avoir une pareille obligation.

Le monde politique n' offre pour le moment rien de bien intéressant à Vous mander: tout se réduit à l' exécution de ce qui a été stipulé dans le Congrés de Vienne; reste à savoir seulement, si ces transactions diplomatiques trouveront dans un développement la même facilité et la même intention qui les ont reunies et sanctionnées. Une grande partie de l' Europe a subi par là un rajeunissement; fera -t-il son bonheur? La discussion seroit moins grave et le problème plus aisé à resoudre, s' il ne s'agissoit que de l' Italie. Ce n'est point ici que cette question peut y trouver place, et moins encore il appartient à moi de l' aborder. Je me tiens aux résultats. Dieu donne seulement que les Italiens fassent abstraction totale et entière du passé, et que moins portés aux impulsions révolutionnaires qu' ils ont reçues, puissent mieux appréçier le présent sans trop s' occuper de l' avenir. Mais laissons la politique de côté, et parlons plutôt de nos petites affaires.

Je commencerai d' abord par Vous demander comment va votre santé, et comment êtes-Vous content de Votre séjour à Pise? La Toscane selon moi est le seul pays en Italie, où l' on peut se tenir avec plaisir et intérêt; tout y concourt pour rendre la vie commode et agréable; mes voeux en effet se portent constamment sur ce beau pays, mais l'opinion publique reunie à l' importance de ce poste, consideré comme le premier en Italie, l' emporte⟨me⟩nt sur les agréments que la belle Toscane offre à tous les âges, et aux différents conditions dans lesquelles l'homme se trouve placé. Comptez Vous d' y prolonger Votre séjour? Il m' importe de le savoir en raison du désir que j'ai de Vous revoir, et d' embrasser ma bonne sœur; assurez-la que je ne me verrai pas plutôt débarrassé d'une négociation, dont je suis chargé; que je demanderai un congé de deux mois rien pour autre que pour aller voir des objets, dont l'existence est identifié avec la mienne; j' espère qu'on ne me refusera pas, d' autant que ce sera la première permission que je demanderai après 38 ans de service suivi.

Vous saurez sans doute que le Baron Strogonoff doit remplacer Mr d' Italinsky à Constantinople; peut être que Vous verrez ce dernier aux Bains de Pise avant de se rendre au poste qui lui a été reservé en Italie; on est porté à croire, que c'est sur les bords du Tibre, qu' il doit compléter ses connaissances littéraires. J' ai

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

également lieu de croire que notre cher Banakis ne tardera pas de se trouver dans une meilleure catégorie, et que dans le fait, il juge bien sur tout ce qu' il vous a écrit dans le temps concernant les écoles qu' on a établies en Grèce; rien de plus fâcheux que d' y donner des alarmes, quand tout se réduit à des bonnes intentions; mais cette réflexion n' empêchera pas de Vous faire tenir ma quote-part en faveur de cet établissement national dès que je recevrai mon tercial. Les frais énormes de cette capitale, et tous ceux qui m'ont valus mes voyages par la Turquie et ma translocation à Naples, où il a fallu bien monter une seconde maison sans avoir reçu pour tout ceci la moindre gratification, m' ont mis tellement à sec, qu' en vérité il n' y a pas de mesure dans mes dépenses qui puisse me mettre au niveau de tout ce que j' eûs à dépenser jusqu' ici.

Vous pouvez à votre loisir remettre à ma sœur, comme vous le proposez Vous même, mon obligation de ducats mille en question, et ce sera ainsi une affaire entièrement terminée.

Je viens d' apprendre dans le moment, que Mr d' Italinsky a reçu ordre de se joindre aux autres Ministres des Puissances à fin d'inviter et de déterminer en commun le Grand Seigneur à accéder au traité relatif aux isles Ioniennes, et que la Porte suivant son système de temporisation differoit toujours à reconnaître le Roi des Pays-Bas.

Je suis et serai à jamais avec le plus respectueux et le plus inviolable attachement.

Votre très devoué
C. G. Mocenigo

J' eûs des nouvelles de Tchitchiagoff; il est à Londres. Bien des choses je vous prie à Mr Votre frère et à Mr Mostras.

(Παρὰ πόδας τῆς α' σελίδος): *A S. E. Mgr le Métropolite Ignace.*

88

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 4)

Πανιερώτατε καὶ σεβασμιώτατε, ποθεινότατε ἅγιε ἀδελφέ.

† *Τῷ ὄντι μὲν αὐτὸς ἐγὼ ἐφωδίασα μὲ τὰς ταπεινὰς πατρικάς μου εὐχάς, τὸν ἀποκομίσαντά μοι τὰ νῦν τὴν ὑπὲρ μέλι καὶ κηρόν, κατὰ τὸν προφητάνακτα, περισπούδαστόν μοι*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σεβασμίαν αὐτῆς ἐπιστολήν ἰατροφιλόσοφον κύριον Μιχαὴλ Ναύτην Γραικόν, ἀλλ' εὐχῆς ἔργον πολὺ περισσότερον ἐστάθη βέβαια διὰ τὴν ἐξοχότητά του, διότι ἠξιώθη νὰ στεφανωθῇ ὄχι μόνον μὲ τὰς δάφνας τῆς τελειοποιήσεως τῶν μαθημάτων του, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ καὶ μὲ τὰς πανιεροσεβασμίους εὐχὰς καὶ εὐλογίας της, καὶ οὕτω νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὰ ἴδια, παρὰ τοῦ ὁποίου πλατύτερον ἔμαθον καὶ ἐπληροφορήθην διὰ ζώσης φωνῆς τὰ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σεβασμιότητος.

Χαρᾶς ἀφράστου καὶ ψυχικῆς ἀγαλλιάσεως ἐνεφορήθην, ὁπόταν ἀπροσδοκήτως, ὕστερον ἀπὸ ἐνιαυτοὺς ἱκανοὺς καὶ ἀπὸ περιστάσεις διαφόρους, ἠξιώθην νὰ ἐπιτύχω τῆς σεβασμίας ἐπιστολῆς της μάλιστα ἐξ ἀπωτάτων μερῶν, φρονῶ τὸ τοιοῦτον ὡς μέγιστον δεῖγμα τῆς πρὸς ἐμὲ αὐτὸν ἀρχαίας εἰλικρινεστάτης φιλίας της καὶ ἀδελφικῆς σχέσεως καὶ ἀγάπης, μ' ὅλον ὅτι ἂν ἀκουσίως μετῆλθον τὴν μέχρι τοῦδε σιωπήν, οὐχὶ ὅμως ὅτι ἐξέλιπεν οὐδέποτε τῆς μνήμης μου, ἢ τῆς μετὰ τῶν φίλων συναναστροφῆς τὸ ἀξιοσέβαστον αὐτῆς ὑποκείμενον, ἀλλὰ πάντοτε ἐσκόπευον τὸ νὰ ἐπιτύχω εὐκολίας πρὸς ἀνανέωσιν τῆς μεταξὺ αὐτῆς τε καὶ ἐμοῦ ἀλληλογραφίας.

Οὐχ' ἧττον δὲ τῇ ὑπερευχαριστῶ καὶ δι' ὅσα ἀπὸ μόνην φιλάγαθον προαίρεσίν της ἐκφράζει ὑπὲρ ἐμοῦ ἐν τῇ πανιέρῳ καὶ σεβασμιοποθήτῳ μοι ἐπιστολῇ της.

Γνωρίζω ὅτι τὰ ὑπὲρ τῆς συστάσεως τῶν μουσῶν καὶ τῆς παιδείας χρέη εἰσὶ βέβαια ἐπίσης κοινὰ πολλῷ γὲ μᾶλλον εἰς τοὺς ἀρχὴν λαχόντας, καὶ μὴν καὶ πνευματικῶς προϊσταμένους, δὲν λανθάνει ὅμως τελείως καὶ τὴν περισπούδαστόν μοι αὐτῆς πανιερότητα, ὡς ἀνέκαθεν Γραικὸν, τὰ τῆς καταστάσεως καὶ δυσπραγίας τοῦ γραικικοῦ ἔθνους.

Εἴθε διὰ τῶν εὐπροσδέκτων σεβασμίων εὐχῶν της αὐτὸ μὲν νὰ ἀναλάβῃ ὅσον οὔπω τῶν ὅσων περ φώτων τῆς παιδείας ὑστερήθη διὰ αἰῶνας, πάντοτε ὅμως μὲ καταρτισμὸν τῆς κατὰ Χριστὸν πίστεως καὶ πνευματικῆς ἀληθοῦς σοφίας.

Τὸν εἰρημένον ἰατροφιλόσοφον κύριον Μιχαὴλ ὑπεραγάπησα κἀγὼ ἤδη ἔτι μᾶλλον διά τε τὴν παιδείαν καὶ προτερήματά του, καὶ διότι ἐγένετο ἀφορμή, ὄχι μόνον τὸ νὰ λάβω τὴν ἀδελφικήν της ἐπιστολήν, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ ἀνταποστείλω τήνδε, δι' ἧς ἀκριβέστατα πυθόμενος τὰ ὑπὲρ αὐτῆς, παρακαλῶ καὶ τοὐντεῦθεν νὰ μὴ διαλείπῃ εὐαγγελίζουσά με τὰ τῆς σεβασμίας καὶ ἀξιεράστου μοι ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγιείας.

Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς πληροφορεῖται συνεχῶς ἀπὸ τοὺς διαφόρους Γραικούς, οἱ ὁποῖοι ἐμπορεύονται πρὸς τὰ αὐτόσε μέρη, καὶ μάλιστα παρὰ τοῦ ἐπαρχιώτου μου εὐγενεστάτου σιὸρ Δημητράκη Μαυρογορδάτου, πρὸς τὸν ὁποῖον θέλει χαρίσει τὴν πατρικὴν αὐτῆς ἀγάπην καὶ φιλίαν, διότι εἶναι τῷ ὄντι νέος εὐσεβέστατος καὶ μὲ προτερήματα, τὰ ὁποῖα θέλει τῇ δώσουν οὐ τὴν τυχοῦσαν εὐχαρίστησιν, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἀναχώρησις οὐκ ὀλίγην ἐπροξένησεν ἀθυμίαν πρὸς ἐμὲ αὐτὸν καὶ πρὸς πάντας τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους τῆς εὐγενείας του. Ταῦτα πρὸς ἀνανέωσιν τῆς ἀρχαίας μεταξὺ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἡμῶν φιλίας τε καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης, ἧς καὶ διὰ παντὸς εἰμὶ καὶ ἔσομαι.

ϱωιστ΄ Ὀκτωβρίου ϑ΄

τῆς ὑμετέρας ϑεοπροβλήτου καὶ σεβασμιωτάτης μοι πανιερότητος

ἐν Χ(ριστ)ῷ ἀδελφὸς ἀγαπητὸς καὶ ὅλος εἰς

τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος

ὁ Σμύρνης Ἄνθιμος[1]

(Δι' ἰδίας αὐτοῦ χειρός) *Ἀπὸ γράμματος τοῦ ἐκ τῆς νήσου Ἄνδρου σοφολογιωτάτου ἱεροδιακόνου κυρίου Διονυσίου ἐπληροφορήθην τὴν πρὸς τὴν ἐλλογιμότητά του πατρικὴν αὐτῆς κλίσιν καὶ ἀγάπην, καὶ ὅτι διὰ τῆς παρακινήσεως καὶ ἐξόδων τῆς σεβασμιοποθήτου μοι πανιερότητός της παρέμεινεν ὁ ρηθεὶς ἔτι μικρὸν καιρὸν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ τὰς ὡραίας τέχνας ὡς οὐκ ὀλίγον ἀναγκαίας εἰς τὸ γένος καὶ χαίρῳ τῇ ἀληθείᾳ καὶ τὰ μάλιστα διὰ τὸ φιλόμουσον αὐτῆς. Ἐπεύχομαι ἀδελφικῶς τὸ νὰ ζήσῃ εἰς ἔτη πολλά, διὰ νὰ ὠφελήσῃ μὲ τὸ πρόθυμόν της οὐκ ὀλίγους, οἵτινες μὲ τὸν καιρὸν νὰ σταθῶσι καὶ αὐτοὶ εὐεργέται τοῦ γένους.*

89

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἱγν. Δ΄ 5)

Τὴν περισπούδαστόν μοι αὐτῆς Πανιερότητα ὅλῃ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ νοερῶς περιπτυσσόμενος, ἀδελφικοῖς χείλεσι κατασπάζομαι καὶ προσκυνῶ.

† *Ἂν ὁ πανδαμάτωρ χρόνος μαραίνῃ, φθείρῃ, ἀφανίζῃ, καὶ εἰς λήθης παραπέμπῃ βυθοὺς ὅλα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πράγματα, ποτὲ ὅμως δὲν ἠμπορεῖ νὰ παραβλάψῃ τὴν ἄδολον φιλίαν καὶ εἰλικρινῆ ἀγάπην, εἰς ὅλα κάμνει τὴν ἐνέργειάν του αὐτὴν καὶ δεικνύει τὴν δύναμίν του, ἀπὸ τοῦτο καὶ μόνον νικᾶται καὶ φαίνεται ἡ ἀδυναμία του, εἰς ὅλα ἔχει μεγίστην ἐξουσίαν, μόνον ἀπὸ τοῦτο ἐξουσιάζεται, τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ὁποῖον κατοικεῖ ἡ τοιαύτη εἰλικρίνεια ἠμπορεῖ νὰ τὸν φθείρῃ καὶ νὰ τὸν ἐξοντώσῃ, καὶ ὄχι ποτὲ αὐτὴν τὴν ἀγάπην, ἥτις καὶ μετὰ θάνατον ἀναμιμνήσκεται καὶ διασώζεται, ὁμιλῶ δὲ μὲ αὐτὴν τὴν πεποίθησιν καὶ βεβαιότητα, καὶ οὕτως ἔχον τοῦτο φρονῶ, καὶ μήτε οἱ συλλογισμοὶ τῆς λογικῆς μήτε τὰ ἐπιχειρήματα τῆς ρητορικῆς δύνανται νὰ μὲ ἀνατρέψουν τὴν τοιαύτην ἰδέαν, καὶ ἄλλως ἔχουσαν νὰ μὲ ἀποδείξουν, ἐπειδὴ ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας ἔχω τὴν πληροφορίαν. Ἕνας αἰὼν ὁλόκληρος παρῆλθεν, ἐξ ὅτου μήτε ἀμέσως μήτε ἐμμέσως ἠξιώθην νὰ τὴν ἰδῶ, ἀλλ' ἡ ἐν ἐμοὶ ἀδελφικὴ ἀγάπη καὶ ἀρχαία κλίσις μήτε ἐξέλιπε, μήτε κἂν ἐλαττώθη, ἀλλ' ἡ αὐτὴ*

---

[1] *Ἄνθιμος* ὁ ἐκ Νάξου διατελέσας μητροπολίτης Σμύρνης ἀπὸ τοῦ 1797 καὶ ἐπὶ ἐπὶ 24ετίαν. Ἐγένετο εἶτα ἐπ' ὀλίγον Χαλκηδόνος καὶ εἶτα Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (1822-1824). Ἀπεβίωσεν ἐν Σμύρνη τῷ 1842 Αὐγούστου 13 (Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ, Πατριαρχικῆς ἱστορίας μνημεῖα, Α΄ Γρηγορίου Ε΄ 9 διάδοχοι. Ἀθήνησι 1922, σ. 7-11).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διατηρουμένη ἀκμάζουσα, μὲ ἐβίαζε πάντοτε εἰς τὸ νὰ τῇ γράψω, καὶ νὰ κάμω δεόντως ἀνάμνησιν αὐτῆς καὶ ἀνανέωσιν, καὶ τέως μὲν ἀνεστελλόμην ἀπὸ τῆς κοινῆς καὶ μερικῆς τῶν πραγμάτων ἀνωμαλίας, ἤδη δὲ εὐκαιρίας ἐπιτυχὼν καὶ προσφόρου αἰτίας διὰ νὰ δοκιμάσω καὶ νὰ πληροφορηθῶ ἂν ἔτι σώζεται καὶ εἰς τὴν ἱερὰν ψυχήν της ἴχνος ἀγάπης ἢ ἐνθυμήσεως, ἐρωτῶ διὰ τοῦ παρόντος τὰ τῆς πολυεύκτου μοι ἀγαθῆς ὑγιείας της, καὶ ἀκολούθως συνίστημι τῇ ἀγάπῃ καὶ προστασίᾳ της τὸν κομιστὴν τοῦ παρόντος Δημήτριον ἀνεψιόν μου, ὅστις ἔρχεται αὐτόθι διὰ νὰ σπουδάσῃ καὶ νὰ μάθῃ τὰ αὐτόθι διδασκόμενα μαθήματα, καὶ μάλιστα τὴν τέχνην τῆς Ἰατρικῆς, καὶ παρακαλῶ αὐτὴν θαρρούντως, ἀγκαλὰ ἐκ πολλῶν ἀποδειχθείσης τῆς φιλογενείας καὶ φιλομούσου διαθέσεώς της, πέποιθα ὅτι εἶναι αὐθόρμητος εἰς τοῦτο, ὁποὺ ἐπιδεικνυμένη καὶ πρὸς αὐτὸν τὸ φιλάγαθον τοῦ τρόπου της, νὰ τὸν ἀγαπᾷ καὶ νὰ τὸν προστατεύῃ, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀνίδεος τῶν αὐτόθι ἠθῶν καὶ ἐθῶν, νὰ τὸν ὁδηγῇ καὶ νὰ τὸν συμβουλεύῃ τὰ δέοντα, δι' οὗ ὄχι μόνον τὴν ἐνοῦσαν αὐτῇ καλοκαγαθίαν θέλει εὐχαριστήσει, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ ὑπόχρεων θέλει καταστήσει μεγάλως, εὔχομαι δὲ νὰ πληροφορηθῶ τοῦτ' αὐτὸ ἀπὸ ἀδελφικοῦ της, καὶ νὰ χαροποιηθῶ μὲ τὴν δήλωσιν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς ὑγείας της, ἧς τὰ ἔτη εἶεν θεόθεν ὅτι πλεῖστα, ὑγιεινά, καὶ τρισόλβια. ϛωιστ΄ *νοεμβρίου ιστ΄*

τῆς ἀξιαγάστου μοι αὐτῆς Πανιερότητος
ἐν Χ(ριστ)ῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
καὶ προθυμότατος εἰς τοὺς ὁρισμοὺς
ὁ Κρήτης Γ'εράσιμος[1]

ἂχ ἀδελφὲ μυριοπόθητε
τάχα ἐνθυμεῖστε ἐκεῖνα μας
τὰ ἐν Κουρουτζεσμὲ παιδικά.

90

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄ 40)

Weymar le 1/13 Mars 1817

Conduite à Weymar par celui qui dirige les déstinées et les volontés humaines, je n'en suis pas restée moins attachée pour cela à cette triste patrie dont vous vous occupez sans cesse avec tant de sollicitude. Je n' espérois plus lui être utile, lorsqu' il s' est présenté une occasion dont je me suis empressée d' instruire le Comte Capo-

---

[1] *Γεράσιμος Παρδάλης*, μητροπολίτης Κρήτης ἀπὸ τοῦ 1800 μέχρι τοῦ 1821, ὅτε ἐσφάγη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἰδὲ Ν. Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗ, Εἰδήσεις καὶ ἔγγραφα τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἐπὶ Τουρκοκρατίας. ΕΕΒΣ, τόμ. Ι΄ (1932), σ. 202 κέξ. Τ ο ῦ α ὐ τ ο ῦ, Ἔλεγχος τῶν ἐν Κρήτῃ ἀρχιερατευσάντων ἐπὶ Τουρκοκρατίας (1645-1898). ΕΕΚΣ, Γ΄ (1940), σ. 126 κέ. Πρβλ. ΜΑΝ. ΚΡΙΑΡΑ, Ἱστορικὰ τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Ἑλληνικά, τόμ. Η΄ (1935), σ. 117-118.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

distrias et que je soumets également à votre opinion. J'étais cet hiver pour six semaines à Berlin, lorsque le grand Duc de Weymar m' écrivit tout à coup, comme par inspiration qu' ayant réorganigé l' Université de Jena, il désiroit y voir des étudiants grecs, et que si je voulois lui en procurer, il leur donneroit pour toujours le privilège d' être nourris aux frais de l' Université, que n'est accordé qu' à une où deux nations. Je n'ai point rejeté cette offre parce qu' elle est aussi honorable qu' avantageuse pour nos compatriotes, et qu' il s' y joint un autre avantage, celui de la chapelle Russe, qui appartient à Me la grande Duchesse Marie, et dont nos jeunes grecs profiteroient pour remplir leurs devoirs religieux, ce que je trouve d'autant plus essentiel qu' il me semble que notre nation rejetteroit loin d'elle toute la science du monde, si elle lui étoit présentée par des gens qui auroient secoué le joug de la Religion, et c'est le danger que courent nos jeunes grecs à Munich surtout sous la direction du Professeur Thiersch, qui est aussi pédant que borné. Si donc vous approuvez mon idée, Monseigneur, envoyez moi à l' avenir ceux de nos compatriotes qui voudroient étudier. Vous pouvez penser si je me ferois un devoir de les surveiller moi même, mon mari partageant tous mes sentiments. Un étudiant peut très bien vivre et étudier à Jena, pour 80 ducats par an. Jena n'est que deux heures de distance de Weymar. Je dois encore ajouter, Monseigneur, que ce n'est que par un établissement semblable, que je pourrai peut être engager les nombreux suscripteurs des amis des Muses à payer ce qu' ils doivent, et ce n' est qu' en obtenant qu' ils payent, qu' on empêchera la chûte de cette institution, que le bon Capodistrias dans ses lettres me conjure de soutenir par les connexions que j'ai en Allemagne. Baader m' écrit que de 7000 florins que la Societé devroit toucher, elle n'a eu pour l'année 1916 que 4098, dont 400 sont en danger de se perdre chez le banquier Nockert qui vient de faire banqueroute. 3500 florins ont été employés par les jeunes grecs qui sont à Munich pour leur entretien. Voilà le compte que me rend Baader, j'avoue que si je ne l' estimois pas autant, et si je ne craignois de le fâcher, je me serois chargée moi même de toutes les affaires de la Societé, sous le nom de mon Mari, qui ne peut pas s'en occuper lui même, parce qu' il est surchargé d' occupations. J'espère débrouiller tout cela avec le temps.

Veuillez m' aider de vos bénédictions et de vos conseils, et recevez en même temps l'expression du respectueux et éternel attachement de

Votre devouée

Roxandra C. Edling née Stourza

Je me rappelle au souvenir de Mostra. Stavro à qui j' envoye cette lettre voudra bien me faire passer la réponse.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

91

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 18)

Τὴν σεβασστήν μοι αὐτῆς ἱερὰν δεξιὰν εὐλαβῶς κατασπάζομαι.

Παλαιοτάτης ἐποχῆς γράμμα της ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν, διαλαμβάνον μεταξὺ ἄλλων καὶ περὶ τοῦ ζητήματός της πρὸς τὸν ἐνταῦθα Μητροπολίτην. Ἔδωκα τὸ πρὸς αὐτὸν ἔκτοτε, καὶ ὡμίλησα τὸ κατὰ δύναμιν περὶ ἐνεργείας τῶν διαλαμβανομένων φιλανθρώπων προβλημάτων. Ἀκριβὴς διατηρητὴς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς ἐκκλησίας διατάξεων, οὐδὲ νοεῖ τὸ πνεῦμα τῆς Καινῆς Διαθήκης, οὐδὲ νοῶν ἔχει ὅσα στέρνα ἀπαιτοῦσιν αἱ τοιαῦται διδασκαλίαι εἰς λαοὺς φύσει ὑπνώττοντας. Καὶ πῶς, ἔλεγέ μοι τελευταῖον, νὰ ὑποχρεώσω ἀνθρώπους νὰ παιδευθῶσιν! Ἀποδίδω δ' αὐτῷ καὶ ἰδιαιτέραν τινὰ ἐνδόμυχον ὑποψίαν περὶ διαφθορᾶς τῶν νέων ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Εἰς τοῦτο παρακινούμεθα ἐκ τῆς ταπεινότητος αὐτῆς τῆς ὀχλώδους ἰδέας. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἂν Γραικὸς ἄνθρωπος, ὅπως δήποτε ὄχι ἀπαίδευτος, δὲν παρεδέχθη τὸ πρόβλημά της, ἄπορον δὲν μοὶ φαίνεται, ἂν ὁμοταγὴς ἐκείνου Μολδοβάνος ἀπαραλλάκτως προσφέρεται. Ἀλλ' ὅσον πρέπει νὰ μεμψιμοιρῶμεν βλέποντες τοιούτους τοὺς λογικοὺς ποιμένας, τοσοῦτον καὶ δὲν ἔχομεν λόγον, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, νὰ ἀπελπιζώμεθα, ἀναντιρρήτως ἀποδεδειγμένον γνωρίζοντες, ὅτι τὸ Γένος ἐκινήθη τέλος εἰς τὸ νὰ κάμῃ τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς ἐπανάληψιν τῆς παιδείας. Πρῶτον πρέπει νὰ αἰσθανθῇ ὁ ἄνθρωπος ὅτι πάσχει, ἔπειτα νὰ πληροφορηθῇ ὅτι δὲν πάσχει πάθος ἀνίατον, καὶ τότε τὴν θεραπείαν ὁλοψύχως ζητεῖ. Ἔργον λοιπὸν φιλέλληνος εἶναι τὴν σήμερον νὰ διεγείρῃ τῆς ἐπεχούσης ἀπαισιοδοξίας τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα, τοῦτο πρῶτον βῆμα κατὰ τὴν φυσικὴν τάξιν νομίζω, κατὰ δὲ τὰ ἀποτελέσματα, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἄχρι τοῦ προτελευταίου αὐτοῦ, ὅλα ἐν αὐτῷ συμπεριλαμβάνω τὰ πρὸς τὸν ἐξευγενισμὸν βήματα. Τὸ ἐθνικὸν δὲ τοῦτο αἴσθημα δὲν κατωρθώθη εἰσέτι εἰμὴ κατὰ μέρος, δι' ὃ καὶ φρονῶ, ὅτι μόνον ἐκινήθη ἡ Ἑλλὰς μέχρι τοῦδε εἰς τὸ νὰ κάμῃ τὸ πρῶτον βῆμα. Ἂς περιορισθῶμεν, σεβασμιώτατέ μοι, ἀφειδοῦντες καὶ πόνων καὶ ἀγώνων, νὰ ἀνεγείρωμεν τὸ τοιοῦτον αἴσθημα. Εἶν' εὔκολον, καθότι οἱ Ἕλληνες εἶναι καὶ εὐαίσθητοι καὶ ὑπερήφανοι, εἶναι εὔκολον διότι γενικὴ δὲν εἶναι εἰς τὸ πᾶν ἡ νύξ τῆς ἀπαιδευσίας ὡς πρὸ παναρχαίων αἰώνων, ἀλλὰ μάλιστα περικυκλοῦται ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ ἐξευγενισμένα ἔθνη· εἶν' εὔκολον τέλος πάντων, διότι ἡ ἀπαιδευσία ὑπάρχει, καὶ δὲν ζητοῦμεν νὰ ἀπατήσωμεν, ἀλλ' ἀλήθειαν προφανῆ νὰ ἐμπνεύσωμεν, προαποδεικνύοντες τὰ πασίγνωστα τῆς παιδείας γλυκύτατα ἀποτελέσματα. Θαρρούντως λοιπὸν ἂς κινηθῶμεν κατὰ προηγουμένην σύντονον ψυχολογικὴν διάσκεψιν, ἵνα ἐξυπνήσωμεν τὸ ἱερὸν τοῦτο αἴσθημα, νὰ ξυπνήσῃ, νὰ ξυπνήσῃ, νὰ ἰδῇ τὸ πάπλωμά της, καί, ἂν ὄχι ἀπὸ ἐγωϊσμόν, φαντάζομαι ὅτι ἅμ' αἰσθανθεῖσα καὶ ἐπαιδεύθη ἡ φιλτάτη πατρίς. Πρὸ πολλοῦ εἶχον κατὰ νοῦν ἕνα τι εἰς τοῦτον ἐν μέρει τεῖνον ἴσως τὸν σκοπόν, καὶ ἔδωκα ἐγγράφως τῷ ἰατρῷ Βογορίδῃ, παρ' οὗ λαμβάνει ἤδη ἡ πανιερότης της. Ἐκ τῶν δώδεκα μετὰ τὴν πανιερότητά της

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στοχάζομαι νὰ εἶναι καὶ ὁ νέος Χίου Πλάτων, ὁ Βογορίδης, ὁ Βάμβας, ὁ Κανέλος, ὁ Βαρδαλάχος καὶ ἐγώ· τοὺς δὲ πέντε λοιποὺς ὁ καιρὸς θέλει εὕρει, ὀψέποτ᾽ ἀγνοούμενοί μοι δὲν ὑπάρχουσι. Ἐγὼ δὲ μετὰ τὴν ἀποπλήρωσιν τῶν δώδεκα, εὑρεθέντος καὶ δεκάτου τρίτου, παραδίδω αὐτῷ τὸ ἐμὸν μέρος, καθότι δὲν ἐλπίζω νὰ συντελέσω ὅσον ἐπιθυμῶ. Τὰ δὲ πάντα, ἂν ἐγκρίνῃ τὸ σχέδιόν μου.

Ἐσχάτως ἐλθόντα ἔχω τὸν ἰατρὸν Βογορίδην, καὶ μετ᾽ ὀλίγας ἡμέρας ἐν λύπῃ καὶ χαρᾷ χάνω πρὸς καιρόν· τὸν βλέπω πεπαιδευμένον, τὸν ἀκούω ἰατρόν, καὶ τὸν παρατηρῶ χρηστοήθη· τὸν ὑπερηγάπησα· ἄμποτε πολλοὺς τοιούτους ν᾽ ἀποκτήσωμεν· ἀλλὰ τότ᾽ ἐξετελέσθη τὸ πρῶτον ἐκεῖνο ἱερὸν αἴσθημα τὸ ἐθνικόν.

Ὁ Χίου, τὸν ὁποῖον ἐμμέσως μόνον γνωρίζει ἡ πανιερότης της, ἦτον τῆς ἐποχῆς, καθ᾽ ἣν λαϊκὸν αὐτὸν ἀφῆκα εἰς Βασιλεύουσαν, ἀξιέπαινος διά τε τὰ φυσικὰ καὶ τὰ ἐπίκτητα προτερήματά του. Ἔκτοτε τακτικὴν μετ᾽ αὐτοῦ ἔχων τὴν ἀλληλογραφίαν δὲν ἔλαβον ἐνδόσιμον νὰ ἐκλάβω μεταβεβλημένον καὶ παρ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸ ἑξῆς ἐλπίζομεν πραγματικὰς ἐνδείξεις ἀρετῆς. Εἰς τὸ ἑξῆς λέγω, καθότι δύναται ἤδη νὰ μεταβάλῃ εἰς ἐπιθυμητὰ ὅσα ἄχρι τοῦδ᾽ εἶχεν εὐκταῖα, ὡς ἔγραφον ἐσχάτως αὐτῷ. Παρακαλῶ νὰ συνεχίζῃ τὴν μετ᾽ αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν καὶ ἡ Πανιερότης της. Τὸ σχολεῖον τῆς Χίου μεγάλως προχωρεῖ. Δὲν ἠξεύρω ἂν ἡ πρόοδος αὐτή, ὑπερβαίνουσα τοὺς φυσικοὺς ὅρους, προμηνύῃ τὴν ἀπευκταίαν πτῶσιν. Τῶν Χίων ὁ χαρακτὴρ ἐξαιρεῖται τοῦ γενικοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος, περιέχει δυσυμβίβαστα πράγματα καὶ συμβιβάζει ὅμως· ὅθεν κατὰ τοῦτο πιθανὸν νὰ μὴ προμηνύῃ ἀπευκταῖα ἡ βιαιοτέρα φαινομένη πρόοδος τῆς ἐκεῖ σχολῆς.

Μετὰ τὴν παγίωσιν τῶν τοπικῶν τῆς Ἰονικῆς Πολιτείας πραγμάτων στοχάζομαι ἄριστον ἔργον νὰ συστηθῇ αὐτοῦ ὅλον Πανεπιστημεῖον. Ἡ ἀρχικὴ παίδευσις τῶν ἐθνῶν ἀπαιτεῖ καὶ ἐπίσημά τινα, καὶ ἀμοιβὰς εὐγενεῖς, οἷον στεφάνους καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀπαιτεῖ καὶ ἑταιρείας σημαντικὰς νὰ προβάλλωσι γενναῖα προβλήματα, καὶ μετὰ τὴν λύσιν νὰ δημοσιεύωσιν, ἐναρέτως ἀποδίδοντες ἑκάστῳ τὴν ἀμοιβήν, ἀπαιτεῖ ἐφημερίδας τῶν πρακτικῶν καὶ Σχολείων καὶ Ἑταιρειῶν. Τὰ δὲ τοιαῦτα μόνον ἐκεῖ καὶ γίνονται, καὶ πρέπει νὰ γίνωνται. Ἔπειτα καὶ τὸ ἀγγλικὸν ὑπέρπλουτον ἔθνος περιέχει ἰδιωτεύοντας ἄνδρας εὐενδότους εἰς τοιαύτας συνδρομάς· ἀλλ᾽ ὁ καλός μου δεσπότης προηγουμένως πρέπει νὰ μεταβῇ ἐκεῖ.

Ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ἀνεκδότων μόνον τὸ Β΄ καὶ Γ΄ ἔλαβον ἐσχάτως τετράδια· τὸ δὲ πρῶτον μετὰ τῶν λοιπῶν εἰσέτι δὲν ἐφάνησαν· ἀλλ᾽ ἔπαυσε καὶ αὐτῶν ἡ ἔκδοσις, ὡς ἀκούω.

Λείπουν, λείπουν ἄνδρες εἰς τὸ Γένος ἑνοῦντες τὴν καλὴν θέλησιν μετὰ τῆς ἀναλόγου δυνάμεως. Εἰς τὸ ἑξῆς ὅμως ἐλπίζομεν νὰ ἰδῇ τὸ Γένος τοιούτους. Ἡ ἔλλειψις τοῦ μακαρίτου πεγιζαδὲ Δημητράκη εἶναι αἰσθητικὴ κατὰ ἀλήθειαν, καθότι οἱ μετ᾽ αὐτὸν οὐδ᾽ ἐφαντάσθησάν ποτε ὅσα ἐκεῖνος ἐγνώριζε καὶ ἐνήργει. Φυσικὴν ἔχων μετὰ τοῦ μακαρίτου τὴν σχέσιν, δὲν προλαμβάνω τὸν γενικὸν ἐσόμενον αὐτῷ ἔπαινον· πρέπει νὰ πλέξωσι τοῦ μακαρίτου τὸν στέφανον αἱ ἑξῆς γενεαί.

Ἔλαβον τὸ ἀναιρετικὸν ἐγχειρίδιον τῶν παραλογισμῶν τοῦ Λούκα· εἶναι ἄριστον, ὅσον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀρίστως σκέπτεται ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ. Τὴν ἐθνικὴν θρησκείαν ἱερὰν ἱερῶς πρέπει νὰ ὑπερασπιζώμεθα. Δὲν εἶναι ἄνθρωπος νὰ ἐμελέτησεν τὴν ὅλην ἑλληνικὴν ἱστορίαν, καὶ νὰ ἀγνοῇ ὅτι ἀείποτε ἡ Ἑλλὰς ἔδωκεν ἔμπρακτα σημεῖα ζέσεως πρὸς τοῦ οὐρανοῦ τὴν λατρείαν· ἂν δὲ τῆς ἐπεχούσης θεολατρείας τὸ ἐξωτερικὸν μέρος εἰς ὑπερβολὰς κατὰ τόπον ὑπέπεσε, φυσικῶς ἕπεται τὴν διόρθωσιν νὰ ἐλπίζωμεν ἐκ τῆς θεραπείας τῆς πληγῆς ἐξ ἧς προέκυψε τὸ ἄτοπον· ὁ πεπαιδευμένος κατὰ πάντα δὲν παρεκτρέπεται· τὴν παιδείαν λοιπὸν ἐν πρώτοις ἃς παραλάβωμεν.

Ἔγνων ὅσα μοι προτρέπουσα διδάσκει περὶ τῶν ἐπικειμένων μοι χρεῶν. Τεκμήριον φιλίας ἀκραιφνοῦς καὶ πατρικῆς κατὰ ἀλήθειαν προνοίας ἔργον ἐκλαμβάνω τὴν τοιαύτην ἀπὸ μέρους της ἀνάμνησιν. Περιστοιχούμενος εὑρίσκομαι ἀπὸ ἀσχολίας ἀλληλενδέτους, φιλάσθενος ὡς φύσις, ἄσχετος μετὰ τῶν ψυχρῶν τούτων κλιμάτων, ἐν ξένῃ τῇ γῇ καὶ μεταξὺ ἀλλοκότου χαρακτῆρος ἀνθρώπων. Ἀνεπαισθήτως οἴχονται αἱ στιγμαὶ τῆς ζωῆς μου καὶ ἡμέρας ὁλοκλήρους διανύω, χωρὶς ὅμως νὰ εὕρω καιρόν, συγκεντρούμενος, νὰ ἐξετάσω κατὰ χρέος «τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη». Κατὰ τοῦτο πρὸ πάντων δυστυχέστατος ἐγώ· πόσ᾽ ἄρα γε δυνάμενος δὲν ἠσθάνθην νὰ ἐνεργήσω. Πρὸς Θεοῦ λοιπόν, σεβαστέ μοι πάτερ, συνεχῶς νὰ ἀκούω ἐν γένει συμβουλάς, καὶ νὰ μανθάνω εἰδικώτερον εἰς τί πρέπει νὰ συνεργήσω. Τώρα ἐγνώρισα πραγματικῶς ὅπερ νέος ἀναγνώσας ἐξενίσθην, ὡς ἐνθυμοῦμαι· ὅσοι πρὶν ἔμβωσιν εἰς τὸν πρακτικὸν βίον, δὲν συνήθροισαν τὰ ἀναγκαῖα τῆς πολιτικῆς ἀξιώματα, ἐν πράγμασιν ὄντες, ἀδυνατοῦσι νὰ γνωρίσωσιν. Ὅσον ἤδη ἐκτείνω τὸν ἀφορισμὸν τοῦτον, τοσοῦτον καὶ ἀληθῆ εὑρίσκω.

Σεβαστέ μοι! Περὶ πολλοῦ ἔχω τὴν μεταξὺ ἡμῶν ἀλληλογραφίαν καὶ παρακαλῶ συνεχῆ νὰ ἀπολαμβάνω παρ᾽ αὐτῆς ἔγγραφα.

Ἐν Ἰασίῳ τῇ ιε΄ Ἀπριλίου ᾳωιζ΄

τῆς πανιερότητός της
υἱὸς ἐν Χ(ριστ)ῷ καὶ δοῦλος
Θ. Νέγρης

Π. Τ. Ἂν ἐγκρίνῃ ὡς μέλος τῆς ἧς ἔφην ἑταιρείας τὸν ἐν Πετρουπόλει ἄξιον αὐτῆς φίλον, ἡ πανιερότης της πρέπει νὰ παρακινήσῃ, μηδέποτε ἔχοντός μου τὴν σχέσιν μετ᾽ αὐτοῦ. Παρακαλῶ δ᾽ εἰ δυνατὸν ἐμπερίστατον νὰ λάβω ἰδέαν τῆς ἧς μοι σημειοῖ ἑτέρας ἑταιρείας, ἧς κέντρον τὸ Μόναχον τῆς Παβαρίας.

(Παρὰ πόδας τῆς σελ. α΄): *Τῷ Πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ*
πρώην Οὐγγροβλαχίας Κῳ Ἰγνατίῳ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

92

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 21)

Πανσέβαστέ μοι Δέσποτα!

Τὸ ἀπὸ κζ΄ Ἰουλίου ἔγγραφόν σας λαβών, ἔγνων ἀσμένως τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα. Μέχρι μέν τινος ἐφανταζόμην, δὲν ἐνθυμοῦμαι πόθεν ὁρμώμενος, ὅτι τῆς Ἑλλάδος ἡ θρυλουμένη ἀναγέννησις εἶναι προβληματική, καὶ ἐνδεχόμενον νὰ ἀποδειχθῇ φανταστική, γέννημα τῆς φιλαύτου ἡμῶν φαντασίας, καὶ διόλου ἀνύπαρκτος. Πολυπραγμονῶν δὲ τὸ πρᾶγμα, ἔγνων ὅτι ἡ ἀναγέννησις διενεργεῖται κατὰ ἀλήθειαν, δὲν ἐρείδεται ὅμως εἰς βάσεις ἀκραδάντους, συνδρομὴ δέ τινων ἐναντίων περιστάσεων δύναται νὰ ἀφανίσῃ τὸ ἔργον, καὶ τὸ γένος νὰ παλινδρομήσῃ εἰς τὴν βαρβαρότητα, μᾶλλον δὲ τὸ ἔργον νὰ παύσῃ καὶ τὸ γένος νὰ μένῃ εἰς τὴν πάλαι βαρβαρότητα. Καθότι ὀλίγος ἀριθμὸς πεπαιδευμένων ἐργάζονται ἤδη τὸν ἐξευγενισμόν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ μεταδώσωσιν εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Ἑλλάδος. καθ' ἣν θεωρίαν ἡ θρυλουμένη ἑλληνικὴ ἀναγέννησις εἶναι μὲν πραγματικὴ ὡς πρὸς τὴν μοῖραν τῶν πεπαιδευμένων, τὴν μικρὰν καὶ οὔπω σεσωματωμένην, ὡς πρὸς τὸ ἔθνος δὲ εἰσέτι κατ' ἐπίνοιαν ὑπάρχει. Μέγας ἄρα ὁ κίνδυνος τῆς στερήσεως, καὶ ὅσον μέγας, τοσοῦτον ἀγῶνα πρέπει νὰ ἀναλάβωμεν εἰς τὸ νὰ εὐκολυνθῇ ἡ μετάδοσις, ἐμποδίζοντες οὕτω πᾶσαν ἐνδεχομένην ἀντιπερίσπασιν, τὴν ὁποίαν εἶναι ἆρα ἀπίθανον νὰ ἰδῶμεν; Τοιουτοτρόπως ἤδη κρίνω περὶ τῆς ἠθικῆς ἡμῶν καταστάσεως, καὶ τὴν κρίσιν μου καθυποβάλλω εἰς τῆς Πανιερότητός σας τὴν ἐπίκρισιν, ὡς ἱκανῆς ἀπαθῶς νὰ ἐξετάσῃ καὶ τὰ οἰκεῖα, καὶ τὰ περὶ πολλοῦ, διὰ νὰ γνωρίσω ἂν καὶ ὅσον ἀπατῶμαι. Διὰ τοῦτο στοχάζομαι προὐργιαίτατον νὰ κινήσωμεν ἂν ὄχι διὰ τῆς ἀνάγκης αὐτῆς, ἐπειδὴ πραγματικωτέρων μέσων στερούμεθα, νὰ κινήσωμεν διὰ λόγων κἂν τὴν εὐαισθησίαν τοῦ ἔθνους, καὶ τοῦτο ὄχι διὰ νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ τὴν παροῦσαν γενεάν, καθότι νομίζω διὰ τῶν τοιούτων μέσων τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατον, ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν μεταχειρισθῶμεν ὡς ἁπλοῦν μέσον τοῦ φωτισμοῦ τῆς νεολαίας, ἣν μόνον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες, τὸ νὰ κατορθώσωμεν τὴν ἄμεσον ἐπερχομένην γενεὰν ἀνεπιδεῆ παρακινήσεως. Ὅταν ὅλον τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἔθνους γνωρίσῃ τὴν ἀνάγκην τοῦ φωτισμοῦ, καὶ ἂν τυφλώττωμεν, ἡ ἀναγέννησις τῆς Ἑλλάδος εἶναι βεβαία, εἶναι δηλαδὴ ἐθνική. Ἐξ αὐτοῦ τούτου παρεκινήθην νὰ φαντασθῶ ὅπερ ὁ καλὸς Βογορίδης ἔμελλε νὰ σᾶς κοινοποιήσῃ. Ἂν ἄχρι τοῦδε ἐμάθατε καὶ ἐνεκρίνατε, ἐγὼ πρέπει νὰ ἀγνοοῦμαι ἐξ ἅπαντος.

Ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν διδασκάλων εἶναι βεβαίως ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ. Ἀλλὰ μᾶς λείπουν τὰ μέσα, καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἐν Εὐρώπῃ μαθητεύοντες τῆς Ἰατρικῆς προτιμοῦν τὸ ἐπάγγελμα. Οἱ ἐνταῦθα εἶναι ἀδιάφοροι, καὶ ἐγὼ ἐν αἷς εὑρίσκομαι δειναῖς καὶ διεστραμμέναις περιστάσεσι, φοβοῦμαι νὰ φανῶ αἱρετικός. Καὶ αὐτοὺς καὶ αὐτούς, Σεβαστέ μοι, τοὺς ἐκ φύσεως προσεχεστάτους μοι, βλέπω αἴφνης ἐπ' ἐναντίας μου, παραλόγῳ λόγῳ κενῆς ζηλοτυπίας, εἰμὴ μόνον ἄν τι προσκρούσας, ἐκ φιλαυτίας ἀγνοῶ ἀπατώμενος. Ὁ φί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λος μου ὁ Βογορίδης ἠξεύρει τὰ περὶ τούτου ἀρκούντως. Ἀλλ' ἐξ ἰδίων, οὐκ ἐξ ὧν ἔχω, ἐπειδὴ ἔχω οὐδέν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐλαχίστων ἐτησίως κερδίζω ἐνταῦθα, προσπαθῶ νὰ εὕρω ἕνα νέον ἐνάρετον καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης κάτοχον, διὰ νὰ ἐξαποστείλω εἰς Ἰέναν παιδευθησόμενον, ἐπὶ μόνῃ συμφωνίᾳ ἐπιστρέψας, κοινὸς νὰ γίνῃ διδάσκαλος ὅπου ἐγκριθῇ. Ἀκόμη δὲν εὗρον ὅμως, καθότι ἐδῶ χρηστοήθεια δὲν ὑπάρχει, καὶ μακρόθεν δὲν στοχάζομαι νὰ ζητήσω, διὰ νὰ μὴν ἀπατηθῶ. Ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ Πανιερότης σας εὕρητε. Τὸ ἐδῶ σχολεῖον ἔχει εἰσοδήματα, δὲν καρποφορεῖ ὅμως. Ἐπάσχισα, προσεπάθησα, ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσα. Μεγάλως πολεμήσας ἐφέτος, μόλις κατώρθωσα νὰ ἐξωσθῇ ὁ πέντε ὁλόκληρα ἔτη ἀκάρπως διδάξας Σέργιος, ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολαρχήσων ἓξῆς, καὶ νὰ ἀντικατασταθῇ ἕτερός τις Γεώργιος Θεραπιανός, καλύτερος μὲν ἐκείνου, ἀσήμαντος ὅμως καὶ αὐτός. Ὁ Γοβδελᾶς γέμει οἰήσεως, ἀνοηταίνει καὶ ἀφιλοσοφεῖ. Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἰατρὸς προχθὲς ἀπὸ Θεσσαλίαν ἦλθε· κατὰ πρώτην πρόσοψιν φαίνεται ὀξύνους καὶ ἄκριτος, σπουδαῖος καὶ οἰηματίας. Ἵλεως ὁ Θεός!

Ὁ διδάσκαλος Βενιαμὶν μετέβη εἰς Βουκουρέστι, ὅθεν ἔπεμψε πρός με ἐσχάτως ἕνα αὐτοῦ συμπατριώτην νέον διὰ νὰ σπουδάσῃ εἰς τὴν ἐδῶ σχολήν. Αὐτὸν μελετῶ νὰ στείλω κατὰ τὴν πρώτην ἄνοιξιν εἰς τὴν ἐν Χίῳ σχολήν, παιδευθησόμενον δι' ἐξόδων μου. Καταγίνεται ὁ Βενιαμὶν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἑτοιμάσῃ τινὰ τῶν συγγραμμάτων του διὰ νὰ ἐκδοθῶσι. Παρακινῶ νὰ ἔλθῃ πρὸς ἡμέρας ἐνταῦθα ὅτε θέλω γνωρίσει τοὺς σκοπούς του. Οἱ πεπαιδευμένοι μας μικρὸν σχολαρχήσαντες ἀπαηδιάζουσιν. Ἰδοὺ καὶ ἑτέρα ἔνδειξις πραγματική, ὅτι τὸ γένος κυρίως δὲν ἀναγεννᾶται, ἀλλ' ἡ ἀναγέννησις ἔρχεται. Δὲν ἀπαιτοῦμεν συνήθως γενικὴν ὑποταγὴν οὔτε παρὰ τῶν γυναικῶν μας, οὔτε παρὰ τῶν πνευματικῶν ἢ ἰατρῶν μας, ἀλλὰ παρὰ μόνων τῶν διδασκάλων καὶ ὑπηρετῶν μας. Τῆς δευτέρας καὶ τρίτης χρείας τοὺς ὑπηρέτας μεταχειρίζονται οὕτως αὐστηρῶς οἱ ἀπαίδευτοι ἄνθρωποι, καὶ οὐχὶ τῆς πρώτης. Ἄρα δεύτερον καὶ τρίτον θεωροῦμεν τὴν παιδείαν.

Ἐχάρην μεγάλως διὰ τὰ τῆς ἐν Ἰένῃ σχολῆς πρὸς ἡμᾶς θεωρούμενα. Ἡ φειδωλία ἐλπίζω ἀκολούθως καὶ ἑτέρους ἡγεμόνας τῆς Εὐρώπης νὰ παρακινήσῃ εἰς τὸ νὰ μιμηθῶσι τὸν Δοῦκα τοῦ Βεϊμάρ. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ συνέλθωσιν ἐκεῖ νέοι ἀρκετοί. Διὰ παρακινήσεών μου εἷς τῶν ἐντοπίων τῆς Μολδαβίας ἀρχόντων ἔχων τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς Μόναχον, μεταφέρει ἤδη εἰς Ἰέναν. Καὶ ἐτόλμησα μάλιστα νὰ συστήσω αὐτὸν δι' ἰδίας μου ἐπιστολῆς πρὸς τὴν Κοντέσαν Ἔδλιγκ διὰ τὸ συντομώτερον· ἡ σεβαστὴ αὕτη γυνὴ ὅσον καὶ ἐκ προλαβούσης φήμης, καὶ ἐκ τοῦ πρὸς τὴν Πανιερότητά σας γράμματός της νῦν ἔγνων, εἶναι ἀξία τῆς γενικῆς τοῦ ἔθνους εὐγνωμοσύνης δι' ὅσην ἔχει φιλογένειαν, καὶ χαίρω ὅτι ἐδόθη τυχαία περίστασις νὰ γνωρισθῶ ἤδη μετ' αὐτῆς ὢν μάλιστα καὶ συγγενής. Μετὰ τὸν πάρωρον θάνατον τοῦ θείου μου Ἰωάννη Νέγρη, ἐπάσχισα καὶ ἐστάλη ὁ πρωτότοκός του υἱός, ἀκόμη παιδάριον, μεθ' ἑνὸς ἐντεῦθεν ἑτέρου Γραικοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχον ὑπάλληλόν μου ὡς τρίτον Γραμματικόν, εἰς τῆς Γερμανίας τὰ σχολεῖα. Ἀλλ' ὁ Βογορίδης ἐλθόντας εἰς Βιέννην ἐκράτησε, λέγων ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ διατρίψωσιν ἐκεῖ ἔτος ὁλόκληρον, γυμνα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σθησόμενοι εἰς τὰ γερμανικά. Αὐτοὺς στοχάζομαι νὰ μεταφέρω εἰς Ἰέναν ἐξῆς. Ἀλλ' ἀγνοῶ ἂν εἶναι τρόπος ἐκεῖ νὰ ἐξακολουθῶσι τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Ὑπερήσθην ἐμπεριστάτως πληροφορηθεὶς τὰ τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πηλίου Ὄρους. Αὐτὰ ταῦτα ἔμαθον καὶ ἀπὸ ἓν τυπωμένον γραικορρωσικὸν ἔγγραφον. Ὑπεσχέθητε νὰ μοὶ φανερώσητε τὴν κατάστασιν αὐτῆς μετὰ τὴν θεώρησιν τῶν λογαριασμῶν καὶ μὴ τὸ λησμονήσητε. Ἔχω χρέος νὰ συνδράμω καὶ ἐγώ. Ζητήσατέ μοι λοιπὸν αὐτόθεν, ὅπως ὁρίζετε πεντακόσια γρόσια, τοκίσατέ τα καὶ παρέχετε τὸ διάφορον ἐτησίως ἀπὸ μέρους μου εἰς τὸν θησαυρὸν τῆς Ἑταιρείας. Παρακαλῶ δὲ διὰ τοῦ τύπου νὰ μὴ γνωσθῇ τὸ ὄνομά μου. Δακτυλίδιον ὅμως ἀπαιτῶ κατασκευασμένον καὶ εὐλογημένον παρὰ τῆς πανιερότητός σας, ἐπιθυμῶν διὰ τῶν ἱερῶν σας χειρῶν νὰ ἀρραβωνισθῶ μετὰ τῆς φιλογενείας. Εἴθε νὰ τελεσφορήσῃ ἡ Ἑταιρεία αὕτη !! Ἐχάρην ὅτι ηὐδόκησε νὰ συνδράμῃ τοὺς γνωστούς μοι τρεῖς φιλομαθεῖς, τὸν πνευματώδη Κανέλλον, τὸν ἥσυχον Κύριλλον καὶ τὸν μὴ κριτικὸν Σκοῦφον, ἐξ ὧν τὸν δεύτερον θέλομεν ἔχει εἰς τὸ γένος διδάσκαλον. Τῶν ἰατρῶν τὸν πολλαπλασιασμόν, καθ' ὅσον διδασκάλων στερούμεθα, θεωρῶ ἐπιζήμιον, ἄλλως ὅμως ὠφελιμώτατον. Οἱ ἰατροὶ εἰς τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα δύνανται μεγάλως νὰ ὠφελήσωσι, προσεχεῖς ὄντες καὶ τοῖς διοικοῦσι καὶ τοῖς διοικουμένοις ἁπαξάπασι, καὶ τιμώμενοι παρὰ τούτων κἀκείνων ἐπίσης. Οἱ Φαναριῶται μεταξὺ τοιούτων καὶ τηλικούτων προλήψεων, τὰς ὁποίας νὰ σκάσῃ ὁ διάβολος (exceptis excipiendis) δὲν ἀφήνουσι, διέσωσαν ἱκανὴν φιλομάθειαν καὶ στοχάζομαι ἐν μέρει μὲν τὴν ἀνάγκην, ἐν μέρει δὲ τὴν ἰατρικὴν ὅτι τοῦτο ἐπέφερον· καθότι οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἰατροὶ ἦσαν, καὶ ὡς ἰατροὶ παρεισέδυσαν εἰς τῆς διοικήσεως τὰ ἀνάκτορα.

Φρονῶ ὅτι μεγάλως εἴχομεν νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ τὸ θέατρον, εἰ δυνατὸν ἦν νὰ ἐγείρωμεν ἢ ἐν Ἑπτανήσῳ, ἢ ἀλλαχόθι. Τοῦ τραγικοῦ θεάτρου τ' ἀποτελέσματα, ὡς ἐγὼ ἐννοῶ θέατρον τραγικόν, εἶναι καὶ μεγάλα καὶ ταχέα.

Ἐν Ἰασίῳ τῇ ιά Ὀκτωβρίου ᾳωιζ'.

Τῆς πανιερότητός σας

υἱὸς ἐν Χ(ριστ)ῷ εὐπειθὴς

καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς ἕτοιμος

Θ. Νέγρης

Π. Τ. Νὰ μοὶ στείλετε παρακαλῶ ἕνα Ὄνειρον τοῦ Σκηπίωνος. Περικλείω περιεργείας χάριν ἓν φύλλον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει γινομένου Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐλθόν μοι ἀπὸ Βασιλευούσης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

93

(H-S A)

Rapporto riservato dei 20 Ottobre 1817

Il Sigre Abate Ciampi di patria Pistojese parte Venerdi per andare ad occupare la Cattedra di Filologia e Lingua Greca nella Università di Varsavia. Questi è uno dei più colti ed eruditi Scrittori dell' Italia, e nella Università di Pisa si distinse. Monsigre Ignazio Archivescovo di Bucharest, ora dimorante in Pisa, è quegli, che gli ha ottenuto questo impiego dal Conte Capo d' Istria. Nelle lettere e carteggio avuto fra il Capo d' Istria ed il Prelato rilevo, che vi è una intrinsichezza fra loro. Si cercano altri quattro Professori Italiani di Lingua Greca per la Polonia Russa, ma finora non sono trovati, quantunque l' appannaggio sia buono, e quantunque si prometta un Canonicato ai Professori, se fossero Sacerdoti, come lo è stato al Ciampi. Il Principe di Stakelberg disse al Ciampi, che fino il Console Russo in Venezia, ed in Venezia era stato autorizzato a rilasciare un passaporto a quei dotti, i quali fossero raccomandati da Mre Ignazio.

Il mare somministra una più facile via al contrabando.

94

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄ 46)

Monseigneur

Je suis bien fâché que des affaires, qui m'ont retenu en Angleterre jusqu' à la fin de Novembre, m' aient empêché d' aller à Pise, non seulement à cause de la satisfaction personnelle que j'aurois en de vous voir, mais aussi à cause du désir que j' ai de profiter de vos lumières pour l' université qu'on va former dans les îles Joniennes, et qui sera probablement confier à mes soins. Je ne porte à ce charge, si important, que le zèle le plus ardent pour le bien de la nation à laquelle j'appartiens par le cœur comme vous par la naissance. Votre Grandeur a fait plus pour Elle en vingt ans, que toutes les écoles en deux siècles, et j'ose vous prier de m' indiquer les moyens dont vous vous êtes servi pour y réussir, et surtout de m'instruire des réglements que vous avez adopté pour votre université de Bucharest; du nombre de professeurs; de leur salaires; de la division des sèances qu' il enseignoient; de la discipline des jeunes gens; de leurs vacances; des prix qu' ils recevoient; des châtiments qu' ils subissoient, et de l' autorité qui avoient les chefs de l' établissement.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ce que je demande au nom de la patrie. Votre Grandeur ne me refusera pas; je vous prie donc de me faire envoyer ces détails aux soins de M M. Marin Torlonia et C° à Rome. Monsieur le chevalier Mostra ne se prêtera pas moins volontiers à cette bonne œuvre, puisque c'est pour obliger une personne qui l' aime et qui l' estime. Je vous supplie, Monsieur, de lui faire mes compliments, aussi bien qu' à Monsieur votre frère, καὶ φιλῶντας τὴν ἁγίαν Σας χεῖρα, μὲ ὅλην τὴν εὐλάβειαν, μένω

τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος

ταπεινότατος, ἐμπιστότατος καὶ εἰλικρινέστατος

δοῦλος

le comte de Guilford

Rome, le 15 Janvier 1818

95

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄ 47)

Venezia li 1/13 Feb. 1818

Eminenza

Non poteva vostra Eminenza procurarmi miglior favore di quello che mi ha procurato apoggiandomi colla di Lei lettera del 18/30 Génnaio scorso le di Lei commissioni a questa parte. Nonostante che non sia vizioso di tabacco, pure ho per amici dei gran proffesioni, e dilettanti di questo genere, e mi sono valso della loro consumata esperienza per servirla bene e posso quindi assicurarla che la mia provista è stata della migliore che se ne potesse trovare in questi tempi a Venezia. Invece delle sei bottigle ho spediti in Vienna 12 vasi di piombo, i quali contengono la stessa quantità di tabacco da V. E. ordinatami.

Ho prevenuto quindi il Signor Nicolas de Rastiz della mia spedizione nel atto stesso che gli ho inclusa la di Lei lettera. E giacché parliamo del Principe della Valachia sapia V.E. che quei effori mi hanno accompagnata una lettera per mezzo delle Sig^ne Stavro e Popp di Vienna diretta al Sor Cav^re Mustoxidi, con la quale in nome del principe gli hanno offerta la cattedra di Filologia Greca nella loro Nascente università di Bukarest e mi hanno poi particolarmente raccomandato di averlo da persuadere ad accetare codesta loro spontanea ed insieme utile offerta.

Quest' oggi mando a Vienna la risposta negativa del Sr Cav^re Mustoxidi, il quale non si è sentito il grado di cambiare questo bel Cielo, questi costumi e queste fisionomie col Cielo, coi costumi e colle fisionomie di Bukarest.

Tutti mi scrivono da Napoli, e da Roma che il nostro S^r Co⟨nte⟩ Mocenigo si consideri disgraziato. Io per altro non so prestare tutta la fede a codesta disgra-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

zia dopo tutto quello che mi è stato scritto da Moska in data del 3/15 Dec⟨embre⟩ scorso. Nell' essermi stata anunziata la lieta nuova della di lui promozione al rango del Conseiller — Privè mi si soggiunse anzi che il nostro antico amico Mo sarà una volta contento. Nel resto aspettiamo il sviluppo di codesta facenda, e frattanto Vostra Eminenza non cessi di confortate la di lui sorella di Livorno, che per quanto m' imagino l' averà sconfortata colle di lui lettere.

Al Sr Cavr Mostra sarò per dargli in breve una piccola commissione. Mi ricordi al medmo. Del pari che al di Lei fratello e mi creda con profonda venerazione.

Il Suo Dev⟨oto⟩ ser⟨vo⟩
Naranzi

(Παρὰ πόδας τῆς α΄ σελ.): *A Sua Eminenza Monsr Metr. Ignazio — Pisa*

('Επὶ τοῦ νώτου):

Venezia (διὰ σφραγῖδος)

A Sua Eminenza Monsr Metropolita Russo Ignazio Cavr Gran — Cordone di Sant' Alessandro e Sant' Anna di Russia et c.

Pisa

18 Febbraio (διὰ σφραγῖδος)

96

(ΓΑΚ, 'Αρχ. 'Ιγν. Δ΄ 23)

Πανιερώτατε καὶ Σεβασμιώτατέ μοι Δέσποτα!

'Εφεστηκυιῶν ἤδη τῶν πανευσήμων ἡμερῶν τῆς τριημέρου ἐξαναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ, καὶ λύων τὴν πολυχρόνιον σιωπήν, ἐμφανίζομαι τῇ Πανιερότητί της μεθ' ὑποκλίσεως, συγχαίρων αὐτῇ καὶ συνηδόμενος ὅλως ἐπ' αὐταῖς, συνάμα τε καὶ θερμῶς ἐξαιτούμενος παρ' αὐτοῦ τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος ἐν δόξῃ σωτῆρος ἡμῶν, ὅπως καταξιοῖ αὐτὴν ἑορτάζειν φαιδρῶς, καὶ πανηγυρίζειν γηθοσύνως αὐτὰς ταύτας τὰς λαμπροφόρους ἡμέρας τῆτές τε, καὶ εἰς νέωτα, μετ' ἐπιτυχίας τῶν ὧν ἐφίεται δωρημάτων.

'Εσιώπουν μέχρι τοῦδε, Πανιερώτατε Δέσποτα, ὅτι καθ' ὃν χρόνον διέτριβεν ἡ Πανιερότης της ἐν Βιέννῃ εἶχον γράψει ἅπαξ αὐτῇ, καὶ δὶς τῷ σινιὸρ Μόστρᾳ καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠξιώθην ἀποκρίσεως ἔπαυσα γράφων. Δὲν ἔπαυσα ὅμως καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ τρέφω εἰς τὴν μεμβράνην τῆς φαντασίας μου τὸ πανίερον ἐκεῖνο καὶ θεοείκελον ἴνδαλμά της, κεχρωματισμένον μὲ ὅλας τὰς φυσικὰς καὶ ἐπεισάκτους ἀρετάς της, τὰς ὁποίας σὺν τοῖς ἄλλοις κἀγὼ ἐγνώρισα μᾶλλον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅτι δὲ ἐκ πρώτης ὄψεώς της, προσαφιερώσας ἅπαν μου σέβας πρὸς αὐτήν, μὲ στρογγύλον στόμα συγκαθωμολόγουν τοῖς πᾶσι τὰς ἀρετάς της, λατρεύων αὐτὴν καὶ τότε καὶ ἕως μοι ἀϊτμὴ ἐν στήθεσι μένει, καὶ ὁρῶ φάος Ἡλίοιο, κατὰ τὸν ποιητήν, ἡ ἀλάνθαστος συνείδησις προβάλλει μάρτυρα τὸν οὐρανὸν παρὰ κριταῖς κρισίμοις. Εἰ δέ τινες φιλαίτιοι, μὴ ἀγαπῶντες ἀλήθειαν, ἔγραψαν, καὶ κατηγορίαν τινὰ προσέθεντο, οἱ τοιοῦτοι φύσει (φαίνεται) πονηροὶ ὄντες, πρέπει νὰ ἀποκρούωνται, μηδόλως ἔχοντες χώραν εἰς τὰς ἀκοάς της, ὅτι μεστὸς ὁ βίος διαβολῆς. Εἰ δὲ καί τις αὖθις πολιτικὴ φορὰ τυχὸν παρεβίασε τὴν γλῶτταν, ἡ κριτικὴ σύνεσίς της ἂς τὸ ἀποδώσῃ, παρακαλῶ, εἰς τὴν τοῦ καιροῦ περίστασιν, ὅτι κατὰ τὸν εἰπόντα φιλόσοφον, ὁ ἄνθρωπος φέρεται, ὅπως φέρεται, χωρὶς νὰ ἠμπορῇ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο ὁποὺ πρέπει, μήτε νὰ θέλῃ ἐκεῖνο ὁποὺ ἠμπορεῖ.

Εὖ εἰδυῖα τοίνυν τό τε πρὸς αὐτὴν βαθύτατον σέβας, τὴν προσιδιάζουσαν κλίσιν καὶ τὴν ἐς ἀείποτε ἀκμάζουσαν εἰλικρίνειαν, λιπαρῶς ἐκλιπαρῶ νὰ σώζῃ τοῦ λοιποῦ καὶ ἡ πανιερότης της πρός με ἀπαραμείωτον ἐκείνην τὴν ἀγάπην της καὶ εὔνοιαν, μηδόλως οὐδὲ διὰ ψιλῆς ἐπινοίας ἀλλοῖον ἢ πάροιθεν, οἰομένη τὸν σεμνυνόμενον ἐπ' αὐτῇ, καὶ σταθερωτάτην ἔχοντα τῆς φιλίας τὴν γνώμην.

Καὶ ταῦτα μὲν προσκυνητῶς, τὰ δὲ ἔτη της εἴησαν Θεόθεν ὡς ὑγιεινά, πλειστευτυχῆ, καὶ πανεύθυμα.

τῆς ὑμετέρας Σεβασμιωτάτης μοι Πανιερότητος
ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ ὅλως ἕτοιμος

ᾳωιη΄ Ἀπριλίου κβ΄

ὁ Μπουζαίου Κωνστάντιος

Τὸν μαθηματικὸν σινιὸρ Μόστραν καὶ τὸν ἀγαθὸν κύριον Χριστοφόρον, τοὺς φιλτάτους μοι, ἐκ κέντρου ψυχῆς εὐχόμενος κατασπάζομαι.

97

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄ 49)

Monseigneur

Il y a longtemps que je me propose de Vous rendre compte de l'état de notre Institut. J'en ai été empêchée par une foule d' incidents qui nous ont causé beaucoup de chagrin à mon mari et à moi. Vous aurez vu par les gazettes l' agitation des esprits en Allemagne, et les efforts d'un Parti, qui a déjà fait tant de mal à l' Europe, pour troubler le repos des peuples. Mon mari s' y est opposé avec vigueur, et il parait que l' attention des gouvernements mettra un frein aux progrès révolutionnaires d'une foule de gens, qui prennent le masque des idées libérales pour amener le désodre et l' anarchie. Weymar est la principal foyer des Journalistes et des Écrivains révolutionnaires, mon mari a été sur le point de leur céder le champ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

de bataille, mais il y est revenu parce que les cours d' Autriche, de Berlin, et même l' Empereur de Russie ont désiré qu' il reprenne un poste ou il peut être utile à la bonne cause. Nos Grecs ont été bien heureux de notre retour. Je suis satisfaite de leur conduite. Psilas d' Athènes, et Papadopoulo se distinguent par leur application et leur intélligence. Je ne puis rien vous dire de Glaraki, parce qu' il est toujours à Göttingue avec son frère. Je lui ai envoyé 50 ducats de l' argent de la Société. Il en attendoit 100 de Livourne. Je crois, Monseigneur, qu' il seroit à propos que vous lui ordonniez lorsque son frère aura quitté Göttingue qu' il revienne à Iena. Car je m' appercois tous les jours davantage combien il est essentiel pour ces jeunes gens qu' ils ayent une surveillance. Liverios veut quitter Iena au mois de Septembre pour aller à Göttingue. J' ignore encore le but de ses études. En général c' est un grand malheur pour nos compatiotes de ce qu' ils n' ont point de plan d' étude lorsqu' ils arrivent dans les Universités. Ils veulent tout apprendre et finissent par ne rien savoir. Zissi de Vienne m' a envoyé son fils par ordre de Capodistrias. J' ai placé ce jeune homme ainsi qu' un autre jeune grec nommé Comnène en pension à Weymar, pour les préparer à l' Université. Ils n' ont aucune idée de géographie d' Histoire, ni de langues anciennes. C' est cependant par où il faut commencer, de plus, ces jeunes gens seront bien mieux surveillés dans cette pension qu' à l' Université. Ils y apprendront à être rangés, polis et économes. Dans un an je les enverrai à l' Université. J' espère que votre neveu est heureusement arrivé auprès de Vous, Monseigneur, et qu' il vous aura trouvé en bonne Santé. La mienne est assez bonne cette année, nous attendons ici pour le mois de Septembre l' Empereur et même l' Impératrice mère qui doit y faire un séjour des quelques semaines. Peut être d' ici là irai-je prendre les eaux en Bohêne ou sur le Rhin. Vos lettres en les adressant à Weymar me parviendront partout où je serai. Adieu, Monseigneur, je finis avec l' assurance de mon respectueux attachement.

R. Edling

Weymar

le 6 Mai 1818 n. S.

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *A Monseigneur le Metropolitain Ignace*

à Pise

Pise en Toscane

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

98

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 27)

Πίζαν.

Πανιερώτατε καὶ φίλε ἀκριβὲ τοῦ αὐθεντός μας καὶ ἀδελφέ μου κύριε Ἰγνάτιε ἀδελφικῶς σὲ ἀκριβοχαιρετῶ καὶ διὰ τὸ χατίρι σερίφι σου ἐρωτῶ.

Νεαπόλει τῇ 9 Ἰουνίου 1818, ἔ. ν.

Μὲ τὸ ἀγαπητόν μου σοῦ φανερώνω ὅτι ἔχω τρεῖς τέσσαρας χρόνους ὁποὺ ἔλαβα μίαν ἀρρωστίαν καὶ δι' ὅσα μοῦ ἔκαμαν οἱ ἰατροί μας εἰς Ἰωάννινα δὲν ἠμπόρεσαν νὰ μὲ γερέψουν, καὶ ἀπεφάσισεν ὁ αὐθέντης μας, ὁ Μουχτάρπασας (τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα νὰ εἶναι πολυχρόνιον) νὰ μὲ στείλῃ εἰς ταῦτα τὰ μέρη νὰ ἰατρευθῶ μὲ ἀπόφασιν ἀκόμη νὰ ἔλθω δι' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀγάπην σου, ὅτι καλὰ τὸ ἠξεύρεις ὅτι ὁ αὐθέντης μου καὶ ἡ πανιερότης σου μὲ αὐξήσεταν καὶ μὲ ἐκάμεταν ἄνθρωπον, ἔχω καὶ γράμμα ἀπὸ τὸν αὐθέντην μας καὶ πεσκεσιλίκι διὰ νὰ σοῦ παραδώσω καὶ ἐρχόμενος ἐδῶ εἰς τὸ ὁσπίτι τῶν σκλάβων τοῦ αὐθεντός μας Λαμπραίων, εἰς τὸν δρόμον ἐζαΐφευσα, καὶ εὐθὺς οἱ ἴδιοι ἔκραξαν τοὺς πρώτους ἰατροὺς ἀπ' ἐδῶ, καὶ μὲ ἐκύτταξαν καὶ μὲ ἐξέτασαν εἰς τὰ πάντα, καὶ καθὼς μὲ ἐβεβαίωσαν, ἐκατάλαβαν καλὰ τὴν ἀρρωστίαν μου, καὶ μοῦ εἶπαν ὅτι τὸ μόνον ἰατρικὸν εἶναι κάποια νερὰ ὁποὺ εὐγαίνουν εἰς τὸ Καστελαμάρε, νὰ πηγαίνω ἐκεῖ νὰ καθίσω καμπόσες ἡμέρες διὰ νὰ τὰ πάρω καὶ μετὰ δύο ἡμέρας θέλει πηγαίνω καὶ μοῦ ἔδωκαν νὰ καταλάβω ὅτι παρόμοια νερὰ αὐτοῦ δὲν εὑρίσκονται, λοιπὸν ἔμεινα ἐδῶ, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν εὐχήν σου νὰ λάβω τὴν ὑγείαν μου πολλὰ ὀγλήγορα, ὅτι ἡ ἀρρωστία μου εἶναι μικρή, καὶ εὐθὺς ἔπειτα θέλω κινήσει νὰ ἔλθω αὐτοῦ νὰ σὲ ἰδῶ καὶ νὰ σὲ ἀνταμώσω. Ἔγραψα καὶ τοῦ αὐθεντός μας, ὅτι ἔμεινα ἐδῶ καὶ εὐθὺς ὁποὺ τελειώσω τὰ νερά, θέλω ἔλθει δι' αὐτοῦ, ὅμως σὲ παρακαλῶ νὰ λάβῃς τὸν κόπον νὰ μοῦ γράψῃς δύο λόγια νὰ μάθω διὰ τὴν ὑγείαν σου ὅτι εἶσαι καλὰ διὰ νὰ χαρῶ. Τὸν ἠγαπημένον μου ἀδελφόν σου κὺρ Χριστόφορον ἀκριβῶς τὸν χαιρετῶ, ὁμοίως καὶ τὸν γραμματέα σας.

Ἀδελφέ μου, νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἐμένα μοῦ ἐκακοφάνη πολὺ ὅτι ἔμεινα ἐδῶ, ὅμως τί νὰ κάμω ὁποὺ τὰ ἰατρικά μου εἶναι ἐτοῦτα τὰ νερὰ ὁποὺ εὑρίσκονται ἐδῶ. Ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν ὀγλήγορα νὰ ἀνταμωθῶμεν, ὅτι ὁ αὐθέντης μας ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁποὺ σοῦ ἔχει καὶ ἀπὸ τὸ ἀδελφικόν σου γράμμα ὁποὺ τοῦ ἔστειλες, ἤθελε νὰ στείλῃ ἄνθρωπον ἐπὶ ταυτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἔστειλεν ἐμένα καὶ νὰ ἰατρευθῶ καὶ νὰ σὲ ἀνταμώσω.

Ταῦτα καὶ ὁ Θεὸς εἰς τὰς καλάς μας ἀνταμώσεις, ἀμήν.

Ὁ ἀγαπημένος σας ἀδελφὸς

Μουσταφᾶς Τζέτζας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

99

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 66)

(Ἰωάννης Καρατζᾶς πρὸς Ἰγνάτιον)

Δεσπότη μου Σεβασμιώτατε

Εἶδον τὰς ἐν τῷ διὰ τοῦ παπᾶ Τζαννῆ εὐχετικῷ σας πατρικὰς καὶ φιλικάς σας νουθεσίας καὶ ὁδηγίας περὶ τῆς εἰς Λιβόρνο μετατοπίσεώς μου. Καὶ ὁ δοῦλός σας ἀναγκαιότατον στοχάζομαι καὶ συμφέρον τὸ νὰ οἰκονομηθῇ μὲ τρόπον ὥστε νὰ μὴ προξενηθῇ ἡ παραμικροτέρα δυσαρέσκεια, ἢ νὰ δοθῇ αἰτία ὑποψίας ἀπάτης, διὸ καὶ κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συμβουλὴν τῆς πανιερότητός σας ἔγραψα ἓν γράμμα πρὸ τριάκοντα ἤδη ἡμερῶν τῷ ἐξοχ. κόντε Νεσσελρὸδ περὶ τῆς προσκαίρου καὶ ἐξ ἀνάγκης μετατοπίσεώς μου αὐτῆς, ὡς ἐκ τοῦ ἐμπερικλειομένου ἴσου θέλετε πληροφορηθῆ[1]*. Ἐλπίζω μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ὁποὺ γράφω, οὔτε δυσαρέσκεια νὰ προξενηθῇ, ἀλλ' οὔτε ὑποψία ἀπάτης. Ἀφοῦ δὲ σὺν Θεῷ ἀνταμωθῶμεν καὶ ὁμιλήσωμεν περὶ πάντων, ἐλπίζω μὲ τὴν ὁδηγίαν καὶ συνδρομὴν τῆς πανιερότητός σας νὰ οἰκονομηθῶσι καὶ τὰ κατοπινὰ κατὰ θυμόν.*

Τὴν μετὰ τοῦ Ἰμπεράτορος τῆς Ἀουστρίας ἀντάμωσίν μου καὶ ὁ δοῦλός της δὲν τὴν ἐγκρίνω καὶ θέλω τὴν ἀποφύγει εὐσχήμως, ὥστε νὰ μὴ προξενηθῇ καὶ εἰς αὐτὸν δυσαρέσκεια.

Μένω διὰ βίου
ἑτοιμότατος δοῦλός σας
Ἰω. Καρατζᾶς[2]

Ἀπριλίου 10/22 ⟨1818⟩

100

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄ 55)

Naples le 10/22 Décembre 1818

Monseigneur

L' obligeante lettre, que Votre Éminence m'a fait l' honneur de m' écrire le 2/14 de ce mois m'a été d'autant plus agréable, que les assurances d'intérêt et d' amitié qu' elle contient, me sont infiniment flatteuses. Sensible pareillement aux félicitations que s' y trouvent consignées, c' est en vous en remerciant du meilleur de mon âme, que je dois Vous dire, que leur objet ne change en rien le fond de la

---

[1] Τὸ πρὸς Νέσσελροδ γράμμα τοῦ Καρατζᾶ δὲν ἀνευρέθη.

[2] Ὁ Καρατζᾶς ἀνεχώρησεν ἐκ Βουκουρεστίου τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1818. Πιθανῶς ἀπέστειλε τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν πρὸς Ἰγνάτιον ὀλίγον μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἐκ Βουκουρεστίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

question, ni l' opinion que l'on doit porter sur l' ensemble de cette malheureuse translocation. Le jugement du public ne scauroit être douteux ; je ne suis déplacé que pour accomoder mon Successeur, sans trop s'occuper des causes indirectes qui en ont donnée l'impulsion. Triste exemple, Monseigneur, et d'autant plus nuisible au bien du service, lorsque de calomnies soutenues par les plus méchantes intrigues, hautement reconnues et reprouvées, produisent néanmoins des pareils résultats. Quant à moi, je devais bien obéir en acceptant le poste de Turin, et apprécier infiniment les formes pleines de bonté et de recherche même qu' on a mis en cette occasion pour me faire dire oui. Elles n'ont pu échapper à ma reconnoissance et aux sentiments dont je suis pénétré envers notre digne et respectable ami Compte de Capodistria. Sans lui Dieu scait encore ce que des manœuvres obscures, et dont l'objet chéri étoit de me faire dégropper de Naples, auroient qu' enfanter à mon préjudice. On ne peut pas donc se faire illusion de ce qui s'est passé dans ce sens, de ce qui pourra encore m' arriver, si je ne suis pas bientôt rendu à l' état de simple particulier et des motifs, j'ose dire, de conscience qu' on a eu pour me dorer la pillule autant qu' il étoit possible de le faire.

Elle a, au reste, son bon côté et sa grande réalité pour moi, en ce qu' elle va me procurer le plaisir et le bonheur de Vous revoir, Monseigneur, à l'occasion de mon passage par la Toscane, et Vous renouveler de vive voix les sentiments respectueux et inaltérables que je Vous porte. Notre subséquente réunion dans le pays que Vous habitez ne tardera non plus à s' effectuer j'espère, car en Vous disant que je suis vieux, souffrant, sans cesse chagriné, et sans aucun espoir de pouvoir me fuire au climat de ma nouvelle résidence, c'est Vous faire connoitre à la fois les voeux aux quels on m'a réduit d'aspirer, et aux quels l'on doit bien se tenir, ne fût-ce que pour mettre un terme à la plus profonde persécution.

Ma femme Vous offre ses devoirs les plus empressés ; elle se joint à moi pour transmettre également nos amitiés reunies à Mrs les Chevrs Christophe et Mostras.

C' cst à côté de notre commun empressement, que je Vous prie d' agréer les nouvelles assurances de mon tendre et bien respectueux attachement.

Tout à Vous et de bien bon coeur

Mocenigo

Je me latte que nous ne tarderons pas de voir en Italie notre bon ami le Conte de Capodistria, si tant est que les journaux disent la vérité ; mes lettres de Venise y sont à l' unisson ; amin. Si Vous avez l' occasion de voir ma soeur, il ne faut pas lui faire connaître le point de vue sous le quel j' envisage ma translocation à Turin ; au contraire, je Vous prie de lui parler comme si c'est des roses que je vais cueillir.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Encore un mot pour Vous dire, Monseigneur, que si je dois faire le Ministre à Turin, je dois me tenir là où la Cour se trouve ; et qu' après tout on ne peut pas chaque fois passer les Alpes pour aller à la frontière de la France, si Nice encore pouvoit présenter l' équivalent que Vous supposez de climat de Naples.

(Παρὰ πόδας τῆς 1 σελ.): *A, S. Em. Mgr. Le Métropolitain Ignace e. c., e. c.*

101

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄ 56)

Naples le 13/25 Décembre 1818

Monseigneur

J' ai répondu tout au long la semaine passée à Votre obligeante lettre, et c'est en me référant à son contenu, que je pric Votre Éminence de vouloir bien me rassurer sur son exacte rentrée. Depuis j' ai appris, que Vous attendez à Pise notre respectable ami le Comte Capodistria, et je le crois, parceque sachant combien il Vous aime et Vous révère, il sera sans doute très empressé de venir Vous voir. Dans ce cas présumé et quel puisse être question de moi, je Vous supplie instamment de l' assurer de ma conviction parfaite, qu' il n'a pas tenu à lui de m' épargner le désagrément d'une translocation aussi peu méritée, et à la quelle je dois bien me résigner, quelque soit le regret bien vif que j'éprouve de quitter ce poste, que je n'ai jamais recherché au préjudice de personne, et dont je me vois privé rien pour autre que pour faire plaisir à mon Successeur. Veuillez donc en dire à notre ami tout ce que Votre Sagacité, et votre amitié pour moi ne voudront jamais m' avouer, mais dont Vous devez bien être intimement convaincu, sans omettre toute fois de lui ajouter tout ce que ma reconnoissance lui a consacrée à si juste titre, car en Vous disant, que sans lui j'aurois été infailliblement sacrifié, c'est Vous donner la mesure de ce que je lui dois, et de ce que mon coeur sent pour Lui. Vous m' obligerez par conséquent au-delà de toute expression, si Vous voulez bien dévancer les élans de ma gratitute la plus vivement sentie, quelque soit le résultat d'une intrigue aussi abominable que celle dont je suis la victime.

Il est vrai que je suis placé ailleurs, grâce encore à l' intérêt et aux bontés d'un si digne homme, mais peut-on s'abuser sur le but et les suites de ce déplacement forcé? L'opinion publique s'y est prononcée, puisqu' on sait que de Naples on ne va pas a Turin ; la mienne, soumise aux circonstances qui exigent patience et résignation, ne sauroit être rectifiée, ni voir les choses du côté du profil, mais tout cela dis-je n' empêche pas que je ne sois vivement pénétré des services que notre ami m' a rendu en cette occasion, et pour les quels ma reconnoissance rivalisera toujours avec les sentiments affectueux que je lui porterai toute ma vie. Assu-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

rez-le bien à cet égard, Monseigneur, et croyez que le dévouement, dont je Vous prie d' agréer ici l'hommage embrasse toutes les facultés de mon âme remplie de Vos rares qualités ; elles sont gravées dans le coeur de Votre fidèle Serviteur et Ami.

C. G. Moncenigo

(Παρὰ πόδας τῆς α' σελ.): *A S. Em. Mgr le Métropolitain Ignace e. c.*

102

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ' 47)

[Ἀλέξανδρος Σοῦτσος πρὸς Ἰγνάτιον, τῇ 1 Φεβρουαρίου 1819]

Σεβασμιώτατε Πάτερ !

Δὲν μ' ἐφάνη ἀπαίσιον νὰ γράψω μίαν ἐπιστολὴν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Αὐτοκράτορα μὲ τὰς προσφόρους ἐννοίας. Ἴσως μάλιστα κατὰ χρέος πρέπει νὰ ἐμφανισθῶ πρὸς τὴν μεγαλειότητά του διὰ γράμματος, ὡς ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, χώρας ὑποσπόνδου καὶ γειτνιαζούσης εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν του. Ἡ Πανιερότης της δύναται νὰ κρίνῃ καὶ περὶ τούτου τὸ πρεπωδέστερον· ὅθεν περικλείω ἐν τούτοις ἓν γράμμα πρὸς τὸ σεβαστὸν αὐτοῦ ὄνομα ἐπιγεγραμμένον, ὥστε ἂν ἐγκριθῇ νὰ τὸ παραλάβῃ ὁ Κόμις διὰ νὰ τὸ ἐγχειρίσῃ. Ἰδοὺ κατωτέρω ἡ ἔννοια τούτου τοῦ γράμματος, ἀπαραλλάκτως ἀντιγεγραμμένη πρὸς εἴδησίν της. Ἐγράφη δὲ Γραικιστί· διότι γνωρίζω, ὅτι ἡ μεγαλειότης του ἀγαπῶσα τοὺς Γραικούς, ἀποδέχεται καὶ τὴν σημερινὴν αὐτῶν γλῶσσαν.

(Ἀκολουθεῖ ἐν ἀντιγράφῳ ἡ ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου 1819 ἐπιστολὴ τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Σούτσου πρὸς τὸν Τσάρον Ἀλέξανδρον: Τὰ ἔθνη τῶν Βλάχων καὶ τῶν Μολδάβων εὗρον τὰ δικαιώματά των, ἀφ' ὅτου ἔλαβον τὴν προστασίαν τῆς ρωσικῆς αὐτοκρατορίας. Οὕτω καὶ ὁ ἡγεμὼν αἰσθάνεται εὐτυχὴς συνυπαγόμενος εἰς τὴν αὐτὴν προστασίαν. Ἐν τέλει ζητεῖ τὰς «χάριτας» τοῦ Αὐτοκράτορος δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὸν λαὸν τῆς Βλαχίας).

103

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ' 48)

Πανιερώτατε καὶ Θεοπρόβλητε Μητροπολῖτα, ἅγιε πρώην Οὐγγροβλαχίας, κύριε Ἰγνάτιε, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε ! Εὐλαβῶς ἀσπάζομαι τὴν δεξιὰν τῆς πανιερότητός της. Ἡ ἀγγελία τῆς ἀποκαταστάσεώς μου εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς Βλαχίας, ἔφθασε βέβαια μέχρι τοῦδε καὶ εἰς τὴν παροικίαν της καὶ τῇ ἐπροξένησεν ἀναμφιβόλως μεγάλην χαράν. Ἡ παλαιὰ πρὸς ἐμὲ οἰκειότης της παρεκίνει βέβαια τὴν ψυχήν της νὰ ἐπιθυμῇ τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολὴν τῶν κατ' ἐμὲ πραγμάτων καὶ νὰ ἐπικαλῆται εἰς τοῦτο τὴν θείαν δύναμιν· ὅθεν ἀδιστάκτως συμπεραίνω, ὅτι μετὰ χαρᾶς ἤκουσε τὴν ἀγγελίαν τῆς ἡγεμονίας μου, καὶ ἀπὸ καρδίας ἐδόξασε τὴν πρόνοιαν τοῦ Παναγάθου θεοῦ. Ὁμολογου-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μένην ἐκλαμβάνω τὴν διάθεσίν της· δὲν ἀμφιβάλλω παντελῶς καὶ εὐχαριστῶ ἐν εἰλικρινείᾳ· ἀλλ' ἡ μεταβολὴ τῆς καταστάσεώς μου δὲν εἶναι τοιαύτη, ὁποίαν ηὔχετο ἡ Πανιερότης της. Ἦτον προτιμότερον νὰ ἰδιωτεύω εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, παρὰ νὰ ἡγεμονεύω τοιουτοτρόπως εἰς τὴν Βλαχίαν. Ἦτο προτιμότερον ἀσυγκρίτῳ λόγῳ νὰ μελετῶ κατ' ἰδίαν τὰ καλὰ καὶ νὰ ἐλπίζω νὰ τὰ πράξω, παρὰ νὰ ἔλθῃ τῶν μελετηθέντων πραγμάτων ὁ καιρός, καὶ νὰ βλέπω ὅτι εἰς μάτην ἐμελέτησα καὶ ἤλπισα, μὴ δυνάμενος νὰ τὰ ἐκτελέσω δι' ἔλλειψιν τῆς ἀναγκαίας συνδρομῆς. Δὲν ἐχάρη μόνον ἡ Πανιερότης της διὰ τὴν ἡγεμονίαν μου. Ἐχάρη ὅλον τὸ ὑγιέστερον μέρος τῶν ὁμογενῶν μας· διότι κάλλιστα γνωρίζει τὸ εἶδος τῆς φιλοτιμίας μου. Ὅλοι ὅμως πρέπει νὰ λυπηθῶμεν· διότι ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας πολλαχῶς θεωρούμενος εὑρίσκεται σήμερον εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ὥστε ἂν δὲν λάβῃ τὴν πρέπουσαν συνδρομήν, ἀναγκάζεται νὰ ἀπρακτήσῃ καὶ νὰ εἰπῇ ἀποφαντικώτατα «οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων».

Περὶ τοιαύτης συνδρομῆς ἐφρόντισα πρὶν νὰ ἡγεμονεύσω, καὶ τὴν ἐζήτησα ἐπιμελῶς ἀπὸ τὸν ἐκλαμπρότατον κόμιτα Καποδιστριαν. Διότι τοῦτον τὸν περικλεέστατον ἄνδρα ἔκρινα συντελεστικώτατον εἰς τοὺς σκοπούς μου. Ὄχι μόνον διότι δύναται ὡς ἐκ τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, ἀλλὰ καὶ διότι προθυμοποιεῖται εἰς τὰ κοινωφελῆ, ἐνάρετος ὢν καὶ φιλογενέστατος. Παρέλαβα λοιπὸν μεσίτην τὸν πατέρα του, ἀξιότιμον φίλον μου ἐκ παλαιᾶς καὶ προσωπικῆς γνωριμίας· ἔγραψα ἔπειτα καὶ ἰδίως πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά του, καὶ τὸ μὲν γράμμα μου ἐστάλη ἀσφαλῶς, ἀλλ' εἴτε διὰ τὴν ἀποδημίαν του, εἴτε δι' ἄλλην ἄγνωστον αἰτίαν, δὲν ἔλαβα μέχρι τοῦδε τὴν ἐφετὴν ἀπόκρισιν, ἥτις ἐστὶν ἡ ὑπόσχεσις τῆς συνδρομῆς του.

Μετὰ ταῦτα κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ αἱ ἐλπίδες τῆς ἀποκαταστάσεώς μου εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς Βλαχίας ἐπληρώθησαν. Ἦλθα εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἔρριψα τὰ βλέμματά μου μὲ περιέργειαν κατὰ χρέος εἰς τὸν ὑπήκοον λαόν, παρετήρησα τὰς καταχρήσεις τῆς διοικήσεως, καὶ ἀμέσως ἐμακάρισα τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Διότι ἐξ αὐτῶν τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἡγεμονίας μου κατανοῶ, ὅτι εἰς μάτην, ὡς εἴρηται, ἐμελέτησα καὶ ἤλπισα νὰ ὠφελήσω καὶ τὴν Βλαχίαν καὶ τὴν Γραικίαν. Ὁ σήμερον ἡγεμονεύων εἰς τοῦτον τὸν τόπον, ἐὰν δὲν ἔχῃ συναντιλαμβανόμενον τὸν κόμιτα Καποδίστριαν, πρέπει νὰ λάβῃ πρὸ ὀφθαλμῶν τέλος ἀκλεοῦς ἡγεμονίας, μὴ δυνάμενος νὰ πράξῃ οὐδὲν κοινωφελές, οὐδὲν ἄξιον τῆς μνήμης τῶν μεταγενεστέρων. Τοῦτο εἶναι ἀληθέστερον καὶ ἐναργέστερον, παρ' ὅσα ἔδειξεν ὁ Εὐκλείδης διὰ γεωμετρικῶν ἀναγκῶν, καὶ τοῦτο μὲ παρεκίνησε νὰ γράψω ἐκ δευτέρου πρὸς τὸν εἰρημένον ἄνδρα, τὸν αὐθόρμητον εἰς τὰ καλὰ διὰ τὴν γενναίαν φιλοτιμίαν του.

Στέλλω λοιπὸν ἐπίτηδες τὸν παρόντα γραμματοκομιστὴν Γεώργιον Πραΐδην, νέον κόσμιον καὶ ἀξιόπιστον, καὶ δι' αὐτοῦ παρατιθέμενος εἰς χεῖράς της τὰ πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά του γράμματά μου, τὴν παρακαλῶ νὰ συνεργήσῃ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ προκειμένου σκοποῦ, ὅπερ ἐστὶ νὰ τὸν ἀναδείξῃ ἀντιλήπτορά μου, διὰ νὰ ρυθμίσω τῆς Βλαχίας τὴν διοίκησιν, ὄχι καθὼς ὑπαγορεύει τὸ συμφέρον τοῦ ἡγεμόνος, ἀλλὰ καθὼς ἐγκρίνει ἡ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐκλαμπρότης του. Ἐλπίζω νὰ ἔλθετε εἰς ἓν ἐπὶ τῆς ἐπιστροφῆς του, καὶ τότε λαμβάνετε καιρὸν νὰ παρατηρήσετε τὴν ἔννοιαν τῶν γραμμάτων μου, καὶ συσκεπτόμενοι νὰ μὲ ὁδηγήσετε εἰς τὸ πρακτέον. Ἐὰν δὲ κακῇ τύχῃ συμβῇ ἢ νὰ μὴ προφθάσῃ ἐν καιρῷ ὁ γραμματοκομιστής μου, ἢ νὰ μὴ διέλθῃ αὐτόθεν ἡ Ἐκλαμπρότης του, κατὰ τὴν ἐλπίδα μου, τότε ἡ Πανιερότης της, ὅπως ἐγκρίνῃ, ἂς κατορθώνῃ νὰ ἐγχειρισθῶσι τὰ γράμματά μου πρὸς τὴν Ἐκλαμπρότητά του, φροντίζουσα πάντοτε κατὰ τὴν φρόνησίν της περὶ ἀσφαλείας μου.

Σεβασμιώτατε πάτερ! Κάλλιστα γνωρίζεις τὴν φιλοτιμίαν μου καὶ τὸν λοιπόν μου χαρακτῆρα. Γνωρίζω καὶ ἐγώ, ὅτι ἔχεις δύναμιν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ κόμιτος πατρικήν, ἰσχυροτάτην δύναμιν ἀδορυφόρητον, τὴν ἐξ ἀρετῆς. Ἀπονέμει εἰς τὴν Πανιερότητά της ἡ Ἐκλαμπρότης του τιμὴν ὑϊκήν. Διότι εὑρίσκει εἰς τὴν καρδίαν της ἑλληνικὴν διάθεσιν καὶ πατρικὴν φιλοστοργίαν. Σύνδραμε λοιπὸν εἰς τὸ νὰ συγκλώσωμεν σπαρτίον ἔντριτον, ἀντὶ τοῦ διπλοῦ, διὰ νὰ ἐφελκύσωμεν τοὺς ὁμογενεῖς καὶ Δάκας ἀπὸ τὸν βυθὸν τῆς βαρβαρότητος εἰς εὐτυχεστέραν κατάστασιν· σύνδραμε σπουδαίως εἰς τὸ νὰ συμπλέξωμεν τριπλοῦν δεσμὸν κοινωφελοῦς ἀγάπης τε καὶ ὁμονοίας, δεσμὸν Γόρδιον, τοιουτοτρόπως συνεστραμμένον, ὅστις οὐδέποτε νὰ μὴ λυθῇ, πλὴν ὅταν ὁ θάνατος ἐπισύρῃ τὴν μάχαιράν του.

Ἡ βαθύνοια τῆς Πανιερότητός της καταλαμβάνει πόσα θέλω νὰ εἰπῶ, πλὴν ἀναγκάζομαι νὰ τὰ σιωπήσω. Ὅταν λάβω τὴν ἐφετὴν ἀπόκρισιν τῆς Ἐκλαμπρότητός του, τότε πλατύτερον ἐξαγορεύω τὴν διάνοιάν μου ὡς πρὸς πνευματικὸν σεβαστὸν πατέρα μου.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν ἐξομολογήσει· αἱ δὲ θεοπρεπεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησάν μοι ἀρωγοὶ διὰ βίου.

ᾳωιθ΄ Φεβρουαρίου
ἐν Βουκουρεστίῳ.

Τῆς πανιερότητός της πρόθυμος ἐν Χριστῷ υἱὸς
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος

104

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγνατ. Ε΄ 61)

Padre Reverendissimo

Quando avea l' onore — tre mesi fa — di presentarmi da Lei, con mia lettera di raccomandazione dal signore dottore Demetris Schinas a Londra, V. S. ebbe la condescendenza di dirmi che mi darreble alcune lettere per la Grecia, se la prevenisse della mia partenza. Dovendo tosto lasciare Roma per Napoli, e Napoli per la Grecia dopo poco tempo, ho preso la libertà di richiamarmi a V. S., e stimarei un favore straordinario di essere munito delle lettere sue in questo maggio — Percorreremo — io ed il mio Compagno, il signore Lyman, anch' egli Americano — l' Albania, Tessaglia, l' Attica, la Morea, le Isole ed Asia Minore, fin a Constantinopoli; e torne-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

remo per Bucarest a Vienna. L' introduzione sua a qualunque di quei Paesi e Luoghi ci sarebbe egualmente utile ed onorevole. Il mio indirizzo a Napoli é da Vallin, Routh e Valentine, ove spero di ricevere i commandi di V. S. Reverendissima.

Frattando la prego di aggradire i sentimenti della mia più profonda venerazione.

Edvardo Everett[1]
della letteratura Greca Professore nella Univerisità
di Cambridge, America.

Roma 14 Feb. 1819

105

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 34)

Τιμιώτατε καὶ ἀξιοπόθητε φίλε μου κὺρ Ἰγνάτιε.

Μετὰ τὸν φιλικόν μου ἀσπασμὸν καὶ ἐρώτησιν τῆς ἐπιποθήτου μοι ὑγείας σου εἰδοποιῶ σοι ὅτι τὲς δύο κασέλες μὲ νερὰ καὶ δύο κασέλες μὲ μάρμαρα σταλμένες πρώτην καὶ δεύτερην φορὰν ὁμοῦ μὲ τὰ δύο φιλικά σου τὲς ἔλαβον ἀσφαλῶς καὶ κατὰ τὴν παραγγελίαν σας τὲς ἔστειλα εἰς τὰ Ἰωάννινα πρὸς τὸν ὑψηλότατον Μουχτὰρ πασᾶ ἐφέντη μου. Δέξου λοιπὸν μὲ τοὺς φιλικούς μου ἀσπασμοὺς τὴν εἴδησιν τῆς ἀσφαλοῦς παραλαβῆς των. Θεόθεν δὲ ὑγιαίνοις εὐτυχῶν.

1819 Φεβρουαρίου 13 Πρέβεζα
ὁ φίλος σου
Ταχὴρ Ἀμπάζης
(Τ. Σ.)

106

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 44)

Πανιερώτατε καὶ σεβασμιώτατε πάτερ!

Ἔλαβα τὸ ἀπὸ κθης Ὀκτωβρίου σεβάσμιον γράμμα της, καὶ ἐπληροφορήθην ὅτι ἐλάβετε τὸ παρ' ἐμοῦ σταλὲν ἀπὸ ιγης τοῦ Σεπτεμβρίου, ἐν ᾧ περιείχοντο τὰ προοίμια τῆς διὰ γραμμάτων κοινωνίας μας. Τοῦτο τὸ γράμμα τῆς Πανιερότητός της δὲν ἠξεύρω διὰ τί ἀργοπόρησε νὰ ἔλθῃ εἰς χεῖράς μου. Τὸ ἔλαβα πρὸ εἴκοσι ἡμερῶν, καὶ συνέβη ἴσως ἡ ἀργοπορία του, διότι μ' ἐζήτει εἰς τὴν Κωνσταντινούπουλιν καὶ μὲ ἤὗρεν εἰς τὸ Βουκου-

---

[1] Ὁ γνωστὸς φιλέλλην καθηγητὴς καὶ πολιτικὸς Edward Everett (1794-1865) ἐκ Βοστώνης τῆς Μασσαχουσέτης. (ΒΑΓΕΝΑ-ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ. Ἀμερικανοὶ φιλέλληνες ἐθελοντὲς στὸ Εἰκοσιένα. Ἀθήνα 1949, σ. 9 κέ., κ.λ.)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρέστι. Τοιοῦτος εἶναι ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων, μετανάστης, πλάνος, ἀεικίνητος καὶ ἀκατάστατος. Ἄλλοθεν σᾶς ἔγραψα, καὶ εἰς ἄλλον τόπον ἔλαβα τὴν ἀπόκρισίν σας. Τὴν μετοικίαν μου ταύτην ἀναμφιβόλως τὴν ἐσυμπεράνετε, ὅταν ἐμάθατε τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ εὐμενεστάτου μοι αὐθέντου εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς Οὐγγροβλαχίας, ἔχοντες προϋπάρχουσαν εἴδησιν, ὅτι συμπεριλαμβάνομαι κατ' εὐτυχίαν εἰς τὴν αὐθεντικὴν αὐλήν του. Ἀλλ' ἡ Πανιερότης της, διὰ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς μου, ἔλαβε τὰ προοίμια τῆς διὰ γραμμάτων κοινωνίας μας. Ἡ βάσις ἐκείνων τῶν προοιμίων ἦτον, ὅτι τὰ γράμματά μου πρέπει νὰ νομίζωνται ὡς ἐξομολογήσεις υἱοῦ πρὸς πνευματικὸν πατέρα, καὶ ἔλαβα περὶ τούτου φρονιμωτάτην καὶ σοφὴν ἀπόκρισιν. Τώρα λοιπὸν δὲν μένει ἄλλο, παρὰ νὰ δώσω ἀρχὴν εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν μας· πλὴν ἀντὶ νὰ διατρίβω εἰς ἄλλα πράγματα, περιεργείας ἁπλῆς, ἀναλαμβάνω ἀξιολογωτέρας ὑποθέσεις καὶ παρακαλῶ νὰ ἀναγνώσῃ τὰ γράμματά μου μὲ προσοχήν, διὰ νὰ τὰς ἐννοήσῃ καὶ νὰ τὰς διοικήσῃ, καθὼς ἀνήκει εἰς τὴν φρόνησίν της.

Ἡμεῖς ἤλθομεν δι' εὐχῶν της εἰς τὴν Βλαχίαν· ὁ αὐθέντης ἀνέλαβε τὰ πράγματα· εἶδεν ὅμως ἐν ταὐτῷ, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ κατορθώσῃ τοὺς κοινωφελεῖς σκοπούς του. Ὅλη ἡ μηχανὴ τῆς διοικήσεως διὰ τὴν ἀχρειότητα τῶν ὀργάνων της εἶναι τοιουτοτρόπως παραλελυμένη, ὥστε δὲν ἐπιδέχεται διόρθωσιν ἄνευ ἰσχυροῦ τινος καὶ προθύμως συναντιλαμβανομένου. Ἐν πρώτοις ὁ ἱερὸς κλῆρος, ὅστις ἤθελεν εἶσθαι τὰ μέγιστα συντελεστικὸς εἰς καλὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων, ἐὰν ἦτον σεβάσμιος ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον ἦθος, ὥστε ἐντρέπομαι νὰ περιγράψω τὴν ἀσχημοσύνην του. Ὅσα φαντασθῆτε ἀνάρμοστα εἰς ἱερὸν χαρακτῆρα, ὅλα ὑπάρχουσιν ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς πανιερωτάτους καὶ θεοφιλεστάτους. Ἔχει μερικὴν ἰδέαν ἡ Πανιερότης της· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπουσίαν της, ἡ διαφθορὰ ἐπολλαπλασιάσθη. Λαμβάνει ἀρχὴν τὸ κακὸν ἀπὸ τὸν ἀρχιποίμενα, καὶ μεταδίδεται εἰς ὅλους τοὺς περὶ αὐτὸν μὲ διαφόρους μετασχηματισμοὺς κατὰ τὰς αὐτῶν διαθέσεις. Ἔχει τινὰ διαφορὰν ὁ Ἀρτζεσίου ὡς πρὸς τοὺς λοιπούς, ἀλλὰ καθ' ὑπόκρισιν καὶ πονηρὰν ἀπάτην διὰ τοὺς σκοπούς του. Σκοπὸς δὲ αὐτοῦ κυριώτερος εἶναι ὁ διωγμὸς τῶν Γραικῶν ἀπὸ τὴν ἀρχιερατείαν τῆς Βλαχίας. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐξέλιπε τὸ σέβας τῶν χριστιανῶν πρὸς τὰ ἱερὰ διὰ τὸν κακοήθη βίον τῶν ἀρχιερέων, καὶ ὁ λόγος τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν Βλαχίαν μένει τῷ ὄντι ἀργὸς καὶ ἀδίδακτος. Ὥστε τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἐξεύρω, ποίαν κατάστασιν μέλλει νὰ λάβῃ ἡ Ἐκκλησία τῶν Βλάχων, ἐὰν μείνῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοιούτων ἀρχιερέων.

Ἡ δὲ διαφθορὰ τῶν ἀρχόντων εἶναι ὁμοίως ἀπερίγραπτος. Τοῦτο τὸ σύστημα ἐκ διαφόρων περιστάσεων τοιουτοτρόπως ἐξηχρειώθη, ὥστε εἶναι δυσκολώτατον νὰ συσταλῶσιν εἰς τὰ ὅρια τῆς κοσμιότητος. Ἄλλοτε ἦσαν ὀλίγοι καὶ τὸ κακὸν ἦτον φορητότερον· ἡ αἰσχροκέρδεια ὅμως τοῦ Καρατζᾶ, ὅστις ἐπώλει ὡς ἐν ἀγορᾷ τὰ ἀξιώματα, εἰς τοιαύτην ὑπερβολὴν ἐπλεόνασε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀρχόντων, ὥστε ἐγέμισεν ἀπὸ νεογενείους ἄρχοντας τὸ Βουκουρέστι, οἱ ὁποῖοι δὲν καταγίνονται εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ λάβωσι πραγματικὸν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸ ἀξίωμα, διὰ νὰ γυμνώνωσιν ἀνηλεῶς τοὺς τζαράνους καὶ νὰ θεραπεύωσι τὰ ἄλογα πάθη των. Ἐκ τούτου ἐγεννήθη ἐπιδημία ζηλοτυπίας εἰς τὴν πόλιν τοῦ Βουκουρεστίου· διεσχίσθησαν αἱ εὐγενεῖς οἰκογένειαι, ἀντιφέρονται πολλαχῶς, στασιάζουσι καὶ διαμάχονται, ὁ δὲ αὐθέντης διὰ πολλοὺς λόγους ἀναγκάζεται νὰ ὑπομένῃ. Ἐὰν ἡ κακοήθειά των ἔβλαπτεν αὐτοὺς μόνον, ὑπομονή· βλάπτει ὅμως τὸν ἀθῷον λαὸν τῆς Βλαχίας· διότι ὁ αὐθέντης αὐτοὺς πρέπει νὰ μεταχειρίζεται ὡς ὄργανα τῆς πολιτικῆς διοικήσεως, χωρὶς νὰ δύναται νὰ συστείλῃ τὰς ἁρπαγάς των. Εἶναι ἀνεκδιήγητοι αἱ καταχρήσεις, ὅσαι γίνονται εἰς τὴν τζάραν. Πῶς νὰ ἐμποδισθῶσιν; Ὁ αὐθέντης δὲν ἐπιχειρεῖ, διότι κατὰ τὰς παρούσας δυνάμεις του βλέπει ἀκατόρθωτον τὸ πρᾶγμα. Ἕκαστος τῶν ἀρχόντων ὑποτίθεται καθ' ἑαυτὸν δεύτερος ἡγεμών, καὶ τὸ φρονεῖ καὶ τὸ πιστεύει καὶ νομίζει κληρονομικὸν δικαίωμα τὴν λεηλασίαν καὶ ἁρπαγήν. Ὁ δὲ αὐθέντης μὴ δυνάμενος νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν λαὸν ἀπὸ τὰς χεῖρας των εἰς τοῦτο μόνον καταγίνεται, νὰ ἐμπνέῃ φρονήματα κοσμιότητος καὶ δικαιοσύνης ἐξ ἰδίων παραδειγμάτων, καὶ νὰ διδάσκῃ τοὺς Βλάχους ἄρχοντας τί σημαίνει ἡ λέξις Πατρίς. Ἀλλ' εἶναι ἄραγε δυνατόν, νὰ ρυθμίσῃ τις διὰ παραδειγμάτων καρδίας διεφθαρμένας ἐκ νηπιότητος, νὰ σωφρονίσῃ γέροντας πολιοὺς καὶ νὰ συστείλῃ ἀχαλίνωτον νεότητα;

Ἔγινε πολλάκις φροντὶς περὶ ἀνέσεως τοῦ λαοῦ τῆς Βλαχίας, καὶ οἱ φροντίζοντες ἐνόμισαν ὅτι πρέπει νὰ συστείλωσι τὰς προσόδους τῆς αὐθεντείας. Ἔπρεπε νὰ ἐπιμεληθῶσι περὶ συστολῆς τῶν ἀρχόντων, οἱ ὁποῖοι καταδυναστεύουσι τὴν τζάραν ἀτιμωρήτως, καὶ εἶναι τῷ ὄντι ἀληθεῖς βδέλλαι τῶν αἱμάτων τοῦ λαοῦ· ὅθεν οἱ μὲν ἄρχοντες βόσκουσι καὶ κατανέμονται τὰ προστυγχάνοντα, ὁ δὲ αὐθέντης κατήντησεν εἰς τόσην στενοχωρίαν, ὥστε δὲν ἠξεύρει, πῶς νὰ οἰκονομήσῃ τὴν αὐθεντείαν του, χωρὶς νὰ βλάψῃ τὴν τιμήν της. Τοῦτο τὸ κεφάλαιον εἶναι ἄξιον λόγου καὶ παρακαλῶ νὰ δώσῃ προσοχήν.

Κατὰ τὸ 1802 ἔτος ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβυς τῆς Ρωσίας Ταμάρας, θέλων νὰ ἀνακουφίσῃ τὴν τζάραν τῆς Βλαχίας, κατὰ τὰς εἰσηγήσεις τῆς αὐλῆς του, ἀνέλαβε τὴν περὶ τούτου πραγματείαν, καὶ διέταξεν οὕτω τὰ φορολογικὰ πράγματα, ὥστε ὁ ἡγεμονεύων εἰς τοῦτον τὸν τόπον τόσα μόνον νὰ λαμβάνῃ, ὅσα ἔδιδεν ἡ Βλαχία εἰς τὰ 1783. Ἐπὶ τῆς πραγματείας ταύτης τοῦ Ταμάρα ἡγεμόνευεν ἐνταῦθα ὁ Ὑψηλάντης Κωνσταντὶν — Βόδας, ὅστις κατὰ τὴν συνθήκην ταύτην ἀκριβῶς φερόμενος διέταξε τὰς προσόδους του εἰς 10 χιλιάδας πουγγίων, μετὰ τῶν λεγομένων ρουσουματίων, ἤγουν βαμάτων, ὀκνῶν καὶ τῶν λοιπῶν. Αἱ παρεκτροπαὶ τοῦ Καρατζᾶ ὑπηγόρευσαν νὰ ἀνακαινισθῇ ἡ τοιαύτη συνθήκη καὶ νὰ φυλαχθῇ ὡς ἱερά. Ἡμεῖς λοιπὸν ἐλθόντες ἐνταῦθα καθυπεβλήθημεν εἰς ἐκείνην τὴν ἐπὶ Ταμάρα διάταξιν, καθ' ἣν ὁ Ὑψηλάντης, ὡς εἴρηται, ἐλάμβανε κατ' ἔτος ὁλικὴν πρόσοδον φορολογίας καὶ ρουσουματίων 10 χιλιάδες πουγγίων. Οὐδεὶς ὅμως ἐστοχάσθη ὅτι ἐπὶ Ὑψηλάντη τὸ φλωρὶ εἶχεν ἑπτὰ γρόσια, καὶ ὅτι σήμερον ἔχει δεκαπέντε. Ἤγουν δὲν παρετηρήθη παντελῶς ἡ οὐσιώδης κατάστασις τῶν νομισμάτων καὶ ἡ ἐντεῦθεν αὔξησις τῆς τιμῆς τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐθεωρήθη ἁπλῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν γροσίων, ὡσὰν νὰ μὴ πληρώνῃ ὁ αὐθέντης τὰ πράγματα σήμερον κατὰ τὴν τρέχουσαν τιμήν. Ὁ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μὲν τζαράνος ἐπὶ Ὑψηλάντη ἐπώλει τὸν καρπόν του, παραδείγματος χάριν, ὡς 10 καὶ ἔδιδε πρὸς τὸν αὐθέντην 4· τώρα πωλεῖ τὸν καρπόν του 25, πρὸς δὲ τὸν αὐθέντην προσδιωρίσθη νὰ δίδῃ πάλιν τὰ τέσσαρα. Ἀλλ' εἰς τὴν Καμάραν τοῦ αὐθέντου, εἰς τὰ σιτηρέσια τόσων ἀνθρώπων, εἰς τὰ ἐνδύματα, εἰς τὰ διάφορα ἀγοράσματα, εἰς τὰς ἀδιακρίτους καὶ ἀφεύκτους ἀπαιτήσεις τῶν ἰσχυροτέρων, εἰς τόσα καὶ τόσα δαπανήματα τῆς αὐθεντείας, τὰ ὁποῖα δὲν δύναται ὁ αὐθέντης νὰ ἀποφύγῃ διότι λέγεται ἀπειθής, εἰς ταῦτα, λέγω, τὰ ἔξοδα ἡ αὐτὴ ἆρά γε φυλάττεται ἀναλογία; Ὅταν ὁ αὐθέντης ὁ Σοῦτζος δίδῃ τριπλάσια καὶ πενταπλάσια, παρ' ὅσα ἔδιδεν ὁ Ὑψηλάντης, πῶς γίνεται νὰ λαμβάνῃ ὅσα ἐκεῖνος ἐλάμβανεν. Ἡ διάταξις αὕτη, καθ' ἣν δὲν ἐθεωρήθη παντελῶς ἡ οὐσιώδης τιμὴ τοῦ νομίσματος, ἔφερε τὸν αὐθέντην εἰς ἀμηχανίαν. Δὲν ἐξεύρει πόθεν ἔχει νὰ πληρώνῃ τὰ χρέη του, πῶς νὰ ἐξαρκέσῃ εἰς τόσας χάριτας καὶ δωρεάς, αἱ ὁποῖαι καθωσιώθησαν διὰ τοῦ χρόνου καὶ ἀφεύκτως ἀπαιτοῦνται ἀπὸ τὴν αὐθεντείαν, καὶ πῶς τέλος πάντων, νὰ συντελέσῃ κατὰ τὴν φιλογένειάν του εἰς τὰ καθημερινὰ προβλήματα τῶν Γραικῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν γνωρίζουσι τὴν κατάστασιν τῆς αὐθεντείας, ἀλλὰ νομίζουσι τὸν αὐθέντην δυνάμενον ὅλα τὰ πράγματα, καὶ ὅταν δὲν συντελῇ, διότι δὲν ἔχει, ἐκεῖνοι ψυχραίνονται, ὑπολαμβάνοντες τὴν ἔνδειαν ἀδιαφορίαν. Ἐγὼ τῇ ἀληθείᾳ ἀπορῶ, διότι κάλλιστα γνωρίζω τὰ χρέη του. Πρὸ τοῦ πολέμου αὐθέντευσεν, ἐπλήρωσε διὰ τὰ δαπανώμενα εἰς τὴν ἀναγόρευσιν τῆς αὐθεντείας· οἱ τόκοι ὑπερέβησαν τὰ κεφάλαια τῶν χρεῶν του, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἀναγκάζεται νὰ λαμβάνῃ τόσα κατὰ τὸν ἀριθμόν, ὅσα ἔκρινεν ἱκανὰ ὁ Ταμάρας ἐπὶ Ὑψηλάντη, ἤγουν 10 χιλιάδες πουγγία, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ λαμβάνῃ 25, χωρὶς νὰ ἀνατρέπεται ἡ κατὰ συνθήκην διάταξις, διότι τὰ σήμερον 25 ὡς πρὸς τὰ τότε 10 κατὰ τὸν ἀριθμὸν διαφέρουσιν, ὄχι κατὰ τὴν οὐσιώδη τιμήν.

Πανιερώτατε Πάτερ! Ἡ ἡγεμονία τοῦ αὐθέντου μου ἔχει πολλὰς δεινότητας· ἐκ τῶν εἰρημένων ἡ πανιερότης της ἐνόησε τὰς κυριωτέρας, πρῶτον, ὅτι θέλει νὰ διοικήσῃ τὴν Βλαχίαν ἀξίως τῆς ὑπολήψεώς του, καὶ δὲν δύναται διὰ τὴν ἀνίκητον κακοήθειαν τῶν ἀρχόντων καὶ διαφθορὰν τῶν ἀρχιερέων· καὶ δεύτερον ὅτι θέλει νὰ φανῇ ἀκριβὴς ἐκπληρωτὴς τῶν χρεῶν του, καὶ δὲν ἐξαρκεῖ διὰ τὴν ἄμετρον χρηματικὴν ἀπορίαν του. Διὰ ταῦτα λοιπὸν γράφει πρὸς τὴν Πανιερότητά της ὡς πρὸς πνευματικὸν πατέρα του, καὶ δι' αὐτῆς ἐπικαλεῖται τὸν κόμιτα εἰς βοήθειαν καὶ σύνδρομήν. Ὁ αὐθέντης πρὸ χρόνων γνωρίζει τὰς ἀρετὰς τῆς Πανιερότητός της· δὲν γνωρίζει τὸν χαρακτῆρά της ἐκ μόνης τῆς γενναιότητος, τὴν ὁποίαν ἐδείξατε εἰς τὰ ὀρφανὰ τοῦ μακαρίτου Σπαθάρη Κωστάκη, καθὼς σᾶς ἔγραψα εἰς τὸ πρῶτον γράμμα μου· ἔχει πολλὰς ἄλλας ἀποδείξεις τῆς διαθέσεως καὶ τοῦ νοός της, καὶ τῆς καρδίας της· ἀφ' οὗ μάλιστα ἦλθεν εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἔτι μᾶλλον ἐνόησε τί ἐστιν Ἰγνάτιος, διότι καὶ τὰ ἄψυχα σώματα τῆς πόλεως ταύτης μαρτυροῦσι τὴν ἀρετήν της. Τρέφει λοιπὸν χρηστὰς ἐλπίδας, ὅτι διὰ τῆς Πανιερότητός της, θέλει λάβει ἰσχυρόν ἀντιλήπτορα, τὸν Ἐκλαμπρότατον κόμιτα, διὰ νὰ δυνηθῇ καὶ τῶν ἀρχόντων τὴν κακοήθειαν νὰ συστείλῃ, καὶ κοινωφελῆ πράγματα νὰ καταστήσῃ, καὶ πόρους νὰ ἀνοίξῃ ἱκανοῦ χρηματισμοῦ χωρὶς νὰ βλάψῃ τὰ καθεστῶτα, καὶ τὰ διὰ συνθηκῶν καθιερωμένα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διατάγματα. Τόνος εἰς τὴν ἡγεμονίαν καὶ πόρος χρηματισμοῦ εἶναι ἀναγκαιότατα καὶ παρακαλῶ νὰ τὸ ἐννοήσετε, διὰ νὰ συνδράμετε προθύμως. Ἀσθενὴς ὢν ὁ αὐθέντης, δὲν δύναται νὰ συστείλῃ τὰς ἁρπακτικὰς χεῖρας τῶν ἀρχόντων. Πτωχὸς ὢν ὁ ἡγεμών, πῶς δύναται νὰ ὠφελήσῃ καὶ τοὺς ὁμογενεῖς του. Ἔχετε εἰς τοῦτο πολλὰς ἀνθυποφορὰς καὶ ἀντιστάσεις· ἤγουν δύνασθε νὰ ἐρωτήσετε ἀμοιβαίως: Ἰσχυρὸς ὢν ὁ αὐθέντης, ἂν συμβαίνῃ νὰ εἶναι καὶ κακοποιός, πόσην βλάβην δὲν θέλει προξενήσει; Πλούσιος ὤν, ἂν εἶναι καὶ μισόκαλος, τί ἐλπίζομεν; Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις μὲ ἀναγκάζουσι νὰ χαρακτηρίσω τὸν αὐθέντην· ἀλλὰ δὲν ἐπιχειρῶ, διότι ὡς δοῦλος τῆς Ὑψηλότητός του, δὲν εἶμαι ἀξιόπιστος. Τοῦτο μόνον λέγω, ὅτι δύνασθε νὰ δοκιμάσετε, καὶ κατὰ τὴν πεῖράν σας, ἢ νὰ διαμείνετε συντρέχοντες καὶ βοηθοῦντες, ἢ νὰ παύσετε ὡς ἀπατώμενοι. Ὁ αὐθέντης δὲν εἶναι εἰς τὴν Ἀμερικήν. Πᾶσα πρᾶξίς του θέλει εἶσθαι φανερωτάτη· ἀρκεῖ μόνον νὰ εὕρετε ἄνθρωπον, ὅστις ἀπαθῶς φερόμενος, νὰ σᾶς ἀναγγέλλῃ τὴν ἀλήθειαν γυμνὴν καὶ ὄχι περιενδεδυμένην· ἔπειτα ὁ αὐθέντης δὲν θέλει πλούτη, δὲν ζητεῖ θησαυρούς, δὲν ἀποβλέπει εἰς τὰς 25 χιλιάδας πουγγίων, κατὰ τὴν εἰρημένην ἀναλογίαν, ἀπαιτεῖ ὅμως τὰς δεκαπέντε, διότι ἄλλως δὲν δύναται νὰ βασταχθῇ. Καὶ τὰ προσωπικὰ χρέη του εἶναι ὑπέρογκα καὶ τῆς αὐθεντείας αἱ δαπάναι ὑπέρμετροι καὶ ἀνοικονόμητοι. Ἀλλ' ἡ τζάρα δύναται ἄραγε νὰ δίδῃ δεκαπέντε χιλιάδας; καὶ μήπως σήμερον ἐπὶ τῆς τοιαύτης διατάξεως δὲν δίδει ὄχι 15, ἀλλὰ 25; Περὶ τούτου μὴ ἀμφιβάλλετε· δίδονται τῇ ἀληθείᾳ τόσαι χιλιάδες, καὶ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει ἄλλην διαφοράν, πλὴν ὅτι δὲν τὰς λαμβάνει ὁ αὐθέντης, ἀλλὰ οἱ ἄρχοντες διὰ τῶν ἀπείρων καταχρήσεων τὰς ὁποίας ἔπεται νὰ ἐμποδίσῃ ὁ ἡγεμών, ὅταν λάβῃ στήριγμα καὶ τόνον, ὅστις διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται ὁμοίως, ὡς ἀναγκαιότατος. Αἱ χρεῖαι τοῦ τζαράνου εἶναι φυσικαὶ καὶ ὀλιγώταται· οἱ δὲ τρόποι τῶν χρηματισμῶν του εἶναι πολλοί. Ἡ ἐπικαρπία ἔφθασεν εἰς τιμὴν μεγάλην· ὅταν ὁ αὐθέντης λάβῃ χεῖρα βοηθείας, θέλει ἐμψυχώσει τὴν Γεωργικήν, θέλει περιθάλψει τὴν ζωοτροφίαν καὶ τὸ κυριώτερον θέλει ἀνακουφίσει τὸν λαὸν ἀπὸ τὸ ἀρχοντικὸν βάρος, τὸ ὁποῖον τὸν καταθλίβει τῷ ὄντι καὶ τὸν τυραννεῖ. Ἐν συντόμῳ, σεβασμιώτατε δέσποτα, ἡ μεταβολὴ τοῦ Κλήρου, ἡ συστολὴ τῶν ἀρχόντων, ὁ ἱκανὸς χρηματισμὸς τοῦ αὐθέντου, εἶναι ἀναγκαιότατα πράγματα. Δὲν γράφω συνηγορῶν, ἀλλ' ὁμολογῶν τὴν ἀλήθειαν. Οἱ μὲν ἄρχοντες ζητοῦσι τὴν ἀλλαγὴν τῶν ἀρχιερέων, πλὴν θέλουσιν ἀντὶ τούτων αὐτόχθονας καὶ ὄχι Γραικούς. Ἡ Πανιερότης της κάλλιστα γνωρίζει τὸ ἱερατεῖον τῆς Βλαχίας· εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῶσιν ἐκ τῶν ἐντοπίων ἱερεῖς ἄξιοι τοιούτου βαθμοῦ; Ἔπειτα συμφέρει νὰ ἀποκλεισθῶσιν οἱ Γραικοὶ ἀπὸ τὴν ἀρχιερατείαν τῆς Βλαχίας; Ἀλλ' ὁ σκοπὸς τῶν Βλάχων δὲν προχωρεῖ μέχρι τούτου· θέλουν νὰ ἀποβάλωσι τοὺς Γραικοὺς ἀπὸ ὅλα τὰ ἀξιώματα τῆς αὐθεντείας, καί, εἰ δυνατόν, νὰ καταστήσωσι καὶ ἡγεμόνα ἐντόπιον. Καὶ εἰς ποῖον ἄλλο ἔθνος χρεωστοῦσιν οἱ Βλάχοι τόσην εὐγνωμοσύνην, ὅσην εἰς τοὺς Ἕλληνας; Καὶ αὐτοὶ οἱ εὐτελέστεροι κάτοικοι τῆς Τουρκίας ὠφέλησαν τὴν Βλαχίαν, διότι μετεκόμισαν ἐνταῦθα πολλὰ σπέρματα καὶ φυτεύματα, εἰς τοὺς Βλάχους ἄγνωστα. Ἡ ἀμπελουργία καὶ ἄλλαι πολλαὶ φυτουργίαι ἀπὸ τῆς ξένης ἔλαβον ἀρχὴν εἰς τοῦτον τὸν τόπον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀλλ' αὐτοὶ βλέπουν Γραικόν, κακῇ τύχῃ, τὸν Νεκτάριον καὶ καταδικάζουσιν εἰς ἐξορίαν ὅλους τοὺς Γραικούς, καὶ δὲν ἐνθυμοῦνται, ὅτι ὁ Ἰγνάτιος εἶναι γέννημα τῆς Γραικίας. Ὁ αὐθέντης εἶναι ἀδύνατον νὰ στέρξῃ τὴν τοιαύτην ξενηλασίαν καὶ πρέπει νὰ λάβῃ δύναμιν, διὰ νὰ φέρῃ πάλιν Γραικοὺς κατ' ἐκλογήν, ἐπειδὴ ἡ μεταβολὴ τῶν ἀρχιερέων εἶναι ἄφευκτος, διὰ τὴν ἀκατάπαυστον ἐπιμονὴν τῶν ἀρχόντων. Ἔγραψα τόσα φύλλα, καὶ πάλιν δὲν εἶπα τίποτε. Πόσα βιάζομαι νὰ σιωπήσω, διότι θέλουν σᾶς φανῇ ἀπίθανα. Εἶναι χρεία νὰ διαταχθῇ τὸ σχολεῖον, καὶ νὰ λάβῃ τοὺς ἀναγκαίους διδασκάλους. Τὰ αὐθεντικὰ λεγόμενα Μοναστήρια, τὰ ὁποῖα κατέτρωγον ἕως τώρα οἱ αὐθένται καὶ οἱ ἄρχοντες, πρέπει νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς κοινωφελῆ καλὰ καὶ ὁ αὐθέντης εὑρίσκεται εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ προφανῶς ὠφέλιμα καὶ σωτηριώδη. Δότε πόρον ἱκανοῦ χρηματισμοῦ εἰς τὸν αὐθέντην διὰ νὰ φυλάξῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς αὐθεντείας, διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν λαὸν ἀπὸ τόσας καταχρήσεις, καὶ ἡ Βλαχία τοιουτοτρόπως κερδαίνει πολλαπλάσια.

Καὶ αὖθις ἀσπάζομαι τὴν χαριτόβρυτον δεξιάν της καὶ μένω

τῆς Πανιερότητός της υἱὸς ἐν Χῷ

καὶ ταπεινότατος δοῦλος

Μ.[1]

ᾳωιθῳ Φεβρουαρίου ιζ'.

Ἐν Βουκουρεστίῳ

Ἡ ἀλληγογραφία τοῦ αὐθέντου μετὰ τῆς Πανιερότητός της καὶ μετὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου κόμιτος, θέλει εἶσθαι εἰς τὸ ἑξῆς συνεχής. Παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μᾶς ὁδηγήσετε εἰς τὴν ἀσφαλεστέραν ὁδόν, νὰ μᾶς διδάξετε πῶς πρέπει νὰ φερώμεθα κατὰ τοῦτο, διὰ νὰ μὴ συμβῇ ποτὲ νὰ παραπέσῃ γράμμα μας, καὶ ἀναγνωσθῇ. Δὲν εἶναι ἱκανὴ μόνη ἡ μεταβολὴ τῶν ὀνομάτων, καθὼς νομίζει ὁ φίλος· ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ μᾶς στείλῃ καὶ ἡ Πανιερότης της καὶ ὁ κόμις τζίφραν τοιαύτης συνθήκης, ὥστε νὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξηγηθῇ.

107

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ' 45)

Σεβασμιώτατε Πάτερ!

Ἔλαβα τὴν ἀπὸ 11/23 Ἀπριλίου πανίερον ἐπιστολήν σου καὶ ἡσύχασα μαθών, ὅτι κατευοδωθεὶς ὁ Χαρισάκης ἐνεχείρισε πρὸς τὴν Πανιερότητά σου τὰ γράμματά μου ἀσφαλῶς. Δι' ὀλίγων μὲ εἶπες πολλά, καὶ ὅπωσοῦν μ' ἐχαροποίησες. Περιμένω πλατύτερα γράμματά σου καὶ πληροφορίαν τῆς πρὸς ἐμὲ διαθέσεως τοῦ ἀξιολόγου φίλου Μακρινοῦ. Ἡ

---

[1] Πρόκειται περὶ τοῦ *Μιχαλάκη Μάνου* ὅστις διὰ χρυσοβούλλου τοῦ ἡγεμόνος Βλαχίας Ἀλεξάνδρου Νικολάου Σούτσου ἀπὸ 26 Φεβρουαρίου 1819 διωρίσθη μέγας Βόρνικος τῆς ἄνω Τσάρας. (Documente din Secolele al XVI - XIX privitoare le Faniglia Mano. Culese... de Constantin George Mano. Bucuresti 1907, σ. 432-433). Οὗτος ὑπηρέτει καὶ ἐπὶ ἡγεμόνος Ἰω. Καρατζᾶ ὡς μέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φράσις τοῦ γράμματός σου «ὅτι χρειάζεται ὑπομονή, γνῶσις, ζήτησις ἐπίμονος καὶ μέθοδος καλή», αὕτη λέγω ἡ φράσις μὲ διδάσκει τῷ ὄντι σοφώτατα, τί τὸ πρακτέον πρὸς καλὴν ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεώς μου· καὶ ἂς μὴ ἀμφιβάλλῃ ἡ Πανιερότης σου, ὅτι οἴκοθεν φέρομαι τοιουτοτρόπως· διότι κάλλιστα γνωρίζω τὰς περιστάσεις. Ἔχω μάρτυρα εἰς τοῦτο τὸν Φαρμάκην, ὅστις ἔλαβεν ἐνδείξεις ἱκανὰς τοῦ τρόπου μου καὶ τῆς προσοχῆς μου εἰς τὴν διατήρησιν τῶν καθεστώτων. Ὁ ρηθεὶς οὗτος ἔπεται νὰ ὁμολογῇ, ὅτι εἶναι κατὰ πάντα εὐχαριστημένος, διότι οὐ μόνον ἐκπληρῶ τὰ χρέη μου ὡς ἐπιστάτης τοῦ ὑποστατικοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅτι συντελῶ κατὰ δύναμιν εἰς τὰς ὑποθέσεις ἐκείνας, τὰς ὁποίας αὐτὸς ἀνέλαβε νὰ ἐπιμελῆται νὰ τελειώσῃ πρὸς ὄφελος τῆς Κώμης. Ὅθεν καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον εἶμαι ἄξιος τῆς προστασίας καὶ τοῦ Φαρμάκη καὶ τοῦ Μακρινοῦ καὶ ὅλης τῆς Κώμης. Τῇ ἀληθείᾳ, ἐὰν δὲν λάβω τὴν ζητουμένην συνδρομήν, καὶ ἐγὼ ἀδικοῦμαι, μὴ δυνάμενος νὰ γεωργήσω τὸ ὑποστατικόν, καθ' ἣν ἀπαιτεῖ φιλοπονίαν, ὡς κεχερσωμένον καὶ δι' ὅλου ἀκαλλιέργητον καὶ ἡ Κώμη ζημιοῦται πολλαχῶς, καθότι διὰ νὰ προσελκύσω τοὺς συντελεστικοὺς καὶ ἀναγκαίους ἀνθρώπους, δὲν πρέπει νὰ εἶμαι πτωχός. Ἐδῶ τὰ πράγματα κατορθοῦνται διὰ φίλων καὶ ἡ φιλία εἰς τὸν τόπον μου, κακῇ τύχῃ, ἀγοράζεται. Δι' ὅλα ταῦτα καὶ ἐπιμένω καὶ ἐπιμενῶ εἰς τὰ ζητήματά μου καὶ πρὸ πάντων ἀπαιτῶ νὰ θεωρηθῇ τῶν νομισμάτων ἡ κατάστασις κατὰ τὴν εἰδικὴν ποιότητα τοῦ μετάλλου, διὰ νὰ φυλαχθῇ τοὐλάχιστον ὁ μέσος ὅρος τῆς νομισματικῆς ζημίας. Ἐπαναλαμβάνοντες τὴν ἀνάγνωσιν τῶν προσταλέντων γραμμάτων μου, θέλετε ἐννοήσει τὸ ζήτημά μου.

Ἐγὼ ἐν τούτοις ἐνοχλούμενος καθ' ἡμέραν ἀπὸ τὴν ἐπιμονὴν τῶν γερόντων τοῦ χωρίου, ἠναγκάσθην νὰ φυτεύσω εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Κουτζούρων ἄλλο ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ καὶ ἀκάρπου φυτοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν ρίζαν πρὸ πολλοῦ οἱ γέροντες τοῦ χωρίου ὁμοφώνως κατεγίνοντο νὰ πελεκήσουν. Τὸ ἀντιφυτευθὲν φυτὸν εἶναι μὲν ἰθαγενές, πλὴν κατὰ τὴν κοινοτέραν μαρτυρίαν ἐκαρποφόρει καλὸν καρπὸν καὶ ἐπὶ ἀνίκμου γῆς τῆς Σεβαστῆς λεγομένης. Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος· ὅταν δὲ τεθῇ εἰς τάξιν ἡ μεταξύ μας ἀλληλογραφία, θέλω γράψει τῇ Πανιερότητί σου καὶ εἰδήσεις τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀσπάζομαι τὴν χαριτόβρυτον δεξιάν σου, Σεβαστὲ Πάτερ, καὶ εὐχόμενος ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ὑγείας σου μένω

τῆς Πανιερότητός σου υἱὸς ἐν Χῷ καὶ πρόθυμος δοῦλος

Μ.

ϛωιθῳ Μαΐου ε΄/ιζ΄. Ἐκ Βουκουρεστίου

γας Λογοθέτης τῆς κάτω Τσάρας. (Ducumente... Mano, σ. 431-433). Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ μεγάλου Βορνίκου ὅρα Δ. ΦΩΤΕΙΝΟΥ, Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας, τόμ. Γ΄. σσ. 460-463. Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ μεγάλου Λογοθέτου ὅρα α ὐ τ ό θ ι, σ. 464. Ὁ Μιχαλάκης Μᾶνος, ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὰς ἐπιστολάς του, ὑπῆρξεν ὁ ἐξ ἀπορρήτων τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Ν. Σούτσου (1819-1821).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

108

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 46)

Σεβασμιώτατε Πάτερ!

Ὁ προκάτοχος αὐθέντης Καρατζᾶς, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀδικημάτων, καὶ τοῦτο ἐσχάτως ἔπραξε, τὸ νὰ λάβῃ ὡς ἴδια ὑπὲρ τὰς τριακοσίας καὶ ἑξήκοντα χιλιάδας γρόσια, ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς ἐμὲ τὸν διάδοχον, κατὰ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς αὐθεντικῆς Βιστιαρίας. Τοῦτο τὸ ἀδίκημα ὑπὸ πάντων μαρτυρεῖται καὶ ὁμολογεῖται· καὶ περὶ τούτου ἐδόθη εἰς ἐμὲ ἀναφορὰ μὲ τὰς ὑπογραφὰς ὅλων τῶν ἐν πράγμασιν ἀρχόντων τοῦ αὐθεντικοῦ διβανίου. Τὸ ἴσον αὐτῆς περικλείεται πρὸς τὴν Πανιερότητά της, διὰ νὰ ἐννοήσῃ τὸ δίκαιον καὶ νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ τοῦ Κόμιτος περὶ τούτου. Ἐγώ, ὡς ἡγεμονεύων εἰς τὴν Βλαχίαν χώραν ὑπόσπονδον τῆς Ρωσίας κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἱερῶν συνθηκῶν, συνυπάγομαι ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ρωσικοῦ κράτους καὶ ἔχω δικαίωμα νὰ καταφεύγω εἰς τὸν θεόστεπτον Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον, ὁσάκις ἀδικοῦμαι. Ἡ μεγαλειότης του δύναται νὰ ἐκτείνῃ χεῖρα δικαιοσύνης, ὅπου εὑρίσκεται ὁ Καρατζᾶς καὶ νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὸ δίκαιόν μου. Παρακαλῶ λοιπὸν νὰ προπαρασκευάσῃ περὶ τούτου τὸν Κόμιτα, διὰ νὰ μὴ μείνω μέχρι τέλους ἠδικημένος ἐκ προφανοῦς ἁρπαγῆς. Λέγω δὲ νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν Ἐκλαμπρότητά του, διότι ἐγὼ κατὰ τὸν τακτικὸν τρόπον φερόμενος, μελετῶ νὰ ἀναφέρω τὸ δίκαιόν μου εἰς τὸ Δεβλέτι. Ἐκεῖθεν δὲ ἔπεται νὰ δοθῇ νότα περὶ τούτου πρὸς τὸν Πρέσβυν τῆς Ρωσίας, ἡ δὲ ἐξοχότης του θέλει ἀναφέρει τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν αὐλήν του. Αὕτη, ὡς πρὸς ἐμέ, εἶναι ἡ εὐθεῖα ὁδός, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀκολουθήσω, διὰ νὰ εἰσαγγείλω τὸ δίκαιόν μου. Ὅταν λοιπὸν εὑρεθῇ προπαρεσκευασμένος ὁ Κόμις, θέλει συνεργήσει ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ δυνάμει τοῦ Αὐτοκράτορος, ὅπου καὶ ἂν εὑρεθῇ ὁ Καρατζᾶς, ἀναγκάζεται νὰ ἀποδώσῃ τὰ ἀπαιτούμενα χρήματα.

Ταύτην τὴν εἰς ἐμὲ ἰδιαιτέρως ἀναφερομένην ὑπόθεσιν, τὴν ἀφιερώνω εἰς τὴν Πανιερότητά της καὶ ὅπως τὴν οἰκονομήσῃ, μένω εὐχαριστημένος. Ἡ Πανιερότης της γνωρίζει τοὺς τρόπους καθ' οὓς πρέπει νὰ διοικηθῇ τὸ πρᾶγμα· καὶ εἰς ἐμὲ δὲν μένει ἄλλο νὰ εἰπῶ, πλὴν ὅτι εἶμαι πρόθυμος νὰ βαδίσω κατὰ τὴν ὁδηγίαν της.

[Ἀλέξανδρος Σοῦτσος]

109

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄ 63)

Buyukdéré près de Constantinople
28 Avril 1819 v. s.

Monseigneur

J'ai eu l' honneur de recevoir la lettre que Votre Éminence a bien voulu m' adresser en date du 10. Fevrier passé, de Pise. Je la dois à l' amitié de Mr le

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Comte de Capodistrias, et certes c' est un nouveau motif pour moi de l' apprécier.

La personne dont la lettre de Votre Éminence fait mention a bien des erreurs et des torts envers la Russie à se reprocher depuis l' époque de l' occupation. La Mission Impériale n' ignore aucun des détails. Mais il est également juste d' avouer que depuis quelque temps cette même personne fait tout son possible pour nous porter à oublier le passé et vient de rendre plusieurs services importants. Je me flatte de mon côté de lui avoir déjà été d' une assez grande utilité; je compte l' être encore davantage à l' avenir, tant que son plan de conduite actuelle sera suivi. La recommandation dont elle est honorée ne saurait être d'un poids minime aux yeux de la Cour Impériale et de Ses Ministres.

En me félicitant, Monseigneur, de ce commencement de relations avec Vous, je saisis cette occasion pour Vous faire agréer les sentiments de la haute considération, avec laquelle j'ai l' honneur d' être,

Monseigneur,
de Votre Éminence
le très humble et très obéissant serviteur
Baron de Stroganoff.

(Παρὰ πόδας τῆς α' σελ.): *Ἀ Son Éminence Mgr le Métropolitain Ignace à Pise.*

110

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε' 64)

Valdagno près de Racquaro
Le 22 Mai /3 Juin 1819.

C' est votre ami le Baron de Hahm qui est venu me voir au Courrier de Rome. que je charge de vous faire visite Monseigneur et de vous donner de mes nouvelles, Corfou a manqué me tuer de belle. Cependant j'en suis sorti avec la pleine satisfaction de tout le monde, et sur tout des Anglais. Mais tant de contrainte devait attaquer mes entrailles. C'est ce qui est arrivé. Heureusement j' en suis quitte. Et depuis deux jours que je suis ici et que je prends les eaux je me sens renaître. Je ne vous écris pas une plus longue lettre, parceque les médecins prétendent qu' en prennant les eaux il ne faut point écrire. Vous avez certainement vu la Comtesse Edling, qui je voudrais être de la partie. Je vous écrirai encore avant de quitter Racquaro.

Donnez moi votre bénédiction.

Votre devoué
Capodistria.

Ἀ Monseigneur Métrop. Ignace. Pisa.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

111

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 37)

Τὴν θεοπρόβλητον αὐτῆς ἁγίαν πανιερότητα ἐν εἰλικρινοῦς ψυχῆς διαθέσει ταπεινῶς προσκυνῶ.

† Δὲν ἐκουράσθη ἡ ταχύπτερος καὶ βροντόφωνος φήμη της νὰ φθάσῃ καθὼς πανταχοῦ καὶ εἰς τὴν ἰδικήν μας ταύτην ἐσχατιάν, Πανιερώτατε δέσποτα· διὸ μὲ μεγάλον ζῆλον ἀκούσαμεν ἅπαντες τὰ ὄντως γενναῖα καὶ θεάρεστα κατορθώματά της καὶ τὴν πρὸς ἅπαντας τοὺς αὐτόσε ἀσκουμένους τῆς Ἑλλάδος νέους φιλόφρονον καὶ γενναίαν διαφένδευσιν καὶ ἀποδοχήν. Δὲν ἐμακάρισα ὀλιγώτερον τοῦ ἔχοντος ὑμᾶς τόπου, τοὺς κατὰ καλὴν τύχην εἰς τὸν χρυσόν της αἰῶνα γεννηθέντας νέους, οἵτινες τῷ ὄντι θέλουν γένει διὰ μέσου της τὸ καύχημα τῆς Γραικίας καὶ ἡ ἀνανέωσις τοῦ ἤδη σεσαθρωμένου γένους μας· δὲν ἐδυνήθην νὰ ἐκτελέσω ἐκ μέρους μου ἄλλο τι, διὰ νὰ ἀποδείξω τὴν μεγάλην μου εὐχαρίστησιν καὶ διακαῆ ζῆλον, παρὰ νὰ δώσω αἰτίαν εἰς τὴν φιλευεργετικὴν καὶ καλοκάγαθον διάθεσίν της, διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἐπιφέροντος τὸ παρὸν ταπεινοῦ ἀνεψιοῦ μου, ὅστις ἔρχεται πρὸς ἐξακολούθησιν μαθημάτων, ἔχων πρώτην βοήθειαν τὸ ἰδικόν της θάρρος καὶ συνίσταται δι' ἐμοῦ εἰς τὴν ἰδικήν της ἀγάπην, ἐπαγγελλόμενος ὅτι θέλει τὸν ἔχει ὑπὸ τὴν σκέπην της, ὁδηγοῦσα αὐτὸν εἰς πᾶν ἀγαθόν. Ἐλπίζω δὲ νὰ γένῃ αἴτιος τῆς μεταξὺ ἡμῶν ἀλληλογραφίας, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ καὶ τὸ μετρῶ ἓν ἀπὸ τὰ ἱερὰ καθήκοντα καὶ τιμὴν ἰδικήν μου. Ἐκ τῆς πείρας δὲ ἴσως τῇ γένῃ οἰκειότερος, διδοὺς μόνην αἰτίαν ἐγώ· Αἱ δὲ πανίεροι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μετ' ἐμοῦ.

ᾳωιθ΄ Αὐγούστου ιγ΄

Τῆς ὑμετέρας σεβασμιωτάτης πανιερότητος δοῦλος ταπεινὸς
καὶ ὅλως εἰς τὰς δεσποτικὰς προσταγὰς
ὁ Ρηθύμνης Γεράσιμος [1].

112

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 38)

Σεβασμιώτατε πάτερ καὶ Δέσποτα

Τὴν ὑμετέραν Σεβασμιωτάτην μοι πανιερότητα ταπεινῶς προσκυνῶ, πανευλαβῶς ἀσπαζόμενος τὰς σεβασμίας αὐτῆς χεῖρας.

Ἐκ φήμης διατρεχούσης πανταχόσε ἀκούων καὶ ὁ ταπεινὸς δοῦλός της τὸ ἐθελάγαθον, φιλόκαλόν τε καὶ εὐεργετικὸν τῆς σεβασμιότητός της πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς, καὶ μὲ ὅλον

---

[1] *Γεράσιμος Περδικάρης* ἢ *Κοντογιαννάκης* ἐπίσκοπος Ρεθύμνης· ἐφυλακίσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων (1821) καὶ μετὰ ταῦτα ἀπηγχονίσθη ἐν Ρεθύμνῃ τῷ 1822 (Ν. Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗ, Εἰδήσεις καὶ ἔγγραφα τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἐπὶ Τουρκοκρατίας. ΕΕΒΣ, Ι΄ [1933], σ. 213).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁποὺ διὰ τὴν πολυχρόνιον ἀπουσίαν της ἀπὸ τῆς φίλης πατρίδος της Ἑλλάδος, δὲν ἔφθασα νὰ τὴν γνωρίσω προσωπικῶς, θαρρῶν ὅμως εἰς τὸ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς εὐεργετικόν της, τολμῶ νὰ ἐμφανισθῶ πρὸς τὸ ἀξιάγαστον αὐτῆς ὑποκείμενον διὰ τοῦ παρόντος μου ταπεινοῦ, καὶ προσφέρων αὐτῇ τὰς υἱϊκάς μου εὐλαβητικὰς προσκυνήσεις, νὰ τὴν παρακαλέσω νὰ μὲ κατατάξῃ εἰς τὴν σειρὰν τῶν πνευματικῶν της υἱῶν καὶ δούλων καὶ νὰ μοὶ προστάττῃ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ τῇ δουλεύω κατὰ χρέος εἰς τὰ ἐπ' ἐμοὶ καὶ θέλω τῇ γνωρίσει κατὰ τοῦτο οὐ μικρὰς τὰς χάριτας. Τολμῶ νὰ τὴν παρακαλέσω νὰ ἐγχειρήσῃ τὸ περικλειόμενον γράμμα μου πρὸς τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην Καρατζᾶν, ὁμοίως καὶ ἓν πακιέτον ὁποὺ θέλει τῇ σταλῇ διὰ θαλάσσης ὑπὸ Νο 1 καὶ μάρκα Ν.Λ. καὶ θέλει τῇ παραδοθῇ ὅταν φθάσῃ παρὰ τοῦ ἰδίου φίλου ὁποὺ καὶ τὸ παρόν μου καὶ εἰ ὁρισμός της νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν τούτου ἀπόκρισιν, καὶ εἰς ἄκρον θέλει μὲ ὑποχρεώσει. Παρακαλῶ δὲ νὰ ἀξιωθῶ διστίχου της εὐχετικοῦ δηλωτικοῦ τῆς περιλαβῆς τοῦ παρόντος μου καὶ ἐξαγγελτικοῦ τῆς εὐκταιοτάτης μοι ἀγαθῆς ὑγιείας της, στέλλοντάς το ἢ διὰ τοῦ ἰδίου μέσου ὁποὺ θέλει λάβει τὸ παρόν μου, ἢ ἀτρετούρα εἰς Ἰάσι διὰ τῆς πόστας, καθ' ὅτι κινῶ σήμερ' αὔριον μετὰ τοῦ νέου αὐθέντου κυρίου Μιχαὴλ Σούτζου καὶ συγκάθημαι ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἄρχοντος ποστελνίκου κυρίου Ἰακωβάκη Ῥίζου. Ταῦτα μὲν τὰ δὲ ἔτη της εἴησαν παρὰ Κυρίου ὅ,τι πλεῖστα καὶ σωτηριωδέστατα, αἱ δὲ θεοπειθεῖς της εὐχαὶ ἀρωγαί μοι διὰ βίου.

Τῇ 28 Αὐγούστου 1819 ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν.

Τῆς ὑμετέρας Σεβασμιωτάτης μοι πανιερότητος

ἐν Χῷ υἱὸς καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς ἑτοιμότατος δοῦλος

Νικόλαος Λεβίδης

113

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 40)

Ἰάσιον 1819 Δεκεμβρίου 20

Σοφὲ Ἱεράρχα!

Ἔγινεν ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας, καθὼς μὲ ἐπιστοποίει ἡ σεβαστὴ αὐτῆς Κορυφή, ὁ ἀρχηγός μου καὶ μετὰ πέντε ἓξ ἡμέρας διωρίσθην ἐπίτροπός του καὶ ἀνεχώρησα ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως. Ἐκεῖθεν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ ἡγεμόνος τῇ ἔγραψα δηλοποιῶν τὴν νέαν ἡγεμονίαν. Ἐδῶ ἀφοῦ ἔφθασα, ηὗρα πάντα μεστὰ ἀναρχίας καὶ ταραχῆς στασιώδους τοῦ ὄχλου κατὰ τῆς προλαβούσης ἐξουσίας, τὴν πανωλικὴν νόσον ἐπιπολάζουσαν καὶ διὰ τὴν ὑπεύθυνον δυσπιστίαν τῶν τότε στασιαστῶν ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ αὐξανομένην καὶ τρομερῶς διαδιδομένην ἐφ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς Μολδαβίας. Εἰς τοιοῦτον κίνδυνον εὑρισκόμενος καὶ κατόπι μετὰ τὸν ἐρχομὸν τῆς οἰκογενείας μου καταταραγμένος διὰ τὴν βαρυτάτην ἀσθένειαν δύο μου θυγατέρων καὶ ἀπολέσας μίαν ἐξ αὐτῶν ὀκτωκαιδεκαετῆ τὴν ἡλικίαν, δὲν ἠμπόρεσα νὰ γράψω πρὸς τὴν Πανιερότητά της. Τὸ κυριώτε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρον δὲ αἴτιον τῆς σιωπῆς μου εἶναι ἡ ἀβεβαιότης, ἂν τὸ γράμμα μου φθάσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὰς χεῖράς της, διότι δὲν εὕρισκον μέσον ἀσφαλὲς καὶ πιστόν, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ τὸ ἐγχειρίσω.

Ὁ νέος ἡγεμὼν εἶναι φιλογενής· μ' ὅλην τὴν χρηματικὴν στενοχωρίαν δὲν φείδεται τὰ χρήματα, ὅταν πρόκειται λόγος κοινῆς ὠφελείας. Ἐβοήθησε τὸν Λόγιον Ἑρμῆν καταγράψας πολλὰ σώματα καὶ ἀνακαινίσας τὸ χρυσόβουλλόν του καὶ αὐξήσας μὲ δόσιν ἐτήσιον διακοσίων πενῆντα γροσίων.

Ἐγκατέστησεν ἐδῶ εἰς τὴν αὐθεντικὴν Σχολήν, καταφιμώσας τοὺς ἐναντιουμένους σχολαστικούς, τὸν οὐ πρὸ πολλοῦ ἀπὸ Παρισίων ἐλθόντα Κλεόβουλον διδάσκαλον τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου καὶ ἐπειδὴ οἱ πόροι τῆς Σχολῆς δὲν ἐξαρκοῦν, συνεισέφερεν ὁ ἡγεμὼν δύο χιλιάδας γρόσια ἐξ ἰδίων του.

Ἅμα ἐλθὼν ἐδῶ, ἔγραψεν εἰς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπουργούς του, διὰ νὰ προσκαλέσωσιν εἰς τὴν ἐδῶ Σχολὴν τὸν Οἰκονόμον τῆς Σμύρνης, ὅταν αὐτὸς δὲν θελήσῃ νὰ ἐξακολουθῇ τὸ σχολαρχικὸν ἐπάγγελμά του εἰς τὸ τῆς Σμύρνης γυμνάσιον, ἂν ὅμως προκρίνῃ τὴν εἰς τὴν Σμύρνην πατρίδα του σχολαρχίαν, νὰ φροντίσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ ραπίσαντες σφοδρῶς τοὺς ἐπιτρίπτους σχολαστικούς, οἱ ὁποῖοι κατέτρεχον τὸν καλὸν κἀγαθὸν Οἰκονόμον. Ἐλάβομεν ἀπόκρισιν ὅτι ἡ καταδρομὴ τοῦ Οἰκονόμου κατεπατήθη καὶ ὁ Οἰκονόμος ἀνεδέχθη πάλιν τὴν σχολαρχίαν καὶ ὅτι τὸν ἔγραψαν διὰ φίλου διαμηνύσαντες τὸ πρόβλημα τοῦ ἡγεμόνος. Προσμένομεν τὴν ἀπόκρισιν.

Ἐμπερικλείω δύο ἴσα τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου ἐν εἴδει ἐπιστολῆς γραμμένα, διὰ νὰ τὰ θεωρήσῃ. Τὸ νὰ εἰσαχθῇ ἡ κοινωφελὴς αὐτὴ μέθοδος εἰς αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν εἶναι διὰ πολλοὺς λόγους ἀναγκαιότατον. Νεωτερισμὸς τὸ πρᾶγμα δυσκολίας πολλὰς καὶ κατακραυγὰς τῶν σχολαστικῶν ἤθελεν ἀπαιτήσει εἰς τὴν Γραικίαν, ἂν κατὰ πρῶτον εἰς τὰ σχολεῖά της ἤθελεν εἰσαχθῇ. Ἐδῶ διὰ τῆς προστασίας τοῦ ἡγεμόνος οἱ ἐχθροὶ τῆς κοινῆς ὠφελείας προτείνοντες τὸ ὀλέθριον ὅπλον τῆς κατὰ τῶν καινοτομιῶν συκοφαντίας κατασιγάζονται. Τὸ ἐδῶ παράδειγμα θέλει δώσει τόνον καὶ ψυχὴν εἰς τὴν μέθοδον, ὥστε εὐκόλως ἔπειτα νὰ γένῃ κοινὴ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς φιλτάτης πατρίδος. Πληροφορεῖται καὶ διὰ τούτου ἡ πολιτισμένη Εὐρώπη, ὅτι ἡ Γραικία ἀρξαμένη νὰ σκεδάζῃ τὴν ἀχλὺν τῆς ἀπαιδευσίας, ἐναγκαλίζεται ὅσα ἡ φιλοσοφία μηχανεύεται μέσα εἰς ἐξάπλωσιν τῆς παιδείας. Ἡ Ἐφημερὶς τῆς Καλλιόπης ἐξερεύγεται πολλὰς βλασφημίας κατὰ τοῦ σεβαστοῦ Κοραῆ· συντασσομένη ἀπὸ ἐπιτρίπτους σοφιστάς, οἷος ὁ Κοδρικᾶς, νοσήσας ὀλεθρίαν λύσσαν, συκοφαντῶν ὅλον τὸ Γένος κοινῶς διὰ νὰ συκοφαντήσῃ μερικῶς τὸν γέροντα ἐκεῖνον!! Δὲν ἄφησα κατὰ χρέος νὰ καταγραφθῇ κανεὶς ἐδῶ εἰς τὴν τοιαύτην ἐπικίνδυνον περιοδικὴν φλυαρίαν.

Ἀναγινώσκων πολλάκις τὴν περίσεπτον πρός με ἐπιστολήν της καὶ βλέπων εἰς αὐτὴν ὅτι μὲ συγχαίρει διὰ τὴν Μολδαβίαν, ὡς ὠφελιμωτάτην τῆς Βλαχίας, συμπεραίνω, ὅτι ἢ ἄλλως ἐξέλαβε τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἔπαινον, ἢ ἰδέας ἀληθεῖς τῆς καταστάσεώς της δὲν εἶχε τότε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐδῶ τὰ ἔξοδα ὑπερυπέρογκα, αἱ πρόσοδοι ἄθλιαι, τοῦ ἡγεμόνος τὰ βιστιαρικὰ καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ρουσουματίων λεγομένων ἰδιαίτερα κολοβωμένα πολλαχῶς, δὲν ἐξαρκοῦν οὐδαμῶς, ἀλλὰ προκύπει κατ' ἔτος μεγάλον déficit. Ἂν θέλῃ νὰ λάβῃ ἀληθῆ καὶ λεπτομερῆ πληροφορίαν τούτων, ὅταν μὲ τὴν ζητήσῃ, θέλω τὴν ἐκθέσει, διὰ νὰ πιστοποιηθῇ.

Ὁ Νικόλαος Λεβίδης ἔγραψε πρὸς τὴν πανιερότητά της περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως περὶ ὑποθέσεώς του καὶ ἤδη γράφω πρὸς αὐτήν. Ὁ κάλλιστος καὶ λόγου ἄξιος αὐτὸς ἔμπορος ἔπεται νὰ εἶναι γνώριμός της διὰ τὸν πατέρα του Τζαλίκην λεγόμενον· ἡ περίστασις αὐτὴ τῆς ὑποθέσεώς του ἀδίκως τὸν κατηφάνισεν. Ἡ ἐνάρετος αὐτῆς ψυχὴ διετήρει τοὺς ἀδικουμένους καὶ ποθεῖ πάντοτε νὰ τοὺς βοηθῇ· ἂς βοηθήσῃ, παρακαλῶ θερμότατα, τὸν εἰρημένον, παριστάνουσα εἰς τὸν ἀδικοῦντα τὴν αἰσχρότητα τῆς ἀδικίας.

Ἔχω καὶ ἑτέραν παράκλησιν νὰ προβάλω καὶ πέποιθα ὅτι αἱ παρακλήσεις μου δὲν τὴν ἐνοχλοῦν, διότι δὲν προβάλλω ἴδια συμφέροντα, ἀλλὰ πράξεις φιλανθρωπίας.

Ἡ Δομνίτζα Ραλοῦ Μουρούζη ἀδικήθη πολλαχῶς καὶ ἀδικεῖται ἀπὸ τὸν ὀνόματι σύζυγόν της Καλλιάρχην. Αὐτὸς τὴν συνεζεύχθη ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον φύσει ἔπρεπε νὰ πράττῃ ἡ σύζυγος, ἔπραττεν ἐκεῖνος καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἐγκατέλειψε πρὸ χρόνων, χωρὶς κἂν κατὰ τὸ φαινόμενον νὰ ἐκτελῇ τὰ πρὸς αὐτὴν τοῦ συζύγου χρέη. Πόσον καὶ οἷον ἠδικήθη ἐξ αὐτοῦ ἡ πολλοῦ λόγου ἀξία αὐτὴ Δομνίτζα, ὅλοι οἱ συμπολῖταί της συνομολογοῦν καὶ ἐγὼ συμφάσκω, συνυπουργὸς μάλιστα χρηματίσας τοῦ συζύγου της παρὰ τῷ ἀοιδίμῳ ἡγεμόνι Κωνσταντίνῳ Ὑψηλάντῃ. Ἀπερριμμένη ἡ δυστυχὴς τόσα ἔτη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ παρασιτοῦσα παρὰ τῷ Ἐφέσου, κατέφυγεν ἤδη εἰς Μολδαβίαν παρὰ τῇ αὐταδέλφῃ της καὶ περιθάλπεται ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα. Ὁ σύζυγός της ἀδιαφορεῖ καὶ τὴν δυσφημεῖ, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀπαίτησιν τῶν ἐξόδων της· ἀναξιοπαθεῖ ἡ δυστυχής, τὴν βεβαιώνω καὶ ὅπως δύναται καὶ στοχάζεται, πρέπει νὰ τὴν βοηθήσῃ. Τὸ ἔσχατον αὐτῆς πατρικὸν καὶ τὸ τοῦ φίλου της ἐγκαίρως ἔλαβε. Θέλω ἐξακολουθήσει καὶ τὴν συμβουλήν της εἰς καιρὸν εὔθετον. Καὶ πάλιν παρακαλῶ τὴν πρὸς τὸν φίλον της σύστασίν της.

Ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ
προθυμότατος εἰς τὰς προσταγάς της
Ἰακωβάκης Ῥῖζος.

(Ἐν τῇ ᾠᾷ): *Τοὺς ἐδῶ εὑρισκομένους ἀδελφοὺς Γραικοὺς περιθάλπω κατὰ δύναμιν.*

(Παρὰ πόδας τῆς α' σελ.): *Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ θεοπροβλήτῳ μητροπολίτῃ ἁγίῳ Οὐγγροβλαχίας κυρίῳ κυρίῳ Ἰγνατίῳ τῷ σεβασμιωτάτῳ μοι.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

114

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄ 73)

Monseigneur

Ne voulant point vous importuner de mes écritures je me suis privée du plaisir de vous demander de vos nouvelles, et j'ai attendu une bonne occasion comme celle du premier jour de l' an pour me rappeler à votre souvenir. Nous y mettons trop de prix mon mari et moi, pour ne pas espérer que vous voulez bien nous le conserver. Mon beau frère Severin qui n'a pas encore l' honneur d' être connu de vous, sera peut être déjà à Pise lorsque cette lettre y viendra. Je n'ai pas besoin, Monseigneur, de vous recommander cet intéressant et malheureux jeune homme, qui passè l'hyver en Italie pour rétablir sa santé détruite. Je suppose que Mr Calliarchi est aussi en Toscane d' après ce que m'en a mandé Mr Naranzi. Dans cette supposition je lui avois écrit par la voie de Mr Swertchkoff. Oserois-je vous prier, Monseigneur, de le lui dire, et d'avoir la bonté de lui faire mes compliments ainsi qu' à la famille du prince Caradja. J' espère que Madame Mostras trouve l' Italie préferable à l' empire d' Ali pacha, et que son époux trouvera l' année 1820 plus agréable que les précedentes. On me mande de Pétersbourg que la santé du Compte Capodistrias est fort bonne. Ma mère qui l' a vû sur ses terres a cependant été effrayée de sa maigreur et de son changement. Mon frère est obligé de songer à un second voyage en Allemagne pour ses yeux, ce qui m' inquiète de toutes les manières, car vous aurez pu voir, Monseigneur, par tout ce que les gazettes contiennent depuis quatre mois, que ce pays n' est rien moins que tranquille.

Nous le sommes ici. C'est un beau et bon pays embelli par le voisinage de Trieste. J'y mène une vie douce et solitaire en attendant que les affaires publiques et les nôtres se débrouillent. Adieu, Monseigneur, je crains de vous fatiguer plus longtemps et je finis en vous priant de me conserver vos bontés.

Gorice le 1/13 Janvier 1820

Votre devouée

Ctesse Edling.

J' espère que votre neveu se console de n' être plus à Iéna dans ce moment.

115

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 51)

† Πανιερώτατε καὶ θεοπρόβλητε Μητροπολῖτα, ἐν Χριστῷ πάτερ μοι βαθυσέβαστε, τὴν πανιερότητά της εὐλαβῶς προσαγορεύων, ἀσπάζομαι τὴν αὐτῆς δεξιάν.

Μεγάλην χαρὰν ἐνέχυσεν εἰς τὴν καρδίαν μου τὸ περισπούδαστόν μοι εὐχετικόν της.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ τὰς πατρικάς της εὐχὰς πηγαζούσας ἀπὸ τὴν ἄδολον καὶ γενναίαν αὐτῆς καρδίαν θεωρῶν ὡς οἰωνοὺς αἰσίους τῆς μελλούσης εὐποτμίας μου, ὁμολογῶ αὐτῇ ἀθανάτους τὰς χάριτας. Μ' ὅλον ὅτι ἡ ἡλικία καὶ αἱ περιστάσεις ἔγιναν ἐμπόδια εἰς τὸ νὰ γνωρίσω προσωπικῶς τὸ γεραρὸν αὐτῆς καὶ πολύτιμον ὑποκείμενον, ἡ φήμη ὅμως τῶν ἀρετῶν της πρὸ πολλῶν ἐτῶν κατέστησε καὶ ἐμὲ θαυμαστήν της καὶ περιεργότατον πάντοτε εἰς τὸ νὰ μανθάνω παρ' ἄλλων τὴν ἀναγκαίαν καὶ εὐκταίαν ὑγείαν της.

Μακρὰν ἀπὸ τὸ νὰ περιορίζω τὴν ἐκ τῆς θείας προνοίας ἡγεμονίαν μου εἰς τὴν σφαῖραν τῶν ἰδίᾳ μοι συμφερόντων, ἐξεναντίας τὴν βλέπω ὡς ὄργανον βοηθείας καὶ συνδρομῆς τῆς ἐνδεχομένης ἀπὸ μέρους μου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ φιλτάτου μου Γένους. Αὐτὴν τὴν γραμμὴν τοῦ χρέους μου ἀκολουθῶ καὶ θέλω ἀκολουθήσει ἀπαρεγκλίτως μὲ τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν καὶ μὲ τὰς πανιέρους της εὐχὰς ὅσον αὐστηρότερος φύλαξ θέλω γίνεσθαι αὐτοῦ τσῦ χρέους μου τοῦ ἱεροῦ, τόσον θέλω νομίζει εὐδαίμονα ἐμαυτὸν καὶ μακάριον· διότι τίς ἑτέρα γλυκυτέρα ἐλπὶς ἀπὸ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἀπόγονοί μου ὁμογενεῖς θέλουν μὲ ἐνθυμεῖσθαι ὡς ἡγεμόνα προνοήσαντα κατὰ τὸ δυνατὸν τοὺς ὁμογενεῖς του; Τὸν δὲ στέφανον τῆς ἡγεμονίας μου μὲ τίνα ἄλλα κοσμήματα θέλω στολίσει, λαμπρότερον, ἢ μὲ τὰ ἀμάραντα ἄνθη τῆς κοινῆς εὐλογίας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ Γένους μου;

Αὐτὴ εἶναι ἡ πρόθεσις ἡ ἐμή, ἡ ἐμὴ ἔφεσις καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ ἐνισχύῃ μὲ τὰς εὐχάς της. Αἱ πατρικαί της ἐπιστολαὶ μὲ προξενοῦν εὐφροσύνην ἀμύθητον· ποθῶ νὰ λαμβάνω συνεχῶς καὶ ἔχω δικαίωμα νὰ τὰς ζητῶ εἰς τὸ ἑξῆς. Ἡ πανιερότης της ἄρχισε πρώτη, διὸ καὶ ἄδικα θέλει πράξει, ἂν μὲ ὑστερῇ εἰς τὸ μετέπειτα τὴν χαράν, τὴν ὁποίαν αὐθόρμητη μ' ἔκαμε νὰ δοκιμάσω. Εὐχόμενος αὐτῇ πάντα τὰ ἐφετά, καὶ ὑγείαν μὲ μακροβιότητα, μένω τῆς σεβασμιωτάτης μοι πανιερότητος.

1820 Φεβρουαρίου 18

κατὰ πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς
καὶ ὅλως πρόθυμος
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος

[Ὑ.Γ.] Σεβαστὴ κορυφή!

Ὅσον σπάνιον χρῆμα εἶναι ἡ ἀρετή, τόσον καὶ περισπούδαστον· ἔχει ἑλκυστικήν τινα δύναμιν, διὰ τῆς ὁποίας ἐπισπᾶται πρὸς ἑαυτὴν καὶ τοὺς ἀπόντας. Τοιαύτην ἐνέργειαν προξενοῦν εἰς ἐμὲ αἱ ποικίλαι ἀρεταὶ τοῦ ἀξιαγάστου καὶ ἀξιοσεβάστου ὑποκειμένου της. Ὁποῖός τις ἐστὶν ἡ πανιερότης της ἔφθασε πρὸ πολλοῦ ἡ φήμη καὶ ἐμὲ πολλαπλῶς πολλάκις νὰ μὲ πιστοποιήσῃ· ἐπειδὴ δὲ ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγων γνωρίζεται, δὲν σφάλλω ἂν εἴπω ὅτι τὰ γράμματά της εἶναι ἀπηχήματα τῆς ἐναρέτου καρδίας της ἀκραιφνῆ καὶ τὴν εἰκονίζουν ὅσον ἐνδέχεται τοιούτων ἀπηχημάτων τὴν συνεχῆ ἁρμονίαν ἐπιθυμῶν παρακαλῶ νὰ μὴ μὲ τὴν ὑστερῇ. Τὴν παρακαλῶ κατὰ τοῦτο ἐπιμονώτατα.

Α. Σ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

116

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 53)

Τὴν πολυπόθητόν μοι εὐγενείαν της ὁλοψύχως ἐν κυρίῳ εὐχόμενος, ταπεινῶς προσκυνῶ.

Πληροφορούμενοι ἀπὸ τὸ πρὸς τὸν σεβαστόν μοι γέροντα ἅγιον οὐγγροβλαχίας ταπεινόν μου γράμμα περὶ τοῦ ἀνεψιοῦ μου Φιλοθέου, ὃν θέλει ἀγαπᾶν καὶ ὑπερασπίζεσθαι, συμβουλεύων καὶ παρακινῶν αὐτὸν εἰς τὴν πρὸς ὠφέλειάν του ἐπίδοσιν τῆς ἱερᾶς φιλοσοφίας καὶ ὑποχρεώνει με κατὰ τοῦτο τὰ μέγιστα, καὶ τὴν παρακαλῶ θερμῶς, ἂν μέχρι τοῦδε δὲν εἶχον τὴν γνωριμίαν της, εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μὲ νομίσῃ ἕνα τῶν φίλων της, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ καὶ ποθῶ, γράφουσά μοι ἐνίοτε. Καὶ ταῦτα μὲν εὐχετικῶς. Ἀξιώσοι δὲ αὐτῇ ὁ κύριος διαπλεῦσαι καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς τεσσαρακονθημέρου νηστείας θεοφιλῶς καὶ θαρέστως καὶ προσκυνῆσαι περιχαρῶς τε καὶ λαμπρῶς τὴν κοσμοσωτήριον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἐξανάστασιν τῆτές τε καὶ εἰς πολλὰς ἡλίου περιστροφάς.

τῆς τρισεπεράστου μοι εὐγενείας της

1820 τῇ 1 Μαρτίου Βουκουρέστιον.
Ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ διάπυρος εὐχέτης
καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς της
ὁ Ἱεραπόλεως Νεόφυτος Χρ[1].

117

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 52)

Πανιερώτατε Δέσποτα!

Ἠὐχόμην καὶ ἤλπιζον πάντοτε νὰ ἐξαναϊδῶ τὸν ἀντιλήπτορα τῶν πεπαιδευμένων εἰς τὴν ἰδίαν ἑστίαν, ὅθεν ἄλλοτε ἐνίσχυε γενναίως τοὺς μουσολήπτους, εἰς τὸ ὁποῖον τοὺς εἶχεν ἀνοίξει στάδιον. Ἀλλὰ δὲν ἠξεύρω διὰ ποίαν μοῖραν ἤργησεν ἕως τώρα ἡ ἀποκατάστασις αὕτη. Ἴσως διὰ νὰ μὴ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν μετατεθῇ ὁ φωστὴρ οὗτος. Εἴθε τοιοῦτον νὰ εἶναι τὸ τέλος, διὰ ν' ἀποτελειώσουν οἱ πεπαιδευμένοι ὅσον διάστημα ἔμειναν τόσον καιρὸν ἤδη ἀπὸ τὸν δρόμον των. Ἐνθυμοῦμαι καὶ πῶς ἠμπορῶ νὰ λησμονήσω τὰς ἀγαθοεργίας της; Δὲν ἐλησμόνησα οὐδὲ τὴν ἡδονὴν ὅσην ἐπερίχυνε καὶ διδασκάλους καὶ μαθητὰς ἡ εὔχαρις παρουσία της. Ἡ σύγκρισις μάλιστα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς μὲ τὴν ἐν τῷ

---

[1] Ἀναφέρεται ὑπὸ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΟΥ εἰς τὸν κατάλογον τῶν συνδρομητῶν τῆς Ἱστορίας τῆς Πάλαι Δακίας (ἐν τέλει τοῦ Α΄ τόμου). Ὁ Ἱεραπόλεως ἦτο τιτουλάριος ἐπίσκοπος ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας (ΚΑΛΛ. ΔΕΛΙΚΑΝΗ, Πατριαρχικῶν ἐγγράφων, τόμ. Γ΄ (ἐν Κωνσταντινουπόλει 1905), σ. 485.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μεταξὺ ἀοράτως μὲ παραφέρει πλησίον τῆς πανιερότητός της, διὰ νὰ ἀσπασθῶ τοὺς πόδας της καὶ νὰ τὴν παρακαλέσω ὥραν πρωτύτερα ν᾽ ἀρχίσῃ τὸν δρόμον της. Καὶ παράξενον δὲν εἶναι, ἂν ἡ παραφορὰ αὕτη μὲ ὑποθέτῃ καὶ τόσον οἰκεῖον πρὸς τὴν πανιερότητά της, ὥστε πάντολμα νὰ τὴν ἱκετεύσω δι᾽ ὅ,τι καὶ ὁ κύριος Βογορίδης ὁ ἐξοχώτατος εἶχεν ὑπὲρ ἐμοῦ μεσιτεύσει. Εἰς τόπον, ὡς εἰς τὸν ὁποῖον εὑρίσκομαι, εἶναι ἀναγκαία καὶ ἄφευκτος τῶν μεγάλων ἡ προστασία, εἰς τὸν ὅστις ἤλλαξε βίον, ἐναγκαλισθεὶς τὸν ἐμπολαῖον Ἑρμῆν. Ταύτην διὰ τίνος ἄλλου δύναμαι νὰ τὴν ἔχω βεβαιοτέραν, ἢ διὰ τῆς πανιερότητός της, ἥτις φύσει τείνει πρὸς ἀγαθοεργίαν. Ὁ εὐγενέστατος ἄρχων Κλωτσιάρης Μαῦρος μ᾽ ἐβεβαίωσε τὴν πρὸς τὸν ἐδῶ ἡγεμόνα φιλίαν της καὶ τὴν προθυμίαν τοῦ ὕψους του νὰ τιμᾷ τὰς μεσιτείας της· τίνος ἄλλου λοιπὸν προστασία ἠμπορεῖ κάλλιον νὰ ὁδηγῇ τὸ συμφέρον μου καὶ νὰ ἐκτείνῃ τοὺς σκοπούς μου; Παρακαλῶ λοιπὸν τὴν ὑμετέραν πανιερότητα, ὅταν γράψῃ τὸν Ἡγεμόνα, νὰ μὲ συστήσῃ ὡς ἄνθρωπόν της εὐνοούμενον πάντοτε, καὶ ἄξιον τῆς ἀντιλήψεως τοῦ ὕψους του πρὸς τὴν ἐπήρειαν τῶν κακῶν. Τὸ ζήτημά μου, ὅσον εἶναι μικρὸν εἰς τὸ εἶδός του, εἶναι ἄλλο τόσον ὠφέλιμον διὰ τὴν φύσιν του πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις μου. Ἀπὸ τοῦτο κρέμαται ἡ ἠθική μου ζωή, καί, ἐπειδὴ ἔχω φιλοτιμίαν νὰ ζῶ ἄψαυστος ἀπὸ τῶν κακοτρόπων τὰς ὕβρεις, ἡ φυσική μου. Καὶ διὰ τὰς δύο λοιπὸν θέλω εἶσθαι ὑπόχρεος εἰς τὴν σύστασιν τῆς πανιερότητός της, ὑποσημειούμενος διὰ βίου μὲ βαθὺ σέβας.

Τῆς ὑμετέρας πανιερότητος

1820 Μαρτίου α΄ ἐν Βουκουρεστίῳ

ἐλάχιστος δοῦλος

Βασίλειος Ἐλέχερος

118

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἱγν. Δ΄ 49)

Πανιερώτατε καὶ ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατε πάτερ!

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ ιε΄ης Φεβρουαρίου εὐχετικόν της, καὶ ὑπερήσθην ἐπὶ τῇ δηλώσει τῆς ἐφετῆς καὶ εὐκταίας μοι ὑγείας της. Ἀνέγνων δὲ καὶ ὅσα διέλαβεν ἐν αὐτῷ, ἐπαινοῦσα τὴν ἐκλογὴν τῶν διορισθέντων εἰς τὰ πράγματα ἀρχόντων. Ὅταν ὁ Αὐθέντης ἀποτείνεται ἀπαθῶς εἰς τὸ κοινῇ συμφέρον, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἐκλέξῃ τὰ ἀξιώτερα καὶ συντελεστικώτερα μέσα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του. Οἱ χαρακτῆρες τῶν ἐνταῦθα Ἀρχόντων εἶναι γνωστοί. Καὶ ὁ καλὸς καὶ ὁ κακὸς ἐκ πείρας συχνῆς εἶναι ἀποδεδειγμένος. Μ᾽ ὅλον τοῦτο πολλάκις γίνονται ἐκλογαί, τὰς ὁποίας καὶ αὐτὸς ὁ ἐκλέκτωρ ἐσωτερικῶς κατακρίνει, διότι

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐξ ἀνάγκης δίδει τὴν ψῆφόν του. Πόθεν δὲ συμβαίνει ἡ τοιαύτη ἀνάγκη; Νομίζει ἕκαστος ἑαυτὸν παντὸς ἄλλου ἀξιώτερον, καὶ ὅταν διὰ τὴν ἀναξιότητά του ἀποτύχῃ, θόρυβος τὸ πᾶν· καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος θόρυβος εἶναι πρᾶγμα μικρὸν ὡς πρὸς τὸν Αὐθέντην, πλὴν ἐπειδὴ μακρόθεν παρεξηγεῖται καὶ μεγαλοποιεῖται, εἶναι ἱκανὸς νὰ καταναγκάσῃ τὸν Αὐθέντην, νὰ μὴ φαίνεται πολλάκις ἀκριβὴς εἰς τὰς ἐκλογάς του. Ἡ πανιερότης της ὀλίγον διέτριψεν εἰς τὴν Βλαχίαν, ἀλλ᾽ ὅμως ἔχουσα διαβατικὸν νοῦν, ἐναργέστατα ἐγνώρισε τί ἐστι Βλάχος. Ἡ λέξις ἀρχοντικὸν προνόμιον δὲν ἔχει τὴν κυρίαν σημασίαν εἰς τὸ Λεξικὸν τοῦ Ἄρχοντος. Κοῦφος καὶ κακοήθης ὢν καὶ τὸ προνόμιόν του παρεξηγεῖ, καὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ Αὐθέντου ὑπολαμβάνει ὄχι ὡς ἐνδεικτικὴν τῆς ἡμερότητος καὶ πραότητός του, ἀλλὰ τῆς ἀδυναμίας του. Ἐκ τοιούτων παρεξηγήσεων θρασύνεται καὶ ἀφηνιάζει ὁ Βλάχος, καὶ γίνεται πολλάκις ταραχοποιὸς καὶ ἀνάξιος τῆς αὐθεντικῆς συγγνώμης. Ἀλλ᾽ ὡς εἴρηται, ὁ Αὐθέντης διὰ νὰ μὴ παρεξηγηθῇ, ἀναγκάζεται νὰ πλατύνῃ τὸ στῆθός του, καὶ νὰ δώσῃ εὐρυχωρίαν εἰς τὴν ὑπομονήν του. Ἡ δὲ τοιαύτη κατάστασις πόσον εἶναι λυπηρά, τὸ συμπεραίνει ἡ Πανιερότης της, διότι τὰ τοιαῦτα ἐμποδίζουσι τὴν πρόοδον τῶν καλῶν, διαστρέφουσι τὴν ἁρμονίαν τῶν πραγμάτων, καὶ προάγουσι τὸ κακόν, ἀντὶ τοῦ κοινῇ συμφέροντος.

Δὲν εἶμαι, Δεσπότη, νεανικῆς ἡλικίας ἄνθρωπος, ὥστε νὰ ἐπιθυμῶ ὑπέρμετρον κράτος ἐξουσίας ματαιοφρονῶν· ἐγήρασα πλέον. Ἐὰν ἔχῃ τι τερπνὸν ἡ αὐθεντικὴ ὑπεροχή, πολλάκις τὸ ἀπήλαυσα. Δὲν ἔχει δύναμιν εἰς τὴν καρδίαν μου τὸ μικρὸν τοῦτο δοξάριον. Ὅθεν ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας μὲ κατέστησεν ὁ θεὸς εἰς ταύτην τὴν ἡγεμονίαν, ὡς Χριστιανὸς ἐκυβέρνησα τὸν λαόν μου μὲ τρόπον ἥπιον καὶ προσηνῆ, μὲ πατρικὴν ἀνεξικακίαν καὶ πραότητα καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι πᾶσα τάξις ἀνθρώπων κατοικούντων εἰς τὴν Βλαχίαν ἐκ πείρας ὁμολογεῖ τὴν ὑπομονήν μου. Τὸ δυναστικὸν πολλάκις μὲ ὑπόσχεται περισσοτέραν εὐκολίαν καὶ ἐν ᾧ δὲν ἀμφιβάλλω περὶ τούτου, πάλιν προτιμῶ τὴν ἡμερότητα μὲ τὰς προφανεῖς δυσκολίας της. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι εἶμαι εὐχαριστημένος μέχρι ταύτης τῆς ἡμέρας ἀπὸ τὸν τρόπον μου, διότι, χάρις τῷ Θεῷ, ἡ κουφότης τῶν Ἀρχόντων, περὶ ἧς ὁ λόγος, δὲν ἐστενοχώρησε πάρα πολὺ τὴν ὑπομονήν μου· τοὺς οἰκονόμησα χωρὶς νὰ ἐξευτελισθῶ, τοὺς συνέστειλα, χωρὶς νὰ χάσω τὸ δικαίωμα τῆς κοινῆς ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης· πρέπει ὅμως καὶ νὰ ὁμολογήσω ἐν ταυτῷ, ὅτι πολλὰ πράγματα ἤθελον διοικηθῇ ὠφελιμωτέρως πως ἐὰν ἡ ἐξουσία μεταχειρίζετο καὶ τὴν αὐστηρότητα. Ὑπομονή, ὅταν ἡ ἐκ τῆς πραότητος βλάβη εἶναι μικρά· ἂν συμπέσῃ ὅμως ὑπόθεσις, ἥτις διὰ τῆς ἡμερότητος δὲν κατορθοῦται᾽ ἀλλὰ προφανῶς ἀπαιτεῖ τὴν αὐστηρότητα, τί πρέπει νὰ κάμω; Νὰ φυλάξω τὸν μέχρι τοῦδε τρόπον μου, θέλει ὑποτεθῇ ἀδυναμία, καὶ τοῦτο γενικῷ πράγματα δριμυτέρας αὐστηρότητος ἄξια. Νὰ φανῶ βαρύς, κατὰ τὸ πρέπον, θέλει παρεξηγηθῇ, ὡς εἴρηται, διαφοροτρόπως. Ἡ παρεξήγησις εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν δὲν εἰσακούεται· εἰς δὲ τὴν ἄλλην πόλιν (Πετρούπολιν), ὁπόσην ἆρά γε δύναμιν ἔχει; Περὶ τούτου ἐρωτῶ τὴν πανιερότητά της καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ ἀποκριθῇ. Ἐκ προμηθείας ἐξετάζω περὶ τούτου, διότι ἐνδέχεται νὰ συμβῇ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

περίστασις, ἀπαιτοῦσα Αὐθέντην αὐστηρόν, ἐγὼ δὲ πρᾶος φαινόμενος νὰ ἀναγκασθῶ ἔπειτα χωρὶς νὰ θέλω νὰ γίνω αὐστηρότατος.

Εὔχομαι νὰ διανύσῃ καὶ τὸ λοιπὸν τῆς τεσσαρακονθημέρου νηστείας ἐν ὑγείᾳ καὶ νὰ ἑορτάσῃ θεαρέστως τὴν σωτήριον Ἀνάστασιν καὶ μένω τῇ ις΄ Μαρτίου ,αωκ΄

Ἐν Βουκουρεστίῳ

τῆς πανιερότητός της υἱὸς ἐν Χριστῷ
καὶ πρόθυμος
Ἀλέξανδρος Σοῦτσος

119

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 59)

Πανιερώτατε ἀρχιποιμὴν πνευματικὲ πάτερ!

Οἱ διψῶντες προσέρχονται εἰς τὴν πηγὴν διὰ νὰ δροσίσουν τὸ φλεγόμενον στῆθός των καὶ χορτάσουν τὴν δίψαν του. Καὶ οἱ ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων φλεγόμενοι προστρέχουν ὑπὸ τὸν ἥσκιον πλατάνων καὶ λοιπῶν τοιούτων εὐεργετικῶν τοῖς ἀνθρώποις δένδρων. Τοῦτον τὸν τρόπον μᾶς ἐδίδαξεν καὶ αὐτὸς ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς λέγων: Ἐρευνᾶτε καὶ εὑρήσετε· κρούγετε καὶ ὑμῖν ἀνοιγήσεται. Ἐγὼ ὅμως ἀξιωθείς ποτε εἰς Πετρούπολιν ν᾽ ἀκούσω τὴν ἡδυτάτην ὁμιλίαν σου καὶ νὰ ἰδῶ τὴν χαριτόβρυτον κορυφήν σου, εἶμαι πλήρης ἐλπίδων χρηστῶν καὶ προστρέχω εἰς τὸν ἥσκιον τῆς φιλογενείας σου καὶ φιλανθρωπίας σου, ἐν καιρῷ δεινῶν μου περιστάσεων (τὰς ὁποίας ὁ ἐγχειρίζων τὴν παροῦσάν μου φίλος κύριος Ἀθανάσιος Τσακάλωφ θέλει σᾶς διηγηθῇ καὶ πληροφορήσει πόσης συνδρομῆς χρῄζω). Παρακαλῶν θερμότατα διὰ νὰ ἤθελεν προμηθευθῶ μ᾽ ἓν γράμμα συστατικὸν ἀπὸ τὴν πανιερότητά σου πρὸς τὸν ἐν Ἰασίῳ μέγαν Ποστέλνικον Ἰακωβάκην Ῥῖζον, ἢ εἰς ὅποιον καὶ ὅπως κριθῇ εὔλογον, διὰ νὰ μὲ συνδράμουν εἰς καμμίαν ἐπιχείρησιν ὁποὺ μέλλω νὰ κάμω, ὅταν φθάσω ἐκεῖ, διὰ νὰ οἰκονομηθῶ καὶ νὰ μὴν πάσχω πλέον.

Μένω δὲ μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας
τῆς πανιερότητός σου
πρόθυμος δοῦλος
Κ. Πεντεδέκας

Ἀπὸ Βουκουρέστιον
τῇ 8 Μαΐου 1820.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

120

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ′ 60)

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως τῇ 10 Μαΐου 1820 Μ.Ν.

Σεβασμιώτατε!

Μνημονεύων τὴν ἐσχάτην μου 25 Ἀπριλίου, ἀπαντῶ εἰς τὴν τιμίαν της 21 Μαρτίου ἥτις ἔφθασε πολλὰ βραδέως, ὃ ἐστὶ 12 ἡμέρας εἶναι παλαιοτέρα τῶν αὐτόθι ἐπιστολῶν. Χαίρουν οἱ ὀρθόδοξοι, διότι ἡ σεβασμιότης σας ἀπεκατέστησε τοὺς ξένους της ὀρθοδόξους καὶ εὐεργετικούς, διὸ ἐλπίζονται πολλὰ εἰς τὸ γένος καλά.

. . . . . .

Ὁ Οἰκονόμος ἦλθε τέλος πάντων, ἐπειδὴ μὲ βίαν ὑπεγράφη κατ' αὐτοῦ κοινὴ ἀναφορὰ ἀπὸ τὸν Σμύρνης καὶ πολλοὺς Σμυρναίους ὅτι εἶναι πέτρα σκανδάλου. Ἤμην πρὸ ἡμερῶν εἰς τὴν Παναγιότητά του, καὶ ἤκουσα τόσας ἀντιφάσεις περὶ τοῦ Οἰκονόμου δηλαδὴ πότε τὸν ἀθῴωνε, καὶ πότε τὸν κατεδίκαζεν· ἀλλὰ πάντοτε ἐδικαίωνε τὸν Σμύρνης. Εἰς τοιαύτην περίστασιν ἐφάνη ἡ ἀδράνεια τοῦ Διερμηνέως καὶ τοῦ Σμύρνης καὶ τοῦ Κλήρου ἡ μισομάθεια. Τὸν Οἰκονόμον ζητοῦν νὰ κρατήσουν ἐδῶ διὰ ἱεροκήρυκα, ἐπιστάτην τῆς τυπογραφίας τῆς Κιβωτοῦ, ἢ διδάσκαλον εἰς Κουρουτζεσμέ, ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἀπεφασίσθη τίποτε.

Σᾶς ἐγκλείω 2 ὕμνους, ὁ εἷς ὑπὲρ τοῦ αὐτόθι Σεβασμιωτάτου Ἱεράρχου, καὶ ὁ ἄλλος ὑπὲρ τοῦ Κοραῆ. Δι' αὐτῶν φαίνεται ὅτι γνωρίζουν εἰς Κωνσταντινούπολιν τοὺς εὐεργέτας των. Πολλοὶ νέοι τρέχουν διὰ τὴν Πίσαν, ἀλλὰ χωρὶς προπαρασκευήν, διότι ἕνας σχολαστικὸς ἀπόδιακος ὀνομαζόμενος Ἀριστείδης Παπᾶ ἐπαρακίνησεν ἀλόγως πολλοὺς καὶ δὲν ἠμπόρεσα νὰ τοὺς ἐμποδίσω. Θέλω κηρύξει τοῦ Δέρκων τὴν φιλοκαλίαν. Ὁ Πραΐδης εἶναι νέος μὲ προτερήματα· διὸ εἶναι ἄξιος ὑπερασπίσεως. Κατὰ δυστυχίαν πολλάκις εὐεργετοῦνται ἀνάξιοι, καὶ δὲν μένει πόρος διὰ τοὺς ἀξίους.

Οἱ Γαλατιανοὶ θλίβουν τὸν Ἔφορόν τους ζητοῦντες διδάσκαλον, ὁ ὁποῖος δὲν εὑρέθη ἕως ἤδη. Ὁ Βαρδαλάχος πρὸς τοῖς ἄλλοις μοὶ γράφει ταῦτα: «χαίρω διὰ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Π. εἰς τὸ τοῦ Γαλατᾶ σχολεῖον. Ἀληθινὰ δυστυχία εἶναι ἀπὸ διδασκάλους. Ἔχομεν εἰς τὴν Εὐρώπην καλὰ καὶ πολλὰ παλληκάρια. Ἀλλ' ἆρά γε ἐπιθυμοῦσι νὰ διδάξωσι τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν εἰς τοὺς μαθητάς των, ὥστε δι' αὐτῆς νὰ ἑρμηνεύσωσιν εἰς αὐτοὺς τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα; Θέλομεν ἰδεῖ Χημείας, Ἀστρονομίας, καὶ Καμπύλας γραμμάς ...». Εἶδον τὰ ὁποῖα μαθήματα διδάσκονται εἰς τὴν Χίον. Ἐγέλασα ὅταν εἶδον εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν Θεολογίαν, εἶτα τὰ γραμματικὰ καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν Χημείαν. Φόβος καὶ τρόμος!..

. . . . . .

Ν. Ζερβὸς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

121

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 61)

Σεβασμιώτατε καὶ φιλογενέστατε Μητροπολῖτα.

Πρό τινων ἡμερῶν σᾶς ἔγραφον, παρακαλῶν νὰ μὲ συμβουλεύσητε πρακτικῶς τί τὸ πρακτέον, ἀφ' οὗ ἕως εἰς τὸν Αὔγουστον τελειώσω ἐδῶ μίαν σειρὰν φιλοσοφικῶν μαθημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα ἐνασχολοῦμαι. Προχθὲς ὅμως ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Σταύρου Ἰωάννου ἐπιστολήν, ἥτις ἐκ μέρους τῆς αὐτοῦ Ἐνδοξότητος τοῦ Κόμιτος Καποδίστρια μᾶς προστάζει ὅλους τοὺς ἐν Γερμανίᾳ σπουδάζοντας μαθητάς, καὶ βοηθουμένους ἀπὸ τὴν Ἑταιρείαν, νὰ ἀναχωρήσωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν τάχιστα ἀπὸ Γερμανίας εἰς Πίζαν, ὅπου θέλομεν ἐξακολουθήσει τὰς σπουδάς μας, λαμβάνοντες τὰ ἔξοδά μας ἀπὸ τὸν ἐμπορικὸν οἶκον τῶν κυρίων Μονσπινιώτη, Γιαλιᾶ καὶ Δεσπότη. Ποία ἡ αἰτία τῆς μεταβάσεως ταύτης δὲν ἠξεύρομεν. Εἰς τὴν προσταγὴν ταύτην ἤθελον ὑπακούσει μὲ προθυμίαν, ἐὰν δὲν εὑρισκόμην περὶ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν μου, ἐὰν δὲν εἶχον ἀρχίσει τὰ μαθήματα τούτου τοῦ ἐξαμήνου, ἐὰν δὲν εἶχον πληρώσει τὰ λεγόμενα κοκονανία, τὴν κατοικίαν καὶ ἄλλα διὰ τὸ παρὸν ἑξάμηνον, καὶ ἑπομένως ἐάν μοι ἦσαν ἱκανὰ πρὸς τὸ ταξίδιον τὰ ἐναπολειφθέντα χρήματα, ἀφ' ὅσα πρὸ ἡμερῶν ὁ κύριος Σταῦρος μοῦ ἔμβασε διὰ τεσσάρων μηνῶν ἔξοδα, καὶ μάλιστα ἐὰν δὲν ἐγνώριζον τὴν κατάστασιν τῆς ἐν Πίζῃ Ἀκαδημίας. Ἀλλὰ διὰ ταύτας τὰς αἰτίας δὲν ἠμπορῶ, εἰμὴ μὲ μεγάλην μου ζημίαν νὰ ἀναχωρήσω πρὸ τοῦ Σεπτεμβρίου ἀπὸ Γοττίγγης. Ὅθεν παρακαλῶ θερμῶς τὴν Πανιερότητά σας νὰ φροντίσητε διὰ νὰ μοὶ συγχωρηθῇ νὰ μείνω ἐδῶ αὐτὸν τὸν ὀλίγον καιρὸν ἀκόμη, καὶ μετὰ ταῦτα θέλω ἀκολουθήσει τὸ συμφερώτερον.

Ἐν Γοττίγγῃ τῇ 14 Μαΐου 1820

Τῆς σεβασμίας μοι Πανιερότητος

πνευματικὸς υἱὸς

Γ. Ψύλλας

122

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. ΣΤ΄ 2)

Ἀπὸ Σταμπούλης τῇ 14/26 Μαΐου 1820

Σεβασμιώτοτε!

Σᾶς ἔγραψα διὰ τῆς ἐσχάτης πόστης, καὶ μ' ὅλον ὅτι δὲν ἔχω περίεργον ὕλην, δὲν ἐνέκρινα νὰ μὴ γράψω λογιζόμενος ὅτι διὰ τὴν περιέργειάν σας παραβλέπετε τὴν ἐνδεχομένην ὀχληρίαν μου.

Ὁ Α. ἑτοιμάζεται ὅλαις δυνάμεσι· 15.000 ἐργάται ἀνασκάπτουν τὸν μέγαν καὶ παλαιὸν χάρακα. Τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ἐπεσώρευσε διὰ νὰ κατοικήσουν οἱ πολλοὶ ὅμηροι γυ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ναικῶν καὶ παίδων. Τοὺς φύλακας ἐσήκωσεν ἀπὸ τὰ δερβένια, ἀλλ' ἐπολλαπλασίασε τοὺς Ἀλβανοὺς εἰς τὰ πέριξ τῆς Θεσσαλίας. Λέγεται ὅτι ἐκέρδισε τὸν ἡγεμόνα Τρίκκης, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἀλλάσσεται. Ὁ τοῦ Ναυπάκτου διάδοχος τοῦ Βε⟨λῆ⟩ ἀκόμη δὲν εἶχε φθάσει. Ἀπὸ τὴν Ἄχριδα παραιτεῖται λέγουν, ἀλλὰ τὸν δυσκολεύει ἡ Γκιόρτζα· μ' ὅλα ταῦτα πρεσβεύει ὑπὲρ συμβιβασμοῦ διὰ τοὺς ἀπογόνους του. Ἀλλ' ἐὰν δὲν εἰσακουσθῇ, διὰ μαχαίρας θέλει παραιτηθῇ ἀπὸ τὰ διὰ ταύτης ἀποκτηθέντα. Ὁ δ' ἄναξ εἶναι ἀδυσώπητος καὶ ὅπως ὑποπτεύονται, ὡς φίλοι οἱ σχετικοὶ τοῦ Α. διώκονται ἐδῶθεν. Προσμένονται δὲ πολλοὶ Ζαγορίσιοι, οἱ Μαρῖνοι καὶ Σπέτσοι διὰ νὰ πρεσβεύσουν, ἀλλ' εἶναι πιθανὸν νὰ μὴ συγχωρηθῇ μήτε ἡ εἴσοδός των ἐνταῦθα. Ὁ εὐώνυμος φοβεῖται μήπως μετὰ τόσα δεινὰ τῆς ἀκμῆς, ὑποφέρουν οἱ οἰκεῖοι καὶ τὰ τῆς καταστροφῆς. Ἠγωνίσθη ὁ τύραννος νὰ διεγείρῃ ταραχὰς εἰς Πελοπόννησον, ἀλλ' ἀπέτυχεν. Ἕνας Βακάλης ἐσύχναζεν εἰς τὴν οἰκίαν ἑνὸς Τούρκου καὶ παρὰ τὰ ἔθιμα ἔβλεπε τὴν σύζυγον τοῦ Τούρκου μὲ εἴδησίν του. Ἀλλ' αἰφνιδίως ἔγινεν ὁ Βακάλης καὶ ἡ γυνὴ ἄφαντοι. Ὁ νόμιμος ἀνὴρ ἐζήτησε τὴν σύζυγόν του ἀπὸ τὸν ἄνακτα, ὅστις ἔδωσεν αὐστηρὰς προσταγάς, διὸ ἐβασανίσθησαν οἰκτρῶς πολλοὶ ἀθῷοι λαϊκοὶ καὶ μή, ἀλλ' οἱ φυγόντες δὲν ἐφάνησαν.

Ὁ Οἰκονόμος περιφέρεται, καὶ ὁ Ἀδριανουπόλεως ἐπρόβαλε νὰ τὸν διορίσουν ἱεροκήρυκα. Ἔμεινεν ἀπροστάτευτος, διότι ὁ Κυζίκου πνευματικὸς τοῦ Γάνου Καλλιμάχου, διότι εἰς Θεσσαλίαν ἢ Σέρρας ὠνόμασε τὸν Εὐγένιον ἄθεον, καὶ ὁ Οἰκονόμος τὸν ἠναντιώθη. Διὰ τὸ ἁμάρτημα τοῦτο ὁ Καλλίμαχος ἐμπόδισε τοὺς υἱούς του ἀπὸ τοῦ νὰ προστατεύουν τοιοῦτον ἄθεον. Τὸν Θ. Ν. πολλοὶ θεωροῦν ὡς ἀληθῆ Φαναριώτην. Διὸ προσοχῆς χρεία. Κανένα δὲν γνωρίζω μὲ αἰσθήματα τίμια ἀπὸ τοὺς Φαναριώτας. Σᾶς προσκυνῶ...

Εἰμὶ δὲ πρόθυμος
Ν. Ζ[ερβός]

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Al Sigre Mospignotti, Livorno.*
Διὰ τὴν Κυρίαν Μοσπινιώτου.
Πρὸς τὸν κύριον Φώτιον Σωτήρη
Εἰς Πίζαν [1]

---

[1] Ἐκτὸς τοῦ Δημητρίου Μόστρα καὶ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Χριστοφόρου γίνεται συχνάκις μνεία καὶ ἑτέρου παρὰ τῷ Ἰγνατίφ προσώπου, τοῦ ΦΩΤΙΟΥ ΣΩΤΗΡΗ. Τινὲς τῶν ἀλληλογραφούντων μετὰ τοῦ Μητροπολίτου ἀποστέλλουσι χαιρετισμοὺς καὶ πρὸν τὸν Σωτήρην, ἄλλοι δὲ πάλιν ἀπευθύνουσι τὰς πρὸς Ἰγνάτιον ἐπιστολάς των ἐπ' ὀνόματι Φωτίου Σωτήρη, προφανῶς διὰ λόγους ἀσφαλείας. (Πρβλ. καὶ τὴν ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου 1819 παλ. ἡμ. ἐπιστολὴν ἐκ Ταταύλων τοῦ Ν. Ζερβοῦ ὑπογραφομένου μὲ τὸ ψευδώνυμον «Ἀντίμαυρος». (ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Στ' 1).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

123

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 56)

Τὴν ὑμετέραν σεβαστήν μοι Πανιερότητα ταπεινῶς προσκυνῶ, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπαζόμενος.

Πρὸ καιροῦ ἐσύστησα τῇ σεβαστῇ μοι Πανιερότητί της τὸν ἐν λογίοις ἱερομόναχον κὺρ Νεόφυτον Δότον, ὅπως ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ προστασίαν της γένηται ἐγκρατὴς τῶν ἐπιστημῶν· πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος συνίστημι ἤδη καὶ τὸν ἐλλόγιμον Ἐλευθέριον, νέον φιλομαθῆ καὶ πρόθυμον νὰ μεταδώσῃ τὸ τάλαντόν του ἐπανελθὼν εἰς τὴν ἐνεγκαμένην. Ἀφοσιῶν δὲ ἀμφοτέρους εἰς τὴν προστασίαν της, τὴν παρακαλῶ νὰ τοὺς ὁδηγῇ εἰς τὰ καθήκοντά των, καθὼς δόξῃ τῇ Πανιερότητί της, ἵνα μή, ὑπό τινος ἀκαταστασίας κινούμενοι, φέρωνται ἐναντίον τῶν συμφερόντων αὐτοῖς, δυσαρεστούμενοι μέν, ὡς φιλοῦσιν οἱ πλεῖστοι αὐτόθεν, εἰς τὰ καλά· ἀρεσκόμενοι δὲ τοῖς ἐναντίοις· καθότι ἡ ἐκλογὴ τῶν καλῶν καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῶν κακῶν δεῖται κρίσεως, δεῖται πείρας πολλῆς, τὰ ὁποῖα καὶ ἡ πεῖρα καὶ ἡ ἕξις ἐπροίκισε τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα εἰς πολλῶν πραγμάτων ἀκολουθίαν. Πρὸς ποῖον δὲ τέλος γίνεται ἡ τοιαύτη προπαρασκευή, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι θέλουν σᾶς πληροφορήσει, ἵνα καὶ ἐντεῦθεν λάβητε περισσότερον τὸ ἐνδόσιμον τῆς πρὸς αὐτοὺς ἱερᾶς της προνοίας. Μένω

τῆς Πανιερότητός της τέκνον κατὰ πνεῦμα ἐλάχιστον

τῇ 25ῃ Ἰουνίου ,αωκ΄ *Νεόφυτος Δούκας*
ἐκ Βουκουρεστίου

124

(ΣΔΚ, Φ. 8, 372)

Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον ἀπὸ 29 Αὐγούστου 1821

(Ἀντίγραφον)

Χαῖρε

Εὐκαιρίες λείπουν· ποῦ εἶσαι βέβαια δὲν ἠξεύρομεν· ἐμάθομεν ὅτι ἐλιμενίσθης εἰς Μεσολόγγιον καὶ ἂν ἀποφάσισες νὰ σταθῇς εἰς τὴν Ἤπειρον, τὸ ἐγκρίνομεν.

Ὁ γραμματοκομιστὴς εἶναι διωρισμένος νὰ σοὶ ἐγχειρίσῃ τὸ γράμμα μου, εἰς αὐτὸ θέλεις εὑρεῖ ἓν ἀπόσπασμα ἄλλου γράμματος πρὸς ἐμὲ τοῦ γνωστοῦ φίλου, ὅστις ἐξηγεῖται καλὰ καὶ ἐπαγγελματικῶς ὡς ἄνθρωπος ἐν τοῖς πράγμασι, καὶ μερικῶς ὡς φίλος τοῦ καλοῦ, καὶ καλὸς πατριώτης. Ὅ,τι ἀνήκει εἰς αὐτὰ τὰ μέρη καὶ ὅ,τι συμφέρει νὰ γένῃ, θέλεις τὸ ἰδεῖ καὶ ἠμπορεῖς νὰ ὁδηγηθῇς εἰς τὸ ἔργον σου· μένει εἰς τὴν διάκρισίν σου διὰ νὰ κάμῃς νὰ μάθωσι τὴν γνώμην τοῦ φίλου ὅσοι πρέπει νὰ τὴν ἠξεύρωσι, καὶ νὰ φυλαχθῇ τὸ πρᾶγμα μυστικόν, διότι δὲν συμφέρει νὰ διακωδωνίζεται αὐτοῦ τὸ ὄνομά του, ὅπου ξένοι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κατάσκοποι ἐπαγρυπνοῦν νὰ ἠξεύρωσι τὰς σχέσεις αὐτῶν τῶν τόπων μὲ ὁποιανδήποτε Εὐρωπαϊκὴν δύναμιν.

Ἀσχέτως καὶ ἐθνικῶς πρέπει νὰ κινηθῆτε τοὐλάχιστον εἰς τὸ φανερόν, διότι τὸ κίνημα τῆς πατρίδος μας ἐνομίσθη καὶ ὀνομάζεται ἀποστασία, καὶ τὴν ἀποστασίαν τῶν Γραικῶν δὲν τὴν γνωρίζει οὔτε ἡ Ρωσία· ἂν καὶ παρακινημένη ἀπὸ τὸ σκληρὸν φέρσιμον τῶν Τούρκων, ἀπὸ τὸ δμόθρησκον καὶ ἀπὸ φιλανθρωπίαν, ἐπροσπάθησε (πλὴν χωρὶς ἀποτέλεσμα) νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἐν Τουρκίᾳ Χριστιανούς· ὥστε καὶ ἂν κινήσῃ τὸν πόλεμον τώρα ἡ Ρωσία, τοῦτο θέλει τὸ κάμει, ὄχι διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν ἀποστασίαν τὴν ὁποίαν δημοσίως κατέκρινε, ἀλλὰ διὰ τὴν τιμήν της, διὰ ἐκδίκησιν ὕβρεων πρὸς τὸν πρέσβυν της καὶ εἰς τὰς σημαίας της, διὰ τὸ ἐμπόριόν της, καὶ διότι οἱ Τοῦρκοι εἰς προβλήματα πολλὰ δίκαια ἔδειξαν ὑπεροψίαν καὶ ἀνήκουστον καταφρόνησιν.

Δὲν ἔχει λοιπὸν ἀμέσως καμμίαν σχέσιν ὁ πόλεμος τῆς Ρωσίας μὲ τὰ ἰδικά μας κινήματα αὐτοῦ, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ εἰμὴ ὡς μία εὐτυχὴς περίστασις, ἥτις σᾶς βοηθεῖ διὰ νὰ στερεώσετε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν τῶν τόπων καὶ τὴν πολιτικήν των ὕπαρξιν.

Πόσον εἶναι ἀναγκαία, τώρα μάλιστα, ἡ Ἐθνικὴ Διοίκησις, στοχάζομαι ὅτι τὸ γνωρίζετε ὅλοι αὐτοῦ, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε προσπαθήσει νὰ τὴν συστήσετε, ὅπου ἤθελεν εὑρεθῆ εὔλογον. Μία παρατήρησις πρέπει νὰ γένῃ, νὰ εἶναι τὸ μέρος ἀσφαλὲς καὶ ἡ κοινωνία μὲ τὰ ἄλλα μέρη εὔκολος, καὶ ὅποιος τόπος καὶ ἂν προβληθῇ, εἶναι ἀδιάφορον. Διότι καθὼς ἡ διοίκησις θέλει εἶναι πρόσκαιρος, οὕτω καὶ ὁ τόπος θέλει εἶναι προσωρινὸς καὶ δὲν πρέπει ἡ ἐπιλογὴ τοῦ τόπου νὰ φέρῃ φιλονικίαν.

Ἡ Ρωσία ἐπίμονος εἰς τὴν ἀρχήν της ἠθέλησε νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη της πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα πάσχουσαν, καὶ πρὸς τὴν θρησκείαν περιυβριζομένην χωρὶς ἕνα πόλεμον καὶ χύσιν αἵματος, καὶ ὁ πρέσβυς της εἰς τὴν Κων/πολιν εἶχε διαταγὰς νὰ προσπαθήσῃ νὰ διορθώσῃ τὰ πράγματα μὲ τὴν πειθὼ καὶ μὲ καλὸν τρόπον· ἓν τοιοῦτον φέρσιμον ἐνομίσθη ἀδυναμία, καὶ οἱ καλοὶ Τοῦρκοι ὄχι μόνον δὲν ἔδωκαν ποτὲ ἀκρόασιν εἰς ὅσα ὁ πρέσβυς ἐπρόβαλεν, ἀλλ' ἠθέτησαν κατ' εὐθεῖαν πολλὰ κεφάλαια τῶν συνθηκῶν, ὥστε ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τοῦ κυρίου Στρόγονωφ, ἥτις περιεῖχεν ὅσα κακὰ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο, καὶ ἀπὸ τὰ γράμματά του ἐπληροφορήθη ἡ Αὐλή, ὅτι οἱ Τοῦρκοι εἶναι εἰς τελείαν παραφροσύνην, καὶ ὅτι ἐλπὶς διορθώσεως δὲν μένει. Τότε λοιπὸν ἔστειλεν ἐκεῖθεν τὸ τελευταῖον ἔγγραφον μὲ προσταγὴν πρὸς τὸν πρέσβυν της διὰ νὰ τὸ παρρησιάσῃ πρὸς τὴν Πόρταν καὶ νὰ ζητήσῃ εἰς διάστημα ὀκτὼ ἡμερῶν τὴν ἀπόκρισιν, καὶ ἂν ἡ ἀπόκρισις δὲν ἤθελεν εἶναι καταφατική, ἢ ἂν δὲν ἀπεκρίνετο εἰς τοῦτο τὸ διάστημα, τὸν ἐπρόσταξε νὰ δώσῃ εἴδησιν ὅτι ἀναχωρεῖ καὶ νὰ κινήσῃ μὲ τοὺς ὑπ' αὐτόν, μὲ ὅσους ὑπηκόους Ρώσους θελήσουν νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι, καὶ μὲ ὅσους δυστυχεῖς ἤθελεν ἠμπορέσει νὰ ἐμβαρκαρίσῃ καὶ νὰ διασώσῃ. Συγχρόνως μὲ αὐτὸ τὸ Ultimatum εὐγῆκε καὶ ταχυδρόμος πρὸς ὅλας τὰς Αὐλὰς μὲ τὴν εἴδησιν τῶν ζητημάτων της, καὶ προσκαλεῖ ὁ αὐτοκράτωρ τὰς συμμάχους του μεγάλας τῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εὐρώπης δυνάμεις ἢ νὰ συντρέξωσι μὲ τὰ ὅπλα καὶ νὰ βάλωσιν εἰς τάξιν τὴν ἀκαταστασίαν τῆς Τουρκίας, ἢ νὰ ἀφήσωσι εἰς τὴν Ρωσίαν τὴν φροντίδα νὰ τὸ κάμῃ μόνη της. Τί θέλει ἀποφασισθῆ, δὲν εἶναι καιρὸς νὰ τὸ ἠξεύρωμεν. Τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Στρόγονωφ καὶ φθάσιμόν του εἰς τὴν Ὀδησσὸν κατὰ τὴν 1/13 Αὐγούστου τὰ ἐμάθαμεν ἀπὸ γραμμάτων τῆς Ὀδησσοῦ, καὶ ἀπὸ ὅσα ἔχω δοθέντα στοχάζομαι ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλει μᾶς ἔλθει ἡ εἴδησις τοῦ κινήματος τῶν Ρώσων, διότι ὅλα εἶναι ἕτοιμα· ὅλα λοιπὸν τρέχουν καλὰ μέχρι τοῦδε, καὶ εἴθε καὶ μέχρι τέλους, ἕως οὗ νὰ συστηθῆ ἡ ἐλευθερία τῆς πατρίδος μας, ἥτις τώρα ἔχει πολλοὺς βαθμοὺς πιθανότητος.

Ὁ ἐν Φλωρεντίᾳ Μινίστρος ἔλαβεν ὅλα τὰ ἴσα τῶν ἀνταποκρίσεων τῆς Αὐλῆς μὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ μὲ τὰς ἄλλας Αὐλὰς καὶ μὲ προσταγὴν διὰ νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ τὰ δείξῃ καὶ νὰ μὲ ἐγχειρίσῃ ἐνταυτῷ καὶ τὸ γράμμα μου. Εἶμαι εὐχαριστημένος, διότι δὲν εἶναι πλέον J' ai l' honneur de vous prevenir e. c. Γράφουν καλά, ἐπειδὴ ἔγιναν καὶ τὰ πράγματα καλά· πλὴν τὸ μέγα καλὸν εἶναι ἡ εἴδησις ὅτι προχωροῦν, καὶ εἶμαι ἀνυπόμονος διὰ νὰ τὸ ἀκούσω.

Ὁ Ἀθανάσιος ἤθελε σὲ φέρει τὸ παρὸν καὶ ἦτον ἕτοιμος νὰ κινήσῃ, ἐστοχάσθην ὅμως ὅτι ὁ δεύτερος ταχυδρόμος θέλει φέρει εἰδήσεις οὐσιωδεστέρας, καὶ ἂν ἔγινε τὸ κίνημα, προσταγὴν πρὸς ἐμὲ ποῦ πρέπει νὰ ὑπάγω· ὅθεν τὸν ἐκράτησα εἰς τὸν ἐρχομὸν τοῦ ταχυδρόμου, διὰ νὰ ἠμπορέσω νὰ σοὶ κοινολογήσω μὲ ἀσφαλὲς μέσον ὅσα πρέπει νὰ ἠξεύρῃς.

Ἔπειτα ἀπὸ τόσας καλὰς ἐλπίδας, ὅσοι εἶναι ἐν τοῖς πράγμασι αὐτοῦ πρέπει νὰ λάβωσι πρὸ ὀφθαλμῶν δύο τινά· πρῶτον νὰ κάμωσι κάθε τρόπον διὰ νὰ βασταχθῶσιν οἱ τόποι, καὶ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ δεύτερον νὰ εἰσαχθῇ κάποιον σύστημα καὶ νὰ μὴ μείνῃ εἰς ἄλλους νὰ μᾶς τὸ δώσωσιν ὅπως τοὺς φανῇ.

Ὅσα ἐφόδια πολέμου ἐστείλαμεν εἰς τὴν Ἤπειρον, ἐκρατήθησαν εἰς τοὺς Κορφούς· τὰ γράμματά μου ὅμως πρὸς τοὺς Ἠπειρώτας καὶ πρὸς τὴν εὐγενείαν σου ἐλπίζω νὰ γλυτώσουν καὶ νὰ τὰ λάβετε, διότι αὐτὰ κρύπτονται εὐκόλως.

Ἐγὼ ὑπέφερα ἀρκετά, πλὴν τώρα εἶμαι καλὰ καὶ περῶ τὸν καιρὸν πότε εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ πότε εἰς τὴν πόλιν.

Εὔχομαι ὑγείαν, ἀνδρείαν καὶ ὑπομονὴν εἰς τοὺς κόπους σου.

1821 Αὐγούστου 29 *ἐκ Πεισῶν*

125

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 64)

Ταπεινῶς ἀσπάζομαι τὴν σεβαστήν μοι αὐτῆς δεξιάν.

† *Χρόνιος ἐμφανίζομαι ἐνώπιόν της, Σεβασμιώτατε Πάτερ, ἀλλὰ πεπεισμένος ὅτι καὶ τοὺς πρώτους καὶ τοὺς ἐσχάτους χριστομιμήτως οἰκτίρουσα καὶ ἀποδεχομένη ἀσμένως, εὔχεται καὶ εὐλογεῖ ἁπαξάπαντας, πάρειμι θαρρῶν καὶ δὴ προάγομαι ἐξιστορήσων τὰ κατ' ἐμαυτόν. Μετὰ τὴν ἀπὸ Μολδαυΐας καὶ Βλαχίας ἀποδημίαν τῆς Σεβασμιότητός της ὁ δοῦ-*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λός της εὐτύχησα. Ὁ εὐμενέστατός μοι αὐθέντης Σκαρλᾶτος Καλλιμάχης ἡγεμονεύσας εἰς Μολδαυΐαν μὲ προήγαγεν εἰς βαθμοὺς καὶ ἀξιώματα ὄχι εὐκαταφρόνητα, καὶ ἐν τῷ ἑπταετεῖ ἐκείνῳ διαστήματι ἐκέρδισα μίαν μετρίαν κατάστασιν ἱκανὴν εἰς ἄνθρωπον ὀλιγαρκῆ.

Μετὰ τὴν ἔξωσιν τῆς ὑψηλότητός του ἔγνων νὰ συνακολουθήσω εἰς Βασιλεύουσαν, ὅπου ἔμενον ἐφορεύων πάντοτε εἰς τὴν Καγκελλαρίαν του. Ἀπέθανεν ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας καὶ ἐψηφίσθη διάδοχος ὁ αὐθέντης μου, ἀλλ' ὅμως πεφορτισμένος ὢν ὡς μὴ ὤφελε μὲ τὴν πραγματείαν τῶν διαφωνιῶν Ρωσίας καὶ Πόρτας, ποτὲ δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀποσπασθῇ καὶ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Βλαχίαν, τοῦθ' ὅπερ ἂν ἐγίνετο, ἴσως τοῦ Γένους τὰ πράγματα ἤθελον λάβει γλυκυτέραν πρόσοψιν καὶ ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος.

Ἀπήχησεν ἤδη ὁ κώδων τῆς Βλαχίας τὸν ἐκμελέστατον ἐκεῖνον ἦχον, τὸ μέγα μυστήριον τοῦ Γένους, τὸ ἐν μυχοῖς ἐνστέρνοις τέσσαρας περίπου ἑκατονταετηρίδας ὑποτρεφόμενον ἀνακαλύπτεται, καὶ τῆς ἀθλίας Ἑλλάδος ἡ ἀνάστασις ἐποικοδομεῖται εἰς αἵματα ἀθῴων καὶ ἀνευθύνων. Διαρρήγνυνται φλέβες Ὀθωμανῶν εἰς Γαλάτζι, καὶ προκηρύττεται ἤδη ἡ ἐπιλήψιμος ὁλοκαύτωσις τῶν ὁμογενῶν κατοίκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τοιαύτης δυσσεβοῦς ἀρχῆς ὁποῖον ἆρα ἔσται τὸ τέλος;... Ἡμεῖς δὲ οἱ ἄθλιοι οἱ ἐκ τοῦ ἀρχοντικοῦ καταλόγου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, προσταχθέντες νὰ ἀφήσωμεν τὰς εἰς τὸν Βόσπορον κατοικίας μας, μετεκομίσθημεν εἰς Φανάρι. Ἀπεγράφημεν ὡς εἵλωτες, ἐμετρήθημεν ὡς πρόβατα, καὶ ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐσμικρύνετο ὁ οἰκτρὸς ἀριθμός μας. Λύκοι βουλιμιῶντες ἐπήδων εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἥρπαζον ἀνηλεῶς ἐκείνους ἐξ ἡμῶν, ὅσοι πεπαιδευμένοι, ὅσοι πλούσιοι. Ῥῖζοι, Μᾶνοι, Σκαναβῆδες, Μαυρογένεις, Μουροῦζαι, ἄνδρες περίπυστοι, ἄνδρες τιμῶντες τὸ ἔθνος τῶν Χριστιανῶν Ἑλλήνων, φίλοι τῆς πατρίδος ... οἴχονται, Σεβασμιώτατέ μοι Γέρον! Τοῦ τυράννου τὸ ξίφος ἀπέτεμε τὰς ἱερὰς κεφαλάς των. Ἕκαστος αὐτῶν ἦτον ἴσος μὲ μυριάδας βαναύσων. Τετράγωνοι κεφαλαί, Μουσῶν καταγώγια, ἱερὰ τῆς παλαιότητος λείψανα! Κόνις καὶ σποδός, ἀλλ' οὐδὲ σποδός, ἰχθύων αἱμοβόρων οἰκτρὸν παράλωμα... Ἡ σφαγὴ ἀκατάπαυστος, τοῦ Γένους οἱ προύχοντες πολλοστούμενοι! Μόνη ἡ Καλλιμαχικὴ οἰκογένεια μετὰ τῶν προσκειμένων αὐτῇ ὀλίγων ἡμῶν ὑπήρχομεν ἔτι ἔμφρουροι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἁγίου Ἐφέσου κὺρ Μακαρίου, θεωροῦντες καθ' ἑκάστην συρομένους ὁμογενεῖς καὶ ὁμοταγεῖς ἀδελφοὺς εἰς τοῦ Πατριαρχείου τὰς πύλας, καὶ ἀποτεμνομένους ἀνηλεῶς.

Ἐπέστη ἤδη καὶ ἡ ἁγία ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως, Πάσχα λύπης, ὄχι Πάσχα χαρᾶς, Πάσχα τρόμου, ὄχι Πάσχα θάρρους καὶ πεποιθήσεως, Πάσχα αἵματος χριστιανικοῦ, ὄχι Πάσχα τροφῆς ἀλεξητηρίου, Πάσχα θυσίας ἱεροπρεπεστάτου ἀνδρὸς τοῦ ἱερομάρτυρος Γρηγορίου. Τρεῖς ὥρας μετὰ τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν τῆς ἁγίας του δεξιᾶς, καὶ κρέμαται ἤδη πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Πατριαρχείου τοῦ Πατριαρχείου ὁ κτίτωρ. Τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸ ἀξιοδάκρυτον δρᾶμα, καὶ σύρεται τὸ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον ἀπὸ χεῖρας ἀνόμων καὶ ἀσεβῶν, ἀπὸ τὰς χριστοφόνους χεῖρας τῶν Ἰουδαίων· ἐξουθενεῖται ὁ μετριοφρονέστατος ἱεράρχης,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀτιμάζεται ὁ τοὺς πάντας τιμήσας ἀρχιερεύς, ἡ κεφαλὴ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τὰ προπύλαια κατακλίνεται. Ὦ, τῶν κριμάτων σου Χριστέ ! ! !

Καὶ ταῦτα πάντα ἡγεμόνες ὀρθοδοξότατοι καὶ θεοσεβεῖς, κατάψυχροι Γέροντες Καλλιμάχαι, θερμότατοι τῆς πίστεως ζηλωταὶ Σκαρλᾶτοι βλέπουσιν ἐν ὀχετοῖς δακρύων, ὑψοῦσι τὰς διατρόμους των χεῖρας πρὸς Θεόν, καὶ θεωροῦντες ἀσκαρδαμυκτὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὁποῖον ἆρα τὸ τέλος αὐτῶν διασκέπτονται, καὶ ὀρρωδοῦντες ἀφοσιοῦνται καὶ ἀφοσιούμενοι ἐνισχύονται, καὶ ἐνισχυόμενοι ἀντέχουσιν.

. . . ὡς ὅτε τε δρύες ἐν οὔρεσιν ὑψικάρηνοι
αἵ τ᾽ ἄνεμον μίμνουσι καὶ ὑετὸν ἤματα πάντα
ῥίζῃσιν μεγάλῃσι διηνεκέεσσ᾽ ἀραρυῖαι.

Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τὸ πεπρωμένον ἄφυκτον, ἐσήμανε τέλος πάντων καὶ ὁ καλλιμαχικὸς κώδων. Ἐν μεσοῦντι Μαΐῳ μὲ ὅλον τὸ ἀνεπηρέαστον τοῦ ἡγεμόνος κατὰ τὰς συνθήκας, μὲ ὅλην τὴν ἀτομικήν του εὐθύτητα μεταπέμπεται ὁ ἄθλιος αὐθέντης μου πανέστιος, καὶ κλείεται εἰς οἰκόν τινα ὀθωμανικόν. Τζαβούσης βασιλικὸς ἀποπέμπεται διὰ νὰ ἁρπάξῃ καὶ ἡμᾶς τοὺς περὶ αὐτὸν ἓξ ὄντας τὸν ἀριθμόν. Κατ᾽ ἐκείνην τὴν τρομερὰν ὥραν λαμβάνω ὁ δοῦλός της ἔγγραφον εἴδησιν παρά τινος εἰλικρινοῦς φίλου μου διαλαμβάνουσαν, ὅτι ἐξ ὅλων ἡμῶν αὐθημερὸν ἐγὼ σφάζομαι, ἂν δὲν γίνω ἄφαντος· οἱ δὲ λοιποὶ ἁπαξάπαντες θέλουσι φυλάττεσθαι εἰς τὸν ρηθέντα οἶκον μέχρι δευτέρας ἐπιταγῆς τοῦ ἄνακτος. Ἐκτὸς ἐμαυτοῦ μέσα εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ τζαβούση εὑρισκόμενος, πῶς νὰ διασωθῶ; Ἀλλὰ

Τίς θεὸς μέγας, ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν;

Δὲν ἠξεύρω πῶς ἀπατᾶται ὁ τζαβούσης μου, καὶ ὁ δοῦλός της λαθὼν αὐτόν τε καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, διασῴζομαι καὶ φθάνω εἰς Ὀδησσόν. Ἀλλ᾽ ἐγὼ μὲν οὕτως· ἡ δὲ ἀθλία μου σύζυγος μὲ τὰ ἓξ ἀνήλικα τέκνα μου ἁρπάζονται ἀνηλεῶς, καὶ βίᾳ καὶ δυναστείᾳ μετακομίζονται εἰς τὸ αὐτὸ μὲ τὴν αὐθεντικὴν οἰκογένειαν. Ἐστέναζον ἐκεῖσε τρέμοντες ἅπαντες καὶ καθ᾽ ἑκάστην ἀπονοούμενοι μέχρις οὗ ἡ βαρβαρικὴ ἐπιείκεια τοῦ ὀθωμανικοῦ ἄνακτος ἐφηδυνομένη εἰς τὰ φοβερὰ καὶ τρομακτικὰ ἠὐδόκησε τὴν πανέστιον ἐξορίαν ὅλων τῶν ἐκεῖσε ἐμφρούρων παντὸς γένους ἀνθρώπων, αὐθεντῶν, κυρῶν καὶ τέκνων, ἀρχόντων, ἀρχοντισσῶν καὶ υἱῶν καὶ θυγατέρων, δούλων, μαγείρων, ἁπαξαπάντων. Ἐν τούτοις ἄγεται καὶ ἡ τοῦ δούλου της οἰκογένεια, ἐπιβαίνει τὸ αὐτὸ πλοῖον μὲ τὸν αὐθέντην, ἐντείνονται τὰ ἱστία καὶ ἀποπλέουσιν. Ἀλλὰ

Σὺ εἶ ὁ θεός, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος.

Ἐν μέσῳ πλοῒ τριήρης τις φέρουσα τζαβούσην βασιλικὸν ζητεῖ τὴν σύζυγόν μου χήραν δῆθεν, καθὼς ἡ ἰδία ἤθελε νὰ κηρύττεται, λαμβάνει αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα μου, καὶ τοὺς φέρει, εἰς τὸ Φανάρι ὅλους ὅθεν μεταβάντες τῇ ἐπιούσῃ εἰς Σταυροδρόμι καὶ προασπισθέντες ἐκεῖσε ἀπὸ τὸν καὶ ἄλλων πολλῶν σωτῆρα διασῴζονται τέλος πάντων εἰς Ὀδησσόν. Ἰδού, Σεβασμιώτατέ μοι Γέρον, θαῦμα τεράστιον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Τοῦτο καὶ μόνον ἔστω εἰς ἐμπέδωσιν, ὅτι κήδεται ἡμῶν ὁ θεός.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δοξάζω ἤδη ὁ ἀνάξιος τὸν ἅγιον θεόν, ὅστις διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἀειμνήστου ἱερομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Πατριάρχου, προστάτου καὶ κηδεμόνος ἐμοῦ, ἠλέησε καὶ εὐσπλαχνίσθη τὰ ἀθῷά μου τέκνα καὶ τὰ διέσωσε μετὰ τῶν γονέων των ἀπὸ τὰς θανατοβρόχους τοῦ τυράννου παγίδας. Ζῶ ἤδη, Σεβαστέ μου Πάτερ, ἀλλὰ πενέστατος. Ὅλη μου ἡ περιουσία ἔμεινεν εἰς τὰ κιβώτια τοῦ βδελυρῶς καὶ βδελληδὸν ροφῶντος τὰς ζωτικὰς τοῦ Γένους μου φλέβας. Χάρις ἀθάνατος εἰς τὴν ξενοδόχον Ρωσίαν καὶ εἰς τὸν ἀπαράμιλλον Αὐτοκράτορα, πνέομεν ὅλοι οἱ πρόσφυγες τὸν φυσίζωον καὶ ἐλεύθερον ἀέρα τοῦ εἰρηνικοῦ οὐρανοῦ τῆς χριστιανικῆς γῆς. Ἀλλὰ τὸ προκείμενον στάδιον λαμπρόν τε καὶ ἱερόν. Ἐπιλήψιμος ἡ μακρόθεν ἀμέτοχος θέα τῆς ροῆς τοῦ ἀδελφικοῦ ἡμῖν αἵματος. Ἀνήσυχος ἡ καρδία μου βράζει βρασμὸν ἐνθουσιασμοῦ, Ἱεροπρεπέστατε δέσποτα, ἀλλὰ τί ποιητέον, οὐκ οἶδα.

Διὰ τοῦτο πᾶσαν τὴν κατάστασίν μου καὶ πολιτικὴν καὶ ὑλικὴν καθυποβαλὼν εἰς τὰς ὄψεις της, ἀπεκδέχομαι παρὰ τῆς σεβασμιότητός της νουθεσίαν φιλογενῆ καὶ πατρικὴν καὶ φιλάνθρωπον, καὶ περιμένω δίστιχον αὐτῆς παραινετικόν. Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος· αἱ δὲ πανίεροι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἴησάν μοι ἀρωγοὶ διὰ βίου καὶ προασπίστριαι.

ᾳωκά΄ Σεπτεμβρίου ις΄, ἐξ Ὀδησσοῦ.

Τῆς θεοσυντηρήτου αὐτῆς Σεβασμιότητος
προθυμότατος ἐν Χριστῷ υἱὸς καὶ ταπεινὸς δοῦλος
Κωνστ. Τζιγαρᾶς Ἄγας.

(Ἐπὶ τοῦ νώτου ἡ διεύθυνσις πρῶτον γαλλιστὶ καὶ εἶτα ἑλληνιστί, ὡς ἕπεται:)

Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ
ἁγίῳ πρώην Οὐγγροβλαχίας κυρίῳ μοι κυρίῳ Ἰγνατίῳ
τῷ σεβασμιωτάτῳ μοι κατὰ πνεῦμα πατρὶ
πανευλαβῶς
Εἰς Πίζας τῆς Ἰταλίας.

(Δι' ἑτέρας χειρός): *Διὰ τοῦ εὐπειθοῦς καὶ προσκυνοῦντος δούλου της Ἀλ. Πατρινοῦ.*

Λιβόρνο 11 Νοεμβρίου 1821

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

126

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. ΣΤ΄ 3)

Σεβασμιώτατέ μοι Πάτερ.

Ἀπὸ τὸν πρὸς τὸν εὐμενέστατόν μοι αὐθέντην γράμμα μου πληροφορεῖται τὴν κατάστασιν τῆς Πατρίδος, τὴν ὁποίαν καὶ ἐκ στόματος θέλει ἐξιστορήσει ὁ κύριος Κατακουζηνός. Ἡ παρουσία τῆς Πανιερότητός της πόσον ἦτον ἀναγκαία, μάλιστα εἰς τὰ ἐδῶ μέρη, εἶναι περιττὸν νὰ τὸ γράψω καὶ πάλιν, ὅλοι φυλάττουσι τὸ παλαιὸν πρὸς αὐτὴν σέβας, καὶ ὅλοι τὴν ἐπιθυμοῦν. Ἡ Πανιερότης της καὶ ὁ εὐμενέστατός μοι αὐθέντης ἂν ἤρχεσθε, ἠθέλετε εἶσθαι οἱ ἀληθεῖς ἐλευθερωταὶ τῆς πατρίδος. Ἂν μᾶς ἀκούσουν οἱ ἐδῶ καὶ θελήσουν νὰ δεχθοῦν ἓν σύστημα, καθὼς γράφουν καὶ μᾶς ὑπόσχονται, δὲν ἀπελπίζομαι ἀπὸ τὸ νὰ ἀξιωθῶ νὰ Σᾶς ἰδῶ εἰς τὴν Πατρίδα, ἄλλως πρέπει ν᾽ ἀποφασίσωμεν νὰ ἐπιστρέψωμεν ὅλοι εἰς τὴν Πίζαν, καθὼς καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος πρίγκιψ Κατακουζηνός.

Εἰς τὸ πρὸς τὸ ὕψος του γράμμα μου ἐξέχασα νὰ γράψω τὰ περὶ Ἀλῆ πασᾶ, καὶ τὰ προσθέτω εἰς τὸ παρόν μου.

Καθ᾽ ὅσας ὁμιλίας ἔλαβα μὲ τὸν Ἀλέξιον Ἰωαννίτζη ἅμα ὁποὺ ἦλθον ἐδῶ τὴν πρώτην φοράν, φαίνεται ὅτι ἄλλο δὲν τὸν ἐδυσκόλευε νὰ δεχθῇ τὰ ποτὲ προβλήματά μας, εἰμὴ αἱ περιστάσεις, διότι ὅταν ἔλαβε τὰ γράμματα, ἦτον κλεισμένος καὶ εἶχε περισσοτέρους Τούρκους παρὰ Ρωμαίους κοντά του, μὲ ἐβεβαίωσε δὲ τόσον ὁ Ἀλέξιος, ὅσον καὶ ἕνας ἄνθρωπός του, τὸν ὁποῖον εἶχεν εὐγάλει ἀπὸ τὸ Κάστρον μὲ γράμματα, καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου ἀνταμώθην, ὅτι τώρα δὲν πνέει ἄλλο, παρὰ ἐκδίκησιν καὶ ἐνδίδει πολλά, ἂν ἠμπορῇ τις νὰ πραγματευθῇ κρυφίως μαζί του. Αἱ συμφωνίαι τὰς ὁποίας αὐτοὶ στοχάζονται ὅτι θέλει δεχθῇ μὲ εὐχαρίστησιν, εἶναι τὸ νὰ μείνῃ αὐτὸς ἐξουσιαστὴς τῆς Ἄνω καὶ Κάτω Ἀλβανίας, καὶ ν᾽ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος κάμνων συμμαχίαν μὲ αὐτήν. Ὁ δοῦλός της μετὰ τὴν ἐπιστροφήν μου ἐδῶ ἀπὸ Πελοπόννησον τὸν ἔγραψα ἓν γράμμα μὲ τὸ μέσον τῶν ἀγάδων, μεθ᾽ ὧν ἠναγκάσθην νὰ ἔμβω εἰς ἀλληλογραφίαν, δὲν ἔλαβον ὅμως ἀκόμη ἀπόκρισιν ἂν ἠμπόρεσαν νὰ τὸν στείλουν τὸ γράμμα μου. Τώρα πάλιν, εἰ δυνατόν, νὰ ἐμβάσω κανένα πιστὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ ἔμβῃ εἰς ὁμιλίας μὲ αὐτόν, καὶ νὰ ἰδῶ τί γίνεται. Ἂν εἶχον βέβαιον τὸν πόλεμον τῆς Ρωσίας, ἠμποροῦσα νὰ τὸν μεταχειρισθῶ ὅπως ἐγὼ ἤθελα, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν μέχρι τοῦδε δὲν ἔχομεν καμμίαν βεβαιότητα καὶ περὶ τούτου.

Κατ᾽ αὐτὰς ἠκολούθησαν δύο πόλεμοι, ὁ μὲν εἰς τὴν Βόνιτζαν μὲ τὸν καπιτὰν Τζόγκαν, ὅστις μὲ 400 μόνον ἀπήντησε τὴν ὁρμὴν 1500, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἔλθει διὰ θαλάσσης ἀπὸ Πρέβεζαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Πεκὴρ Τζογαδόρου, ὅστις ἐλαβώθη καιρίως εἰς τὸ χέρι καὶ εἰς τὸ στῆθος, καὶ σήμερον ἐμάθομεν ὅτι ἀπέθανεν. Ἐφονεύθησαν εἰς αὐτὸν τὸν πόλε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μον Τοῦρκοι ὑπὲρ τοὺς 70 καὶ εἷς μόνον ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας. Ὁ δὲ εἰς τοῦ Πέτα, ὅπου ὁ καπ. Γῶγος μὲ περίπου 700 κατεδίωξεν ἕως εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτας 3000 Τούρκους, οἵτινες ἐπῆλθον κατ' αὐτοῦ μὲ σκοπὸν νὰ τὸν χαλάσουν καὶ νὰ διαλύσουν τὴν πολιορκίαν.

Οἱ ἀγάδες καὶ τὸ περισσότερον μέρος τῶν Σουλιωτῶν εὑρίσκονται εἰς τὰ Πέντε Πηγάδια, καὶ δὲν ἔκαμαν ἀκόμη κανένα κίνημα κατὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Χουρσὶδ πασᾶ. Λέγουν ὅτι περιμένουν καὶ ἄλλους Ἀρβανίτας. Ἡ Μάζα κρατεῖται ἀπὸ Ἀρβανίτας καὶ Σουλιώτας. Εἰς Καλαρρύτας, Συράκου καὶ Μέτζοβον δὲν εἶναι πλέον Τοῦρκοι, δὲν ἔχω ὅμως ἀκόμη σωστὴν πληροφορίαν ἂν τὰ μέρη αὐτὰ κρατοῦνται καλῶς ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας. Οἱ ἐχθροὶ ὁποὺ ἦσαν εἰς τὰ Ἄγραφα, κατεδιώχθησαν, καὶ οἱ ἐδικοί μας ἐπροχώρησαν ἕως μέσα εἰς τὰ μολλαλίκια. Ὁ Πεχρὰμ πασᾶς μετὰ τὸν χαλασμὸν ὁποὺ ἔλαβε, μένει πάντοτε εἰς τὸ Ζητούνι. Ὁ Τελχαφάζος εἰς Πατρατζίκι στέκεται ἀδιάφορος, δὲν ἠξεύρω ποιὲς συμφωνίες ἔχουν μὲ τὸν Μῆτζον Κοντογιάννη, τὸ κακὸν ὅμως εἶναι ὅτι δὲν ἐσηκώθη ἀκόμη, ἐνῷ ἂν ἔπιανε τὴν τοποθεσίαν τῆς Φούρκας, οἱ ἐχθροὶ ὁποὺ εἶναι εἰς Ζητούνι ἦσαν χαμένοι. Ἐστείλαμεν τὸν Χρῖστον Παλάσκαν νὰ τὸν ὁμιλήσῃ καὶ νὰ τὸν καταπείσῃ νὰ σηκωθῇ, δὲν ἠξεύρομεν ὅμως τί ἀπέγινε. Ὁ Ὁμὲρ πασᾶς (ὁ Βριώνης) εὑρίσκεται εἰς τὰς Ἀθήνας, σφαλισμένος ὅμως εἰς τὸ κάστρον, ἔξωθεν τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται ὁ Κύριλλος Λιβέριος μὲ ὅσους Ἀθηναίους καὶ Αἰγινήτας ἠμπόρεσε νὰ συνάξῃ. Ἡ Ναύπακτος πολιορκεῖται ἀπὸ τοὺς καπιτάνους Σαδῆμον, Χορμόβαν καὶ Μακρύν, μαζὶ μὲ ἓν σῶμα τοῦ στρατεύματος τοῦ Καλτζοδήμου. Τὸ Τεπε[δε]λένι ἐκυριεύθη ἀπὸ ἓν σῶμα Τότζκιδων ὁποὺ ἐγύρισαν μὲ τὸν Ἀλῆ πασᾶ, καθὼς ἐγύρισαν καὶ οἱ Ἀργυροκαστρῖται. Αὐτὰ εἶναι ὅσα ἠξεύρομεν ἕως τῆς ὥρας.

Τὸν κύριον Μόστραν μετὰ τῆς κυρίας, τὸν κύριον Χριστόφορον καὶ κύριον Φώτιον προσκυνῶ. Ἐλπίζω ὅτι ὅλοι καὶ πρὸ πάντων ἡ Σεβασμιωτάτη μοι Πανιερότης της οὔτε ἐπαύσατε, οὔτε θέλετε παύσει τοῦ νὰ μ' ἀγαπᾶτε, νὰ μ' ἐνθυμῆσθε, καὶ νὰ μὲ εὔχεσθε.

Στοχάζομαι περιττὸν τὸ νὰ συστήσω πρὸς τὴν Πανιερότητά της τὸν ἐκλαμπρότατον κύριον Κατακουζηνόν, θέλει τὸν εὕρει ἄξιον τῆς εὐνοίας της.

Μισολόγγι 24 Σεπτεμβρίου 1821 Π.Ε.

Τῆς Σεβασμιωτάτης μοι Πανιερότητός της
ἐν Χ(ριστ)ῷ υἱὸς καὶ εὐπειθὴς δοῦλος
Α. Μαυροκορδᾶτος

Σεβασμιώτατέ μοι πάτερ!

Καὶ ὁ δοῦλός της ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν της. Πόσον ὠφέλιμος εἶναι ἡ παρουσία της εἰς τὴν δυστυχισμένην πατρίδα, δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω. Ἡ ἀκαταστασία καὶ ἡ ἀναρχία εἶναι τοιαύτη, ὥστε στοχάζομαι ὅτι ὀγλήγορα θέλει μᾶς ἔχετε εἰς Πίζαν. Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἀπολαύσωμεν εἰς τὴν φίλην πατρίδα καὶ ὄχι εἰς Ἰταλίαν, ἀλλὰ τὰ πράγματα εἶναι τόσον δεινὰ ὥστε δὲν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ ἐλπίσῃ καλὸν τέλος. Ἡμεῖς, Δεσπότη μου, πάσχο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μεν τόσα ὅσα δὲν ἠμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε, πλὴν ὅλα τὰ ὑποφέρομεν εὐχαρίστως, ἄμποτε νὰ κατορθωθῇ ὁ σκοπός μας. Παρακαλῶ νὰ μ' εὔχεται καὶ νὰ μὲ ἀγαπᾷ. Τοὺς ἀγαπητοὺς φίλους κύριον Χριστόφορον καὶ κύριον Μόστραν ἀδελφικῶς προσκυνῶ καὶ καταφιλῶ. Τὴν κυρίαν Μόστρα προσκυνῶ." Αχ, Δεσπότη μου, πόσον ἐνθυμούμεθα τὸν καλὸν Μόστραν, ὅταν μᾶς ἐπερίγραφε τὸν χαρακτῆρα τῶν Γραικῶν, ἂς μὴ τὸν κακοφαίνεται πλέον, ὅταν ὁ Ἰταλὸς τὸν περιγράφῃ τὰ διατρέχοντα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ πάλιν καταφιλῶ τὰς χεῖράς της.

Ὁ δοῦλός της

Κ. Κ.

127

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Γ' 37)

Κύριε Μιχαήλ! [Βασιλείου, εἰς Τεργέστην]

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου γράμμα σου, καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῷ. Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἐδῶ ἔχανε καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὸ περισσότερον τὸν ἔστειλα διὰ νὰ μὴ χαθῇ ἀδίκως. Ἀπ' ἀρχῆς ἦτον ἡ γνώμη μου διὰ νὰ σταλθῇ εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ τὸ ἔγραψα τὸν κόμιτα· τὸ εἶπα καὶ τὸν ἴδιον, καὶ τὸν διώρισα νὰ σπουδάσῃ τὰ μαθηματικά· ἀλλ' ὁ καλὸς κόμις, ἂν καὶ τὸ ἐδέχθη, δὲν ἔχει καιρὸν νὰ στοχασθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ εἰς τὰ τοιαῦτα καὶ οὔτε ἠμπορεῖ τώρα μάλιστα νὰ ἐλπίσῃ τις ἀπόκρισιν, ἂν δὲν ἔχῃ ἄνθρωπον εἰς τὴν Πετρούπολιν νὰ παρασταθῇ καὶ νὰ ἐνθυμήσῃ τὴν ὑπόθεσιν· μ' ὅλον τοῦτο συμβούλευσε τὴν νύμφην σου νὰ κάμῃ μίαν ἀναφορὰν σύντομον εἰς τὸ γαλλικὸν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα καὶ νὰ τὴν περικλείσῃ εἰς γράμμα τοῦ κόμιτος, τὰ ὁποῖα ἂς σταλθῶσι κατ' εὐθεῖαν αὐτόθεν· γράφω καὶ ἐγὼ καὶ ἴσως κατορθωθῇ τὸ ζήτημά της· ἐν τοσούτῳ κατὰ τὸ παρὸν ἂς λάβῃ διὰ τοῦ κυρίου Μοσπινιώτου ἑξῆντα τάλλαρα στελλόμενα πρὸς τὸν αὐτοῦ κὺρ Ἐλευθέριον Οἰκονόμου, τὰ ὁποῖα ἔκαμα νὰ περασθῶσιν ὡς ἔξοδα τοῦ Ἐπαμεινώνδα.

Περὶ τῶν χρημάτων σου δὲν εἶναι ἐλπίς. Ἂν διὰ κρίσεως ἠμπορῇς νὰ τὰ λάβῃς, τοῦτο μόνον σὲ μένει, διότι διάθεσις νὰ πληρώσῃ ὁ φίλος δὲν εἶναι.

Τὸ ρωσικὸν κονσολᾶτον εἶναι καλόν, πλὴν ἀδύνατον νὰ προβληθῇ, ὄχι νὰ γενῇ. Αὐτὰ δίδονται δι' ἀνταμοιβὴν ἐκδουλεύσεων, καὶ ἢ πρέπει νὰ ἔχῃ τις ἐκδουλεύσεις ἀληθῶς ἢ νὰ ἀποδείξῃς ὅτι ἐδούλευσε μὲ μαρτυρικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα πολλάκις λαμβάνουν πολλοὶ κατὰ χάριν, καὶ πάλιν νὰ ζητῇ, νὰ φωνάζῃ καὶ νὰ εἶναι εἰς τὴν Πετρούπολιν.

Λυποῦμαι διὰ τὴν φαμιλίαν τοῦ μακαρίτου αὐταδέλφου σου, ἡ ὁποία θέλει δοκιμάσει στενοχωρίαν ἐξ αἰτίας τοῦ καιροῦ, ἐπειδὴ δὲν ἔμεινε ποῖος ποῖον νὰ βοηθήσῃ· ὅλοι ἐδυστύχησαν καὶ μάλιστα οἱ καλοί, καὶ ὅσοι ἦσαν εὐδιάθετοι νὰ κάμωσι πρὸς ἄλλους καλόν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ αὐτὰ τὰ κακὰ τὰ πάσχει τὸ Γένος ἐξ αἰτίας ὀλίγων τινῶν ἀνοήτων καὶ Κύριος οἶδεν ἕως ποῦ θέλει προχωρήσει τὸ κακόν, καὶ ὁποία θέλει εἶναι εἰς τὸ τέλος ἡ τύχη τῶν Γραικῶν.

1821 Ὀκτωβρίου 20 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

Μένω

ὅλος εὐχέτης σου

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

128

(ΓΑΚ, Κ. 22, α, 97)

Σεβασμιώτατε πάτερ!

Χθὲς ἀνεχώρησεν ὁ Λουριώτης καὶ μ᾽ ὅλον ὁποὺ εἶχα ἀνάγκην νὰ γράψω μερικὰ ἰδιαίτερα πρὸς τὴν Πανιερότητά Σας, δὲν τὸν ἐμπόδισα, διὰ νὰ μὴ φέρω ἀργοπορίαν καὶ σήμερον μὲ ἐπίτηδες ἄνθρωπον τὸν στέλλω τὸ παρὸν εἰς Ὕδραν.

Ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος ἀγῶνός μας βέβαια εἶναι ἡ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία μας καὶ ὄχι ἡ μεταβολὴ δυναστείας, ὁποία ποτ᾽ ἂν ᾖ. Τοὐλάχιστον τοῦτο ἔπεται νὰ ἐπιθυμοῦν ὅσοι ἔχουν ὀλίγον πατριωτισμόν· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν αὐτοὶ εἶναι ὀλίγοι καὶ οὔτε ἔχουν οἱ ἐν τοῖς πράγμασι τὸ αἴσθημα τῆς ἀληθοῦς ἐλευθερίας. Δὲν ἐξετάζω τώρα ποῖον εἶδος διοικήσεως ἁρμόζει μᾶλλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἴτε μοναρχική, εἴτε δημοκρατική, εἴτε ἀριστοκρατική, ἡ διοίκησις τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ εἶναι χωριστή, καὶ οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ μείνουν ἔθνος πολιτικῶς ἀνεξάρτητον. Ὀλίγοι τινὲς μόλις ἄρχισαν νὰ αἰσθάνωνται τοῦτο, πρέπει ὅμως νὰ κάμωμεν κάθε τρόπον νὰ τὸ αἰσθανθῶσιν ὅλοι, καὶ εἰς τοῦτο καταγίνομαι. Μόνος ἔκαμα ὅ,τι ἠμπόρεσα. Δὲν εἶχα τὰ μέσα, μ᾽ ὅλον τοῦτο ἐκατόρθωσα μέχρι τοῦδε ὑπὲρ ὃ ἤλπιζα. Ἐκ τῶν ἀρχόντων τῆς Ἑλλάδος (καὶ ποῖοι ἄρχοντες) οἱ μὲν ἐμελέτων νὰ παραδώσωσι τὴν Ἑλλάδα εἰς χεῖρας ξένων, οἱ δέ, καὶ ἂν θέλουν τὴν ἀνεξαρτησίαν της, ἐπιθυμοῦν ὅμως σύστημα ὀλιγαρχικὸν καὶ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ φέρῃ ἐσωτερικὰς ταραχάς, διότι ὁ λαὸς δὲν θέλει τὴν ὀλιγαρχικὴν τυραννίαν. Πολλὰ ὀλίγοι ἐννόησαν τὰ ἀληθῆ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος· μ᾽ ὅλον τοῦτο αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι θέλουν χρησιμεύσει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρέπει ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ τοὺς ἐνισχύσωμεν, ὅσοι θέλομεν τὸ καλόν της. Ἐκ τῶν Πελοποννησίων ἠμπορῶ νὰ εἴπω, ὅτι δὲν ἐγνώρισα ἄλλον παρὰ τὸν Θᾶνον Κανακάρην· ἂν ἔχῃ καὶ κανένα ἐλάττωμα, ἔχει ὅμως τὴν ἀρετὴν τοῦ ν᾽ ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του· εἶναι καλὸς καὶ ὁ Πανοῦτσος Νοταρᾶς, διότι καὶ αὐτὸς εἶναι τιμιώτατος καὶ ἔχει ζῆλον, δὲν ἔχει ὅμως τὴν ἀξιότητα καὶ τὴν παρρησίαν τοῦ Θάνου. Ἐκ τῶν Ἠπειρωτῶν ἐχρησίμευσαν καὶ ἐννόησαν τὰ ἀληθῆ συμφέροντα ὁ Φώτιος Καραπάνου καὶ ὁ ἰατρὸς Κωλέττης· ἐκ τῶν ὅσων ἐγνώρισα νησιωτῶν οἱ Τομπάζηδες ἔχουν ζῆλον καὶ ἀκούουν τὸ καλόν. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἐκ τῶν ἐνταῦθα. Οἱ ἐκ τῶν ἔξωθεν ἐλθόντες εἶναι ἱκανοί, ἀλλὰ δὲν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀκούονται καὶ μάλιστα μισοῦνται. Κάμνουν κάθε τρόπον διὰ νὰ τοὺς ψυχράνουν καὶ νὰ τοὺς ἀπομακρύνουν. Ἐγὼ ὅσους ἠμπορῶ κρατῶ καὶ περιθάλπω, πλὴν δὲν εἶμαι εἰς στάσιν νὰ κάμω ὅλον ἐκεῖνο ὁποὺ πρέπει. Παρήγγειλα τὸν Λουριώτην νὰ διαλάβῃ διεξοδικὴν ὁμιλίαν μὲ τὴν Πανιερότητά Σας, καὶ νὰ Σᾶς καθυποβάλῃ διαφόρους σκέψεις. Ἐγὼ δὲν ἠξεύρω οὔτε πόσον καιρὸν θὲ νὰ ἠμπορέσω νὰ μείνω εἰς τὰ πράγματα, διότι ἀπηύδησα· ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ μὴν ἀφεθῇ πάλιν ἡ πατρὶς εἰς κίνδυνον, ἀλλὰ νὰ μείνουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἱκανότητα τοῦ νὰ τὴν δουλεύσουν. Σκεφθῆτε λοιπὸν καὶ ἀποφασίσατε. Ἐπιθυμητὸν εἶναι νὰ στερεωθῇ καλὰ ὅσον τάχος ἡ διοίκησις καὶ δι' αὐτὸ χρειάζονται μέσα, τὰ ὁποῖα φροντίσατε νὰ προμηθεύσητε. Ἡ παρουσία σας εἶναι ἀναγκαία, διότι ἠμπορεῖ πολλὰ νὰ θεραπεύσῃ.

18 Ἀπριλίου 1822
ἐν Κορίνθῳ

Ὁ ἐν Χῷ εὐπειθὴς υἱός σας
Α. Μαυροκορδᾶτος

129

(ΣΔΚ, Φ. 23, 2040)

Ὑψηλοτάτη καὶ Σεβαστὴ Διοίκησις!

Ἀπὸ ὅσα γράμματα ἤλθαν ἐδῶ τοῦ Λουριώτου, μοὶ ἔγινε γνωστὴ ἡ αἰτία τῆς ἀποστολῆς του· ὅθεν χωρὶς νὰ προσμένω οὔτε τὸν ἐρχομόν του, οὔτε ὅ,τι ἄλλο ἔχει νὰ κοινολογήσῃ ἀπὸ μέρους σας, σᾶς λέγω μὲ κακοφανισμόν μου, πλὴν θετικῶς, ὅτι τίποτε δὲν θέλει κατορθωθῆ.

Ἐγὼ ἀπ' ἀρχῆς προεῖδον ὅτι τὰ δάνεια εἶναι ἄφευκτα καὶ ἐνῷ σᾶς τὸ ἔγραψα, ἔκαμα συγχρόνως διὰ τοῦ Κόμιτος πρόβλημα περὶ δανείων εἰς τὴν Ρωσίαν, λέγοντας ὅτι ἂν εὑρεθῶσιν εἴκοσι πέντε μιλλιούνια ρούβλια, ἡ Ἑλλὰς σώζεται, καὶ ὅτι ὅστις ἤθελε τὰ δώσει δὲν τὰ χάνει. Ἔγραψα καὶ πρὸς τοὺς ἐν Ὀδησσῷ ὁμογενεῖς φανερώνοντάς τους τὴν ἀνάγκην τῶν δανείων καὶ παρακαλώντας τους νὰ συσκεφθῶσιν αὐτοὶ ὡς ἔμποροι εὐκατάστατοι καὶ εὐϋπόληπτοι, ποῖος εἶναι ὁ τρόπος διὰ νὰ εὕρῃ ἡ Πατρὶς δάνεια, ὅταν συστήσῃ τὴν διοίκησίν της, καὶ ἂν ἠμποροῦν οἱ ξένοι νὰ τὴν ἐμπιστευθῶσιν. Ἔγραψα παρομοίως καὶ πρὸς διαφόρους φίλους μου, διὰ νὰ ὁμιλήσωσι περὶ τούτου μὲ πλουσίους τραπεζίτας τῆς Εὐρώπης, καὶ ἰδοὺ τί ἐβγῆκεν ἐκ ταύτης τῆς ἀλληλογραφίας μου: Ὁ Κόμις Καποδίστριας ποτὲ δὲν ἀπεκρίθη οὔτε εἰς τὸ περὶ δανείων πρόβλημά μου, οὔτε εἰς ὅσα τὸν ἔγραψα διὰ νὰ ζητήσῃ βοήθειαν ἀπὸ μέρους τοῦ Γένους εἰς διάφορα πολεμικὰ ἐφόδια καὶ μ' ἔδωσε νὰ καταλάβω μὲ τὴν σιωπήν του ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐλπίσωμεν ἀπὸ τὴν Ρωσίαν τίποτε. Οἱ Ὀδησσινοὶ ὀψίπλουτοι, φιλάργυροι, ἀσύμφωνοι, ἤθελαν νὰ φαίνωνται ὅτι ἀνακατώνονται καὶ ὅτι κάτι κάμνουν χωρὶς νὰ ἐγγίξωσι τελείως τὰ πλούτη των, ἐπειδὴ ἠξεύρουν φαίνεται, ὅτι εἰς τὰ χρήματά των μόνον στέκει τὸ πᾶν, καὶ ὅτι, ὅταν τοὺς λείψωσι, μένουν ποταποὶ καὶ δοῦλοι, ὅπως ἦσαν πρὶν ν' ἀποκτήσωσι διὰ τοῦ ἐμπορίου αὐτὰ τὰ χρήματα·

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅθεν, ἀφοῦ ἐβεβαιώθην ὅτι οὔτε μικρὰν βοήθειαν δὲν εἶχον σκοπὸν νὰ κάμωσι, τοὺς ἔγραψα, ὅπως πρέπει νὰ γράψῃ τις εἰς τοιούτους ἀνθρώπους, καὶ ἐτελείωσε κακὰ ἡ ἀλληλογραφία μας. Οἱ ἄλλοι ὁμογενεῖς μοῦ ἔγραψαν, ἀφοῦ ὡμίλησαν μὲ διαφόρους τραπεζίτας, ὅτι εὑρίσκονται δάνεια, ὅταν ἔμποροι εὐϋπόληπτοι καὶ εὐκατάστατοι ἤθελαν τὰ ζητήσει, καὶ ἤθελαν ἐγγυηθῆ αὐτοὶ διὰ τοῦτο τὸ δάνειον. Τὰ χρήματα εἰς τὴν Εὐρώπην εἶναι πολλὰ σήμερον, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἐμπόριον· πλὴν δὲν εὑρίσκονται ἐγγυηταὶ καὶ ἡ ὑποθήκη σας εἰς κτήματα δὲν φθάνει, ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἀκόμη δοθέντα ἡ Εὐρώπη, ὥστε νὰ γνωρίσῃ βεβαίαν τὴν ὕπαρξιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἑπομένως ἀσφαλὲς τὸ δάνειον.

Ἐγὼ ἔκαμα περισσότερον· ἐδοκίμασα ἂν εὑρίσκεται κανὲν ὑποκείμενον εἰς τὴν Εὐρώπην μὲ πλούτη καὶ ἀξιότητα, ὡς ὁ Πρίγκιψ Εὐγένιος, πρώην ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἰταλίας, διὰ νὰ τὸν προσκαλέσωμεν καὶ νὰ τοῦ δώσωμεν τὴν ὑπερτάτην ἀρχήν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο ἀπέτυχα, διότι ἄνθρωπος μὲ λαμπρὰν τύχην δὲν τὴν κινδυνεύει εἰς ἀβέβαια πράγματα, ἂν δὲν εἶναι τρελλός, καὶ ὁ τρελλὸς τί χρησιμεύει; Βλέπετε λοιπὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων ὅτι ἔκαμα ὅλας τὰς δοκιμάς, καὶ ὅτι ὅλα ἀπέτυχον. Τώρα μένει ἀκόμη μία ἐλπὶς καὶ ἓν μέσον διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἡ διοίκησις εἰς τὸν σκοπόν της, καὶ εἶναι τὸ ἑξῆς:

Νὰ συσταθῇ εἰς ἓν μέρος ἐλεύθερον τῆς Εὐρώπης, ὡς ἡ Μασσαλία, μία ἐμπορικὴ οἰκία μὲ χρήματα ὁμογενῶν. Ἑκατὸν ἄνθρωποι ὅταν καταβάλουν πρὸς δέκα χιλιάδας φράγκα ἕκαστος, γίνεται ἓν μιλλιούνιον, καὶ αὐτὴ ἡ ποσότης ἀρκεῖ· δὲν εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ προσδιορισθῇ ἡ ποσότης εἰς τὰς δέκα χιλιάδας φράγκα, ἀλλ' ἂς γενῶσι τὰ μερίδια πρὸς πεντακόσια φράγκα, καὶ ἂς δώσωσιν ὅσοι ἔχουν τὸν τρόπον περισσότερα καὶ ἄλλοι ὀλιγώτερα. Ἐγώ, ἐνῷ κάμνω τὸ πρόβλημα, κάμνω καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ ὑπόσχομαι πρῶτος τὰς δέκα χιλιάδας φράγκα, καὶ ἄλλας πέντε διὰ τοὺς ἀνθρώπους μου, δηλαδὴ δύο χιλιάδες τοῦ αὐταδέλφου μου, δύο χιλιάδας τοῦ Δημητρίου Μόστρα καὶ χίλια τῆς συζύγου του. Ἂς ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμά μου οἱ ἀρχιερεῖς τῶν ἐλευθέρων ἐπαρχιῶν, οἱ ἡγούμενοι, οἱ ἄρχοντες, οἱ εὐκατάστατοι ἔμποροι, οἱ εὐκατάστατοι στρατιῶται, καὶ γίνεται τὸ πρᾶγμα καὶ εὔκολα καὶ ὀγλήγορα. Φθάνει νὰ ἠξεύρωσι δύο πράγματα: πρῶτον, ὅτι αὐτὰ τὰ χρήματα εἶναι ἀσφαλῆ καὶ δεύτερον, ὅτι ἓν τοιοῦτον κατάστημα θέλει σώσει τὴν πατρίδα κινδυνεύουσαν, καὶ ἐλπίζω ἀντὶ νὰ ἔχωσι χωμένα τὰ χρήματά των καὶ νὰ τὰ κρατῶσι βάρος ἐπάνω των, ὅτι θέλουν τὰ δώσει εἰς ἀσφαλέστατον μέρος μὲ κέρδος των καὶ νὰ κάμωσι καὶ καλὸν πρὸς τὴν Πατρίδα. Τό, δὲν ἔχομεν, δὲν πρέπει νὰ ἀκουσθῇ, διότι οὔτε ἐγὼ ἔχω (ὡς θέλετε βεβαιωθῇ ἀπὸ τὸν κύριον Μαυροκορδᾶτον, οἰκιακόν καὶ εἰδήμονα τῆς καταστάσεώς μου) καὶ μ' ὅλον τοῦτο δίδω· ἂς δώσωσι λοιπὸν καὶ ἄλλοι καὶ ἂς μὴ παραμεληθῇ ἓν τόσον ἀναγκαῖον καὶ σωτήριον πρᾶγμα, ὡς θέλετε τὸ γνωρίσει ὅλοι σας καὶ μάλιστα ὅσοι ἔχετε ἰδέαν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς Εὐρώπης.

Τὸ ἔργον τῆς ἐμπορικῆς ταύτης οἰκίας, τὴν ὁποίαν σᾶς προβάλλω, πρέπει νὰ εἶναι διπλοῦν: πρῶτον νὰ προβλέπῃ τὴν διοίκησιν μὲ πολεμικὰ ἐφόδια, καὶ μὲ ὅ,τι ἄλλο ἤθε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λεν ἔχει χρείαν καὶ δεύτερον νὰ φροντίσῃ νὰ εὕρῃ δάνεια, τὸ ὁποῖον εὐκολύνεται, ὅταν ὑποσχεθῇ ἡ ρηθεῖσα οἰκία νὰ πληρώσῃ τακτικῶς τὸν τόκον τούτου τοῦ δανείου. Αὐτὴ ἠμπορεῖ προσέτι νὰ συμφωνήσῃ μὲ τοὺς δανειστὰς καὶ περὶ ὑποθήκης καὶ νὰ σᾶς γράψῃ τί πρέπει περὶ τούτου νὰ ἀκολουθήσετε. Μένει εἰς τὸν πατριωτικὸν ζῆλόν σας νὰ συσκεφθῆτε δι' ὅσα περὶ τούτου σᾶς γράφω, νὰ γνωρίσετε τὸ πρᾶγμα, καὶ νὰ λάβετε τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, διὰ νὰ ἐμβῇ εἰς πρᾶξιν ὅσον τὸ δυνατὸν ὀγλήγορα, ἐπειδὴ οὕτω πως τὸ ἀπαιτοῦν καὶ αἱ περιστάσεις σας.

Μὴ μικροψυχήσετε διὰ τὴν ἀργοπορίαν τῆς προσδοκωμένης βοηθείας, ἀλλὰ στοχασθῆτε, ὅτι ὅταν ἄλλο τι δὲν γίνεται, καὶ σᾶς μένῃ μόνον αὐτὴ ἡ ὁδός, ὅσον ἀργοπορινὴν καὶ ἂν τὴν βλέπετε, δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ τὴν παραμελήσετε, ἀλλὰ μάλιστα εἶναι χρέος σας νὰ κάμετε εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἐνεργηθῇ τοῦτο τὸ πρόβλημά μου ὅσον τάχιστα, διότι δὲν σᾶς μένει καὶ τί ἄλλο νὰ κάμετε, καὶ ὅσα ἄλλα μέτρα θέλετε λάβει τὰ βλέπω ἀνωφελῆ, ὡς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Λουριώτου καὶ Σχινᾶ.

Ἂν καθὼς ἐλπίζω, γνωρίσετε τὴν ἀνάγκην τοῦ πράγματος, καὶ ἀποφασίσετε νὰ συστήσετε τὴν ρηθεῖσαν ἐμπορικὴν οἰκίαν, πρέπει νὰ γενῇ ἐνταυτῷ σκέψις διὰ νὰ εὑρεθῶσι τρία ὑποκείμενα τοῦ ἐμπορίου τῆς Εὐρώπης, ἐξ ὧν οἱ δύο νὰ σταθῶσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ὁ τρίτος αὐτοῦ, διότι πρέπει εἷς κλάδος τῆς οἰκίας ταύτης νὰ εὑρίσκεται κοντὰ εἰς τὴν διοίκησιν. Καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποκειμένων τούτων κρέμεται ἡ καλὴ ἔκβασις τόσον εἰς τὸ νὰ δουλευθῇ ἡ διοίκησις κατὰ τὸν κοινὸν σκοπόν της, ὅσον καὶ νὰ εἶναι ἀσφαλῆ τὰ χρήματα τῶν συνδρομητῶν, τολμῶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὴ συγχωρήσετε νὰ μεσολαβήσουν ἡ φιλοπροσωπία καὶ τέλη ἴδια.

Ἐγὼ σᾶς προβάλλω δύο ὑποκείμενα, τὰ ὁποῖα γνωρίζω καλῶς: Πρῶτον κάποιον Δομπόλην Γραικόν, κάτοικον πρὸ πολλοῦ εἰς Πετρούπολιν, ὅστις πρὸ ὀλίγου ἄφησε τὸ ἐμπόριον καὶ ἐμβῆκε εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν δούλευσιν· εἶναι τιμιώτατος, ἐγκρατὴς πολλῶν γλωσσῶν, γυμνασμένος καλὰ ὡς μετερχόμενος μᾶλλον τὸ τοῦ τραπεζίτου ἔργον ἢ τὸ τοῦ ἐμπόρου, καὶ ἐπειδὴ εἶναι φιλογενὴς καὶ ἡ ἐπιστασία αὕτη δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητος, στοχάζομαι ὅτι ἂν τὸν κράξῃ ἡ διοίκησις, ἀφήνει τὴν δούλευσιν καὶ ἀναλαμβάνει τοῦτο τὸ βάρος, καὶ δεύτερον τὸν Κωνσταντῖνον Γεροστάθην εὑρισκόμενον εἰς Κορφούς. Τρίτον ὅμοιον μὲ αὐτοὺς τοὺς δύο δὲν ἐγνώρισα, καὶ ἂς προβάλωσι καὶ ἄλλοι. Ἐν τούτῳ ἂν δὲν ἐγκριθῶσιν αὐτοὶ οἱ δύο, ἢ ἂν δὲν τὸ δέχωνται, ἡ ἐκλογὴ πρέπει νὰ εἶναι εἰς ὑποκείμενα διακεκριμένα μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν διὰ τὴν τιμιότητα καὶ τὰς ἐμπορικάς γνώσεις των.

Σᾶς ὑπόσχομαι νὰ καταπείσω τὸν κύριον Βαρβάκην καὶ ἄλλους πλουσίους ὁμογενεῖς διὰ νὰ συντρέξωσι. Διότι ὅσον περισσότερα χρήματα ἔχει ἡ ρηθεῖσα οἰκία, τόσην περισσοτέραν ὑπόληψιν θέλει λάβει, καὶ τόσον περισσότερον θέλει σταθῇ ὠφέλιμος εἰς τὴν διοίκησιν.

Ἂν δὲ κατὰ δυστυχίαν ἤθελαν διορισθῇ ὑποκείμενα ἢ ἀνάξια, ἢ χωρὶς ὑπόληψιν καὶ ἱκανότητα, τότε παραιτοῦμαι διόλου, διότι δὲν θέλω νὰ γενῶ αἴτιος νὰ χάσωσιν ἄλλοι τὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

χρήματά των, τὰ ὁποῖα θέλουν εἶναι ἀσφαλέστατα, ὅταν ἄνθρωποι τίμιοι καὶ ἄξιοι ἤθελαν εἶναι οἱ διοικηταί.

Αὐτὴ ἡ οἰκία δὲν πρέπει νὰ κρέμεται ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, ἀλλ' ἀπὸ μίαν ἐπιτροπὴν διωρισμένην ἀπὸ τοὺς συνδρομητάς· εἰς ὅσα ἤθελε προβλέπει τὴν Διοίκησιν, νὰ λαμβάνῃ ἓν τόσον τοῖς ἑκατὸν καὶ νὰ φροντίζῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν καλυτέραν τιμήν. Ὁμοίως νὰ προσδιορισθῇ καὶ ὁ τόκος δι' ὅσα χρήματα ἤθελε τῆς χρεωστεῖ ἡ Διοίκησις, καὶ οὕτω πως ἡ Διοίκησις ὠφελεῖται πολλά, καὶ τὸ κατάστημα τοῦτο δὲν βλάπτεται.

Μὲ συγχωρεῖτε ἂν ἔγραψα πολλά, διότι ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐκτυλίξω τὰς περὶ τούτου ἰδέας μου καὶ ἀναπληρώσατε μὲ τὴν φρόνησίν σας ὅ,τι ἄλλο στοχασθῆτε συμφέρον.

Ἐπειδὴ ἐδῶθεν γίνεται τὸ πρόβλημα, ἔκρινα εὔλογον νὰ γράψω παρακινῶν τοὺς ὁμογενεῖς, καὶ ἂν κρίνετε τὰ γράμματά μου χρήσιμα, ἠμπορεῖτε νὰ τὰ κοινολογήσετε.

Ταῦτα καὶ μένω μὲ σέβας βαθύτατον

1822 Ἰουνίου 28 π.

(Διὰ χειρὸς Ἰγνατίου): *Εἰς τὰς προσταγάς σας πρόθυμος καὶ εὐχέτης πρὸς Θεὸν ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος*

130

(ΣΔΚ, Φ. 23, 2041)

Ὑψηλοτάτη καὶ Σεβαστὴ τῶν Ἑλλήνων Διοίκησις!

Τολμῶ καὶ αὖθις διὰ τοῦ παρόντος μου νὰ ὑποτάξω εἰς τὴν κρίσιν καὶ φρόνησίν σας ὀλίγας τινὰς παρατηρήσεις μου, διὰ νὰ διορθωθῇ ὅ,τι ἐπιδέχεται διόρθωσιν, καὶ διὰ νὰ εἶναι προσοχὴ εἰς τὸ μέλλον.

Ἄρειος Πάγος δὲν ἔπρεπε νὰ ἀκουσθῇ· ἐνθυμίζει τὴν δημοκρατίαν τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐνθυμίζει τὴν πανώλην εἰς ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς Εὐρώπης.

Τὰ βασίλεια τῆς δευτέρας τάξεως ἔχουν δύο ἢ τρεῖς μινίστρους. Ἠθελήσατε νὰ μιμηθῆτε τὰς μεγαλυτέρας μοναρχίας τῆς Εὐρώπης μὲ τὸ πλῆθος τῶν μινίστρων· καὶ τόσον, ξένοι ὅσον καὶ ὁμογενεῖς παρετήρησαν δύο τινά, ματαιοφροσύνην καὶ ἔξοδα περιττά, ἀλλ' ἐγὼ λέγω ὅτι ἦτον ἀνάγκη νὰ εὐχαριστήσετε μερικὰ ὑποκείμενα καὶ ὅτι τὰ ἔξοδα δὲν εἶναι πολλά, ὡς τὰ ὑποθέτουν. Τὸ νὰ ὀνομάζετε δὲ μινίστρον τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων πρὶν λάβετε σχέσεις μὲ τὰς ξένας δυνάμεις, καὶ ἐνῷ δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ τὰς λάβετε τόσον ὀγλήγορα, δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ δικαιολογήσω, ὡς καὶ τὸν πομπώδη τίτλον τῆς προεδρίας τῶν μινίστρων, τὸν ὁποῖον καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ἐπερίπαιξαν.

Σᾶς ἐξομολογοῦμαι ὅτι καὶ ἐλυπήθην καὶ ἐντράπην, διότι ἐδόθη ἀφορμὴ εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Γένους νὰ περιπαίξωσι τὸ πολιτικὸν σύστημα τῆς Πατρίδος μας, τὸ ὁποῖον εἶναι καλόν, καὶ ἤθελε κάμει καλὸν τύπον εἰς τὴν Εὐρώπην, ἂν δὲν ἦτο συντροφευμένον μὲ τὰ παράξενα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀλλὰ καίτοι καλὸν τὸ ρηθὲν σύστημα, οἱ ἐχθροὶ ἔχουν εἰς τί νὰ ἐγκαλέσωσιν, ὅθεν στέλλοντάς το εἰς τὴν Ρωσίαν ἔγραψα, ὅτι κατὰ τὰς περιστάσεις τῆς Ἑλλάδος ἄλλο τι καλύτερον δὲν ἠμπορεῖ νὰ γενῇ παρὰ ὅ,τι ἔγινεν· ὅτι εἶναι προσωρινὸν καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες δέχονται καὶ μεταρρύθμισιν, ἂν ἀπὸ τὰς δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ἤθελε κριθῇ εὔλογον, δὲν θέλουν δεχθῇ δὲ ποτὲ πρόβλημα ἐναντίον τῆς ἀνεξαρτησίας των, διότι εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸ ἑξῆς νὰ συζήσωσι μὲ τοὺς Τούρκους, καὶ θέλουν προκρίνει νὰ τελειώσωσιν ὅλοι ἐνδόξως μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας, παρὰ νὰ πάθωσιν ὅ,τι ἔπαθον καὶ ἤδη πάσχουν ὅσα μέρη ἢ δὲν ἠμπόρεσαν ἢ δὲν ἠθέλησαν νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα.

Ἐπεθύμουν νὰ παύσῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἑταιρείας, διότι αὐτὴ ἡ φωνὴ ἑνώνει ὅλας τὰς Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ἐναντίον μας· ὡμίλησα περὶ τούτου μὲ τὸν κύριον Μαυροκορδᾶτον καὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους, ἔγραψα παρομοίως φανερώνοντας τὴν ἀνάγκην τοῦ πράγματος καὶ μ' ὅλον τοῦτο οὔτε πρὶν συσταθῇ ἡ Διοίκησις, οὔτε ἔπειτα ἐφάνη ἔγγραφον τὸ ὁποῖον νὰ περιέχῃ, ὅτι τὸ Γένος δὲν γνωρίζει τὴν Ἑταιρείαν, ἀλλ' ὅτι ἀγωνίζεται ἐθνικῶς διὰ τὴν ὕπαρξίν του καὶ διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν του.

Τὸ νὰ μὴ σημαίνῃ πραγματικῶς ἡ Ἑταιρεία, ὡς μοὶ τὸ γράφετε, καὶ νὰ ἔμεινε μόνον τὸ ὄνομα, δὲν φθάνει νὰ ἀθῳώσῃ τὸ Γένος ἀπὸ τὴν κατηγορίαν καὶ διότι τὸ κίνημα ἔγινεν ἑταιρικόν, καὶ τὸ γνωρίζει ἡ Εὐρώπη, καὶ διότι ἡ μορφὴ τῆς Ἑταιρείας ὑπῆρχε πρὶν συσταθῇ ἡ Διοίκησις, καὶ διὰ νὰ ἀπορρίψετε αὐτὴν τὴν κατηγορίαν ἔπρεπεν ἢ ὁ πρίγκιψ Ὑψηλάντης, ὅστις ὑπεγράφετο εἰς ὅλα τὰ κοινὰ γράμματα, νὰ φανερώσῃ τὴν κατάλυσιν τῆς Ἑταιρείας διὰ προκηρύξεώς του, ἢ ἡ Διοίκησις νὰ τὸ κάμῃ ἀφοῦ ἐσυστήθη, ἀλλὰ δὲν ἔγινεν οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο.

Ἡ προσοχή σας περιωρίσθη μόνον αὐτοῦ. Τὰ ἔξω παρημελήθησαν, καιρὸς ἐπέρασε πολὺς καὶ ἡ διπλωματικὴ τῆς Εὐρώπης ἔκαμεν ὅ,τι δὲν ἤθελεν ἠμπορέσει νὰ κάμῃ ἂν εὐθὺς ἤθελε σταλθῇ ἄνθρωπος ἄξιος αὐτόθεν εἰς τὴν Ρωσίαν χωρὶς νὰ προσμένετε τὴν σύστασιν τῆς Διοικήσεως, καὶ ἂν ἐγίνετο γνωστὴ ἡ κατάργησις τῆς Ἑταιρείας μὲ ἀποδείξεις καὶ ὄχι μὲ ψιλοὺς λόγους.

Ἐγὼ ἔκαμα τὸν συνήγορόν σας καὶ τὸν ἔκαμα καλά, ὡς θέλετε τὸ βεβαιωθῇ, ὅταν ἴδητε μίαν ἡμέραν ὅσα περὶ τούτου ἔγραψα, δὲν ἐστάθην ὅμως εὐτυχὴς ὡς Ἕλλην, ὡς ὕποπτος διὰ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην μου καὶ διότι δὲν ἐβοηθήθην αὐτόθεν μὲ πραγματικὰς ἀποδείξεις.

Ὁ κόμις Καποδίστριας δὲν ἐστάθη εὐτυχέστερος, διότι εἶναι παρομοίως φιλόπατρις, παρομοίως ὕποπτος εἰς ὅσα ἀποβλέπουν τοὺς Ἕλληνας καὶ ὑπόκειται εἰς τὸ αὐτὸ κρῖμα, ὡς ἐγὼ καὶ εἰς τὴν διαβολὴν καὶ καταδρομὴν ὅλων τῶν ἐχθρῶν τοῦ Γένους.

Τώρα μανθάνω ὅτι στέλλετε ἄνθρωπον εἰς τὴν Πετρούπολιν, ἀλλὰ δὲν ἠξεύρω οὔτε ποῖον στέλλετε, οὔτε πῶς τὸν στέλλετε.

Ἐπέρασεν ὁ καιρὸς καὶ πρέπει νὰ εἶναι μέγας ἄνθρωπος καὶ ἄλλος Φράνκλιν διὰ νὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κατορθώση κάτι τι." Αν ἠμπορέση νὰ περάση καὶ ὑπάγῃ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Πετρούπολιν, χωρὶς νὰ ζητήση ἄδειαν, εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θέλουν τὸν δεχθῆ. Ὡς τόσον ὅμως καὶ ἂν γενῇ, εἶναι καλὸν νὰ μάθῃ ὁ αὐτοκράτωρ ὅτι ἐστάλθη ἄνθρωπος καὶ ἂν δὲν τὸν δεχθοῦν, δὲν εἶναι σφάλμα σας. Καὶ ἀλλοῦ ἂν στείλετε ἄνθρωπον, καὶ τὸν δεχθῶσι, ὡς μυστικὸν ὑπουργὸν ἠμποροῦν νὰ τὸν δεχθῶσι, φανερὰ ποτέ, καὶ νὰ σᾶς τὸ γράφω διὰ ⟨νὰ⟩ ἠξεύρετε πῶς ἠμποροῦν νὰ δεχθῶσιν ἀνθρώπους σας, καὶ μὲ ποίας διαταγὰς πρέπει νὰ τοὺς στείλετε.

Ἡ περὶ ἀποκλεισμοῦ τῶν λιμένων προκήρυξίς σας μοὶ ἐπροξένησε θαυμασμόν, ταραχήν, λύπην καὶ ὅσα πάθη δοκιμάζει τις, ὅταν προβλέπῃ κακὰ ἀποτελέσματα.

Ποτὲ ἡ Ἀγγλία δὲν ἤθελε δώσει εἰς τοιαύτην περίστασιν προκήρυξιν τόσον ὑπερήφανον καὶ δυνατήν. Τὸ νὰ τὴν δώση μία Διοίκησις ἀδύνατος, τῆς ὁποίας ἡ ὕπαρξις φιλονικεῖται, δὲν τὸ βλέπω ὀρθόν. Ἔπειτα τὸ εἶδος τοῦ ἀποκλεισμοῦ εἶναι ἄδικον καὶ τὸ ἔκαμεν ἡ Ἀγγλία δυνάμει τῆς ἰσχύος μὲ δυσαρέσκειαν ὅλης τῆς Εὐρώπης, ἥτις τοιοῦτον εἶδος ἀποκλεισμοῦ δὲν τὸ ἐδέχετο, ἂν ἔχῃ δύναμιν εἰς τὴν θάλασσαν νὰ ἀντισταθῇ τὴν Ἀγγλίαν.

Κλεισμένος λιμὴν λέγεται ὅπου εἶναι μία φυλακή, ἕως εἰς ἕνα καιρὸν ἐμποδίζοντο εἰς τοιοῦτον ἀποκλεισμὸν τὰ πολεμικὰ ἐφόδια καὶ αἱ τροφαὶ μόνον.

Κατόπιν πάλιν ἡ Ἀγγλία ἔκαμε στενότερον τὸ πρᾶγμα καὶ ἐμπόδισε διόλου τὴν ἔξοδον καὶ εἴσοδον εἰς τοὺς ἀποκλεισμένους λιμένας. Ἂν ἠθέλετε ὀνομάσει ἀποκλεισμένους λιμένας ὅπου εἶναι στρατεύματα τῆς ξηρᾶς, καὶ πολιορκοῦν φρούρια, καὶ ἠθέλετε τὸ προβάλει μὲ παράκλησιν, τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετο ὑποφερτόν, δικαιολογημένον, καὶ ὀπωσοῦν τακτικόν. Αὐτὸ δὲ τὸ εἶδος τοῦ ἀποκλεισμοῦ σας κατὰ μίμησιν τῶν Ἄγγλων ἔγινε χωρὶς σκέψιν καὶ δὲν ἠξεύρω ποῖα ἀποτελέσματα θέλει ἐπιφέρει.

Ἔμαθον προσέτι ὅτι ἐμπόδισαν τέσσαρα πλοῖα αὐστριακὰ εἰς τὸν κόλπον τῆς Ναυπάκτου. Ἦτο συμφερώτερον ἂν ἤθελαν τὰ διώξει κατὰ πρώτην φοράν, διὰ νὰ φανῇ ὅτι μ' ὅλα τὰ δίκαιά σας φυλάττετε κάποιον σέβας εἰς τὰς μεγάλας δυνάμεις.

Ἔμαθον ἀκόμη ἀπὸ καλὴν πηγὴν ὅτι ἔγιναν πολλαὶ ἀναφοραὶ τῶν αὐστριακῶν ὑπηκόων πρὸς τὴν Διοίκησίν των, καὶ τὴν παρακαλοῦν νὰ ἐκδικήση τὴν ὕβριν τῆς σημαίας καὶ τὴν ζημίαν, ὅτι ἡ Αὐλὴ τῆς Αὐστρίας, ἥτις ἴσως ἤθελε καὶ αἰτίαν, ἐξέλαβε τὸ πρᾶγμα ὡς οὐσιωδῶς πειρακτικὸν εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς Εὐρώπης καὶ ὅτι ἔγραψε πρὸς τὰς ἄλλας δυνάμεις διὰ νὰ λάβωσι περὶ τούτου συμφώνως τὰ ἀναγκαῖα μέτρα. Ἡ περὶ τούτου διατριβὴ τοῦ πρίγκιπος Μέττερνιχ εἶναι πολλὰ δυνατή, ὡς ἀκούω, καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὴν προκήρυξίν σας κατὰ πάντα ὁμοίαν μὲ τὸ περιβόητον ἐκεῖνο θέσπισμα τοῦ Ναπολέοντος τὸ ἐκδοθὲν εἰς τὰ Μεδιόλανα τῆς Ἰταλίας.

Μία ἀπατηλὴ ἐλπὶς μὲ παρηγορεῖ· ἴσως οἱ Ἄγγλοι θελήσουν νὰ δικαιολογήσουν πρὸς τὴν Εὐρώπην τὸ περὶ ἀποκλεισμοῦ φέρσιμόν των καὶ διὰ νὰ ἐμβοῦν εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς Αὐστρίας, τοὺς ὁποίους ἂν αὐτοὶ ἤθελαν δεχθῆ, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλει τοὺς δεχθῆ ὅλη ἡ Ἱερὰ Συμμαχία, ὅσον καὶ ἂν εἶναι τὸ πρᾶγμα ἄδικον καὶ παράξενον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὁμιλώντας σας περὶ Ἀγγλίας σᾶς παρακαλῶ νὰ προσέχετε εἰς τὸ φέρσιμον αὐτῆς τῆς δυνάμεως, διότι εἶναι πιθανὸν νὰ μεταβάλῃ σχέδιον, ὅταν ἴδῃ τὴν Ρωσίαν ἀδιαφοροῦσαν καὶ τὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων εὐδοκιμοῦντα, καὶ ἂν αὐτὴ ἡ στιγμὴ ποτὲ φθάσῃ, πρέπει νὰ εἶσθε προδιαθεμένοι καὶ ἕτοιμοι διὰ νὰ ὠφεληθῆτε.

Ὁ ἀποκλεισμός σας πειράζει προσέτι καὶ τὰς Ἰονικὰς Νήσους καὶ ἑπομένως τοὺς Ἄγγλους, διότι ὅταν ὅλοι οἱ λιμένες κλεισθῶσιν ἀπὸ Δυρραχίου μέχρι Θεσσαλονίκης, τὰ νησία θέλουν ὑποφέρει καὶ ἑπομένως καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς Ἄγγλοι καὶ τοῦτο διορθώσετέ το ὅσον τάχιστα καὶ καλύτερα. Ἔχω καὶ ἐγὼ φίλον σημαντικὸν κοντὰ εἰς αὐτὴν τὴν Διοίκησιν, ὅστις προσπαθεῖ τὸ συμφέρον σας.

Ἂν ἤθελαν εὐδοκιμήσει τὰ κινήματά του, τὸ ὁποῖον κρέμαται ἀπὸ τὴν περίστασιν, καὶ ἂν γνωρίσω κάποια μεταβολὴν καὶ ἐπιτήδειον καιρὸν διὰ νὰ κάμετε κανὲν κίνημα θέλω σᾶς εἰδοποιήσει εὐθὺς μὲ ἐξεπίτηδες ἄνθρωπον. Εἰς τὴν Ρωσίαν ἴσχυσαν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Γένους καὶ ἰσχύουν. Μ' ὅλον τοῦτο πραγματεία ἐκτεταμένη εἶναι καὶ ὄχι εἰρήνη. Ἔξεστι νὰ ἐλπίζετε εἰς τὸν ὕψιστον Θεόν, ὅστις μόνος διατάττει τὰ τῶν ἐθνῶν καὶ εἰς τὸν καλὸν Μαχμούτ, ὅστις ἐχρησίμευσε πολλὰ εἰς τὴν ἀποκατάστασίν σας μὲ τὸ θηριῶδες φέρσιμόν του, καὶ πιθανὸν νὰ χρησιμεύσῃ ἀκόμη καὶ νὰ ματαιώσῃ τοὺς σκοποὺς τῆς Εὐρώπης εἰς τὰς πραγματείας των καὶ εἰς τὴν ἐπιμονήν των διὰ νὰ διατηρήσωσι τὴν εἰρήνην.

Ἐν τοσούτῳ πρέπει νὰ προδιαθέσετε τὸν κόσμον αὐτοῦ, καὶ νὰ τοὺς δώσετε νὰ καταλάβωσιν ὅτι ἡ ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδος κρέμαται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀπὸ τοῦ ὑψίστου Θεοῦ τὴν βοήθειαν καὶ ὄχι ἀπὸ τοὺς ξένους. Ἂν οἱ ξένοι χρησιμεύσωσι κατά τι ὡς ἐχρησίμευσε τὸ μέχρι τοῦδε τῆς Ρωσίας φέρσιμον, τοῦτο ἂς γνωρισθῇ χάρις, ὄχι δὲ ποτὲ νὰ εἶναι εἰς τοὺς ξένους ἡ ἐλπίς, διότι οἱ ξένοι ἔχουν καὶ ξένα τέλη, καὶ πολλάκις ἡ βοήθειά των εἶναι μᾶλλον βλαπτικὴ παρὰ ὠφέλιμος.

Ἀπεφασίσατε νὰ στείλετε τὸν Λουριώτην· ποῦ τὸν στέλλετε; εἰς τὴν Λιβοῦρνον ὅπου ἡ Αὐστρία ἔχει ὅλην τὴν ἐπιρροήν· ἔπρεπε κἂν τὸ αἴτιον τοῦ ἐρχομοῦ του νὰ εἶναι μυστικόν. Ἔγινεν ὅλον τὸ ἐναντίον. Ἦλθαν τόσα γράμματα περὶ τούτου, ὥστε ὄχι μόνον ἡ Εὐρώπη ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀμερικὴ ἤξευρε πρὸ πολλοῦ αὐτὴν τὴν ἀποστολήν. Ἔπειτα θέλει νὰ ἐβγῇ εἰς τὸ Τριέστιον, ὅπου εἶναι θαῦμα πῶς δὲν τὸν ἐφυλάκωσαν· εὐχαριστήθησαν νὰ τὸν διώξωσι μόνον, καὶ τοῦτο καλόν, ἀλλ' ἐνταυτῷ ὅλοι ἐκεῖθεν οἱ Γραικοὶ ἔγραψαν πρὸς ὅλους ἐδῶ διὰ τί ἔρχεται ὥστε ἂν ἦτο πιθανὸν νὰ γενῇ κάτι τι, τώρα δὲν γίνεται, διότι δὲν θέλουν οἱ ἄνθρωποι νὰ πέσωσιν εἰς τὴν ὀργὴν μίας δυνάμεως ὡς ἡ Αὐστρία, ἥτις ἐξουσιάζει τὴν Ἰταλίαν ὅλην δεσποτικῶς.

Ὁ Σχινᾶς ἄρχισεν ἀπὸ τὸ καθαρτήριον νὰ ἀναιρῇ τὸν Αὐστριακὸν Παρατηρητὴν μὲ ὕβρεις ὡς νὰ μὴ ἦτον εἰς τῆς Αὐστρίας τὰς χεῖρας. Αὐτοὶ οἱ νέοι ἔχουν καλὴν καρδίαν, πλὴν κακὸν κεφάλι καὶ ἔπρεπε νὰ λάβωσιν ἐγγράφους διαταγὰς διὰ τὸ φέρσιμόν των. Τοῦτο εἶναι σφάλμα τῶν ὑπουργῶν καὶ ὄχι τῆς Διοικήσεως.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὁ κύριος Μοσπινιώτης, ὅστις ἠξεύρει τί φρονεῖ περὶ τούτου ἡ τοπικὴ Διοίκησις, δὲν δέχεται εἰς τὴν οἰκίαν του τὸν Λουριώτην καίτοι ἀνεψιόν του.

Ὀνομάζετε δύο ξένους εἰς τὴν ἐπιτροπείαν· ὁ εἷς δὲν εἶναι ἐδῶ· ὁ ἄλλος φοβεῖται νὰ ἀνακατωθῇ· ὁ κύριος Περρούκας ἀσθενεῖ καὶ μελετᾷ ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἀφήσῃ τὴν Τοσκάναν. Ἡ ἀποστολὴ λοιπὸν τοῦ Λουριώτου καὶ ὁ ἐρχομός του ἐδῶ εἶναι διόλου περιττός, καὶ τὸν ἔγραψα νὰ σταθῇ εἰς τὸν Ἀγκῶνα διὰ νὰ μὴ ὑποπέσῃ ἄνευ ἀνάγκης εἰς κανὲν κακόν, διότι ὅ,τι θέλουν κάμουν οἱ Αὐστριακοὶ εἰς ὅλην τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔχουν τόσην ἐπιρροήν, ὅσην εἶχεν ὁ Ναπολέων ἄλλοτε.

Ὁ Σχινᾶς ἂς ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἑλβετίαν νὰ πίῃ κρύον νερόν, δὲν πιστεύω νὰ κάμῃ τίποτα, διότι πρὸ αὐτοῦ ἐκίνησαν διὰ τὸ αὐτὸ μέρος ὁ Κεφαλᾶς καὶ Χρόνιας ζητοῦντες καὶ αὐτοὶ δάνεια καὶ βοήθειαν ἀπὸ μέρους τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος χωρὶς νὰ ἔχωσι βασίμους ἀποδείξεις τοῦ ζητήματός των.

Ἂν ἡ Αὐστρία δὲν ἐμπόδιζε τοὺς ξένους μὲ τὴν μεγάλην της ἐπιρροήν, ἴσως ἐγίνετο τίποτε, ἀφ' οὗ δὲ κατώρθωσε νὰ βάλῃ εἰς τοὺς σκοπούς της τὰς περισσοτέρας δυνάμεις τῆς Γερμανίας, ἡ βοήθεια ἐμποδίσθη, καὶ ἔμεινε μόνον ἡ ταραχὴ τοῦ πράγματος, καὶ κάποια μικρὰ κινήματα τῶν φιλελευθέρων, τὰ ὁποῖα κατ' εὐθεῖαν μᾶς ἔβλαψαν, διότι ἐφάνησαν βοηθοί μας ἄνθρωποι ὕποπτοι καὶ ἐβεβαιώθη ἡ ἰδέα εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅτι τῶν Γραικῶν τὸ κίνημα εἶναι συνδεδεμένον μὲ τοὺς ἐν Εὐρώπῃ ἐναντίους τῶν διοικήσεων.

Σᾶς ἔβαλα ὑπ' ὄψιν τὰ πράγματα ὅπως τὰ βλέπω, καὶ ὅπως τὰ βλέπει ἡ Εὐρώπη· πρέπει νὰ προηγῆται ἡ φρόνησις εἰς ὅλα σας τὰ κινήματα, διότι ἔχετε ἐχθροὺς πολλοὺς καὶ δυνατοὺς καὶ δὲν τοὺς διαφεύγουν οὔτε τὰ παραμικρὰ λάθη σας.

Τελειώνω μὲ εὐχὰς ἐγκαρδίους πρὸς τὸν ὕψιστον Θεὸν διὰ νὰ σᾶς δίδῃ πνεῦμα σοφίας, πνεῦμα ὁμονοίας καὶ πνεῦμα συνέσεως, διὰ νὰ διατρέξετε τὸ πολύπονον καὶ δύσκολον, ἀλλὰ λαμπρὸν καὶ ἔνδοξον στάδιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ θεία πρόνοια σᾶς ἔκραξε. Ταῦτα καὶ μένω

(διὰ χειρὸς Ἰγνατίου): *μὲ σέβας βαθύτατον εἰς τὰς προσταγάς σας πρόθυμος καὶ εὐχέτης*

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

P.S. Γράφοντάς περὶ Ἀγγλίας δὲν ἐννοῶ νὰ ἐμβῆτε εἰς πραγματείας ἀπροσέκτους, οὔτε νὰ δώσετε τὸν τόπον σας πρὸς τοὺς Ἄγγλους καὶ νὰ τὸν παραχωρήσωσιν αὐτοὶ ἔπειτα εἰς τοὺς Τούρκους, ὡς τὴν Πάργαν.

Ἂν ἡ Ἀγγλία ἀλλάξῃ σύστημα καὶ στοχασθῇ συμφέρον της νὰ βοηθήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν σας καὶ ζητήσῃ ἐμπορικὰ συμφέροντα, τότε μόνον ἠμπορεῖτε νὰ πραγματευθῆτε μὲ τὴν Διοίκησιν αὐτήν, ἥτις ἂν θελήσῃ νὰ σᾶς βοηθήσῃ χωρὶς ζημίαν της, ἔχει ὅλους τοὺς τρόπους.

Ἦλθε καὶ ὁ Σχινᾶς καὶ τὸν στέλλω εὐθὺς ὅπου τὸν ἔχετε διωρισμένον καὶ ἂς περι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

έλθῃ νὰ ἰδῇ ἂν ἠμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν καμμίαν ἐλπίδα. Καὶ τί μᾶς ζητοῦν. Ἐν τούτῳ σᾶς λέγω νὰ ἐνεργήσητε τὸ πρόβλημά μου, ὡς τὸ μόνον σωτήριον, καὶ εἰς τὸ μεταξὺ ὅ,τι ἄλλη περίστασις ἤθελε παρρησιασθῇ, δὲν τὴν παραμελῶ.

ὁ μ. Ἰγνάτιος

1822 Ἰουνίου 28 π.

131

(ΣΔΚ, Φ. 23, 2042)

(Γραφὴ Ἰγνατίου)

Χαῖρε

Ἀπὸ τὰ πρὸς τὴν Διοίκησιν δύο γράμματά μου, τῶν ὁποίων σοὶ περικλείονται ἴσα, καὶ ἀπὸ ζώσης φωνῆς τοῦ γραμματοκομιστοῦ κὺρ Ἀθανασίου θέλεις μάθει τὸ πᾶν, καὶ δὲν περιττολογῶ εἰς τὸ παρόν μου, ἐπειδὴ δὲν ἔχω καιρόν.

Ἐλπίζω ὅτι θέλεις γνωρίσει πόσον ὠφέλιμον εἶναι νὰ συσταθῇ μία ἐμπορικὴ οἰκία εἰς τὴν Μασσαλίαν καὶ ὅτι θέλεις προσπαθήσει διὰ νὰ ἐμβῇ εἰς πρᾶξιν τὸ πρόβλημά μου, διότι ἐκ τούτου κρέμαται ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ καλὴ τῶν πραγμάτων ἔκβασις. Τὸ στρατιωτικὸν πρέπει νὰ ἔχῃ χρήματα, καὶ δός τους νὰ καταλάβωσιν ὅτι εἶναι ἐπικερδὲς τὸ πρᾶγμα (καθὼς τῷ ὄντι, ὅταν διορισθῶσι καλοὶ ἄνθρωποι καὶ τὸ διοικήσωσι καλῶς), ἀσφαλῆ τὰ χρήματά των, καὶ τρόπος διὰ νὰ εὐκολυνθῇ ἡ Διοίκησις καὶ νὰ ἠμπορῇ νὰ πληρώσῃ τοὺς μισθούς των τακτικῶς.

Ἔστειλα πρὸς τὴν Διοίκησιν ἓν κοινὸν γράμμα περὶ τούτου καὶ ἓν ξεχωριστὰ πρὸς τοὺς Νησιώτας παρακινητικὰ διὰ νὰ συντρέξωσι· γράφω καὶ πρὸς τοὺς κυρίους Βαρνακιώτην καὶ Καραΐσκον, καὶ μένει τὸ ὑπόλοιπον εἰς τὴν φρόνησιν καὶ δραστηριότητά σου.

Εὔχομαι εὐτυχῆ τὴν ἐκστρατείαν σου, καὶ προσμένω μὲ πολλὴν πεποίθησιν αἰσίας καὶ ἐνδόξους ἐκβάσεις.

Ἐγὼ ὑγιαίνω. Δὲν ὑπῆγα εἰς τὴν Νούγολαν, διότι εἶχα μέχρι τοῦδε τὸν κύριον Σβερτσκώφ, καὶ τώρα εἶναι ὁ Μόστρας (ὅστις ποδαλγῶν σὲ προσκυνεῖ) εἰς τὴν Λιβοῦρνον διὰ τὰ θαλάσσια λουτρά, καὶ μόνος ἐκεῖ στενοχωροῦμαι.

Ἐλπίζω νὰ χρησιμεύσῃ αὐτοῦ ὁ Ἀθανάσιος, διότι τὸν ἐγνώρισα φρόνιμον καὶ ἄξιον διὰ δουλειάν. Οἱ δὲ Σχινᾶδες καὶ Λουριῶται εἶναι ζῷα μικρὰ μετὰ μεγάλων. Θέλω σοὶ στείλει καὶ τὸν Πολυχρονιάδην μὲ δεύτερον, ἐπειδὴ εἶναι καὶ αὐτὸς καλὸς καὶ ἱκανὸς καὶ διὰ νὰ ὁμιλήσῃ καὶ διὰ νὰ γράψῃ. Ταῦτα καὶ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σου

1822 Ἰουνίου 28 π. *ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

132

(ΣΔΚ, Φ. 23, 2043)

(Γραφὴ Ἰγνατίου)

Καὶ αὖθις χαῖρε.

Σοὶ περικλείω ἴσον γράμματος τοῦ Κοδρικᾶ πρὸς τὸν Πατρινόν, διὰ νὰ ἴδῃς πῶς ἐθεωρήθη εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Γαλλίας ἡ περὶ ἀποκλεισμοῦ τῶν λιμένων προκήρυξίς σας. Ἡ ταχεῖα διόρθωσις εἶναι ἀναγκαία, ὁμοίως καὶ τὸ νὰ κοινολογηθῇ ἡ ἀνάγκη ταύτης τῆς ἀποφάσεώς σας, πρὶν ἀποφασίσωσιν αἱ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης τι καθ' ὑμῶν. Πῶς δὲ πρέπει νὰ γενῇ αὐτὴ ἡ διόρθωσις εἶναι ἔργον σας, καὶ δὲν ἠθέλησα νὰ γράψω τι περὶ τούτου πρὸς τὴν Διοίκησιν. Στοχάζομαι ὅτι, ἂν αἱ τοπικαὶ διοικήσεις καὶ μάλιστα ἡ τῶν Νησιωτῶν ἤθελον ζητήσει ἀπὸ τὴν Διοίκησιν τὴν κατάλυσιν τούτου τοῦ θεσπίσματος καὶ ἐγίνετο κατὰ ζήτησιν τοῦ Γένους, τὸ πρᾶγμα ἤθελε φανῇ νέον, εὔσχημον." Ἂν ἐγὼ ἀποφάσιζα τὸ πρᾶγμα, εἰς τοιαύτην περίστασιν ἤθελον καταδικάσει τὸν ὑπογράψαντα τὸ θέσπισμα καὶ ἤθελον καταδικάσει αὐτὸς ἐμαυτόν, ἂν ἡ ὑπογραφὴ ἤθελεν εἶναι ἰδική μου. Ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος πρέπει νὰ προτιμηθῇ καὶ νὰ ὁδηγῇ τὴν ἰδέαν σας, διὰ νὰ κάμετέ τι ἄξιον τῆς ὑπολήψεώς σας καὶ νὰ ἐλευθερώσετε τὴν πατρίδα ἀπὸ τὴν ἀπειλουμένην καταστροφήν· Τῶν ξένων δυνάμεων ὁ ἀποκλεισμὸς πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ πολιορκημένα φρούρια καὶ μὲ παράκλησιν πρὸς τὰς δυνάμεις τῆς Εὐρώπης νὰ σταθῶσι εἰς τὴν οὐδετερότητα, καθ' ὅσον ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ θρησκεία τοὺς ὑπαγόρευε νὰ κηρύξωσι.

Μᾶς ἔρχονται αὐτόθεν καλαὶ εἰδήσεις, ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ τὰ ἐπιχειρήματά σας καὶ νὰ ἀσφαλισθῇ ἡ Δυτικὴ Ἑλλάς, ἥτις βοηθεῖ ἔπειτα καὶ τὴν Ἀνατολικήν, καὶ ἐμβαίνει μὲ τοὺς ἐχθροὺς καλὸν σύνορον.

Ἀσπάζομαί σε καὶ αὖθις
1822 Ἰουλίου 3/15
Εὐχέτης καὶ φίλος σου
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

133

(ΣΔΚ, Φ. 23, 2044)

(Γραφὴ Ἰγνατίου)

Πρὸς Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον

Χαῖρε.

Ἰδοὺ καὶ τρίτον γράμμα μου, ἐπειδὴ ἔμεινε τὸ πλοῖον. Ὁ Τατίζεφ εἰς τὴν Βιέννην πραγματεύεται τὴν εἰρήνην, ἥτις κρέμαται ἀπὸ τὴν θέλησιν τῆς Τουρκίας. Ὁ σκοπὸς τοῦ Σουλτάνου ἦτον, καὶ τῶν φίλων του ἴσως, νὰ καταστρέψωσιν αὐτοὶ τοὺς Γραικοὺς πρῶτον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ἔπειτα νὰ δείξωσι δόντια πρὸς τοὺς Ρώσους, καὶ νὰ κάμωσι τὴν εἰρήνην μὲ δόξαν τοῦ Σουλτάνου. Αὐτὰ ἀπέτυχον. Πρέπει φυσικὰ νὰ φανῇ ἡ Πόρτα πλέον εὐλύγιστη, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἀνταποκρίνονται τὰ πράγματα σήμερον μὲ τὸ πρέπον, ἔξεστι νὰ ἐλπίζωμεν καὶ τὸ ἐναντίον καὶ εἴθε.

Ἀφοῦ τὰ τῆς Τουρκίας μὲ τὴν Ρωσίαν ἐξομαλισθοῦν, θέλει γενῇ συνέλευσις τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἴσως εἰς τὴν Φλωρεντίαν. Εἰς αὐτὴν τὴν συνέλευσιν, δοθείσης τῆς εἰρήνης, ἔπεται νὰ γενῇ πρόβλημα καὶ περὶ Γραικῶν, τὸ ὁποῖον ὅσον καλὸν καὶ ἂν τὸ ὑποθέσῃ, δὲν θέλει εἶναι καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Γένους. Ἐὰν εἶσθε δυνατοί, τὰ σχέδια τῶν ἐχθρῶν τοῦ Γένους βέβαια ἀποτυγχάνουν, καὶ διὰ νὰ εἶσθε δυνατοί, πρέπει νὰ λείψωσιν εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὅλα τὰ μικρὰ πάθη, καὶ νὰ δείξετε ὅσον χαρακτῆρα ἔδειξαν οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου. Ἀπὸ μίαν στιγμὴν κρέμεται ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος ἢ ἡ ἀπώλεια καὶ οἱ ἐν τοῖς πράγμασι πρέπει νὰ γνωρίσωσιν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ φιλοτιμηθῶσι νὰ φανῇ εἰς τοῦτο τὸ μικρὸν διάστημα ὁ καθ' εἷς Ἀριστείδης ἢ Θεμιστοκλῆς.

Θέλει ἐντραπῇ ἡ Εὐρώπη νὰ συμφωνήσῃ κατὰ τῶν Γραικῶν, ὅταν ἰδῇ ὅτι δὲν εἶναι ἐλέους ἄξιοι, ἀλλὰ προστασίας, καὶ φθάνει μία μόνη δύναμις ἀπὸ τὰς μεγάλας νὰ μὴ συμφωνήσῃ, διὰ νὰ ἀκυρωθῇ τὸ πᾶν καὶ νὰ ματαιωθῶσι τὰ ἀπάνθρωπα σχέδια τῶν ἐχθρῶν.

Κάμε γνωστὰ ὅσα σοὶ γράφω εἰς τὴν Διοίκησιν. Καὶ ἰδὲ τοὺς ἐν τοῖς πράγμασιν ὁμογενεῖς καὶ ὁδήγησέ τους πόση ἀνάγκη εἶναι τὸ νὰ φανῇ εἰς τοῦτο τὸ μικρὸν διάστημα τὸ Γένος θριαμβεῦον καὶ ἀκλόνητον εἰς ὅσα ἀποβλέπουν τὴν ἐθνικὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν του. Ἐννοεῖς πόση ἀνάγκη εἶναι νὰ ἠξεύρω εἰς τοῦτο τὸ διάστημα τὰς καλὰς εἰδήσεις τῆς Πατρίδος καὶ ὅσα τὴν συσταίνουν κηρυττόμενα. Κάμετε ὅλοι τὸ χρέος σας καὶ ἂς μένῃ τὸ ὑπόλοιπον εἰς τοῦ ἁγίου Θεοῦ τὸ ἔλεος καὶ τὴν δυνατὴν προστασίαν·

Μένω

εὐχέτης καὶ φίλος σου

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

Πρέπει νὰ γενῶσι μικρὰ ὀχυρώματα εἰς τὸ Σούλι ὅπου εἶναι χρεία, διὰ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι εἰς τὰ κινήματά των. Ἡ ἰδέα μου εἶναι ὅτι καὶ ἂν ἡσυχάσῃ ἡ Ἀλβανιτία, πάλιν θέλει κινεῖται, διότι ἡ θρησκεία καὶ τὸ βασίλειον εἶναι δυνατὰ μέσα εἰς τὸ πνεῦμά της.

(ἄ. χ.)

134

(Ἀρχεῖον Greek Committee, Κ. 10 Β', Ἐθν. Βιβλ.)

Monsieur

Le gouvernement de la Grèce ma patrie a chargé le porteur de la présente Monsieur Lourioty de passer à Madrid et d' implorer l' assistance d' un peuple

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

magnanime, qui a jadis sauvé l' Europe de l' islamisme, et dernièrement du joug militaire d'un soldat Empereur.

Comme le premier Magistrat de la Grèce libre s' adresse à Vous, Monsieur, je prends aussi la liberté de recommender à la bonté et à la bienveillance de Votre Seigneurie le susdit Monsieur Lourioty, et je vous prie d' avoir la complaisance de lui prêter vos bons offices, et de lui conseiller à qui doit-il s'adresser, et quelles démarches doit-il faire afin qu' il puisse obtenir un prompt secours en armes et en munitions de guerre, dont la valeur serait remboursée dans un espace de cinq ans; car il y a des fonds assez considérables en Grèce, que le Gouvernement peut faire valoir à mesure que les succès des armes des Grecs consolident leur indépendence et leur existence politique.

Le despotisme, qui professe hautement la légitimité, et qui s' enrage quand on la dispute même au diable, est directement contre les Grecs malgré la soidisante neutralité, et les fausses protestations, par lesquelles on veut fasciner les yeux du puplic un pays tel, que votre patrie, Monsieur, qui, en détestant l'anarchie, a fait frémir la tyrannie, ne doit-il pas donner toute assistance aux Grecs injustement persécutés par les Mahomettans ennemis jurés du nom chrétien, et par l'Europe civilisée et chrétienne?

J'aime à croire que les espérances flatteuses des Grecs et leur sollicitations auront l'effet désiré sous vos auspices, et je vous prie d' agréer l' assurance de l'estime et de la haute considération avec lesquelles j'ai l'honneur d' être

Monsieur
Votre très affectionné
le Métropolitain Ignace

le 6/18 Août 1822
Pise

(Παρὰ πόδας τῆς α΄ σελ.): *Ἀ Monsieur John Bowring*[1] *à Madrid.*

135

(ΣΔΚ, Φ. 23, 2045)

Ἐκλαμπροτάτη Διοίκησις τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Ἀπὸ τὰ ἔγκλειστα ἴσα τῶν γραμμάτων μου πρὸς τὴν σεβαστὴν Διοίκησιν καὶ πρὸς τὸν Πρίγκιπα Μαυροκορδᾶτον θέλετε ἰδεῖ τὸ ζήτημά μου διὰ νὰ προσκληθῇ ἄνευ ἀναβολῆς καιροῦ ὁ ἐξοχώτατος στρατηγὸς Τζώρτζης, τοῦ ὁποίου ἡ παρουσία εἶναι τόσον ἀναγκαία εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις, ὅσον δὲν τὸ στοχάζεσθε, διότι καὶ βοήθειαν αἰσθαντικὴν θέλει ἔχει ἡ Πατρὶς ἀπὸ Ἄγγλους, ἀφοῦ ὁ ρηθεὶς στρατηγὸς ἔλθῃ αὐτοῦ, καὶ ἄλλα καλὰ πράγματα θέλουν γενῆ, ὅταν αὐτὴ ἡ μεγάλη δύναμις εἶναι ὑπὲρ ἡμῶν.

[1] Ἐν τῷ χειρογράφῳ: «Bourens».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἂν ὁ κύριος Μαυροκορδᾶτος λείπῃ, τὸ προσκλητικὸν γράμμα ἂς γενῇ ἀπὸ μέρους τῆς Διοικήσεώς σας κατὰ τὴν ὁποίαν σημειώνω ἔννοιαν πρὸς τὴν κεντρικὴν Διοίκησιν, καὶ ξεκινήσατε ἄνθρωπον εὐθὺς ἢ διὰ Λιβοῦρνον, ἂν εὑρεθῇ πλοῖον, ἢ διὰ Ἄγκῶνα, συσταίνοντες τὰ γράμματά σας πρὸς τὸν κὺρ Κωνσταντῖνον Μαρίνογλου, ἢ πρὸς ἄλλον τινὰ γνώριμόν σας τῆς ρηθείσης πόλεως, καὶ διορίζοντές τον νὰ τὰ λάβῃ καπνισμένα καὶ νὰ μὲ τὰ στείλῃ μὲ ἐξεπίτηδες ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου τὰ ἔξοδα καὶ τὸν κόπον θέλω πληρώσει ἐγὼ ἐδῶ. Φυλάξατε μυστικὸν ἐν τοσούτῳ τὸ πρᾶγμα, διότι δὲν συμφέρει νὰ κοινολογηθῇ πρὶν φθάσῃ ὁ ρηθεὶς στρατηγὸς αὐτοῦ.

Ἠξεύρετε ὅτι εἶμαι εἰς τὴν προστασίαν τῆς Ρωσίας, καὶ ὅτι ζῶ μὲ τῆς Ρωσίας τὸ ἐτήσιον. Συσταίνων πρὸς τὴν Πατρίδα τὸν ρηθέντα στρατηγὸν Ἄγγλον, πρέπει κάτι νὰ ἠξεύρω, καὶ τοῦτο φθάνει νὰ σᾶς δώσῃ νὰ καταλάβετε πόσον ἀναγκαῖος εἶναι ὁ ἐρχομός του.

Σᾶς σημειώνεται κατωτέρω καὶ πῶς πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ γράμματός σας, τὸ ὁποῖον ἂν γράψετε εἰς τὸ γαλλικὸν ἢ εἰς τὸ ἰταλικὸν εἶναι καλύτερον· εἰς ἔλλειψιν δὲ ἀνθρώπου, ὅστις ἠμπορεῖ νὰ γράψῃ καλὰ αὐτὰς τὰς γλώσσας, ἂς γενῇ καὶ εἰς τὴν γλῶσσάν μας.

Ὅταν μάθω τὴν ἀναχώρησιν τοῦ τουρκικοῦ στόλου, καὶ εὕρω καὶ εὐκαιρίαν, θέλω σᾶς στείλει ὅ,τι ἠμπορέσω.

Περὶ τοῦ ἐρχομοῦ μου δὲν ἠξεύρω τί νὰ σᾶς εἴπω· τοῦτο σᾶς λέγω, ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἴδω, πλὴν τοῦτο πρέπει νὰ ἀναβληθῇ ἕως οὗ νὰ κάμω πρῶτον ἐντεῦθεν ὅ,τι ἠμπορέσω πρὸς βοήθειαν τῆς Πατρίδος μας, καὶ ὅταν ἐμβῇ τὸ πρᾶγμα εἰς τάξιν, καὶ δὲν εἶμαι πλέον ἐδῶ ἀναγκαῖος, τότε ἔρχομαι καὶ δουλεύω καὶ ἐγὼ ὅπου ἤθελε κριθῇ ὅτι εἶμαι ἀναγκαῖος.

Ταῦτα καὶ μένω *1822 Σεπτεμβρίου 14/26 ἐκ Πεισῶν.*

(διὰ χειρὸς Ἰγνατίου): *Εὐχέτης σας ἐν Χριστῷ*
καὶ πρόθυμος εἰς τοὺς ὁρισμούς σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

A Son Excellence Monsieur R. Church, Lieutenant Général, chevalier de plusieurs Ordres e. c.

136

(APK, F. Kancelaria, D. 4903)

Πρὸς Ἀλέξανδρον Α΄ τῆς Ρωσίας

Pise le 1/13 Octobre 1822

Sire

La bienveillance, que Votre Majesté Impériale a toujours daigné m' accorder, me donne l' espoir, qu' Elle ne voudra pas aujourd' hui me refuser une grâce, que la reconnaissance, le devoir et le respect m' imposent de Lui demander.

Depuis longtemps je nourris un désir bien ardent de Vous offrir, Sire, personel-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

lement mes respectueux hommages et Vous renouveler les assurances de mon dévouement. L' arrivée de Votre Majesté Impériale à Vérone m' offre cette occasion, et j'ose La supplier de vouloir bien m' accorder la permission de pouvoir en profiter. Je confie toutes mes espérances à la bonté, qui caractérise Votre Majesté Impériale, et je me permis de Lui en présenter d' avance mes humbles remerciments.

Je profite en outre du départ de Mr de Svertchkoff pour envoyer à Votre Majesté Impériale un précieux manuscrit, écrit à Moscou par un Grec savant au service du Prince Impérial Alexis Michaïlowitz, sous le règne du Czar Michel Théodorowitz, souche de l' Auguste Dynastie, dont Vous êtes, Sire, le descendant.

Ce livre est un recueil de plusieurs dissertations sur la littérature, sur les sciences, sur l' histoire, sur la théologie et sur l' astrologie enfin, qui était encore considérée parmis les sciences. Par la traduction ci-jointe d'un paragraphe à la fin de cet ouvrage on peux reconnaître l'époque, où il a été écrit. C' est la famille de mon Secrétaire, qui l' a reçu en cadeau par l' auteur, qui était un de ses proches parents, et qui l' a toujours conservé comme un souvenir et une rareté.

En le trouvant fort intéressant et digne d' occuper une place dans une bibliothèque telle, que la Votre, Sire, je me fais un devoir de l' offrir à Votre Majesté Impériale comme un faible hommage de ma gratitude, que je La supplie d' agréer.

('Ακολουθοῦν δύο στίχοι ρωσικοὶ)

137

(APK, F. Cancelaria, D. 4903)

J' ai pris la liberté d' envoyer au Secrétaire d' État de Votre Majesté Impériale Mr le Cte de Nesselrode un mémoire concernant l' état actuel de la Grèce et les causes de sa révolution, qui par les ennemis des Grecs, ou plutôt de la Russie, ont été présentées sous de faux aspects, et peintes en couleur noir. Je prie Votre Majesté Impériale de jeter un coup d' oeil sur cet argument si triste, et j' élève en attendant mes faibles bras vers le Très-Haut pour le supplier de conserver à Son Église et à la Russie Votre Auguste Personne.

J' ai l' honneur d' être
Sire
de Votre Majesté Impérial
le très-humble et très
obéissant Serviteur
Métropolitain Ignace

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

138

(ΣΔΚ, Φ. 23, 2046)

Εὐγενέστατοι στρατηγοὶ καὶ ἀρχηγοὶ τοῦ κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἑλληνικοῦ στρατοῦ, πατρικῶς καὶ ὁλοψύχως σᾶς εὔχομαι.

Ὅσον μὲ ἐλύπησεν ἡ πτῶσις τοῦ Σουλίου, τόσον ἐπαρηγορήθην καὶ ἡσύχασε τὸ πνεῦμά μου, ὅταν ἔμαθα ἀπὸ γράμματα τῶν Κορφῶν, ὅτι ἐλάβετε γενναῖα μέτρα καὶ τελείαν ἀπόφασιν νὰ ἀντισταθῆτε μὲ ὅλας σας τὰς δυνάμεις καὶ διὰ πάντοτε εἰς τὸν ἐχθρόν.

Αὐτὴ ἡ ἀπόφασίς σας εἶναι φώτισις Θεοῦ, διότι ἡ ὑποταγὴ εἰς τοὺς Τούρκους εἶναι προδοσία τῆς πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, καὶ ἂν ὁ λαὸς βαρυμένος ἤθελε τὸ ἀποφασίσει, οἱ ἄνθρωποι τῶν ὅπλων δὲν ἔπρεπε νὰ δείξωσι δειλίαν καὶ ἀνανδρίαν καὶ νὰ δεχθῶσι νὰ ὑποτάξωσι πάλιν τὴν Πατρίδα των εἰς τοὺς Ἀγαρηνούς.

Οἱ γείτονές σας Πελοποννήσιοι ἐφάνησαν τῷ ὄντι γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν ἡρώων· οἱ θαλασσινοί μας ὑπερεδοξάσθησαν καὶ ψάλλει τὰ ἐπινίκια ἡ Εὐρώπη τόσον τῶν Πελοποννησίων, ὅσον καὶ τῶν θαλασσινῶν. Σεῖς, ἀνδρείων προγόνων ἀνδρεῖοι ἀπόγονοι, πρέπει ὄχι μόνον νὰ μιμηθῆτε τοὺς γείτονάς σας, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς ὑπερβῆτε, καὶ δυνατόν, διότι ἡ θέσις σας εἶναι ἐξίσου καλή, καὶ στέκει εἰς τὴν ἀπόφασίν σας νὰ σῴσετε τὴν Πατρίδα σας ἢ νὰ τὴν χάσετε. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἔχουν πολλὰς δυνάμεις καὶ πολλὰ μέσα· εἶναι ὅμως ἐξίσου βέβαιον ὅτι ἔχουν τὸν πόλεμον μὲ τὴν Περσίαν, ὅτι οἱ Πέρσαι τοὺς ἐνίκησαν εἰς ὅλας τὰς μάχας, καὶ πλησιάζουν εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν, ὅτι ἄρχισαν νὰ τοὺς λείπωσι τὰ χρήματα, καὶ θέλουν νὰ τυπώσωσι χαρτί, ὅτι ἔχουν ἐσωτερικὰς ἀποστασίας καὶ ἀταξίαν ἕως καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μητρόπολιν, ὅτι μὲ τὴν Ρωσίαν κανένας συμβιβασμὸς ἕως τώρα δὲν ἔγινε, καὶ ὅτι χειροτερεύει ἡ κατάστασίς των καθ' ἡμέραν.

Ἐγὼ στοχάζομαι, ὅτι μὲ τὰ χρήματα τοῦ ἐπαράτου Ἀλῆ ἔγινεν αὐτοῦ ὅλη ἡ ἑτοιμασία, διότι ὁ Σουλτάνος εἶναι καὶ φιλάργυρος καὶ δὲν δίδει μεγάλας ποσότητας ἀπὸ τὸν ἰδιαίτερον θησαυρόν του. Ὅσον κακὴ λοιπὸν καὶ ἂν εἶναι ἡ κατάστασίς σας, ἐπειδὴ ἡ τῶν Τούρκων δὲν εἶναι καλυτέρα, πρέπει νὰ ἐπιμένετε εἰς τὸν σκοπόν σας, καὶ σᾶς βεβαιώνω ὅτι θέλετε κερδίσει μέχρι τέλους, διότι ὅταν φανῆτε νικηταὶ καὶ ἐπίμονοι εἰς τὸν πρῶτόν σας σκοπὸν νὰ ἐλευθερώσετε τὴν Πατρίδα σας, θέλουν λάβει καὶ μερικαὶ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης καλύτερα μέτρα διὰ σᾶς.

Δὲν σᾶς συμβουλεύω νὰ κάμετε πολέμους ἀπελπισμένους, ὅταν ἡ δύναμις τοῦ ἐχθροῦ ἤθελεν εἶναι πολλὰ μεγάλη· ἡ γνώμη μου εἶναι νὰ περάσῃ ὅλον τὸ Κάρλελι εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ νὰ μείνωσιν αὐτοῦ ὅσοι ἠμποροῦν νὰ ζήσωσιν ὡς κλέπται, καὶ οἱ λεγόμενοι τρυπολόγοι μόνον, καὶ τοῦτο φθάνει νὰ τρομάξῃ τοὺς Τούρκους καὶ νὰ χαθῶσιν ὅσοι πολλοὶ καὶ ἂν εἶναι. Εἶναι δύσκολον νὰ μετατοπίσῃ ὁλόκληρος λαός, ἀλλ' ὅταν, ὅ,τι καὶ ἂν ἔχωσι, θέλῃ χρησιμεύσει διὰ νὰ θρέψῃ τοὺς Τούρκους, ὅταν ἡ ζωή των δὲν ἠμπορῇ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ εἶναι ἀσφαλής, ὅταν ἡ μέλλουσα κατάστασις ὅσων ἐπιζήσωσι θέλει εἶναι ἀθλία, προτιμοτέρα ἡ μετοίκησις ἀπὸ τὰ τόσα κακά, τὰ ὁποῖα εἶναι ἄφευκτα.

Δίδοντάς σας αὐτὴν τὴν συμβουλὴν σᾶς βεβαιώνω, ὅτι, ἂν ὁ σκοπός σας εἶναι νὰ μείνετε ἐλεύθεροι μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας καὶ νὰ κρατήσετε τὸν τόπον κλέφτικα εἰς τὴν μεγάλην ἀνάγκην, καὶ ἂν γνωρίσετε ὅτι ἡ παρουσία μου αὐτοῦ εἶναι ἀναγκαία, καὶ μὲ τὸ φανερώσετε μὲ κοινὸν γράμμα σας, ἐγὼ ἔρχομαι, καὶ ὅσον ἠμπορῶ τρέχω πεζός, καὶ ἔπειτα σᾶς ἀκολουθῶ μὲ κανὲν μουλάρι, διότι δὲν εἶμαι νέος νὰ βαστάξω τοὺς κόπους ὡς σεῖς.

Ἀγαπητὰ τέκνα! Φανῆτε ἀληθεῖς Ἕλληνες· μιμηθῆτε τοὺς προγόνους σας· στοχασθῆτε ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος καὶ μὴ ἀποστάσητε εἰς τὸ μέσον τοῦ σταδίου, ἀλλ' ἐλπίζετε εἰς τὸν ἅγιον Θεόν, καὶ μετὰ Θεὸν εἰς τὰ ὅπλα σας, τὰ ὁποῖα εὔχομαι νὰ εὐλογήσῃ ὁ ἅγιος Θεός, καὶ νὰ σᾶς ἀναδείξῃ ἀξίους τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος καὶ τῆς Πατρίδος σας.

Εὔχομαι ὅλους τοὺς πατριώτας σας, καὶ μένω *1822 Ὀκτωβρίου 30 ἔ.π. ἐκ Πεισῶν*

Πατὴρ ὑμῶν κατὰ πνεῦμα εὐνοϊκώτατος
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος.

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους στρατηγοὺς καὶ ἀρχηγοὺς τοῦ κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἑλληνικοῦ στρατοῦ.*

139

(ΣΔΚ, φ. 23, 2047)

Εὐγενέστατοι κύριοι ἀρχηγοὶ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ τῆς Ἀκαρνανίας Γεωργάκη Νικολοῦ καὶ Ἀνδρέα Καραΐσκου, πατρικῶς καὶ ἐκ ψυχῆς σᾶς εὔχομαι.

Ἐκ τοῦ κοινοῦ γράμματός μου πρὸς ὅλους τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ὅπλων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀπὸ ὅσα γράφω πρὸς τὴν Διοίκησιν, θέλετε μάθει καὶ πῶς τρέχουν τὰ τῆς Εὐρώπης πράγματα καὶ τί πρέπει νὰ κάμετε αὐτοῦ εἰς τὴν ἐναντίαν περίστασιν, καὶ ὅταν αἱ δυνάμεις σας δὲν σᾶς συγχωροῦν νὰ ἀντισταθῆτε φανερὰ εἰς τὸν ἐχθρόν. Τὸ πρόβλημά μου διὰ νὰ γενῇ σκορποχώρι εἰς τὴν ἀνάγκην, ὅσον δύσκολον καὶ ἂν εἶναι, σᾶς βεβαιώνω ὅτι εἶναι τὸ μόνον σωτήριον, καὶ ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ χαλάσετε τὸν ἐχθρὸν χωρὶς ζημίαν σας εἰς ἀνθρώπους καὶ χωρὶς νὰ μένῃ ἀμφιβολία διὰ τὴν νίκην καὶ διὰ τὴν καλὴν ἔκβασιν τοῦ ἐπιχειρήματός σας. Οἱ Ρῶσοι ἐσῴθησαν, διότι ἔκαυσαν τὴν Μόσχαν· ἡ ἰδική σας θυσία αὐτοῦ εἶναι πολλὰ μικρά, διότι τὰ ζῷα ἠμπορεῖτε νὰ φυλάξετε, καὶ ἡ ζημία θέλει σταθῇ μόνον εἰς παλαιόσπιτα· δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ διστάσετε τελείως εἰς ὅσα σᾶς γράφω, καὶ οὔτε νὰ ἀφήσετε τοὺς Τούρκους νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὸ Μεσολόγγι καὶ Ἀνατολικόν, ὅπου ἠμποροῦν νὰ φωλεύσωσι, νὰ εὕρωσι μέσα, νὰ ἔχωσιν ἔπειτα καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν κοινωνίαν μὲ τὴν Πάτραν καὶ Ναύπακτον, καὶ νὰ μὴ ἠμπορῇ καμμία δύναμις νὰ τοὺς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐβγάλῃ ἐκεῖθεν πλέον. Δὲν ἔχετε εἰς τοῦτο νὰ ἀκούσετε τὸν κόσμον, ἀλλὰ φωτιὰ εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ βία νὰ φεύγωσιν οἱ κάτοικοι εἰς τοὺς λόγγους, εἰς τὰ βουνά, ἢ καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ νὰ μὴ εὕρῃ ὁ ἐχθρὸς ψυχὴν ζῶσαν, ἂν ἐμβῇ εἰς τὸν τόπον σας.

Συμβιβασμὸς μὲ τοὺς Τούρκους πλέον δὲν γίνεται, καὶ πάρετε μέτρα νὰ σῴσετε τὴν Πατρίδα σας, διότι ἀπὸ τὸ φέρσιμόν σας κρέμαται καὶ ἡ σωτηρία καὶ ὁ χαμὸς τῆς Ἑλλάδος.

Μετὰ ἕνα μῆνα τὸ πολὺ ἐλπίζω νὰ εἶμαι εἰς καιρὸν νὰ σᾶς γράψω τόσον αὐτοῦ, ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Διοίκησιν τοὺς σκοποὺς τῆς Εὐρώπης δι' ἡμᾶς, καὶ ὅ,τι ἤθελεν ὁμιληθῇ καὶ ἀποφασισθῇ εἰς τὴν μεγάλην τῶν βασιλέων συνέλευσιν, καὶ θέλω στείλει ἐξεπίτηδες ἄνθρωπον μὲ αὐτὰς τὰς εἰδήσεις.

Εὔχομαι τοὺς συστρατιώτας σας· ἐπιθυμῶ νὰ φανῆτε ὅλοι ἀνδρεῖοι καὶ ἄξιοι τῆς Πατρίδος καὶ τῶν παλαιῶν προγόνων σας, καὶ μένω

1822 Ὀκτωβρίου 30 ἔ.π. ἐκ Πεισῶν

Εὐχέτης σας ἐν Χριστῷ

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους ἀρχηγοὺς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ τῆς Ἀκαρνανίας κυρίους Γεωργάκην Νικολοῦ καὶ Ἀνδρέαν Καραΐσκον.*

140

(ΓΑΚ, Συλλ. Μάμουκα, Φ. 27)

14/26 Δεκεμβρ. 1822

Ἐκλαμπροτάτη βουλὴ

Μὲ ἀπερίγραπτον λύπην μου ἔμαθον εἰς πόσον κίνδυνον ἔφερε τὴν Πατρίδα σας ἡ προδοσία. Τὸ ὑπώπτευα, ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ τὸ ἐκφωνήσω. Ὡς τόσον κάτι πρέπει νὰ ἐπαρατηρήσατε εἰς ἓν γράμμα μου ὅπου σᾶς ἔλεγα, ὅτι κατὰ τὸ σύστημά σας δὲν βλέπω ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ εἶσθε ἀσφαλεῖς.

Ἐλπίζω ὅτι ἔφθασεν ὁ Βιτάλης, καὶ σᾶς παρέδωσεν εἴκοσι τέσσαρα κανόνια, καὶ δεκαπέντε χιλιάδας λίτρας σφαίρας κανονίων. Διὰ Ζακύνθου σᾶς ἐστάλη καὶ παξιμάδι ἑκατὸν καντάρια, καὶ ἠμπορεῖτε νὰ τὸ μεταχειρισθῆτε εἰς τὴν χρείαν σας.

Κατὰ τὰς ἀπὸ Κορφοὺς εἰδήσεις, φαίνεται ὅτι ἔλαβαν τὰ πράγματά σας μεταβολὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον, καὶ εἴθε! Σᾶς τὸ ἐπεύχομαι ἐκ καρδίας.

Ἰδοὺ γράφω πρὸς τὸν βαπτιστικόν μου Καραΐσκον, καὶ ἂς τοῦ σταλθῇ τὸ γράμμα μου· ἂν ἀκούσῃ, καὶ γυρίσῃ μὲ τὸ Γένος του, καλῶς· εἰδὲ μή, ἔστω καὶ αὐτὸς ὡς ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης.

Μὴ στοχασθῆτε ὅτι ἔχω μόνον λύπην· ἔχω καὶ ἐντροπήν, διότι μόνον εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου ἐφάνησαν προδόται, καὶ δὲν ἠξεύρω εἰς τί νὰ τὸ ἀποδώσω.

Ἐν τούτοις εὔχομαι δι' ὑμῶν τοὺς καλῶς ὑπὲρ πίστεως καὶ Πατρίδος ἀγωνιζομένους

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀρχηγοὺς τῶν ὅπλων προεστῶτας, καὶ στρατιώτας σᾶς εὔχομαι νὰ ἀποκτήσετε ὀγλήγορον τὴν ἐλευθερίαν τῆς Πατρίδος σας κατὰ τὸν κοινὸν πόθον μας, καὶ μένω

1822 Δεκεμβρίου 14/26 ἐκ Πεισῶν
Εὐχέτης ἐν Χῷ
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Πρὸς τὴν Ἐκλαμπροτάτην Διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος. Ἐξωτ. ὑποθ. Βα Περ. Ἀρ. 2 τοῦ πρωτ. τῶν Ἐξ. 1822/1823 Πείσας, ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος σημει . . . 14/26 Δεκεμβρίου. λῆψις 6 Φεβρ.—εἰς Μεσολόγγιον. Πρὸς τὴν Διοίκησιν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Ὅτι στέλλει κανδάρια 100 παξιμάδια διὰ Ζακύνθου. Ὅτι γράφει τῷ Καραΐσκῳ· Περὶ τῆς λύπης καὶ ἀθυμίας ἣν δοκιμάζει διὰ τὴν γενομένην προδοσίαν.*

141

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. στ΄ 4)

Σεβασμιώτατε δεσπότη μου ἅγιε Ἄρτης, καὶ ἐξοχώτατοι πατριῶται Ἀντωνάκη Μαρτινέγο, Διονύσιε Ρώμα, Στέλιο Στραβοπόδη, Ἀναστάση Φλαμπουριάρη καὶ εὐγενεστάτη Κοντέσσα Δεσύλαινα! Σᾶς προσφέρω τὸν ἀσπασμὸν τῆς Πατρίδος.

Ὁ καλὸς πατριώτης κύριος Σπ. Βιτάλης ἦλθε καὶ ἀνταμώθημεν κατ' εὐχὴν εἰς τὸ περίφημον Ἀνάπλι μας, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς μᾶς τὸ ἐχάρισεν· μὲ ἐπληροφόρησε διὰ τὴν ὑγείαν Σας καὶ μὲ ἐγέμισε ἀπὸ χαράν, μ' εἶπε καὶ ὅλα τὰ περίεργα.

Ἀπ' ἐδῶ, τὸ ὅτι Σᾶς γράφω ἀπὸ τὸ Ναύπλι, εἶναι τὸ μόνον περίεργον καὶ χαροποιόν· ὅταν ὅμως στραφῶμεν καὶ ρίψωμεν ματιὲς εἰς τὰ πέριξ, συστέλλεται ἡ χαρά μας καὶ μεταβάλλεται εἰς λύπην, διότι ὅλα εἶναι χαλασμένα, καὶ τὸ φρούριον ἀνεφοδίαστον καὶ ἀδιόρθωτον, καθὸ προκάτοχοί μας ἦσαν οἱ Τοῦρκοι. Ἔχομεν προθυμίαν, τὰ μέσα ὅμως μᾶς λείπουν. Ὅθεν ἂν θέλετε νὰ Σᾶς ἀφήσω ἕνα κάστρον καθὼς πρέπει, νὰ καταβάλετε

ὁ μὲν ἅγιος δεσπότης	*τάλληρα*	*2000*
ὁ κύριος Α. Μαρτινέγος	»	*4000*
ὁ κόντε Ρώμας	»	*4000*
ὁ εὐγ. Στ. Στραβοπόδης	»	*1000*
ἡ εὐγ. Κοντέσσα Ντεσύλαινα	»	*1000*
ὁ εὐγ. Φλαμπουριάρης	»	*1000*

νὰ μοῦ τὰ στείλετε, τόσον καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται, ὡς ὁ κύριος Βιτάλης θέλει Σᾶς τὰ εἰπεῖ, διὰ νὰ τὸ φτιάσω καὶ τὸ ἐφοδιάσω. Νὰ μοῦ τὰ στείλετε χωρὶς ἄλλο, εἰ δὲ μή, ἔχω πόλεμον μαζί Σας, πόλεμον ἄσπονδον, πόλεμον αἰώνιον, καὶ θὰ τὸν ἀφήσω καὶ εἰς τοὺς διαδόχους μου.

Χαιρετῶ καὶ τὸν κύριον Πέτσαν, τὸν ὁποῖον ἀγαπᾶτε τον πατριωτικῶς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἰς τὸν κοινὸν πατέρα καὶ ἀδελφόν μας μηνύσατε τοὺς σεβασμούς μου. Ἐν τοσούτῳ μένω μ᾽ ὅλον τὸ σέβας.

Ὁ πατριώτης

(Τ.Σ.) Θ. Κολοκοτρώνης

τῇ 26 Ἰανουαρίου 1823. Ἐκ Ναυπλίου.

142

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. ΣΤ΄ 5)

Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος

Τὸ Μινιστέριον τῆς Θρησκείας

Ἀριθ. 656

Πρὸς τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Ἁγίου Οὐγγροβλαχίας Κύριον Ἰγνάτιον

Σεβασμιώτατε Δέσποτα!

Ἀργὰ ἀποκρίνομαι εἰς τὸ ἀπὸ 19/31 Αὐγούστου Σεβάσμιόν Σου. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ ἀγάπη Σου, μὴ λογιζομένη κακὸν κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, δὲν θέλει ἀποδώσει ἀμέλειαν εἰς τὸ Μινιστέριον τοῦτο, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δέχεται καὶ νηπίους, πολλῷ μᾶλλον ἄνδρας θεοφόρους, ἄνδρας εὐεργέτας, σπεύδοντας μακρόθεν ν᾽ ἀγωνισθῶσι μὲ τοὺς Ἕλληνας τόσον γενναῖα.

Διωρισμένος ἀπὸ τὴν Διοίκησιν νὰ περιέλθω τινὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου εἰς κατάπαυσίν τινων καταχρήσεων καὶ ἀκαταστασιῶν, αἱ ὁποῖαι εἰσεχώρησαν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων δι᾽ ἀνθρώπων διαταραττόντων τὴν κοινὴν ἁρμονίαν καὶ ὁμόνοιαν, δὲν εὑρέθην ἐγκαίρως, ὅπου καὶ ἡ Διοίκησις, νὰ παραλάβω τὸ Σεβάσμιόν Σου καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν κυρίων Γ. Τομαζίνου καὶ Παλαιολόγου, καὶ ἀκολούθως ἀμέσως ν᾽ ἀποδώσω ἐκ μέρους τοῦ Ἔθνους τὴν χρεωστουμένην εὐχαριστίαν.

Ἡ Διοίκησις ὅμως παραλαβοῦσα ταῦτα, ἔκαμεν ἀμέσως τὸ χρέος της. Ἀλλὰ μ᾽ ὅλον τοῦτο, καθὼς ἡ ἀδελφική Σου εἰλικρίνεια, λαβοῦσα αἰτίαν τὰ πρὸς ἑτέρους τινὰς γράμματα τοῦ Μινιστερίου, ἐτίμησεν αὐτὸ μᾶλλον πάντων μὲ γράμματά Της πανίερα, ἐμπιστευομένη τὴν ρηθεῖσαν συνδρομήν, οὕτω καὶ ἐγὼ πρὸ πολλοῦ διψασμένος νὰ γνωρισθῶ μὲ ἄνδρα ὁμογενῆ μου, ἐγνωσμένον διά τε τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἀρετὴν μεταξὺ ὅλων τῶν φωτισμένων Ἐθνῶν, καὶ τιμῶντα τοιουτοτρόπως τὴν Ἑλλάδα ὑπέρ τινα ἄλλον, ἰδοὺ προσέρχομαί Σοι, Δέσποτα, τῇ ἱερᾷ καὶ διαυγεστάτῃ πηγῇ, καὶ νοερῶς ἀσπαζόμενός Σε, ὡς παρόντα, ὑποδροσίζω, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ψυχῆς μου τὴν φλόγωσιν.

Παρακαλῶ νὰ δεχθῇς τὸν εἰλικρινῆ μου ἀσπασμόν, καὶ νὰ προσφέρῃς μὲ τὸ περικλειόμενον εὐχαριστήριον τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς φιλοπάτριδας κυρίους Γ. Τομαζῖνον καὶ Παλαιολόγον, πληροφορῶν τὴν εὐγενείαν των, ὅτι ἡ συνδρομὴ αὐτῶν φθάσασα εἰς μίαν στενοτάτην ἐποχήν, ἔθρεψεν ἱκανὸν καιρὸν τοὺς πολεμικοὺς καὶ πολιτικοὺς τῆς πατρίδος μας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἡ θεία πρόνοια νὰ εὐλογήσῃ τὰς οἰκίας των καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν των. Ἡ Ἑλλὰς θέλει εἶσθαι εὐγνώμων αἰωνίως, ἑτοίμη, εὑροῦσα ἄνεσιν τῶν παρόντων πραγμάτων, νὰ στεφανώσῃ τοὺς εὐεργέτας της. Καὶ εἶναι ἄτοπον, ἂν ἐστεφάνωσε Δημοσθένην ἐκεῖνον διά τινας μικρὰς οἰκοδομὰς τοῦ τείχους τῶν Ἀθηνῶν, ἔπειτα δέ, ἂν παραβλέψῃ ἄνδρας οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν συνδρομήν των ἐβάστασαν τὸ στράτευμα τῶν Πελοποννησίων εἰς τὰ Δερβενάκια, εἰς τοὺς Μύλους, εἰς τὸ Καστέλλιον Ναυπλίου, καὶ τοὺς πολιτικοὺς ἐν Ἑρμιόνῃ ζῶντας ἱκανὸν καιρόν.

Ζήτωσαν οἱ εὐεργέται τῆς πατρίδος! Ζῆθι καὶ Σύ, Δέσποτα, ἀρδεύων τὴν διψῶσαν ψυχήν μου μὲ τὰ ἀδελφικά Σου, καὶ δίδων αἰτίας τοιαύτας, ἵνα προσθέτω εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πρακτικὰ τῆς Ἑλλάδος τὰ γράμματά Σου ταῦτα καὶ τὰς πράξεις Σου.

Τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος
ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ ὅλος οἰκεῖος
ὁ Μινίστρος τῆς Θρησκείας καὶ τοῦ Δικαίου
(Τ.Σ.) Ἀνδρούσης Ἰωσὴφ
Ὁ Γ. Γραμματεὺς
Χαράλαμπος Μάλης

τὴν 10 Φεβρουαρίου
1823 ἐν Ναυπλίῳ

Πρὸς τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην
ἅγιον Οὐγγροβλαχίας Κύριον Ἰγνάτιον
εἰς Πίσαν

143

(ΓΑΚ, Συλλ. Μάμουκα, Φ. 84)

Πρὸς τὸν Θεόδωρον Νέγρην, Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἐπικρατείας, Μινίστρον τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων κ.λ.

Χαῖρε

Ἔλαβον τὰ ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου, 14 Ὀκτωβρίου, καὶ 17 Νοεμβρίου γράμματά σου καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτοῖς.

Ἀνεγνώσθησαν πρὸς τὸν Π. ὅσα τὸν ἀπέβλεπαν, καὶ φυσικὰ δὲν τὰ ἤκουσε μὲ εὐχαρίστησιν· ἐχθρός σου δὲν ἦτο, τρελλὸς ὅμως εἰς τὸ ὁμιλεῖν καὶ εἰς τὸ γράφειν, κάποτε ὑπερβαίνει τὰ ὅρια, καὶ ἐγγίζει χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ· ἡ εὐγενεία σου δέ, ἐνῷ εἶσαι εἰς ἐπάγγελμα, δὲν πρέπει εἰς τοιαῦτα γράμματα νὰ ἀποκρίνεσαι καὶ νὰ προσθέτῃς ἐχθρούς, διότι δὲν κερδαίνεις εἰς τὴν ὑπόληψιν, ἀλλὰ δίδεις αἰτίαν διὰ νὰ σὲ κακολογῶσιν.

Εἶδον ὅτι καὶ περὶ ἐμοῦ κάτι ἔγραφε· κατὰ τοῦτο πολλοὶ ὁμογενεῖς καὶ ξένοι συμφωνοῦν εἴτε ἀπὸ φιλίαν, εἴτε ἀπὸ πρόληψιν, εἴτε διότι μὲ ἐγνώρισαν ἐν τοῖς πράγμασι, καὶ ἐπειδὴ τότε ἐδούλευσα καλά, νομίζουν ὅτι καὶ τώρα ἠμπορῶ νὰ δουλεύσω παρομοίως· ἂν καὶ ἐγὼ ἔβλεπα τὰ πράγματα ὡς αὐτοί, καὶ ἂν εἶχα πεποίθησιν, ὅτι ἡ παρουσία μου εἰς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αὐτὰ τὰ μέρη ἦτον ἀναγκαία, ἄφηνα πρὸ πολλοῦ τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἔτρεχα εἰς τὴν δούλευσιν τῆς πατρίδος μου αὐτόκλητος, καθὼς τὸ ἀπαιτεῖ τὸ χρέος μου. Κατὰ δυστυχίαν ὅμως βλέπω τὰ πράγματα καλύτερα ἀπὸ ἄλλους πολλούς, καὶ τοῦτο μὲ κάμνει νὰ μένω ἐδῶ, νὰ σᾶς συντροφεύω μακρόθεν μὲ τὰς εὐχάς μου καὶ νὰ δουλεύω καὶ ἐγὼ τὴν φίλην Πατρίδα καθ' ὅσον τὸ συγχωρεῖ ἡ ἀδυναμία μου.

Εἶναι ἀπηλπισμένα, θέλετε μὲ εἰπεῖ, τὰ πράγματά μας; λέγω ὄχι, ὅταν ὅλοι θελήσωσι νὰ δουλεύσωσιν, ὅλοι νὰ κάμωσι θυσίας κατὰ τὴν κατάστασίν του ἕκαστος, καὶ ὅλοι νὰ ἔχωσιν ἕνα καὶ μόνον σκοπόν, τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος. Τοιουτοτρόπως καὶ μὲ ἀνομοίας δυνάμεις, καὶ μὲ τὴν ἀντίστασιν τῆς Εὐρώπης, ἡ Ἑλλὰς σῴζεται. Ἀλλέως ἐλπὶς σωτηρίας δὲν μένει εἰμὴ εἰς τὴν προστασίαν καμμιᾶς ξένης δυνάμεως, καὶ αὐτὴ ἡ δύναμις δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλη, εἰμὴ ἡ Ἀγγλία, ἂν τὸ συγχωρήσωσιν αἱ περιστάσεις καὶ ἡ πολιτική της, διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἂν οἱ Ἕλληνες κάμωσιν ὅ,τι κρέμαται ἀπὸ αὐτοὺς διὰ νὰ τὴν κερδίσωσιν.

Ἰδοὺ γράμματα τοῦ Λουριώτου· τὰ ἴσα των τὰ ἔστειλα διὰ Ζακύνθου πρὸς τὸν Μαυροκορδᾶτον, καὶ ἐλπίζω νὰ τὰ λάβετε πρὸ τῶν πρωτοτύπων. Μὲ γράφει ὅτι ὀγλήγορα ἔρχεται εἰς Μασσαλίαν καὶ ἔπειτα εἰς Λιβοῦρνον διὰ νὰ μὲ ἴδῃ, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ ἑπομένως δι' αὐτοῦ τὸν δρόμον του.

Τὸ περὶ δανείων κεφάλαιον ἐλπίζω ὅτι τὸ ἠρεύνησε καλῶς, καὶ ὅτι θέλει σᾶς δώσει φῶς εἰς τὸ πῶς πρέπει νὰ φερθῆτε διὰ νὰ λάβετε χρήματα καὶ νὰ κάμετε νὰ κινῆται καλῶς ἡ μηχανή, διότι ἡ ἀδυναμία τῆς Διοικήσεως προέρχεται ἀπὸ τὴν πτωχείαν καὶ ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τῶν μέσων διὰ νὰ ἐνεργῇ ὅσα γνωρίζει συμφέροντα.

Ἀπὸ Νεαπολιτάνους στρατηγοὺς καὶ ἀνθρώπους ἐπισήμους εἰς τὴν ἀποστασίαν τῆς Ἰταλίας πρέπει νὰ ἀπέχετε, διὰ νὰ μὴ δώσετε αἰτίαν εἰς τοὺς ἐχθροὺς καὶ πάρωσι χειρότερα μέτρα, διότι εἶναι καλοὶ νὰ κάμωσι κίνημα ἐναντίον σας, καὶ δὲν εἶναί τις νὰ τοὺς εἴπῃ τί κάμνετε; [1]

Ὁ πόλεμος τῆς Γαλλίας κατὰ τῆς Ἱσπανίας νομίζεται ἄφευκτος. Ἂν οἱ Ἱσπανοὶ θελήσωσι νὰ ἀντισταθῶσι, καὶ παραταθῇ αὐτὸς ὁ πόλεμος, πιθανὸν νὰ τοὺς βοηθήσῃ τότε ἡ Ἀγγλία, καὶ νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Συμμαχίαν, μὲ τὴν ὁποίαν μέχρι καιροῦ ἦτο σύμφωνος ἄνευ συνθήκης, καὶ εἰς τοιαύτην περίστασιν ἠμπορεῖ νὰ βοηθήσῃ καὶ τοὺς Ἕλληνας ὡς καταδιωκομένους ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Καμμία περίστασις δὲν χάνεται εἰς ὅ,τι

---

[1] Ὁ ἐκ Νεαπόλεως φυγὰς στρατηγὸς Γουλιέλμος Pepe δι' ἐπιστολῶν ἐκ Λισσαβῶνος κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1823 πρὸς τὸν Θ. Νέγρην καὶ τὸν Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον (ΓΑΚ, Συλλογὴ Μάμουκα) προσεφέρθη νὰ σχηματίσῃ σῶμα ἐθελοντῶν ἐκ παλαιῶν πολεμιστῶν διαφόρων ἐθνοτήτων διὰ χρημάτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἐδανείζοντο οἱ Ἕλληνες ἐξ Ἀγγλίας, καὶ ἐρχόμενος εἰς Ἑλλάδα νὰ πολεμήσῃ τοὺς Τούρκους. Μαθὼν τοῦτο ὁ Ἰγνάτιος παρὰ τοῦ Θ. Νέγρη ἀπέρριψε τὴν πρότασιν τοῦ ξένου στρατηγοῦ ὡς ἐπιζημίαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πρέπει νὰ λέγεται καὶ νὰ γράφεται ἀπὸ μέρους σας. Κάμετε καὶ σεῖς τὸ χρέος σας καὶ ὁ Θεὸς βοηθός.

Εἰς τὴν Διοίκησιν δὲν ἔχω τί νὰ γράψω. Τὰ τῆς Εὐρώπης τρέχουν ὡς κατωτέρω: Αἱ τέσσαρες μεγάλαι δυνάμεις τῆς Στερεᾶς εἶναι ἡνωμέναι, καθ' ὅσον ἀποβλέπουν νὰ καταδαμάσωσι τὸ ἐπικρατοῦν εἰς τὴν Εὐρώπην πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας. Οἱ μικροὶ εἶναι διῃρημένοι· ὅσοι ἐπιθυμοῦν τὸν δεσποτισμόν, συμφωνοῦν μὲ τὰς μεγάλας δυνάμεις· ὅσοι εἶναι φιλελεύθεροι ἢ φιλότιμοι, καὶ δὲν τοὺς ἀρέσει ἡ ὑπεροχὴ τῶν μεγάλων δυνάμεων, στέκουν κατὰ μέρος, διαφεντεύουν τὰ δίκαιά των, καὶ ἐναντιώνονται εἰς πολλά, καθ' ὅσον τὸ συγχωροῦν αἱ δυνάμεις των. Ἡ Ἀγγλία εἶναι κατὰ τὸ παρὸν ἔξω, καὶ ἐμακρύνθη ἀρκετὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ὀλίγαι αἰτίαι δυσαρεσκείας ἀκόμη ἂν τῆς δοθῶσι, ξεσχίζεται τὸ πρᾶγμα, καὶ τότε φυσικὰ ὅ,τι οἱ ἄλλοι κατατρέχουν ἡ Ἀγγλία θέλει τὸ βοηθήσει, διότι εἶναι τοιαύτη καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ἔθνους.

Εἰς τὸ νὰ συμβιβασθῇ ἡ Ρωσία μὲ τὴν Πόρταν, εἶναι ὅλοι σύμφωνοι, διότι ὅλοι βλέπουν τὴν πτῶσιν τῆς Τουρκίας, δοθέντος τοῦ πολέμου, καὶ ἑπομένως θέλουν προσπαθήσει οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις ὅλων τῶν δυνάμεων, διὰ νὰ καταπείσωσι τοὺς Τούρκους νὰ δεχθῶσι τὸ περίφημον οὐλτιμάτι, τὸ ὁποῖον οὐλτιματικῶς δὲν σημαίνει τίποτε. Δέχεται ἡ Πόρτα τὰ προβλήματά των, ἢ ὄχι; τοῦτο δὲν τὸ ἠξεύρω. Ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ μὴ δώσῃ καὶ τώρα ἀκρόασιν, καὶ τὸ ἐλπίζω, ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι εἶναι πάντοτε Τοῦρκοι, καὶ εἶναι καλοὶ νὰ ἀπορρίψωσι κάθε πρόβλημα μὲ καταφρόνησιν, καὶ εἴθε οὕτω γένοιτο!

Ἡ διαφωνία τῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, καὶ ἡ ἀποτυχία τῶν πρέσβεών των εἰς τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει πραγματείας των μὲ τὴν Πόρταν σᾶς ὠφελοῦν, ἀλλὰ καθ' αὐτὸ ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος κρέμαται ἀπὸ τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ τὴν ἐπιμονήν των εἰς τὸ νὰ ἐλευθερώσωσι διόλου ὅ,τι ἔχουν εἰς τὴν ἐξουσίαν των, καὶ ἀπὸ τὴν ἀπόφασίν των εἰς τὸ νὰ μὴ ἀκούσωσι καὶ δεχθῶσι προβλήματα συμβιβασμοῦ, ἂν βάσις δὲν εἶναι ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος, διότι ὅσον σύμφωνοι καὶ ἂν εἶναι αἱ μεγάλαι δυνάμεις διὰ νὰ βαστάξωσι τὴν Τουρκίαν, δὲν θέλουν καὶ συμφωνήσει ποτὲ διὰ νὰ σᾶς βιάσωσι μὲ τὴν δύναμιν, νὰ ὑποταχθῆτε εἰς τοὺς Τούρκους. Ἠμποροῦν νὰ φοβερίσωσι καὶ νὰ προσπαθήσωσι μὲ ἄλλα μέσα διὰ νὰ καταπείσωσιν, ὄχι δὲ καὶ νὰ λάβωσιν ὅπλα ἐναντίον σας, διότι Ρωσία καὶ Ἀγγλία δὲν καταντοῦν ἕως οὗ νὰ κτυπήσωσιν ἡ μὲν χριστιανοὺς ὁμοθρήσκους, ἡ δὲ ἐλεύθερον λαόν.

Ἔστειλα τὰ πρὸς τὸν Μεταξᾶν γράμματά σου, ἀφ' οὗ τὰ ἀνέγνωσα. Ἡ περὶ ἐκλογῆς διάταξις εἶναι καλή, ὁμοίως καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἔγγραφα τῆς Διοικήσεως. Εἴθε νὰ γενῶσι καὶ νέαι ἐκλογαὶ μὲ ἡσυχίαν, καὶ εἰς ὑποκείμενα ἄξια διὰ νὰ δουλεύσωσιν εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. Ὁ ρηθεὶς ἅπαξ μόνον μ' ἔγραψε, καὶ τὸν ἀπεκρίθην. Τί ἔκαμεν ἔπειτα, δὲν ἠξεύρω. Εἶδον ἓν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον λέγουν ὅτι ἐστάλθη δι' αὐτοῦ εἰς τὴν Συνέλευσιν, καὶ εἶναι γραμμένον καθὼς ἔπρεπε νὰ γραφθῇ. Πλὴν ἄνθρωποι ἐν τοῖς πράγμασι δὲν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἔμαθαν, ἐνῷ ἦσαν εἰς τὴν Βερώνην, τίποτε περὶ τούτου, καὶ συμπεραίνω ὅτι δὲν ἠθέλησαν οἱ ἰσχύοντες εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ ἀναγνωσθῇ ἓν τοιοῦτον ἔγγραφον, καὶ νὰ γενῇ λόγος ὑπὲρ Γραικῶν. Ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἔγινεν, ἡ ἀποστολὴ τοῦ Μεταξᾶ ἦτον ἀναγκαία. Ἐκάμετε τὸ χρέος σας, καὶ δὲν πρέπει νὰ φροντίζετε τί κάμνουν οἱ ἄλλοι.

Ὁ Βαρβάκης ἑτοιμάζεται, καὶ ἴσως πρὸς τὸ καλοκαίριον περάσῃ αὐτοῦ.

Ἂν ἡ Διοίκησις ἤθελε στείλει εἰς Λιβοῦρνον ὁμολογίας της ἀπὸ μικρὰς ποσότητας μὲ μίαν της ἐγκύκλιον εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ ὁμογενεῖς, κάτι ἐγίνετο, καὶ σᾶς ἔμβαιναν τοὐλάχιστον χρήματα διὰ τὰς παρούσας τοῦ Ἔθνους χρείας.

Εἰπὲ τὰς εὐχάς μου, παρακαλῶ, πρὸς τὰ μέλη τῆς Διοικήσεως, καὶ ὅτι τοὺς συγχαίρω, διότι ἐστάθησαν εὐτυχεῖς, καὶ ἔγιναν εἰς τὸ διάστημα, καθ' ὃ ἐδούλευσαν, πράγματα ἀνέλπιστα, τῶν ὁποίων ἡ μνήμη θέλει κάμει λαμπρὰν εἰς τὸ μετέπειτα τὴν ἐποχὴν τοῦ 1822 ἔτους.

Ταῦτα καὶ μένω *1823 Μαρτίου 4/16 ἐκ Πεισῶν*

Εὐχέτης καὶ φίλος σου

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

144

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. ΣΤ' 6)

Πανιερώτατε Δέσποτα.

Ἀνέγνωμεν μὲ βαθύτατον σέβας καὶ αἰσθητικὴν χαρὰν τῆς ψυχῆς μας τὴν πεμφθεῖσαν εἰς ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς διὰ τοῦ κυρίου Ξένου σεβασμίαν Σας ἐπιστολήν, δι' ἧς εὐχετικῶς πρὸς τοῖς ἄλλοις διατάττετε τὸν ρηθέντα νὰ μᾶς δοθῶσι δωρεὰ εἰς ἐφόδια πολεμικὰ 1500 τάλλαρα κολοννᾶτα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐλάβομεν παρὰ τοῦ ἰδίου κυρίου Ξένου, ἀποπέμποντες μετ' εὐγνωμοσύνης ἀπείρους τὰς χάριτας διὰ τὴν τοσαύτην Σας πρὸς ἡμᾶς πατρικὴν εὔνοιαν.

Εἴδομεν καὶ πρὸ αὐτῆς, Πανιερώτατε Δέσποτα, τὸν εὐγενῆ Σας ζῆλον ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους· καὶ γὰρ ἡ καλὴ φήμη, ἥτις συνηθίζει νὰ ἐκθειάζῃ πανταχόσε τὰ γενναῖα φρονήματα τῶν σεβαστῶν φιλελευθέρων ἀνδρῶν, διεκήρυξεν ἤδη πρὸ χρόνου πολλοῦ καὶ μεταξὺ ἡμῶν τὰς ἀρετὰς τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος, ὥστε ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τῶν καλῶν μας ἡμερῶν, σεβόμενοι τὸ ὑψηλόν Της ἱερὸν ὑποκείμενον, δὲν παύομεν μακαρίζοντες καὶ λέγοντες τὸ ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἔπος: «Τοῖοί μοι εἶεν δέκα υἷες Ἀχαιῶν».

Αἱ πατρικαὶ ὑμῶν νουθεσίαι καὶ παραινέσεις, ἡ τοσαύτη γλυκύτης τοῦ ἱεροῦ Σου αὐλοῦ, διήγειρεν εἰς τὴν καρδίαν μας τὴν ἀπαιτουμένην εὐγνωμοσύνην· καὶ ἰδού, ὦ Σεβαστὲ καὶ μακάριε Ἱεράρχα, ὅτι σπεύδομεν καὶ ἡμεῖς ν' ἀσπασθῶμεν διὰ ταύτης τῆς εὐχαριστηρίου ταπεινῆς μας ἀπαντήσεως τὴν ἱεράν Σου κορυφὴν καὶ χεῖρα τὴν ἁγίαν, ἥτις δὲν εὐ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λογεῖ μόνον ἁπλῶς τὰ μέτωπα τῶν ὀρθοδόξων πνευματικῶν Σου τέκνων, ἀλλ' ἐνταυτῷ καὶ ἐργάζεται, πότε μὲν πραγματικῶς δακτυλοδεικτοῦσα πᾶσι τοῖς ἀγωνιζομένοις τὸ λαμπρότατον στάδιον τῆς λαμπροτέρας θεωρίας τῶν ἑλληνικῶν ἀγώνων, πότε δὲ πάλιν ζωγραφίζουσα τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα γυμνάσματα τῶν πολλῶν Σου πολιτικῶν σκέψεων, δι' ὧν οἱ ἄριστοι τῶν Ἑλλήνων βλέπουν καθαρὰ τὴν ἐγκεχαραγμένην ἀπόφασιν εἰς τὴν ἐλεφάντινον παλάμην τῆς κραταιᾶς εἱμαρμένης.

Χαῖρε οὖν, ἀξιοσέβαστε καὶ πολιτικώτατε ὑπουργὲ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας! Ἡ εὐγνώμων Ἑλλὰς θέλει γνωρίσει μίαν ἡμέραν τὸν ἄριστον τῶν Ἑλλήνων, καὶ τότε θέλει ἐγχαράξει εἰς τὴν ἀδαμάντινον στήλην τῆς μνήμης τὰ μεγάλα τῶν ἔργων Σου, διαιωνίζουσα εἰς γενεὰς γενεῶν τὸ ἀξιοσέβαστον ὄνομά Σου.

Χαῖρε προσέτι, ἀξιοπρεπέστατε σύμβουλε τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, διὰ τὴν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀπόκτησιν τῆς Σελινοκισσάμου, τῆς ἰσχυροτέρας, λέγομεν, ἐπαρχίας τῆς νήσου μας Κρήτης, ἐξ ἧς ἀναμφιβόλως ἐξήρτηται ἡ τῆς πόλεως Κυδωνίας ἀσφάλεια.

Αἱ πολεμικαὶ ἡμῶν πράξεις ἔλαβον κατὰ τὸ παρὸν μικράν τινα ἀτονίαν ἐξ αἰτίας τῆς λαοφθόρου πανώλης, ἥτις τὰ νῦν μᾶς καταθλίβει μεγάλως, καὶ τοῦ συμβάντος ἀπροσδοκήτου θανάτου πέντε τῶν πρωτίστων καπιταναίων μας, τῶν μὲν ἐκ τῆς τῶν βαρβάρων μάχης, τῶν δὲ ὑπ' ἀσθενείας φυσικῆς. Ἐλπίζομεν ὅμως μεγάλως, Πανιερώτατε Δέσποτα, ὅτι μετὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ νέου μας Γενικοῦ Ἐπάρχου κυρίου Ἐμμανουήλου Τομπάζη Ὑδραίου, τὸν ὁποῖον ἡμέραν παρ' ἡμέραν προσμένομεν, ὅτι αἱ πολεμικαί μας πράξεις θέλει λάβουν πάλιν τὴν προτέραν των πρόοδον, καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλομεν ἀποκτήσει τὴν Σητείαν καὶ τὴν Ἱεράπυτνον, τὰς δύο μόνον ἐπαρχίας, αἱ ὁποῖαι εἰσέτι εὑρίκονται εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν βαρβάρων· ἐπειδὴ ὅλαι αἱ ἄλλαι τὸν ἀριθμὸν 22 εὑρίσκονται εἰς τελείαν ἐξουσίαν μας.

Εὔχου οὖν ὑπὲρ ἡμῶν, Πανιερώτατε Δέσποτα, καὶ πίστευσον ὅτι ἡ καταθύμιος εὐχὴ πάντων ἡμῶν εἶναι, τὸ νὰ λαμβάνωμεν συχνότερα σεβασμίας ἐπιστολάς Σας καὶ νὰ Σὲ ἀκούωμεν ὑγιαίνοντα καὶ εὐδαιμονοῦντα.

τῇ 3 Μαΐου 1823 Κίσσαμος
Ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Γενικοῦ Ἐπάρχου
ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Κρήτης
(Τ.Σ.) Ν. Οἰκονόμος

145

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. στ΄ 8)

Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην κ.κ. Ἰγνάτιον

Ὁ μέγας καὶ ἀνένδοτος πρὸς τὰ καλὰ τῆς πατρίδος ζῆλός σου, καὶ ἡ πρὸς βοήθειαν τῆς Ἑλλάδος εὐγενὴς τῆς ἱερᾶς ψυχῆς ροπὴ διεκηρύχθησαν καὶ διακηρύττονται καθ' ἑκάστην πρὸ πολλοῦ εἰς τὸ Πανελλήνιον· γνωρίζουσιν ὅλοι τὰς κοινὰς καὶ μερικὰς διὰ λόγων

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ἔργων πρὸς τὴν πατρίδα εὐεργεσίας σου, καὶ ἐπευφημοῦσι μὲ φωνὰς εὐγνωμοσύνης τὸ σεβαστὸν τοῦ Ἱεράρχου Ἰγνατίου ὄνομα.

Εὐγνωμονοῦσα λοιπὸν καὶ ἅπασα ἡ Ἀνατολικὴ Ἑλλὰς διὰ τὴν παραλαβὴν τῶν διὰ τοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Ξένου ἀποσταλέντων ἓξ κανονίων, σπεύδει δι' ἡμῶν τῶν ἐτησίων αὐτῆς Παραστατῶν νὰ ἀποδώσῃ τὰς ὀφειλομένας πρὸς τὴν σὴν Σεβασμιότητα χάριτας, ἐπευχομένη εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν νὰ χορηγῇ αὐτῇ καὶ δύναμιν ἀνάλογον τῇ προαιρέσει, διὰ νὰ χαίρῃ διηνεκῶς εὐεργετοῦσα τοὺς Ἕλληνας.

Τῇ ιδ' Ἰουνίου αωκγ' ἐν Τριπόλει
Ταλαντίου Νεόφυτος
Γρηγόριος Κωνσταντᾶς
Γεώργιος Αἰνιὰν ὑπουργὸς τῆς Ἀστυνομίας
Χ" παναγῆς Ζαχαρίτζας ἐξ Ἀθηνῶν
Γ. Παπαηλιόπουλος ἐκ Σαλώνου
Μαργαρίτης Δημάδης Θετταλομάγνης
Δημοσθένης Ἱερομνήμων ἐκ Νέας Πάτρας

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κύριον Κύριον Ἰγνάτιον.*

146

(ΓΑΚ, Κ. 47, Ε΄ 21, 3. Συλλ. Γ. Λαδᾶ)

(ἴσον ἐπιστολῆς Ἰγνατίου) Τῇ Ἰουν. 28 1823 Ε. Π. ἐκ Πεισῶν

Ἔλαβον ἀσμένως τὸ ἀπὸ 13/25 Ἰουνίου γράμμα σου καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῷ. Τὴν καλὴν διάθεσιν τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων πρὸς τοὺς Ἕλληνας οὔτε τὴν βλέπω εἰς τὰ πράγματα, οὔτε ἠμπορῶ νὰ τὴν πιστεύσω, οὔτε εἶμαι πολιτικὸς νὰ λέγω ὅ,τι δὲν φρονῶ. Ἡ πολιτική των (τὴν ὁποίαν δὲν θέλω νὰ ἐξετάσω) συνίσταται εἰς τὸ νὰ βαστάξωσι τὴν Τουρκίαν καὶ νὰ τὴν κρατήσωσιν εἰς τὴν ἀκεραιότητά της. Δὲν ⟨πρέπει⟩ λοιπὸν οἱ ὁμογενεῖς μας νὰ ἐλπίζωσιν εἰμὴ εἰς τὸν Θεὸν μόνον, καὶ εἰς τὰς ἰδίας των δυνάμεις. Ἀλλ' αἱ δυνάμεις των ἔχουν καμμίαν ἀναλογίαν μὲ ἐκείνας τοῦ ἐχθροῦ; Ἐδέχθησαν τὴν τακτικὴν διὰ νὰ κάμωσι μὲ τὸ ὀλίγον πολύ; Εἶναι πειθαρχία εἰς τὸ στράτευμα; Εἶναι ἕνωσις τῶν στρατηγῶν; Ἔχει ἡ Διοίκησις ὅσην δύναμιν τὴν ἔδωσαν εἰς τὸ πολιτικὸν σύστημά των; Ἐπειδὴ κανὲν ἀπὸ αὐτὰ δὲν ὑπάρχει, σὲ λέγω μὲ ἄκραν λύπην μου, ὅτι δὲν βλέπω τὰ πράγματα, ὡς τὰ βλέπουν εἰς τὴν πατρίδα οἱ ὁμογενεῖς μας, καὶ οὔτε ἠμπορῶ νὰ καταπεισθῶ ὅτι ἠμποροῦν νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ των, ὅταν ἀκολουθοῦν νὰ φέρωνται, ὅπως ἐφέρθησαν μέχρι τοῦδε. Ὅ,τι θέλουν δὲ οἱ ξένοι, δὲν εἶναι διὰ ἡμᾶς νόμος, ἀλλ' οὔτε πρέπει νὰ ἀφήσωμεν τὸ Γένος μας ἀβοήθητον μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι δὲν φέρονται καλά. Ἐξ ἐναντίας δέ, ἔχομεν χρέος νὰ παρακαλῶμεν τὸν ἅγιον Θεόν, διὰ νὰ τοὺς ἐνισχύῃ καὶ νὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοὺς φωτίζῃ πρὸς τὸ καλὸν καὶ πρὸς τὸ συμφέρον, καὶ νὰ συντείνωμεν ἐν ταὐτῷ καὶ πραγματικῶς ὅπως τὸ συγχωροῦν ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν τὰ μέσα καὶ ἡ δύναμις.

Τὸ πρῶτον γράμμα σου δὲν ἦτο τόσον σαφές, καὶ ἐσύντεινεν ἀκόμη ἓν ἄλλο γράμμα νὰ μὲ δώσῃ νὰ καταλάβω ὅτι ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν ζητεῖται τὸ δάνειον, τὸ ὁποῖον ἐπειδὴ εἶδα δυσκολοκατόρθωτον, σὲ ἐζήτησα σαφεστέραν πληροφορίαν. Τώρα βλέπω ὅτι ζητοῦν νὰ δανεισθῶσιν ἀπὸ μέρη, ὅπου καὶ χρήματα εὑρίσκονται, καὶ ἀντίστασις δὲν ἠμπορεῖ νὰ μεσολαβήσῃ, ἐπειδὴ οἱ καθεστῶτες νόμοι δὲν ἐμποδίζουν ὅ,τι εἶναι ἐμπόριον, καὶ γίνεται μὲ τὴν ὠφέλειαν καὶ συγκατάθεσιν καὶ τοῦ δανείζοντος καὶ δανειζομένων.

Σὲ λέγω λοιπὸν ὅτι ἂν ἤθελε μὲ δώσει ἡ πατρὶς ἓν τοιοῦτον χρέος, καὶ ὑπογράφω, καὶ ἐγγυοῦμαι, καὶ ἐξοδεύω, καὶ ταξιδεύω, καὶ δὲν εἶναι καμμία θυσία, τὴν ὁποίαν δὲν κάμνω, ὅταν πρόκειται λόγος νὰ δουλεύσω, καὶ νὰ ὠφελήσω τὴν ἀνθρωπότητα πάσχουσαν, καὶ μάλιστα χριστιανοὺς καὶ συμπατριώτας μου. Θέλω δὲ ἀναδεχθῆ τοῦτο τὸ βάρος ἔτι μᾶλλον μὲ εὐχαρίστησίν μου, ἐπειδή, ὡς μὲ προέγραψες, συνδιορίζονται ὑποκείμενα, τῶν ὁποίων σέβομαι τὴν ἀρετὴν καὶ πατριωτισμόν, καὶ ὅπου καὶ ἂν κριθῇ ἀναγκαῖον νὰ σταθῶ μὲ τοιούτους φίλους, θέλει μὲ σταθῇ ὁ τόπος τερπνός, καὶ ἴσως καὶ διὰ τὴν ὑγίειάν μου ὠφέλιμος[1].

147

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. ΣΤ΄ 9)

Πανιερώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Δέσποτα!

Κατὰ τὴν 22 τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου ἀπεκρίθημεν εἰς τὸ ἀπὸ 30 Ὀκτωβρίου πρὸς τὴν Διοίκησιν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος σεβαστόν της, καὶ ὑστερημένοι μέχρι τοῦ νῦν ἀποκρίσεώς της, ὑποπτεύοντες ὅτι δὲν τὴν ἔλαβεν, ἐγκλείομεν αὐτῆς τὸ ἴσον. Τυχούσης δὲ τῆς παρούσης εὐκαιρίας, διὰ τοῦ ταπεινοῦ ἡμῶν ἐρωτῶμεν μὲ τὸ υἱϊκὸν θάρρος τὴν ποθητὴν ἡμῖν ὑγείαν της. Τῆς σημειοῦμεν δὲ ἐν συνόψει καὶ τὴν τωρινὴν τῆς πατρίδος κατάστασιν.

Ὁ χιλίαρχος (νῦν δὲ στρατηγός) Ἀνδρέας Καραΐσκου, ὅστις εἶχε συμφωνήσει μετὰ τοῦ ἐπιβούλου Βαρνακιώτου, λαβὼν τὸ πρὸς αὐτὸν σεβαστὸν γράμμα της, μετενόησε δακρύσας εἰς τὴν ἀνάγνωσίν του, γενομένης δὲ καὶ τῆς ἐκστρατείας διὰ Ξηρόμερον περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου ἀπελπίσθησαν οἱ πολιορκοῦντες τὰς δύο χώρας ἐχθροὶ καὶ ἔφυγαν κακῶς ἔχοντες τὴν ὕστερην τοῦ αὐτοῦ μηνός. Διάφοραι περιστάσεις, καὶ μάλιστα αἱ ραδιουργίαι τοῦ Βαρνακιώτου, συνετέλεσαν τοῦ νὰ μὴν κυνηγηθῶσι, ἀλλ' ἐκεῖνο ὁποὺ δὲν ἔκαμαν οἱ Ἕλληνες, τὸ οἰκονόμησεν ἡ θεία πρόνοια καὶ ἔλαβον μεγάλην φθορὰν καὶ ἀπὸ ἀσθένειαν, καὶ διὰ τῆς πλημμύρας τοῦ Ἀχελῴου, ὡς τὰ πάντα θέλει τῆς ἔγιναν ἐν καιρῷ γνωστά.

---

[1] Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο εὑρέθη συνημμένον εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ ἐξ Ἀγκῶνος πρὸς Διονύσιον Ρώμαν εἰς Βενετίαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος μηνὸς Μαΐου δὲν ἔκαμε καθ' ἡμῶν ὁ ἐχθρὸς οὐδὲ μικρὸν κίνημα, ὥστε μᾶς ἔμεινε καιρὸς νὰ ὀχυρώσωμεν τὸ Μισολόγγιον εἰς τὸν καλύτερον τρόπον, ὁποὺ τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ καὶ ἡ ἔνδεια τῶν χρημάτων μᾶς ἐσυγχώρησε. Τῷ ὄντι δέ, πολλὰ καλύτερα ἀπὸ πρῶτα. Κατὰ τὴν 5 τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου ἔφθασεν εἰς τὰ νερά μας ὁ ἐχθρικός στόλος συνιστάμενος ἀπὸ 56 πλοῖα, καὶ ἔκτοτε μᾶς ἀποκλείει διὰ θαλάσσης, ἀλλ' ἀδύνατος ὤν, οὔτε τὰ σιτοφόρα πλοῖα ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ οὔτ' ἄλλην τινὰ βλάβην νὰ προξενήσῃ. Κατὰ τὰς ὑποσχέσεις τῆς Διοικήσεως ἔχομεν χρηστὰς ἐλπίδας νὰ φθάσῃ ἐντὸς ὀλίγου ὁ ἑλληνικὸς στόλος, διὰ νὰ καταστρέψῃ τὸν ἐχθρόν, καὶ νὰ ματαιωθοῦν τὰ σχέδια τῶν ἐκ τῆς ξηρᾶς ἑτοιμαζομένων ἐναντίον μας. Ἡ ἔνδεια τοῦ κοινοῦ ταμείου ἐπιφέρει μεγάλα ἐμπόδια καὶ εἰς τὴν ἔκπλευσιν τοῦ στόλου καὶ εἰς ὅλα τὰ πολεμικά μας σχέδια, ἐκ ταύτης προκύπτουσι καὶ αἱ μεταξὺ τῶν πολεμικῶν μας ἀσυμφωνίαι καὶ ἐμποδίζεται ἡ πρόοδος τῶν ἑλληνικῶν ὅπλων.

Οἱ στρατηγοὶ Μ. Μπότζαρης καὶ Τζόγκας ἐκ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου τῆς Βόνιτζας ἔγραψαν πρὸ τριῶν ἡμερῶν ὅτι εἰς τὴν Πρέβεζαν εἶναι ἕτοιμοι ὀκτὼ χιλιάδες ἐχθροὶ νὰ ἐκστρατεύσωσι καθ' ἡμῶν καὶ νὰ ἐνεργήσωσι ἐκ συμφώνου μὲ τὸν στόλον. Ὅθεν ἐγράφη ἀμέσως πρὸς τὸν στρατηγὸν Α. Καραΐσκου νὰ πιάσῃ τὴν θέσιν τοῦ Καρβασαρᾶ καὶ ταὐτοχρόνως πρὸς πάντας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος τοὺς Ἕλληνας νὰ τρέξωσιν εἰς βοήθειάν των, διὰ νὰ βασταχθῇ ἂν δυνατὸν ὁ ἐχθρὸς εἰς τὰ σύνορα.

Παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Γιαννάκη Ράγκου καὶ παρ' ἄλλων πολλῶν ἐλθόντων ἐκ τῆς Ἐθνικῆς βας Συνελεύσεως πληροφορούμεθα ὅτι τὸ σύστημα τῆς Διοικήσεως ἐδιορθώθη καλύτερα, καὶ εἶναι ἐλπὶς νὰ λάβῃ τὴν προσήκουσαν ἰσχύν. Ἐνεκρίθη ὁ περὶ ἐπαρχιῶν Νόμος τῆς παρελθούσης περιόδου τῆς Διοικήσεως καὶ διελύθησαν αἱ κατὰ μέρος Γερουσίαι. Ἔπαρχος τῆς Δυτικῆς Χ. Ἑλλάδος δηλαδὴ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας ἐψηφίσθη ὁ κόμις Κωνσταντῖνος Μεταξᾶς ἐκ Κεφαλληνίας, ὅστις περιμένει εἰς τὸ ἀπέναντι παράλιον τῆς Πελοποννήσου ἐμποδιζόμενος ν' ἀπεράσῃ διὰ ἐδῶ ἀπὸ τὸν ἐχθρικὸν στόλον, ἐξέπλευσαν μ' ὅλον τοῦτο μικρά τινα ἔνοπλα πλοῖά μας, καὶ περιμένουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸν ἀπεράσωσι.

Πρὸ ἡμερῶν ἐξεστράτευσεν ἀπὸ Λάρισαν ἓν σῶμα δέκα χιλιάδων ἐχθρῶν κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς Χ. Ἑλλάδος, καὶ εὗρε τὰς θέσεις ἀδυνάτους καὶ ἐπροχώρησε μέχρι Λεβαδείας καὶ τὴν περίφημον μονὴν τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ κατηδάφισεν, μᾶς λείπουσι τακτικαὶ εἰδήσεις, ἀλλ' ἐλπίζομεν μέχρι τοῦδε νὰ ἐπρόφθασεν ἡ ἐκ Πελοποννήσου διορισθεῖσα δύναμις πρὸς βοήθειαν.

Ὁ ἐπίβουλος Βαρνακιώτης μετὰ τὴν φυγὴν τῶν ἐχθρῶν ἐκ Μισολογγίου κατέφυγεν εἰς Κάλαμον, ὅπου εὑρίσκεται ἕως τώρα. Οὔτε ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως οὔτε αἱ προσπάθειαι τῶν ἐγκριτωτέρων ὑποκειμένων τοῦ Γένους καὶ αὐτῆς τῆς Διοικήσεως ἠδυνήθησαν νὰ τὸν φέρωσιν εἰς μετάνοιαν, ἀλλὰ ἔμεινε πάντα Τοῦρκος ἀνταποκρινόμενος καὶ ὁδηγῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοὺς ἐχθροὺς ἐναντίον τῆς πατρίδος, καὶ σπείρων ζιζάνια εἰς τὸν λαὸν τῆς Ἀκαρνανίας.

Σεβασμιώτατε Δέσποτα! Ἡ πατρίς, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ Δυτικὴ Ἑλλὰς ἔχει μεγάλην ἀνάγκην ὁδηγοῦ, καὶ ὁδηγοῦ φιλογενεστάτου καὶ ὑπολη̃πτικοῦ, ἵνα φωτίσῃ τὸν λαὸν μὲ συνετὰς συμβουλὰς καὶ καταπαύσῃ τὰ ἐσωτερικὰ σκάνδαλα. Τοιοῦτον ὑποκείμενον κατὰ δυστυχίαν τὸ μέρος τοῦτο ὑστερεῖται, μόνη ἡ Πανιερότης της δύναται νὰ σώσῃ τοῦτο τὸ μέρος καὶ νὰ γένῃ παντὸς καλοῦ πρόξενος, θέλει εἴμεθα εὐτυχεῖς ἔχοντες ὁδηγὸν τῶν πολεμικῶν καὶ ἐσωτερικῶν πράξεων τὰς σοφὰς συμβουλάς της· δι' ὅ, καθὼς πολλάκις οὕτω καὶ νῦν, ὡς εὐπειθῆ αὐτῆς τέκνα τὴν προσκαλοῦμεν καὶ τὴν παρακαλοῦμεν θερμῶς νὰ μὴ παρίδῃ κλονουμένην ὑπὸ τῶν φιλοταράχων τὴν ἐπαρχίαν της, ἀλλ' ὡς γνήσιος πατὴρ νὰ σπεύσῃ νὰ τὴν ἀπαλλάξῃ τῶν ἐπικειμένων αὐτῇ πολυτρόπων κακῶν. Ἂς εἶναι βεβαία ὅτι ἡ πατρὶς πᾶσα θέλει πανηγυρίσει τὴν ἡμέραν τοῦ αἰσίου ἐρχομοῦ της, ἐκτὸς δὲ ἡ ἐπαρχία της θέλει νομίσει τὴν ἄφιξίν της πρόξενον τῆς σωτηρίας της. Μὲ τὸ προσῆκον σέβας δὲ ὑποσημειούμεθα

Ἐξ Ἀνατολικοῦ τῇ 8 Ἰουλίου 1823

τῆς Σεβαστῆς ἡμῖν Πανιερότητός της
τέκνα ἐν Χριστῷ
Εὐθύμιος Βασιλάκης
Ἀναστάσης Τζιμπουράκης
Μῆτζος Φραγκούλης
Ζαφείρης Ἔξαρχος
Ἀναγνώστης Οἰκονομόπουλος
Πᾶνος Γαλάνης
Γιαννάκης Ράγκος
Σπύρος Κουρκουμέλης
Κωνσταντῖνος Τζάλας
Πᾶνος Οἰκονομόπουλος

Τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰγνατίῳ
τῷ σεβαστῷ ἡμῖν πατρὶ καὶ δεσπότῃ
εἰς Πίσαν

148

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 570)

Χαῖρε

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 28 Ἀπριλίου γράμμα σου καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῷ.

Τὰ διὰ τὰ ἐφόδια τοῦ Μεσολογγίου χρεωστούμενα πρὸς τὸν Ξένον τὰ ἐπλήρωσα, ὡς θέλεις ἰδεῖ εἰς τὸ πρὸς αὐτὸν γράμμα μου, τὸ ὁποῖον παρακαλῶ νὰ σταλθῇ. Συνδρομηταὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δὲν εἶναι. Ὁ αὐθέντης μὲ ἐδάνεισε δύο χιλιάδας φραντζεσκόνια, καὶ τοῦτο ἠμπορεῖ νὰ νομισθῇ διὰ συνδρομή. Ἔστειλα τρία κανόνια καλὰ εἰς τὸ Μεσολόγγι. Πληρώνω καὶ τὰ ἔξοδα τῆς πολυαρίθμου οἰκογενείας τοῦ Μάρκου Μπότζαρη, καὶ τοῦτο εἶναι πολύ, ὥστε αἰσθάνομαι τὸ βάρος, καὶ τότε μόνον θέλει μὲ φανῇ μικρόν, ὅταν τὰ πράγματα τῆς Πατρίδος τρέχωσι καλά, καὶ λάβωσι καὶ καλὸν τέλος.

Ὁ Blaquier εἶναι πρὸ ἡμερῶν εἰς Ἀγκῶνα. Μὲ γράφει ὅτι προσμένει καὶ ἀπεσταλμένους καὶ εἴθε νὰ γενῇ ἡ βοήθεια ἢ δάνειον ἀπὸ τὴν πατρίδα του, διὰ νὰ εὐκολύνωσι τὸν δρόμον τῶν κοινῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εὑρίσκουν πάντοτε ἐμπόδιον εἰς τὴν ἔλλειψιν.

Ὅσα μανθάνομεν ἕως τώρα, ἂν δὲν εἶναι ἀληθινά, εἶναι τοὐλάχιστον καλά, καὶ τὰ δεχόμεθα ὡς προφητείας. Εἴθε καὶ ἐφέτος νὰ ὑπερισχύσῃ ὁ ἑλληνικὸς στρατός, τὸ ὁποῖον ἐλπίζω καὶ εὔχομαι. Τὸ σχέδιον τοῦ ἐχθροῦ εἶναι τὸ περυσινὸν μὲ μικρὰς διαφοράς. Ἂν τῶν Μαυροβουνίων τὸ κίνημα ἀληθεύῃ, καὶ ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Σκόνδρα εἰς τὰ ἴδια, πρέπει ὁ ἀριθμὸς τῶν Τούρκων νὰ εἶναι ὀλιγώτερος καὶ οἱ ἄνθρωποι ὀλιγώτερον ἄξιοι, διότι οἱ καλοὶ ἐχάθησαν πέρυσι.

Τὸ ἔμβασμα τοῦ Κολοκοτρώνη εἰς τὴν Διοίκησιν μὲ ἤρεσε. Συνθεμένη ἡ Διοίκησις ἀπὸ ὅσους ἔχουν πραγματικὴν δύναμιν, ἠμπορεῖ νὰ ἐνεργῇ χωρὶς ἐμπόδιον, καὶ εἶναι προτιμότερον νὰ αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν διοικούντων καὶ νὰ διορθωθῇ ὁ νόμος, παρὰ νὰ μείνωσι δυσαρεστημένοι ἄνθρωποι ἱκανοὶ νὰ βλάψωσι τὰ κοινὰ πράγματα ἀτιμωρήτως.

Σὲ ἐσύστησα τὸν λόρδον Βυρών, ὅστις πρέπει νὰ εἶναι φθασμένος εἰς Ζάκυνθον. Κάμε ὅ,τι ἠμπορέσῃς διὰ νὰ εὐχαριστηθῇ, ὄχι τόσον διότι ἠμπορεῖ νὰ ἐξοδεύσῃ καὶ νὰ βοηθήσῃ πραγματικῶς, ἀλλὰ τὸ περισσότερον, διότι ἂν δυσαρεστηθῇ, θέλει βλάψει τόσον, ὅσον δὲν στοχάζεσθε. Ἂς δείξῃ ἡ Διοίκησις ὅλα τὰ σημεῖα τῆς καλῆς ὑποδοχῆς καὶ τιμῆς πρὸς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, διότι συμφέρει οὐσιωδῶς ἡ καλὴ σύστασις καὶ μαρτυρία του.

Τὰ ἱσπανικὰ εἶναι κάτι χειρότερα ἀπὸ τὰ ἰδικά σας, διότι εἶναι ἡ διαίρεσις εἰς περισσότερον βαθμόν, καὶ οἱ ἐχθροί των δυνατώτεροι ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Μ' ὅλον τοῦτο διαφεντεύονται, καὶ ἐλπίζεται ἀπὸ τοὺς φιλελευθέρους ὅτι δὲν θέλουν ὑποπέσει.

Τὰ ρωσικὰ εἰς τὸ αὐτό. Δέν ὁμοιάζει κλίσις διὰ πόλεμον. Ἂν ὁ καλὸς Μαχμοὺτ τὸν ἐβγάλῃ, εὖγέ του, θέλω τὸν εὐχηθῆ ἀπὸ καρδίας καὶ ψυχῆς, διότι αὐτὸς μόνος εἶναι καλὸς φίλος τῶν Γραικῶν.

Ὑγιαίνω μετὰ τῶν περὶ ἐμέ, οἵτινες καὶ σὲ προσκυνοῦν καὶ σὲ ἐνθυμοῦνται, καὶ μένω

1823 Ἰουλίου 29 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν.

ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σου
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

149

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 67)

Ἀξιοσέβαστε πάτερ τῆς ὀρφανῆς οἰκογενείας τοῦ καπ. Μάρκου ἀνδρός μου.

Ἐφονεύθη τέλος πάντων, καθὼς τὸ προεῖδε, καὶ ὡς ἔγραψεν ὁ ἴδιος προλαβόντως τῇ ὑμετέρᾳ σεβασμιότητι, ὅτι πρέπει νὰ τὸν λογίζῃ μᾶλλον ἀποθαμένον παρὰ ζῶντα, ὁ ἄνδρας μου κ⟨απ.⟩ Μᾶρκος μαχόμενος γενναίως ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως, ὑπὲρ τῆς φίλης ἡμῶν πατρίδος καὶ δι᾽ αὐτὴν τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Γένους μας. Δὲν λυποῦμαι τόσον διὰ τὸν θάνατόν του, καθότι ἀπέθανε νικῶν τὸν ἐχθρόν, ὅσον λυποῦμαι μὴ δὲν φιλοτιμηθῶσιν οἱ ἔνοπλοι μείναντες Ἕλληνες νὰ ἐκδικήσωσι τὸ αἷμά του, προξενοῦντες τὴν παντελῆ φθορὰν τῶν φονέων ἐχθρῶν του καὶ ἐχθρῶν τῆς πατρίδος μας Τούρκων.

Τότε μόνον ἐγὼ θέλει ἀγαλλιασθῶ, τότε θέλει ἰαθῇ εἰς τὴν δεινοπαθοῦσαν ἤδη ψυχήν μου ἡ πληγὴ τοῦ πικροῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός μου, καὶ τότε θέλει παύσω ἀπὸ τοῦ νὰ τὸν θρηνῶ ἀπαρηγόρητα, ὅταν ἀκούσω ὅτι οἱ ἔνοπλοι Ἕλληνες ἐφιλοτιμήθησαν νὰ ἐκδικήσωσι τὸ αἷμα τοῦ ἀνδρός μου, καὶ ὅτι ἐδίωξαν δι᾽ ὅλου ἀπὸ τὸ ἔδαφος τῆς φίλης ἡμῶν πατρίδος τὸν ἄσπονδον ἐχθρόν μας Τοῦρκον.

Περὶ δὲ τῆς προστασίας καὶ φροντίδος τῆς ἤδη χήρας ἐμοῦ καὶ τῶν ὀρφανῶν παιδιῶν τοῦ Μάρκου, μᾶς ἔχει κρεμασμένους ἔτι ζῶν ὁ μακαρίτης μὲ γράμμα του πρὸς τὴν σεβασιήν μοι πανιερότητά της, ὡς δὲν τὴν λανθάνει, εἰς τὸν λαιμόν της, καὶ ἀπὸ ταύτῃ τῇ στιγμῇ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἄλλον πατέρα δὲν γνωρίζομεν, ἄλλον εὐεργέτην δὲν ἐννοοῦμεν, ἄλλο καταφύγιον δὲν ἔχομεν, εἰμὴ μόνον καὶ μόνον τὴν σεβαστήν μοι αὐτῆς καλοκάγαθον πανιερότητα· τούτων οὕτως ἐχόντων, δὲν μᾶς μένει παραμικρὰ ἀμφιβολία, ὅτι θέλει φροντίσει περὶ ἡμῶν τῶν οἰκούντων εἰς ξένην γῆν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἔχομεν μήτε οἰκεῖον, μήτε συγγενῆ, μήτε ἄλλον τινὰ διὰ νὰ εὕρωμεν κἀν μικρὰν χεῖρα βοηθείας. Εἶναι πρὸς τούτοις ἅπασα ἡ οἰκογένειά μου εὐγνώμων πρὸς ὅλους τοὺς χρηστοὺς πατριώτας μας ὁμογενεῖς, καθότι ἐθρήνησαν πικρῶς λαβόντες μετοχὴν τῆς λύπης μου διὰ τὸν χαμὸν τοῦ ἀνδρός μου.

Προσμένω ἀνυπομόνως τὰς σωτηριώδεις παρακλήσεις της, εἰς ἐλάφρωσιν τῆς ἀπαρηγορήτου λύπης μου· ἀσπαζομένη δὲ καὶ ἐγὼ καὶ τὰ ὀρφανὰ παιδιὰ τοῦ Μάρκου καὶ ἅπασα ἡ οἰκογένειά μου μετὰ θερμῶν δακρύων τὰς σεβασμίας αὐτῆς ἁγίας χεῖρας, εἰμὶ τῆς ὑμετέρας σεβαστῆς μοι πανιερότητος δούλη ταπεινὴ

1823 Σεπτεμβρίου 22 Ν. ἐξ Ἀγκῶνος

Χρυσοῦλα Μπότζαρη

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Τῷ Πανιερωτάτῳ μοι ἁγίῳ Οὐγγροβλαχίας κυρίῳ μοι κ^ῳ Ἰγνατίῳ, τῷ ἀξιοσεβάστῳ μοι πατρὶ προσκυνῶ*

εἰς Πίζαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

150

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 632)

Ἐξ Ἀργοστολίου 26 Σεπτεμβρ. 1823

[Γ. Πραΐδης]

Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Ἱεράρχην Κ^ον^ Ἰγνάτιον

Πρὸς ἑνὸς μηνὸς ἄφησα εἰς Ὕδραν τὸν Πρίγκιπα Μαυροκορδᾶτον καὶ ἀνεχώρησα διὰ νὰ ἔλθω ἐδῶ εἰς τὰς νήσους καὶ δι' ὑπόθεσιν ἰδιαιτέραν καὶ διὰ νὰ ἀνταμώσω τὸν λόρδον Βυρῶνα ἐκ μέρους τῶν Ὑδραίων, οἵτινες τὸν ἐπροσκάλεσαν εἰς τὴν νῆσόν των.

Βαρύθυμος διὰ τὰς ἐπισυμβάσας περιστάσεις καὶ κακοδιάθετος, δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ σᾶς γράψῃ, καὶ ἄφησεν εἰς ἐμὲ τὴν φροντίδα νὰ σᾶς ἰδεάσω περὶ τῶν διατρεξάντων. Τὸ μέρος τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ Δεληγιάννη ἐδοκίμασε νὰ διασπείρῃ συκοφαντίας ἐδῶ εἰς τὰς νήσους καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἔξω μέρη, διὰ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ὑπόληψιν τοῦ Μαυροκορδάτου. Στρέφονται δὲ αὗται κυρίως εἰς τὰ ἑξῆς: ὅτι αὐτὸς ἔχει ἀνταπόκρισιν μὲ τοὺς Ἄγγλους καὶ τεκταίνεται κακὰ διὰ τὴν Ἑλλάδα· ὅτι ἐσφετερίσθη πολλὰ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ ἔκαμε κατάχρησιν τῆς πληρεξουσιότητος....
(Περιγράφει τὴν διαμάχην τοῦ α' ἐμφυλίου διχασμοῦ)·

...Ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ ἐρχομοῦ μου εἰς τὰς νήσους καὶ μάλιστα τοῦ νὰ μεταβῶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Κορφούς, εἶναι τὸ νὰ εὕρω διὰ συνεργείας τῶν ἐν Κερκύρᾳ φίλων ἓν ἰδιαίτερον δάνειον, ὡς δέκα χιλιάδων ταλλήρων, διὰ τὸν Μαυροκορδᾶτον, ἢ ἐδῶ ἢ ἔξω τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦτο γράφει καὶ πρὸς τὴν πανιερότητά σας καὶ σᾶς παρακαλεῖ νὰ συνεργήσετε ὡς περὶ τοῦ μόνου μέσου νὰ οἰκονομήσῃ τὰ ἔξοδά του μένων εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος. Σᾶς περικλείω ἀντίγραφον τῶν ὑπὸ στοιχ. Ι ὁμολογιῶν 1—20 τὸν ἀριθμόν, τὰς ὁποίας μὲ ἔδωσε διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ τοῦ ἐπιτροπικοῦ (ὑπὸ στοιχ. Κ), δυνάμει τοῦ ὁποίου δύναμαι ἐπίσης νὰ δανεισθῶ τὴν αὐτὴν ποσότητα, ἐὰν οὗτος ὁ τρόπος κριθῇ εὐκολώτερος. Ἀπὸ Κέρκυραν θέλω πέμψει τὸ πρὸς τὴν Πανιερότητά σας γράμμα, γράφων διὰ τὰς ὁδηγίας τῶν φίλων, ὅσαι ἀναγκαιοῦν περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, ἔκρινα δὲ ἀναγκαῖον νὰ σᾶς ἰδεάσω ἐντεῦθεν, ἴσως εἰς τὸ μεταξὺ τοῦτο τύχῃ νὰ ἠμπορέσετε νὰ ἐνεργήσετε τίποτε...

151

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 642)

Κεφαλληνία 4 8βρίου 1823

Εὐγενέστατε Κύριε Γεροστάθη.

Ἀπὸ τὰ πρὸς τὸν Σεβάσμιον ἱεράρχην Ἰγνάτιον γράμματά μου, τῶν ὁποίων τὸν φάκελον ἐπίτηδες ἀφήνω ἀνοικτὸν διὰ νὰ τὰ ἀναγνώσετε, πληροφορεῖσθε τὰ μέχρι τοῦδε διατρέξαντα ἐν τῇ Ἑλλάδι, τὰς περιστάσεις τῆς προεδρίας, περὶ τῆς ὁποίας ἔγινε καὶ γίνεται πολὺς λόγος, καὶ τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον ἦλθα εἰς τὰς νήσους καὶ μέλλω ἐπίσης νὰ μεταβῶ καὶ εἰς τὰ αὐτόσε... (Ἐκθέτει τὴν πτωχείαν τοῦ Μαυροκορδάτου).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὡς τόσον εἶμαι βέβαιος, ὅτι καὶ ὁ ἱεράρχης ἠμπορεῖ νὰ δεχθῇ μίαν συναλλαγματικὴν διὰ τὸν Μ. 2⟨00⟩ - 300 ταλλήρων, καὶ ἐὰν τὸ στοχάζεσθε καὶ τοῦτο δυνατόν, μὴ τὸ ἀμελήσετε πρὸς Θεοῦ.

[Πραΐδης]

152

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 722)

Χαῖρε

Ἔλαβον ἀσμένως τὸ ἀπὸ 12 Ὀκτωβρίου γράμμα σου, καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῷ. Τὸν ἑαυτὸν μὴ ἀδικήσαντα ἄλλος τις νὰ βλάψῃ δὲν δύναται. Ὅσα ὑπέφερες ἀπὸ τὸν φθόνον καὶ τιμὴν σὲ προξενοῦν, καὶ ὡς δούλευσις πρὸς τὴν Πατρίδα θέλουν γνωρισθῇ μίαν ἡμέραν, καὶ μὴ μικροψυχῇς, ἀλλ' ἐξακολούθει μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον τὸ χρέος σου διὰ νὰ στεφανωθῶσι μὲ τὴν ἐπιθυμητὴν καλὴν ἔκβασιν οἱ ἀγῶνές σου, καὶ τότε σὲ βεβαιώνω ὅτι θέλεις κερδίσει. Ἦτον ἔργον εὐχῆς νὰ ἦσαν οἱ συμπατριῶταί μας καλύτεροι, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὸ ἀπαιτήσωμεν, διότι ὅσα γίνονται αὐτοῦ, γίνονται καὶ εἰς τὰ φωτισμένα ἔθνη, καὶ τὰ αὐτὰ πάντοτε ἐγίνοντο, ὡς τὸ βλέπομεν καὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν.

Τὸ πρὸς τὸν αὐθέντην γράμμα σου, ὁμοίως καὶ τὸ πρός με ἐστάλησαν εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ἀλλὰ δὲν ἐλπίζω τίποτε. Ἡ οἰκογένεια τοῦ ἐνδόξου Μάρκου Μπότζαρη δὲν ἔλαβε καμμίαν στενοχωρίαν, διότι ἐξακολουθῶ νὰ πληρώνω τακτικῶς τὸ μηνιαῖόν της πρὸς ἑκατὸν νομίσματα ἱσπανικά. Εἶναι ὅμως μεγάλη ἡ ποσότης ὡς πρὸς τὴν κατάστασίν μου, καὶ πρέπει νὰ περάσῃ εἰς κανὲν μέρος αὐτοῦ, διὰ νὰ ὀλιγοστεύσωσι τὰ ἔξοδα, καὶ περὶ τούτου ὡμίλησε μὲ τοὺς συγγενεῖς της, καὶ διατάξετέ το, ὅπως στοχασθῆτε συμφέρον. Δὲν προβάλλω τοῦτο διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ διόλου ἀπὸ τὸ βάρος, ἀλλὰ διὰ νὰ γενῇ τὸ βάρος ἐλαφρόν, καὶ νὰ μὴ τῆς λείψωσι μίαν ἡμέραν τὰ ἀναγκαῖα εἰς ξένον τόπον.

Ἂν ὅσαι καλαὶ εἰδήσεις μᾶς ἦλθαν, εἶναι καὶ ἀληθιναί, ἐλπίζω ὅτι εἶσαι εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἐγνωρίσθη ἡ ἀρετή σου, ὅπου ἔχεις περισσοτέρους φίλους καὶ ὅπου ἠμπορεῖς νὰ εἶσαι ὠφελιμώτερος.

Ἐγὼ ὑπέφερα πολὺ ἀπὸ αἱμορροΐαν, καὶ εἶμαι ἀκόμη ἀδύνατος καὶ εἰς τὴν ἀνάρρωσιν. Αἱ καλαὶ εἰδήσεις τῆς Πατρίδος μας μοὶ εἶναι τὸ καλύτερον ἰατρικόν, καὶ εἴθε νὰ εἶναι ὡς τὰς ἐπιθυμοῦμεν καὶ νὰ τελειώσῃ καὶ ἡ ἐφετινὴ ἐκστρατεία μὲ δόξαν τοῦ Γένους.

Οἱ περὶ ἐμὲ καὶ ὅλοι οἱ φίλοι σὲ προσκυνοῦν· μένω

1823 Δεκεμβρ. 1/13 ἐκ Πεισῶν.

Εὐχέτης καὶ φίλος σου

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *A'. Monsieur Monsieur le Prince Alexandre Maurocordato*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

153

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Γ' 37,5)

[Ἰγνάτιος πρὸς Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον]

Χαῖρε

Προλαβόντως σοὶ ἔγραψα διὰ Μεσολογγίου, καὶ ἐπειδὴ ἐλπίζω ὅτι ἔλαβες, ἢ ὅτι θέλεις λάβει ἀσφαλῶς ἐκεῖνα τὰ γράμματά μου, δὲν ἐπαναλαμβάνω τὰ αὐτά.

Ἔπειτα ἀπὸ ὅσα ἠξεύραμεν ἐδῶ τότε, τὰ ὁποῖα καὶ σοὶ ἐσημείωσα διὰ νὰ τὰ κοινολογήσῃς καὶ ὅπου πρέπει, ἦλθεν εἴδησις ὅτι ἐσυμβιβάσθησαν τὰ ρωσικὰ μὲ τὴν Πόρταν, καὶ ἐφάνησαν καί τινα ἄρθρα, τὰ ὁποῖα εἶδα σύμφωνα μὲ τὰ ζητήματα τῆς Ρωσίας. Ἐκοινολογήθη συγχρόνως ὅτι διωρίσθη καὶ κάποιος Μινεζάκης (ποτὲ κόνσολας τῆς Ρωσίας εἰς τὴν Πελοπόννησον) διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅστις λέγουν ὅτι ἔπεσε μὲ τὸ ἁμάξι, ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὸ Τζερνέτζ, καὶ ἐμποδίσθη ἀπὸ τὸ ταξίδιόν του, ἐπειδὴ ὑπέφερεν εἰς τὸ πέσιμον.

Περὶ ἐνόπλων Ἑλλήνων λόγος δὲν ἦτον εἰς αὐτὰ τὰ ἄρθρα, ἐπειδὴ ἡ Ρωσία ἐθεώρησεν ἀπ' ἀρχῆς τὸ κίνημα ὡς ἀποστασίαν, καὶ δὲν ἔκαμε ποτὲ εἰς τὴν Πόρταν πρόβλημά τι, ἀποβλέπον τὰ πράγματά σας. Ἔχουν δὲ σκοπὸν αἱ συμμαχικαὶ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης, ἀφοῦ αἱ τῆς Ρωσίας διαφοραὶ συμβιβασθοῦν, νὰ ἐμβῶσιν εἰς δευτέραν πραγματείαν μὲ τὴν Πόρταν καὶ διὰ τὰ ἑλληνικὰ πράγματα, καὶ νὰ συμβιβάσωσι καὶ αὐτὰ μὲ τὴν μεσιτείαν των, καὶ μὲ ὅσην ὑπεροχὴν ταῖς δίδει ἡ συμμαχική των ἕνωσις. Τί πρόβλημα θέλουν κάμει εἰς τὴν Πόρταν, ἀγνοεῖται. Τοῦτο δὲ προβλέπω, ὅτι ὅσον μέτρια καὶ ἂν ἤθελαν εἶναι τὰ ζητήματά των, καὶ ὅσον μικρὰ πράγματα καὶ ἂν ζητήσωσι διὰ τοὺς Ἕλληνας, οἱ Τοῦρκοι δὲν θέλουν τὰ δεχθῆ, καὶ εἴθε νὰ δείξωσι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν οἱ Τοῦρκοι τὸ ἀγέρωχον, τὸ βάρβαρον, καὶ τὴν καταφρόνησίν των πρὸς τὴν Εὐρώπην, διὰ νὰ φανῶσιν αὐτοὶ ἀπειθεῖς, καὶ νὰ πέσῃ τὸ βάρος ἐπάνω των.

Οἱ σύμμαχοι βασιλεῖς ἠμποροῦν νὰ βιάσωσι τὴν Πόρταν νὰ δεχθῇ ὅ,τι θέλουν, πλὴν δὲν τὸ κάμνουν, καὶ ἡ Πόρτα, μὲ τὸ νὰ τὸ γνωρίζῃ, ἀντιστέκεται καὶ θέλει ἀντισταθῇ. Εἰς ἐσᾶς ὅμως εἶναι καλὸν νὰ ἐπιφέρωσι καὶ βίαν· ὅθεν εἶναι ἔργον εὐχῆς νὰ εὕρωσι τὴν ἀντίστασιν εἰς τοὺς Τούρκους, καὶ ὄχι εἰς ἐσᾶς, καὶ τοῦτο τὸ ἐπιθυμῶ, τὸ ἐλπίζω καὶ τὸ εὔχομαι. Λόγος περὶ συμβιβασμοῦ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ἔγινε μεταξὺ τῶν συμμάχων, ἀφοῦ εἶδαν ὅτι ἡ ὀθωμανικὴ Διοίκησις δὲν ἠμπορεῖ νὰ σᾶς ὑποτάξῃ μὲ τὴν δύναμιν τῶν ὅπλων της, ἀλλὰ δὲν ἔγινε κανὲν σχέδιον περὶ τοῦ πῶς θέλει γενῇ αὐτὸς ὁ συμβιβασμός, καὶ ἔμεινε νὰ ὁμιληθῇ μετὰ τὴν εἰρήνην τῆς Ρωσίας. Ὅθεν τώρα λέγεται ὅτι εἰς Πετρούπολιν θέλει διαπραγματευθῇ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις, καὶ ὅ,τι ἀποφασισθῇ, ἐκεῖνο καὶ θέλει προβληθῇ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ μέρους τῶν συμμάχων, καὶ εἰς ἐσᾶς ἑπομένως, ἀφοῦ ἡ Πόρτα τὸ δεχθῇ.

Πολλὰ καλὰ πράγματα ἀπὸ τοὺς ξένους δὲν ἐλπίζω, διότι ὁ κόμις Καποδίστριας καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὁ βαρῶνος Στρογονὼφ εἶναι πάντοτε μεμακρυσμένοι. Τὸ νὰ ζητῶσι κάτι τι διὰ τοὺς Ἕλληνας, τοῦτο ἂς τὸ χρεωστῇ ἡ Ἑλλὰς εἰς τὰ στρατεύματά της τῆς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, καὶ εἰς τοὺς καλοὺς πατριώτας, οἵτινες μὲ τὰς διαφόρους θυσίας των ἔκαμαν νὰ ὑπάγῃ τὸ πρᾶγμα ἐμπρός, καὶ νὰ κτυπηθῇ πάντοτε ὁ ἐχθρός.

Πόσον καλύτερα ἤθελον εἶναι τὰ πράγματα τῆς πατρίδος μας, ἂν ἦτο συμφωνία, ἂν ἔλειπεν ἡ φιλαρχία καὶ ἡ φιλοκέρδεια τῶν ἀνοήτων, καὶ ἂν ὅλοι εἶχαν ἕνα μόνον σκοπόν, τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κρέμαται καὶ ἡ ἰδία των σωτηρία καὶ ὕπαρξις!

Πολιτικοὶ καὶ στρατιῶται ἔπρεπε νὰ σχηματίζωσι κατὰ τὸ παρὸν ἓν σῶμα, καὶ νὰ εἶναι ὅλοι πολῖται, ὅπως ἦτο καὶ εἰς τὰς παλαιὰς πολιτείας τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ συγχωρεῖ καὶ τὸ πολιτικὸν σύστημά σας. Ὅθεν καὶ ὅταν ἔμαθα, ὅτι ἡ ἐφετινὴ Διοίκησις εἶναι συνθεμένη ἀπὸ στρατιώτας καὶ πολιτικούς, καὶ ἀπὸ ὑποκείμενα μὲ κάποιαν πραγματικὴν δύναμιν, ἤλπιζα ὅτι θέλει λάβει δύναμιν καὶ σέβας τόσον αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον, ὅσον καὶ ἔξω, καὶ ὅτι θέλει κατορθώσει καλὰ πράγματα, καὶ ἐπειδὴ δὲν τὸ βλέπω, λυποῦμαι, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ τελειώσωσιν ὁπωσοῦν καλὰ τὰ πράγματα τῆς πατρίδος μας, ἂν δὲν ἔχῃ διοίκησιν δυνατήν, σεβομένην ἀπὸ τὸ ἔθνος καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους, καὶ ἀξίαν νὰ διοικήσῃ καλῶς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα, νὰ οἰκονομήσῃ τὰ ἔξω μὲ φρόνησιν, καὶ νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ κάθε περίστασιν, καὶ ἀπὸ ὅ,τι ἤθελε τῆς παρρησιασθῇ κατὰ καιρόν. Ἀδύνατοι ὄντες, ἔχομεν μεγάλην χρείαν ἀπὸ γνῶσιν καὶ ἀπὸ ἐπιτηδειότητα· ὅθεν οἱ διοικοῦντες τὰ πράγματα τῆς πατρίδος μας πρέπει τίποτε νὰ μὴ καταφρονῶσι καὶ τίποτε νὰ μὴ ἀμελῶσι, διότι τὰ παραμικρὰ λάθη ἠμποροῦν νὰ μᾶς προξενήσωσιν ἀποτελέσματα λυπηρὰ καὶ ὀλέθρια, καὶ εἴθε νὰ σᾶς φωτίσῃ ὁ ἅγιος Θεὸς καὶ νὰ σᾶς ἀναδείξῃ ἀξίους τοῦ ἐπαγγέλματός σας καὶ τῶν μεγάλων χρεῶν σας.

Καθ' ὅσας ἔχομεν εἰδήσεις ἡ Ἀγγλία δὲν εἶναι σύμφωνος μὲ τοὺς συμμάχους βασιλεῖς τῆς ξηρᾶς, καὶ αὐτὴ ἡ διχόνοια ἠμπορεῖ νὰ σταθῇ χρήσιμος εἰς τὰ πράγματά μας, διότι ἠμπορεῖτε νὰ ἐπακουμβήσετε ἐν καιρῷ χρείας ὅπου συμφέρει, ἐνῷ ὅταν εἶναι ὅλοι ἡνωμένοι, δὲν μένει ἐλπὶς ξένης προστασίας. Οἱ ἀπεσταλμένοι σας διὰ τὸ δάνειον ἐλπίζω ὅτι θέλουν γνωρίσει τὴν διάθεσιν τῆς ἀγγλικῆς Διοικήσεως πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ πρὸς τὰ συμφέροντά των, καὶ ἂν, ὡς οἱ μερικοὶ Ἄγγλοι κηρύττουν, ἔχῃ διάθεσιν αὐτὴ ἡ Διοίκησις νὰ σᾶς βοηθήσῃ ἢ φανερὰ ἢ ἐμμέσως, καλύτερον ἐπακούμβημα δὲν ἠμπορεῖτε νὰ εὕρετε, καὶ οὔτε ἠμπορεῖτε νὰ φοβηθῆτε τὰς ἀπειλὰς καὶ τὴν ἀντίστασιν τῶν ἄλλων Δυνάμεων εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν σας.

Ἡ Εὐρώπη εἶναι διῃρημένη εἰς δύο φατρίας· ἡ πρώτη κλίνει εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ θέλει τὴν ἀπόλυτον μοναρχίαν· ἡ δευτέρα ζητεῖ τὴν ὑπὸ νόμον βασιλείαν, καὶ ὠνομάσθη φιλελευθέρα. Ἔπρεπεν ἡ δευτέρα φατρία νὰ ὑπερισχύσῃ, διότι εἶναι συνθεμένη ἀπὸ πολλούς, διότι ἔχει ἀνθρώπους ἀξίους καὶ πλουσίους, καὶ διότι ἔπρεπε νὰ ἔχῃ καὶ τοὺς λαοὺς εἰς βοήθειάν της, ἀλλ' ἐσυνέβη ὅλον τὸ ἐναντίον. Ἡ πρώτη φατρία, ὡς ἀπὸ ὀλίγους συνθεμένη, ἐστάθη καὶ ἡνωμένη, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὑπερίσχυσεν. Ἡ δὲ δευτέρα διὰ τὴν ἀσυμ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φωνίαν της ἔχασε καὶ τῶν λαῶν τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπεροχήν της, καὶ ἔπεσεν εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἠμπορέσῃ νὰ ἀναλάβῃ τοὐλάχιστον διὰ πολὺν καιρόν, ἂν δὲν εἶναι διὰ πάντοτε. Τοῦτο ἂς σᾶς χρησιμεύσῃ ὡς μάθημα, καὶ κάμετε διὰ ὄνομα Θεοῦ κάθε θυσίαν οἱ φρονιμώτεροι καὶ καλοὶ πατριῶται διὰ νὰ παύσωσιν αἱ διχόνοιαι καὶ τὰ σκάνδαλα, διότι ἡνωμένοι δὲν ἠμπορεῖτε νὰ φοβηθῆτε τὸν ἐχθρόν, ἂς εἶναι καὶ δυνατώτερος, διηρημένοι δὲ ἔπεται νὰ ὑποπέσητε (ὃ μὴ γένοιτο), καὶ τότε χάνεται τὸ πᾶν, καὶ κάθε ἐλπὶς ἀκόμη εἰς τὸ μέλλον.

Ἠξεύρετε πρὸς τούτοις ὅτι ἡ ὀλιγαρχικὴ φατρία εἶναι καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ὑπερισχύει· ὅθεν καὶ ἐβοήθησε πλαγίως ἡ Διοίκησίς της ὅλα τὰ κινήματα τῶν βασιλέων τῆς ξηρᾶς, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἰσχύει καὶ ὁ λαὸς καὶ οἱ νόμοι, φαίνεται κατὰ τὸ παρὸν κάποια μεταβολὴ εἰς τὸ φέρσιμον τῶν μινίστρων της, καὶ μάλιστα ἀφοῦ ἐμβῆκεν εἰς τὸ μινιστέριον ὁ κ. Κάνιγ. Μόλον τοῦτο τίποτε δὲν ἠμπορεῖτε νὰ ἐλπίσητε οὔτε ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους, ἂν τὸ ἴδιόν των συμφέρον δὲν εὑρίσκεται ἡνωμένον μὲ τὸ ἰδικόν σας. Ἀπὸ πεῖσμα μόνον, διὰ νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τοὺς ἄλλους, δὲν σᾶς βοηθοῦν. Ἂν δὲ τοὺς συμφέρῃ νὰ σᾶς βοηθήσωσι, τότε τὸ κάμνουν, καὶ ἡ ἀνεξαρτησία σας εἶναι βεβαία. Ἀλλ' ἂς ἴδωμεν καὶ τί συμφέρον ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἡ Ἀγγλία αὐτοῦ· ἐμπορικόν; Τοῦτο εἶναι πολλὰ μικρόν· αὐτοὶ ἠξεύρουν νὰ ζυγιάζωσι καλὰ τὰ πράγματα καὶ διὰ μικρὰν ὠφέλειαν δὲν κάμνουν μεγάλας θυσίας· νὰ λάβωσι τόπον; Καὶ τοῦτο δὲν περνᾷ ἀπὸ τὸν νοῦν των, διότι εὐθὺς ἐμβαίνουν καὶ οἱ Ρῶσοι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ πίπτει ἡ Τουρκία. Ἕν μόνον πρᾶγμα ἠμποροῦσε νὰ κάμῃ τὴν Ἀγγλίαν νὰ πάρῃ μέτρα νὰ σᾶς βοηθήσῃ καὶ εἶναι τὸ ἑξῆς:

Ἡ Τουρκία δὲν ἠμπορεῖ νὰ βασταχθῇ πολὺν καιρόν, καὶ οὔτε νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ ἑξῆς ὡς φράκτης πρὸς τὴν Ρωσίαν, ὡς τὸ ἐφρόνει καὶ τὸ ἐπεθύμει ἡ Εὐρώπη, ἐξ ἐναντίας εἶναι φανερὸν ὅτι θέλει καταπλακωθῇ μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὴν Ρωσίαν, χωρὶς νὰ λάβωσι καιρὸν οἱ ἄλλοι νὰ ἀντισταθῶσι. Τὸ νὰ συστηθῇ μία νέα διοίκησις εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ νέον λαόν, ὅστις ἔδειξε σημεῖα ἀνδρείας, καὶ εἶναι καὶ θαλασσινὸς ἐν ταὐτῷ λαός, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶναι αὐτὴ ἡ διοίκησις, βοηθουμένη ἐν καιρῷ ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους καὶ ἀπὸ ἄλλας δυνάμεις, ἠμπορεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ἐξάπλωμα τῶν Ρώσων· καὶ τῷ ὄντι οἱ Ἕλληνες ὅταν γενῶσι μίαν φορὰν ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι, δὲν θέλουν ἔχει πλέον ἄλλους φίλους εἰμὴ τοὺς χρησιμεύοντας εἰς τὸ νὰ διατηρηθῇ ἡ ἀνεξαρτησία των, ὥστε ἂν τοὺς συμφέρῃ νὰ βοηθήσωσιν εἰς περίστασιν καὶ τοὺς Τούρκους, διὰ νὰ τοὺς ἔχωσιν ὡς φράκτην μεταξύ των καὶ τῆς Ρωσίας, θέλουν τὸ κάμει, διότι θέλει τὸ ἀπαιτήσει ἡ πολιτική των, καὶ ἡ πολιτικὴ κρίνει τὰ συμφέροντα τῶν ἐθνῶν, καὶ ὁδηγεῖ τὰς διοικήσεις των εἰς τὰς πραγματείας των μὲ τὰ ἄλλα ἔθνη.

Ἰδοὺ λοιπὸν τί ἠμποροῦσε νὰ κινήσῃ τὴν Ἀγγλίαν, διὰ νὰ σᾶς βοηθήσῃ. Νὰ βάλωσιν οἱ ἀπεσταλμένοι σας ὑπ' ὄψιν τοῦ Μινιστερίου των μὲ καλὴν ἔκθεσιν ὅσα γράφω ἀνωτέρω, νὰ εἶναι τὸ φέρσιμόν σας καλόν, καὶ ἡ Διοίκησίς σας τακτική, ὥστε νὰ ὁμοιάζῃ εὐρωπαϊκὴ καὶ πεπολιτισμένου λαοῦ διοίκησις, καὶ ὄχι τούρκικη.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Νὰ βεβαιώσετε τὴν Εὐρώπην καλῶς διοικοῦντες καὶ καλῶς φερόμενοι, ὅτι εἶσθε ἱκανοὶ νὰ διοικηθῆτε μόνοι σας, καὶ ὅτι, ὅταν ἐπικυρωθῇ ἅπαξ ἡ ἀνεξαρτησία σας, ἠμπορεῖτε νὰ τὴν κρατήσετε, καὶ δὲν θέλετε ὑποπέσει εἰς ξένον ζυγόν. Ἐν συνόψει, τότε μόνον ἠμπορεῖ νὰ σᾶς βοηθήσῃ ἡ Ἀγγλία, ὅταν γνωρίσῃ ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ χρησιμεύσετε ὡς φράκτης εἰς τὰ προχωρήματα τῆς Ρωσίας, καὶ ὅταν σᾶς ἴδῃ καλυτέρους ἀπὸ τοὺς Τούρκους· εἰ δὲ καὶ εἶσθε ὅμοιοι μὲ τοὺς Τούρκους κατὰ τὸ φέρσιμον ἢ καὶ χειρότεροι, τότε θέλουν εἶναι οἱ Τοῦρκοι προτιμητέοι ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, ἀλλ' ἀπ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, καὶ μὴ ἐλπίζετε ἀπὸ ξένους τίποτε.

Ἴσως σᾶς κακοφαίνεται διότι σᾶς γράφω ἐλεύθερα τὴν γνώμην μου, καὶ ἴσως διὰ τοῦτο δὲν ἀπεκρίθη ποτὲ ἡ Διοίκησις εἰς τὰ γράμματά μου· ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι Ἕλλην ἀρχιερεύς, ἐλεύθερος πάντοτε κατὰ σύστημα, καὶ χρεωστῶ τὴν ἀλήθειαν νὰ λέγω καὶ νὰ γράφω εἰς ὅλους, καὶ εἴτε τοὺς καλοφαίνεται εἴτε τοὺς κακοφαίνεται, μοὶ εἶναι ἀδιάφορον.

Εἶδα τὸν Γάλλον κόμιτα Jourdan καὶ ὅταν ἀπερνοῦσε διὰ τὴν Γαλλίαν καὶ ὅταν ἐγύρισεν· εἶδα καὶ τὴν πραγματείαν του μὲ τὸ τάγμα τῶν Ἱππέων τῆς Μάλτας, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὡς ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὴν Διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος. Ἔγινε καὶ τὸ πρᾶγμα πολλὰ φανερόν, διότι τὸ τάγμα ἐζήτησε δάνειον εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ὡμίλησαν καὶ ἐφημερίδες. Τί ἐκάματε αὐτοῦ δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν δὲν ἠξεύρω, τί δὲ ἤθελα κάμει ἐγὼ εἰς τὸν τόπον σας, ἰδοὺ σᾶς τὸ σημειῶ.

Ἂν ἔβλεπα, ὅτι ἠμποροῦσεν ἡ Ἑλλὰς νὰ εὕρῃ καμμίαν προστασίαν δυνατήν, ὅπως εἶναι τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὅτι ἠμποροῦσε βοηθουμένη νὰ κρατήσῃ ὅ,τι ἔχει ἀνὰ χεῖρας καὶ νὰ λάβῃ ἀκόμη καὶ ὅ,τι τῆς ἀνήκει καὶ δὲν τὸ ἔχει, τότε τίποτε δὲν παρεχωροῦσα, οὔτε ἔμβαζα εἰς τὴν γειτονίαν μου αὐτὸ τὸ τάγμα, εἰ δὲ καὶ ἔβλεπα ἀδύνατον τὴν ξένην βοήθειαν καὶ τοὺς Ἕλληνας περιωρισμένους εἰς τὰς ἰδίας των δυνάμεις μόνον, τότε ἐδεχόμην τὸ ζήτημα τῶν Ἱππέων ὄχι μόνον διὰ τὴν χρηματικὴν προσφοράν των, ἀλλὰ διότι ἀποκτᾷ ἡ Τουρκία καὶ ἄλλον ἐχθρὸν καὶ σύγχυσιν ἴσως μὲ τοὺς βοηθοὺς τοῦ τάγματος. Τὸ νὰ παραχωρήσῃ τις ὅ,τι δὲν ἔχει καὶ ὅ,τι δὲν ἐλπίζει νὰ λάβῃ μὲ κάποιάν του ὠφέλειαν, δὲν τὸ βλέπω κακόν, καὶ ἰδοὺ φανερὰ ἡ γνώμη μου εἰς τοῦτο τὸ κεφάλαιον.

Ἄλλο τι μὴ ἔχων κατὰ τὸ παρὸν νὰ σᾶς φανερώσω, μένω

1823 Δεκεμβρίου 5/17 ἐκ Πεισῶν

Εὐχέτης καὶ φίλος σου
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

154

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 758)

Ἐκλαμπρότατε Ἀλέξανδρε Μαυροκορδᾶτε!

Ἐν Τριπόλει. Μετὰ τὴν παραλαβὴν τῶν ἀναγκαίων ἐφοδιαστικῶν γραμμάτων καὶ καθοδηγιῶν τῆς κατὰ τὸ Μαυροβούνι πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Πέτρον Πετρόβιτζ ἀπο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στολῆς μου παρὰ τοῦ Σεβαστοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος, διὰ Σοῦ, τοῦ ἐκλαμπροτάτου κυρίου, μετέβην εἰς Καλαμάταν, ὅπως ἐκεῖθεν ἐκπλεύσω ὅπου δέον.

Εὗρον ἐκεῖ πλοῖον Ἀουστριακὸν σκοπεῦον διὰ Τριέστιον, μὲ τοῦ ὁποίου τὰς ἐλπίδας ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἐκλιμενίσασθαι συνήλπισα κ' ἐγὼ συναπατηθεὶς καὶ χρονοτριβήσας ἡμέρας τριάκοντα καὶ ἑπτά, τέλος μὲ τὸ ἴδιον συνέκπλευσα.

Μεθ' ἡμέρας πέντε, καταλαβόντες τὴν Ζάκυνθον, ἐστάθημεν βιασμένοι ν' ἀσφαλίσωμεν τὸ σεσαπημένον αὐτὸ πλοῖον μὲ διατριβὴν ἡμερῶν δέκα, καὶ ἐκλιμενισθέντες ἐφθάσαμεν εἰς Τριέστιον μεθ' ἡμέρας ἕνδεκα. Ἐνταῦθα ἀνάγκη πᾶσα τῆς δὴ λεγομένης καραντίνας, διατριβὴ ἐξ ἡμερῶν τριάκοντα καὶ μιᾶς, καὶ μ' ὅλον ὅτι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοσούτων ἡμερῶν ἐπιχειρησάμην πολλὰ τῆς εἰς Τριέστιον ἐξόδου μοι, ἐστάθη ὅμως τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατον, καί, μετὰ τὸ ἀδύνατον, καταδιωγμὸς εἰς Ἀγκώναν, ἀλλ' ὁ τοιοῦτος καταδιωγμὸς δὲν ἦτον ὡρισμένος ἀτομικῶς ἐμοί, συνωρίζετο μᾶλλον καὶ εἰς ἄτομα ἐμπόρων ἑλληνικὰ πέντε συμπλεύσαντα ἐκ Καλαμάτας μετ' ἐμοῦ, ἐξ ὧν εἷς Νικόλαός τις Ζωόπουλος Πελοποννήσιος, ἄνθρωπος τῶν ἐντίμων αὐταδέλφων Μ. καὶ Γ. Ἰατρῶν.

Διὰ τὰς ὅσας πλείστας ἐν τοῖς ἐσχάτοις μεταβολὰς τῶν κατ' Εὐρώπην πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν ὑποθέσεων, ἔκρινα εὔλογον κ' ἐκ τούτου χρέος, νὰ ἀνταμώσω καὶ συμβουλευθῶ τὸν ἐν Πείσαις Μητροπολίτην Ἰγνάτιον, καὶ εἰ δυνατὸν ἑπομένως νὰ ὠφεληθῶ τι ἐκ τῆς πολιτικῆς καθοδηγίας του, διὰ τὰς σχέσεις τὰς ὁποίας ἔχει μέ τινας μυστικῶς πολιτικούς, ὡς καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ οἴδατε. Ἡ πανιερότης αὐτοῦ μ' ἐσυμβούλευσεν ὅσα οἶδε, καί, κατακαρυκευμένος ἀπὸ χαρὰν πατριωτικήν, ἐλπίζει βεβαίως, ὡς κ' ἐγὼ αὐτός, τὴν ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως μάχην θριαμβευτικῶς ἐναντίον τῶν Σκοδριάνων, ἐκ δυνάμεως Βλαδίκα Ἀρχιεπισκόπου τῶν Μαυροβουνιωτῶν, καὶ μὲ τοιαύτην συμμαχίαν νὰ κάμῃ τόσα, ὡς καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ὑπερτάτης Διοικήσεως εὐχαριστεῖται.

Περὶ τῶν ἔπειτα τούτων, μὲ πρώτην εὐκολίαν, ἅμα φθάσω ἐκεῖ καὶ ἀποσμιλεύσω τὸ πᾶν, θέλει πληροφορήσω ἐν γένει τὴν Ἐθνικήν μοι Σεβαστὴν Βουλήν. Καὶ ἂν μετὰ τόσον καιρὸν ἤδη πρῶτος γράφω, αἰτία σὺν λόγῳ ὅτι ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ ἔλλειψις ἀνδρῶν γνωστῶν ἐν πιστότητι, περὶ οὗ εἰμὶ βέβαιος τῆς συγγνώμης. Ἐκλαμπρότατε, μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἀναχωρῶ ἐντεῦθεν δι' Ἀγκώναν, κ' ἐκεῖθεν ἀμέσως διὰ Ραγόζαν καὶ Κάταρον, καὶ διὰ τοῦ καλοῦ διαβατηρίου τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ ἀλλαγῆς ἐπωνυμίας — Πίππας ἐξ Ἰθάκης — καὶ τρόπων ἄλλων ὀδυσσειακῶν, ἵν' οὕτως εἴπω, εἰμὶ ὑπερβέβαιος, ὅτι θέλει τάχιστα καταλάβω τὴν φρουρομονὴν τοῦ Βλαδίκα, ἀπέχουσαν ὥρας πέντε ἐκ Κατάρου. Ἂς εἶναι βεβαία ἡ φιλτάτη Πατρίς μου, ὅτι ὅσα εἰσὶ τοῦ θανάτου πρόδρομοι καὶ συνοδίαι, ἁλύσεις, καταδίκαι κ' ἕτερα... δὲν θέλει φανῆν πρὸς ἐμὲ κανὲν φρικῶδες, ἀλλὰ στέφανα ἀειθαλῆ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν μου ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἱεροῦ ἐδάφους ἀγωνιζόμενον.

Ὁ δὲ Κύριος τῶν Δυνάμεων εἴη μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

τὴν 12/24 Δεκεμβρίου 1823. Λιβόρνῳ.

Ὁ πολίτης καὶ πρέσβυς
Ἀναστάσιος Ποππουτζάλοβ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

155

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 757)

Ἐκλαμπρότατε Ἀλέξανδρε Μαυροκορδᾶτε!
Σεβαστέ μοι Κύριε!

Τὸ ἀλιτήριον ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον, φεῦ! χαρακτηρίζει ὑμᾶς, τὸν ὀφθαλμὸν τῆς Ἑλλάδος, τοιούτους, καθὼς ἀπὸ τὴν ἰδίαν του ἀπεραντόλογον ἐπιστολὴν τὴν ἔγκλειστον πρὸς τὸν ἐν Ἀγκῶνι Δ. Ἀλεξάκην πληροφορεῖται ἡ προσκυνητή μοι Ἐκλαμπρότης αὐτῆς, ὄχι μόνον καιρίως κατὰ τοῦτο σφάλλει, ἀλλ' ἐνήργησε παντοῦ ἑταιρείας καὶ ἐνεργεῖ ἐν παντὶ τόπῳ καὶ καιρῷ μυστικοὺς προέδρους, ἀντιπροέδρους, καπητανᾶτα καὶ λοιπά..., ὡς παρὰ πολλῶν πεπληροφόρημαι, ἐπὶ λόγῳ ν' ἀσφαλίσῃ ἐν τῇ Ἑλλάδι τὸν Δ. Ὑψηλάντην ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, μονοδύναμον ἐπὶ πᾶσι, διὰ νὰ ἔχῃ αὐτὸς τὰ δευτερεῖα, ὥστε δυνάμει αὐτοῦ νὰ τελειοποιῇ τὰ ἰδικά του. Ὁ πατριωτισμὸς ἐμὸς καὶ ἡ κατὰ καρδίαν ἐμὴν αὐτὴν κεντρικῶς κατὰ χρέος ὑπόκλισις πρὸς τὸ λαόσωον τῶν Ἑλλήνων καὶ δόξαν μὲ τὴν Ἀνάστασιν κλεινὸν μέσον τοῦ λαμπροῦ ἀτόμου της, μὲ βιάζει νὰ ἐπαγρυπνῶ ὅσον δυνατὸν ἐξιχνιάζων τὰ πάντα καί, ὡς δέον, νὰ εἰδοποιῶ πρὸς ὑμᾶς.

Παρακαλῶ τὴν Ἐκλαμπρότητά της, νὰ μεσολαβήσῃ διὰ νὰ ἐξαργυρωθῇ μία ἀπόδειξις ἐμὴ ἰδιοϋπόγραφος χρεωστικὴ ἀπὸ τάλλαρα Ἱσπανίας κολοννᾶτα ἑκατὸν δέκα, ἣν τινα φέρει Νικόλαός τις Ζωόπουλος Πελοποννήσιος, καθὼς ἕτερα ὀγδοήκοντα μὲ τὸ μέσον της ἐκ τοῦ Γενικοῦ Ταμείου ν' ἀποσταλθῶσιν εἰς Ὕδραν πρὸς τὸν ἐκεῖ αὐτάδελφόν μοι Γεώργιον, ἀποπληρώσοντα χρέη ἕτερα, τὰ ὁποῖα οἱ διάφοροι καταδιωγμοί μου καὶ ἐναντίαι περιστάσεις μ' ἐβίασαν νὰ καταδαπανήσω μέχρι τριπλάσια.

Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν ἐφησυχάζει εἰς Ἀγκώναν, λέγων, ὅτι ἂν δὲν στερεωθῶσι τῆς Ἑλλάδος τὰ πράγματα, δὲν κατοικεῖ γῆν αὐτῆς ποτέ.

Ὁ ὑψηλότατος Ἰωάννης Καρατζᾶς ὑγιαίνει μ' ὅλους τοὺς σὺν αὐτῷ, μικρὸν καὶ συχνὰ πάσχει ἀπὸ σπασμοὺς ἡ Ἐλέγκω, ἥτις καὶ δι' ἐμοῦ τὴν προσκυνεῖ· ὁ Ἰακωβάκης Ρίζου σκοπεύει ἀφεύκτως διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἴσως μετὰ μῆνας δύο· περιμένει ἀπὸ Κισνόβιον τὴν φαμιλίαν του.

Ὁ Μητροπολίτης ἐν Πείσαις Ἰγνάτιος ἔλαβε γράμματά σας καὶ εἶδεν, ὅτι τὸν λέγετε νὰ παρακινήσῃ τὸν αὐθέντην ὑπὲρ καταβολῆς ἀργυρίου καὶ χρυσίου, τὸ ὁποῖον θέλει προσπαθήσει περισσότερον παρ' ἄλλοτε. Ὁ αὐτὸς παραπονεῖται εἰς ἄκρον, τὸ διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ ὑπερ. Διοίκ. νὰ μὴ γράφῃ συχνὰ πρὸς τὴν πανιερότητά του, καὶ περὶ τῆς οἰκονομίας ἐξόδων τοῦ μακαρίτου ἥρωος Μάρκου Μπότζαρη τῆς φαμιλίας, ἥτις ἅπασα δι' ἐμοῦ ἰδιαιτέρως καὶ σεβασμίως τὴν προσκυνεῖ.

Ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ ἐστάθην καὶ ἵσταμαι διαπρύσιος κήρυξ τῶν καλῶν σας καὶ πατριωτισμοῦ, κηρύττων καὶ ἐπιβεβαιῶν μ' ὅλην τὴν ἀνάλογον πειθώ, ἔναντι φερό-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μενος τῶν ἐναντίων, ὅσων ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀδίκου καταλαλιᾶς Ἐμμανουὴλ Ξάνθος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ μὲ τοὺς περὶ αὐτὸν κατεῖπον καὶ ἔγραψαν εἰς πολλὰ μέρη Εὐρώπης.

Τῆς φιλογενικῆς μοι αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος
κατὰ πάντα ὑποκλινὴς ὁ
πολίτης καὶ πρέσβυς
Ἀναστάσιος Ποππουτζάλοβ

τὴν 12/24 Δεκεμβρίου
1823. Λιβόρνῳ

156

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 764)

Χαῖρε!

Εὑρέθης εἰς δεινὰς περιστάσεις, ἀλλ' ἐλπίζω, ὅτι ἐχρησίμευσε πολλὰ ἡ παρουσία σου καὶ φαίνεται, ὅτι κατ' οἰκονομίαν θείαν εὑρέθης αὐτοῦ, νὰ ἐπιστηρίζῃς τοὺς πιστοὺς καὶ νὰ καταισχύνῃς μὲ τὴν ἐπιμονήν σου τοὺς προδότας.

Ὅσα κατὰ σοῦ ἐρρέθησαν, βλέπω ὅτι ἦσαν ἀπὸ τοὺς προδότας, διὰ νὰ σὲ ἀπομακρύνωσι καὶ νὰ ἐνεργήσωσιν ἀνεμποδίστως τοὺς ἀσεβεῖς σκοπούς των. Ἔχω εὐχαρίστησιν, ὅτι ἀπέφυγες τὰς ἐπιβουλάς των, καὶ τοῦτο τὸ ἀποδίδω εἰς τὰς εὐχὰς τῶν γονέων σου καὶ εἰς τὴν ἀρετήν σου. Ἐλπίζω, ὅτι ἦλθαν αὐτοῦ ὅσα ἔστειλα διὰ τοῦ Βιτάλη. Σᾶς στέλλω καὶ διὰ Ζακύνθου ἑκατὸν καντάρια παξιμάδι, διότι πρέπει νὰ ἔχετε ἔλλειψιν τροφῶν.

Ἂς μὴ σὲ φοβίζῃ ἡ πτωχεία καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν μέσων, διότι ἢ δάνεια θέλουν εὑρεθῆ, ἢ κάτι ἄλλο θέλει οἰκονομήσει ὁ ἅγιος Θεός, καὶ στάσου μὲ καλὴν καρδίαν.

Τὰ τῆς Εὐρώπης τρέχουν καλῶς. Ἡ Συνέλευσις δὲν ἀπέβλεπε τὰ ἡμέτερα πράγματα, πλὴν ἠμπορῶ νὰ σὲ βεβαιώσω, ὅτι καὶ κανὲν κακὸν δὲν ἀπεφασίσθη, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας, ὅτι ἐγνώρισα καὶ κάποιαν καλὴν διάθεσιν, ἥτις μὲ κάμνει νὰ ἐλπίζω. Μ' ὅλον τοῦτο ἤξευρε, ὅτι καθ' αὐτὸ ἡ τύχη τῆς Πατρίδος κρέμαται ἀπὸ τὴν γενναίαν ἀντίστασιν καὶ ἐπιμονήν σας, καὶ ὅτι ὅταν τὰ πράγματά σας τρέχωσι καλῶς, πρέπει νὰ ἐλπίζετε καὶ καλά.

Ἡ Διοίκησις τῆς Πατρίδος μας ἠξεύρει καλύτερα αὐτὰ τὰ πράγματα, διότι ἐπεφόρτισε τὸν Ψωμᾶν νὰ κοινολογήσῃ διὰ ζώσης φωνῆς ὅσα δὲν συμφέρει καὶ ὅσα δὲν ἠμπορῶ νὰ γράψω, καὶ θέλεις μάθει καὶ ἡ Ἐκλαμπρότης σου ἐν καιρῷ ὅ,τι δὲν συγχωρεῖται νὰ μάθῃς διὰ γραμμάτων.

Σὲ συντροφεύω μὲ τὰς εὐχάς μου. Εἶμαι πάντοτε φίλος σου καὶ μένω

1823 Δεκεμβρίου 14/26 ἐκ Πεισῶν

Εὐχέτης καὶ φίλος σου
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

Ὁ Μόστρας μετὰ τῶν λοιπῶν σὲ προσκυνασπάζεται.

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Τῷ Ἐκλαμπροτάτῳ Πρίγκιπι κυρίῳ Ἀλεξάνδρῳ Μαυροκορδάτῳ*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

157

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 2)

Κύριε Κόμι

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 4/16 Δεκεμβρίου γράμμα σας, καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς σας ὑγείας.

Νέοι τοιοῦτοι, οἵους τοὺς ζητεῖτε, διὰ νὰ ἀνατραφῶσιν εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Φέλλεμπεργ, εὑρίσκονται· ἀλλὰ δὲν προσέχει κανεὶς κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὰ τοιαῦτα, καὶ ἂς μείνῃ τοῦτο τὸ σχέδιον εἰς ἁρμοδιώτερον καιρόν.

Μὲ τὸν χθεσινὸν ταχυδρόμον ἐλάβομεν θετικὴν εἴδησιν, ὅτι διελύθη ἡ πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου, καὶ ἔφυγαν οἱ πασᾶδες ἀφήνοντες ὅλην τὴν πολεμικήν των ἀποσκευήν. Οἱ ἰδικοί μας τοὺς ἠκολούθουν, καὶ ἀναμφιβόλως πολλὰ ὀλίγοι θέλουν ἐπιστρέψει εἰς τὰ ἴδια. Αὐτὴ ἡ φυγὴ τοῦ ἐχθροῦ ἔγινε πρὶν φθάσῃ ἡ θαλασσία τῶν Ἑλλήνων δύναμις μὲ τὸ πελοποννησιακὸν στράτευμα, τὸ ὁποῖον, ὡς ἄχρηστον εἰς τὸ ἑξῆς εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ἴσως τὸ ὁδηγήσωσι κατὰ τῆς Πάτρας καὶ ἐλευθερώσωσι τὸν κόλπον τοῦ Ναυπάκτου.

Ἡ θαλασσία μάχη ἐστάθη πεισματώδης· πέντε πλοῖα ἑλληνικὰ μὲ ἓν μπρουλότον ἐπολέμησαν μὲ ὅλον τὸν στόλον τοῦ ἐχθροῦ. Τὰ ἄλλα, μεμακρυσμένα ἀπὸ μίαν σφοδρὰν τρικυμίαν, ἥτις ἠκολούθησε τὴν προλαβοῦσαν ἡμέραν, καὶ ἔχοντα ἐναντίον τὸν ἄνεμον, δὲν ἠμπόρεσαν νὰ πλησιάσωσιν. Ἀλλ' αὐτὰ τὰ πέντε πλοῖα ἐδιοικοῦντο ἀπὸ τὸν ναύαρχον Μιαούλην καὶ καπετάνους ἀξιωτάτους. Ὅθεν, ἀφοῦ ἔβλαψαν πολὺ καὶ ἐβλάφθησαν ὀλίγον, ἔκαυσαν τὸ μπρουλότον, τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπόρει νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ, καὶ σχίσαντες τὴν γραμμὴν τοῦ ἐχθροῦ, ἀπεσύρθησαν διὰ νὰ ἑνωθῶσι μὲ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ στόλου. Ὁ δὲ ἐχθρικὸς τοὺς ἠκολούθει μέχρι τῆς Μυτιλήνης, χωρὶς νὰ ἠμπορέσῃ νὰ τοὺς φθάσῃ. Ἡ δευτέρα μάχη ἔγινεν εἰς τὰ νερὰ τοῦ Βόλου, ὅπου ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν ἐδικῶν μας πέντε ἐχθρικὰ πλοῖα, μία κορβέτα εἰκοσιτεσσάρων κανονίων, τρία μπρίκια καὶ μία λεύκα, εἰς τὰ ὁποῖα εὑρέθησαν καὶ τριακόσιαι ψυχαὶ χριστιανῶν αἰχμαλώτων, τοὺς ὁποίους εἶχαν σκοπόν, φαίνεται, νὰ δείξωσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὡς θρίαμβον. Ἐκάησαν καὶ δύο ἐχθρικὰ πλοῖα εἰς αὐτὴν τὴν μάχην, ἔπεσαν καὶ ἄλλα ἔξω, ὥστε τὸ τρίτον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἐχάθη καὶ τὸ ἐπίλοιπον ἐσώθη εἰς τὸν Ἑλλήσποντον βλαμμένον καὶ κακῶς ἔχον. Τὴν περιγραφὴν τὴν ἔχομεν ἀπὸ τὸ πλοῖον τοῦ ναυάρχου καὶ δὲν μένει περὶ τούτου καμμία ἀμφιβολία.

Οὕτω πως ἐτελείωσε καὶ ἡ ἐφετινὴ ἐκστρατεία κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν, καὶ ἂς ἔχῃ δόξαν ὁ ἅγιος Θεός, ὅστις διέσωσε τὸν νέον Ἰσραήλ, ὡς ἄλλοτε τὸν παλαιὸν καταδιωκόμενον ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους. Εἰς τὸ ἐρχόμενον δὲν ἠμπορεῖ ὁ Σουλτάνος νὰ κάμῃ μεγάλα πράγματα, διότι ἔλαβε τὸ στράτευμά του φόβον, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐξ ἐναντίας ἔγιναν πλέον τολμηροὶ καὶ βλέπουν τοὺς Τούρκους ὡς ἀνδράποδα. Ἂν ἤνωναν οἱ ἰδικοί μας καὶ τὴν φρόνησιν μὲ τὴν ἀνδρείαν, ἤθελαν κάμει καλὰ πράγματα. Κατὰ δυστυχίαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅμως, τὸ ἐσωτερικὸν φέρσιμόν των εἶναι κακόν, καὶ ὅ,τι καλὸν ἔγινε καὶ γίνεται, τὸ κάμνουν οἴκοθεν οἱ ἔνοπλοι, κινούμενοι ἀπὸ τὴν ἀνάγκην, χωρὶς τὴν παραμικρὰν βοήθειαν τῆς Διοικήσεως, ἥτις, διῃρημένη καὶ ἀσύμφωνος, προξενεῖ βλάβην μᾶλλον παρὰ ὠφέλειαν.

Τοιαῦτα τὰ τῆς Πατρίδος μας· εἶναι καλά, καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς ἂς τὰ κάμῃ εἰς τὸ ἑξῆς καλύτερα. Ἐγὼ δὲν εἶμαι διόλου ἐλεύθερος· ἀνέλαβα δὲ τὰς δυνάμεις μου καὶ ὀλιγοστεύουν ἡμέραν ἐξ ἡμέρας κάποιαι μικραὶ ἐνοχλήσεις.

Εὔχομαι τὸν κύριον Αὐγουστῖνον. Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν καὶ μένω

φίλος καὶ εὐχέτης

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1823 Δεκεμβρίου 17/29 ἐκ Πεισῶν.

158

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ, 112, ἀρ. 1)

Κύριε Κόμι

Μὲ τὸ νὰ περνᾷ αὐτόθεν διὰ Παρίσιον ὁ κύρ. Κοριτζῆς, νέος καλὸς καὶ γνώριμος, τοῦ ἐνεπιστεύθην τὸ παρόν μου, τὸ ὁποῖον ἐλπίζω, ὅτι θέλει σᾶς ἐγχειρίσει ἀσφαλῶς.

Εἰς τὴν σιωπήν μου ἐσύντεινε μὲν ἡ ἀσθένεια καὶ αἱ κακαὶ τῆς Πατρίδος μας εἰδήσεις, ἐπειδὴ δι' ὅλον τὸν ἀπερασμένον χειμῶνα ἄλλο δὲν ἔκαμαν, εἰμὴ νὰ φιλονικῶσι καὶ νὰ ἀντιφέρωνται αἱ διάφοροι φατρίαι, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐστάθη τὸ καθ' αὐτὸ αἴτιον. Ἡ νέα διαταγή, τοῦ νὰ περνᾷ ὁ διὰ τὴν Γαλλίαν ταχυδρόμος διὰ Μάντουας καὶ Μιλάνου, μοὶ ἐπροξένησε τόσην δυσαρέσκειαν, ὥστε ἔκτοτε δὲν ἔδωσα γράμμα μου πλέον εἰς τὴν πόσταν, ἂν καὶ συχνὰ λαμβάνω, καὶ οὔτε ἄλλη ἀλληλογραφία ἐφυλάχθη, εἰμὴ ἡ διὰ θαλάσσης πρὸς τὴν Πατρίδα, ὅπου ζητοῦν νὰ τοὺς γράφω συχνά, καὶ τὸ ἀπαιτεῖ καὶ ἡ ἀνάγκη. Ἡ Αὐστρία διοικεῖ πρὸ πολλοῦ ὅλην τὴν Ἰταλίαν. Οἱ ἀστυνόμοι τῶν μερικῶν Διοικήσεων εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὴν ἰδικήν της ἀστυνομίαν, τὰ γράμματα δὲν ἐπερνοῦσαν ποτὲ χωρὶς νὰ ἀνοιχθῶσι, καὶ ὁ νεωτερισμὸς τοῦ ταχυδρόμου δὲν ἦτον ἀρκετὴ αἰτία νὰ μὲ κάμῃ νὰ παύσω ἀπὸ τοῦ νὰ γράφω. Ὡς τόσον κάποτε οἱ ἄνθρωποι ἐξαφνίζονται καὶ ἄνευ αἰτίας, καὶ οὕτω πως τὸ ἔπαθα καὶ ἐγὼ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, καὶ τὸ παράξενον εἶναι ὅτι γνωρίζω τὸ λάθος μου καί, μ' ὅλον τοῦτο, μὲ μένει ἀκόμη κάποια ψύχρα καὶ δυσαρέσκεια, ὅταν βιάζωμαι νὰ γράφω διὰ τοῦ ταχυδρόμου.

Ὁ γραμματοκομιστὴς θέλει σᾶς εἰπεῖ ὅσα ἔτρεξαν, ἐνῷ διέτριβεν εἰς τὴν Ἑλλάδαπλὴν τὰ πράγματα ἔλαβαν κατὰ τὸ παρὸν διόλου ἄλλην μορφήν, καὶ ἐλπίζω νὰ παύσωσιν εἰς τὸ ἑξῆς τὰ σκάνδαλα, καὶ νὰ διατηρηθῇ μεταξὺ τῶν διοικούντων ἡ καλὴ ἁρμονία.

Αἱ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν λαμπραὶ νίκαι (τὰς ὁποίας προσπαθοῦν νὰ σμικρύνωσιν εἰς τὰς ἐφημερίδας οἱ ἐχθροὶ τῶν Ἑλλήνων) ἔδωκαν μέγαν τόνον εἰς τὰ πράγματά μας, αἰτίαν εἰς τὸ νὰ καταφρονῶσι τοὺς Τούρκους, καὶ περισσοτέραν πιθανότητα διὰ νὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐλπίζωσι τὸ μέλλον καλύτερον, διότι ὁ Σουλτάνος δὲν ἔχει καλύτερα στρατεύματα ἀπὸ τὰ περυσινὰ καὶ ἐφετινά, τῶν ὁποίων ἡ τύχη, ἐπειδὴ ἐστάθη ὀλεθρία, δὲν εἶναι εὔκολον νὰ ἐβγάλῃ εἰς τὸ ἐρχόμενον στράτευμα ἀπὸ τὰ αὐτὰ μέρη, διότι οἱ Μακεδόνες, Θεσσαλοὶ καὶ Ἀλβανοὶ Τοῦρκοι ἔλαβαν πανικὸν φόβον, καὶ ἢ δὲν πηγαίνουν πλέον κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἢ καὶ ἂν ὑπάγωσι, θέλουν φύγει οἱ πρῶτοι, μὲ τὸ νὰ τοὺς ἔμεινεν ὁ φόβος καὶ ἡ ἐνθύμησις τοῦ περασμένου. Εἶναι ἐλπὶς προσέτι νὰ λάβωσιν οἱ ἰδικοί μας καὶ χρήματα, ἐπειδὴ τρεῖς ἀπεσταλμένοι ἐκίνησαν διὰ θαλάσσης διὰ τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἐλπίζεται νὰ εὕρωσι δάνεια, μὲ τὸ νὰ τοὺς ὑπεσχέθησαν φιλέλληνες Ἄγγλοι καὶ τοὺς ἐπαρακίνησαν νὰ κάμωσι αὐτὸ τὸ ταξίδιον, καὶ θέλουν ἐπιτύχει. Ἔλαβα καὶ ἐγὼ πρὸ ἡμερῶν γράμματα ἀπὸ Ἀμστερδάμ, καὶ μὲ κάμνουν τὰ αὐτὰ προβλήματα, λέγοντάς με, ὅτι ἐσηκώθη διὰ νόμου ἀπὸ τὴν ἐκεῖ Διοίκησιν καὶ τὸ ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ μὴ δανείζωσι πρὸς τοὺς ἔξω οἱ Ὁλλανδοὶ καὶ ὅτι εὑρίσκει ἡ Διοίκησίς μας καὶ ἐκεῖ νὰ δανεισθῇ ὅσα θέλει. Τρέχουν καὶ τὰ πράγματά μας καλά, ὥστε πιθανὸν νὰ κατορθωθῇ ἢ ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν ἢ ἀπὸ τὴν Ὁλλανδίαν τὸ δάνειον, καὶ ὅταν εἶναι χρήματα, ὀλιγοστεύουν τοὐλάχιστον αἱ φιλονικίαι, αἱ ὁποῖαι ἐπήγαζον κατὰ μέρος καὶ ἀπὸ τὴν ἔνδειαν, καὶ παίρνονται καὶ μέτρα νὰ κτυπήσωσι τὸν ἐχθρὸν εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ μὴ τὸν ἀφήσωσι νὰ ἐμβῇ πλέον μέσα καὶ νὰ κάμῃ νέας ζημίας. Ἐκτὸς τούτου, ὅταν ἔχωσι νὰ ἐξοδεύσωσιν, ἑτοιμάζεται καὶ τὸ ναυτικὸν καλύτερα καὶ ἐν καιρῷ καὶ ὑποδέχονται τὸν ἐχθρικὸν στόλον εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ὅστις ἢ δὲν τολμᾷ νὰ ἐβγῇ, ἐπειδὴ ἔλαβε τὸν φόβον, ἢ ἐὰν ἐβγῇ, τὸν κτυποῦν καὶ τὸν χαλοῦν, ἐπειδὴ ἔχουν κατασκευάσει οἱ ἐδικοί μας καὶ νέα πλοῖα ἐπίτηδες διὰ πόλεμον, καὶ ὅταν τοὺς δοθῶσι τὰ μέσα, ὄχι μόνον θέλουν θαλασσοκρατήσει, ἀλλὰ θέλουν προξενήσει καὶ τρόμον εἰς ὅλα τὰ παράλια τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων βλέπετε, κύριε Κόμι, ὅτι, καὶ πτωχοὶ οἱ Ἕλληνες, διαφεντεύονται, καὶ ὅτι, ὅταν ἐπιτύχωσι τὰ μέσα, ἠμποροῦν νὰ κτυπήσωσι τὸν ἐχθρὸν καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορά των, ὥστε δὲν μένει ὑποψία, ὅτι θέλουν ἠμπορέσει εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ὑπερισχύσωσιν οἱ Τοῦρκοι καὶ νὰ τοὺς ὑποτάξωσι. Ἀλλὰ πῶς θέλει τελειώσει τοῦτο τὸ πρᾶγμα; Ἂν μὲ ἐρωτᾶτε, λέγω, ὅτι οἱ Τοῦρκοι, καίτοι ἀποτυγχάνοντες, θέλουν ἐξακολουθεῖ τὸν πόλεμον, ἕως οὗ νὰ ἀποστάσωσιν ἐξοδεύοντες χρήματα, τὰ ὁποῖα τοὺς λείπουν, καὶ χάνοντες ἀνθρώπους, καὶ ὅταν ἴδωσι τέλος πάντων, ὅτι δὲν κατορθώνουν τίποτε, τότε φυσικὰ θέλουν ἐμβῇ εἰς πραγματείαν συμβιβασμοῦ, καὶ θέλει τελειώσει ὁ πόλεμος μὲ τὴν ὠφέλειαν τοῦ νικητοῦ καὶ μὲ χαμὸν τοῦ νικηθέντος, ὅστις, ἂν ἠξεύρῃ νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, θέλει κερδίσει ἀπὸ τὴν φιλίαν των πολὺ περισσότερον, παρὰ ὅ,τι θέλει χάσει εἰς τόπους, διότι ἐλεύθεροι ἄπαξ οἱ Ἕλληνες καὶ ὠφελούμενοι ἀπὸ τῆς Τουρκίας τὸ ἐμπόριον, θέλουν ἐπιθυμεῖ τὴν ὕπαρξίν της διὰ νὰ τὴν ἔχωσι φράκτην εἰς τὰς μεγάλας δυνάμεις τῆς Ρωσίας καὶ Αὐστρίας, καὶ θέλουν τὴν ὑπερασπίζεσθαι ἐν καιρῷ χρείας μὲ ὅλας των τὰς δυνάμεις καὶ μὲ περισσότερον ζῆλον ἀπὸ ὅ,τι δεικνύει πρὸς αὐτὴν ἡ Εὐρώπη διὰ παρομοίους πολιτικοὺς σκοπούς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δὲν ἔπεται ὅμως νὰ ἀφήσωσιν αἱ ἡνωμέναι μεγάλαι τῆς ξηρᾶς Δυνάμεις τὰ τῶν Τούρκων καὶ Ἑλλήνων πράγματα εἰς τὸ συμβεβηκὸς καὶ εἰς τὴν ἔκβασιν τῶν ὅπλων, ἐνῷ θέλουν νὰ διατάζωσι καὶ τὰ τῆς Ἀμερικῆς πράγματα κατὰ τὴν δόκησίν των, ἀλλ' ἀφοῦ τελειώσουν τὰ ρωσοτουρκικά, τὰ ὁποῖα φαίνεται, ὅτι εἶναι καὶ πλησίον εἰς τὸ τέλος των, ἂν ὁ Σουλτάνος καὶ οἱ γενίτζαροι δὲν ἀνατρέψωσιν ὅ,τι μέχρι τοῦδε ἡ μεγάλη ἐπιμονὴ τῶν ξένων πρέσβεων κατώρθωσε, τότε εὐθὺς σύμφωνοι καὶ μὲ τὴν Ρωσίαν θέλουν ἐμβῆ εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν τουρκοελληνικῶν μὲ τὴν πρόφασιν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ σβησθῇ τὸ πνεῦμα τῆς ἀποστασίας καὶ εἰς τοῦτο τὸ μέρος, καὶ νὰ μὴ ἐμποδίζεται καὶ τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον.

Περὶ ἀνεξαρτησίας λόγος δὲν θέλει εἶναι· ἀλλὰ σκοπὸς καθ' αὐτὸ ἡ ἀκεραιότης τῆς Τουρκίας. Διὰ τοὺς ἀόπλους καὶ ἀθῴους ὑπηκόους τῆς Τουρκίας χριστιανοὺς θέλουν ζητήσει διὰ νὰ φερθῇ ἡ τουρκικὴ Διοίκησις μὲ κάποιαν φιλανθρωπίαν καὶ μετριότητα εἰς τὸ ἐρχόμενον, καὶ τοῦτο τὸ ζήτημα θέλει γενῇ ἁπλῶς εἰς τὸ χαρτί, καὶ θέλει ἔχει ἴσην δύναμιν μὲ τὸ μηδέν. Τοὺς ἐνόπλους θέλουν τοὺς θεωρήσει ὅπως τοὺς βλέπουν καὶ μέχρι τοῦδε, δηλαδὴ ἀποστάτας καὶ ἀξίους ἐξοντώσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι, τόσον βοηθηθέντες, συμβουλευόμενοι καὶ ἔτι βοηθούμενοι, δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τοὺς ὑποτάξωσι καὶ νὰ τοὺς ἐξοντώσωσι, καὶ οὔτε εἶναι δυνατὸν εἰς τὸ ἑξῆς νὰ τοὺς ὑποτάξωσιν· ὅ,τι ἡ ἀνάγκη ἀπολύτως ἀπαιτεῖ, θέλουν δείξει ὅτι τὸ κάμνουν κατὰ φιλανθρωπίαν καὶ ἔλεος, δηλαδὴ θέλουν προσπαθήσει νὰ καταπείσωσι τὴν Πόρταν, νὰ τοὺς συμφωνήσῃ κάποια προνόμια καὶ νὰ τοὺς βιάσωσι, διὰ νὰ τὰ δεχθῶσι καὶ νὰ ἡσυχάσωσι. Λέγουν, ὅτι εἰς τὴν Πετρούπολιν θέλουν διαπραγματευθῇ τὰ τουρκοελληνικὰ ἀπὸ τοὺς πρέσβεις τῶν συμμάχων βασιλέων καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κόμιτος Νεσσελρόδ. Ἀλλ' ὅπου καὶ ἂν γενῇ αὐτὴ ἡ πραγματεία, καλὸν δὲν ἐλπίζω, διότι θέλει ὑπερισχύσει ἡ πολιτικὴ καὶ ὄχι ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ τιμὴ καὶ ὅ,τι ἠμπορεῖ νὰ ἀπαιτήσῃ ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ χριστιανοὺς καὶ φωτισμένους Μονάρχας, σημεῖον εἶναι ὅτι δὲν ἔχουν σκοπὸν νὰ κάμωσι καλόν, ὅτι δὲν γνωρίζουν οὔτε τοὺς Τούρκους οὔτε τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὅσα καὶ ἂν διατάξωσι μεταξύ των καὶ ὅπως καὶ ἂν τὰ διατάξωσι, δὲν θέλουν προσαρμοσθῇ εἰς τὰ πράγματα καὶ δὲν θέλει γενῇ ὁ ἐλπιζόμενος συμβιβασμός, ὅτι θέλουν θαυμάσει καὶ οἱ ἴδιοι, ὅταν ἴδωσι τὴν Πόρταν νὰ μὴ γνωρίζῃ τὸ συμφέρον της καὶ νὰ μὴ δέχεται ὅσα ἤθελαν τὴν προβάλει, ἐὰν καὶ μικρὰ πράγματα καὶ ὠφέλιμα πρὸς αὐτὴν μᾶλλον, παρὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὅτι θέλει ἀκολουθήσει παράτασις, καὶ ὅταν τις κερδαίνει καιρόν, κερδαίνει πολύ, ἐπειδὴ τίς οἶδε τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα;

Τὸ πρῶτον ἐπιζητούμενον εἶναι εἰς μίαν τοιαύτην πραγματείαν ἡ ἀσφάλεια τῶν Ἑλλήνων, τὴν ὁποίαν οὔτε ἠμποροῦν νὰ τοὺς ἀρνηθῶσι, οὔτε ἠμποροῦν νὰ τὴν κατορθώσωσι, διότι ἡ Πόρτα δὲν δέχεται ποτὲ ὅσα πρέπει νὰ δεχθῇ, διὰ νὰ ἀσφαλισθῶσιν οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' οὔτε οἱ ἰδικοί μας ἠμποροῦν νὰ ἀφήσωσι τὰ ὅπλα μὲ τὰς συμβουλὰς καὶ ἀπειλὰς τῶν ξένων, ἐνῷ δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ συμφωνήσωσιν ὅλοι καὶ νὰ τοὺς βιάσωσιν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅταν ζητοῦν ὡς βάσιν τὴν ἀσφάλειάν των, πρᾶγμα φυσικὸν καὶ δίκαιον. Ἐγὼ ἐπρόλαβα καὶ ἔβαλα ὅλα αὐτὰ ὑπ' ὄψιν των πολλὰ ἐκτεταμένως, διὰ νὰ ἔχωσι καιρὸν νὰ συσκεφθῶσι καὶ νὰ εὑρεθῶσι προετοιμασμένοι, ὅταν ἤθελαν τοὺς γενῇ τοιαῦτα προβλήματα καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ οἰκονομήσῃ τὸ συμφερώτερον.

Ἡ Ἀγγλία ἔδειξε κατ' ἀρχὰς εἰς τὰ πράγματά μας μεγάλην ἀντίστασιν, ἐπειδὴ φαίνεται ὅτι τὰ ἐνόμιζε ρωσικά· ἔπειτα ἐμετρίασε πολλὰ καὶ ἀκολουθεῖ νὰ φαίνεται καθ' ἡμέραν εὐμενεστέρα. Ὑπώπτευσαν καὶ ὑποπτεύουν πολλοὶ σκοποὺς κατακτήσεως, ἀλλὰ τοῦτο τὸ νομίζω ὡς ἀδύνατον, διότι ἂν ἡ Ἀγγλία ἐμβῇ εἰς ἑλληνικὸν τόπον, ἔστω καὶ κατὰ ζήτησιν τῶν ἐγκατοίκων, πρέπει νὰ κάμῃ μὲ τὴν Τουρκίαν τὸν πόλεμον, καὶ νὰ δώσῃ καὶ αἰτίαν εἰς τὴν Ρωσίαν νὰ ἐμβῇ νὰ σκεπάσῃ τὸ ἐπίλοιπον, χωρὶς νὰ εὕρῃ ἀπὸ τὴν Αὐστρίαν ἀντίστασιν, ἡ ὁποία εἰς τοιαύτην περίστασιν δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ἄλλο, εἰμὴ νὰ συμφωνήσῃ καὶ ἄκουσα μὲ τὴν Ρωσίαν, καὶ νὰ ἐμβάσῃ καὶ αὐτὴ τὸ στράτευμά της εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἐγὼ τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς τῆς Ἀγγλίας τὴν ἀπέδωκα εἰς δύο τινά: ἢ ἐγνώρισεν ὅτι, ἂν βοηθῇ τοὺς Τούρκους καὶ ἐξακολουθῇ νὰ καταστρέφῃ τοὺς Ἕλληνας, ἠμποροῦν οἱ δεύτεροι νὰ ὑποπέσωσι καὶ νὰ χαθῇ ἓν ἔθνος ὁλόκληρον, ὡς οἱ κάτοικοι τῆς Χίου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐναντίον τῆς τιμιότητος, ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ της καὶ ὄνειδος αἰώνιον εἰς τὴν ἱστορίαν· ἢ ἐφοβήθη ὅσα κακὰ ἀποτελέσματα ἠμπόρει νὰ ἐπιφέρῃ ἡ πτῶσις τῶν Ἑλλήνων, διότι οἱ Τοῦρκοι ἦσαν καλοὶ εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν των νὰ καταφρονήσωσι τοὺς φίλους καὶ προστάτας των, νὰ κηρύξωσι τὸν πόλεμον τῆς Ρωσίας καὶ νὰ χαθῶσι χωρὶς νὰ ἔχῃ λόγον ἢ δίκαιον ἡ Εὐρώπη νὰ εἴπῃ τι πρὸς τὴν Ρωσίαν καὶ νὰ τὴν ἐναντιωθῇ. Ἡ γνώμη μου κλίνει εἰς τὸ δεύτερον, καὶ εἰς τοῦτο ἀποδίδω τὴν καλωσύνην των.

Εἰς τὸ περὶ συμβιβασμοῦ τῶν τουρκοελληνικῶν πραγμάτων κεφάλαιον εἶμαι βέβαιος ὅτι θέλει εἶναι ἡ Ἀγγλία καὶ ὅτι ὁ πρέσβυς της εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν θέλει εἶναι ὁ πρόεδρος, ὅταν ἔλθῃ καιρὸς νὰ προβάλωσιν εἰς τὴν Πόρταν διὰ νὰ παραχωρήσῃ κάτι τι. Ὡς τόσον, ἂν ἡ Πόρτα δὲν δεχθῇ μικρὰ καὶ δίκαια προβλήματα ὑπὲρ Ἑλλήνων, εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲν τὴν βιάζουν μὲ τὰ ὅπλα, ἐνῷ πρέπει νὰ τὸ κάμωσι καὶ ἠμποροῦν. Ἂν δὲ οἱ Ἕλληνες ἐναντιωθῶσιν, εἶναι καλὸν νὰ τοὺς βιάσωσι μὲ τὴν πρόφασιν πάντοτε νὰ παύσῃ ἡ ἀποστασία, νὰ ἡσυχάσῃ ἡ Εὐρώπη καὶ νὰ ἔχῃ ἐλεύθερον τὸ ἐμπόριόν της. Εἰς τοιαύτην περίστασιν ἦτον ἔργον εὐχῆς νὰ ἠξεύρωμεν τί κάμνει ἡ Ἀγγλία, συμφωνεῖ νὰ κτυπήσῃ τὴν ἀδυναμίαν, τὸ ὁποῖον δὲν τὴν κάμνει τιμήν, ἢ μένει ἀδιάφορος; Κλίνω εἰς τὸ δεύτερον, ἐπειδὴ τὸ ἐπιθυμεῖ καὶ ἐπειδὴ οὔτε ἡ Ρωσία δὲν ἔρχεται μέχρι τῆς πράξεως νὰ κτυπήσῃ τοὺς ὁμοθρήσκους της καὶ ἡ Γαλλία πιθανὸν νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς ἀνωτέρω δύο Δυνάμεις. Ἡ Αὐστρία μόνη, μὴ οὖσα καὶ θαλασσινή, δὲν ἠμπορεῖ νὰ βλάψῃ καὶ δὲν ἔχουν τί νὰ φοβηθῶσιν οἱ Ἕλληνες, ὅταν οἱ Ἄγγλοι δὲν εὑρεθῶσι σύμφωνοι μὲ τοὺς ἄλλους. Ὅταν ἡ Προσωρινὴ Διοίκησίς μας ἐκήρυξεν ἀποκλεισμόν, ὄχι μόνον εἰς τὰ φρούρια ὅπου ἦτο στρά-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τευμα διὰ ξηρᾶς ἢ κανὲν πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ἁπλῶς ἀγγλικὸν ἀποκλεισμόν, αἱ ἄλλαι Δυνάμεις ἔλαβαν εὐθὺς πρόφασιν καὶ μέτρα νὰ κτυπήσωσι τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, ἡ Ἀγγλία ἐναντιώθη καὶ ἔπεσε τὸ αὐστριακὸν πρόβλημα· καὶ εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, ἂν φανῇ ἐναντία, εἶμαι βέβαιος, ὅτι τίποτε δὲν γίνεται καὶ μένει τὸ πρᾶγμα μέχρις ἀπειλῆς.

Ἐγὼ καὶ πρὶν ἀπελπισθῶ ἀπὸ τὴν Ρωσίαν, καὶ ἐνῷ οἱ Ἄγγλοι ἦσαν καθ' ἡμῶν, ἐσυμβούλευσα πάντοτε τοὺς ἰδικούς μας νὰ προσέχωσιν αὐτὴν τὴν Δύναμιν καὶ νὰ τὴν οἰκονομῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν· καὶ τώρα τὰ αὐτὰ τοὺς ἐπρόβαλα προσθέτοντάς τους πότε, πῶς καὶ τί πρέπει νὰ ἴδωσιν οἱ Ἄγγλοι διὰ νὰ τοὺς βοηθήσωσι, διότι ἄνευ λόγου καὶ δωρεὰν ἡ Ἀγγλία δὲν κάμνει τίποτε.

Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σᾶς ἐκθέσω περὶ τούτου τὴν γνώμην μου, ἐπειδὴ πρέπει νὰ ἔχητε τὰς αὐτὰς ἰδέας· σᾶς ἔγραψα μὲ βίαν, ἐπειδὴ ἔμαθα, ὅτι ἀναχωρεῖ εὐθὺς ἀπὸ Λιβοῦρνον ὁ γραμματοκομιστής· σᾶς ἔγραψα πολλά. Βλέπετε ὅλην τὴν πολιτικήν μου, ἡ ὁποία εἶναι παπαδίστικη, πλὴν εἶναι καλή, διότι ἀποβλέπει εἰλικρινῶς εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἱερὸν χρέος μου.

Εὔχομαι ἐκ ψυχῆς τὸν κύριον Αὐγουστῖνον καὶ μένω

ὅλος φίλος καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1823 Δεκεμβρίου 18/30 ἐκ Πεισῶν

159

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. ΣΤ΄ 11)

Παναγιώτατε Δέσποτα!

Ἠξιώθημεν τὸ σεβαστὸν αὐτῆς τῆς 30 Ὀκτωβρίου καὶ θεωροῦμεν τὰς πατρικὰς καὶ φιλογενεῖς νουθεσίας της. Ἡ πτῶσις τοῦ Σουλίου ἐλύπησε μὲν ἐν γένει τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ δὲν ἔφερεν εἰς ἀπελπισίαν τοὺς κατοίκους τῆς Δ. Ἑλλάδος, διότι ὁ ἐχθρὸς δὲν εἶχε τόσας δυνάμεις, ὥστε νὰ προξενήσῃ τρόμον καὶ ὁ λαὸς ἦτο σταθερὸς καὶ ἕτοιμος νὰ ἀντιπαραταχθῇ εἰς τὰς θέσεις του, αἱ ὁποῖαι διὰ τὰς φυσικάς των ἐνδυναμώσεις ἐλπίζοντο ἀπόρθηται. Ἡ πανιερότης της θέλει ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ Βαρνακιώτης, ὅστις ἐφημίζετο διὰ φρόνιμος καὶ πρὸ πάντων διὰ ὑπέρμαχος τῆς πατρίδος, ἦτο τῷ ὄντι τουρκόφρων· αὐτὸς ἐκ τῆς ἀρχῆς μετεχειρίσθη δολίως τὴν ὑπόθεσιν, ἐμποδίζων παντοίοις τὰς προόδους καὶ τῶν στρατευμάτων καὶ τῆς Διοικήσως. Αὐτὸς περὶ τὰ μέσα τοῦ Σεπτεμβρίου ἄφησε τὸ στρατόπεδον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἄρταν καὶ ἐπροσκύνησε τὸν Ὀμὲρ Βρυώνην, ἔχων ὁμόφρονας τοὺς καπιτάνους Γῶγον Μπακόλαν καὶ Ἀνδρέαν Καραΐσκου καὶ ἔμβασε τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Κάρλελι. Τὸ παράξενον τοῦ κινήματος τούτου διέλυσε τὸ στρατόπεδον, καὶ οἱ λοιποὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καπιτάνοι ἐστοχάσθησαν νὰ τρέξῃ καθ' ἕνας νὰ φυλάξῃ τὸν τόπον του. Ἡ ἔξαφνος εἰσβολὴ τῶν ἐχθρῶν ἐδειλίασε τὸν λαὸν καὶ τὸν παρεκίνησε νὰ φροντίσῃ τὴν ἀσφάλειαν τῶν φαμιλιῶν καὶ πραγμάτων. Δὲν ἐλείψαμεν μετὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου πρίγκιπος Μαυροκορδάτου, ὅστις κατὰ καλὴν τύχην εὑρέθη εἰς τοῦτο τὸ μέρος, νὰ ἐνεργήσωμεν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν διὰ νὰ σώσωμεν τὴν πατρίδα, καὶ νὰ προλάβωμεν τὴν ἐπιβουλήν, ἀλλὰ τὸ στρατόπεδόν μας, ἀφοῦ ἅπαξ διελύθη, ἦτον δύσκολον πλέον νὰ συναχθῇ, καὶ οὕτω δὲν μᾶς ἐστάθη δυνατὸν νὰ βαστάσωμεν τὸν πολυάριθμον ἐχθρόν. Καύσαντες λοιπὸν τὸ Βραχώρι καὶ ὅσα ἄλλα χωρία ἠμποροῦσε νὰ πιάσῃ ὁ ἐχθρός, ἐτραβήθημεν εἰς Ἀνατολικὸν καὶ Μισολόγγιον ὅπου ἀντιστάθημεν ἀνδρείως ὀλιγώτατοι πρὸς πολλούς, ἀποκλεισμένοι διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, ἕως ὅτου μᾶς ἔφθασαν δέκα ἑλληνικὰ πλοῖα καὶ μᾶς ἤνοιξαν τὴν θάλασσαν. Κατὰ τὸ παρόν, μ' ὅλον ὁποὺ πολιορκούμεθα διὰ ξηρᾶς, εἴμεθα ἀρκετὰ δυνατοί, διότι μᾶς ἔφθασε καὶ ἐκ Πελοποννήσου βοήθεια. Ἑτοιμάζομεν κατ' αὐτὰς καὶ ἐκστρατείαν διὰ Ξηρόμερον, ἥτις ἂν εὐδοκιμήσῃ, καθὼς ἐλπίζομεν εἰς τὴν θείαν βοήθειαν, θέλει καταστραφῇ ὁ ἐχθρὸς καὶ θέλει μείνει πάλιν ἐλεύθερον τὸ μέρος τοῦτο, διότι ἐκτὸς ὀλιγωτάτων τοὺς ὁποίους ἐπλάνησαν οἱ ἐπίβουλοι, ὁ λαὸς ὅλος περιπλανᾶται εἰς τὰ βουνὰ καὶ προσμένει τὴν ἐντεῦθεν βοήθειαν διὰ νὰ τρέξῃ ἐναντίον τῶν τυράννων, μὴν εὐχαριστούμενος νὰ ὑποταχθῇ εἰς αὐτούς. Ἐθεωρήσαμεν καὶ τὰ ὅσα γράφει πρὸς τὴν ἐθνικὴν Διοίκησιν καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἡ ἀγαθότης τῶν βασιλέων μᾶς ὠφελεῖ τότε, ὅταν σταθῶμεν σταθεροὶ εἰς τὰ ὅπλα, καὶ τοῦτο φροντίζομεν, τοῦτο κηρύττομεν εἰς τὸν λαόν, τοῦτο ἐπιμελούμεθα. Αἱ σοφαὶ συμβουλαί της, πανιερώτατε Δέσποτα, ἐστάθησαν πάντοτε ὠφέλιμαι καὶ (ἐκτὸς τῶν προδοτῶν) ἡ Διοίκησις καὶ ὁ λαὸς τὰς ἐδέχθη ὡς θείους χρησμοὺς καὶ τὰς ἐσέβετο, γνωρίζοντες καὶ τοὺς μεγαλυτέρους ἀγῶνας ὁποὺ ἐδοκιμάσατε ἕως τώρα. Ἀλλ' εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις ἡ σεβαστὴ παρουσία σας εἰς τοῦτο τὸ μέρος εἶναι πολλὰ ἀναγκαία, καθότι καὶ οἱ ἐπίβουλοι θέλουν καταισχυνθῇ καὶ ὁ λαὸς θέλει λάβει μέγα θάρρος. Ἡ πατρὶς αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην, καὶ δι' ἡμῶν τῶν θερμῶς αὐτὴν παρακαλούντων τὴν προσκαλεῖ νὰ ἀγαθυνθῇ νὰ ἀποφασίσῃ τὸν δι' ἐδῶ ἐρχομόν της λαμβάνουσα τὴν παροῦσαν, ὅστις ὅσον ταχύς, τόσον ὠφελιμώτερος θέλει εἶσθαι πρὸς τὴν πατρίδα. Ἂς μείνῃ βεβαία, ὅτι θέλει ὑποδεχθῇ ὡς ἄγγελος εἰρήνης καὶ ὡς ἰατρὸς τῶν ταλαιπωριῶν καὶ δυστυχημάτων, ὅσα ὁ πόλεμος καὶ αἱ ἐπιβουλαὶ ἐπέφερον, ἐξαιρέτως εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα.

Τὸ πρὸς τοὺς καπιτάνους γράμμα της ἀνεγνώσθη πρὸς τὸν στρατηγὸν Μᾶρκον Μπότζαρην καὶ πρὸς τοὺς χιλιάρχους Τζόγκαν, Μακρῆν καὶ Βλαχόπουλον ἐδῶ εὑρισκομένους, καί, μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, θέλει πεμφθῇ καὶ πρὸς ὅσους ἄλλους μείνωσι πιστοὶ τῆς πατρίδος. Ἀπὸ τὸ πλοῖον τοῦ Βιτάλη περιλαμβάνομεν τὰ εἰκοσιτέσσαρα κανόνια μὲ τὰ ἀναγκαῖά των, ὁποὺ ἡ φιλογένειά της ἐπρομήθευσε τὴν πατρίδα, ἥτις τῆς χρεωστεῖ ἀπείρους τὰς χάριτας καὶ δι' ἡμῶν τὴν εὐχαριστεῖ μεγάλως. Αὐτὰ μᾶς ἔφθασαν εἰς ἁρμόδιον καιρὸν διὰ νὰ ἐνδυναμώσωμεν τὸ χαράκωμα τῆς πόλεως, ὅτε θέλει ὀλιγοστεύσωμεν τὰς δυνάμεις μὲ τὴν διὰ Ξηρόμερον ἐκστρατείαν. Ὅταν δὲ χρειασθῶσιν, οὐ μό-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νον διὰ τὴν Ναύπακτον, ἥτις εἶναι μέρος τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Πελοπόννησον θέλομεν τὰ στείλει, διότι μίαν πατρίδα γνωρίζομεν καὶ τὰ πάντα ἔχομεν κοινά. Ἐπιθυμοῦμεν ἐν τάχει τὴν ἀπόλαυσίν της καὶ μὲ τὸ προσῆκον σέβας ὑποσημειούμεθα.

Ἐκ Μισολογγίου τῇ 22 Δεκεμβρίου 1823

Τῆς Σεβαστῆς ἡμῶν Πανιερότητός της
τέκνα ἐν Χριστῷ

Ἐν αὐτῇ προσετέθη καὶ ἡ γενομένη κατάχρησις παρὰ τοῦ κυρίου Βιτάλη εἰς τὰ σταλέντα κανόνια.

Σπῦρος Κουρκουμέλης
Εὐθύμιος Βασιλάκης
Κωνστ. Τζάλας
Μῆτζος Φραγκούλης
Ζαφείρης Χρήστου Ἐξάρχου
Παναγιώτης Βασιλάκης
Πᾶνος Γαλάνης
Ἰωάννης Τρικούπης
Ἀναστάσιος Παπαλουκᾶς
Στάμος Στάϊκος
Ἀποστόλης Ἀν. Καψάλη

160

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 3)

Κύριε Κόμι

Ὁ γραμματοκομιστὴς σᾶς εἶναι γνωστός. Τὸ πρόβλημά του νέον καὶ σκέψεως μεγάλης ἄξιον. Ἐγὼ τὸν ἔκαμα τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας καὶ ὑποτάττω εἰς τὴν ἐξέτασίν σας. Ἐλεύθερος δὲν εἶσθε, διὰ νὰ ὑπάγετε ὅπου θέλετε καὶ νὰ κάμετε ὅ,τι θέλετε. Τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας μαχομένους Ἕλληνας τοὺς νομίζουν καὶ τοὺς ὀνομάζουν ἀποστάτας· δὲν ἠμπορεῖτε λοιπὸν νὰ ζητήσετε ἄδειαν διὰ νὰ ὑπάγετε νὰ δουλεύσετε τοὺς ἀποστάτας, ἀλλ' οὔτε, ἂν ἠθέλετε τὴν ζητήσει, σᾶς συγχωρεῖται. Τὸ νὰ ὑπάγητε χωρὶς ἄδειαν, πρῶτον εἶναι ἄτοπον, καὶ δεύτερον ἠμπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ ἀποτελέσματα πολὺ κακά, διότι ὁ Αὐτοκράτωρ, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἔγινε παρὰ τὴν γνώμην του τὸ κίνημά σας, θέλει βιασθῇ ὄχι μόνον νὰ κατακρίνῃ περισσότερον τὰ πράγματα τῆς Πατρίδος μας, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ κατατρέξῃ, καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸν βιάσωμεν ἡμεῖς καὶ νὰ τὸν φέρωμεν εἰς τοῦτο τὸ ἄτοπον. Ἐκτὸς τούτου οἱ Ἄγγλοι θέλουν σᾶς ἰδεῖ σταλμένον ἀπὸ τὴν Ρωσίαν, καὶ ἰδοὺ καὶ ἄλλο κακόν. Ἀλλ' ἂν ἔλειπαν καὶ ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα σᾶς ἀποβλέπουν μερικῶς, καιρὸς διὰ νὰ ὑπάγῃ τις κάτω τώρα δὲν εἶναι, διότι τὰ ρωσοτουρκικὰ φαίνεται ὅτι θέλουν τελειώσει, καθὼς τὸ φρονοῦν καὶ τὸ κηρύττουν οἱ Αὐστριακοί, καὶ ὅταν αὐτὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λάβωσι τέλος, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἔτι βαστᾷ, (τὴν ὁποίαν ἐπροσπάθησαν νὰ ρίψωσι πρὸ τῆς εἰρήνης τῆς Ρωσίας διὰ νὰ καταδαμασθῇ εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴν ἠμπορῇ πλέον νὰ ἀναλάβῃ ποτέ), θέλουν προσπαθήσει νὰ ἡσυχάσωσι τὴν Ἀνατολὴν καὶ νὰ ἐλευθερώσωσι τὸ ἐμπόριον τῆς Εὐρώπης μὲ κάποιαν συγκατάβασιν τῆς Πόρτας εἰς τίποτε ἀσήμαντα προνόμια, καὶ μὲ τὴν ὑποταγὴν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν παλαιόν των ζυγόν. Τί ἀποτελέσματα θέλει φέρει αὐτὴ ἡ πραγματεία, ἥτις ἀποβλέπει τὴν Πατρίδα μας, καὶ ἕως ποῦ θέλει ἐμβῇ ἡ Ρωσία εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ἐπειδὴ δὲν τὸ ἠξεύρομεν, εἶναι δίκαιον νὰ σταθῶμεν προσεκτικοί, καὶ νὰ μὴ δώσωμεν αἰτίαν ἡμεῖς εἰς τὸ νὰ χειροτερεύσωμεν τὰ πράγματά μας. Περὶ τούτου ἔγραψα ἐκτεταμένως καὶ πρὸς τοὺς συμπατριώτας μας συμβουλεύοντάς τους νὰ μὴ μιμηθῶσι τὴν αὐθάδειαν τῶν Νεαπολιτάνων καὶ Ἱσπανῶν εἰς τὰς ἀποκρίσεις των, ὅταν ἤθελαν τοὺς γενῇ ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους συμβιβασμοῦ προβλήματα, ἀλλὰ μὲ ταπείνωσιν μεγάλην νὰ ζητήσωσι τὴν ἀσφάλειάν των, τὸ ὁποῖον τοὺς τὸ συγχωρεῖ ὁ φυσικὸς νόμος, καὶ νὰ τὴν ζητήσωσι πραγματικήν, καὶ ὄχι εἰς τὸ χαρτί, καὶ εἰς ἐγγυήσεις, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον νὰ ἀποφύγωσι τὴν ὑπακοὴν χωρὶς νὰ δυσαρεστήσωσι τοὺς μεσολαβοῦντας καὶ προστάζοντας.

Σᾶς ἔγραψα καὶ προλαβόντως, ὅτι, ἂν ἡ Ἀγγλία δὲν σταθῇ σύμφωνος μὲ τὴν Ἱερὰν Συμμαχίαν εἰς τὸ νὰ ὑποτάξωσι μὲ βίαν τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸν Σουλτάνον, ἡ οὐδετερότης αὐτῆς τῆς Δυνάμεως θέλει ψυχράνει καὶ ἄλλας Δυνάμεις, καὶ εἰς τοιαύτην περίστασιν τὸ πρᾶγμα θέλει σταθῇ εἰς συμβουλὰς καὶ ἀπειλάς, τὰς ὁποίας ἠμποροῦν νὰ παραβλέψωσιν οἱ ὁμογενεῖς μας, καὶ μὲ τὴν ἀντίστασίν των πρὸς τὰς ἐφόδους τοῦ ἐχθροῦ νὰ φθάσωσι μίαν ἡμέραν εἰς τὸν σκοπόν των, καὶ εἴθε οὕτω πως νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ πρᾶγμα, διότι ἂν ὅλαι αἱ Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης εὑρεθῶσι σύμφωνοι διὰ νὰ μᾶς ὑποτάξωσι, τότε βλέπω ἀπελπισίαν καὶ κάθε ἀντίστασιν ματαίαν καὶ κακῶν μάλιστα πρόξενον.

Κατὰ δυστυχίαν, ἄτακτοι οἱ ὁμογενεῖς μας ἔδωσαν νέαν αἰτίαν νὰ συγχυσθῇ ὁ κύριος Μαιτλάνδ, μὲ τὸ νὰ ἐκυνήγησαν δύο πλοῖα ἐχθρικά, τὰ ὁποῖα ἀπὸ Πρεβέζης ὑπήγαιναν εἰς Πάτραν μὲ χρήματα καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἓν ἔπεσεν εἰς Λευκάδα, τὸ δὲ εἰς Ἰθάκην· καὶ τοῦτο τὸ δεύτερον ἀφοῦ ἐλεηλάτησαν, ἐβγῆκαν καὶ εἰς τὸ νησί, καὶ ἐκτύπησαν τοὺς διασωθέντας Τούρκους καὶ κατεπάτησαν τοὺς νόμους τῆς ὑγιείας καὶ τῆς οὐδετερότητος. Ἔγκλημα ἀσύγγνωστον, τὸ ὁποῖον δὲν ἠξεύρω πῶς τὸ ἐπαρησίασεν εἰς τὴν ἀγγλικὴν Διοίκησιν καὶ οὔτε τί ἀποτέλεσμα θέλει ἐπιφέρει, καὶ μὲ κακοφαίνεται, διότι ἔγινεν ἡ ἀταξία εἰς καιρὸν κρίσιμον.

Μὴ ἐγκρίνοντας τὸν πηγαιμόν σας εἰς τὴν Πατρίδα κατὰ τὸ παρὸν διὰ τὰς ἀνωτέρω αἰτίας, δὲν ἐννοῶ τὸ πρᾶγμα ἀσύμφορον διὰ πάντοτε, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας φρονῶ, ὅτι, ἂν αἱ ξέναι Δυνάμεις, ἀφοῦ δοκιμάσωσι τὸν συμβιβασμὸν καὶ τὸν εὕρωσιν ἀδύνατον, μάλιστα ἀπὸ μέρους τῆς Πόρτας, διότι ἡ πρώτη δυσκολία ἐκεῖ θέλει εὑρεθῇ, ἤθελαν ἀφήσει τοὺς Τούρκους καὶ Ἕλληνας νὰ μάχωνται καὶ νὰ σταθῶσιν οὐδέτεραι, ἀφήνουσαι εἰς τὴν τύχην τὴν ἔκβασιν, εἰς τοιαύτην περίστασιν ὁ πηγαιμός σας εἶναι ἀναγκαῖος καὶ ἐγὼ σᾶς συντρο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φεύω εἴτε μὲ ἄδειαν τῆς Ρωσίας τὸ ἀποφασίσετε, εἴτε καὶ χωρίς. Χρειάζονται καὶ χρήματα καὶ ἡ ἐπιτυχία εἶναι βεβαία. Ἐν τοσούτῳ, μὴν ἀπελπίζετε τοὺς ὁμογενεῖς μας· ἂς σᾶς προσμένωσι, καὶ ἂς τὸ εὐκολύνῃ ὁ ἅγιος Θεός.

Ὁ πρίγκιψ Δολγορούκης σᾶς ἀσπάζεται· εἶναι φίλος σας καὶ εὐγνωμονεῖ, ἀλλ' ἔχασε τὴν γυναῖκά του καὶ εἶναι καταλυπημένος. Μὲ εἶπεν, ὅτι ἠκούσθη ὁ ἐρχομός σας εἰς τὴν Φλωρεντίαν, καὶ ἔφεραν τὸ πᾶν ἄνω κάτω οἱ Αὐστριακοὶ κατάσκοποι, διὰ νὰ μάθωσι πόθεν ἐβγῆκεν αὐτὴ ἡ φωνή. Ἡ κοντέσσα Προτάσσοφ παραπονεῖται, ὅτι σᾶς ἔγραψε καὶ δὲν τὴν ἀπεκρίθητε· τοῦτο εἶναι lèse galanterie, καὶ ἴσως εἰς μόνην τὴν γηραλέαν κοντέσσαν νὰ ἔγινεν ἀπὸ μέρους σας.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν. Εὔχομαι ἐκ ψυχῆς τὸν κύριον Αὐγουστῖνον καὶ μένω

Ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1824 Ἰανουαρίου 15/27 ἐκ Πεισῶν

161

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. ΣΤ΄ 12)

Περίοδος Βα — *Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος*
Ἀρ. 3 — *Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν*

Πρὸς τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Κύριον Ἰγνάτιον

Ἡ Πατρὶς ὠφελήθη πολλὰ ἀπὸ τὰς φρονίμους καὶ πατρικάς Σου συμβουλάς, καὶ ἐλπίζει νὰ ὠφεληθῇ περισσότερον μὲ τὴν ἐξακολούθησιν τούτων. Ἂν ἡ πανιερότης της διὰ ταύτας δὲν ἔλαβε τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς τὸ σεβαστόν Σου ὑποκείμενον εὐχαρίστησιν, πρέπει νὰ νομισθῇ ἀμέλεια καὶ ἀδράνεια τῶν πρότερον εὑρισκομένων εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν ὑποθέσεων τῆς Πατρίδος, καὶ ὄχι ἀχαριστία τοῦ Ἔθνους.

Ἡ κατὰ τὴν 3 Δεκεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους τελευταία σας ἐπιστολή, διευθυνομένη πρὸς τὸν κ. Πέτρον Μαυρομιχάλην, ἀνεγνώσθη εὐχαρίστως· αἱ ἐν αὐτῇ περιεχόμεναι γνῶμαί Σου εἶναι ὀρθαὶ καὶ κατὰ πάντα σύμφωνοι μὲ τοὺς ὅσοι βλέπουσι τὰ πράγματα τῆς Πατρίδος προσεκτικῶς καὶ παρατηροῦσι τὰ κινήματα τῆς Εὐρώπης φρονίμως. Αἱ Αὐλαὶ τῆς Εὐρώπης ἐκατάλαβον ἤδη σχεδὸν ὅλαι, ὅτι τὸ κίνημα τῶν Ἑλλήνων δὲν εἶχε καμμίαν σχέσιν, μήτε ἀναλογίαν μὲ τὸ Ἰακωβικὸν ἢ Καρβονικὸν σύστημα· ἀλλ' ὅτι τὸ μέγα βάρος τῆς ὀθωμανικῆς τυραννίας ἐβίασε τοὺς Ἕλληνας ν' ἀναλάβωσι τὰ ὅπλα καὶ νὰ ζητήσωσι θάνατον ἢ ἐλευθερίαν. Διὰ τοῦτο καί τινες τῶν Δυνάμεων ἔκλιναν, ἀλλάξασαι τὸ πρότερόν των σύστημα, καὶ ἐλπίζεται ὅτι ἡ σχέσις τῶν πολιτικῶν των συμφερόν-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

των θέλει τοὺς παρακινήσει νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ γνωρίσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν μας.

Μ' ὅλα ταῦτα, δὲν ἐμπορεῖ ν' ἀρνηθῇ τις, ὅτι τὸ πᾶν ἐξήρτηται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας. Ἡ εὐταξία καὶ εὐνομία των θέλουσιν ἐπιταχύνει ταῦτα, καὶ ἡ ἀταξία θέλει τὰ ἀργοπορήσει. Ἂν καὶ ὁ λαὸς τῶν Ἑλλήνων εἶναι πολλὰ εὐάγωγος, ἂν καὶ μέχρι τοῦδε ἡ χρεία τῆς εὐταξίας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐπαισθητή, διὰ τὴν ὁποίαν πάσχει δυστυχίαν· ἀλλ' εὑρισκόμενοι εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν ὑποθέσεων μέχρι τοῦδε ἄνδρες, οἵτινες, ἂν καὶ εὐυπόληπτοι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔδειξαν ὅμως κακὸν χαρακτῆρα· δὲν ἐκύτταξαν εἰμὴ τὰ παρόντα, δὲν ἐζήτησαν εἰμὴ τὸ ἴδιον συμφέρον, καὶ δὲν ἐνησχολήθησαν εἰμὴ εἰς ραδιουργίας, ἀναξίας νὰ ἑλκύσωσι τὴν προσοχὴν τοῦ καλοῦ πατριώτου. Διὰ ταῦτα ἡ Ἑλλὰς ὠπισθοδρόμησε μεγάλως, πολιτικῶς θεωρουμένη, καὶ κατήντησεν, ὥστε δύναταί τις νὰ εἴπῃ χωρὶς ν' ἀποπλανηθῇ τῆς ἀληθείας, ὅτι κατὰ τὴν πρώτην περίοδον οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἄνδρες τέλειοι, καὶ τώρα κατήντησαν νήπια σχεδόν. Μέγα μέρος τῆς εὐταξίας μας ἐλπίζεται, ἐὰν εὐδοκιμήσῃ, καθὼς εἶναι πιθανώτατον, ἀπὸ τὰ ἐν Λονδίνῳ ζητηθησόμενα δάνεια, ὅταν ἀσφαλισθῶσι καὶ ὅταν δαπανηθῶσιν ὠφελίμως εἰς τὸν ἀγῶνά μας καὶ τὸ μεγαλύτερον εἰς τὴν διάταξιν τῶν ἐσωτερικῶν πραγμάτων.

Ἡ Ἑλλὰς μὲ τὴν μεταβολήν, τὴν ὁποίαν ἔκαμε κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα, καταργοῦσα τοὺς πρώτους καὶ ἀντικατασταίνουσα τὰ πλέον εὐυποληπτότερα ὑποκείμενα τῆς Ἑλλάδος, κατώρθωσε καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο.

Πολλὰ καὶ ὡμιλήθησαν καὶ ἐτυπώθησαν περὶ τοῦ μοναχικοαρχικοῦ τάγματος τῶν Ἱππέων τῆς Ἱερουσαλήμ. Πρᾶγμα παράξενον· πρῶτον τὰ ἔμαθεν ἡ Εὐρώπη καὶ ἔπειτα τὰ ἤκουσεν ἡ Ἑλλάς, τότε μόνον, ὅταν ἔφθασαν ἐνταῦθα δύο Γάλλοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ τάγματος, καὶ αἱ συντεθεῖσαί του συνθῆκαι εἰς Γαλλίαν κατ' οὐδένα τρόπον δὲν συμφέρουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὔτε εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις, ἐνῷ ἐλπίζεται βοήθεια ἀπὸ μεγαλυτέραν Δύναμιν, οὔτε εἰς τὰς μελλούσας, νὰ ἔχωμεν γείτονας τοιούτους. Ὅσον καὶ ἂν ὑποτεθῶσι τὰ ἴδιά των συμφέροντα συνδεδεμένα μὲ τὰ ἰδικά μας, πάντοτε πρέπει νὰ διαχωρισθῶσιν.

Ἔπειτα, τὸ νὰ πάρωσιν οἱ Ἕλληνες τὰ μέρη ταῦτα δι' ἰδίας των δυνάμεως, καὶ νὰ παραδώσωσι εἰς τὸ τάγμα διὰ μικρὸν ἀργυρίδιον, ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπους ὁμογενεῖς, εἶναι ἐναντίον τῆς ὑποσχέσεως, τὴν ὁποίαν ἔκαμαν οἱ Ἕλληνες ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων.

Μ' ὅλα ταῦτα, διὰ τὰς περιστάσεις, δὲν εἶναι ἄτοπον νὰ κρατοῦνται μετέωροι καὶ νὰ μὴ τοὺς δίδεται ἀπόκρισις ἀποφασιστική, ἕως οὗ αἱ περιστάσεις καὶ ὁ χρόνος νὰ γίνῃ διδάσκαλος.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἦλθον ἀγγελίαι, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἑτοιμάζει στόλον μεγαλύτερον ἢ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη καὶ κατασκευάζει σάλια, ἴσως διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ἀπόβασιν. Ὡσαύτως προετοιμάζεται καὶ κατὰ γῆν. Ἐλπίζομεν καὶ τέταρτον ἤδη ἔτος νὰ εὐλογηθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Ὑψίστου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὰ κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα προχωροῦσι κατὰ τὸ παρὸν καλῶς, ἂν καὶ ἐκεῖ δὲν ἀπολείπουσι τὰ σκάνδαλα ἀπό τινας, οἱ ὁποῖοι ἐγεννήθησαν τοιοῦτοι καὶ δὲν μεταφέρονται ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, εἰμὴ διὰ νὰ σπείρωσι τὰ τοιαῦτα. Τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ καλὸς Περραιβός, ὅστις διήγειρε τοὺς Τζαβελλαίους, ἀπεσταλμένος ἀπὸ τοὺς παρανομοτελεστάς. Ἀλλὰ περὶ τούτων, ἴσως σᾶς γράφει κατὰ πλάτος ὁ κύριος Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος.

Οἱ πρώην παρανομοτελεσταί, ἀφοῦ ἀπέτυχον μὲ τὰς ὅσας ραδιουργίας ἔπλασαν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἐπεχείρησαν νὰ ταράξωσι τὰ πράγματα τῆς πατρίδος μακρόθεν. Ἀφοῦ δὲν εἶχον οὔτε ἰσχὺν ἐκτελεστικήν, οὔτε διάδημα διοικητικόν, ἐνεχείρισαν εἰς τὸν Δημήτριον Περρούκαν ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ συστάσεις, ὡς μέλος τῆς ἐν Λονδίνῳ ἐπιτροπῆς μας, βέβαια διὰ νὰ τὴν ἀποκαταστήσωσιν ἄπρακτον. Παρακαλεῖσθε λοιπόν, νὰ τὸ κοινοποιήσητε εἰς ὅλους τοὺς κατὰ τὴν Εὐρώπην φίλους τῆς Πανιερότητός Σας, διὰ νὰ γίνῃ γνωστὸν καὶ εἰς τοὺς αὐτόθι πατριώτας καὶ εἰς τοὺς φιλέλληνας τὸ ἀντιπατριωτικόν του πολίτευμα, μὴ τύχῃ καὶ πλανηθῇ τις ἀπὸ τοὺς παχεῖς λόγους καὶ πολυαρίθμους παρανόμους συστάσεις του. Μ' ὅλον τὸ προσῆκον καὶ βαθύτατον σέβας μένομεν.

Ἐν Κρανιδίῳ τῇ 30 Ἰανουαρίου 1824

Ὁ Προσωρινὸς Γεν. Γραμματεὺς
(Τ. Σ.) Π. Γ. Ρόδιος

162

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 1025)

Ἰωάννης Ὀρλάνδος πρὸς Μαυροκορδᾶτον ἐκ Λονδίνου εἰς Μεσολόγγιον τῇ 5/17 Φεβρουαρίου 1824.

« . . . . . Εἰς ἁρμοδιώτατον καιρὸν ἔφθασαν καὶ τῆς σταυροφορικῆς εἰς Ἑλλάδα ἀποστολῆς τ' ἀντίγραφα, ἐπειδὴ καὶ διήγειραν τὴν προσοχὴν καὶ φιλοτιμίαν μερικῶν ἐν τοῖς πράγμασιν Ἄγγλων εἰς τρόπον, ὥστε συνήργησαν παρὰ πολὺ νὰ ἐπιταχυνθῇ τοῦ δανείου μας ἡ ὑπόθεσις . . . . . Δὲν ἠμπορῶ παρὰ νὰ ἐγκρίνω καὶ ἐπαινέσω τοὺς ὁποίους ἔκαμες καὶ ἐπρόβαλες ἐπάνω εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς σταυροφορικῆς ἀποστολῆς φρονιμωτάτους στοχασμούς σου· οἱ δὲ τοῦ κυρίου Ἰγνατίου περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, σὲ λέγω τὴν ἀλήθειαν, δὲν μὲ ἤρεσαν καθόλου . . . . . » [1].

---

1. Ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα ὁ Ὀρλάνδος τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου πρὸς Μαυροκορδᾶτον σταλεῖσαν ἐπιστολὴν ἀπὸ 27 Αὐγούστου 1823, τὴν ὁποίαν ὁ τελευταῖος οὗτος ἀπέστειλε πρὸς Ὀρλάνδον τῇ 9 Νοεμβρίου 1823. (Πρβλ. Ε. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ, Κατακτητικαὶ βλέψεις τῶν Μελιταίων Ἱπποτῶν. Ἀθηνᾶ, τόμ. ΝΣΤ' (1952), σ. 159, ἔνθα δημοσιεύεται ἐπιστολὴ Μαυροκορδάτου πρὸς Ὀρλάνδον).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

163

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 4)

Κύριε Κόμι

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 17/29 Ἰανουαρίου γράμμα σας καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς σας ὑγιείας.

Τὰ τῆς Πατρίδος μας τρέχουν καλῶς. Ἐλπίζεται ἡ πτῶσις τῶν φρουρίων Ναυπάκτου καὶ Πατρῶν καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ κόλπου, ἥτις θέλει ἐνδυναμώσει μεγάλως τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα. Ὁ εὐγενὴς λόρδος Byron ἀπέρασεν εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ὅπου ἔλαβε καλὴν ὑποδοχὴν καὶ θέλει χρησιμεύσει, διότι καὶ χρηματικῶς βοηθεῖ καὶ ἐβοήθησε, καὶ τὴν ἀταξίαν ἐλπίζεται νὰ καταπαύσῃ, ἐπειδὴ ἔχει καὶ τὸν καλὸν Μαυροκορδᾶτον κοντά του, καὶ σύμφωνοι οἱ δύο ἠμποροῦν νὰ κάμωσι πολύ, ἐπειδὴ θέλουν ἔχει καὶ τὸν λαὸν καὶ ὅλους τοὺς καλοὺς πατριώτας μὲ τὸ μέρος των. Ἀλλὰ τοῦτο ἐλπίζεται νὰ γενῇ εἰς τὴν νέαν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. Τὸ τωρινὸν σῶμα τῆς Διοικήσεως ἐστάθη ἀπ' ἀρχῆς ἀσύμφωνον, καὶ θέλει τελειώσει οὕτω πως.

Οἱ ἀπεσταλμένοι εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ τὸ δάνειον ἔφθασαν εἰς Λονδῖνον· θέλουν ἐπιτύχει τοῦ σκοποῦ των, καὶ ἴσως μέχρι τοῦδε εἶναι καὶ τελειωμένη ἡ ὑπόθεσίς των, ἐπειδὴ τοὺς εὐκόλυνε τὸ πρᾶγμα ἡ φιλελληνικὴ Ἑταιρεία, ἥτις, ἂν δὲν εὑρίσκετο ἡ ζητουμένη ποσότης τῶν χρημάτων ἐπωφελῶς, εἶχε σκοπὸν νὰ τὴν οἰκονομήσῃ ἀπὸ τὰ μέλη της· τοῦτο δὲ τὸ δάνειον εἶναι τέσσαρα μιλλιόνια τάλληρα τῆς Ἱσπανίας, ποσότης ἀρκετὴ εἰς τὰς παρούσας χρείας τῆς Πατρίδος μας, ὅταν καλῶς οἰκονομηθῇ, καὶ ἐπειδὴ εἶναι παρμένα μέτρα διὰ νὰ σταθῶσιν αὐτὰ τὰ χρήματα ὡς ἐνέχυρον εἰς ἀσφαλῆ τόπον, καὶ νὰ δίδεται ὅση ποσότης μόνον κατὰ καιρὸν ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάγκη μὲ τὴν εἴδησιν τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἄγγλων, ἐλπίζω οὕτω πως νὰ λείψῃ ἡ κατάχρησις, καὶ εἴθε, ὡς τὸ πρᾶγμα διετάχθη, οὕτω καὶ νὰ ἐνεργηθῇ. Καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη μᾶς ἔγιναν περὶ δανείου προβλήματα ἐπωφελέστερα, ἀλλὰ τοῦτο μένει εἰς ἄλλον καιρὸν καὶ εἰς ἄλλας χρείας· κατὰ τὸ παρόν, χάρις εἰς τοὺς Ἄγγλους, ὅ,τι ἔγινεν ἀρκεῖ.

Ἐλπίζω νὰ σᾶς εἶναι αἱ εἰδήσεις μου εὐάρεστοι καὶ τὸ καλύτερον ἠθικὸν ἰατρικόν, καὶ εὐχαριστηθῆτε, τό γε νῦν ἔχον, εἰς ὅσα σᾶς γράφω.

Ὁ Μαιτλάνδ, ἀφ' οὗ ἔχυσε τὸ τελευταῖον φαρμάκι του κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἔπιεν ἄλλο τόσον κρασὶ καὶ ἀπέθανε μεθυσμένος. Δὲν ἠξεύρω τίς θέλει τὸν διαδεχθῇ, ὅποιος ὅμως καὶ ἂν εἶναι, δὲν πιστεύω νὰ ἔχῃ τόσον μῖσος εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅσον εἶχεν αὐτός, ἐπειδὴ τοὺς ἔβλαψε πολλαχῶς καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον οὔτε νὰ τοὺς συγχωρήσῃ, οὔτε νὰ τοὺς ὑποφέρῃ. Νέος ἁρμοστὴς Ἄγγλος θέλει φυλάξει τὴν οὐδετερότητα, τὴν ὁποίαν εἰλικρινῶς καὶ μὲ τιμιότητα ἀπεφάσισε νὰ κρατήσῃ ἡ Διοίκησις τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἡμεῖς δὲν ζητοῦμέν τι περισσότερον ἀπὸ τὰς χριστιανικὰς Δυνάμεις. Ὅταν δὲν μᾶς κατατρέχωσι κατ' εὐθεῖαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἢ πλαγίως, νομίζομεν ὅτι μᾶς εὐεργετοῦν, καὶ εἴθε ὅλοι νὰ μιμηθῶσι τὴν ἀγγλικὴν φιλανθρωπίαν καὶ δικαιοσύνην καὶ τὸ τίμιον αὐτῆς τῆς ἐνδόξου Διοικήσεως φέρσιμον.

Εὔχομαι ἐκ ψυχῆς τὸν καλὸν Αὐγουστῖνον, καὶ μένω

1824 Φεβρουαρίου 9/21 ἐκ Πεισῶν. *Εὐχέτης καὶ φίλος σας*
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

164

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 1021)

Χαῖρε.

Ἔμαθα τὸ φθάσιμόν σου εἰς Μεσολόγγιον, καὶ ἐλπίζω νὰ σταθῇς χρήσιμος καὶ νὰ κάμῃς καλὰ πράγματα, ἐπειδὴ εὑρίσκεις αὐτοῦ καὶ καλυτέρους ἀνθρώπους. Ἡ ὑπομονή σου σὲ προξενεῖ τιμήν. Ἔχε την πάντοτε ἡνωμένην μὲ τὴν ἐπιμονήν, διὰ νὰ ἐνεργῇς ὅσα συμφέρουν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ ὅσα ὑπαγορεύει ὁ ὀρθὸς λόγος, καὶ ἄφησε τοὺς κολοιοὺς νὰ κρώζωσιν, οἵτινες, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν οἰωνόν, δὲν θέλουν προξενήσει ἄλλο, εἰμὴ πρόσκαιρον θόρυβον.

Σοὶ ἐγκλείω ἴσον ὅσων ἔγραψα πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους σας εἰς τὴν Ἀγγλίαν, οἵτινες ἔφθασαν εὐτυχῶς, ὑπεδέχθησαν καλῶς, καὶ ἴσως ἐτελείωσαν μέχρι τοῦδε ἐπωφελῶς καὶ τὸ δάνειον. Εἰς τὸ ρηθὲν ἴσον τοῦ πρὸς ἐκείνους γράμματός μου βλέπεις τί φρονῶ καὶ ποία χορδὴ πρέπει νὰ πλήττεται, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν βοήθειαν καὶ προστασίαν τῆς ἰσχυρᾶς ταύτης Δυνάμεως, ἥτις, ὅταν γνωρίσῃ τὴν ὕπαρξίν μας εἰς ἔθνος ἀνεξάρτητον συμφέρουσαν εἰς τοὺς πολιτικούς της σκοπούς, οἱ ὁποῖοι ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ μὴ ἐκτανθῇ πρὸς τὰ ἀνατολικὰ μέρη ἡ Ρωσία, ἠμπορεῖ νὰ μᾶς βοηθήσῃ καὶ νὰ σύρῃ καὶ μέρος τῶν Συμμάχων τῆς ξηρᾶς μὲ τὸ μέρος της, διότι ὁ σκοπὸς ὅλης τῆς Εὐρώπης ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ κρατήσῃ τὴν Ρωσίαν εἰς τὰ σύνορά της, καὶ ἐπειδὴ ἀπατημένοι οἱ ἐν τοῖς πράγμασι νομίζουν, ὅτι θέλουν κατορθώσει τοῦτο κρατοῦντες τὴν Τουρκίαν, διὰ τοῦτο καὶ τὴν βοηθοῦν ὅλοι, ἐξακολουθοῦντες τὴν παλαιὰν πολιτικὴν τῶν προκατόχων των, ἥτις δὲν προσαρμόζεται σήμερον μὲ τὰ πράγματα, καὶ διὰ τοῦτο καὶ μᾶς κατατρέχουν, χωρὶς νὰ ἔχωσιν ἄλλην τινὰ αἰτίαν διὰ νὰ μᾶς εἶναι ἐχθροί. Ὅτι δὲ ἡμεῖς, βοηθούμενοι ἀπὸ τὴν ἄλλην Εὐρώπην, ἠμποροῦμεν νὰ χρησιμεύσωμεν ὡς φράκτης εἰς τὴν Ρωσίαν, καὶ ὄχι οἱ Τοῦρκοι, οἵτινες φυσικῶς κλίνουν εἰς τὴν πτῶσίν των, αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν ἡ Ἀγγλία πρώτη καὶ μόνη ἠμπορεῖ νὰ ἴδῃ καὶ νὰ γνωρίσῃ, καὶ νὰ παραστήσῃ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ διὰ τοῦτο δὲν μᾶς μένει ποῦ ἀλλοῦ νὰ προστρέξωμεν, εἰμὴ εἰς αὐτὴν τὴν Δύναμιν, ἥτις εἶναι ἀνεξάρτητος εἰς τὰς πράξεις της καὶ δυνατή, ὥστε νὰ μὴ φοβῆται καὶ νὰ μὴ παρασύρεται ἀπὸ ἄλλους, καὶ μὲ πολιτικὰς ἀρχὰς ὑγιεῖς. Ἀλλ' ἂν οἱ Τοῦρκοι εἶναι εἰς τὴν πτῶσίν των καὶ ἡ Ἀγγλία τὸ βλέπει,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βλέπει καὶ τὰ ἐδικά μας ἐλαττώματα ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος· βλέπει τὴν μικρότητα καὶ τὴν ἀδυναμίαν μας, καὶ δὲν ἠμπορεῖ ἀπὸ ὅ,τι βλέπει, νὰ συμπεράνῃ ἄλλο τι, εἰμὴ ὅτι θέλομεν γενῆ αἴτιοι διὰ νὰ ἀδυνατίσῃ καὶ νὰ πέσῃ ἡ Τουρκία, καὶ ἔπειτα νὰ πέσωμεν καὶ ἡμεῖς ἐξ αἰτίας τῶν διχονοιῶν καὶ τῆς ἀσυμφωνίας μας, καὶ νὰ εὐκολυνθῇ ἡ εἴσοδος τῶν Ρώσων εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν. Εἰς τοιαύτην περίστασιν τὸ συμφέρον τῆς Ἀγγλίας εἶναι νὰ ἀφήσῃ τὴν Ἱερὰν Συμμαχίαν νὰ ἐνεργήσῃ τοὺς σκοπούς της, καὶ νὰ βασταχθῇ ἡ Τουρκία, ἂς εἶναι καὶ πρὸς καιρόν. Ἂν δὲ οἱ ὁμογενεῖς μας ἑνώσωσι τὴν ἀνδρείαν μὲ τὴν φρόνησιν, ἂν γνωρίσωσι τί μᾶς συμφέρει, ἂν ἀποφασίσωσι νὰ μὴ ἀκούσωσι τοὺς σκανδαλοποιούς, ἀνθρωπάρια ποταπὰ καὶ ἀνάξια τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος, καὶ ἂν ἑνωθῶσιν ὅλοι οἱ καλοὶ καὶ συστήσωσι μίαν τακτικὴν διοίκησιν καὶ τὴν σέβωνται ἔπειτα, καὶ δείξωσι μὲ τοῦτο, ὅτι εἶναι ἱκανοὶ νὰ διοικηθῶσι μόνοι των καὶ νὰ ἀποκατασταθῶσι χρήσιμοι εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ συμφέροντα, τότε δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ Ἀγγλία μᾶς βοηθεῖ, καὶ φθάνει ἡ βοήθειά της διὰ νὰ στερεώσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν μας καὶ νὰ βεβαιώσῃ τὴν πολιτικὴν ὕπαρξίν μας, καὶ τοῦτο εἴθε γένοιτο.

Κοινολόγησε ὅσα σὲ γράφω καὶ πρὸς οὓς δεῖ, καὶ προσπαθήσατε αὐτοῦ μὲν νὰ παύσετε τὴν ἀταξίαν, εἰς δὲ τὴν ἀγγλικὴν Διοίκησιν νὰ δώσετε μὲ διάφορα μέσα νὰ γνωρίσῃ ὅσα σᾶς γράφω· καὶ τοῦτο πρέπει νὰ τὸ κάμετε ὀγλήγορα, πρὶν βαφῇ κάλαμος καθ' ἡμῶν.

Τὰ ρωσικὰ μὲ τὴν Πόρταν εἶναι πιθανὸν νὰ τελειώσωσιν, ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν ἔφεραν τὸν Γαλὴπ πασᾶν βεζίρην, καὶ εἰς ἡμᾶς ἐσύμφερεν ὄχι πλέον ὁ πόλεμος τῆς Ρωσίας, ἀλλὰ νὰ τρέχωσι τὰ πράγματα μεταξὺ τούτων τῶν δύο Δυνάμεων, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε.

Σκεφθῆτε διὰ τὰ χρήματα τοῦ δανείου, καὶ λάβετε καλὰ μέτρα τῆς χρήσεώς των, διότι ὅσον ὠφέλιμα θέλουν εἶναι ὅταν οἰκονομηθῶσι καλῶς, ἄλλο τόσον θέλουν σταθῆ βλαπτικὰ καὶ αἴτιον ἀδιορθώτων σκανδάλων, ὅταν πέσωσιν εἰς διαρπαγήν, καὶ τότε θέλει εἶναι ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. Ὁ εὐγενὴς λόρδος Byron καὶ οἱ αὐτοῦ Ἄγγλοι ἠμποροῦν νὰ χρησιμεύσωσι κατὰ τοῦτο, ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ μὴν ἀφήσωσι νὰ χαθῶσι τὰ χρήματα τῶν συμπατριωτῶν των καὶ νὰ ἐξοδευθῶσι κακῶς, καὶ κάμε νὰ ὁμιλήσωσιν αὐτοὶ ἐν καιρῷ καὶ νὰ ἀναλάβωσι τοῦτο τὸ βάρος, διὰ νὰ λείψωσι νέαι περὶ τούτου φιλονικίαι καὶ νέον σκάνδαλον μεταξὺ τῶν πατριωτῶν καὶ τῶν αἰσχροκερδῶν.

Εἰς τὴν Διοίκησίν σας ἀπεφάσισα νὰ μὴ γράψω ποτέ, ἐπειδὴ ἔχει τὴν εὐγένειαν νὰ μὴν ἀποκρίνεται. Ἐβιάσθην ὅμως νὰ γράψω καὶ ἔγραψα ἰδιαιτέρως πρὸς τὸν Πετρόμπεην, ἐπιφορτίζοντάς τον νὰ κοινολογήσῃ τὰ γραφόμενα ὅπου ἀνήκει, ἀλλ' εἶμαι βέβαιος, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι βλέπουν τὸν κόσμον ὅλον εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅτι δὲν ἐκτείνεται περαιτέρω ἡ πολιτική των, ὅτι νομίζουν ὅτι ἐκέρδισαν τὸν σκπόν των, ἐνῷ ἔχουν ἀκόμη Τούρκους καὶ φρούρια ἄπαρτα εἰς τὴν χερσόνησον, καὶ ἐνῷ ἀπὸ τὸ ἓν μέρος ἡ Τουρκία καταγίνεται διὰ νὰ τοὺς ὑποδουλώσῃ μὲ τὴν δύναμιν, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ Εὐρώπη μὲ τὴν πολιτικήν της, ὅταν οἱ Τοῦρκοι ἀποτύχωσιν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εἶναι ἔργον εὐχῆς νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ κόλπος Ναυπάκτου, καὶ προσπάθησε νὰ καταπείσῃς τοὺς Πελοποννησίους διὰ νὰ πολιορκήσωσι στενὰ τὸ φρούριον τῶν Πατρῶν, καὶ τοὺς Ἠπειρώτας τὴν Ναύπακτον, διότι ὅταν πέσωσιν αὐτὰ τὰ φρούρια, στόλος πλέον αὐτοῦ δὲν ἔρχεται διὰ νὰ σᾶς ἐνοχλῇ, καὶ μὲ ἐλεύθερα τὰ ὀπίσθια ἠμποροῦν νὰ ἀντισταθῶσιν ἡ Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ Ἑλλὰς εἰς τὸν ἐχθρόν, ὅστις ἑτοιμάζεται, καθ' ὅσας ἔχομεν εἰδήσεις, καὶ θέλει στείλει ὅλας του τὰς δυνάμεις πρὸς τὸ θέρος διὰ νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν ἐλεύθερον Ἑλλάδα, πρὶν τελειώσωσι τὰ ρωσικὰ καὶ πρὶν οἱ ξένοι προβάλωσιν ἐξισασμὸν καὶ προνόμια, τὰ ὁποῖα, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶναι, ὡς πρὸς τὴν Πόρταν νομίζονται μεγάλα καὶ ὕβρις, καὶ θέλει νὰ προλάβῃ τὸ πρᾶγμα μὲ τὰ ὅπλα καὶ μὲ τὴν ἰδίαν δύναμίν της, καὶ νὰ μὴ δώσῃ καιρὸν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις διὰ νὰ τὴν κάμωσιν ὑπὲρ Ἑλλήνων προβλήματα. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τοιαῦτα προβλήματα δὲν θέλουν γενῇ, εἰμὴ μετὰ τὴν διόρθωσιν τῶν ρωσικῶν, ἡ Πόρτα, χωρὶς νὰ δείξῃ ὅτι ἀποφεύγει τὸν συμβιβασμόν, θέλει προσπαθήσει νὰ κερδίσῃ καιρόν, καὶ δὲν ἐλπίζω νὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ πραγματεία, ἂν δὲν τελειώσῃ πρότερον ἡ νέα ἐκστρατεία μὲ ἀποτυχίαν, ὡς καὶ αἱ προλαβοῦσαι.

Ὑπέφερα ἀσθένειαν πολυχρόνιον καὶ κινδυνώδη· τώρα εἶμαι καλά, καὶ δὲν μένει τι ἄλλο νὰ ἐπιθυμήσω, εἰμὴ τὸ νὰ τρέχωσι καλῶς αὐτοῦ τὰ πράγματα, τὸ ὁποῖον ἐλπίζω καὶ εὔχομαι.

Οἱ περὶ ἐμὲ καὶ ὅλοι οἱ ἐδῶ φίλοι σου σὲ προσκυνοῦν· ταῦτα καὶ μένω.

Πρ. Τὸν χιλίαρχον Jourdan καὶ τὸν Μαρκέζον συνοδοιπόρον του τοὺς ἀπεκήρυξε τὸ τάγμα τῶν Ἱππέων τῆς Μάλτας, ὁμοίως καὶ τὸν ἐν Γαλλίᾳ καγκελλάριον τοῦ τάγματος, καὶ ἠξεύρετέ το. Τὸ πρᾶγμα ὅμως δὲν τὸ ἀπέρριψε καὶ ἔχουν σκοπὸν νὰ πραγματευθῶσι μὲ ἄλλα ὑποκείμενα τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Ἀλλ' ἀφοῦ ληφθῶσι τοῦ δανείου τὰ χρήματα, χρείαν δὲν ἔχετε ἀπὸ ὅσα σᾶς ὑπόσχονται οἱ Ἱππεῖς, καὶ οὔτε πρέπει νὰ δεχθῆτε προβλήματα, τὰ ὁποῖα δυσαρεστοῦν τὴν Ἀγγλίαν. Δὲν συμφέρει οὔτε νὰ τὰ ἀπορρίψετε, διότι οἱ βασιλικοὶ τῆς Γαλλίας θέλουν τὴν ὕπαρξιν τοῦ τάγματος, καὶ ἐν ὅσῳ ἐλπίζουν νὰ τὸ συστήσωσι εἰς καμμίαν τῶν νήσων, θέλουν εἶναι ὑπὲρ ἡμῶν τόσον αὐτοί, ὅσον καὶ ἡ Διοίκησις τῆς Γαλλίας, ἥτις σήμερον εἶναι εἰς τὸ χέρι των· οἰκονομήσατε λοιπὸν τὸ πρᾶγμα καὶ ἀφήσατέ τους νὰ ἐλπίζωσι, διότι οὕτω πως συμφέρει πολιτικῶς εἰς τὴν Πατρίδα μας.

Παρακαλῶ νὰ προσφέρῃς τοὺς φιλικούς μου ἀσπασμοὺς πρὸς τὸν εὐγενῆ λόρδον κύριον Byron, προσθέτοντάς τον ὅτι ἐλπίζω πολὺ ἀπὸ τὴν εὐγενείαν του, φθάνει νὰ ὑποφέρῃ πρὸς καιρὸν καὶ νὰ δείξῃ ἐπιμονὴν πρὸς τὸ καλόν, καὶ θέλει ὑπερισχύσει καὶ ἀναφανῇ σωτὴρ τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ καὶ εὔχομαι ἐκ ψυχῆς. Τοὺς αὐτοὺς φιλικοὺς ἀσπασμοὺς πρόσφερε καὶ πρὸς τὸν εὐγενῆ Stanhope καὶ πρὸς ὅλους τοὺς ἀγαθοὺς ἐργάτας καὶ φίλους τῆς Πατρίδος.

Ὁ φίλος καὶ εὐχέτης σου
μητροπολίτης Ἰγνάτιος
1824 Φεβρουαρίου 16/28 ἐκ Πεισῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

165

(ΓΑΚ, Κ. 22, α΄, 95)

Χαῖρε.

Ἔλαβον τὰ ἀπὸ 24 καὶ 27 Φεβρουαρίου γράμματά σου καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτοῖς.

Ἐπειδὴ εἰλικρινῶς θέλετε νὰ δουλεύσετε τὴν Πατρίδα, ἐστάθητε εὐτυχεῖς καὶ ἦτον ἀνέλπιστον ὅ,τι ἐκάμετε. Καλῶς μεταχειρισμένα αὐτὰ τὰ χρήματα θέλουν χρησιμεύσει οὐσιωδῶς, καὶ θέλει σᾶς γνωρίσει μίαν ἡμέραν ἡ Πατρὶς αὐτὴν τὴν δούλευσιν.

Ἐλπίζω, ὅτι ἔλαβες τὸ ἀπὸ 7/19 Φεβρουαρίου γράμμα μου. Προσπάθησε μὲ τὸν καλὸν σύντροφόν σου (τὸν ὁποῖον εὔχομαι ἐκ ψυχῆς), νὰ κάμετε καὶ ἄλλην δευτέραν δούλευσιν, ἐξ ἴσου ἀναγκαίαν εἰς τὴν Πατρίδα, ἀκολουθοῦντες κατὰ γράμμα ὅσα διαλαμβάνει ἐκεῖνο τὸ γράμμα μου καὶ κινοῦντες πάντα λίθον διὰ νὰ γενῶσι γνωστὰ ὅπου ἀνήκει ὅσα γράφω, διότι αὐτόθεν μετὰ Θεὸν κρέμεται ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος.

Νέον τι εἰς τὴν Πατρίδα δὲν εἶναι. Ὁ εὐγενὴς λόρδος Byron μετὰ τοῦ καλοῦ Μαυροκορδάτου ἔβαλαν καλὴν τάξιν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐλπίζεται τοῦτο τὸ καλὸν παράδειγμα νὰ χρησιμεύσῃ διὰ νὰ εἰσαχθῇ ἡ εὐταξία καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Οἱ Τοῦρκοι κάμνουν μεγάλας ἑτοιμασίας. Τοῦτο θέλει δώσει αἰτίαν εἰς τοὺς φίλους των νὰ σαλπίσωσι θριάμβους. Σεῖς δὲ γνωρίζετε ἐκ τῆς πείρας, ὅτι ὅσον μέγας καὶ ἂν εἶναι ὁ ἀριθμός, τόσον εὐκολώτερος εἶναι ὁ χαλασμός των, καὶ κοινολογήσατέ το εἰς τοὺς φιλέλληνας, διὰ νὰ μὴ δειλιάσωσιν ἀπὸ τὰς ὀγκώδεις ἐκφράσεις καὶ ψευδοπροφητείας τῶν ὑπομίσθων ἐφημεριδογράφων.

Γράφε με συχνά, φίλε Λουριώτη, ἐν ὅσῳ εἶσαι αὐτοῦ, καὶ ὑγίαινε μετ᾽ εὐζωΐας.

1824 Μαρτίου 1/13 ἐκ Πεισῶν

Ὅλος εὐχέτης σου
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

Καὶ ὁ φίλος σου Δ. Μόστρας, ποδαλγῶν καὶ κλινήρης, σὲ ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς. Σὲ πέμπω τὸ ἔγκλειστον ἀντίγραφον, ὁποὺ ταύτην τὴν στιγμὴν ἔλαβον ἀπὸ τὸν Ἀργυρόπουλον καὶ ἐλπίζω νὰ σὲ εὐχαριστήσῃ.

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Ἀ Monsieur Monsieur André Luriotty. Aux soins de John Bourring Esqre. 5, Jeffery's Square. St. Mary Ave. à Londres.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

166

(British Museum, Add. Ms. 31,037)

Milord.

Pise le 1/13 Mars 1824

Je viens de recevoir la lettre ci-incluse dans une enveloppe et je m'empresse de l'expédier à votre Seigneurie par mer pour éviter les chances des postes.

On dit, que le Grand Seigneur vous a excommunié, et c'est probablement après la réponse de votre ambassadeur à Constantinople, qui ne peut que méconnaître tous les Anglais, qui embrassent la cause des Grecs. Mais ce patriarche du despotisme, ainsi que son mesquin prophète que peuvent-ils faire à un homme tel que vous, Milord, qu'Apollon et les Muses protègent, et qui a fait tant de sacrifices pour rétablir leurs anciens temples dans le Parnasse? que le Grand Turc condamne tout ce qui est noble et généreux, l'Europe a approuvé votre résolution avec applaudissement et vous souhaite d'heureux succès; j'en réunis aussi mes vœux, et je vous pris d'agréer l'assurance de la haute estime, et de la considération la plus distinguée avec lesquelles j'ai l'honneur d'être, Milord, tous à vous

le Métropolitain Ignace

à Sa Seigneurie
le noble Lord Byron e.c., e.c.

167

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Δ΄ 68)

Πανιερώτατε.

Πταίστην ὁμολογῶ τὸν ἑαυτόν μου, διότι εἰς δύο ἐπιστολὰς τῆς Σεβαστῆς μοι Πανιερότητός Σας δὲν ἀπεκρίθην ἀνυπερθέτως, καθὼς τὸ ἀπαιτοῦσεν ἡ ἐγκάρδιός μου, παλαιὰ μέν, ἀλλ' οὐ παλαιουμένη πρὸς αὐτὴν ἀφοσίωσις. Ἐπιλείψει με ἡ ἡμέρα διηγούμενον τὰ ὅσα συνέβησαν καὶ συμβαίνουν εἰς τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐκτάσεως τὸ διάστημα, ὁποὺ μᾶς χωρίζει. Τὸ οὐχ ὡς θέλομεν, ἀλλ' ὡς δυνάμεθα, κατήντησε νὰ εἶναι τὸ ἐξ ἀνάγκης σύνθημα τῆς ὑπάρξεώς μας. Τούτου ἀπόδειξις εἶναι καὶ ὁ πενιχρὸς καρπὸς τῆς συνεισφορᾶς, ἥτις ἔγινεν ᾧδε εἰς Ὀδησσόν, πρὸς βοήθειαν τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀειμνήστου ἥρωος Μάρκου. Θέλετε λάβει συγχρόνως διὰ συναλλαγματικῆς ρούπλια δύο χιλιάδες ἑκατόν, τὰ ὁποῖα μόλις καὶ μετὰ βίας ἐσυνάχθησαν. Ἀπὸ Μόσχας περιμένομεν σὺν Θεῷ καὶ ἄλλα, ἅπερ ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι σταλήσονται. Θέλεις μὲ ἐρωτήσει, Πανιερώτατε, πόθεν καὶ διὰ τί εἰς τοσοῦτον ἐψύγη καὶ ἐξέλιπεν ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν; Ἀποκρίνομαι, ὅτι τὴν κυρίως αἰτίαν τὴν γνωρίζει ὁ καρδιογνώστης Θεός. Προφάσεις δὲ ἔχομεν τὰς ἀλλεπαλλήλους συν-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εισφοράς, τὴν παῦσιν τοῦ ἐμπορίου, τὰς διχονοίας τῶν ἐνταῦθα πλουσίων ὁμογενῶν καὶ τὸ διὰ τοὺς σαρκικοὺς καὶ ὑλόφρονας ἄδηλον τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἑλλάδος. Πέρυσιν ἐσυνάξαμεν ἕως 20.000 ρ. διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν ἐντεῦθεν ἀπερχομένων εἰς τὰ ἴδια, ἀλλ᾽ αὐτὴ ἡ δαπάνη σχεδὸν ἐματαιώθη, διὰ τὴν ἀσπλαγχνίαν τῶν δι᾽ ὧν ἡ δίοδος ἔπρεπε νὰ γένῃ. Δράττονται λοιπὸν οἱ φιλάργυροι τῶν τοιούτων ἀφορμῶν, διὰ νὰ εἴπωσι τὸ ὄχι.

Ἡ, τό γε νῦν ἔχον, στελλομένη ποσότης σύγκειται ἀπὸ χίλια ἑκατόν, δοθέντα ὑπὸ Ἰγγ. Μαύρου καὶ ἐμοῦ· τὰ δ᾽ ἐπίλοιπα ἐρανίσθησαν. Παρακαλῶ νὰ μὲ ἀξιώσῃ δηλωτικοῦ τῆς ἐγχειρίσεως αὐτῶν τῶν χρημάτων πρὸς τὴν δυστυχῆ οἰκογένειαν καὶ εἴθε ὁ μὴ ἐῶν τὸ σπέρμα τοῦ δικαίου ζητεῖν ἄρτους, νὰ μᾶς προφθάσῃ καὶ ἄλλα.

Τὰ τῆς Ἑλλάδος προβαίνουν μὲ ὅλην τὴν ἄλογον ὁρμὴν τῶν φατριῶν. Οἱ εὖ φρονοῦντες θέλουν ὑπερισχύσει βέβαια, καὶ ἡ δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου θέλει ἐκριζώσει ἀνεπαισθήτως τὰς κακὰς ἕξεις τῆς δεσποτικῆς ἀναρχίας καὶ ἀναρχικῆς δεσποτείας, τὴν μιαρὰν ταύτην παρακαταθήκην τῶν Τούρκων, ἥτις ἐμφωλεύει εἰσέτι εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀπελευθέρων τοῦ Κυρίου.

Ἡ μήτηρ μου καὶ ἡ ἀδελφή μου, ἀμφότεραι κατοικοῦσαι μεθ᾽ ἡμῶν τὴν σήμερον εἰς Ὀδησσόν, ἀσπάζονται τὴν δεξιὰν τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος, ἧς τὸ ὄνομα πολλάκις ἀναφέρομεν, ἐντρυφῶντες εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης Σας. Ἐγὼ δέ, Πανιερώτατε, δὲν ἔπαυσα ἐκπληρῶν τὰ τῆς ψυχῆς καθήκοντα πρὸς τὴν μητέρα· προσηγόρευσα ὑπὲρ αὐτῆς τοὺς προστάτας τοῦ δικαίου, καὶ ἐν οἴκῳ καὶ ἐν δήμῳ. Τὰ ἐν δήμῳ ἐλπίζω νὰ ἔγιναν γνωστὰ τῇ Σῇ θεοφρουρήτῳ κορυφῇ. Ἀλλ᾽ οἱ μὲν θεόθεν σκληρύνονται, οἱ δὲ ἐξέρχονται ἐκ τῆς Αἰγύπτου· μυστήριον τῷ ὄντι τῆς Προνοίας οὗτος ὁ παράδοξος συνδυασμός.

Σύγγνωθι τῇ πολυλογίᾳ μου, Πανιερώτατε!

Ἐξαιτούμενος τὰς εὐχάς Σου, διατελῶ μὲ σέβας υἱικὸν

τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος

τέκνον ἐν Κυρίῳ καὶ δοῦλος εὐπειθέστατος

Ἀλέξ. Στούρζας

Ἐξ Ὀδησσοῦ. Μαρτίου 2/14 1824

P.S. Τρεῖς κὰν τέσσαρες τῶν ἐνθάδε εὐκαταστάτων ὁμογενῶν δὲν ἔπαυσαν, οὐδὲ παύουν νὰ ἐκτελῶσι τὰ υἱικά των χρέη· εἰς τοῦτο ἐγὼ μάρτυς. Ἕνας μέγας συγγραφεὺς τοῦ νῦν αἰῶνος, ὁ Cte Maistre, πρὸ τριετίας ἀποθανών, εἰς ἕνα του ποίημα γράφει:

«Quand deux partis se heurtent dans une révolution, si vous voyez d'un côte tomber beaucoup de victimes précieuses, soyez sûr que c'est ce parti qui l' emportera».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

168

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 1110)

[Ἀπόσπασμα ἐξ ἐπιστολῆς Ε. Μ. πρὸς Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον ἐκ Πίζας ἀπὸ 12 Μαρτίου 1824]

«... *Quant à Monseigneur, je crois vous pouvoir assurer, mon Prince, qu'il ne tardera pas de passer à mon retour en Grèce, il me l'a promis avec sûreté. Jusqu'à présent il a cru que sa présence serait peut être nuisible, étant métropolitain russe, tirant une pension, et ayant été employé autrefois par la politique russe, sa présence en Grèce pourrait donner de l'ombrage en Angleterre. De l'autre côté il craint que l'Empereur ne fasse pas contre lui quelque pas décisif, comme il a fait contre les Ipsilanti. Mais comme sûrement à présent, comme Mr. de Minciaky est arrivé à Constantinople, la Russie se prononcera ou pour ou contre, il n'évitera plus de se soumettre à vos vœux ...*».

169

(APK, F. Cancelaria, D. 4933)

Monsieur le Comte

Mon Secrétaire Mr Mostras, qui a une des plus belles bibliothèques qu'on peut voir en Toscane, possède aussi une collection de Manuscrits rares et précieux, dont une partie appartenait à la Princesse Elise soeur de Napoléon, et le reste à un homme de lettres, qui fit cet achat pour la bibliothèque du Duc d'Orléans, et qui, après le sort fatal de ce Prince, s'arrête en Italie et y finit ses jours.

Il y a des pièces parmi ces Manuscrits, qui sont inédites, et qu'on ne peut trouver nulle part. La paraphrase surtout de la morale d'Aristote par l'Empereur Jean Cantakouzène et un livre unique; il n'y en a que deux exemplaires en Europe selon Fabricius, mais celui-ci est l'original écrit à ses frais dans un des couvents d'Athos, où ce Prince finit ses jours, comme il est cité dans le même livre.

Parmi les manuscrits il y a:

1. un volume, qui contient cent figures de costumes Chinois peintes sur papier de babou, que les artistes et les connaisseurs trouvent d'un travail parfait; c'est un cadeau de Napoléon à la Princesse. Les Dames Anglaises offrirent jusqu'à cinquante ducats par pièce. C'est Lord Spencer qui possèdent quatorze figures semblables, dit-on, et qui les regarde comme une chose unique et le plus grand ornement de sa bibliothèque.

2. un volume, qui contient aussi 85 tableaux, qui représentent les grandes fêtes de l'Église, et plusieurs Saints, ouvrage des meilleurs peintres d'Italie.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

3. un autre, qui est un officium Divinum avec beaucoup de miniatures d'une beauté rare; on prétend qu'il appartenait à Marie Antoinette l'illustre et malheureuse Reine de France.

4. un volume contenant aussi cinquante coiffures - tirées des meilleurs statues, bustes et médailles anciennes par ordre de Napoléon et destiné pour la Princesse.

5. un volume, qui contient aussi cinquante quatre figures des costumes du royaume de Naples, travail — ordonné par Murat, bien exécuté et envoyé par ce malheureux Prince à sa belle-Soeur.

Tous les voyageurs et surtout les Anglais hommes et femmes fréquentent la bibliothèque à cause de ces raretés. On a observé à Mr Mostras que ce sont des choses de luxe, et qu'il ferait sa fortune, s'il les vendait en Angleterre ou en France. Lord Guilford lui offrit une pension de quinze cent ducats d'or; mais comme il avait pris de l'affection à ces objets, et que sa maison prospérait à Arta, il ne songeait pas à s'en défaire; mais la ville d'Arta a été dernièrement saccagée et brûlée, et sa famille n'a pu conserver que la vie en se retirant à Corfou; c'est ce qui le met dans la nécessité de ce défaire de ces objets de luxe et de conserver sa bibliothèque qu'il destina pour sa patrie, et qui restera intacte et munie de tout ce qu'il faut pour une bibliothèque publique.

Comme j'ai visité plusieurs bibliothèques publiques en Europe et que je n'ai point vu parmi les raretés qu'on présente aux étrangers des choses semblables à celles de Mr Mostras, j'ai cru de mon devoir de transmettre à Votre Excellence la liste ci-jointe, qui contient aussi plusieurs livres imprimés, mais rares et estimés, afin qu'elle soit présentée à l'Empereur et si Sa Majesté ne veut point faire cette requisition, c'est alors qu'il penserait à traiter avec les autres: mais en cas que cette collection soit agréée, et que le déboursement de l'argent serait le seul obstacle, que Sa Majesté lui accorde la pension de quinze cent ducats, qui lui fut proposée par un homme privé, ou un Consulat quelconque comme celui d'Arta, de Prévésa, ou de Patras avec l'appointement de quinze cent ducats.

C'est une loterie qu'une pension, ou un Consulat; mais comme il n'a point d'enfants, et que la Russie est notre patrie adoptée, ainsi que la patrie commune de tous les Grecs, il n'hésitera pas a accepter ce qu'on voudrait lui accorder, car il ne s'agit que de secourir sa famille autant qu'elle reste dans l'étranger, et de passer le reste de sa vie à son aise, tout projet de s'enrichir étant loin de sa pensée.

Pise le 18|30 Avril 1824.

Le Métropolitain Ignace.

(Παρὰ πόδας τῆς α' σελίδος): *'A Son Excellence Monsieur le Comte de Nesselrode e. c., e. c.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

170

(APK, F. Cancelaria, D. 4933)

Monsieur le Comte

Dans la révolution de ma patrie je ne devais imiter ni ceux, qui restèrent indifférents, ni ceux, qui s'interessèrent pour conserver la Turquie dans son integrité et se déclarèrent contre les Grecs. Grec, chrétien, et ecclésiastique j'avais d'autres devoirs à remplir, et j'aurais volé au secours de ma patrie en danger, si je ne compromettais pas la Russie injustement accusée comme matrice de cette révolution.

Dans cette alternation de manquer oü à la Russie, ou à ma patrie, sourd aux invitations réitérées de mes compatriotes, j'ai cru pouvoir tranquilliser ma conscience par des sacrifices pécuniaires en consultant plutôt les besoins des Grecs, que mes moyens ; car vouloir tirer ces gens-là de leur erreur, et leur expliquer la vérité des choses, c'était les décourager et les perdre. J'ai donc pris mes mesures pour éviter toute sorte d'explication avec eux, et en me bornant à leur fournir par le canal de quelques négocians mes amis les objets, qui leur manquaient, je les flattais de mon arrivée, qu'ils attendaient de temps à autre. Mais c'est fini ; le temps éclaircit tout ; les Grecs maintenant sont contents d'être abandonnés à leur sort ; ils ne désirent que la bienveillance des Puissances Chrétiennes de l'Europe et rien de plus de leur part, si ce n'est que de leur procurer un Prince de quelque famille régnante qu'il soit ; car il sont tous d'accord que le système représentatif ne leur convient pas ; mais c'est une affaire d'autre temps, et il n'en parlent qu'entre eux.

Comme ils n'ont maintenant à craindre que les dissensions et les suites funestes de l'anarchie, qui y règne malheureusement, et qu'ils croient ma personne dans ces contrées très-urgente, ils insistent à m'inviter par des lettres réitérées, par ce qu'ils ignorent les raisons qui me tiennent en Italie.

Mon âge, l'état de ma santé et le désordre de mes finances m'obligent à ne point changer de lieu ; mais il s'agit du salut, ou de la perte d'un peuple entier, et toute autre considération doit être secondaire. Dans l'incertitude et dans l'embarras, où je me trouve, c'est à Votre Excellence que j'ai cru pouvoir m'adresser chrétien et Ministre d'une Puissance, qui a quelques dettes envers la Grèce.

Pesez cette affaire avec les lumières et la sagesse, qui Vous distinguent, je Vous en prie, et donnez moi Vos conseils et Vos ordres, qui seront pour moi des arrêts sans appel.

Pise le 18/30 Avril 1824.

Le Métropolitain Ignace.

(Παρὰ πόδας τῆς α' σελίδος) : *A Son Excellence Monsieur le Comte de Nesselrode e.c., e.c.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

171

(ARK, F. Cancelaria, D. 4933)

Monsieur le Comte

Je ne saurais trouver des termes pour exprimer ma joie, quand j'ai appris que Votre Excellence a reçu de nouvelles marques de bienveillance de Sa Majesté Impériale en récompense des services qu'Elle a rendu à l'Etat, ainsi que de Ses mérites. Je saisis avec empressement cette heureuse occasion pour Vous en féliciter, Monsieur le Comte, et je Vous souhaite une longue vie avec une bonne santé afin que Vous puissiez continuer sans interruption Votre brillante carrière jusqu'à un âge très avancé.

J'ai gardé le silence, Monsieur le Comte, parceque je n'avais rien à Vous écrire, qui méritât Votre attention. Les nouvelles, que nous recevions de la Grèce, n'étaient jamais exactes, car c'étaient les partisans des Grecs, ou leurs ennemis, qui les donnaient exagérées, anticipées et souvent fausses.

J'ai fait un extrait de tout ce qui s'est passé sur terre et sur mer dans la Campagne de 1823, que j'ai l'honneur de Vous transmettre dans la pièce ci-jointe, écrit d'après des documents authentiques. Il vous sera facile, Monsieur le Comte, de voir d'un coup d'oeil tout ce qui s'est passé dans cette campagne et de juger par conséquent de l'avenir.

Agréez, je Vous prie, Monsieur le Comte, l'assurance de la haute estime et de la considération la plus distinguée, avec lesquelles j'ai l'honneur d'être de Votre Excellence

Le très humble et très obéissant serviteur

Pise le 18/30 Avril 1824. *Le Métropolitain Ignace.*

(Παρὰ πόδας τῆς α' σελίδος): *Ἀ Son Excellence Monsieur le Comte de Nesselrode e.c., e.c.—*

172

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 1251)

Χαῖρε.

Οἱ ἐναντίοι ἄνεμοι ἐμποδίζουν τὴν θαλασσοπλοΐαν καὶ ὁ τακτικὸς ταχυδρόμος τῶν Κορφῶν ἔρχεται ἀτάκτως, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠξεύρομεν τί τρέχει εἰς τὴν Πατρίδα. Καθ' ὅσας εἰδήσεις εἴχομεν προλαβόντως, εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐπαπειλεῖτο ἐμφύλιος πόλεμος· κακόν, διότι θέλει γενῆ εἰς καιρόν, ὅτε ἔπρεπε νὰ μὴ ἔχῃ ἄλλην φροντίδα ἡ Διοίκησις, ἀλλὰ νὰ δώσῃ ὅλην της τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἑτοιμασίαν τῆς νέας ἐκστρατείας καὶ νὰ προλάβῃ τὸν ἐχθρὸν εἰς τὰ κινήματά του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἡ Πόρτα κινεῖ πάντα λίθον διὰ νὰ στείλῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὅσας περισσοτέρας ἠμπορέσῃ δυνάμεις, διότι ἠξεύρει ἀπὸ τοὺς φίλους της πόσον θέλει ὠφεληθῇ, ἂν κατορθώσῃ κάτι τι, καὶ πόσον ἐπιβλαβὲς θέλει τῇ σταθῇ, ἂν ἀποτύχῃ καὶ ἐφέτος. Εἶναι σφάλμα ἀσύγγνωστον λοιπόν, τὸ νὰ κάθηνται οἱ ἡμέτεροι ἀργοὶ καὶ νὰ προσμένωσι τὴν εἰσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ διὰ νὰ ἐξυπνήσωσι καὶ νὰ ἑνωθῶσι, καὶ ὅσοι ἀγαπᾶτε τὴν Πατρίδα, πρέπει νὰ προσπαθήσετε ὅλαις δυνάμεσι διὰ νὰ διορθωθῶσι τὰ Πελοποννησιακά, διότι πιθανὸν νὰ γενῇ διὰ θαλάσσης κατὰ τῆς χερσονήσου ταύτης κίνημα ἀπὸ μέρους τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ πασᾶ, τὸν ὁποῖον προσπαθεῖ ἡ Πόρτα νὰ καταπείσῃ διὰ νὰ δεχθῇ τὴν ἀρχιστρατηγίαν, ἴσως καὶ μὲ δεύτερον σκοπὸν διὰ νὰ τὸν ἐβγάλῃ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Ἂν ἐβγαίνῃ ἢ ὄχι, δὲν ἠξεύρω. Ἑτοιμασίας εἶναι βέβαιον, ὅτι κάμνει καὶ ἠμπορεῖ νὰ στείλῃ ἐπίτροπόν του. Κατὰ τὸ παρόν, ἠξεύρω ὅτι εἶναι εἰς τὸ Κάϊρον μετὰ τοῦ ναυάρχου του Ἰσμαὴλ Γιμπραλτὰρ καὶ ὅτι ἄρχισε καὶ ἡ πανώλης, καὶ ἴσως αὐτή, ἂν σφοδρυνθῇ, ἐξολοθρεύσῃ τὸν νέον καὶ δυνατὸν τοῦτον ἐχθρὸν καὶ ἀκυρώσῃ τὰ τῶν βαρβάρων σχέδια. Τοιαῦτα θαύματα ἔγιναν εἰς ἡμᾶς καὶ ἠμποροῦν νὰ γενῶσι καὶ ἄλλα. Δὲν πρέπει ὅμως εἰς τὰ θαύματα μόνον νὰ ἀφεθῶμεν, ἀλλ' εἶναι ἔργον φρονήσεως νὰ κάμνωμεν ὅ,τι κρέμαται ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ νὰ ἔχωμεν καὶ τὰς ἐλπίδας μας εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ ἁγίου Θεοῦ, ἥτις ἠμπορεῖ νὰ ἀναπληροῖ τὴν ἀδυναμίαν μας, ὡς ἔγινε μέχρι τοῦδε.

Ἐν ᾧ λέγουν πολλὰ διὰ τὸν Μεχμὲτ Ἀλῆν καὶ αὐξάνουν τὰς δυνάμεις του μετρῶντές τας ὅπως τὰς θέλουν νὰ εἶναι καὶ ὄχι ὅπως τῷ ὄντι εἶναι, διεσπάρη καὶ λόγος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅτι ἀπεστάτησε καὶ ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος, καὶ αὐτὴ ἡ εἴδησις ἔφθασεν εἰς Βιένναν καὶ Ὀδησσόν, ὅθεν ἀπέρασεν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἐγὼ δυσκολεύομαι νὰ τὸ πιστεύσω. Δὲν πιστεύω προσέτι καὶ ὅτι ἐβγαίνει. Ἠμπορεῖ ὅμως νὰ στείλῃ ἓν μέρος τοῦ στρατεύματός του καὶ νὰ τὸ προβλέψῃ καλῶς μὲ τροφὰς καὶ χρήματα, διότι ἔχει καὶ τὰ μέσα καὶ ὁδηγεῖται καὶ ἀπὸ Εὐρωπαίους, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει καὶ οἱ Ἕλληνες νὰ εὑρεθῶσιν ἕτοιμοι καὶ παρατεταγμένοι διὰ νὰ ἀντικρύσωσι τὸν ἐχθρόν, ὅθεν καὶ ἂν ἔλθῃ.

Αἱ ἐλπίδες τῶν Εὐρωπαίων διὰ νὰ τελειώσωσι τὰ ρωσικὰ καὶ νὰ διατάξωσιν ἔπειτα καὶ τὰ ἡμέτερα, ὅπως τὰ θέλουν καὶ ὅπως τὰ ἐσχεδίασαν, ἐματαιώθησαν διόλου, τοὐλάχιστον κατὰ τὸ παρόν. Τὰ ρωσικά, μ' ὅλον ὅτι ὁ Μιντζάκης εἶναι πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, δὲν ἤρχισαν καὶ οὔτε ἀπὸ τὴν Βλαχομπογδανίαν ἐβγῆκαν οἱ Τοῦρκοι. Ὁ Γαλὴπ πασᾶς, ὅστις ἦτον ὁ μόνος διὰ νὰ συμβιβάσῃ τὰ πράγματα, ἀσθενεῖ, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἰατρῶν δὲν εἶναι ἐλπὶς νὰ ἀναλάβῃ καὶ νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν πραγματείαν ταύτην. Ὅταν αὐτὸς λείψῃ, οἱ Τοῦρκοι μένουν Τοῦρκοι καὶ ματαίως θέλουν προσπαθήσει οἱ Εὐρωπαῖοι νὰ τοὺς βάλωσιν εἰς δρόμον. Αἱ μεσολαβοῦσαι Δυνάμεις ἠξεύρουν τώρα θετικῶς, ὅτι ἡ Πόρτα δὲν δέχεται κανὲν πρόβλημα ὑπὲρ Γραικῶν. Φαίνεται ὅτι ἐδοκίμασαν καὶ ἤκουσαν παράξενα πράγματα, καὶ τοῦτο μᾶς ὠφελεῖ τὰ μέγιστα, διότι δὲν θέλομεν ἀκούσει προβλήματα ἀσύμφορα, τὰ ὁποῖα μὴ δεχόμενοι, ἔπρεπε νὰ ἐλκύσωμεν τὴν ἀγανάκτησίν των καὶ νὰ ἔχωμεν τὴν Ἱερὰν Συμμαχίαν προφανῆ ἐχθρόν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὅταν ἀποκριθεὶς ἔγραψα πρὸς τοὺς Προκρίτους τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, τὰ πράγματα ἔτρεχαν ἄλλως πως καὶ ἐβιάσθην νὰ τοὺς τὰ παραστήσω ὅπως ἦσαν τότε, ὡς τὸ ἔκαμα καὶ πρὸς τὴν Διοίκησιν μὲ ἀλλεπάλληλα γράμματά μου πρὸς τὸν κύριον Πετρόμπεην Μαυρομιχάλην. Τώρα δὲν μένει τίποτες ἄλλο νὰ στοχασθῶμεν, εἰμὴ τὸ νὰ ἀποκρούσωμεν τὸν ἐχθρὸν καὶ ἐφέτος, καὶ τοῦτο θέλει συντείνει διὰ νὰ γνωρίσῃ ἡ Εὐρώπη, ὅτι εἴμεθα ἱκανοὶ αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς νὰ στερεώσωμεν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Πατρίδος μας καὶ νὰ πάρῃ ἄλλα μέτρα δι' ἡμᾶς. Δὲν ἐννοῶ, ὅτι τελειώνουν τὰ πράγματά μας ἐφέτος. Εἶμαι ὅμως βέβαιος, ὅτι ἀπὸ τὴν καλὴν ἔκβασιν τῆς ἐφετινῆς ἐκστρατείας θέλουν ἐβγῆ καλὰ ἑπόμενα, καὶ εἴθε νὰ εὐλογήσῃ ὁ Ἅγιος Θεὸς τὰ πράγματά μας κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν, ὡς εἰς τοὺς ἀπερασμένους χρόνους.

Παρακαλῶ νὰ δώσῃς τὰς ἀγαθὰς ταύτας ἀγγελίας εἰς τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς Προκρίτους τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὁμοῦ μὲ τὰς πατρικάς μου εὐχὰς καὶ ἀρχιερατικὰς εὐλογίας· νὰ τοὺς παρακινήσῃς διὰ νὰ κάμωσι μὲ ζῆλον καὶ πατριωτισμὸν τὸ χρέος των, ὅπως τὸ ἀπαιτεῖ καὶ τὸ συμφέρον τῆς Πατρίδος, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἴδιόν των συμφέρον, καὶ νὰ τοὺς βεβαιώσῃς, ὅτι καταγίνομαι διὰ νὰ εὐκολύνω τὸν ἐρχομόν μου καὶ ἐλπίζω νὰ τὸ κατορθώσω, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ προξενήσω δυσαρέσκειαν εἰς μίαν μεγάλην Δύναμιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξήρτημαι, καὶ ἥτις πλαγίως μέν, ἀλλὰ πολλαχῶς μᾶς ὠφέλησε καὶ ἠμπορεῖ ἀκόμη νὰ μᾶς ὠφελήσῃ· καὶ εἴθε νὰ ἀξιωθῶ νὰ πατήσω τὸ ἱερὸν τῆς Πατρίδος ἔδαφος, νὰ σᾶς ἀπολαύσω ὅλους ὑγιαίνοντας, νὰ σᾶς ἀσπασθῶ κατὰ τὸν πόθον μου καὶ νὰ δουλεύσω καὶ ἐγὼ εἰς τὸν τόπον, ὅπως τὸ συγχωροῦν αἱ δυνάμεις μου.

Οἱ ἀπεσταλμένοι μας εἰς Λονδῖνον εὐνοοῦνται. Τὸ δάνειον ἐτελείωσε καλῶς. Χρήματα ἔστειλαν. Θέλουν στείλει καὶ ἄλλα, καὶ ἔχοντες τὰ μέσα ἠμπορεῖτε νὰ κάμετε τὸ χρέος σας.

Οἱ περὶ ἐμὲ σὲ ἀσπάζονται καὶ σὲ ἀγαποῦν ὡς ἐγώ, ὅστις μένω

1824 Ἀπριλίου 30 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

Εὐχέτης καὶ φίλος σου

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

Πρ. Συσταίνω εἰς τὴν ἀγάπην σου τὸν ἐπιφέροντα τὸ παρὸν κὺρ Φίλιππαν Πλατῆν, ὅστις ἐστάθη διὰ χρόνους γραμματικὸς τοῦ Πατρινοῦ καὶ ἐβιάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ ἐξ αἰτίας τῆς ὑγιείας του· εἶναι καλὸς νέος, καὶ ἂν τὸν συγχωρήσῃ ἡ ὑγίειά του νὰ δουλεύσῃ, θέλει δουλεύσει καλά.

173

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 1476)

Χαῖρε.

Σὲ γράφω μὲ βίαν, ἐπειδὴ ὁ κύριος Ρέϊνεκ ἀπόψε ἔφθασεν ἐδῶ καὶ τὴν αὐτὴν νύκτα ἀναχωρεῖ. Δὲν ἔχω καί τι οὐσιῶδες νὰ γράψω, διότι ὅσα διατρέχουν εἰς τὴν Εὐρώπην

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κατὰ τὸ παρὸν σημαίνουν ὀλίγον. Τῆς Ρωσίας ἡ εἰρήνη μὲ τὴν Πόρταν κηρύττεται καθ' ἑκάστην, ἀλλὰ φαίνεται ὀλίγη ὄρεξις καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς Τούρκους, οἵτινες δὲν ἐτράβησαν ἀκόμη τὸ στράτευμά των ἀπὸ τὴν Βλαχομπογδανίαν.

Μὲ κακοφαίνεται διὰ τὴν ἀνέλπιστον δυσκολίαν, εἰς τὸ νὰ λάβῃ ἡ Διοίκησις τὰ χρήματα τοῦ δανείου, διότι ἐκ τούτου ἐμποδίζεται κάθε τι· ἔγραψα δὶς περὶ τούτου εἰς Λονδῖνον, προτρέπων τοὺς ἀπεσταλμένους σας νὰ κινήσωσι πάντα λίθον διὰ νὰ σηκωθῶσι τὰ ἐμπόδια, ἀλλ' ἀπόκρισιν δὲν ἔλαβα καὶ δὲν μὲ ἀρέσκει.

Ἡ διχόνοια καὶ τὸ Κολοκοτρωνικὸν φέρσιμον βλάπτει πολὺ τοὺς Ἕλληνας καὶ βλέπω, ὅτι δὲν τὸ αἰσθάνονται οὔτε οἱ καλύτεροι καὶ φρονιμώτεροι, ἢ διότι προσήλωσαν ὅλην τὴν προσοχήν των εἰς τὰ τοπικὰ πράγματα, ἢ διότι κακὸς δαίμων κινεῖ τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀκυρώσῃ τοὺς κόπους των καὶ νὰ τελειώσῃ τὸ πρᾶγμα μὲ ἀποτυχίαν, τὸ ὁποῖον καὶ φοβοῦμαι καὶ ἀπεύχομαι.

Γράφουν, ὅτι οἱ Αἰτωλοακαρνᾶνες ἐβίασαν τὸ Ραδοβίσδι καὶ τὰ Τζουμέρκα διὰ νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα. Ἂν εἶναι σχέδιον καὶ κρατηθῶσιν αὐτὰ τὰ δύο μέρη, τὰ ὁποῖα πλησιάζουν εἰς τὰ Ἄγραφα καὶ εἰς τὸ Ἀσπροπόταμον, ἠμπορεῖ νὰ ἐμποδισθῇ κάθε κίνημα ἐχθρικὸν κατὰ τῆς Αἰτωλοακαρνανίας, ὄχι διότι δὲν ἠμποροῦν νὰ βιάσωσιν οἱ ἐχθροὶ τὸ ἀπέρασμα, ἀλλὰ διότι δὲν θέλουν τολμήσει νὰ ἐμβῶσιν εἰς τόπον περικυκλωμένον ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ὅσον ἀνοήτους καὶ τολμηροὺς καὶ ἂν τοὺς ὑποθέσῃ τις.

Ἔχεις πολλοὺς ἐχθρούς, ἀλλ' ἀδιαφόρει· τοῦτο σημαίνει ὅτι ζῇς πολιτικῶς καὶ ἐνεργεῖς. καὶ ἐνεργώντας δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὠφελεῖς.

Ὁ κύριος Ρέϊνεκ εἶδε δὶς τὸν Κ., θέλει σὲ εἰπεῖ τὴν γνώμην του καὶ τὴν ἰδικήν μου, καὶ κρῖνε ποῖος ἔχει δίκαιον.

Παρακαλῶ νὰ προσπαθήσῃς, διὰ νὰ σηκωθῇ ἡ φαμιλία τοῦ μακαρίτου Μάρκου Μπότζαρη ἀπὸ τὸν Ἀγκῶνα, διότι δὲν ἔχω πλέον τὸν τρόπον νὰ ὑποφέρω τὸ βάρος, καὶ εἶναι ἐντροπὴ τῆς Διοικήσεως καὶ τοῦ Γένους, τοιούτου ἀνδρὸς οἰκογένεια νὰ μείνῃ εἰς ξένην γῆν καὶ νὰ ζητήσῃ ἔλεος, ἐνῷ εἰς τούτους τοὺς τόπους δὲν εἶναι συνηθισμένοι νὰ δίδωσι, καὶ ἀποθνῄσκει ὁ μὴ ἔχων ἀπὸ τὴν πεῖναν. Οἱ περὶ ἐμὲ σὲ προσκυνοῦν. Σᾶς εὔχομαι ὑγίειαν καὶ εὐόδωσιν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις σου καὶ μένω

1824 Ἰουλίου 1/13 ἐκ Πεισῶν

Ὅλος φίλος καὶ εὐχέτης σου

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *A Monsieur Monsieur le Prince Alexandre Maurocordato.*

(Σημείωσις Α. Μαυροκορδάτου): « ...*Ὅτι τῆς Ρωσίας ἡ εἰρήνη μὲ τὴν Πόρταν κηρύττεται καθ' ἑκάστην, ἀλλὰ δὲν ἐτελείωσεν εἰσέτι. — Λυπεῖται διὰ τὰς δυσκολίας τοῦ δανείου — ἔγραψε δὶς εἰς Λόνδρα — ἡ διχόνοια βλάπτει πολὺ τὴν Ἑλλάδα*».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

174

(ΓΑΚ, Χφ. 32, σσ. 1-3)[1]

A Mönseigneur le Métropolitain Ignace

9 Juillet 1824.

Monseigneur

Nous vous rémercions des nouvelles, que vous nous donnez par vos Lettres du 30-11 Juin et 7-19 du même mois, et en particulier de ce que vous nous écrivez rélativement au Colonel Stanhope, et de ce que vous nous avez fait communiquer par le moyen de Zaimis. Le Colonel Stanhope ne quitta la Grèce si non parce que son père l'appellait ici et le Gouvernement le menaçait de lui quitter ses places et pensions d'après une loi générale pré-existente à l'égard de ceux, qui ont des Emplois du gouvernement Britannique. Cependant le malheur principal est que cet homme s'était jété entièrement dans le parti contraire, ainsi que nous nous apercévons par ses discours, qui tendraient à insinuer que la Grèce est divisée en plusieurs Gouvernements, et qu'il n'y a pas de l'union. Les nouvelles, que nous avons de notre patrie sont bien différentes de ce que le Colonel Stanhope cherche à donner à entendre. Cependant cet homme avec sa langue, et la non-arrivée de l'approbation du contrat, fait que les mésures, que nous aurions pu achéver de prendre il y a 15 jours, n'ont pu être encore prises, mais elles le seront dans le courant de la sémaine et nous ferons partir de l'argent directement pour la Grèce, et non plus pour les îles Ioniennes. Il est possible que le même Colonel Stanhope aie contribué aussi à la mésure adoptée par le Gouvernement Ionien sur notre argent de Zante; toutefois nous avons de suite écrit au Ministre Canning, qui a bien voulu nous répondre, que cette affaire régardait le Ministère des Colonies Lord Bathurst, auquel M.M. Longhnan fils et O'Brien ont sur le champ présenté un mémoire pour obténir la cessation de cette espèce de séquestre, et comme le départ du paquet a été prorogé de trois jours, nous pensons que ce sera pour faire passer avec celui ci les providences nécessaires à cet égard; mais il faut absolument que les Grecs soient unis et

---

[1] Régistre de la Commission Grecque à Londres. (Τεῦχος ἐκ φύλλων γεγραμμένων πεντήκοντα τεσσάρων. Ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου φέρεται χειρόγραφος ἡ σημείωσις: « C.1824.— du 7 Juillet au ... —Ἀρ. 3 ». Τὰ δώδεκα πρῶτα λευκὰ φύλλα κατέχονται ὑπὸ τοῦ ἀλφαβητικοῦ εὑρετηρίου, μὴ χρησιμοποιηθέντος, μεθ' ὃ ἄρχονται τὰ γεγραμμένα, ἠριθμημένα κατὰ σελίδα ἀπὸ 1-107. Τὸ βιβλίον περιέχει τὸ τρίτον τμῆμα τῶν ἐξερχομένων τῆς ἀλληλογραφίας τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἐπιτροπῆς, φερόντων ἐπὶ κεφαλῆς τὸ πρόσωπον πρὸς ὃ ἕκαστον γράμμα στέλλεται, ἀνυπογράφων ὅμως κατὰ τὸ πλεῖστον. Εἶναι δὲ τὰ γράμματα συντεταγμένα ἀγγλιστὶ ἢ γαλλιστί, καὶ χρονολογοῦνται ἀπὸ 7 Ἰουλίου 1824 μέχρις 7 Μαρτίου 1825. Τὸ βιβλίον ἐτηρεῖτο συγχρόνως τῇ ἀποστολῇ τῶν γραμμάτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

entre eux et avec le Gouvernement et que par là ils soient forts. Sans celà tout sera interprété et appliqué contre eux. La baisse de nos fonds ne devient jamais majeure; nous avons dû faire l'achât que nous fimes, parce que c'était alors le seul moyen pour les soutenir et obtenir les paiements que nous obtinmes. Sans celà nous n'aurions pas eu les sommes que nous avons envoyées, et que nous enverrons au Gouvernement, et celles qui se nécessitent pour payer les interêts échus au 1er du courant. Par la même raison nous avons dû consentir à la prorogation du 4e paiement. Ce sont là des choses que nous n'avons pas faites de tout notre goût; mais il faut céder aux circonstances et notamment se pénêtrer bien du but du contrat au lieu de se laisser entraîner à le ruiner par une trop étroite et matérielle application de nos pouvoirs. Maintenant presque tous ont payé même le 4e paiement et l'escompte du 10 n'est rien quand il y a 40 de payés. Des bonnes nouvelles des affaires de la Grèce et ce discompte cessera. Car il n'a été produit si non parceque des personnes plus solides pour la Grèce que valides, se sont emparées de ces fonds, sans pouvoir puis les retenir et les conserver. Mais sur celà nous vous avons deja écrit de trop dans toutes nos précédentes pour ne pas vous ennuyer d'avantage. Nous serons encore obligés de nommer des commissaires en remplacement de Byron et Stanhope, et celà parceque l'approbation du contrat, que nous savons déjà avoir été donnée, n'arrive point ici. Voilà ce que nous vous avons écrit déjà plus d'une fois. Il nous faut faire bien de choses, que nous ne ferions pas, si nous nous trouvions dans d'autres circonstances.

Au reste soignez votre précieuse santé, tachez de la rétablir et conservez nous votre affection ainsi que nous vous conservons les sentiments d'estime, etc.

175

(ΓΑΚ, Χφ. 32, σσ. 27-28)

Ἀ Monseigneur le Métropolitain Ignace

Monseigneur *27 Juillet 1824*

Nous avons eu tant de tracasseries depuis presqu'un mois, que nous n'avons pas pû, malgré toute notre bonne volonté, répondre plutôt à votre Lettre du 13-25 Juin dernier.

Le Colonel Stanhope fit, et chercha de faire du grand mal à notre emprunt et par conséquent à notre Grèce. Ce fut lui, qui par ses lettres, et depuis son arrivée par ses notes insérées aux Journaux et par ses paroles repandit l'allarme et la défiance; ce fut lui qui arrêta l'argent à Zante et causa des embarras sans nombre à cet égard; enfin il alla jusqu'à tenter de faire tomber notre contrat. Profi-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

tant de la crainte inspirée dans un nombre des détenteurs de scrips, tels que Mr. Bowring, qui nous avoue d'en avoir encore pour £ 30.000 dans lesquels une baisse de 10 °/₀ produit toujours une perte de $ 15.000. Aussi nos scrips étaient tombés jusqu'au 16me. Suivant Stanhope la Grèce n'avait pas de Gouvernement (parce qu'aux yeux de certaines personnes le Gouvernement civil n'est rien) elle était en proie à des factions, affaiblie par le parti de Colocotroni, et divisée en autant de Gouvernements de fait comme il y a des capitaines; en un mot la Grèce ne présentait aucune base de confiance. Nous avons vu, et par ses lettres le Gouvernement Grec nous annonça, qu'il avait très bien saisi que Stanhope avait donné dans le parti de Negris et Ulysse, et qu'il se rendit à Zante et hâta son départ pour Londres afin de rendre service à ce parti, en faisant manquer les moyens aux membres qui composent le Gouvernement Actuel. Le Comité méné par le dit Bowring, au lieu de faire du bien à la Grèce, s'arrogeait l'autorité de lui faire du mal.

Mais à force de patience, de constance et de finesse il parait que tous les obstacles sont surmontés. Si nous avions reçu cette Ratification du contrat que le Gouvernement a donné depuis le 15 avril, si nous avions reçu de la part du Gouvernement des détails des affaires de la Grèce il nous aurait été bien aisé de les éviter— mais quoi faire? La faute n'est pas à nous, mais les peines, les chagrins, les tracasseries sont bien les nôtres. Quand le temps viendra que nous pourrons publier et démasquer le tout, on aura peut être peine à nous croire. Nous espérons de faire partir directement pour la Grèce dans cette semaine £ 50.000, qui devaient partir, il y a 15 jours. Nous croyons qu'avec l'arrivée de Psicha à Zante auront cessé les difficultés pour mettre au Gouvernement l'argent y arrivé. Ainsi le Gouvernement aura enfin l'argent nécessaire. Par ses lettres du 15-27 mai datées d'Argos, celuici nous annonce que Colocotroni et son parti sont abatus, que le contrat de l'emprunt fut approuvé sans exception aucune, et que bientôt l'on aurait pris possession de Napoli di Romanie.

Mr. Zaimis vient d'arriver ici et il est avec nous. Luriotis se fera un devoir de ne plus rétarder l'envoi de la quinquina; il a été malade à cause de ces tracasseries. Nous vous prions, Monseigneur, de présenter nos comptes à toutes les personnes de votre maison et de croire e.t.c.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

176

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 1690)

Χαῖρε.

Δὲν λαμβάνομεν γράμματά σου, ἀλλὰ τοῦτο δὲν βλάπτει· φθάνει νὰ εἶσαι καλὰ καὶ νὰ τρέχωσι τὰ πράγματα καλῶς, καὶ σιώπα ὅσον θέλεις.

Μὲ δυσαρέσκειάν μου ἔμαθα τὸν ἀποσυρμὸν τῶν ἡμετέρων ἀπὸ τὸ Ραδοβίσδι καὶ Τζουμέρκα. Τοιαῦται ἐκστρατεῖαι εἶναι ἔργον εὐχῆς νὰ μὴ γίνωνται, διότι ἐνθαρρύνουν τὸν ἐχθρόν, διότι πειράζουν τοὺς γείτονας χριστιανοὺς καὶ τοὺς βιάζουν νὰ κλίνωσι πρὸς τοὺς Τούρκους καὶ διότι πειράζεται καὶ τῆς Διοικήσεως ἡ ὑπόληψις.

Χαίρω δι' ὅσας λαμβάνομεν καθ' ἑκάστην ἐδῶ καλὰς εἰδήσεις ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· Ἡ ἐφετινὴ ἐκστρατεία ἄρχισε καλὰ καὶ ἐλπίζω εἰς Θεὸν νὰ τελειώσῃ κάλλιστα.

Τὰ τῆς Εὐρώπης ἔλαβαν ἄλλην μορφήν, ἀφοῦ ἀπεσχίσθη ἡ Ἀγγλία ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Συμμαχίαν. Τὰ ρωσικὰ δὲν διορθώνονται, χάρις εἰς τὸν ἀγέρωχον Σουλτάνον. Τὰ τῆς Ἱσπανίας καὶ Πορτογαλλίας τρέχουν κάκιστα· ἀντὶ νὰ δώσωσι δύναμιν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῶν δύο τούτων βασιλείων διὰ νὰ διοικῶσι δεσποτικῶς τοὺς λαούς των, ἔκαμαν νὰ χαθῇ καὶ ἡ ὑπὸ τὴν πρώην ἐλευθέραν διοίκησιν δύναμίς των καὶ νὰ μὴ εἶναι ἀσφαλεῖς οὔτε εἰς τὴν ζωήν των, διότι κυριεύει τελεία ἀναρχία τόσον εἰς τὴν Ἱσπανίαν, ἐνῷ εἶναι ἀκόμη καὶ γαλλικὰ στρατεύματα μέσα, ὅσον καὶ εἰς Πορτογαλλίαν, τῆς ὁποίας ὁ βασιλεὺς ζητεῖ ξένην δύναμιν διὰ τὴν ἀσφάλειάν του. Τούτων οὕτω τρεχόντων, ἡμεῖς ἐλησμονήθημεν κατὰ τὸ παρόν, καὶ ἂν εὐοδωθῶσι τὰ πράγματά μας καὶ τελειώσῃ εὐτυχῶς ἡ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ἐκστρατεία μας, καὶ λάβῃ δύναμιν καὶ ἡ Διοίκησις, καθὼς τὸ ἐλπίζω, ἡ Εὐρώπη θέλει σταθῇ βιασμένη νὰ λάβῃ ἄλλα μέτρα περὶ ἡμῶν καὶ κερδαίνομεν πολύ.

Σὲ εὔχομαι ὑγίειαν, διὰ νὰ ὑποφέρῃς τοὺς καλοὺς κόπους σου. Οἱ περὶ ἐμὲ σὲ ἀσπάζονται καὶ σὲ ἐνθυμοῦνται πάντοτε. Ἐγὼ ἀνέλαβα ἀπὸ δευτέραν ἀσθένειαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβα τὴν ἄνοιξιν καὶ εἶμαι ἀρκετὰ καλά· τὴν δὲ τελείαν ὑγείαν τὴν προσμένω ἀπὸ τὰς εὐτυχεῖς ἐκβάσεις τῶν πραγμάτων τῆς Πατρίδος. Ταῦτα καὶ μένω

1824 Αὐγούστου 6/18 ἐκ Πεισῶν

Εὐχέτης καὶ φίλος σου

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *A Monsieur Monsieur le Prince Alexandre Maurocordato.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

177

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 1871)

Ἀλ. Μαυροκορδᾶτος πρὸς Γ. Κουντουριώτην ἀπὸ Λιγοβίτζι εἰς Ναύπλιον τῇ 22 Αὐγούστου 1824.

. . . . . .

Ἡ σύζυγος τοῦ μακαρίτου Μάρκου Μπότζαρη ἔφθασεν εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ὑπεδέχθη καλῶς ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ φιλογενεῖς, ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο. Ἡ Διοίκησις χρεωστεῖ πολὺ εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μακαρίτου· ἡ ἐκλαμπρότης σου ὡς Πρόεδρος φρόντισε νὰ γενῇ ὅ,τι ἀνήκει εἰς αὐτήν, ἐπειδὴ σὲ κάμνει μεγάλην τιμήν. Αὐτὴ δὲν λαμβάνει πλέον τὰ ἑκατὸν τάλληρα, ὁποὺ ἐλάμβανε μηνιαίως ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιον, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς δὲν ἔχει τὸν τρόπον.

. . . . . .

178

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 1990)

(Ἀντίγραφον)

Λιγοβίτζι 3 Σεπτεμβρίου 1824

Σεβασμιώτατέ μοι Πάτερ.

Χθὲς ἔλαβον τὸ ἀπὸ 6/18 τοῦ λήξαντος εὐχετικόν σας καὶ εὐχαριστῶ, ὅτι καὶ τὴν σιωπήν μου συγχωρεῖτε καὶ νὰ μὲ γράφετε συχνὰ καταδέχεσθε, ἰδεάζων με περὶ τῶν οὐσιωδεστέρων.

"Αν σᾶς εὐχαρίστουν αἱ μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ γράμματός σας εἰδήσεις ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, αἱ τελευταῖαι ὑπερεύφραναν βέβαια τὴν ψυχήν σας. Τὸ ναυτικόν μας ὑπέρποτε ἐθριάμβευσε, καὶ ἤδη, ὅτε ἔφθασε καὶ ὁ Μιαούλης μετὰ τῆς ἰσχυροτέρας μοίρας τοῦ στόλου μας καὶ ἑνωθεὶς μετὰ τῆς πρώτης περὶ τὴν Σάμον ἐκίνησεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου, διὰ τὸν ὁποῖον φρονοῦν ὅτι ἠνώθη μετὰ τοῦ σουλτανικοῦ, καταφυγόντος εἰς τὴν Κῶ, ἐλπίζω καὶ ἄλλας νίκας λαμπροτέρας." Οπως καὶ ἂν εἴμεθα εἰς τὸν Σεπτέμβριον, καὶ ὁ καιρὸς τῆς παύσεως τῶν τουρκικῶν ἐκστρατειῶν πλησιάζει, ἔχομεν μεγάλας πιθανότητας λοιπόν, ὅτι καὶ ἐφέτος ἐβγαίνομεν μὲ δόξαν ἀπὸ τὸν δεινὸν ἀγῶνά μας. Ἡ ἀργοπορία τοῦ δανείου, διὰ τὴν ὁποίαν ἂς χρεωστοῦμεν χάριν εἴς τινας συμπατριώτας μας, οἱ ὁποῖοι ἐστάθησαν ἱκανοὶ νὰ παρασύρουν τὸν ἀθῷον Στανχόπον, μᾶς ἐπροξένησεν εἰς τὰς ἀρχὰς ὄχι ὀλίγην βλάβην. Εὐθὺς ὁποὺ ἔλαβεν ἡ Διοίκησις μερικὰ μέσα, ἔδειξε τί δύναται νὰ κάμῃ καὶ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν. Δίκαια εἶναι ὅσα γράφετε διὰ τὴν τοῦ Ραδοβισδίου [τὴν] ἐκστρατείαν, ἀλλ' ὅταν αὐτὴ ἔγινε, τὰ χρήματα εἶχον φθάσει εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἠλπίζαμεν, ὅτι θέλομεν δυνηθῆ νὰ τὴν ἀκολουθήσωμεν μὲ ὅλην τὴν δραστηριότητα. Τίς ἠμποροῦσε νὰ προϊδῇ τὰ ἐπισυμβάντα; Δὲν ἠξεύρω πῶς θέλει σᾶς φανῇ καὶ ἡ ἐξῆς παρατήρησίς μου, καὶ ἐπιθυμῶ ν' ἀκούσω τὴν γνώμην σας. Ἐὰν θέλωμεν νὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐκτείνωμεν τὰ ὅριά μας, νὰ ἔχωμεν καὶ ἄλλους συντρόφους καὶ πρὸ πάντων νὰ ἐμποδίσωμεν τὸν ἐχθρὸν τοῦ νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὰς νῦν ἐλευθέρας ἐπαρχίας, εἶναι. Οἱ χριστιανοὶ τῶν παρακειμένων τούτων ἐπαρχιῶν ἐπιθυμοῦν μὲν τὴν ἐλευθερίαν τους ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀλλὰ κατὰ τὴν παροιμίαν «πέσε πίττα νὰ σὲ φάγω»· μίαν ψωρογίδαν ἔχει ὁ καθεὶς καὶ δι' αὐτὴν λυπεῖται νὰ πάρῃ τ' ἄρματα μὴ τὴν χάσῃ· φοβούμενος μὴ στερηθῇ τὸ μόνον ἄλογον ἢ μουλάρι ὁποὺ τοῦ ἔμεινε, προκρίνει νὰ τὸ μεταχειρίζεται εἰς τὸ νὰ μεταφέρῃ τὰς τροφὰς τῶν ἐχθρῶν. Οἱ Τοῦρκοι τοὺς μεταχειρίζονται ὡς ἀνδράποδα, τοὺς ὑποχρεώνουν νὰ σπείρουν καὶ μὲ τὸ ζαρμπί, ὅταν δὲν ἔχουν βώδια, διὰ νὰ λάβουν αὐτοὶ τοὺς καρπούς, μὲ τοὺς ὁποίους τρέφουν τὰ ὅσα στρατεύματα ξεκινοῦν καθ' ἡμῶν, καὶ οὗτοι τὰ ὑποφέρουν ὅλα διὰ τὴν ψωρογίδαν καὶ διὰ τὸ ψωρομούλαρον. Αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς στάσις τοῦ λαοῦ, οἱ δὲ καπιτάνοι ηὗραν τὸν καιρὸν νὰ κάμνουν τὴν τύχην των παίζοντες καὶ μὲ ἡμᾶς καὶ μὲ τοὺς Τούρκους καὶ γεμίζοντες τὴν σακκούλαν τους. Ἡμεῖς ἐρημώσαμεν τοὺς τόπους μας τρία ἔτη ἤδη, διὰ ν' ἀποφύγωμεν τὰς εἰσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' ὅταν ὁ ἐχθρὸς ἔχῃ τροφὰς καὶ ζῷα διὰ μετακόμισιν αὐτῶν εἰς τὸ σύνορον χωρὶς νὰ ἐξοδεύῃ τίποτε, πάντοτε μᾶς βλάπτει· ὅταν ὅμως ἐρημωθῇ αὐτὴ ἡ γειτονία, τότε, πρῶτον μέν, οἱ προσκολλημένοι εἰς τὴν γίδαν των χριστιανοὶ ἀποφασίζουν νὰ πάρουν τὰ ἄρματα, ἐπειδὴ δὲν τοὺς μένει πλέον τί νὰ φυλάξουν, δεύτερον, οἱ ἐχθροὶ οὔτε τροφὰς εὑρίσκουν, οὔτε ζῷα διὰ νὰ τὰς μετακομίσουν καὶ οὔτε ἠμποροῦν νὰ ἐπιχειρήσουν σημαντικὴν ἐκστρατείαν ἐναντίον μας· τρίτον, οἱ κάτοικοι τῶν ἐλευθέρων μερῶν, ἔχοντες σύνορον τὴν νέαν ἔρημον, εὑρίσκουν καιρὸν καὶ γεωργοῦν καὶ ἀναλαμβάνουν ὁπωσοῦν, ἐνῷ τώρα κατήντησαν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀπελπισίας, μὴ ἔχοντες πῶς νὰ θρέψουν τὰς φαμιλίας των. Εἰς δὲ τοὺς γείτονας χριστιανούς, τῶν ὁποίων οἱ τόποι ἐρημώνονται, δὲν γίνεται καμμία οὐσιώδης ζημία, ἐπειδὴ φθάνει νὰ θέλουν καὶ εὑρίσκουν εἰς τὰ μέρη μας διπλοῦν καὶ τριπλοῦν τόπον διὰ νὰ σπείρουν καὶ νὰ θερίσουν ἐν ταυτῷ, χωρὶς νὰ φοβηθοῦν νὰ χάσουν τὸν καρπὸν τῶν πόνων των, καθὼς ἀκολουθεῖ εἰς αὐτοὺς τώρα.

Τοῦτο ἔγινεν ἐσχάτως εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Νέας Πάτρας. Ὅλοι οἱ κάτοικοι αὐτῆς, ἀφοῦ ἀπελπίσθηκαν διὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης, ἦλθον εἰς τὸν Ζυγὸν καὶ εὑρίσκουν ὅσον τόπον θέλουν νὰ σπείρουν. Τὸ ἴδιο θέλουν κάμει καὶ οἱ Ραδοβισδινοὶ καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι γείτονες, ὅταν ἐρημωθοῦν αἱ ἐπαρχίαι των· ἦτον καλὸν νὰ ἐννοοῦν μόνοι των τὸ καλόν, ἀλλ' ὅταν δὲν τὸ ἐννοοῦν, τί πρέπει νὰ γενῇ;

Ὁ Ὅμὲρ πασᾶς εὑρίσκεται πάντοτε εἰς τὸν Καρβανσαρᾶν καὶ τὰ ἄλογά του ἄρχισαν νὰ ψοφοῦν, ἐπειδὴ ὁ τόπος εἶναι καμένος καὶ δὲν εὑρίσκουν τροφήν. Ὁ κύριος Πραΐδης θέλει σᾶς δώσει λεπτομερεστέρας πληροφορίας τῶν κινημάτων του, μ' ὅλον ὅτι πληροφορεῖσθε καὶ ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας.

Ἂς ἔχῃ τὴν εὐχήν σας ὁ Σουλτάνος διὰ τὸ φέρσιμόν του, τὸ ὁποῖον ὅσον παράξενον φαίνεται εἰς τὴν Εὐρώπην, τόσον σύνηθες καὶ τακτικὸν πρέπει νὰ τὸ εὑρίσκωμεν ἡμεῖς, ὅσοι γνωρίζομεν τὴν Τουρκίαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἡ ὑγεία σας μὲ τὴν πρόοδον τῶν πραγμάτων μας θέλει προοδεύσει· δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι θέλομεν σᾶς ἀπολαύσει κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν ὑπόσχεσίν σας;

Ὁποῖαι καὶ ἂν εἶναι, Δεσπότη μου, αἱ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πρόοδοί μας, ἡ ψυχή μου δὲν ἀναπαύεται, ἐν ὅσῳ δὲν ἰδῶ τὸ ἐσωτερικόν μας εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιθυμῶ εὐταξίαν. Εἰς αὐτὴν ἡ παρουσία σας ἠμπορεῖ μεγάλως νὰ συντείνῃ. Γνωρίζετε, ὅτι δὲν σᾶς κολακεύω, ἐπειδὴ δὲν εἶναι τοῦ ἰδιώματός μου· καὶ τί ὠφελεῖ νὰ εἰπῶ ἄλλα ἀντ᾽ ἄλλων καὶ νὰ ἐντροπιασθῶ; Ἂς ἔβλεπα μίαν στιγμὴν νὰ παύσουν αἱ κατὰ μέρος διχόνοιαι, αἱ ὁποῖαι ἀνατρέπουν τόσα καλὰ σχέδια, καὶ ἤμουν εὐχαριστημένος ν᾽ ἀποθάνω.

Τοὺς περὶ τὴν Πανιερότητά σας ἀσπάζομαι, μένων διὰ βίου τῆς Σεβασμιωτάτης μοι

Πανιερότητος

εὐπειθὴς ἐν Χριστῷ υἱὸς

Ἀλ. Μαυροκορδᾶτος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Πρὸς τὸν Μητροπολίτην Ἰγνάτιον.*

179

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 2187)

Ἀλ. Μαυροκορδᾶτος πρὸς Σπ. Τρικούπην ἐκ Λιγοβιτζίου τῇ 23 Σεπτεμβρίου 1824.

. . . . . .

Διὰ τὴν ἐπιτροπὴν ὁποὺ μ᾽ ἐρωτᾷς, ποίαν γνώμην νὰ σᾶς δώσω, ὁ Πραΐδης δὲν θέλει νὰ μείνῃ, καὶ ἂν καταπεισθῇ, τίποτε δὲν κατορθώνει χωρὶς δύναμιν καὶ κατὰ τὸν τρόπον ὁποὺ στοχάζεσθε νὰ τὸν ἀφήσετε. Ὁ Τάτζης, καθὼς πάντοτε σᾶς ἔγραψα, εἶναι καλός, ἔχει καὶ ἐδῶ πολλοὺς ἐχθρούς, ἔχει ὅμως καὶ φίλους, στοχάζομαι δὲ ὅτι καὶ αὐτὸς μεμονωμένος δὲν τὸ δέχεται. Ὁ Παλαμᾶς εἶναι βεβαίως ὁ τιμιώτερος τῶν ἄλλων Μεσολογγιτῶν καὶ προκριτώτερος, εἶναι ὅμως «κόψε ξύλον κάμ᾽ Ἀντώνην». Σᾶς ἔγραψα τὴν ἰδέαν μου περὶ ἑνὸς Πελοποννησίου, καὶ σημαντικοῦ καὶ μὲ δύναμιν, καὶ τότε, μαζὶ μὲ αὐτὸν ἢ ὡς συμβούλους ἢ ὡς συνεπιτρόπους, διορίζετε καὶ τὸν Τάτζην καὶ τὸν Παλαμᾶν, ἢ ὅποιον ἄλλον ἐγκρίνετε· καὶ αὐτὸ ὅμως προσωρινὸν θὲ νὰ εἶναι. Ἕνα καὶ μόνον ἄνθρωπον βλέπω διὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, τὸν Ἰγνάτιον, διότι καὶ ὑπόληψιν ἔχει καὶ σχέσεις πολλὰς, καὶ ἐδῶ καὶ τοὺς ἀνθρώπους γνωρίζει καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸν σέβονται· διὰ νὰ ἐλθῇ δὲ ὁ Ἰγνάτιος καὶ εἰς τὰ πέριξ, καὶ πιστεύω ὅτι ἔρχεται προσκαλούμενος, πρέπει νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι δὲν θέλει πεινάσει, ἐπειδὴ τὸ μᾶλλον ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ μὴ λάβῃ πλέον τὸ σιτηρέσιόν του ἀπὸ τὴν Ρωσίαν. Τοῦτο κοιτάξετε ν᾽ ἀσφαλίσετε, καὶ γράφοντές τον (συντρέχω καὶ ἐγὼ εἰς τοῦτο ὅσον δύναμαι) εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἰς τρεῖς μῆνας τὸ πολὺ εἶναι ἐδῶ. Ὅσον καὶ ἂν ἐτζάκισα τὸ κεφάλι μου, ἄλλο μέσον θεραπείας δὲν ηὗρα, οὔτε ἠμπορῶ νὰ εὕρω, καὶ ἂν σᾶς ἀρέσῃ, ἐνεργήσατέ το.

. . . . . .

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

180

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυρ. 2657)

Χαῖρε.

Ἔλαβον ἀσμένως τὸ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου γράμμα σου καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῷ.

Ἐρημίτης εἰς τὸ Λιγοβίτζι, ἐλπίζω ὅτι χαίρεσαι καλὴν ὑγίειαν καὶ ὑποφέρεις τοὺς πολλοὺς κόπους τοῦ ἐπαγγέλματός σου. Μὲ ποίους ἔχεις νὰ κάμῃς, τὸ γνωρίζω, ἀλλὰ γνωρίζω προσέτι καὶ πόσον εἶναι ἀναγκαῖοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, ὅτι εἶσαι βιασμένος νὰ τοὺς οἰκονομῇς πότε παραβλέπων, πότε παρακαλῶν καὶ πότε ἐπιμένων εἰς τὰ προβλήματά σου μὲ τὴν συνήθη ὑπομονήν σου, ἥτις τέλος πάντων θριαμβεύει, ὡς τὸ εἶδες μὲ τὴν πεῖραν.

Μὲ ἐρωτᾷς, ἂν πρέπῃ νὰ ἐρημώσετε μὲ τὴν βίαν τὰ πλησιάζοντα εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν τῆς Ἄρτης μέρη, διὰ νὰ σηκώσετε ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν ὅσην βοήθειαν ἠμπορεῖ νὰ λαμβάνῃ εἰς τὰς καθ' ὑμῶν ἐκστρατείας του. Κατ' ἀρχάς, ὅτε οἱ Ἕλληνες ἦσαν εἰς ἀδυναμίαν καὶ ὁ ἐχθρὸς δυνατός, ἔδωσα γνώμην, ὅτι πρέπει ἀπὸ τὴν Βόνιτζαν ἕως εἰς τὸ Ζητούνι νὰ ἐρημωθῇ ἓν ἀρκετὸν μέρος τῶν συνόρων καὶ νὰ μὴ ἀφήσωσιν οὔτε χωρίον, οὔτε μοναστήρι, οὔτε ποίμνιον, ἀλλὰ νὰ κρατήσωσι μόνον δυνατάς τινας στρατιωτικὰς θέσεις οἱ ἀρματολοί μας, ὥστε ὁσάκις ὁ ἐχθρὸς εἰσβάλλῃ, ὄχι μόνον νὰ μὴ εὑρίσκῃ καμμίαν βοήθειαν, ἀλλὰ νὰ χάνῃ τὴν τόλμην καὶ νὰ ἀποδειλιᾷ εὑρίσκοντας τόσην ἐρημίαν, ἥτις ἤθελε τῷ εἶναι πλέον κινδυνώδης εἰς τὴν ἀποτυχίαν του. Τώρα δέ, ἐπειδὴ νομίζω, ὅτι ἔχετε περισσοτέρας δυνάμεις καὶ ἄνδρας ἐνόπλους πλέον ἐξησκημένους, ὅτι τὸ σύνορόν σας δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἡ Ἀκαρνανία, ἀλλὰ τὰ βουνὰ τοῦ Σουλίου καὶ ἡ καθεξῆς σειρά, ὅτι συμφέρει νὰ μεταβῇ τὸ θέατρον τοῦ πολέμου εἰς τὴν Ἄρταν καὶ νὰ μείνῃ διόλου ἐλευθέρα ἡ Αἰτωλοακαρνανία, διὰ νὰ δουλεύεται καὶ νὰ δίδῃ καὶ κάποιαν βοήθειαν εἰς τὴν Διοίκησιν, λέγω ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐρημιύσετε αὐτοὺς τοὺς τόπους, ἀλλὰ νὰ ὠφεληθῆτε ἀπὸ τὴν μικρὰν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν ἠμποροῦν νὰ σᾶς δώσωσιν εἰς φαγώσιμα καὶ ἀπὸ ἄλλην μεγαλυτέραν βοήθειαν εἰς ἐνόπλους ἄνδρας καὶ νὰ ἠμπορέσετε νὰ σταθῆτε εἰς τὴν Ἄρταν, διότι ἀλλέως ὅ,τι θελήσετε νὰ σηκώσετε ἀπὸ τὸν ἐχθρόν, θέλει σηκωθῇ καὶ ἀπὸ σᾶς, καὶ ἂν φθάσετε εἰς κατάστασιν νὰ περάσετε εἰς τὴν Ἄρταν, δὲν θέλετε ἠμπορέσει νὰ σταθῆτε καὶ νὰ ἐνεργήσετε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, διὰ τὴν ἔλλειψιν ὅλων τῶν μέσων, ἐνῷ δὲν ἔχετε καὶ τὴν θάλασσαν τοῦ κόλπου ἐδικήν σας, ὅθεν ἠμποροῦσε νὰ εὐκολυνθῇ ἡ μετακόμισις τῶν ἀναγκαίων. Τὸ φυσικὸν καὶ δυνατὸν σύνορον εἶναι τὸ Σούλι, τὰ Ἰωάννινα, τὰ βουνὰ τοῦ Ζαγορίου, τὸ Μέτζοβον καὶ τὰ βόρεια βουνὰ τῆς Θεσσαλίας μέχρι τῶν χωρίων τῆς Μακρυνίτζας. Ἦτον εὐχῆς ἔργον νὰ ἐγίνετο ἡ Χιμάρα σύνορον, ἐπειδὴ ἡ ἐπαρχία τοῦ Δελβίνου εἶναι παραθαλασσία, πλουσία καὶ μὲ πολλοὺς χριστιανούς, καὶ ὅταν βάλετε ἓν τοιοῦτον σύνορον δυνατὸν καὶ φυσικόν, τότε ἠμπορεῖτε νὰ ἐρημώσετε ὅσα μέρη δὲν συμφέρει νὰ ἑνώσετε μὲ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἀπομακρύνετε τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ τὰ σύνορά σας. Τὸ Ραδοβίσδι καὶ τὰ Τζουμέρκα εἰς μὲν τοὺς Τούρκους δὲν ἠμποροῦν νὰ δώσωσιν ἄλλο τι εἰμὴ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὀλίγον κρέας καὶ ζῷα μετακομίσεως, εἰς σᾶς θέλουν δώσει καὶ ἀνθρώπους καλοὺς εἰς τὰ ὅπλα καὶ θέλουν εὐκολύνει τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις σας, ὅταν ἐμβαίνοντες εἰς τὴν Ἄρταν τὰ εὕρετε κατοικημένα. Ἰδοὺ ἡ γνώμη μου καὶ κρίνατέ την μὲ τὴν φρόνησίν σας.

Σᾶς προσθέτω, ὅτι ὅσα συγχωροῦνται εἰς μεγάλην ἀνάγκην, εἶναι ἁμαρτήματα ἀσυγχώρητα, ὅταν αὐτὴ ἡ ἀνάγκη δὲν ὑπάρχῃ. Ὁ ἐχθρὸς ἐφέτος ἦλθε διὰ θαλάσσης, καὶ εἰς τὸ ἐρχόμενον πάλιν διὰ θαλάσσης θέλει ἐλθεῖ, διότι οἱ Βαλτινοὶ ἠμποροῦν μόνον μὲ τὰς ἰδίας των δυνάμεις νὰ τοῦ ἐμποδίσωσι τὸ πέρασμα τοῦ Μακρυνόρου. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐμβῇ, καὶ δὲν ἔχῃ τὴν θάλασσαν, οὔτε νὰ τραφῇ ἠμπορεῖ, οὔτε νὰ σταθῇ, οὔτε νὰ ἐβγῇ εἰς μίαν του ἀποτυχίαν. Τρία μικρὰ ὀχυρώματα μὲ καλὴν ἀρτιλλερίαν καὶ καλῶς θεμένα, στοχάζομαι ὅτι ἠμποροῦν νὰ φυλάξωσι τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸ Λουτράκι ἕως εἰς τὴν Βλήχαν, καὶ ὅταν λείψῃ ἡ εὐκολία τῆς θαλάσσης εἰς τὸν ἐχθρόν, ἂν ἐμβῇ ἢ ἀπὸ τὸ Μακρυνόρος βιάζοντας τὸ πέρασμα, ἢ ἀπὸ τὴν Βόνιτζαν καὶ δὲν ἔχῃ τὴν θάλασσαν, οὔτε νὰ σταθῇ ἠμπορεῖ, οὔτε τίποτε κακὸν νὰ κάμῃ· καὶ οὕτω πως φυλαττόμενοι, δὲν ἔχετε χρείαν νὰ χαλάσετε χριστιανικοὺς τόπους, οἵτινες θέλουν σταθῇ εἰς σᾶς χρήσιμοι καὶ ὄχι εἰς τοὺς Τούρκους, ὅταν λάβετε μέσα νὰ περάσετε εἰς τὴν Ἄρταν.

Θέλω λείψει προσέτι ἀπὸ τὸ χρέος μου, ἂν δὲν σᾶς ἐνθυμίσω, ὅτι τὸ συμφέρον πρέπει νὰ εἶναι ἡνωμένον πάντοτε μὲ τὸ δίκαιον. Οἱ πρόγονοί μας Ἀθηναῖοι, ἂν καὶ Ἐθνικοί, ὅταν ἤκουσαν ἀπὸ τὸν Ἀριστείδην, ὅτι τὸ πρόβλημα τοῦ Θεμιστοκλέους εἶναι ὠφελιμώτατον καὶ ἀδικώτατον, ἐφώναξαν συμφώνως ὅλοι, ὅτι δὲν θέλουν νὰ ἐμβῇ εἰς πρᾶξιν. Ἡμεῖς χριστιανοί, καὶ εἰς τὴν ἀναγέννησίν μας, πρέπει νὰ σεβώμεθα τὸ δίκαιον καὶ νὰ μὴ ἀρχίσωμεν μὲ τὰ ἐλαττώματα ἄλλων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς τὴν κλίσιν των. Τὰ κινήματά μας καὶ ἡ πολιτική μας πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε ἡνωμένα μὲ τὸ δίκαιον, καὶ εἶναι χρέος τῆς Διοικήσεως νὰ δίδῃ εἰς κάθε περίστασιν τῆς δικαιοσύνης τὸ παράδειγμα καὶ νὰ ἐμπνέῃ αὐτὴν τὴν ἀρετὴν εἰς τὸ Γένος, τὸ ὁποῖον ὀλίγον τὴν γνωρίζει.

Τὰς λαμπρὰς νίκας τῶν θαλασσινῶν μας καὶ τὰς ἀπαραδειγματίστους ἀνδραγαθίας των τὰς ἐμάθομεν, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν ἀκόμη ἀκριβῆ περιγραφήν. Εἰς τὴν Νούγολαν εἶδα ἕξυπνος ἓν πρωΐ ἕνα, ὅστις μὲ εἶπεν, ὅτι ἐκάη ὁ τῶν Ὀθωμανῶν στόλος καὶ νὰ ὑπάγωμεν εἰς Λιβοῦρνον νὰ ψάλωμεν δοξολογίαν πρὸς τὸν Θεόν. Τὸ ἐπίστευσα, διότι μὲ ἤρεσε, καὶ ἔλεγα πρὸ τῆς ἐκστρατείας, ὅτι ὁ στόλος τοῦ ἐχθροῦ θέλει χαθῇ. Εἰς τὴν Πίσαν ἐπιστρέψας εἶδα εἰς τὸν ὕπνον ἄλλον, ὅστις μὲ εἶπεν: ἰδοὺ ὁ στόλος τοῦ ἐχθροῦ· κτύπα καὶ νικᾷς. Αὐτὴ ἡ ἐπανάληψις μ' ἔδωσε μᾶλλον χρηστὰς ἐλπίδας καὶ ἐπρόσμενα μὲ ἀνυπομονησίαν ὅσα ἔγιναν. Ὅθεν προχθὲς ἀπέρασα συμφάμιλος εἰς τὴν Λιβοῦρνον καὶ ἔγινεν ἡ δοξολογία.

Τὰ τῆς Εὐρώπης καλὰ δι' ἡμᾶς. Ὁ Σουλτάνος δὲν δέχεται καμμίαν μεσολάβησιν τῶν ξένων, καὶ τοῦτο εἶναι ὡς πρὸς ἡμᾶς εὐεργέτημα μέγιστον, διότι ὁ σκοπὸς τῶν ζητούντων νὰ ἐμβῶσι μεσῖται δὲν ἀπέβλεπεν εἰς ἀνεξαρτησίαν. Ἡ κένωσις τῆς Βλαχομπογδανίας δὲν γίνεται καὶ οὔτε ὁ πρέσβυς τῆς Ρωσίας θέλει ὑπάγει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ ἅγιος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Θεὸς ἐκηρύχθη φανερὰ βοηθός μας καὶ διὰ τοῦτο χρεωστοῦμεν ἔτι μᾶλλον νὰ φυλάττωμεν τὰς ἐντολάς του καὶ νὰ ἔχωμεν βάσιν ὅλων τῶν κινημάτων μας τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην τῶν πλησίον μας.

Ἡ ὑγιειά μου εἶναι καλή. Ὑγίαινε καὶ σύ, φίλε, εὐτύχει καὶ ἐξακολούθει μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον τὸ ἔνδοξον στάδιόν σου. Οἱ περὶ ἐμὲ σὲ ἀσπάζονται.

Εὔχομαι ἐκ ψυχῆς ὅλους τοὺς ὑπὲρ Πατρίδος ἀγωνιζομένους. Ἐπιθυμῶ νὰ μάθω, ὅτι ἀνεχώρησε κατησχυμένος καὶ ζημιωμένος ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὰ σύνορά σας καὶ εἴθε νὰ τὸ ἀκούσω πολλὰ ὀγλήγορα.

Ταῦτα καὶ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σου
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

(Σημείωσις παραλήπτου):

Ἔγινεν ἡ ἀπάντησις τὴν
κγην Φεβρουαρίου 1825
διὰ Τουρτούρη.

181

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ.)

Κύριε Κόμι.

Ἔλαβα τὰ ἀπὸ 11/23 καὶ 12/24 Δεκεμβρίου γράμματά σας καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς ὑγιείας σας.

Εὐθὺς ἔγραψα πρὸς τὴν κυρίαν Μπότζαρη, νὰ προτιμήσῃ τὴν ἐξοχότητά σας, ὡς γνώριμον καὶ φίλον τῆς οἰκογενείας της, καὶ νὰ στείλῃ τὸν υἱόν της εἰς Κορφούς, ὅπου ἀφ' οὗ μάθῃ τὴν γλῶσσάν του, ὀλίγα γαλλικὰ καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς μαθηματικῆς, τότε νὰ περάσῃ εἰς τὴν Εὐρώπην νὰ τελειοποιηθῇ. Εἶναι ὠφέλιμον εἰς τὸν νέον νὰ σταθῇ εἰς Κορφούς, διότι εἶναι καλοὶ διδάσκαλοι τῶν γλωσσῶν καὶ εἶναι καὶ οἰκονομία εἰς τὰ ἔξοδα. Δώσετε λοιπὸν τὰς διαταγάς σας, διότι εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι θέλουν τὸν στείλει. Ἔγραψα καὶ εἰς Ἀγγλίαν, νὰ εἴπωσι πρὸς τὸν κύριον Βενθάμ, ὅτι εἶναι καὶ δεύτερος υἱὸς τοῦ μακαρίτου, καὶ ἠμπορεῖ μετὰ δύο χρόνους νὰ τὸν ζητήσῃ, ἂν ἔχῃ πάντοτε τὴν θέλησιν. Αὐτὸς ὁ φιλέλλην σοφὸς ἔλαβεν ἀκόμη ἄλλους δύο νέους, υἱοὺς πεσόντων ἐνδόξως εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ὑπὲρ πίστεως καὶ ἐλευθερίας, καὶ τοὺς ἀνατρέφει μὲ ἔξοδά του.

Νέα τῆς πατρίδος μας δὲν ἔχομεν. Ἡ φθορὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὴν θάλασσαν ἐστάθη πολλὴ καὶ μεγάλη, καὶ εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸ ἐρχόμενον νὰ βάλῃ δυνάμεις, ὡς ἐφέτος, ἐπειδὴ τὸν λείπουν οἱ ναῦται, καὶ οἱ ξένοι πολλὰ παθόντες δὲν θέλουν ὑπάγει νὰ χάνωσι τὴν ζωήν των διὰ ὀλίγα χρήματα. Ὁ ἀποκλεισμὸς τῶν φρουρίων Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου διελύθη διὰ νέας διχονοίας τῶν ταραχοποιῶν Πελοποννησίων, ἀλλ' ἔχω δοθέντα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ ἐλπίζω, ὅτι ἢ ἡσύχασαν ἢ ὀγλήγορα θέλουν ἡσυχάσει, καὶ ἀφ' οὗ ἐμβῇ ἡ τάξις, θέλει ἀνανεωθῇ καὶ ἡ πολιορκία. Φέρονται κακὰ οἱ συμπατριῶταί μας, πλὴν καὶ ἡ Εὐρώπη ἡ τόσον φωτισμένη ἤθελεν εἶναι ἥσυχος, ἂν ἔλειπαν αἱ μπαγιονέτται; Ὅταν πολλοὶ εἶναι εἰς τὰ πράγματα, καὶ σοφοὶ ἂν εἶναι ὅλοι, πάλιν εἶναι ὄχλος, καὶ πίπτουν εἰς τὰ αὐτὰ λάθη καὶ σφάλματα τοῦ χυδαίου λαοῦ καὶ εἰς χειρότερα.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν. Ἐγὼ δὲ σᾶς ἐπιθυμῶ ὑγίειαν καὶ μένω

1825 Ἰανουαρίου 7/19 ἐκ Πεισῶν.

Ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

182

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. ΣΤ', 13)

Σεβασμιώτατε.

Τέλος πάντων, διὰ τῆς θείας βοηθείας καὶ τῆς ἐθνικῆς δραστηριότητος κατωρθώθη τὸ μέγα ἔργον, ἡ παντελὴς πτῶσις τῶν ταραξιῶν, καὶ ἡ Διοίκησις ἄρχισε νὰ τρέχῃ ἀνεμποδίστως τὸν δρόμον της. Παρομοίαν ἀγγελίαν ἔμελλα νὰ σᾶς κοινολογήσω πρῶτος ἐγώ, ἀλλ' αἱ πολυειδεῖς ἀσχολίαι μου καὶ ἡ καταπολεμήσασά μας ἐφέτος κινδυνώδης ἀρρωστία μ' ἐμπόδισαν ἀπὸ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας μου καὶ ἀντὶ νὰ γράψω, πρέπει νὰ ἀπαντήσω εἰς τὸ ἀπὸ ιβ'/κδ' Δεκεμβρίου γράμμα σας, τὸ ὁποῖον ἀνέγνωσα μετὰ προσοχῆς καὶ εὐχαριστήσεως, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἰδοὺ ἀπαντῶ τακτικῶς.

Καὶ οἱ θαλάσσιοι Ἕλληνες καὶ οἱ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἔκαμαν ἐφέτος τὸ χρέος των. Διότι οἱ μὲν πρῶτοι ἐθριάμβευσαν διὰ θαλάσσης καὶ οἱ δεύτεροι ἐματαίωσαν κατὰ πάντα τὸ διὰ ξηρᾶς σχέδιον τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ὁποῖος ἐφέτος δὲν ἀξιώθη μήτε ἀπὸ μακρὰν νὰ ἰδῇ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. Ἡ Διοίκησις, κατὰ τὴν παρατήρησιν τῆς Πανιερότητός σου, αἰσθάνθη πόσον οὐσιώδες εἶναι ἡ ἐκφύλισις τῶν ἐχθρῶν ἀπὸ τὴν καρδίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἰδιωφελεῖς ὅμως καὶ μικρόνοες ἄνθρωποι παρέλυσαν τὰ σωτήρια σχέδια τῆς Διοικήσεως, τὴν ὁποίαν ἀνάγκασαν νὰ προσκαλέσῃ εἰς Πελοπόννησον τοὺς ἐν Ἀμπλιανῇ καὶ Μαραθῶνι νικητάς, καὶ ἀντὶ νὰ δαπανηθῇ ὁ πολύτιμος χρόνος τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ χρήματά των εἰς τὴν ἐκπολιόρκησιν τῆς Εὐρίπου καὶ τῶν Πατρῶν, ἐξωδεύθησαν κατὰ τῆς πολυκεφάλου ὕδρας τῆς ἀνταρσίας. Ἀλλ' ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπον, οἱ ἀγῶνες τῆς Διοικήσεως ἐστεφανώθησαν μὲ λαμπρὰ ἀποτελέσματα, διότι κατεκρημνίσθησαν οἱ ἀντάρται, τῶν ὁποίων τὸ περισσότερον μέρος φυλάττεται εἰς Ὕδραν, διὰ νὰ ὑπαχθῇ εἰς δίκην, οἱ δὲ φυγόντες ἐξ αὐτῶν δὲν ἐμποροῦν πλέον νὰ ταράττουν τὴν Πελοπόννησον.

Τὰ ἀνωτέρω περιστατικὰ ἀνέβαλαν μὲν τὴν κατὰ τῶν Πατρῶν ἐμβριθῆ ἐκστρατείαν, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐμπόδισαν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκστρατεύω μόνος μου, διότι οὕτως ἠθέλησεν ἡ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Διοίκησις, καὶ ἐλπίζω, μὲ τὴν εὐχήν σου καὶ μὲ τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων μας, νὰ στεφανωθῇ καὶ τοῦτό μας τὸ ἐπιχείρημα μὲ εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα, μ' ὅλον ὅτι ἐφέτος ὁ ἐχθρὸς φαίνεται δραστηριώτερος ἀπὸ πέρυσι, διότι πρὸ ἑβδομάδος ἐφάνη εἰς τὰ Μοιθωνοκόρωνα ὁ στόλος τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐξεβαρκάρισε στράτευμα. Ἀλλὰ καὶ ὁ στόλος μας ἐξέπλευσε, καὶ ἡ Πελοπόννησος γέμει ἀπὸ στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νὰ γνωρίσουν καὶ αὐτοὶ τοὺς ὑπερηφάνους Αἰγυπτίους, οἱ ὁποῖοι ἐπιστηρίζονται καὶ εἰς ὅσα ἐφέτος ἑτοιμάζονται εἰς τὴν Ἀλβανίαν καὶ Ἤπειρον. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἐλπίζω νὰ σοὶ ἀποκριθῶ καλύτερον καὶ πραγματικώτερον ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῶν Πατρῶν.

Ἀνέγνωσα μὲ εὐχαρίστησιν ὅσα γράφεις πρὸς τὸν ἀνάξιον Ὀδυσσέα. Τὸ ἴδιον ἔκαμα καὶ ἐγὼ πρὸς τὸν διεφθαρμένον τοῦτον ὁμογενῆ. Ἀλλὰ καὶ λόγοι καὶ γράμματα καὶ πράγματα δὲν ὠφέλησαν, μήτε ἠμποροῦν νὰ ὠφελήσουν εἰς ἄνδρα τόσον σκληροτράχηλον. Εἶναι ψεῦδος, ὅτι τὸν ἐτυφέκισαν, καὶ συκοφαντία ἀναίσχυντος, ὅτι ἐκηρύχθη βραβεῖον διὰ νὰ δολοφονηθῇ. Ἀλλὰ τὸ ἀθῷον αἷμα τῶν μακαρίτων Νούτσου καὶ Παλάσκα καὶ τόσων ἄλλων κοινωφελῶν πατριωτῶν τὸν καταδιώκει, καὶ ἴσως ὀγλήγορα θὰ ἀκούσωμεν, ὅτι ἐπῆγε τὸ κεφάλι του εἰς Κωνσταντινούπολιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐτόλμησεν ὁ ἀνόητος νὰ συναποκρίνεται.

Ὑπόληψιν καμμίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχει καὶ κατώρθωσεν, ὡς ὁ διδάσκαλός του Ἀλῆ πασᾶς, νὰ μισῆται καὶ ἀπὸ τοὺς οἰκείους του. Κανεὶς φρόνιμος ὁμογενὴς δὲν καταδέχεται πλέον νὰ ἔχῃ σχέσεις μὲ αὐτόν, καὶ κατήντησε νὰ ὁδηγῆται ἀπὸ τυχοδιώκτην τινὰ Ἄγγλον, ὀνόματι Τρελώνην. Ἡ Διοίκησις ἐδέχθη ὡς ὑπογραμμὸν τὸ φέρσιμον φιλοστόργου πατρός, ἀλλ' ἐξαντλήθη ἡ ὑπομονή της, καὶ ἡ ἀσφάλεια τῶν Ἑλλήνων ἀπαιτεῖ σφοδρότερα μέτρα. Ἀρκοῦν νομίζω τὰ ἀνωτέρω περὶ τοῦ ἀναξίου τούτου ὁμογενοῦς, καὶ ἡ Πανιερότης σου δὲν θὰ μᾶς κάμῃς τὸ ἄδικον νὰ δώσῃς περισσοτέραν πίστιν εἰς τοὺς ἔξω τῶν πραγμάτων ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι κρίνουν ἀπὸ ἀτελῆ διδόμενα.

Μανθάνομεν καὶ ἀλλαχόθεν τὰς ἐλπίδας τῶν φιλοτούρκων καὶ τὰ σχέδιά των, καὶ πρὸ πολλοῦ ἐπληροφορήθη ἡ Διοίκησις, ὅτι ἡ Ἀγγλία μόνη εἶναι ἱκανὴ καὶ νὰ μᾶς σώσῃ καὶ νὰ μᾶς ἀφανίσῃ· ὅθεν ἔλαβε τὰ πρέποντα μέτρα, διὰ νὰ μὴ δυσαρεστηθῇ ἡ μεγαλοδύναμός της Διοίκησις. Εὑρέθημεν καὶ ἄλλοτε εἰς μεγαλυτέρους κινδύνους καὶ μὲ ὀλιγώτερα μέσα, καὶ ὅμως χάρις εἰς τὸν Θεὸν ἐθριαμβεύσαμεν. Ἐλπίζομεν ἄρα νὰ θριαμβεύσωμεν καὶ ἐφέτος καὶ νὰ καταισχυνθοῦν καὶ οἱ ἐχθροί μας καὶ οἱ φίλοι των. Τοὺς δευτέρους τούτους φοβούμεθα περισσότερον, διότι βοηθοῦν τὸν ἐχθρόν μας καὶ ἔπειτα μᾶς ἐμποδίζουν ἀπὸ τὸ νὰ διαυθεντευθῶμεν κατὰ τῆς ὑπὲρ Τούρκων συμμαχίας των. Μ' ὅλην ὅμως τὴν κρίσιμον τούτην θέσιν μας, ἐθριαμβεύσαμεν πέρυσι καὶ ἐλπίζομεν ἐφέτος νὰ κατορθωθῇ τὸ ἴδιον.

Καὶ οἱ συνδιοικηταί μου καὶ ὁ ἀδελφός μου σ' εὐχαριστοῦν καὶ διὰ τὰς εὐχὰς καὶ διὰ τὰς συμβουλάς σου, τὰς ὁποίας μὴ μᾶς στερῇς καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, διότι ἐγὼ εἶμαι

Προθυμότατον τέκνον σου
Γεώργιος Κουντουριώτης

23 Φεβρουαρίου 1825 ἐν Ναυπλίῳ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

183

(ΓΑΚ, Χφ. 10, σσ. 1-3) [1]

Πρὸς τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Ἰγνάτιον εἰς Πίσαν τῇ ἄνω (25 Μαρτίου 1825).

Ἔχομεν τὴν τιμὴν ν' ἀποκριθῶμεν εἰς τὰ σεβάσμια γράμματά σας, τὰ κατὰ τὴν 23 καὶ 24 τοῦ παρόντος μηνὸς ἐγχειρισθέντα μας παρὰ τοῦ κυρίου Δημ. Κυριτζίδου, καὶ ἐχάρημεν εὐαγγελισθέντες τὰ τῆς εὐκταίας μας ὑγιείας σας αἴσια.

Καὶ ἡμεῖς ἐπεθυμούσαμεν νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὰ Παρίσια μέρος τοῦ δανείου διὰ τὰ ὁποῖα ἤθελε φέρει ἠθικὰ ἀποτελέσματα, ἠναγκάσθημεν ὅμως νὰ τὸ ἀποβάλωμεν διὰ τὰς προαναφερθείσας αἰτίας. Ἐὰν τὸν καιρόν, καθ' ὃν διεπραγματευόμεθα ἐδῶ τὸ δάνειον, δὲν ἦσαν αἱ εἰδήσεις τῶν ταραχῶν, τὰς ὁποίας οἱ ἀντάρται εἶχον διεγείρει εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἠθέλαμεν ἐπιτύχει συμφωνίας πολλὰ ὠφελιμωτέρας καὶ ἀπ' ἐκείνας τοῦ περυσινοῦ δανείου, ἐπειδὴ ἡ Ἑλλάς, ἐξαιρουμένων αὐτῶν τῶν ἐσωτερικῶν ἀκαταστασιῶν, ηὑρίσκετο ἐφέτος εἰς κατάστασιν πολλὰ λαμπροτέραν παρὰ ποτέ, καὶ ἃς ἔχουν τὸ ἀνάθεμα καὶ τὴν κατάραν τῆς Πανιερότητός σας οἱ αἴτιοι. Καὶ μ' ὅλον ὅτι τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος τώρα, Θεοῦ εὐδοκίᾳ, ἡσύχασαν καὶ ἡ σεβαστή μας Διοίκησις ἐθριάμβευσε κατὰ τῶν ἀντιπατριωτῶν, αἱ ἐθνικαί μας ὁμολογίαι εἶναι πάντοτε ξεπεσμέναι ἀπὸ 5 ἕως 7%, καὶ τοῦτο ἐπειδὴ οἱ γνωστικοὶ ἄνθρωποι, ἔχοντες τὸ περυσινὸν παράδειγμα, φρονοῦσιν ἐδῶ καὶ φοβοῦνται ἐν ταὐτῷ, μήπως οἱ προδόται τῆς πατρίδος Ζαΐμης, Λόντος, Δεληγιανναῖοι, Σισίνης καὶ Κολοκοτρώνης δὲν παιδευθοῦν μὲ θάνατον, ποινή, ἥτις εἶναι ἀνάλογος μὲ τὸ ἔγκλημά των, καὶ ἐάν, ὡς ἡ Πανιερότης σας νομίζετε, οἱ εἰρημένοι συγχωρηθοῦν καὶ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐμποροῦν νὰ ξεπέσουν αἱ ἐθνικαὶ ὁμολογίαι καὶ ἕως 20%, χωρὶς νὰ ἐξεύρωμεν καὶ τὰ λοιπὰ ἐπακόλουθα, τὰ ὁποῖα ἤθελε φέρει μία γλυκύτης τόσον σκανδαλώδης καὶ ἐπιβλαβής. Στοχαζόμεθα, Πανιερώτατε, ὅτι ἡ πολιτικὴ δὲν ἐπιδέχεται μετριότητα καὶ συμπάθειαν πρὸς ὅσους ἐπιχειρίζονται νὰ ἀναποδογυρίσωσι τὰς νομίμους διοικήσεις, διότι ὅσαι αὐταὶ ἐμεταχειρίσθησαν ἐχάθησαν διόλου, καθὼς καλώτατα ἐξεύρομεν, ὡσὰν ὁποὺ οἱ νόμοι, οἵτινες γίνονται διὰ τὴν στερέωσιν τῆς διοικήσεως καὶ ἐπομένως διὰ τὴν διατήρησιν τῆς κοινῆς εὐτυχίας καὶ ἡσυχίας, ὀφείλουσι νὰ ἐκτελῶνται μὲ ὅλην τὴν αὐστηρότητα. Ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ παράδειγμα τῶν Μεξικανῶν, τῶν ὁποίων τὸ δάνειον ἐδῶ ἀνέβη ἓν 8% εὐθὺς ὅπου ἦλθεν ἡ εἴδησις τοῦ σκοτωμοῦ τοῦ Ἰδορβίδου καὶ ἔκτοτε ἐστερεώθησαν τὰ αὐτὰ φόντα των, τὸ ὁποῖον δὲν σημαίνει ἄλλο, εἰμὴ ὅτι ἡ Διοίκησίς των ἔχει δύναμιν καὶ δραστηριότητα, καὶ τοῦτο τοὺς ἔδωσε μεγάλην ὑπόληψιν κοντὰ εἰς τὰς ξένας

---

1. Τεῦχος χάρτινον ἐκ σσ. 116, κολοβόν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτοῦ ἀπεσχισμένον. Περιέχει τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ 25 Μαρτίου 1825 μέχρι 19 Σεπτεμβρίου 1826. Ἐπὶ τῆς δερματίνης σταχώσεως σημειοῦται: «Ἀρ. 5» (τῶν πρωτοκόλλων τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι σέβονται τοὺς δυνατοὺς καὶ καταφρονοῦν τοὺς ἀδυνάτους.

Δὲν ἔχομεν τὴν παραμικρὰν ἀμφιβολίαν, ὅτι ἡ σεβαστὴ Διοίκησίς μας θέλει ἐπικυρώσει προθύμως καὶ εὐχαρίστως τὸ νέον δάνειόν μας, ἐπειδὴ δὲν παρέβημεν τελείως τὰς διαταγάς της, μάλιστα τὸ ἐκτελέσαμεν συμφερωτέρως καὶ ἀπὸ τὴν ἄδειαν, τὴν ὁποίαν μᾶς εἶχε δώσει.

Ὀρθῶς στοχάζεται ἡ Πανιερότης σας, ὅτι ἀπὸ μόνον τοὺς βάλτους καὶ τοὺς λόγγους τῆς Ἑλλάδος μας ἐμποροῦν νὰ πληρωθοῦν, ὄχι μόνον αὐτὰ τὰ δάνεια, ἀλλὰ καὶ πολλὰ περισσότερα. Τοιαῦτα καὶ ἄλλα παρόμοια ψάλλομεν καθημερινῶς εἰς τοὺς δανειστάς μας, πλὴν αὐτοὶ καὶ νὰ ἐγνώριζαν τὰ ἐκθετόμενά σας, καθὼς τὰ γνωρίζομεν ἡμεῖς ὁπωσοῦν, τοῦτα τὰ στοχάζονται ὡς πράγματα μερικὰ καὶ δευτέρας σκέψεως· ἔχουσι δὲ διὰ θεμελιώδες καὶ οὐσιῶδες τὴν ἐσωτερικὴν ἡσυχίαν καὶ ὁμόνοιαν καὶ τὴν στερέωσιν τῆς Διοικήσεως, τὰ ὁποῖα δὲν ἐμποροῦν νὰ διαρκέσωσιν ἐν ὅσῳ οἱ φατριασταί, νικηθέντες καὶ πιασθέντες, μένωσιν ἀτιμώρητοι.

Διὰ τὰς ἀκαταστασίας, τὰς ὁποίας οἱ κοτζαμπασῆδες διήγειραν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθ' ἣν στιγμὴν ἡμεῖς ἐδῶ διεπραγματευόμεθα τὸ δάνειον, ἂν δὲν μετεχειριζόμεθα τὸ στρατήγημα τοῦ νὰ κινήσωμεν τὴν ἔριδα μεταξὺ Ἄγγλων καὶ Γάλλων, δὲν ἐγίνετο τίποτε. Δὲν τὸ λέγομεν διὰ νὰ καυχηθῶμεν πρὸς τὴν Πανιερότητά σας, ἀλλ' ἁπλῶς ἐκθέτομεν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὁ ζῆλός μας, ἡ ἄκρα ἀκουρασία μας καὶ ἡ τιμιότης μας ὑπερέβησαν ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ δὲν ἠξεύρομεν ἂν ὁ καλύτερος πατριώτης ἤθελε κάμει περισσότερόν τι. Ἐὰν πάλιν κατὰ δυστυχίαν ἤθελεν ἔλθει ἐδῶ κοτζάμπασής τις καὶ ἄλλοι ὅμοιοι τοῦ Περρούκα, ἀγνοοῦμεν τί ἤθελε γίνει. Ὁ εἰρημένος Περρούκας, ἀφ' οὗ ἔμαθε τὴν πτῶσιν τῶν συντρόφων του, ἄφησε τὴν Γενεύην καὶ τώρα διατρίβει εἰς τὰ Παρίσια. Δὲν ἐξεύρομεν εἰς τὸ ὕστερον ποῦ θὰ ὑπάγῃ.

184

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 2748)

Φίλτατέ μοι Πρίγκιψ.

Καὶ προλαβόντως καὶ ἐσχάτως, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἐντεῦθεν τοῦ Κυριτζίδου διὰ Λόνδραν, εἶχα γράψει τῇ Ἐκλαμπρότητί σου, εἰδοποιῶν κατὰ χρέος ὁμογενείας τοὺς ἰδιωφελεῖς σκοποὺς τοῦ βδελυροῦ πλάνου αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος πρόσχημα ἔχων τὸν περὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ζῆλον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον μετέχει ὅσον οἱ Ἑβραῖοι, κατήντησεν ὡς καὶ αὐτὴν τὴν εἰς Λόνδραν δεπουτατζιόνε νὰ θεωρῇ ὡς ἕρμαιον ἰδιαιτέρων στοχασμῶν ἀφορώντων εἰς ἀτομικὸν κέρδος καὶ εἰς εὐχαρίστησιν τῆς δοξομανίας καὶ τοῦ τύφου του. Καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνων τὰ αὐτά, σπεύδω διὰ τοῦ παρόντος μου νὰ γνωστοποιήσω, ὅτι ὁ μόνος σκοπὸς τῆς εἰς Λόνδραν ἀποστολῆς αὐτοῦ τοῦ περιτρίμματος τῆς ἀγορᾶς ἔχει βάσιν τὸ νὰ μεταβάλωσι τὸν τρόπον καὶ τὸν τόπον τῆς διαπορθμεύσεως τοῦ δανείου, καὶ μέχρι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοῦδε ἐμβιβαζόμενον διὰ Ζακύνθου νὰ τὸ μεταφέρωσιν εἰς τὴν Λιβόρνον καὶ διὰ τῶν Μοσπινιώτων νὰ ἐμβάζωνται εἰς Πελοπόννησον. Ἡ ἐπιχείρησίς του αὐτὴ ἂν εὐδοκιμήσῃ, καὶ ἂν ἴσως οἱ εἰς Λόνδραν δεπουτᾶτοι ἤθελον ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ἀναγνωρίζωσι μίαν ἄλλην Ἀρχὴν εἰς Πίσαν καὶ νὰ θεωρῶσι τὰ ἀπὸ Πίζης καὶ Λιβόρνου γραφόμενα καὶ εἰσηγούμενα ὡς χρησμοὺς καὶ ὡς διαταγὰς τῆς κεντρικῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως καὶ ἤθελον ἀποφασίσει τὴν μετάθεσιν αὐτὴν τοῦ τόπου δι' οὗ νὰ ἐμβάζεται τὸ δάνειον εἰς χεῖρας τῆς Διοικήσεως, τότε, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θέλουν γίνει καταχρήσεις καὶ ἐμπορικαὶ ὑπέρογκοι σπεκουλατζιόναι ἐπάνω εἰς τὴν ἀπὸ Λόνδρας ἕως ἐδῶ καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἕως εἰς τὴν Πελοπόννησον διαπόρθμευσιν τῶν χρημάτων, θέλει καταντήσει ἡ αὐτοψήφιστος εἰς Πίσαν κεφαλὴ τῆς Διοικήσεως νὰ μὴν εἶναι πλέον κεφαλὴ χιμαιρώδης, ἀλλ' ἔχουσα εἰς τὴν ἐξουσίαν της τὴν διάθεσιν τόσης ποσότητος χρημάτων, νὰ ἄγῃ καὶ νὰ φέρῃ ἐντεῦθεν τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ σᾶς κρατῇ ἀπὸ τὴν μύτην, κατὰ τὸν κοινὸν λόγον.

Οἱ εἰς Λόνδραν δεπουτᾶτοι τῷ ὄντι ἐφάνησαν πραγματικῶς, ὅτι ἦσαν ἄξιοι τῆς τοιαύτης οὐσιωδεστάτης ὑπουργίας καὶ εἶναι ἀξιέπαινοι, ἐπαινετὴ δὲ μᾶλλον ἡ σεβαστὴ Διοίκησις ἡ ἐγκρίνασα καὶ ἐκλέξασα αὐτοὺς εἰς τοιοῦτον ἔργον· ἀλλ' ὅταν, ἀπατώμενοι ἀπὸ τὰς ἐπιφανείας τῶν πραγμάτων καὶ προκατειλημμένοι ἀπὸ προλήψεις σφαλερὰς περὶ ὑποκειμένων τῶν ὁποίων ὁ καιρὸς καὶ τὰ πράγματα καθημέραν ἀποδεικνύουσιν ἀπατεῶνας, τότε ἀνάγκη νὰ φωτισθῶσιν ἀπὸ μέρους τῆς σεβαστῆς Διοικήσεως, πρὸς τὴν ὁποίαν μόνην ἀνάγκη νὰ ἀπευθύνωσιν ὅλας των τὰς πράξεις καὶ τῆς ὁποίας μόνης τὰς διαταγὰς καὶ εἰσηγήσεις πρέπει νὰ διατηρῶσι καὶ νὰ σέβωνται, χωρὶς νὰ ἀντιπερισπῶνται ἔνθεν κἀκεῖθεν ἀπὸ ὁδηγίας ἀνθρώπων, καὶ τοιούτων μάλιστα βδελυρῶν ἀπατεώνων, μακρὰν τῆς Πατρίδος ἡδυπαθούντων καὶ τρυφώντων καὶ αὐτοχειροτονήτων διαιτητῶν τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος. Ἐν ὅσῳ ἡ Διοίκησις ἦτον τὸ ὄνομα μόνον τοιαύτη, πραγματικῶς δὲ ἕνα τέρας ἀλλόκοτον, μία ὕδρα πολυκέφαλος ἀναρχίας, τότε καὶ οἱ ἐγγύθεν καὶ οἱ πόρρωθεν ἄλλος ἄλλην διοίκησιν ἐν τῇ Διοικήσει ἠγωνίζετο νὰ μορφώσῃ διὰ τέλη ἴδια· καὶ οἱ μὲν ἐγγὺς λέγοντες καὶ πράττοντες, οἱ δὲ μακρόθεν γράφοντες καὶ σχέδια ἐκθέτοντες ἐσκευωροῦσαν τὴν ἀψηφισίαν, τὴν ἀπείθειαν καὶ τὴν καταφρόνησιν πρὸς τὴν νόμιμον Διοίκησιν, καυχώμενοι ὅτι εἶναι ζηλωταὶ καὶ σοφοὶ ὁδηγοὶ καὶ σύμβουλοι τῆς Ἑλλάδος. Ἀφ' οὗ ὅμως, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, οἱ εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς ἑλληνικῆς Διοικήσεως ἐφάνησαν, ὅτι ἀριστίνδην καὶ νομίμως ἐκλέχθησαν ἀπὸ τὸ Γένος καὶ κατώρθωσαν μετὰ τόσους καὶ τόσους πολυειδεῖς καὶ μεγάλους ἀγῶνας νὰ καταστήσωσι σεβαστὴν καὶ ἀληθινὴν Διοίκησιν, ἤδη πλέον πῶς τολμῶσιν, ἅτε ἀπατεῶνες, νὰ ἐξακολουθῶσι τὸ σύστημα τῆς ἀπάτης, καὶ νὰ κομπάζωσιν, ὅτι ἀπὸ τὴν Πίσαν κατορθοῦνται ὅλα καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, ὅτι ἡ Πίσα ἂν ἔλειπεν, ἐχάνετο ἡ Ἑλλάς, ὅτι αὐτὴ χρεωστεῖ τὴν ὕπαρξίν της εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Ἰγνατίου, ὅτι ὅλα, ὅσα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦδε ἐπράχθησαν καλά, αὐτὰ ἦσαν καθ' ὁδηγίαν ἐκείνου, ὅσαι δὲ συμφοραὶ καὶ δυστυχήματα ἔγιναν, ἔγιναν ἀπ' ἐναντίας τῶν συμβουλῶν του; Περὶ τούτων, διὰ νὰ λάβετε ἐντελῆ πληροφορίαν, ἐρωτήσατε τὸν κύριον Πολυχρονιάδην. Ὁ ἀπατεὼν αὐ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸς πῶς τολμᾷ καὶ ἀποστέλλει εἰς Λόνδραν ἐπίτηδες ἄνθρωπον, καὶ τοιοῦτον οἷος ὁ Κυριτζίδης, παιδάριον φλύαρον, τὸ ὁποῖον καθημέραν ἐξεμοῦσε μυρίας βλασφημίας κατὰ τῶν μελῶν τῆς ἐνεστώσης Διοικήσεως ἀναφανδόν, καὶ ἦτον φατριαστὴς τῶν ταραχοποιῶν καὶ ἀνταρτῶν, καὶ περὶ τούτου ἂς ἐρωτηθῇ ὁ κύριος Πολυχρονιάδης, τὸ τοιοῦτον λέγω ἀνόητον, κακοηθέστατον παιδάριον, πῶς ἐπανθαδιάζει ὁ καλόγερος αὐτὸς καὶ τὸ στέλλει εἰς Λόνδραν, σκοπεύων νὰ κατορθώσῃ διὰ μηχανορραφιῶν τοὺς βδελυροὺς σκοπούς του, καὶ ἔχει εἰς Λόνδραν ἓν τοιοῦτον οὐτιδανὸν ὄργανον τῶν σκευωρημάτων του, νὰ διέπῃ τὴν μεγίστην ὑπόθεσιν τοῦ δανείου καὶ νὰ ἠξεύρῃ τὰ πρακτικὰ τῆς δεπουτατζιόνες αὐτὸς πρὸ τῆς σεβαστῆς Διοικήσεως;

Ἀνάγκη φίλτατέ μου, καὶ πᾶσα ἀνάγκη, τὸ εἶπα καὶ τὸ ἐπαναλέγω, νὰ λείψωσι διόλου εἰς τὸ ἑξῆς αὐτοὶ οἱ soidisant προστάται τοῦ Γένους, καὶ νὰ κοπῇ ἀπὸ αὐτοὺς κάθε ἐνδόσιμον τοῦ νὰ σφετερίζωνται τὰ δικαιώματα τῶν διοικητῶν τοῦ Γένους. Τὸ Γένος σήμερον, θείᾳ βοηθείᾳ, ἔχει τοὺς ἀληθινοὺς καὶ νομίμους του κυβερνήτας, αὐτοὶ μόνοι ἔχουν καὶ τὸ δικαίωμα, καὶ τὴν ἰσχύν, καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὸν ἀληθῆ ζῆλον, ὥστε νὰ κυβερνῶσι σοφῶς τὸ εἰς τὰς χεῖράς των ἐμπιστευμένον σκάφος τῆς Πατρίδος. Ὁ καθείς, καθὸ μέλος τῆς Πατρίδος, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προβάλλῃ ὅσα τὸν φαίνονται χρήσιμα εἰς τὸ κοινόν, ἀλλ' εἰς τὴν νόμιμον διοίκησιν μόνον, καὶ ὄχι ἀλλοῦ. Καθὼς ἤδη καὶ ἐγὼ ὡς ὁμογενὴς νομίζω, ὅτι δὲν σφάλλω, ἂν προβάλλω διὰ τῆς Ἐκλαμπρότητός σου πρὸς τὴν σεβαστὴν Διοίκησιν τὴν ἰδέαν μου τὴν παρακατιοῦσαν.

Διὰ πολλοὺς λόγους εὐσυμπεράστους, ὕστερον ἀπὸ ὅσα ἀνωτέρω ἐγράφησαν, ὠφέλιμον ἤθελεν ἦτον, κατ' ἐμὴν κρίσιν, ἂν διωρίζετο ἀπὸ τὴν σεβαστὴν Διοίκησιν τρίτος, ἐλλείψαντος, ὡς ἠκούσαμεν, τοῦ Ζαΐμη, ἤ, καὶ αὐτοῦ ὄντος, τέταρτος ἐξ ἴσου δεπουτᾶτος ἀνὴρ καὶ ζηλωτής, καὶ τίμιος, καὶ παιδείας μέτοχος, καὶ εἰδήμων πολιτικῶν πραγμάτων, οὐχ ἧττον δὲ καὶ τῶν ἐν Πίσῃ σκευωρημάτων. Ἂν ἐγκριθῇ παρὰ τῆς σεβαστῆς Διοικήσεως ὁ διορισμὸς τοιούτου τινὸς τρίτου ἢ καὶ τετάρτου δεπουτάτου, δὲν ἐντρέπομαι νὰ προβάλω ὡς τοιοῦτον τὸν κύριον Ἰάκωβον Ῥῖζον. Εἶναι περιττὸν νὰ περιγράψω τὸ ἦθος, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἱκανότητα τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Ἐκλαμπρότης σου τὸν γνωρίζεις κάλλιστα, διότι ἐπὶ πολὺν καιρὸν τὸν συνανεστρέφεσο, καὶ ἔφθασε νὰ καταλάβῃς ὁποῖός τίς ἐστιν ὁ διαληφθείς. Αὐτὸς μελετᾷ νὰ καταβῇ κάτω· τὸν σκοπὸν αὐτὸν τὸν εἶχεν ἐξ ἀρχῆς τῆς μεταβολῆς τῶν τῆς πατρίδος πραγμάτων, ἀλλὰ τὸ βάρος τῆς οἰκογενείας του καὶ αἱ οἰκιακαὶ χρηματικαί του ὑποθέσεις τὸν ἐκράτησαν, καὶ τὸν κρατοῦσι μέχρι τῆς ὥρας· ἐλπίζει νὰ διαιτήσῃ ὅπωσοῦν τὰς τοιαύτας του ἰδιαιτέρας ὑποθέσεις καὶ νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν πατρίδα. Ὅθεν, ἂν ἐγκριθῇ παρὰ τῆς σεβαστῆς Διοικήσεως ὁ τοιοῦτος διορισμός του, διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσωσι δαπάναι μάταιαι καὶ ἀργοπορίαι, ἀφ' οὗ καταβῇ, νὰ ἀναγκασθῇ νὰ ἐπαναπλεύσῃ πάλιν, καλὸν ἦτον, στοχάζομαι, τὸ νὰ σταλθῶσι τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα τῆς σεβαστῆς Διοικήσεως, περιεκτικὰ τοῦ διορισμοῦ του, καὶ αἱ ἀναγκαῖαι ἰνστρουτζιόναι, ἐν ὅσῳ διατρί-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βει ἐνταῦθα, ὥστε νὰ μεταβῇ ἐντεῦθεν ταχύτερον εἰς τὸν τόπον τοῦ ὑπουργήματός του.

Εὔχομαι τῇ φιλτάτῃ μοι Ἐκλαμπρότητί σου ἀπὸ καρδίας πᾶσαν εὐτυχίαν ἐν μακροβιότητι.

Ὁ πατὴρ καὶ φίλος σου

τῇ 7 Ἀπριλίου Ν. 1825 *Ἰω. Καρατζᾶς*

Ἐκ Πίζης

P. S. Ἡ ἀπόκρισις νὰ μοὶ σταλῇ
δι' ἧς ὁδοῦ σᾶς ἔρχεται τὸ παρόν μου.

185

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυρ. 2749)

Ἰωάννης Καρατζᾶς πρὸς Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον.

Μεγάτιμέ μοι φίλτατε υἱέ.

Προλαβόντως τρὶς καὶ τετράκις, κατὰ χρέος πατριωτικὸν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πατρικὸν ἰδίως πρὸς τὴν φιλτάτην μοι Ἐκλαμπρότητά σου, ἔγραψα καὶ ἐμμέσως καὶ ἀμέσως τὰ ἐδῶ διατρέχοντα ἐν οἷς, πρὸ καιροῦ, καὶ ἔπειτα ἔγραφον καὶ περὶ Ἰακώβου Ρίζου. Ἤδη δὲ ἀπὸ τὰ αὐτὰ χρέη κινούμενος, σοὶ γράφω, ἀγαπητέ μου, ἐν συντόμῳ τὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ πρὸς ἰδέασίν σου, καὶ σὲ πληροφορῶ, ὅτι καὶ τὰ προλαβόντως γραφέντα καὶ τὰ ἤδη γραφόμενα εἶναι ἡ ἀκριβὴς ἀλήθεια.

Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ἐλθὼν ἀπὸ Βασαραβίαν κατ' εὐθεῖαν εἰς Πίσαν, καθ' ὃν καιρὸν διέτριβον εἰς Φλωρεντίαν, προκατειλημμένος καὶ αὐτός, καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι, καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι πάλαι ποτέ, ἀπὸ ψευδῆ φήμην τῶν ἀρετῶν, τῶν πλεονεκτημάτων καὶ τῆς φιλογενείας τοῦ μισογενοῦς αὐτοῦ μιαροῦ πλάνου, ἀπατηθεὶς καὶ αὐτὸς σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐξώκειλε, καθὼς σᾶς προέγραφον, εἰς τοσοῦτον, ὥστε τὸν ἀπέβαλον διόλου ἀπὸ τὴν συναναστροφήν μου περίπου δύο μῆνας. Γνωρίσας δὲ καὶ αὐτὸς τέλος πάντων, καθὼς καὶ ἡμεῖς ποτε, τὰς πανουργίας, τὴν κουφότητα, τὴν δοξομανίαν καὶ τὰ βρωμερὰ σκευωρήματα τοῦ μιαροῦ αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτόν, καὶ συνελθών, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἔξαφνα, χωρὶς νὰ μὲ προϊδεάσῃ, ἔρχεται εἰς ἐμέ, καὶ πίπτων εἰς τὰ γόνατά μου μὲ δάκρυα ἁπλάστου μεταμελείας, μὲ ἐζήτα συγχώρησιν, ὁμολογῶν, ὅτι ἀπατηθεὶς ἐκ τῶν ὅσων ἤκουσεν ἀπὸ τὰ μιαρὰ στόματά των παρεκτράπη καὶ αὐτός, μὲ τὸ νὰ μὴ τοὺς ἐγνώριζεν ὁποῖοί εἰσι, καὶ ἔσφαλε καὶ ζητεῖ συγγνώμην. Ἔπειτα, μοὶ ἐδιηγήθη τὰ ὅσα, τῷ ὄντι αἰσχρὸν καὶ λέγειν, ἤκουσεν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ κατὰ τῆς Ἐκλαμπρότητός σου καὶ κατὰ τῶν διοικητῶν. Ὤμοσεν αἰώνιον ἀποστροφὴν καὶ μῖσος κατὰ τοῦ μιαροῦ αὐτοῦ πλάνου, μὲ δίκαιόν του. Καθότι τὸν ἠξεύρεις ἡ Ἐκλαμπρότης σου, ὅτι ἀρχίζει μὲ κολακείας καὶ περιποιήσεις, καὶ τελειώνει μὲ περιφρονήσεις καὶ μαλτρατταρίσματα. Τὸ ἴδιον ἔπαθε καὶ ὁ Ἰάκωβος· ἔκοψε κάθε κοινωνίαν μὲ αὐτούς, τοὺς θεατρίζει πανταχοῦ, καὶ σὲ πληροφορῶ, ὅτι δὲν τοὺς ἐπείραξεν ὀλίγον. Ἐν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἑνὶ λόγῳ, ὁ ἄνθρωπος ἄλλαξε διόλου τρόπον, καὶ στερεὸς εἰς τὴν ἀπόφασίν του, φέρεται μὲ τρόπον ἀρεστόν, ὥστε εἶμαι εὐχαριστημένος. Αὐτὸς μελετᾷ νὰ καταβῇ κάτω, προσμένει ἄσπρα ἀπὸ τὴν γυναῖκά του διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ· ἀφοῦ δὲ ἐβγῆκε εἰς τὴν μέσην ἡ διὰ τοῦ Κυρίτζη ἴντριγκα τοῦ κακοπαπᾶ αὐτοῦ, περὶ ἧς σᾶς ἔγραψα πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ἐστοχάσθην, ὅτι ἂν διορισθῇ καὶ ὁ Ἰακωβάκης ἕνας τῶν εἰς Λόνδραν δεπουτάτων, χωρὶς καμμίαν ὑπεροχήν, ἀλλ' ἴσος μὲ τοὺς ἄλλους, τότε ὁ πλάνος αὐτὸς χάνει καὶ αὐγὰ καὶ καλάθια, κόπτονται ὅλα του τὰ ὅπλα καὶ ψοφᾷ ἀπὸ τὸ κακόν του· εὑρίσκει τὸ κιγιαβέτι του παντοχόθεν. Διὰ τοῦτο σᾶς τὸ γράφω καί, ἂν τὸ ἐγκρίνῃς καὶ ἡ Ἐκλαμπρότης σου καὶ τὸ στοχάζεσαι συμφέρον, τότε δείξατε τὸ ἔγκλειστον πρὸς οὓς δεῖ, τὸ ὁποῖον εἶναι ὀστανσίπιλε, καὶ διορίσετέ τον καὶ στείλετε ἐδῶ τὰ γράμματα διὰ νὰ μὴ χάνεται καιρός, ἀπ' ἐδῶ εἰς 20 ἡμέρας πηγαίνει εἰς Λόνδραν. Ἂν δὲν τὸ ἐγκρίνῃς δὲ ἡ Ἐκλαμπρότης σου, δι' οὓς λόγους ἴσως ἀγνοῶ ἐγώ, ἂς μείνῃ ἀνέκδοτον τὸ ἔγκλειστον, καὶ γράψε με ἰδίως ἡ Ἐκλαμπρότης σου τὴν ἰδέαν σου, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐμποδίσω, ἐρχομένων τῶν ἄσπρων παρὰ τῆς γυναικός του. Γράψε μοι ἐλευθέρως, ἀγαπητέ μου, καὶ μὴ διστάζῃς· ἐγώ, ὁ Κύριός μου τὸ γινώσκει, δὲν φροντίζω, εἰμὴ περὶ σοῦ τοῦ ἀγαπητοῦ μοι υἱοῦ, καὶ περὶ τοῦ συμφέροντος τῇ πατρίδι· ἴδιον ἐντερέσσε ἢ σκοπὸν κανένα δὲν ἔχω· ἡ πατρὶς νὰ ἐλευθερωθῇ καὶ ὁ φίλτατός μου Μαυροκορδᾶτος νὰ εἶναι καλὰ καὶ νὰ εὐδοκιμῇ, καὶ ὅλα τ' ἄλλα τὰ ἔχω δεύτερα καὶ τρίτα.

Γράψε με λοιπὸν διὰ τοῦ Πάλη, μέσον Ζακύνθου, διὰ τοῦ Ἀλεξίου Στεφάνου καὶ ἀνεψ. διὰ νὰ μοὶ ἐλθῇ ταχύτερον τὸ γράμμα σου.

Μυριάκις σὲ κατασπάζομαι φίλτατέ μου, καθὼς καὶ ἡ μήτηρ σου σύζυγός μου.

Ὁ διὰ βίου

τῇ 7 Ἀπριλίου Ν. *ὃν οἶδας*

Καὶ ἰδίᾳ σὲ λέγω, ὅτι τὸ τῆς Λόνδρας μὴ τὸ παρατρέξετε, εἶναι χειρότερον τὸ φισάτι αὐτὸ ἀπὸ ὅλας τὰς ἐσωτερικὰς διχονοίας καὶ ἀποστασίας· προλάβετε πρὶν ἀρχίσουν οἱ δεπουτᾶτοί σας, ἀπατώμενοι, νὰ στέλλουν ἄσπρα εἰς Λιβόρνον.

186

(ΓΑΚ, Χφ. 10, σσ. 7-8)

Λουριώτης - Ὀρλάνδος πρὸς Ἰγνάτιον.

Πίσαν. Μητροπολίτῃ Ἰγνατίῳ *Ἐκ Λονδίνου τῇ 12 Ἀπριλίου 1825*

Μετὰ τὸ κατὰ τὴν 25ην Μαρτίου τελευταῖόν μας, ἔχομεν τὴν τιμὴν ν' ἀποκριθῶμεν εἰς τὸ σεβαστὸν ἡμῖν γράμμα σας, τὸ κατὰ τὰς 9/21 τοῦ ἰδίου μηνός, παρὰ τοῦ ὁποίου εἰδοποιηθέντες τὰ καθ' ὑμᾶς αἴσια, χαίρομεν καθ' ὑπερβολήν. Σᾶς εἴμεθα εὐγνώμονες διὰ τὰς ὁποίας εὐαρεστήθητε νὰ μᾶς κοινοποιήσητε εἰδήσεις περὶ Πατρίδος καὶ πληροφορίας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

περὶ τῶν ἀναθεματισμένων ἀνταρτῶν. Ἂν ἡ Σ. Διοίκησις, τώρα ὁποὺ ἐνεδυναμώθη ὁπωσοῦν, παιδεύσῃ καθένα αὐτῶν κατὰ τὸ ἔγκλημά του, ὡς οἱ νόμοι διορίζουσι, θέλει μείνει βέβαια ἀκλόνητος καὶ θέλει προξενήσει τὴν εὐτυχίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐπειδὴ οὕτω θέλει τὴν ἐλευθερώσει διὰ παντὸς ἀπὸ τοὺς φοβερωτέρους ἐχθρούς της. Ἐκ τοὐναντίου, τὰ πράγματα δὲν θὰ ἐμπορέσουν ποτὲ νὰ στερεωθῶσι, διότι τότε φθείρονται καὶ οἱ καλοὶ πολῖται, βλέποντες ὅτι οἱ ἀποστάται, ἀφ' οὗ ἔκαμον κακὰ τόσον μεγάλα εἰς τὴν Πατρίδα, δὲν ἐπαιδεύθησαν ἀξίως τῶν ἐγκλημάτων των. Ὁποιαδήποτε διοίκησις παιδεύει μὲ τὸν θάνατον ἕνα στρατιώτην, ὅστις ἐν καιρῷ πολέμου ἀφήνει τὸν εἰς φύλαξιν ἐμπιστευθέντα αὐτῷ τόπον καὶ λιποτακτεῖ. Δὲν ἐξεύρομεν λοιπὸν ὁποίας ποινῆς εἶν' ἄξιοι οἱ στρατηγοί μας, οἵτινες μετεχειρίσθησαν κατὰ τῆς Σ. Διοικήσεως τὰ παρ' αὐτῆς ἐμπιστευθέντα εἰς αὐτοὺς στρατεύματα καὶ χρήματα διὰ νὰ πολεμήσωσι τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ πολιορκήσωσι τὰς Πάτρας. Βέβαια τὸ φρούριον τοῦτο ἤθελεν ἦτο πρὸ πολλοῦ εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, ἄνευ τῆς ἀποστασίας τοῦ Ζαΐμη καὶ Λόντου, καὶ ἑπομένως ἤθελε γενῶσι τόσαι ἄλλαι πρόοδοι. Ἡ Σ. Διοίκησίς μας εἶναι ἀρκετὰ φρόνιμος, διὰ νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῶν ἀποστατῶν, ὅσον εἶναι ὠφέλιμον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν κοινοποιηθεῖσάν μας γνώμην σας περὶ τοῦ ὑποκειμένου, μετὰ τοῦ ὁποίου ἐκόπη ἡ ἀλληλογραφία σας. Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι ἀρεστὴ εἰς τὸν καθένα, ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ πειράξῃ τόσον τὸ εἰρημένον ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον πατρικῶς καὶ εἰλικρινῶς ἠγαπήσατε ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τὸ ἐπροστατεύσατε τόσον. Τοιοῦτον εἶναι ἐν γένει τὸ φέρσιμον τῶν τωρινῶν ἀνθρώπων, καὶ χρεία ὑπομονῆς.

Ἐδῶ εἶναι γνώμη κοινή, ὅτι ὁ Ὀμὲρ Βρυώνης δὲν θέλει ὑπακούσει ποτὲ νὰ ὑπάγῃ εἰς Θεσσαλονίκην, διότι δὲν εἶναι μωρὸς τόσον, ὥστε νὰ μὴ καταλάβῃ τὸν κίνδυνον, ὅστις τὸν προσμένει ἐκεῖ. Ὅσον δὲ διὰ τοὺς Ἀλβανούς, δὲν πιστεύομεν νὰ ἐμπορέσῃ νὰ συνάξῃ πολλούς, ἐπειδὴ αὐτοὶ νὰ ζητήσουν τοὺς περασμένους καὶ μέλλοντας μισθούς των, καὶ οἱ πασιᾶδες, ὡς ἐξεύρομεν, τόσον εὔκολα δὲν ἐβγάζουν χρήματα, καὶ πολλὰ μάλιστα, μήτε ὁ Σουλτάνος προθυμοποιεῖται νὰ τοῦ στέλλῃ. Ὅπως καὶ ἂν εἶναι, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἡ Σ. Διοίκησίς μας ἔλαβεν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ νὰ ἀπαντήσῃ κάθε ἐπιδρομὴν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ὅτι, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων, θέλει θριαμβεύσει κ' ἐφέτος περισσότερον παρὰ ποτέ.

Μὲ πρῶτον ἐλπίζομεν νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν νὰ κινήσῃ διὰ τὴν σπουδήν του ὁ κύριος Παρθενόπουλος, τὸν ὁποῖον ἀκριβῶς ἀσπαζόμεθα.

Σᾶς προσκυνοῦμεν μὲ ὅλον τὸ σέβας καὶ μένομεν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

187

(ΓΑΚ, Χφ. 10, σελ. 11)

Λουριώτης-Ὀρλάνδος, ἐκ Λονδίνου

Πίζαν. Τῷ Πανιερωτάτῳ Ἰγνατίῳ. *Τῇ αὐτῇ (3 Μαΐου 1825)*

Τοῦ ἐβεβαιώσαμεν τὴν ὑστέραν μας 12 Ἀπριλίου καὶ ἀπεκρίθημεν εἰς τὸ σεβάσμιόν του 3/15 τοῦ ἰδίου, εὐχαριστήσαντές τον διὰ τὰς κοινοποιηθείσας μας εἰδήσεις, τῷ ἐφανερώσαμεν τὴν ὑστέραν στάλσιν χρημάτων εἰς τὴν Ἑλλ. Διοίκησιν, καὶ ὅτι μετὰ 4 ἡμέρας θέλομεν τῇ στείλει καὶ ἄλλο πλοῖον μὲ πολεμοφόδια καὶ ι.λ.π.

188

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. ΣΤ΄ 14)

Σεβάσμιε Ἱεράρχα.

Ἔλαβον καὶ τὰ ἀπὸ 6/18 καὶ 7/19 Μαρτίου γράμματά σας καὶ ἐχάρην καὶ διὰ τὴν ὑγίειάν σας καὶ διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἀγαθῶν σας περὶ ἐμοῦ φρονημάτων, μ' ὅλον ὅτι ἄλλην ἀξίαν δὲν ἔχω, παρὰ ὅτι ἐπιθυμῶ εἰλικρινῶς τὴν εὐτυχίαν τῶν πραγμάτων μας. Ἡ εἰλικρίνεια αὐτὴ ἐστεφάνωσεν ἕως ἐσχάτως μὲ καλὰ ἀποτελέσματα τὰς πράξεις μου, ἀλλὰ μέχρι τέλους δὲν ἐμπορεῖ νὰ ὑπερισχύῃ, καὶ ἐβεβαιώθην περὶ τούτου εἰς τὴν τελευταίαν ἐκστρατείαν μου. Στρατεύματα ἱκανὰ καὶ γνωστὰ διὰ τὴν ἀνδρείαν των, χρήματα περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν καὶ ἄδολος καὶ φιλογενὴς ζῆλος ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀρχηγοῦ, ὑπέσχοντο λαμπρὰ ἀποτελέσματα· ἀλλ' οἱ σπουδάρχαι καὶ ζῶντες ἀπὸ τὴν ἀναρχίαν καὶ ἀταξίαν ἐτρόμαξαν τὴν ὑπερίσχυσιν τῶν νόμων καὶ τῆς εὐταξίας, καὶ ἀντενήργησαν τόσον τεχνικὰ εἰς ὅλας μου τὰς πράξεις, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν καθέδραν τῆς Διοικήσεως, ὅπου καὶ προβλέπων μεγάλα δεινά, ἀναγκάζομαι νὰ ὑπογράψω εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν ἀνταρτῶν καὶ τῶν πρωταιτίων τῶν δυστυχιῶν μας, καὶ οὕτω νὰ ἀναιρεθοῦν ὅσα νόμιμα καὶ σωτήρια ἐπράχθησαν μετὰ τὴν ἄνοδόν μου εἰς τὰ πράγματα, ἐπειδὴ τέλος πάντων πρέπει νὰ σωθῇ ἡ Πατρὶς καὶ νὰ παραβλεφθῇ κάθε ἄλλο μικρότερον ἄτοπον. Οἱ πρωταίτιοι τῆς λιποταξίας καὶ διαλύσεως τῶν στρατοπέδων ἐμετανόησαν ἤδη, διότι θελήσαντες νὰ βλάψουν τὴν ἐδικήν μου καὶ τοῦ κυρίου Μαυροκορδάτου ὑπόληψιν, ἐνήργησαν τὸν ὄλεθρόν των, καὶ αἱ μαγγανεῖαί των ἐκαρποφόρησαν διὰ τρίτους ἄλλους, οἱ ὁποῖοι μεταχειρίζονται καὶ τὴν βίαν κατὰ τῶν ἀντιζήλων των.

Τὰ ἀνωτέρω σᾶς δείχουν εἰς ποίαν κατάστασιν εἶναι τὰ πράγματά μας καὶ ἐὰν ἦτον δυνατὸν νὰ πραχθοῦν ὅσα συνετῶς συμβουλεύετε περὶ τῶν ἐπαναστατησάντων.

Τὰ σχέδια τοῦ Ρούμελη ἐπέτυχον ἕως εἰς ἕνα βαθμόν, διότι ἐνεργεῖ δραστηρίως καὶ χωρὶς ἀντενεργείας, καὶ διότι ἡ παραλυσία τῶν περὶ τὸ Νεόκαστρον πραγμάτων μας καὶ ἄλλα προλαβόντα λάθη εὐκόλυναν τὰς προόδους του, καὶ ὄχι μόνον πολιορκεῖ τὸ Ἀνατολικὸν καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μεσολόγγιον, ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ ἔμβῃ καὶ εἰς τὰ Σάλωνα. Ἀλλ' οἱ λιποτακτήσαντες εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον θὰ ἐπέρασαν ἕως τώρα εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Ἑλλάδα, καὶ καθὼς πολλάκις συνέβη, ἴσως καὶ ἡ λιποταξία αὐτὴ ἐκβῇ πρὸς καλὸν τῆς Ἑλλάδος. Εἰς μόνην τὴν Βοιωτίαν εὐτύχησαν τὰ ὅπλα μας, διότι ἀπεκρούσθη ὁ Τουρκοδυσσεὺς καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν στρατηγὸν Γούραν. Ἐφέτος ἐβοήθησαν τὰ πάντα τὸν ἐχθρὸν καὶ φοβερὰ τρικυμία ἔβλαψε τὸν στόλον καὶ τὰ ἐμπρηστήριά μας· ὅθεν ἦλθεν εἰς ἀκμὴν ὁ αἰγυπτιακὸς στόλος νὰ κινῆται ἐλεύθερα εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλ' ἡ θεία πρόνοια δὲν μᾶς ἐγκατέλειψε καὶ ὁ ἥρως Μιαούλης κατώρθωσε νὰ ρίψῃ τὰ ἐμπρηστήριά του εἰς τὴν Μοθώνην, ὅπου ἐκτὸς δύο φρεγάδων (ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ἦτον δελίνι ρᾶζον), τριῶν κορβεττῶν, πέντε βρικίων καὶ δέκα φορτηγῶν, ἐκάησαν καὶ διάφορα ἄλλα πράγματα καὶ πιθανῶς τὸ περισσότερον μέρος τῆς Μοθώνης καὶ ὅσα εἶχεν ὁ Αἰγύπτιος ἀποταμιευμένα ἐκεῖ, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἐδυνήθημεν ἀκόμη νὰ λάβωμεν αὐθεντικὰς καὶ περιστατικὰς πληροφορίας.

Ὁ βυζαντινὸς στόλος δὲν ἐξέπλευσεν ἀκόμη καὶ ἔχομεν περὶ τὴν Τένεδον τὴν δευτέραν μοῖραν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ γενναίου Σιαχτούρη, ὅστις δὲν κάθεται ἀργός, διότι ἔπιασε διάφορα ἐχθρικὰ καράβια. Παρατηρεῖτε λοιπόν, ὅτι ἕως εἰς τὴν ὥραν ἔχομεν καὶ καλὰ καὶ κακά, καὶ ἐὰν δὲν μ' ἐφόβιζαν αἱ ἐσωτερικαὶ διχόνοιαι καὶ ἡ διαφθορὰ πολλῶν σημαντικῶν ὁμογενῶν μας, ἤθελα τολμήσει νὰ σᾶς προφητεύσω λαμπρὰς νίκας ἀπὸ μέρους τῶν Ἑλλήνων μας.

Ἡ ἐσωτερική μας κατάστασις εἵλκυσεν ὅλην τὴν προσοχήν μας, καὶ διὰ τοῦτο ἀναβάλλομεν κάθε ἐξωτερικόν, ἐπειδὴ εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι ἀπὸ τὴν καλὴν κατάστασιν τῶν ἐσωτερικῶν κρέμαται πρὸ πάντων ἡ σωτηρία μας.

Περὶ Περρούκα καὶ Ὑψηλάντη εἰδοποιήθη καὶ ἀλλαχόθεν ἡ Διοίκησις τί ἐνεργοῦν. Καὶ διὰ μὲν τὸν πρῶτον ἐγράφησαν ἐν καιρῷ τὰ δέοντα· ὁ δεύτερος μᾶς φαίνεται ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνος, καὶ εὐθύς, ὅτε ἄλλαι κατεπείγουσαι φροντίδες μᾶς συγχωρήσουν νὰ ἀνασάνωμεν, θέλομεν ἐνεργήσει τὴν διακήρυξιν.

Ὁ Κεφαλᾶς εἶναι γνωστὸς τοῖς πᾶσι, καὶ ἔχομεν ἱκανὴν ὑπόληψιν εἰς τὴν Αὐλὴν τῆς Ρώμης, ὥστε νὰ μὴ δώσῃ οὐδεμίαν ἀκρόασιν εἰς ἄνθρωπον, μὴν ἔχοντα ὄνομα καὶ σχέσεις μὲ τὴν Ἑλλάδα, ὥστε νὰ ἀπατήσῃ ἐμπείρους πραγμάτων ἀνθρώπους. Βέβαια, δὲν εἶναι καλὸν μήτε νὰ παρρησιάζωνται αὐτοχειροτόνητοι ἀποσταλμένοι, ἀλλὰ πῶς νὰ ἐμποδισθοῦν οἱ ὁμογενεῖς, ὅταν κυριεύωνται ἀπὸ τὸν δαίμονα τοῦ νὰ κινῶνται καὶ νὰ κάμνουν τὸν διπλωματικόν, ἐνῷ δὲν ἐστάθησαν πώποτε ἱκανοὶ μήτε τὰ σπίτιά των νὰ καλοκυβερνήσουν;

Ἔγραψα τὰς εὐχάς σας πρὸς τὸν ἀδελφόν μου καὶ θέλω τῷ τὰς κοινολογήσει καὶ προσωπικῶς, ἐπειδὴ σκοπεύω νὰ περάσω μερικὰς ἡμέρας εἰς Ὕδραν.

Τὰ γράμματά σας ἀναγινώσκω μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μοὶ γράφετε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πάντοτε χωρὶς νὰ συνερίζεσθε, ἐὰν δὲν σᾶς ἀποκρίνωμαι τακτικῶς καὶ ἐὰν δὲν ἐκτελῶνται ἅπασαι αἱ συμβουλαί σας. Ἡ ἀνεκτέλεσίς των εἶναι ἀποτέλεσμα ἀδυναμίας καὶ ὄχι ἀδιαφορίας καὶ ἀμελείας.

Πρὶν τελειώσω τὴν μακρὰν τούτην ἐπιστολήν μου, πρέπει νὰ σᾶς προσθέσω, ὅτι τέλος πάντων ἀπεφασίσθη νὰ ἔμβῃ ἡ πολεμικὴ τακτικὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ διετάχθησαν οἱ ἐν Λονδίνῳ ἀποσταλμένοι μας νὰ μᾶς πέμψουν ὅσον τάχος 4.000 ἐμπειροπολέμους τακτικούς, διὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς παράδειγμα εἰς τοὺς Ἕλληνικούς. Δὲν ἔχετε χρείαν νὰ μάθετε ἀπὸ ἐμὲ πόσον εἶναι σωτήριον τὸ μέτρον τοῦτο, μήτε νὰ παρακαλεσθῆτε, διὰ νὰ συνεργήσετε καὶ ἡ Πανιερότης σας τὸ κατὰ δύναμιν, διὰ νὰ καταφθάσουν οἱ ξένοι τακτικοὶ μίαν ὥραν προτήτερα.

Ἡ πιθανῶς μετ' ὀλίγον ἐλευθέρωσις τῶν ταραξιῶν καὶ ἡ φοβεριζομένη πτῶσις τοῦ Νεοκάστρου, καθὼς καὶ τὰ εὐτυχήματα τοῦ ἐχθροῦ κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, πιθανὸν νὰ ψυχράνουν τοὺς δανειστάς μας. Παρακαλεῖσθε νὰ γράψετε καὶ ἡ Πανιερότης σας τὰ δέοντα, διὰ νὰ μὴν ἐμποδισθῇ τὸ νέον δάνειον. Ἡ εἴσαξις τῆς Τακτικῆς καὶ ἡ ἀγορὰ τῶν φρεγάδων, καθὼς καὶ ὅσα μέτρα λαμβάνει ἡ Διοίκησις θέλουν μᾶς ἀναδείξει νικητὰς καὶ θέλουν ὀργανίσει τὰ πράγματά μας εἰς τρόπον, ὥστε καὶ οἱ δανεισταὶ νὰ ἀσφαλισθοῦν καὶ ἡμεῖς νὰ ἰδῶμεν ἡμέρας εὐτυχεστέρας.

11 Μαΐου 1825 ἐν Ναυπλίῳ

Τέκνον σου εὐπειθὲς
Γεώργιος Κουντουριώτης

('Επὶ τοῦ νώτου): *Τῷ Πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ κυρίῳ Ἰγνατίῳ. Εἰς Πείσας*

189

(ΓΑΚ, Χφ. 10, σελ. 14)

Λουριώτης - Ὀρλάνδος, ἐκ Λονδίνου

Τὴν 16 Ἰουνίου 1825

Πίζα. Μητροπολίτης Ἰγνάτιος. Εἰς ἀπόκρισιν γραφῆς του 15/27 Ἀπριλίου εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εἰδήσεις, ὁποὺ μᾶς δίδει καὶ τῷ δίδομεν καὶ ἡμεῖς ἄλλας.

190

(ΓΑΚ, Χφ. 10, σελ. 17)

Λουριώτης - Ὀρλάνδος, ἐκ Λονδίνου

Πίσαν. Μητροπολίτῃ Ἰγνατίῳ. *Τῇ 24 τοῦ αὐτοῦ (Ἰουνίου 1825)*

Ἀπεκρίθημεν εἰς τὸ γράμμα του 29 Μαΐου Ε.Π. εὐχαριστήσαντές τον διὰ τὰς κοινοποιηθείσας μας εἰδήσεις καὶ μηνύσαντές του τὴν ἐπικειμένην στάλσιν τῶν χρημάτων εἰς Ναύπλιον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

191

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 7)

Κύριε Κόμι.

Μέχρι τοῦδε αἱ εἰδήσεις τῆς Ἑλλάδος δὲν ἦσαν κακαὶ ὡς πρὸς ἡμᾶς, οἵτινες γνωρίζομεν τὸν τόπον, καὶ πόσην ὠφέλειαν ἤθελε δώσει ἡ παράτασις τοῦ καιροῦ εἰς τοὺς ἰδικούς μας, οἵτινες ἔστεκαν εἰς τὴν διαφέντευσιν. Ἐκτὸς τούτου, ὁ Αἰγύπτιος σατράπης ἐπροχώρησεν, ὅπου εὗρηκεν ὀλίγην δύναμιν, πλὴν καὶ κτυπῶντες καὶ κτυπούμενοι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, πάντοτε ἔχασε περισσοτέρους, καὶ πολλάκις ἀπεσύρθη μὲ ἀταξίαν, ὥστε ἂν δὲν ἐλάμβανε νέαν βοήθειαν, ἤθελεν εὑρεθῆ εἰς δεινὰς περιστάσεις. Μ' ὅλον τοῦτο, πάλιν ἡ θέσις του δὲν εἶναι καλή, καὶ ἔπεται νὰ λάβῃ τὰ ἐπίχειρα τῆς αὐθαδείας του. Εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα οἱ Τοῦρκοι ἅμα ἐμβῆκαν καὶ εὐθὺς ἐκλείσθησαν, καὶ ἀφοῦ ἔχασαν πολλούς, ἐβιάσθησαν νὰ ἀναχωρήσωσι μὲ συνθήκην, τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν οἱ ἰδικοί μας, διὰ νὰ ἠμπορέσουν, ἐλεύθεροι ὄντες, νὰ βοηθήσωσι τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. Τὸ Μεσολόγγιον ἀντεστάθη γενναίως. Ἔκαμαν ἐφόδους ὁ μὲν Καπετὰν πασᾶς διὰ θαλάσσης, διὰ νὰ κυριεύσῃ τὸ Βασιλάδι, τὸν λιμένα τῆς χώρας ταύτης, ὁ δὲ Ρούμελης συγχρόνως διὰ ξηρᾶς. Ὁ πρῶτος ἔχασε σαράντα λάντζες καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὁ δεύτερος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματός του τόσον εἰς τὴν ἔφοδον, ὅσον καὶ εἰς μίαν ἔξοδον τῶν Γραικῶν, οἵτινες ἐπέστρεψαν νικηταὶ μὲ πολλὰ ἐφόδια πολεμικὰ καὶ λάφυρα. Χθὲς ἐλάβαμεν ἕνδεκα ἡμερῶν γράμματα τῶν Κορφῶν, καὶ γράφουν ὅτι ἔφθασαν πλησίον τοῦ Μεσολογγίου οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος στρατιῶται, ὅτι συνεννοήθησαν μὲ τοὺς ἐν Μεσολογγίῳ μὲ φωτιές, σημεῖα τῶν Ἑλλήνων τηλεγραφικά, καὶ ὅτι ἐκτύπησαν ἐν καιρῷ τὸν Ρούμελην καὶ τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγήν, καὶ διελύθη ἡ πολιορκία. Προσθέτουν, ὅτι ἄφησεν ὅλην του τὴν ἀποσκευὴν καὶ ἀπεσύρθη εἰς Βραχώρι, ὀκτὼ ὥρας μακρὰν τοῦ Μεσολογγίου, ὅπου δὲν πιστεύω νὰ σταθῇ, ἐπειδὴ δὲν θέλουν τὸν ἀφήσει οὔτε ἐκεῖ ἥσυχον. Γράφουν προσέτι, ὅτι ἔφθασε καὶ μία μοῖρα τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ ἐκτύπησε τὸν Καπετὰν πασᾶν μεταξὺ Πατρῶν καὶ Μεσολογγίου, ὅτι ἀφοῦ τοῦ ἔκαυσαν δύο μεγάλα πλοῖα καὶ τοῦ ἐπῆραν καὶ ἓν μπρίκι, ἐτράπη εἰς φυγήν, καὶ ὅτι μέρος τοῦ στόλου του διεσώθη εἰς τὸν Αὐλῶνα, ὅπου τὸν ἔκλεισαν οἱ ἰδικοί μας. Νομίζω καὶ τὰς δύο ταύτας εἰδήσεις ἀληθεῖς, ἐπειδὴ τὰς περιγράφουν πολλὰ περιστατικῶς, καὶ ἔχομεν καὶ ἀπὸ ἀρχήτερα γράμματα δοθέντα, διὰ νὰ τὰς πιστεύσωμεν.

Δὲν ἀμφιβάλλω εἰς τὸ αἴσιον τέλος τῆς ἐκστρατείας ταύτης, καὶ πεπεισμένος ἡ ἐξοχότης σας, ὅτι τὰ πράγματα θέλουν τελειώσει, καθὼς θέλει ὁ Θεὸς καὶ τὰ προώρισε, καὶ ὄχι καθὼς τὰ θέλουν οἱ ἐχθροί, μένετε ἥσυχος καὶ προσμένετε καλὰ πράγματα, διότι οἱ οἰωνοὶ εἶναι καλοὶ καὶ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τοὺς ἐν Ἔμς φίλους σας, τοὺς ὁποίους καὶ ἀγαπῶ καὶ σέβομαι, εὐχόμενος ἐκ ψυχῆς, ἀσπάζομαι. Οἱ περὶ ἐμέ, ὑγιαίνοντες, σᾶς προσκυνοῦν. Ἐγὼ δὲ μένω

Ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1825 Αὐγούστου 14/26 ἐκ Πεισῶν

192

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 6)

Κύριε Κόμι.

Προλαβόντως Σᾶς ἔδωκα τὰς καλὰς εἰδήσεις τῆς Πατρίδος, αἵτινες βεβαιώνονται ἀπὸ πολλὰ γράμματα Ζακύνθου καὶ Κορφῶν τοῦ χθεσινοῦ ταχυδρόμου. Τὸ ἐγκλειόμενον εἶναι ἴσον γράμματος ἀπὸ Κορφοὺς πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ Μεγάλου Ἁρμοστοῦ, καὶ εἶναι ἀξιοπιστότερον. Αἱ ρηθεῖσαι εἰδήσεις εἶναι ἀπὸ πλοῖα τῶν ξένων Δυνάμεων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὴν νίκην εὐθὺς ἀνεχώρησαν, διὰ νὰ δώσωσιν εἴδησιν εἰς τοὺς ἀνωτέρους των. Περιστατικῶς τί ἔγινε μετὰ τὴν νίκην, θέλομεν μάθει κατόπιν. Ὡς τόσον, οἱ συμπατριῶταί μας ὑπερεδοξάσθησαν, καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν Ἄγγλων εἰς τὰς Ἰονικὰς νήσους εἶναι ὑπερβολικός, ἐπειδὴ ἐγνώριζαν τὴν θέσιν των καὶ τὰ μηχανεύματα τῶν ξένων, καὶ ἐνῷ τοὺς εἶχαν χαμένους, εἶδαν μὲ θαυμασμόν των μίαν τόσον λαμπρὰν νίκην καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ τοὺς ἐφάνη ὡς ὄνειρον. Καὶ ἐδῶ οὕτω πως ἐφρόνουν, καὶ ὅταν μ' ἔλεγάν τινες, ὅτι εἶναι εἰς δεινὰς περιστάσεις οἱ Γραικοί, ἀπεκρίθην, ὅτι ὀγλήγορα θέλει ἐλθεῖ μία εἴδησις, ὡς ὁ κρότος ἑνὸς μεγάλου κανονίου, καὶ θέλουν ἀκούσει ἀνέλπιστα καὶ παράδοξα πράγματα· καὶ τῷ ὄντι, τὸ προαίσθημά μου ἐστάθη ἀληθινόν, διότι ὅσα ἔγιναν, μόλις πιστεύονται.

Χαίρετε λοιπόν, καλὲ κἀγαθὲ Ἕλλην καὶ φιλέλλην, καὶ χαροποιήσατε καὶ τοὺς φίλους σας, λέγοντές τους τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου καὶ τὰ θαυμάσια Αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν Του, τὸν νέον Ἰσραήλ. Ἀσπαζόμενος, εὔχομαι τοὺς αὐτοῦ φίλους σας. Οἱ περὶ ἐμέ, ὑγιαίνοντες, σᾶς προσκυνοῦν. Ὑγιαίνετε καὶ ἡ Ἐξοχότης σας μετ' εὐθυμίας καὶ εὐζωΐας.

Ὁ φίλος καὶ εὐχέτης σας
μητροπολίτης Ἰγνάτιος
1825 Αὐγούστου 17/29 ἐκ Πεισῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

193

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 3095)

Χαῖρε.

Ὁ εὐγενὴς περιηγητὴς κύριος Marcet ἔχει πατρίδα τὴν Ἑλβετίαν καὶ Ἀγγλίαν, καὶ ἀνήκει εἰς λαμπρὰν καὶ γνωστὴν εἰς τὴν Εὐρώπην οἰκογένειαν. Ἐπειδὴ οἱ συμπατριῶταί του ἀγαποῦν τοὺς Ἕλληνας καὶ λαμβάνουν μέρος εἰς ὅ,τι τοὺς ἀποβλέπει, μένομεν καὶ ἡμεῖς χρεῶσται, νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς ἀνήκοντας εἰς τούτους τοὺς φιλέλληνας λαούς, διὰ νὰ αὐξάνωσι μετ' αὐτῶν αἱ σχέσεις μας.

Μὲ τὸν συσταίνουν φίλοι πολύτιμοι, καὶ τὸν συσταίνω καὶ ἐγὼ μὲ θάρρος φιλικὸν πρὸς τὴν εὐγενείαν σου, εὔελπις ὢν ὅτι θέλει τοῦ σταθῇ ὠφέλιμος ἡ γνωριμία σου. Οἱ περιηγηταὶ ἔχουν χρείαν ὁδηγίας διὰ τὸ ταξίδιόν των καὶ συστάσεως πρὸς φίλους, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Πατρίδα μας, ὅπου λείπουν τὰ ξενοδοχεῖα καὶ αἱ ἄλλαι εὐκολίαι τῆς Εὐρώπης. Ὁδηγῶντας λοιπὸν τοῦτον τὸν καλὸν νέον, πῶς νὰ ταξιδεύσῃ ἀσφαλῶς καὶ συσταίνοντάς τον, θέλεις κάμει ἔργον φιλάνθρωπον, καὶ θέλω σὲ χρεωστεῖ καὶ ἐγὼ μεγίστας χάριτας.

Ταῦτα καὶ μένω

1825 Νοεμβρ. 25/Δεκεμβρ. 7 ἐκ Πεισῶν

Εὐχέτης καὶ φίλος σου
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος.

(Ἐπὶ τοῦ νώτου):

Ἀ Monsieur
Monsieur le Prince Alexandre
Maurocordato
Ἀ Naples de Romanie

194

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 3149)

Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον

Χαῖρε.

Ὅσα γράφω πρὸς τὸν Πρόεδρον εἶναι ἄξια τῆς προσοχῆς σας, καὶ προσπαθήσατε μὲ ὅλους τοὺς τρόπους νὰ γνωρίσωσιν οἱ πρόκριτοι τοῦ πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ, ὅτι τὸ φέρσιμόν των ἐσύντεινε νὰ πέσῃ ἡ ὑπόληψις τοῦ Γένους εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅτι ἐδυσκόλευσε καὶ θέλει δυσκολεύσει τὰ δάνεια, καὶ ὅτι θέλουν εὑρεθῆ στενοχωρημένοι ἢ νὰ ἐξοδεύσωσιν ὅ,τι ἔχουν, ἢ νὰ ἀφήσωσι τὰ ὅπλα καὶ τὴν Πατρίδα των εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ. Πέρυσιν, ἂν ἡ Διοίκησις ἐζήτει δέκα μιλλιόνια λίρας στερλίνας, τὰς εὕρισκεν εὐκο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λώτατα. Ἐφέτος, ἂν τὰ πράγματά μας δὲν καλυτερεύσωσι, δάνειον δὲν γίνεται, καὶ ἂς καλοστοχασθῶσιν, ἂν τοὺς συμφέρῃ. Τὸ πᾶν συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀνακτήσετε τὴν ὑπόληψιν, καὶ οὕτω θέλετε ἔχει, ὡς καὶ πρότερον, εὐκολίας διὰ νὰ ἀποκρούσετε τὸν ἐχθρὸν καὶ πιθανότητα διὰ νὰ ἐπιτύχετε, θείᾳ ἀντιλήψει, τοῦ ποθουμένου σκοποῦ σας.

Ἡ θέσις τοῦ Γένους μας ὡς πρὸς τὴν Εὐρώπην εἶναι κατὰ γράμμα, ὡς τὴν ἐσημείωσα εἰς τὸ πρὸς τὸν Πρόεδρον γράμμα μου. Δὲν μοὶ εἶναι συγχωρημένον νὰ ἐκτανθῶ περισσότερον. Ὅ,τι ὅμως ἔγραψα, ἀρκεῖ διὰ νὰ ἐννοήσετε τὸ πᾶν.

Ἐγὼ σᾶς κάμνω τὸν συνήγορον καὶ διὰ λόγου καὶ διὰ γραμμάτων, καί, ὅσον ἔξεστι, σᾶς δικαιολογῶ. Ἀλλ' ὅταν καὶ ξένοι εὐϋπόληπτοι καὶ ὁμογενεῖς ἀνόητοι γράφουν αὐτόθεν τὰ ἐναντία, τί ἠμπορῶ νὰ σᾶς κάμω; καὶ ποῖος μὲ πιστεύει; Οἱ ἐν τοῖς πράγμασι σιωπᾶτε, κακῶς ποιοῦντες. Οἱ δυσαρεστημένοι καὶ ἀργοὶ γράφουν ὅ,τι φθάσουν, οἱ ἐχθροὶ τὰ κοινολογοῦν, ὥστε καὶ ἂν καλῶς τρέχωσι τὰ πράγματα, ἡ Εὐρώπη θέλει τὰ γνωρίζει, ὡς τὰ παρρησιάζουν καὶ ὄχι ὡς εἶναι, καὶ ὁ σκοπὸς τῶν ἐχθρῶν, ὅστις εἶναι νὰ κρημνίσῃ τὴν ὑπόληψιν τοῦ Γένους καὶ νὰ ψυχράνῃ τοὺς καλοθελητάς του, εὐοδοῦται. Τό: «ἔχω πολλὰς ἀσχολίας καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ γράψω» δὲν συγχωρεῖται εἰς ὅλους σας. Ὁ Ναπολέων ἀπὸ τὸ στρατόπεδον ἔδιδε διαταγὰς καὶ διὰ τὰ θέατρα τῆς Γαλλίας. Εἰς τὸ περὶ ὑπολήψεως τοῦ Γένους κεφάλαιον σᾶς συμβουλεύω νὰ πάρετε ὅλοι δυνατὰ μέτρα, διότι μὲ τὴν ὑπόληψιν θέλετε ἔχει τὰ μέσα νὰ βαστάξετε τὸν πόλεμον, καὶ νὰ σώσετε τὴν Πατρίδα καὶ ἑαυτούς.

Τὸ ἔγκλειστον εἶναι τοῦ κυρίου Παλαιολόγου, καὶ μὲ τὸ συσταίνει ὡς ἀναγκαῖον.

Ἐπιθυμῶ νὰ γενῇ ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις μὲ ἡσυχίαν καὶ ὁμόνοιαν, καὶ νὰ λάβῃ ἡ ἀνανεωθεῖσα Διοίκησις ὅλα τὰ μέσα διὰ νὰ ἐνεργῇ ἀνεμποδίστως καὶ μὲ περισσοτέραν δραστηριότητα τὰ χρέη της, ἐπειδὴ τὸ ἀπαιτοῦν ἡ ἀνάγκη καὶ αἱ περιστάσεις σας, καὶ τοῦτο τὸ ἐπιθυμοῦν καὶ τὸ συμβουλεύουν καὶ οἱ ξένοι καλοθεληταί μας.

Οἱ περὶ ἐμὲ σὲ ἀσπάζονται. Σὲ ἐνθυμοῦνται, σὲ ἀγαποῦν πάντοτε, καὶ ὅλοι κοινῶς σοὶ ἐπευχόμεθα ὑγίειαν, καὶ διὰ νὰ ἑορτάσῃς τὰς ἐλευσομένας ἁγίας καὶ δεσποτικὰς ἑορτὰς εὐθύμως, καὶ νὰ εἶναι καὶ τὸ νέον ἔτος παντὸς ἀγαθοῦ πρόξενον καὶ εἰς τὴν Πατρίδα καὶ εἰς τὴν εὐγενείαν σου.

1825 Δεκεμβρίου 17 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

Ὁ εὐχέτης καὶ φίλος σου
μητροπολίτης Ἰγνάτιος

Σοῦ συσταίνω τὸν γραμματοκομιστήν· εἶναι καλὸς νέος καὶ θέλει εἶναι εἰς τὴν δούλευσιν τῆς Πατρίδος ὠφέλιμος. Ἐμάθομεν μὲ χαράν μας, ὅτι ἔφθασαν αὐτοῦ ἡ κυρία Δομνίτζα μήτηρ σας καὶ ἡ αὐταδέλφη σας, καὶ εἴμεθα ἀνυπόμονοι νὰ τὸ βεβαιωθῶμεν. Ἡ Βασιλικὴ τὸ ἐχάρη ὑπέρ τινα ἄλλον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

195

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ., Βουλευτικὸν 1826, Φ. 22)

139

Πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κον Ἰγνάτιον

(Πρὸς τὸν Κοραῆν ὅμοιον).

Ὁ παρὼν νέος Μιχαὴλ Δημητριάδης, Πελοποννήσιος, ἐκπαιδευθεὶς τὴν ἐνταῦθα διδασκομένην ἑλληνικὴν παιδείαν, φλεγόμενος ἀπὸ ἔρωτα τελειοτέρας μαθήσεως, μεταβαίνει εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθουμένου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως τὸν συσταίνει εἰς τὴν προστασίαν τῆς Πανιερότητός σας, ἵνα, ὅταν εὐοδωθῇ, τὸν ὁδηγήσετε εἰς τὰ καθήκοντα, συνιστῶντες αὐτὸν ὅπου δεῖ, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τῶν ὧν ἐπιθυμεῖ.

(παρὰ πόδας): *Πρὸς Κοραῆν καὶ Ἰγνάτιον.*

196

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 3234)

Ἰγνάτιος πρὸς Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον

Χαῖρε.

Αἰτία τοῦ παρόντος μου εἶναι νὰ συστήσω εἰς τὴν ἀγάπην σου τοὺς κυρίους Marcet et Romilly. Ἀπὸ τὸ πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον γράμμα μου θέλεις γνωρίσει ὁποῖοι εἶναι καὶ ὁποία ἡ ἀποστολή των, καὶ ὅτι πρέπει νὰ τοὺς περιποιηθῆτε. Μέρος τῆς προσοχῆς τῆς Διοικήσεως καὶ ὅλων τῶν ἐν τοῖς πράγμασι πρέπει νὰ περιορισθῇ διὰ νὰ συστήσετε τὴν ὑπόληψιν τοῦ Γένους εἰς τὴν Εὐρώπην, διὰ νὰ μὴ σᾶς λείψωσι τὰ χρήματα, καὶ σᾶς λείψῃ τὸ πᾶν.

Ἐμάθομεν τοὺς γάμους τῆς φιλτάτης σου αὐταδέλφης μετὰ τοῦ κυρίου Τρικούπη, καλοῦ νέου καὶ ἀγαθοῦ Ἕλληνος, καὶ τὸ ἐχάρημεν ὅλοι. Γράφουν προσέτι, ὅτι καὶ ἡ εὐγενεία σου ἐνυμφεύθης ἢ θέλεις νυμφευθῇ τὴν θυγατέρα τοῦ κυρίου Κουντουριώτη, καὶ τοῦτο μᾶς ἐχαροποίησεν ἔτι μᾶλλον, καὶ προσμένομεν ἀνυπομόνως νὰ τὸ μάθωμεν καὶ ἀπὸ ἰδιαιτέρου γράμματός σου.

Τὰ νέα θέλεις τὰ ἰδεῖ εἰς τὰ κοινὰ γράμματα, καὶ δὲν ἐπαναλαμβάνω τὰ αὐτά· τόσον σὲ βεβαιώνω μόνον, ὅτι σὲ ἐνθυμούμεθα ὅλοι, σὲ ἀγαπῶμεν καὶ εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι καὶ τῆς εὐγενείας σου τὰ αἰσθήματα ὡς πρὸς ἡμᾶς ἀνταποκρίνονται μὲ τὰ ἰδικά μας.

Ὑγίαινε, ἄνερ ἀγαθέ, μετ' εὐτυχίας καὶ δόξης.

1826 Ἰαν. 17/29 ἐκ Πεισῶν

Ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σου
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

197

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 3283)

Χαῖρε.

Παρακαλῶ νὰ ἀναγνώσῃς μετ' ἐπιστασίας τὰ ἐγκλειόμενα πρὸς τὸν Πρόεδρον πέντε ἴσα γραμμάτων, καὶ νὰ ἑλκύσῃς τὴν προσοχὴν τῶν ἐκλάμπρων μελῶν τῆς Σεβαστῆς Διοικήσεως εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν περιεχομένων, διὰ νὰ ὠφεληθῆτε ἀπὸ τὴν καλὴν διάθεσιν τῶν φίλων τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ διορθώσετε τὰ πράγματά σας, τὰ ὁποῖα οὔτε εἶναι καλά, οὔτε ἠμποροῦν νὰ καλυτερεύσωσιν, ἂν δὲν συσταθῇ εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ ὑπόληψις τοῦ Γένους καὶ ἂν δὲν λάβετε νέον πόρον χρημάτων. Εἶναι κλάδος, ὅστις σὲ ἀνήκει ἰδιαιτέρως, καὶ πρέπει νὰ καταβάλῃς ὅλην σου τὴν προθυμίαν, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ νομίζοντάς σε αὐτοπαρακίνητον, κρίνω περιττὸν νὰ σὲ γράψω πολλά.

Οἱ γάμοι σου, οἵτινες δὲν ἠξεύρω ἂν ἔγιναν, ἔφεραν νέους γάμους. Ὁ Μπεζαδὲς Κωστάκης νυμφεύεται μίαν νέαν Κορφιάτισσαν, θυγατέρα κάποιου Κονδοῦ, ὅστις ἐξέδιδε τὴν «Μέλισσαν» εἰς Παρισίους.

Οἱ περὶ ἐμὲ σὲ προσκυνοῦν, σὲ ἀγαποῦν καὶ σὲ ἐνθυμοῦνται· ἐγὼ δὲ μένω

1826 Φεβρουαρίου 24 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

Ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σου
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Ἀ Monsieur Monsieur le Prince Alexandre Maurocordato.*

198

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 11)

Κύριε Κόμι.

Ἔλαβα τὸ ἀπὸ 24 Φεβρουαρίου γράμμα σας, καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῷ. Τὰ γενναῖα αἰσθήματα τῆς Γενεύης, τῆς θετῆς πατρίδος σας, ἡ φιλανθρωπία της καὶ ἡ πρόνοια τὴν ὁποίαν λαμβάνει, διὰ νὰ βοηθήσῃ ἕνα λαὸν χριστιανικὸν κινδυνεύοντα, εἶναι σημεῖα ἐναργῆ, ὅτι ἔχουν οἱ νέοι συμπατριῶταί σας ἀνατροφὴν ἀνάλογον μὲ τὴν ἠθικὴν τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ὅτι εἶναι ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ἡ ἀρετή των καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς τοὺς ἐχάρισαν, καὶ τοὺς εὔχομαι νὰ τὴν ἀπολαμβάνωσιν εἰς αἰῶνας αἰώνων. Τῷ ὄντι, τὸ Μεσολόγγιον εἶχε χρείαν βοηθείας, καὶ βοηθοῦντές το βοηθοῦν τὸ πᾶν. Ἡ Ἑλλὰς γνωρίζει τὰς θυσίας τῶν καλῶν Ἑλβετῶν, καὶ εἰς ὁποιανδήποτε κατάστασιν καὶ ἂν ἔλθωσι τὰ πράγματά της, θέλει διαφυλάξει πρὸς τὸ εὐγενὲς τοῦτο ἔθνος εὐγνωμοσύνην παντοτινήν.

Ἐὰν ἡ Προσωρινή της Διοίκησις λείπῃ ἀπὸ τὰ χρέη της ἐν καιρῷ, αἰτία εἶναι ἡ ὀλίγη

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πρᾶξις τῶν ἐν τοῖς πράγμασι, τὰ ὀλίγα των μέσα διὰ μέγαν ἀγῶνα καὶ ἄλλα πολλὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα, σύροντα ὅλην τὴν προσοχήν των εἰς τὰ τοπικὰ πράγματα, δὲν τοὺς ἀφήνουν καιρὸν νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ χρέη των πρὸς τὰ ἔξω· καὶ σᾶς λέγω μὲ κακοφανισμόν μου, ὅτι αἱ ἐλλείψεις των εἰς τοῦτο τὸ κεφάλαιον εἶναι πολλαὶ καὶ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὰς διορθώσωσιν ἔπειτα ἀπὸ ὅσα τοσάκις τοὺς ἔγραψα ἐνθυμίζοντάς τους, ὅτι καὶ τοῦτο δεῖ ποιῆσαι, κἀκεῖνο μὴ ἀφιέναι, καὶ τώρα θέλω τοὺς γράψει ἔπειτα ἀπὸ τὴν νύξιν, τὴν ὁποίαν μὲ δίδετε. Μ' ὅλον τοῦτο, ἐπειδὴ ἡ Ἐξοχότης σας γνωρίζετε πόθεν προέρχεται ἡ ἔλλειψίς των, χρησιμεύσατε ὡς συνήγορός των, καὶ τοὺς εὐεργετεῖτε καὶ κατὰ τοῦτο.

Ἡ ναυμαχία ἐστάθη λαμπροτέρα ἀπὸ ὅ,τι τὴν ἠκούσαμεν. Ὀλίγα τινὰ πλοῖα τῆς μοίρας τῶν Ὑδραίων ἐκτύπησαν ὅλον τὸν στόλον τῶν Ὀθωμανῶν ἡνωμένον. Ὁ σατράπης τῆς Αἰγύπτου ἠθέλησε νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν Τριπολιτζὰν μὲ στράτευμα καὶ τροφάς, ἀλλ' ὁ ἀνδρεῖος Νικήτας τοὺς ἐκτύπησε καθ' ὁδόν, ἐφόνευσε πολλούς, ἐπῆρε τὰς τροφάς, καὶ ἠνάγκασε τοὺς διασωθέντας νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Μεθώνην. Εἶναι καὶ νεωτέρα εἴδησις, ὅτι ἡ φρουρὰ τῆς Τριπολιτζᾶς ἠθέλησε νὰ ἀποσυρθῇ εἰς τὰ φρούρια τὰ ὑπὸ τοὺς Αἰγυπτίους, καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες τὴν ἐκτύπησαν καὶ τὴν ἐβίασαν νὰ ἐμβῇ πάλιν εἰς τὴν Τριπολιτζάν, ὅπου μὴ λαμβάνουσα βοήθειαν ἔπεται νὰ παραδοθῇ χωρὶς συνθήκην. Ὁ Καπετὰν πασᾶς ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ νομίζομεν, ὅτι θέλει ὑπάγει εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ πλοῖά του, πολλὰ βλαμμένα, ὅπου ἑτοιμάζουν μὲ βίαν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πολεμικὰ πλοῖα, ὅσα εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἐβγῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ Αἰγύπτιοι ὀλιγοστεύουν καθημέραν ἀπὸ τὰς ἐπιδημίας, καὶ ὅση βοήθεια καὶ ἂν τοὺς ἔλθῃ, δὲν θέλει ἀναπληρώσει τὸν χαμόν.

Ἰδοὺ τὰ νέα τῆς Πατρίδος. Τὸ στράτευμα καὶ τὸ ναυτικὸν εἶναι θαῦμα. Ἂν εὑρίσκοντο καὶ ὑποκείμενα νὰ συστήσωσι μίαν διοίκησιν δραστήριον καὶ ἱκανήν, διὰ νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ Ἔθνους, ἤθελαν γενῇ καλύτερα πράγματα. Ὡς τόσον, ὅσα ἔγιναν δὲν εἶναι μικρὰ οὔτε εὐκαταφρόνητα. Ἰδοὺ ὁ ἕκτος χρόνος τοῦ ἀγῶνος μὲ ἀνομοίας δυνάμεις, καὶ ὅσοι γνωρίζουν τὴν Τουρκίαν καὶ τοὺς πολέμους της μὲ τὰ ἄλλα ἔθνη, πρέπει εἰλικρινῶς νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι κάτι τι καὶ ὅτι εἶναι καὶ χεὶρ Κυρίου.

Οἱ περὶ ἐμὲ σὲ προσκυνοῦν. Ἐγὼ δὲ μένω

Ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1826 Μαρτίου 4/16 ἐκ Πεισῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

199

(ΓΑΚ, κ. 47, ε. 21, 3, σσ. 5-6)[1]

Ἐκ Φλωρεντίας τῇ 4 Μαρτίου 1826

Πρὸς τὸν Μητροπολίτην Ἰγνάτιον

Ἀποκρίνομαι εἰς τὴν ἀπὸ 3 Μαρτίου γραφήν σας, συνοδεύουσάν μοι γραφὴν τῶν κυρίων Μοσπινιώτη, Γυιαλία καὶ Δεσπότη, δι' ἧς περιγράφουν λεπτομερῶς τὸν τρόπον εἰσάξεως τροφῶν εἰς τὸ Μισολόγγι. Ἡ γνώμη των εἶναι νὰ τὰς πέμψουν κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ Λιβόρνο. Ὁ Κ. Σ. μὲ γράφει ἐσχάτως, ὅτι εἶναι γνώμης νὰ διευθύνῃ τὰς τροφὰς ἀπὸ Ζάκυνθον. Ὁμολογῶ, ὅτι εἶμαι τῆς ἰδίας γνώμης. Ἡ νῆσος αὕτη, κειμένη εἰς 12 ἢ 15 λευγῶν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ Μισολόγγιον, ἐκτὸς ὅτι ἀποκαθιστᾷ τὸν διάπλουν εὐκολώτερον καὶ ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνον, ἠμπορεῖ καὶ νὰ ἠξεύρῃ εἰς τί κατάστασιν εὑρίσκεται τὸ Μισολόγγιον καὶ τίνας ἔχει πραγματικὰς ἀνάγκας. Ἡ βεβαίωσις, τὴν ὁποίαν ἔλαβα πολλαχόθεν, ὅτι ἡ σημαντικὴ αὕτη πόλις εἶναι ἐφωδιασμένη μέχρι τὴν 15 Μαΐου, κάμνει τὰς βοηθείας αὐτὰς ὄχι τόσον βιαίας καὶ μᾶς δίδει καιρὸν νὰ λάβωμεν ἀκριβεστέρας πληροφορίας. Ἀργοπορῶ λοιπὸν αὐτὰς τὰς βοηθείας, καὶ ἂν τὰ Κομιτᾶτα τῶν Παρισίων καὶ Γενεύης ἀποκριθοῦν εἰς τὴν πρόσκλησίν μου, ἴσως θέλω προσδιορίσει αὐτὰ τὰ χρήματα εἰς ἀναγκαιοτέραν χρῆσιν, καθότι εἶμαι γνώμης, ὅτι συμφέρει ἀληθῶς εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ μὴ τοὺς πέμπωμεν βοηθείας, τὰς ὁποίας δύνανται νὰ προμηθευθοῦν ἀφ' ἑαυτοῦ των. Ἔπειτα ἐλαττώνει τὸν ζῆλον καὶ τὴν σπουδὴν τῶν παρακειμένων νήσων, τὸ νὰ μανθάνουν, ὅτι τὰ φιλανθρωπικὰ Κομιτᾶτα ἐνασχολοῦνται ἕως εἰς τὸ νὰ πέμπουν ἀπ' εὐθείας τὰ ἴδια καὶ αὐτὰς τὰς ζωοτροφάς. Κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, πρέπει ν' ἀφήσωμεν τοὺς Ἕλληνας νὰ κάμνουν ὅ,τι δύνανται νὰ κάμνουν μόνοι των. Ἂν λοιπὸν ἔλθουν αἱ βοήθειαι, ἠμποροῦμεν νὰ τὰς κρατήσωμεν δι' ἀνάγκην μεγαλυτέραν. Ἐρωτῶ δὲ τὴν Πανιερότητά σας, ἂν εἶσθε μὲ τὴν γνώμην μου. Ἔρχομαι τώρα νὰ σᾶς γνωστοποιήσω μίαν σημαντικωτάτην ὑπόθεσιν: μίαν γραφήν, δηλαδή, τοῦ φίλου μας καὶ τὴν ἀπόκρισιν ὁποὺ τοῦ κάμνω. Παρακαλῶ τὴν Πανιερότητά σας, νὰ ἐξετάσετε μετὰ προσοχῆς τὰς δύο αὐτὰς γραφάς, καὶ ἂν εἶσθε σύμφωνος μὲ τὴν ἰδέαν μου, παρακαλῶ νὰ γράψετε ἀμέσως πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, διὰ νὰ κάμῃ συστηματικῶς τὴν ζήτησιν εἰς τὰ Κομιτᾶτα τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Λονδίνου διὰ νὰ λάβῃ δάνειον, ὅπως τελειοποιηθοῦν καὶ ἐκκινηθῶσι τὰ ἀρχινημένα πλοῖα. Ἐπιμένω ὅμως πρὸ πάντων εἰς τὸ ὅτι ἡ ζήτησις αὕτη νὰ ὑποστηρίζεται μ' ὅλας τὰς ἐμπεριστατωμένας πληροφορίας περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρημάτων. Ἂν ἡ χρῆσις αὕτη εἶναι καθὼς λέγουν οἱ ἀπεσταλμένοι, τοῦτο θέλει παρακινήσει παραπολὺ τοὺς φίλους τῶν Ἑλλήνων νὰ συντρέξουν μὲ νέας συνδρομὰς εἰς ἀπελευθέρωσιν τῶν διωρισμένων πλοίων. Ἡ

---

1. Τεῦχος ἐκ σσ. 14 περιέχον ἀντίγραφά τινα ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Ἐϋνάρδου μετὰ τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ μετὰ τοῦ μητροπολίτου Ἰγνατίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐμπιστοσύνη θέλει ἀναγεννηθῆ ἀπὸ μίαν εἰλικρινεστάτην γνωστοποίησιν, καθότι τὸ ἀποδιδόμενον γενικῶς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐλάττωμα εἶναι ἡ πανουργία καὶ ὁ μὴ εἰλικρινὴς τρόπος, τὸν ὁποῖον μεταχειρίζονται εἰς τὰς ὑποθέσεις. Ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις λοιπὸν ζητοῦσα νέον δάνειον, πρέπει νὰ ἐξηγηθῆ χωρὶς καμμίαν συστολήν, γνωστοποιοῦσα τὴν κατάστασίν της.

Εἶμαι μὲ σέβας κτλ.

Ι. Γ. Ἐϋνάρδος

200

(ΓΑΚ, κ. 47, ε. 213, σσ. 6-7)

Πίσα τῇ 6 Μαρτίου 1826

Πρὸς τὸν Κύριον Ι. Γ. Ἐϋνάρδον

Ἔλαβα τὴν ἀπὸ 4 τοῦ παρόντος γραφήν σας, καθὼς καὶ τὰ ἀντίγραφα τοῦ γράμματος, τὸ ὁποῖον ἐλάβατε καὶ τῆς ἀποκρίσεώς σας εἰς αὐτό, τὰ ὁποῖα ἀνέγνωσα μετὰ προσοχῆς καὶ σπεύδω νὰ σᾶς ἐπιστρέψω ἔγκλειστα. Εἶμαι ὅλως διόλου μὲ τὴν γνώμην σας, καὶ ἐλπίζω, ὅτι θέλετε εὕρει καὶ τοὺς ἐν Παρισίοις φίλους σας μὲ τὰ αὐτὰ φρονήματα. Αἱ δύο φρεγάται ἐδιορίσθησαν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν καὶ ἤθελον ὠφελήσει μεγάλως, ἐὰν ἔφθαναν ἐν καιρῷ. Ἐπειδὴ τὰ δύο αὐτὰ πλοῖα, εἰς χεῖρας ὄντα τῶν Ἑλλήνων, ἤθελον εἶσθαι πλέον παρὰ ἱκανὰ νὰ τοὺς καταστήσουν ἀξίους νὰ κτυπήσουν καὶ ἀφανίσουν τὸ τουρκικὸν ναυτικόν, τὸ ὁποῖον τοσάκις ἔβλαψαν μὲ τὰ μικρά των πλοῖα. Τὰ ἀτμοκίνητα ἐπροβλήθησαν, στοχάζομαι, ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους τοῦ Κομιτάτου, ὅτε ἐβίασαν οὗτοι τοὺς ἀπεσταλμένους Ἕλληνας νὰ συνθηκολογήσουν μὲ τὸν Λόρδ Κόχραν. Ἀλλ' ἐξ αἰτίας τούτου τοῦ δευτέρου ἐξόδου ἔλειψαν τὰ χρήματα, καὶ αἱ φρεγάται, αἵτινες ἦσαν ἐπωφελέσταται, μένουν εἰς ἀνεργίαν. Ὁ τρόπος, τὸν ὁποῖον τοὺς προβάλλετε, εἶναι ὁ μόνος ἁρμόδιος ὡς πρὸς τὰς περιστάσεις, καὶ προσθέτω, ὅτι ἤθελον κάμει καλὰ νὰ πωλήσουν, ἂν εἶναι δυνατόν, ἓν μέρος τῶν πλοίων τούτων, μὲ κάποιαν ζημίαν μάλιστα, ἐνῷ τώρα χρησιμεύει πολλὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἔχουν καὶ ὀλίγα μετρητά, διὰ νὰ κρατήσουν τὸ ναυτικόν των εἰς ἐνέργειαν καὶ διὰ νὰ προμηθεύσουν ἐν ταὐτῷ ὅ,τι εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον εἰς τὰ τακτικὰ στρατεύματα. Ὁ λογαριασμός, τὸν ὁποῖον ἔστειλαν οἱ Ἕλληνες ἀπεσταλμένοι, εἶναι ἀκριβής. Καθότι ἔλαβα καὶ ἐγὼ ἄλλοθεν τὸν ἴδιον αὐτὸν λογαριασμόν, καὶ παραβάλλοντάς τον δὲν εὗρον τίποτε περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον. Ἔλαβα τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γράψω πρό τινος καιροῦ, ὅτι αἱ διασπαρεῖσαι κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως κατηγορίαι εἶναι χωρὶς βάσιν· καθότι οἱ πρόεδροι τῶν δύο συμβουλίων, καθὼς καὶ τὰ πλειότερα τῶν μελῶν, εἶναι ἄνθρωποι γνωρισμένοι διὰ τὸ ἀφιλοκερδὲς καὶ τὸ ἀδιάφθορον τοῦ χαρακτῆρός των. Ἀλλ' οἱ Ἄγγλοι δὲν δίδουν πίστιν παρὰ εἰς τὰ ἀναφερόμενα τῶν ἀπεσταλμένων των, οἵτινες, ἂν καὶ τίμιοι ἄνθρωποι, ἠπατήθησαν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Διοικήσεως· καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ φήμη τοῦ κακοῦ ἐξοδεύματος καὶ τῆς κακῆς οἰκονομίας τῶν χρημάτων τοῦ δανείου, τὸ ὁποῖον ἐπροξένησε κακὸν εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ Ἔθνους. Ἡ Διοίκησις ἔμελλε νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν λογαριασμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, διὰ νὰ θεωρηθῇ· θέλει τὸ κάμει, ἅμα τὸ συγχωρήσουν αἱ περιστάσεις. Καὶ τότε θέλει φανῇ τὸ ἀνόητον τῶν κατηγοριῶν τούτων καὶ ἡ ἀθῳότης τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἦσαν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων. Θέλω λείψει ἀπὸ τὸ χρέος μου, ἂν δὲν ἔλξω μερικώτερον τὴν προσοχήν σας εἰς τὸ Μισολόγγι, τὸ προπύργιον τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ ὁποῖον, καλῶς ἐφοδιασθέν, θέλει γενῇ σκόπελος τῶν δυνάμεων τῆς Αἰγύπτου. Τὸ φρούριον τοῦτο ἔχει χρείαν βοηθείας, ἐπειδὴ στερεῖται ἤδη ἡ Διοίκησις τῶν μέσων, διὰ νὰ τὸ ἐφοδιάσῃ καθὼς πρέπει, καὶ ἐπειδὴ οἱ ὀλίγοι νησιῶται, οἵτινες λαμβάνουν μέρος ὑπὲρ τῆς διατηρήσεώς του, εἶναι ἄνθρωποι μετρίας καταστάσεως, καὶ ὁ τρόπος των δὲν ἀνταποκρίνεται μὲ τὴν καλήν των διάθεσιν. Νὰ ὑποστηριχθῇ τὸ Μισολόγγι καὶ νὰ βοηθηθῇ ἡ Διοίκησις μὲ νέας συνδρομάς, ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ προμηθεύσῃ τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὰ τακτικά της στρατεύματα, καθὼς καὶ νὰ κρατήσῃ εἰς τὰ πανιὰ τὸ ναυτικόν της. Ἰδοὺ αἱ κυριώτεραι ἀνάγκαι τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ παρόν, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ λάβουν εἰς σκέψιν οἱ φίλοι τοῦ κινδυνεύοντος τούτου λαοῦ· Οἱ Ἕλληνες κερδίζοντες καιρόν, θέλουν κερδίσει τὸν ἀγῶνα, καθότι ἂν εἰς τὰς ἐπιδρομὰς χάνῃ καιρὸν ὁ ἐφορμητὴς καὶ τὸ πρᾶγμα ὑπάγῃ εἰς μάκρος, ὁ χαμός του εἶναι ἀναπόφευκτος. Ἔχομεν τόσα τοιαῦτα παλαιὰ καὶ νέα παραδείγματα, καὶ ὁ Ἰμβραὴμ πασᾶς δὲν θὰ κάμῃ ἐξαίρεσιν. Αὐτὸς ἔχασε μέγα μέρος τῶν στρατευμάτων του τῆς πρώτης ἐκστρατείας καὶ ἀντικατέστησεν ἀντ' αὐτῶν νέα. Ἐξακολουθεῖ νὰ χάνῃ, καὶ θέλει ἀντικαταστήσει πάλιν ἄλλα μὲ μίαν τρίτην βοήθειαν. Τὸ κλῖμα τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸ πάντων τοῦ τόπου ὅπου εὑρίσκεται, εἶναι ὁ πλέον ἐπικίνδυνος ἐχθρὸς τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Ἀφρικανῶν. Θέλουν τελειώσει καὶ αὐτοί, καθὼς ἐτελείωσαν καὶ οἱ Τοῦρκοι τῆς πρώτης ἐκστρατείας εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνω πάλιν, ὅτι δὲν χρειάζεται ἄλλο εἰς τοὺς Ἕλληνας, παρὰ νὰ κερδίζουν καιρόν. Αἱ συμβουλαί, τὰς ὁποίας λαμβάνετε τὴν καλωσύνην νὰ δώσετε πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, διὰ νὰ διευθυνθῇ εἰς τὰ ἀξιοσέβαστα Κομιτᾶτα τῶν Παρισίων καὶ τῆς Ἀγγλίας νὰ τὰ παρακαλέσῃ νὰ βοηθήσουν τοὺς ἀπεσταλμένους της εἰς τὸ νὰ συμφωνήσουν νέον δάνειον, θέλουν εἶσθαι ἀποδεκταὶ μετ' εὐγνωμοσύνης παρὰ τῆς Διοικήσεως, καὶ αἱ γνῶμαί σας θέλουν ἐνεργηθῇ κατὰ γράμμα. Μὲ πρώτην ἀσφαλῆ εὐκαιρίαν, δὲν θέλω λείψει νὰ εἰδοποιήσω τὴν Διοίκησιν περὶ πάντων, ὅσα μὲ γνωστοποιεῖτε περὶ τούτου.

Γενναιότης! Πνεῦμα εὐεργετικὸν τῆς Ἑλλάδος, ἐξακολουθεῖτε τὰς εὐγενεῖς προσπαθείας σας, καὶ ἔσεσθε πεπεισμένος, ὅτι ἕνας λαός, ὅστις πολεμεῖ διὰ τὴν ὕπαρξίν του, διὰ τὴν θρησκείαν του καὶ διὰ τὴν ἐλευθερίαν του, θέλει θριαμβεύσει ὀγλήγορα ἢ ἀργά. Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι κτλ.

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

201

(ΓΑΚ, κ. 47, ε. 21, 3, σσ. 7 8)

Ἐκ Φλωρεντίας τῇ 7 Μαρτίου 1826

Πρὸς τὸν Μητροπολίτην Ἰγνάτιον.

Ταύτην τὴν στιγμὴν λαμβάνω τὴν ἀπὸ 6 Μαρτίου γραφήν σας καὶ τὰς περιέργους πληροφορίας, ὅσας ἐμπεριέχει. Τίποτε δὲν ἠμποροῦσε νὰ μὲ προξενήσῃ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν, παρὰ τὸ νὰ βεβαιωθῶ ἀπὸ τὴν Πανιερότητά σας, ὅτι αἱ δοθεῖσαι διαβεβαιώσεις περὶ τῆς χρήσεως τοῦ δανείου εἶναι βέβαιαι. Θέλω ἐνασχοληθῆ ἀνενδότως διὰ νὰ κάμω νὰ ἐπιτύχῃ τὸ σχέδιον τῆς ἀπελευθερώσεως ἑνὸς μέρους πλοίων, καὶ ἐγκρίνω ὅλως διόλου τὴν ἰδέαν σας, τοῦ νὰ πωληθῶσι μέρος τῶν πλοίων, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν τὰ ἄλλα, ἐὰν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνεργηθῇ τὸ δάνειον ἢ νὰ γενῇ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προτείνω.

Ἔχω μίαν ἀξιόλογον εὐκαιρίαν, διὰ νὰ διευθύνω τὰ γράμματα πρὸς τὴν Διοίκησιν· Ὁ κύριος Crawfurd (ὅστις ὑπάγει ν' ἀναλάβῃ τὸν τόπον τοῦ Lord Soumley) ἀναχωρεῖ τὴν Παρασκευὴν ἢ τὸ Σάββατον δι' Ἀγκῶνα, ὅπου τὸ ἀτμοκίνητον τῶν Κορυφῶν ἦλθε νὰ τὸν ζητήσῃ. Θέλει εἶσθαι εἰς τοὺς Κορφοὺς τῇ 24 Μαρτίου, καὶ ἠμπορεῖ νὰ ἐκκινήσῃ ἀμέσως τὰ γράμματά μας διὰ τὸ Τζιρίγο, κ' ἐκεῖθεν εἰς τὸ Ναύπλιον. Ὁ κύριος Crawfurd, γραμματεὺς τῆς Διοικήσεως τῶν Ἰονίων νήσων, ἔχει ἕνα χρέος πολλὰ σημαντικὸν καὶ ἠμπορεῖ μεγάλως νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ἀνταπόκρισιν μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν. Εἶναι ἐπίσης ζηλωτὴς διὰ τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ ἐγώ. Μὲ ἔλεγεν ἐχθές: κανεὶς εἰς τὸν κόσμον δὲν δύναται νὰ μ' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας προσήλωσίν μου. Εἶναι ἄνθρωπος πλήρης ἐμπιστοσύνης καὶ χαρακτῆρος σταθεροῦ. Ὅθεν σᾶς παρακαλῶ πολλά, Πανιερώτατε, νὰ μὲ πέμψετε ἀμέσως τὰ γράμματά σας διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐκεῖνο πρὸ πάντων, διὰ τοῦ ὁποίου θέλει παρακινήσει τὴν Διοίκησιν νὰ κάμῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζητοῦμεν. Ἡ εὐκαιρία τοῦ κυρίου Crawfurd εἶναι ἡ μόνη. Τὸ ἀξίωμά του θέλει ἐμποδίσει πᾶσαν ἐξέτασιν, καὶ ἡ προσήλωσίς του πρὸς τοὺς Ἕλληνας μᾶς βεβαιώνει, ὅτι θέλει καταβάλει πᾶσαν φροντίδα, διὰ νὰ φθάσουν ἀσφαλῶς καὶ ταχέως τὰ γράμματά μας. Σᾶς παρακινῶ λοιπὸν πολλά, νὰ ὠφεληθῆτε ἀπ' αὐτόν. Πρέπει ὅμως τὰ γράμματά σας νὰ μ' ἔλθουν τὴν Παρασκευήν.

Δὲν ἀμελῶ παντελῶς τὴν σημαντικὴν ὑπόθεσιν περὶ ἐφοδιάσεως τοῦ Μισολογγίου. Προσμένω ἀδιακόπως τὴν ἐκ Παρισίων ἀπόκρισιν.

Ι. Γ. Ἐϋνάρδος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

202

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἱγν. ΣΤ΄ 15)

Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα.

Καὶ ἄλλοτε σᾶς ἔγραψα τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ ἤδη, ἐρχομένου τοῦ κυρίου Νικολάου Παπαγεωργόπουλου, σᾶς γράφω πάλιν καὶ σᾶς λέγω, ὅτι ἡ Διοίκησις ἀπεδέχθη τὰς ὅσας κατὰ μερικῶς καὶ κοινῶς δίδετε πατριωτικὰς ὁδηγίας, καὶ προσπαθεῖ νὰ τὰς βάλῃ εἰς πρᾶξιν, καθ' ὅσον ἡ περίστασις ἐπιτρέπει.

Ἡ πτῶσις τοῦ Μεσολογγίου, μ' ὅλον ὅτι ἔδειξε τρανότατα τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ συζήσουν Ἕλληνες πλέον μὲ Τούρκους, ἔβλαψεν ὅμως ἠθικῶς τὰ καίρια. Αἱ κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα συγκεντρωμέναι ἑλληνικαὶ δυνάμεις, θεωροῦσαι ὡς δυνατώτερον τὸν ἐχθρὸν μετὰ τὴν κυρίευσιν τοῦ Μεσολογγίου, στερούμεναι δὲ ἐν μέρει καὶ τῶν ἀναγκαίων, διελύθησαν καὶ συνέρρευσαν ὅλαι εἰς τὸ Ναύπλιον, καθὼς καὶ ἡ διασωθεῖσα φρουρὰ τοῦ Μεσολογγίου. Μετροῦνται σήμερον δύο σχεδὸν μῆνες, ἀφοῦ τὰ ἠπειρωτικὰ σώματα ἔφθασαν εἰς ταύτην τὴν πόλιν, καὶ εἰσέτι ἐστάθη ἀδύνατον, μ' ὅλους ὅσους ἡ Διοίκησις μετεχειρίσθη τρόπους, θεραπεύουσα ἐν μέρει τὰς ἀνάγκας των καὶ οἰκονομοῦσα τὰ χρειώδη, ἐστάθη, λέγω, ἀδύνατον νὰ κινηθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' ἐμμένουν ματαιοεξοδεύοντες ὅσας ἡ γενναιότης τῶν φιλελλήνων μᾶς προμηθεύει τροφάς, καὶ εὐαρεστούμενοι νὰ χρησιμεύουν ὄργανα τῆς ἰδιοτελείας, ἀπαιτοῦντες ὑπερόγκους χρηματικὰς ποσότητας καὶ ὅσα ἀδύνατον νὰ οἰκονομηθοῦν πρὸς τὸ παρόν. Ἡ Διοίκησις, μ' ὅλα ταῦτα, δὲν ἀπελπίζεται, ἀλλὰ προσπαθεῖ πᾶσι τρόποις νὰ τοὺς ἐκκινήσῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ εἴθε νὰ τὸ κατορθώσῃ.

Οἱ Πελοποννήσιοι, μ' ὅλον ὅτι ἔπαθαν καὶ πάσχουν πολὺ ἐκ τῶν ἐχθρικῶν ἐπιδρομῶν, δὲν ἀφήνουν, μ' ὅλον τοῦτο, τὸν Αἰγύπτιον νὰ λεηλατῇ ἀτιμωρητὶ τὴν γῆν των, ἀλλ' ἂν καὶ δὲν δύνανται, διὰ τὸν νέον ὡς πρὸς αὐτοὺς τρόπον τοῦ πολεμεῖν, νὰ τὸν πολεμοῦν κατὰ πρόσωπον καὶ νὰ συντάττουν σταθερὰ στρατόπεδα, δὲν παύουν ὅμως νὰ τὸν βλάπτουν, νὰ συντάττωνται εἰς ὅσον περισσότερον δύνανται ἀριθμὸν καὶ νὰ κινῶνται κατ' αὐτοῦ, ὥστε, μ' ὅσα ἂν πάσχουν, ὁ ἐχθρὸς νὰ γένῃ κατακτητὴς τῆς Πελοποννήσου μ' ὅσας ἔχει πρὸς τὸ παρὸν δυνάμεις δὲν ἠμπορεῖ, ἀλλὰ μήτε ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν του νὰ ἐλπίσῃ πολύ, ἐπειδὴ πανταχοῦ ἀπαντᾷ τουφέκι. Αἱ δύο ναυτικαὶ νῆσοι, ἀφοῦ οἱ Σπετζιῶται μετεκόμισαν τὰς οἰκογενείας των εἰς τὴν Ὕδραν, ὡς ἀσφαλέστερον μέρος διὰ τὸ ὀχυρὸν τοῦ τόπου, ἤνωσαν τὰ πλοῖά των καὶ ἀποτελοῦν ἱκανὴν δύναμιν· εἶναι ὅλα, πολεμικὰ καὶ πυρπολικά, περίπου τῶν ἑκατὸν εἴκοσιν. Εἶναι ἕτοιμοι νὰ κινηθοῦν, εὐθὺς ὡς ἴδουν τὸν ἐχθρικὸν στόλον κινούμενον.

Αἱ δυνάμεις μας, Σεβασμιώτατε, φυσικῶς θεωρούμεναι, δὲν ἔπαθον τόσον, ὅσον ἔπαθον ἠθικῶς ἐκ τῆς κακῆς διευθετήσεως. Οἱ Ἕλληνες, μ' ὅλον τοῦτο, δὲν ἀποκάμνουν, ἀλλ' ἀγωνίζονται καρτερικώτατα ἐπιστηρίζοντες τὰς ἐλπίδας των πρὸς τὸν Ὕψιστον, ὅστις ἀπ' ἀρχῆς τοὺς ἐβοήθησε, καὶ εἴθε νὰ μὴν ἀποτύχουν τῶν ἐλπίδων των.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἡ Διοίκησις ἔγραψε πρὸς τὸν φιλέλληνα Ἐϋνάρδον, ἔγραψεν ὡσαύτως καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως εὐχαριστοῦσα, ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ Ἔθνους, διὰ τὰς ἐλευθερίους συνδρομάς του, καὶ προσκαλοῦσα τὸν φιλάνθρωπον τοῦτον ἄνδρα εἰς νέας ἀγαθοεργίας. Ἔγραψε καὶ θέλει γράψει πάλιν καὶ πρὸς τὰς διαφόρους Ἑταιρείας τῶν φιλελλήνων Εὐρωπαίων, ὁμολογοῦσα τὰς εὐγνωμοσύνας τοῦ Ἔθνους.

Ἡ Σεβασμιότης Σας, τοῦ ὁποίου αἱ νουνεχεῖς ὁδηγίαι ἐφάνησαν πάντοτε ἐπωφελεῖς εἰς τὸ Ἔθνος, παρακαλεῖσθε νὰ μᾶς γράφετε καὶ τοῦ λοιποῦ ὅσα στοχάζεσθε λυσιτελῆ.

Ἐκ Ναυπλίου 21 Ἰουνίου 1826

Σᾶς προσκυνῶ καὶ εἰμὶ ὅλως εἰς τὰς
προσταγάς Σας πρόθυμος
Ἀνδρέας Ζαήμης

203

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἱγν. ΣΤ΄, 16)

Ἀριθ. 1668 *Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑλλάδος*

Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κύριον Ἰγνάτιον

Συγχρόνως σχεδόν, ἐλήφθησαν τὰ πρωτότυπα καὶ ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν τῆς Σεβασμιότητός σας, σημειωμένων τῇ 16, 17 καὶ 19 Μαΐου. Αἱ σοφαὶ συμβουλαὶ καὶ ἔμφρονες παρατηρήσεις, ὅσας δι' αὐτῶν διευθύνετε πρὸς τὴν Διοίκησιν, δὲν ἠμποροῦσαν νὰ μὴν ἔλξουν ἀξίως τὴν προσοχήν της· ἀλλ' αἱ τοιαῦται ἀλήθειαι ὅσην ἀποδοχὴν λαμβάνουν κοντὰ εἰς τοὺς εὐαισθήτους, ἄλλο τόσον ἄκαρποι μένουν κοντὰ εἰς ὅσους ἐσυνήθισαν νὰ ἐξοδεύουν τὸν καιρόν τους εἰς ἰδιοτελῆ μόνον σχέδια. Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ αἰσθάνεται ἀναμφιβόλως τὸ μέγεθος τῶν χρεῶν της, εἰς τὴν χρισιμότητα μάλιστα τῶν παρουσῶν περιστάσεων, καὶ δὲν θέλει παρεκτραπῇ οὐδὲ στιγμὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔχει σταθερὰν ἀπόφασιν τοῦ νὰ κινήσῃ πάντα λίθον, διὰ νὰ ὑπερβῇ τὰ παρεμπίπτοντα ἐμπόδια εἰς τοὺς σωτηριώδεις σκοπούς της· ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα ἐπαυξάνει ἡ ἔλλειψις τῶν χρηματικῶν μέσων καὶ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων πρὸς πόλεμον. Χάρις εἰς τὰς συνεισφορὰς τῶν φιλελευθέρων καὶ τῶν φίλων τῆς ἀνθρωπότητος, καθημέραν μᾶς ἔρχονται τροφαὶ καὶ πολεμικὰ ἐφόδια. Ἀλλὰ τίς δὲν βλέπει προφανέστατα, ὅτι χωρὶς χρημάτων ἡ μηχανὴ τοῦ πολέμου μένει χωρὶς ἐλατήριον. Διὰ τὴν ὁλοτελῆ σχεδὸν ἔλλειψιν τούτων, ἡ Διοίκησις εὑρίσκεται πολλάκις εἰς τὴν δυσάρεστον στάσιν τοῦ νὰ μὴ δύναται νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν πολλὰ ἐπωφελῆ σχέδια.

Δὲν ἠμέλησεν ἡ Διοίκησις νὰ γράψῃ πρὸς τὸν κύριον Ἐϋνάρδον εὐχαριστήρια γράμματα καὶ νὰ ἐξακολουθῇ μαζί του ἀνταπόκρισιν· κατ' αὐτὰς μάλιστα ἔφθασε καὶ ὁ κύριος Θωμᾶς Πετρίνης, ἐνθουσιασμένος φιλέλλην, τὸν ὁποῖον ἔπεμψεν ἐπὶ τούτῳ ὁ διαληφθεὶς κύριος Ἐϋνάρδος, διὰ νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὴν Διοίκησιν περὶ πραγμάτων ἀφορώντων εἰς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καλὸν τῆς πατρίδος. Εἶναι δὲ ἰσχυρῶς διατεθειμένη ἡ Διοίκησις νὰ ὠφεληθῇ ἀφ' ὅσα ὁ φιλέλλην οὗτος ἔχει νὰ προβάλῃ.

Σύμφωνος μὲ τὴν σεβασμιότητά σας, καὶ ὁ ἐνάρετος κύριος Ἐϋνάρδος συσταίνει τὴν δημοσίευσιν τῆς χρήσεως τῶν δανείων, ὡς ἀναγκαίαν διὰ νὰ ἐξαλείψῃ ὅσας ὑποψίας ἐγέννησαν κακοτρόπων καὶ ἀνοήτων λόγοι. Καὶ τοῦτο δὲν θέλει βραδύνει νὰ βληθῇ εἰς πρᾶξιν, μετὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν γενικῶν λογαριασμῶν τῶν ἀπερασμένων διοικητικῶν περιόδων, καὶ ἰδίως τῶν πρακτικῶν λογαριασμῶν τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἐπιτροπῆς, περὶ τῶν ὁποίων ἐνασχολεῖται σπουδαίως ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως.

Ἡ πολεμικὴ στάσις τῶν πραγμάτων μας εἶναι διατεθειμένη εἰς τρόπον ὥστε, ἂν δὲν μᾶς ἔλειπαν τὰ μέσα τοῦ νὰ ἐξακολουθήσωμεν κατ' εὐχὴν τὸν πόλεμόν μας, ἠθέλαμεν κάμει οὐσιώδη πράγματα.

Ὁ Κιουταχῆς, διελθὼν ὅλας σχεδὸν τὰς ἐπαρχίας τῆς Χέρσου Ἑλλάδος, εὑρίσκεται ἤδη ἐστρατοπεδευμένος πρὸ τῶν τειχῶν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐπαπειλεῖ καὶ τὸν Ἰσθμόν.

Ὁ Ἰμβραήμης, ἀποτυχὼν μὲ ζημίαν του εἰς μερικὰς δοκιμάς του κατὰ τῆς Σπάρτης, ἀναβαίνει μὲ ἱκανὰς τροφὰς πρὸς τὴν Τριπολιτζάν, ἴσως διὰ νὰ συγκεντρώσῃ ἐκεῖ τὰς δυνάμεις του, καὶ εἶτα νὰ προσβάλῃ εἰς τὴν Ἀργολίδα ἢ εἰς τὴν Κορινθίαν.

Ἡ πρώτη μοῖρα τοῦ βυζαντινοῦ στόλου, συγκειμένη ἀπὸ 40 πολεμικὰ μεγάλα καὶ πλῆθος μικρά, ἐξέπλευσε πρό τινων ἡμερῶν καὶ σκοπεύει, φαίνεται, νὰ κινηθῇ κατὰ τῆς Σάμου. Ἡ δὲ δευτέρα, συνισταμένη ἀπὸ 25, παραπλέει τὴν Σπάρτην. Λέγεται καὶ περὶ τοῦ αἰγυπτιακοῦ, ὅτι ἦλθεν εἰς Μοθωκόρωνα καὶ εἶναι πιθανώτατον συμπράττοντες ἀμφότεροι νὰ κτυπήσουν τὴν Ὕδραν.

Τί πλειότερον νὰ σᾶς προσθέσῃ δὲν ἔχει ἡ Διοίκησις, εἰμὴ σᾶς προσκαλεῖ νὰ ἐξακολουθῆτε γράφων συνεχῶς ὅσα συντείνοντα εἰς καλὸν τῆς πατρίδος, περὶ τῶν συμφερόντων τῆς ὁποίας δὲν ἀμφιβάλλει ποσῶς ἡ Διοίκησις, ὅτι ἐνασχολεῖσθε κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ συντρέχετε ὅσον ἔνεστι, καθὼς ἐλπίζει, ὅτι θέλετε ἐξακολουθεῖ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς καθ' ὅλην τὴν ἐν Εὐρώπῃ διατριβήν σας.

Ἐκ τοῦ Μπουρτζίου Ναυπλίου τῇ 10 Ἰουλίου 1826.

Ὁ Πρόεδρος

Γεώργιος Σισίνης — Ἀνδρέας Ζαΐμης — Α. Χ'' Ἀναργύρου

Σ. Τρικούπης — Ἀναγνώστης Δεληγιάννης — Α. Μοναρχίδης

Ἰωάννης Βλάχος — Παναγιώτης Δ. Δημητρακόπουλος

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

(Τ.Σ.) Κ. Ζωγράφος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κύριον Ἰγνάτιον κτλ. κτλ. κτλ. Εἰς Πίσαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

204

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Βουλευτικὸν)

Παῦλος Παρασκευᾶ ἐκ Λιβόρνου
πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων, τῇ 1 Αὐγούστου 1826 Ν.

. . . . . .

Ἐδῶ εἰς τὸ Λαζαρέττο εὗρηκα ἕναν σημαντικὸν Εὐρωπαῖον ἐρχόμενον ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν, ὁ ὁποῖος μὲ εἶπεν, ὅτι ἕνας ἀρχιερεὺς εἰς Αἴγυπτον, οἰκεῖος τοῦ Σατράπου, ἔγραψεν εἰς Βαυαρίαν πρὸς τοὺς φιλέλληνας, ὅτι εἰς Ἀλεξάνδρειαν εὑρίσκονται περίπου ἀπὸ χίλιοι αἰχμάλωτοι, ὁποὺ αἰχμαλωτίσθησαν εἰς Μισολόγγι, καὶ τοὺς ἐπαρακινοῦσε νὰ συνεισφέρουν διὰ νὰ τοὺς ἐξαγοράσῃ, μάλιστα μὲ λέγει ὁ ἴδιος, ὅτι ἔμαθε πὼς αὐτοῦ οἱ καλοὶ φιλέλληνες ἄρχισαν νὰ συγγράφωνται καὶ εἶναι ἐλπὶς νὰ συνάξουν ἀρκετά. Εὐθὺς δὲν ἔλειψα νὰ εἰδοποιήσω τὸν δεσπότην Ἰγνάτιον εἰς Πίζαν, ὁποὺ ἂν οὕτως ἔχῃ, νὰ ἐνεργήσῃ ὁποὺ αὐτὰ τὰ χρήματα νὰ μὴ σφετερισθῶσιν, ἀλλὰ νὰ σταλθῶσι πρὸς τὴν Διοίκησιν μὲ μέσον ἀσφαλές, ὁποὺ νὰ ἐλθῇ τὸ ἀποδεικτικόν, ὅτι ἐπαραδόθησαν· ἡ πανιερότης του ὅμως δὲν μ' ἀπεκρίθη, καὶ δὲν ἠξεύρω εἰς τί νὰ ἀποδώσω τὴν σιωπήν του. Ἂν δὲν εὑρισκόμην εἰς τὸ ὑγειονομεῖον, ἤθελον ἀμέσως κινήσει διὰ Πίζαν πρὸς ἀντάμωσίν του. Ὁ ἐν Αἰγύπτῳ ὅμως δεσπότης φαίνεται ὅτι εἶναι καὶ ἕνας πανοῦργος, ὁ ὁποῖος γυρεύει νὰ φάγῃ τὰ αὐτὰ χρήματα, καὶ τοιοῦτοι πολλοὶ περιφέρονται, οἱ ὁποῖοι βλάπτουν καὶ ἀτιμάζουν τὸ Ἔθνος.

. . . . . .

205

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. ΣΤ', 17)

Ἀρ. 2355 *Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑλλάδος*

Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κύριον Ἰγνάτιον

• *Ἐλήφθη ἡ ἀπὸ 3/15 τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον Πρόεδρον σεβασμία ἐπιστολή σας καὶ παρετηρήθησαν αἱ ἄξιαι προσοχῆς συμβουλαί σας.*

Δὲν ἠμέλησεν ἡ Διοίκησις νὰ γράψῃ εὐχαριστήρια πρὸς τὰ Κομιτᾶτα τῶν Παρισίων καὶ τῆς Γενεύης, καὶ μάλιστα πρὸς τὸν κύριον Ἐϋνάρδ. Εἴθε ὁ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἔνθερμος ζῆλος τῶν φιλελλήνων Ἑταιρειῶν νὰ ἐξακολουθῇ, καὶ νὰ μᾶς συνδρέμουν μὲ χρηματικὰς συνεισφοράς, διότι εὔκολα ἠμπορεῖτε νὰ συμπεράνετε, ὅτι ἡ Διοίκησις ἐμποδίζεται πολλάκις νὰ ἐξακολουθῇ τὰς ἐργασίας της ἐξ αἰτίας τῆς ἀχρηματίας.

Ἡ Διοίκησις μὴν ἀμφιβάλλετε, ὅτι περιποιεῖται ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τῶν μέσων τοὺς ὁπλαρχηγούς, παραβλέπουσα ὅσον εἶναι δυνατὸν τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, καὶ δὲν παραμελεῖ πᾶν ὅ,τι συντείνει εἰς ἔμβασιν τῶν σωτηριωδῶν σκοπῶν της. Δὲν σᾶς λανθάνει ὅμως, ὅτι πολλάκις τὰ πράγματα καταντοῦν νὰ εἶναι ἀνοικονόμητα, διὰ τὴν γενικὴν διαφθορὰν τοῦ στρατιωτικοῦ μας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὁ Λόρδ Κόχραν δὲν ἔφθασεν ἀκόμη. Εἶναι ἱκανὸς καιρός, ἀφοῦ δὲν ἐλάβαμεν καμμίαν εἴδησιν περὶ αὐτοῦ.

Κατ᾽ αὐτὰς ἀνεφύησαν διχόνοιαί τινες εἰς τὴν Κόρινθον ἀπὸ ποταπὰς καὶ οὐτιδανὰς αἰτίας. Ἡ Διοίκησις δὲν ἠμέλησε νὰ μεταχειρισθῇ ἀνάλογα μέτρα πρὸς κατάπαυσιν τῶν διχονοιῶν τούτων. Ἐξαπέστειλε τὸν Πρόεδρον καὶ δύο ἄλλα μέλη τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἓν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως, διὰ νὰ καθησυχάσουν τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐλπίζεται ἐντὸς ὀλίγου νὰ παύσῃ τὸ κακόν.

Τὰ πράγματα τοῦ πολέμου κατὰ τὸ παρὸν ἄρχισαν ὁπωσοῦν νὰ προοδεύουν.

Τὸ κατὰ τὴν Ἀττικὴν ἑλληνικὸν στρατόπεδον εἶναι ἕως πέντε χιλιάδες καὶ καθημέραν αὐξάνει ὁ ἀριθμός του. Ἡρίστευσε κατὰ τοῦ Κιουταχῆ, καὶ εἶναι ἐλπὶς νὰ ἀριστεύσῃ καὶ πάλιν καὶ νὰ τὸν καταστρέψῃ ἐξ ὁλοκλήρου.

Ὁ Ἰμπραήμης, κατὰ τὰς ὁποίας ἔχομεν εἰδήσεις πανταχόθεν, εὑρίσκεται εἰς μεγάλην ἀδυναμίαν. Οἱ Ἕλληνες ἄρχισαν νὰ ἐμψυχώνωνται ὀλίγον κατ᾽ ὀλίγον καὶ νὰ τὸν φθείρουν μὲ ἀκροβολισμούς, ὥστε, ἐὰν δὲν τοῦ ἔλθῃ καμμία ἐπικουρία ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, δὲν μένει ἀμφιβολία, ὅτι ὄχι μόνον δὲν θέλει ἐπιτύχει τοῦ ὀλεθρίου σκοποῦ του, ἀλλὰ καὶ θέλει ἐξολοθρευθῇ διόλου.

Ἡ μία μοῖρα τοῦ βυζαντινοῦ στόλου, μετὰ τὸν καταδιωγμόν της ἀπὸ τὴν Σάμον, εὑρίσκεται ἤδη εἰς Μυτιλήνην, ἡ δὲ μοῖρα τοῦ ἰδικοῦ μας εἰς τὰ Ψαρά, ἥτις σκοπεύει νὰ κινηθῇ ἐναντίον τῆς βυζαντινῆς· ἡ ἑτέρα μοῖρα τοῦ βυζαντινοῦ στόλου εὑρίσκεται κατὰ τὰ παράλια τῆς Μεσσηνίας. Περὶ δὲ τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου δὲν εἶναι καμμία ἀκριβὴς πληροφορία.

Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις συγκαλεῖται κατὰ τὸν ἐρχόμενον μῆνα, ὡς τὸ ἐσώκλειστον ἀντίτυπον τῆς διακηρύξεως· εἴθε νὰ ἐνεργήσῃ τὰ συμφέροντα.

Κύριε, περιττὸν ἡ Διοίκησις νὰ παρακαλέσῃ νὰ μὴ λείψετε, ὡς καλὸς πατριώτης καὶ ὡς ἀγαπῶν τὰ μέγιστα τὴν πατρίδα, νὰ συμβουλεύετε συχνὰ ὅσα ἡ φρόνησις καὶ ἡ πολυπειρία σας σᾶς ὑπαγορεύουν, καὶ νὰ κοινοποιῆτε πρὸς αὐτὴν ὅσα μανθάνετε.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 12 Αὐγούστου 1826

Ὁ Ἀντιπρόεδρος

Σ. Τρικούπης *Δ. Τζαμαδὸς* *Ἀναγν. Μοναρχίδης*
Ἰω. Βλάχος *Γ. Σισίνης* *Παναγ. Δ. Δημητρακόπουλος*
Κ. Ζῶτος *Α. Χ΄΄ Ἀναργύρου*

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς
(Τ.Σ.) *Γ. Γλαράκης*

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ
Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
(Τ.Σ.) *Γ. Γλαράκης*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

206

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 14)

Κύριε Κόμι.

Ἔμαθα τὴν μεθ' ὑγιείας ἐπιστροφήν σας εἰς Γενεύην, καὶ συγχαίρων σᾶς ἐπεύχομαι αἰσίαν διατριβήν.

Τὰ τῆς Πατρίδος εἶναι καλά, καὶ θέλετε τὰ μάθει ἀπὸ τὸν καλὸν Eynard.

Οἱ καλοὶ Ὁλλανδοὶ θέλουν κάμει καὶ τὰ τουφέκια διὰ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἐνδόξου φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, καὶ ἔδωσαν καὶ ξεχωριστὰ καὶ τρεῖς χιλιάδας φιορίνια δι' ἐξαγορὰν τῶν αἰχμαλώτων.

Ἂν ὁ δέκατος ἔνατος αἰὼν ἔχῃ ἀκόμη λείψανα τῆς κακίας τῶν ἀμαθῶν αἰώνων, ὁ φωτισμὸς καὶ ἡ ἀρετὴ ἔγιναν κοινὰ εἰς τὰ ἔθνη, καὶ ἀπόδειξις εἶναι ὅσοι λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν δυστυχίαν τῶν Ἑλλήνων. Ὁ ἅγιος Θεὸς ἂς τοὺς ἀνταμείψῃ ἀναλόγως μὲ τὴν καλήν των καρδίαν, καὶ αὐτὴν τὴν εὐχὴν τοὺς τὴν χρεωστοῦμεν, καὶ τὴν κάμνω ἐκ βάθους καρδίας.

Ἐγὼ ὑγιαίνω μετὰ τῶν περὶ ἐμέ, οἵτινες σᾶς προσκυνοῦν καὶ μένω

1826 Σεπτεμβρίου 20 / Ὀκτωβρίου 2 ἐκ Πεισῶν.

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

207

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυρ. 3491)

Ἰγνάτιος πρὸς Σπ. Τρικούπην

Χαῖρε.

Ἔλαβα τὸ ἀπὸ 12/24 Αὐγούστου γράμμα σου καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῷ. Εἶμαι σύμφωνος μὲ ὅσα γράφεις. Βλέπετε καλῶς τὰ πράγματά σας καὶ τὰ κρίνετε ὀρθότατα. Εἶναι ἔργον εὐχῆς νὰ εὑρίσκετο ἄνθρωπος, οἷον τὸν ἰδεάζεσθε καὶ τὸν ἐπιθυμεῖτε, διὰ νὰ ἔχῃ δηλαδὴ ἱκανότητα, ὥστε νὰ ἀναλάβῃ τοὺς χαλινοὺς τῆς Διοικήσεως, νὰ σᾶς ἑνώσῃ, νὰ ἔχῃ μερικὰ χρήματα, καὶ νὰ κάμῃ νὰ ὑπάγῃ ἡ δουλειὰ ἐμπρός· ἀλλ' οὗτος ὁ ἄνθρωπος ποῦ εἶναι; Ποῦ θέλετε τὸν εὕρει; Ἐγὼ δὲν τὸν γνωρίζω εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μας. Ἠμπορεῖτε νὰ καταπείσετε τὸν Eynard, ὅστις ἑνώνει πλούτη, καλωσύνην καὶ ἀξιότητα; Τὸ βλέπω ἀδύνατον. Πειράζεται ἡ φιλοτιμία του, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ μίαν τοιαύτην θυσίαν, διότι θέλουν στοχασθῆ ὅλοι, ὅτι ἐπὶ τοιούτῳ σκοπῷ ἐξοδεύει καὶ βοηθεῖ τοὺς Ἕλληνας. Ἔγινε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κάποια δοκιμὴ (παρὰ γνώμην, στοχάζομαι, τῆς Διοικήσεως) εἰς τὸν δοῦκα d' Orléans. Ἴσως τὸ θέλει, καὶ τὸ θέλει καὶ ἡ Γαλλία, ἀλλ' εἶναι εὐκατόρθωτον; Τί κάμνετε τὴν ἀγγλικὴν ἀντιζηλίαν; Ἡ ὑποψία μόνον ἐψύχρανε τοὺς Ἄγγλους, καὶ ἓν τῶν αἰτίων τῆς ἀδιαφορίας καὶ ψυχρότητός των εἶναι καὶ τοῦτο. Ἄλλοι ἐπιθυμοῦν τὸν πρίγκιπα Κομπούρ. Ἀλλ' ἰδοὺ ἄλλη ἐναντιότης ἀπὸ τὴν Γαλλίαν καὶ Ρωσίαν, καὶ πάλιν τὸ πρᾶγμα ἀδύνατον. Ἔχομεν δύο καλοὺς ὁμογενεῖς, τὸν κόμιτα Καποδίστριαν καὶ τὸν Ροδοφοινίκην, μὲ γνώσεις πραγμάτων μὲ πρᾶξιν καὶ μὲ ὑπόληψιν συστημένην, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν καὶ οἱ δύο εὑρέθησαν εἰς ξένην δούλευσιν, καὶ ἂν θελήσωσι νὰ ἔλθωσι, δὲν τοὺς δίδεται ἄδεια, οὔτε ἠμποροῦν νὰ τὸ κάμωσι παρ' ἄδειαν. Ἐγὼ δὲν εἶμαι εἰς τὴν τάξιν τούτων τῶν δύο. Μὲ ὠνόμασαν Μητροπολίτην τῆς Βλαχίας· ἡ Βλαχία ἔλειψε, καὶ ζῶ πρὸ χρόνων ἰδιωτικὴν ζωήν. Μ' ὅλον τοῦτο, καὶ κατ' ἀρχὰς ἐζήτησα τὴν ἄδειαν διὰ νὰ κατεβῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ δὲν τὴν ἔλαβα, καὶ πέρυσι τοὺς ἔκαμα τὸ αὐτὸ ζήτημα, ζῶντος ἔτι τοῦ ἀειμνήστου Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀπέτυχα. Στοχασθῆτε λοιπόν, ἂν ἠμποροῦν νὰ τὴν λάβωσιν οἱ ἀνωτέρω, καὶ μάλιστα ἐνῷ εἶναι εἰς πραγματείαν ἡ Ρωσία μὲ τὴν Πόρταν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, τί ποιητέον; Δὲν σᾶς μένει ἄλλο, παρὰ νὰ ἐξομολογηθῆτε παρρησίᾳ, ὡς οἱ παλαιοὶ χριστιανοί, νὰ ὁμολογήσῃ καθεὶς τὰ σφάλματά του, νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν καὶ νὰ ὑποσχεθῇ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Πατρίδος, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς θέλετε ἀποφύγει τὴν φιλοτιμίαν, τὴν φιλαρχίαν, τὴν φιλοδοξίαν, τὴν αἰσχροκέρδειαν, τὸν φθόνον, καὶ ὅτι θέλετε ζήσει ὡς καλοὶ χριστιανοί, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας καὶ τοῦ Εὐαγγελίου μας. Οὕτω πως φερόμενοι, δὲν ἔχετε χρείαν τῶν ἔξω. Θέλετε εὑρεῖ τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους μεταξύ σας, καὶ θέλετε κάμει νὰ ὑπάγῃ ἡ δουλειὰ ἐμπρὸς μὲ αἰσίαν ἔκβασιν κατὰ πάντα. Ἡ ἀξιότης δὲν σᾶς λείπει, οὔτε αἱ γνώσεις τῶν τοπικῶν πραγμάτων, καὶ ἡ δουλειὰ εἶναι εἰς τὸν τόπον. Φιλοσοφία δὲν σᾶς χρειάζεται κατὰ τὸ παρόν, οὔτε εὐρωπαϊκὴ διπλωματική. Σεῖς γνωρίζετε καλύτερα τὰ τοπικὰ πράγματα μὲ τόσων χρόνων πρᾶξιν, παρὰ εἷς νεοφερμένος. Καὶ εἰς σᾶς ἀνήκει ἡ τιμὴ νὰ σώσετε τὴν Πατρίδα, θυσιάζοντες ὄχι τὰ χρήματά σας, ἐπειδὴ χρήματα δὲν ἔχετε, ἀλλὰ τὰ πάθη σας, πάθη κοινὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ὁποῖα ἡ θρησκεία, τὸ λογικόν, καὶ ἡ ἀνάγκη καταδαμάζουν. Εἰς τὸ μέλλον δὲν ἐμβαίνω. Ὅ,τι κατὰ τὸ παρὸν εἶναι ἀδύνατον, ἄλλοτε ἠμπορεῖ νὰ εἶναι τὸ εὐκολώτερον· Τὰ θαύματα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀνεκαινίσθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τόσας ἐλλείψεις σας. Στράτευμα ἔχετε ἀνδρεῖον καὶ ναυτικὸν καλόν. Ἡ συνδρομὴ τῆς Εὐρώπης δὲν θέλει σᾶς λείψει. Ὁ ἀμιράλιος Κοχράν, ὅστις ἐλπίζω, ὅτι εἶναι φθασμένος, θέλει δώσει εἰς τὰ πράγματά σας περισσότερον τόνον. Κάμετε τὸ χρέος σας, ἐλπίζετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἡ Πατρὶς θέλει σωθῇ.

Ἐπειδὴ μὲ γράφει ὁ κύριος Μαυροκορδᾶτος μὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, παρακαλῶ νὰ τὸν στείλῃς ἴσον τοῦ παρόντος μου, γράφοντάς τον τὰς εὐχάς μου καὶ λέγοντάς τον, ὅτι τὸν ζητῶ συγγνώμην, διότι δὲν εἶχα καιρὸν νὰ τὸν ἀποκριθῶ, καὶ ὅτι θέλω τὸν γράψει κατόπιν.

Γράφε με συχνὰ μὲ τὴν αὐτὴν εἰλικρίνειαν, καὶ ἐνῷ θέλω σὲ γνωρίζει χάριτας, δὲν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θέλω λείπει ἀπὸ τοῦ νὰ σὲ ἀποκρίνωμαι τακτικῶς σημειώνοντάς σας ὅσα νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ ἠξεύρετε καὶ ὅσα σᾶς συμφέρουν. Μένω (1826 Σεπτεμβρίου 24 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν)

Εὐχέτης σου ἐν Χριστῷ
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

Σημ.: Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν ὁ D. DAKIN, British intelligence of events in Greece, 1824-1826 : a documentary collection. Δελτίον Ἱστορ. Ἐθνολογ. Ἑταιρείας, τόμ. ΙΓ' (1959), σσ. 170-171.

208

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 15)

Κύριε Κόμι.

Ἔλαβα τὸ ἀπὸ 14/26 Σεπτεμβρίου γράμμα σας. Μ' ἐχαροποίησε καὶ διὰ ζώσης φωνῆς ὁ Γεροστάθης μὲ τὰς καλὰς εἰδήσεις τῆς ὑγιείας σας, καὶ εὔχομαι νὰ σᾶς τὴν χαρίζῃ ὁ ἅγιος Θεὸς διὰ πάντοτε.

Ὅσα γράφετε πρὸς τὸν αὐτάδελφόν σας εἶναι καλά, κάλλιστα, πλὴν πρέπει οἱ εἰς τὰς νήσους Ἄγγλοι, ὄχι μόνον νὰ τὰ δεχθῶσιν, ἀλλὰ καὶ τρόπον τινὰ νὰ τὰ βοηθήσωσιν. Οὕτω πως ἠμπορεῖ νὰ κατορθωθῇ τὸ πρᾶγμα. Εἰς ὑπόθεσιν δὲ ἐναντιότητος ἢ τελείας ἀδιαφορίας των, εἶναι δυσκατόρθωτον, διὰ τὴν ἀδράνειαν καὶ διὰ τὸ ἀφιλόκαλον τῶν ὁμογενῶν μας.

Σᾶς ἐγκλείω ἓν γράμμα τοῦ Μαυρομιχάλη. Ἔστειλα καὶ τὴν μετάφρασιν τῆς ἀναφορᾶς του πρὸς φιλέλληνας κατὰ τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον ἔκρινα εὔλογον, ὅτι πρέπει νὰ παρρησιασθῇ. Ὁ δὲ καλὸς Eynard θέλει λάβει αἰτίαν διὰ νὰ κεντήσῃ τὸ εὐαίσθητον τῶν εὐλογημένων λαῶν τῆς Εὐρώπης, οἵτινες μόνον κάμνουν τιμὴν εἰς τὸν νῦν αἰῶνα.

Ἡ νέα ναυμαχία καὶ ὁ διασκορπισμὸς τοῦ τουρκικοῦ στόλου μὲ ζημίαν του βεβαιοῦται καὶ ἀπὸ γράμματα τῆς Σμύρνης.

Τὰ ἀτμοκίνητα νὰ φθάσωσι, διὰ ὄνομα Θεοῦ, ὀγλήγορα, διότι ἐξ αὐτοῦ τοῦ στολίσκου κρέμαται ἡ ἐλευθερία τῆς Πελοποννήσου καὶ ἡ ὕπαρξις τῶν Ἑλλήνων. Γράφω περὶ τούτου πρὸς τὸν εὐγενῆ Eynard, διὰ νὰ παρακινήσῃ τοὺς φιλέλληνας Ἄγγλους νὰ τὰ ἐξαποστείλωσιν ὅσον δυνατὸν ὀγλήγορα, διότι εὐεργετοῦν καὶ σώζουν τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἐν ταὐτῷ θέλουν διαφυλάξει καὶ τὰ δάνειά των.

Ὑγιαίνω μετὰ τῶν περὶ ἐμέ, οἵτινες σᾶς προσκυνοῦν, καὶ μένω
1826 Ὀκτωβρίου 1/13 ἐκ Πεισῶν

Εὐχέτης σας καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

209

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 16)

Κύριε Κόμι.

Ἔλαβον ἀσμένως τὸ ἀπὸ 12/24 Ὀκτωβρίου γράμμα σας, καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς σας ὑγιείας. Τὸ ἐγκλειόμενον ἐστάλθη ἀσφαλῶς.

Τὰ νέα τῆς Πατρίδος θέλετε τὰ μάθει ἀπὸ τὸν κύριον Eynard. Εἶναι καλὰ καὶ ἐλπίζω καλύτερα, τοὐλάχιστον θέλει καλυτερεύσει τὰ πράγματά μας ὁ Σουλτάνος μὲ τὸ φέρσιμόν του, καὶ ἂς ἐλπίζωμεν καὶ εἰς τὸν ἅγιον Θεόν, τοῦ ὁποίου, ὡς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἡ μεγάλη δύναμις εἶναι ἡ ἀκρὶς καὶ ὁ βροῦχος, ὡς τὸ εἶπε πάλαι ποτὲ πρὸς τὸν Μωϋσῆν: «Ἐξαποστελῶ τὴν ἀκρίδα καὶ τὸν βροῦχον, τὴν δύναμίν μου τὴν μεγάλην».

Ὅσα γράφει ὁ αὐτάδελφός σας πρὸς τὸν κύριον Eynard εἶναι καθ' ὅλα ὠφέλιμα εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἐκτελεσθῶσιν. Ὁμιλήσατέ τον καὶ ἡ ἐξοχότης σας περὶ τούτου, ἐνισχύοντας τὸν μυρίων ἐπαίνων ἄξιον ζῆλόν του, διότι τὸ νὰ ἀναζήσῃ ἡ Δυτικὴ Ἑλλὰς εἶναι ζωὴ καὶ εἰς τὰ ἐπίλοιπα τῆς Ἑλλάδος μέρη.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν. Σᾶς ἐπεύχομαι νὰ περάσετε καλῶς τὸν χειμῶνα, καὶ μένω

Φίλος καὶ εὐχέτης σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1826 Ὀκτωβρίου 25 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

210

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 3559)

Χαῖρε.

Ἔλαβα τὸ ἀπὸ 28 Ἰουλίου γράμμα σου, καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς καλῆς ὑγείας σου.

Τὸ νὰ τραβηθῇς ἀπὸ τὴν δουλειάν, εἶμαι καὶ ἐγὼ τῆς γνώμης σου, ὅτι τὸ ἔκαμες καλά. Δὲν πρέπει ὅμως οὔτε νὰ ψυχρανθῇς, οὔτε νὰ ἀποστάσῃς, ἀφ' οὗ ἐκινδύνευσες, ἐκοπίασες καὶ εἶναι καὶ ἐλπὶς νὰ μὴν ὑπάγωσι χαμένοι οἱ τόσοι ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων καὶ αἱ πολλαὶ καὶ μεγάλαι θυσίαι των. Τὴν παλαιὰν ἱστορίαν τὴν γνωρίζεις. Καὶ ὁ Ἀριστείδης ἐξωστρακίσθη εἰς τὴν λαμπρὰν ἐποχὴν τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὴν τωρινήν, ἔπρεπεν οἱ ἐν τοῖς πράγμασι νὰ προσμένωσι χειροτέραν τύχην ἔπειτα ἀπὸ τὰς καλάς των ἐκδουλεύσεις, καὶ μ' ὅλον τοῦτο κανεὶς δὲν ἔπαθε, καί, χάρις εἰς τὴν θρησκείαν μας, μέχρι λόγων καὶ ἀπειλῶν ἦλθε πάντοτε τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐκ τούτου ἔλειψαν σχίσματα καὶ πάθη ἀδιάλλακτα. Εἰς τρεῖς τάξεις

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διαιρεῖται τὸ πανελλήνιον : εἰς λαόν, εἰς στρατιώτας καὶ εἰς πολιτικούς. Ὁ λαὸς εἶναι καλὸς καὶ εὐπειθής, ὡς καὶ οἱ ξένοι τὸ παρετήρησαν. Οἱ στρατιῶται εἶναι ἀνεξάρτητοι, φίλαρχοι καὶ ἔχουν ὅλα τὰ φυσικὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου ἀκαταδάμαστα. Ὅθεν, ἔπρεπε νὰ εἶναι εἰς παντοτινὴν διχόνοιαν καὶ εἰς πόλεμον μεταξύ των, καί, μ' ὅλον τοῦτο, ἓν τοιοῦτον δὲν ἔγινε ποτέ. Συγχύζονται, φωνάζουν, ἐπαπειλοῦν, καὶ ἔπειτα διαλλάττονται καὶ ἐκτελοῦν τὸ χρέος των ἡνωμένοι, ὅταν ἀπαντήσωσι τὸν ἐχθρόν, καὶ τοῦτο τὸ καλὸν προέρχεται, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν πολιτικήν, καὶ ἐπιθυμῶ ποτὲ νὰ μὴ τὴν μάθωσιν. Ἡ τρίτη τάξις, τῶν εὐγενῶν, ἥτις ἔλαβε τὴν διοίκησιν ἀπ' ἀρχῆς εἰς χεῖράς της, νομίζει τὴν πολιτικὴν ὡς πρᾶγμά τι ἀναγκαῖον, καὶ δι' αὐτῆς θέλει νὰ κάμῃ ὅλα, καὶ ὅλα ἔγιναν καὶ γίνονται κακῶς, ἐπειδὴ λείπει ἡ εἰλικρίνεια καὶ ὑποπτεύει εἷς τὸν ἄλλον, καὶ ὅ,τι εἷς προβάλῃ ἢ κάμῃ, ὁ ἄλλος βλέπει πάντοτε ἕνα ὑποκεκρυμμένον σκοπόν, καὶ ζητεῖ νὰ τὸ ἀνατρέψῃ, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ, ἂν εἶναι ὠφέλιμον ἢ ὄχι. Ἐδῶθεν ἐπήγασαν καὶ πηγάζουν τὰ δεινά σας, καὶ ἂν δὲν ἀφήσετε ὅλοι σας αὐτὴν τὴν ψευδοπολιτικήν, ἔχοντες εἰς τὸ στόμα ὅ,τι εἶναι καὶ εἰς τὴν καρδίαν, ποτὲ δὲν θέλετε γροικηθῆ μεταξὺ καὶ ποτὲ δὲν θέλετε κάμει πρᾶγμα καλόν. Τὸ σχῆμα τῆς Διοικήσεως ἠμπορεῖτε νὰ τὸ ἀλλάξετε, ὁμοίως καὶ τὰ ὑποκείμενα, ἀλλὰ καλὰ πράγματα νὰ κάμετε εἶναι ἀδύνατον, ἂν δὲν ἀφήσετε τὴν ψευδοπολιτικήν σας, καὶ τοῦτο δὲν τὸ βλέπω δύσκολον, ἐπειδὴ κρέμεται ἀπὸ τὴν θέλησίν σας.

Ἔγραψα πρὸς τὸν κύριον Τρικούπην προλαβόντως, ὅτι ἄνθρωπον, καθὼς τὸν ἰδεάζεσθε, ὅστις νὰ ἑνώνῃ κατάστασιν, ἱκανότητα διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὸν χαλινὸν τῆς Διοικήσεως καὶ ἀρετήν, δὲν γνωρίζω, διότι δὲν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν μας.

Μὴ ζητεῖτε λοιπὸν ὅ,τι δὲν ὑπάρχει καὶ ὅ,τι δὲν θέλετε εὑρεῖ, ἀλλὰ ζητήσετε αὐτοῦ ἀνθρώπους τιμίους καὶ καλοὺς πατριώτας, ὅσους ἡ πεῖρα ἔδειξε τοιούτους, καὶ δώσατε τὴν διοίκησιν καὶ τὴν ἀναγκαίαν δύναμιν, διὰ νὰ ὁδηγήσωσι καλῶς τὰ πράγματα τῆς Πατρίδος, ἕως οὗ νὰ ἴδωμεν τί θέλει μᾶς ἐξαποστείλει ὁ ἅγιος Θεός, καὶ τί ἀποτέλεσμα θέλει κάμει τὸ κίνημα τῆς Εὐρώπης εἰς τὰς ὑποθέσεις μας.

Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος συμφέρει εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην ὅλην, καὶ εἶναι τὸ μόνον ἀντιζύγιον τῆς ρωσικῆς ἐπιρροῆς εἰς τὴν Ἀνατολήν. Εἴθε νὰ τὸ γνωρίσωσιν ! Αὐτὴν τὴν χορδὴν πρέπει νὰ τὴν κεντῆτε καὶ σεῖς αὐτοῦ, διότι, ὅταν ἡ Ἀγγλία γνωρίσῃ τὸ συμφέρον της καὶ θελήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, τὴν κατορθώνει, χωρὶς νὰ σκανδαλίσῃ οὔτε τὴν Πόρταν οὔτε τὰς ἄλλας Δυνάμεις. Χρήματα ὅταν ἀποφασίσῃ νὰ δώσῃ δανεικά, χωρὶς νὰ φανῇ ὅτι τὰ δίδει ἡ Διοίκησις, κάμνει τὸ πᾶν, διότι οὕτω πως αὐξάνει ἡ τῆς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης δύναμις τῆς Ἑλλάδος, ἐμβαίνει εἰς τάξιν καλυτέραν, καὶ μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας θέλουν βιάσει τὸν Σουλτάνον νὰ ὑπογράψῃ ὅ,τι τώρα δὲν δέχεται καὶ ὅ,τι ἡ διπλωματικὴ δὲν θέλει ἀπολαύσει.

Ἐν τοσούτῳ, εἴτε ἐν τοῖς πράγμασιν εἴτε καὶ ἀπομακρυμένος, ἐπιθυμῶ νὰ εἶσαι πάντοτε καλὸς πατριώτης, καὶ μὲ λόγον καὶ μὲ ἔργον νὰ εἶσαι εἰς τὴν Πατρίδα ὠφέλιμος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Εὔχομαι εἰς τὴν κυρίαν Δομνίτζαν μητέρα σου καὶ ἀδελφάς σου. Οἱ περὶ ἐμὲ σὲ ἀσπάζονται, ἐγὼ δὲ μένω

1826 Νοεμβρ. 5/17 ἐκ Πεισῶν *Εὐχέτης καὶ φίλος σου*
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Ἀ Monsieur Monsieur le Prince Alexandre Maurocordato.*

211

(ΓΑΚ, Συλλ. Μάμουκα, Φ. 87)

Χαῖρε.

Εἶδα μὲ χαράν μου τοὺς χαρακτῆράς σου εἰς τὸ ὁποῖον μ' ἔστειλες ἴσον τῆς Διοικήσεως, καὶ χαίρω βλέπων, ὅτι δουλεύεις τὴν Πατρίδα, καὶ τὴν δουλεύεις καλά, διότι ἔχεις εἰλικρίνειαν, καλὴν καρδίαν, καὶ σὲ λείπει ἡ ψευδοπολιτική, ἥτις ἐπροξένησε τὰ περισσότερα κακά. Ἀκολούθει μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον τὸ λαμπρόν σου στάδιον, διότι δὲν εἶναι οὔτε δόξα μεγαλυτέρα, οὔτε εὐχαρίστησις ψυχῆς, ὡς νὰ δουλεύσῃ τις τὴν Πατρίδα κινδυνεύουσαν.

Σὲ ἀγαπῶ, σὲ εὔχομαι ὑγίειαν, καὶ μένω

1826 Νοεμβρίου 5/17 ἐκ Πεισῶν *Εὐχέτης σου ἐν Χριστῷ*
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Πρὸς τὸν Γενικὸν Γραμματέα κύριον Γ. Γλαράκην κ.λ.*

212

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 3619)

Τρισεπέραστε μεγάτιμέ μοι υἱὲ καὶ φίλε.

Εἰς τὸ ἔσχατον ἕνα καὶ μόνον γράμμα σας, ὕστερον ἀπὸ διετῆ σχεδὸν σιωπήν σας, τὸ ἀπὸ 28 Ἰουλίου, σᾶς ἀπεκρίθην διὰ Ζακύνθου προλαβόντως καὶ σᾶς ἔστειλα διὰ τῆς ἰδίας ὁδοῦ πεντακόσια κολοννᾶτα ἱσπανικά· τὸ δὲ ἀπὸ 3 Μαΐου γράμμα σας εἰσέτι δὲν τὸ ἔλαβον, ἀλλ' οὔτε ἐλπίζω πλέον νὰ τὸ λάβω. Ἔγραψα τῷ Ἐϋνάρδῳ εἰς Τζενέβραν περὶ τούτου καὶ μοὶ ἀπεκρίθη, ὅτι οὔτε αὐτὸς ἔλαβεν ἀπὸ 3 Μαΐου γράμμα σας. Πρὸ ὀκτὼ δὲ ἤδη ἡμερῶν ἔλαβεν ὁ Ἰγνάτιος ἓν γράμμα σας ἀπὸ Ἀγκώνας παρὰ τοῦ εἰσέτι ἐκεῖσε διατρίβοντος Πετρίνη. Ἐν αὐτῷ τῷ γράμματί σας, ὅπερ εἶδεν ὁ Μπᾶνος, γράφετε τῷ Ἰγνατίῳ ὅ,τι γράφετε καὶ πρὸς ἐμὲ συγχρόνως κατ' ἔκτασιν καὶ ὅτι θέλω τῷ κοινοποιήσει τὰ ὅσα μοὶ γράφετε. Τὸ τοιοῦτον πρὸς ἐμὲ γράμμα σας ἔγινεν ἄφαντον, μέχρις αὐτῆς τῆς ὥρας δὲν τὸ ἔλαβον· λυποῦμαι διότι τὸ ὑστεροῦμαι, καθὼς καὶ τὸ προλαβόν, καὶ μὲ κακοφαίνεται,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μήπως νομίζῃ ὁ Ἰγν. ὅτι τὸ κρύπτω, ὅπερ καὶ δὲν καταδέχομαι, μ' ὅλον ὁποὺ τὸν ἐπληροφόρησεν ὁ Μπᾶνος, ὡς μοὶ λέγει, ὅτι δὲν τὸ ἔλαβον. Ἐν τοσούτῳ, τὸ γράμμα τί ἔγινε δὲν ἠξεύρω. Διὰ τίνος μοὶ τὸ ἐστείλετε; Ἂν ἐστείλετε ἀμφότερα τὰ γράμματα διὰ τοῦ Πετρίνη, τὸν ὁποῖον ἐγὼ δὲν γνωρίζω, διατί αὐτὸς νὰ στείλῃ μόνον τὸ τοῦ Ἰγνατίου καὶ τὸ ἐδικόν μου νὰ τὸ κρατήσῃ; Τὰ γράμματα, ἐρχόμενα ἀπὸ Ἀγκώνας ἐδῶ, δὲν περνοῦν ἀπὸ ἀουστ⟨ριακὰ⟩ στάτα, διὰ νὰ ὑποπτευθῶ, ὅτι ἐκρατήθη τὸ γράμμα μου· ἔπειτα διατί νὰ μὴ κρατηθῇ καὶ τὸ τοῦ Ἰγνατίου, ἐνῷ γράφετε μερικὰ οὐσιώδη, ὡς μοὶ λέγει ὁ Μπᾶνος, περὶ Νταρκοὺρ καὶ περὶ καπετάνων, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐδικόν μου. Ἔγραψα ἀμέσως καὶ εἰς Ἀγκώναν, ἂν εἰσέτι εὑρίσκεται ἐκεῖ, καὶ εἰς Τζενέβραν, ἂν ὑπῆγεν ἐκεῖ, νὰ ἐξετασθῇ ὁ Πετρίνης αὐτός. Ἐν τοσούτῳ, ἐγὼ ὑστεροῦμαι τῶν ἐρασμίων μοι γραμμάτων σας καὶ λυποῦμαι.

Ἔχων ἤδη ἀναγκαῖά τινα νὰ σᾶς γράψω πρὸς ἰδέαν καὶ ρέγγολάν σας, κατὰ χρέος, διὰ νὰ μὴ διακινδυνεύσω τὸ γράμμα μου, ἀπεφάσισα νὰ σᾶς στείλω ἐπίτηδες ἄνθρωπον, διὰ νὰ σᾶς εὑρῇ ὅπου εἶσθε καὶ νὰ σᾶς ἐγχειρίσῃ τὸ παρόν μου, καὶ λαμβάνων τὰς ἀποκρίσεις σας νὰ ἐπιστρέψῃ. Σᾶς στέλλω λοιπὸν τὸν ἐπιφέροντα τὸ παρόν μου, ὅστις εἶναι πληρωμένος καὶ διὰ τὸν ἐρχομόν του ἐκεῖσε καὶ διὰ τὴν ἐδῶ ἐπιστροφήν του. Δὲν ἔχετε νὰ τὸν δώσετε ὀβολὸν ἐκεῖ, ἀλλὰ ὀλίγον ψωμί, καὶ τοῦτο ἂν θέλετε, δι' ὅσας ἡμέρας τὸν κρατήσετε ἐκεῖ, διὰ νὰ κάμετε τὰς ἀποκρίσεις σας. Μὴ βραδύνετε δὲ τὴν ἐπιστροφήν του, σᾶς παρακαλῶ.

Ἂς ἀρχίσω ἀπὸ τὸ πλέον γελοιῶδες, τὸ ὁποῖον γελοῖον μέν, πλὴν μὲ τὸ νὰ εἶναι ὁ Κοκρὰν εἰς τὴν μέσην, τοῦ ὁποίου ὁ χαρακτὴρ δὲν ἠξεύρω ἂν σᾶς εἶναι γνωστός, πρέπει καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ ἠξεύρετε. Καθ' ὅσον πρέπει μὲ δίκαιόν σας νὰ γελάσετε καὶ νὰ ἀηδιάσετε μὲ τὸν ὃν θέλετε ἰδεῖ κατωτέρω δονκισοτισμόν, κατὰ τοσοῦτον πρέπει νὰ προσέξετε εἰς τὰ σχεδιαζόμενα κινήματα τοῦ Κοκρὰν καί, προϊδεασμένοι ὄντες, νὰ προλάβετε τὸ αἶσχος αὐτὸ καὶ τὰς ἐνδεχομένας ἀηδίας, οἷς οἴδατε τρόποις.

Γνωρίζετε κάλλιστα τὸν κατὰ δυστυχίαν γαμβρόν μου Μιχαλάκην, διὰ νὰ μὴν ἔχετε χρείαν νέας περιγραφῆς τοῦ χαρακτῆρός του, τῆς ἀλαζονείας του καὶ τῆς παντελοῦς ἀνοησίας του. Αὐτός, καθὼς ἠξεύρετε, ὢν εὐτυχέστερος καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν μου, παρ' ἀξίαν του, πλουσιώτερος πάντων τῶν ὁμογενῶν καὶ ὁμοταγῶν του, διὰ νὰ γίνῃ ἡγεμών, ὁ ἀπονενοημένος Δονκισότης ἢ μᾶλλον Σάντζο Πάνσας, ἠξεύρετε τὰ ὅσα ἔκαμεν· ἠφάνισεν ἕνα κόσμον, ἐσβύσθη καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος καὶ σήμερον ὑστερεῖται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, πενητεύων καὶ χρεωστῶν ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας πουγγία, τὰ ὁποῖα κατεσκόρπισεν, ὁ ἀνόητος, διὰ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Μολδαβίας, ἀπ' ὅπου βεβαίως ἤθελεν ἐξωσθῇ πολλὰ ὀγλήγορα, ἂν δὲν ἤθελεν ἀκολουθήσει ἡ μεταβολὴ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, διὰ τὰ ἀνόητα καὶ παιδαριώδη κινήματα καὶ ἐπιχειρήματά του καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ διὰ τὸν ἀλλόκοτον καὶ ἀπαραδειγμάτιστον τρόπον τῆς διοικήσεώς του, διὰ τὴν ἀλαζονείαν του, διὰ τὰ λαλαπαπαλίκια του, δι' ἃ καὶ εἶχε γίνει μισητὸς εἰς ὅλους τοὺς ἐντοπίους, μικρούς τε καὶ μεγάλους τῆς Μπογδανίας. Αὐ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὸς εἶναι ἐδῶ εἰς Πίσαν πρὸ ἑνὸς ἥμισυ ἤδη χρόνου, ἀπαλλαγεὶς ἀπὸ τὸν εἰς Γκορίτζιαν τετραετῆ εἰργμόν του διὰ μεσιτείας μου πρὸς τὸν Π⟨ρίγκιπα⟩ Μετερνίκ. Ὁ ἐδῶ τρόπος του, τὸ ἡγεμονικὸν καραγκιόζικον ὕφος του εἶναι τόσον γελοῖα καὶ ἀηδῆ, ὥστε ἐκατήντησεν ὄχι μόνον παίγνιον, ἀλλὰ καὶ μισημένος καὶ περιφρονημένος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐδῶ ὁμογενεῖς διὰ τὸν πρὸς αὐτοὺς ἡγεμονικὸν τρόπον του. Νομίζει, ὅτι ἡ Πίσα εἶναι Μπογδανία καὶ οἱ ἐδῶ ὁμογενεῖς ὑπήκοοί του· εἰς κανένα δὲν προσηκώνεται, ἀπὸ τὸ ἡ ἀφεντία σου, καὶ τὸ πολὺ ἡ λογιότης σου, παράνω δὲν πηγαίνει, μέμφεται καὶ μὲ καταδικάζει, διότι τοὺς περιποιοῦμαι ὡς ἀδελφοὺς καὶ ὁμογενεῖς μου, καυχᾶται ἀναιδῶς, ὁ Δονκισότης, ὅτι εἶναι ποπουλὲρ (αὐτὴν τὴν λέξιν μεταχειρίζεται), ὅταν ἡγεμονικῶς ὑπομειδιῶν εἰπῇ πρός τινα τῶν ἐδῶ ὁμογενῶν, τί κάμνεις λογιώτατε, πῶς διάγεις. Αὐτὰ εἶναι ἕνα ὀλίγιστον μέρος ἐκ τῶν πολλοτάτων ἀνοήτων του κινημάτων. Ἐν τοσούτῳ, λιμοκτονεῖ, ὡς εἶπον, μὲ μίαν βαρυτάτην φαμιλίαν, καὶ μὲ ὅλας του τὰς φαντασίας, μ᾽ ὅλα του τὰ καραγκιὸζ ἀγαλίκια, ἀπὸ γυμνὸν σπαθὶ πιάνεται.

Πρὸ τεσσαράκοντα ἡμερῶν καὶ ἐπέκεινα ἦλθεν ἐδῶ ἀπὸ Τζενέβρας ἡ σύζυγος τοῦ Κοκράν, γυνὴ νέα ἕως 28 χρονῶν, εὐειδής, ἔχουσα δὲ διόλου, μὰ διόλου τὰ ὑψηλὰ ἀνοίκιαστα, κατὰ τοὺς Χίους· ἦλθε διὰ νὰ περάσῃ τὸν χειμῶνά της ἐδῶ. Αὐτὸς ὁ ἀπονενοημένος Μιχάλης ἐσχεδίασε καὶ ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ δι᾽ αὐτῆς τὴν τύχην του, καὶ καθὼς διὰ τῆς γνωστῆς σας κοντέσσας τοῦ Στρουγκανὼφ ἔλαβε παρ᾽ ἀξίαν του τὴν ἡγεμονίαν τῆς Μολδαβίας, μὲ προσφορὰν ἰδίως πρὸς αὐτὴν χιλίων πουγγίων, ὅπερ μὲ ὡμολόγησε μόνος του, καθότι ὁ Στρουγκανὼφ κατ᾽ οὐδένα τρόπον δὲν ἐνέδιδε καὶ ὁ Χαλέτης δὲν ἐτολμοῦσε νὰ τὸν κάμῃ τότε ἄνευ τῆς συναινέσεώς του, τῇ δυνάμει τῶν χιλίων πουγγίων τὸν ἔπεισε διὰ τῆς κοντέσσας, προσφέρων καὶ εἰς αὐτὸν ἄλλα 500 πουγγία. Κατ᾽ αὐτὸν, λέγω, τὸν τρόπον ἀπεφάσισεν ἤδη διὰ τῆς Κοκρὰν νὰ λάβῃ, ὁ ἀπονενοημένος, τὴν βασιλείαν τῆς Γραικίας. Ἤρχισε λοιπὸν νὰ τὴν περιποιῆται, νὰ τὴν γειτονεύῃ δὶς τῆς ἡμέρας, τὸ πρωῒ καὶ τὸ ἑσπέρας, νὰ τῇ χαρίζῃ σάλια, φουστάνια τῆς γυναικός του, σεβαγιὰ ἀντεριὰ ἐδικά του, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ νὰ τὴν κάμῃ τὴν κόρτε. Τέλος πάντων, τῇ ἔκαμε τὸ πρόβλημά του, τὴν ἐπληροφόρησεν, ὅτι αὐτὸς μόνος εἶναι ἀληθὴς Γραικός, καταγόμενος ἀπὸ βασιλικὸν γένος, ὅτι ἔχει μεγάλα καὶ πολλὰ δικαιώματα εἰς τὸ Γένος ὑπὲρ ἄλλον τινά, ὅτι ἐσβύσθη, ἔχασε τὴν ἡγεμονίαν του καὶ ἐφυλακώθη παρὰ τῶν Αὐστριακῶν 4 ὁλοκλήρους χρόνους διὰ τὸ Γένος, καὶ ἄλλας τοιαύτας φλυαρίας, ὅτι ἡμεῖς ὅλοι εἴμεθα Τοῦρκοι (αὐτὸ μοὶ τὸ εἶπε κατὰ πρόσωπον ἡ τρελλοκοχράν, λέγουσά μοι, ὅτι ὁ μόνος ἀληθὴς Γραικὸς εἶναι ὁ Π⟨ρίγκιψ⟩ Σοῦτζος, ἐσεῖς εἶσθε Τοῦρκοι, καὶ τὴν ἔλουσα καὶ ἐγὼ τὸ κεφάλι της ἐξαίρετα). Ἀνέλαβε λοιπὸν τὴν ὑπόθεσιν ἡ κυρία λωλὴ καὶ ἀπεφάσισαν ἀμφότεροι, ἡ μέν, ὅτι τὸν ἔκαμε βασιλέα, ὁ δέ, ὅτι ἔγινεν ἐλτζίνσου μεαλτζίνι. Ἐν τούτοις, ὁ Κοκρὰν ἀπὸ Μασσαλίας ἔστειλε τὸ πλοῖόν του μὲ ἕνα ἀνεψιόν του, διὰ νὰ πάρῃ τὴν σύζυγόν του αὐτὴν εἰς Μασσαλίαν· ὑπῆγεν ὁ ὑποψήφιος βασιλεὺς μαζί της εἰς Λιβόρνον, ἐκάθισε τρεῖς ἡμέρας ἐκεῖ, διέταξαν τὰ πράγματα, ἔγραψεν ὁ ἴδιος τῷ Κοκρὰν ὅλα τὰ ἀνωτέρω δικαιώματά του, καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ὥρας

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἶναι, τῇ ἀληθείᾳ, ὄχι μόνον γέλωτος, ἀλλὰ καὶ ἀηδίας καὶ ἐμετοῦ ἄξιος ὁ τρόπος του καὶ τὸ βασιλικὸν φέρσιμόν του· οἱ πόδες του εἰς τὴν γῆν δὲν πατοῦν. Γνωρίζετε κάλλιστα τοὺς μωροὺς Σούτζους, καὶ πρὸ πάντων τὴν φαμιλίαν αὐτήν, διὰ νὰ μὴν ἀμφιβάλλετε εἰς ὅσα σᾶς γράφω· ἄξιος κατὰ πάντα υἱὸς τοῦ πατρός του. Πόσα δὲ μιλλιούνια ἔταξε τῇ Κοκράν, μόνοι οἱ δύο τους τὰ ἠξεύρουν. Μόνον αὐτὸ τὸ ἀρτίκολον δὲν ἐξεφώνησεν ἐδῶ ἡ Κοκράν, τὰ ἄλλα δὲ ὅλα τὰ ἐκοινοποίησεν ἐλευθέρως εἰς δύο - τρεῖς τῶν ἐνταῦθα καὶ εἰς Λιβόρνον φίλων της, καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν. Ὁ Κοκράν, βεβαίως, χωρὶς μιλλιούνια δὲν ἐπιχειρίζεται τοιοῦτον πρᾶγμα, μὲ τὰ μιλλιούνια δέ, ὄχι αὐτό, ἀλλὰ καὶ χείρονα τούτου ἐπιχειρίζεται, ἀγκαλὰ καὶ χεῖρον τούτου δὲν πιστεύω νὰ εἶναι. Αὐτὰ ὅλα τὰ ἐξεφώνησεν, ὡς εἶπον, ἡ Κοκρὰν εἰς δύο - τρεῖς, εἶπε καθ' ἡμῶν, ὅτι δὲν εἴμεθα Γραικοὶ ἀλλὰ Τοῦρκοι, ἡμῶν λέγω, διότι εἶναι καὶ ὁ Μπᾶνος καὶ ὅλη ἡ φαμιλία, ἐκτὸς τῆς μεγαλειότητός του, μαζί. Εἶσθε δὲ καὶ ἡ εὐγενεία σας φοβερὰ κατακαθισμένος εἰς αὐτήν, ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν Δονκισότην αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλον καραγκιὸζ ἀγασί, τὸν μακαριώτατον Πάπαν, περὶ οὗ θέλω σᾶς ὁμιλήσει κατωτέρω. Καὶ οἱ δυὸ σᾶς κατεκάθισαν, ὁ μὲν α^ος φοβούμενος, μήπως ἀνατρέψετε καὶ γεζδεχλεδίσετε τὸ ἄξιον γεζδεχλεδίσματος σχέδιόν του, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τὸ ἄσπονδον πάθος ὁποὺ ἔχει κατὰ τῆς εὐγενείας σας. Ἡ Κοχράναινα εἰς ὅποιον ἔβλεπεν ἐφρύαττε κατὰ Ὀρλάνδου καὶ κατὰ τῆς εὐγενείας σου, ὅτι εἶσαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὸ Γένος, ὅ,τι κάμεις ἐπὶ προσχήματι φιλογενείας, τὰ κάμεις πρὸς ἰδίαν σου ὠφέλειαν, ὅτι ἔχεις μιλλιούνια, ὅτι ἔβλαψες κατὰ πολλοὺς λόγους τὸ Γένος, ὅτι εἶσαι οἰνοπότης (περὶ τούτου θὲ νὰ σᾶς εἰπῶ κατωτέρω), ὅτι εἶσαι τοιοῦτος καὶ τηλικοῦτος κλπ., καί, ἐν ἑνὶ λόγῳ, ὁ χείρων πάντων ἀνθρώπων. Αὐτὰ τὰ εἶπεν εἰς πολλοὺς τῶν ἐδῶ ὁμογενῶν καὶ Εὐρωπαίων, τὸ καλὸν δὲ εἶναι ὁποὺ ὅλοι τὴν ἐγνώρισαν, ὅτι εἶναι τρελλὴ καὶ οἱ πλείονες τῶν ἀκροατῶν ἐγνώρισαν πόθεν πηγάζουσι, καθότι ὅλοι οἱ ἐδῶ γνωρίζουσι τὸ κατὰ τῆς εὐγενείας σου πάθος τοῦ κακοκαλογήρου αὐτοῦ. Νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ τὸ σχέδιον τοῦ ἀπονενοημένου Δονκισότου. Ὁ τρόπος δι' οὗ ἔχει νὰ ἐπιχειρισθῇ ὁ Κοκρὰν τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν εἶναι αὐτός: Α^ον θὲ νὰ πείσῃ ἢ καὶ νὰ βιάσῃ τοὺς θαλασσινούς μας, οἵτινες θὲ νὰ εἶναι ὑπ' ἐξουσίαν του ὅλοι, νὰ τὸ δεχθοῦν, καὶ ἔπειτα δι' αὐτῶν θὲ νὰ βιάσῃ τὴν Διοίκησιν νὰ τὸ δεχθῇ καὶ αὐτὴ καὶ νὰ τὸν ἐκλέξουν. Ἰδού, φίλε υἱέ, τὰ ἐδῶ τρέξαντα καὶ τρέχοντα ἀηδῆ· σᾶς τὰ εἰδοποιῶ κατὰ χρέος μου, καὶ κοινὸν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ἴδιον πρὸς τὴν εὐγενείαν σου καὶ ἐλπίζω, ὅτι ἐρχομένου κάτω τοῦ Κοκρὰν θέλετε εὑρεῖ εἰς αὐτὸν τάλε κβάλε τὸ σχέδιόν τους, καὶ εἴθε, προϊδεασμένοι ὄντες, νὰ προλάβετε τὰ ἀηδῆ καὶ αἴσχιστα ἐνδεχόμενα ἀποτελέσματά του.

Αὐτὰ μὲν τὰ περὶ τοῦ ἀηδοῦς καὶ ἀπονενοημένου Μιχάλη. Ἂς ἔλθωμεν ἤδη καὶ εἰς τὸν Κοκράν.

Ἀπ' ὅσα ἀκούομεν καθ' ἑκάστην ἀπὸ ὅλους τοὺς Εὐρωπαίους, καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς ἐντεῦθεν ἀδιακόπως διερχομένους καὶ ἀπὸ τοὺς ἐδῶ ξεχειμάζοντας φιλέλληνας Ἄγγλους, περὶ τοῦ Κοκράν, αὐτὸς εἶναι ὁ πλέον κακοηθέστερος ἄνθρωπος τῆς Εὐρώπης. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι ἄριστος ναύτης, καμμίαν ἄλλην ἀρετὴν δὲν ἔχει, μαχζένι καπαγίχ, ὁποὺ λέγουν οἱ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τοῦρκοι, δυσφημισμένος εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην κλ. κλ. κλ., καὶ τέλος διὰ τὸν παρᾶν εἶναι ἱκανὸς νὰ κάμῃ τὰ χείριστα, καὶ ἔχει ἀρκετὰ τοιαῦτα παραδείγματα. Ὅλοι, καὶ ὁμογενεῖς του καὶ ἑτερογενεῖς, μᾶς κακοτυχίζουν, λέγοντες, ὅτι εὕρομεν τὸν διάβολόν μας μὲ αὐτὸν καὶ θὲ νὰ μετανοήσωμεν ἐξάπαντος. Ποῦ τὸν ἐψώνισαν οἱ καλοὶ κἀγαθοὶ δεπουτᾶτοί μας! Δώσετε τὰ ἀτμοκίνητα αὐτὰ (τὰ ὁποῖα δὲν πιστεύω νὰ φανοῦν ποτέ, καθ' ὅσα γράφουν ἀπὸ Λόνδραν), καὶ τὴν φεργάδα τῆς Ἀμερικῆς εἰς τοὺς ἐδικούς μας θαλασσίους ἥρωας, καθὼς καὶ τὰ μιλλιούνια τὰ κακῶς δοθέντα ἢ δοθησόμενα τῷ Κοκράν, καὶ αὐτοὶ θέλουν κάμει μόνοι τους τὰ ὅσα ἐλπίζονται ἀπὸ τὸν Κοκράν, ὅστις ὅ,τι κάμῃ, θέλει τὰ κάμει πάλιν διὰ τῶν ἐδικῶν μας θαλασσίων. Μήπως καὶ φέρει αὐτὸς μαζί του ναύτας ἐδικούς του; Ὅ,τι εἶναι νὰ γίνῃ, διὰ τῶν ἐδικῶν μας ἔχει νὰ γίνῃ. Διατί λοιπὸν αὐτὴ ἡ ἀπώλεια; Διατί νὰ περιπλεχθῇ τὸ Γένος ἐπὶ ματαίῳ μὲ ἕνα τοιοῦτον ἐπιβλαβῆ ἄνθρωπον; Ἢ μήπως οἱ ἐδικοί μας δὲν εἶναι ἄξιοι καὶ δὲν ἐφάνησαν τοιοῦτοι ἐξ ἤδη χρόνους μὲ τὰς βάρκας των; Δὲν ἠξεύρω ὁποίας ἄλλας ἐκδουλεύσεις ἔκαμαν εἰς τὸ Γένος αὐτοὶ οἱ καλοὶ δεπουτᾶτοί μας τῆς Λόνδρας, αὐτὴ ὅμως ἡ ἐκδούλευσίς των εἶναι chef d' oeuvre, θαυμασιωτάτη, ντιγετζὶκ γιόκ.

Αἱ φαντασίαι καὶ τὰ καραγκιὸζ ἀγαλίκια τοῦ ἀπονενοημένου Μιχάλη εἶναι γελοῖα καὶ παιδαριώδη· τοιαῦτα τὰ βλέπω καὶ τὰ φρονῶ. Καὶ ἡ εὐγενεία σας ἀπὸ μέρους μὲν τοῦ Μιχάλη ἠμπορεῖτε καὶ πρέπει νὰ ἐκλάβετε τὸ πρᾶγμα καθὼς εἶναι γελοῖον καὶ ἀνόητον κίνημα, ἀπὸ μέρους δὲ τοῦ τοιούτου κοκοηθεστάτου Κοκρὰν δὲν πρέπει νὰ τὸ θεωρῆτε τοιοῦτον καὶ νὰ τὸ παραβλέψετε, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ τὸ προλάβετε, διὰ νὰ μὴ καταντήσῃ εἰς ἀηδίαν καὶ θέλει ἔχει ἑπόμενα ἀπευκταῖα καὶ ἀχρεῖα, ἂν δὲν τὸν προλάβετε ἐν καιρῷ ἐρχόμενον ἐκεῖσε. Ἂν ἡ λωλὴ αὐτὴ γυνὴ δὲν προλάβῃ, καθ' ἃς ἔχει ἐντεῦθεν ὁδηγίας νὰ κατορθώνῃ τὸν ἄνδρα της, νὰ διώξῃ ἀπὸ κοντά του τὸν Ὀρλάνδον, βεβαίως θέλετε τὰ μάθει ὅλα λεπτομερῶς παρὰ τοῦ Ὀρλάνδου, εἰς τὸν ὁποῖον στοχάζομαι νὰ τὰ εἰπῇ ὁ Κοκράν. Δι' αὐτὸ τοῦτο ὡδηγήθη ἐντεῦθεν ἡ Κοκράν, νὰ τὸν κατακαθίσῃ εἰς τὸν ἄνδρα της. Ὁ Ὀρλάνδος ἰδεάσθη πρὸ τῆς εἰς Μασσαλίαν ἀφίξεως τῆς τρελλῆς, καὶ ἴσως ἀπαντήσῃ τὴν καταδρομήν.

Ἂς ἔλθωμεν ἤδη καὶ εἰς τὸν φίλον σας τὸν κὺρ Ἰγνάτιον, περὶ οὗ δὲν ἐννοῶ ἐκ τοῦ τρόπου σας τί φρονεῖτε, ἐγὼ δέ, χρέος πατρικὸν καὶ φιλικὸν ἐκπληρῶν, σᾶς λέγω καὶ σᾶς πληροφορῶ, καὶ νὰ εἶσθε ἀδιστάκτως πεπεισμένος, ὅτι εἶναι ἐχθρός σας, καὶ ἐχθρὸς οἷον βεβαίως ἄλλον δὲν ἔχετε, ἄσπονδος καὶ ἀδιάλλακτος· ὅ,τι κακὸν ἔρχεται ἀπὸ τὸ χέρι του καὶ σᾶς τὸ ἔκαμε καὶ θέλει σᾶς τὸ κάμει. Ὄχι διότι εἶναι σημαντικὸς καὶ δύναται νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει· σημαίνει ὅσον ἕνας παπατρέχας, οἱ πλείους τὸν ἐγνώρισαν. Τὸ κακὸν ὅμως τὸ κάμει εὐκόλως καὶ ὁ παραμικρὸς ἄνθρωπος· ἕνας Λουβὲλ ἐσκότωσε τὸν δοῦκα τοῦ Μπερί· ὡς Λουβὲλ νὰ τὸν θεωρῆτε ὡς πρὸς τὴν εὐγενείαν σας καὶ αὐτόν. Ἂν ἠμποροῦσε, ἐπὶ Θεῷ μάρτυρι, καὶ τοῦτο σᾶς τὸ ἔκαμε. Τὸν ἐθανάτωνεν ἡ ὑπὲρ τῆς εὐγενείας σου ὀπινιόνε τῆς Εὐρώπης· ἔβαλε τὰ δυνατά του νὰ ἀμαυρώσῃ τὴν ὑπόληψιν καὶ φήμην σου, δὲν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἄφησε πρᾶγμα καὶ μέσον ὁποὺ δὲν ἐμεταχειρίσθη· ὅσα ὑπέφερες κάτω, ὅλα, ὅλα ἀπὸ αὐτὸν πηγάζουν. Μὴ νομίζῃς, ἀδελφέ, ὅτι εὐχαριστήθη μὲ ὅσα σὲ ἔκαμε; Ἢ νομίζεις, ὅτι θέλεις νικήσει τὴν κατὰ σοῦ κακίαν καὶ ἀδιάλλακτον πάθος του μὲ τὴν πολιτικήν σου; Ἀπατᾶσαι κατὰ τοῦτο, φίλε καὶ υἱὲ ἀγαπητέ· δὲν εὐχαριστεῖται μὲ ὅσα σὲ κάμει, οὔτε θέλει εὐχαριστηθῆ· ἡ ὕπαρξίς σου τὸν πειράζει, τὸ ὄνομά σου τὸν ταράττει, καθ' ἡμέραν, καθ' ὥραν ἐφευρίσκει τρόπους διὰ νὰ σὲ βλάψῃ διαφόρως, δὲν μένει κατηγορία ὁποὺ δὲν προσάπτει. Αὐτὸς καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ἐκτρώματα καὶ περιτρίμματα τῆς ἀγορᾶς, ἀφοῦ διέσπειραν πανταχοῦ, ὅτι εἶσαι ψεύστης, δόλιος, ταραχοποιός, ἰδιωφελὴς μὲ τὸ πρόσχημα τοῦ πατριωτισμοῦ, ὅτι ὁ μόνος σκοπός σου εἶναι τὸ νὰ κατορθώσῃς νὰ λάβῃς μόνος σου τὰς ἡνίας τῆς Διοικήσεως καὶ νὰ κάμῃς ὅ,τι θέλεις ἀπολύτως, ὅπερ αὐτὸς ἐντεῦθεν προλαβὼν ἐν καιρῷ ἐμπόδισεν, ὅτι ἔκλεψες μιλλιούνια ἀπὸ τὰ δάνεια (περὶ τούτου θέλει σᾶς γράψει ὁ Κωστῆς τὰ ὅσα τῷ εἶπεν ὁ Ἐϋνὰρδ εἰς Φλωρεντίαν). Μὴ εὐχαριστηθεὶς μὲ αὐτά, ἐσχάτως διεφήμισε καὶ αὐτὸς ἐδῶ καὶ διὰ τῶν προσηλύτων του εἰς ἄλλα μέρη, μέχρι καὶ τοῦ Παρισίου, ὅτι ἐκατήντησες μέθυσος καὶ ἀρσενοκοίτης (ξένον ἄκουσμα!) καὶ ὅτι ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἰς ἕνα κοινὸν τραπέζι, ὅπου ἦσαν πολλοὶ συντραπεζῖται, ἄρχισες ἡ εὐγενεία σου νὰ κάμῃς τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἀρσενοκοιτίας καὶ νὰ τὴν προκρίνῃς κατὰ πολλοὺς λόγους ἀπὸ τὸ φυσικὸν κτλ. κτλ. καὶ ἄλλας ἀπείρους τοιαύτας αἰσχροτάτας φλυαρίας διέσπειραν ἐσχάτως. Υἱὲ ἀγαπητὲ καὶ φίλε, τὸ πρὸς τὴν εὐγενείαν σου ἀπαραμείωτον πατρικόν μου φίλτρον μὲ ὑποχρεώνει νὰ σοὶ γράψω τὰ ἀνωτέρω πρὸς ἰδέαν καὶ ρέγγολάν σου· ἂν σιωπήσω, ἡ συνείδησίς μου μὲ ἐλέγχει. Ἐγώ, παιδί μου, ἴδιον ἰντερέσσε εἰς τὸ ἑξῆς δὲν ἔχω κανένα, φαντασίας καὶ δονκισοτισμοὺς εἰς τὸ κεφάλι μου, σὲ πληροφορῶ, ὅτι καὶ νεώτερος ἂν ἤμην, δὲν ἤθελα ἔχει, πολλὰ μᾶλλον τώρα ὁποὺ ἐγήρασα· τὸ μόνον ἰντερέσσε μου εἰς ὅλ' αὐτὰ εἶναι ἡ ἐλευθερία καὶ σωτηρία τῆς φίλης Πατρίδος μας, καὶ ἡ καλὴ ἀποκατάστασις καὶ διατήρησις τῆς ὑπολήψεως τῆς φιλτάτης μοι εὐγενείας σου, ὕστερον ἀπὸ τόσους ἀγῶνας ὁποὺ ὑπέφερες μὲ τόσας θυσίας. Χρέος λοιπόν, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, πατρικὸν καὶ φιλικὸν ἰδίως πρὸς τὸν ἀγαπητόν μου Μαυροκορδᾶτον καὶ πατριωτικὸν ἐν γένει καὶ πρὸς τὴν φίλην Πατρίδα καὶ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς μου ἀδελφοὺς τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνιζομένους ἐκπληρῶν, στέλλω ἐπίτηδες τὸν παρόντα γραμματοκομιστήν, διὰ νὰ σᾶς ἰδεάσω ἐν καιρῷ περὶ πάντων τῶν ἐδῶ τρεχόντων πρὸς βλάβην καὶ αἶσχος τῆς Πατρίδος, διὰ νὰ μὴν ἔχω κἀν τὸν ἔλεγχον τοῦ συνειδότος, ὅτι δὲν εἰδοποίησα ἐν καιρῷ καὶ ἔλειψα κατὰ τοῦτο ἀπὸ τὸ χρέος μου.

Ἐν τοσούτῳ, μὴ νομίσετε, ὅτι τὰ φρονήματα καὶ αἱ πρετεντζιόναι τοῦ κακοηθεστάτου καὶ ἀλαζόνος αὐτοῦ παπᾶ εἶναι διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ τοῦ ἀπονενοημένου Μιχάλη, μὲ τὸν ὁποῖον ἤδη εἶναι σφικτότατα ἑνωμένος· πάρε τὸν ἕνα, κτύπα τὸν ἄλλον, κατὰ τὸν κοινὸν λόγον. Μήπως ὁ παπᾶς αὐτὸς ἔκαμε ὀλιγώτερα τοῦ ἄλλου τῆς Κοκράναινας; Μήπως τῇ εἶπεν ὀλιγώτερα τοῦ ἄλλου; Ὁ ἕνας ἐπεβεβαίωνε τὸν ἄλλον καὶ ὁ ἄλλος τὸν ἄλλον. Ἀδιακόπως καθ' ἑκάστην, ἄνευ ὑπερβολῆς, ὁ ἕνας ἔμβαινεν εἰς τὸν οἶκόν της καὶ ὁ ἄλλος ἔβγαινεν· ὄχι ἡμέραν, ἀλλ' οὐδὲ ὥραν σχεδὸν τὴν ἄφηναν μόνην, πολλάκις μαζὶ καὶ οἱ δύο ἐπήγαινον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καὶ ἐκάθηντο ὥρας, καὶ τὸ μόνστρον ὁ Μόστρας ἀχώριστος, τὴν ἐγέμισαν τὸ κούφιον κεφάλι της μὲ συκοφαντίας καθ' ἑνὸς καὶ ἄλλου καὶ πρὸ πάντων κατὰ τῆς εὐγενείας σου, τὴν ἁρμάτωσαν καθὼς ἤθελον καὶ τὴν ἔστειλαν εἰς τὸν ἀξιόλογον ἄνδρα της.' Ἐγὼ δὲν ἠξεύρω δὲ πῶς νὰ συμβιβάσω καὶ πῶς ἔχει νὰ συμβιβασθῇ ἡ ἐλπιζομένη βασιλεία τοῦ ἑνὸς μὲ τὸν παπισμὸν τοῦ ἄλλου. Σᾶς πληροφορῶ, ὅτι καὶ ὁ παπᾶς αὐτὸς φαντάζεται, ὅτι τέλος πάντων ἔχει νὰ προσκληθῇ, διὰ νὰ λάβῃ τὰς ἡνίας τῆς Διοικήσεως εἰς χεῖράς του καὶ νὰ γίνῃ μία ἄλλη παπικὴ διοίκησις. "Εως αὐτοῦ φθάνει ἡ κενοδοξία του, ἡ δοξομανία του καὶ ἡ ἐωσφορική του ἀλαζονεία· ὅλα του τὰ κινήματα, ὅλα του τὰ ἐπιχειρήματα εἰς αὐτὸ ἀποβλέπουν, εἰς αὐτὸν τὸν σκοπόν του εἶναι θεμελιωμένα. Ἡ σφικτὴ δὲ ἕνωσίς του μὲ τὸν Μιχάλην εἶναι ἐξ αἰτίας τῆς Κοκράν. Βλέπων, ὅτι ὁ Μιχάλης ἔλαβεν ἰσχὺν εἰς τὸ πνεῦμά της, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς σκοπούς του δι' αὐτοῦ, ἐπιβεβαιοῦντος τὰ ὅσα τῆς λέγει ὁ παπᾶς καθ' ἑνὸς καὶ ἄλλου, ἐνώθη μὲ αὐτὸν καὶ αὐτὸς ὁ ἀνόητος ἐκούρδισε βασιλεύων νὰ τὸν κάμῃ πατριάρχην. 'Εγὼ χαίρω ὁποὺ ὅσα σᾶς γράφω, ἴσως καὶ πλείονα τούτων θέλετε τὰ εὑρεῖ εἰς τὸν Κοκρὰν ἐρχόμενον κάτω, καὶ τότε θέλετε γνωρίσει, ὅτι δὲν γράφω μύθους, ἀλλὰ βάσιμα καὶ πράγματα ἀληθῆ. Κατὰ 'Ορλάνδου φρυάττει ὁ παπᾶς, ἐξ ἐναντίας δὲ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνεβάζει τὸν Λουριώτην του, ἔχει δὲ δίκαιον, διότι ὁ 'Ορλάνδος δὲν τοῖς ἔστειλε τριῶν καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων φλωρίων χεντιγέδες ἰγγλέζικους, ὡς ὁ φίλτατός τους Λουριώτης. Αὐτὸ τὸ περίτριμμα (ὦ! πόσον ἠπατήθης μὲ αὐτόν, φίλε) ἔστειλεν ἕνα κατάστιχον εἰς αὐτοὺς ἐδῶ τῶν ἐξόδων του, ἐνῷ ἔχει ἓν κονδύλι, ὡς μοὶ εἶπον, τεσσάρων χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν εἰς τὸ χρεωκόπημα, λέγει, τοῦ Μαυροκορδάτου. Ὁποῖος αὐτὸς ὁ χρεωκοπήσας Μαυροκορδᾶτος; 'Ερεύνησα πολλαχῶς καὶ δὲν ἠμπόρεσα νὰ τὸν μάθω. 'Αρκετά, καὶ ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν, σὲ εἶπον, φίλε υἱέ, περὶ τούτων, κρίνας ἀναγκαῖον τὸ νὰ σὲ ἰδεάσω καὶ πρὸς ἰδίαν καὶ κοινὴν ρέγγολάν σας· ἐπλήρωσα τὸ χρέος μου, κάμετε ὅ,τι καὶ ὅπως σᾶς ὁδηγήσῃ ἡ φρόνησίς σας, ὁ πατριωτισμός σας καὶ αἱ παροῦσαι δειναὶ περιστάσεις.

"Ας ἔλθωμεν ἤδη καὶ εἰς τὰ πολιτικά.

"Εμαθον, ὅτι εἰς τὸ ἔσχατον πρὸς τὸν 'Ιγνάτιον γράμμα σας γράφετε, ὅτι τὰ περὶ Γραικίας προβλήματα τῆς 'Αγγλίας εἰς τὴν Πόρταν θέλουν εἶσθαι τοιαῦτα, ὥστε θέλουν εὐχαριστηθῆ καὶ τὰ δύο μέρη, φυλαττομένης καὶ τῆς τιμῆς ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Τοῦτο εἶναι ἀκατανόητον παρ' ἐμοὶ καὶ ἀσυμβίβαστον, ἐγὼ δὲ σᾶς λέγω, ὅτι οὔτε φρονῶ οὔτε ἐλπίζω, ὄχι μεγάλα, ἀλλ' οὔτε εὐκταῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ρωσοαγγλικῆς αὐτῆς μεσιτείας. 'Εγὼ εἶμαι σχεδὸν πεπεισμένος, ὅτι ὁ Μαχμούδης δὲν θέλει δεχθῆ κανένα πρόβλημα, κανένα εἶδος μεσιτείας, ἂν δὲν ἔχῃ πρώτην βάσιν της τὸ ραγιαλίκι μας, ὡς καὶ πρότερον, καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ μόνῃ βάσει νὰ μᾶς χορηγηθῶσι μερικὰ ψωροπρονόμια· περισσότερα τούτου δὲν ἐλπίζω ἀδελφέ. Πῶς λοιπὸν νὰ συμβιβάσω μὲ αὐτὸ τὴν εὐχαρίστησιν καὶ τὴν διαφύλαξιν τῆς τιμῆς καὶ τῶν δύο μερῶν; Δὲν πιστεύω ποτὲ νὰ φρονῆτε, ὅτι αἱ δύο αὐταὶ ἢ καὶ τρεῖς εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις θέλουν βιάσει τὸν Μαχμούτην δι' ἁρμάτων εἰς τὸ νὰ δεχθῇ τὰ περὶ Γραικίας προβλήματά των. Τούτου μὴ διδομένου, δὲν πιστεύω νὰ ἀμφιβάλλετε,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅτι ὁ Μαχμούδης, ὄχι μόνον χωρὶς βίαν ἁρμάτων, ἀλλὰ καὶ πεπεισμένος, καθὼς θέλω εἰπεῖ κατωτέρω, ὅτι ἡ Εὐρώπη δὲν κινεῖ πόλεμον κατ' αὐτοῦ διὰ τοὺς Γραικούς, δὲν θέλει δώσει, βεβαίως, ἀκρόασιν εἰς κανένα πρόβλημα, εἰς καμμίαν μεσιτείαν, μὴ ἔχουσαν βάσιν τὸ ριαγιαλίκι. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἀδελφέ, ἐγὼ δὲν ἐλπίζω ἀπὸ τὰς μεσιτείας αὐτὰς οὐδὲν περισσότερον τῆς Βλαχομπογδανίας καὶ Σερβίας, δηλ. εἰς τὰ κάστρα μουχαφίζιον, καθὼς εἰς τὸ Μπελιγράδι καὶ λοιπὰ τῆς τε Σερβίας καὶ Βλαχίας, καὶ ἡμεῖς δασμοφόροι ριαγιᾶδες μὲ μερικὰ προνόμια, δὲν ἠξεύρω ἂν αὐτὸ τὸ σουρέτι ἠμπορεῖ νὰ εἶναι πρὸς εὐχαρίστησίν μας καὶ ἀνάλογον εἰς τὰς τόσας καὶ τόσας θυσίας ὁποὺ ἔκαμε τὸ Γένος εἰς διάστημα ἓξ χρόνων ἤδη. Δὲν ἠξεύρω δὲ (ἵνα μὴ εἴπω δὲν ἐλπίζω), ἂν μόνοι μας εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ κατορθώσωμεν τέλος πάντων τὴν ποθουμένην αὐτὴν καὶ μόνην σωτήριον ἀνεξαρτησίαν μας καὶ νὰ κατορθώσωμεν νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ ἡ Εὐρώπη, καθὼς ἐκείνην τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ Σουλτάνος, μ' ὅλην τὴν γενικὴν δυσαρέσκειαν τῶν ὑπηκόων του, προχωρεῖ εἰς τὸ ἐπιχείρημά του κατὰ τὸ παρόν· ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν του καὶ εἰς τὴν καπιτάλε του καὶ εἰς μερικὰς ἐπαρχίας του. Πρὸ ἡμερῶν ἐπρόλαβε μίαν μελετωμένην δευτέραν ἐπανάστασιν, κατέσφαξε πάλιν καὶ ἐξώρισε πλῆθος καὶ τὴν κατεπάτησεν, ἐλπίζω δέ, ὅτι τέλος πάντων δὲν θὲ νὰ γλυτώσῃ, ἴσως βραδύνῃ ὀλίγον τὸ τέλος του. Τί τὸ ὄφελος δὲ ὁποὺ ἡμεῖς δὲν προφιτάρομεν εἰς τὰς περιστάσεις αὐτὰς καὶ ὄχι μόνον δὲν προβαίνομεν, ἀλλὰ καὶ ὀπισθοδρομοῦμεν ἐξ αἰτίας τῶν ἐπαράτων διχονοιῶν καὶ τῆς κατὰ πάντα ὀλεθρίου ἐνούσης ἀναρχίας. Εἰς τὴν ἐσχάτην του ἐφημερίδα ὁ Ἀουστ⟨ριακὸς⟩ Παρατηρητὴς ὁμολογεῖ, ὅτι σήμερον ὁ Ἰμπραχήμ δὲν ἔχει περισσοτέρους τῶν 5000 στρατιωτῶν καὶ ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ τὸν καταστρέψωμεν, ἀλλ' αὐτὸς περιφέρεται, ὡς λέγει ὁ Παρατηρητής, εἰς ὅλον τὸν Μορέα ἐλευθέρως, χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ εἰς κανένα μέρος τὴν παραμικρὰν ἀνθίστασιν. Αἱ διχόνοιαι δὲν παύουν, οἱ καπετάνοι μας μπουσεκίλι, ἡ Διοίκησίς μας καλή, πλὴν ἀδύνατος καὶ ὡσὰν νὰ μὴν ὑπάρχῃ· ὁ Θεὸς γένοιτο ἵλεως.

Θέλετε ἠξεύρει, ὅτι ὁ ἐν Βιέννῃ φίλος πρὸ ἐνὸς χρόνου, περὶ τὰ ἔσχατα δηλ. τοῦ Ἀλεξάνδρου, μοὶ εἶχε γράψει ἓν γράμμα πολλὰ τραχύ, πολλὰ αὐθάδες (ἔχοντας τότε τὰ πιστὰ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον) κατὰ τῶν Γραικῶν· ὅτι εἶναι ἀποστάται κατὰ τοῦ νομίμου βασιλέως των, ὅτι εἶναι καρπουνάρηδες, ὅτι ὄχι μόνον δὲν θέλουν ἀξιωθῆ τὴν ἐλπιζομένην αὐτὴν ἀνεξαρτησίαν των, ἥτις εἶναι funeste pour toute l' Europe, ἀλλὰ θέλει χαθῆ κατὰ κράτος τὸ Γένος ὅλον καὶ ὅτι εὐτυχὲς ἤθελε λογισθῆ τὸ Ἔθνος μας καὶ νὰ δοξάζῃ τὸν Θεόν, ἂν ἤθελε κατορθώσει νὰ μείνῃ εἰς ἐκεῖνο ὁποὺ ἦτον πρότερον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν καφὰμ κιζντὶ καὶ τὸν ἔγραψα καὶ ἐγὼ ἕνα τραχύτατον γράμμα, ἐνῷ τῷ ἔλεγον, ὅτι τὰ φρονήματά μας εἶναι πολλὰ ἀντικείμενα· ἐγὼ φρονῶ καὶ ἐλπίζω τὸ καὶ τό, διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ τὰ ἀποσιωπῶ, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς τὸν πληροφορῶ, ὅτι οὔτε στόμα Ἕλληνος θέλει ἐκστομίσει, οὔτε ὠτίον τι θέλει ἀκούσει τὴν λέξιν ραγιαλίκι καὶ ὅτι ἢ χάνονται μέχρις ἑνὸς μὲ τὰ ἅρματα εἰς χεῖρας κατὰ τῶν τυράννων τους ἢ κατορθώνουν τὴν ἀνεξαρτησίαν των, καὶ κάμποσα ἄλλα τοιαῦτα. Αὐτὸ τὸ γράμμα μου ὅταν ὑπῆγεν εἰς Βιένναν, εἶχον λάβει ἐκεῖ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν εἴδησιν τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ φίλος ἔκτοτε μέχρι τοῦδε ἐσιώπησε διόλου καὶ ὡσὰν νὰ μὴν ἔλαβεν αὐτὸ τὸ γράμμα μου, γράψας μοι ἐν τῷ διαστήματι αὐτῷ μερικὰ γράμματα, δὲν μὲ ἀνέφερε πλέον λέξιν περὶ Γραικίας, ἀλλ' οὔτε ἐγὼ εἰς τὰ πρὸς αὐτὸν γράμματά μου. "*Εξαφνα πρὸ 15 ἡμερῶν, ἀφοῦ δηλαδὴ ἐκλείσθη ἡ μεταξὺ Ρωσίας καὶ Πόρτας εἰρήνη εἰς Ἀκκερμάνι, λαμβάνω ἓν γράμμα του, ἐνῷ δηλ. εἶναι νὰ γίνουν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰ μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ αὐτὰ ρωσοαγγλικὰ ὑπὲρ ἡμῶν προβλήματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι τὰ ἠξεύρει καὶ ἡ Ἀουστρία, καίτοι μὴ λαμβάνουσα μέρος εἰς αὐτά· τοῦ ὁποίου αὐτοῦ γράμματός του ἰδοὺ μία περικοπή : « ... après les explications qui ont eu lieu l' année dernière entre V.A. et moi, il serait inutile de revenir sur les veritables causes de l' interruption de notre correspondance sur les affaires de la Grèce. On peut différer, Monseigneur, de sentiments et de vues, même sur des choses fort importantes, sans que l' estime, et même la confiance mutuelle en souffrant; et j' espère bien que tel sera toujours le cas dans mes rélations avec V.A. Mais il y a des divergences tellement fondamentales, qu' il devient impossible de ne pas sentir à chaque mot, que l'on écrit. Le jugement que V.A. porte sur la cause des Grecs, est si diametralement opposé au mien[ne], que je ne saurais comment traiter un sujet, qui cependant ne peut qu' occuper aujourd' hui une place dans nos communications. Je ne m'arrogerai jamais le droit de censurer les opinions de V.A. Je dois au contraire les respecter, sachant qu' elles dérivent d'une source respectable; mais je ne saurais non plus sacrifier les miennes à aucune considération quelconque. Il en résulterait que ce que je donnerais à V.A. comme bonnes nouvelles (ἐννοεῖ βεβαίως τὸ ριαγιαλίκι καὶ κανένα σουρέτι τῆς Βλαχομπογδανίας· διὰ τοῦτο τὸ ἔχει καὶ σημειωμένον μὲ γραμμήν), serait regardé par elle comme décidément mauvais et contraire à ses voeux; et ce qui me paraitrait funeste (ἡ ἀνεξαρτησία), se présenterait à elle comme désirable. Lorsqu' on en est arrivé à ce point, il me semble que le silence sur ce sujet est le seul parti convenable e.c., e. c.* "*Επειτα τελειώνει μὲ ἄπειρα κομπλιμέντα καὶ ἀφοσιώσεις.*

Συμβιβάσετέ τα αὐτὰ μὲ τὰς γενησομένας μεσιτείας καὶ τὰ ἐλπιζόμενα εὐκταῖα ἀποτελέσματά των· ἐγὼ τὴν μέχρι τοῦδε σιωπὴν τοῦ φίλου καὶ τὰ ἤδη γραφόμενα παρ' αὐτοῦ τὰ ἐξηγῶ οὕτω :

Ζῶντος τοῦ Ἀλεξ., ἔχοντας τὰ πιστὰ ἀπὸ αὐτόν, ὄντες δεδεμένοι σφικτά, ἔγραφεν ἐλευθέρως καὶ μὲ πεποίθησιν τοὺς καθ' ἡμᾶς σκοποὺς καὶ ἀποφάσεις των. Τὸ ἀποκριτικόν μου μὲ τὸ νὰ τὸ ἔλαβεν, ὡς εἶπον, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξ., ἀγνοοῦντες τὴν διάθεσιν, τὰ φρονήματα καὶ σκοποὺς τοῦ Νικολάου, εἰς τὰ ὁποῖα φαίνεται νὰ ἀμφέβαλλον ἕως οὗ νὰ ἰδῶσι τὸ τέλος τοῦ εἰς Ἀκκερμάνι κογγρέσσου, δὲν ἠθέλησεν ὁ φίλος νὰ διακινδυνεύσῃ γράφων μὲ τὰ φρονήματά του, διὸ καὶ ἐσιώπησε μέχρι τοῦδε. "*Ηδη λαβόντες τὴν πληροφορίαν τῆς εἰρήνης καὶ ἑπομένως καὶ τὰ πιστὰ ἀπὸ τὸν Νικόλαον, ὅτι δὲν θέλει κινήσει πό-*

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λεμον κατὰ Τουρκίας καὶ πεπεισμένος, ὅτι ὁ Μαχμούδης μὲ μόνους ψιλοὺς λόγους δὲν θέλει ἐνδώσει εἰς κανένα πρόβλημα μὴ ἔχον βάσιν τὸ ριαγιαλίκι καὶ εἰς τοῦτο τοσοῦτον μᾶλλον πεπεισμένος, καθότι δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι καθὼς ἐπὶ Ἀλεξ. αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἔλεγον τῷ Μαχμούδῃ, βάστα καὶ ὁ Ἀλέξ. δὲν κινεῖ πόλεμον κατὰ σοῦ, οὕτω καὶ τώρα βεβαίως τὸν λέγουν, βάστα καὶ ἡ Εὐρώπη δὲν κινεῖ πόλεμον κατὰ σοῦ διὰ τὴν Γραικίαν· διὰ τοῦτο λοιπὸν λύσας ἤδη τὴν σιωπήν, μοὶ γράφει μὲ τοιοῦτον τρόπον. Ἐλπίζω καὶ στοχάζομαι νὰ εἶσθε σύμφωνος καὶ ἡ εὐγενεία σας εἰς αὐτὰς τὰς σκέψεις μου.

Χθὲς ἦλθεν ἡ πόστα δι' ἧς ἔλαβον μετάφρασιν μιᾶς περικοπῆς ἑνὸς γράμματος ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἑνὸς σημαντικοῦ Σταυροδρομίτου, ἥτις εἶναι αὐτή: «ὁ Στράτφορτ Κάνιγκ ἀναμένει τὴν ἄφιξιν τοῦ Ρωσικοῦ πρέσβεως διὰ νὰ κάμῃ τὰ ἔσχατα καὶ ἰσχυρά του κινήματα κατὰ τὴν ἐν Πετρουπόλει γεγονυῖαν ἀπόφασιν τῇ 4 Ἀπριλίου ὡς ἐκ μέρους τῶν ἰσχυρῶν Δυνάμεων, μ' ὅλον ὅτι φρονοῦσι πὼς ἡ τύχη τῶν Γραικῶν δὲν θέλει ἔχει διαφορὰν ἀπὸ τὴν τῶν Βλαχομπογδάνων, οἵτινες καθήμενοι ἀναπαυμένοι καὶ πταίσαντες πολλάκις ἀπολαμβάνουσι τοιαύτην προστασίαν» κλ. κλ. κλ.

Εἰς ὅλην τὴν Ἑλβετίαν, κατὰ παρακίνησιν τοῦ καλοῦ καὶ ἀληθοῦς ζηλωτοῦ καὶ φιλέλληνος Ἐϋνάρδου, ἐσχεδιάσθη καὶ ἐβλήθη εἰς πρᾶξιν μία γενικὴ συνδρομὴ διὰ τοὺς Γραικοὺς καθ' ἑβδομάδα. Ὁ Δοὺξ Ὀρλεὰν ἔγραψε τῷ Ἐϋνάρδῳ νὰ τὸν στείλῃ τὸ σχέδιον διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὸ τοιοῦτον καὶ εἰς τὴν πόλιν τῶν Παρισίων, τὸ ἐζήτησαν ὡσαύτως καὶ ἀπὸ Βερολῖνον· λογαριάζουν, ὅτι θέλει συμποσοῦται αὐτὴ ἡ συνδρομὴ ἕως τριακοσίας χιλιάδας φράγκα καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα. Ἡ συνδρομὴ γίνεται ἀνὰ 3 σολδία ἀπὸ τὸν κάθε χειροτέχνην καθ' ἑβδομάδα. Αὐτὴ ἡ γενναία συνδρομὴ τῶν ἑτερογενῶν ἔγινε καλὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ἐδῶ ὁμογενεῖς μας καὶ ἀπεφάσισαν, οἱ μὲν μαθηταὶ τῆς Πίζης νὰ τὴν κάμουν κατὰ μῆνα, ὁ καθεὶς κατὰ τὴν δύναμίν του, οἱ δὲ ἔμποροι τῆς Λιβόρνου κατ' ἔτος, διὰ δύο χρόνους. Ἠκολούθησε δὲ ἐδῶ ἕνα νοστιμώτατον ρεζαλέτι εἰς τὸν καλόν σας Ἰγνάτιον· ἀπορῶ πῶς δὲν τὸν ἐκατέβη νταμλάς, κατὰ τὴν ἐωσφορικήν του ἀλαζονείαν· μαθών, ὅτι οἱ μαθηταὶ ἀπεφάσισαν νὰ συνδράμουν καὶ συνῆλθον ὅλοι διὰ νὰ κάμουν τὸ κατάστιχόν τους, καθὼς εἰς ὅλα θέλει νὰ εἶναι τὸ μιαρόν του ὄνομα, ὁ κοῦφος, ἠθέλησε νὰ ἀνακατωθῇ καὶ εἰς αὐτὸ διὰ νὰ διαφημισθῇ, ὅτι αὐτὸς τὸ ἔκαμεν. Ἔγραψεν ἓν γράμμα ἀμέσως πρὸς τοὺς μαθητάς, λέγων, ὅτι νὰ συναχθοῦν εἰς τὸν οἶκόν του καὶ ἐκεῖ νὰ γίνῃ καὶ ἡ καταγραφὴ καὶ ἡ καταβολή, ἔστειλε τὸ γράμμα δι' ἑνὸς δούλου παιδαρίου· οἱ μαθηταὶ λαβόντες αὐτὸ ἐδίωξαν τὸν δοῦλον καὶ ἠκολούθουν τὸ ἔργον τους. Δύο ἡμέραι παρῆλθον καὶ οὔτε μαθητὴς ἐφάνη εἰς αὐτόν, οὔτε ἀπόκρισις ἐκ μέρους των· δὲν ἔπρεπεν ὁ κοῦφος νὰ ἐννοήσῃ τί τρέχει καὶ νὰ σιωπήσῃ; Ὄχι, ἡ ἀλαζονεία τὸν ἐσκότισε, φαίνεται νὰ τὸν ἔτρωγε καὶ ἡ μύτη του· στέλλει τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τὸν γνωστόν σας Ἰατρόπουλον Κωνσταντῖνον, ὅπου ἦτον συνηγμένοι ὅλοι οἱ μαθηταὶ διὰ νὰ τοῖς εἰπῇ καὶ πάλιν τὰ ὅσα τοῖς ἔγραψε. Ντουνγιὰ ντὰρ γκελντὶ πασινὰ τοῦ Ἰατροπούλου διὰ νὰ ἐβγῇ ἀπὸ τὸ δσπίτιόν τους μὲ τὰ σύγκαλά του. Δὲν ἔμεινεν εἶδος αἰσχρᾶς ὕβρεως ὁποὺ δὲν ἐξεστόμισαν κατὰ τοῦ κυρίου Ἰγνατίου, λέγον-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τες, ὅτι ἡμεῖς τὸν τοιοῦτον καὶ τηλικοῦτον παπᾶ οὔτε τὸν γνωρίζομεν οὔτε θέλομεν νὰ τὸν ἠξεύρωμεν, καὶ ποῖος εἶναι αὐτὸς διὰ νὰ προστάζῃ. Καὶ διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ, ἀφροὶ ἔβγαιναν ἀπὸ τὰ στόματα τῶν μαθητῶν, καὶ μάλιστα τῶν Ἑπτανησιωτῶν, οἵτινες ἔγραψαν ἰδίως πρὸς τὸν Ἐϋνάρδον, ὅτι κάμουν αὐτὴν τὴν συνδρομὴν καὶ τὰ συναζόμενα τὰ κρατοῦν εἰς διαταγήν του καὶ νὰ τοὺς διορίσῃ ποῦ νὰ τὰ δίδουν κατὰ μῆνα, ἐκτὸς τοῦ Ἰγνατίου· ἂν τοὺς διορίζῃ δὲ νὰ τὰ δίδουν εἰς ἐκεῖνον, ὄχι μόνον δὲν θέλουν τὰ δώσει, ἀλλὰ θέλει παύσει καὶ ἡ συνδρομή. Τὰ αὐτὰ ἔπαθε καὶ ἀπὸ τοὺς Λιβορνέζους, χωρὶς ὅμως ὕβρεις, ἀλλὰ μὲ περιφρόνησιν οὐκ ὀλίγην, χωρὶς νὰ ἠμπορέσῃ νὰ τὰ ἐμποδίσῃ ὁ Μουσπινιώτης του. Ἡ συνδρομὴ τῶν μαθητῶν συμποσοῦται 40 φραντζεσκόνια κατὰ μῆνα, ἤτοι 20 φλωρία. Ἔγραψαν καὶ εἰς τοὺς ἐν Βολωνίᾳ συμμαθητάς των καὶ ἐλπίζουν καὶ ἐκεῖθεν ἄλλα τόσα καί τι πρός. Ἡ δὲ συνδρομὴ τῶν Λιβορνέζων ἐλπίζεται νὰ ἀναβῇ εἰς τὰς 800 πέτζας κατ' ἔτος. Ἔστειλα καὶ ἐγὼ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν Ἐϋνάρδον τὸ ἀνάλογόν μου δι' ἕνα χρόνον, 2500 φράγκα τῆς Γαλλίας, καὶ ὑπερευχαριστηθεὶς μοὶ ἔγραψεν εὐχαριστήριον, οὐχ ἧττον δὲ εὐχαριστήθη καὶ ὁ Κ⟨όμις⟩ Καποδίστριας, ὅστις συνεργεῖ εἰς αὐτὰ καὶ συναγωνίζεται μετὰ τοῦ Ἐϋνάρδου.

Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ ἕνα ἀνέκδοτον τοῦ παπᾶ, οὗτινος τὰ φρονήματα καὶ αἱ φαντασίαι, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, δὲν διαφέρουν ἀπὸ τὰ τοῦ ἀνοήτου Μιχάλη. Αὐτὸς δσάκις γράφει, τόσον πρὸς τὴν Διοίκησιν, ὅσον ἰδιαιτέρως πρὸς ἄλλους, στέλλει τὰ γράμματά του διὰ τοῦ εἰς Κορφοὺς Γεροστάθη, ὅστις ἔχει ἰδίαν παραγγελίαν αὐτοῦ, πρῶτον νὰ τὰ δεικνύῃ τῷ Λόρδ κομισσαρίῳ Ἄνταμς καὶ ἔπειτα νὰ τὰ στέλλῃ· δὲν κάμει χρεία νὰ σᾶς εἰπῶ ἐγὼ δι' ἣν αἰτίαν καὶ μὲ ποῖον σκοπὸν τὸ κάμει αὐτό, τὰ ἐννοεῖτε μόνος σας, τόσον δὲ λέγω, ὅτι αὐτὸς ἔπιασε τὴν δουλειάν του συστηματικώτερον τοῦ ἄλλου, ἐκεῖνος μόνον διὰ τοῦ Κοκράν, αὐτὸς δὲ διὰ τοῦ Γκοβέρνου. Νὰ ἰδῶμεν ποῖος θὲ νὰ ἐπιτύχῃ. Αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος εἰλικρινὴς ζηλωτὴς πατριώτης, ὁ μόνος κοινωφελής, ὁ μόνος χωρὶς ἴδιον σκοπὸν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ ἀγωνιζόμενος, ὅλοι δὲ οἱ ἄλλοι εἶσθε ψεῦσται, δόλιοι, ἰδιωφελεῖς κλ. κλ.

Ἂς ἔλθωμεν καὶ εἰς τὸ οὐσιωδέστερον πάντων καὶ νὰ τελειώσω· εἰπέ μοι, φίλε, ἀδελφὲ καὶ υἱὲ ἀγαπητέ, τί στοχάζεσθε, τί φρονεῖτε, τί ἐλπίζετε; Εἶσθε εἰς ἰδέαν, ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς ἔχουν νὰ λάβουν πῆξιν καὶ νὰ στερεωθοῦν μὲ οἷον τρόπον τρέχουν σήμερον; Φρονεῖτε, ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως, τῆς παντελοῦς δηλ. ἀναρχίας, ἔχει νὰ κατορθωθῇ βασίμως ἡ ἀνεξαρτησία μας καὶ νὰ ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ τὰς εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις; Ὁ Σουλτάνος ἂς κουρεύεται. Τί νὰ ἀναγνωρίσουν, σᾶς παρακαλῶ, οἱ Εὐρωπαῖοι; Ποίαν ἀρχήν; Ποίαν Διοίκησιν; Δὲν βλέπετε καὶ μόνοι σας, ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς σήμερον δὲν ἔχουν οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος; Καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία Διοίκησις δὲν βλέπει, δὲν γνωρίζει μόνη της, ὅτι δὲν σημαίνει τίποτε; Δὲν βλέπετε, ὅτι ὄχι μόνον δὲν προβαίνομεν, ἀλλὰ καὶ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ὀπισθοδρομοῦμεν; Τοῦ Σουλτάνου ἡ ἐξουσία καὶ ἡ διοίκησις παραλύεται, μὰ ἡ ἐδική μας τάχα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στερεοῦται; Διατί λοιπὸν ὅσοι εἶσθε ἀληθεῖς πατριῶται, ὅσοι ἀγωνίζεσθε ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ, ὑπὲρ τῆς φίλης Πατρίδος, οἱ ὁποῖοι στοχάζομαι καὶ ἐλπίζω νὰ εἶσθε πολλοί, διατί δὲν συνέρχεσθε; Διατί χάνετε τὸν καιρόν σας ἐπὶ ματαίῳ, διατί ἀργοπατεῖτε καὶ ἀφήνετε νὰ προβαίνῃ τὸ κακόν; Δὲν προβλέπετε οἱ ἴδιοι, ὅτι ἡ σημερινὴ ἀναρχία μετ' οὐ πολὺ θέλει καταντήσει εἰς παντελῆ παραλυσίαν; Προλάβετε, πρὸς Θεοῦ, τὰ ἐνδεχόμενα μέλλοντα χείριστα καί, πρὶν χάσωμεν τὴν κοινὴν ὀπινιόνε, κάμετε ὅσον τάχιον ἐκεῖνο ὅπερ ἀφεύκτως βιαζόμενοι θέλετε τὸ κάμει κατόπιν, ὅτε ὡς παράκαιρον δὲν θέλει χρησιμεύσει οὔτε θέλει κατορθωθῆ. Τώρα εἶναι ἀκόμη καιρός, πρὶν τὰ πράγματα παραλυθοῦν· ἔπρεπε πρὸ καιροῦ νὰ γίνῃ καὶ ἤθελαν εἶσθαι τὰ καθ' ἡμᾶς διαφορετικά, πλὴν ἐλπίζω καὶ τώρα γινόμενον καὶ νὰ κατορθωθῇ καὶ νὰ προλάβωμεν τὰ μέλλοντα κακὰ καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας, τῆς παντελοῦς δηλ. βασίμου ἀνεξαρτησίας μας. Ἐκλέξατε ἕνα βασιλέα, ἕνα ἀρχηγὸν ἐν ὑπολήψει, ὅστις νὰ εἶναι δεκτὸς ὄχι μόνον εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Εὐρώπην· ἄνευ τούτου τὰ πάντα φροῦδα, τὰ πάντα μάταια, τὰ πάντα χαμένα. Κατὰ δυστυχίαν μας, μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν ὁ τοιοῦτος δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' οὔτε θέλει φανῇ ἂν ὄχι ποτέ, κὰν διὰ πολλοὺς χρόνους· τὸ πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται τὴν παραμικρὰν ἀναβολήν, διὰ νὰ τὸν προσμένωμεν νὰ φανῇ, ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς, παρόντες καὶ ἀπόντες, εἶναι γνωστοί, κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔχομεν σήμερον εἰμὴ Μιχαλάκηδες καὶ Ἰγνατίους. Ἐκλέξετε λοιπόν, καὶ ἐκλέξετέ τον ἐν τάχει (ἐν ὅσῳ εἶναι ἐλπιζόμενον νὰ δεχθῇ τὴν ἐκλογὴν καὶ πρόσκλησίν μας) ἕνα Εὐρωπαῖον, ἂς εἶναι καὶ προτεστάνος, τί πειράζει; Ἡ βασιλικὴ φαμιλία τῆς Σαξωνίας εἶναι καθολική, ἐνῷ ὅλον της τὸ ὑπήκοον εἶναι προτεστάνοι· τί κακὸν ἔχει ὁ λαός, δὲν διοικεῖται θαυμασίως; Δὲν εἶναι εὐχαριστημένος; Δὲν βλέπει καὶ ἀγαπᾷ τὸν βασιλέα ὡς πατέρα καὶ ὁμόθρησκόν του; Εἰς ἡμᾶς ὅμως καθολικὸς βασιλεὺς δὲν συμφέρει, διότι οὔσης καθολικῆς τῆς ἐξουσίας, εἰσερχόμενοι οἱ φλάροι καὶ οἱ κακογεζοῦται ἐλευθέρως εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς διάστημα ἓξ μηνῶν φραγκίζουν ὅλον τὸν ἁπλοῦν καὶ ἀμαθῆ λαόν μας. Οἱ προτεστάνοι αὐτὴν τὴν κακοήθειαν δὲν τὴν ἔχουν, ἡ εὐγενεία σας γνωρίζετε κάλλιστα καὶ τοὺς μινίστρους των, καὶ ὅτι μᾶς φρονοῦν ὁμοθρήσκους των. Ἐγὼ δὲν βλέπω κανένα ἀντίξουν, κανένα οὔτε ἐνεστός, οὔτε μέλλον ἀπευκταῖον εἰς τὴν κατ' ἀνάγκην ἐκλογὴν ἑνὸς προτεστάνου· κατ' ἀνάγκην, λέγω, διότι σήμερον δὲν ἔχομέν τι ἄλλο νὰ κάμωμεν, ποῖον ἄλλον νὰ ἐκλέξωμεν καὶ ἔχομεν ἀνάγκην βασιλέως διὰ τὴν σωτηρίαν μας, διὰ τὴν ὕπαρξίν μας, διὰ νὰ μὴ χαθῇ κατὰ κράτος τὸ Γένος. Ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, ἂν ὡς ὁμογενὴς καὶ ζηλωτὴς πατριώτης ἔχω καὶ ἐγὼ εἰς τὸ γῆράς μου ἕνα μικρὸν καὶ τὸ ἔσχατον βότον εἰς τὸ καπίτολον, προκρίνω ἀπὸ ὅλους τὸν πρίγκ. Λεοπόλδον Σὰξ Κομπούργ, γαμβρὸν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας. Ἀξιόλογος πρίγκιψ ἐπαινούμενος παρὰ πάντων, εὐϋπόληπτος εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, πλουσιώτατος (τοῦτο ἀναγκαιότατον) καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ γεμᾶτος προτερήματα ὁ ἄνθρωπος. Πρὸ 40 ἡμερῶν ἦλθεν εἰς Φλωρεντίαν, ὅπου διέτριψε 15 ἡμέρας. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ἐλθόντος τοῦ Γρὰν δουκός μας εἰς Πίσαν, ὑπῆγον εἰς ἀντάμωσίν του· περίπου μισὴν ὥραν μὲ ἔκαμε τὸν πανηγυρικὸν τοῦ πρίγκιπος αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲν βλέπω, ἀλλ' οὔτε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γνωρίζω ἄλλον συμφερώτερον καὶ καλύτερον ἀπὸ αὐτόν. Πρὸς τοῖς λοιποῖς πλεονεκτήμασί του εἶναι καὶ ἄγαμος καὶ ἠμπορεῖ, εἴτε κατὰ παρακίνησιν εἴτε ἰδίᾳ του θελήσει, νὰ νυμφευθῇ καὶ καμμίαν Ἑλληνίδα, γινόμενος βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, καὶ οἱ διάδοχοί του, ἔχοντες ἑλληνικὸν αἷμα, ἠμποροῦν καὶ εἶναι πολλὰ ἐλπιζόμενον νὰ ἀφήσουν μὲ καιρὸν τὸ εὐαγγελικὸν δόγμα καὶ νὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ καθὼς καὶ τὸ ὑπήκοόν τους τέκνα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Σκεφθῆτε καλῶς αὐτὸ ὁποὺ σᾶς γράφω, λάβετε περὶ τούτου ὁμιλίαν μὲ ὅσους κρίνετε εὔλογον, ἀποφασίσατέ το, κινήσατέ το ἐν καιρῷ, ἐν ὅσῳ δηλ. τὰ καθ' ἡμᾶς εἶναι εἰς στάσιν, ὥστε νὰ δεχθῇ τὸ πρόβλημα καὶ τὴν πρόσκλησίν μας, πρὶν δηλ. καταντήσουν εἰς παντελῆ παραλυσίαν. Ἐγὼ φρονῶ καὶ ἐλπίζω, ὅτι ἡ Ἀγγλία σήμερον θέλει τὸ δεχθῇ καὶ θέλει εὐχαριστηθῇ, ὅταν ὅμως γίνῃ ἡ πρόσκλησις ἐπισήμως καὶ ὄχι μὲ ἓν ἁπλοῦν γράμμα καὶ διὰ τοῦ Λουριώτου. Ἡ Εὐρώπη ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἀμερικῆς, καθὼς καὶ ἐσχάτως τὴν τῆς Ἱσπανικῆς, μὰ κατ' εὐτυχίαν τους ἡ μὲν εἶχε Βαζεγκτών, ἡ δὲ Μπολιβάρ· ἡμεῖς κατὰ δυστυχίαν μας δὲν ἔχομεν (πάλιν τὸ λέγω) εἰμὴ Μιχαλάκηδες καὶ Ἰγνατίους. Διδομένης, σὺν Θεῷ, τῆς βασιλείας τοῦ διαληφθέντος πρίγκιπος τῇ συναινέσει τῆς Ἀγγλίας, ἄμεσος θέλει εἶσθαι καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἀνεξαρτησίας μας ἐκ μέρους ὅλης τῆς Εὐρώπης, προηγουμένης τῆς ἀπὸ μέρους τῆς Ἀγγλίας καὶ τότε θέλει καταλάβει τὸν καλόν μας Σουλτάνον φόβος καὶ τρόμος. Προβλέπων τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν τῆς φίλης Πατρίδος καὶ τοῦ Γένους μας ὡς παροῦσαν, χαίρω καὶ εὔχομαι ἀπὸ καρδίας τὴν κοινὴν [εἰς τοὺς] συναίνεσίν σας καὶ τὴν ταχεῖαν εὐκταίαν ἔκβασιν τοῦ κινήματος αὐτοῦ, τοῦ καὶ μόνου σωτηριώδους.

Σήμερον ἦλθεν ἐδῶ εἰς Πίσαν ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Κοκράν, αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁποὺ πρὸ ἡμερῶν ἦλθε καὶ ἐπῆρε τὴν σύζυγόν του· χθὲς ἔφθασαν εἰς Λιβόρνον μὲ τὸ ἴδιον πλοῖον. Ἦλθε διὰ νὰ πάρῃ τὰ παιδιὰ τοῦ Κοχράν, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀφήσει ἐδῶ ἡ μήτηρ τους ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τὴν Μιχαλοϊγνατικήν· ἔφερε γράμματα εἰς τὸν Μιχάλην. Ἀφ' ἧς ὥρας ἔλαβε τὰ γράμματα, καθὼς μὲ ἐπληροφόρησαν, ἐξετρελλάθη διόλου καὶ πετᾷ εἰς τὸν ἀέρα. Αὐτὸς δὲ ὁ ἀνεψιὸς εἶπεν, ὅτι ὁ Κοχρὰν ἀπῆλθεν ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Ἑλβετίαν, ὅτι τὰ ἀτμοκίνητα δὲν ἠμποροῦν νὰ ἔλθουν, καθ' ἃς ἔλαβεν εἰδήσεις, ἐν καιρῷ χειμῶνος, διὸ καὶ ἡ ἐκστρατεία του μένει διὰ τὴν ἄνοιξιν, καθ' ἣν ἐλπίζει νὰ ἐλθοῦν τὰ ἀτμοκίνητα, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν κινεῖται ἀπὸ τὴν Μασσαλίαν ὁ κύριος Κοχράν, ἡ δὲ φεργάδα, λέγει, ἔφθασε, πλὴν ὁ Κοκρὰν ἀδιαφορεῖ δι' αὐτήν, τὰ ἀτμοκίνητα θέλει. Αὐτὰ εἶπεν ὁ ἀνεψιός του σήμερον εἰς πολλοὺς ἐδῶ. Εἰς Λιβόρνον δὲ εἶναι γράμμα τοῦ Γιάμαρη ἀπὸ Λόνδρας, ὅπου ἐμπορεύεται, 18 ἡμερῶν, οὗτινος περικοπὴν μοὶ ἔστειλαν χθὲς ἀπὸ Λιβόρνον, εἰς τὴν ὁποίαν λέγει, *i nostri vascelli a vapore sono irreparabilmente guastati.* Μοὶ φαίνεται νὰ εἶναι ἀξιοπιστότερος τοῦ Κοκρὰν ὁ Γιάμαρης καὶ γράφει ἐκεῖνο ὅπερ βλέπει αὐτοψεί.

Πολλὰ σᾶς ἔγραψα, ἴσως καὶ νὰ σᾶς βαρύνῃ ἡ πολυλογία μου, εἶναι δὲ ἀναγκαία διὰ νὰ μάθετε ὅσα δὲν ἠξεύρετε καὶ πάντοτε ἡ τοιαύτη εὐκαιρία δὲν τυχαίνει. Δι' αὐτῆς τῆς εὐκαιρίας ἠμπορεῖτε νὰ μὲ γράψετε ἐλευθέρως περὶ πάντων· διὰ δὲ τὴν μέλλουσαν ἀλλη-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λογραφίαν μας, δύο τρόποι εἶναι διὰ νὰ μὲ ἔρχονται ἀσφαλῶς τὰ γράμματά σας· ὁ ἕνας εἶναι τὸ νὰ στέλλετε εἰς Κορφοὺς πρὸς τὸν συμπέθερόν μου Καβαλιέρον Σπυρίδωνα Κοντὸν καὶ ἐκεῖθεν μὲ ἔρχονται ἀσφαλέστατα· ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀγαθῆς ψυχῆς, τιμίου χαρακτῆρος καὶ μὲ ἀρκετὴν παιδείαν. Ὁ ἄλλος τρόπος εἶναι, τὸ νὰ ἐπιγράφετε τὸ πρὸς ἐμὲ ἴδιον γράμμα σας πρὸς τὸν ἐν Λιβόρνῳ κοινὸν φίλον κύριον Παναγιώτην Πάλην, χωρὶς νὰ γράφετε πρὸς τὸν ἴδιον, διὰ νὰ μὴ γίνεται ὀγκῶδες καὶ κινεῖ τὴν περιέργειαν, ἀλλ' ὡς ἁπλῶς γράμμα ἐμπορικὸν ἔρχεται ἀσφαλῶς. Τόσον μόνον νὰ κάμετε, νὰ προσθέτετε εἰς τὴν πρὸς τὸν Πάλην ἐπιγραφὴν ἓν e.c. δηλ. ἐτζέτερα, καὶ βλέπων ὁ Πάλης τὸ σημεῖον αὐτὸ μοὶ τὸ στέλλει χωρὶς νὰ τὸ ἀνοίξῃ· οὕτως ἐσυμφωνήσαμεν μετὰ τοῦ Πάλη.

Ἡ Δόμνα μου εὐχομένη μητρικῶς σᾶς κατασπάζεται, καὶ ἀμφότεροι προσκυνοῦμεν ἀδελφικῶς τὴν ἐκλ. ἀδελφὴν κυρίαν μητέρα σας, κατασπαζόμενοι τὰς κυρίας φιλτάτας αὐταδελφάς σας, ἐγὼ δὲ ἰδίως ἀσπάζομαι τὸν φίλτατον γαμβρόν σας. Ἀγάπα με, υἱὲ φίλτατε, καὶ γράφε μοι συνεχέστερον διὰ νὰ χαίρω, ἡ σιωπή σου μὲ λυπεῖ καιρίως.

Ὑγίαινε, ἀγαπητέ μου, εὐδαιμονῶν κατὰ πάντα.

Ὁ εἰλικρινὴς διὰ βίου φίλος σου

καὶ φιλόστοργος πατὴρ καὶ εὐχέτης σου

Ἰ. Καρατζᾶς

Πίσα τῇ 13 Δεκεμβρίου ν. *1826*

Παράβλεψε τὰ λάθη τοῦ γράμματός μου· ἐσκοτίσθην γράφων.

Ὁ γραμματοκομιστὴς ὀνομάζεται Γεώργιος Λυκιαρδόπουλος Κεφαλληναῖος.

(Ἀκολουθοῦσι δύο ὑστερόγραφα, ἐξ ὧν τὸ ἓν ἐγράφη αὐθημερόν, τὸ δ' ἕτερον τῇ 18/30 Δεκεμβρίου 1826).

213

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. ΣΤ', 19)

Ἀριθ. 4773

Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑλλάδος

Πανιερώτατε!

Μ' ἄκραν εὐχαρίστησιν παρέλαβεν ἡ Διοίκησις τὴν ἀπὸ 24 τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου γεγραμμένην ἀξιότιμον ἐπιστολήν Σας, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον μὲ τόσην πλειοτέραν ἀνέγνωσε προσοχήν, ὅσον σεβάζεται καὶ τιμᾷ τὰς φρονίμους καὶ πατριωτικὰς σκέψεις καὶ συμβουλὰς τῆς Πανιερότητός Σας.

Ταύτας, ὡς ὑπαγορευομένας ἀπὸ τὴν ἔμφρονα πολυπειρίαν καὶ τὸν ἀληθῆ ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῆς Πατρίδος ζῆλόν Σας, μὴν ἀμφιβάλλετε, ὅτι ἡ Διοίκησις χρέος της ἱερὸν νομίζει, ὄχι μόνον αὐτὴ νὰ ἀποδέχεται, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς συμπολίτας νὰ τὰς συνιστᾷ καὶ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῶν ἐπιμόνως νὰ προσπαθῇ.

Ὅθεν, μὴ παύετε, Πανιερώτατε, νὰ συνοδεύετε μὲ τὰς πατρικὰς εὐχάς Σας τοὺς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἐθνικοὺς ἀγῶνας καὶ νὰ κοινοποιῆτε συνεχῶς πρὸς τὴν Διοίκησιν τὰς σοφὰς καὶ κοινωφελεῖς παρατηρήσεις Σας, καὶ ὅπως ἄλλως δύνασθε νὰ συντελῆτε εἰς τ' ἀληθῆ συμφέροντα τῆς Πατρίδος. Ἡ Διοίκησις περιπλέον ἐνθαρρύνεται τὰ μέγιστα ἀπὸ τὴν εὐμενῆ τῶν πρακτέων της ἐπίκρισιν τῆς Πανιερότητός Σας. Ἐν τοσούτῳ, βεβαιωθῆτε, ὅτι τὰ συγκροτοῦντα τὴν καθεστῶσαν Κυβέρνησιν μέλη, ἂν καὶ ἀνέλαβον τὰς διοικητικὰς ἡνίας ἐν μέσῳ τῶν πλέον δεινῶν καὶ ἀνωμάλων περιστάσεων τῆς Πατρίδος, καὶ ἐνῷ τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον ἔπασχε παντελῆ ἀχρηματίαν, μ' ὅλα ταῦτα, ἐὰν ἀπὸ τοσαῦτα μεγάλα ἐμπόδια καὶ ἀνυπερβλήτους δυσκολίας περιστοιχούμενα, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ ἱερὰ χρέη των καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς ἐπιθυμίας τῶν καλῶν πολιτῶν, τοὐλάχιστον νομίζουσιν εὐτύχημά των, ὅτι εὐχαρίστησαν καὶ εὐχαριστοῦσι τὴν συνείδησίν των, διότι δὲν ἔβλαψαν.

Ἐπληροφορήθητε, βέβαια, μέχρι τοῦδε τὰς προόδους καὶ τὰ κατορθώματα τῶν ἡμετέρων εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, ἥτις ἐνδόξως διέρρηξεν ἤδη τὸ πρόσχημα τῆς ὑποταγῆς. Τὴν προηγηθεῖσαν λαμπρὰν νίκην τῆς Ῥάχοβας διεδέχθη ἄλλη νέα κατὰ τὴν Βελίτζαν (κατὰ τὰ ἐσώκλειστα ἀντίγραφα) καὶ ἐλπίζεται, σὺν Θεῷ, νὰ βιασθῇ ὅσον οὔπω μὲ καταισχύνην του ν' ἀφήσῃ ὁ ὑπερήφανος Κιουταχῆς τὴν Ἀττικήν.

Ἡ ἐθνικὴ φρεγάτα ἔφθασε πρὸ ἡμερῶν ἐξ Ἀμερικῆς ἐνταῦθα, ἥτις καὶ ἐπωνομάσθη Ἑλλάς. Μὲ τὸ φθάσιμον ταύτης ἄρχισεν ἡ Διοίκησις νὰ ἐνασχοληθῇ νὰ ὀργανίσῃ καὶ τακτοποιήσῃ ὁπωσοῦν τὸ ναυτικὸν καὶ ἐλπίζει κατὰ τοῦτο νὰ ἐπιτύχῃ.

Ἡ ἔναρξις τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐλπίζεται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Εἴθε αἱ πράξεις της ν' ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς εὐχὰς καὶ ἐλπίδας τῶν φίλων τῆς Ἑλλάδος.

Σᾶς πέμπεται ἀντίγραφον τῆς πρὸς τὸν φίλον τῆς Ἑλλάδος κ. Ἐὐνάρδον ἐπιστολῆς τῆς Διοικήσεως, πρὸς ἀκριβῆ πληροφορίαν Σας.

Τῇ 16 Δεκεμβρίου 1826 ἐξ Αἰγίνης

Ὁ Πρόεδρος

Ἰωάννης Βλάχος — *Ἀνδρέας Ζαΐμης* — *Κ. Ζῶτος*

Σ. Τρικούπης — *Π. Μαυρομιχάλης* — *Α. Μοναρχίδης*

Α. Χ'' Ἀναργύρου — *Παναγῆς Δ. Δημητρακόπουλος*

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

(Τ.Σ.) *Γ. Γλαράκης*

(Παρὰ πόδας τῆς α' σελ.): *Πρὸς τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Κύριον Ἰγνάτιον*

214

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 19)

Κύριε Κόμι.

Ἔλαβα σήμερον ἀσμένως τὸ ἀπὸ 12/24 Δεκεμβρίου γράμμα σας, καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς σας ὑγιείας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὸ ἐγκλειόμενον τὸ ἀνέγνωσα μετὰ προσοχῆς. Ἐκράτησα ἴσον, ἐπειδὴ μὲ χρειάζεται, καὶ εὐθὺς διεύθυνα μὲ ἰδιαίτερον γράμμα μου πρὸς τὸν φίλτατον αὐτάδελφόν σας ὁμοῦ καὶ μὲ ἄλλο γράμμα μου πρὸς τὴν Διοίκησιν, καὶ ἐλπίζω νὰ ἐμποδισθῇ ὅ,τι εἶναι ἐπιβλαβὲς καὶ ἔξω τῆς ὑποθέσεώς μας, χωρὶς νὰ πειραχθῇ καὶ ὁ Κοχράν.

Μέτρα ἐπῆρα καλὰ εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ὡς οὐσιώδη, καὶ εἴθε νὰ ἐπιτύχω τοῦ σκοποῦ, καὶ νὰ μὴ συμβῇ κανὲν ἀπὸ ὅσα δικαίως ὑποπτεύετε καὶ φοβεῖσθε.

Ἦλθε πλοῖον ἀπὸ Ζάκυνθον εἰς Λιβοῦρνον διὰ 19 ἡμέρας, καὶ βεβαιοῖ τὸν ἀπομακρυσμὸν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας.

Σᾶς γράφω μὲ βίαν, ἐπειδὴ σήμερον εἶναι τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου καὶ τὸ νέον ἔτος τῶν ἐντοπίων, καὶ ἔχω πολλὰς ἐπισκέψεις.

Ὑγιαίνετε καὶ εἰς τὸ νέον ἔτος μετ' ἐπιτυχίας, καὶ εἰς ἄλλα πολυάριθμα.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν καὶ σᾶς ἐπεύχονται τὰ αὐτά.

1826 Δεκεμβρίου 20/1827 Ἰανουαρίου 1 ἐκ Πεισῶν.

Φίλος καὶ εὐχέτης σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

215

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 21)

Κύριε Κόμι.

Σᾶς ἐγκλείω τὴν μετάφρασιν τῆς ἀναφορᾶς τοῦ ἀνδρείου Καραϊσκάκη πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, καὶ δὲν εἶναι πλέον ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἑλλὰς ἐσώθη σκεπασμένη ἀπὸ δόξαν. Εἴθε νὰ ἀκούσωμεν τοιαύτας ἀγαθὰς ἀγγελίας καὶ ἀπὸ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἐντὸς ὀλίγου, ὡς τὸ ἐλπίζω. Τὸ νὰ εἶναι δυνατοὶ οἱ Ἕλληνες, ἐνῷ γίνεται σκέψις περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ των καὶ πραγματεία, εἶναι οὐσιωδῶς ἐπωφελές.

Τὸ ἀμερικανικὸν πλοῖον ἐδόθη ἀπὸ τὴν Διοίκησιν εἰς τὸν ἐνάρετον καὶ σεβάσμιον ναύαρχον Μιαούλην. Ἐλπίζω τὸ νέον ἔτος αἴσιον καὶ εὐτυχίας πρόξενον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ εἴθε.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν. Ἐγὼ δὲ μένω

Ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Ἰανουαρίου 3/15 ἐκ Πεισῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

216

(ΓΑΚ, Διοικ. Ἐπιτροπὴ)

Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα κύριε Ἰγνάτιε.

Ἔλαβον ἐγκαίρως τὸ ἀπὸ 30 Νοεμβρίου εὐχετικόν σας, ὡς καὶ τὰ ἔγκλειστα. Ὑπερεχάρην διὰ τὰ αἴσια τῆς πολυτίμου ὑγείας Σας, καὶ ἐθαύμασα ἐκ νέου τὸν ἀξιομίμητον πατριωτισμόν Σας. Εἴθε ὁ Ὕψιστος νὰ εὐοδώσῃ τὰ ὑπὲρ Πατρίδος κινήματά σας, καὶ ν' ἀξιώσῃ ὅλους μας ν' ἀπολαύσωμεν τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν της καὶ εἰς τὸ τρέχον ἔτος, τὸ ὁποῖον εὔχομαι ἐκ καρδίας νὰ διατρέξητε ὑγιῶς καὶ εὐδαιμόνως, σὺν τῇ ἀπολαύσει τῶν ὅσα ἐπιποθεῖτε.

Κατὰ μίμησιν τῆς προκηρύξεως τοῦ πατρὸς τῆς Πατρίδος μας Ἐϋνάρ, ἐνεργοῦσε καὶ ἡ ἐνταῦθα Φιλελληνικὴ Ἑταιρεία μίαν τοιαύτην, ὁπότε ἠξιώθην τῶν εὐχετικῶν Σας. Ὅθεν, μετὰ πολλὰς συνελεύσεις, σκέψεις καὶ ἀνασκέψεις, ὑπερβάντες τελευταῖον δι' εὐχῶν Σας ἁγίων ὅσα ἐμπόδια μᾶς παρρησιάζοντο ἀπὸ τὸ μέρος τῆς μεγάλης χρείας τοῦ τόπου τούτου, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐκδώσωμεν χιλιάδας τινὰς γραφῶν καὶ νὰ τὰς διανέμωμεν εἰς τοὺς ἐνταῦθα κατοίκους, προσκαλοῦντες ἅπαντας γενικῶς νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ἕλληνας, προσφέροντες ἕκαστος, ὡς προαιρεῖται καὶ δύναται, τόσα τὸν μῆνα ἢ ἑβδομάδα ἢ χρόνον κ.λ., καὶ ἤδη καταγινόμεθα εἰς τοῦτο, χωρὶς ν' ἀμφιβάλλωμεν κατὰ τὰ φαινόμενα, ὅτι ἡ ἐπιχείρησις αὕτη θέλει ἀποβῆ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μας. Καὶ διὰ ἄλλης μου θέλω σᾶς γράφει περὶ πάντων περιστατικώτερον.

Ὡς πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἐνταῦθα εὐαρίθμους Γραικούς, μόλις ἀνεγνώσαμεν τὸ πρὸς ἡμᾶς εὐχετικόν Σας, καὶ ἀμέσως κατὰ τὸ πατριωτικὸν ἀπαραίτητον χρέος μας, ἐκάμαμεν κατάστιχον ἰδιαίτερον καὶ ὑπογράψαμεν νὰ δίδῃ ἕκαστος ὅ,τι προαιρεῖται, ἐν ὅσῳ διαρκεῖ ὁ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἑλληνικὸς πόλεμος. Καὶ ἰδοὺ ἀντίγραφον ὄπισθεν. Πρὸς δὲ τοὺς ἐν Εὐρώπῃ ἀνταποκριτὰς καὶ φίλους μου Γραικοὺς δὲν λείπω ἀπὸ τὸ νὰ τοῖς γράφω νὰ ἐπιταχύνωσι κατὰ τὸ πατριωτικὸν χρέος των τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος διὰ τῶν ἀκαταπαύστων συνδρομῶν των πρὸς αὐτήν. Καὶ εἴθε κατὰ τὰς εὐχὰς καὶ παρακινήσεις Σας νὰ μὴ φανῇ οὔτε κὰν εἷς Γραικὸς ἀνάξιος τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος.

Γερμανοί τινες φιλότουρκοι σκοποῦν νὰ στείλουν ἀπὸ Ἀνβέρσας διὰ Κωνσταντινούπολιν ἓν πλοῖον φορτωμένον ἀπὸ τουφέκια. Τὸ πλοῖον ὀνομάζεται Daphne, Cap. Robert Fahrman—ἔχει πλαστὴν ἀγγλικὴν σημαίαν. Ὅθεν, Σᾶς παρακαλῶ θερμῶς, νὰ προειδοποιήσετε ὅσον τάχιστα διὰ διαφόρων μέσων καὶ τρόπων τοὺς ἐπιχειρηματίας ναύτας μας ἢ ὅσους ἄλλους κρίνετε εὔλογον, νὰ εἶναι ἄγρυπνοι καὶ προσεκτικοὶ εἰς τὸ νὰ τὸ πιάσουν· καὶ θέλει τοὺς μείνει ἡ λεία καὶ δήμευσίς του, ἐπειδὴ πιθανὸν νὰ μὴν ὑπερασπισθῇ ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴν Διοίκησιν. Περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως γράφω καὶ εἰς τὸν ἐν Ναυπλίῳ ἀνεψιόν μου κ. Ἐμ. Ξ⟨ένον⟩ καὶ φροντίσατε, παρακαλῶ, νὰ τῷ προφθάσετε τὰς ἐγκλείστους, ἀξιοῦντές με συγγνώμης διὰ τὴν ἐνόχλησιν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σᾶς ὑπερευχαριστῶ διὰ τὰς περὶ Πατρίδος χαροποιὰς εἰδήσεις σας. Εὔχομαι νὰ ἐλάβετε ἕως τώρα τὰς χαροποιεστέρας, διὰ νὰ μὲ τὰς κοινολογήσετε μὲ πρῶτον, ὡς μὲ τὸ ὑπεσχέθητε.

Ἐν τοσούτῳ, Σᾶς προσκυνῶ καὶ μένω μὲ βαθὺ σέβας

Ἐν Ἀμστελοδάμῳ τῇ 18/30 Ἰανουαρίου 1827

τῆς Ὑμετέρας πατρότητος
τέκνον πνευματικὸν
Στέφανος Παλαιολόγος

Ἡμεῖς οἱ ἐν Ἀμστελοδάμῳ διατρίβοντες Γραικοὶ ὑποσχόμεθα διὰ τοῦ παρόντος, ἕως ὁποὺ οἱ ὁμογενεῖς μας πολεμοῦν διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν τῆς Ἑλλάδος, νὰ συντρέχωμεν καὶ ἡμεῖς μὲ χρηματικήν τινα δόσιν πρὸς βοήθειάν των, ὑπογράφοντες ἕκαστος νὰ δίδῃ κατὰ τὴν θέλησιν καὶ δύναμίν του τόσα τὸν μῆνα, ἢ τὸν χρόνον, ἢ τόσα διὰ μίαν φοράν. Ὁ δὲ κύριος Νικόλαος Φαρμάκης Σμυρναῖος θέλει φροντίζει ἐν καιρῷ τὴν σύναξίν των ἀπὸ τοὺς ὑπογεγραμμένους καὶ ἐγχειρίζῃ τὰ συναχθέντα εἰς κάθε τρεῖς μῆνας τῷ κυρίῳ Γεωργίῳ Τωμαζάκῃ, ὅστις θέλει προσθέτει καὶ αὐτὰ εἰς τὴν γενικὴν βοήθειαν τῆς Φιλελληνικῆς Ἑταιρείας τοῦ Ἀμστερδάμ.

Ἐν Ἀμστελοδάμῳ τῇ 25 Ἰανουαρίου 1827

	τόσα τὸν μῆνα,	*τὸν χρόνον,*	*τόσα διὰ μίαν φορὰν*
ὁ ἐφημέριος Ἱλαρίων Πασχαλίδης f.	*τέσσαρα*		
ὁ Στέφανος Παλαιολόγος	*δέκα*		
ὁ Γεώργιος Τωμαζάκης	*δέκα*		
ὁ Μιχαὴλ Φούρτοβικ	*ἕξι*		
ὁ Ἀναστάσιος Σπάχος			*δέκα*
ὁ Στεφανῆς Ἀ. Παλαιολόγος	*ἓν*		
ὁ Ν. Φαρμάκης Σμυρναῖος	*st. τριάκοντα ἢ f.*	$1^1/_2$.	

Εὑρίσκεται ἐνταῦθα ὁ γραμματεὺς τῶν ἐν Λόνδρᾳ δεπουτάτων μας, γνωστός Σας ἴσως, Γεώργιος Ψύχας Χῖος, πλὴν δὲν εὐτυχήσαμεν ἀκόμη, νὰ τὸν βάλωμεν νὰ ὑπογράψῃ.

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Τῷ Πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας κυρίῳ κυρίῳ Ἰγνατίῳ — τῷ κατὰ πνεῦμά μοι πατρὶ καὶ δεσπότῃ — εἰς Πίζαν.*

Διὰ τοῦ δούλου Σας καὶ φίλου Κωνστ. Τοσίτσα ἀπὸ Λιβόρνον τῇ 14 Φεβρουαρίου 1827.

217

(ΓΑΚ, Διοικ. Ἐπιτροπὴ)

Ἐκλαμπρότατε Πρόεδρε καὶ Ἐκλαμπροτάτη Διοικοῦσα Ἐπιτροπή.

Σᾶς ἔγραψα δι' ἑνὸς φίλου μου στρατηγοῦ, καὶ ἐλπίζω, ὅτι ἔφθασαν τὰ γράμματά

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μου ἀσφαλῶς εἰς χεῖράς σας. Τώρα σᾶς ἐγκλείω τὸ πρός με γράμμα τοῦ κυρίου Παλαιολόγου, καὶ παρακαλῶ νὰ γράψετε εὐχαριστήριον πρὸς τὸ ἐν Ἀμστερδὰμ Κομιτᾶτον, ἀναφέροντες ἐν ταυτῷ καὶ τὰς μεγάλας χρείας τῆς Πατρίδος μας διὰ νὰ λάβῃ αἰτίαν νὰ παρακινήσῃ τοὺς Ὁλλανδοὺς εἰς τὴν συνδρομήν. Ἂς ἐγχειρισθῶσι καὶ τὰ πρὸς τὸν κύριον Ξένον, παρακαλῶ, καὶ γράψατε καὶ πρὸς τὸν θεῖόν του, νὰ ἐξακολουθῇ μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον τὴν περὶ τῆς συνδρομῆς προθυμίαν, διότι αὐτὸς ὁ καλὸς πατριώτης εἶναι ὁ πρωταίτιος.

Ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις διέταξεν ὅλα καλῶς εἰς τὸ περασμένον, καὶ τοὐλάχιστον ὅσοι ἀγαποῦν τὴν Πατρίδα μας εἰλικρινῶς καὶ γνωρίζουν καὶ ὅ,τι μᾶς συμφέρει, ἐνέκριναν τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐπῄνεσαν. Εἴθε καὶ τώρα νὰ διατάξῃ καλῶς καὶ μὲ ἡσυχίαν τὰ πράγματα τῆς Πατρίδος μας, καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸ διοικῆσον σῶμα ὅσην δύναμιν τοῦ χρειάζεται, διὰ νὰ ἐνεργῇ ἀκωλύτως καὶ μὲ ταχύτητα τὰ χρέη του.

Ἡ Ἐπιτροπή σας, Κύριοι, ἐστάθη εὐτυχής, καίτοι στερημένη ὅλων τῶν μέσων. Ἐφυλάξατε καὶ ἀλληλογραφίαν τακτικὴν μὲ τὴν Εὐρώπην, τὸ ὁποῖον οἱ πρὸ ὑμῶν δὲν ἠθέλησαν νὰ ἀκολουθήσωσι, καὶ ἐσύντεινε τὸ φέρσιμόν σας διὰ νὰ κάμῃ διαρκῆ τὴν συνδρομήν, τὸ ὁποῖον δὲν θέλει παύσει, ἂν καὶ οἱ νέοι Διοικηταὶ φερθῶσιν ὡς ἡ ἐκλαμπρότης σας.

Εἶδα εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι ἔγινε πρόβλημα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τῶν Ἡνωμένων Ἐπαρχιῶν τῆς Ἀμερικῆς, διὰ νὰ ψηφισθῇ μία ποσότης πεντήκοντα χιλιάδων ταλλάρων διὰ βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὅτι ἐδέχθη τὸ πρόβλημα καὶ ἐλπίζεται νὰ ἐνεργηθῇ, καὶ ὅτι ἐκτὸς τούτου γίνεται καὶ μερικὴ συνεισφορά. Εἴθε! Καὶ γενικαὶ καὶ μεγάλαι βοήθειαι εἶναι ἀναγκαῖαι εἰς τὰς τωρινὰς χρείας τῆς Πατρίδος, καὶ δὲν θέλουν λείψει, ὅταν τὰ πράγματά μας, σὺν Θεῷ, τρέχωσι καλῶς.

Ὁ καλὸς Eynard, τοῦ ὁποίου ὁ ζῆλος διὰ τὴν καλὴν ἔκβασιν τῶν πραγμάτων μας εἶναι ἀπαραδειγμάτιστος, ἔγραψεν εἰς τοὺς ἐν Λιβούρνῳ ὁμογενεῖς, διὰ νὰ στείλωσιν εἰς Κορφοὺς τὰ χρήματα τῆς συνδρομῆς των, ἢ τόσον ἀλεύρι, διὰ νὰ προφθασθῶσιν αἱ προσωριναὶ χρεῖαι τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ καταγίνονται διὰ νὰ στείλωσι τὸ προϊὸν τῆς μικρᾶς συνεισφορᾶς των. Ἔγινε καὶ εἰς τὴν Φλωρεντίαν συνδρομὴ ἀπὸ ξένους, Ρώσους, Πολωνούς καὶ ἄλλους, καὶ θέλει διευθυνθῇ καὶ αὐτὴ εἰς τοὺς Κορφούς.

Ἠμποροῦσαν οἱ ἐν Εὐρώπῃ Γραικοὶ κάτι νὰ κάμωσι καὶ νὰ προφθάσωσι τὰς χρείας σας, ἀλλὰ τοὺς λείπει ἡ θέλησις, καὶ ἔχουν καὶ τὸ δυστύχημα νὰ μὴ συμφωνῶσι ποτὲ εἰς τὸ καλόν. Ὡς τόσον, ἐγὼ θέλω γράψει εἰς ὅλα τὰ μέρη, καὶ νομίζω ἀναγκαῖον νὰ γράψῃ καὶ ἡ Σεβαστὴ Διοίκησις μὲ κάποιον τόνον καὶ μὲ τὸ ὕφος, τὸ ὁποῖον τῆς ἀνήκει. Δὲν ἦτον ἀνάγκη οὔτε ἡ Διοίκησις νὰ γράψῃ περὶ τούτου, οὔτε ἐγώ. Ἡ Πατρὶς εἶναι κοινή, τὰς χρείας της τὰς γνωρίζουν. Ὅλοι ἔχουν τὸ αὐτὸ χρέος, καὶ ἔπρεπεν αὐτοπαρακίνητοι νὰ τὴν συντρέξωσιν. Ἐπειδὴ τοὺς βλέπω εἰς ἀδιαφορίαν καὶ εἰς λήθαργον, καὶ αἱ χρεῖαί σας εἶναι πολλαί, ἂς προσπαθήσωμεν νὰ τοὺς ἐξυπνήσωμεν, καὶ ὅταν πολλοὶ δώσωσι καὶ μικρὰ πράγματα καὶ ἀκολουθήσωσι τὴν μικρὰν προσφοράν των, ὡς κάμνουν οἱ ξένοι, ἡ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ποσότης θέλει εἶναι σημαντικὴ καὶ ἀρκετή, διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὰς κατεπειγούσας χρείας, δηλαδὴ νὰ μὴ λείψωσιν αἱ τροφαὶ καὶ τὰ πολεμεφόδια.

Μὲ γράφει ὁ Eynard, ὅτι ὁ λόρδος Κοχρὰν ἀνεχώρησεν εἰς τὰς 12 τρέχοντος, καὶ ἐλπίζω νὰ φθάσῃ πρὸ τοῦ γράμματός μου. Τὴν τέχνην του τὴν γνωρίζει καλά· λέγουν οἱ συμπατριῶταί του, ὅτι τοιοῦτον ναύαρχον δὲν ἔχει ἡ Ἀγγλία, καὶ εἰς Ἀμερικὴν ἐφέρθη καλὰ καὶ ἐχρησίμευσε πολλά. Εἴθε νὰ σταθῇ εὐτυχὴς καὶ αὐτοῦ καὶ ὠφέλιμος εἰς τὰ πράγματά μας.

Ὁ πρέσβυς τῆς Ρωσίας πρέπει νὰ ἔφθασεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἔχει πολλὰς ὑποθέσεις τῆς Διοικήσεώς του νὰ θεωρήσῃ καὶ νὰ τελειώσῃ, καὶ εἶναι πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν θέλουν περάσει ἀφιλονίκητα. Ὡς τόσον, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι ἔχει διαταγὴν νὰ ὁμιλήσῃ καὶ περὶ Γραικῶν. Τί ὅμως, καὶ πῶς; Ὅλοι ὅσοι δὲν εἶναι εἰς τὰ πράγματα τὸ ἀγνοοῦν, καὶ δὲν ἠξεύρω νὰ σᾶς εἴπω περὶ τούτου τίποτε. Εἴθε καλὰ πράγματα νὰ προβάλωσι καὶ νὰ ἐπιμείνωσι διὰ νὰ ἐνεργηθῶσι, διότι ἡ τουρκικὴ ἀντίστασις θέλει εἶναι μεγάλη. Ὡς τόσον, καὶ ἄλλοτε σᾶς ἔγραψα καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω, ὅτι τὸ πᾶν κρέμεται ἀπὸ τὸ καλόν σας φέρσιμον καὶ ἀπὸ τὰς νίκας τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν θαλασσινῶν μας. Καιρὸς φιλονικιῶν περὶ νομοθεσίας δὲν εἶναι ὁ παρών. Ὁ λόγος εἶναι περὶ ὑπάρξεως καὶ περὶ τῶν μέσων, διὰ νὰ ἔχωσι τὰ ἀναγκαῖα τὸ στράτευμα, καὶ ὁ στόλος, καὶ νὰ ἀποδιωχθῇ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τοῦτο μόνον πρέπει νὰ περιορίσετε τὴν προσοχήν σας, ἀφήνοντες τὰ μέλλοντα εἰς τὸ μέλλον καὶ ἐλπίζοντες εἰς τοῦ ἁγίου Θεοῦ τὴν πρόνοιαν, ἥτις διὰ θαύματος μέχρι τοῦδε σᾶς διέσωσε. Μένω

Εὐχέτης ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Φεβρουαρίου 14/26 ἐκ Πεισῶν

218

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ε΄, 77)

Genève le 2 avril 1827.

Monseigneur

Je vous remercie pour les deux lettres que Vous avez bien voulu m'écrire sur les affaires des nos chers Grecs. J'attends avec une vive impatience la confirmation des nouvelles sur Athènes, plusieurs bruits contraires courent à ce sujet; à en croire les nouvelles de Constantinople les Grecs auront-été complètement battus; mais je pense que le Divan dans un moment où il est pressé de toute part par les Notes des Puissances, cherche à répendre de fausses nouvelles pour obtenir de meilleurs conditions. Au reste quelques efforts que fassent les Puissances, elles n'obtiendront

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

rien, si elles ne font pas des menaces appuyées par des démonstrations réelles. La Porte trainera en longueur toute sa réponse pour gagner du temps.

J'ai l'honneur de remettre à Votre Éminence la copie de ma d^ére^ lettre au Gouvernement Grec; je partage votre opinion qu'il faut mettre la Commission sous les ordres du Gouvernement, et c'est ce qui a été fait; seulement un article secret laisse la faculté aux membres de la Commission de pouvoir disposer d'une portion des denrées dans le cas, ou quelques factions militaires voudront maîtriser le Gouvernement.

Quant à l'ordre de Malte, on a fait plusieures tentatives auprès de moi pour me mêler de cette affaire, mais j'ai repoussé toutes les ouvertures; cependant dans le même principe manifesté par vous, Monseigneur, j'ai fait part au Gouvernement Grec de la chose, afin qu'il fût prévenu et qu'il ne la repoussat entièrement, si réellement on se présentait avec des moyens et comme auxiliaire Puissance, ce que pour croire nullement. Je pense au contraire que ceux qui ont voulu relever l'ordre de Malte, ont cherché à s'appuyer sur la Grèce et à profiter de ses moyens; dans ce cas la chose ne peut nullement lui convenir; cependant les Grecs doivent répondre avec ménagement aux offres qui seront faits—par exemple dire «Nous ne demandons pas mieux que de vous voir faire la guerre aux Turcs et une fois que vous vous montrerez avec une escadre et de moyens, nous agiterons la question que vous nous faites, mais jusqu'alors il y aurait de l'imprudence à nous de faire un traité et vos propositions, toutes utiles qu'elles sont, doivent être ajournées e.c., e.c.».

Je suis persuadé, Monseigneur, que vous partagerez cette opinion.

Agréez l'hommage et mon respect
et mon sincère attachement.
J. I. Eynard.

J'écris à M. Petrini d'envoyer à V. E. la copie d'une autre lettre écrite au Gouvernement lors de la nomination des Commissions.

('Επὶ τοῦ νώτου): *Monseigneur l'Archevêque Ignace*
Métropolitain Grec
Toscane Pise.

219

(ΓΑΚ, 'Αρχ. 'Ιγν. ΣΤ΄ 21)

'Αρ. 171

'Ο Πρόεδρος τῆς 'Εθνικῆς Γῆς τῶν 'Ελλήνων Συνελεύσεως
Πρὸς τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην 'Ιγνάτιον

Τὸ "Εθνος, συνηγμένον εἰς Γ' 'Εθνικὴν Συνέλευσιν, κηρύττει διὰ τοῦ παρόντος ἐπι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σήμου τὴν πρὸς τὴν πανιερότητά σας εὐγνωμοσύνην του, διὰ τὸν ὁποῖον ἐδείξατε ὑπὲρ αὐτοῦ ζῆλον.

Ἀγωνιζόμενον τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τῶν δικαίων του, ὑπεστηρίχθη διά τε τῆς κοινῆς ὑπολήψεως καὶ παντοιοτρόπως ἀπὸ τὰ φῶτά σας καὶ ἀπὸ τὰς ἀρετάς σας. Τοῦτ' αὐτὸ ἐλπίζει καὶ ἀπαιτεῖ ἐφεξῆς ἀπὸ τὸν ἀποδεδειγμένον πατριωτισμόν σας, ἕως οὗ ἐπιτύχῃ τὸν ὁποῖον προέθετο σκοπόν, λαβὸν κατὰ τῆς τυραννίας τὰ ὅπλα.

Ὑπέρμαχος τῆς ἐλευθερίας του, ἐπειδὴ γνωρίζετε τὴν ἠθικὴν καὶ φυσικήν του κατάστασιν, θέλει προθυμηθῆτε νὰ συντελέσετε εἰς τὴν θεραπείαν τῶν δεινῶν του, καθ' ὅσον εἶναι δυνατόν, ἔργῳ τε καὶ λόγῳ, διὰ ν' ἀνακτήσετε τὴν φιλτάτην πατρίδα σας καὶ ὅλα τὰ πολύτιμά της ἀγαθά, τὰ συνιστῶντα τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ Ἔθνος σᾶς προσφέρει τὴν ἀπὸ μέσης καρδίας ἀγάπην του καὶ εὔχεται ν' απολαύσῃ ὅσον τάχος εἰς τὴν κλασσικὴν γῆν τῶν προγόνων του ὅλα τὰ γνήσια τέκνα τῆς Πατρίδος, τὰ ὁποῖα ὁ δεσποτισμὸς ἐξώρισεν ἀπὸ τὸν κόλπον της εἰς τὴν ἀλλοτρίαν, ὅτε καὶ ἡ πανιερότης σας θέλει ἀπολαύσετε τὸν καρπὸν τῶν ἀγώνων σας, ἀνταμειβόμενος εἰς τὴν συνείδησίν σας δι' ὅσα ἐπράξατε καὶ θέλει πράξετε ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἐν Τροιζῆνι τὴν 5 Μαΐου 1827

Ὁ Πρόεδρος
Γεώργιος Σισίνης

ὁ Γραμματεὺς
(Τ.Σ.) Ν. Σπηλιάδης [1]

220

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 335, ἀρ. 3)

Κερκύρᾳ 8 Μαΐου 1827

Πανιερώτατε.

Ἀποκρινόμεθα εἰς τὸ ὕστερον γράμμα τῆς Πανιερότητός σας τοῦ παρελθόντος.

Τὰ εἰς αὐτὸ ἐσώκλειστα ἐξαπεστάλησαν ἅπαντα διὰ Ζακύνθου, κατὰ τὸ σύνηθες. Δὲν ἐλείψαμεν οὐδέποτε νὰ παρακινῶμεν τὴν ὁμόνοιαν, καὶ πολλοὺς τρόπους μετεχειρίσθημεν, ἵνα ἴδωμεν τοὺς ὁμογενεῖς εἰς ταύτην τὴν σωτηρίαν κατάστασιν. Φαίνεται κατὰ τὸ παρόν, ὅτι οἱ συμπατριῶταί μας τὴν ἐπέτυχαν. Τὸ ἀληθὲς αἴτιον, τὸ διαιροῦν τὰς γνώμας, δὲν ἦτον διαφορὰ ἀρχῶν, ἀλλὰ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἄρχειν. Λάβετε τὴν ἀπόδειξιν τῆς παρατηρήσεώς μας ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος τῆς ἐκλογῆς τοῦ Κυβερνήτου. Ἦτον καὶ εἶναι ἅπαντες σύμφωνοι εἰς τὰς βάσεις τοῦ πολιτικοῦ συντάγματος, καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡμοφώνησαν, διότι ἡ ἐξαίρεσις πάντων τῶν παρόντων δὲν ἔβλαψε τὴν φιλοτιμίαν ἢ φιλαρχίαν οὐδενὸς αὐτῶν.

---

[1] ΑΝΔΡΕΟΥ Ζ. ΜΑΜΟΥΚΑ, Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Θ' (ἐν Ἀθήναις 1841) σ. 71-72.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Καθὼς καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ πρώτου ναυάρχου καὶ τοῦ ἀρχιστρατήγου, πηγάζουσα ἀπὸ τὰ ἴδια αἴτια καὶ προξενοῦσα τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα, ὁμοίως εὐχαρίστως ἔγινε. Μίαν εὐχὴν ἔχομεν καὶ ἡμεῖς, ὅτι καθὼς τὰ στρατιωτικὰ καὶ ναυτικὰ βεβαίως ἐβελτιώθησαν διὰ τῶν αὐτῶν ἐκλογῶν, οὕτω τὰ πολιτικὰ θέλει βελτιωθῶσιν, ἐὰν ὁ Κυβερνήτης δυνηθῇ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἔθνους.

Τῶν σημαντικῶν τινες ἄρχισαν νὰ λέγωσι καὶ νὰ γράφωσι τί ἐλανθάσθημεν· ἀλλὰ τὸ λάθος μας προῆλθε μόνον ἀπὸ τὴν ἀπειρίαν μας, καὶ ὅταν εἰλικρινῶς καὶ ἀπαθῶς διδαχθῶμεν εἰς τὰ ὅσα ἀγνοοῦμεν, θέλει σεβόμεθα τὰ χρέη μας.

Μᾶς ἐπιβεβαιοῦσιν, ὅτι αἱ Ἀθῆναι εἶναι ἔξω κινδύνου. Ἐξιστόρησιν περιστατικῶν τῆς ἐσχάτης μεγάλης μάχης, ἐκεῖ συγκροτηθείσης, ἀκόμη δὲν ἐλάβομεν.

Εἰς τοὺς σεβασμίους καὶ πολυποθήτους ὁρισμοὺς
τῆς Πανιερότητός σας
ταπεινὸς δοῦλος
Β. Ἀ. Καποδίστριας

221

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 3790)

Ἐπιστολὴ ἀνωνύμου πρὸς Μαυροκορδᾶτον

Λιβόρνον τῇ 18 Ἰουνίου 1827

Ἀπὸ τὸ ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου ἤμουν εἰς Πίζαν διὰ περιδιάβασιν, κονεμένος εἰς τὸν Πανιερώτατον κύριον Ἰγνάτιον, ὅστις σᾶς εὔχεται. Εἰς δὲ τὰς ὥρας 5 1/2 μετὰ μεσημβρίαν, εἰς τὴν στιγμὴν ὁποὺ ἤθελα νὰ μισεύσω, ἔλαβεν ἡ Πανιερότης του γραφὴν ἀπὸ σημαντικὸν ὑποκείμενον ἀπὸ Φλωρεντίαν, μὲ τὴν ὁποίαν τὸν συγχαίρεται διὰ τὴν βεβαίαν καὶ τελείαν ἀνεξαρτησίαν τοῦ γένους μας, ὁποὺ ἀπεφασίσθη καὶ ὑπεγράφθη εἰς Πετρούπολιν παρ' ὅλων τῶν Δυνάμεων, ἤγουν Ρωσίαν, Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, Αὐστρίαν καὶ Μπρουσσίαν, ὄντες εἰς Πετρούπολιν ὅλοι οἱ πρέσβεις αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπέγραψαν διὰ προσταγῆς τῶν βασιλέων των. Τὴν κόπιαν τῆς αὐτῆς γραφῆς, μὴν ὄντας ὥρα διὰ νὰ μοῦ τὴν δώσῃ, ὡς εἶπον, μοῦ εἶπε καὶ τὴν ἐκοινοποίησα ἐδῶ, καὶ σήμερον ἔμελλε νὰ τὴν στείλῃ τοῦ ἐδῶ κ. Μουσπουνιώτη, ἢ τῆς ἀφεντιᾶς σας κόπιαν. Μοῦ εἶχε προειπεῖ ὅμως, καθὼς καὶ τώρα, ὅτι ἀφεύκτως εἶναι τὰ ἐλευθερωμένα μέρη: τὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἡ Στερεὰ ὅλη, Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ Ἑλλάς, ὁμοίως καὶ ὅλη ἡ Θετταλία καὶ Ἤπειρος, καὶ τὰ σύνορα θέλει εἶναι: Μετζόβου, Ὀλύμπου καὶ κατὰ σειρὰν ἕως τὸ ποτάμι Βιόσας[1], μένοντας ἔξω ἡ Θεσσαλονίκη, ἴσως καὶ τὰ Γρεβενά· ὁμοίως ἔξω μένει καὶ τὸ Τεπελέγκι ἕως τὰ σύνορα Μπερατίου. Αὐτὰ ἠμπόρεσα νὰ πληροφορηθῶ εἰς τὴν βίαν τοῦ μισευμοῦ μου, διὸ συγχαρεῖτε καὶ ἡ ἀφεντιά σας. Μέχρι ὥρας, εἶναι ἔκτη, δὲν ἦλθεν ἀπὸ Πίζαν ἡ κόπια τῆς γραφῆς, διὸ καὶ τὴν ἔχετε μὲ δεύτερον.

[1] Βοϊοῦσα ἢ Βογιοῦσα καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν ὁ ποταμὸς Ἄῳος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

222

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 3807)

Κύριε.

Ἔλαβον σήμερον τὸ διὰ τοῦ Πολυζωΐδη γράμμα σου, καὶ, ἐπειδὴ ἀναχωρεῖ τὸ πλοῖον, ἀποκρίνομαι εὐθὺς καὶ μὲ βίαν. Ὅσα γράφεις, ἔχουν τόπον, ἀλλ' ἠμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι, ὅσα γίνονται εἰς ἡμᾶς, γίνονται καὶ εἰς τὰ πολιτισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης, τὰ ὁποῖα ἔχουν νόμους, Διοίκησιν μὲ δύναμιν καὶ ἔξιν εἰς τὸ διοικεῖν. Ἡ διαφορὰ στέκει, ὅτι αὐτοί, δυνατοί, ἢ δὲν βλάπτονται ἢ βλάπτονται ὀλίγον, καὶ ἡμεῖς, ἀδύνατοι, αἰσθανόμεθα τὸ κακὸν τοῦ μικροτέρου λάθους μας. Ὡς τόσον, τὰ πράγματα εἶναι εἰς τὸ τέλος· ἡ Εὐρώπη, καὶ μάλιστα ἡ Ρωσία, ἀνέλαβε τὴν ὑπόθεσίν μας κάτι καλύτερα ἀπὸ ὅ,τι ἠλπίζετο, καὶ φθάνει νὰ βαστάξωσι τὸν πόλεμον ἀκόμη μὲ ἔκβασιν διὰ ὀλίγον καιρὸν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἡ ὑπόθεσίς των, διὰ τὴν ὁποίαν ἔπαθον τόσα καὶ ἐκοπίασαν, θέλει κερδηθῆ.

Ὁ νέος Διοικητής σας ἔρχεται, καὶ εἶναι μὲν Ἕλλην καὶ καλὸς πατριώτης καθ' ὅλην τὴν δύναμιν τῆς λέξεως, πλὴν δὲν εἶναι καὶ ἰδιώτης, διότι ἐβγαίνει ἀπὸ τὴν μητρόπολιν τῆς Ρωσίας, καὶ οὔτε ἤρχετο, οὔτε τὸν ἄφηναν νὰ ἔλθῃ, ἂν δὲν ἦτον παρμένα μέτρα δυνατὰ καὶ ἀποφασιστικὰ διὰ νὰ σωθῇ ἡ Ἑλλάς. Χρήματα τὸν ἔγραψα νὰ προβλέψῃ, πρὶν ἀναχωρήσῃ, διότι εἶναι ἀναγκαῖα, καὶ ὁ ἐρχομός του, ἂν ὀλίγον ἀργήσῃ, δὲν πειράζει. Προσπαθήσετε οἱ ἐν τοῖς πράγμασι καὶ οἱ ἔξω ἀκόμη νὰ οἰκονομήσετε τὰς κοινὰς ὑποθέσεις, ἄλλοι ἐργαζόμενοι καὶ ἄλλοι συμβουλεύοντες ἕως τὸν ἐρχομόν του, διότι ἡ ὑπόθεσις εἶναι κοινὴ καὶ σᾶς ἀνήκει ὅλους. Δὲν πρέπει νὰ παραπονῆσθε δι' ὅσα γράφουν οἱ ἔξωθεν ἐξ Εὐρώπης, διότι ἡ πηγὴ ἔχει τὴν ἀρχήν της αὐτόσε. Εὔκολα ἀπατῶνται ὅσοι εἶναι μακρὰν τοῦ τόπου καὶ τῶν πραγμάτων, ὅσοι δὲ εἶναι εἰς τὸν τόπον καὶ ἄλλα βλέπουν καὶ ἄλλα λέγουν καὶ γράφουν, αὐτοὶ εἶναι καὶ αἴτιοι κακοῦ καὶ ἀσύγγνωστοι. Σὲ βεβαιώνω, ὅτι, ἂν ἤθελα ἀφήσω νὰ κοινολογῶνται καὶ νὰ δίδωνται εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅσα γράφονται αὐτόθεν, ἤθελε πειραχθῆ πολλὰ ἡ ὑπόληψις τοῦ Γένους καὶ βλαφθῶσι τὰ πράγματά μας. Ἐλέγχων, συμβουλεύων, μεταχειριζόμενος φρονίμους φίλους μου ἔκαμα νὰ καίωνται τὰ τοιαῦτα γράμματα· ἂν δὲν εἰσηκούσθην κάποτε, τὸ κακὸν ἔγινε πολλὰ μικρόν, καὶ πρέπει νὰ εὐχαριστηθῶμεν, ὅταν βλάβη δὲν προῆλθεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον.

Κάμνε τὸ χρέος σου, τώρα μάλιστα, καὶ ὁ καιρὸς ἀνακαλύπτει καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δούλευσιν ἑκάστου. Ὅταν ἔχωμεν πατρίδα καὶ οἱ κόποι μας δὲν χαθῶσι, τὰ ἀπερασμένα λησμονοῦνται, καὶ καθ' εἷς εὑρίσκει τὸν τόπον του καὶ τὴν ἡσυχίαν του. Οἱ περὶ ἐμὲ σὲ ἀσπάζονται, σὲ ἐνθυμούμεθα ὅλοι, μᾶς χαροποιοῦν τὰ γράμματά σου, καὶ γράφε μας, ὅταν σὲ παρρησιάζονται εὐκαιρίαι. Μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σου

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Ἰουλίου 8/20 ἐκ Πεισῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὁ Μόστρας μετὰ τῆς συμβίας του σὲ προσκυνοασπάζεται καὶ ἰδίως.

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Ἀ Monsieur Monsieur le Prince Alexandre Maurocordato.*

223

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 30)

Ἐν Κερκύρᾳ τῇ 23 Αὐγούστου 1827 π.

Πανιερώτατε.

Τὰ παρὰ τῆς Πανιερότητός σας πρὸς ἐμὲ γεγραμμένα διὰ τῆς σεβασμίου μοι ἐπιστολῆς σας τῆς 5/17 τοῦ νῦν λήγοντος μηνὸς περὶ τοῦ αὐταδέλφου μου, δὲν συμφωνοῦσι μὲ τὰ παρὰ τοῦ ἰδίου πρὸς ἐμέ. Κατὰ τὸ γράφειν του, τὸν περιμένω ἐντὸς τοῦ ἱσταμένου ἔτους, διότι κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν μ' ὑπεσχέθη, ὅτι θέλομεν ἀνταμωθῆ.

Τὸ νὰ γράφω πρὸς τοὺς ἡμετέρους περὶ τῶν καθηκόντων των, τὸ ἔκαμα τόσες φορές, καὶ τόσα ἔγραψα, ὥστε πρέπει νὰ τοὺς ἐνώχλησα. Καρπὸν ὀλίγον ἀπέλαυσα, διότι εἶναι, ἁπλῶς ὁμιλώντας, τομάρια τὰ ὁποῖα οἱ λόγοι δὲν ἐργάζουν. Γράφουσιν αὐτοὶ διὰ τῶν κοντυλίων τῶν λογιωτάτων γραμματικῶν των φράσεις καὶ περιφράσεις ὅσας θέλετε, καὶ τὸ κακὸν μέσα βράζει.

Ἔλαβα ἀπὸ τὴν Ἀντικυβερνητικὴν Ἐπιτροπὴν ἀπόκρισιν περὶ τῶν πρώτων εἰδήσεων, τὰς ὁποίας ἔπεμψα πρὸς αὐτήν, κατὰ παραγγελίαν τοῦ αὐταδέλφου μου περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, καί, κατὰ τὸ γράφειν της, ἐνθαρρύνθησαν πολὺ οἱ ἄνθρωποι, ὥστε ὁ κύριος Γλαράκης, Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας, μ' ἐμπνέει τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐν τάχει θέλουν κινήσει τρεῖς ἐκστρατεῖαι διὰ τὴν Δυτικήν, διὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τὴν Κρήτην. Ὅμως καὶ αὐτοί, καὶ ἄλλοι τῶν ἐν πράγμασι, ἄλλο δὲν ἐπιθυμοῦν, καὶ ἄλλο δὲν ἐλπίζουν περισσότερον, καὶ ἄλλην βάσιμον θεραπείαν δὲν εὑρίσκουσιν εἰς τὴν ἐσωτερικήν, καὶ ἕως τὴν ὥραν, ἀνίατον νόσον, εἰμὴ τὴν παρουσίαν τοῦ αὐταδέλφου μου. Καὶ ἐγὼ εἶμαι τῆς αὐτῆς ἰδίας γνώμης. Μάλιστα, ὅσον περισσότερον πλησιάζουν περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας χρειάζεται πρᾶξις καὶ ὥριμος γνῶσις, ἡ τοιαύτη ἐπιθυμία τους αὐξάνει.

Ὡς πρὸς τὰ πράγματα τῆς γειτονίας μου, εἶδον καὶ βλέπω, καθὼς ὀρθότατα φρονεῖτε, ὅτι διὰ τὴν ὥραν ἡ ἡσυχία μόνον ὠφελεῖ. Ταύτην τὴν γραμμὴν ἀκολουθῶν, λέγω, ἔγραψα καὶ θέλω γράψει, ἀλλὰ δὲν ἠξεύρω ἕως πότε ἡ φωνή μας καὶ τὸ κοντύλι μου θέλουν ἔχει ἐπιρροήν, ἵνα μὴ ματαιωθῇ ἡ γνώμη μας. Ἔγινε προχτὲς μεγάλη σύνοδος τῶν μπέηδων εἰς τὰ Μουρσιά, ἄδεται νὰ μὴ ἀποφασίσαν νὰ πάρουν τὰ ἄρματα τῶν Νιβιτζιωτῶν καὶ νὰ τοὺς ζητήσουν ρεέμια. Ἐὰν τοῦτο γίνῃ, ἡ φωτιὰ ἄναψε, καὶ πολὺ τὸ φοβοῦμαι, καὶ τότε, χωρὶς ἄρμενα καὶ κουπιά, ἅγιε Νικόλαε, βοήθα.

Τὸ ἐκδοθὲν ἰονικὸν δάνειον, εἰς τὸ ὁποῖον ἰονικὰ χρήματα δὲν εἶναι ἕως τὴν ὥραν, εἰμὴ 2.000 τάλ. τοῦ αὐταδέλφου μου, καὶ ἄλλων, ἔξω τῶν νήσων, 10.000 τάλλαρα, καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἄλλα ἀκόμη ἐλπίζω ἀπὸ τοὺς νησιώτας, ὅμως ὀλίγον, ὀλιγώτατον. Τὸ δάνειον τοῦτο ἀφεύκτως πρέπει νὰ ἀφιερωθῇ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν Ἀρχιστράτηγον.

Ἐπρόσμενα ἀπὸ τὸν Ἐϋνὰρδ τὶς 2.500 τάλ., ἀλλά, κατὰ τὸ γράφειν τοῦ Μανολάκη, φοβοῦμαι, ὅτι θέλει ἀργήσει πολὺ νὰ τὰς πέμψῃ, καὶ τοῦτο μὲ στενοχωρεῖ.

Κάτωθεν τῆς παρούσης σᾶς σημειῶ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ μακαρίτου Καραϊσκάκη, καὶ δι' αὐτὴν τὴν οἰκογένειαν καὶ διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν υἱῶν του παρακινήσατε βοήθειαν, ἵνα μείνῃ ἐνταῦθα, εἰς Κέρκυραν ἢ εἰς ἄλλην νῆσον, ὅπου μὲ 50 ἢ 60 τάλλαρα τὸν μῆνα ζοῦν καλῶς. Τώρα εὑρίσκεται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Περὶ τούτου, τοῦ μὴ δεχομένου ἀναβολήν, προκειμένου, παρακαλῶ, νὰ μοὶ εἰδοποιήσετε εὐθὺς τὴν διαταγήν σας.

Γράφω περὶ πάντων πρὸς τὴν Πανιερότητά σας, καὶ κοινοποιήσατε καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν μου καὶ εἰς τὸν Ἐϋνὰρδ τ' ὅ,τι πρὸς ἕκαστον ἀναφέρεται, διότι δὲν ἠξεύρω ὁ ἀδελφός μου ποῦ εἶναι καὶ τὸν νομίζω καθ' ὁδὸν ἐπὶ τὰ ἐδῶ, καὶ τὸ γράμμα τῆς Πανιερότητός σας δύναται νὰ τὸν προφθάσῃ, ἐὰν τὸν ἠξεύρετε ἀκόμη εἰς Γαλλίαν ἢ Ἑλβετίαν ἢ Ἰταλίαν· ὁμοίως καὶ τὸν Ἐϋνὰρδ δὲν ἠξεύρω, ἐὰν ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἶναι ἢ εἰς Γαλλίαν ἢ εἰς τὴν πατρίδα του.

Λιβοῦρνον καὶ Τεργέστιον θέλουν μεθέξει εἰς τὸ δάνειον ἢ ὄχι; Ὁ ἔρανος τῆς Βιέννης ἔγινεν ἀτμός, καθὼς βλέπω.

Συσταίνομαι εἰς τὴν ἀγάπην σας καὶ εἰς τὴν συμπάθειάν σας μὲ βαθύτατον σέβας

Τῆς Πανιερότητός σας
ταπεινὸς δοῦλος
Β. Α. Καποδίστριας

(Οἰκογένεια Καραϊσκάκη)
Ἑλένη χρόνων 9
Πηνελόπη » 7
Σπυρίδων » 1 1/2
δύο δοῦλες
ἡ βάγια μὲ τρία παιδιὰ
τρεῖς ἐπιστάται τῶν παιδίων τοῦ Καραϊσκάκη,
ὅλοι δώδεκα τὸν ἀριθμὸν

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι ἐσώκλειστος εἰς τὴν ἑπομένην ἐπιστολὴν τοῦ Ἰγνατίου πρὸς τὸν Κυβερνήτην εἰς Παρισίους.

224

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 27)

Κύριε Κόμι.

Ἀπὸ τὸ ἔγκλειστον ἴσον τοῦ γράμματος τοῦ Σισίνη θέλετε μάθει τὰ τρέχοντα εἰς τὴν Πατρίδα μας. Εἶναι καλά, καὶ εἴθε νὰ εὐδοκιμήσωσι τὰ ἐπιχειρήματά των καὶ νὰ γενῶσι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καλύτερα, διότι συμφέρει νὰ εὑρεθῶσιν οἱ Ἕλληνες δυνατοὶ εἰς ταύτην τὴν ἐποχήν.

Εἰς Ἀγκῶνα ἦλθε πλοῖον διὰ δέκα ἡμέρας ἀπὸ Κορφῶν, καὶ εἶπεν ὁ πλοίαρχος, ὅτι οἱ Ἄγγλοι εἶναι εἰς πραγματείαν μὲ τὸν Ἰμπραὴμ πασᾶν καὶ ὑπόσχονται νὰ μετακομίσωσι καὶ αὐτὸν καὶ τὸ στράτευμά του εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν μὲ τὰ πλοῖά των. Ἔχω καὶ ἄλλοθεν εἴδησιν, ὅτι ἐξώρισεν ὁ Σουλτάνος τὸν καπουκεχαγιᾶν τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ πασᾶ, διότι ἐτόλμησε νὰ δώσῃ ἔγγραφον εἰς τὴν Πόρταν, κατὰ διαταγὴν τοῦ πασᾶ, περιέχον, ὅτι συμφέρει νὰ δεχθῶσι τὰ περὶ συμβιβασμοῦ προβλήματα τῶν συμμάχων βασιλέων. Λέγεται, ὅτι καὶ οἱ Σελαμπῖται ἐκινήθησαν, καὶ ὅτι ἡ κατ' αὐτῶν σταλεῖσα δύναμις τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ ἐκτυπήθη καὶ ἐπέστρεψε μὲ πολλὴν ζημίαν. Τοῦτο τὸ νομίζω ὡς πρόφασιν, διὰ νὰ ἀποφύγῃ ὁ σατράπης τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Σουλτάνου. Ἠμπορεῖ ὅμως νὰ εἶναι καὶ ἀληθές. Ὡς τόσον, ὅπως καὶ ἂν εἶναι, τὸ νὰ μὴ σταλθῇ νέα δύναμις εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ νὰ μείνωσι τὰ πράγματα ὡς εἶναι, ἕως οὗ νὰ ἐνεργήσωσι καὶ οἱ συμμαχικοὶ στόλοι κατὰ τὰς διαταγὰς τῶν Διοικήσεών των, εἶναι ἔργον εὐχῆς καὶ συμφέρον εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ τὸ εὔχομαι.

Ἐπιθυμοῦν τὴν παρουσίαν σας, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζουν πόσον εἶσθε ἀναγκαῖος εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸ παρόν, καὶ τοῦτο τὸ ἐπανέλαβα μὲ πολλά μου γράμματα.

Τὴν μεσιτείαν τῶν συμμάχων βασιλέων θέλουν τὴν δεχθῇ μὲ σέβας καὶ εὐγνωμοσύνην, ὡς μὲ γράφει ὁ αὐτάδελφός σας. Ἐδῶ ἀντίστασις καὶ φιλονικία δὲν χωρεῖ καὶ δὲν συμφέρει. Ἂς τὴν κάμωσιν οἱ Τοῦρκοι. Ὅταν δὲ ἔλθῃ καιρὸς νὰ ἀρχίσῃ πραγματεία μὲ τὴν Πόρταν, τότε μόνον ἔχουν νὰ ἐπιμείνωσι, διὰ νὰ διαταχθῶσι τὰ πράγματα, ὥστε νὰ εἶναι ἡ ὕπαρξίς των ἀσφαλής, νὰ μὴ ἐπιφορτισθῶσι μὲ βάρος ἀνυπόφορον καὶ νὰ ἀπολαύσωσι μίαν εἰρήνην μόνιμον καὶ παντοτινήν, ὡς συμφέρει εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ Τούρκους, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Εὐρώπην ἀκόμη.

Εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ μάθω τί ἔγινε περὶ χρημάτων, διότι τὰ χρήματα θέλουν σᾶς δώσει τὰ μέσα νὰ καταβάλετε καλὰς ἀρχὰς καὶ νὰ ἐνεργήσητε ὅσα κρίνετε συμφέροντα εἰς τὴν εὐτυχίαν ἑνὸς ἔθνους ἀναγεννωμένου. Ἐγγύησις εἶναι ἀρκετὴ τὰ ἐθνικὰ κτήματα. Καλῶς τῶν πραγμάτων οἰκονομουμένων, οἱ δανεισταὶ θέλουν ὠφεληθῇ, ἐνῷ ὠφελοῦν χριστιανοὺς ἀδελφούς των, καὶ εἰς τοῦτο τὸ κεφάλαιον ἂς περιορισθῇ ὅλη ἡ προσοχή σας, ἐνῷ εἶσθε εἰς τόπους, ὅπου ἠμπορεῖτε νὰ ἐνεργήσητε τὸ δάνειον καὶ ἔχετε καὶ τὴν πληρεξουσιότητα τοῦ Γένους. Ἄλλος ταύτην τὴν οὐσιώδη δούλευσιν δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν κάμῃ, ἢ τοὐλάχιστον θέλει τὴν κάμει κακῶς.

Τὸ τακτικὸν στράτευμα, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμοῦν ὅλοι οἱ φίλοι τῆς Πατρίδος, δὲν γίνεται ἄνευ χρημάτων, καὶ δὲν χρησιμεύει μόνον διὰ νὰ φυλαχθῇ ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν καλόν της ὀργανισμόν, διὰ τὴν παῦσιν τῆς ἀναρχίας, καὶ διὰ νὰ ἐνεργηθῶσιν οἱ νόμοι καὶ αἱ διαταγαὶ τῆς Διοικήσεως, αἱ ὁποῖαι ποτὲ δὲν ἐνεργήθησαν, διότι ἡ Διοίκησις δὲν εἶχεν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἔμενεν εἰς τοὺς ἐνόπλους νὰ ἀποδέχωνται ὅσα τοὺς ἐσύμφεραν καὶ νὰ ἐναντιῶνται εἰς ὅσα δὲν ἦσαν σύμφωνα μὲ τὰ ἴδιά των τέλη. Τίποτε δὲν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

σᾶς λείπει, εἰμὴ ἡ δύναμις διὰ νὰ κάμετε καλὰ πράγματα, καὶ τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι ἡ πρώτη σας φροντίς.

Ἂν μὲ τὸ ἀτμοκίνητον μάθω τι περισσότερον, πάλιν θέλω σᾶς γράψει. Ὁ Λουριώτης κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἀπερνᾷ εἰς Γενεύην. Ἐκεῖ θέλει προσμένει τὰς διαταγάς σας καὶ ὅσα γράμματα ἔχετε διὰ Κορφοὺς καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι ἀσφαλὲς μέσον καὶ ἀνέξοδον, καὶ διὰ τοῦτο τὸν διώρισα νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ, πρὶν λάβῃ ἀπόκρισίν σας.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν. Ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Αὐγούστου 29 / Σεπτεμβρίου 10 ἐκ Πεισῶν

225

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 3847)

Ἀ. Πολυζωΐδης πρὸς Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον

Ἐκλαμπρότατε σεβαστέ μοι κύριε.

Τὴν 8 Σεπτεμβρίου Ε.Ν. 1827 ἐκ Λιβόρνου.

Ὑπῆγα, τέλος πάντων, καὶ εἰς Πείσας πρὸς ἀντάμωσιν τῶν φίλων, οἵτινες μ' ἐδέχθησαν εὐνοϊκώτατα καὶ μ' ἔκαμαν ἀπείρους φιλοφρονητικὰς περιποιήσεις εἰς τὴν τριήμερον ἐκεῖ διατριβήν μου. Ὅλα ταῦτα τὰ χρεωστῶ εἰς τὴν σύστασιν τῆς Ἐκλαμπρότητός σας. Ἐκτὸς τῶν κοινῶν, ἔλαβα καὶ ἰδιαιτέρας ὁμιλίας μετ' αὐτῶν. Κατὰ δὲ τὴν προλαβοῦσαν ὑπόσχεσίν μου, ἔρχομαι ἤδη νὰ σᾶς κοινοποιήσω τὰς περιεργοτέρας, μὲ τὴν δυνατὴν συντομίαν. Ὁ Ἰ⟨γνάτιος⟩ δὲν φαίνεται νὰ εἶναι πειραγμένος διὰ τὰς ὁποίας ἐγνώριζα αἰτίας. Μὲ τρόπον ἐπιτήδειον τοῦ τὰς ἀνέφερα, ἀλλὰ μὲ τὰς ἀναίρεσε, βεβαιώνοντάς με, ὅτι πρόσκλησις τοῦ ἔγινεν ἐκ διαφόρων κατὰ διαφόρους καιρούς, πολιτικαὶ δὲ περιστάσεις δὲν τὸν ἐσυγχωροῦσαν, νὰ τὴν δεχθῇ. Ὅθεν, κατὰ τοῦτο δὲν ἔχει κανὲν παράπονον ἐναντίον τοῦ φίλου του Μ⟨αυροκορδάτου⟩. Αἱ διαβολαὶ τῶν μοχθηρῶν τῆς Δ⟨ιοικ.⟩Ε⟨πιτροπῆς⟩ καὶ τῶν ὁμοίων των, μολονότι σωρηδὸν πανταχόθεν ἐπρόσβαλαν εἰς τὰ ὦτά του, δὲν ἴσχυσαν ὅμως ποτὲ νὰ τὸν κλονίσουν, καὶ τόσῳ πλειότερον ἐδυσπιστοῦσεν εἰς ταύτας, ὅσον εἰς πολλὰς ἐσυμπεριλαμβάνετο καὶ αὐτὸς ὡς συμμέτοχος. Αἱ κυρίως, λοιπόν, αἰτίαι τῆς δυσαρεσκείας του εἶναι ἄλλαι, παρὰ τὰς ὑποπτευθείσας, τοὐλάχιστον κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἰδίου. Μ' ἐπαραπονέθη πολὺ διὰ τὴν λήθην, τὴν ὁποίαν δὲν ἐπρόσμενε ποτὲ ἀπὸ μέρος τοῦ τόσον στενοῦ καὶ εἰλικρινοῦς του φίλου Μ. Οὔτε ἓν γράμμα του τὸν χρόνον δὲν ἐλάμβανε, μὲ εἶπε, διὰ νὰ μανθάνῃ τὰ ἐν Ἑλλάδι συμβαίνοντα κατ' ἀκρίβειαν· καὶ ἂν δὲν εὐκαίρει μόνος του, εἶχε τόσους ἄλλους περὶ αὐτόν, τοὺς ὁποίους ἐμπόρει νὰ ἐπιφορτίσῃ διὰ νὰ φυλάττουν συνέχειαν ἀνταποκρίσεως. Λοιπὸν εἰς τὰς τοπικὰς φατρίας, ἐλησμόνησε διόλου τὴν Εὐρώπην, ἐλησμόνησε καὶ τὸν ἀπόντα φίλον του. Μοῦ ἐπαίνεσε παράπολυ τὸν ὑποψήφιον Κυβερνήτην, διότι καὶ γραφεὺς ὢν τὸ πρότερον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἰς Αὐλὴν πολυάσχολον, καὶ μετὰ ταῦτα ἰδιωτεύων, δὲν ἔλειψε ποτὲ ἀπὸ τὸ νὰ τὸν συχνογράφῃ. Μοῦ ἐπαραπονέθη προσέτι κατὰ τοῦ φίλου του Μ., ὅτι παρημέλησε τὴν ἐκτέλεσίν τινων προβλημάτων του, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε εἶχε κάμει, ἢ καὶ τ' ἀνέτρεψε διόλου διὰ ἰδίαν του φιλοδοξίαν. Τὸ κυριώτερον ἐκ τούτων εἶναι ἡ πρόσκλησις τοῦ νῦν Ἀρχιστρατήγου. Τέλος πάντων, μὲ εἶπε πάμπολλα ἄλλα, διὰ τῶν ὁποίων ἠθέλησε νὰ μὲ ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ Μ. ἐφέρθη ἄλλως, παρ' ὡς ἤλπιζε καὶ ἐφρόνει, εἰς τὴν Ἑλλάδα· καὶ ὅτι ἤθελε κάμει καλύτερα, ἂν ἠκουλούθει νὰ τρέχῃ μόνον τὸ πολιτικὸν στάδιον, διὰ τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ ἐπιτηδειότερος, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον πάντοτε θέλει διαπρέψει. Ἐν ᾧ ἄλλως (κατὰ τὴν ἔκφρασίν του) εἶναι déplacé. Ἀφοῦ ἤκουσα ὅλα μὲ ὑπομονήν, ἐπροσπάθησα νὰ κάμω τὴν ἀναίρεσιν, πλὴν εἰς μάτην, καί, διὰ νὰ μὴ φανῶ ἰσχυρογνώμων μεροληπτης, ἠναγκάσθην νὰ ἐνδώσω, προβάλλων διαλλαγὴν καὶ λήθην τῶν παρελθόντων. Μὲ τὸ ὑπεσχέθη, καὶ μ' ἐβεβαίωσε μάλιστα, ὅτι θέλει γράφει κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν φίλον του Μ., μὲ τὸν ὁποῖον δὲν θέλει ἀργήσει καὶ προσωπικῶς νὰ ἐξηγηθῇ, καταβαίνων εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Παρὰ τοῦ κυρίου Ἰγνατίου ἐπληροφορήθην διὰ ζώσης, καὶ διὰ γράμματός του πάλιν χθὲς ἐβεβαιώθην, ὅτι ὁ Καποδίστριας καταβαίνει ἀφεύκτως καὶ ταχέως εἰς τὴν Ἑλλάδα. . . . . Ὡμίλησα καὶ μὲ τὸν Αὐθέντην. Παρετήρησα, ὅτι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἰγνατίου τρέχει ἄσπονδον μῖσος. Δὲν ἠθέλησα νὰ ἐρευνήσω τὰς αἰτίας, οὔτε νὰ δείξω μεροληψίαν, διότι καὶ δὲν μ' ἐσύμφερε διόλου, καὶ εἶναι ἐναντίον τοῦ ἠθικοῦ μου χαρακτῆρος. Ἡ ὑψηλότης του εὑρίσκεται εἰς καλὴν μετὰ τοῦ Καποδίστρια σχέσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶδα νὰ ἔχῃ μὲ αὐτὸν ἀνταπόκρισιν . . . . .

Εἶμαι πολὺ ὑπόχρεως εἰς τὸν Ἰγνάτιον, διότι μ' ἐπρομήθευσε γράμματα συστατικά, πολλὰ στενὰ πρὸς διαφόρους σημαντικοὺς ἄνδρας τῆς Ἑλβετίας καὶ Ἄνω Γερμανίας, τῶν ὁποίων ἡ γνωριμία ἐλπίζω νὰ μὲ χρησιμεύσῃ ἀρκετά. Πρὸ πάντων ἐπιθυμῶ νὰ γνωρίσω τὸν Ἐϋνάρδον, καὶ ἴσως τὸν ἐπιτύχω εἰς Γενεύην. Ἀναγινώσκω εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι ἔφθασεν εἰς Παρισίους ἐπιστρέφων ἀπὸ Λονδῖνον . . . . .

Α. Πολυζωΐδης

226

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 30)

Κύριε Κόμι.

Ἔλαβα τὸ ἀπὸ 24 Αὐγούστου /5 Σεπτεμβρίου γράμμα σας, καὶ ἐξεκίνησα τὰ εἰσκλειόμενα εὐθύς. Σᾶς ἐγκλείω τὸ πρὸς ἐμὲ γράμμα τοῦ αὐταδέλφου σας, τὸ ὁποῖον σήμερον ἔλαβα παρομοίως. Ἄλλο τι νέον δὲν ἔχομεν, εἰμὴ ὅτι ἡ Πόρτα ἀπέρριψε τὰ προβλήματα τῶν συμμάχων βασιλέων, τὸ ὁποῖον καὶ ἠλπίζετο, καὶ πρέπει νὰ τὸ ἐμάθετε καὶ αὐτοῦ, διότι οἱ ταχυδρόμοι μὲ αὐτὴν τὴν εἴδησιν ἐξεκίνησαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ Αὐγούστου. Περὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αἰγυπτιακοῦ στόλου δὲν εἶναι ἄλλη εἴδησις. Εἴθε νὰ ἐμποδίζετο. Εὔχομαι νὰ κατευθύνῃ Κύριος ὁ Θεὸς τὰ διαβήματά σας.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν· μένω

Ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Σεπτεμ. 12/24 ἐκ Πεισῶν

Εἰς Παρισίους.

227

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 335, ἀρ. 12)

Σεβασμιώτατέ μοι Κύριε!

Ἡ εὐχέτις μοι ἐπιστολή σας τῆς 19ης τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου περιῆλθεν εἰς χεῖράς μου. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν διαλαμβανομένων, ἀφοῦ μ' ἐχαροποίησεν ὑπερβαλόντως εἰς τὴν βεβαιότητα τῆς πολυτίμου μοι θεοσυντηρήτου ὑγείας σας, μ' ἐπιστοποίησεν καὶ πάλιν ὁποῖον τρέφετε ζῆλον καθαρὸν ὑπέρ τῆς Πατρίδος. Μὴ παύσετε ἀδιάκοπα τοῦ νὰ προσφέρετε τὰς ὅσον ἐμβριθεῖς καὶ βασίμους, τόσον ὠφελίμους καὶ σωτηριώδεις συμβουλάς σας. Εὐγνωμονῶ, εἰς τὴν ὁποίαν μοὶ προσφέρετε τιμήν, ἀναπολοῦντες τὰς ὑπὲρ Πατρίδος θυσίας μου, ἂν καὶ ἔφθασα νὰ προγνωρίσω ὁποίαν μὲ χαρίζεσθε εἰλικρινῆ εὔνοιαν. Αἰσθάνομαι εἰς τοῦτο παντοτινὰ μίαν ἀπόκρυφον χαράν. Ἐπιθυμῶ εἰλικρινῶς τὸ νὰ σᾶς ἴδω παρεδρεύοντα καὶ εἰς τοὺς κόλπους αὐτοὺς τῆς Πατρίδος. Ἡ ἐπιθυμία μου αὕτη γίνεται ἤδη τόσον δεινοτέρα, καθ' ὅσον θεωρῶ εἰς τὰς ἐπικειμένας περιστάσεις ἀναγκαιοτάτην τὴν παρουσίαν σας, ὄχι μόνον διὰ τὴν διαφέρουσαν πολιτικὴν ἐμβρίθειάν σας, δυναμένην πολὺ εἰς τὸ νὰ συνενώσῃ τὰ διεστῶτα καὶ νὰ βαρύνῃ εἰς τὴν εὐδαιμονεστέραν ἀποκατάστασίν μας ἀλλά, τὸ περισσότερον, διὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς χηρευούσης πρὸ χρόνου ἤδη Ἐκκλησίας μας.

Ἡ ἔλλειψις ἑνὸς ἐναρέτου καὶ πεπροικισμένου μὲ ὅσα χαρακτηρίζουν τὴν Σεβασμιότητά σας προσόντα, ἀφοῦ μέχρι τοῦδε ἔφερεν ὄχι ἀσήμαντον ἀδυναμίαν καὶ παραλυσίαν τοῦ θρησκευτικοῦ μας μέρους, εἶναι κίνδυνος, μήπως ἐπιφέρῃ εἰς τὸ μέλλον βαρύτερα καὶ ἀδιόρθωτα σχεδὸν ἀποτελέσματα παρομοίας παρεκτροπῆς. Εἶναι βέβαιον, πὼς αὐτὴ ἡ φύσις τοῦ πολέμου συνεπιφέρει, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὴν σκληρότητα καὶ ἀπόπτυσιν τοῦ χαλινοῦ εἰς τὸν ζητούμενον θρησκευτικὸν σεβασμόν. Γνωρίζεται ὅμως χρέος καθενὸς εὐαισθήτου πολίτου, εἰς τὸ νὰ συνδράμῃ τὸ μέρος του, καὶ μὲ τὴν συνδρομὴν αὐτὴν τῶν κατὰ μέρη δυνάμεων νὰ ἐπανορθωθῇ ταχύτερα τὸ ἀνακύψαν τοῦτο, ὄχι εὐκαταφρόνητον, δεινόν, τὸ καταμολύνον φυσικὰ καὶ αὐτὴν τὴν Πολιτείαν.

Νομίζω περιττὰς τὰς περισσοτέρας ἐκφράσεις μου εἰς ταύτην τὴν θέσιν, θέσιν τόσον πολύτιμον καὶ ἀξίαν μεγάλης προσοχῆς, καθ' ὅσον αὕτη μορφώνει τὴν ὁλομέλειαν τοῦ Ἔθνους καὶ μᾶς συνδέει ἑπομένως μὲ τὰ ἄλλα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα προσμένονται τὴν σήμερον τόσα βοη-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θήματα. Συνιστῶ δέ, τὸν ὁποῖον τρέφει μέγαν σεβασμὸν τὸ Ἔθνος πρὸς τὴν Σεβασμιότητά σας, ἂν καὶ μεμακρυσμένην, στηρίζον ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δοκιμότητά σας τὰς μεγάλας ἐλπίδας του περὶ τῆς θρησκευτικῆς του προστασίας.

Συμφωνοῦσιν ὅλαι αἱ φωναὶ περὶ τῆς ἀρίστης ἐκλογῆς τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ κόμιτος Καποδίστρια. Εἶναι γνωστὰ περὶ τὴν Ἐξοχότητά του, ὅσα τὸν προέγραφον κατὰ διαφόρους περιστάσεις. Καὶ ἤδη ηὐτύχησα νὰ λάβω εἰς τὴν συνείδησίν μου τὴν χαράν, ὅτι ἡ Συνέλευσις τῆς Τροιζῆνος ἐπραγματοποίησε τοὺς στοχασμούς μου. Συνετέλεσα μὲ ὅλην τὴν προθυμίαν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέρος μου, καὶ ἀφοῦ ἤδη κατωρθώθη ἡ κατάπαυσις τῆς προεδρομανίας, θέλω συνεργήσει ὁ πρῶτος, παραδειγματιζόμενος καὶ ὅλην μου τὴν οἰκογένειαν εἰς τὸ νὰ ἐπιτείνω τὴν ἐπίρροιαν τοῦ ἀξίου τούτου ἀνδρὸς μὲ τὴν εἰλικρινῆ ἀφοσίωσίν μου. Ἔγραψα, καὶ δὲν θέλω λείπει τοῦ νὰ ἐπαναλαμβάνω συχνὰ πρὸς τὴν Ἐξοχότητά του, ὅ,τι μὲ ὑπαγορεύει ἡ πεῖρα τόσων χρόνων, ὡς μόνον μέσον τῆς εὐταξίας καὶ ὄργανον σωστικὸν τῶν κινδύνων μας. Εἰς τοῦτο ἐτόλμησα, ὁρμώμενος ἀπὸ τὴν εἰλικρινῆ πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον ἀγάπην μου, ἂν καὶ πεπεισμένος, ὅτι δὲν διαφεύγει τὴν ὀξυδέρκειαν καὶ πολυπειρίαν τῆς Ἐξοχότητός του, ὅτι μόνη ἡ λόγχη δύναται νὰ ὑποστήσῃ πραγματικὴν καὶ ἀκλόνητον τὴν βελτίωσίν μας. Ἰδοὺ τὸ προκείμενον τοῦ λόγου μου. Διάφοροι αἰτίαι συνέτρεξαν εἰς τὸ νὰ μὴ αὐξηθῇ τὸ τακτικὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ γιαταγάνι ἠνδραγάθησεν ἐφήμερα, ἐν ὅσῳ δηλαδὴ ἀνεζωπυροῦτο ὁ ἐνθουσιασμὸς εἰς ὅλας τὰς τάξεις καὶ ἔλειπεν ἡ τακτικὴ ἀντίστασις ἐκ μέρους τῶν Τούρκων. Ἤδη, θὰ εἶναι χρόνοι τρεῖς, ἀφ' ὅτου ἀπέκλινε καὶ κατήντησεν αὐτόχρημα μοχθηρία, γενόμενον ὄργανον ἰδιοτελείας καὶ ἀδικίας. Μένει λοιπὸν ὁ πλέον ἀναίσθητος καὶ ἀπράγμων, ὅστις φαντασθῇ (μὲ καθαρότητα συνειδήσεως), ὅτι δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἔργα μεγάλα μὲ τοῦτο. Οἱ ἀναντίρρητοι οὗτοι λόγοι μὲ καθυποβάλλουσιν εἰς τὸ ἄφευκτον χρέος τοῦ νὰ παρακαλέσω καὶ τὴν Σεβασμιότητά σας, διὰ νὰ συνεργήσῃ μὲ κάθε τρόπον, ὥστε παρρησιαζόμενος ὁ Κυβερνήτης εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ εἶναι περιστοιχισμένος, τοὐλάχιστον, μὲ ἓξ χιλιάδας τακτικοῦ. Τότε, σᾶς βεβαιῶ, μὲ ὅλην τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἐπετέλεσεν ἡ Ἐξοχότης του καὶ ἀνώτερα παρ' ὅσα ἤλπιζον οἱ πληρεξούσιοι εἰς τὸ ὑποκείμενόν του, προσφέροντες τὴν λευκὴν ψῆφον εἰς τὴν ἐκλογήν του. Εἰς διαφορετικὴν ὅμως περίστασιν, σᾶς ἐξομολογοῦμαι μὲ ὅλην τὴν συνείδησιν, ἀλλὰ μὲ λύπην τῆς ψυχῆς μου, ὅτι τὰ πάθη θέλουσι τρέξει τὸν ἴδιον δρόμον, ἡ πλεονεξία θὰ ὑπεραυξήσῃ, ἡ προσωπικὴ ἀσφάλεια θὲ νὰ μηδενίζεται, ὡς καὶ ἤδη, καὶ τὸ χείριστον ἀπ' ὅλα, ὅτι καὶ ἡ ὑπόληψις αὐτὴ τῆς Ἐξοχότητός του θέλει κλονισθῇ μετ' ὀλίγον, ὁπόταν φθάσῃ νὰ κρεμασθῇ ἀπὸ τὴν διάκρισιν τῶν μαχαιροφορούντων, εἰς τοὺς ὁποίους ἔλειψε κάθε εὐγενὴς φιλοτιμία καὶ ἔσβυσαν ὅλοι οἱ σπινθῆρες τῆς συστολῆς. Ἀλλ' ἀπευχόμεθα ὅλα ταῦτα, καὶ βέβαιοι, ὅτι θέλει λάβει ὅλα τὰ δέοντα μέτρα ἡ Ἐξοχότης του, ἐπιθυμῶ νὰ τὸν ἀπολαύσωμεν τὸ ὀγληγορώτερον καὶ δυνατόν, διὰ νὰ τὸν ἀσπασθῶμεν τὸν πάτριον ἀσπασμόν, καὶ νὰ ἀσφαλισθῶσι διὰ τῆς μεγαλουργίας του τὰ τόσα βαρύτιμα αἵματα τῆς Πατρίδος, ὥστε νὰ παρεδρεύσῃ αὖτη μίαν ἡμέραν εἰς τὴν λαμπρὰν συνο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

δείαν τῆς εὐνομίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Αὕτη εἶναι ἡ ἐγκάρδιος εὐχὴ τῆς Μαυρομιχαλικῆς οἰκίας, ἑτοίμου νὰ προσφέρῃ ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου τῆς Πατρίδος καὶ αὐτὰ τὰ λείψανά της, καὶ εἰς τοῦτο μόνον κυκλοφορεῖται ὅλη ἡ ἐπιθυμία τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν, οἵτινες ὑποφέρουσιν ἀπαραδειγμάτιστον σχεδὸν βάσανον διωγμῶν, ἐμπρησμῶν, αἰχμαλωσιῶν, θανάτου, πείνης καὶ ψύχους. Αὐτοὶ ἀπέκοψαν πρὸ καιροῦ τὸ νῆμα τῶν ἐλπίδων των ἀπὸ τοὺς γενικοὺς ἀρχηγοὺς καὶ τοὺς ὀπαδούς των. Ἡ λῃστρικὴ τούτων πολιτεία, τόσην ἐμφύτευσεν ἀπέχθειαν εἰς τὸν δυστυχῆ, κατ' ἀλήθειαν, λαόν, ὥστε μόνον αἱ σταθεραὶ περὶ τοῦ Κυβερνήτου ἐλπίδες ἀντιπερισπῶσι κάθε ἀπευκταῖον ἀποτέλεσμα.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους, μήτε ἐγὼ καὶ τόσοι ἄλλοι ὀρθόφρονες πολῖται ἐπιθυμοῦμεν τὴν σχέσιν παρομοίων ἀτόμων, ἥτις θέλει νομίζεται πρὸς τὸ κοινὸν συμμέθεξις ἀναπόφευκτος τῶν κακουργιῶν των. Ἐγὼ πολλάκις ὡμίλησα τὸν Κολοκοτρώνην, ἀποδεικνύων τὴν ἐπιθυμίαν τῆς γενικῆς ἑνώσεως, μὲ τὴν συνθήκην νὰ παύσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ταράττῃ παραλογιζόμενος καὶ νὰ ἀποβαίνῃ μὲ τὰς ὑπαγορευομένας ραδιουργίας του ἐπιβλαβέστατος, παρὰ τὴν ὁποίαν ἔφθασε νὰ λάβῃ ἐμπιστοσύνην τῆς θέσεώς του. Αὐτὸς ὅμως, ἐνῷ ἀπεδοκίμασε τόσας ὠφελίμους συμβουλάς μου, ἐξακολουθεῖ τὰς ἰδίας παρανομίας καὶ ἀνοσιουργίας του. Ἐν ὅσῳ δὲν ὑστερούμην καὶ ἠμπόρουν νὰ ἐξοικονομοῦμαι, ἐξεπλήρουν τὰ χρέη μου καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν, καὶ μάρτυς ἡ χύσις τόσων αἱμάτων μου. Ἀπέκαμον ὅμως ἤδη ἀπὸ τὰ τόσα τόσων χρόνων ἁδρὰ ἔξοδα· πλὴν καὶ πάλιν, ὅταν μὲ παρρησιασθῶσι τὰ ἀνήκοντα μέσα, δύναμαι καὶ ὅλους τοὺς ἀπειθεῖς νὰ εὐτακτήσω, καθυποβάλλων αὐτοὺς εἰς τὰ καθήκοντά των, καὶ εἰς τὴν γενικὴν ἀσφάλειαν νὰ συντρέξω μὲ τὸν ἴδιον τῆς ψυχῆς μου ζῆλον.

Εἴθε πλέον νὰ διακοπῇ ἡ μακρόθεν ἀλληλογραφία μας, καὶ νὰ σᾶς ἀπολαύσω προσωπικῶς, διὰ νὰ συναγωνιζώμεθα σύμφωνοι, θεραπεύοντες τὰς τόσας καιρίας τῆς Πατρίδος πληγάς, καθ' ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὸ μέρος μας. Παρακαλῶν δὲ νὰ μὲ εὔχεσθε, ὑποσημειοῦμαι

Ταπεινότατος δοῦλος καὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφὸς
Π. Μαυρομιχάλης

Ἐξ Αἰγίνης τὴν 20 7/βρίου 1827

Πρὸς τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Ἰγνάτιον.

Ἀφαίρεσα ἐγὼ τὸ ἥμισυ φύλλον, διότι ἦτον ἡ ἐπιστολὴ χωρὶς σφραγῖδα.

Β. Α. Καποδίστριας

ΣΗΜ. Ἀπόσπασμα τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐδημοσιεύθη εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν ὑπὸ τοῦ DOUGLAS DAKIN ἐν τῇ μελέτῃ του «British Inteligence of events in Greece, 1824-1827: A documentary collection». Δελτίον Ἱστορ. Ἐθνολογ. Ἑταιρείας, τόμ. ΙΓ' (1959), σ. 163-164.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

228

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 122, ἀρ. 29)

Κύριε Κόμι.

Ἀπὸ τὰ διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου γράμματα τοῦ αὐταδέλφου σας καὶ Γεροστάθη ἔμαθα, ὅτι οἱ δύο στόλοι, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Αἰγύπτου, εἶναι ἀποκλεισμένοι εἰς τὸ Νεόκαστρον ἀπὸ τὰ ἀγγλικὰ πλοῖα, καὶ ὅτι τοὺς ἐπρόβαλαν νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖθεν. Ἀλλ' εἴτε ἀναχωρήσωσιν, εἴτε μείνωσι, κίνημα εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλει τοὺς συγχωρηθῇ νὰ κάμωσι, καὶ μένοντες θέλουν τελειώσει ὀγλήγορα τὰς τροφάς. Ὁ λόρδος Κοχρὰν ἔχει ἀποκλεισμένον τὸ Μεσολόγγιον. Ἂν σταθῇ ἕνα μῆνα, καὶ πλησιάσωσι καὶ ἀπὸ τὴν ξηρὰν οἱ Ἕλληνες, πίπτει, διότι οὔτε φρουρὰν ἔχει ἀρκετήν, οὔτε ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα εἶναι προβλεμμένοι. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τὴν πτῶσιν τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Ρούμελης μὲ ὑποσχέσεις ἐκέρδισε πολλοὺς τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καὶ ἐνδυναμώνεται ἐκεῖ, ὀχυρώνων τοποθεσίας διὰ νὰ κρατήσῃ ἀνοικτὸν τὸν δρόμον μὲ τὴν Θεσσαλίαν, ὅθεν μόνον εἰς τὸ ἑξῆς ἠμπορεῖ νὰ λάβῃ τροφάς. Εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα οἱ πρῴην ἀποστατήσαντες εἶναι μόνον μὲ τοὺς Τούρκους. Οἱ ἄλλοι ὅλοι κρατοῦν τὰς τοποθεσίας των, καὶ ὁσάκις ἐκτυπήθησαν, ἐστάθησαν νικηταί. Στέλλουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πολλοὺς τῶν καπετάνων καὶ ἄλλους χριστιανούς, διὰ νὰ διακηρύξωσιν, ὅτι εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Σουλτάνου, καὶ ὅτι δὲν θέλουν μεταβολὴν τῆς τύχης των· μέτρα παράκαιρα, τὰ ὁποῖα ἀναιροῦν καὶ τὸ φέρσιμον τοῦ Σουλτάνου καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα. Εἰς τὴν Ἤπειρον ἦλθε προσταγὴ τοῦ Σουλτάνου, νὰ ἔχωσιν εἰς τὴν κεφαλὴν οἱ χριστιανοὶ μαῦρον πῖλον καὶ μαῦρα ὑποδήματα, καὶ νὰ δώσωσι καὶ τὰ ὅπλα. Τοῦτο, ὡς μὲ γράφει ὁ αὐτάδελφός σας, θέλει ἐπιφέρει μεταξὺ χριστιανῶν καὶ Τούρκων ἄφευκτον πόλεμον, ἐνῷ μέχρι τοῦδε ἡσύχαζον. Καὶ ἐγὼ ἐντεῦθεν ἔγραψα πολλάκις, νὰ πασχίσωσι νὰ διατηρηθῇ ἡ ἡσυχία καὶ νὰ λείψῃ ἡ νέα χύσις τοῦ αἵματος καὶ τὰ νέα δεινὰ καὶ εἰς τοὺς χριστιανοὺς καὶ εἰς τοὺς Τούρκους. Ὁ Σουλτάνος διατάττει ἄλλως πως. Τὸ κακὸν εἶναι ἄφευκτον, πλὴν θέλει εἶναι κοινὸν καὶ εἰς τὰ δύο μέρη, καὶ ἡ Ἑλλάς, ἥτις δὲν ἔκραξε τοὺς ὁμοθρήσκους της διὰ νὰ μὴ τοὺς βλάψῃ, θέλει ὠφεληθῇ. Ἀπὸ τὸν Σουλτάνον ἐλπίζω καλά, διότι αὐτὸς ἀπ' ἀρχῆς ἐστερέωσε καὶ ἐβάσταξε τὴν ἐπανάστασιν, καὶ φαίνεται, ὅτι θέλει συντείνει μὲ τὸ φέρσιμόν του, διὰ νὰ τελειώσωσι τὰ πράγματά μας καλύτερα ἀπὸ ὅ,τι ἐλπίζομεν καὶ ἀπὸ ὅ,τι ἠμπορούσαμεν νὰ ἐπιθυμήσωμεν. Σᾶς προσμένουν, ὡς τὸν Μεσσίαν. Τοὺς ἔγραψα νὰ συσκεφθῶσι ποῦ νὰ σταθῇ ἡ Διοίκησις, διότι τὸ Ναύπλιον εἶναι νοσώδης τόπος, καὶ δὲν συγχωρεῖ ἡ ἀδύνατος κρᾶσίς σας νὰ σταθῆτε ἐκεῖ. Γράφουν, ὅτι ἡ Διοίκησις ἀπέρασεν εἰς Αἴγιναν, καὶ ἴσως ἐκεῖ θέλει σᾶς ἑτοιμασθῇ κατοικία, διότι εἰς τὴν ξηρὰν δὲν εἶναι, εἰμὴ τὰ φρούρια, τῶν ὁποίων ὁ ἀὴρ δὲν εἶναι εὐκραής. Χρήματα χρειάζονται, καὶ ἂς περιορισθῇ εἰς τοῦτο ἡ προσοχή σας. Εἰς τὰ Ἰονικὰ νησία ὀλίγα πράγματα ἔγιναν, καὶ ὀλίγα πρέπει νὰ ἐλπίζετε. Ἡ συνδρομὴ τῆς Εὐρώπης ὠλιγόστευσε. Τὸ δάνειον εἶναι ἄφευκτον, καὶ δοκιμάσατε ὅλους τοὺς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τρόπους διὰ νὰ γενῇ κάτι τι, διότι ἡ ὑπόληψις καὶ ἀξιότης σας μὲ τὰ ἀναγκαῖα μέσα θέλουν δώσει εἰς τὴν Πατρίδα ζωήν, καὶ θέλουν σᾶς βάλει εἰς θέσιν νὰ κάμετε ὅσα θέλετε πρὸς τὸ συμφέρον καὶ πρὸς τὸ καλὸν τῆς Ἑλλάδος. Νομίζω, ὅτι ἐμείνετε εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Ἀγγλίας, ἕως οὗ νὰ ἔλθῃ ἡ ἀπόκρισις τῆς Πόρτας, ἥτις εἶναι τουρκική, ὡς τὴν ἐπροσμέναμεν. Μέτρα ἀνάλογα τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς τιμῆς τῶν συμμάχων βασιλέων θέλουν ὑπερισχύσει καὶ καταδαμάσει τὸ ἀγέρωχον τοῦ Σουλτάνου καὶ τὴν τουρκικὴν ὑπερηφάνειαν, καὶ ἐπιτυγχάνοντες τοῦ εὐγενοῦς καὶ φιλανθρώπου σκοποῦ των, θέλουν ὑποχρεώσει, κατὰ πρώτην φοράν, ἐν ταυτῷ τοὺς βαρβάρους νὰ σέβωνται τὰς χριστιανικὰς Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης καὶ τὸν Σταυρόν. Εἴθε!

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν. Ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Σεπτεμβρίου 21 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

229

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ΄, 58)

Ἰγνάτιος πρὸς Γεώργιον Τουρτούρην εἰς Ζάκυνθον

Χαῖρε.

Ἔλαβα τὸ ἀπὸ 2/14 καὶ 4/16 Σεπτεμβρίου γράμμα σου καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῷ. Ἦτον ἀνάγκη νὰ ἐμποδισθῇ ὁ Διοικητής μας εἰς τὰς μητροπόλεις τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, διότι αὐτοῦ ταλαντεύεται ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ νὰ εὑρεθῇ εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους κατὰ περίστασιν τοιοῦτον ὑποκείμενον, εἶναι καὶ τοῦτο ἔργον τῆς Προνοίας. Ἡ ὑποδοχή του καὶ εἰς τὰ δύο μέρη ἐστάθη ἐξ ἴσου καλή, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θέλει φθάσει εἰς τὴν Πατρίδα μὲ τὴν συγκατάθεσιν τῶν τριῶν Δυνάμεων καὶ μὲ τὰς εὐχὰς ὅλης τῆς Εὐρώπης. Ἄνθρωπος μὲ ἀρετήν, μὲ συστημένην ὑπόληψιν, μὲ γνώσεις πραγμάτων, καὶ ὅστις ἔκαμε μεγάλην θυσίαν, ἀφήσας βεβαίαν τύχην διὰ νὰ δουλεύσῃ τὴν πατρίδα του, ἔπεται νὰ γενῇ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης ὅλων τῶν Ἑλλήνων, καὶ δι' εὐγνωμοσύνην, καὶ διότι δι' αὐτοῦ θέλουν ἔχει πατρίδα καὶ εὐνομίαν, καὶ τὸ ἐλπίζω ἀπὸ τὴν φρόνησιν τῶν ὁμογενῶν μας, διότι συντρέχοντες καὶ βοηθοῦντές τον θέλουν στερεώσει τὴν τύχην καὶ τὴν ὕπαρξίν των.

Τὸ φέρσιμον τῶν Χερσοελλαδιτῶν μ' ἐλύπησε καιρίως. Οἱ σταλέντες παρὰ τοῦ Σερασκέρη εἰς Κωνσταντινούπουλιν ἔλαβαν καλὴν ὑποδοχήν· ἡ Πόρτα ὑπόσχεται ὅλα, χωρὶς ξένην ἐγγύησιν, διότι ἔχει σκοπὸν νὰ μὴ φυλάξῃ κανέναν· ἀνόητοι, ὅσοι πιστεύουν τῶν ἀπίστων τὰς ὑποσχέσεις καὶ ὅσοι νομίζουν, ὅτι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ζήσωσιν ὑπὸ τοὺς Τούρκους, ὡς ἔζων πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐνῷ καὶ τότε δὲν ἔζων καλῶς. Ἂν ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

των καὶ χωρισθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, τῶν ὁποίων ἡ ἐλευθερία δὲν εἶναι πλέον προβληματική, θέλει ἐλθεῖ καιρὸς νὰ μετανοήσωσι, χωρὶς ὄφελος, καὶ νὰ κλαύσωσι πικρῶς, καὶ θέλουν τοὺς ἀναθεματίζει τὰ τέκνα καὶ ἔγγονοί των, ὡς αἰτίους τῆς δουλείας καὶ τῆς δυστυχίας των. Ἐλπίζω ὅμως, νὰ ἔχωσι περισσοτέραν γνῶσιν οἱ στρατιῶται τῶν κακοβούλων ἀρχηγῶν τούτων, νὰ τοὺς ἀφήσωσιν, ὡς προδότας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος, καί, ἑνωθέντες μὲ τοὺς μείναντας πιστοὺς εἰς τὴν Πατρίδα στρατηγούς, νὰ συντείνωσι διὰ νὰ ἀπολαύσῃ καὶ ἡ Χέρσος Ἑλλάς, ἥτις ἔδωσε τὸν μέγαν Μπότσαρην καὶ τὸν Καραϊσκάκην καὶ ἐτίμησε τὸ ἑλληνικὸν γένος μὲ τόσας ἀνδραγαθίας, ὅσα καλὰ θέλουν ἀπολαύσει ἡ Πελοπόννησος καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους μὲ τὴν προστασίαν τῶν συμμάχων βασιλέων.

Ὁ ἐρχομός μου κάτω δὲν εἶναι τόσον ἀναγκαῖος, ὡς τὸν νομίζεις· μάλιστα, ἂν ἡ Χέρσος Ἑλλὰς θελήσῃ νὰ τουρκίσῃ, δὲν ἔχω καρδίαν νὰ εἶμαι αὐτοῦ ποτὲ καὶ νὰ μανθάνω τὴν δυστυχίαν της. Ἡ Δυτικὴ Ἑλλὰς ἦτον ἐπαρχία μου. Τὴν ἐνόμισα πατρίδα, καὶ οὕτω πως τὴν ἠγάπων καὶ τὴν ἐπροστάτευα. Διὰ ἐζήτησα τὴν ἄδειαν εἰς τὸν ἔσχατον χρόνον τῆς βασιλείας τοῦ μακαρίτου Ἀλεξάνδρου, καὶ δὲν τὴν ἔλαβα· σκοπός μου ἦτο νὰ ἐμβῶ εἰς τὸ Μεσολόγγι, μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι θέλω τὸ βαστάξει. Ἡ πτῶσίς του μὲ κατελύπησε. Ἂν δὲ εὐδοκήσῃ ὁ ἅγιος Θεός, καὶ τὸ θελήσωσι καὶ οἱ Χερσοελλαδῖται διὰ νὰ ἀναστηθῇ πάλιν, τότε ναί, τότε ἔρχομαι μὲ εὐχαρίστησίν μου. Ὅταν δὲ τοῦτο δὲν γενῇ, τί νὰ κατεβῶ νὰ κάμω; Τὸ ἐλευθεροθησόμενον μέρος τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχει χρείαν τῆς ἐκδουλεύσεώς μου, καὶ εὔχομαι νὰ μὴν τὴν λάβῃ, ἀλλ' ἅμα ἐλευθερωθῇ, νὰ λάβῃ καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν, ἐξ ὧν κρέμεται ἡ εὐτυχία του.

Εὐρωπαϊκῶς, τὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων τρέχουν καλῶς· ὁ ἅγιος Νικόλαος ἄρχισε νὰ θαυματουργῇ, καὶ εἶναι πολλὰ ἀνώτερος τοῦ Μωάμεθ. Ἂν καὶ οἱ Ἕλληνες φερθῶσι καλῶς εἰς τοῦτον τὸν κρίσιμον καιρόν, θέλουν ἀπολαύσει ὅσα ἐπιθυμοῦν καὶ ὅσα ἐζήτησαν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ αἱ μεγάλαι θυσίαι των καὶ οἱ κόποι των θέλουν εὑρεῖ ἀνταμοιβὴν ἀνάλογον.

Ἔχεις τὴν ἄδειαν νὰ κοινολογήσῃς ὅσα γράφω, ὅπου θέλεις. Γράψε καὶ τὸν ἀνεψιόν σου κύριον Κωλέττην, διὰ νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ προσπαθήσῃ μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, διὰ νὰ ματαιωθῶσι τῶν προδοτῶν οἱ σκοποὶ καὶ νὰ εὑρεθῇ καὶ ἡ Χέρσος Ἑλλὰς εἰς θέσιν, ὥστε νὰ ἠμπορέσωσιν οἱ προστάται τῆς Ἑλλάδος, νὰ τὴν βαστάξωσιν ἀχώριστον ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον καὶ ὡς μέρος τῆς ἀνεξαρτήτου Ἑλλάδος, βεβαιώνοντάς τον, ὅτι θέλει εὑρεῖ κατὰ τοῦτο καὶ τὸν νέον Διοικητὴν κατὰ πάντα σύμφωνον καὶ εὐδιάθετον. Μένω

Εὐχέτης σου ἐν Χῷ
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Ὀκτωβρίου 14/26 ἐκ Πεισῶν

Ὁ σὸς Δ. Μ⟨όστρας⟩ σὲ ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

230

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ΄, 58)

Ἰγνάτιος πρὸς Ἰωάννην Κωλέττην

Κύριε.

Παρετήρησα μὲ δυσαρέσκειάν μου, ὅτι ὅσοι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ δουλεύσωσι τὴν Πατρίδα ἐπωφελῶς, ἐμποδίσθησαν ἀπὸ τὰς φατρίας καὶ ἀπὸ τὴν ἀμοιβαίαν ἀντιζηλίαν. Εἷς τούτων εἶσαι καὶ ἡ εὐγενεία σου. Ἀλλ' ὅ,τι δὲν ἔγινεν ὑπὸ τὴν ἀναρχίαν καὶ ἐν καιρῷ βρασμοῦ, ἠμπορεῖ τώρα νὰ γενῇ ὑπὸ τὸν νέον Διοικητὴν τῆς πατρίδος μας, ὅστις εἶναι κοινὸς ἄνθρωπος, ἀπὸ ὅλους σας κοινῶς ἐκλελεγμένος καὶ ἱκανὸς νὰ διακρίνῃ τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακὸν καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ καθενὸς τὴν δούλευσιν. Ἐπειδὴ τὸ κοινὸν συμφέρον ἑνοῦται μὲ τὸ ἴδιον, ὅλοι πρέπει νὰ ἑνωθῆτε τώρα, εἰς τὸ τέλος τῶν πραγμάτων, καὶ ὅλοι νὰ συμβοηθήσετε τὴν Ἐξοχότητά του, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἀντιπαλαίσῃ μὲ τοὺς ἔξω καὶ νὰ διατάξῃ καλῶς τὸ ἐσωτερικόν, διὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ ἡ Εὐρώπη, ὅτι εἶσθε ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν προσπαθεῖ νὰ σᾶς προβλέψῃ, καὶ ὅτι δὲν εἶναι χαμέναι αἱ θυσίαι καὶ οἱ ἀγῶνές σας. Γνωρίζεις καλύτερα ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους τὸν καιρὸν καὶ τὰ πράγματα, καὶ μεταχειρίσου κάθε τρόπον, διὰ νὰ λησμονηθῶσι τὰ περασμένα καὶ νὰ ἠμπορέσετε νὰ δουλεύσετε ὅλοι μὲ καλὴν πίστιν, διότι ἡ Πατρὶς εἶναι κοινὴ καὶ ἔχετε ὅλοι τὰ αὐτὰ χρέη. Μένω

1827 Νοεμβρίου 6/18

Εὐχέτης ἐν Χριστῷ
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

231

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ΄, 58)

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Στρατηγὸν κύριον Κώσταν Μπότζαρην

Κύριε.

Ὁ νέος Διοικητὴς ἠγάπα ποτὲ τὸν μακαρίτην πατέρα σου, καὶ πρέπει νὰ τὸν στοχασθῇς ὡς ἄλλον πατέρα καὶ νὰ δουλεύσῃς εἰς τὸ ἑξῆς τὴν Πατρίδα περισσότερον παρὰ ἄλλοτέ ποτε. Εἶναι τέλος πραγμάτων, καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ φανῶσιν ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἄξιοι τῶν παλαιῶν προγόνων των, διὰ νὰ στερεώσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς πατρίδος των καὶ νὰ ζήσωσιν ἔπειτα ἐλεύθεροι, ὡς ἐκεῖνοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες. Ἡ περίστασις εἶναι καλή· ἄνθρωπον ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων ἐλάβατε καλόν· κάμετε καὶ σεῖς τὸ χρέος σας, μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι θέλετε ἀπολαύσει τὴν ἐπιθυμητὴν ἐλευθερίαν. Εἴθε! Μένω

Εὐχέτης ἐν Ἰ. Χῷ
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Νοεμβρίου 6/18 ἐκ Βονωνίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

232

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Μαυροκ. 3907)

Χαῖρε.

Ὁ Πολυζωΐδης μ' ἔστειλεν ἀπὸ τοῦ καθαρτηρίου τὸ γράμμα σου, καὶ ἔπειτα μὲ ὡμίλησε διὰ τὴν εὐγενείαν σου ἐκτεταμένως. Εἶναι φίλος σου, καὶ συμπεραίνω, ὅτι δὲν ἔτυχε περίστασις, νὰ τὸν κάμῃς ποτὲ καμμίαν εὐεργεσίαν. Ἐγὼ δέ, κατὰ τὴν αἴτησίν σου, τὸν ἐσύστησα εἰς φίλους, καὶ θέλει εὐχαριστηθῆ. Εἰς ὅσα μὲ εἶπεν, ἀφ' οὗ ἤκουσε τὴν ἀπόκρισίν μου, ἐγνώρισεν, ὅτι δὲν ὑπάρχει αἰτία νὰ ἀλλάξῃ ἡ πρὸς τὴν εὐγενείαν σου ὑπόληψις καὶ ἀγάπη μου. Ἂν ἔσφαλες, μὴ γνωρίζων τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα, τοῦτο εἶναι φυσικόν. Τὸ νὰ κάμῃς τι πρὸς βλάβην τῆς Πατρίδος, τοῦτο δὲν τὸ πιστεύω, ἐπειδὴ σὲ γνωρίζω. Αἱ κραυγαὶ δὲν ἦσαν μόνον κατὰ τῆς εὐγενείας σου, ἀλλὰ κατὰ τῶν περισσοτέρων, καὶ μάλιστα κατ' ἐκείνων, ὅσοι ἐσύντειναν μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των διὰ νὰ σώσωσι τὴν Ἑλλάδα. Ποτὲ πίστιν δὲν ἔδωκα, ἠξεύροντας, ὅτι ὅσα λέγονται καὶ γράφονται, εἶναι ἀπὸ φατρίας, καὶ βέβαιος, ὅτι ὅσοι δουλεύουν καλῶς τὴν Πατρίδα, δὲν θέλουν μείνει ἀδικημένοι, καὶ ἡ δούλευσίς των μέχρι τέλους θέλει φανῆ. Ὡς τόσον, μὲ τόσον βρασμὸν πραγμάτων καὶ μὲ τόσας ἐλλείψεις ἡ Ἑλλὰς ἐσώθη, παρ' ἐλπίδα καὶ διὰ θαύματος, καὶ δοξάζοντες τὸν ἅγιον Θεὸν πρέπει νὰ συντρέξετε τώρα, εἰς τὸ τέλος τῶν πραγμάτων, διὰ νὰ τελειώσωσιν αἱ ὑποθέσεις τῆς Πατρίδος μας, ὅσον δυνατὸν καλῶς. Τὸν νέον Διοικητὴν τὸν γνωρίζεις, καὶ πρέπει νὰ δουλεύσῃς ὅπου ἡ δούλευσίς σου ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ὠφελιμωτέρα καὶ εἰς τὴν Πατρίδα καὶ εἰς τὴν εὐγενείαν σου, καὶ τοῦτο θέλετε τὸ συμβιβάσει αὐτοῦ. Τὸ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἔλθῃ, εἶναι καὶ τοῦτο θαῦμα. Εὐκολύνθη ὅμως ὁ ἐρχομός του, ἐπειδὴ παρετήρησαν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἡσυχάσῃ ἡ Ἑλλάς, καὶ ἀδύνατον νὰ ἠμπορέσωσι νὰ πραγματευθῶσι τὰ περὶ συμβιβασμοῦ σχέδιά των. Εἶναι κοινὸς ἄνθρωπος· ἔρχεται μὲ τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν συγκατάθεσιν τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς Πατρίδος μας. Τὸν ἠθελήσατε ὅλοι, καὶ εἶσθε εἰς χρέος ὅλοι νὰ ἑνωθῆτε μαζί του, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἀντιπαλαίσῃ μὲ τοὺς ἔξω καὶ νὰ καταβάλῃ τὰ θεμέλια μιᾶς καλῆς καὶ τακτικῆς Διοικήσεως, διότι ἐκ τούτου κρέμεται ἡ μέλλουσα εὐτυχία σας.

Οἱ περὶ ἐμὲ σὲ ἀσπάζονται, ἐγὼ δὲ μένω

1827 Νοεμβρ. 6/18 ἐκ Βονωνίας

Εὐχέτης καὶ φίλος σου
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Ἀ Monsieur Monsieur le Prince Alexandre Maurocordato.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

233

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 335, ἀρ. 6)

Κέρκυρα τῇ 6/18 Νοεμβρίου 1827

Πανιερώτατε.

Μὲ τὸ χθεσινὸν ἀτμοσάλευτον ἔλαβον τὴν ἐσώκλειστον διὰ τὴν πανιερότητά σας καὶ τὸν Eynard, τὰ ὁποῖα σπεύδω νὰ σᾶς διευθύνω, καὶ ἐν ταυτῷ, καθ' ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερα, νὰ σᾶς δώσω τὴν πρέπουσαν πληροφορίαν τῶν ἐσωτερικῶν ἀθλιεστάτων πραγμάτων μας. Πιστεύσατε, ὅτι δὲν εἶναι ὑπερβολὴ εἰς ὅτι πάντες γράφουσι καὶ λέγουσι, ὅτι τῆς παρούσης Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς οὐδεμία χειροτέρα ἐστάθη. Ἐγὼ δὲν κρίνω συμπαραβάλλων, ἀλλὰ βλέπω καὶ πέποιθα, ὅτι Διοίκησις δὲν ὑπάρχει, καὶ ἐκ τούτου βλέπω τὰ μυρία κακά, τὰ ὁποῖα πηγάζουσι. Συλλήφθη προχθὲς ἓν πλοῖον ἁλιευτικὸν εἰς τοῦτον τὸν λιμένα μας, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων νομίζω, ὅτι κρίνεται λῃστρικόν. Χθὲς ἓν βρίκιον αὐστριακὸν ἔπνιξεν ἓν ἄλλο πλησίον εἰς τὸ Κασσόπι καὶ ἔφερεν ἐδῶ ἓξ ἀνθρώπους αἰχμαλώτους. Βλέπων ταῦτα καὶ ἀναγινώσκων τὴν ἐπιστολὴν τῶν Ναυάρχων, κρίνατε τὰ ἀποτελέσματα. Ἄλλην θεραπείαν δὲν ἐπιδέχεται τὸ πρᾶγμα, εἰμὴ τὴν παρουσίαν τοῦ Κυβερνήτου, καὶ δὲν συστέλλομαι νὰ σᾶς τὸ γράψω, διότι πολλοὶ τὸ γράφουσι, καὶ οὕτως εἶναι.

Ἐὰν τὸ μέγα πλῆθος τῶν λῃστῶν δι' ἀδείας τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπέφερε τόσον αἶσχος εἰς τὸ Ἔθνος, ἵνα αὕτη ἀπολαύσῃ ὀλίγα γρόσια, ἢ διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀδειῶν ἢ διὰ τὸ ἐπιβάλλον εἰς αὐτὴν μερίδιον τῶν λαφύρων, τὸ Ἔθνος ὑβρίσθη, καὶ ὑβρίζεται καθημερινῶς ὑπέρποτε. Ἐὰν τοιαύτη Διοίκησις ἐνέκρωσε πᾶσαν ἐκστρατείαν καὶ πᾶν σωτήριον κίνημα, δὲν παύει ὅμως εἰς τὸ ἐσωτερικόν, μὲ σχέδιον ὀργανισμοῦ καὶ μ' ἄλλα ὅμοια, νὰ περιπλέκῃ τὰ πράγματα, εἰς τρόπον ὥστε ὁ αὔριον Κυβερνήτης νὰ μὴν ἠξεύρῃ τί πρῶτον νὰ πράξῃ, ἢ νὰ χαλάσῃ τὰ καμωμένα, ἢ νὰ κάμῃ τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα.

Μίαν μόνην προσωρινὴν ἰατρείαν νομίζω πρέπουσαν, τουτέστι, ἐὰν ὁ αὐτάδελφός μου ἔχῃ νὰ διατρίψῃ εἰς Ἑλβετίαν ἢ ἄλλοσε ἀκόμη καιρόν, ὁ ἴδιος νὰ ἐξαποστείλῃ κάποιον, ὅποιον θέλει, μὲ τὰς ἑρμηνείας του, ἵνα τοῦτο γίνῃ, καὶ τοῦτο δὲν γίνῃ.

Σᾶς παρακαλῶ, ἐξαποστείλατε ἀντίγραφον τῆς παρούσης μὲ τὴν ἐσώκλειστον εἰς τὸν αὐτάδελφόν μου, διότι δὲν τοῦ γράφω τὰ ἴδια, ὁμοίως ὅσα ἐγκρίνετε, νὰ τὰ γράψητε καὶ εἰς τὸν κ. Eynard. Ἔχω διὰ τὸν αὐτάδελφόν μου καὶ γράμμα τοῦ Μαυρομιχάλη, ἀλλὰ περιέχει τὰ ὅσα ὁ ἴδιος σᾶς γράφει.

Οἱ δανεισταί, κατὰ παραίνεσιν τοῦ αὐταδέλφου μου, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς δὲν ηὔξησε, κατὰ τὸ πρὸς Γεροστάθην καὶ ἐμὲ γράφειν τους, ἀφιερώθησαν δι' ὅλου εἰς ἡμᾶς, καὶ δὲν ἠξεύρομεν τί νὰ πράξωμεν, φοβούμενοι μήπως καὶ ὑποπέσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀδίκως καὶ παραλόγως εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τῶν Ἑλληνικῶν χρηματοφάγων. Ἡ Κυβέρνησις μᾶς ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν ἐξουσίαν, καὶ τὴν ἔδωκε καὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου, ἀλλὰ με-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρικῶς· ὁ Κος Γλαράκης μᾶς προσθέτει, νὰ πέμψωμεν ἡμεῖς ἀνθρώπους νὰ τὰ ἐξοδεύσωσι, μήπως καὶ κακοεξοδευθῶσι.

Σᾶς βεβαιῶ, Πανιερώτατε, οὕτως εἶναι τὰ πράγματά μας. Τὸ παιδὶ νὰ μὴ πνιγῇ εἰς τὰ σπάργανα, ἐνῷ οἱ φίλοι συγχαίρουν τὴν μητέρα διὰ τὴν εὐτυχῆ ἐλευθερίαν της.

Τέσσερες ἐκστρατεῖαι ἦτον ἐν τῷ γενέσθαι, διὰ Χίον, Εὔβοιαν, Κρήτην καὶ Ρούμελην, ἀλλὰ φοβοῦμαι, ὅτι δὲν θέλει γίνει τίποτε, κατὰ τὴν ἀνέκκλητον ἀπόφασιν τῶν Ναυάρχων τῶν συμμάχων, ἔξω ἐὰν ἡ διακήρυξις πολέμου ἐκ μέρους τοῦ Σουλτάνου φέρῃ μεταβολὴν εἰς τὰς ἀποφάσεις, καὶ ἠξεύρω θετικῶς, ὅτι ὁ Σουλτάνος διέταξε νὰ κλεισθῶσι τὰ σκαλώματα τῆς Ἀλβανίας. Τὸ περὶ τούτου φερμάνι ἀνεγνώσθη προχθὲς εἰς Κονίσπολιν, καὶ εἰς τὴν Σαγιάδα μετακομίζουσιν οἱ Τοῦρκοι κανόνια.

Πανιερώτατε, μὴ λησμονήσετε, γράμμα σας πρὸ πολλοῦ δὲν ἔχω.

Μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας
τῆς Πανιερότητός σας ταπεινότατος δοῦλος
Β. Α. Καποδίστριας

Σᾶς περικλείω μίαν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἀγαθόν μας φίλον Eynard ἀσφράγιστον, ἵνα τὴν ἀναγνώσητε, καὶ τὸ εἰς αὐτὴν ἐσώκλειστον τοῦ κ. Τόπ, τοῦ ὁποίου ἀγαποῦσα νὰ γνωρίσῃ τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ αὐτάδελφός μου.

Σᾶς προσκυνεῖ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Γεροστάθης, ὅστις δὲν ἔχει τι νὰ προσθέσῃ περισσότερον τῶν ἀπέναντι εἰρημένων.

234

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 10)

Κύριε Κόμι.

Εἰς τὰς 7/19 τὸ πρωῒ ἐφθάσαμεν ὑγιεῖς εἰς τὴν φίλην οἰκίαν μας. Δύο ὥρας ἐστάθην μόνον εἰς τὸν κύριον Σβέρτζκοφ, ὅπου εὗρηκα συναναστροφὴν τῶν ἐκεῖ Ρώσων, καὶ ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, σᾶς ἀγαποῦν, σᾶς εὔχονται μυρία ἀγαθά, καὶ ἡ ὁμιλία των ἦτον ὁ πανηγυρικός σας. Περὶ τὸ ἑσπέρας τῆς δευτέρας, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ταχυδρόμου, ἔλαβα τὰ τῶν Κορφῶν γράμματα, καὶ σᾶς στέλλω σήμερον τὰ τοῦ αὐταδέλφου σας καὶ ἓν πρὸς ἐμὲ τοῦ Σισίνη.

Περὶ τροφῆς πεινώντων εἰς τοὺς χαλασμένους τόπους τῆς Πελοποννήσου πρέπει νὰ γίνῃ φροντίς, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς, διότι καὶ εἰς τοῦτο τὸ μέρος χωρεῖ κατάχρησις. Ἐλπίζω, ὅτι ἐλάβατε μὲ τὸ ἀτμοκίνητον νεωτέρας καὶ καλυτέρας εἰδήσεις, διότι εἰς τὸ ἑξῆς ἔχομεν αἰτίαν νὰ προσμένωμεν καλὰ πράγματα, καὶ εἴθε οὕτω γένοιτο. Εἶμαι καὶ ἀνυπόμονος νὰ μάθω τὴν σύντομον ἀναχώρησίν σας, καὶ ἔπειτα τὸ αἴσιον φθάσιμόν σας εἰς τὴν Αἴγιναν,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅπου ἡ παρουσία σας εἶναι τόσον ἀναγκαία, καὶ τὸ γνωρίζετε, καὶ ὡς τὸ γράφουν καὶ ἐκεῖθεν.

Οἱ περὶ ἐμὲ ὑγιαίνουν καὶ σᾶς προσκυνοῦν. Μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Νοεμβρίου 9/21 ἐκ Πεισῶν

235

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 19)

Κύριε Κόμι.

Ὁ καλὸς αὐτάδελφός σας μὲ δίδει αἰτίαν διὰ νὰ σᾶς γράψω καὶ νὰ σᾶς ἐγκλείσω τὸ γράμμα του. Νέα δὲν ἔχουν εἰς Κορφούς. Νῖκαι τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐκοινολογήθησαν, πλὴν ἀπὸ φήμας μόνον καὶ χωρὶς βάσιν. Οὔτε τί ἔγινεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπουλιν, μετὰ τὴν εἴδησιν τοῦ ἐμπρησμοῦ τοῦ τουρκικοῦ στόλου ἠξεύρομεν. Ὁ Σουλτάνος μὲ ἓν Χάτι προστάζει τοὺς ἡγεμόνας τῆς Βλαχομπογδανίας νὰ φυλάξωσι τὰ παλαιὰ ἔθιμα καὶ τὴν τάξιν μὲ τὸ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας καὶ νὰ μὴ προσέχωσιν εἰς τὰ προβλήματα καὶ φωνὲς τῶν κονσόλων, ἐννοώντας, ὅτι ὁ ρωσικὸς μόνον κόνσολος ἐμβαίνει εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν τόπων τούτων δυνάμει τῶν συνθηκῶν, καὶ ὅτι δι᾽ αὐτὰ εἶναι ὁ λόγος. Ζητεῖ νὰ προμηθευθῶσι καὶ τὰ φρούρια τοῦ Δουνάβεως ἀπὸ τὰς δύο ταύτας ἐπαρχίας, ὡς ἐγένετο καὶ ἄλλοτε. Ἡ νέα συνθήκη τοῦ Ἀκκερμανίου ἐλησμονήθη, χωρὶς νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐκτέλεσίς της. Ὁ δὲ Μιντσάκης ἐναντιώθη. Τοιοῦτον φέρσιμον δὲν προμηνύει εἰρήνην, καὶ ματαίως θέλει προσπαθήσει ἡ Εὐρώπη νὰ τὴν διατηρήσῃ, ὅταν ἡ Πόρτα δίδῃ πολέμου αἰτίας καὶ ζητεῖ τὸν ὄλεθρόν της. Ἡ Πόρτα εἶναι σκιά, δὲν σημαίνει τίποτε. Ὁ Σουλτάνος ἐμβαίνει εἰς ὅλα, διατάττει ὅλα, καὶ τ᾽ ἀποφασίζει κατὰ δόκησιν.

Ἔχομεν χειμῶνα ἐδῶ καὶ ψύχραν, διότι ἐσκεπάσθησαν ἀπὸ χιόνια τὰ βουνά. Τοῦτο ὅμως συντείνει εἰς τὸ ταξίδιόν σας, διότι θέλετε ἔχει οὔριον ἄνεμον, καὶ εἴθε.

Οἱ Μοσπινιῶτες μοὶ ἐφανέρωσαν, ὅτι δέχεται εἷς ἐξ αὐτῶν τὸ κονσολᾶτον τῆς Λιβούρνου, μόνον διὰ τὴν τιμήν. Εὐκατάστατοι Γραικοὶ εὑρίσκονται εἰς τοὺς περισσοτέρους λιμένας τῆς Εὐρώπης, καί, ἐν ᾧ ἠμποροῦν νὰ βαστάξωσι τὰ κονσολᾶτα μὲ τιμήν, δὲν θέλει σταθῇ βιασμένη ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις νὰ δώσῃ οὔτε μισθούς, οὔτε νὰ διορίσῃ βάρος εἰς τὸ ἐμπόριον. Τῆς καγκελλαρίας τὰ εἰσοδήματα τὰ λαμβάνουν καὶ οἱ ἄλλοι κόνσολοι, ἠμποροῦν μόνον νὰ τοὺς διορίσουν, καὶ τοῦτο φθάνει. Ἔχετέ το εἰς τὰ σημειώματά σας, διὰ νὰ κάμετε τὴν ἐκλογήν σας ἐν καιρῷ εἰς τιμίους καὶ εὐκαταστάτους ἀνθρώπους. Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν. Ἔβαλαν τὴν εἰκόνα σας, ὅπου γίνεται ἡ συναναστροφή, καὶ εἶσθε συχνὰ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὁμιλίας μας. Μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

1827 Νοεμβρίου 14/26 ἐκ Πεισῶν *ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

236

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 9)

Κύριε Κόμι.

Σᾶς ἐγκλείω ὅσας ἔχομεν εἰδήσεις ἀπὸ Βιέννης καὶ Ὀδησσοῦ. Ἡ τριπλῆ συμμαχία δὲν φοβίζει τὸν Σουλτάνον, διότι εἶναι πεπεισμένος, ὅτι ἡ Εὐρώπη καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι σύμμαχοι δὲν θέλουν τὴν πτῶσιν τοῦ βασιλείου του. Εἰς τοῦτο ἐπερειδόμενος, φαίνεται ἀγέρωχος καὶ στοχάζεται, ὅτι ἐπιμένων θέλει κερδίσει. Τί θέλει ἀποβῆ, Κύριος οἶδε, πλὴν πιθανὸν νὰ τελειώσωσι καλύτερα τὰ ἑλληνικὰ πράγματα, καὶ εἴθε.

Γνωρίζω, ὅτι στενοχωρεῖσθε προσμένοντας τὸ πλοῖον. Ἀλλὰ στενοχωροῦμαι περισσότερον ἐγώ, διότι ἠξεύρω πόσον ἀναγκαία ἔγινεν ἡ παρουσία σας εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις, καὶ εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ μάθω, ὅτι ἐκινήσατε. Τοὺς ἀνέμους θέλετε τοὺς ἔχει οὐρίους, διότι εἶναι τὰ βουνὰ χιονισμένα, καὶ ἂν εὑρεθῇ πλοῖον, ἡ θαλασσοπορία σας θέλει εἶναι σύντομος, διότι ἔχετε τὴν τύχην ὁμοίαν τοῦ Καίσαρος καὶ τὰς κοινὰς εὐχάς, καὶ ἐλπίζω ὀγλήγορα νὰ πατήσετε τὴν πάτριον γῆν, ὅπου εἴσθε τόσον ἐπιθυμητὸς καὶ προσδοκώμενος, ὡς Μεσσίας, καὶ νὰ τρέξωσι καὶ τὰ πράγματα κατὰ ροῦν καὶ κατὰ τὴν κοινὴν ἐπιθυμίαν μας.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, καὶ ἐγὼ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Νοεμβρίου 18/30 ἐκ Πεισῶν

237

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 335, ἀρ. 7)

Κύριε Κόμι.

Αἱ προλαβοῦσαι εἰδήσεις ἐπιβεβαιοῦνται αὐθεντικῶς. Ὁ Σουλτάνος ἐκήρυξε τὸν πόλεμον εἰς τοὺς συμμάχους βασιλεῖς μὲ ὀθωμανικὸν τῦφον καὶ ἀναιρεῖ ὅλας τὰς προλαβούσας μετ᾽ αὐτῶν συνθήκας. Καιρὸς νὰ ὠφεληθῶσιν οἱ Ἕλληνες καὶ νὰ ἐλευθερώσωσι τὴν περιοχὴν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. Ἡ παρουσία σας εἶναι ἀναγκαία, διὰ νὰ μὴ χαθῇ τοιαύτη εὐτυχὴς περίστασις, καί, ὅσον καὶ ἂν εἶναι τὸ μέλλον ἄδηλον, ὅταν ἡ Ἑλλὰς εὑρεθῇ ἐλευθέρα καὶ φανῇ, ὅτι εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ διοικηθῇ αὐτὴ ἀφ᾽ ἑαυτῆς, τὰ μέτρα τῶν συμμάχων καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης δὲν θέλουν τῆς εἶναι ἐναντία. Ἡ ἐξοχότης σας ἐννοεῖτε καλῶς ὅ,τι συμφέρει εἰς τοὺς Ἕλληνας, καί, ἅμα φθάσετε, εἶμαι βέβαιος, ὅτι πρώτη σας δουλειὰ θέλει εἶναι τὸ νὰ λάβῃ τὸ στράτευμα τὰ μέσα καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ δραστικώτερον τὸν πόλεμον. Δὲν μὲ φοβίζει τὸ ἄδηλον τοῦ μέλλοντος, ἀλλ᾽ ἐξ ἐναντίας ἔχω ἓν προαίσθημα, ὅτι καλύτερα θέλουν τελειώσει τὰ ἑλληνικὰ μὲ τοῦτο τὸ φέρσιμον τοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σουλτάνου. Ἂν ἡ πραγματεία ἤθελε παραταθῆ, ἡ τουρκικὴ ἐπιμονὴ ἠμποροῦσε νὰ ἀποστάσῃ τοὺς προστάτας τῶν Ἑλλήνων, καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν μικρὰ πράγματα, ἐν ᾧ τώρα ἠμποροῦμεν πιθανῶς νὰ ἐλπίσωμεν τελείαν ἀνεξαρτησίαν, ἢ τοὐλάχιστον μικρότατον βάρος, καὶ ἂν κατὰ δυστυχίαν τὰ συμφωνηθέντα εἰς Ἀγγλίαν δὲν ἀκυρωθῶσιν, ἔπειτα ἀπὸ τὸ φέρσιμον τῆς Πόρτας, ὡς τὸ ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον καὶ ἡ τιμὴ τῶν συμμάχων. Ἀπὸ Κορφῶν ἔγραφαν, ὅτι ἦλθαν δυὸ ρωσικαὶ φρεγάται εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· δὲν ἤξευραν ὅμως ἂν ἦλθαν δι' ἀποκλεισμὸν ἢ διὰ νὰ εὐκολύνωσι τὴν ἄλωσιν τοῦ φρουρίου τῶν Πατρῶν, διότι οἱ Τοῦρκοι, ὅσον καὶ ἂν εἶναι στενοχωρημένοι, δὲν δίδονται εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Νοεμβρίου 21 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

Ὁ Μιχάλβοδας σᾶς παρακαλεῖ νὰ συστήσετε τὴν ὑπόθεσίν του καὶ εἰς τὸν Μανούσεβιτζ, ἂν δὲν σᾶς πειράζῃ, μὲ τὸ νὰ ἔμαθεν, ὅτι δι' αὐτοῦ ἐδόθη τὸ ἐτήσιον εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Πίνη, καὶ νομίζει, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ τὸν εἶναι χρήσιμος. Ὅ,τι ἠμπορεῖτε νὰ κάμητε εἰς ὁμογενῆ ἐκ περιστάσεως δυστυχήσαντα καὶ εἰς ἀμηχανίαν νὰ θρέψῃ τὰ τέκνα του, εἶναι εὐχάριστον εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἄξιον τῆς καλωσύνης σας [1].

238

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ.)

Ἰω. Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον (σχέδιον)

Ancona 23 Novembre | 5 Décembre 1827

Métropol. Ignace

à Pise

La saison est toujours orageuse et elle veut, Monseigneur, que je réponde encore d' Ancône à la lettre que V. É. m'a fait l'honneur de m'écrire en date de 14|26. Nul bâtiment ni grand ni petit n'aborde dans ce port depuis que j'y suis. Et je prends conséquemment patience de ce relâche pour donner des soins tout particuliers à la grande affaire de nos jeunes gens et des orphelins qui sont dans l'étranger. J'en ai trouvé ici une vingtaine, et j' ai pu les établir dans une école élémentaire qui se trouvera sous les auspices de l'Église, du Gouverneur de la confrérie et sous l'enseignement de deux maîtres grecs assez capables, d'un maître de langue italienne et d'arithmétique, et d'un maître de calligraphie et de dessin. J'ai donné pour cela de la Caisse des orphelins 300 colonnates, et j'ai promis à la caisse de la Con-

[1] ΔΙΕΕ, τόμ. 12 (1957), σ. 167-169.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

frérie des secours plus considérables à mesure que j'aurai la preuve matérielle du progrès de l'école d'Ancône. D'autre part, nos compatriotes nous aident dans cette œuvre de bien. S.A. le P. Caratza envoie 5000 francs à la Caisse des orphelins, et les négociants grecs de Livourne, pour le moment 8000. Ceux de Vienne ne resteront pas en arrière. Et nos amis de Livourne que feront-ils? Je leur écris aujourd'hui puisque j'en ai le temps et je prie V.É. de ne pas permettre que mes vœux soient froidement accueillis.

J'ai pris note des observations que V.É. fait quant aux bonnes dispositions de M. Mospinniotti et à son temps je les utiliserai.

Je m'arrête ici pour ne pas laisser partir la poste.

239

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ.)

Ἰω. Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον (σχέδιον)

Ancône 26 Novembre | 8 Décembre 1827

Au Métropolitaine Ignace

à Pise

La présente arrivera à V.É. par deux jeunes Grecs dont l'un, Jean Papadopoulos, est d'Arta et a conséquemment des titres à votre bienveillance paternelle, et l'autre, Michel Hatzi-Parisi, est de Smyrne. Le dernier est arraché non seulement à la misère, mais à plus d'un danger. Le sieur Papadopoulos fait le voyage aux frais de ses économies, l'autre à ceux de la caisse des orphelins. L'un et l'autre recevront de la dite caisse, à compter du 1er Décembre N.S. 60 francs par mois. Le premier semble avoir une véritable vocation pour les sciences. Mais pour s'y essayer, il a besoin avant tout de savoir mieux sa propre langue, et d'apprendre au moins le français. Le second s'est engagé formellement vis-à-vis de moi d'apprendre un métier, et de se délasser des fatigues de son apprantissage en se donnant la capacité de bien lire et écrire sa propre langue et de faire les premières opérations de l'arithmétique.

Si V.É. trouve moyen de les placer utilement à Pise, je préfère pour le moment qu'ils y restent. Ils peuvent apprendre à meilleur marché ce qu'il faut pour passer peut être avec plus d'utilité, au printemps à l'hiver prochain, à Génève ou ailleurs. Je joins ici l'ordre pour M.M. les Frères Heutich. Mr Mostras n'aura qu'à les leur envoyer, et ils leur feront parvenir exactement par tiers(?) ou autrement les 60 francs que chacun de ces jeunes gens doit toucher chaque mois. Vous jugerez, Monsr,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

dans quel métier Michel pourra s'exercer. Mais je vous supplie de le destiner à un de ceux qui sont de la première nécessité. Papadopoulos pourra le soir lui donner des leçons dans notre langue et dans les éléments de mathématiques.

J'aurai soin à son temps sur les informations que V.É. me fera l'honneur de me transmettre, de munir l'un et l'autre de ces élèves des directions et des lettres, qui leur seront nécessaires pour se rendre à Genève, en France ou ailleurs. Ce qu'il importe pour le moment, c'est de faire veiller sur eux, afin de connaître autant que possible leur caractère moral.

240

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν. Ζ΄, 6)

Λιβόρνῳ 30 Νοεμβρίου 1827

Εἶναι πασίδηλον, ὅτι αἱ δειναὶ περιστάσεις τοῦ γένους μας ἐπέφεραν καὶ μεγίστην φθορὰν εἰς τὴν χρηματικὴν κατάστασιν τῶν πανταχόσε ὁμογενῶν μας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὅμως φαίνονται καλλιώτεροι οἱ ἐν Εὐρώπῃ σήμερον εὑρισκόμενοι. Αὐτοί, αὐτόπται τῶν γενναίων συνδρομῶν, τὰς ὁποίας μὲ ἀπαραδειγμάτιστον ἐνθουσιασμὸν φιλανθρωπίας ἐπρόσφεραν οἱ περὶ αὐτοὺς χριστιανοὶ Εὐρωπαῖοι εἰς βοήθειαν τοῦ γένους μας, δὲν ὑποφέρουν, βέβαια, νὰ μείνουν ἀδιάφοροι θεαταὶ τῶν δυστυχημάτων τῶν ἰδίων των συναδελφῶν, καὶ μάλιστα ὅσων ἔτι εὑρίσκονται εἰς χεῖρας τῶν Ἀγαρηνῶν, ὑποφέροντες ὅσα φαίνονται ἀνυπόφορα καὶ κινδυνεύοντες νὰ στερηθοῦν μὲ τὴν ζωὴν καὶ αὐτὴν τὴν ἱεράν μας θρησκείαν.

Ταῦτα καλῶς γνωρίζοντες καὶ οἱ ἐν Λιβόρνῳ κατοικοῦντες ὁμογενεῖς, ἀπεφάσισαν νὰ συνδράμουν, ὅσον αἱ δυνάμεις των συγχωροῦν, εἰς βοήθειαν τῶν ρηθέντων δυστυχῶν συναδελφῶν των, ὅσων δηλαδὴ εὑρίσκονται ἔτι εἰς αἰχμαλωσίαν χωρὶς ἐλπίδα ἐλευθερώσεως, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων μέσων· καί, μόλον ὅτι ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν ἐδῶ ὁμογενῶν δὲν ὑπόσχεται μέγα ἀποτέλεσμα τοῦ σκοποῦ τούτου, παρακινοῦνται εἰς αὐτὸν μὲ μόνην τὴν ἐλπίδα, ὅτι καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ὁμογενεῖς τῶν διαφόρων πόλεων τῆς Εὐρώπης θέλουν προθυμοποιηθῆ νὰ συνδράμουν εἰς ἐκπλήρωσιν τούτου τοῦ ἱεροῦ χρέους, καὶ οὕτω νὰ γένῃ τὸ ἐλπιζόμενον καλὸν ἀποτέλεσμα. Ἐσυμφώνησαν λοιπὸν οἱ ὑπογεγραμμένοι τὴν ἀκόλουθον ἐτήσιον συνδρομήν: ἤγουν,

Α΄ Ἡ συνδρομὴ αὕτη διορίζεται διὰ τοὺς ἐμπόρους γενικῶς εἰς πέτζας δέκα ἀσημένιας διὰ καθέναν· ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν αὐτοπροαιρέτως θέλουν νὰ συνδράμουν μὲ ἀνωτέραν ποσότητα τῆς ρηθείσης, δύνανται νὰ τὸ ἀκολουθήσουν δι' ὅσον προαιροῦνται· κάθε ἄλλος ὁμογενής, ὁποίου ἐπαγγέλματος ἤθελεν εἶναι, ἠμπορεῖ νὰ ὑπογράψῃ καὶ νὰ προσφέρῃ ὅσον φανερώσῃ εἰς τὴν ὑπογραφήν του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Β΄ Ἡ πληρωμὴ τῶν ὅσων συναχθοῦν ἀπὸ τὴν παροῦσαν συνδρομὴν θέλει γένει εἰς χεῖρας τῶν κυρίων Παναγιώτη Πάλη, Χριστοδούλου Δεσπότη, Φραγκούλη Ροδοκανάκη καὶ Παντιᾶ Ροδοκανάκη, οἵτινες μετὰ τὴν σύναξιν θέλουν σκέπτονται τὸν τρόπον τῆς καλλιωτέρας καὶ ἀσφαλεστέρας μεταχειρίσεως τῶν αὐτῶν χρημάτων, διὰ τὸ ὁποῖον ἀπὸ σήμερον τοῖς δίδεται ἀπὸ τοὺς συνδρομητὰς κάθε ἐξουσία.

Εἰς ἔνδειξιν δὲ τῶν ρηθέντων ὑπογράφονται:

Εὐστάθιος Μοσπινιώτης	*διὰ*	*πέτζες*	*ἑκατὸν*	*100*
Παναγιώτης Πάλης	»	»	*πεντήκοντα*	*50*
Δημήτριος Γιαλιᾶς	»	»	»	*50*
Χριστόδουλος Δεσπότης	»	»	»	*50*
Φραγκούλης Ροδοκανάκης	»	»	*δέκα*	*10*
Παντιᾶς Ροδοκανάκης	»	»	»	*10*
Ἰωάννης Γιάμαρης	»	»	»	*10*
Νικ. Τεπεγκιώζης	»	»	»	*10*
Ροδοκανάκης Ζωρζῆς	»	»	»	*10*
Ματθαῖος Μαυροκορδᾶτος	»	»	»	*10*
Μανουὴλ Παντ. Ροδοκανάκης	»	»	»	*10*
Λουκᾶς Ροδοκανάκης	»	»	»	*10*
Μανουὴλ Πετροκόκκινος	»	»	»	*10*
Μανουὴλ Ράλλης	»	»	»	*10*
Ζαννῆς Σκυλίτζης	»	»	»	*10*
Ζωρζῆς Πετροκόκκινος	»	»	»	*10*
Γεώργιος Ἀργυρόπουλος	»	»	*πενῆντα*	*50*
Ραλλοῦ Ἀργυροπούλου	»	»	»	*50*
Ἑλένη Ἀργυροπούλου	»	»	*εἰκοσιτέσσαρας*	*24*
Μιχαὴλ Γαλάτης	»	»	*δέκα*	*10*
Μιχαὴλ Ροδοκανάκης	»	»	»	*10*
Κωνσταντῖνος Πατρινὸς	»	»	*δέκα πέντε*	*15*
Στέφ. Δημ. Μαυροκορδᾶτος	»	»	*δέκα*	*10*
Κωνστ. Διαμαντόπουλος	»	»	»	*10*
Σταῦρος Καστρηνούσιος	»	»	*πέντε*	*5*
Ἐμμανουὴλ Μιστανὲς	»	»	*δέκα*	*10*
Γεώργιος Κεττέμπεζης	»	»	»	*10*
Ἀργύρης Βρετοῦ	»	»	*πέντε*	*5*
Χ. Ραζῆς	»	»	*δώδεκα*	*12*
Μιχ. Δέλτα	»	»	*δέκα*	*10*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Νικόλαος Εὐθυμίδης	*διὰ*	*πέτζες*	*δέκα*	*10*
Μαργαρίτα Πατρινοῦ	»	»	*δεκαπέντε*	*15*
Ἄννα Πατρινοῦ	»	»	*δέκα*	*10*
Μαρία Πατρινοῦ	»	»	»	*10*
Ἰωάνν. Ἀργυρ. Βρετὸς	»	»	*πέντε*	*5*
Ἑλένη Ἀργύρη	»	»	*τρεῖς*	*3*
Ἰωάνν. Ἀργυρ. Βρετοῦ	»	»	*δέκα*	*10*
Μαργαρίτα Ἀργ. Μπέτζου	»	»	»	*10*
Δημήτριος Μελιγκὸς	»	»	*πέντε*	*5*
Κωνστ. Ἀργυρόπουλος	»	»	*δέκα*	*10*
Ἰωακεὶμ Βαλαμόντες	»	»	»	*10*
Εὐγένιος Καΐρης	»	»	»	*10*
Πασχάλης Δημάδης ὁ Ψάλτης	»	»	»	*10*
Χριστόδουλος Δαβαρούκας Κανδηλάπτης	»		*πέντε*	*5*
Ἰωάννης Θεοχάρης	»	»	*δέκα*	*10*
Maddalena Carnucci	»	»	*τρία*	*3*
Νικ. Χ. Παράσχη	»	»	*δέκα*	*10*
Γεώργ. Μεξίζης	»	»	»	*10*
Γεώργ. Σπάθας καὶ υἱὸς	»	»	»	*10*
Γεώργιος Μπητούνης	»	»	*δέκα*	*10*
Ἀσημίνα Σπανοῦ	»	»	*πέντε*	*5*
Νικόλ. Βεργώτης	»	»	»	*5*
Ἡ πριγκιπέσσα Ἑλένη Καρατζᾶ	»	»	*ἑκατὸν*	*100*

Ἀγγελικὴ Πάλη προσφέρει εἰς δῶρον ποίημά της, τὄνομα «αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τῶν Ψαρῶν».

Παναγιώτης Πάλης τὸν τύπον σωμάτων χιλίων ἐξ ἰδίας του δαπάνης.

Ἀντών. ποτὲ Ἰωάνν. Ρίζου	*διὰ*	*πέτζες*	*τέσσαρες*	*4*
Δημήτριος Λαγὸς	»	»	*δέκα*	*10*
Δημήτριος Κυριτζίδης	»	»	»	*10*

Δι' ὀρδιν. καὶ λογαρ. τοῦ ἐξοχωτάτου κυρίου κόντε Μοτζενίγου ὑπογράφομεν ἡμεῖς οἱ ἀδελφ. Παπάζογλου διὰ πέτζες διακόσιες εἰς ἀσήμι διὰ μόνον τὸν τρεχούμενον χρόνον 1827, πληρωνόμενες αὐτὲς ἐξ ἡμισείας εἰς τοὺς ἐρχομ. Φεβρουάρ. καὶ Ἰούλιον μῆνας· ἐννοώντας ἡ ἐξοχότης του νὰ ἔχῃ νὰ δουλεύσῃ ἡ παρὸν συνδρομὴ εἰς μόνον τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν αἰχμαλώτων τοῦ γένους μας. Λέγομεν ἀδελφοὶ Παπάζογλοι διὰ λογαριασμὸν διὰ τὸν ἄνω τρέχοντα χρόνον πέτζ. πενῆντα 50

Ἡ βαρωνέσσα Ἐλισάβετ Μεϊτάνη διὰ μόνον τὸν παρόντα χρόνον 1827 100

Ὁ Γ. Μεϊτάνης διὰ πέτζες τριάντα 30

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Φραντζεσκόνια τριακόσια ἐμετρήθησαν παρὰ τοῦ κυρίου Ἀλδ. Βάλσερ εἰς πληρωμὴν ἐγγράφου διαταγῆς τοῦ ἐξοχωτάτου κυρίου Γενεράλ Ὄστερμανν, σταλθεῖσα καὶ ἀφιερωθεῖσα παρὰ τοῦ ἐν Πίσῃ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ἰγνατίου. Franc. 300

Φράγκα χίλια διακόσια μᾶς ἐμβάσθησαν παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου κόμιτος κυρίου Ἰωάννου Καποδίστρια φράγκ. 1200

Ὁ Μητροπολίτης Ἰγνάτιος	*διὰ*	*πέτζες*	*ἑκατὸν*	*100*
Ὁ Δημήτριος Μόστρας	»	»	*εἴκοσι*	*20*
Ἡ Βασιλικὴ Δ. Μόστρα	»	»	»	*20*
Δημήτρω Νάστου, Σουλιώτισσα	»	»	*δύο*	*2*
Χριστόφορος Ἀνδρέου	»	»	*εἴκοσι*	*20*
Ὁ πρίγκιψ Μιχαὴλ Σοῦτζος	»	»	*πενῆντα*	*50*
Θεόδωρος Χριστοδούλου Μανούσης	»	»	*δέκα*	*10*
Μακάριος ἱερεὺς Βασιλάκης	»	»	»	*10*
Παντιᾶς Ράλλης	»	»	»	*10*
Ι. Κ.	*φραντζεσκόνια*		*δέκα Francesc.*	*10*

241

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 335, ἀρ. 7)

Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν.

Κύριε Κόμι.

Ἔλαβον ἀσμένως τὰ ἀπὸ 13/25 καὶ 23 Νοεμβρίου γράμματά σας καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτοῖς. Οἱ ἐν Λιβούρνῳ ὁμογενεῖς εἶχον σκοπὸν κάτι νὰ κάμωσι καὶ πρὶν τοὺς γράψετε, πλήν, ἀσύμφωνοι καὶ αὐτοί, ὡς ὅλοι οἱ ἄλλοι Γραικοί, δὲν ἠμποροῦν τίποτε νὰ ἀποφασίσωσι χωρὶς φιλονικίαν καὶ χωρὶς νὰ προηγηθῶσιν ὅσα συμβαίνουν εἰς ὑποθέσεις πραγματοποιουμένας ἄνευ προηγουμένων νόμων ἢ παλαιῶν συνθηκῶν. Ὡς τόσον, τὸ πρᾶγμα θέλει γενεῖ ὡς τὸ ἐπιθυμεῖτε, καὶ μείνατε κατὰ τοῦτο ἥσυχος.

Σᾶς ἐγκλείω γράμμα τοῦ αὐταδέλφου σας, καὶ ὅσα ἄλλα ἔλαβα ἐγώ, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ δυσάρεστα, εἶναι ἄξια τῆς προσοχῆς σας. Θέλετε εὑρεῖ ἐν τῷ παρόντι μου καὶ τὴν ἀπόκρισίν μου πρὸς τὸν Μαυρομιχάλην, τὴν ὁποίαν καὶ θέλετε ἐγχειρίσει, ὅταν φθάσετε, σὺν Θεῷ, ἐκεῖ. Τὰ πράγματα εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ὡς τὰ περιγράφει. Μ' ὅλον τοῦτο, ὅταν κατευοδωθῆτε εἰς τὸν τόπον, ὅλοι θέλουν ζητήσει νὰ σᾶς κερδίσωσιν. Ἀντίστασιν κατ' ἀρχὰς κανεὶς δὲν θέλει κάμει, καὶ ἄν, ὠφελούμενος ἀπὸ αὐτὴν τὴν πρώτην των διάθεσιν, ἠμπορέσετε νὰ τοὺς βάλετε εἰς τάξιν καὶ νὰ τοὺς κινήσετε εἰς τὸ καλὸν καὶ εἰς τὴν δούλευσιν τῆς Πατρίδος, τοῦτο εἶναι συμφέρον καὶ ἔργον εὐχῆς. Ἂν δὲ εὑρεθῶσι δύστροποι, καὶ ἰδῆτε, ὅτι προφανῶς ταράττουν τὰ πράγματα καὶ θέλουν νὰ διαιωνίσωσι τὴν ἀναρχίαν καὶ νὰ ὠφελῶνται, τότε, τραβώντας εἰς τὸ μέρος σας ὅσους γνωρίσετε τιμίους καὶ καλοὺς πατριώτας, ἠμπο-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρεῖτε καὶ μὲ τὴν δύναμιν νὰ τοὺς καθησυχάσετε, διότι εἰς τοιαύτας περιστάσεις μισὰ μέτρα δὲν εἶναι συγχωρημένα οὔτε ὠφέλιμα. Ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ λάβῃ ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις τελείους τακτικοὺς στρατιώτας, τὸ γράφουν καὶ ἄλλοι, καὶ εἶναι, ὡς θέλετε ἰδεῖ, καὶ ἡ γνώμη τοῦ δόκτορος Γκός, ἀλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ κάμετε νὰ τὸ ζητήσωσιν ἄλλοι νὰ προβληθῇ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, καὶ νὰ φανῇ ἐθνικόν, καὶ ὄχι ἰδικόν σας ἔργον.

Σᾶς ἐνθυμίζω, ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, τοὺς ὁποίους θέλουν νὰ ἐπιδείξωσιν ὡς ἀνεπιδέκτους τάξεως καὶ διορθώσεως, ἦσαν μαζί μας ἄλλοτε εἰς τὴν Ἁγίαν Μαύραν, καὶ ἀπληρώτως ἐφέρθησαν τόσον καλὰ καὶ τόσον ἔκτακτα, ὥστε, ὅταν ἦλθαν οἱ Γάλλοι, ἐθαύμασαν τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν, καὶ ἐζήτησαν νὰ κρατήσωσι καὶ αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς. Ἂν τώρα ἔγιναν κακοί, τοὺς ἔκαμαν κακοὺς ἡ κακὴ διοίκησις, αἱ φατρίαι καὶ αἱ ραδιουργίαι ὅσων ἠθέλησαν νὰ λάβωσι τὴν ἀρχὴν μὲ παράνομα καὶ ἀνόσια μέσα. Ὅταν ἡ Ἐξοχότης σας παρρησιασθῆτε, ἐπειδὴ ἔχουν καὶ ὑπόληψιν εἰς τὸ ὑποκείμενόν σας, ἐλπίζω νὰ εὕρετε, ἂν ὄχι ὅλους, τοὐλάχιστον πολλοὺς ἐξ αὐτῶν καλούς, καὶ σᾶς προλαμβάνω νὰ μὲ δώσετε προσοχὴν εἰς τὰ λεγόμενα πρὸ τῆς δοκιμῆς. Τὰ χρήματα ἴσως τὰ ἀγαποῦν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν τὸ βλέπω ἔγκλημα, διότι οἱ κατὰ καιρὸν διοικήσαντες τὴν Ἑλλάδα δὲν ἠθέλησαν, μετὰ θάνατον τοῦ Μάρκου Μπότζαρη καὶ ἄλλων τοιούτων θυσιασθέντων ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, νὰ λάβωσι πρόνοιαν διὰ τὰ ὀρφανὰ καὶ χήρας γυναῖκάς των, μ' ὅλον ὅτι περὶ τούτου τοὺς ἔγραψα πολλάκις. Τοὺς ἔλειπαν τὰ μέσα· ἔστω. Ἂς ἔδιδαν γῆν, ἂς ἐδιόριζαν ἓν ἐτήσιον, ἀνάλογον τῶν ἐκδουλεύσεων τοιούτων ἐνδόξων ἀνδρῶν. καὶ ἂς εἶχαν νὰ λαμβάνωσιν ἐν καιρῷ, ὅταν ἡ Διοίκησις εἶχε χρήματα. Δὲν ἠθέλησαν τίποτε νὰ κάμωσι, δὲν ἠξεύρω διατί, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον δικαιολογοῦν τὴν φιλοχρηματίαν τῶν στρατιωτῶν, διότι δουλεύουν πατρίδα, ἥτις δὲν ἠξεύρει καὶ δὲν θέλει νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς ἐκδουλεύσεις καὶ νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς ἀξίους ἀνταμοιβῆς. Ἔπειτα, βλέπω, ὅτι τίποτε δὲν ἄφησεν ὁ Μᾶρκος Μπότζαρης, οὔτε ὁ Καραϊσκάκης. Ὅσοι ἅρπαξαν, εἶναι ὅσοι δὲν δουλεύουν καὶ δὲν ἔχουν ἄλλο προτέρημα, εἰμὴ τὴν ἁρπαγήν, καὶ μὲ τοῦτο δίδουν αἰτίαν νὰ κατηγορῶνται οἱ πολλῶν ἐπαίνων μάλιστα ἄξιοι. Ἐλπίζω, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐγνώρισαν μὲ τὸν καιρὸν καὶ ἀπὸ τὰς πράξεις των τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς κακούς, καὶ ἂν ἡ Ἐξοχότης σας λάβετε ὑπομονὴν νὰ ἐξετάσετε μὲ προσοχὴν τὴν κοινὴν γνώμην, ἐλπίζω, ὅτι δὲν θέλετε ἀπατηθῆ εἰς τὴν ἐκλογήν σας, καὶ ὅτι θέλετε εὕρει ἀνθρώπους νὰ σᾶς δουλεύσωσι μὲ τιμιότητα καὶ πίστιν.

Αἱ ἁρπαγαὶ καὶ καταχρήσεις τῶν θαλασσινῶν μας ἔβλαψαν τὴν ὑπόληψιν τοῦ Ἔθνους καὶ μᾶς ἐπροξένησαν πολλοὺς ἐχθρούς. Πλήν, τοῦτο τὸ κακὸν τὸ κάμνει ἡ Εὐρώπη, διότι ἔκλεισεν ὅλους τοὺς λιμένας, τοὺς ἐμπόδισε τὸ μικρὸν ἐμπόριον, μὲ τὸ ὁποῖον ἔζων, καὶ τοὺς ἐβίασε νὰ γενῶσι λῃσταὶ καὶ ἄδικοι. Μ' ὅλον τοῦτο, ἡ διόρθωσις εἶναι εὐκολωτάτη, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὸ κάμετε ἡ Ἐξοχότης σας, ὅταν φθάσετε κάτω, καὶ ὄχι οἱ ξένοι. Ὅταν γενῇ νόμος νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ εἶναι εἰς τὴν θάλασσαν κανὲν πλοῖον χωρὶς τὴν ἐγγύησιν τῆς νήσου, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει τὸ πλοῖον, νὰ τοὺς ἐμποδισθῇ νὰ ἐξετάζωσι τὰ ἐμπορικὰ εὐρω-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

παϊκὰ πλοῖα μὲ ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι τὸ φόρτωμά των, τότε ἡ θαλασσοπλοΐα μένει ἐλευθέρα, καὶ οὔτε δύναμις θαλάσσιος ξένη χρειάζεται, διὰ νὰ ὑπερασπίζεται τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον, οὔτε αἰτία νὰ παραπονεθῶσι τοὺς μένει. Ὅσα πλοῖα μόνον εἶναι διωρισμένα ἀπὸ τὴν Διοίκησιν διὰ τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν φρουρίων, εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ δοθῇ τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάζωσι τὰ εὐρωπαϊκὰ πλοῖα, καὶ ἂν ἔχωσι πολεμεφόδια καὶ τροφὰς διὰ τοὺς ἐχθρούς, τότε μόνον νὰ τὰ συντροφεύωσιν εἰς τὸ διωρισμένον περὶ λειῶν κριτήριον. Ἄλλως πως, νὰ μὴ ἔχωσιν ἄδειαν νὰ ἐνοχλῶσι κανὲν ἐμπορικὸν εὐρωπαϊκὸν πλοῖον. Οὕτω πως, παύει τὸ κακόν, εὐχαριστεῖται ἡ Εὐρώπη καὶ θέλει σᾶς γνωρίζει τὴν δούλευσιν, ἥτις εἶναι μεγάλη καὶ οὐσιώδης. Ἂν οἱ νησιῶται δὲν θελήσωσι νὰ παύσωσι τὸ δίκαιον καὶ ὠφέλιμον εἰς τὴν Πατρίδα πρόβλημά σας (τὸ ὁποῖον δὲν ἐλπίζω), ἡ ξένη δύναμις θέλει τοὺς βιάσει καὶ θέλει τοὺς ὑποχρεώσει νὰ ἀποδεχθῶσιν, ὅσα διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον ἀποφασίσετε.

Δὲν ἠξεύρω ἕως ποῦ φθάνουν αἱ καταχρήσεις τῆς ἐπὶ τῶν λειῶν ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας τὰς πράξεις καταδικάζουν δημοσίως οἱ τρεῖς ναύαρχοι. Ὅτι ἔγιναν ἀδικίαι, δὲν ἀμφιβάλλω. Πλὴν εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲν ἔγιναν ἀδικίαι χωρὶς παραδείγματα. Ὡς ἐφέρθησαν εἰς τὸ περὶ λειῶν κεφάλαιον οἱ Ἄγγλοι εἰς τὴν Μάλταν, οἱ Γάλλοι ἔπειτα ἀπὸ τὸν διακηρυχθέντα παρὰ τοῦ Ναπολέοντος ἀποκλεισμὸν ὅλης τῆς Στερεᾶς Εὐρώπης καὶ οἱ Ρῶσοι εἰς τοὺς Κορφούς, οὕτω πως νομίζω, ὅτι ἐφέρθη καὶ ἡ ἰδική μας ἐπιτροπή. Πλήν, ὅ,τι εἰς τοὺς δυνατοὺς φαίνεται νόμιμον καὶ δίκαιον, εἰς τοὺς ἀδυνάτους εἶναι παρανομία, καὶ εἶναι ἔνοχοι οἱ ἰδικοί μας, διότι δὲν ἐννοοῦν τὴν ἀδυναμίαν των καὶ ἠθέλησαν νὰ μιμηθῶσιν ὅσους μὲ τὴν δύναμιν σκεπάζουν καὶ δικαιολογοῦν τὸ φέρσιμόν των. Ἐνθυμοῦμαι τὸν Κρόκην εἰς τὴν ἐπιστασίαν τῶν λειῶν εἰς Κορφούς. Ἐστάθη Ἀριστείδης τῆς Ρωσίας. Τὸν διεδέχθη ὁ Γρέκ, καὶ τοῦτος δικαιότατος. Ὅταν δὲ ἐπ' ἐσχάτων διωρίσθησαν Λέλες, Καλαμαρᾶς καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, καὶ ἔλαβον παράδειγμα τοὺς Ἄγγλους, ἔκαμαν καὶ αὐτοὶ ὅσας ἀδικίας ἔβλεπαν εἰς τοὺς ἄλλους καὶ ὅ,τι σήμερον κατηγορεῖται εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ νομίζεται ὡς ἀνόμημα. Ὡς τόσον, πάλιν λέγω, ὅτι οἱ ἀδύνατοι πρέπει νὰ ἔχωσι γνῶσιν καὶ νὰ μὴ θέλωσι νὰ μιμῶνται, ὡς οἱ πίθηκοι, τοὺς δυνατούς, διότι ὅ,τι εἶναι εἰς τοὺς ἰσχυροὺς νόμιμον καὶ δίκαιον, εἰς τοὺς ἀδυνάτους εἶναι ἄδικον καὶ παρανομία.

Ὁ Αὐστριακὸς Παρατηρητὴς ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀποβάσεως τῶν ἡμετέρων εἰς Χίον καὶ τῆς ἐπιτυχίας, ἀλλά, προσθέτει, ὅτι τὸ φρούριον δὲν ἔπεσεν ἀκόμη.

Τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μᾶς εἶναι ἄγνωστα. Ἂν οἱ πρέσβεις εἶναι ἀκόμη ἐκεῖ, εἶναι ἄδηλον. Ὁ πόλεμος εἶναι κηρυγμένος ἀπὸ μέρους τῆς Πόρτας. Ἂν ἠμπορέσωσι νὰ τὴν καταπείσωσιν, ὡς τὸ ἐπιθυμοῦν καὶ ἀγωνίζονται, τότε θέλουν ἐμβῇ εἰς ὁμιλίαν περὶ συμβιβασμοῦ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, εἰδὲ μή, θέλουν βιασθῇ καὶ ἄλλοι νὰ δεχθῶσι τὴν πρόκλησιν καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλωσι, καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς ἂς κάμῃ ὅ,τι μᾶς εἶναι συμφέρον.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν· ἐμετανοήσαμεν ὅλοι, διατί νὰ μὴ σᾶς συντροφεύσωμεν

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μέχρι Ἀγκῶνος. Ἀλλ' ἐγὼ ἐνόμισα, ὅτι θέλετε ἀναχωρήσει ὀγλήγορα καὶ ἔκρινα τὸ ταξίδιόν μας περιττόν. Ἂν τὸ ἠξεύραμεν, ἠθέλαμεν σταθῆ κοντά σας μὲ εὐχαρίστησιν, καὶ ἤθελε μετριασθῆ καὶ ἡ στενοχωρία σας. Μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Νοεμβρίου 30 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

242

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 11)

Κύριε Κόμι.

Ἔλαβον τὰ ἀπὸ 20 καὶ 21 Νοεμβρίου γράμματά σας, ὁμοῦ καὶ τὰ ἔγκλειστα τῶν Κορφῶν. Πανταχόθεν γράφουν, ὅτι ἄρχισαν πάλιν νὰ γίνωνται ὁμιλίαι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μεταξὺ τῆς Πόρτας καὶ τῶν πρέσβεων, καὶ νομίζουν, ὅτι θέλουν ἀποδεχθῆ τὰ προβλήματά των. Μόνον ἀπὸ Ὀδησσοῦ γράφουν μὲ τὸν προχθεσινὸν ταχυδρόμον τὰ ἐναντία. Ἀλλά, πιθανὸν νὰ δίδωσι τὰς τοιαύτας εἰδήσεις δι' ἐμπορικὰ τέλη. Ἔλαβον καὶ ἄλλα γράμματα ἀπὸ Κορφῶν καὶ Ζακύνθου, ἀλλὰ παλαιότερα καὶ δὲν περιέχουν ἄξιόν τι τῆς περιεργείας σας. Οἱ δύο μαθηταὶ ἦλθαν· ὁ εἷς ἠμπορεῖ εὐθὺς ν' ἀκολουθήσῃ τὰ στοιχεῖα μαθηματικῆς καὶ νὰ ἀρχίσῃ καὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, ὁ ἄλλος πρέπει νὰ μάθῃ ὀλίγον τὴν γλῶσσάν του καὶ τὰ γαλλικά, καὶ ἔπειτα, τὸν ἐρχόμενον χρόνον, νὰ περάσωσιν εἰς Γενεύην. Τὰ ἑξῆντα φράγκα ἀνὰ μῆνα εἶναι δέκα φραντζεσκόνια. Δίδουν ὀκτὼ διὰ τροφήν, κατοικίαν καὶ πλυτικά, περισσεύουν δύο διὰ μικρὰ ἔξοδα. Ἀλλὰ οἱ ἀρχάριοι ἔχουν χρείαν διδασκάλων, ἀλλέως χάνουν ματαίως τὸν καιρόν. Θέλει τοὺς χρειασθῆ καὶ φόρεμα. Ὥστε, διὰ τὴν Πίσαν τὸ ὀλιγώτερον, μὲ οἰκονομίαν, πρέπει νὰ εἶναι δεκαπέντε φραντζεσκόνια τὸν μῆνα. Εἰς τὴν Γενεύην, ἔτι μᾶλλον, δὲν ἠμποροῦν μαθηταὶ μὲ ἑξῆντα φράγκα νὰ οἰκονομήσωσιν ὅλα των τὰ ἔξοδα· καὶ ἐπάνω εἰς τοῦτο πάρετε μέτρα. Δὲν ἐπερίσσευσε τίποτε ἀπὸ τὰ εἴκοσι τάλλαρα τῶν ἐξόδων, διότι τοὺς ἔστειλαν μὲ τὴν πόσταν μέχρι Βονωνίας· ἔπρεπε νὰ τοὺς προβλέψωσι βετουρῖνον, καὶ τότε ἐπερίσσευαν.

Σᾶς ἐσύστησα τὸν Πολυζωΐδην, ἔχει ὑγιᾶ νοῦν, καλὰς ἀρχάς, ἱκανὰς γνώσεις καὶ ἠξεύρει καὶ γλώσσας, ὥστε τελειοποιούμενος θέλει σταθῆ χρήσιμος εἰς τὴν Πατρίδα· ἂν καὶ τὸ φέρσιμόν του ἐστάθη καλὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς θέλετε τὸ μάθει ἐκεῖ φθάνοντες, εἶναι δίκαιον νὰ τὸν προτιμήσητε ἀπὸ ἄλλους. Εἶναι, προσέτι, ἀναγκαῖον εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ συσταθῶσι σχολεῖα, καὶ νὰ μὴν ἔρχωνται εἰς τὴν Εὐρώπην νέοι χωρὶς γλώσσας καὶ χωρὶς νὰ ἔχωσιν ἡλικίαν καὶ κρίσιν νοός, ὥστε νὰ ἀποφύγωσι τὰ κακὰ τῆς Εὐρώπης. Μὲ τὴν δοκιμήν, γνωρίζω, ὅτι ὅσοι ἦλθαν εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπροπαρασκεύαστοι, ἢ τίποτε δὲν ἔμαθαν ἢ ἔμαθαν ὀλίγα πράγματα μὲ βλάβην εἰς τὰ ἤθη των, ὥστε εἰς τὴν πατρίδα των θέλουν σταθῆ ἐπιβλαβεῖς καὶ ὄχι ὠφέλιμοι. Ἡ συνδρομὴ προχωρεῖ εἰς Λιβοῦρνον. Θέλουν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

κάμει καὶ οἱ Ρῶσοι τὸ χρέος των. Ὡμίλησα μὲ τὴν κυρίαν Svertchkoff καὶ μὲ ἄλλας κυρίας, καὶ ἔχουν πολὺν ζῆλον, χαριζόμεναι μάλιστα εἰς τὸ ὑποκείμενόν σας, καὶ θέλουσι νὰ σᾶς εὐχαριστήσωσι.

Εὔχομαι νὰ μὴ σᾶς εὕρῃ τὸ παρόν μου εἰς Ἀγκῶνα, ἀλλὰ νὰ τὸ λάβετε εἰς τὴν Αἴγιναν, διότι ἡ παρουσία σας εἰς τὴν Πατρίδα ἔγινεν ἀναγκαιοτάτη, ὡς τὸ γνωρίζετε, καὶ εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ μάθω, ὅτι ἐφθάσατε εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Δεκεμβρίου 9/21 ἐκ Πεισῶν[1].

243

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ.)

Ἰω. Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον (σχέδιον)

Ancône 14/26 Décembre 1827

Au Métropolitain Ignace

A Pise

Au moment que je recevais la lettre de V.É. du 9/21 on signalait un bâtiment de guerre à la distance de 30 milles. Peu de temps après, un vent très favorable l'a fait arriver dans le port, et c'est une corvette Anglaise. Le Consul m'a fait dire qu' elle vient de Corfou, qu'elle est à ma disposition et que le Capitaine va donner à la quarantaine les lettres dont il est porteur. Si la poste part avant que j'aie reçu des notions plus positives, contentez-vous, Monseigneur, de cette nouvelle préalable. Dans le cas contraire, j' ajouterais d' un mot le plus que je saurai.

J' en viens aux deux élèves entretênus aux frais de la Caisse des orphelins. Je me suis peut-être mal expliqué quand au plus jeune Hatzi Parisi. Nous sommes convenus avec lui que c'est à devenir un ouvrier et non un homme de lettres qu' il doit vouer son temps et son application. Le Sieur Papadopoulos doit lui donner des leçons de grec, et pour ce qui est de l' italien et du français, il les apprendra par pratique et conme il pourra. Il n'est non plus de mon intention de sortir de cet arrangement, et je n'ai sortirai pas. Je ne vois non plus pourquoi il penserait Genève. Est-ce qu' à Pise il n' y a pas d' atelier où il puisse travailler et s'instruire?

Quant à la pension, s'il s'agit d'ajouter une couple d'écus par moi, pour chacun, je ne m'y refuserais pas, mais cela ne se fera que lorsque V.É. m'aura donner l'assurance que l'un fait de progrès veritables et que l' autre travaille sérieusement à

[1] ΔΙΕΕ, τ. 12 (1957) σ. 158-9.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

un atelier. Je souligne le mot; et j'insiste sur cette condition, parcequ' à mes yeux elle est de rigueur.

J'ai lu la lettre du jeune médecin, philosophe et publiciste Polyzoïdes. Tant de savoir n'est pas de bon augure. Cependant j'accepte la proposition de V.É. et je la prie de lui faire écrire que si les informations que l'on me donnera de sa conduite en Grèce répondent en tout point aux voeux que je forme, je ferai tout ce qui pourra dépendre du moi pour contribuer à leur prompt accomplissement.

La Caisse des orphelins a reçu et recevra sans doute beaucoup de secours. Mais plus l'humanité et la religion des Chretiens nous donne des ressources pour préserver la nouvelle génération de la Grèce des dangers qui l'euvironne et plus nous devons économiser ces ressources et surtout nous ne pouvons les employer qu' avec la certitude de justifier la confiance dont les bienfaiteurs nous honorent. Ainsi je serai difficile dans l'opinion de beaucoup de monde, mais non aux yeux de V Éminence.

244

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, Φ. 1)[1]

Κύριε Κόμι.

Τὸ παρόν μου θέλει σᾶς σταλθῆ διὰ τοῦ καλοῦ Σπυρίδωνος Βάλβη· εἶναι εὐπατρίδης Μεσολογγίτης. Ὁ πατήρ του, σεβάσμιος ἱερεύς, ἐστάθη μέχρι τέλους εἰς τὸ Μεσολόγγιον, καὶ ἐκπληρώσας τὰ χρέη τοῦ καλοῦ πατριώτου καὶ τοῦ καλοῦ ἱερέως, ἐτελείωσε μὲ τὸν ἀείμνηστον ἐπίσκοπον Ρωγῶν. Οἱ ἀδελφοί του ἐχάθησαν καὶ μερικοὶ τῶν ἀνεψιῶν του ἠχμαλωτίσθησαν. Δύο καλοὶ νέοι ἀνεψιοί του ἐσώθησαν καὶ κατέφυγον εἰς Λιβοῦρνον, καὶ δι' αὐτοὺς σᾶς παρακαλεῖ νὰ διορίσετε τὰ μέσα ἀπὸ τὰ διὰ τὰ ὀρφανὰ διωρισμένα χρήματα διὰ νὰ διδαχθῶσιν ἢ τέχνην ἢ ἐπιστήμην τινὰ καὶ νὰ εὕρωσι πόρον ζωῆς ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν Πατρίδα.

Ὁ ρηθεὶς Βάλβης ἔζη διδάσκων εἰς Λιβοῦρνον νέους Γραικοὺς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἰταλικήν. Τώρα ἀσθενήσας δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ καὶ τοῦτον τὸν πόρον, καὶ ἑπομένως δὲν ἔχει τρόπον νὰ κάμῃ καὶ τὰ ἔξοδα τῶν ἀνεψιῶν του. Ἐπειδὴ ἐδούλευσεν ἀφιλοκερδῶς καὶ μὲ ζῆλον εἰς ὅσας ἀποστολὰς ἐκάμαμεν ἐδῶθεν τόσον ἐγώ, ὅσον καὶ ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ Eynard, καὶ ὑπεδέχθη καὶ πολλοὺς νέους ἀπελευθερωθέντας καὶ τοὺς ἐννοιάσθη ἕως νὰ εὕρωσιν ἄσυλον, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἀνεψιοί του εἶναι καὶ ὀρφανοὶ καὶ Μεσολογγῖται, ἔκρινα τὸ ζήτημά του εὔλογον καὶ τὸ ὑποτάττω εἰς τὴν δικαιοσύνην σας. Μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1827 Δεκεμβρίου 27 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

[1] Εὕρηται ἐσώκλειστον ἐν αἰτήσει Σπυρ. Βάλβη πρὸς Ἰ. Καποδίστριαν ἐκ Λιβόρνου ἀπὸ 18 Ἰανουαρίου 1828.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

245

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 18)

Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν.

Κύριε Κόμι.

Πρὶν λάβω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα γράμμα σας, προλαμβάνω καὶ σᾶς συγχαίρω διὰ τὸ φθάσιμόν σας, τὸ ὁποῖον δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἐστάθη ἡμέρα χαρᾶς καὶ ἑορτῆς.

Τὰ τῆς Εὐρώπης τρέχουν καλῶς καὶ κατὰ θυμόν. Ἂν καὶ αὐτοῦ συμβῇ τάξις, μὲ τὴν φυσικὴν δραστηριότητά σας καὶ μὲ τὴν συνενέργειαν τῶν προὐχόντων ὁμογενῶν μας, ἥτις ἀφεύκτως ἐπιζητεῖται, ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος θέλει εἶναι λαμπρά, καὶ θέλουν τελειώσει τὰ ἑλληνικὰ καλύτερα ἀπὸ ὅ,τι τὰ ἐλπίζαμεν. Τοὺς ὑποτρόφους δύο νέους θέλω στείλει περὶ τὴν ἄνοιξιν εἰς τὴν Γενεύην, διότι ἠμποροῦν νὰ ζήσωσι μὲ τὴν προσθήκην δύο ταλλήρων τὸν μῆνα εἰς τὸν καθένα, ὡς μ' ἔγραψαν ἐκεῖθεν, καὶ προκρίνω τὴν Γενεύην διὰ τὰ ἤθη περισσότερον. Ἐπειδὴ δὲ εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, τὴν θετὴν πατρίδα σας, εἶναι κατὰ τὸ παρὸν πολλοὶ νέοι, καὶ θέλουν ὑπάγει καὶ ἄλλοι, ἂν εὕρετε αὐτοῦ κανέναν ἱερέα προπαρεσκευασμένον καὶ μὲ ἐπιθυμίαν νὰ σπουδάσῃ, στείλατέ τον ὁμοῦ μὲ τὰ ἱερὰ ἄμφια, διὰ νὰ τοὺς λειτουργῇ καὶ νὰ τοὺς διδάσκῃ τὰ τῆς θρησκείας καὶ τὴν ἠθικὴν τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν ὁποίαν θέλει μάθει αὐτὸς ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν Ἑλβετῶν, ἀκούοντας τὰς διδαχάς των· καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν ἠθικὴν δὲν διαφέρομεν, ὑποψία νὰ βλαφθῇ ὁ ἱερεὺς δὲν εἶναι, ἠμπορεῖ δὲ νὰ ὠφεληθῇ καὶ νὰ γενῇ εἰς τὴν ἐπιστροφήν του καλὸς ἱεροκῆρυξ.

Μὲ γράφει ὁ Θείρσιος, ὅτι ὁ Μᾶρκος Αὐρήλιος τῆς Βαυαρίας ἔφερεν ἔμπροσθέν του ὅλους τοὺς ἐκεῖ σπουδάζοντας Γραικούς, ἠρώτησε καὶ ἔμαθε τοῦ καθενὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐνασχόλησιν, καὶ διώρισε νὰ συσταθῇ καὶ εὐκτήριος οἶκος, καὶ ἔφερε καὶ ἱερέα ἀπὸ τὴν Βιέννην, καλὸν ἐκκλησιαστικόν, τὸν ὁποῖον γνωρίζω. Τούτους τοὺς δύο τόπους, τὴν Μουνιχίαν καὶ Γενεύην προτιμῶ, διότι ἐπιθυμῶ, ὁμοῦ μὲ τὴν σπουδήν, νὰ ἔχωσιν οἱ νέοι μας θρησκείαν καὶ ἤθη καλά, ἄλλως πως, μὲ ὅλην των τὴν παιδείαν, θέλουν σταθῇ μᾶλλον ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν Πατρίδα, παρὰ ὠφέλιμοι.

Ὁ αὐθέντης Σοῦτζος, ὅστις σᾶς στέλλει τὸ ἔγκλειστον, παρακαλεῖ νὰ συστήσετε εἰς τὴν Γενεύην καὶ τὸν τρίτον υἱόν του, ὅστις ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν μὲ τοὺς ἄλλους δύο· λέγει, ὅτι θέλει προσπαθήσει νὰ οἰκονομήσῃ αὐτὸς τὰ ἔξοδα. Σᾶς γράφω ὅ,τι μὲ εἶπε, πλήν, γνωρίζοντας τὴν κατάστασίν του, στοχάζομαι, ὅτι θέλει δυσκολευθῆ νὰ οἰκονομήσῃ τοῦ τρίτου υἱοῦ του τὰ ἔξοδα, ὅσον καὶ ἂν εἶναι ὀλίγα. Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

(Ἰανουάριος ἢ Φεβρουάριος 1828)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

246

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 14)

Ἐξοχώτατε.

Ἔμαθον μὲ ἄκραν μου χαρὰν τὸ αἴσιον κατευόδιόν σας εἰς Αἴγιναν καὶ τὴν καλὴν ὑποδοχήν, καὶ σᾶς εὔχομαι ὑγείαν διὰ νὰ διευθύνητε τὰ πράγματα τῆς Πατρίδος κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας καὶ κατὰ τὰς ἐλπίδας τοῦ Γένους. Τὸ φέρσιμον τοῦ Σουλτάνου πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα μᾶς κάμνει νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι θέλομεν ἔχει ὅλους τοὺς ἡγεμόνας ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ μάλιστα ὅταν παύσῃ ἡ πειρατεία, ἥτις πειράζει ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ ἤθελε μᾶς βλάψει, ἂν δὲν ἐγνώριζαν, ὅτι τὸ κακὸν εἶναι προσωρινόν, ὑπ' ἀνάγκης, καὶ ὅτι θέλει διορθωθῆ.

Τὸ ἔγκλειστον εἶναι ἄξιον τῆς προσοχῆς σας. Ἀπὸ ὅσας εἶδα περὶ γεωργικῆς διατάξεις, μοὶ φαίνεται ἡ καλυτέρα. Εἶναι ἐπιτομή, πλὴν δίδει ἀρκετὸν φῶς καὶ προσαρμόζεται εἰς τὴν πατρίδα μας, διότι καὶ ἡ Ἑλλὰς εἶναι σήμερον, ὡς ἦτο ἡ νῆσός της, ὅταν ἐπέρασεν εἰς τὸν βασιλέα τοῦ Τορίνου.

Αἱ ἔξωθεν εἰδήσεις μας εἶναι καλαί, εἴθε καὶ αὐτοῦ νὰ τρέξωσι καλῶς τὰ πράγματά μας, καὶ ἡ Ἑλλὰς θέλει ἀπολαύσει ὅ,τι ἐπιθυμεῖ καὶ ὅ,τι τῆς ἀνήκει διὰ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας θυσίας της.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Φεβρουαρίου 25 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

Τὸ γαλλικὸν ἀντεγράφη ἀπὸ τὸν
υἱὸν τοῦ Μιχάλβοδα Σούτσου.

247

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 12)

Ἐξοχώτατε.

Ἔλαβον διὰ τοῦ καλοῦ αὐταδέλφου σας τὸ ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου/9 Φεβρουαρίου γράμμα σας καὶ ἐχάρην διὰ τὸ αἴσιον κατευόδιόν σας, διὰ τὴν λαμπρὰν ὑποδοχὴν καὶ διὰ τὴν καλὴν ἀρχὴν τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ τέλος ἐλπίζω νὰ εἶναι αἴσιον, διότι βλέπω τὸν ἅγιον Θεὸν προστάτην μας καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις εὐμενεῖς. Τὰ πρὸς τὸν Eynard καὶ Hentsch γράμματά σας ἐστάλησαν ὁμοῦ μὲ τὰς εἰδήσεις, αἵτινες θέλουν τοὺς χαροποιήσει, ὡς καὶ ὅλους τοὺς φιλέλληνας. Ὁ ζῆλος τοῦ Eynard δὲν ἔπαυσε. Τὰ συχνὰ γράμματά σας θέλουν τὸν κρατήσει πάντοτε θερμόν, διότι αἱ ἐκδουλεύσεις του θέλουν εἶναι διὰ πολὺν καιρὸν ἀναγκαῖαι εἰς τὴν πατρίδα μας. Ἐφώναξεν ἡ Εὐρώπη, καὶ μάλιστα οἱ εὐαίσθητοι καὶ φιλέλληνες Γάλλοι καὶ Ἄγγλοι, διατί νὰ συγχωρηθῇ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους νὰ μεταφέ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρωσιν αἰχμαλώτους εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐνέχυρον ἔχετε αὐτοῦ τὸν Ἰμπραήμ. Τὸ κίνημα ἄρχισεν ἀπὸ ξένους, ὠφεληθῆτε λοιπὸν ἀπὸ τὴν καλὴν εὐκαιρίαν ταύτην καὶ κάμετε ὅ,τι δύνασθε, διὰ νὰ βιασθῇ ὁ Σατράπης τῆς Αἰγύπτου νὰ τοὺς ἐπιστρέψῃ ὀπίσω. Τὴν δύναμιν τὴν ἔχουν οἱ σύμμαχοι βασιλεῖς. Ἡ θρησκεία, ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ τιμή των τὸ ἀπαιτοῦν. Τὸ ἀπαιτοῦν καὶ αὐτοὶ οἱ λαοί των. Διατί νὰ μὴ τὸ κάμωσιν; Ὡς τόσον, νὰ μὴ βραδύνῃ τὸ πρᾶγμα, διότι εἶναι ἀδύνατα ὑποκείμενα, καὶ ἄλλοι ἀποθνῄσκουσιν ἀπὸ τὴν κακοπάθειαν, καὶ ἄλλοι βιάζονται νὰ ἀρνηθῶσι τὴν θρησκείαν των, καὶ λάβετε περὶ τούτου μέτρα ἀνάλογα μὲ τὴν ἀνάγκην, ὡς σᾶς ὑπαγορεύει ἡ φρόνησις καὶ ἡ πολυπειρία σας.

Εὔχομαι τοὺς μετὰ τῆς Ἐξοχότητός σας καλῶς ἀγωνιζομένους. Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Μαρτίου 8/20 ἐκ Πεισῶν

Πρ. Οἱ ἐδῶ ὑπότροφοί σας Παπαδόπουλος καὶ Παρίσης μέλλουν νὰ ἀναχωρήσωσι διὰ Γενεύην περὶ τὸν Μάϊον. Ὅθεν, ἐννοιασθῆτε νὰ τοὺς προβλέψετε ἐν καιρῷ τὰ συστατικὰ καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ δρόμου. Ἕως τώρα ἐφάνησαν καὶ οἱ δύο καλοί.[1]

248

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355 ἀρ. 17)

Ἐξοχώτατε.

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 4/16 Μαρτίου γράμμα σας, ὁμοίως καὶ τὰ τοῦ αὐταδέλφου σας μὲ τὰ ἐγκλειόμενα καὶ τὰ ἐξαπέστειλα μὲ τὸν προχθεσινὸν ταχυδρόμον εἰς τὴν Γενεύην, μ' ὅλον ὅτι ὁ καιρὸς ἦτο ὀλίγος καὶ αἱ ἀντιγραφαὶ πολλαί. Ἐπεκαλέσθην διὰ τοῦ Eynard τὴν συνδρομὴν τῶν Κομιτάτων, ἀποδεικνύων τὴν ἀσφάλειαν τοῦ καταστήματος, μὲ τὴν ὑποθήκην καὶ ὑπὸ τὴν ὄψιν σας, καὶ ὅτι χωρὶς νέας θυσίας, ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ μὲ διάφορον δανείζοντες, θέλουν σώσει τὴν Ἑλλάδα καὶ θέλουν τελειώσει εὐτυχῶς τὸ ἔνδοξον ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ φιλανθρωπίαν καὶ χριστιανικὸν χρέος ἐκουσίως ἀπ' ἀρχῆς ἐνηγκαλίσθησαν· καὶ ἐπειδὴ τὸ ὑποκείμενόν σας εἶναι ἀρκετὴ ἐγγύησις, ἐλπίζω, ὅτι ὅλοι θέλουν συντρέξει, καὶ ὅτι θέλετε εὐχαριστηθῆ. Τὰ αὐτὰ ἔγραψα καὶ πρὸς τὸ κεντρικὸν Κομιτᾶτον τῆς Ὁλλάνδας, στείλας τὰ γράμματά μου πρὸς τὸν Παλαιολόγον, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἐμπόριον, καὶ ὄχι πλέον χάρις, καὶ ὁ τόκος ἀρκετός, ἐλπίζω νὰ συντρέξωσιν οἱ καλοὶ Ὁλλανδοὶ περισσότερον ἀπὸ ἄλλους. Καὶ πρὸς τοὺς ἐνταῦθα θέλω κοινολογήσει τὸ πρᾶγμα καὶ θέλω τοὺς ἐνθυμήσει τὰ χρέη των. Τὸ κατάστημα τοῦτο τὸ βλέπω συμφερώτερον, καὶ τὸ μόνον μέσον νὰ σᾶς προβλέψῃ τὰ μέσα, ὅταν λάβετε ὅλα τὰ μέτρα διὰ νὰ λάβῃ ὑπόληψιν, καὶ δώσωσι πίστιν τόσον οἱ ὁμογενεῖς, ὅσον καὶ οἱ ξένοι.

---

[1] ΔΙΕΕ, τ. 12 (1957) σ. 159-60.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐν καιρῷ, ἔρχεται ἡ ὀθωμανικὴ πρεσβεία. Εὑρίσκει ἄνθρωπον, ὅστις ἠξεύρει νὰ ἀποκριθῇ καὶ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ μὲ ὁποιανδήποτε ἤθελε δώσει ἀπόκρισιν. Προσοχή, διὰ νὰ μὴ πειραχθῶσιν οἱ ἀρχιερεῖς φαινόμενοι ὕποπτοι, διότι, ὅπως καὶ ἂν φερθῶσι, θέλουν τοὺς ἔχει ὑπόπτους. Μὲ τὸν Ὀθωμανὸν πρέπει νὰ γενῇ ὅλη ἡ ὁμιλία καὶ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ καταλάβῃ, ὅτι οἱ Γραικοί, ἀφοῦ ἀπολαύσωσιν ὅ,τι δικαίως ζητοῦν, θέλουν χρηματίσει οἱ καλοὶ φίλοι τῆς Τουρκίας καὶ τὸ ἀσφαλέστερον προπύργιόν της. Ἡμέραν παρ' ἡμέραν προσμένει ἡ Εὐρώπη τὸ πέρασμα τοῦ Προύθου ἀπὸ τὸν ρωσικὸν στρατόν. Ὁ πόλεμος ἔγινεν ἄφευκτος, ἔπειτα ἀπὸ τὴν προκήρυξιν τοῦ Σουλτάνου, καὶ εἶναι ρωσικός. Τὸ περὶ Ἑλλάδος κεφάλαιον καὶ ἡ περὶ τούτου συμμαχία εἶναι πρᾶγμα χωριστόν, καὶ ἐλπίζω νὰ μὴ τὸ διαλύσῃ ὁ πόλεμος, διότι ἡ Γαλλία μὲ τὸ σημερινὸν σύστημά της εἶναι πολλὰ δυνατή, φρονεῖ ὀρθὰ καὶ θέλει κάμει μὲ τὸ παράδειγμά της νὰ ἴδωσι τὸ πρᾶγμα καὶ αἱ ἄλλαι Δυνάμεις ὀρθόν, ὥστε, καὶ μὲ τὸν πόλεμον τῆς Ρωσίας, νὰ μὴ ταραχθῇ ἡ εἰρήνη τῆς Εὐρώπης, μάλιστα ὅταν αὐτὸς ὁ πόλεμος ἀποβλέπῃ εἰς τὸ νὰ καταδαμάσῃ τὴν ὀθωμανικὴν ὀφρῦν καὶ νὰ κάμῃ τοὺς Τούρκους νὰ σέβωνται τὴν Εὐρώπην, ὡς τὴν ἐσεβάσθησαν ἔπειτα ἀπὸ τὰς λαμπρὰς νίκας τῆς ἀειμνήστου αὐτοκρατορίσσης Αἰκατερίνης. Ἡ γενναιότης τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, τὴν ὁποίαν διὰ πρώτην φορὰν θέλει γνωρίσει ἡ Εὐρώπη, ἐλπίζω νὰ συντείνῃ διὰ νὰ γενῶσι καλὰ πράγματα καὶ νὰ τελειώσωσι καὶ αἱ τῆς Ἑλλάδος ὑποθέσεις εὐτυχῶς καὶ κατὰ τὰς κοινὰς εὐχὰς καὶ τὴν ἐπιθυμίαν μας.

Ὅσα μέχρι τοῦδε ἐκάματε, τὰ βλέπω καλά, καὶ λίαν καλά. Οὕτω πως εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλει τὰ ἰδεῖ καὶ ἡ Εὐρώπη καὶ θέλει βεβαιωθῇ, ὅτι βοηθοῦσα τοὺς Ἕλληνας καὶ στερεώνουσα τὴν ἀνεξαρτησίαν των θέλει κερδίσει πολλαχῶς, ἐνῷ κάμνει καὶ πρᾶγμα ἄξιον τῆς τιμῆς της, ἄξιον τοῦ χριστιανικοῦ χρέους της καὶ σύμφωνον ὄχι μόνον μὲ μίαν πολιτικὴν προσωρινήν, ἀλλὰ μὲ τὴν παντοτινήν της πολιτικήν. Ἐλπίζω, ὅτι ἔφθασεν αὐτοῦ ὁ αὐτάδελφός σας. Εἰπέτε τον τὰς εὐχὰς καὶ ἀσπασμούς μου. Ἐδούλευσε πολὺ τὴν Πατρίδα, τὴν ἐδούλευσε καλά καὶ ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεώς της. Εἶναι ἀληθὴς Ἰσραηλίτης, διότι δὲν ἐδειλίασε ποτέ, ἀλλ' οὔτε ἐφοβήθη τὰς ἀπειλὰς τῶν ἐχθρῶν της· ὅθεν καὶ ἡ Πατρίς μας πρέπει νὰ τοῦ εἶναι εὐγνώμων.

Σήμερον περνῶ εἰς Λιβοῦρνον διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ θείου Πάσχα, τὴν ὁποίαν σᾶς εὔχομαι μετὰ τῶν περὶ ἐμέ, διὰ νὰ ἑορτάζετε μεθ' ὑγείας καὶ χαρᾶς εἰς ἔτη πολυάριθμα, καὶ μὲ τὴν ἀνάστασιν τῆς Πατρίδος εἰς τὸ τρέχον ἔτος.

Ὁ Μοτσενῖγος εἶναι ἐδῶ πρὸ ἡμερῶν. Εἰς τὰς ὁμιλίας μας τὸν παρεκίνησα νὰ καταβῇ νὰ ζήσῃ εἰς ὅποιον μέρος τῆς Ἑλλάδος ἐγκρίνει, λέγοντάς τον ὅτι, ὅπου καὶ ἂν σταθῇ εἰς τὴν Εὐρώπην, θέλει εἶναι ξένος καὶ εἷς τῶν πολλῶν, ἐνῷ αὐτοῦ, ὅπου καὶ ἂν σταθῇ, θέλει εἶναι ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, καὶ ἐκτὸς τούτου θέλει ἔχει καὶ τόκον ἀπὸ τὰ χρήματά του ὀκτὼ τὰ ἑκατὸν μὲ ὑποθήκην. Δὲν τὸν ἤρεσεν ἡ ὁμιλία μου, ἐπειδὴ εἶναι ἀναθραμμένος εἰς τὴν Εὐρώπην. Μὲ εἶπεν ὅμως, ὅτι εἰς τὴν Εὐρώπην εὐχαριστεῖται νὰ δουλεύσῃ ἐξοδεύοντας τὸ ἐτήσιόν του καὶ δώδεκα χιλιάδας φράγκα ἴδια. Ἡ δὲ σύζυγός του, πρὸς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὴν ὁποίαν ἔγραψε τὸ πρόβλημά μου, ἀπεκρίθη, ὅτι εὐχαρίστως καταβαίνει καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἂν καὶ ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ὅτι στέκει μὲ εὐχαρίστησίν της, ὅσον ἤθελα ἀποφασίσει νὰ σταθῶ. Τὴν κατάστασίν του τὴν παρεχώρησε μὲ τακτικὰ ἔγγραφα εἰς τὴν γυναῖκά του, φοβούμενος, λέγει, μήπως ἄλλοι τὴν ἐνοχλήσωσιν, ἂν ἤθελε τὸν ἀκολουθήσει ὁ θάνατος, καὶ ἐπειδὴ ἐβγῆκεν ἡ Πατρὶς ἔξω, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν εἰς τὸν νοῦν του ἀρχύτερα. Μὲ εἶπεν, ὅτι ἡ γυνή του δὲν εἶχεν εἰμὴ μίαν ἀνεψιὰν πτωχήν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπροίκισε, καὶ ὅτι καλὸν νὰ ἔκαμνε διαθήκην καὶ νὰ ἄφηνε μετὰ θάνατον αὐτὴν τὴν κατάστασιν εἰς τὴν Πατρίδα, καὶ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τῆς τὸ γράψω ἐγώ, βέβαιος ὄντας, ὅτι θέλει μὲ ἀκούσει καὶ τὸ δεχθῆ. Θέλω τὸ γράψει, ὅταν αὐτὸς ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Πατάβιον, διότι τὰ χρηματικὰ μέσα θέλουν δώσει ζωὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ σᾶς τὸ εἰδοποιῶ, διὰ νὰ τοὺς γράφετε κάποτε ὅ,τι ἠμπορεῖ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ἀγαπήσωσι τὴν Πατρίδα.

Εἶμαι περίεργος νὰ μάθω τὰ προβλήματα τῆς Πόρτας. Εἰς παραμονὴν πολέμου μὲ τὴν Ρωσίαν, ἔπρεπε νὰ εἶναι καλά. Νομίζω ὅμως, ὅτι εἶναι τούρκικα, καὶ τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ μὴ ἠμπορῆτε νὰ τὰ ἀκούσητε. Ἂν εἶναι φιρμάνι, ποὺ μόνον εἰς ὑπηκόους στέλλεται, καὶ δὲν εἶναι γράμμα τοῦ Μεγάλου Βεζύρη, ἢ τοῦ Ρεΐζ ἐφένδη· ἂν διευθύνεται ἡ Πόρτα εἰς τὸ Γένος καὶ ὄχι εἰς τὴν Διοίκησιν, ἡ δολιότης εἶναι φανερὰ καὶ ἡ ἀνακωχὴ διὰ νὰ κερδήσωσι καιρὸν καὶ νὰ δείξωσιν εἰς τὴν Εὐρώπην μίαν καλωσύνην, τὴν ὁποίαν οἱ φιλότουρκοι θέλουν ἐγκωμιάσει, ἐνῷ οἱ ἄλλοι θέλουν ἐκτιμήσει τὸ πρᾶγμα, ὡς εἶναι. Ἡ παῦσις τῆς πειρατείας θέλει εὐχαριστήσει πολὺ τὴν Εὐρώπην. Τὸ ἐκήρυξε διὰ σάλπιγγος, καὶ εἶμαι βέβαιος εἰς τὰ καλὰ ἀποτελέσματα καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν ὑπόληψιν, τὴν ὁποίαν θέλουν συλλάβει διὰ τὸ ὑποκείμενόν σας, καὶ διότι ἦτο τὸ πρᾶγμα δύσκολον καὶ διότι ἔγινε μὲ ταχύτητα· καὶ τὸ μὲν ἐμπόριον θέλει εὐχαριστηθῆ, αἱ δὲ Διοικήσεις δὲν θέλουν ὑποφέρει πλέον ἔξοδα διὰ νὰ κυνηγῶσι τοὺς πειρατάς, καὶ θέλουν σᾶς γνωρίσει τὴν χάριν.

Ὁ Σάχης τῆς Περσίας δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν πραγματείαν τῆς εἰρήνης, παρακινηθείς, λέγουν, ἀπὸ ἕνα τῶν υἱῶν του, ἐπιθυμοῦντα τὸν θρόνον, καὶ ἀπὸ τὴν Πόρταν. Ὁ ἀρχιστράτηγος, χωρὶς νὰ ζητήσῃ προσταγήν, ἤρχισε τὰς πολεμικὰς πράξεις, καὶ φοβηθεὶς ὁ Πέρσης ἐδέχθη, λέγουν, ὅλα, ὥστε θέλει μείνει ἡ Ρωσία ἐλευθέρα, καὶ δὲν θέλει διαμερισθῆ ἡ δύναμίς της καὶ ἡ προσοχή της εἰς δύο μέρη. Τὸν αὐτοκράτορα τὸν προσμένουν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅταν ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος πέραν τοῦ Δουνάβεως· μία μάχη φθάνει νὰ διασκεδάσῃ τὸ περίφημον τακτικὸν στράτευμα τοῦ Σουλτάνου. Ἀτάκτως οἱ Τοῦρκοι πολεμοῦντες, ὄπισθεν τῶν τοίχων, ἦσαν δυνανώτεροι. Μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Μαρτίου 23/Ἀπριλίου 4 ἐκ Πεισῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

249

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 15)

Ἐξοχώτατε.

Χθὲς ἔλαβον διὰ τοῦ πρίγκιπος Γαλερίου τὸ ἀπὸ 26 Φεβρουαρίου/9 Μαρτίου γράμμα σας καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῷ.

Τὰ ἔγκλειστα ἐστάλθησαν πρὸς τὸν καλὸν Eynard διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔγραψα καὶ ἐγὼ τὰ εἰκότα. Ἡ ὑπόληψις, τὴν ὁποίαν δικαίως ὅλοι ἔχουν εἰς τὸ ὑποκείμενόν σας, θέλει εὐκολύνει τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐλπίζω πολλοὶ νὰ συντρέξωσι, καὶ νὰ ἐπιτύχετε τοῦ σκοποῦ σας. Ὡς τόσον, εἶναι τὰ διαστήματα μακρὰ καὶ χρειάζεται καὶ καιρὸς διὰ νὰ γνωρίσωσιν οἱ ἄνθρωποι τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ ἀποφασίσωσι νὰ δώσωσι τὰ χρήματά των. Ἡ μετὰ τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν συστηθησομένη νέα Διοίκησις ἐλπίζω νὰ συντείνῃ πολὺ καὶ νὰ εὐκολύνῃ τοῦτο τὸ δάνειον, διότι ὅλοι προσμένουν νὰ μάθωσι πῶς θέλουν φερθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν ταύτην οἱ Ἕλληνες· ἂν θέλουν δεχθῇ τὰς συμβουλάς σας καὶ ἂν ἡ νέα Διοίκησις συστηθῇ εἰς τρόπον, ὥστε νὰ εἶναι μόνιμος, νὰ φανῇ ἀρεστὴ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ εἶναι συμφέρουσα καὶ κατάλληλος εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τοῦ Ἔθνους. Πρὶν φθάσετε, δὲν ἠξεύρω πῶς ἐφέροντο καὶ πῶς διοίκησαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἠξεύρω, ὅτι ὅλες οἱ ἀναφορὲς ἦσαν κατά, ὥστε μεταξὺ τῶν ξένων μένει ἀκόμα πρόβλημα, ἂν εἶναι δεκτικοὶ οἱ Γραικοὶ διοικήσεως, καὶ ἂν θέλετε ἠμπορέσει νὰ ἐπιτύχετε τοῦ σκοποῦ σας. Τοῦτο δὲν τὸ γράφω, διὰ νὰ τὸ ἠξεύρετε ἡ Ἐξοχότης σας, ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ τὸ μάθωσιν οἱ ἰσχύοντες ὁμογενεῖς μας καὶ νὰ βεβαιωθῶσιν, ὅτι ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος κρέμαται ἀπὸ τὸ εἰς τὸ ἑξῆς φέρσιμόν των καὶ ἀπὸ τὴν ὑπακοήν των εἰς τοὺς νόμους. Ὁ ρωσικὸς πόλεμος μὲ τὴν Τουρκίαν δὲν πιστεύω νὰ πειράξῃ τὰ ἑλληνικὰ πράγματα, διότι δὲν τὸν ἐλπίζω μακρινόν, οὔτε θέλει δοθῇ καιρὸς διὰ νὰ γενῇ μεταβολὴ εἰς τὴν Εὐρώπην. Τὸ ἀγέρωχον τοῦ Σουλτάνου εἰς τὴν πρώτην μάχην θέλει ταπεινωθῇ, καὶ συμβιβαζομένων τῶν ρωσικῶν, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα τελειώνουν καλῶς, διότι ἡ Τουρκία ταπεινωμένη θέλει δεχθῇ ὅ,τι σήμερον ἀποβάλλει, καὶ εἴθε! Ὅσα ἔγιναν μέχρι τοῦδε, τὰ βλέπω καλά, καὶ εὔχομαι καὶ εἰς τὸ ἑξῆς οὕτω πως νὰ τρέξωσι τὰ πράγματά μας. Σᾶς εὔχομαι ὑγείαν. Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν. Μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Ἀπριλίου 9/21 ἐκ Πεισῶν

250

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 16)

Ἐξοχώτατε.

Σήμερον ἔλαβον τὰ ἔγκλειστα παρὰ τοῦ Κυρίου Eynard καὶ σᾶς τὰ ἐξαποστέλλω εὐ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θὺς διὰ Κορφῶν μὲ τὸν ταχυδρόμον, τὰ δὲ ἴσα αὐτῶν διὰ τοῦ Ἀγκῶνος, ὥστε νὰ λάβητε ἀρχύτερα, ὅσον δύναται, ὡς ἀναγκαῖα. Ἀξιέπαινος εἶναι ὁ ζῆλος τοῦ ἀνδρὸς τούτου· ἐστάθη εὐεργέτης τῆς πατρίδος μας, καὶ τοῦ χρεωστοῦμεν εὐγνωμοσύνην. Ὁ φιλόσοφος βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας ἐπρόλαβε τὸ ζήτημά σας καὶ εἶμαι εὔελπις, ὅτι θέλει σᾶς στείλει καὶ ὅσους τοῦ ζητήσετε ἀξιωματικούς. Τοιοῦτοι ἡγεμόνες κάμνουν τιμὴν καὶ εἰς τοὺς θρόνους καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ εἶναι τῷ ὄντι δῶρον τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν. Μὲ ἀνυπομονησίαν προσμένω νὰ μάθω τὰς πράξεις τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἥτις ὑπὸ τὴν ὄψιν σας ἐλπίζω νὰ κάμῃ τιμὴν εἰς τὸ Γένος καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν Εὐρώπην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μόνην ἐλπίζεται καὶ χρηματικὴ συνδρομή, καθ' ἕνα τρόπον ἢ κατ' ἄλλον, καὶ προστασία. Τῆς Ρωσίας ὁ πόλεμος δὲν θέλει πειράξει, ἐλπίζω εἰς τὸν Θεόν, τὰ πράγματά μας, οὔτε θέλει διαλύσει τὴν ὑπὲρ ἡμῶν τριπλῆν συμμαχίαν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας, καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην θέλει σταθῇ ὠφέλιμος, διότι θέλει συντείνει εἰς τὸ νὰ σέβωνται οἱ Τοῦρκοι, δαμασθέντες, τὰς χριστιανικὰς Δυνάμεις καὶ τὸ ἐμπόριόν των, καὶ θέλουν τελειώσει καὶ τὰ ἡμέτερα συντομώτερα καὶ ἐπωφελέστερα. Οὕτω πως βλέπω τὰ πράγματα, καὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ γίνουν καὶ ἀλλέως, ὅταν δὲν εἶναι σκοποὶ κατακτήσεων. Διότι τοιοῦτος πόλεμος, ἄνευ σκοποῦ κατακτήσεων, εἶναι δούλευσις εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἡ Εὐρώπη, ἀντὶ νὰ ταραχθῇ, θέλει εὐαρεστηθῇ καὶ θέλουν συντρέξει αἱ Δυνάμεις εἰς ἕνα καὶ μόνον σκοπόν: εἰς τὸ νὰ διατηρηθῇ μεταξύ των εἰρήνη, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμοῦν ἐξ ἴσου καὶ αἱ Διοικήσεις καὶ οἱ λαοί.

Εἴδησις θετικὴ τοῦ ἀπεράσματος τοῦ Προύθου δὲν εἶναι ἀκόμη. Ὁ πόλεμος θεωρεῖται ἀπ' ὅλους ὡς ἄφευκτος. Ὁ αὐτοκράτωρ ἔρχεται εἰς τὸ στρατόπεδον προσωπικῶς, καὶ ἡ αὐτοκρατόρισσα θέλει τὸν ἀκολουθήσει κατόπιν καὶ θέλει σταθῇ, λέγουν, εἰς τὴν Ὀδησσόν. Εὔχομαι διὰ τὴν Ἐξοχότητά σας καὶ ὅλους τοὺς καλῶς ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνιζομένους.

Σᾶς ἐπεύχομαι ὑγείαν καὶ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Ἀπριλίου 13/25 ἐκ Πεισῶν

251

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ΄, 58)

Χαῖρε.

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 7 Μαΐου γράμμα σου ὁμοῦ καὶ τὰ ἔγκλειστα, καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόκρισις, τὴν ὁποίαν στεῖλε διὰ τοῦ πλοίου, καὶ ὁ πλοίαρχος, ἂν, ξεφορτώνοντας εἰς τὸ Δραγαμέστον, ἐπιστρέφῃ εἰς Ὕδραν ἢ Αἴγιναν, τὴν ἐγχειρίζεται πρὸς τὸν Κυβερνήτην. Εἰ δὲ καὶ μένει εἰς τὰ νερὰ Ναυπάκτου, ἂς τὴν ἐγχειρίσῃ πρὸς τὸν στρατηγὸν Church, ὅστις εἶναι εἰς ἀλληλογραφίαν μὲ τὸν Κόμιτα, καὶ στέλλει ἀσφαλῶς τὰ γράμματα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τὰ νέα μας ἀπὸ τὰ βόρεια μέρη εἶναι διὰ τὸν πόλεμον· δὲν ἐξηγοῦν ὅμως τὴν ἀργοπορίαν τοῦ περάσματος, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ αἴνιγμα ὀγλήγορα θέλει ἐξηγηθῆ. Μένω

Εὐχέτης ἐν Χριστῷ
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Ἀπριλίου 30 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

Ὁ σὸς Δ. Μόστρας σὲ ἀσπάζεται ἀδελφικῶς.

Ἀ Monsieur
Monsieur Constantin Marinoglou
Ἀ Ancône

252

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 13)

Ἐξοχώτατε.

Ἔλαβον ἀσμένως τὸ ἀπὸ 14/26 Ἀπριλίου γράμμα σας καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ δηλώσει τῆς εὐκταιοτάτης μοι ἀγαθῆς σας ὑγείας, τὴν ὁποίαν ἐπεύχομαι νὰ σᾶς χαρίζῃ ὁ ἅγιος Θεὸς διὰ πάντοτε ἀδιάπτωτον.

Ἐκοινολόγησα τὰ γραφόμενα καὶ πρὸς τὸν Eynard, παρουσιάζοντάς τον μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν ἐνάργειαν τὴν ἀνάγκην τῶν χρημάτων καὶ παρακινώντας τον, ὁμοῦ καὶ τοὺς φιλέλληνας φίλους του, διὰ νὰ λάβωσι μέτρα ταχείας βοηθείας, καὶ ὄχι τὰ ἀπὸ τὸ δάνειον, τὰ ὁποῖα ἐπιδέχονται ἀργοπορίαν, ἐνῷ αἱ ἀνάγκαι τῆς Ἑλλάδος εἶναι τόσον μεγάλαι καὶ δὲν ἐπιδέχονται μάκρος καιροῦ. Ἔκκεντρος εἶναι ἡ Χίος καὶ τὸ κίνημα ἔγινε μὲ μικρὰ μέσα, ὥστε ἡ ἀποτυχία δὲν ἦτο ἀπροσδόκητος. Μ᾽ ὅλον τοῦτο, μᾶς ἐλύπησεν ὅλους, διότι πειράζει καὶ εἰς τὴν ὑπόληψιν.

Ὁ Μεχμὲτ Ἀλῆς εἶναι Τοῦρκος. Πλήν, κατ᾽ ἀρχάς, ἐπεθύμει νὰ εὐδοκιμήσωσιν οἱ Γραικοί, καὶ νὰ ἀσχολῆται μὲ αὐτοὺς ὁ Σουλτάνος. Οἱ καλοὶ Εὐρωπαῖοι τὸν ἐσυμβούλευσαν νὰ κάμῃ ὅσα ἔκαμεν. Ἂν τώρα τὸν ὁμιλοῦν ἄλλως πως, δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ τοὺς ἀκούσῃ, διότι, ἀφοῦ ἔκαμε τόσας θυσίας, τὸ νὰ παροργίσῃ τώρα τὸν Σουλτάνον, δὲν τὸ κρίνει συμφέρον του, καὶ τὸ κακὸν τῆς Αἰγύπτου δὲν θέλει παύσει, ἐν ὅσῳ αἱ συμμαχικαὶ Δυνάμεις δὲν λάβωσι μέτρα δραστικώτερα. Ἡ Γαλλία εἶναι εὐδιάθετος. Ἂν καὶ ἡ Ἀγγλία συμφωνήσῃ, εὔκολα σᾶς ἐλευθερώνουν ἀπὸ ἓν κακὸν πολλὰ πειρακτικόν, διότι τὸ νὰ στέκῃ αὐτοῦ ὁ Ἰμπραὴμ πασᾶς καὶ νὰ θερίζῃ ὅσα σπέρνουν ἄλλοι, εἶναι δυστύχημα μέγιστον καὶ ἐμποδίζει τὸ νὰ ἀναλάβῃ ἡ Πελοπόννησος καὶ νὰ τρέφωνται τὰ λείψανα τῶν κατοίκων της ἀπὸ τοὺς κόπους των. Ὁ ἅγιος Θεὸς ἂς τοὺς φωτίσῃ νὰ κάμωσιν ἀνάλογόν τι τῆς δυνάμεώς των καὶ τῆς ὑποσχέσεώς των εἰς τὴν Εὐρώπην. Οἱ ἐν Εὐρώπῃ ὁμογενεῖς δὲν εἶναι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εὐδιάθετοι εἰς τὸ νὰ δώσωσι, καὶ τὸ γνωρίζετε, διότι οἱ πλουσιώτεροι εἶναι κτηματικοὶ καὶ ἔχουν πατρίδα τὸν τόπον, ὅπου κατοικοῦν καὶ ὄχι τὴν Ἑλλάδα. Τὸ κοινὸν γράμμα δὲν φθάνει νὰ τοὺς κεντήσῃ· ἂν ὅμως γράψετε ἰδιαιτέρως εἰς τὰς πόλεις, ὅπου κατοικοῦν, καὶ μοὶ στείλετε τὰ γράμματά σας, θέλω ἐξοδεύσει καὶ ἐγὼ ὅλην τὴν ρητορικήν μου, καὶ ἐλπίζω οὕτω πως κάτι νὰ συντρέξωσιν εἰς τὴν Χρηματικὴν τοῦ Γένους Τράπεζαν καὶ νὰ προφθασθῶσιν αἱ χρεῖαί σας, ἕως οὗ δώσῃ ὁ ἅγιος Θεὸς πόρον ἄλλοθεν. Γράφουν ἀπὸ Κορφούς, ὅτι ὁ περαμὸς τοῦ υἱοῦ τοῦ Ρούμελη εἰς Δέλβινον ἐπροξένησε φόβον εἰς τοὺς Ἀλβανίτας, καὶ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ, ἀναχωρήσας, ἔπιασε τὰ φρούρια τοῦ Παλέρμου καὶ Ἁγίων Τεσσαράκοντα, καὶ ὅτι ἐσυμφώνησε μὲ τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἐναντιωθῶσιν εἰς τὰ κινήματα τοῦ Ρεσὶτ καὶ εἰς τὰς προσταγὰς τοῦ Σουλτάνου. Εἶναι φίλος μας παλαιός. Ἂς τὸν γράψῃ ὁ κύριος Βιάρος κανὲν γράμμα, ἂν ἔχῃ μαζί του γνωριμίαν, καὶ ἂς τὸν δοθῶσί τινα πολεμεφόδια, ἂν γενῇ ρῆξις μὲ τὸν Ρούμελην. Ἠξεύρω, ὅτι σᾶς λείπουν τὰ μέσα, πλὴν μικρὰ θυσία εἶναι ἀναγκαία, διότι κρατεῖται ὁ Ρούμελης ἀργός, καὶ ἐνεργεῖ ὁ Church ἀκωλύτως τὰ σχέδιά του. Ἤθελα τὸν γράψει ἐγὼ ἐδῶθεν, ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἤμουν φίλος τοῦ πατρός του, πλὴν γράμμα ξηρὸν εἰς τοὺς Ἀλβανίτας εἶναι ἄχρηστον, καὶ διὰ τοῦτο οἰκονομήσατέ το αὐτόθεν, καὶ γνωρίζετε, μὴ ἀμφιβάλλοντες, ὅτι μικρὰ θυσία ἠμπορεῖ νὰ προξενήσῃ εἰς τὰ πράγματά μας μεγάλην ὠφέλειαν. Καὶ μὲ τὸν σημερινὸν ταχυδρόμον ὁ πόλεμος λέγεται ἄφευκτος. Ἀπὸ τὴν Βλαχίαν ἄρχισαν νὰ φεύγωσιν οἱ ἄρχοντες. Ἀνεχώρησαν οἱ Κόνσολοι, καὶ μόνον οἱ ἐν τοῖς ἀξιώμασι μένουν εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἕτοιμοι καὶ αὐτοὶ νὰ τὸ ἀφήσωσι. Τὸ πέρασμα, διατί ἀργοπορεῖ, δὲν ἠξεύρω. Ὁ κύριος Ribeaupierre, ὅστις ἦτο ἐδῶ κατὰ τὴν δευτέραν Μαΐου νέου, μὲ εἶπεν, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶναι πιθανὸν νὰ ἔγινε τὸ πέρασμα. Ὅπως ὅμως καὶ ἂν γενῇ, ἐλπὶς εἶναι, ὅτι ἡ εἰρήνη τῆς Εὐρώπης δὲν θέλει ταραχθῇ, ἀλλ' οὔτε θέλει λάβει μεταβολὴν ἡ περὶ Ἑλλάδος συνθήκη τῶν συμμάχων Βασιλέων. Ὁ ἅγιος Θεὸς ἂς κάμῃ τὸ συμφερώτερον. Μὴ ζητᾶτε ἁγίους εἰς τὴν δούλευσιν, διότι δὲν εὑρίσκονται οὔτε εἰς τὴν Εὐρώπην. Εἶδον τοὺς Γάλλους εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τοὺς Ρώσους εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ γνωρίζω, ὅτι εἰς καιρὸν πολέμου αἱ καταχρήσεις εἶναι ἄφευκτοι. Φθάνει νὰ εἶναι δραστήριοι ἄνθρωποι, νὰ ἐνεργῶσι κατὰ γράμμα τὰς προσταγάς σας, καί, ἂν ὠφεληθῶσι καὶ κάτι, ἂς μὴ σᾶς κακοφαίνεται. Ἀλλ' ὑποφέρετε, εὐχαριστούμενοι εἰς τὸ ὀλιγώτερον, ἐπειδὴ ὁμοίους σας νὰ εὕρετε εἶναι ἀδύνατον.

Ὁ Μιχάλβοδας ἡτοίμασε τοὺς υἱούς του καὶ περιμένει τὰ συστατικά σας γράμματα. Τὰ παιδιά του δὲν διαφέρουν ἀπὸ ὀρφανά, διότι ἡ πτωχεία των εἶναι ἀπερίγραπτος. Τὸν λυποῦνται ὅλοι οἱ ἐνταῦθα Ρῶσοι, καὶ ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἔγραψαν πρὸς τοὺς οἰκείους των διὰ νὰ τὸν γενῇ κανὲν ἐτήσιον. Κατέπεισαν καὶ τὸν Ribeaupierre καὶ τὸν βαρῶνον Puget, καὶ ἔγραψαν καὶ αὐτοὶ περὶ τούτου. Ἐλπὶς εἶναι, ὡς μοὶ εἶπεν ὁ ἴδιος, ὅτι ἂν ἐπιτύχῃ, τότε νὰ κάμῃ αὐτὰ τὰ ἔξοδα, καὶ δὲν θέλει νὰ λάβωσι τὰ παιδιά του ὅ,τι ἠμπορεῖ νὰ δοθῇ εἰς ἄλλους πτωχούς. Ἂν δὲ καὶ τώρα ἀποτύχῃ, τὸ μικρὸν τοῦτο ἔλεος εἶναι δί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

καιον, διότι εἶναι καὶ θῦμα τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἢ καλῶς ἢ κακῶς ἔγινεν, ἀφοῦ τὸ Γένος τὸ ἐδέχθη, ὅσοι ἐσύντειναν δὲν ἠμποροῦν νὰ εἶναι ἔνοχοι.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Ἀπριλίου 30 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

253

(ΑΙΓ. Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 8) [1]

Ἐξοχώτατε.

Σᾶς ἐγκλείω ἐν τῇ παρούσῃ μου τὰ ἑξῆς γράμματα: ἓν τοῦ καλοῦ Eynard, ἕτερον τοῦ Παλαιολόγου ἀπὸ Ἀμστελοδάμου καὶ τρίτον ἑνὸς ὑποκειμένου, τὸ ὁποῖον συσταίνουν γνωστοὶ ἄνδρες ὡς χαρακτῆρος τιμίου. Τὰ τοῦ Eynard, ὄντα ἀνοικτά, ἀνέγνωσα μὲ εὐχαρίστησιν· ἀνέγνωσα ὁμοίως εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὸ περὶ τοῦ δανείου εἰς τὴν Χρηματιστικὴν τῆς Ἑλλάδος Τράπεζαν, καὶ ἔγραψε τόσον καλά, ὥστε ἐλπίζω εἰς καλὴν ἔκβασιν. Γράψατε μόνος εἰς τὰ κομιτᾶτα τῆς Ὁλλάνδας, διότι ἐκεῖ εἶναι χρήματα πολλὰ καὶ μὲ τόκον καλόν, ὡς εἶναι ὁ ἑλληνικός, ἠμποροῦν νὰ δανείσωσιν εὐκόλως, καὶ τώρα μάλιστα, ὅτε ἡ ὕπαρξις τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι πλέον προβληματική, διότι οἱ σύμμαχοι βασιλεῖς ἐπιμένουν εἰς τὴν συνθήκην τῆς 6 Ἰουλίου, καὶ τῆς Ρωσίας ὁ πόλεμος θέλει εὐκολύνει καὶ συντάμει τὴν πραγματείαν των. Εἰς τὰς 7 Μαΐου ἐπέρασαν οἱ Ρῶσοι τὸν Προῦθον, καὶ εἰς τὰς 12 ἐμβῆκαν τρεῖς χιλιάδες ἱππεῖς τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἐνῷ ἄλλο ἱππικὸν ἐπῆρε τὸν δρόμον τοῦ Ἴστρου, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ κάθε κίνημα τῶν Τούρκων εἰς τὴν Βλαχίαν. Ὁ αὐθέντης τῆς Μολδαβίας ἔγινεν αἰχμάλωτος. Ὁ τῆς Βλαχίας λέγεται, ὅτι ἀπέρασεν εἰς τὴν Αὐστρίαν, καὶ παρ' ἄλλων, ὅτι καὶ αὐτὸς ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν Κοζάκων εἰς τὰ σύνορα τῆς Τρανσυλβανίας. Ποτὲ ἡ Ρωσία δὲν εἶχε τόσην δύναμιν, καὶ ποτὲ ἡ Τουρκία δὲν ἦτον ἀδύνατος, ὡς τώρα. Εἰς τοὺς ὑστερινοὺς δύο πολέμους της ἤμουν ἐν τοῖς πράγμασι καὶ ἠξεύρω τί ἔτρεξαν. Ἤ, ἐν ᾧ γράφω, ἐδέχθη ὁ Σουλτάνος ὅλα τὰ δίκαια προβλήματα τῆς Ρωσίας, τὰ ὁποῖα καὶ ἡ Εὐρώπη γνωρίζει δίκαια καὶ τὸν πόλεμον νόμιμον, ἢ ἐντὸς ὀλίγου θέλετε ἀκούσει τοὺς Ρώσους εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Εὐρωπαϊκὴν σύγχυσιν μὴ ὑποπτεύετε. Ἡ μετριοφροσύνη τοῦ αὐτοκράτορος, ἡ μεγάλη του δύναμις, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῶν Τούρκων ἡ ἀχρειότης καὶ ἀδυναμία δὲν συγχωροῦν νὰ γίνῃ ἀπὸ μέρους τῆς Εὐρώπης κανὲν κίνημα. Ἀλλ' εἶναι ἐλπὶς νὰ τελειώσῃ ὁ ρωσικὸς οὗτος πόλεμος, ὡς καὶ ὁ κατὰ τῆς Περσίας, καὶ νὰ τελειώσῃ μὲ τιμὴν καὶ ὄφελος τῆς Εὐρώπης ὅλης καὶ ἐντὸς ὀλίγου. Εἴθε! Καὶ τὰ ἰδικά μας, φυσικά, καλὴν ἔκβασιν θέλουν λάβει, ὅταν τὸ ἀγέρωχον τῆς Τουρκίας δαμασθῇ.

---

[1] ΔΙΕΕ, τ. 12 (1958), σ. 169-170.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐπιθυμῶ νὰ μανθάνω συνεχέστερον τὰ αὐτόσε τρέχοντα, διὰ νὰ μὴν εὑρίσκωσι καιρὸν οἱ ἐχθροὶ νὰ διασπείρωσιν εἰς τὴν Εὐρώπην ψευδεῖς καὶ κακὰς εἰδήσεις. Εὔχομαι τὸν κύριον Βιάρον καὶ τοὺς καλῶς ὑπὲρ Πατρίδος δουλεύοντας καὶ κοπιῶντας.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Μαΐου 21 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν.

254

(ΑΚΣ, Φ. 15)

Ὑψηλότατε.

Ἰδοὺ καὶ ἕτερος πατήρ, ὁ κύριος Στραβοπόδης, εἷς τῶν πρώτων τῆς Ζακύνθου, φέρων τὸν υἱόν του εἰς Γενεύην διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀνατροφήν του εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἥτις φαίνεται, ὅτι θέλει χρησιμεύσει εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὡς ἄλλοτε αἱ Ἀθῆναι, εἰς τὸν καλὸν καιρὸν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν ᾧ τὸν ἔδωκα αἰτίαν μὲ τὸ παρόν μου διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν πολύτιμον γνωριμίαν σας, λαμβάνω καὶ ἐγὼ ἀφορμὴν νὰ ἀνακαλέσω ἐμαυτὸν καὶ τοὺς περὶ ἐμὲ εἰς τὴν μνήμην σας καὶ νὰ σᾶς βεβαιώσω, ὅτι σᾶς ἐνθυμούμεθα καὶ σᾶς εὐχόμεθα αἰσίαν διατριβὴν εἰς Γενεύην καὶ καλὴν ἐπιστροφήν, μὲ τὴν ἐπιτυχίαν ὅσων ἐλπίζετε, καὶ ὅσων ἐπιθυμοῦμεν ὅλοι κοινῶς.

Τὰ νέα πανταχόθεν καλά, καὶ ἂς τὰ κάμῃ ὁ ἅγιος Θεὸς καλύτερα.

1828 Μαΐου 21 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος[1]

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *A son Altesse Monseigneur le Prince*

Michel Soutzo e.c., e.c.

à Genève

255

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ′, 58)

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους Ἐπιτρόπους τῆς ἐν Λιβούρνῳ ἐκκλησίας.

Κύριοι.

Σᾶς ἐγκλείω ὅσα γράμματα ἔλαβον ἀπὸ τὴν Διοίκησιν τῆς πατρίδος μας διὰ νὰ τὰ κοινολογήσετε πρὸς τὸ Γένος μὲ τὰς ἐγκαρδίους εὐχάς μου, καὶ ἔπειτα νὰ μὲ τὰ ἐπιστρέ-

[1] Ἀκολουθεῖ σημείωσις ἰδιόχειρος τῆς Ρωξάνης, συζύγου Μ. Σούτσου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ψετε, καὶ νὰ σκεφθῆτε διὰ νὰ γενῇ κάτι τι ἄξιον τῆς ἀνάγκης τῆς Πατρίδος καὶ ἄξιον τῆς μικρᾶς ἀποικίας σας, ἥτις πάντοτε ἔκαμε τὸ χρέος της καὶ ἐβοήθησε τὸ Γένος, καθ' ὅσον τὸ ἐσυγχώρησεν ἡ δύναμίς της. Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ ἐπισφραγίσῃ τὸν πατριωτικὸν ζῆλόν της μὲ τὴν τελευταίαν ταύτην προσφοράν. Καὶ δωρεὰν δέχεται ἡ Πατρίς, καὶ τὸ δάνειον ὁμοίως εἰς τὴν Χρηματιστικήν της Τράπεζαν τὸ δέχεται ὡς δωρεὰν εἰς τὴν παροῦσαν ἀνάγκην της, καὶ ὅ,τι προαιρεῖται καθεὶς νὰ δώσῃ, ἂς τὸ δώσῃ ὡς θέλει. Σᾶς βεβαιώνω, ὅτι ἡ ἀνάγκη τῆς Πατρίδος εἶναι προσωρινή, καὶ δι' ὀλίγον ἀκόμη καιρόν, διότι ἡ χρηματιστικὴ βοήθεια τῶν συμμάχων βασιλέων εἶναι βεβαία, πλὴν ἔχει ὅλας τὰς ἀργοπορίας, ὅσαι ἀκολουθοῦν, ὅτε πρέπει νὰ συντρέξωσι πολλοὶ εἰς μίαν δουλειάν, καὶ ὅτι ὅσοι δανείσωσι, θέλουν λάβει τὰ χρήματά των μετὰ τοῦ τόκου εἰς τὸ τέλος τοῦ χρόνου, ἂν τὰ ζητήσωσιν. Ἐγγύησις ἱκανὴ εἶναι ἡ τιμιότης τοῦ Κυβερνήτου καὶ ἡ καλή του διοίκησις, ἥτις καὶ τὰ ἀπὸ Εὐρώπης χρήματα θέλει οἰκονομήσει καλῶς, καὶ τὰς προσόδους τῆς Ἑλλάδος θέλει αὐξήσει, καὶ εἰς τὰ ἔξοδα θέλει λάβει μέτρα, διὰ νὰ μὴ εἰσχωρήσωσιν εἰς τὸ ἑξῆς καταχρήσεις· ὥστε εἶναι ἐλπὶς νὰ εὑρεθῇ ἡ Πατρὶς ἐντὸς ὀλίγου ὑπὸ τοιοῦτον ἀρχηγόν, καὶ μὲ τὴν ξένην βοήθειαν, εἰς κατάστασιν νὰ οἰκονομῇ εἰς τὸ ἑξῆς τὰς χρείας της καὶ εὐχαριστήσῃ καὶ τοὺς δανειστάς της, τοὺς ὁποίους νομίζει καὶ θέλει νομίζει διὰ πάντοτε εὐεργέτας. Ἐπικαλούμενος καὶ αὖθις τὸν εὐγενῆ πατριωτικὸν ζῆλόν σας, μένω

Εὐχέτης σας ἐν Χριστῷ
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος[1]

1828 Μαΐου 27 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

256

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 21)

Ἐξοχώτατε.

Ὁ συσταθεὶς ἀπὸ μέρους σας Βασίλειος Γούστης, ἰατρευθείς, ἐπιστρέφει εἰς τὴν δούλευσιν τῆς Πατρίδος. Ἡ Ἰταλία, κατωτέρα καὶ εἰς ἄλλα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βακῆ δὲν ἔχει καλὸν χειροῦργον, καὶ διὰ μεγάλας ἐργασίας δὲν εἶναι εἰ μὴ ἡ Γαλλία. Εἰς τὸν Γούστην ἔδειξαν οἱ φιλέλληνες φιλοξενίαν καὶ προθυμίαν εἰς τὰς χρείας του· ἂς εὐγνωμονῇ ἰδιαιτέρως, καὶ οἱ λοιποὶ Ἕλληνες δὶ ὅσην βοήθειαν ἔλαβον ἀπὸ τὸ εὐγενὲς τῶν Γάλλων ἔθνος.

Τὸν συσταίνω εἰς τὴν εὔνοιάν σας, εὔελπις ὢν, ὅτι σᾶς γνωρίζει τὴν εὐεργεσίαν καὶ τὴν χάριν, καὶ ὅτι θέλει σᾶς δουλεύσει μὲ τιμὴν καὶ ζῆλον, ὅπου καὶ ἂν ἠθέλατε τὸν διορίσει. Μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Μαΐου 28 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

[1] Ἀντίγραφον Π. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ, ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς ἐν Λιβόρνῳ Ἑλλην. Κοινότητος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

257

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 20)

Ἐξοχώτατε.

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 4/16 Μαΐου γράμμα σας καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῷ.

Ἔγραψα ἀμέσως εἰς Λιβοῦρνον, κοινολογώντας εἰς τοὺς ὁμογενεῖς τὸ ζήτημά σας καὶ χθὲς ἔλαβον μερικὰς καλὰς ἀποκρίσεις. Ἐπειδὴ ὅμως θέλει μεσολαβήσει ἀργοπορία, ἕως οὗ νὰ συμφωνήσωσι καὶ ἕως οὗ νὰ συναχθῇ ἡ ποσότης, ὁποὺ θελήσωσι νὰ δώσωσι, διὰ τοῦτο ἔγραψα πρὸς τὸν Μαρίνογλου νὰ λάβῃ ἀπὸ τοὺς Μοσπινιώτας τάλληρα δύο χιλιάδας ἑκατὸν καὶ νὰ φροντίσῃ νὰ φορτώσῃ τὸ πλοῖον καὶ νὰ τὸ στείλῃ, διὰ νὰ μὴ ἀκολουθῶσιν ἔξοδα καὶ γίνεται καὶ ἀργοπορία, καὶ ὅσα συναχθῶσιν εἰς Λιβοῦρνον, θέλουν τοῦ σταλθῇ διὰ νὰ πληρώσῃ τοὺς ἀγοραστάς. Οὕτω πως ἠμπορεῖτε νὰ λάβητε ὀγλήγορα τὸ γέννημα καὶ νὰ προφθάσητε τὴν χρείαν σας. Τὰ δὲ τάλληρα δύο χιλιάδας ἑκατὸν εἶναι τοῦ Σακελλαρίου διὰ τὴν Χρηματιστικὴν Τράπεζαν, καὶ θέλουν σᾶς γράψει περὶ τούτου οἱ Μοσπινιῶτες, οἵτινες σᾶς ἔμβασαν διὰ Ζακύνθου ἔτι δύο χιλιάδες τριακόσια, διὰ νὰ συμποσωθῶσιν εἰς τέσσαρας χιλιάδας τετρακόσια περίπου, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὸν Σακελλάριον τοὺς ἐμβάσθησαν.

Ἐλπίζω, ὅτι ἐλάβατε διὰ τοῦ Eynard γράμματα, ὅστις σᾶς κάμνει πίστιν εἰς Τεργέστην διὰ πενῆντα χιλιάδας φράγκα, ἅτινα διώρισεν εἰς τὴν Χρηματιστικήν σας Τράπεζαν, ὁμοίως καὶ τὰ δεύτερά του γράμματα, μὲ τὰ ὁποῖα σᾶς φανερώνει καὶ τὴν προσφορὰν τοῦ καλοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας, πενῆντα χιλιάδων φράγκων. Αἱ χρεῖαί σας εἶναι ἀνώτεραι, ἐν ὅσῳ ἐπικρατεῖ ὁ πόλεμος, καὶ δὲν σκεπάζονται εἰ μὴ ἀπὸ τὴν ὑποσχεθεῖσαν συνδρομὴν τῶν συμμάχων Δυνάμεων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ πότε θέλει ἀποφασισθῇ δὲν ἠξεύρω.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν πάλιν ἀλλαγὴ μινιστερίου κατὰ μέρος, καὶ πάλιν ἀργοπορία θέλει ἀκολουθήσει εἰς τὰς τρεχούσας ὑποθέσεις. Ἡ ἀλλαγὴ αὕτη ἐπροξένησε λύπην εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἔξω παρομοίως, διότι νομίζουν τοὺς ἀπομακρυνθέντας μινίστρους φίλους τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εἰρήνης, καὶ ἡ Εὐρώπη ἔχει ἀνάγκην διὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ εἰρήνη της καὶ νὰ μὴ παρασυρθῇ εἰς νέα βάσανα καὶ ἔξοδα ἀπὸ τὸν ρωσικὸν πόλεμον, ὅστις ἠμπορεῖ νὰ τελειώσῃ καὶ ὀγλήγορα καὶ χωρὶς βλάβην τῆς ἰσοσταθμίας τῆς Εὐρώπης, ἂν ἡ Εὐρώπη δὲν δώσῃ αἰτίαν νὰ λάβῃ ὁ πόλεμος ἄλλην μορφήν. Ἐν ᾧ ἡ δύναμις τῆς Ρωσίας εἶναι πολλὰ μεγάλη, κινοῦνται οἱ Ρῶσοι τώρα καὶ μὲ τόσην ταχύτητα καὶ δραστηριότητα, ὥστε δὲν θέλουν δώσει καιρὸν εἰς ἄλλους νὰ τοὺς προξενήσωσιν ἐμπόδια, καὶ εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι ὁ πόλεμος οὗτος θέλει τελειώσει ὀγλήγορα καὶ ἐνδόξως, ὡς ὁ περσικός, καὶ ἑπομένως, ὅτι θέλουν τελειώσει ὁμοίως ὀγλήγορα καὶ καλῶς καὶ τὰ ἡμέτερα, καὶ εἴθε!

Μὲ λυπεῖ ἡ ἐκτύλιξις τῆς πανώλους, ἀλλὰ γνωρίζω, ὅτι αὐτοῦ εὑρίσκονται ἄνθρωποι ἀπὸ Τουρκίαν ξενόφερτοι (;), καὶ ὅταν λάβῃ ἡ Διοίκησις τὰ ἀναγκαῖα προφυλακτικὰ μέτρα, τὸ κακὸν δὲν θέλει κάμει προόδους. Ἂς μείνῃ εἰς τοὺς ἐχθρούς, οἵτινες εἶναι ἄλλη πανώλης.

Ἐπαναλαμβάνω, ὅτι εἶναι ἀνάγκη καὶ συμφέρον νὰ ἠξεύρωμεν τὰ τρέχοντα αὐτοῦ,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

διότι αἱ ψευδεῖς κακαὶ εἰδήσεις βλάπτουν τὰ πράγματά μας. Δὲν εἶναι χρεία νὰ γράφετε ἡ Ἐξοχότης σας. Ἂς γράφῃ, ὅστις ἔχει καιρόν, καὶ ἂς γράφῃ συχνά, διὰ νὰ μὴ εὑρίσκωσι τόπον αἱ συκοφαντικαὶ καὶ αἱ κακαὶ εἰδήσεις.

Ὅσοι Ρῶσοι ἀπὸ τοὺς ταξιδεύοντας μὲ βλέπουν ἢ μὲ γράφουν, μὲ ἐρωτοῦν πάντοτε διὰ τὴν Ἐξοχότητά σας καὶ μὲ παρακαλοῦν νὰ σᾶς γράφω τοὺς ἀσπασμοὺς καὶ εὐχάς των. Τὸ φθινόπωρον προσμένεται ἐδῶ ἡ μεγάλη Δουκέσσα τοῦ Μιχαήλ, ὅστις πολεμεῖ τὴν Ἰμπραΐλαν προσωπικῶς, ἡ ὁποία, λέγουν, ὅτι καὶ ἔπεσεν.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Μαΐου 29 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

258

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ', 58)

Πρὸς τοὺς εὐγενεστάτους κυρίους Ἐπιτρόπους τῆς ἐν Λιβούρνῳ Ἐκκλησίας.

Κύριοι.

Ἔλαβον τὸ χθεσινὸν γράμμα σας, καὶ σᾶς εὐχήθην διὰ τὸν ζῆλόν σας· θέλει σᾶς γνωρίσει τὴν χάριν καὶ ἡ Πατρίς.

Δὲν ἠξεύρω εἰς τί ἔχουν κλίσιν οἱ ὁμογενεῖς μας, εἰς προσφορὰν ἢ εἰς δάνειον εἰς τὴν Χρηματιστικὴν Τράπεζαν· ἐγὼ ἐγκρίνω τὸ δεύτερον, διότι εὐκολώτερα δανείζει τις, παρὰ χαρίζει. Εἶναι καὶ ἄλλου εἴδους δάνειον τοῦτο, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ ζημίαν, ὅταν ἡ Ἑλλὰς λάβῃ ὕπαρξιν, ὡς ἐλπίζεται, διότι τὰς χρεωστικὰς ἀποδείξεις τῆς Χρηματιστικῆς Τραπέζης τὰς δέχεται ἡ Διοίκησις καὶ εἰς τὴν πώλησιν τῶν ἐθνικῶν κτημάτων καὶ εἰς τὴν πώλησιν τῶν εἰσοδημάτων, καὶ ὅσοι τὰς ἔχουν, θέλουν ἔχει καὶ πολλὰς εὐκολίας νὰ τὰς ἐξαργυρώσωσιν. Ἐκτὸς τούτου, ἡ μὲν Διοίκησις θέλει λάβει βεβαίως ἐντὸς ὀλίγου τὴν βοήθειαν τῶν συμμάχων βασιλέων καὶ θέλει οἰκονομήσει τὰς ἀνάγκας τοῦ Γένους, ἡ δὲ Χρηματιστικὴ Τράπεζα θέλει λάβει τὴν ἀπαιτουμένην διὰ τὰς χρείας της ποσότητα ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους καὶ θέλει ἔλθει εἰς κατάστασιν, ὄχι μόνον νὰ πληρώνῃ τακτικῶς τοὺς τόκους, ἀλλὰ καὶ τὰ κεφάλαια, ὅταν οἱ δανεισταὶ τὰ ζητῶσι, καὶ νὰ δανείζῃ καὶ μὲ ὑποθήκας εἰς τοὺς χρείαν ἔχοντας ὁμογενεῖς, διότι οὕτω πως μόνον ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ψυχὴν εἰς τὴν γεωργικὴν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον. Ὅσα χρήματα λάβῃ διὰ τὰς παρούσας ἀνάγκας τῆς Πατρίδος ὁ Κυβερνήτης, ἔχει σκοπὸν νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τοῦ τόκου των, ὅταν λάβῃ τὴν ξένην βοήθειαν, καὶ νὰ ἀφήσῃ τὸ κατάστημα τοῦτο ἐλεύθερον, διὰ νὰ βοηθῇ τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, χωρὶς νὰ κερδαίνῃ οὔτε νὰ ζημιοῦται ἡ Χρηματιστικὴ αὕτη Τράπεζα. Ἀλλ' ὅταν δανείζεται πρὸς ὀκτὼ τὰ ἑκατὸν ἡ Χρηματιστικὴ Τράπεζα, θέλετε μὲ εἰπεῖ, τί πρέπει νὰ ζητήσῃ διὰ νὰ μὴ ζημιωθῇ; Σᾶς ἀποκρίνομαι, ὅτι ὀκτὼ τὰ ἑκατὸν διω-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρίσθησαν διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες, συνηθισμένοι νὰ λαμβάνωσι καὶ νὰ πληρώνωσι περισσότερα, δὲν βλέπουν τὸν τόκον τοῦτον ὑπερβολικόν. Οἱ Εὐρωπαῖοι δέ, καὶ μάλιστα ὅσοι δανείσωσι διὰ νὰ κάμωσι καλὸν τῶν Γραικῶν, δὲν δέχονται τὰ ὀκτὼ τὰ ἑκατόν. Ὁ εὐεργέτης τῆς Ἑλλάδος Eynard ἐπρόσφερε πενῆντα χιλιάδας φράγκα καὶ γράφει ὅτι, ἂν ἔχῃ ὁ Κυβερνήτης μεγάλην ἀνάγκην, δίδει ἄλλα τόσα πρὸς πέντε τὰ ἑκατόν· ἄλλος φιλέλλην ἔδωσε παρομοίως πενῆντα χιλιάδας φράγκα πρὸς πέντε τὰ ἑκατόν. Πρὸς πέντε τὰ ἑκατὸν εὑρίσκει ἡ Χρηματιστικὴ Τράπεζα χρήματα εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅταν μάλιστα βεβαιωθῇ ἡ ὕπαρξις τῆς Ἑλλάδος, καὶ γίνεται ἐπωφελὲς κατάστημα τῆς Πατρίδος. Οἱ ὁμογενεῖς πρέπει κατὰ τὸ παρὸν νὰ βοηθήσωσι τὸ ἐπωφελὲς κατάστημα τοῦτο, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ χρόνου ἠμπορεῖ καθεὶς νὰ λάβῃ τὰ χρήματά του, καὶ νὰ τὸν γνωρίζῃ καὶ τὴν χάριν ἡ Πατρίς, διότι εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην της. Τί δὲ νὰ δώσῃ ἕκαστος, δὲν πρέπει νὰ φιλονικηθῇ· ἐμπόριον εἶναι, μὲ σκοπὸν νὰ βοηθηθῇ ἡ Πατρίς. Ὅθεν, ἀναλόγως μὲ τὰ μέσα του, μὲ τὴν προαίρεσίν του, καὶ μὲ τὰς ἰδέας ἀκόμη, ἂς κάμῃ καθεὶς ὅ,τι θέλει. Ἡ εὐγενεία σας, ὡς ἐπίτροποι τοῦ Γένους, κάμετε ἓν κατάστιχον καὶ γραφθῆτε πρῶτοι, ἂν θέλετε, διότι οἱ κατὰ καιρὸν ἐπίτροποι εἶναι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι τῆς ἀποικίας σας, εἰ δὲ μή, παρρησιάσατέ το πρὸς τὸν κὺρ Εὐστάθιον Μοσπινιώτην, ὅστις εἶναι ὁ γηραιότερος καὶ παλαιὸς ἄποικος, καὶ καθεξῆς εἰς τοὺς ἄλλους, ἀδιαφόρως, διότι εἰς τὰ τοιαῦτα πρῶτος εἶναι ὅστις δίδει τὰ περισσότερα. Ἂν δὲ θελήσωσιν οἱ ὁμογενεῖς νὰ κάμωσι βοήθειαν, καὶ ὄχι νὰ δανείσωσι, τότε δὲν ἔχετε νὰ κάμετε ἄλλο, εἰ μὴ νὰ ἀκολουθήσετε τὸν περασμένον τύπον. Μένω

Εὐχέτης σας ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος [1]

1828 Μαΐου 31 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

259

(ΑΚΣ, Φ. 15)

Ὑψηλότατε.

Ἔλαβον ἀσμένως τὸ ἀπὸ 6 Ἰουνίου γράμμα σας καὶ ἐχάρην, διότι εὐχαριστήθητε ἀπὸ τὴν Γενεύην, καὶ εἶναι παρομοίως εὐχαριστημένοι καὶ οἱ φίλτατοί σας, τοὺς ὁποίους ἐκ ψυχῆς εὔχομαι καὶ ἐλπίζω νὰ ἴδω μίαν ἡμέραν ἀξίους καὶ τῆς λαμπρᾶς γεννήσεώς των καὶ τῆς Πατρίδος των. Ἕνας λόγος τοῦ Eynard πρὸς τὸν Κυβερνήτην, τώρα μάλιστα, ἐν ᾧ λαμβάνει χρήματα, φθάνει νὰ τὸν καταπείσῃ νὰ διορίσῃ καὶ διὰ τοὺς τρεῖς τὰ ἔξοδα καὶ νὰ σᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸ βάρος. Ἀπὸ Μασσαλίας εἶχον μάθει τὴν ἀποστολὴν τεσσάρων μιλλιονίων, ἅτινα συντροφεύουν εἷς ἀξιωματικὸς Γάλλος καὶ ὁ Γρασσέτ, καὶ λέγουν, ὅτι προλαμβάνει καὶ τὰ στέλλει ἡ Γαλλία, διὰ νὰ οἰκονομηθῶσιν αἱ προσωριναὶ χρεῖαι τῆς Ἑλ-

---

[1] Ἀντίγραφον Π. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς ἐν Λιβόρνῳ Ἑλλ. Κοινότητος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λάδος, ἕως οὗ νὰ λάβῃ τὰ πραγματευθησόμενα δάνεια. Εἰς τὸν καλὸν Eynard χρεωστεῖται ἡ χάρις, διότι τὰ γράμματά του ἔφερον τὴν ἐπωφελῆ ταύτην βοήθειαν ἐν καιρῷ ἀνάγκης καὶ τελείας ἐλλείψεως, ὡς τὸ φανερώνουν τὰ τελευταῖα τοῦ Κυβερνήτου γράμματα, ὅστις ἐπιμόνως ζητεῖ νὰ τὸν προφθάσωμεν ψωμί, καὶ καταγινόμεθα νὰ τὸν εὐχαριστήσωμεν, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ εἰς Ἀγκῶνα ἐλθὸν ἐξεπίτηδες ἐθνικὸν πλοῖον φορτωμένον.

Ἡ Χρηματιστικὴ Τράπεζα θέλει δώσει ψυχὴν καὶ εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν Ἑλλήνων, καὶ εἶναι ἔργον εὐχῆς νὰ εὐδοκιμήσῃ. Τὰ ὀκτὼ τὰ ἑκατόν, ἂν φαίνωνται πολλὰ εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ἀνάλογοῦν μὲ τὰ τέσσαρα τὰ ἑκατόν, διότι καὶ μὲ ὑποθήκην πρὸς ὀκτὼ τὰ ἑκατὸν ἐδάνειζον, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς πρὸς ὀκτὼ καὶ δέκα ἐδανείζοντο, ἐν ᾧ καὶ αὐλικαὶ ὁμολογίαι ἐπωλοῦντο εἰς τὴν στιγμήν, καὶ οἱ τόκοι ἐλαμβάνοντο τακτικώτατα. Ὁ τόκος εἶναι ἐμπόριον, καὶ εἰς μέρη, ὡς τὰ τῆς Τουρκίας, ὅπου τὰ κτήματα δίδουν δεκαπέντε καὶ τριάντα τὰ ἑκατόν, ὁ τόκος πρὸς ὀκτὼ τὰ ἑκατὸν εἶναι μικρὸς καὶ δὲν λέγεται οὐζούρα, καὶ τοῦτο ἐπιθυμεῖ νὰ τὸ γνωρίσῃ ὁ Eynard καὶ νὰ τὸ κοινοποιήσῃ καὶ εἰς ἄλλους, διότι ὅσον περισσότερα χρήματα ἐμβῶσιν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, τόσον ὀγλήγορα θέλει εὐτυχήσει ἡ Ἑλλὰς καὶ ἀλλάξει μορφήν· μεταβολὴ εὔκολος, διότι εἶναι ὁ τόπος εὔφορος καὶ ἐμπορικός.

Χθὲς εἶδον τὴν Κυράν· εἶναι πολλὰ καλά, καὶ σήμερα τὸ πρωῒ μ' εἶπεν, ὅτι κινοῦν διὰ τὴν Γένοβαν [1].

Νέα δὲν ἔχομεν οὔτε ἀπὸ τὴν Πατρίδα, οὔτε ἀπὸ τὰ βόρεια μέρη. Ὁ Μεϊτάνης ἔλαβεν ὅλα τὰ χουσμέτια τῆς Βλαχίας καί, ἔχοντας τὰ μέσα, θέλει κάμει καλὰς ὑποθέσεις καὶ μὲ τοὺς Ρώσους.

Σᾶς εὔχομαι αἰσίαν τὴν διατριβὴν εἰς τὴν Ἑλβετίαν, καὶ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Ἰουνίου 4/16 ἐκ Πεισῶν

Ὁ εἰλικρινὴς δοῦλός σας Μόστρας καὶ ἡ Βασιλικὴ σᾶς προσκυνοῦμεν ἰδιαιτέρως.

260

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 6)

Ἐξοχώτατε.

Μὴ ἔχων τί νὰ σᾶς γράψω, σᾶς ἐγκλείω τὰς εἰδήσεις τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ, τὰς ὁποίας χθὲς ἔλαβον ἀπὸ τὴν ρωσικὴν Καγκελλαρίαν. Εἶναι μικρὰ πράγματα, ὡς πρὸς ὅσα θέλομεν μάθει, ἀφ' οὗ ὅλα τὰ σώματα περάσωσι τὸν ποταμόν, διότι ἡ δύναμις εἶναι μεγάλη, διοικητὴς καλός, καὶ εἶναι καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ στρατεύματος διατεθειμένον διὰ τοῦτον τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον νομίζουν τιμῆς καὶ θρησκείας. Ἡ ἰδέα μου ἀπ' ἀρχῆς εἶναι, ὅτι

[1] Ὁ Ἰγνάτιος ἔγραψεν ἐκ παραδρομῆς «Γένοβαν» ἀντὶ «Γενέβην».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοῦτος ὁ πόλεμος δὲν θέλει διαρκέσει, καὶ ἐλπίζω μετὰ τὰς νίκας τὴν εἰρήνην καὶ τὸ αἴσιον τέλος καὶ τῶν πραγμάτων τῆς Πατρίδος μας.

Μὲ κακοφανισμόν μου ἔμαθον, ὅτι ἐφωδίασαν οἱ Τοῦρκοι τὸ Μεσολόγγιον, Ἀνατολικὸν καὶ Ναύπακτον. Ἔλειψεν ὁ Καραϊσκάκης καὶ ἔχασε πολὺ ἡ Ἑλλάς. Κόσμος εἶναι· τώρα εἶναι καὶ τὰ μέσα, ἀλλὰ λείπει ἀρχηγὸς τοιοῦτος, καὶ ἂς τὸν ἐξαποστείλῃ ὁ Θεός.

Ἐλπίζω οἱ κόποι καὶ ἡ πολλὴ κίνησις νὰ συντείνωσι νὰ διατηρηθῇ ἡ ὑγεία σας, καὶ σᾶς τὸ εὔχομαι.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Ἰουν. 25/Ἰουλ. 7 ἐκ Πεισῶν[1]

261

(ΑΚΣ, Φ. 15)

Ὑψηλότατε.

Ἡ ἐκλαμπροτάτη κυρία Δόμνα μ' ἔδειξε τὸ γράμμα σας, καὶ ἑτοιμάζεται νὰ ἀναχωρήσῃ, ἀφ' οὗ λάβῃ καὶ δεύτερον. Τὸ νὰ σταθῆτε αὐτοῦ, τὸ ἐγκρίνω, καὶ διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν φιλτάτων σας, διότι ἠμπορεῖτε νὰ περάσετε εὐκόλως καὶ μὲ ὀλίγα ἔξοδα καὶ εἰς Παρίσι, καὶ νὰ κάμετε καὶ δεύτερον κίνημα διὰ τὰς ὑποθέσεις σας, ἂν ὅσα ἔγιναν μέχρι τοῦδε δὲν λάβωσι τὴν ἐπιθυμητὴν ἔκβασιν.

Ἀπὸ τὴν Πατρίδα δὲν ἔχω γράμματα. Τοῦ Γεροστάθη μόνον ἔχω ἀπὸ Κορφῶν, ὅστις γράφει, ὅτι τὸ Μεσολόγγι, Ἀνατολικὸν καὶ Ναύπακτος ἐφωδιάσθησαν ἀπὸ τὸν Ρούμελην, ὅστις ἀπέρασε τὰς τροφὰς καὶ ἐγύρισεν, ἀλλάξας τὰς φρουράς. Ὁ Καραϊσκάκης ἔλειψε, καὶ κάμνουν οἱ Τοῦρκοι ὅ,τι θέλουν, ἐν ᾧ δὲν εἶναι ἡ δύναμίς των ὡς ἄλλοτε. Ὁ Ὑψηλάντης, λέγουν, ὅτι εὐδοκίμησεν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, καὶ εἴθε νὰ σταθῇ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς εὐτυχὴς καὶ νὰ κυριεύσῃ τῶν Ἀθηνῶν τὸ φρούριον, τὸ ὁποῖον κρατεῖ ἀποκλεισμένον.

Χθὲς ἔλαβον ἀπὸ τὴν ρωσικὴν Καγκελλαρίαν τὰ νέα τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ, ἀφ' οὗ διέβη τὸν ποταμόν· κοινολογήσατέ τα καὶ εἰς τὸν καλὸν Eynard ὁμοῦ μὲ τοὺς ἀσπασμοὺς καὶ εὐχάς μου.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Ἰουνίου 25 Ε.Π. ἐκ Πεισῶν

(Ἐπὶ τοῦ νώτου): *Ἀ son Altesse Monseigneur le Prince Michel de Soutzo e.c., e.c. Ἀ Genève*

---

[1] ΔΙΕΕ, τόμ. 12 (1958) σ. 170.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

262

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 3)

Ἐξοχώτατε.

Συσταίνω εἰς τὴν προστασίαν σας τὸν Νικόλαον Στεφανόπουλον, Πατρινόν, ὅστις ἐπιστρέφει εἰς τὴν πατρίδα του, διοικουμένην ἤδη ἀπὸ τὴν Ἐξοχότητά σας. Δείξατε, παρακαλῶ, καὶ πρὸς αὐτὸν τὴν συνήθη εὐγένειαν καὶ προστασίαν σας καὶ ὁδηγήσατέ τον, διὰ νὰ εὕρῃ πόρον ζωῆς μὲ τὴν δούλευσίν του. Μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος[1]

1828 Ἰουλίου 8/20 ἐκ Πεισῶν

263

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 4)

Ἐξοχώτατε.

Ὁ κύριος Querrazzi διωρίσθη κόνσολας εἰς τὸν Ἀγκῶνα καὶ θέλει κρατήσει ἀλληλογραφίαν μὲ τὰ μέρη σας. Τὸν παρήγγειλα νὰ προσέχῃ τὰς ὑποθέσεις σας καὶ νὰ σᾶς γράφῃ ὅσα σᾶς ἀνήκουν μὲ κάθε εὐκαιρίαν, καὶ ἐλπίζω νὰ φερθῇ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εὐχαριστηθῆτε ἀπὸ τὴν δούλευσίν του. Ἐγὼ ἔχω χρέος εἰς τοῦτον τὸν νέον, διότι ἐνέδωσεν εἰς δυσκόλους περιστάσεις νὰ φορτώσωσι τὰ πλοῖα μὲ ρωσικὴν σημαίαν πολεμεφόδια διὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅτι καμμία ἄλλη σημαία δὲν τὰ ἐδέχετο, καὶ ὑπέφερεν ἐκ τούτου. Ὑπὸ τούτους τοὺς τίτλους σᾶς τὸν συσταίνω καὶ ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς δώσω ἄλλας νέας αἰτίας διὰ νὰ τὸν ἀγαπήσετε. Ἔλαβε τὸ κονσολᾶτον, διότι ὑπερασπίζεται ἀπὸ τὸν κόμιτα Nesselrode καὶ ἀπὸ τὸν πρίγκιπα Gagarin, ὁμοίως καὶ ἀπὸ πολλοὺς Ρώσους, διότι ἐδούλευσε καὶ εὐχαρίστησεν ὅλους τοὺς ἐδῶ διατρίψαντας.

Τὰ νέα, μέχρι σήμερον, εἶναι ἡ ἅλωσις τῆς Χίρσοβας καὶ Κωνστάντζας, μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ἰμπραΐλας, καὶ ἡ πρόοδος τῶν ρωσικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων εἶναι προσωπικῶς ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ ἦτο τὸ γενικὸν στρατόπεδον εἰς τὸ Καρασσού, ἀπέχον δέκα ὥρας τῆς Σούμλας· τὰ δὲ περὶ τὸν ποταμὸν φρούρια θέλουν ἀποκλεισθῆ καὶ κτυπηθῆ ἀπὸ ἄλλα σώματα στρατευμάτων. Ἡ ἀρχὴ εἶναι καλή, τὰ σημεῖα ὅλα καλά, ἓν μόνον μὲ κρατεῖ εἰς ἀνησυχίαν, διότι ριψοκινδυνεύει πολλὰ ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ τὸν διαφυλάξῃ, διότι εἶναι ἀναγκαῖος εἰς τὴν Ρωσίαν, καὶ ἡ ἰδική μας ἱερὰ ἄγκυρα. Προχθὲς εἶδον τὸν κύριον Ribeaupierre, ὅστις μ᾽ εἶπεν, ὅτι ἔπεσεν ἡ Ἀνάπα. Ἐντὸς ὀλίγου περνᾷ εἰς τοὺς Κορφούς, ἐν ᾧ οἱ Τοῦρκοι προσκαλοῦν τοὺς ἄλλους δύο μόνον πρέσβεις, μὲ σκοπὸν νὰ διαλύσωσι τὴν συμμαχίαν. Αἱ ἐφημερίδες σιω-

[1] ΔΙΕΕ, τ. 12 (1958) σ. 172.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ποῦν, δὲν ἔπεται ὅμως νὰ μὴ γίνωνται κινήματα διάφορα μὲ διαφόρους σκοπούς, ἀλλ' ὅταν ὁ Θεὸς εἶναι μεθ' ἡμῶν, καὶ τὰ ρωσικὰ προοδεύουν, πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν καλά· καὶ εἴθε!

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος [1]

1828 Ἰουλίου 8/20 ἐκ Πεισῶν

264

(ΑΚΣ, Φ. 15)

Πρὸς Μιχαὴλ Σοῦτσον εἰς Γενεύην.

Ὑψηλότατε.

Ἡ ἕνωσις τῆς λαμπρᾶς οἰκογενείας σας ἐλπίζω νὰ αὐξήσῃ τὴν εὐχαρίστησίν σας εἰς τὴν ἐν Γενεύῃ διατριβήν σας, ἐπειδὴ ἔχετε ἐνικὸν σκοπὸν τὴν καλὴν ἀνατροφὴν τῶν φιλτάτων σας· ὁ τόπος εἶναι ἐπιτήδειος, τὰ δὲ μέσα θέλει τὰ προβλέψει ὁ ὕψιστος Θεός, ὅστις δὲν παραβλέπει τοὺς εἰς αὐτὸν ἐλπίζοντας.

Ἀπὸ Ρωσίας δὲν εἶναι γράμματα, οὔτε πρὸ τοῦ κινημοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τοῦ μινίστρου, οὔτε ἀπὸ Βλαχίας, καὶ διὰ τοῦτο ἀγνοεῖται ὁποίαν ἔκβασιν ἔλαβον τὰ συστατικὰ γράμματα διὰ τὴν ὑπόθεσίν σας. Τὰ δεύτερα γράμματά σας, διὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου, εἶναι ἀναγκαῖα, διότι ὁ λόγος του ἔχει δύναμιν εἰς τὸν ὑπουργόν, καὶ εἰς μίαν καλὴν εὐκαιρίαν καὶ εἰς τὰς νίκας γίνονται καὶ ὅσα ἄλλοτε εἶναι δυσκολοκατόρθωτα.

Οὔτε τῆς Πατρίδος γράμματα ἔχομεν, καὶ δὲν γράφουν καὶ τίποτε ἀπὸ Κορφούς· ἐλπίζω δὲ οὐσιώδη μεταβολήν, ὅταν ὁ Κυβερνήτης λάβῃ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔλαβεν ἀκόμη καὶ εὑρίσκετο εἰς μεγάλην στενοχωρίαν.

Ὁ ρωσικὸς πρέσβυς προσμένει τὸν ἀπὸ Ἀγγλίας σύντροφόν του διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ Κορφούς, καὶ μὲ αὐτὸν πηγαίνει καὶ ὁ καλὸς αὐτάδελφός σας. Θέλω τὸν συστήσει καὶ εἰς τὸν Κυβερνήτην καὶ εἰς τοὺς φίλους μου· εἶναι καὶ ἀξιαγάπητος, καὶ ἐλπίζω, ὅτι θέλει εὐδοκιμήσει εἰς τῆς Πατρίδος τὴν δούλευσιν, γενόμενος πρόδρομος τῆς Ὑψηλότητός σας καὶ τῶν περὶ αὐτήν.

Αἱ πρόοδοι τῶν Ρώσων εἶναι χωρὶς παράδειγμα. Ἄλλοτε ἔπαιζον, τώρα ἐνεργοῦν· ἡ Βλαχομπογδανία δὲν τοὺς εἶναι Κάπουα· ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατεύματος δίδει ψυχὴν καὶ κίνησιν ἔκτακτον εἰς ὅλους, ὥστε, τὸ πολὺ μέχρι φθινοπώρου, θέλει τελειώσει ὁ πόλεμος, καὶ θέλει τελειώσει ἐπωφελῶς καὶ ἐνδόξως. Τὰ ἡμέτερα ἐκεῖθεν ἐξαίρετα, καὶ τὰ ἐλπίζω καλά. Εἴθε!

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν· σᾶς ἐνθυμούμεθα εἰς τὸν περίπατον, τὸ ἑσπέρας, τὴν

---

[1] ΔΙΕΕ τ. 12, (1958) σ. 170-171.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἡμέραν καὶ πάντοτε, καὶ ὅλοι ἐπιθυμοῦμεν καὶ εὐχόμεθα νὰ ἀνταμωθῶμεν καὶ αὖθις μίαν ἡμέραν εἰς τὴν Πατρίδα.

Εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Ἰουλίου 11/23 ἐκ Πεισῶν.

Ὁ δοῦλός σας Δ. Μόστρας σᾶς προσκυνῶ ἰδιαιτέρως καὶ σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰ βιβλία, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπλουτίσατε ἐκ νέου τὴν βιβλιοθήκην μου.

Ἀ Son Altesse Monseigneur le Prince Michel de Soutzo
Ἀ Genève

265

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 5)

Ἐξοχώτατε.

Ἔλαβον ἀσμένως τὸ ἀπὸ 22 Μαΐου /3 Ἰουνίου γράμμα σας καὶ ἐχάρην ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς εὐκταίας μοι ἀγαθῆς σας ὑγείας, τὴν ὁποίαν εὔχομαι νὰ σᾶς χαρίζῃ ὁ ἅγιος Θεὸς ἀμετάπτωτον, πρὸς ὄφελος τῆς Πατρίδος καὶ χαρὰν τῶν φίλων σας. Μὲ ἄκραν μου χαρὰν ἐβεβαιώθην, τόσον ἀπὸ μέρους σας, ὅσον καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ καλοῦ Eynard, τὴν κατὰ μῆνα ἀποφασισθεῖσαν βοήθειαν ἀπὸ τὴν Ρωσίαν καὶ Γαλλίαν. Ὁ ἅγιος Θεὸς ἂς ἀνταμείψῃ καὶ εἰς τὴν παροῦσαν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν τοὺς φιλανθρώπους καὶ χριστιανοὺς τούτους βασιλεῖς ⟨διὰ⟩ τὴν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς Ἕλληνας εὐεργεσίαν των, καὶ ἂς ἐξαποστείλῃ ἄφθονα τὰ ἐλέη του καὶ εἰς τὴν Μεγαλειότητά των καὶ εἰς τοὺς λαούς των. Αἱ εὐχαί μου καὶ τοῦ Ἔθνους ὅλου εἴθε νὰ φθάσωσιν εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου τοῦ Ὑψίστου, διότι ἄλλως πως δὲν μᾶς συγχωρεῖ ἡ ἀδυναμία μας νὰ ἀνταμείψωμεν τὴν εὐεργεσίαν των.

Περὶ τοῦ ἐρχομοῦ μου εἰς τὴν Ἑλλάδα χρειάζεται σκέψις. Εἶναι βέβαιον, ὅτι εἶμαι ἰδιώτης διόλου, ὅτι δὲν ἔχω ἄλλας σχέσεις μὲ τὴν Ρωσίαν, εἰμὴ τὸ ἐτήσιον, τὸ ὁποῖον πολλὰ ἀκριβὰ ἠγόρασα, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἐσυμβούλευσα τοὺς συμπατριώτας μας νὰ προσπαθήσωσι μὲ ὅλους τοὺς τρόπους νὰ κερδήσωσι τὴν εὔνοιαν καὶ συμπάθειαν τῆς Ἀγγλίας, διότι εἶναι Δύναμις, ἥτις ἠμπορεῖ νὰ τοὺς ὠφελήσῃ καὶ νὰ τοὺς βλάψῃ, καὶ ὅτι, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἀφιέρωσαν τὴν τύχην τῆς πατρίδος των ἀποκλειστικῶς εἰς μόνην τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν καὶ ἀνεφύησαν ἐναντιότητες καὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐγὼ ἐνέκρινα τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ τὴν ὑπεστήριξα, γνωρίζοντας, ὅτι ἡ Ρωσία, ὡς μὴ ἔχουσα ἰδιοτελεῖς σκοποὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν θέλει ἐκ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τούτου πειραχθῆ. Μ' ὅλα ταῦτα, θεωροῦμαι ὡς Ρῶσος, καὶ ἂν ἔλθω αὐτοῦ, θέλουν στοχασθῆ, ὅτι εἶναι σκοπὸς νὰ κάμωμεν τὴν Ἑλλάδα ἐπαρχίαν ρωσικήν, καὶ πιθανὸν περισσότερον νὰ βλάψω παρὰ νὰ ὠφελήσω, καὶ μάλιστα τώρα, ἐνῷ τὸ νέον μινιστέριον τῆς Ἀγγλίας δὲν μᾶς ἔδωσεν ἀκόμη σημεῖα νὰ γνωρίσωμεν τί φρονεῖ περὶ Ἑλλάδος, καὶ ὁποῖα μέτρα θέλει λάβει εἰς ὅσα ἀποβλέπουν τὸ γένος μας. Ὑποτάττω εἰς τὴν σοφίαν σας τοὺς στοχασμούς μου, καὶ ἐπειδὴ ἔχετε δοθέντα νὰ γνωρίζετε καλύτερα τὰ πράγματα, λάβετε μέτρα νὰ γενῇ ὁ ἐρχομός μου ἐν καιρῷ καὶ νὰ μὴ προξενηθῇ πολιτικὴ βλάβη. Ἐκτὸς τούτου,ηὔξησε τόσον καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Μόστρα, ὥστε θέλει χρειασθῆ ἓν πλοῖον διὰ νὰ τὴν μετακομίσῃ, καὶ αὐτοῦ τόπος διὰ νὰ φυλαχθῇ πρὸς καιρόν, ἕως οὗ τὸ συγχωρήσῃ ἡ περίστασις νὰ γενῇ κτήριον. Ἐξωδεύθησαν πολλὰ χρήματα εἰς αὐτὴν τὴν βιβλιοθήκην καὶ πολλοὶ κόποι. Μὲ χρήματα, ὅσα πολλὰ καὶ ἂν ἐξοδευθῶσι, δὲν συσταίνεται τοιαύτη βιβλιοθήκη, καὶ πρέπει καὶ κατὰ τοῦτο νὰ παρθῶσι μέτρα, διότι θέλει χρησιμεύσει τὰ μέγιστα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ νὰ εἶμαι πλησίον σας, τὸ ἐπιθυμῶ καὶ τὸ νομίζω εὐτυχίαν, καὶ μάλιστα ἂν ἤθελα ἠμπορέσει νὰ εἶμαι ὠφέλιμος κατά τι καὶ εἰς τὴν δούλευσιν τῆς Πατρίδος, καὶ νὰ σᾶς ἐλαφρώσω ἀπὸ τοὺς πολλοὺς κόπους. Μ' ὅλον τοῦτο, δὲν βλέπω ἀθῷον τὸ πρᾶγμα. Μὲ δίδει ὑποψίαν καὶ τὸ νέον μινιστέριον τῆς Ἀγγλίας. Ἔμαθα καὶ ὅσα ἐρρέθησαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἰς τὴν ψευδῆ φήμην, ὅτι ἀπεβλήθη ὁ Church, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπαναλαμβάνω, διότι τὰ ἀνεγνώσατε εἰς τὰς ἐφημερίδας, καὶ νομίζω χρέος μας νὰ μὴ δώσωμεν παραμικρὰν αἰτίαν ὑποψίας, ζηλοτυπίας καὶ ἀφορμῆς νὰ γενῇ παράβασις ἐξ αἰτίας μας εἰς τὴν συνθήκην τῆς 6 Ἰουλίου. Ὅταν ὁ ἐρχομός μου δὲν πειράζῃ εἰς τὸ πολιτικόν, καὶ τὸ γνωρίσετε ἡ Ἐξοχότης σας, ὄντας ἐν τοῖς πράγμασι, τότε πρέπει νὰ ζητήσω τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὴν Ρωσίαν, τὴν ὁποίαν καὶ μὲ τὴν δίδει, ἐλπίζω, τώρα, ἐνῷ ἄλλοτε τὴν ἠρνήθησαν, διότι οὔτε ἔχουν εἰς τὸ ἑξῆς τὰς αὐτὰς αἰτίας, οὔτε ἔχουν χρείαν τῆς δουλεύσεώς μου, καὶ διότι ἡ δύναμίς των εἶναι πολλὰ μεγάλη, καὶ ὑλικῶς φθάνει νὰ κάμουν ὅ,τι θέλουν, καὶ διότι ὁ πόλεμος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαρκέσῃ, διὰ τὸ ἀνόμοιον τῶν δυνάμεων, καὶ θέλει τελειώσει ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν μὲ ἐνδοξοτέραν συνθήκην ἀπὸ ἐκείνην τῆς Περσίας. Τὸ ἀπὸ Ἀγκῶνος πλοῖον μὲ τὰ ἀλεύρια θέλει σᾶς ἔλθει πρὸ τοῦ γράμματός μου. Ὁ Μαρίνογλους σᾶς γράφει, πῶς οἰκονομήθη, καὶ ὅτι τὸ δεύτερον, τὸ ὁποῖον προσμένει, θέλει φορτωθῆ. Ἡ ἀπὸ Τριέστην συνεισφορὰ τοῦ ἐστάλθη. Θέλουν τοῦ σταλθῆ καὶ ὅσα συναχθῶσιν εἰς Λιβοῦρνον, καὶ σᾶς δίδει λογαριασμόν. Ἐλπίζω, ὅτι εἶσθε εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν δούλευσιν τοῦ Μαρίνογλου. Μόνος του δὲν ἠμπορεῖ νὰ φορτώσῃ τὰ πλοῖα. Χρειάζεται νὰ μεταχειρισθῇ ἀνθρώπους τιμίους, ἀλλ' αὐτοὶ εἶναι πτωχοὶ καὶ πρέπει κάτι νὰ λαμβάνωσι. Δὲν τολμᾷ νὰ τὸ ἀποφασίσῃ, καὶ πρέπει νὰ τὸν δώσετε ἄδειαν καὶ τὰ ἀναγκαῖα μικρὰ ἔξοδα, διότι δὲν εἶναι πλούσιος, ὥστε νὰ δουλεύῃ καὶ νὰ ἐξοδεύῃ, καὶ ὡς δίκαιον τὸ πρόβλημά του σᾶς τὸ ἀναφέρω. Ἔστειλα καὶ ἴσον τοῦ γράμματός σας πρὸς τὸν καλὸν Eynard. Ὁ ζῆλός του δὲν ἔχει σύγκρισιν, καὶ σᾶς ἀγαπᾷ ὑπὲρ ἀδελφόν. Ἐφυλάχθη ἡ Βλαχομπογδανία, παρ' ἐλπίδα καὶ διὰ θαύματος, καὶ θέλουν εὑρεῖ οἱ Ρῶσοι ἀρκετὰ μέσα διὰ τὰς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πολεμικὰς ἐργασίας των. Ἐλπίζετε καλὰ καὶ ὀγλήγορον καὶ καλὸν τέλος τῶν πραγμάτων μας, διότι τὰ ἡμέτερα θέλει εἶναι συνέπεια τῆς ρωσικῆς εἰρήνης.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Ἰουλίου 13/25 ἐκ Πεισῶν[1]

266

(ΑΙΓ. Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 2)

Ἐξοχώτατε.

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 21 Ἰουνίου γράμμα σας καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτῷ. Τὸ πρὸς τὸν Eynard ἐξαπέστειλα ἀσφαλῶς, ὁμοῦ καὶ τὸ ἴσον τοῦ πρὸς ἐμὲ γράμματός σας. Τὸ τακτικὸν στράτευμα εἶναι ἀναγκαῖον. Ἔξοδα θέλει ἐπιφέρει πολλά, πλήν, καὶ εἰρήνης δοθείσης, δὲν θέλει ἠμπορέσει νὰ εἰσαχθῇ ἡ ἐσωτερικὴ εὐταξία ἄνευ τούτου. Εἰς τὸν τόπον τοῦ τακτικοῦ, διορίζετε ἓν εἶδος ἀρματολῶν, gendarmes, τόσον διὰ τὰ σύνορα, ὅσον καὶ διὰ τὴν εὐταξίαν τοῦ ἐσωτερικοῦ. Τῶν καπετανάτων τὸ σύστημα δὲν ἐπιδέχεται διόρθωσιν, οὔτε συμφέρει, διότι θέλει διατηρηθῇ καὶ ἡ ληστεία, ἥτις δὲν ἔλειψε ποτὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ θέλουν ἔχει ἐν ταυτῷ ἐνόχλησιν καὶ ἡ γεινονία καὶ ἡ Ἑλλάς.

Μὲ ἀνυπομονησίαν προσμένω νὰ μάθω, ὅτι ἀνεχώρησεν ὁ Ἰμπραὴμ πασᾶς μὲ τὴν πανώλην του, καὶ ὅτι μένει ἡ Πελοπόννησος ἥσυχος, διὰ νὰ συναχθῶσι τὰ διεσκορπισμένα λείψανα τῶν κατοίκων της καὶ νὰ κατοικηθῶσιν οἱ ἐρημωθέντες τόποι.

Ἡ Χρηματιστικὴ Τράπεζα, ἂν λάβῃ ὕπαρξιν, καὶ πληρώνουσα πρὸς ὀκτὼ τὰ ἑκατόν, ἠμπορεῖ νὰ δανείζῃ πρὸς ἐννέα ἢ πρὸς δέκα μὲ ὑποθήκην, θέλει εὐκολύνει πολὺ τὴν γεωργίαν καὶ τὸ κατ' ἀρχὰς μικρὸν ἐμπόριον, καί, ἐκτὸς τούτου, θέλει ἐμποδίσει τοὺς παραλόγους τόκους, συνηθισμένους, ἐξ ἀνάγκης, ὑπὸ τοὺς Τούρκους. Οἱ κόποι σας εἶναι πολλοί· ὁ ἅγιος Θεὸς ἂς σᾶς ἐνισχύῃ, διὰ νὰ ἐκπληρώσετε ἓν χρέος εὐάρεστον πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν, πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ εἰς τὴν Ἐξοχότητά σας, διότι ἀνελάβετε τὸ μέγα καὶ ἐπίπονον ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον σᾶς ἐνεπιστεύθη ἡ Ἑλλάς, μὲ μόνον σκοπὸν νὰ τὴν ἐλευθερώσετε ἀπὸ τὴν ἀναρχίαν, καὶ νὰ τὴν δώσετε νόμους καὶ τάξιν, ὥστε νὰ ἠμπορῇ νὰ ὑπάρξῃ, καὶ νὰ λάβωσιν αἰτίαν καὶ αἱ ξέναι Δυνάμεις, νὰ γνωρίσωσι τοὺς Ἕλληνας ὡς ἔθνος αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον, ὠφέλιμον εἰς τὴν Εὐρώπην, ὡς κλάδος εὐρωπαϊκός, καὶ ὄχι ληστῶν κατοικία καὶ νέα Ἀφρική.

Ἡ πρὸς τὸν Πατριάρχην ἀπόκρισις ἔγινε καλή. Οἱ συμπατριῶταί μας γνωρίζουν, ὅτι, ἐν ᾧ ἔγραφεν ἡ Παναγιότης του καὶ ἡ ἁγία Σύνοδος, ἦτο κλεισμένον τὸ Εὐαγγέλιον καὶ

---

[1] ΔΙΕΕ, τ. 12 (1958) σ. 160-3.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀνοικτὸν τὸ Κοράνιον, καὶ ὅτι ἄλλοι τοὺς ὑπαγόρευαν μὲ τὴν μάχαιραν εἰς χεῖρας, καὶ ἔγραφον ὅσα δὲν φρονοῦν καὶ ὅσα δὲν ἤθελον γράψει, ἂν ἦσαν ἐλεύθεροι. Ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας περνᾷ διὰ τοὺς Κορφούς, καὶ ὁ τῆς Ρωσίας θέλει τὸν συντροφεύσει· δὲν πιστεύω ὅμως ν' ἀρχίσῃ ἡ πραγματεία των, πρὶν οἱ Ρῶσοι περάσωσι τὸν Αἷμον. Ὁ Αὐτοκράτωρ μὲ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν εἶναι πλησίον τῆς Βάρνης, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τούτου, καὶ ὅταν ἀρχίσωσι νὰ τὸ περνῶσι, τότε οἱ Τοῦρκοι ἢ δέχονται καὶ τὰ ρωσικὰ ζητήματα καὶ τὰ τῶν συμμάχων βασιλέων, ἢ δοκιμάζουν τὴν τύχην των καὶ βιάζονται νὰ δεχθῶσιν ἔπειτα βαρύτερα προβλήματα, διότι τὰ ἔξοδα καὶ ὁ χαμὸς τῶν στρατιωτῶν ἀπὸ τοὺς πολέμους καὶ ἀσθενείας θέλουν λογαριασθῆ καὶ θέλει ζητηθῆ ἡ ἀποζημίωσις. Εἶναι, πρὸς τούτοις, πιθανὸν νὰ χαθῇ ὁ Σουλτάνος ἀπὸ τοὺς ἰδίους Τούρκους, ἂν ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην του, καί, κηρύττοντας διάδοχον τὸν ἀνήλικον υἱόν του, νὰ ἀναιρέσωσι τὸ νέον του σύστημα, τὸ ὁποῖον ἀποστρέφονται, καὶ εὐχαριστοῦντες τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην νὰ ἡσυχάσωσιν. Εἴθε! Ἡ σύντομος εἰρήνη εἶναι ὠφέλιμος εἰς τὴν Εὐρώπην, εἰς ἡμᾶς, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Τούρκους ἀκόμη. Βαθεῖα σιωπὴ εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ἄφησαν τὴν σύμμαχόν των Πορτογαλλίαν εἰς τὴν τύχην της. Δὲν ὁμιλοῦν διὰ τὸν ρωσικὸν πόλεμον, οὔτε διὰ Ἕλληνας. Μία γερμανικὴ ἐφημερὶς λέγει μόνον, ὅτι ἡ Ρωσία καὶ ἡ Γαλλία ἔδωσαν βοήθειαν εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὅτι ἡ Ἀγγλία τὸ ἀπεποιήθη. Ἐὰν καὶ πιθανόν, δὲν θέλω νὰ τὸ πιστεύσω, ἢ τουλάχιστον μὲ ἀρέσει νὰ νομίζω, ὅτι δὲν θέλουν ἀφήσει τὴν τιμὴν ταύτην εἰς τὰς ἄλλας δύο Δυνάμεις διὰ μικρὰ πράγματα, καὶ ὅτι, ἂν καὶ τοιαῦτα μέτρα ἐλήφθησαν, ἠμποροῦν νὰ στοχασθῶσι τὸ πρᾶγμα καλύτερα καὶ νὰ κάμωσιν ὅ,τι ἀνήκει εἰς μίαν μεγάλην, πλουσίαν καὶ ἐλευθέραν Διοίκησιν, ἥτις πρὸ ὀλίγου ἐκήρυξε δημοσίως εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅτι ὑπερασπίζεται τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἥτις πρώτη ὡμίλησε πρὸς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Εἴθε νὰ μὴ ψευσθῶ εἰς τὰς ἐλπίδας μου, καὶ εἴθε νὰ μὴ μολυνθῇ ὁ ἐπικείμενος αἰών, εἰς τὸν ὁποῖον ζῶμεν, μὲ ἔργα ἀνάξια τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ὀρθῆς πολιτικῆς.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Ἰουλίου 18/30 ἐκ Πεισῶν [1]

267

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 1)

Ἐξοχώτατε.

Ἔλαβον τὰ ἀπὸ 10/22 Ἰουνίου καὶ 2/14 Ἰουλίου γράμματά σας καὶ ἔγνων τὰ ἐν αὐτοῖς. Δὲν σᾶς ζητῶ περισσότερα γράμματα, διότι γράφετε πολλά, καὶ περισσότερα ἀπὸ

[1] ΔΙΕΕ, τ. 12 (1958) σ. 163-5.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅ,τι τὸ συγχωροῦν αἱ πολλαὶ ἀσχολίαι σας. Τὸν κ. Τρικούπην εἶπον νὰ γράφῃ, καὶ ἄλλον τινὰ τῶν γραφέων νὰ διορίσῃ νὰ γράφῃ διὰ τῆς Σύρας, ὅθεν περνοῦν συχνὰ πλοῖα, διὰ νὰ μὴ κάμνωσι τύπον εἰς τὴν Εὐρώπην αἱ μὲ σκοπὸν διασπειρόμεναι κακαὶ εἰδήσεις. Ἐγὼ οὔτε ἐπίστευσα τὰς τοιαύτας εἰδήσεις, οὔτε θέλω τὰς πιστεύσει, ἀλλ' ὅσοι δὲν γνωρίζουν τὰ πράγματά μας ταράττονται, καὶ ὅλοι διευθύνονται πρὸς ἐμὲ νὰ μάθωσί τι. Τὸ νὰ λέγω μόνον, ὅτι εἶναι ψευδεῖς αἱ τοιαῦται εἰδήσεις, δὲν φθάνει καὶ δὲν καταπείθονται. Ἔχοντας τὸ γράμμα εἰς χεῖρας, ἔχω τὴν ἀναίρεσιν βεβαίαν, καὶ τοὺς ἡσυχάζω.

Εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ λείψῃ ὁ Ἰμπραὴμ μίαν ὥραν ἀρχύτερα, διὰ νὰ περάσῃ ὅλη ἡ δύναμις εἰς τὴν Χέρσον Ἑλλάδα, καὶ νὰ ἐλευθερωθῇ καὶ αὐτὴ ἀπὸ τοὺς βαρβάρους ἐχθρούς της. Τοῦτο τὸ νομίζω εὔκολον, διότι ὁ Σουλτάνος δὲν ἔχει εἰς τὸ ἑξῆς καιρὸν νὰ δώσῃ προσοχὴν καὶ βοήθειαν εἰς αὐτὰ τὰ μέρη, διότι ἀπὸ τὸ ἓν μέρος οἱ Ρῶσοι κινοῦνται πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἤρχισεν ἡ ἐπανάστασις εἰς τοὺς τόπους τῆς ἐπικρατείας του. Οἱ Μποσνάκοι, δυσαρεστημένοι, εὗρηκαν πρόφασιν τὴν ἀλλαγὴν τῆς στρατιωτικῆς ἐνδυμασίας, καὶ ἡνωμένοι ἐπολιόρκησαν τὸν πασᾶν, ἐσκόρπισαν τὸ στράτευμά του, τὸν ἐφυλάκωσαν ὁμοῦ μὲ ἕνα καπουτζήμπασην τοῦ Σουλτάνου, καὶ ἐκήρυξαν, ὅτι ὅλοι οἱ νεωτερισμοὶ εἶναι ἐναντίον τῆς θρησκείας, καὶ ὅτι ὁ μετὰ τῶν Ρώσων πόλεμος εἶναι ἄδικος. Λέγεται, ὅτι ἠκολούθησαν τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ Ἐρζερούμ, ὥστε ὁ Σουλτάνος εὑρίσκεται εἰς δεινὰς περιστάσεις, καὶ ἢ δέχεται ὅλα, καί, ἐλευθερούμενος ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, διορθώνει τὸ ἐσωτερικόν του (ἂν ἐπιδέχεται διόρθωσιν), ἢ λαμβάνει τὴν τύχην τοῦ προκατόχου του, καὶ ὁ ἀνήλικος υἱός του, ὑπὸ ἐπιτροπήν, ὑπογράφει καὶ δέχεται καὶ ὅσα ἔξωθεν τοῦ ζητοῦν καὶ ὅσα οἱ Τοῦρκοι θέλουν, καὶ οὕτω πως ἡσυχάζουν ὅλα καὶ τελειώνουν καὶ τὰ πράγματά μας καλύτερα. Εἴθε! Ἠλευθερώσατε τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν πειρατείαν καὶ ἀπὸ τὴν πανώλην. Ἐλπίζω νὰ γνωρίσῃ τὴν δούλευσιν καὶ νὰ γνωρίσῃ καὶ τὸ ὄφελος τῆς καλῆς γειτονίας. Ἐλπίζω, ὅτι θέλει σταθῇ μεγάλης ὠφελείας πρόξενος ἡ Χρηματιστικὴ Τράπεζα, φθάνει νὰ λάβῃ ὑπόληψιν νὰ πληρωθῶσιν εἰς τὸν καιρὸν οἱ τόκοι καὶ θέλει ἔχει ἀπὸ τὴν Εὐρώπην ὅσα χρήματα θέλει, μὲ τὸ νὰ εἶναι ὁ τόκος καλός. Φοβοῦνται, μὴ γενῇ ὡς τὸ δάνειον. Ὅταν ὅμως βεβαιωθῶσιν, ὅτι εἶναι ἀσφάλεια καὶ ἔχουν καὶ τὴν Ἐξοχότητά σας καλὸν ἐγγυητήν, πολλοὶ θέλουν δανείσει, καὶ ἐλπίζω νὰ γενῇ αὐτὴ ἡ Τράπεζα αἰτία τῆς εὐτυχίας τῆς Ἑλλάδος. Τὰ κινήματα τῆς Ρωσίας μὲ κάμνουν νὰ ἐλπίζω τὸ τέλος ὅλων τῶν πραγμάτων μέχρι τοῦ φθινοπώρου. Ἐπιθυμῶ ὅμως κάτι νὰ κάμωσι καὶ οἱ Ἕλληνες, ἐνθυμούμενοι τὰς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως νίκας των, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι μόνον ἀπὸ ἔλεος τῶν ξένων ἀπολαμβάνομεν ὅ,τι θέλομεν ἀπολαύσει. Δὲν ἀποδίδω ὅσην βλέπω ἀδράνειαν, εἰ μὴ εἰς τὴν ἔλλειψιν καλῶν ἀρχηγῶν. Οἱ ξένοι δὲν εὐδοκίμησαν, διατί, δὲν ἠξεύρω.

Ἔστειλα ἴσον τοῦ γράμματός σας πρὸς τὸν Eynard. Ὁ αὐθέντης Σοῦτζος ὑπῆγε τοὺς υἱούς του εἰς τὴν Γενεύην, καὶ ἔπειτα παρατηρήσας, ὅτι ἠμπορεῖ καὶ ἐκεῖ νὰ ζήσῃ μὲ ὅσα ἐξώδευεν ἐδῶ, ἀπεφάσισε νὰ μείνῃ καὶ ἔκραξε καὶ τὴν σύζυγόν του. Γράψατε νὰ δίδωνται

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τὰ ἔξοδα τῶν δύο υἱῶν του, διότι τὸ βάρος του εἶναι μέγα, καὶ ἡ ἐλπίς του εἰς τὴν Ρωσίαν μόνον. Δὲν ἦλθε καμμία ἀπόκρισις, διότι ἐπῆγαν τὰ γράμματα, ἐνῷ ἀνεχώρει ὁ Αὐτοκράτωρ. Ἐστάλθησαν καὶ δεύτερα διὰ τοῦ Witkenstein, ὅστις τὸν εὐνοεῖ, καὶ ἴσως κάτι τὸν γενῇ· εἰς ἀποτυχίαν εἶναι λύπης ἄξιος. Τὰ προσωπικά του ἔξοδα τοῦ τὰ ἐπρόβλεψα ἐγώ, μεταχειρισθεὶς τὴν γυναικαδέλφην του μέσον πρὸς τὸν πατέρα της, πλὴν διὰ μίαν φορὰν κάτι τὸν ἔδωσεν, εἰς τὸ ἑξῆς δὲν ὑπόσχεται ἄλλο, λέγοντας, ὅτι δὲν ἔχει καὶ αὐτός, τὸ ὁποῖον καὶ ἴσως εἶναι ἀληθινόν.

Δύο μοίρας ρωσικοῦ στόλου θέλετε ἔχει ἐντὸς ὀλίγου αὐτοῦ ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀρχηγόν. Τὰ κινήματά των δὲν θέλει εἶναι πλέον συμμαχικά, ἀλλ' ἔχουν διαταγὴν νὰ ἀποκλείσωσι τοὺς τουρκικοὺς λιμένας καὶ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν εἴσοδον ὅσων ἐμποδίζονται ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ πολέμου. Τὰ νησιὰ θέλουν ὠφεληθῆ, διότι ἀφήνουν χρήματα. Ἡ Ἐξοχότης σας δὲν λαμβάνετε αἰτίαν νὰ ἐξοδεύσετε περισσότερα. Ἀλλ' εἶναι ἔξοδα δίκαια, διότι ὁ ρωσικὸς πόλεμος, τὸν ὁποῖον δὲν ἐπιθυμούσατε, καὶ τὸν ἔβγαλεν ἔξω ὁ Σουλτάνος, θέλει τελειώσει τὰ πράγματά μας ὀγληγορώτερα καί, ἴσως, καὶ καλύτερα.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Ὅλος εὐχέτης καὶ φίλος σας
ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος [1]

1828 Ἰουλίου 23 ἐκ Πεισῶν

268

(ΑΙΓ, Ἀρχ. Καποδ. Φ. 355, ἀρ. 22)

Ἐξοχώτατε.

Εἰς τὰ μέχρι 2/14 Ἰουλίου γράμματά σας ἀπεκρίθην. Ἤδη σᾶς ἐγκλείω τὰ τοῦ κυρίου Eynard, ὅστις δὲν παραμελεῖ ὅσα ἀποβλέπουν τῆς πατρίδος μας τὰ συμφέροντα. Ὀγλήγορα θέλετε ἔχει αὐτοῦ τὸ γαλλικὸν στράτευμα, τοῦ ὁποίου ὁ ἀρχιστράτηγος εἶναι κάλλιστος καὶ ἐλπίζω νὰ συντείνῃ εἰς τὴν εὐτυχίαν τῆς Ἑλλάδος. Θέλετε ἔχει ὁμοίως ἐντὸς ὀλίγου καὶ μίαν μοῖραν στόλου τῆς Βαλτικῆς, καὶ ἐν ᾧ ἡ ξένη αὐτὴ δύναμις θέλει ἀφήσει εἰς τοὺς πτωχοὺς τόπους τῆς Ἑλλάδος χρήματα, θέλει συντείνει καὶ εἰς τὴν οἰκονομίαν, διότι ἠμπορεῖτε νὰ ὀλιγοστεύσετε τὴν ἑλληνικὴν τῆς θαλάσσης καὶ ξηρᾶς δύναμιν, καὶ νὰ κρατήσετε εἰς τὴν δούλευσιν τοὺς εὐχρήστους μόνον, καὶ ὄχι τοὺς ἀνάνδρους, οἵτινες προσθέτουν ἔξοδα ἀνωφελῆ καὶ ἐμποδίζουν καὶ τοὺς ἔχοντας ἱκανότητα καὶ θέλησιν νὰ δουλεύσωσι καλῶς τὴν Πατρίδα.

Ἐν ᾧ σᾶς γράφω, πρέπει νὰ ἀπέρασαν οἱ Ρῶσοι τὸν Αἷμον. Καμμία δύναμις δὲν εἶναι διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν δρόμον των πρὸς τὴν Κων/πολιν. Αὐτὴ δὲ ἡ μητρόπολις, μὲ ὅσα κάμουν οἱ Τοῦρκοι διὰ νὰ ἐνδυναμώσωσι, δὲν εἶναι ἄλλο, εἰ μὴ μία πόλις μὲ ἓν παμπά-

[1] ΔΙΕΕ, τ. 12 (1958) σ. 165-167.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

λαιον τεῖχος, ὡς αἱ πόλεις τῆς Ἰταλίας, τὰς ὁποίας γνωρίζετε. Ἠθικὴ δύναμις δὲν ὑπάρχει· οἱ Τοῦρκοι εἶναι ἀδιάφοροι. Μόνον ὁ Σουλτάνος εἶναι ἀγέρωχος καὶ νομίζει, ὅτι τὸ νεοσυσταθὲν τακτικόν του στράτευμα ὁμοιάζει μὲ τὰ τῆς Εὐρώπης γυμνασμένα στρατεύματα, καὶ ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἀντισταθῇ, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι καὶ ἥσυχος. Ὡς τόσον, ἂν ἰσχυρογνωμῇ καὶ δὲν προλάβῃ νὰ ζητήσῃ τὴν εἰρήνην, αὐτὸ τὸ στράτευμά του θέλει ἑνωθῇ μὲ ἄλλους Τούρκους, καὶ θέλουν κάμει νὰ λάβῃ τὴν τύχην τῶν προκατόχων του, καὶ οὕτω πως νὰ τελειώσωσι τὰ πράγματα, χωρὶς νὰ τελειώσῃ εἰς τὴν Τουρκίαν ἡ ἀναρχία, διότι ἀνήλικος Σουλτάνος καὶ ἐπιτροπή, ἀπὸ ὅ,τι ὑποκείμενα καὶ ἂν εἶναι συνθεμένη, δὲν ἠμποροῦν νὰ διορθώσωσι μίαν γενικὴν ἀταξίαν εἰς ὅλον τὸ βασίλειον, προξενηθεῖσαν ἀπὸ τοὺς νεωτερισμοὺς τοῦ ἤδη βασιλεύοντος.

Γράφουν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, ὅτι θέλουν κατεδαφισθῆ τὰ ἐκεῖσε φρούρια· τοῦτο μ᾽ ἀρέσει, διότι εἶναι σημεῖον, ὅτι ἐπιμένει ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς τὴν γενναίαν του ἀπόφασιν, νὰ μὴ κάμῃ ἀποκτήματα· καὶ ὅταν δὲν εἶναι σκοπὸς κατακτήσεως, καὶ ἡ ἡσυχία τῆς Εὐρώπης θέλει διατηρηθῆ, καὶ τὰ ἡμέτερα θέλουν τελειώσει καλῶς καὶ κατ᾽ εὐχήν· καὶ εἴθε.

Ἡ πανώλης εἶναι μόνον εἰς τὴν Βλαχίαν. Ὅλα τὰ ἄλλα μέρη καὶ τὰ στρατεύματα, τόσον τὰ ρωσικά, ὅσον καὶ τὰ τουρκικὰ χαίρουν τελείαν ὑγείαν. Οὔτε ὁ πόλεμος δὲν κάμνει φθοράν, διότι οἱ Τοῦρκοι μόνον εἰς τὴν Ἰμπραΐλαν ἀντεστάθησαν γενναίως, εἰς τὰ ἄλλα μέρη ἡ ἀντίστασίς των δὲν τοὺς κάμνει τιμήν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Σουλτάνος διώρισε καὶ ἀπεκεφάλισαν τοὺς ἀρχηγούς, μὲ πολλὴν δυσαρέσκειαν καὶ κατακραυγὴν τοῦ λαοῦ του.

Τοῦτο τὸ φέρσιμόν του δὲν θέλει ἔχει ἄλλο ἀποτέλεσμα, εἰμὴ τὸ νὰ παρακαλῶσιν εἰς τὸ ἑξῆς οἱ Τοῦρκοι νὰ γίνωνται αἰχμάλωτοι, διὰ νὰ φυλάξωσι τὴν ζωήν των, καὶ νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ ἑξῆς ἡ ἀντίστασίς των εἰς ὅσον καιρὸν τοὺς χρειάζεται, διὰ νὰ συμφωνήσωσι τὴν παράδοσιν τῶν φρουρίων ἢ ὠχυρωμένων πόλεων.

Ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν δὲν ἠξεύρομεν ἄλλο, εἰ μὴ τὴν ἅλωσιν τοῦ Κάρς. Ὁ στρατηγὸς Πάσκεβιτς ἄρχισε καλά, καὶ φαίνεται, ὅτι θέλει κάμει μεγάλας προόδους, ὡς καὶ εἰς τὴν Περσίαν, διότι αἱ θέσεις τῶν Τούρκων εἶναι μὲν δυναταί, ἀλλὰ τοὺς λείπουν τὰ μέσα καὶ ἡ πεῖρα τοῦ πολέμου.

Οἱ περὶ ἐμὲ σᾶς προσκυνοῦν, ἐγὼ δὲ μένω

Εὐχέτης καὶ φίλος σας

ὁ μητροπολίτης Ἰγνάτιος

1828 Αὐγούστου 8/20 ἐκ Πεισῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

269

(APK, F. Kancelaria, D. 3706, L. 54-55)

Borch πρὸς Νέσσελροδ

Florence le 4/16 Septembre 1828

Monsieur le Comte

Je crois de mon devoir d' annoncer à Votre Excellence que Vendredi soir le 12 du courant est mort à Pise S. Ém. le Métropolitain Ignace, après une indisposition de quinze jours qui, n' offrant d' abord aucun symptome allarmant, a terminé sa vie subitement, pendant que plusieurs médecins assemblés par ses amis se consultaient sur les moyens d' arrêter les progrès de son mal. Les parents et amis du défunt se sont adressés à moi pour obtenir du gouvernement Toscan la permission de faire enterrer ses dépouilles mortelles dans l' Église grecque de Livourne. J' ai fait les demarches necessaires à cet effet, et j'ai obtenu qu' il fut fait une exception à la règle générale qui défend d' enterrer les morts dans les corps des églises.....

Le Comte Borch[1]

270

(ΓΑΚ, Συλλ. Α. Ζ. Μάμουκα, Φ. 103)

Παρατηρήσεις εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου[2]

Ἐν Πείσαις τῇ 20 Μαΐου 1821

Ἂν οἱ Γραικοὶ εἶχον ὅλα τὰ δίκαια διὰ νὰ ἐπιθυμῶσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των καὶ διὰ νὰ προσπαθήσωσι νὰ ἀποτινάξωσι τὸν σκληρὸν ζυγὸν τῆς Ὀθωμανικῆς Διοικήσεως, ἥτις μὲ τὸ δικαίωμα τῶν ὅπλων καὶ τῆς ἰσχύος τοὺς ὑπεδούλωσε, τοὺς ἀπεβαρβάρωσε, τοὺς ἐπτώχυνε, τοὺς ἐταπείνωσε, τοὺς ἐχώρισεν ἀπὸ τὸ σῶμα τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τοὺς ἔκαμε νὰ φαίνωνται ὄνειδος ἀνθρώπων καὶ ἐξουθένημα λαῶν· ἂν τὸ κίνημά των εἶναι δίκαιον καὶ ὁ σκοπὸς ἀξιέπαινος, ἦτον ἐπίσης δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον, πρὶν ἐπιχειρισθῶσιν ἓν ἔργον τόσον τολμηρὸν καὶ κινδυνῶδες, νὰ ἐξετάσωσι τὰς δυνάμεις των, νὰ παραβάλωσι τὰ μέσα των μὲ τὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ κάμωσι μίαν ἑτοιμασίαν ἀνάλογον μὲ τὸ κίνημά των· ἔπρεπε προσέτι νὰ λάβωσι μέτρα, ὥστε νὰ γενῇ ἡ βλάβη εἰς τὸ Γένος ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλίγη. Ἔπρεπε νὰ φυλάξωσι, διὰ νὰ τοὺς εἶναι καὶ ὁ καιρὸς ἁρμόδιος καὶ βοηθός, διότι τοιουτοτρόπως μόνον ἦτο πιθανὸν καὶ ὁ σκοπός των νὰ λάβῃ αἰσίαν ἔκβασιν, καὶ τὸ Γένος

---

[1] Πρόξενος τῆς Ρωσίας ἐν Φλωρεντίᾳ.

[2] Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἐ. Γ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ μετὰ ἐκτενοῦς ὑπομνήματος τοῦ Καποδιστρίου πρὸς τὸν Ἰγνάτιον, ἀπὸ 17 Ἰουλίου 1821 ἔ.π., περὶ τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος. (*Ἀθηνᾶ*, τόμ. Ξ' [1956], σ. 145 κ. ἑ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὀλιγώτερον νὰ βλαφθῇ, καί, τέλος πάντων, ἔπρεπε νὰ ἔχωσι πολλοὺς βαθμοὺς πιθανότητος, ὅτι τὸ πρᾶγμα εὐοδοῦται, καὶ ἔπειτα νὰ κάμωσι κίνημα, διότι, δοθείσης ἀποτυχίας, τὸ Γένος χάνεται καὶ ἡ ζημία εἶναι ἄμετρος καὶ ἀδιόρθωτος.

Σήμερον δὲν πρόκειται πλέον λόγος. ἂν ὅλαι αἱ ἀνωτέρω σκέψεις ἔγιναν καὶ ἂν τὸ Γένος δὲν ἦτο προϊδεασμένον καὶ προητοιμασμένον δι' αὐτὸν τὸν μεγάλον ἀγῶνα. Τὸ κίνημα ἔγινεν, οἱ Τοῦρκοι ἐξηγριώθησαν τόσον, ὥστε εἰς τοὺς Γραικοὺς κανὲν ἄλλο μέσον ἀντιστάσεως δὲν μένει, εἰμὴ ἡ ἐξ ὕψους ἀντίληψις, ἡ ἀπελπισία των καὶ ἡ ἀνάγκη, ἥτις τοὺς ὑποχρεώνει, καὶ μὲ δυνάμεις ἀκόμη ἀνομοίους, ν' ἀντιπαραταχθῶσιν. Ἡ Ὀθωμανικὴ Πόρτα νομίζει ἐνόχους ὅλους τοὺς Γραικοὺς καὶ ἀνηλεῶς σφάζει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τοὺς προστυχόντας.

Οἱ Τοῦρκοι θέλουν αὐθαδιάσει καὶ θέλουν φονεύει ἄνευ ἀδείας τῆς Διοικήσεως τοὺς χριστιανούς. Τὸ κακὸν ἔφθασεν εἰς βαθμόν, ὥστε ἐλπὶς διορθώσεως δὲν μένει. Μία ἀντίστασις πεισματώδης καὶ ἐπίμονος ἠμπορεῖ μόνον νὰ φυλάξῃ κατὰ μέρος τοὺς ὁμογενεῖς μας, καὶ εἴθε τοιοῦτον πνεῦμα νὰ τοὺς κυριεύσῃ.

Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν τρέχωσι τὰ γενικὰ πράγματα, καὶ ἂν μακρόθεν δὲν ἠμπορῇ τις νὰ εἰκάσῃ πῶς ἔχουν νὰ τελειώσωσιν, ἡ Πελοπόννησος, κατ' εὐτυχῆ περίστασιν, ἔχει σήμερον ὅλας τὰς εὐκολίας διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν ζυγὸν καὶ νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν της καὶ τὴν πολιτικὴν ὕπαρξίν της. Οἱ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ Τοῦρκοι δὲν εἶναι οὔτε εἰς ἀριθμόν, οὔτε εἰς κατάστασιν νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τοὺς Γραικούς. Ἡ πολυχρόνιος τυραννία τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ἐδάμασε καὶ ὠλιγόστευσε τοὺς ἐν Ἠπείρῳ καὶ Ἑλλάδι Τούρκους, ὥστε δὲν ἔχουν νὰ τοὺς φοβηθῶσιν. Ἡ Ἀλβανιτία ἐδαμάσθη παρομοίως ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον, ὠλιγόστευσε καὶ θέλει εἶναι εἰς παντοτινὴν διχόνοιαν δι' ὅσον αἷμα ἐχύθη εἰς τοὺς ἐμφυλίους των πολέμους, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠμπορεῖ νὰ φοβίσῃ τὴν Πελοπόννησον.

Αὐτὸς ὁ Ἀλῆ πασᾶς, ὅστις εἰς ἄλλους καιροὺς ἦτο τρομερὸς καὶ κινδυνώδης ἐχθρὸς ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ἔχασε τὴν δύναμίν του, καὶ ἂν θελήσῃ νὰ κάμῃ τίποτε κακὸν εἰς τὴν Πελοπόννησον, δὲν ἔχει τὴν πρώτην εὐκολίαν. Ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ Σουλίου κρατεῖ καὶ αὐτὸν τὸν Ἀλῆ πασᾶν εἰς τὰ ὅριά του καὶ τοὺς Ἀλβανίτας εἰς συστολήν.

Τὰ καπετανᾶτα τῆς Ἠπείρου καὶ Ἑλλάδος, πλέον δυνατὰ παρὰ ἄλλοτε, ἠμποροῦν νὰ μὴν ἀφήσωσι ν' ἀπεράσῃ εἰς τοὺς τόπους των ὁ ἐχθρός, καὶ μάλιστα Κάρλελι, Καρπενήσι, Λιδωρίκι, Πατρατζίκι, Βραχώρι, Ἀπόκορον, Γαλαξίδι, Σάλωνα καὶ τὰ ἑξῆς.

Συνεννοούμεναι αὐταὶ αἱ ἀνωτέρω ἐπαρχίαι μεταξύ των καὶ μὲ τὴν Πελοπόννησον, βοηθούμεναι ἀμοιβαίως εἰς τὰς ἀνάγκας των καὶ ἔχουσαι τὴν Πελοπόννησον ἔσχατον καταφύγιον καὶ ἄσυλον, ἠμποροῦν νὰ ἐμποδίσωσι κάθε ἐφόδιον τοῦ ἐχθροῦ διὰ ξηρᾶς καὶ νὰ χρησιμεύσωσι, διὰ τὴν θέσιν των, ὡς προπύργιον καὶ προφυλακὴ τῆς Πελοποννήσου.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ Πελοπόννησος ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὰ ὅπλα ὑπὸ αἰσίους οἰωνοὺς καὶ εἰς τὰς πλέον εὐτυχεῖς περιστάσεις. Διὰ νὰ ἀποκατασταθῇ ἐλευθέρα καὶ διὰ νὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βεβαιώσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν της, δὲν ἔχει χρείαν, εἰμὴ ἀπὸ μίαν θέλησιν ἐπίμονον καὶ ἀπὸ μίαν ἀπόφασιν σταθεράν, νὰ θυσιάσῃ τὸ πᾶν διὰ τὸ πᾶν καὶ νὰ βάλῃ πρὸ ὀφθαλμῶν : ἢ ἐλευθερίαν ἢ θάνατον. Ἡ παλαιὰ καὶ νέα ἱστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι ὅποιος λαὸς ἐγνώρισε τὸ καλὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἠθέλησε νὰ εἶναι ἐλεύθερος, αὐτὸς καὶ ἔμεινεν ἐλεύθερος, καὶ κανὲν ἐμπόδιον, καμμία δύναμις, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦτο, δὲν ἠμπόρεσε ποτὲ νὰ ὑπερισχύσῃ καὶ νὰ τὸν ὑποδουλώσῃ.

Ἡ δύναμις τῶν Περσῶν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐφόδια καὶ μέσα τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐκστρατείας κατὰ τῆς Ἑλλάδος φαίνονται εἰς τοὺς νεωτέρους ὑπερβολαὶ καὶ δὲν τὰ πιστεύουν, ἐπειδὴ δὲν ἠμπορεῖ σήμερον ὅλη ἡ Εὐρώπη ὁμοῦ νὰ κάμῃ ὅ,τι ἔκαμε τότε ὁ μέγας τῶν Περσῶν βασιλεύς. Ἡ δύναμις τῆς Ἑλλάδος, ὡς πρὸς ἐκείνην τοῦ ἐχθροῦ, ἦτο μηδέν. Τὸ περισσότερον μέρος τῶν Ἑλλήνων, εἴτε ἑκουσίως εἴτε ἀκουσίως, ἦτο μὲ τὸν ἐχθρόν. Ἄλλοι ἔμειναν οὐδέτεροι καὶ ἁπλῶς θεαταὶ τῶν τρεχόντων. Ἀθῆναι, Σπάρτη καὶ πολλὰ ὀλίγαι ἄλλαι ἐπαρχίαι μόνον ἐψήφισαν ἢ ἐλευθερίαν ἢ θάνατον. Ἡ ἀπόφασίς των δὲν ἦτο μὲ λόγους ψιλοὺς καὶ εἰς τὸ στόμα, ἦτον ἀπόφασις σταθερά, ἀπόφασις ἀνδρῶν ἀξίων τῆς ἐλευθερίας· τὸ εἶχαν δείξει ἐμπράκτως ἀρχύτερα εἰς τὸν Μαραθῶνα οἱ Ἀθηναῖοι. Τὸ ἔδειξε καὶ εἰς τὸν μέγαν πόλεμον ἔπειτα ὁ ἀμίμητος Λεωνίδας μὲ τοὺς τριακοσίους του. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ ἀπόφασις, ὅτι θέλομεν νὰ εἴμεθα ἐλεύθεροι, ἔφθασε διὰ νὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὅλη ἐκείνη ἡ διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης μεγάλη δύναμις τοῦ ἐχθροῦ ἔλαβε τὴν τύχην τῶν Γάλλων εἰς τὴν Ρωσίαν.

Ὑπέφερε διὰ πολλοὺς χρόνους ἡ Ἑλβετία τὸν ζυγὸν τῆς Αὐστρίας. Οἱ Εὐρωπαῖοι, βάρβαροι τότε, ἐδιοικοῦσαν τοὺς ὑποκειμένους λαούς των, ὡς οἱ Τοῦρκοι. Τὸ κακὸν καὶ ἡ τυραννία τοὺς ἠνάγκασαν νὰ λάβωσιν εἰς χεῖρας τὰ ὅπλα, καὶ τὰ ἔλαβον ἀπὸ ἀνάγκην, χωρὶς σκέψιν, χωρὶς προετοιμασίαν, καὶ χωρὶς κανὲν μέσον ἀντιστάσεως. Ἄλλο δὲν εἶχον, εἰμὴ θέλησιν ἐπίμονον διὰ νὰ μείνωσιν ἐλεύθεροι, τὴν ἄκραν πτωχείαν των καὶ τὴν τοποθεσίαν των. Τοῦτο ἔφθασεν. Οἱ πρώην αὐθένται των, ἀφοῦ ἐδοκίμασαν πολλάκις καὶ μὲ ὅλας των τὰς δυνάμεις διὰ νὰ τοὺς ὑποτάξωσι, καὶ ἀπέτυχον μὲ χαμόν των, ἔκαμαν τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν καὶ τοὺς ἄφησαν ἐλευθέρους. Οἱ Ἑλβετοὶ εἶναι ἐλεύθεροι μέχρι τῆς σήμερον, ἀνεξάρτητοι, εὐτυχεῖς καὶ ἡ Εὐρώπη σέβεται τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν των.

Ἀπεφάσισαν οἱ Ἱσπανοὶ νὰ διώξωσι τοὺς Ἄραβας ὀπαδοὺς τοῦ Μωάμεθ ἀπὸ τὴν πατρίδα των· ἦσαν τότε τὸ σοφώτερον γένος τοῦ κόσμου, καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς δυνάμεώς των. Μ' ὅλον τοῦτο, οἱ Ἱσπανοί, μὲ τὴν ἐπίμονον ἀντίστασίν των, τοὺς ἐδίωξαν, ἔμειναν ἀνεξάρτητοι, ἐκυρίευσαν ἔπειτα τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἔγινεν ἡ Ἱσπανία ἡ μεγαλυτέρα Δύναμις τοῦ καιροῦ ἐκείνου. Τὰ πολλὰ πλούτη τοὺς ἔφθειραν. Ὁ δεσποτισμὸς ἐταπείνωσε τὸν ἀγέρωχον χαρακτῆρά των, καὶ ἡ ἀβελτηρία τῶν βασιλέων της ἐσύντεινε διὰ νὰ χάσωσι πολλὰς ὑποκειμένας ἐπαρχίας καὶ τὸ σκῆπτρον τῆς θαλάσσης.

Αὐτὸ τὸ ἴδιον ἔθνος πρὸ ὀλίγου δὲν ἠθέλησε νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸν Ναπολέοντα, ὅταν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἦτον εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δυνάμεώς του, καὶ τὸν ἔκαμε νὰ γνωρίσῃ, ὅτι δὲν εἶναι, ὡς ἐνομίζετο, ἀήττητος. Ἔκαμε καὶ τοὺς ἄλλους λαοὺς νὰ τολμήσωσι νὰ τὸν ἀντισταθῶσι καὶ νὰ τοῦ ἁρπάσωσι τὴν νίκην καὶ τὸ σκῆπτρον ἀπὸ τὰς χεῖρας.

Ἐστέναζον πολὺν καιρὸν οἱ Ὁλλανδοὶ ὑποκάτω εἰς τὸ σιδηροῦν σκῆπτρον τῆς Ἱσπανίας. Ἡ παράνομος πολιτικὴ τῆς τότε Διοικήσεώς της ἤθελε νὰ τοὺς κρατῇ εἰς ὑποταγὴν μὲ νόμους ἀπανθρώπους καὶ μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἰσχύος. Τὸ πολὺ κακὸν ἐπροξένησεν ἀπελπισίαν καὶ τοὺς ἐκίνησεν εἰς τὰ ὅπλα κατὰ τῶν τυράννων των. Ἡ Ἱσπανία εἶχεν ὅλα τὰ πλούτη τῆς Ἀμερικῆς καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας δυνάμεις, καὶ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ Ὁλλανδοί, μικρὸς λαός, πτωχὸς καὶ στερημένος ἀπὸ ὅλα τὰ μέσα δι' ἕνα τοιοῦτον μέγαν ἀγῶνα. Ἀλλ' αὐτὸς ὁ μικρὸς λαὸς ἠθέλησε νὰ εἶναι ἐλεύθερος, καὶ ἀφοῦ ἅπαξ ὤμωσεν ἢ ἐλευθερίαν ἢ θάνατον, ἐπέμεινε γενναίως καὶ τὸ κατώρθωσεν. Οἱ ἀγῶνές των ἐστεφανώθησαν μὲ αἰώνιον δόξαν, καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ φιλοπονία των ἔκαμαν τὸ μικρὸν τοῦτο ἔθνος ἔπειτα Δύναμιν σημαντικὴν εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τὰ πλούτη του καὶ διὰ τὰς θαλασσίας δυνάμεις του.

Ἡ Πορτογαλλία ἐστάθη ἡνωμένη μὲ τὴν Ἱσπανίαν, πλὴν ἐθεωρεῖτο πάντοτε ὡς ξένον ἔθνος καὶ ἐδιοικεῖτο κατ' ἀρέσκειαν τῶν Ἱσπανῶν. Ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς ὁ μικρὸς λαὸς νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν Ἱσπανίαν καὶ νὰ διοικῆται μὲ ἰδίους νόμους. Ἡ γειτονία του μὲ τὴν Ἱσπανίαν, αἱ μεγάλαι δυνάμεις τῆς Ἱσπανίας καὶ ἡ ἐπιμονή της διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Πορτογαλλίαν καὶ δεύτερον δὲν ἐχρησίμευσαν εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ ζημιώσωσι τὴν Ἱσπανίαν εἰς ἀνθρώπους καὶ χρήματα, καὶ νὰ τὴν κάμωσι πλέον ἀδύνατον. Ἡ Πορτογαλλία, μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας, ἐβεβαίωσε τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν της.

Αἱ ἀγγλικαὶ ἀποικίαι τῆς Ἀμερικῆς ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν δίκαια πράγματα. Ἡ Μητρόπολις, πολλὰ δυνατὴ καὶ πολλὰ πλουσία τότε, ἐστοχάσθη νὰ τὰς καταφρονήσῃ. Αὐταί, μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας, ἐκηρύχθησαν ἀνεξάρτητοι. Τὰ πλούτη τῆς Ἀγγλίας, οἱ στόλοι της καὶ μεγάλη δύναμίς της δὲν ἐχρησίμευσαν. Ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἀμερικῆς ἐγνωρίσθη διὰ συνθήκης, καὶ ὄχι μόνον σέβεται τώρα ἡ Ἀγγλία αὐτὴν τὴν Διοίκησιν, ἀλλ' ἄρχισε καὶ νὰ τὴν φοβῆται.

Οἱ Γάλλοι ἠθέλησαν νὰ ἀλλάξωσι τὸ πολιτικόν των σύστημα. Ὁ βασιλεύς, τὸ στράτευμα, ὁ κλῆρος, οἱ εὐγενεῖς, ὅλαι αἱ Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ἔπειτα ἡνωμέναι δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τοὺς ὑποχρεώσωσι διὰ νὰ κάμωσιν ὅ,τι ἤθελαν.

Αἱ εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἱσπανικαὶ ἐπαρχίαι, κακῶς διοικούμεναι διὰ πολὺν καιρόν, ἠθέλησαν, κατὰ μίμησιν τῆς γειτονίας των, νὰ ἀποσείσωσι τὸν ἱσπανικὸν ζυγόν. Ἡ ἐπιμονὴ τῆς Ἱσπανίας, διὰ νὰ μὴ χάσῃ τὰ δικαιώματά της εἰς τὴν Ἀμερικήν, τὰ ἔξοδα, οἱ ἀγῶνες καὶ αἱ τόσαι θυσίαι της δὲν ἔκαμαν κανὲν ἀποτέλεσμα. Ἡ Ἱσπανία ἔχασεν, ἡ Ἀμερικὴ ἐκέρδησε, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἡ Διοίκησις τῶν ἀποικιῶν θέλει εἶναι τόσον δυνατή, ὥστε νὰ δώσῃ νόμους, ὄχι μόνον εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα μεγαλύτερα ἔθνη.

Τὸ παράδοξον ὅμως, καὶ ὅ,τι δὲν ἤθελε πιστευθῆ, ἐὰν δὲν ἐγίνετο εἰς τὸν καιρόν μας,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

εἶναι ἡ ἐλευθερία τῶν Μαύρων τοῦ Ἁγίου Δομινίκου, ἀποικίας γαλλικῆς πάλαι ποτέ. Αὐτοί, δοῦλοι εἰς τὴν πατρίδα των τὴν Ἀφρικήν, δοῦλοι ἀργυρώνητοι ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν των εἰς τὴν Ἀμερικήν, μὲ ἰδέας τόσον περιωρισμένας, καὶ εἰς τόσον βαθμὸν βάρβαροι, ὥστε τοὺς ἐνόμιζον οἱ Εὐρωπαῖοι ὄχι ὡς ἀνθρώπους, ἀλλ' ὡς ἓν ἄλλο ὄν, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν ἡ φύσις διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς δεσμός τις μεταξὺ ζῴου καὶ ἀνθρώπου. Ὡς τόσον, τοιοῦτοι ὄντες, ἠμπόρεσε τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας, δὲν ἠξεύρω πῶς, νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ κεφάλι των, καὶ τοῦτο ἔφθασε διὰ νὰ τοὺς κάμῃ ἐλευθέρους. Ὅλοι οἱ ἐκεῖσε Εὐρωπαῖοι κάτοικοι, καὶ ὅσον στράτευμα ἔστειλε κατὰ καιροὺς ἡ Γαλλία κατ' αὐτῶν, ἐχάθησαν ἕως ἑνός. Τέλος πάντων, ἔγινε καὶ ἐκείνη ἡ μεγάλη ἐκστρατεία ἐπὶ Ναπολέοντος ἀπὸ σαράντα χιλιάδας ἐκλεκτοῦ στρατεύματος ὑπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον Leclerc, γαμβρὸν τοῦ Ναπολέοντος, καὶ ἔλαβε τόσον κακὴν ἔκβασιν, ὥστε ὅλοι ἄφησαν τὰ κῶλα ἐκεῖ. Οἱ Μαῦροι ἔμειναν ἐλεύθεροι, ἀνεξάρτητοι, κύριοι τῆς νήσου. Ἡ ἐλευθερία ἔφερε τὸν φωτισμὸν καὶ τὰ πλούτη καὶ διοικοῦνται μὲ ἰδίους νόμους, ὡς τὰ ἄλλα φωτισμένα ἔθνη.

Ἀπὸ τὰ τόσα παλαιὰ καὶ νέα παραδείγματα συνάγεται ὅτι, ὅποιος λαὸς θέλει νὰ εἶναι ἐλεύθερος, μένει ἐλεύθερος, καὶ καμμία δύναμις δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν ὑποδουλώσῃ· ὅτι ὅποιος ἔχασε τὴν ἐλευθερίαν του ἀπὸ δυστυχεῖς περιστάσεις καὶ θέλει νὰ τὴν ἀποκτήσῃ, τὴν ἀποκτᾷ, καὶ ὅτι δοῦλοι μόνον μένουν, ὅσοι ἀγαποῦν τὴν δουλείαν καὶ ὅσοι εἶναι διεφθαρμένοι καὶ τοὺς ἀνήκει δικαίως τὸ νὰ εἶναι δοῦλοι.

Οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ἄλλοι τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἠπείρου λαοὶ ἔχουν ἕν τι περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἔθνη, τὴν ἐνθύμησιν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς δόξης τῶν προγόνων των καὶ τὸ εὐγενικὸν ἐκεῖνο αἷμα, τὸ ὁποῖον σώζεται καὶ τρέχει ἀκόμη εἰς τὰς φλέβας των.

Ἂν λοιπὸν τόσοι λαοὶ κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ ἐποχὰς ἀπέσεισαν τῆς δουλείας τὸν ζυγόν, ἂν καὶ οἱ Μαῦροι τοῦ Ἁγίου Δομινίκου τὸ ἐκατόρθωσαν, ἠμπορεῖ τις νὰ ὑποπτεύσῃ ἢ νὰ φαντασθῇ, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐνδέχεται νὰ ὀπισθοπορήσωσιν ἢ νὰ ἀποτύχωσιν; Εἶναι οἱ Τοῦρκοι σήμερον, ὡς ἦσαν οἱ Πέρσαι, ὅταν ἦλθαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος; Εἶναι καθὼς ἦσαν πρὸ ἑκατὸν χρόνων; Ἠμπορεῖ τις νὰ τοὺς παρομοιάσῃ μὲ τοὺς Ἱσπανούς, μὲ τοὺς Ἄγγλους, μὲ τοὺς Γάλλους, οἵτινες, εἰς τὸ ἄκρον τῆς δυνάμεώς των, δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ὑποτάξωσιν ὅσα μέρη ἠθέλησαν νὰ εἶναι ἐλεύθερα; Τίς δὲν ἠξεύρει, ὅτι οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸν ἔσχατον πόλεμόν των μὲ τοὺς Ρώσους δὲν ἠμπόρεσαν ποτὲ νὰ συστήσωσιν ἓν στρατόπεδον ἀπὸ πενῆντα χιλιάδας, καὶ ἐνῷ τότε εἶχαν ἀκόμη τοὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Γκιρτζαλήδων ἀποστάτας, τὸν περίφημον Μουσταφᾶ Μπαϊρακτὰρ πασᾶν, τὸν Ἀλῆ πασᾶν, τὸν Τζαπάνογλου, τὸν Καραοσμάνογλου καὶ τὸν Ἰσμαήλμπεην τῶν Σερρῶν, τοπάρχας τόσον δυτούς; Τώρα αὐτοὶ ὅλοι ἔλειψαν, ἡ πανώλης ἐμβῆκεν ἔπειτα εἰς ὅλην τὴν Ρούμελην καὶ ἔκαμε μεγάλην φθοράν. Οἱ Γενίτζαροι, οἵτινες νομίζονται στράτευμα, ἢ δὲν ἐβγαίνουν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἡ Διοίκησις δύναμιν νὰ τοὺς βιάσῃ, ἢ καὶ ἂν ἔβγουν ὀλίγοι, εἰς ἄλλο δὲν χρησιμεύουν, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ δώσωσι τὸ παράδειγμα τῆς ἀπει-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

θείας καὶ ἀταξίας καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Χρήματα δὲν δίδει εἰς τὰς ἐκστρατείας της αὐτὴ ἡ Διοίκησις, εἰμὴ πολλὰ ὀλίγα, καὶ αὐτὰ ἀκόμη κλέπτονται ἀπὸ τοὺς ἐπιστάτας. Ὅλα της τὰ φρούρια ἔχουν ἔλλειψιν ὅλων τῶν ἀναγκαίων, τακτικὸν στράτευμα δὲν ἔχει. Ποῦ εὑρίσκεται λοιπὸν ἡ δύναμις τῶν Τούρκων; Καὶ τί βλέπουν εἰς αὐτὴν τὴν σεσαθρωμένην Διοίκησιν οἱ φίλοι της καὶ τὴν νομίζουν ἀκόμη μεγάλην Δύναμιν; Εἶναι ἄξιον ἀπορίας!

Ὡς τόσον, συγχωρεῖται εἰς τοὺς φίλους τῆς Τουρκίας τὸ νὰ φρονῶσι περὶ αὐτῆς ὅ,τι θέλουν. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι τὸ πρᾶγμα τρέχει ἄλλως πως· ὅτι ἡ Τουρκία εἶναι φυσικὰ εἰς τὴν πτῶσίν της, καὶ ὅτι ὁ καιρὸς εἶναι ἁρμόδιος εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τοὺς περὶ τὴν Πελοπόννησον λαοὺς διὰ νὰ ἀποκτήσωσι τὴν ἐλευθερίαν των καὶ τὴν πολιτικὴν ὕπαρξίν των, καὶ νὰ ζήσωσι καθὼς ζοῦν καὶ ἄλλοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης.

Τὰ μεγάλα ὅμως καλὰ δὲν γίνονται χωρὶς μεγάλας θυσίας, χωρὶς κόπους καὶ χωρὶς ἐπιμονὴν εἰς τὸν προκείμενον σκοπόν. Ὑπερίσχυσαν οἱ Ρῶσοι καὶ ἐθριάμβευσαν, ἀλλὰ κοντὰ εἰς τόσας ἄλλας θυσίας ἔκαυσαν καὶ τὴν Μόσχαν. Οἱ Ὁλλανδοὶ ἔπνιξαν ἀπειράκις τὸν τόπον των. Οἱ Μαῦροι τοῦ Ἁγίου Δομινίκου ἐστάθησαν μὲ τὰ ὅπλα καὶ μὲ τὴν φωτιὰν εἰς τὸ χέρι, καὶ ὅ,τι δὲν ἠμπόρουν νὰ φυλάξωσι, τὸ ἔκαιαν.

Τοιαῦται θυσίαι ἀπαιτοῦνται ἀφεύκτως ἀπὸ τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀπὸ ὅσους ἄλλους λαοὺς θέλουν νὰ τοὺς μιμηθῶσι. Πρέπει νὰ εὕρωσιν ἀσφαλῆ μέρη, διὰ νὰ βάλωσι τὰς γυναῖκας καὶ παιδία των. Πρέπει νὰ σταθῶσι σκηνῖται καὶ ἔνοπλοι δι' ὅσον τὸ καλέσῃ ἡ χρεία· πρέπει νὰ καίωσιν ὅ,τι δὲν ἠμποροῦν νὰ φυλάξωσι καὶ νὰ σηκώνωσιν ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν κάθε βοήθημα, πρέπει ὅλοι νὰ ἔχωσιν ὅπλα. Πρέπει ὅλοι νὰ ἀποφασίσωσι νὰ χάσωσιν εἰς αὐτὸν τὸν περὶ τῆς Πατρίδος ἀγῶνα. Πρέπει νὰ ὁμόσωσιν ὑποταγὴν εἰς τοὺς ἀρχηγούς, καὶ νὰ τὴν φυλάξωσι. Πρέπει καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχηγοὶ νὰ μιμηθῶσι τοὺς ἐνδόξους ἀρχηγοὺς τοῦ Μαραθῶνος, οἵτινες ἔδωσαν τὰ πρωτεῖα εἰς τὸν Μιλτιάδην, διότι τὸν ἐγνώριζον καλύτερόν των καὶ ἀξιώτερον· πρέπει νὰ μιμηθῶσι τὸν δίκαιον Ἀριστείδην, ὅστις, ἐχθρὸς τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ ἐξωρισμένος ἀπὸ αὐτόν, ὑπῆγε μόνος του εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς πατρίδος του καὶ ἐπροσφέρθη διὰ νὰ δουλεύσῃ ὑποκάτω εἰς τὸν θανάσιμον ἐχθρόν του. Πρέπει νὰ μιμηθῶσι καὶ αὐτὸν τὸν Θεμιστοκλέα, ὅστις, ναύαρχος ὢν τῆς μεγαλυτέρας θαλασσίας τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως, καὶ τὰ συμφέροντα διὰ τοὺς Ἕλληνας προβάλλων, εἶδε νὰ τὸν ἀτιμάσῃ ὁ ναύαρχος τῆς Σπάρτης, ἐπειδὴ ἐσήκωσε ξύλον νὰ τὸν κτυπήσῃ, καί, μ' ὅλον τοῦτο, δὲν ἔδειξεν οὔτε ὅτι ἐσυγχύσθη, ἀλλὰ τὸν εἶπεν ἡσύχως· «κτύπα, πλὴν ἄκουε». Πρέπει νὰ μιμηθῶσι τὸν Λεωνίδαν, τὸ καύχημα τῆς Σπάρτης καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ὑπῆγε μὲ τοὺς τριακοσίους του εἰς τὰς Θερμοπύλας, διὰ νὰ θυσιασθῇ καὶ νὰ τρομάξῃ τὸν ἐχθρὸν μὲ τὴν ἀντίστασίν του, ὡς καὶ ἔγινε. Πρέπει, τέλος πάντων, νὰ ἐνθυμηθῶσιν, ὅτι αὐταὶ ὅλαι αἱ ἀρεταὶ εἶναι τῶν προγόνων των, ὅτι τὰς ἔχουν κατὰ κληρονομίαν, καὶ ὅτι ἦλθε καιρὸς διὰ νὰ τὰς βάλωσιν εἰς πρᾶξιν καὶ νὰ δείξωσιν, ὅτι εἶναι γνήσιοι ἀπόγονοι ἐκείνων τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Λείπουν χρήματα, λείπουν ἄλλα μέσα· εἶναι δυσκολίαι. Αὐτὰ ὅλα πρέπει νὰ τὰ καταφρονήσωσιν οἱ Γραικοὶ καὶ νὰ ὑπερβῶσι κάθε δυσκολίαν. Καὶ οἱ Ἕλβετοὶ καὶ οἱ Μαῦροι τοῦ Ἁγίου Δομινίκου καὶ ἄλλοι πολλοὶ λαοὶ εἶχον τὰς αὐτὰς δυσκολίας κατ' ἀρχὰς καὶ τὰς ὑπερέβησαν.

Δὲν πρέπει οὔτε νὰ βλέπωσιν ὡς ἐχθρούς, ὅσοι φαίνονται σήμερον ἐχθροί, καὶ νὰ φοβῶνται, διότι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι θέλουν γυρίσει καὶ θέλουν τοὺς βοηθήσει, ὅταν ἴδωσιν, ὅτι ἐπιμένουν οἱ Γραικοὶ εἰς τὸν ἀγῶνά των, ὅτι ὑπερισχύουν, καὶ ὅτι εἶναι λαὸς ἄξιος τῆς εὐνοίας καὶ βοηθείας των.

Τοὺς Τούρκους πρέπει νὰ τοὺς βλέπωσιν ὡς συμπατριώτας καὶ ὡς ἀδελφούς, ὅταν δώσουν τὰ ἅρματα καὶ τὰ πιστά, ὅτι θέλουν ἡσυχάσει· τοῦτο τὸ ζητεῖ ἡ θρησκεία, ἡ ὀρθὴ πολιτική, ἡ ἀνάγκη καὶ τὸ συμφέρον τῶν Γραικῶν, καὶ ἐναντία κάμνοντας βλάπτουν μᾶλλον ἑαυτοὺς παρὰ τοὺς Τούρκους.

Μία κεντρικὴ προσωρινὴ Διοίκησις ἀπὸ ἀπεσταλμένους τῶν διαφόρων τῆς Πελοποννήσου ἐπαρχιῶν πρέπει νὰ συσταθῇ καὶ νὰ μένῃ εἰς τὸ ἐπάγγελμά της, ἕως οὗ νὰ τελειώσωσι τὰ πράγματα. Αὐτὴ πρέπει νὰ ἔχῃ τὸν Πρόεδρόν της καὶ τοὺς Γραφεῖς της, καὶ διῃρημένη εἰς δύο νὰ σχηματίζῃ πάντοτε ἓν σῶμα, δηλαδὴ ὅλοι ὁμοῦ νὰ συμβουλεύωνται καὶ νὰ ἀποφασίζωσι, καὶ ἔπειτα, ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὸ οἰκονομικόν, νὰ ἐνεργῆται ἀπὸ ὅσους εἶναι εἰς τοῦτο διωρισμένοι, καὶ τὸ ἔργον ἔργον των. Ὅ,τι ἀποβλέπει τὸ πολιτικὸν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν εὐταξίαν τοῦ τόπου, νὰ τὸ ἐνεργῶσιν οἱ ἄλλοι. Τὰ δὲ ἔγγραφα πρέπει νὰ τὰ ὑπογράφῃ ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Σεκρετάριος τοῦ μέρους ἐκείνου, ὁποὺ ἀνήκει ἡ ὑπόθεσις καὶ ὅθεν γίνεται τὸ γράμμα. Ὅσον εἶναι ἁπλᾶ τὰ πράγματα κατὰ τὸ παρόν, τόσον εἶναι εὐκολώτερα καὶ καλύτερα.

Ἡ Διοίκησις πρέπει νὰ γνωρισθῇ ἀπὸ ὅλην τὴν Πελοπόννησον, καὶ νὰ χαίρεται καὶ ὑποταγὴν καὶ σέβας· ἐπ' ὀνόματί της πρέπει νὰ γίνωνται ὅλα. Μὲ αὐτὴν πρέπει νὰ ἀνταποκρίνεται τὸ στράτευμα, καὶ ἀπὸ αὐτὴν νὰ ζητῇ τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὰς χρείας του.

Ὁ στρατὸς πρέπει νὰ ἔχῃ ἓν ἴδιον συμβούλιον διὰ τὰ πολεμικὰ κινήματά του, καὶ νὰ σχηματίζῃ ἓν σῶμα ὑπὸ διαφόρους μὲν ἀρχηγούς, πλὴν μὲ ἕνα σκοπόν. Πρέπει νὰ κάμωσι καὶ ὀλίγους στρατιωτικοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους νὰ γνωρίσῃ τὸ στράτευμα, διότι κατ' αὐτοὺς πρέπει νὰ γίνωνται καὶ αἱ ποιναί, καὶ ὄχι ποτὲ κατὰ δόκησιν τῶν ἀρχηγῶν.

Αἱ κρίσεις πρέπει νὰ θεωρῶνται κατὰ τὸ παρὸν ἀπὸ τοὺς κατὰ τόπον ἀρχιερεῖς, ἐπιτρόπους τῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικοὺς καὶ μὲ αἱρετοκρισίαν. Ἡ Διοίκησις δὲν πρέπει εἰς τοῦτο νὰ ἀνακατωθῇ καὶ νὰ χάνῃ καιρόν· τὰ μεγάλα ἐγκλήματα μόνον, ὡς ἐπιβουλή, προδοσία, φόνος καὶ ἄλλα τοιαῦτα πρέπει νὰ θεωρῶνται ἀπὸ τὴν Διοίκησιν καὶ νὰ ἀποφασίζεται ἀπὸ αὐτὴν ἡ ποινή.

Ὅσοι δείξωσιν ἀνδρείαν εἰς τοὺς πολέμους καὶ ὅσοι δουλεύσωσι τὴν Πατρίδα μὲ ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον, πρέπει νὰ γίνωνται γνωστοὶ εἰς τὴν Διοίκησιν, καὶ αὐτὴ νὰ εὐχαριστῇ ἐγγράφως, καὶ νὰ σημειώνωνται τὰ ὀνόματά των, διὰ νὰ ἀνταμειφθῶσιν ἐν καιρῷ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Διὰ τὰς γυναῖκας καὶ ὀρφανὰ τῶν φονευθέντων εἰς τὸν πόλεμον πρέπει νὰ γίνεται φροντίς.

Ἐπειδὴ εἴμεθα πτωχοί, ὡς οἱ πρόγονοί μας, πρέπει εἰς τὰ βραβεῖα νὰ μιμηθῶμεν ἐκείνους, καὶ ὄχι τοὺς πλουσίους καὶ διεφθαρμένους λαούς. Στεφάνους ἀπὸ δάφνην εἰς τοὺς νικητὰς καὶ σιδηρᾶ νομίσματα μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Λεωνίδου ὅταν τοὺς προσφέρῃ ἡ Πατρίς, εἶναι ἀρκετόν. Ὅσοι ἄλλοι δουλεύσωσιν ἀλλέως πως τὴν Πατρίδα, πρέπει νὰ λάβωσι χάλκινον νόμισμα μὲ τὴν ἐπιγραφὴν ἡ Πατρὶς εὐγνωμονοῦσα, καὶ ἄλλην τοιούτου εἴδους ἀνταμοιβήν.

Ἂν αἱ τοιαῦται ἀμοιβαὶ φανῶσι μεγάλαι, καὶ ἂν τὰς δεχθῶσιν οἱ τωρινοὶ Ἕλληνες, ὡς τὰς ἐδέχοντο ἄλλοτε οἱ πρόγονοί των, ἡ Ἑλλὰς θέλει εἶναι ἐλευθέρα ἀποφασιστικῶς. Τῶν Τούρκων ἡ ἐπιμονή, τῶν φίλων των ἡ βοήθεια, ὅλων τῶν ἐθνῶν ἡ θέλησις, καὶ αὐτὴ ἡ κακὴ εἱμαρμένη ἀκόμη ἂν βοηθῇ τοὺς Τούρκους καὶ θέλῃ τῆς Ἑλλάδος τὴν δουλείαν, οἱ Τοῦρκοι θέλουν νικηθῆ, καταισχυνθῆ, ἀποστατήσει τέλος πάντων, καὶ οἱ Ἕλληνες θέλουν ὑπερισχύσει.

Ἡ δύναμις στέκει εἰς τὴν ἀρετήν, εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἔθνους, καὶ ὄχι εἰς τὰ μέσα του, εἰς τὸν ἀριθμόν του. Ὅτι οἱ Γραικοὶ ἔχουν ἀνδρείαν προσωπικήν, τοῦτο ἐφάνη εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους περιστάσεις, καὶ ὁμιλῶντας εἰς Γραικοὺς δὲν εἶναι χρεία νὰ ἀπαριθμήσω τὰς πράξεις καὶ τὰ πράγματα. Εἴθε νὰ ἔχωσι καὶ γνῶσιν, ἀρετήν, πατριωτισμὸν καὶ τὸ αἴσθημα τῆς δόξης. Εἴθε νὰ στεφανώσῃ ἡ νίκη τοὺς ἀγῶνάς των καὶ νὰ μειδιάσῃ ἡ τύχη, βλέπουσα τὴν τόλμην καὶ ἀνδρείαν των! Εἴθε! Εἴθε! Οὕτω γένοιτο!!

271

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν., Ζ΄ 7)

(APK, F. Cancelaria, D. 4903)

Grèce, Causes de sa Révolution et son État actuel

Le 1/13 Octobre 1822. Pise.

La Grèce, qui par sa topographie fait partie intégrant du continent de l' Europe, est appelée par la religion, que ses habitants professent, par les relations commerciales, qui la lient aux autres peuples de l' Europe, et par cette civilisation enfin, qui est le grand bienfait du Christianisme, à se réunir avec le reste de l' Europe en éloignant de son sein les tyrans, qui l' oppriment, dont l' ignorance et la destruction, apportées dans les pays mêmes, qu' ils appellent leurs domains, sont la conséquence de leur barbare et fanatique système.

Les Grecs, après l' invasion des Turcs dans la Grèce, ont toujours vu leur patrie militairement occupée par des peuples barbares, mais ils n' ont autrement

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

pu considérer cette occupation, que comme un camp provisoire de leurs ennemis sur leur terrain. Ce ne fut sans aucun fondement que cette opinion a prévalu dans l' âme des Grecs. Après avoir détruit dans leur invasion tout ce qui se présentait à leurs yeux, les Turcs n'ont jamais pensé à rien restaurer comme s'ils fussent dans la crainte d' abandonner sous peu les monuments, qu' ils y auraient élevés. Pas une chaussée, pas un chemin praticable, pas un canal, pas un port restauré pour la commodité du commerce, rien enfin ne fut construit dans cette belle contrée, de tout ce qui orne un pays, et qui lui ouvre le chemin à la prospérité et cette mesure barbare s' était tellement enracinée auprès d' eux, que leurs maisons mêmes étaient bâties en bois pour qu' elles n' existassent plus de leur propre vie.

L' adversion d' ailleurs des Mahométans pour la civilisation, leur dégoût pour tout ce qui est invention des infidèles, leur système toujours constant de n' entrer jamais dans la balance politique de l' Europe, leur mépris enfin aux traités et leur facilité d' abandonner leurs alliés, quand ils n'ont plus besoin de leur assistance, comme ils l' ont fait à la Russie et à l' Angleterre en 1805, et à la France en 1812, prouvent très éloquemment, que les vertus, que l'on veut attribuer aux Turcs d' à présent, plus corrompus, mais également barbares, que leurs ancêtres sont des chimères et que leur patrie devait être l' intérieur de l' Asie, condamnée toujours à la barbarie et au despotisme plutôt que l' Europe, où la Civilisation fait de jour en jour d' éminents progrès.

Mais si l' on veut considérer la Grèce libre, ainsi que tout le reste du continent de la Turquie Européenne sous un aspect économique, certes, que l'on la trouverait un pays productif et consumateur capable d' offrir d' immenses avantages au commerce et accroître les rapports, qui lient les nations si étroitement entre elles.

Mais cette même Grèce qui serait si avantageuse à l' Europe après cette malheureuse révolution, provoquée par la haine, la méfiance, et l' animosité réciproques de ces deux peuples hétérogènes, qui ne leur permettaient plus de coéxister, deviendrait désormais sous le glaive du despotisme turc une vaste forêt, un repaire de bêtes féroces, et des brigands, un foyer perpétuel de la peste, en un mot elle deviendrait une terre inutile et incommode dans le centre de l' Europe.

1ère Cause de la révolution de la Grèce

Toutes ces puissances Européennes, qui ont été obligées par différents motifs à faire tour à tour la guerre à la Turquie, aussi bien que les généraux, à qui l'on avait confié le commandement de leurs armées, appelèrent toujours les sujets chrétiens de la Turquie sous leurs drapeaux pour faire cause

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

cause commune avec eux, et les invitèrent à tourner leurs armes contre le gouvernement turc, que l'on nommait, dans leurs manifestes et dans leurs proclamations, gouvernement barbare, destructif et usurpateur.

'A ces appels toujours les Grecs se soulevèrent contre leurs oppresseurs, mais ils payèrent aussi toujours cher le dévouement qu' ils montrèrent aux Puissances Chrétiennes, car dans les traités, qui pacifiaient les puissances belligérantes, ces malheureux Grecs n'obtinrent pour toute récompense, qu' une seule et vague amnistie, qui n' a jamais été observée de la part des Turcs; et par un plus grand malheur encore, ils se voyent maintenant, où ces appels retentissent encore dans leurs oreilles, et où ces époques ne sont guère éloignées, déclarés rebelles par ces mêmes puissances, qui les soulevèrent tant de fois contre ce Gouvernement, que ces mêmes puissances tâchent à présent d'en prouver à l' Europe la légitimité. C' est à l' histoire de juger si les Grecs sont des rebelles, et s'il est juste, que ceux qui les provoquèrent tant de fois à la révolte, puissent maintenant les qualifier de ce nom, et sous ce prétexte assister les Turcs de tous leurs moyens, en poursuivant les Grecs, comme s' ils fussent leurs plus dangeureux ennemis.

Seconde Cause

La Grèce lors de l' invasion des Turcs en Europe était partagée en fiefs, et gouvernée arbitrairement par des princes indépendants. Le Gouvernement des Sultans au contraire très modéré alors ne prétendait de ses nouveaux sujets qu' un tribut annuel et très modique; les Grecs de ces Cantons préférant de passer sous cette nouvelle domination s' y soumirent volontiers par des traités, qui leur garantissaient des privilèges, bien plus avantageux que ceux dont la Moldavie et la Valachie jouissaient dans le temps plutôt, que de vivre sous un despotisme aussi absolu comme celui de leurs seigneurs, mais leurs nouveaux maîtres surent peu à peu tirer de leurs mains les documents, qui assuraient leur sort en leur défendant en même temps tout examen dans ces archives (que l'on appelait v i e u x a r c h i v e s) sous prétexte qu' il ne les concernaient pas, car ceux, où l' on avait déposité leurs papiers, avaient été brûlés. Mais cette assertion est entièrement fausse, car l'on sait positivement, que le dépôt des ces papiers, n' a jamais été dans des maisons de bois que les incendies consument si souvent à Constantinople.

Cependant il y eut un temps où les Grecs possédaient des fiefs, mais cette époque ne fut pas de longue durée. Car les Turcs les en dépouillèrent bien injustement. Lorsque Sélim s' empara de l' Égypte voulant récompenser ceux des feudataires Grecs, qui étaient de sa suite, et qui lui avaient rendu des services, accorda de grands

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

privilèges et des donations au couvent de Mont Sinay[1] *ainsi que des terres bien considérables au couvent de Xéropotami par un décret daté d' Égypte. La conduite de ce conquérant envers les Grecs prouve très clairement la justice de ce souverain, qui savait récompenser les serviees que ses sujets lui rendaient.*

Les Patriarches de l' Orient, qui sont les Chefs de la nation Grecque, jouissaient de la considération du gouvernement Turc, et de plusieurs privilèges pour assez longtemps. Mais cet avantage a malheureusement cessé d' exister dès que les armées Ottomannes essuyèrent des revers par l' Autriche et par la Russie. C' est depuis cette époque que la haine des Turcs éclata contre les Chrétiens leurs sujets, et c' est précisement alors que leur persécution contre les Chrétiens a commencé.

Le Patriarche seul de Constantinople sut conserver ses privilèges, mais cet avantage lui a coûté de grandes dépenses, et l' Eglise patriarcale, ainsi que les sièges des évêques furent dernièrement si endettés qu' ils étaient sur le point de faire banqueroute.

En attendant peu à peu toutes les Conventions, qui garantissaient les rapports du gouvernement turc, avec ses sujets ont été violées, sous prétexte de raison d' État. Mais si par des raisons d' État tous ces traités, qui assuraient le sort des Grecs furent violés, comment pourra-t-on à présent justifier la violation de ce traité conclu en 1800 à Constantinople entre la Russie et la Porte, par lequel la première cédait à la seconde les quatre places ex-vénitiennes sur le continent de l' Épire, c' est à dire Prévéza, Vonitza, Parga et Votrondo avec des conditions très avantageuses en faveur des habitants de ces villes, que la Russie a garantis et que la Porte par des diplômes et par des firmans réitérés promettait d' en observer religieusement l' exécution ?

Votrondo a toujours été occupé militairement, et les habitants en furent tous éloignés; et les trois autres villes n' ont joui des avantages que ce traité leur accor-

---

[1] Les moins admis à l' audience de Sélim par ces Chrétiens, qui étaient de sa suite, à qui l' entrée auprès de se souverain était libre, lui présentèrent le prétendu décret par lequel Mahomet accordait à leur couvent des privilèges immenses et le mettait sous la protection des Musulmans. Sélim reçut cette pièce, comme authentique et la garda pour son trésor, comme une relique précieuse en leur laissant cependat une copie et en leur donnant les douanes de Suez avec d' autres revenus pour leur apanage. Les privilèges, que Mahonet leur avait accordés, sont religieusement encore observés, mais les donations de Sélim leur furent entièrement ôtées par les Mamelucs. C' est ce souverain même qui a dépouillé par la ruse Mecque de l' étendard de Mahomet, ce qui lui assura le nom de Calife, titre que les Princes Mahométans disputaient si longtemps, et qui vient du mot arabe Khalef, qui signifie succéder.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

dait, que pour trois ans, au bout des quels elle ont été cédées sans aucune condition à Ali Pacha, qui en dépouillant les habitants de Prévéza de leur fortune et de leurs biens donna les deux tiers de ce territoire à une Colonie Turque, qu' il a voulu y établir.

Les habitants de Vonitza vexés terriblement par la tyrannie de leurs oppresseurs purent à peine se sauver par la fuite et Parga enfin après avoir mendié pendant plusieurs années la protection de ces puissances, qui occupaient tour à tour Corfou finit par être abandonnée par ses habitants, lors de la cession, que l' on a faite de cette Place et de son territoire à Aly Pacha, qui dès qu' il l' eut entre ses mains, la peupla par une colonie turque. Que les amis des Turcs voient donc comment leurs protégés savent respecter les traités!

Je n' ai rien à dire du traité de Bucarest. Les Moldaves et les Valaques, qui étaient exempts d' impôts par ce même traité pour deux ans, payèrent pendant ce court espace de temps ce qu' ils n' auraient jamais payé ordinairement en dix ans.

Troisième Cause

Le territoire de la Grèce appartenait aux Grecs en propriété. Et ce fut par une stipulation conclue avec le gouvernement turc, qu' ils s' engagèrent de payer la dîme et se satisfaire à un impôt annuel, que l'on nomme charatze. La loi de Mahomet assure aux sujets de la Porte non Musulmans, la vie, l' honneur, l' exercice de leur culte et la propriété; et le Code civil du Sultan Souliman, qui s' observe toujours comme une règle fondamentale de l' Empire, a également assuré la propriété aux sujets non Musulmans, et il a même défendu à qui que ce soit de prendre une ville ou un village pour s' en approprier. Cependant ces préceptes ne furent guère observés par les Turcs. Des gouverneurs et des puissants seigneurs Turcs envahirent de temps à autre tout ce qui appartenait aux Grecs, dont les plaintes furent toujours trop faibles pour pouvoir jamais faire quelque effet auprès du Divan. C'est de cette manière, aussi barbare, qu' elle est injuste, que les Grecs dans le Peloponnèse dernièrement ne possédaient que la cinquième partie de cette presqu'île et ces restes de leur domain étaient formés de plus mauvaises terres, placées sur des montagnes où le produit n'en est nullement remarquable.

En Épire et en Grèce Aly Pacha, qui gouverna ces cantons en souverain pour l' espace de 40 ans, ainsi que ses prédécesseurs envahirent par la force ce territoire de sorte, que les Grecs, sous le régime d' Aly arrivèrent à ne posséder rien de tout ce qui leur appartenait jadis.

Dépouillés si cruellement de leurs biens, les Grecs couraient à Constantinople pour implorer justice et protection, mais le Divan, vendu à ce Pacha, au lieu d'

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

écouter leurs réclamations, les renvoyait chargés de fers à Jânnina où les supplices et la mort les attendaient. La misère dans ces provinces sous le régime de fer de ce tyran fut à son comble. Il y avait des districts entiers, qui pouvaient émigrer, sans qu' ils n' eussent pas même besoin d'un cheval pour transporter leurs effets et d' après un compte, que l' on a fait, de toute la population de ces contrées, il n'y en a qu' un tiers, qui y soit resté, et cela même parcequ' on n' avait pas les moyens nécessaires pour s' en aller, ou bien ce qu' il leur en fallait pour se soutenir dans des pays étrangers.

Les dettes des provinces, des districts des villes et des villages de la Grèce sont immenses; sans y déclarer la banqueroute on a cessé d' en payer les intérêts, et le Gouvernement protège cette mesure dans la persuasion, que les Grecs en payant ce qu' ils devaient à leurs créanciers ne pourraient d' un autre côté satisfaire aux demandes qu' il leur fait et aux sommes, qu' il exige d' eux continuellement.

Dans cet état de choses, les Grecs se trouvaient dans la malheureuse alternative, ou d' abandonner leur patrie, ou bien de courir aux armes, à la première occasion, qui leur se serait présentée, pour secouer le joug qui les accablaient et éloigner les maux, qui les opprimaient. On peut facilement se persuader de cette vérité en jetant un coup d' œuil sur les pays, où la dernière révolution éclata. On y verra que ce sont précisément ces seules contrées, si malheureuses, qui se sont révoltées, et non pas celles, qui en souffraient moins. Ces dermières, quoique pourvues de moyens bien plus forts des premières pour faire front aux Turcs, ont voulu plutôt rester désarmés à la discrétion des musulmans que s' engager dans cette lutte, dont les chances sont bien incertaines; mais malheureusement elles ont souffert bien plus que les contrées insurgées elles mêmes par l'aveuglement des Turcs de ne vouloir nullement distinguer l' innocent du coupable.

La révolution de l' Isle de Candie prouve cette assertion. Cette Isle se gouvernait toujours comme les Cantons de l' Afrique par une milice indisciplinée, qui chassait les Pachas gouverneurs des forteresses à son caprice et qui persécutait les Chrétiens d' une manière horrible. Les Turcs plus nombreux dans ce pays, que dans tout autre de la Grèce, quoiqu' ils fussent tous avec des armes et exercés à les manier dès leur jeunesse, quoiqu' ils passassent pour braves dans toute la Turquie et possesseurs de grandes richesses, quoiqu' enfin ils occupassent les forteresses pourvues de tout leur nécessaire, et que les Chrétiens de l'autre côté fussent pauvres, avilis, désarmés, et s' ils avaient des armes, ils ne savaient pas les manier excepté une seule peuplade sur les montagnes appelée Sfachiottes qui porte des armes, et qui ne surpasse pas le nombre de 1000 à 1200 hommes, les Grecs cependant entraînés par le désespoir, attaquèrent les Turcs, les battirent plus d' une fois, et malgré

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

les renforts, que les Turcs reçurent du Pacha d' Égypte, et les secours de leurs amis Chrétiens, les obligèrent de se retirer dans les forteresses de cette Isle. De tout cela on peut clairement voir, que la révolution de la Grèce dérive de la mauvaise administration turcque, et des abus impunis, que les Gouverneurs suballernes pratiquaient sur les peuples, que l' on leur avait confiés.

Les révolutions de la Suisse, de la Hollande, du Portugal, de l' Espagne, et de l' Amérique, eurent la même origine: et puisque les mêmes causes produisent toujours les mêmes effets, la rixe entre les Turcs et les Grecs devait tôt ou tard se déclarer, malgré la supériorité reconnue des premiers.

Mais si l' on demande à un publiciste: quelle est l' origine de cette révolution de la Grèce, il répondra sans hésiter, qu'elle est une suite de la révolution de France, qui agite encore l' Europe. La réponse en est probable, mais cependant elle n' est point vraie, parce que les Grecs virent toujours les Français comme des ennemis à cause de l' Alliance, que la France contracta avec la Turquie pendant le règne de François Ier, et de la protection que cette puissance accordait exclusivement aux catholiques Grecs au détriment de leurs propres avantages. Mal disposés de la Porte contre les Français, les Grecs s'indignèrent encore plus contre eux, lorsqu' ils surent, que la convention nationale rejetait la religion Chrétienne et un peuple tout donné à la religion et même à la superstition, tel que les Grecs, quoique opprimé, ne saurait certainement pas s' allier des principes semblables pour faire cause commune avec eux.

Le système, que la révolution française a adopté en général, fit concevoir aux Turcs une idée, qui eut grande force sur leurs âmes. Les Mahométans crurent que les Français finiraient par accepter leur religion et en interprétant mal l' égalite française, ils se disposèrent d' adopter le système républicain, qui n' est point contraire à la base fondamentale de leur religion[1]*. L' origine de la décadence de l' Empire Ottoman est daté du temps que les Princes successurs du Trône ont été renfermés dans le sérail, et condamnés à y méner une vie molle et effeminée loin du monde et des affaires, mais l' affaiblissement de l' Autorité et l' anarchie dans ce même Empire commencèrent à exister depuis la révolution française. C' est alors que l' on vit une foule innombrable de Turcs prendre les armes et parcourir les provinces de la Romélie le fer et le feu à la main, en y semant la discorde et la consternation, et certes, que si les français ne se fussent pas empressés de faire l'*

[1] Le système des premiers Mahométans était populaire, et tout à fait républicain, car tous les fidèles sont égaux devant Dieu, devant la loi, et devant les autorités. Mahomet et ses successeurs n' étaient que des chefs militaires, et des apôtres de ce nouveau culte·

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

expédition en Égypte, le trône chancelant alors du descendant d' Osman n' eut plus existé: Et malgré que les guerres extérieures de France et ensuite de Russie réunirent les Turcs, le germe de la révolution s'était enraciné entre eux et le moment, ou de l' hiver, où la guerre extérieure n' est pas si active, ou bien d' un armistice eût été le signal de la révolte de ces milices effrénées qui étaient la terreur de leur gouvernement. C'est pendant cet intervalle que Sélim et Mustapha ont été détronés, et le sultan actuel eût eu le même sort, s' il n' eut pas réussi de massacrer son frère et son prédécesseur, et de faire connaître de la Porte aux rebelles, qu' il n' y a que lui seul, qui puisse occuper le trône.

La révolution française ne fit donc son effet, que sur les Turcs; et c' est pour cela qu' ils ne cesseront d' être agités, que lors que toute l'Europe aura regagné sa tranquillité; et si cette révolution a fait quelque effet sur les Grecs, ce fut indirectement, car le désodre, qu' elle a mis dans l' Empire Ottoman a autorisé les gouverneurs des provinces de vexer leurs gouvernés, et de les disposer de la sorte à la révolte.

Si au contraire on fait cette même question à un amis des Turcs, il dira également avec assurance, que la révolte de la Grèce est une menée des Carbonaris de l' Italie; mais si l'on veut pour un instant considérer l' État de la Grèce, on aura occasion de se convaincre, que le nom même de Carbonari y est inconnu. En Grèce de toutes les sectes, qui se trouvent dans l' Europe, celle des franc-maçons, est la seule, qui soit connue, et pour laquelle on croit de bonne foi, qu' elle est formée par des athées, et des magiciens, qui sont en relation avec le Diable, et qui sont des ennemis de tous les Chrétiens. Après cet exposé pourrait on parler dans ces contrées de sectes et d' y faire des prosélytes, si legèrement, que l' on le pense? Non, certainement.

Mais qu' est ce que c'est donc que cette secte d' Hétairistes demandera -t-on? L'hétairie est une secte aussi pernicieuse et aussi mauvaise, que toutes celles qui s' occupent de politique, et qui ont pour base le changement des gouvernements établis; mais elle n' a cependant rien à faire avec la secte des Carbonaris. Des aventuriers Grecs ébauchèrent dans les états d' Autriche au commencement de la révolution française cette société, mais puisque ses fondateurs payèrent bien chèrement leur coupable entreprise, cette secte s' étouffa dès son commencement. D'autres aventuriers aussi criminels que les premiers voulant la renouveler dernièrement se parpillèrent partout et se déclarèrent les arôtres et les envoyés d' un comité, que l'on nommait Auguste, et dont il ne leur était pas permis de dévoiler le Chef. Puisque leur but au commencement était de se former une fortune, ils commencèrent par créer des prosélytes en prenant une somme d' argent à chacun d'eux, proportionnée à son

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

État, qui était partagée entre eux plutôt que déportée dans une prétendu caisse, qui n'a jamais existé, ainsi que ses Chefs. Par cette imposture les Hétairistes ont réussi à étendre leur secte sur la Moldavie, la Valachie et tous ces autres pays, où il n' y avait point de Turcs. Les prosélytes de cette société, s' agrandissant de plus en plus, commencèrent à chercher leur Chefs mystérieux et ces imposteurs sectaires ne pouvant plus longtemps les tromper s' adreossèrent chez le Prince Alexandre Ipsilanty, qui facilement s'est séduit par l' appât de la Gloire. Ils le mirent dans leurs intérêts et en le nommant le chef de la société ils le déclarèrent le présentant de ce soi-disant comité secret, car par lui même il n' avait ni réputation, ni nom assez suffisant par lesquels il pût imposer aux Grecs.

Par cette nouvelle ruse les fondateurs de cette société réussirent non seulement à ôter toute doute à leurs sectaires mais mêmes d'en augmenter le nombre, par des personnes des classes distinguées, et à leur faire croire, que ce prétendu comité existait en Russie sous la protection de S. M. l' Empereur Alexandre.

Les Grecs ne connaissaient point ce jeune prince; mais sachant cependant, qu' il était au service de la Russie et comblé de bienfaits de son souverain, ils le crurent incapable de se réunir avec des aventuriers, de compromettre la Russie, de tromper sa nation, et de l' engager dans une guerre désastreuse contre des forces incomparablement supérieurs aux siennes. La violation d' ailleurs du traité de Bucarest de la part des Turcs, et le retard que le Ministre Russe à Constantinople mettait dans ses opérations, firent croire aux Grecs, ainsi qu' à l' Europe une imminente rupture entre la Russie et la Porte, et prêter foi aux invitations d' Ipsilanty et de ses émissaires de prendre les armes au nom de la Russie. Dans cette état de choses, les Grecs sont dignes de pitié et de compassion. Accuser un peuple tout entier comme des Carbonaris, pour le noircir auprès des souverains Chrétiens et de leurs sujets, donner des secours à ses adversaires, qui sont supérieurs en nombre et en forces, et tâcher à renouveler par tout les malheurs de l' Isle de Chios, c' est le comble de l' injustice et de dépravation. Si c' est un homme privé, ou une puissance, qui se permet des actions aussi anti-chrétiennes, qu' elles sont indignes à des peuples civilisés, le pouvoir et l' éclat du trône ne peut que rendre ce crime plus public encore, et le présenter plus grand devant Dieu, et devant le tribunal de l' Europe.

Conclusion

Les Grecs persécutés longtemps par le cruel Aly Pacha le plus barbare des tyrans, par les pachas du Peloponnèse qui achetaient très cher leurs places sous le règne du Sultan actuel, et qui se permettaient toute sorte de vexation et d' injustice,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

par le Capitain-Pacha (grand Amiral) qui en sortan de Constantinople chaque printemps semait la terreur, et l' épouvante dans tout l' Archipel, et par la milice enfin de l' Isle de Candie, les Grecs avaient un droit incotestable de se révolter, et leurs prétentions ne peuvent pas être mise en comparaison avec celles des autres peuples de l' Europe. Le gouvernement Turc ayant ainsi violé les traités, qu' il avait lui même conclus avec les Grecs, et les lois du Coran, par les quelles la vie, l' honneur, l' exercice du culte, et la propriété étaient assurés aux sujets non Mahométans, le gouvernement Turc par ces violations, si manifestes non seulement a perdu tout droit qu' il pourrait avoir sur ses sujets Chrétiens, mais il les a par lui même provoqué à la révolte.

Après tout ce que j' ai exposé, jusqu' à présent qu' il me soit permis d' observer, que tous ces publicistes mercénaires, qui tâchent de toute leur force à prouver à l' Europe la légitimité du gouvernement Turc, ne peuvent rien dire en sa faveur, car en rompant le pacte par lequel il avait acquit des droits sur ses sujets, il perdit dès ce moment sa prétendue légitimité; et s' ils veulent alleguer pour prouver leurs fausses assertions, les traités que l' Europe a avec ce gouvernement, cette même Europe avait aussi des traités avec Napoléon, mais, qui ne lui garantirent point la légitimité, dès qu' il a perdu ses forces dans les glaces de la Russie. Mais un document aussi légal, qu' il est sacré, existe encore pour soutenir la justice de la cause des Grecs. Ce document est la protestation faite par les notables de la nation Grecque, après la prise de Constantinople par Mehmet second, contre son invasion, et qui a été transmise à la Russie, par laquelle elle se considéra depuis ce moment la protectrice naturelle des Grecs.

Des copies de cette pièce se conservent entre les mains des Grecs, et peut-être l' original se trouve encore dans les archives de la Russie. Or, si un pareil acte peut donner la légitimité aux Turcs, certes, que leur légitimité est incontestable!

État actuel de la Grèce

L' ancienne Grèce embrassait les trois parties du monde, par des colonies florissantes, dont une partie est encore attachée à la Grèce moderne, mais sous la domination pourtant de la Turquie.

Toutes les Isles de l'archipel depuis Chypre, jusqu' à Ténédos près de l' embouchure des Dardanelles sont habitées par des Grecs. Dans l' Asie mineure les colonies Grecques s' étendent depuis la Lydie (vis-à-vis l' Isle de Rhodes) jusqu' à Trébizonde au Pont-Euxin.

Du côté de l' Europe la ville de Varna dans la Mer Noire, forme la frontière et les limites des colonies Grecques. Dispersés dans une si grande étendue de terri-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

toire. et entourés de tout côté par des Turcs innombrables, les Grecs ne songeaient jamais à la révolte contre leur gouvernement, en égard à leur position si désavantageuse. La religion diminuait leurs peines en leur inspirant le courage, la fermeté et la patience, l'émigration d'un pays à l'autre, mais toujours turc, leur procurait quelque soulagement momentané, et les oracles enfin, et les prophéties, qui existent encore parmi ces malheureux peuples, leur faisaient espérer un meilleur sort et un avenir plus doux. Appeler les Grecs à la révolte en connaissant leur déplorable situation, ce serait d'après cet exposé vouloir les sacrifier cruellement, car, dépourvus d'armes pour se défendre, et des moyens pour s'enfuir, ils se seraient trouvés entièrement en butte à la fureur musulmane.

Si une révolution générale et nationale ne pouvait par conséquent jamais se faire de la part des Grecs, l'inconsidéré Prince Ipsilanty et ses compagnons sont dignes du dernier supplice, tant parceque ils soulevèrent la Grèce par des proclamations, qui représentaient la révolution partielle, qu'ils projetaient comme nationale, que parceque l'impression, que cette séditieuse menée a fait au Sultan de croire que la Grèce toute entière était préparée à la révolte, a été une conséquence de leurs criminelles démarches. Le Grand Seigneur en croyant toute la nation disposé à se soulever, expédia sans considérer guère la résolution, des ordres sanguinaires en Asie, en Europe et dans les Isles où il y avait des Turcs, et malheureusement tous furent exécutés dans toute leur force, contre les infortunés Grecs. La milice Turque après ces scènes d'horreur s'enivra tellement du sang des Chrétiens, qu'elle ne pourra se retenir tant que des victimes existeront sur ces malheureuses contrées.

Il est vrai, qu'en Péloponnèse, en Candie, et dans les provinces gouvernés par Aly Pacha la révolution devait tôt ou tard éclater, mais elle aurait peut-être encore été retardée pour être commencée dans des circonstances plus favorables, et sous des meilleurs auspices; et si la criminelle secte des hétairistes ne l'eût pas fomentée, et ne faisait pas entendre aux Grecs, que la Russie serait venue à leur secours, c'est possible que la révolution partielle éclatée dans les pays le plus mal gouvernés, eût été regardée de la part du Gouvernement sous son véritable aspect, et n'eût pas eu des suites si funestes. Mais ce sont des regrets stériles! La Grèce proprement dite est en révolution et elle ne peut pas rétrogarder sans son extermination totale.

Le territoire occupé par les Grecs en révolte commence depuis le golfe de Prévéza et, en prenant à droite la chaine des montagnes. cette ligne de démarcation finit dans l'Archipel auprès de Zeithon, ville occupée par les Turcs. Dans l'intérieur de ce territoire, que les Grecs possèdent, les Turcs conservent les forteres-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ses suivantes: Vonitza, Lépante, Patras, Modon, Coron, Napoli de Romanie, Corinthe, Négrepont et Souli.

Corinthe s'était rendue aux Grecs, mais ils l'abandonnèrent lors de la dernière invasion des Turcs dans le Péloponnèse.

Napoli de Romanie, qui est une forteresse de premier ordre avait aussi capitulé, mais en recevant quelques secours par les Turcs entrés en Morée, elle se retracta, et se soutient encore, mais elle est strictement assiégée par terre et par mer. Toutes ces forteresses n'auraient pas tant resisté, et l'aspect de la Grèce eût été à présent bien plus brillant, si les amis de la Porte ne les eussent pas approvisionnées, en violant ainsi la neutralité, qu'ils avaient émanée et le droit des gens.

Souli situé entre Arta, Jannina et Thesprotie, quoique hors de la ligne, qui borna le territoire des Grecs en révolte, faisait cause commune avec eux. Il fut attaqué par toutes les forces réunies des Turcs ayant à leur tête Chourchid Pacha, et Omer Pacha. La résistance que ces montagnards firent contre les attaques de leurs ennemies, fut hors de toute attente, et le tiers de l'armée turque en a été detruit. Cependant assiegés par Omer Pacha, qui eut le temps de s'y fortifier, et périssant par la famine, les Souliottes se virent obligés d'abandonner leur pays par une capitulation, qui a été garantie par l'Angeterre. Sur des vaisseaux Anglais, ils furent tous transportés à l'Isle de Cephalonie, où l'on leur accorda la permission de se fixer. Ce boulevard tombé, la Grèce occidentale est exposée à de fréquentes incursions des Albanais, qui sont les meilleurs soldats de l'armée turque.

Gouvernement de la Grèce

Le Prince Démétrius Ipsilanty se présenta en Morée en qualité de Lieutenant de son frère Alexandre, que l'on croyait près des Portes de Constantinople. Les Hétairistes l'entourent, et le peuple Grec le reçoit avec un grand transport de joie, comme s'il fut son libérateur. A son arrivée, il remit aux notables du pays une forme de Gouvernement, qui lui donnait tout le pouvoir civil et militaire de la Grèce; mais ces primats indignés déclarèrent qu'il vaut mieux n'avoir point de gouvernement, que d'en adopter un de semblable.

Dix mois s'écoulèrent, que les deux partis disputaient sur la forme du Gouvernement, que l'on devait choisir. Pendant ce temps les Grecs eurent l'occasion d'observer que le Prince Ipsilanty n'était doué, ni de talents, ni d'expérience, ni d'instruction, ni des connaissances enfin nécessaires pour pouvoir s'acquitter d'une charge si éminente. Après de longs débats les deux partis à la fin résolurent d'établir dans le Péloponnèse le Gouvernement de la Gerousie (assemblée des vieil-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

lards), et le continent de la Grèce en même temps établit aussi deux autres gouvernements dont l'un est de la Grèce Orientale, et l'autre de la Grèce occidentale. Les Isles, qui ne pouvaient pas encore se réunir et former un Gouvernement insulaire se gouvernent par une délégation, qui est sous la surveillance des notables de chaque Isle. Dès que ces Gouvernements locaux furent établis, une députation a été choisie parmi les membres le plus distingués, qui les composaient, et elle fut chargée de se rassembler dans le Péloponnèse pour y soutenir leurs droits, et y discuter sur la forme du Gouvernement provisoire central et national, qui devait y être formé, et qui devait avoir lui même le pouvoir législatiff.

L'assemblée de ces représentants de la Nation eut lieu en Épidaure, et la forme du Gouvernement fut émanée unanimement en 1822, le 1er Janvier.

Ce gouvernement est composé par un corps législatif, et par un corps exécutif. Le Prince Ipsilanty fut nommé président du premier, et Mavrocordatos du second.

Armée des Grecs

L'armée de la Grèce n'est point fixée faute de moyens de la payer. Comme tous les habitants doivent porter les armes, les troupes s'augmentent et diminuent selon les circonstances. Maintenant on peut compter dans le Péloponnèse jusqu'à 30 mille hommes armés, qui servent pour le siège des forteresses, et pour poursuivre les Turcs de la dernière invasion, qui se sont retirés à Corinthe après leur défaite, et où ils cherchent a capituler pour retourner chez eux désarmés.

Dans le continent de la Grèce il y en a autant, et ce sont ces corps, qui battirent les Turcs en cinq endroits et en des actions différentes dans la Grèce occidentale, ainsi que l'armée de Chourchit Pacha près des Thermopyles.

Privés d'argent et de provisions, les Grecs ne peuvent pas mettre sur pied un plus grand nombre de troupes. C'est seulement en dernier lieu, que l'on a pris la mesure de donner à chaque soldat un arpent de terre par mois pour son salaire et aux officiers une portion de terre proportionnée à leur rang.

Marine des Grecs

La marine Grecque consiste en soixante dix bâtiments marchands, réduits après la révolution en vaisseaux de guerre. Ce sont les trois Isles d'Hydra, Spezzies, et Ipsara, qui fournissent ces vaisseaux ; mais les expéditions, que l'on devait souterir étaient trop à charge aux notables de ces Isles, pour pouvoir plus longtemps par eux seuls satisfaire à toutes le dépens nécessaires. C'est après cette circonstance, que le Gouvernement national, prit des mesures en conséquence pour les

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

défrayer dans leur nouvelles expéditions. Les bâtiments armés des autres Isles de l'Archipel sont destinés pour la police de la mer, et pour la sûreté des Isles. Le nombre des matelots, dont on se sert à présent, monte à dix mille hommes; et il est incontestable, qu'autant que les Grecs auront de l'argent à dépenser, ils seront les maîtres de l'Archipel, car la flotte turque toute supérieure qu'elle est ne paraîtra dans ces eaux, qu'avec peine, et en tâchant toujours de se mettre sous la sauvegarde des forteresses occupées par les Turcs.

Finances des Grecs

Les finances des Grecs consistent en douanes, en pêcheries, en salines, en une dîme levée sur tous les produits de la terre, que le Gouvernement turc tirait comme un impôt foncier, en fermes des terres appartenant aux Turcs, et à leurs mosquées, et en un impôt annuel, que les habitants de ce pays sont obligés de payer.

Si les terres avaient été cultivées, et le Commerce libre, les revenus du Gouvernement auraient peut être couvert les dépenses, qu'il est obligé de rencontrer, mais dans l'état actuel de la Grèce le déficit est aussi considérable, que ni les impôts extraordinaires, ni les donations spontanées, ne sont nullement capables de le couvrir. Les dépenses de chaque mois, faites par la plus stricte économie montent à un million - sept - cent - mille francs.

Commerce des Grecs

Les Grecs ont entièrement perdu leur commerce dès le commencement de la révolution, à cause, qu'ils n'ont pas de pavillon, qui puisse garantir leurs vaisseaux et leurs cargaisons. Ce qui leur reste dans cet état de choses c'est de vendre les produits de leur pays à bon prix à ceux des étrangers, qui fréquentent leur ports, pour acheter d'eux à des prix exorbitants les objets, dont ils ont besoin.

Agriculture

Tout le pays, qui n'est pas exposé à l'invasion de l'Ennemi est bien cultivé, et quoiqu' il soit travaillé avec beaucoup d'assiduité tant par les hommes, que par les femmes, ce territoire ne suffit pas à nourrir tous les habitants, et on est obligé d'acheter des étrangers à très haut prix une somme considérable d'autres comestibles.

Instruction Publique

Dès le commencement de la révolution toutes les écoles furent fermées, vu que les maîtres, et les écoliers prirent tous les armes, il ne s'agissait pas dans ce mo-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ment de s'instruire, mais de défendre l'existence, et il n'y a que les armes, qui puissent la garantir.

Tel est l'état actuel de la Grèce. Mais si la guerre continue encore avec le même acharnement et que les Turcs et les Grecs brûlent également tout ce qu'ils ne peuvent pas conserver, ce beau, mais malheureux pays, finira par ressembler à l'Isle de St. Dominique dans sa révolution. Heureuse la Grèce si elle se trouvait aussi éloignée de l'Europe, que St. Dominique! Et si elle n'avait pas dans ses portes des ennemis Chrétiens!

Mais que doit-on faire des Grecs? C'est à la haute sagesse des souverains alliés si grands, et si puissants, et qui sont les représentants de l'Europe civilisée tout entière de décider de leur sort!

Depuis la création du Monde un tribunal si auguste, ne s'est jamais formé! Tout ce qui s'émane de lui doit imprimer la grandeur, la bienveillance et le bien-être des peuples. Détacher de la Turquie, le territoire occupé maintenant par les Grecs, depuis le golfe de Prévéza, jusqu' à Zeithon, territoire, qui forme une péninsule, lui réunir les Isles de l'archipel et en créer un grand duché indépendant sous la protection de l'Europe, choisir un prince sage parmi les individus des familles régnantes et l'installer grand Duc de ce nouvel état, ce serait faire du bien tant aux Grecs, qu'aux Turcs, parceque les Turcs resteraient séparés des chrétiens, et maîtres de leur pays, et les Grecs, de l'autre côté, cultivateurs, negociants et marins, prospéreraient sous un gouvernement sage et modéré, et leur bien-être ne serait désavantageux ni aux Turcs leurs voisins, ni à l'Europe. Cette mesure aussi humaine, qu'elle serait chrétienne, outre les avantages qu'elle produirait sur ces deux peuples, aurait les heureux effets de prevenir à la Grèce libre les guerres civiles, l'effusion de sang, et toutes ces scandaleuses horreurs, que l'Espagne nous présente aujourd'hui, et que toute l'Europe nous a offertes malheureusement dans le passé, et qui sont les terribles conséquences d'un changement de gouvernement.

Mais tâcher au contraire de faire des accomodements entre les Grecs et les Turcs sur des projets présentés par des personnes, qui ne connaissent ni les uns ni les autres, ainsi que la position du pays, qui est le théatre de la guerre, et chercher d'obtenir du gouvernement Turc une amnistie forcée, qu'il ne saurait maintenir, lorsque même il l'eût donnée de bonne foi, et qui serait violée sous le moindre prétexte, c'est vouloir exposer les Grecs à des terribles massacres, à de nouveaux malheurs, et les mettre dans le cas de courir derechef aux armes et de troubler de nouveau l'Europe intéressée à conserver le gouvernement Turc.

Puissent les Souverains alliés prendre des mesures dignes de leur grandeur, et puisse Sa Majesté l'Empereur de Russie, qui est le patron et le protecteur

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

des chrétiens Orthodoxes, persuader ses alliés à faire ce que la justice et l'honneur de leurs couronnes leur prescrivent!

L'Europe applaudira leurs résolutions; le Grecs beniront leur mémoire, et la posterité conservera leurs noms dans la liste des bienfaiteurs du genre humain.

Le Métropolitain Ignace.

Pise 1/13 Octobre 1822

272

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἰγν., Ζ΄ 8)

(APK, F. Cancelaria, D. 4933)

La Grèce en 1823

Fin de la campagne de 1822.

La campagne de l'année 1823 finit par des succès éclatants et tout-à-fait en faveur des Grecs. Leur résistance devant la forteresse de Naples-de-Romanie à toutes les escadres des Mahométans réunies sous le commandement du Grand Amiral Turc, l'embrasement du vaisseau amiral à Ténédos, et les dommages causés à la flotte Turque dans ces parages, le chute de Naples de Romanie après ces succès; la totale destruction à Acrate des débris de l'armée Turque entrée en Péloponnèse; la résistance opiniâtre et inattendue de Mésolongi, et la défaite totale des troupes, qui l'assiégeaient, mettaient les Grecs à même de tirer de grands avantages pendant le reste de l'hiver et de se préparer bien pour la nouvelle campagne. Mais la diversité des intérêts privés, et des soupçons mal fondés contre quelques membres du Gouvernement Provisoire produisirent la désunion, qui ne finit pas même après le changement total des individus, qui formaient le Gouvernement de la première année. Dans cet état de choses, et tandis que les partis se heurtaient réciproquement et qu'ils perdaient du temps en vaines disputes, les Turcs se préparaient en silence et au printemps ils mirent sur pied une armée très-respectable et bien fournie de tout le nécessaire. Le plan de campagne fut bien tracé et était exempt des erreurs de l'année précédente.

Commencement de la nouvelle campagne.

Les hostilités commencèrent dès la belle saison sur différents points et avant la réunion de leur armée entière en Thessalie à dessein de désorienter les Grecs et de leur donner le change. Ces escarmouches se faisaient par un corps leger de troupes Albanaises, dont la destination était de garder les frontières, et de faire une diversion afin que l'armée ne trouvât pas d' obstacle pour passer par les Thermopyles dans la Grèce Orientale.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Entrée du premier corps de l'armée Turque dans la Grèce Occidentale.

Le Gouverneur Géneral de la Turquie Européenne, qu'on appelle Roumeli Valissi, était le Commandant en chef, il avait établi son quartier général à Larisse en Thessalie, où le premier corps de l'armée toute composée de Turcs avait été rassemblé, et suivant le plan qu'on lui avait donné.

Il la divisa en trois colonnes, chacune de douze à quinze mille hommes, et en confia le commandement à trois Pachas de trois queues, qui avaient à leur tour sous leur commandement des Pachas à deux queues et des Ayans; il leur fournit des munitions de bouche et de guerre, et une artillerie de campagne, et après avoir donné aux chefs des instruction précises, il les fit marcher en très bon ordre vers les Thermopyles. La destination de la première colonne était d'entrer à Athènes, de tâcher de s'emparer de la forteresse d'un coup de main, et de passer ensuite en Béotie pour délivrer Négrepont et Çariste assiégés par les Grecs, elle échoua complétement à Athènes, mais en Béotie elle réussit à lever le siège des deux forteresses. Cette troupe ravagea comme un torrent tout ce qu'elle rencontra dans son passage, mais elle se trouva assiégée elle-même par des détachements Grecs et privée de tout le nécessaire; les forteresses, dépourvues elles-mêmes de provisions, n'avaient rien à lui fournir et lui fermèrent leurs portes; le passage pour retourner n'était pas libre; tourmentée par la famine et harcelée par les Grecs à chaque instant elle fut défaite dans un pays, dont elle avait détruit les ressources en le ravageant dans son entrée.

Destruction de la première colonne Turque. Défaite de la seconde colonne.

La seconde colonne passa en Livadie et exerça les mêmes horreurs sur touts ceux qu'elle trouva désarmés, et qui ne purent se sauver, elle s'y conduisit comme la première et elle ne devait pas attendre un meilleur sort.

La troisième colonne se dirigea vers l'Isthme de Corinthe et y prit quartier; son dessein était de faire croire aux Péloponnésiens qu'elle attendait d'autres troupes pour effectuer son passage par Corinthe dans la Chersonèse, comme l'été précédant. Mais les Grecs du Péloponnèse se bornèrent à renforcer l'Isthme, et ils continuèrent leurs querelles et leurs dissensions.

Les Grecs interrompent la communication de l'armée Turque avec le quartier général de Thessalie.

Ceux du Continent, quoiqu' en petit nombre et dans l'impossibilité d'attaquer le Turcs en bataille rangée, prirent des mesures pour s'emparer des passages et des défilés afin d'interrompre toute communication entre cette armée et la Thessalie et d'empêcher toute arrivée de secours et de renforts à ces dangereux hôtes, qui ne méritaient pas un meilleur accueil. Cependant une retraite à temps et en règle aurait sauvé une grande partie de cette armée parcequ' il lui était possible encore de franchir quelque passage; mais les Turcs dans ces circonstances n'écoutent plus que leurs caprices. Ils prirent la fuite en désordre en maudissant leur souverain et leurs chefs, et comme ils étaient privés des conducteurs, et qu'ils prenaient diverses

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Fuite des Turcs en désordre et leur destruction totale.

directions au hasard, ils tombèrent dans les embûches des Grecs et devinrent victimes de leur ignorance et de leur insubordination, quelqu'uns de leurs chefs plus prudents entrèrent en communication avec les Grecs, qui gardaient les passages, leur offrant tout ce qu'ils possédaient en argent, et par cette rançon ils eurent le passage libre et retournèrent en Thessalie avec les tristes débris d'une armée deux mois avant si formidable.

Belle conduite d' Ulysse commandant en chef des Grecs dans la Grèce Orientale.

C'est le brave Ulysse capitaine aussi fin et rusé que celui dont il porte le nom, qui commandait les troupes Grecques dans ces contrées, et qui, par ses dispositions sages et en épargnant le sang des siens, détruisit l'ennemi sans livrer de combats et sans laisser rien au hasard.

Mouvement du second corps pour entrer dans la Grèce Occidentale.

Le second corps de l'armée était formé des troupes Albanaises, inférieur en nombre, mais plus fort, parceque les Albanais sont des soldats braves et bien exercés aux armes; il avait l'avantage d'être commandé par des chefs distingués, dont l'habilité et la bravoure n'étaient point douteuses.

Le deux colonnes, qui formaient plus que la moitié de ce corps, s'étaient rassemblées à Prévésa sous le Commandement de Youssouf Pacha de Serès, et d' Omer Pacha Vrioni, et la troisième, commandée par le Pacha de Scutari, était aussi arrivée en Thessalie, où elle trouva tout préparé pour continuer sa route. Issu d'une famille illustre, qui gouverne depuis très long-temps la haute Albanie, ce jeune Pacha de Scutari riche, brave, et à la tête d'un nombre des troupes assez considérable, promettait beaucoup, et c'était en lui que la Porte avait placé toutes ses espérances. Comme il était le plus illustre, on lui confia le commandement de ce corps avec l'ordre de s'entendre avec ces deux autres Pachas campés aux environs de Prévésa, et d'effectuer simultanément leur passage, lui en Étolie par les défilés d'Agraphes et de Carpenissi, et les autres en Acarnanie par Vonitza, district de la même province.

Défection des troupes commandées par Youssouf Pacha et son retour à Patras.

Dès que l'ordre fut arrivé à Prévésa Youssouf Pacha de Serès passa le premier avec ses troupes, et prit son campement vis à vis de cette ville dans l'ancien Actium, où il attendait son collègue Omer Vrioni pour concerter avec lui l'exécution de leur marche, et pour éviter les pièges, que les Grecs auraient pu leur tendre dans leur route. Mais les Albanais, qui n'avaient rien à démêler avec les Grecs, ni rien à gagner dans cette expédition, demandèrent d'abord trois mois de leur solde par avance, que le Pacha ne put leur refuser, et dès qu'ils eurent reçu l'argent, ils ne songèrent plus qu'à s'entendre avec les Grecs pour obtenir le passage, et retourner chez eux, ce qui leur fut accordé. Ils dépouillèrent le camp et la tente de leur chef et sortirent de l'Acarnanie en souhaitant aux Grecs toute sorte de bonheur et de bons succès. Youssouf Pacha, qui se sauva dans un bâtiment de guerre

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

avec quelques uns de ses domestiques, fit voile pour Patras, en attribuant la défection de ses troupes à Omer Vrioni, son collègue, ce qui n'est pas hors de probabilité.

Le Pacha de Scutari était en pleine marche, lorsqu'il reçut cette fâcheuse nouvelle.

Cependant il ne se découragea pas, il écrivit à l'instant à Omer Vrioni d'effectuer son passage, et continua sa route en bravant la résistance des Grecs, qui tâchaient de retarder ses mouvements jusqu'à ce qu'un renfort leur vint, renfort, qu'on leur avait promis, et qu'ils attendaient d'un moment à l'autre.

Combat de Carpenissi. Défaite complète du Pacha de Scutari et mort du célèbre Marco Botzari.

C'est le célèbre Marco Botzari qui fut destiné d'aller à la rencontre de ce Pacha; il s'avança à marches forcées et arriva à temps devant l'ennemi campé à Carpenissi dans une plaine; mais, comme ses Souliotes et les autres Grecs, qu'il y trouva, ne montaient pas à deux mille hommes, il reconnut que toute résistance était impossible avec des forces si inégales. Brave, sage, et intrépide ce jeune capitaine rassemble les chefs des troupes dans un conseil de guerre, leur prouve que le salut de la patrie serait en danger si l'ennemi ne recevait pas un grand échec avant d'entrer en Étolie et s'il n'était pas découragé en perdant une partie de ses troupes dans sa marche. Nous n'avons donc, dit-il, qu'à attaquer son camp cette nuit même, avant qu'il sache mon arrivée et qu'il prenne ses précautions. On reçut avec grands applaudissements ce projet, et tous furent d'accord de laisser leurs fusils et de se jeter dans les camps de l'ennemi l'épée à la main. Botzari qui ne s'échauffait jamais, et qui était toujours égal, les laissa parler dans leur premier emportement, et dès que le calme fut rétabli, il reprit la parole et leur dit: Compagnons! je connais votre bravoure, ainsi que celle de vos frères d'armes; mais à quoi bon d'exposer tant de monde à une mort inévitable et priver la Patrie de ses meilleurs défenseurs? Car ce n'est pas du nombre des soldats que dépend l'heureux succès de notre entreprise, mais des sages et bonnes dispositions. Je me charge d'entrer à minuit avec un très petit nombre de mes Souliotes dans le camp de l'ennemi l'épée à la main et y semer le désordre et l'épouvante; je laisserai en arrière une partie de mes gens pour garder nos fusils et nos bagages, et je placerai le reste auprès du camp ennemi avec ordre d'y entrer après sa fuite, que je crois certaine, et de s'emparer de tout ce qu'on y trouvera pour être distribué ensuite à tous les braves de l'armée. Vous, mes amis, qui connaissez mieux le pays, emparez-vous sans délai de toutes les issues d'où l'ennemi pourrait sortir, et ainsi vous lui ferez plus de mal, que si vous l'attaquiez dans son camp. Ce plan d'attaque approuvé et adopté, on se sépara à la hâte pour le mettre en exécution, et le camp ennemi fut tout de suite environné de petits détachements, qui attendaient les Turcs en silence,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

comme on attend le gibier dans son passage. Marco Botzari avec un petit nombre choisi s'approche à minuit du camp de l'ennemi, trompe les sentinelles, y entre, s'avance vers les tentes des chefs, commence à y faire un carnage terrible et renverse tout ce qu'il rencontre. Les Turcs se reveillent épouvantés, courent aux armes, tirent au hasard, s'entre-tuent, prennent ensuite la fuite et tombent dans les embûches des Grecs, où le carnage fut encore plus grand. Quand l'aurore commença à paraître, il n'y avais plus d'armée Turque; son camp ainsi que tous les alentours étaient jonchés des morts, et le petit nombre des Souliotes, qui échappa à la mort, maître du camp cherchait son chef, qu'on découvrit mortellement blessé et appuyé sur un fusil qu'il avait trouvé par hasard en tombant. Il sourit en voyant ses braves compagnons et leur dit: Eh! bien; Dieu a béni nos efforts. la patrie est sauvée, je meurs content; et il cessa de vivre quelques moments après. Les chefs et les soldats fondaient en larmes sur la perte d'un capitaine, qui réunissait dans sa personne toutes les vertus des anciens Grecs; on envoya son corps à Mésolongi pour y être enterré, et après avoir partagé le butin, qui était immense. on se sépara pour aller le mettre en sûreté. C'est un haut fait d'armes, c'est l'action de Léonidas renouvellée après tant de siècles.

Cependant les ennemis des Grecs, qui ressemblent aux harpies et qui gâtent aussi tout ce qu'ils touchent, osèrent présenter à l'Europe Marco Botzari comme un chef de partisans, et une victoire aussi complète que brillante comme une escarmouche.

Nouveaux efforts du Pacha de Scutari pour réorganiser son armée, et son entrée en Étolie.

Le Pacha de Scutari qui commandait l' arrière garde, et qui avait reçu cette triste nouvelle par les fuyards, fit halte pour rassembler les débris de l' armée, demanda des secours en hommes et en munitions, que le commandant en chef lui accorda, et après avoir mis tout en ordre, il continua sa marche, impatient d' arriver à sa destination, pour rétablir son honneur et sa réputation; en effet il réussit d' effectuer son passage à force d' argent, et à cause de quelques fautes des gens destinés à garder les défilés, mais il avait avec lui des soldats battues et découragés, qui semaient l' épouvante dans toute l' armée.

Entrée d'Omer Pacha Vrioni en Acarnanie, et son inaction.

Omer Vrioni, en apprenant son approche, entra aussi dans l' Acarnanie et campa sur les bords du fleuve Achéloüs, mais comme il n' avait pas des intentions hostiles, ce que les chefs des Grecs connaissaient d' avance, il fut ménagé de leur part et tout-à-fait tranquille dans son camp.

Le Pacha de Scutari établit aussi son quartier en Étolie dans un espace de terrain très étendu, où il fut toujours harcelé par les détachements Grecs, ce qu' il aurait empêché en concentrant ses forces. Perdant l' espoir de s' emparer de vive force de Mésolongi à cause de ses fortifications, incapable de subjuguer l' Acarna-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Siège d' Anatolicon.

nie et l'Étolie, dont les habitants sont tous armés, mais impatient de faire quelque chose, qui eût pu réparer sa réputation, ce jeune guerrier résolut d'assiéger Anatolicon, ville située dans un lac près de Mésolongi, et dès qu'il eût reçu de la forteresse de Patras des canons de siège et des bombes, il établit des batteries et commença l'attaque en règle; les habitants de la ville passèrent à Mésolongi avec leurs petites barques après avoir confié la garnison de leur ville à cinq cent hommes armés et commandés par un brave capitaine, qui avait aussi quatre petits canons et une barque canonnière; mais la ville n' avait point d'eau; elle se servait d'une source dans le continent, que l' ennemi occupa dès son arrivée. C'était un inconvénient irréparable, qui mit les assiégés au désespoir, mais qui ne dura pas longtemps, car la première bombe tirée par l' ennemi tomba dans une église des Saints Archanges, et en brisant le pavé elle fit jaillir une source abondante d' eau douce, que la garnison étonnée regarda comme un don du ciel et comme un heureux présage, et prit la ferme résolution de défendre une ville que Dieu protégeait et qu' on crût dès ce moment imprenable. L' ennemi lança contre la ville jusqu' à trois mille boulets et bombes, qui ne firent que peu de mal aux habitants. La barque canonnière de la garnison tirait continuellement et ne laissait jamais les assiégeants tranquilles. Les maladies commancèrent à régner dans le camp ennemi, la famine se faisait aussi sentir, car les Grecs attaquaient les Albanais, qui escortaient les provisions destinées pour l' armée, les prenaient et les emmenaient dans l' intérieur des bois, où ils avaient leurs quartiers.

Résistance opiniâtre de la garnison d' Anatolico pour-vue d' eau par miracle.

Retraite du Pacha de Scutari avec précipitation.

Ces privations produisaient le mécontentement parmi les soldats; la désertion était à son comble, et le Pacha de Scutari effrayé de sa position critique abandonna le siège avec précipitation et ne songea plus qu'à se sauver. Précédé et suivi par les Grecs dans sa retraite, toujours attaqué et harcelé, il paya cher son opiniâtreté et son imprudente audace; en entrant en Albanie, il ne reçut pas un meilleur accueil de la part de ses corréligionnaires, et on assure qu' il entra à Scutari avec 1500 hommes, tristes débris d' une si belle armée.

Retraite d' Omer Vrioni à Prévésa et fin de la campagne de terre.

Omer Vrioni se retira tranquillement à Prévéza, où il donna congé à ses soldats faute d' argent pour continuer à payer leur solde. La méfiance réciproque ne permit point à ces deux chefs d' avoir une entrevue afin d' agir de concert, et par conséquant on ne pouvait attendre de cette expédition de meilleurs effets.

Dans la Grèce Occidentale les troupes ennemis traversèrent des pays abandonnés par les Grecs, et c'est dans les environs d' Anatolico seulement qu' elles purent faire du mal en détruisant sept mille oliviers; mais dans la Grèce Orientale il y eut des villages brûlés, des hommes désarmés, massacrés et des récoltes ravagées. Cependant le mal qu' on fit dans ces deux provinces fut compensé par le grand

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

butin que les Turcs y laissaient tant en munitions de guerre et de bouche, qu' en bestiaux, en argent et surtout en armes, dont les Grecs avaient un besoin urgent.

Campagne de mer des Turcs.

L' expédition Turque de mer n' eut point un meilleur succès; la flotte, composée de frégates, de corvettes, de bricks et de goélettes, était très nombreuse et aurait pu endommager la marine Grecque, si elle n' était pas montée par des Turcs, marins inhabiles et découragés, qui voyaient dans chaque bâtiment Grec son brûlot. Chousrev-Pacha, qui la commandait, est un homme de talent, et connaît l' Archipel, parce qu' il a occupé jadis la place de grand amiral, mais il n' est ni guerrier, ni bon marin; ses instructions consistaient à approvisionner les forteresses, à donner de l' assistance à l' armée de terre pour effectuer son passage par mer en Morée après la prise de Mésolongi et la destruction des forces Grecques dans le continent, à attaquer ensuite la marine Grecque, ainsi que les trois isles Hydra, Spezia et Ipsara, qui en sont le berceau, et à s' emparer des autres isles de l' Archipel.

La Porte, qui avait donné ces instructions, ainsi que lui, qui les avait reçues, connaissait d' avance l' impossibilité de faire tant de choses dans une campagne; mais on n'ose pas faire des observations à un Souverain absolu, hautain, inaccessible, qui se croit tout puissant, et qui attribue toujours les revers à la mauvaise volonté des employés, ou à leur incapacité. Il fallait obéir sous peine de mort, souhaiter de bons succès, qu' on était loin d' espérer, et répéter comme des échos les paroles du maître.

Sortie de la flotte Turque et son arrivée dans le golfe de Patras.

C'est avec de pareilles instructions et sous des auspices peu favorables que la flotte sortit du détroit des Dardanelles se dirigeant vers la Béotie, où elle réussit d'approvisionner les forteresses de Cariste et de Négrepont; puis côtoyant le Péloponnèse elle approvisionna aussi Modon et Coron, et comme il n'y avait pas de bâtiments Grecs armés pour l'inquiéter, elle passa sans aucun obstacle dans le golfe de Lépante où elle jeta l'ancre; mais quand elle voulut approvisionner aussi la forteresse de Corinthe, elle trouva des obstacles insurmontables; les Grecs, qui en faisaient le siège, restèrent d'abord immobiles dans leurs postes et comme des spectateurs oisifs, ce que les Turcs attribuèrent à leur faiblesse; mais quand ils virent que tout avait été débarqué, et que les assiégés sortaient de la forteresse pour recevoir ces secours, il s'élancèrent l'épée à la main contre les Turcs, forcèrent les uns à rentrer dans la forteresse les mains vides, et les autres à se rembarquer avec précipitation et devinrent possesseurs de tout ce grand butin.

Youssouf-Pacha de Serès retourna de Préveza à Patras après la défection du corps Albanais, qu'il devait conduire contre Mésolongi. Le premier corps de l'armée avait été battu et détruit dans la Grèce orientale; on ne parlait plus du Pa-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

cha de Scutari, chef du second corps après l'échec qu'il avait reçu à Carpenissi; la flotte perdait beaucoup de monde par les maladies dans sa station dans le golfe de Lépante, où il n'y avait plus rien à faire après la défaite de troupes de terre, dont elle devait favoriser le passage dans le Péloponnèse ; la marine Grecque, qui était dans l'inaction pendant tout ce temps-là, faute d'argent, reçut du Gouvernement 120.000 piastres et commença à se préparer, et c'est à cette nouvelle que le Capoutan Pacha se mit à la voile pour éviter les dangers, où il s'était exposé si les Grecs l'attaquaient.

Départ de la flotte Turque de Patras.

Dans son passage près d'Hydra et de Spezia les bâtiments de ces deux îles n'étaient pas encore préparés. Les Ipsariotes seuls, le suivirent, et ils observaient sa marche ayant des brûlots prêts à lancer contre la flotte, s'il tentait de faire une descente en quelque île de l'Archipel, et ils ne le perdirent pas de vue jusqu'à Mitylène; de là ils retournèrent dans leur isle, où les escadres d'Hydra et de Spezia vinrent les rejoindre, et tous réunis, ils allèrent chercher la flotte Turque, qui se dirigeait vers Salonique.

Combat naval dans les eaux du Mont Athos, où l'amiral Grec se signala en se battant avec six vaisseaux contre toute la flotte Turque.

Une bourasque très violente dispersa l'escadre Grecque, et six de ses bâtiments avec un brûlot se trouvèrent près de la flotte Turque composée de 28 bâtiments, qui se mit en ligne pour leur donner l'attaque. Les Grecs dans leur position n'avaient qu'à accepter le défi et à se défendre de leur mieux: le combat commença avec beaucoup d'acharnement de part et d'autre; il dura quatre heures; l'amiral Grec habile marin et guerrier intrépide se surpassa lui-même dans cette journée, et après avoir fait beaucoup de mal à l'ennemi, il mit feu au brûlot, qui ne pouvait le suivre, rompit ensuite la ligne de la flotte turque et alla chercher le reste de son escadre. Les Grecs dans cette action n'eurent que quelques blessés; la flotte Turque au contraire fut très maltraitée; une frégate et un brick furent mis hors de combat.

Retour de la flotte Grecque; fuite de Capoutan - Pacha dès qu'il la vit, et son entrée dans le détroit des Dardanelles.

Alors les Grecs se dirigèrent vers Ipsara, où leur flotte se réunit de nouveau, et d' où elle retourna chercher celle des Turcs, qu'elle rencontra entre l'île de Sciathos et Trikeri, ville située au bord de la mer en Thessalie, qui se soumirent aux Turcs et donnèrent des otages faute de moyens ou de volonté de résister; l'amiral Grec punit les auteurs de cet accommodement et poursuivit le Caputan-Pacha jusqu'au détroit de Dardanelles, où la flotte Turque entra et se mit en sûreté sous les canons de forteresses, et c'est alors que les Grecs prirent congé de leur amiral et se séparèrent.

Destruction de la flottille Turque à Golo.

Une flottille Turque de six vaisseaux de guerre fut laissée pour escorter quatre bâtiments du Pacha de Salonique, chargés de munitions et destinés à approvisionner les forteresses de Cariste et de Négrepont; elle fut rencontrée par sept bâti-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ments Grecs près de Golo en Thessalie, et après une vigoureuse attaque cinq de ces bâtiments furent pris, trois détruits et deux seuls se sauvèrent.

La flottille, qu'on laissa dans le golfe de Lépante, composée de bâtiments Africains et Turcs, n'eut point un meilleur sort; elle perdit aussi cinq vaisseaux après le départ de la flotte, et le reste pourrit sous la forteresse de Lépante.

Chûte de la forteresse de Corinthe.

Corinthe se rendit par capitulation et la garnison fut transportée à Smyrne.

Secours du Pacha d'Égypte en Candie en hommes et en munitions, qui n'ont eu d'autres effets que de sauver les forteresses.

Le Pacha d'Égypte secourut deux fois les Turcs de l'île de Crète, et deux fois ses troupes furent repoussées et obligées de se renfermer dans les forteresses. Ennemi personnel du grand Amiral ce Pacha n'a point permit à son escadre de se réunir avec la flotte Turque et d'agir de concert; néanmoins, c'est à lui qu'on doit la conservation des trois forteresses de Candie pourvues toujours à temps des troupes et des munitions de guerre et de bouche.

C'est par ces revers sur mer et sur terre que se termina la campagne des Turcs en 1823, et c'est cette campagne, qui a fait aux Grecs connaître leur supériorité et espérer un bon succès dans l'avenir.

Population de la Grèce dans l'année 1823

La population des îles de l'Archipel, ainsi que celle du Péloponnèse, est considérablement augmentée; tout ce qu'on a perdu dans les combats, ainsi que par les fièvres contagieuses fut compensé par l'affluence des transfuges. C'est dans le continent de la Grèce que le nombre de habitants est sensiblement diminué; mais se qui reste, est si endurci et si accoutumé à toute sorte de privations, qu'une poignée de ces gens-là vaut une armée toute entière. Le dénombrement des habitants de la Grèce se fera dans de meilleurs temps.

Finances

Les Grecs n'ont point fait des progrès dans l'économie politique; leurs primats et quelques uns des chefs militaires veulent s'enrichir à tout prix et sont ennemis de l'ordre, et voilà la source des dissensions et de la désunion qui règnent parmi eux. On a pris dernièrement des mesures assez fortes pour réprimer ces abus, et dans le cas qu'on réussirait à établir de l'ordre dans les finances, les revenus du pays ne pourraient suffire qu'autant que le Grecs resteraient dans la defensive, mais quand le temps leur aurait permis de prendre l'offensive, alors on sera forcé de recourir à des emprunts.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Armée

L'armée de la Grèce ne surpasse pas le nombre de quinze mille hommes partagés en petits corps sous de différents chefs. On ne se sert de la milice que pour le siège des forteresses et pour les besoins les plus urgents. C'est cette poignée d'hommes, qui a détruit les forces de la Turquie, qui a mérité de la Patrie et qui suit fidèlement les traces de ses ancêtres.

Marine

Trois roches de l'Archipel, Hydra, Spezia et Ipsara, se chargèrent dès le commencement de la révolution de réduire leurs bâtiments marchands en vaisseaux de guerre aux frais de leurs primats. L'île d'Hydra en a donné vingt quatre, celle de Spezia dix huit et Ipsara quinze. Les étrangers et même les Grecs se moquaient de cette escadre et ne pouvaient point comprendre, qu'elle pourrait se mesurer avec des vaisseaux de haut bord; cependant c'est cette escadre, qui se signala à la rencontre de toutes les forces navales des Mahometans réunies, qui domine l'Archipel, et qui aurait fait de plus grandes choses encore, si les moyens ne lui manquaient pas.

Milice

La Milice Grecque est formée de tour les Grecs, qui sont en état de porter les armes. Au commencement de la révolution leurs armes n' étaïent que des piques, des massues, des bâtons et des pierres ; à présent tous sont bien armés, mêmes les prêtres, avec les dépouilles des Turcs. Les primats, les évêques et les prêtres les conduisent aux combats, mais c' est toujours un chef militaire qui se met à la tête, et qui dirige l' action. Le nombre des Grecs bien armés en Péloponnèse monte à soixante mille hommes ; il y en a autant dans le continent.

Agriculture

Les riches et fertiles plaines du continent de la Grèce sont en friche ; les Grecs retirés dans des pays inaccessibles habitent des cabanes grossières, ou des autres, et ne cultivent plus que quelques vallées, qui sont à leur portée. Sobres pendant leur vie passée ils souffrent volontiers toute sorte de privations, et se nourrissent de glans, de racines et de lait, quand le pain leur manque. C'est le temps fabuleux de la Grèce, mais c' est aussi un peuple nouveau qui va sortir des mains de la nature avec toute la vigueur de la jeunesse, et qui saura jouir de la liberté, que ses nobles

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

efforts la lui auront procuré. Le Péloponnèse est bien cultivé, l' Achaïe exceptée, et c' est la seule province, qui abonde de tout, et dont les habitants vivent à leur aise.

Commerce

Le commerce des Grecs se réduit à rien. Les ports de l' Europe leur sont fermés ; leurs bâtiments marchands pourrissent dans leurs ports; il n'y a qu'un commerce intérieur, qui se fait entre eux et qui est peu considérable.

Instruction publique

La révolution détruisit en Grèce tout ce qu' on y avait établi pour introduire les lumières. En attendant le Gouvernement ordonna l' établissement des écoles d'enseignement mutuel, et le reste se fera en de meilleurs temps.

Pise le 18/30 Avril 1824

(Ἀπόκειται καὶ ἐν APK, F. Cancelaria, D. 4933).

273

(APK, F. Kancelaria, D. 4933)

Monsieur le Comte,

Dans l' espoir que Votre Excellence verra avec quelque intérêt la conduite des autres Puissances envers les parties belligérantes en Grèce, je prends la liberté de lui communiquer tout ce qui est venu à ma connaisance, et je commence par l'Angleterre, qui y a pris une part très active.

Cette Puissance ne vit dans la révolution Grecque que l' accroissement de la Russie, et puisqu' elle regarda les Grecs comme un instrument aveugle de la politique Russe, elle se déchaîna contre eux et mit tout en accord pour faire échouer leur entreprise.

Son ambassadeur à Constantinople agit comme un Turc en n' épargnant rien pour gagner entièrement la confiance du Divan et l' engager à entrer dans les vues et les intérêts de son gouvernement.

Sir Thomas Maitland, ennemi personnel des Grecs, poussa la persécution très loin, et outrepassa peut-être les ordres de son gouvernement.

La chute de Souli et la défection de quelques Capitaines Grecs, qui furent la cause de la défaite des troupes Grecques d' abort à Placa et ensuite à Péta près d' Arta, et qui facilitèrent l' entrée des Turcs dans le provinces de l' Étolie et de l' Acarnanie, furent les suites des manèges des émissaires Anglais.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Aly de Ianina, que les Anglais protégeaient autant que les îles étaient occupées par les Russes et par les Français, et qui comptait sur leur amitié et sur leur protection, fut tout-à-coup abandonné et trahi dès qu'ils observèrent que sa résistance favorisait la révolution des Grecs.

Une escadre Grecque expédiée contre le vice Amiral Turc, stationné à Mourtos vis à vis de l'île de Corfou, fut empêchée par les Anglais d'attaquer cet ennemi dans des parages Turcs sous des prétextes pareils, qu'ils surent appuyer par la force.

Des officiers Anglais de différants grades entrèrent dans la flotte Turque et dirigeaient ses manoeuvres; on prétend que 90 de ces officiers furent brûlés à Chios dans le vaisseau amiral.

Dans un combat naval, qui eut lieu entre le Péloponnèse et l'île de Zante, c'était un brick anglais avec pavillon Turc, qui dirigeait les opérations de l'action; mais les Grecs reconnurent l'Anglais par ses manoeuvres, l'attaquèrent vivement, le mirent hors de combat et le forcèrent de se sauver dans l'île d'Ithaque, où furent débarqués les blessés et où le bâtiment fut réparé.

La flotte Turque poursuivie et maltraitée trouva asyle à Zante, d'où elle n'osa sortir qu'après l'éloignement des Grecs fait par l'intervention des Anglais empressés de se débarasser d'un ami dangereux à cause des maladies contagieuses, qui régnaient à bord des vaisseaux.

Le pavillon Anglais approvisionnait les forteresses assiégées par les Grecs. Les consuls Anglais se chargèrent aussi de pourvoir les places assiégées de vivres et de munitions à credit, et de recevoir des billets payables à Constantinople par le Gouvernement Turc.

Telle fut la conduite de l'Angleterre pendant l'espace de deux ans. Les Grecs dans cet intervalle opposèrent la patience, la douceur et la complaisance pour la désarmer, mais se fut en vain. Les Anglais continuèrent toujours à favoriser ouvertement et avec opiniâtreté la cause des Turcs par mer et par terre, et à opposer aux entreprises des Grecs toute sorte d'obstacles, ce qui mit enfin ces derniers dans le désespoir et dans la ferme résolution d'abandonner leurs îles et tous les pays situés au bord de la mer, de se retirer dans l'intérieur de la Grèce, d'y concentrer leurs forces, et, en poussant la révolution en avant, de gagner dans le Continent sur les Turcs le pays, que ceux-ci auraient abandonné, et qu'ils espéraient reprendre dans des circonstances plus favorables; mais avant de mettre en execution ce projet et de rompre tout commerce avec les étrangers, ils publièrent cette fameuse proclamation de blocus, proclamation, qui aurait fait beaucoup de bruit en

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Europe, si l'Angleterre elle-même la publiait; mais le but des Grecs n'était que de sonder les étrangers et de prendre leurs mesures.

Le Prince de Metternich, qui prit l'affaire trop légèrement, crut la circonstance favorable pour détruire la marine grecque, et par un mémoire plein de force et d'énergie, où il représentait les Grecs comme de flibustiers et des perturbateurs du commerce de l'Europe dans l'Archipel, proposa aux Puissances intéressées de faire cause commune et de punir l'audace des insurgés par la destruction de leurs bâtiments; mais les Anglais plus clairvoyants devinèrent les dessins des Grecs et ne se laissèrent pas entraîner dans une entreprise, qui ne leur promettait le moindre avantage, mais qui, au contraire, les aurait mis dans la nécessité de multiplier leurs escadres dans l'archipel pour garantir leur commerce, ainsi que la garnison des îles Ioniennes pour y conserver la tranquillité, rejetèrent la proposition du Ministre d'Autriche, reconnurent le blocus des Grecs, donnèrent des ordres afin qu'il fit respecté par leur pavillon, et permirent l'entrée des bâtimens grecs dans leurs ports avec le pavillon marchand. ainsi que de leurs vaisseaux de guerre avec quelque restriction. Ce relâchement de l'Angleterre et ce changement de sa conduite eut lieu vers la fin du ministère du Marquis de Londondery.

On proposa dans le même temps aux Grecs un accommodement avec le Gouvernement Turc par l'intervention de la Grande Bretagne, qui se chargeait d'obtenir en leur faveur une amnistie parfaite, et des privilèges garantis par cette puissance; mais ces propositions ne furent pas acceptées. Un Général Anglais offrit en même temps ses services aux Grecs, et leur proposa de former un corps de troupes régulières, et de le maintenir aux frais d'une société Anglaise; mais cette proposition même, quoique avantageuse, fut aussi rejetée parce que les Grecs étaient encore ombrageux, et c'était avec raison.

C'est le Commodore Hamilton, qui sut enfin gagner la confiance des Grecs, et qui prépara le rapprochement, qui eut lieu entre eux et les Anglais; mais ce n'est qu'un rapprochement de peuple entre peuple; le gouvernement Britannique n'y entre en rien; les Anglais, qui sont allés en Grèce, sont des liberaux, le Comité établi à Londres pour subvenir aux Grecs est aussi composé de pareilles gens, et le gouvernement se borne à ne pas mettre des entraves, et observe la plus stricte neutralité, et en ménageant les Grecs il veut conserver en même temps son influence sur les Turcs, qui, abandonnés à eux-mêmes, n'auraient d'autres ressources, que de se jeter entre les bras de la Russie.

C'est sous les auspices du susdit Comité que les Députés Grecs trouvèrent de l'argent à Londres, car Monsieur Blaquière, un des ses membres, qui fit un voyage exprès en Grèce pour s'informer sur les lieux des ressources des Grecs et de

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

l'état des choses, assura après son retour le Comité, que les Anglais ne risquent rien en empruntant de l'argent aux Grecs, qui possèdent des propriétés considérables et dont les affaires vont à merveille.

L'argent versé dans la caisse de ce comité par des souscriptions faites en Angleterre en faveur des Grecs, fut employé à acheter des munitions en différents objets de guerre, qui furent embarqués, dans un bâtiment et expédiés en Grèce. Ce bâtiment arriva, il y a quelque temps, à Dragameste, port d'Acarnanie, où il débarqua sa cargaison. C'est le premier secours que les Grecs reçurent de l'Europe, et c'est de la part des gens, que les Grecs croyaient leurs ennemis, et qui l'étaient en effet autant qu'ils croyaient que la révolution des Grecs était fermentée par la Russie, et que c'était cette Puissance, qui recuillerait les fruits de l'imprudence et de tant de sacrifices des Grecs. Au reste les Anglais n'ont rien à démêler avec les Grecs, car l'indépendence de la Grèce ne sera qu'avantageuse à leur commerce et par conséquant c'est leur gouvernement, qui est appelé le premier à la reconnaître lorsqu'il pourra le faire sans rompre avec la Turquie.

L'Autriche se déchaîna contre les Grecs avec plus d'acharnement, ses ports leur furent fermés ; le passage par ses états défendu, la sortie de toute espèce de munitions pour la Grèce prohibée ; Elle engagea aussi les Souverains de l'Italie, que la révolution de Naples et de Piémont mit sous sa dépendance, d'en faire autant ; elle les gronde quand elle croit, qu'ils se sont relâchés ; c'est le système continental de Napoléon renouvellé en petit. Les vaisseaux marchands, qui portent son pavillon, escortés par quelques bâtimens de guerre, qu'elle tient dans l'Archipel, entrent dans les ports bloqués par les Grecs, lorsqu'il n'y a pas une force supérieure pour les repousser, ils parcourent aussi tous les pays Turcs situés aux bords de la mer et leur fournissent tout ce qui y manque. Elle est le champion des Turcs dans le Levant, et leur avocat en Europe ; mais qu'est-ce qu'elle a fait par cette conduite, si ce n'est que de faire couler du sang? mais c'est un sang innocent ; c'est le sang d'Abel, dont Dieu demandera tôt ou tard compte. Il est vrai que la politique des cabinets se permit quelque fois des choses, que la justice réprouve, mais on n'a jamais imaginé de saerifier un peuple tout entier à une politique quelconque ; car, si lcs efforts de cette Puissance contre les Grecs obtenaient l'issue qu'elle en attendait, ce peuple chrétien, qui n'avait d'autre tort que de se laisser entraîner dans une révolution, qu'il désapprouva lui-même, aurait été victime de sa fausse politique et rayé de la liste des nations.

Mais par quelle raison cette Puissance se déchaina-t-elle contre les Grecs avec tant de fureur? A-t-elle à craindre d'un petit peuple, qui est loin de ses états? Existe-t-il quelque alliance offensive et défensive entre elle et la Turquie? Son

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

commerce aurait-il souffert si les Grecs réussirent dans leur entreprise? il n'y a rien de tout cela. C'est pour ôter à la Russie le secours des Grecs en cas que la guerre entre Elle et la Turquie aurait eu lieu; mais la Russie d'aujourd'hui est-elle celle des règnes précédents? a-t-elle besoin de secours étranger pour faire la guerre, si ses intérêts et son honneur l'exigeaient pour renverser en peu de temps un empire aussi faible que la Turquie? Je crois qu'il n'y a personne en Europe, qui ignore l'état actuel de la Russie, ses forces et ce qu'elle peut faire, si elle voulait s'en servir. Cela donné, qu'aurait-on gagné par la perte des Grecs si ce n'est que d'allumer la guerre entre la Russie et la Turquie, guerre qu'on voulait empêcher? Car les Turcs vainqueurs seraient capables ou de déclarer la guerre eux-mêmes contre la Russie, ou de pousser l'insolence si loin et de la forcer à courir aux armes. Travaillés dans le centre de leur empire ces orgueilleux Mahométans conservent encore toute leur ancienne fierté et veulent traiter avec la Russie d'égal à égal, que n'auraient-ils pas fait, s'ils parvenaient à étouffer cette révolution? Qui aurait pu désormais leur faire entendre raison?

S'égarer c'est le partage de l'homme; mais ce qui est inconvenable c'est que l'Autriche ne se départit pas de son système de persécution, au contraire elle continue à faire cause commune avec les Turcs dans le Lévant, et prêche en Europe la religion et la morale, dont elle fait si peu de cas elle-même.

La conduite de la France dans l'Orient fait honneur à cette grande Puissance; sa neutralité fut réelle et parfaite; elle se borna à secourir l'humanité souffrante; ses consuls, ainsi que les commandants de ses vaisseaux protégèrent toujours le parti le plus faible et sauvèrent des milliers de Grecs et de Turcs de la mort et de l'esclavage. Les Grecs de Chypre, de Chios et de tant d'autres pays trouvèrent asyle dans ses ports de Marseille et de Toulon et l'hospitalité la plus cordiale; elle remplit les devoirs d'une Puissance civilisée et chrétienne, et la mémoire de son bon Souverain sera respectée en Grèce jusqu'aux âges les plus reculés.

L'Allemagne et la Suisse, qui n'ont point les mêmes intérêts que les grandes Puissances, pas même des relations de commerce directes avec la Turquie pour la ménager, auraient donné de grands secours aux Grecs en hommes et en argent, si l'Autriche n'y eût pas mis des entraves; elle intimida les Princes d'Allemagne en leur représentant que cet élan de leurs peuples finirait par faire une révolution dans leurs propres états; elle ferma aussi ses ports aux volontaires Allemands, et réussit à priver les Grecs d'un secours que la religion et l'humanité de ces bons peuples leur promettent. Ils firent néanmoins quelque chose en faveur des Grecs, et continuent à faire des prières publiques pour les succès d'un peuple, qui par ces malheurs et par ses longues souffrances attire leur attention.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Parlerai-je de la Russie? Je me borne, Monsieur le Comte, à Vous communiquer ce qui n'est point connu en Europe :

1e que c'est Sa Majesté l'Empereur, qui sauva les Grecs ;

2e que ce sont Ses sujets, qui font la guerre en Grèce.

On a critiqué Son indifférence envers les Grecs, qui par différents rapports, par bien des titres et par leurs malheurs même méritent Son attention, et pourtant c'est cette indifference, qu'on blâma, qui désarma les ennemis des Grecs ; car si Sa Majesté prenait le moindre intérêt à la cause des Grecs, ou si la guerre contre la Turquie avait eu lieu, l'Angleterre dans son premier emportement serait capable d'attaquer les bâtimens Grecs, de détruire leur marine et de bloquer leurs ports sous prétexte qu'ils troublent son commerce dans l'Archipel, ainsi que celui des autres peuples de l'Europe, et l'Europe y aurait applaudi, et comme les Turcs supérieurs en nombre et bien armés occupaient aussi toutes les places fortes, et que les Grecs étaient privés de tout moyen de résistance, ils auraient succombé, et c'était alors que la perte de ce peuple serait devenue inévitable.

Le coeur des Rois est entre les mains de Dieu, dit le Sage, c'est bien vrai ; toute la sagesse humaine et toute la politique la plus rafinée n'auraient jamais fait ce que l'Empéreur fit spontanément ; car vouloir sauver les Grecs en déclarant la guerre contre la Turquie, c'était les perdre sans retour. C'est vrai que la Turquie tombait aussi, si on poussait la guerre avec vigueur ; mais par la coopération de l'Angleterre ainsi que d'autres amis, elle aurait eu toujours le temps de détruire les auteurs de son malheur et de sa chute.

Je n'avance rien, qui ne soit vrai et bien prouvé maintenant. Les Grecs eux-mêmes commencent déjà à connaître cette vérité et à bénir la Divine Providence, qui disposa tout en leur faveur, et qui se servit de ce Grand Monarque pour les sauver comme par miracle.

Je dit plus haut, que ce sont des sujets Russes qui font la guerre contre les Turcs ; c'est une vérité incontestable ; chefs et soldats, qui forment le noyau de l'armée Grecque, étaient au service de la Russie, lorsqu'Elle occupait militairement les îles Ioniennes ; quand elle céda ces îles à la France, elle donna aussi à son service les légions grecques, qui insistèrent à ne prêter qu'un serment conditionnel à cette Puissance, c'est à dire qu'elle ne devrait les engager jamais à porter les armes ni contre les Grecs leurs compatriotes, ni contre les Russes. La flotte Grecque, maîtresse de l'Archipel, portait aussi le pavillon Russe jusqu'au commencement de la révolution. Tous ces gens-là étaient des sujets Russes, qui crurent l'appel du Prince Ypsilanti comme un appel de la Russie, et s'engagèrent dans une lutte,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

qu'ils n'ont plus qu'à soutenir sous peine d'être exterminés, si les Turcs prennent le dessus.

Mais peuvent-ils gagner leur cause par des forces si inégales, dirait-on? Je le crois. Il suffit que l'Europe les abandonne à leur sort et cesse de s'intéresser pour les Turcs, et leur cause sera gagnée.

Pise le 18/30 Avril 1824.

Le Métropolitain Ignace.

(Παρὰ πόδας τῆς α΄ σελίδος) *A Son Excellence Monsieur le Comte de Nesselrode e.c., e.c.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΙΙ. ΛΟΓΟΙ ΙΓΝΑΤΙΟΥ

274

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ', 121)

Λόγος αὐτοσχέδιος ἐκφωνηθεὶς παρὰ τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Ἰγνατίου ἐν τῇ Μητροπόλει κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς εἰς Βουκουρέστιον ἀφίξεώς του. 1810 Μαΐου 5.

Δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐξηγήσω τὴν χαρὰν ὁποὺ σήμερον μὲ ἐπροξένησεν ἡ ἀπόλαυσις τοῦ πολλά μοι ἀγαπητοῦ ποιμνίου. Δὲν πιστεύω ποτὲ ὁ πατριάρχης Ἰακὼβ νὰ ἠσθάνθη κανένα βαθμὸν περισσότερον χαρᾶς, ὅταν ἀπήλαυσε δεδοξασμένον εἰς τὴν Αἴγυπτον τὸν ἀγαπημένον του υἱὸν Ἰωσήφ. Ἔστωσαν μάρτυρες ὁ οὐρανός, ἡ γῆ καὶ ὅσοι τίμιοι ἄνθρωποι ἔφθασαν νὰ μὲ γνωρίσουν, ὅτι κανένα ποταπὸν τέλος δὲν εἶναι ἐκεῖνο ὁποὺ μοῦ ἐξυπνεῖ αὐτὴν τὴν χαράν, διότι δὲν ἐλάτρευσα ποτὲ τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα. Τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ἂς τὸν λατρεύουν οἱ φιλόχρυσοι καὶ φιλάργυροι· ἐγὼ ἐκ νεότητός μου ἔμαθον νὰ λατρεύω τὸν δημιουργὸν μόνον τῆς κτίσεως, καὶ νὰ ἀγαπῶ, νὰ τιμῶ, νὰ σέβωμαι τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς ἄνδρας. Τὸ μόνον αἴτιον ὁποὺ μοῦ ἐξυπνεῖ αὐτὸ τὸ αἴσθημα καὶ ὁποὺ μὲ κάμνει πολλὰ φιλότιμον εἶναι, διότι ἠξιώθην νὰ ἦμαι ἀρχιερεὺς εἰς μίαν ἐπαρχίαν ὅπου τὸ σῶμα τῶν εὐγενῶν εἶναι τόσον λαμπρόν, τόσον φωτισμένον, ὥστε κάμνει τιμὴν εἰς τὸν ἑαυτόν του, εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν ἴδιόν του Ποιμένα, ὅπου εὑρίσκονται καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἄνδρες πεπαιδευμένοι, ἀγαθοί, χρήσιμοι εἰς τὴν Πατρίδα καὶ ἄξιοι διὰ νὰ ἐλκύσουν τὴν προσοχὴν ἑνὸς καλοῦ ποιμένος, ὅπου τέλος πάντων εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων ὅλοι οἱ κάτοικοι θέλουν βελτιωθῆ καὶ θέλουν γένει εὐτυχεῖς, ἐπειδὴ ἡ φύσις τοὺς δίδει ὅλα τὰ μέσα διὰ νὰ χαίρωνται τὴν ἀφθονίαν καὶ εὐτυχίαν.

Ἂν λοιπὸν μετρῶ τὰς παρούσας στιγμὰς τῆς ζωῆς μου ὡς τὰς πλέον εὐτυχεῖς, ἠμπορεῖ τινας νὰ μοὶ εἰπῇ ὅτι δὲν ἔχω δίκαιον; Τίποτες ἄλλο δὲν μένει νὰ ἐπιθυμήσω, εἰμὴ μόνον νὰ ἰδῶ καὶ τὸν κλῆρον φωτισμένον καὶ ἄξιον διὰ μίαν τοιαύτην λαμπρὰν μητρόπολιν.

Κάθε ἀρχιερεὺς εἶναι εἰς χρέος νὰ ἀγαπᾷ τὸ ποίμνιόν του καὶ νὰ ἐπαγρυπνῇ διὰ τὴν σωτηρίαν του· ἐγὼ ὁποὺ ἔφθασα νὰ ἔχω ἓν τοιοῦτο λαμπρὸν ποίμνιον καὶ ἠθικὸν σχεδὸν εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας τῶν ὁποίων ἄλλην φορὰν ἔκαμνε μέρος, εἶμαι περισσότερον χρεώ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

στης νὰ ἐπαγρυπνῶ καὶ νὰ προκινδυνεύω πάντοτε διὰ τὴν σωτηρίαν του, νὰ μὴ θεωρῶ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ νὰ φοβοῦμαι· νὰ φεύγω ὡς μισθωτὸς καὶ ὡς οὐκ ὢν ποιμήν, ἀλλ' ὡς ποιμὴν καλὸς νὰ ἐκθέτω τὴν ψυχήν μου πάντοτε ὑπὲρ τῶν ἰδίων μου προβάτων.

Ἐγὼ δὲν ζητῶ τὴν ἀγάπην σας κατὰ τὸ παρὸν ἀλλ' οὔτε σᾶς τὴν ζητῶ δωρεάν· ὅταν τὰ πράγματα βεβαιώσουν τοὺς λόγους μου, ὅταν ἡ ὁδηγία μου φανῇ ἀρεστή, ὅταν ἐκπληρώνω τὰ ἀρχιερατικὰ χρέη μου, ὅταν μὲ τὸν ζῆλον καὶ ἐκδουλεύσεις μου γίνω ὠφέλιμος εἰς τὴν πατρίδα, τὴν ὁποίαν σήμερον υἱοθετῶ· τότε εἶμαι βέβαιος ὅτι θέλετε κάμει μόνοι σας δικαιοσύνην.

Δὲν πρέπει νὰ παρατηρήσητε τὴν σμικρότητα καὶ τὴν ἀδυναμίαν μου καὶ ἐκ τούτου νὰ εἰκάσετε ἐκεῖνο ὁποὺ ἠμπορῶ νὰ κάμω· ἡ ἰδία θρησκεία σᾶς βεβαιοῖ μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς ἱερᾶς γραφῆς, ὅτι τὰ μεγάλα καὶ ὑπερφυῆ πράγματα ἐνεργήθησαν πάντοτε ἀπὸ ὑποκείμενα πολλὰ μικρά. Ὅθεν καὶ ὁ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν ἔλεγεν «οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί»· αὐτὴ ἡ χάρις τοῦ παναγίου πνεύματος δὲν ἔλειψεν ἀλλ' οὔτε ποτὲ θέλει λείψει ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς, αὐτὴ ἐνδυναμώνει τὸ ἀσθενὲς αὐτῶν καὶ ἀναπληροῖ τὸ ἐλλεῖπον. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπεσχέθη ὅτι θέλει εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ αὐτοὺς ἄχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν καὶ ἀποστόλων, λαλεῖ καὶ μέχρι τῆς σήμερον δι' αὐτῶν. Ὅθεν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι ὁ ἀρχιερεὺς τόσον σοφός, τόσον εὐμαθής, φθάνει μόνον νὰ ἔχῃ θέλησιν διὰ νὰ κάμῃ τὸ ὀρθόν, καὶ εὐθὺς ἐν οἴκῳ Κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐξ ὕψους δύναμις εἶναι ἐκείνη ἥτις ἐξομαλύνει τὸ πᾶν καὶ κατευθύνει τὰ διαβήματά του.

Ἐπιστηριζόμενος λοιπὸν εἰς τοιαύτας ἀρχάς, εἶμαι πλήρης θάρρους ὅτι θέλω ἐκπληρώσει τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑπουργίαν μου μὲ ὠφέλειαν τοῦ ποιμνίου μου καὶ μὲ δόξαν τῆς ἐκκλησίας· ἡ πεῖρα τοῦ παρελθόντος μοὶ τὸ βεβαιοῖ. Διότι νεώτερος ὢν ἔτι ᾠκονόμησα πράγματα δεινὰ καὶ μεγάλα καὶ ἐν καιροῖς χαλεποῖς. Ἂν ἔπαθον ἔπειτα ἀπὸ μίαν σειρὰν πολλῶν χρόνων, ἔπαθον ἐπειδὴ τὸ ἠθέλησα μόνος μου ἐγώ, χαριζόμενος εἰς τὴν φίλην πατρίδα καὶ εἰς τοὺς χριστιανοὺς τῶν μερῶν ἐκείνων· πλὴν ἔπαθον τόσον, ὅσον μόνον νὰ σωφρονισθῶ, καὶ ἐνῶ ἔπαθον, ἔμαθον πολλά, ὅτι τὸν ἐλπίζοντα ἐπὶ Κύριον ἔλεος κυκλώσει. Ὅταν οἱ καταδιώκοντές με ἐνόμιζον ὡς βεβαίαν τὴν ἐξόντωσίν μου, ὅταν ἡ Ἑλλὰς ἔβλεπε μὲ λύπην της τὸν κίνδυνον καὶ ἐστοχάζετο ἀδύνατον τὴν ἐπανόρθωσίν μου, ὁ Μέγας Μονάρχης τοῦ Βορρᾶ ἐκτείνει τὸ βασιλικὸν σκῆπτρόν του, τὸ ὁποῖον γίνεται ἀσπὶς εἰς ἐμὲ καὶ ἡ πλέον δυνατὴ προστασία· ἡ αὐτοκρατορική του Μεγαλειότης μὲ κράζει ἔπειτα εἰς τὴν πανέκλαμπρόν του αὐλὴν καὶ μὲ κάμνει νὰ ἰδῶ τὸν καλύτερον ἄνθρωπον καὶ τὸν εὐσεβέστερον χριστιανόν, εἰς τὸν μεγαλύτερον αὐτοκράτορα τῆς Εὐρώπης· θέλει νὰ μὲ ἰδῇ ἐν τοῖς πράγμασιν· ἡ λαμπρὰ αὕτη Μητρόπολις μένει χηρεύουσα εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ εὐθὺς ὁ κλῆρος ἐπ' ἐμέ. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀνθρώπινον, ὅτι καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεοῦ.

Ὁ Ἅγιος Θεός, κρίμασιν οἷς οἶδε μόνος αὐτός, ἠθέλησε νὰ μὲ ὑστερήσῃ ἀπὸ τὰ τέκνα μου, πλὴν δὲν μὲ ἄφησεν ἀπαρηγόρητον καὶ νὰ κλαίω πάντοτε ὡς ἡ Ραχήλ. Μοὶ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἔδωσεν ἄλλα τέκνα νέα καθὼς τῷ Ἰώβ, τὰ ὁποῖα ἐλπίζω ὅτι μὲ τὴν εὐσέβειάν των, μὲ τὸν Χριστιανισμόν των καὶ μὲ τὰ καλά των ἤθη θέλουν μὲ κάμει νὰ λησμονήσω τὴν πικρίαν ὅπου μὲ ἐπροξένησεν ἡ ἀποτέκνωσίς μου.

Δὲν θέλω λείψει καὶ ἐγὼ καθὼς ὁ δίκαιος ἐκεῖνος ἀπὸ τοῦ νὰ ἐγείρωμαι τὸ πρωὶ καὶ νὰ προσφέρω θυσίαν πρὸς Θεὸν λέγοντας μήπως τὰ τέκνα μου ἥμαρτον ἐν τῇ διανοίᾳ των πρὸς Θεόν. Δὲν θέλω λείψει ἀπὸ τοῦ νὰ σᾶς παραγγέλλω ἀρχιερατικῶς διὰ νὰ ἔχετε ἀγάπην καὶ πίστιν τελείαν πρὸς τὸν Θεόν, ἀγάπην εἰς τὸν πλησίον, ὅτι εἰς αὐτὰς τὰς δύο ἐντολὰς κρέμανται ὅλος ὁ κόσμος καὶ οἱ Προφῆται. Δὲν θέλω λείψει ἀπὸ τοῦ νὰ σᾶς νουθετῶ πατρικῶς διὰ νὰ ἀφήσετε τὰ πάθη ὁποὺ ἡ προτέρα διοίκησίς σας ἐνέσπειρε καὶ νὰ λάβετε αἰσθήματα εὐγενῆ, αἰσθήματα φιλοσοφικὰ καὶ χριστιανικά, αἰσθήματα ὁποὺ νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν εὐγένειαν καὶ προκοπήν σας. Δὲν θέλω λείψει ἀπὸ τοῦ νὰ σᾶς ἐνθυμίζω ὅτι ἡ ὁμόνοια εἶναι τὸ μόνον μέσον διὰ νὰ σᾶς κάμῃ εὐτυχεῖς, καὶ κάθε ἄλλη ὁδὸς εἶναι ἐπισφαλὴς καὶ σᾶς προξενεῖ ἀποτελέσματα θλιβερὰ καὶ σᾶς κάμνει νὰ ἀδικῆτε καὶ τὸν ἑαυτόν σας καὶ τοὺς φιλτάτους σας ἀπογόνους.

Περισσότερον δὲν συγχωρεῖ ὁ καιρὸς νὰ ἐκτανθῶ. Παύω, δίδοντάς σας τὴν εἰρήνην ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τὴν ἀνάστασιν εἰς τοὺς ἱερούς του ἀποστόλους, εἰρήνη ὑμῖν!

Ὕψιστε Παμβασιλεῦ τῶν αἰώνων, ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε πόσον ὑποφέρει ὁ εὐσεβὴς λαός σου ἐξ αἰτίας τοῦ ἐπικρατοῦντος πολέμου. Ἐνίσχυσον τὰ ὅπλα τοῦ Τρισαυγούστου ἡμῶν Αὐτοκράτορος καὶ Δεσπότου, ὃν σὺ Κύριε ὥρισας βασιλεύειν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ προστατεύειν τῆς ὀρθοδόξου σου ἐκκλησίας. Δὸς τῷ πιστῷ αὐτοῦ ἀρχιστρατήγῳ, τῷ λαμπρῷ Κόμητι Νικολάῳ τῷ Καμένσκῃ πνεῦμα σοφίας, πνεῦμα βουλῆς καὶ πνεῦμα ἰσχύος, ἐπισκίασον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου, δὸς αὐτῷ τὴν ἰδίαν χάριν καὶ δύναμιν, ἣν ἔδωκάς ποτε εἰς τὸν στρατηγὸν τοῦ Ἰσραὴλ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ διὰ νὰ κατατροπώσῃ, καθὼς ἐκεῖνος, τὸν βάρβαρον ἐχθρόν. Καὶ ἂν εἰς καμμίαν μάχην εἴπῃ, στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαβαών, ἐπάκουσον τῆς δεήσεως αὐτοῦ καὶ κάμε νὰ παρεκτανθῇ ἡ ἡμέρα, ἕως οὗ νὰ γένῃ ἡ νίκη κατὰ τῶν ἐχθρῶν λαμπρὰ καὶ τελεία. Δὸς δὲ καὶ εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατηγούς, στρατάρχας καὶ ἀξιωματικοὺς πνεῦμα συνέσεως καὶ πατριωτισμοῦ, πνεῦμα ἀνδρείας, καὶ πνεῦμα στρατιωτικῆς ὑποταγῆς. Δόξασον Κύριε τὸ ὄνομα τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον. Κάμε νὰ ἀντιβοήσῃ ὁ Βόσπορος καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ὑπὸ τὸν κρότον τῶν αὐτοκρατορικῶν ὅπλων, καὶ νὰ κλονισθῇ ὁ ὑπερήφανος Ναβουχοδονόσορ ἐπάνω εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον θρόνον του, ὥστε μὲ χέρι τρέμον νὰ ὑπογράψῃ τὴν εἰρήνην ἐπιθυμητὴν ἀπὸ ὅλους καὶ κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ αὐτὸ τὸ ποίμνιον ὁποὺ σὺ μοὶ ἐνεπίστευσας Κύριε. Καταξίωσον δὲ καὶ ἐμὲ νὰ τὸ ποιμάνω θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως καὶ νὰ παραστήσω ἐμαυτόν τε κἀκεῖνο ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως καὶ ἀκατακρίτως νὰ σὲ εἴπω: Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ σύ μοι ἔδωκας. Ἀξίωσόν με νὰ ἀκούσω ἐκείνης τῆς εὐκταίας καὶ γλυκυτάτης φωνῆς, εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πολλῶν σὲ καταστήσω, εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου, εἴσελθε ποιμὴν ἀγαθὲ μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς ποιμνίου σου. Ναὶ Θεὲ ὑπεράγαθε, οὕτω γένοιτο!!!

275

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ΄, 121)

Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Μητροπόλει πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Κόμητα Κύριον Νικόλαον τὸν Καμένσκην τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ Ἀρχιστράτηγον. 1810 Νοεμβρίου 11.

Εὐλογημένος Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος, ὃς παρέδωκέ σοι τοὺς ἐχθρούς σου ὑποχειρίους σου.
Κύριε Κόμη,

Ἂν δανείζωμαι σήμερον τὰς ἰδίας φωνὰς καὶ φράσεις, τὰς ὁποίας μετεχειρίσθη ποτὲ ὁ μέγας ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου Μελχισεδέκ, ὅταν ὁ πατριάρχης Ἀβραὰμ ἐπέστρεψε καταδιώξας τὸν Χολοδογόμορ καὶ τοὺς συμμάχους του βασιλεῖς, ὅταν τοὺς κατετρόπωσε καὶ ἠλευθέρωσε τὸν ἀνεψιόν του Λώτ, στοχάζομαι ὅτι ἔχω κάθε δίκαιον, ἐπειδὴ εἶμαι εἰς τὴν ἰδίαν περίστασιν.

Ἐκεῖνος ἔκαμε τότε ἕνα πόλεμον πολλὰ δίκαιον, καθότι ὁ σκοπός του δὲν ἦτον ἄλλος εἰμὴ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀδικίαν, νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν ἀθωότητα καταθλιβομένην, καὶ τέλος νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἀνεψιόν του. Ὅθεν καὶ ὁ δίκαιος Μελχισεδὲκ ἐβγαίνει εἰς προϋπάντησίν του, τῷ προσφέρει ἄρτον καὶ οἶνον, τὸν εὐλογεῖ ἐξ ὀνόματος τοῦ ὑψίστου καὶ εὐλογεῖ ἐν ταυτῷ τὸν Θεόν, ὃς παρέδωκε τοὺς ἐχθρούς του ὑποχειρίους του.

Ἡ Μεγαλειότης του ὁ Τρισαύγουστος ἡμῶν Αὐτοκράτωρ καὶ δεσπότης δὲν κάμνει ἕνα πόλεμον ὀλιγώτερον δίκαιον ἀπὸ ἐκεῖνον. Διότι ἡ Ὀθωμανικὴ Διοίκησις, πάντοτε ἀχάριστος, καὶ εὐεργετουμένη δολιεύεται, καὶ φιλίαν προσποιουμένη προδίδει, ποτὲ δὲν ἠθέλησε νὰ γνωρίσῃ τὰ δίκαια τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῶν ἐθνῶν, μήτε τὰς ὑποσχέσεις της νὰ πληρώσῃ, μήτε εἰς τὰς συνθήκας νὰ ἐμμείνῃ, καὶ οὕτως ἔδωκε τόσας νομίμους αἰτίας, ὥστε ἔκαμε τὸν παρόντα πόλεμον ἄφευκτον. Εὐλογημένος τοίνυν ὁ Τρισαύγουστος ἡμῶν Αὐτοκράτωρ ἐν ὀνόματι Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, εὐλογημένος ὡσαύτως ὁ λαμπρὸς ἀρχιστράτηγος τῶν ἀηττήτων ὅπλων του, καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος, ὃς παρέδωκε τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ρωσίας ὑποχειρίους του.

Εἶναι ἀληθές, κύριε Κόμη, ὅτι ἡ δόξα τοῦ νὰ ἐκδικήσῃς τὴν πατρίδα ἦτον ἀποταμευμένη διὰ τὴν ἐξοχότητά σου· ἐπειδὴ μόλις περᾷς τὸν Δούναβιν καὶ εὐθὺς ὁ Σερασκέρης τῶν Ὀθωμανῶν, ὁ περίφημος ἐκεῖνος Πεχλιβὰν πασᾶς, ὁ νομιζόμενος ἀήττητος καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἀνδρείαν καὶ ἐμπειρίαν ἡ Ὀθωμανικὴ Διοίκησις εἶχε τὰς μεγαλυτέρας της ἐλπίδας, ἐκεῖνος λέγω ὁ ὀνομαστὸς στρατηγὸς κατατροπώνεται πανστρατιᾷ καὶ ἔρχεται αἰχμάλωτος ἔμπροσθέν σου. Ἡ ὑπερήφανος Σιλίστρια, ἥτις ἐνομίζετο ἀπόρθητος, πίπτει

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀπὸ μόνον τὸν κρότον τοῦ ὀνόματός σου. Τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐλευθερώνονται διόλου ἀπὸ τοὺς Τούρκους· ὅλοι φεύγουν εἰς τὴν παρουσίαν τῶν Ρώσων. Ὁ Μέγας Βιζύρης, ὅστις, ἐφέτος δυνατὸς εἴπέρ ποτε, ἤλπιζε νὰ βιάσῃ τοὺς Ρώσους νὰ περάσουν τὸν Νίστρον, λαμβάνει τόσας προσβολάς, ὥστε κλείεται μέσα εἰς τὴν περικεχαρακωμένην του Σούμλαν, καὶ μ' ὅλον ὅτι ἡ πολιορκία πρὸ πολλοῦ ἐσηκώθη, ἀκόμη δὲν τολμᾷ νὰ προκύψῃ καὶ νὰ ἰδῇ τὰς πέριξ πεδιάδας. Τὸ Ρασγρὰδ κάμνει μίαν πολλὰ μικρὰν ἀντίστασιν, ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν στρατιωτῶν καὶ κατοίκων ποσῶς δὲν τὸ ὠφελεῖ. Ὅλοι ρίπτουν τὰ ὅπλα καθὼς ἐφάνησαν οἱ Ρῶσοι, καὶ παραδίδονται αἰχμάλωτοι εἰς τὴν διάκρισιν τῶν νικητῶν, Κουσὰντζ Ἀλῆς, Μεχμὲτ πασᾶς, καὶ Μουχτὰρ πασᾶς, καὶ οἱ τρεῖς περίφημοι διὰ τὴν στρατιωτικήν των τέχνην καὶ τόλμην, ματαίως ἐνώνουν εἰς τὸ Μπατίνι τὰς δυνάμεις των διὰ νὰ σοὶ ἀντισταθοῦν. Ὁ πρῶτος πίπτει νεκρός, ὁ δεύτερος γίνετ' αἰχμάλωτος, καὶ ὁ τρίτος χρεωστεῖ τὴν χάριν τῆς σωτηρίας του εἰς τὴν ταχύτητα τοῦ ἵππου του.

Αὐτὴ ἡ λαμπρὰ νίκη ἥτις σὲ ὑπερεδόξασε, κύριε Κόμη, ἐπροξένησεν εἰς τὸν ἐχθρὸν τελείαν ἀπελπισίαν. Ἐπειδὴ δὲν τὸν ἔμειναν οὔτε στρατηγοὶ ἐμπειρότεροι ἄλλοι, οὔτε στρατιῶται ἀνδρειότεροι καὶ πλέον γεγυμνασμένοι ἀπὸ ἐκείνους ὁποὺ ἦ αἰχμαλωτίσθησαν ἦ ἔπεσαν φονευμένοι.

Τὸ Σιστόβι τρομασμένον εἰς μίαν τόσον λαμπρὰν ἔκβασιν, ἀνοίγει τὰς πύλας του χωρὶς πολλὴν ἀντίστασιν καὶ δέχεται τὸν νόμον τοῦ νικητοῦ· ὁ Μόσνακος μανθάνει τὰ γεγονότα καὶ γίνεται φρονιμώτερος· ἡ πεισματώδης του ἐπιμονὴ λαμβάνει τέλος καὶ ἔρχεται εἰς τὴν σκηνήν σου μὲ πρόσχημα φιλίας προσφέροντάς σοι τὰς κλεῖς τοῦ Ρουστζουκίου καὶ τοῦ Γεργέβου. Ἡ Νικόπολις φαίνεται ὅτι ἐπρόσμενε τὴν παρουσίαν σου διὰ νὰ παραδοθῇ, καθὼς καὶ τόσαι ἄλλαι πόλεις τῆς Βουλγαρίας ἠκολούθησαν τὸ παράδειγμά της· καὶ ἂν δὲν ἐμπόδιζεν ὁ χειμών, κανένας τόπος δὲν ἤθελεν ἠμπορέσει ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν δύναμιν τῶν ὅπλων σου. Πέραν τῆς Κραγιόβας ἄλλαι ἐκπορθήσεις, ἄλλαι νῖκαι καὶ ἄλλα τρόπαια· ὥστε ἐφέτος ἔγιναν ὅσα ἔπρεπε νὰ γίνουν εἰς διάστημα πολλῶν χρόνων.

Βλέπω ὅτι ἐποίησέ σοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς καὶ ὅτι θέλεις εἶσθαι μακαριστὸς καὶ ἤδη καὶ εἰς τὰς μετέπειτα γενεάς. Ὅθεν, καθὼς τότε ὁ Μελχισεδὲκ εὐλόγησε τὸν Ἀβραάμ, οὕτω καὶ ἐγὼ σὲ εὐλογῶ σήμερον ἐν ὀνόματι τοῦ ὑψίστου Θεοῦ κατ' ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ τούτου, ὅστις, ἀνυπόμονος νὰ σὲ ἴδῃ νὰ ἐπιστρέψῃς ἐστεφανωμένος ἀπὸ τὴν νίκην, προσηλώνει τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπάνω σου· καὶ εὐλογῶ ἐν ταὐτῷ τὸν Θεόν, ὃς παρέδωκέ σοι τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ρωσίας ὑποχειρίους σου.

Ἀλλ' αὐτὰ τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, ὅσα ἔγιναν ἐπὶ σοί, εἶναι μία δικαία ἀνταμοιβὴ τῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς σου· ἡ ἐξοχότης σου πιστεύεις τὸν Θεὸν καὶ τὸν λατρεύεις, σέβεσαι τὴν ἐκκλησίαν του, δὲν ἔχεις ἄλλο τέλος εἰμὴ νὰ δουλεύσῃς μὲ πίστιν τὸν Αὐτοκράτορα καὶ τὴν πατρίδα. Δίκαιος εἰς τοὺς ὑπὸ σέ, εἰλικρινής, εὐεργετικός, φιλάνθρωπος, συμπαθητικός. Καίτοι μὲ ἐξουσίαν πλήρη, δὲν ἐλύπησάς τινα. Αὐτὰ ὅλα ἀνταμείβονται λαμπρῶς καὶ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μεγάλως, καὶ ἰδοὺ ἐπιστρέφεις σήμερον εἰς ταύτην τὴν πόλιν ἐστεφανωμένος ἀπὸ τὴν νίκην καὶ πλήρης δόξης.

Ἂν δὲν τραβοῦν σήμερον τὸ θριαμβευτικὸν ἅρμα σου οἱ πασᾶδες καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Τουρκίας, εἶναι ἀπὸ τὴν μετριοφροσύνην σου, ἥτις ὁλότελα δὲν συμφωνεῖ μὲ τὰ ὑπερήφανα φρονήματα τῶν δικτατόρων τῆς παλαιᾶς Ρώμης· ἡ ἐξοχότης σου ἠθέλησας μᾶλλον νὰ μιμηθῇς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης, οἵτινες δὲν ἐζήτουν ἄλλην ἀνταμοιβὴν εἰμὴ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς πατρίδος, τὰς εἰλικρινεῖς εὐχὰς τῶν πολιτῶν, καὶ τὴν αἰώνιον τῶν ἐκδουλεύσεών των διαμονὴν εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ γένους των.

Ὁ Θεμιστοκλῆς παρρησιάζεται εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας μετὰ τὴν νίκην τῆς Σαλαμῖνος, καὶ ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ προσηλώνονται εἰς αὐτόν. Ὅσοι τὸν ἐγνώριζον, ἔλεγον εἰς τοὺς ἄλλους: Ἰδοὺ ὁ Θεμιστοκλῆς. Ἰδοὺ ὁ σωτὴρ τῆς Ἑλλάδος· ὁ ἴδιος ὡμολόγησεν ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἐστάθη ἡ πλέον εὐτυχὴς ὅλων τῶν ἡμερῶν τῆς ζωῆς του.

Ἡ ἐξοχότης σου εἶναι σήμερον εἰς τὴν ἰδίαν περίστασιν· σωτὴρ τῆς Βλαχίας, σωτὴρ ἑνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ, ὅστις χαίρεται σήμερον νὰ σὲ θεωρῇ, σὲ θαυμάζει, σὲ εὔχεται, καὶ μὲ ἓν σέβας σιωπηλὸν δεικνύει τὴν εὐγνωμοσύνην του, καὶ προσμένει ἀπὸ τὰς χεῖράς σου τὴν εὐτυχίαν καὶ καλήν του ἀποκατάστασιν· εὐνοούμενος ἀπὸ ἕνα γενναιόφρονα Μονάρχην, ὅστις ἠξεύρει νὰ ἀνταμείβῃ τὰς ἐκδουλεύσεις τῶν ὑπηκόων του, ἀπολαμβάνων τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς φίλης σου πατρίδος, τὴν ὁποίαν δουλεύεις μὲ τόσον ζῆλον, θέλεις θαυμάζεσθαι διὰ πολλῶν αἰώνων ἀπὸ τὸ πᾶν καὶ τὸ ὄνομά σου θέλει διαμείνει ἐν ὅσῳ καὶ ὁ Δούναβις, ὁ πιστὸς μάρτυς τῶν ἀνδραγαθημάτων σου.

Ἐξακολούθει, κύριε Κόμη, νὰ διασώζῃς τὰ αὐτὰ εὐγενῆ καὶ γενναῖα φρονήματα καὶ θέλεις χαίρεσθαι πάντοτε τὴν εὔνοιαν τοῦ Οὐρανοῦ· θέλεις εἶσθαι πάντοτε ἐστεφανωμένος ἀπὸ τὴν νίκην, θέλεις εἶσθαι πάντοτε πλήρης δόξης καὶ θέλεις εὑρίσκει πάντοτε εἰς προϋπάντησίν σου τοὺς προεστῶτας τῆς ἐκκλησίας, διὰ νὰ σὲ εὐλογοῦν καὶ νὰ εὐλογοῦν ἐν ταὐτῷ καὶ τὸν Θεὸν τὸν ποιοῦντα τοιαῦτα μεγαλεῖα ἐπὶ σοί.

Εἶναι χρέος μου προσέτι νὰ δώσω σήμερον τὰς αὐτὰς εὐλογίας καὶ εἰς τοὺς ἐξοχωτάτους στρατηγούς, τοὺς ἀνδρείους ἀξιωματικοὺς καὶ εἰς ὅλον τὸν νικηφόρον στρατόν.

Εὐλογημένοι εἴησαν ἅπαντες ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος, ὃς παρέδωκε τοὺς ἐχθροὺς τῆς ὑμῶν πατρίδος ὑποχειρίους σας!!

276

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ′, 121)

Ὁμιλία ρηθεῖσα ἐν τῇ Μητροπόλει τοῦ Βουκουρεστίου παρὰ τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Ἰγνατίου. Κυριακῇ, τῇ 30 Ἀπριλίου 1811, παρόντος τοῦ Ἐξοχωτάτου Ἀρχιστρατήγου Κυρίου Κοτούζοφ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

«Ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθεν, ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν, ἐπορεύθη ἑαυτῷ, τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῇ». Ἆσμα ἀσμάτων, κεφ. β΄.

Μὲ ἄκραν μου εὐχαρίστησιν σᾶς βλέπω σήμερον συναθροισμένους, ἀγαπητοί, εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον ναόν, διὰ νὰ ἀποδώσετε εὐχαριστηρίους ὕμνους εἰς τὸν ὕψιστον Θεόν, ὅστις ἐνῷ παιδεύει ὡς δίκαιος, ἐν ταὐτῷ ὡς φιλάνθρωπος ἐλεεῖ, παρηγορεῖ· ἴδιαι ἡ κατήφεια, ἡ λύπη, ὁποὺ μέχρι τοῦδε σᾶς ἐβασάνιζε, διελύθη, ὁ χειμὼν παρῆλθεν, ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν, ἡ χαρὰ φαίνεται ζωγραφισμένη εἰς τὰ πρόσωπά σας; τῆς ὁποίας γενόμενος συμμέτοχος, ἀλλάζω εἰς τὸ ἑξῆς τρόπον ὁμιλίας. Δὲν θέλετε πλέον ἀκούσει ἀπὸ τὸ στόμα μου ἐκείνους τοὺς γοεροὺς θρήνους τοῦ Ἱερεμίου· δὲν θέλετε ἀκούσει ἀπειλὰς ὡς ἀπὸ μέρους ἑνὸς Θεοῦ παρωργισμένου ἐναντίον σας, καὶ σωρηδὸν τὰ δεινὰ συγχωρήσαντος διὰ νὰ σᾶς περικυκλώνουν. Παύω ἀπὸ τοῦ νὰ σᾶς φωνάζω μὲ τὸν προφήτην «Δράξασθε παιδείας, μή ποτε ὀργισθῇ Κύριος, καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας» καὶ ἐξ ἐναντίας σᾶς λέγω, θαρσεῖτε, χαίρετε, ὅτι τὸ πᾶν ἤλλαξε μορφήν, ἡ ἄπειρος φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ ἐνίκησε τὴν θείαν του δικαιοσύνην, «ὁ χειμὼν παρῆλθεν, ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν», ἡ ὀλέθριος ἐπιδημία ἐκείνη ὁποὺ τόσον μᾶς ἐφόβιζεν, ἄρχισε νὰ παύῃ· ἡ ἐπιζωοτία, ἄλλο μέγιστον κακὸν ὁποὺ τόσον ἐβασάνιζε τοὺς χωρικούς, εἶναι εἰς τὴν παῦσιν της καὶ αὐτή. Μία ἄνοιξις τόσον καλὴ μᾶς προμηνύει εἰς τοὺς καρποὺς εὐφορίαν· τὸ δὲ πρώτιστον καὶ μέγιστον τῶν καλῶν εἶναι ὁ ἐρχομὸς τῆς ἐξοχότητος του τοῦ κυρίου Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ Κοτούζοφ, τὸν ὁποῖον ἡ ἄκρα τοῦ Θεοῦ ἀγαθότης μᾶς ἐξαπέστειλεν ὡς τὸν μόνον καὶ ἐνικὸν ὁποὺ δύναται νὰ μᾶς παρηγορήσῃ εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων. Δὲν ἔχω νὰ σᾶς ὁμιλήσω διὰ τὴν λαμπρότητα τοῦ γένους του, μήτε διὰ τὸ ὑποκείμενόν του ὁποὺ πρὸ πολλοῦ καὶ γνωρίζετε καὶ σέβεσθε. Δὲν σᾶς λέγω ὅτι εἶναι καὶ μέγας στρατηγὸς καὶ ἐπίσημος διπλωματικός, καὶ ὅτι κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπλήρωσε καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἐπαγγέλματα, πότε ἡνωμένος καὶ πότε διακεκριμένος, πάντοτε μὲ ἔκβασιν, πάντοτε μὲ ὠφέλειαν τῆς πατρίδος του. καὶ πάντοτε μὲ δόξαν, ἐπειδὴ ἡ φήμη τὸ διακηρύττει τρανῶς. Τόσον μόνον ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην σας, ὅτι αὐτὸς ὁ λαμπρὸς στρατηγὸς ἐστάθη εὐεργέτης τούτων τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ὅτι ἐκοπίασε πολλὰ διὰ νὰ κυρωθοῦν τὰ προνόμια σας καὶ νὰ λάβουν τὴν προσήκουσαν ἐνέργειαν ἔπειτα ἀπὸ τὸν δεύτερον κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον· καὶ ὅτι δὲν τὰς βλέπει μὲ ἀδιάφορον ὄμμα, καθὼς αὐτὰ τὰ ἴδια πράγματα τὸ μαρτυροῦν· ἐπειδὴ μόλις ἔφθασεν ἐδῶ, καὶ ὄντας ἔτι ἐπιφορτισμένος ἀπὸ ἓν ἄπειρον πλῆθος στρατιωτικῶν ὑποθέσεων, ἐμπόδισεν εὐθὺς τὴν στρατιωτικὴν ἀπαίτησιν τῶν ἁμαξίων, διὰ νὰ ἐγκαρδιώσῃ τοὺς γεωργούς, νὰ τοὺς δώσῃ καιρὸν νὰ σπείρουν, καὶ νὰ προλάβῃ τὸ κακὸν τῆς πείνας εἰς τὸν ἐρχόμενον χρόνον, κακὸν τοῦ ὁποίου τὰ θλιβερὰ ἀποτελέσματα ᾐσθάνθησαν τόσον οἱ κάτοικοι, καὶ τὰ αἰσθάνονται ἀκόμη μέχρι τοῦ νῦν. Ἔλαβε τὰ πλέον σοφὰ μέτρα διὰ νὰ παρηγορήσῃ τοὺς πτωχούς καὶ νὰ τοὺς ἐλαφρώσῃ εἰς τὸ ἑξῆς ἀπὸ βάρος στρατιωτικόν. Ἐπιθυμεῖ νὰ ἰδῇ τοὺς νέους σας φωτισμένους, νὰ ἰδῇ προόδους εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας, νὰ ἰδῇ τὸ ἐμπόριον νὰ ἀνθήσῃ, ὁποὺ εἶναι ἡ μόνη βεβαία πηγὴ τῆς εὐτυχίας τῶν λαῶν, νὰ δώσῃ ἓν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἄσυλον εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀδυνάτους, διὰ νὰ μὴ χάνωνται ἀνελεημόνως εἰς τὰς ὁδούς, νὰ βεβαιώσῃ εἰς κάθε κλάσιν τῶν ἐγκατοίκων τὰ βεβαιώματα ὁποὺ τοῖς ἀνήκουν, καὶ νὰ δώσῃ ἐν γένει εἰς ὅλους τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἡσυχίαν. Μήτε τοὺς ξένους, ὁποὺ ἡ περίστασις τοῦ πολέμου ἔφερεν ἐδῶ, δὲν ἠμέλησεν, ἀλλὰ τοὺς ἐπαρηγόρησεν, ὅσον τὸ δυνατόν, καὶ αὐτούς. Καὶ αὐτὰ ὅλα τὰ τόσον φιλάνθρωπα ἔργα ἔγιναν καὶ γίνονται εἰς μίαν βαθυτάτην σιωπήν, ὅλα ἄξια τῆς σοφίας, τῆς ἀρετῆς, καὶ τοῦ πνεύματος ἑνὸς μεγάλου στρατηγοῦ καὶ μεγάλου πολιτικοῦ. Καὶ ἂν ἐγὼ λαμβάνω τὴν ἐλευθερίαν νὰ τὰ κοινωνήσω σήμερον ἐκ ταύτης τῆς ἱερᾶς καθέδρας, τοῦτο προέρχεται ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν χαρὰν ὁποὺ αἰσθάνομαι ὡς πατὴρ καὶ ἀρχιερεὺς τοῦ λαοῦ τούτου, ἀπὸ τὴν εὐγνωμοσύνην μου, ἀπὸ τὸ χρέος ὁποὺ ἔχω νὰ κηρύττω τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς ὅσους δὲν τὴν ἠξεύρουν, καὶ διὰ νὰ παρηγορήσω τὸ ποίμνιόν μου, τόσον τεθλιμμένον ἀπὸ πολλὰς καὶ πολυειδεῖς δυστυχίας. Ἐγὼ ὁμιλῶ ἔπειτ' ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ ἔπειτ' ἀπὸ τὴν ὑπόσχεσιν ὁποὺ ἡ ἐξοχότης του μὲ ἔδωκε μέσα εἰς τοῦτον τὸν ἴδιον ἱερὸν ναόν, λέγοντάς με ὅτι θέλει προσπαθήσει καθ' ὅλους τοὺς τρόπους διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς Βλαχίας, καὶ ὅτι τοῦτο κάμνοντας ἐκπληροῖ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τὴν ὑπερτάτην θέλησιν τοῦ τρισαυγούστου ἡμῶν αὐτοκράτορος καὶ δεσπότου. Ἰδοὺ ἕνα μέρος τῶν ὑποσχέσεών του πεπληρωμένον. Ἰδοὺ ὁποὺ δὲν μᾶς δίδει καιρὸν νὰ τὸν παρακαλέσωμεν εἰς ὅσα ἔχομεν χρείαν, ἀλλὰ πάντοτε μᾶς προλαμβάνει, ὅθεν δὲν ἠμποροῦμεν μὲ ἄλλο τι ν' ἀποκριθῶμεν εἰς τὰς τόσας του εὐεργεσίας, εἰμὴ μὲ μίαν εὐγνωμοσύνην αἰώνιον, ἥτις θέλει περάσει ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, καὶ μὲ τὰς ἐνθέρμους δεήσεις μας πρὸς τὸν ἅγιον Θεὸν διὰ νὰ εὐλογήσῃ τὰ ὅπλα τῆς αὐτοκρατορικῆς του μεγαλειότητος, νὰ ἐνισχύσῃ τὸν φιλόχριστόν του στρατόν, καὶ νὰ τὸν ἀναδείξῃ κατὰ πάντα ἀνίκητον καὶ τροπαιοῦχον· νὰ χαρίσῃ εἰς τὴν ἐξοχότητά του πλῆθος ἡμερῶν καὶ μίαν τελείαν ὑγείαν, νὰ κάμῃ τὴν νίκην νὰ προπορεύηται πάντοτε ἔμπροσθέν του, νὰ τὸν ἀναδείξῃ κλέος τῶν ἐνδόξων στρατηγῶν, καὶ εἰς τὸ μετ' αὐτόν, τύπον καὶ λαμπρὸν παράδειγμα, καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις νὰ τὸν καταξιώσῃ νὰ κλείσῃ μίαν ἐπωφελῆ καὶ ἔνδοξον εἰρήνην κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ εἰρηνικοῦ ἡμῶν ἄνακτος καὶ τὰς εὐχὰς ὅλων ἐκείνων ὅσοι εἶναι προσκολλημένοι εἰς τὴν αὐτοκρατορικήν του μεγαλειότητα.

Βέβαιον εἶναι ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐχάρησαν διὰ τὴν κινδυνώδη ἀσθένειαν καὶ ἀναχώρησιν τοῦ λαμπροῦ προκατόχου του κυρίου κόμητος Καμένσκη, ἐπειδὴ νομίζουν ὅτι θέλουν ὠφεληθῆ ἀπὸ τὸ λυπηρὸν τοῦτο συμβεβηκός. Ἀλλ' ἂς ἠξεύρουν ὅτι, ἂν ἡ Ρωσία ἔχῃ μεταξὺ εἰς τοὺς νέους της ἥρωας Ἀχιλλέας καὶ Διομήδας, αὐτὴ ἔχει παρομοίους μεταξὺ εἰς τοὺς πλέον ἡλικιωμένους της ἄνδρας, Θεμιστοκλεῖς καὶ Ἐπαμεινώνδας· ἂς ἠξεύρουν ὅτι, ἂν ἐπιμένουν ἀνοήτως εἰς τὸν πόλεμον, δὲν θέλει ἀργοπορήσει νὰ ἰδοῦν αἱ γυναῖκές των στρατοπεδευμένους τοὺς Ρώσους περὶ τὰ τείχη τοῦ Βύζαντος ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τούτου τοῦ Ἐπαμεινώνδα τῆς Ρωσίας, καθὼς εἶδαν ποτὲ στρατοπεδευμένους τοὺς Θηβαίους αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι τῆς ὑπερηφάνου Σπάρτης εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Εὐρώτα. Ἂς ἠξεύρουν ὅτι ἡ ἐξοχότης του ἐκεῖ θέλει τοὺς δώσει νόμον ὡς νικητής, καὶ θέλει κάμει νὰ γνωρίσουν καὶ οἱ βάρ-

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βαροι καὶ ἡ Εὐρώπη ὅλη, ὅτι οἱ Ρῶσοι καλῶς ὁδηγούμενοι εἶναι τὸ μόνον ἀνίκητον στράτευμα τῆς οἰκουμένης. Αὐταὶ εἶναι αἱ εἰλικρινεῖς ἐπιθυμίαι μας, καὶ εἴθε νὰ τὰς ἰδῶμεν ἐντὸς ὀλίγου πεπληρωμένας.

Ναὶ Θεὲ ὑπεράγαθε, χορηγὲ πάντων τῶν ἀγαθῶν, εἴθε γένοιτο !!!

277

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ', 121)

Λόγος ἐκφωνηθεὶς παρὰ τῆς Πανιερότητος του κατὰ τὰς τελευταίας ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν (15 Ἰουλίου 1811) [1].

Σεβασμία Ὁμήγυρις.

Οἱ νέοι τοῦ Λυκείου μαθηταὶ κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν κυρίων διδασκάλων τους ἐφάνησαν χρηστοήθεις, ἄοκνοι, καὶ ὑπερέβησαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα λέγει ὁ ποιητὴς ὅτι ἔβαλον πρὸ τῆς ἀρετῆς οἱ Θεοί. Ὅλοι ἐκοπίασαν καὶ εἶναι πολλῶν ἐπαίνων ἄξιοι, ὅθεν καὶ ὁ ἀριθμὸς ἐκείνων, οἵτινες διεκρίθησαν εἰς τὰς ἐξετάσεις, εἶναι πολλὰ μεγάλος ὡς πρὸς τὸ βραχὺ διάστημα τοῦ καιροῦ καὶ ὡς πρὸς τόσα ἄλλα φυσικὰ καὶ ἠθικὰ ἐμπόδια· ἂν σᾶς προμηνύσω λοιπὸν ὅτι εἰς τὸ ἐρχόμενον θέλετε τοὺς ἰδεῖ σχεδὸν ὅλους διακεκριμένους, ἐλπίζω ὅτι θέλω φανῆ διὰ τῆς πείρας ἀληθής.

Ἡ πατρὶς εὐγνωμονοῦσα πρὸς τοὺς κυρίους διδασκάλους τοὺς εὐχαριστεῖ σήμερον δημοσίως δι' ἐμοῦ, καὶ διὰ τῶν δώρων ὁποὺ τοὺς προσφέρει, δεικνύει τὴν ἄκραν της εὐχαρίστησιν· ἡ δὲ ἐλλογιμωτάτη Ἑταιρεία ἔκρινε δίκαιον νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς διακριθέντας μαθητὰς μὲ ἀργυρᾶ νομίσματα ἐπίτηδες χαραχθέντα, καὶ τοῦτο ἐπειδὴ γνωρίζει ἴσως τὴν διάθεσιν τοῦ αἰῶνος, καὶ τὴν κλῆσιν ὁποὺ σχεδὸν ὅλοι ἔχουν εἰς αὐτὸ τὸ μέταλλον. Ἄλλοτε ἔφθανεν εἷς κλῶνος ὁποιουδήποτε φυτοῦ, ἢ εἷς ἁπλοῦς τῆς πατρίδος ἔπαινος· τώρα πρέπει τὰ βραβεῖα νὰ εἶναι ἐξαργυρωμένα. Ἴσως ἐπιστρέψῃ πάλιν ἐκεῖνος ὁ πρῶτος καιρὸς καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς ἰδίους τόπους, ὅπου ἡ ἀρετὴ τόσον ἐτιμᾶτο, καὶ ἐκαταφρονοῦντο ὅσα σήμερον ἡμεῖς προτιμῶμεν καὶ σεβόμεθα. Κατὰ τὸ παρὸν ὅμως ἡ Ἑταιρεία ἔκαμε ἐκεῖνο ὁποὺ ἔπρεπε νὰ κάμῃ, καθότι, τὸ νὰ παρατηρῇ τινὰς καὶ νὰ οἰκονομῇ ὅπως δήποτε καὶ τὸ πάθος τοῦ καιροῦ, εἶναι ἔργον φρονήσεως.

Αὐτὰ τὰ νομίσματα, ὁποὺ σήμερον τὸ Λύκειον προσφέρει εἰς τοὺς μαθητὰς κατὰ προτροπὴν τῆς Ἑταιρείας, εἶναι τῷ ὄντι πολύτιμα, καθότι μετὰ παρέλευσιν τόσων αἰώνων αὐτοὶ εἶναι οἱ πρῶτοι ὁποὺ ἔτρεξαν τῆς ἀρετῆς τὸ στάδιον, καὶ εἶναι οἱ πρῶτοι ὁποὺ λαμβάνουν βραβεῖα, πρᾶγμα ὁποὺ θέλει κάμει ἐποχὴν εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἰδίας των ἱστορίας καὶ ἄλλων πολλῶν ἐθνῶν.

---

1. Μέρος τοῦ λόγου τούτου ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν τῆς Βιέννης «Ἑρμῆς ὁ Λόγιος», τόμ. Α' (1811), σελ. 342 - 343.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἐξακολουθήσατε λοιπόν, ὦ νέοι μεγαλόψυχοι, τὴν ἰδίαν φιλοπονίαν, τὴν ἰδίαν ὑποταγὴν πρὸς τοὺς διδασκάλους σας, τὴν ἰδίαν σεμνότητα τῶν ἠθῶν, διὰ νὰ φανῆτε οἱ μὲν Δᾶκες καὶ Βούλγαροι πρῶτοι τῶν Μουσῶν θεραπευταὶ εἰς τὸ γένος σας, οἱ δὲ Ἕλληνες ὁδηγοὶ τῶν Μουσῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατοικίαν των, τερπνὸν ἔδαφος τῆς φίλης πατρίδος σας, διὰ νὰ διακριθῆτε ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν σας, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν καὶ ὁμογενῶν σας, καὶ πρὸ πάντων μεταξὺ τῶν σοφῶν καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν.

Τί ὠφελεῖ ὁ πλοῦτος εἰς ἀνθρώπους ὅπου δὲν ἠξεύρουν μήτε νὰ τὸν μεταχειρισθοῦν; Αὐτὸς ἀφήνει τὸν ἄνθρωπον εἰς μίαν στιγμὴν καὶ ὁ σήμερον πλούσιος αὔριον εἶναι πτωχός, καὶ χάνει μαζὺ μὲ τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ψευδῆ τιμὴν ὁποὺ ἐχαίρετο· μόνος ὁ πλοῦτος τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σοφίας εἶναι ἀναφαίρετος· ὁ σοφὸς ἠξεύρει καὶ τὸν πλοῦτον καλῶς νὰ οἰκονομήσῃ, καὶ τὴν δυστυχίαν γενναίως νὰ ὑποφέρῃ· αὐτὸς εἰς κάθε περίστασιν εἶναι εὐτυχής, εἶναι ὠφέλιμος εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ εἰς τοὺς ξένους ἀκόμη λαούς, καὶ τέλος πάντων δὲν ἀποθνῄσκει, ἀλλὰ ζῇ αἰωνίως εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὰ ἴδιά του συγγράμματα.

Νομίζουν ὅτι ὁ Ἄρης δὲν εἶναι φίλος τῶν Μουσῶν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ τὸ τραχὺ τῆς μουσικῆς του μόνον φθάνει νὰ ταράξῃ τὴν ἡσυχίαν των, καὶ νὰ τὰς κάμῃ νὰ ἀφήσουν τοὺς τόπους, ὅπου αὐτὸς ἐνεργεῖ μὲ χαρὰν τοὺς σκληροὺς νόμους του· ὅταν ὅμως εὐτυχῶς συμβῇ νὰ ὁδηγῇ τὸ στράτευμα εἷς βασιλεὺς σοφός, καὶ τοῦ σοφοῦ Ἀριστοτέλους τρόφιμος, οἷος ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος, τότε αἱ Μοῦσαι στέκουν καὶ μέσα εἰς τοῦ πολέμου τὸν κρότον αὐτόν, τότε αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι κερδαίνουν μὲ νέας παρατηρήσεις, καὶ οἱ βάρβαροι λαοὶ νικώμενοι, ὠφελοῦνται μὲ σοφοὺς νόμους καὶ μὲ τῶν φώτων τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τοὺς τόπους των.

Ὁ ἡμέτερος τρισαύγουστος αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος πρῶτος, σοφὸς βασιλεύς καὶ σοφῶν ἀνδρῶν τοῦ νῦν πεφωτισμένου αἰῶνος τρόφιμος, ἀκολουθεῖ τὰ ἴχνη τοῦ λαμπροτάτου ὁμωνύμου του Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, καὶ ἀγκαλὰ δὲν ὁδηγεῖ ἡ Αὐτοκρατορική του Μεγαλειότης ὁ ἴδιος τὰ στρατεύματα εἰς τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον, κάμνει μόλον τοῦτο διὰ τῶν ἱκανῶν του ἀρχιστρατήγων καὶ στρατηγῶν ὅσα ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἔκαμνε προσωπικῶς ὁ ἴδιος. Ἰδοὺ ἀπὸ ἕν μέρος ἀντηχεῖ ὁ Ἴστρος ἀπὸ τὸν κρότον τῶν θριαμβευκῶν ὅπλων τῆς Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητός του, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἥσυχοι αἱ Μοῦσαι ψάλλουν τὰ ἐπινίκια. Ἂς ἐνεργῇ ὁ Ἄρης τὴν μανίαν του μόνον εἰς τὰ στρατεύματα· τὰ ἡμέτερα διοικοῦνται ἡσύχως ἀπὸ τὸν λαμπρὸν Ἀπόλλωνα. Οἱ νέοι τῆς Δακίας καταγινόμενοι ὅλως διόλου εἰς τὴν παιδείαν μανθάνουν νὰ σέβωνται τοὺς νόμους, νὰ σέβωνται τὴν διοίκησιν, νὰ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα, καὶ νὰ εἶναι καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν τους καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν ὠφέλιμοι, ἐκεῖνο ὁποὺ καὶ ἡ πατρὶς ἀπὸ αὐτοὺς ἐλπίζει, καὶ ἡ διοίκησις ἐπιμόνως ἀπαιτεῖ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

278

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ', 121)

Λόγος τῆς Πανιερότητός του εἰς τὴν ἀπὸ τῆς Δουναβικῆς ἐκστρατείας ἐπιστροφὴν τοῦ ἐξοχωτάτου Κόμητος Κουτούζωφ. Τῇ 3 Δεκεμβρίου 1811 ἐν Βουκουρεστίῳ.

«Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, γνῶτε, ἔθνη, καὶ ἡττᾶσθε». Ἡσαΐας, κεφ. 8.

Κύριε Κόμη,

Τοιουτοτρόπως ὡμιλοῦσε ποτὲ ὁ ἅγιος προφήτης, ὅταν ὁ Κύριος μὲ ἐπίσημα θαύματα ὑπερασπίζετο τὸν λαόν του καὶ τὸν ἔκαμνε θριαμβευτὴν τῶν ὑπεναντίων του. Τοιουτοτρόπως λέγομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον εἰς κάθε ἐχθρὸν τῆς Ρωσίας: μετ' αὐτῆς ὁ Θεός· γνῶτε, ἔθνη, καὶ ἡττᾶσθε.

*Ἀπὸ λείψανα τόσων δυναστειῶν καὶ τόσων λαῶν διαφόρων, ὁ ἅγιος Θεὸς σχηματίζει ἐκ πρώτης ἀρχῆς εἰς τὴν Ἄρκτον τὴν μεγάλην αὐτὴν μοναρχίαν, τὴν δίδει σειρὰν ἀγαθῶν ἡγεμόνων, τὴν ὑπερασπίζεται, τὴν ἐφορᾷ διοικουμένην μὲ θαυμάσιαν ἁρμονίαν καὶ τὴν ἐπιδαψιλεύει δόξαν καὶ εὐτυχίαν. Ποῦ εἶναι αἱ ἀναρίθμητοι φυλαὶ τῶν Ταρτάρων, τῶν ὁποίων ἡ γειτονία ἐφοβέριζεν ἀκατάπαυστα τὴν Ρωσίαν, καὶ ἠμποροῦσε μὲ καιρὸν νὰ χύσῃ πάλιν τὴν ὀλεθρίαν πλημμύραν της εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Εὐρώπης; Δὲν ὑπεδουλώθησαν τέλος πάντων, καὶ ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς νόμους της; Αἱ γειτνιάζουσαι Δυνάμεις, αἵτινες σήμερον μὲ τὴν ἀλωπεκῆν, καὶ αὔριον μὲ τὴν λεοντῆν, ἐπάσχισαν νὰ ἀνατρέψωσι τὸ μεγαλεῖόν της καὶ νὰ ἐμποδίσωσι τὰς προόδους της, αὐταὶ αἱ Δυνάμεις, λέγω, δὲν ἐπλήρωσαν ἀκριβὰ τὰ κινήματά των, εἴτε μὲ τὴν τελείαν ἐξόντωσίν των, εἴτε μὲ θυσίαν πολλῶν των ἐπαρχιῶν; Κάρολος ὁ δωδέκατος, ὅστις ἐνομίζετο διωρισμένος νὰ ἐκθρονίζῃ τοὺς βασιλεῖς καὶ νὰ ἀλλάζῃ τῆς Εὐρώπης τὴν ὄψιν, δὲν ἔχασεν ὅλα; Καὶ ἡ δόξα του δὲν ἐξέλιπεν ὡς φάντασμα, ὅταν ἔστρεψε τοὺς σκοπούς του ἐναντίον ταύτης τῆς βασιλείας; Ἡ Τουρκία, ὁ ἀπειρόμετρος κολοσσός, ὅστις ἐπαπειλοῦσε νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὸ πᾶν, δὲν κατεσκάφη ἕως εἰς τὰ θεμέλιά του ἀπὸ τοὺς ἀλλεπαλλήλους πατάγους, ὁποὺ τὸν ἐπάταξεν ἡ Ρωσία; Ἄρα, γίνεται φανερόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐκηρύχθη σπουδαίως ὑπὲρ τῆς Δυνάμεως ταύτης, καὶ ὅτι ἡ θεία του πρόνοια ἐχάρισε πάντοτε θριάμβους καὶ νίκας εἰς τοὺς λαμπρούς της μαρσιάλλους, Ρομανζώφ, Ποτεμκὶν καὶ Σουβαρώφ, κατὰ τὸν πρῶτον καὶ δεύτερον τῆς Τουρκίας πόλεμον, καθὼς καὶ εἰς τοὺς Αὐτοκρατορικοὺς στρατηγοὺς τῶν τελευταίων ἐκστρατειῶν. Ὅταν οἱ μεταγενέστεροι ἀναγνώσωσι τὴν περιγραφὴν τῶν συμβεβηκότων, θέλουν εἰπεῖ, ἀληθῶς ὁ Θεὸς ἦτον πάντοτε μετὰ τῶν Ρώσων, καθὼς ποτε μετὰ τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραήλ. Ναί, κύριε Κόμη, τὸ ἐπαναλαμβάνω· ἡ ὑπεράσπισις τοῦ Κυρίου πρὸς τήν Ρωσίαν, ἡ ἀνδρεία τῶν στρατευμάτων της καὶ ἡ ἀξιότης τῶν στρατηγῶν της, ποτὲ δὲν θέλουν ἀνευρεθῆ. Ἀλλ' ἡ δόξα τῆς ἐκτελέσεως μεγάλων πραγμάτων μὲ μέσα μικρὰ ἦτον ἀποταμιευμένη εἰς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα. Πρώτην φορὰν ἓν ὁλόκληρον στράτευμα τοῦ ἐχθροῦ ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ αἰχμάλωτον, ἢ νὰ ἀγοράσῃ τὴν ἐλευθε-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρίαν του μὲ θυσίας καὶ μὲ συνθήκας, αἱ ὁποῖαι πάντοτε θέλουν κάμει τιμὴν εἰς ἐκεῖνον ὁποὺ τὰς ὑπηγόρευσε. Πρώτην φορὰν ἐφάνη ὁ μέγας Βεζύρης δακρυρροῶν καὶ διαπορούμενος, πότερον, νὰ παραδοθῇ μὲ τὰ στρατεύματά του ἢ νὰ φύγῃ μόνος, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ κάμῃ κανέναν συμβιβασμὸν καὶ οὕτω νὰ προλάβῃ τὰς δυστυχίας ὁποὺ ἐφοβέριζαν τὴν ἐπικράτειαν τοῦ κυρίου του. Πρώτην φορὰν ὁ ἀρχιστράτηγος τοῦ Ρωσικοῦ στρατοῦ ἦτον εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, καὶ ὅμως ἡ φρίκη καὶ ὁ ὀρυμαγδὸς κατετάραττον τοῦ ἐχθροῦ τὴν πρωτεύουσαν. Δὲν ἐστάθη λαμπροτέρα νίκη καὶ μὲ συνεπείας ὠφελιμωτέρας ἀπὸ τὴν νίκην τῆς 2 Ὀκτωβρίου· νίκη ἡ ὁποία ἠγοράσθη μὲ ὀλίγας θυσίας καὶ ἐστόλισεν ἀπὸ δόξαν καὶ τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα, Κύριε Κόμη, καὶ τοὺς ἐξοχωτάτους στρατηγοὺς καὶ ὅλους τοὺς ἀνδρείους ἀξιωματικούς, ὁποὺ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐδούλευσαν ὑπὸ Σέ. Ἡμέρα χαρᾶς διὰ τὴν Ρωσίαν· ἡμέρα, ὅπου θέλει κάμει ἐποχὴν εἰς τὰ χρονικὰ τῶν ἐθνῶν! Τῷ ὄντι, αὐτοὶ οἱ τόποι, πρὸ τοσούτου καιροῦ θέατρον τοῦ πολέμου, δὲν ἐνθυμοῦνται ὁμοίαν· καὶ ὁ Δούναβις, ὁ μεγαλοπρεπὴς αὐτὸς ποταμός, συνομήλικος μὲ τὸν κόσμον, δὲν εἶδεν ἰσότιμον. Πλὴν ὅλα αὐτά, Κύριε Κόμη, εἶναι δίκαιαι ἀμοιβαὶ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὰς ἀρετάς σου, τὰ προτερήματά σου, πρὸς τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἀγάπην σου καὶ τὴν πρὸς τὸν τρισαύγουστον ἡμῶν Μονάρχην προσήλωσιν. Εἶπες ἀφ' ὅτου ἦλθες, ὅτι ἡ ἡλικία σου δὲν σὲ συγχωρεῖ πλέον νὰ φαντάζεσαι πράγματα ὑπὲρ σεαυτοῦ, καὶ ὅτι σκοπεῖς μόνον τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος καὶ τὴν δόξαν τῆς Μοναρχίας. Τὰ ἀποτελέσματα τὸ ἀπέδειξαν. Ὅταν ἄφησες τὸ Ρουστζούκι καὶ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, δὲν ἐσυμβουλεύθης, παρὰ τὸ συμφέρον τῆς Μοναρχίας. Ὅταν δὲν ἠθέλησες μὲ μεγάλας θυσίας νὰ ἐμποδίσῃς τὸ πέρασμα τοῦ ἐχθροῦ, ὅταν δὲν ἠθέλησες νὰ ἀκολουθήσῃς τὴν κοινὴν γνώμην, ἡ ὁποία ἦτον νὰ τὸν κτυπήσῃς ζωηρῶς καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσῃς νὰ ξαναπεράσῃ τὸν ποταμόν, πάλιν δὲν ἐσυμβουλεύθης, παρὰ τὸ συμφέρον τῆς Μοναρχίας. Πάντοτε φειδωλὸς εἰς τὸ αἷμα τῶν στρατιωτῶν, πάντοτε σταθερὸς εἰς τὰς ἀρχάς σου, κατεφρόνησες τὴν κρίσιν τοῦ κόσμου, τὸν καρπὸν μόνης τῆς ἀμαθείας καὶ φιλαυτίας, καὶ καθὼς ὁ Θεμιστοκλῆς, ὅλως ἔμφροντις διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, παραβλέπει τὰς κατ' αὐτοῦ εἰς τὸ συμβούλιον ἀπειλὰς καὶ λέγει ἀπαθῶς εἰς τὸν ὑπερήφανον Σπαρτιάτην: «πάταξον μέν, ἄκουσον δέ», ἔτζι καὶ Σὺ τὴν στιγμὴν ἐκείνην περιώρισες τοὺς στοχασμούς σου ὅλους εἰς σεαυτόν, διὰ νὰ τοὺς στρέψῃς πρὸς ὠφέλειαν τῆς Μοναρχίας. Παρατηροῦσες ἀταράχως τὰ ἐσφαλμένα βήματα τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὸν ἐσυγχωροῦσες νὰ κρημνισθῇ εἰς τὴν ἄβυσσον, ὅπου ἡ ἀμάθειά του, ἢ μᾶλλον ἡ κακή του εἱμαρμένη τὸν ἔσυρεν. Ὡσαύτως, ὅταν ἐγνώρισες τὸν καιρὸν ἁρμόδιον διὰ προσβολήν, δὲν ἔχασες οὔτε ἀκαρές. Ἤνωσες, Κύριε Κόμη, τὴν ἡμέραν ἐκείνην γέροντος στρατηγοῦ σεβαστὴν ἐμπειρίαν μὲ δραστηριότητα νέου ἥρωος. Τότε τοῦ ἐχθροῦ αἱ ὁρμαὶ καταντῶσι μηδέν, ἡ νίκη ἀποσπᾶται ἀπὸ τὰς χεῖράς του, ἡ μορφὴ τῶν πραγμάτων ἀλλάζει, ἡ δόξα σκεπάζει τὸ Ρωσικὸν στρατόπεδον, καὶ τὸ Ὀθωμανικὸν κατακυριεύει ἡ φρίκη καὶ ἡ ἀπελπισία. Πλὴν ὁ στρατηγός, ὁποὺ ἔρριπτε κατ' αὐτοῦ ἀσφαλεῖς κεραυνούς, ἀμέσως μαλάσσεται ἀπὸ φιλανθρωπίας αἰσθήματα. Τοὺς προσ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

φέρει τὸν κλάδον ἐλαίας καὶ τοὺς προβάλλει συνθήκας εἰρήνης, χωρὶς νὰ ξεχάσῃ τὴν ἀφιλοκέρδειαν καὶ τὴν γενναιότητα, ὁποὺ πάντοτε ἐχαρακτήρισαν τὴν Ρωσικὴν Μοναρχίαν. Ἰδού, λοιπόν, ὁ ἀνδρεῖος οὗτος πολεμιστὴς θέλει εἶναι ἐν ταυτῷ νικητὴς καὶ εἰρηνευτής. Ναί, κύριε Κόμη, ἐβεβαίωσας τὴν ἀθανασίαν εἰς τὸ ὄνομά σου· ἡ ἐκκλησία σὲ δέχεται σήμερον ὡς ἄγγελον εἰρήνης, προσφέρει εὐχαριστίας εἰς τὸ ἄϊδιον Ὄν, τὸ ὁποῖον ηὐλόγησε τὰ ἐπιχειρήματά σου καὶ σὲ κατέστησεν ἀντικείμενον τῶν δημοσίων εὐλογιῶν. Ὄντως, ὁ κόσμος ὅλος θέλει σὲ εὐλογήσει, κύριε Κόμη, διὰ τὴν εὐεργεσίαν τῆς εἰρήνης, ὁποὺ σπουδάζεις νὰ τῷ προσφέρῃς, καὶ μάλιστα οἱ κάτοικοι τούτων τῶν ἡγεμονιῶν, ὁποὺ τόσον ὑπέφεραν. Ὅταν τὸ σωτήριον τοῦτο βάλσαμον σαρκώσῃ τοὺς μώλωπάς των, θέλουν φωνάξει: αὕτη εὐεργεσία τοῦ Κουτούζωφ, καὶ θέλουν σὲ εὐλογήσει. Τὸ ἴδιον θέλουν κάμει καὶ οἱ ὑπήκοοι τῆς Πόρτας, οἱ ὁποῖοι ὑπέφεραν περισσότερον. Ἡ Ρωσία, βλέπουσα τὰ τέκνα της ἐπιστρέφοντα πλήρη δόξης εἰς τὸν κόλπον τῶν οἰκιῶν των, θέλει εὐλογήσει Σὲ καὶ τὸν Μεγαλειότατον ἡμῶν Αὐτοκράτορα, ἡγεμόνα εἰρηνικόν, καὶ ὁποὺ θυσιάζει τὸ πᾶν διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν ὑπηκόων του καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ μόνη ἐπιθυμία τοῦ μεγαλοψύχου αὐτοῦ ἡγεμόνος θέλει εἶναι τότε νὰ ἔχῃ τόσους Κουτούζωφ, ὅσους ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας ἤθελε νὰ ἔχῃ Ζωπύρους. Ἀγαπητὸς εἰς τὸν θρόνον, ἀγαπητὸς εἰς τὴν πατρίδα, θέλεις ἀποδώσει εἰς αὐτὴν τοὺς ἀνδρείους Ρώσους, ὁποὺ εἶναι ὑπὸ τὴν διοίκησίν σου, ψάλλων μιᾷ φωνῇ καὶ καρδίᾳ:

Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Γνῶτε, ἔθνη, καὶ ἡττᾶσθε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΙΙΙ. ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΙΓΝΑΤΙΟΥ

279

(Ἀρχεῖον Κ. καὶ Σ. Οἰκονόμου, ἀποκείμενον ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν, Φ. XLII, 13)

Ὁ Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάτιος.

Ἰγνάτιος ὁ περικλεὴς τῆς Ἄρτης μητροπολίτης ἐγεννήθη περὶ τὸ 1766 ἐν Μυτιλήνῃ ἐκ γονέων Πελοποννησίων ἀπὸ Χρυσάφιον τῆς Λακεδαίμονος εἰς Μυτιλήνην μεταναστάντων.

Ἀνετράφη δὲ καὶ τὰ πρῶτα τῆς παιδείας στοιχεῖα ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ πρὸς πατρὸς αὐτοῦ θείου Γερασίμου τοῦ ἱερομονάχου, μεθ' οὗ καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπελθὼν ἐξεπαιδεύθη καὶ ἀρχιδιάκονος ἐγένετο Σαμουήλ, τοῦ ἐπ' ἀρετῇ περιφήμου μητροπολίτου Ἐφέσου.

Ἐκεῖθεν δὲ προχειρίζεται (τῷ 1794) μητροπολίτης Ἄρτης. Ἐνδεκαετίαν ὅλην ἐποίμανε τὸ λογικὸν αὐτοῦ ποίμνιον παντοίως ὠφελῶν αὐτὸ καὶ παραμυθούμενος ὡς πατὴρ ἀγαθὸς καὶ πολλάκις ἀπαλλάττων ἐκ πολλῶν συμφορῶν, ὅσας ἐσφενδόνιζε συνεχῶς κατὰ τῶν ἐκεῖ Χριστιανῶν ἡ τυραννικὴ ἁπληστία τοῦ ἐκεῖ σατραπεύοντος Ἀλῆ πασᾶ, παρ' ᾧ καὶ συχνάκις ἐξ ἀνάγκης διέτριβεν ὁ ἀείμνηστος ἱεράρχης, οἰκονομῶν καὶ ἐξευμενίζων τὴν ἀγρίαν τοῦ σατράπου ψυχὴν μετ' ἄκρας φρονήσεως καὶ συνέσεως πολιτικῆς. Ἀφοῦ δ' ἐκεῖνος τὸ κατὰ τῆς Πάργας ὠμότατον ἔργον ἔπραξε, κυριεύσας ἐν συνθήκαις τὴν πόλιν καὶ κατασφάξας ἔπειτα τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν πολιτῶν, μυσαχθεὶς ὁ ἀοίδιμος ἱεράρχης τὴν δολίαν αὐτοῦ θηριωδίαν, ἐξέφυγεν εἰς Κέρκυραν (τῷ 1805), ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Λευκάδα ἐγκαρδιῶν τοὺς Ἕλληνας ὁπλαρχηγοὺς κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Κέρκυραν, ἡσύχαζε, διαφυγὼν τὴν δολοφονίαν, ἣν δὶς ἐνήργησε κατ' αὐτοῦ ὁ Ἀλῆ πασᾶς ἐκδικούμενος τὴν φυγὴν αὐτοῦ· διότι καὶ τότε εἰς Κέρκυραν καὶ ὕστεραν εἰς Πίσαν διατρίβοντος τοῦ Ἰγνατίου, ἀπέστειλε τοὺς δολοφονήσοντας· αὐτὸς δὲ ὁ μακάριος, φωράσας αὐτοὺς καὶ παραστήσας εἰς τὴν τοπικὴν ἐξουσίαν, καὶ ὁμολογήσαντας τὸν σκοπὸν αὐτῶν, ἔπειτα συγχωρήσας καὶ βραβεύσας ἀπέλυσεν.

Ἐκ τῆς Κερκύρας ὁ Ἰγνάτιος μετέβη εἰς Ρωσίαν καὶ τῷ 1810 προσκαλεῖται πρόεδρος Οὐγγροβλαχίας, ὅπου διέλαμψε διὰ τὰς ἱεραρχικὰς αὐτοῦ ἀρετὰς καὶ τὰς εἰς τὸ ἐκεῖ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὑπ' αὐτοῦ συγκροτηθὲν Λύκειον μεγαλοπρεπεῖς αὐτοῦ χορηγίας καὶ τὴν ἐμψύχωσιν διδασκάλων καὶ μαθητῶν, ἐξ ὧν καὶ τοὺς πένητας καὶ χρηστοήθεις ἀπέστελλεν εἰς Εὐρώπην διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ δαπάνης παιδευομένους, καὶ τὴν σύστασιν Φιλολογικῆς Ἑταιρείας. Ἔπειτα, παραιτηθεὶς διὰ τὰς πολιτικὰς περιστάσεις καὶ πολλῶν τιμῶν καὶ βραβείων ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Α΄ τυχών, ἀνεχώρησεν εἰς Βιέννην καὶ ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς Πίσαν τῆς Ἰταλίας· κἀκεῖ ἡσύχαζε, συναναστρεφόμενος μετὰ τοῦ ἐκεῖ παροικοῦντος ἡγεμόνος Ἰωάννου τοῦ Καρατσᾶ καὶ πολλῆς τιμῆς ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἀπολαύων καὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ κοινὸν καταφύγιον ἔχων τῶν ἐν Πίσῃ καὶ Ἰταλίᾳ σπουδαζόντων πτωχῶν μαθητῶν Ἑλλήνων, εἰς οὓς ἐδαπάνα τὸ πλεῖστον τοῦ σιτηρεσίου, ὅπερ ἐλάμβανε παρὰ τῆς Ρωσίας, ἕνεκα τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς. Παρεμύθει δὲ καὶ τοὺς παριόντας ἐνδεεῖς καὶ ἄλλους ἐν Ἰταλίᾳ ὁμογενεῖς, ἐν οἷς εὐεργέτησε μεγάλως καὶ τὴν εἰς Ἀγκῶνα καταφυγοῦσαν χήραν Μάρκου τοῦ Βότζαρη.

Ἐπεσκέπτετο δὲ συνεχῶς καὶ τὴν ἐν Πίσῃ Ἀκαδημίαν, προστιθεὶς καὶ ἄλλας γνώσεις εἰς τὴν ποικίλην αὐτοῦ πολυμάθειαν.

Συνέγραψε καὶ τὴν ἀνωνύμως ἐκδοθεῖσαν σοφὴν περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου διατριβήν, ἣν ἔπεμψε τῷ τῆς Ρωσίας ἀρχιγραμματεῖ Ρομαντσόφῳ καὶ ἐπ' ὀνόματι Κυρίλλου Κ. «Ἀπολογίαν ἱστορικὴν καὶ κριτικὴν ὑπὲρ τοῦ κλήρου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας», ἣν ἐδημοσίευσε τῷ 1815 ἄνευ ἐνδείξεως τοῦ τόπου.

Ἐκτήσατο δὲ καὶ πλουσίαν βιβλιοθήκην, ἀγοράσας καὶ τὴν ἐπίσημον τοῦ Σονίνου βιβλιοθήκην, ἣν καθιέρωσε τῷ ἐν Βουκουρεστίῳ Λυκείῳ.

Οὗτος ὁ μακάριος μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπισήμων φίλων αὐτοῦ καὶ θαυμαστῶν εἶχε φίλους καὶ τὸν ἀοίδιμον Κυβερνήτην Ἰ. Καποδίστριαν καὶ τὸν ἡγεμόνα Κωνσταντῖνον τὸν Ὑψηλάντην, μεθ' ὧν καὶ πολλὰ συνείργησεν εἰς τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον πρόοδον τοῦ ἔθνους πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὰ δεινὰ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνήργησε πρὸς θεραπείαν, τὸ ἐπ' αὐτῷ, καὶ εἶδε τέλος τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Κυβερνήτου Καποδιστρίου. Ἤδη δὲ περίπου ἑξήκοντα ἐτῶν, ἐτελεύτησεν ἐν Πίσῃ τῷ 1828 κατὰ μῆνα Αὔγουστον, αἱμορραγίας αὐτῷ ἐπελθούσης δεινῆς [1].

---

[1] *Ἐν τῷ Ἀρχείῳ Κωνσταντίνου καὶ Σοφοκλέους Οἰκονόμου περιλαμβάνονται εἰσέτι σχετικὰ πρὸς τὸν Ἰγνάτιον τὰ ἑξῆς:*

—Τεῦχος ἐκ φφ. ἕξ, ἐν ᾧ περιέχεται «Ὕμνος εἰς τὸν πανιερώτατον Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας Κύριον Κύριον Ἰγνάτιον ποιηθεὶς κατὰ τὴν κυριώνυμον αὐτοῦ ἡμέραν παρὰ Μιχαὴλ Γεωργίου Σχινᾶ. Ἐν Βουκουρεστίοις 1811 Δεκεμβρίου 20».

Ἀρχή: Μοῦσά μοι ἔννεπε ἔργα μέγ' ἄμβροτα Ἰγνατίοιο...

Τέλος: Αἰγίδα λαοῖς, ἠδέτε γήρασι οὐδὸν ἱκέσθαι! (στίχοι 399)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

280

(ΓΑΚ, Συλλ. Βλαχ. Δ΄, 121)

(Σημείωμα Ρήγα Παλαμήδη περὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἰγνατίου)

Ὁ μεγάλος καὶ φιλογενέστατος Ἰγνάτιος ἦτον Ἀρχιερεὺς Ἄρτης ἐπὶ τοῦ τυράννου Ἀλῆ πασᾶ. Εἶχε μεγίστην ἐπιρροὴν εἰς τὴν Ρούμελην καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἀλῆ πασᾶ· ἀλλὰ γνωρίσας τὸν σκοπὸν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ὅστις ἀπέβλεπε τοὺς τοιούτους Τούρκους τε καὶ Χριστιανοὺς νὰ ἐξαλείψῃ, σταλεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ κρυφίως εἰς Κέρκυραν, ἵνα συνδέσῃ σχέσεις φιλικὰς μὲ τὸν Ἁρμοστὴν τότε τῆς Ἑπτανήσου Ρῶσον, δὲν ἐπέστρεψεν ὀπίσω εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, κηρυχθεὶς ἐχθρὸς τοῦ Ἀλήπασα.

Λαβὼν συστάσεις ἀπὸ τὸν Ἁρμοστήν, ἀνεχώρησεν εἰς Πετρούπολιν, ὅπου ἔτυχε λαμπρὰν ὑποδοχὴν καὶ εὔνοιαν παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχῶν. Αὐτὸς ἐσύστησεν εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ τὸν Κυβερνήτην Ἰωάννην Καποδίστριαν καὶ πολλοὺς ἄλλους ὁμογενεῖς.

Κατὰ τὸ 1808, εἰς τὸν κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον τῆς Ρωσίας, ἐδιωρίσθη Σύμβουλος τοῦ Ἀρχιστρατήγου Κουτουζὼφ μὲ βαθμὸν στρατηγοῦ, καὶ μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας. Καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην ἔλαβεν ἄδειαν χάριν τῆς ὑγιείας του νὰ περιέλθῃ τὴν Εὐρώπην καὶ εὗρε κλῖμα κατάλληλον. Ἀνταμειφθεὶς δὲ διὰ τῶν ἀνωτάτων παρασήμων καὶ τιμῶν, ἀνεχώρησεν ἐφωδιασμένος μὲ πολλὰ συστατικὰ ἐπίσημα τῆς Ρωσικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐνδόξων Ρώσων τε καὶ ὁμογενῶν. Ἔλαβε τὴν καλλιτέραν ὑποδοχὴν καὶ μεγάλας τιμὰς ἀπὸ τὰς κατὰ τόπους Κυβερνήσεις καὶ Ἀρχάς. Ἐγνωρίσθη μὲ τὰ πλέον ἔνδοξα πρόσωπα, μετὰ πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ σοφῶν καὶ ἐγνωσμένων φιλελλήνων καὶ πάσης τάξεως ὁμογενῶν ἐν Εὐρώπῃ. Μετὰ τὴν περιοδείαν του ἔκλεξεν ὡς κατάλληλον κλῖμα καὶ ἥσυχον τόπον τὴν Πίζαν. Ἠγόρασε λαμπρὰν οἰκίαν καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταβιώσῃ ἐκεῖ.

Ἔλαβε λαμπρὰν ὑποδοχὴν παρὰ τοῦ Δουκὸς τῆς Τοσκάνης, περιποίησιν παρὰ τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, ὑπόληψιν καὶ ἀγάπην παρὰ τῶν εὐγενῶν καὶ σοφῶν, καὶ ἐγένετο προστάτης τῶν ἐν Τοσκάνῃ ὁμογενῶν, καὶ ἰδίως τῶν σπουδαζόντων ἐκεῖ ὁμογενῶν.

Ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος, 18 ἐτῶν νέος, ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐπορεύθη εἰς Βλαχίαν, ἔνθα διετέλει ὑπάλληλος παρὰ τῷ θείῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ Κα-

---

—Φύλλον περιέχον ἑξάστιχον ἐπιτύμβιον εἰς Ἰγνάτιον συντεταγμένον καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ εἰς τὴν νέαν ἑλληνικήν :

Τυρσηνῶν βεβαώς, ξεῖν' Ἀλφειοῖο παρ' ὄχθας...

(Μετάφρασις) : Στὰς ὄχθας, ξένε, Ἀλφειοῦ ἐλθὼν τοῦ Τυρρηνίου...

(Τὰ ἀνωτέρω ἐδημοσιεύθησαν τύποις ὑπὸ Π. Ζερλέντου. Βλ. τόμ. Ι τοῦ μετὰ χεῖρας βιβλίου, σ. 284 κ. ἑ.).

—Τεῦχος ἐκ φφ. 39 περιέχον λόγους Ἰγνατίου (ἑλληνιστὶ μετὰ γαλλικῆς μεταφράσεως ὑπὸ Μιχαὴλ Γ. Σχινᾶ).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ρατζᾷ ἡγεμόνι τῆς Βλαχίας· ἐκεῖ δὲν εἶχε γνωρίσει κανένα τῶν ὁμογενῶν τῶν ἐκ τῶν μερῶν τῆς ἤδη ἐλευθερωμένης Ἑλλάδος. Ἀπελθόντος δὲ τοῦ Ἰωάνου Καρατζᾶ ἐκ Βλαχίας εἰς τὴν Εὐρώπην, συνακολούθησεν αὐτὸν καὶ ὁ Ἀλ. Μαυροκορδᾶτος, καὶ φθάσαντες εἰς Πίζαν, ὁ Μητροπολίτης Ἰγνάτιος ἐδέχθη τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδᾶτον εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀνεξόδως τρεφόμενον μέχρι τοῦ ἔτους 1821, ὅτε ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις.

Ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος ἀποκτήσας ἐν Βλαχίᾳ πολλὰ χρήματα, ἐδαπάνα πολλά. Κατὰ τὸ ἔτος 1820 ὁμιλῶν μετ' αὐτοῦ ὁ Φραντζέσκος Φόνος, εὑρισκόμενος καὶ αὐτὸς εἰς Πίζαν, τὸν προέτρεψεν νὰ βοηθήσῃ διὰ δανείου ἕνα τῶν ἐκεῖ σπουδαζόντων ὁμογενῶν, ἵνα ἀποπερατώσῃ τὰς σπουδάς του καὶ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν τῆς Ἑλλάδος ἀπελευθέρωσιν, ἐπὶ λόγῳ νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ χρήματα ἅμα εὐκολυνθῇ· τὸν ἔδωσε δὲ 500 τάλληρα καὶ τοῦ εἶπεν, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ κάμῃ πολλὰ τοιαῦτα καλὰ εἰς τοὺς ἀξίους νὰ ὑπηρετήσουν τὴν Πατρίδα καὶ χρησίμους εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, ὅσα ὅμως τοῦ ἐπιτρέπει ἡ περιωρισμένη χρηματική του κατάστασις συγκειμένη ἐξ 8.000 ταλλήρων." Ὥστε, ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα, βεβαίως, θὰ εἶχε πολλὰ ὀλίγα χρήματα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1820 ὁ Φραγκῖσκος Φόνος, ὢν κατ' εὐχὴν τῆς Πατρίδος χάριν τῆς ὑγιείας του εἰς Πίζαν, ἐγνώρισε τὸν Ἰγνάτιον, καὶ μετ' ὀλίγον ἔτυχε σπουδαία περίστασις καθ' ἣν ὁ Ἰγνάτιος λαβὼν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ προσώπου ἀγνώστου καὶ δι' ἀγνώστου, ἠθέλησε νὰ λάβῃ πληροφορίας περὶ τῶν ἐνδιαλαμβανομένων ἀπὸ ἄνθρωπον εἰδήμονα καὶ ἀξιόπιστον, προσφάτως ἐρχόμενον ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἢ τῶν πέριξ. Μαθὼν δέ, ὅτι καταλληλότερος ἦν ὁ Φραγκῖσκος Φόνος, ἐνεχείρησεν αὐτῷ διὰ τοῦ Ἀλ. Μαυροκορδάτου τὴν ἐπιστολήν, ἵνα ἴδῃ ἂν γνωρίζῃ τόν τε γράφοντα καὶ φέροντα αὐτήν· ἔτυχε δὲ νὰ γνωρίζῃ τήν τε διαγωγὴν καὶ καταγωγὴν αὐτῶν, μετερχομένων ὡς ἀποστόλων τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων τοιούτων ἔδωσε πληροφορίας· εἶπεν ὅτι κινδυνεύει νὰ προδοθῇ τὸ μυστικόν, ἐὰν δὲν ληφθῶσι τὰ κατάλληλα μέσα ὅπως περιορισθοῦν οἱ τοιοῦτοι. Συσκεπτόμενοι δὲ καὶ οἱ τρεῖς περὶ τούτων, ἀπεφάσισαν οἱ μὲν Ἰγνάτιος καὶ Μαυροκορδᾶτος νὰ γράψουν ὁσονούπω ὅπου χρήζει, ὁ δὲ Φραγκῖσκος Φόνος ὑπεσχέθη, ἅμα ἀναχωρήσῃ, νὰ γράψῃ περὶ πάντων τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος· ὅθεν ἐτηρήθη μεταξὺ αὐτῶν ἀλληλογραφία ἀπὸ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1820 μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου 1821.

Κατὰ τὸ 1821, περὶ τὰ μέσα τοῦ Μαρτίου, ὁ Φόνος εἰδώς, ὅτι κατὰ τὴν ἄνοιξιν ἀφεύκτως ἐκραγήσεται ἡ ἐπανάστασις, πρόωρος καὶ ἀπρομήθευτος τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου, δίχως κέντρον καὶ γενικὸν ἀρχηγὸν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἢ εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, μὲ σχέδιον τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου, ἐπενόησεν (ὁ Φόνος) νὰ ἑτοιμάσῃ ἓν ἐκ τῶν πλοίων του ὀνομαζόμενον ὁ «Βαρὼν Στρογανώφ», ἐφωδιασμένον μὲ σημαίαν ρωσικήν, καὶ νὰ τὸ στείλῃ εἰς Λιβόρνον συστημένον πρὸς τὸν Μητροπολίτην Ἰγνάτιον, κατὰ τὰς 15 Μαρτίου τοῦ 1821, ἀφιερωμένον εἰς τὸ ἔθνος. Ὁ δὲ πλοίαρχος ἦν μεμυημένος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ διατεταγμένος παρὰ τοῦ Φρ. Φόνου νὰ ἐξακολουθῇ τὰς διαταγάς του εἰς μυστικὰς ἀποστολὰς καὶ εἰς πᾶν ὅ,τι ἀποβλέπει ὑπὲρ Πατρίδος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πλοίου ἐξ Ὕδρας, ὁ Φρ. Φόνος ἔδωσε γράμματα συστατικὰ πρὸς τὸν Πετρόμπεη Μαυρομιχάλην καὶ Γρηγόριον Φλέσσαν, γράφων τὸν σκοπὸν τοῦ ταξιδίου τοῦ πλοίου· καὶ ὅτι ὁ πλοίαρχος ἔχει διαταγὴν νὰ ἀκούσῃ καὶ ἐνεργήσῃ τὰς διαταγάς των εἰς πᾶν ὅ,τι ἀποβλέπει ὑπὲρ Πατρίδος. Ὁ Φόνος ἔδωσεν εἰς τὸν πλοίαρχον 8.000 τάλληρα δι' ἀγορὰν τῶν ἀναγκαιοτέρων πολεμεφοδίων. Καὶ διὰ νὰ μὴ ὑπάγῃ εἰς Λιβόρνον ἄνευ φορτίου καὶ δώσῃ ὑποψίας, ἔκρινεν εὔλογον νὰ ὑπάγῃ εἰς Μαραθωνήσιον καὶ φορτώσῃ βελανίδια. Καὶ τοῦτο ἐστάθη τυχερόν· διότι ἕως νὰ τελειώσῃ τὸ φορτίον, ἐξερράγη ἡ Ἐπανάστασις καὶ ἐχρησίμευσε πολύ· διότι διαβαίνοντα 2 πλοῖα τουρκικὰ διευθυνόμενα εἰς τὸν τῆς Πρέβεζας στολίσκον τοῦ Σουλτάνου εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ἀλήπασα πολιορκίαν μὲ τροφάς, δέρματα καὶ λοιπὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν πρώτην ἐκστρατείαν τῶν Μανιατῶν, τὰ συνέλαβε καὶ τὰ ἔδωσε εἰς τοὺς Μανιάτας καὶ ἐξεστράτευσαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ πλοίαρχος ἔπεμψεν ἐπιστολὴν μὲ ἐπίτηδες πεζὸν πρὸς τὸν Φόνον, ὅπως τὸν εἰδοποιήσῃ περὶ τῶν συμβάντων· ἐζήτησεν ἔτι νεωτέρας ὁδηγίας ἀπὸ τὸν Φόνον καὶ εἰδήσεις ἀπό τε τὴν Στερεὰν καὶ τὴν ἔκπλευσιν τῶν δύο στόλων. Ὁ Φόνος ἀπήντησε καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν Ἰγνάτιον τὰ ἐν τῇ Στερεᾷ κινήματα καὶ τὰς ἐκπλεύσεις τῶν δύο στόλων, τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Σπετσῶν, κατὰ τῆς Χίου, ἑνωθέντων καὶ μὲ τὸν τῶν Ψαρῶν, καὶ τὰς πολιορκίας ἃς ἐποίησαν εἴς τά τε παράλια φρούρια καὶ λοιπὰ μέρη ὅπου ἦν ἀνάγκη νὰ ἐμψυχώσουν τοὺς ἡμετέρους, ἐμποιήσουν δὲ φόβον εἰς τοὺς ἐχθροὺς καὶ κόψουν τὴν συγκοινωνίαν αὐτῶν. Ἔπεμψεν προσέτι εἰς αὐτὸν καὶ κατάλογον πολεμεφοδίων, τὰ ὁποῖα ἐνόμιζεν πρώτης ἀνάγκης διὰ τὴν θαλάσσιον καὶ τὴν τῆς ξηρᾶς δύναμιν, πρὸς δὲ καὶ ἀνθρώπους πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς καταλλήλους διὰ τὴν περίστασιν. Ὁ πλοίαρχος λαβὼν τὰ γράμματα τοῦ Φόνου καὶ τοῦ Πετρόμπεη καὶ Φλέσσα ἀμέσως ἀπέπλευσεν εἰς Λιβόρνο, καί, κατ' εὐχὴν τῆς Πατρίδος, εὑρὼν εὔδιον ἄνεμον, ἔφθασεν ἐγκαίρως εἰς Λιβόρνο, ὅτε ἔτι δὲν εἶχε δοθῇ ἡ εἴδησις τῆς ἐκρήξεως τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς Εὐρώπην. Ἅμα δὲ ἔφθασε καὶ ἔδωσε τὰ ἐνδιαλαμβάνοντα τὴν χαροποιὰν εἴδησιν τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τὸν ἐγνωσμένον ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἀλλαχοῦ Ἰγνάτιον, ἀμέσως ὁ Ἰγνάτιος εἰδοποίησε τοὺς ἁπανταχοῦ ὁμογενεῖς καὶ φιλέλληνας Εὐρωπαίους, πέμπων καὶ ἀντίγραφα τοῦ καταλόγου τοῦ Φόνου, ὅπως συνεισφέρωσι καὶ προβλέψωσι περὶ τῶν ἐνδιαλαμβανομένων καὶ ἀτομικῶς προσέλθωσιν εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας Ἀγῶνα.

Ἐν Λιβόρνῳ ἐγένοντο ἱκαναὶ συνεισφοραὶ χρημάτων καὶ ὅπλων, ἐπιβιβασθέντων δὲ ἐπὶ τοῦ πλοίου πολλῶν ὁμογενῶν λογίων καὶ πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν καὶ φιλελλήνων, καὶ τεθέντος ἐπὶ κεφαλῆς πάντων, ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου, τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, τὸ πλοῖον ἀπῆλθεν εἰς Γένοβα καὶ Μασσαλίαν, ὅπου παρέλαβεν ἀμφοτέρων τὰς συνδρομάς, συνισταμένας εἰς ὅπλα καὶ πολεμεφόδια, δι' ὧν ἐφορτώθη τὸ πλοῖον· πρὸς δὲ καὶ ὑπὲρ τὰς τετρακοσίας χιλιάδας φράγκων. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπορεύθη (ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος) πρὸς τὸ Μεσολόγγιον τῆς Ἑλλάδος περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου. Φθάσας ἐκεῖ συνεννοήθη μετὰ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ ἔδωσεν ὅπλα καὶ πολεμεφόδια ἱκανὰ καὶ χρή-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ματα. Διὰ τούτων ἐμψυχώθησαν οἱ ἐν Ἀκαρνανίᾳ καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, καὶ κατέλαβον τὰς ἀναγκαιοτέρας θέσεις. Ἔθεσεν τὸ πλοῖον εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Παλ. Πατρῶν καὶ Ναυπακτίας, καὶ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Τρίκορφα, ἵνα συνεννοηθῇ μὲ τὸν Πρίγκιπα Ὑψηλάντην, ποῦ νὰ διανεμηθοῦν τὰ ἐναπομείναντα ἐν τῷ πλοίῳ πολεμεφόδια καὶ νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τὴν ἐθνοσυνέλευσιν. Μὴ γνωρίζων κανένα ἄλλον τῶν προκρίτων εἰς τὴν νῆσον Ὕδραν ἀπὸ τὸν Φόνον, ἔγραψε πρὸς αὐτόν, νὰ προτρέψῃ τοὺς προκρίτους τῆς, Πατρίδος νὰ στείλωσι 8 πλοῖα, ἵνα παραπλέωσι τὰ παράλια τῶν Παλ. Πατρῶν μέχρι τῆς Πρεβέζης, ὅπου ὑπῆρχον πλοῖα ἐχθρικά, πρὸς δὲ νὰ πέμψωσι καὶ ἀντιπροσώπους των, ἵνα συνεννοηθῶσι μετὰ τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ μὲ τοὺς ἄρχοντας τῆς Πελοποννήσου καὶ μὲ τοὺς τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἵνα συγκαλέσωσι ἐθνοσυνέλευσιν. Δώσας ὁ Φόνος συστατικόν, ἀπῆλθον οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ φθάσαντες ὁμοῦ μὲ τοὺς Σπετζῶν ἐγνωρίσθησαν μετ' αὐτοῦ καὶ ἔφερον ταχὺ ἀποτέλεσμα. Αἱ ναυτικαὶ νῆσοι εἰς τὴν συνέλευσιν τὸν συνέδραμον πολὺ καὶ ἐπέτυχε τὴν προεδρίαν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος. Δι' αὐτά τε καὶ διὰ τῆς ἱκανότητός του ἐθεωρήθη μεγάλος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὰ δὲ ἐπὶ τῆς προεδρίας του εἰς τὸ Ἐκτελεστικὸν καὶ μετὰ ταῦτα, ἡμεῖς γνωρίζετε κάλλιον, ὡς ὢν ἐν τοῖς πράγμασι μέχρι σήμερον. Ἐνθυμεῖσθε, βέβαια, ὅτε ἐπὶ τῆς τοῦ 1834 ὑπουργίας του μᾶς ἐφύτρωσε τὸ «κανόνι Σουλεϊμανιέ».

Ἡ δὲ ἀνταμοιβή του πρὸς τὸν Φόνον ἦν «μακρὺ τσιμπούκι, καλὸς καφὲς καὶ ἀντενέργεια». Οὕτως ἀνταμείβουν οἱ Φαναριῶται τοὺς εὐεργέτας των. Αὐτὸς εἶναι ἁρμόδιος νὰ γράψῃ τὴν βιογραφίαν τοῦ μεγαλευεργέτου τῆς Ἑλλάδος Ἰγνατίου καὶ θέσῃ ὅπου ἔδει τὴν ἱστορικὴν καὶ ἔνδοξον εἰκόνα του, διότι ἄνευ τῶν μέσων τοῦ Ἰγνατίου καὶ Φόνου δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἀποκτήσῃ ἀνωτέραν θέσιν καὶ ἐπιρροὴν ἀπὸ τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπίσημα πρόσωπα τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἐπέτυχε κατὰ τὴν παροιμίαν «ἄλλος κάμνει τὸ θαῦμα καὶ ἄλλος παίρνει τ' ὄνομα».

Ὁ Ἰγνάτιος ἔπεμψε τὸν κατάλογον εἰς τὴν Ὁλλάνδα· ἐκεῖ οἱ ὁμογενεῖς ἐφόρτωσαν τρία πλοῖα, ἵνα ὠφελήσουν τὴν Ἑλλάδα καὶ ὠφεληθοῦν, καὶ διώρισαν διαχειριστὴν τούτων τὸν Ἐμμανουὴλ Ξένον. Αὐτὸς διέβη ἐκ Λιβόρνου, ἵνα συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Ἰγνατίου περὶ τῶν φορτίων. Ὁ Ἰγνάτιος τὸν ὡδήγησε νὰ ὑπάγῃ εἰς Ὕδραν καὶ συνεννοηθῇ μὲ τὸν Φόνον. Ὁ Ξένος φθάσας εἰς Ὕδραν, ἄφησε τὰ πολεμεφόδια καὶ τὰ ὅπλα ἐκεῖ καὶ ἐπορεύθη κατὰ προτροπὴν τοῦ Φόνου εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἵνα συμφωνήσῃ μετ' αὐτῆς καὶ δώσῃ, μὲ προθεσμίας, ὅπλα καὶ πολεμεφόδια. Ἡ Κυβέρνησις ἔλαβεν ἀρκετὸν μέρος ἐκ τούτων καὶ ἐφωδίασε τὰ δύο σώματα, τοῦ τε Ἄστιγγος καὶ τοῦ Ἕλληνος Βαρὼν Κεφάλα, ὄντος ἐπὶ κεφαλῆς 800 στρατιωτῶν, Γερμανῶν κλπ., διὰ τὰ λοιπὰ ἔδωσεν εἰς αὐτὸν τὸν Ξένον ἐν Ὕδρᾳ ὁ Φόνος 2 μεγάλα μαγαζεῖα καὶ οἰκίαν εὐρύχωρον ἀμισθί, ὅπου ἐπωλοῦσεν ἐκ διαλειμμάτων. Τὰ ἀνωτέρω στρατεύματα ἐξεστράτευσαν ἀμέσως εἰς τὴν κρίσιμον περίστασιν τοῦ Πέτα. Ἅμα τὸν συνεβούλευσε νὰ πέμψῃ ἄνθρωπον εἰς Κρήτην, ἵνα συμφωνήσῃ μετ' αὐτῶν, ὄντων εἰς μεγάλην ἀνάγκην καὶ εἰς μεγίστην ἀχρηματίαν, ἐκτὸς λαδιῶν· ὁ ἄνθρω-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

πός του ἐσυμφώνησε καλῶς καὶ ἔδωσεν, ὅπλα καὶ ἔλαβε λάδια. Ἐφοδιασθέντες τότε ἀρκετὰ οἱ Κρῆτες ἐπολιόρκησαν ὅλα τὰ φρούρια καὶ ἐκτὸς τῶν φρουρίων ἦσαν κύριοι τῆς Κρήτης.

Κατὰ τὸ 1823 ἐξεστράτευσαν ἀπὸ Ἤπειρον καὶ Θεσσαλίαν δύο πασᾶδες ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ καταστρέψωσι τὴν Θετταλομαγνησίαν καὶ νὰ ἐλευθερώσουν τὴν Εὔβοιαν καὶ τὸ φρούριον τῆς Χαλκίδος, ὃν τότε στενὰ πολιορκημένον ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἰωάννη Κωλέττη καὶ διὰ θαλάσσης ἀπὸ τὴν γολέττα Μελπομένη, ἀνήκουσαν εἰς τὸν Φόνον, ἣν εἶχε προσφέρει αὐτῷ, τῷ Ἰ. Κωλ., ἐφωδιασμένην μὲ τροφὰς καὶ πολεμεφόδια, στερουμένῳ τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων, καὶ ἄνευ τούτων διελύετο. Κατ᾽ αὐτὴν τὴν περίστασιν οἱ προύχοντες τῆς Θετταλομαγνησίας ὁμοῦ μετὰ τῶν ὁπλαρχηγῶν κατέλαβον τὰς θέσεις πρὸς ἀντίστασιν τοῦ ἐχθροῦ· ὁμοίως καὶ ὁ γέρων Καρατάσσος κατέλαβε τὰ Τρίκερη καὶ τὰς πέριξ θέσεις μὲ ὅσους στρατιώτας εἶχον, ὄντας ὀλιγίστους. Οἱ ὄντες ἀρκετοὶ πρὸς ἀντίστασιν τῶν ἐχθρῶν ἦσαν ἄοπλοι καὶ στερημένοι τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων. Διὰ ταύτην τὴν στενοχωρίαν ἔπεμψαν οἱ προύχοντες Χατζῆ-Ρήγας Ἀλεξάνδρου καὶ Γιάννης Πλατυγέννης πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὸν ὁπλαρχηγόν τους Μῆτρον Μπασδέκην, συστημένον εἰς Ὕδραν πρὸς τὸν Φόνον, ἵνα ζητήσῃ στρατιωτικὴν βοήθειαν, ὅπλα καὶ ἐφόδια. Παρεκάλεσε δὲ τὸν Φόνον νὰ συνεργήσῃ καὶ αὐτὸς καὶ μετ᾽ ἄλλων πρὸς βοήθειαν ταχεῖαν, ἵνα μὴ διαλυθῶσι τὰ στρατεύματα. Ὁ Φόνος τὸν ἀπεκρίθη, ὅτι ὅσον δύναται νὰ βοηθήσῃ, αὐτὸς δὲ νὰ ταχύνῃ τὸν πηγαιμόν του εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις, τοῦ εἶπεν ὁ Φ., ὅτι δι᾽ ὀλίγων θὰ βοηθήσῃ, ἐπειδὴ διὰ πολλῶν δὲν δύναται. Ὁ Φόνος ἀμέσως ἐπρόβλεψε μόλυβδον, οὗ μάλιστα εἶχον ἀνάγκην καὶ ἐπρότρεψε τὸν πλοίαρχον Γκίκα Γκίκουρη Ὑδραῖον νὰ φορτώσῃ αὐτὸν καὶ σῖτον καὶ λοιπά, καὶ νὰ προλάβῃ ἐγκαίρως τὴν ἀνάγκην τοῦ τόπου, ἐμπορευόμενος. Ἐναύλωσε τὴν σκούνα τοῦ Κυριάκου Παξινοῦ Ὑδραίου καὶ ἐφόρτωσε 1.000 κιλὰ σῖτον ἐξ ἰδίων τε καὶ ἐξ ἄλλων. Ἐπρότρεψε τὸν Ἐμ. Ξένον καὶ ἔστειλε μὲ τὸ ἴδιον πλοῖον ἱκανὰ δουφέκια καὶ ξίφη καὶ πολεμεφόδια νὰ τὰ πωλήσῃ ὠφελούμενος, ὁμοίως καὶ τὸν πλοίαρχον Κανέλλο Μπενιζέλο Ὑδραῖον μὲ τὴν γολέττα του. Προσέτι ἔγραψε πρὸς τὸν ἐν Σύρᾳ οἰκεῖον ἔμπορον Ἀντώνιον Νίκα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἐμπόρους νὰ συνδράμουν καὶ βοηθήσουν ἐθελοντὰς καὶ σώσουν τὴν Θετταλομαγνησίαν· καὶ ταῦτα ἐτελείωσαν ἐγκαίρως· καὶ εὐτυχῶς ἔφθασαν ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ Μήτρου Μπασδέκη καὶ διετηρήθησαν τὰ στρατεύματα, ἅτινα ἦσαν ἕτοιμα νὰ διαλυθῶσι, ἀλλά, κατὰ βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἐφοδιασθέντες, ἐνίκησαν καὶ ἐματαίωσαν τὰ σχέδια τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Φόνου μετὰ τοῦ Ἰγνατίου ἐνήργησεν ὁ Ἰγνάτιος καὶ ἐνεψύχωσε τὴν Ἐπανάστασιν εἰς τὴν ἀρχήν της ἀπὸ τὰ ἀναγκαιότερα εἴδη τοῦ πολέμου καὶ ἀρκετὰ χρήματα δοθέντα εἰς τὸν Μαυροκορδᾶτον, ἐλθόντα μὲ τὸ πλοῖον τοῦ Φόνου εἰς Μεσολόγγιον, συντελέσαντα πολὺ εἰς τὴν πρόοδον τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ κατόπιν ἄλλας, ὡς εἴρηται, ὑπὲρ τὰς διακοσίας χιλιάδας ταλλήρων, τὰ τρία φορτία ὅπου ἐστάλησαν διὰ τοῦ Ἐμμανουὴλ Ξένου παρὰ τῶν ἐν Ὁλλάνδᾳ ὁμογενῶν, ἐξ ὧν ὁ Ξένος δὲν εἶχε καταβάλει τίποτε, καὶ ἐπειδὴ ταῦτα ἦσαν ἄγνωστα εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὁ Ξένος, διότι εὐκόλυνε τὴν Κυ-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

βέρνησιν, δοὺς τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου μὲ διορίας εἰς κρισίμους περιστάσεις, τὸν θεωροῦν οἱ Ἕλληνες ὡς εὐεργέτην.

Ὥστε, ὁ Μαυροκορδᾶτος καὶ ὁ Ξένος ἐφάνησαν εὐεργέται, ὁ δὲ Ἰγνάτιος καὶ ὁ Φόνος δὲν ἐμνημονεύθη, οὐδὲ μνημονεύεται. Ὁ Ξένος διὰ τοῦ Μαυροκορδάτου ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας ἔγινε Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, καὶ τὸν ἀδελφόν του Θεόδωρον τὸν διώρισαν Γενικὸν Πρόξενον εἰς τὴν Σμύρνην.

Ὁ Ἰγνάτιος δὲν ἀναφέρεται παντελῶς, μηδὲ ἡ εἰκών του ἐτέθη ὅπου πρέπει. Ὁ Φόνος, διότι μυστικῶς συνήργησεν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ εἰς τὴν Ἐπανάστασιν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐνεργήσας παντοιοτρόπως καὶ καταβαλὼν τὴν χρηματικήν του οὐσίαν καὶ ἀτομικῶς δουλεύσας ἀπὸ τὸ 1838, μένει παρηγκωνισμένος.

Ἐνῷ ἐδόθησαν συντάξεις καὶ παράσημα καὶ ὑποτροφίαι εἰς τὰ τέκνα των, τοῦ Κ. Ράδου καὶ Α. Γλαράκη καὶ Οἰκονομίδη καὶ λοιποὺς ὑπηρετήσαντας πολιτικῶς εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Πατρίδος, μὴ δώσαντες μηδὲ ὀβολὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος.

Ὁ Φόνος θέσας εἰς κίνδυνον τὴν ζωήν του πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐνεργῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος καὶ δώσας τὰ πλοῖά του καὶ ὅλην τὴν χρηματικὴν αὐτοῦ οὐσίαν, ἀπώλεσεν ἆρά γε τὰ δικαιώματά του ὑπερβὰς τὰ ὅρια τοῦ πατριωτισμοῦ; Δὲν τοῦ ἐδόθη τὸ ἐθνόσημον, μηδὲ παράσημον, μηδὲ στρατιωτικὸς βαθμός, ἐνῷ ἐνήργησε νὰ συγκεντρωθῶσι στρατοὶ καὶ στρατόπεδα, πολιορκίαι καὶ λοιπὰ εἰς Κρήτην, ἐνῷ ὑπεστήριξε τὸν στρατὸν τῆς Θετταλομαγνησίας, ἐνῷ μὲ τὴν γολέττα Μελπομένη ἐστένευσε τὴν πολιορκίαν τῆς Χαλκίδος, ἐμψυχώσας καὶ τὸν στρατὸν τοῦ Κωλέττη διὰ τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων· ἐνῷ ἀπέστειλεν ἐπίτηδες πλοῖόν του εἰς τὸν Ἰγνάτιον καὶ πρῶτος ἔδωσε τὸ παράδειγμα νὰ δοθῇ τὸ πολεμικὸν πλοῖόν του «ὁ Λυκοῦργος» διὰ πυρπολισμὸν τοῦ ὀθωμανικοῦ δικρότου εἰς τὴν Ἐρισὸν τῆς Μυτιλήνης. Παρημελημένος καὶ παρηγκωνισμένος ἀπὸ τὰ 1838, μὴ ἔχων κανένα πόρον ζωῆς καὶ στερούμενος τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων, γέρων ἀδυνάτου κράσεως, πάσχων ἀπὸ ρευματισμοὺς καὶ ὀφθαλμίαν, καταχρεωμένος καὶ κρούων τὴν θύραν τῶν κατὰ καιροὺς ὑπουργῶν, διαμένων μὲ τὰς ὑποσχέσεις καὶ ἐξοδεύων εἰς τὴν πολυδάπανον πρωτεύουσαν, περιφέρεται χειραγωγούμενος ἡμέρα καὶ νύκτα διὰ νὰ τοῦ δοθῇ σύνταξις ἀνάλογος τῶν πολυειδῶν θυσιῶν του καὶ ἐκδουλεύσεων καὶ ἓν χρηματικὸν ποσὸν ἀπέναντι τῶν ἐγνωσμένων θυσιῶν του, ἵνα πληρώσῃ τοὺς χρεώστας του καὶ ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὰς κατασχέσεις, καὶ ἵνα μὴν ἀποθάνῃ εἰς τὰς φυλακὰς ἀπὸ τὰ δάνειά του. Ἕνεκα τῶν δεινῶν τούτων, μὴν ὑποφέρουσα πλέον ἡ σύζυγος καὶ ὁ υἱός του ἀπέθανον, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῦ ἄφησαν καὶ τὸ βάρος τριῶν θηλέων εἰς ὥραν γάμου καὶ υἱὸν ἀνήλικον, κινδυνεύοντες καὶ αὐτοὶ νὰ καταντήσουν εἰς φθισικὴν κατάστασιν, καθὼς ἡ σύζυγος καὶ ὁ υἱός του. Ὅμοιον παράδειγμα ἀδικίας καὶ πολυειδοῦς δυστυχίας δὲν ὑπάρχει καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ 1855 δεινοῦ συμβάντος τοῦ Νικολάου Βασιλείου Μπουτούρη, ἡ Κυβέρνησις ἐκτιμοῦσα τὰς πατρικὰς ἐκδουλεύσεις τε καὶ συνεισφοράς, καὶ τὰς τοῦ ἰδίου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

αὐτοῦ, ἀπέδωκε τὰ λύτρα τῶν αἰχμαλωτισθέντων τέκνων του συγκείμενα εἰς 40.000 δραχμάς, καὶ ἀμέσως, διὰ τὸ κατεπεῖγον τῆς περιστάσεως. Δίκαιον εἶναι νὰ κάμῃ τὸ αὐτὸ ἡ Κυβέρνησις ἐπὶ τοῦ Φόνου, εἰς τὰ τέκνα του ὄντα εἰς δεινοτέραν κατάστασιν. Εἰς ἑκάστην θυγατέρα τῶν δύο Κουντουριωτῶν ἡ Κυβέρνησις παρεχώρησε 700 στρ. γῆς καὶ 30.000 δρχ. προικοδότησιν, εἰς δὲ τὰς χήρας των ἀνὰ 500 δρχ. εἰς ἑκάστην μηνιαίαν σύνταξιν, εἰς δὲ τοὺς υἱούς των ὑψηλὰς καὶ διασήμους θέσεις ἀπέναντι τῶν θυσιῶν των, καὶ ταῦτα πάντα πρεπόντως καὶ δικαίως ἐποίησε· ἀλλ' οἱ Κουντουριῶται οἱ ἀείμνηστοι συνειργάσθησαν καὶ συνεισέφερον μετὰ εἴκοσιν ἑτέρων οἰκογενειῶν τῆς Ὕδρας, εἰς μίαν τῶν ὁποίων ἀνῆκεν καὶ ὁ Φόνος. Δίκαιον λοιπὸν εἶναι νὰ δικαιωθῶσι καὶ αὐταί, καὶ μάλιστα οἱ ἐπιζῶντες συνεργάται των, οἷος ὁ Φόνος, ὁ μόνος ἔτι ἐξ ἐκείνων ἐπιζῶν, ὅστις οὐδὲν ἕτερον ζητεῖ, εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου φθάσας, ἢ μίαν σύνταξιν ἀνάλογον τῶν μεγάλων καὶ ἀποτελεσματικῶν θυσιῶν του, ἓκ 500 τοὐλάχιστον δραχμ. καὶ μίαν προικοδότησιν, ἢ τοὐλάχιστον προσωρινῶς μίαν βουλευτικὴν ὑποψηφιότητα, ἐξ' ἧς νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰ ἀπολύτως πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.

Ὁ Φόνος, ζητήσας δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον προσωρινὴν σύνταξιν καὶ ἓν ἐπιχορήγημα ἐκ 5.000 δραχμῶν ἀπέναντι τῶν θυσιῶν του, ἵνα πληρώσῃ τοὺς καθ' ἑκάστην ἀπειλοῦντας αὐτὸν δανειστάς του, μετὰ μεγίστης λύπης καὶ οἰκτρᾶς ἀπελπισίας ἤκουσεν, ὅτι παρεπέμφθη ἡ ἀναφορά του, μὲ πληθὺν ἑτέρων ἀναφορῶν, εἰς τὴν ἐλευσομένην σύνοδον. Ἡ ἐλεεινὴ περίστασις καὶ κατάστασις τοῦ Φόνου δὲν ἐπιδέχεται ἀργοπορίαν, οὖσα δεινοτέρα τοῦ Νικολάου Μπουτούρη. Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρον 94 τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως, νὰ τροπολογῇ τοὺς νόμους καί, κατὰ τὸ 148, νὰ ἀντιβραβεύῃ τοὺς προφανῶς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος δυστυχήσαντας.

Ὑμεῖς, Σεβαστὲ φίλε, ὡς προστάτης καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν Ἀγωνιστῶν, καὶ ὡς πρὸς Ὑμᾶς ἀνηκούσης μᾶλλον τῆς ὑποθέσεως, παρακαλεῖσθε νὰ ἐνεργήσητε ὅ,τι δύνασθε ὑπὲρ αὐτῆς, διά τε τὴν φιλίαν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν σας, καὶ ὅσον τάχιον διὰ νὰ προλάβητε τὴν ἀπώλειαν μιᾶς δυστυχοῦς καὶ πολυπαθοῦς οἰκογενείας.

281

[Ἱστορικὸν Ἡμερολόγιον Στεφ. Καραθεοδωρῆ, ἰατροῦ, 1816-17]

Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο γεγραμμένον ἀναμὶξ ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ διὰ τῆς δεξιᾶς, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, καί ποτε καὶ στενογραφικῶς, κατὰ τὸ ἔτος 1838, ἀδείᾳ τοῦ συγγραφέως, φυλλολογήσαντες ἡμεῖς, ἐσημειώσαμεν ὀλίγα τινὰ τῶν τότε δοξάντων ἡμῖν περιεργοτέρων, ἅτινα ἐξέστω παραθέσθαι ἐνταῦθα ἱστορίας ἕνεκα.

« 1816, 10 Ὀκτωβρίου. — Ἀπόψε ἔμαθον ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἰγνάτιον, ἀν-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

» θρωπον ἀκριβῶν ἰδεῶν, ὅτι ὁ γέρων Ἰωακεὶμ Γρηγοριάδης ἦν μοναχὸς Ἁγιορείτης, ἀπὸ
» τὸ μοναστήριον τὸ λεγόμενον Γρηγορίου, καὶ ἠλευθέρωσεν ὑπὲρ τοὺς χιλίους σκλάβους.
» Ὁ δὲ τρόπος ἦταν : γινώσκων τοὺς πλουσίους, ὅταν εὑρίσκετο χρείαν ἔχων, ἐπρόστρεχεν
» εἰς αὐτούς, χωρὶς νὰ συνάξῃ συνεισφοράς, εἰ μὲν δὲ καί ποτε ἐλείπετο διακοσίων ἢ τρια-
» κοσίων γροσίων, ὡδήγει τὸν πωλοῦντα καὶ τὸν πωλούμενον εἰς ἄλλον τινὰ ἔχοντα χρείαν
» δούλου, ὅστις ἀναπληρώνων τὴν ταχθεῖσαν ποσότητα, μετεχειρίζετο ὡς ὑπομίσθιον τὸν
» ἀγορασθέντα, ἄχρι καιροῦ ταχθέντος διὰ τὴν καταβληθεῖσαν ποσότητα, καὶ μετὰ ταῦτα
» ἄφηνε τὸν δοῦλον ἐλεύθερον. Ἔμαθον πρὸς τούτοις, ὅτι ὁ αὐτὸς οὗτος μοναχὸς ἐκράτει
» τρεχούμενον λογαριασμὸν μὲ καρβουνιάρην, μὲ καπαματζῆν κτλ., πρὸς τοὺς ὁποίους πλη-
» ρώνων κατὰ καιρὸν διεύθυνε μὲ ῥαβασάκια τοὺς χρείαν ἔχοντας. Ἀπὸ τὸν αὐτὸν (ἔμα-
» θον), ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Γραικῶν μόλις φθάνει τὰ πέντε μιλλιούνια, καὶ εἶπεν ὅτι ἀκρι-
» βῶς μὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ μάθωμεν τὸν ἀριθμόν, ὅτι καὶ ἡ Διοίκησις ἡ ἰδία τὸ ἀγνοεῖ,
» συμπεραίνεται ὅμως ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἐπαρχιῶν.

« 1816, 13 Ὀκτωβρίου. — Ὁ Ἰγνάτιος μ' ἐδιηγήθη, ὅτι καθ' ὃν καιρὸν ἦτο εἰς τὴν
» Ἁγίαν Μαύραν καὶ ἡτοίμαζαν νὰ κινήσωσι πόλεμον κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ἐπροσκαλέ-
» σθησαν καὶ οἱ ἐκεῖ εὑρεθέντες κλέπται λεγόμενοι, εἷς τῶν ὁποίων εἶπεν, ὅτι ὁ Κατσαν-
» τώνης εἶναι ὁ ἀξιώτερος· αὐτοῦ μόνον τὰ παλληκάρια παίρνουν 16 ὥρας εἰς μίαν νύκτα,
» καὶ ὅτι, ὅταν φθάνῃ εἰς τὸ κονάκι του, τὰ μὲν παλληκάρια του τὰ ἀποκοιμίζει, αὐτὸς δὲ
» παίρνει τὸν δρόμον τοῦ βουνοῦ καὶ μετ' ὀλίγον ἰδοὺ τὸν βλέπεις νὰ καταβαίνῃ μεταξὺ εἰς
» τέτοιον κοπάδιον προβάτων καὶ βωδίων, ὥστε σοῦ φαίνεται, ὅτι καταβαίνει τὸ βουνὸν μὲ
» ὅλες τὶς πέτρες του. Ὁ Ἰγνάτιος ἔφερε τοῦτο τὸ παράδειγμα, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ ζωηρό-
» της τοῦ Ὁμηρικοῦ πνεύματος ἦτον εἰς τὸν λαὸν καὶ σώζεται εἰσέτι.

« 1816, 23 Ὀκτωβρίου. — Ἤκουσα παρὰ τοῦ Ἰγνατίου, ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει
» ὢν εἶδεν ἐκεῖ εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν παραρριγμένον ἕνα παλαιὸν συμφωνητικόν,
» ἢ κάλλιον συστατικόν, ὅπου ἀνεφέρετο, ὅτι συναχθὲν ὅλον τὸ Ἔθνος μετὰ τοῦ Πατριάρχου
» ἐδιώρισαν διδάσκαλον κοινόν, τοῦ ὁποίου ὁ μισθὸς ἀνεφέρετο προσδιωρισμένος εἰς 150
» γρόσια (κατ' ἔτος). Διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ δέ, ὅτι τὸ γρόσιον τότε εἶχε καὶ ἀνάλογον ἰσχύν,
» εἶπεν, ὅτι εἶδεν εἰς ἕνα συστατικὸν παλαιὸν τούρκικον γράμμα, τὸ ὁποῖον πιθανὰ κατ'
» αὐτὸν ἦτο γραμμένον ἀπὸ 1320 - 1380 [;] ὅπου Τοῦρκος Ἀρτινὸς ἀφιέρωνε διὰ νὰ δί-
» δωνται εἰς τοὺς πτωχοὺς ἐνδύματα, λεγόμενα χιρκᾶδες, τοῦ καθενὸς τῶν ὁποίων ἡ
» τιμὴ νὰ μὴν ὑπερβαίνῃ τὰ 60 ἄσπρα, τοὐτέστι τοὺς 20 παρᾶδες. — Εἶπε δὲ προσέτι, ὅτι
» τόση ἦτον ἡ ἀρχαία ἔλλειψις τῶν χρημάτων, ὥστε οἱ Ἀρτινοὶ συμφωνήσαντες πεζοδρό-
» μον διὰ Κωνσταντινούπολιν μὲ 30 παρᾶδες, ἤτοι μίαν ζολώταν, καὶ γράψαντες τὰ γράμ-
» ματα, ἐπειδὴ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ καταβάλωσι τοὺς 30 παρᾶδες, ἐμπόδισαν καὶ τὰ γράμ-
» ματα. Τοῦτο, εἶπε, τὸ εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ ἕνα γέροντα Ἀρτινόν, σχεδὸν ἑκατὸν χρόνων,
» ὅστις τὸ εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ἔλεγεν, ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ Ἐκκλη-
» σία ἐν καιρῷ εὑρεθεῖσα εἰς χρείαν νὰ γράψῃ γράμματα ὑποθέσεων, ἔστειλε καὶ τὰ ἔγρα-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

» ψεν ὁ Κορέσιος εἰς τὴν Χίον. — Εἶπεν, ὅτι ἔγινεν αὐτόπτης πὼς 100 Σουλιῶται (λέγω » ἑκατὸν) ἐκτύπησαν τρεῖς κολώνας Ἀρβανιτῶν, συνισταμένας τὴν μὲν ἀπὸ 4000, τὴν δὲ » ἀπὸ 2000, τὴν δὲ ἀπὸ 1800, ἐν ᾧ αὐτὸς μὲ τὸν Ἀλῆ πασᾶ μακρόθεν διὰ τοῦ τηλεσκο- » πίου τοὺς ἔβλεπαν· οἱ Ἀρβανῖται διεσκορπίοθησαν. Δεκαεννέα Σουλιῶται, ἔλεγεν, ἀντι- » παρετάχθησαν εἰς 600 (Ἀρβανίτας) καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐμπόδισαν τὴν διάβασιν, ἕως οὗ εἶ- » χον παρούτι, τοὺς εἶπαν, ἀφοῦ τὸ ἐτελείωσαν, περάσετε τώρα ὅπου θέλετε.

« 1816, 7 Νοεμβρίου. — Ἔμαθον ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιον, ὅτι γράφων ὁ Ἀθανάσιος ὁ » Πάριος, ὡς Κολυβᾶς, ἀπολογίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις εἶχεν ἐξωκκλησιάσει ὅλους τοῦ » κόμματος, συλλογιζόμενος λογικῶς, ἐπέφερνε συχνάκις τὸ ἀλλὰ μήν, ἄρα, ὁ τότε Ἡρα- » κλείας Μεθόδιος, μὴ σκαμπάζων καθόλου ἀπὸ γράμματα κοινά, πολλῷ μᾶλλον ἀπὸ λο- » γικήν, ἐκλαμβάνων δὲ τὸ ἀλλὰ μήν, ἄρα, ὡς μίαν λέξιν ὑπερκοριστικὴν [αὐξητικὴν], » ὡς τὸ χουλιάρα κτλ., «τί ἀλλαμηνάρες φλυαρεῖ αὐτός;» εἶπεν εἰς τὴν Σύνοδον.

« 10 Νοεμβρίου. — Ἔμαθον, ὅτι ὁ Μιλτιάδης λεγόμενος Σοφιανόπουλος, φθάνων εἰς » τὴν πατρίδα του Σοπωτὸν καὶ εὑρίσκων τὸν πατέρα του ἀποθαμένον, ἐπῆγε μὲ μου- » σικὰ ὄργανα καὶ ἐθυσίασεν ἐπάνω εἰς τὸ μνῆμά του ἕνα κριάριον, διὰ τὸ ὁποῖον, ὡς εἰ- » δωλολάτρης κατηγορηθείς, ἐξεδιώχθη.

« 1817, Ἰανουαρίου 30. — Ἔμαθον ἀπὸ τὸν Δεσπότην, ὅτι εἰς Χίον πρὸ ἑνὸς καὶ » ἡμίσεος αἰῶνος ἐχρημάτισε γυναῖκα διδάσκαλος φιλοσοφικῶν μαθημάτων διαδεχθεῖσα » τὸν ἄνδρα της.

« 1817 Μαρτίου 29. — Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι εἰς τὴν πατρίδα μου, εἰς καιρὸν τῆς μεγά- » λης λεγομένης ἀκριβείας, ἤκουσα νὰ λέγωσι, πὼς οἱ ἄνθρωποι ἔτρωγαν μίαν πέτραν, τὴν » ὁποίαν ἔτριβαν. Ἡ μνήμη τοῦ συμβάντος τούτου σώζεται βεβαίως ἕως τὴν σήμερον.

« Αὐτόθι, Ἰουλίου 11. — Ἔγραψα ἕνα ἄρθρον διὰ τὴν ἐφημερίδα περὶ τῆς Ἰταλι- » κῆς γλώσσης.» [Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρον ἐξεδόθη ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ τοῦ 1817, σελ. 428, ὑπὸ τὸν τίτλον Φιλολογία, περιέχει δὲ βιβλιογραφίαν ἐπαινετικὴν τοῦ συγγράμ- ματος τοῦ ἐν Πίσῃ διδασκάλου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας Σεβαστιανοῦ Κιάμπη: De usu linguae Italicae saltem a saeculo quinto. Pis. 1817 εἰς 4ον. Σελ. 43].

Τοσαῦτα μὲν τὰ ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου [1].

1. Ἠ. Ταντολίδου: «Βίος Στεφάνου Καραθεοδωρῆ, ἰατροῦ». Κων)πολις, 1868, σελ. 22, σημείωσις.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Ι. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

1. Ἰγνάτιος μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης πρὸς Ἀλῆ πασᾶν Ἰωαννίνων, ἄ. ἔ.
2. Ἰουσοὺφ μπέης μουσελίμης τοῦ Κάρλελι πρὸς Ἰγνάτιον, 23 Μαΐου 1799, ἐκ Βραχωρίου.
3. Συνοδικὸν γράμμα τοῦ Πατριάρχου Κων/λεως Νεοφύτου Ζ′ πρὸς Ἰγνάτιον, 23 Ἰουλίου 1799.
4. Ἰγνάτιος πρὸς Ἀλῆ πασᾶν Ἰωαννίνων, 9 Μαΐου 1800 (περίληψις).
5. Ἰγνάτιος πρὸς τοὺς προέδρους τῆς Ἁγίας Μαύρας, 13 Δεκεμβρίου 1800.
6. Οἱ πρόεδροι Ἁγίας Μαύρας πρὸς Ἰγνάτιον, 21 Δεκεμβρίου 1800.
7. Ἰγνάτιος πρὸς Ἀλῆ πασᾶν Ἰωαννίνων, 3 Φεβρουαρίου 1801 (περίληψις).
8. Ἰγνάτιος πρὸς τοὺς προέδρους Ἁγίας Μαύρας, 21 Ἰουλίου 1802.
9. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 24 Ἰουλίου 1802.
10. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 4 Αὐγούστου 1802.
11. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 27 Αὐγούστου 1802.
12. Ἀλῆ πασᾶς πρὸς τὸν ἄρχοντα ντελεγᾶτον Ἁγίας Μαύρας, 14 Φεβρουαρίου 1803, ἐξ Ἄρτης.
13. Ἰγνάτιος πρὸς τοὺς ρεγγέντους τῆς Ἁγίας Μαύρας, 2 Σεπτεμβρίου 1803, ἐκ Πρεβέζης.
14. Πάρεδρος καὶ συνάρχοντες Ἁγίας Μαύρας πρὸς Ἰγνάτιον εἰς Πρέβεζαν, 2 Σεπτεμβρίου 1803.
15. Γεώργιος Μοτσενῖγος πρὸς τὸν ἐν Κων/λει πρέσβυν τῆς Ρωσίας Italinsky, 22 Σεπτεμβρίου (4 Ὀκτωβρίου) 1803, ἐκ Κερκύρας (περίληψις).
16. Γεώργιος Μοτσενῖγος πρὸς τὸν ἐν Κων/λει πρέσβυν τῆς Ρωσίας Italinsky, 11/23 Νοεμβρίου 1803, ἐκ Κερκύρας (περίληψις).
17. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 8 Φεβρουαρίου 1804, ἐξ Ἰωαννίνων.
18. Ἰουσοὺφ μπέης μουσελίμης τοῦ Κάρλελι πρὸς Ἰγνάτιον, 25 Φεβρουαρίου 1804, ἐκ Βραχωρίου (περίληψις).
19. Ἰγνάτιος πρὸς Ἀλῆ πασᾶν Ἰωαννίνων, 25 Αὐγούστου 1804, ἐκ Κερκύρας.
20. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 17 Νοεμβρίου 1804, ἐκ Πρεβέζης.
21. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 17 Νοεμβρίου 1804, ἐκ Πρεβέζης.
22. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 24 Νοεμβρίου 1804, ἐξ Ἄρτης.
23. Ὁ πρόξενος τῆς Ρωσίας ἐν Πρεβέζῃ Ἰωάννης Βλασόπουλος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 24 Ἰανουαρίου 1805.
24. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 6 Ἀπριλίου 1805, ἐξ Ἄρτης.
25. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 25 Ἀπριλίου 1805, ἐκ Πρεβέζης.
26. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 8 Μαΐου 1805, ἐκ Πρεβέζης.
27. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας, 3 Ἰουνίου 1805, ἐξ Ἄρτης.
28. Ὁ πρόξενος τῆς Ρωσίας ἐν Ἄρτῃ G. Flory πρὸς τὸν ἐν Κων/λει πρεσβευτὴν Italinsky, 28 Δεκεμβρίου 1805 (ἀπόσπασμα).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

29. Ὁ πρόξενος G. Flory πρὸς τὸν πρεσβευτὴν Italinsky, 29 Δεκεμβρίου 1805, ἐκ Κερκύρας (ἀπόσπασμα).
30. Ἐμμ. Παπαδόπουλος πρὸς τοὺς καπιταναίους Ἑλλάδος καὶ Ἠπείρου, 15 Μαρτίου 1807, ἐκ Κερκύρας.
31. Γεώργιος Μοτσενῖγος πρὸς Ἰγνάτιον εἰς Κέρκυραν, 19 Μαρτίου 1807.
32. Κλεφταρματολοὶ-φυγάδες εἰς Λευκάδα πρὸς Ἰγνάτιον εἰς Κέρκυραν, 3 Ἀπριλίου 1807, ἐξ Ἁγ. Μαύρας.
33. Ἰγάτιος πρὸς πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας Στυλιανὸν Βλασόπουλον, 6 Ἰουνίου 1807, ἐξ Ἁγ. Μαύρας.
34. Ἰγνάτιος πρὸς πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας Στυλιανὸν Βλασόπουλον, 13 Ἰουλίου 1807, ἐξ Ἁγ. Μαύρας.
35. Ἰγνάτιος πρὸς πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας Στυλιανὸν Βλασόπουλον, 16 Ἰουλίου 1807, ἐξ Ἁγ. Μαύρας.
36. Ἰγνάτιος πρὸς πρύτανιν Ἁγίας Μαύρας Στυλιανὸν Βλασόπουλον, 5 Αὐγούστου 1807, ἐξ Ἁγ. Μαύρας.
37. Ἔκθεσις τοῦ Γ. Μοτσενίγου πρὸς τὸν βαρῶνον Budberg περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ἰγνατίου, 9/21 Νοεμβρίου 1807.
38. Ἀναφορὰ Ἰγνατίου πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσίας κόμιτα Romanzoff («Precis Historique de ma vie»), 1808.
39. Ὁ κόμις Μονσενῖγος πρὸς τὸν ὑπουργὸν Ρομαντζώφ, 6/18 Ἀπριλίου 1808, ἐκ Νεαπόλεως.
40. Ὁ ὑπουργὸς Ρομαντζὼφ πρὸς τὸν κόμιτα Μοτσενῖγον, 27 Ἰουνίου 1808, ἐκ Πετρουπόλεως.
41. Ὁ κόμις Ἀλέξανδρος Sallypin πρὸς τὸν κόμιτα Μοτσενῖγον εἰς Νεάπολιν, 9 Νοεμβρίου 1808, ἐκ Πετρουπόλεως (περίληψις).
42. Ὁ κόμις Μοτσενῖγος πρὸς τὸν ὑπουργὸν Ρομαντζώφ, 12/24 Μαρτίου 1809, ἐκ Βενετίας.
43. Ὁ ὑπουργὸς Ρομαντζὼφ πρὸς Ἰγνάτιον εἰς Πετρούπολιν, 23 Αὐγούστου 1809.
44. Ὁ ὑπουργὸς Ρομαντζὼφ πρὸς Ἰγνάτιον εἰς Πετρούπολιν, 5 Φεβρουαρίου 1810.
45. Ἰγνάτιος πρὸς Ἀλῆ πασᾶν τῶν Ἰωαννίνων, 7 Ἀπριλίου 1810, ἐξ Ἰασίου.
46. Ἰγνάτιος πρὸς Μουχτὰρ πασᾶν υἱὸν τοῦ Ἀλῆ Βεζύρη, 7 Ἀπριλίου 1810, ἐξ Ἰασίου.
47. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν Ρομαντζώφ, 27 Μαΐου 1810, ἐκ Βουκουρεστίου.
48. Ὁ Ρομανζὼφ πρὸς Ἰγνάτιον εἰς Βουκουρέστιον, ἄ. ἡμ. 1810.
49. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν στρατηγὸν Νικόλαον Καμένσκη, 27 Μαΐου 1810, ἐκ Βουκουρεστίου.
50. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν στρατηγὸν Νικόλαον Καμένσκη, 3 Ἰουνίου 1810, ἐκ Βουκουρεστίου (περίληψις).
51. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν στρατηγὸν Νικόλαον Καμένσκη, 9 Ἰουλίου 1810, ἐκ Βουκουρεστίου (περίληψις).
52. Ὁ κόμις Ν. Ρομαντζὼφ πρὸς Ἰγνάτιον, εἰς Βουκουρέστιον, 22 Σεπτεμβρίου 1810 (περίληψις).
53. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν στρατηγὸν Καμένσκη, 30 Ὀκτωβρίου 1810 (περίληψις).
54. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν κόμιτα Ρομαντζώφ, 30 Ὀκτωβρίου 1810.
55. Ὁ κόμις Ρομαντζὼφ πρὸς Ἰγνάτιον, 31 Δεκεμβρίου 1810.
56. Ἰγνάτιος πρὸς Ρομαντζώφ, 1 Μαρτίου 1811.
57. Ρομαντζὼφ πρὸς Ἰγνάτιον, 22 Ἀπριλίου 1811.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

58. Ἔκθεσις τοῦ στρατηγοῦ Stether περὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ἰγνατίου ἐν Βλαχίᾳ, 20 Δεκεμβρίου 1811 (περίληψις).
59. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν ναύαρχον Tchitchagoff εἰς Βουκουρέστιον, 30 Ἰουλίου 1812.
60. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν ναύαρχον Tchitchagoff εἰς Βουκουρέστιον, 8 Αὐγούστου 1812.
61. Διαταγὴ πρὸς τὴν ἀστυνομίαν τῆς Βιέννης περὶ παρακολουθήσεως τοῦ Ἰγνατίου καὶ περὶ λογοκρισίας τῆς ἀλληλογραφίας αὐτοῦ, 3 Ὀκτωβρίου 1812.
62. Ὁ ναύαρχος Τσιτσαγκώφ πρὸς τὸν κόμιτα Ρομαντζώφ, 9 Ὀκτωβρίου 1812, ἐκ Brest Litowsky (περίληψις).
63. Ἀναφορὰ πρακτόρων τῆς ἀστυνομίας Βιέννης περὶ τοῦ Ἰγνατίου, 12 Ὀκτωβρίου 1812.
64. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν ναύαρχον Τσιτσαγκώφ, 22 Δεκεμβρίου 1812, ἐκ Βιέννης.
65. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν Ρομαντζώφ, 8 Ἀπριλίου 1813, ἐκ Βιέννης.
66. Ἀναφορὰ τοῦ πράκτορος τῆς ἀστυνομίας Schmidt περὶ Ἰγνατίου, 23 Μαΐου 1813 ἐκ Baden.
67. Ἰγνάτιος πρὸς Ρομαντζώφ, ἄ. χ. [1813], ἐκ Βιέννης.
68. Διάταγμα τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου Α' πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, 7 Ἰανουαρίου 1814.
69. Γεώργιος Πάππας πρὸς Ἰγνάτιον, 23 Φεβρουαρίου 1815, ἐκ Βουκουρεστίου.
70. «Ἐπίμετρον». Συμπλήρωμα τοῦ κανονισμοῦ (Διαταγῆς) τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλομούσων, ἄ. ἡμ. 1815, Βιέννη.
71. Ἕτερον συμπλήρωμα τοῦ κανονισμοῦ τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλομούσων, 23 Ἀπριλίου (5 Μαΐου) 1815, Βιέννη.
72. Ἄνθιμος Γαζῆς πρὸς Ἰγνάτιον εἰς Πίζαν, 24 Ἀπριλίου 1815, ἐκ Βιέννης.
73. Ρωξάνδρα Στούρδζα πρὸς Ἰγνάτιον εἰς Πίζαν, 28 Ἀπριλίου 1815, ἐκ Μονάχου.
74. Οἱ ἔφοροι τῆς Φιλομούσου Ἑταιρείας Ἀθηνῶν πρὸς Ἰγνάτιον, 1 Σεπτεμβρίου 1815, ἐξ Ἀθηνῶν.
75. Ζηνόβιος Πὼπ πρὸς Ἰγνάτιον, 22 Νοεμβρίου 1815, ἐκ Βιέννης.
76. Γεώργιος Πάππας πρὸς Ἰγνάτιον, 30 Νοεμβρίου 1815, ἐκ Βουκουρεστίου.
77. Κ. Νέγρης πρὸς Ἰγνάτιον, 11 Δεκεμβρίου 1815, ἄ. τ. [Ἰάσιον].
78. Ἰω. Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον, 14/26 Δεκεμβρίου 1815, ἐκ Βιέννης.
79. D. Gourieff πρὸς Ἰγνάτιον, 31 Δεκεμβρίου 1815, ἐκ Πετρουπόλεως.
80. Ἰω. Καποδίστριας πρὸς Ἰωάννην Καρατζᾶν, ἄ. ἡμ. 1815 ἢ 1816.
81. Ἰωάννης Καρατζᾶς πρὸς Ἰωάννην Καποδίστριαν, 5/17 Ἰανουαρίου 1816, ἐκ Βουκουρεστίου.
82. Ἰγνάτιος πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῆς ἐν Λιβόρνῳ ἐκκλησίας, 5/17 Ἰανουαρίου 1816.
83. Ὁ Μολδαβίας Βενιαμὶν πρὸς τὸν Ἰγνάτιον, 12 Ἰανουαρίου 1816, ἄ. τ. [Ἰάσιον].
84. Λιμπεράκης Μπενάκης πρὸς Ἰγνάτιον, 24 Ἰανουαρίου (5 Φεβρουαρίου) 1816, ἐκ Νεαπόλεως.
85. Ἰω. Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον, 8/20 Μαρτίου 1816, ἐκ Πετρουπόλεως.
86. Ἰω. Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον, 1/13 Ἀπριλίου 1816, ἐκ Πετρουπόλεως.
87. Γεώργιος Μοτσενῖγος πρὸς Ἰγνάτιον, 25 Ἀπριλίου (7 Μαΐου) 1816, ἐκ Νεαπόλεως.
88. Ὁ Σμύρνης Ἄνθιμος πρὸς Ἰγνάτιον, 9 Ὀκτωβρίου 1816.
89. Ὁ Κρήτης Γεράσιμος πρὸς Ἰγνάτιον, 16 Νοεμβρίου 1816.
90. Ρωξάνδρα Edling - Στούρδζα πρὸς Ἰγνάτιον, 1/13 Μαρτίου 1817, ἐκ Βαϋμάρης.
91. Θ. Νέγρης πρὸς Ἰγνάτιον, 15 Ἀπριλίσυ 1817, ἐξ Ἰασίου.
92. Θ. Νέγρης πρὸς Ἰγνάτιον, 11 Ὀκτωβρίου 1817, ἐξ Ἰασίου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

93. Ἀστυνομικὴ ἔκθεσις περὶ τοῦ ἑλληνιστοῦ ἀββᾶ Ciampi, διορισθέντος τῇ προτάσει τοῦ Ἰγνατίου καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βαρσοβίας, 20 Ὀκτωβρίου 1817.
94. Ὁ κόμις Guilford πρὸς Ἰγνάτιον, 15 Ἰανουαρίου 1818, ἐκ Ρώμης.
95. Ὁ πρόξενος Ναράντζης πρὸς Ἰγνάτιον, 1/13 Φεβρουαρίου 1818 ἐκ Βενετίας.
96. Ὁ Μπουζαίου Κωνστάντιος πρὸς Ἰγνάτιον, 22 Ἀπριλίου 1818.
97. Ρωξάνδρα Edling-Στούρδζα πρὸς Ἰγνάτιον, 6 Μαΐου 1818, ἐκ Βαϋμάρης.
98. Μουσταφᾶ Τζέτζας πρὸς Ἰγνάτιον, 9 Ἰουνίου 1818.
99. Ἰω. Καρατζᾶς πρὸς Ἰγνάτιον, 10/22 Ἀπριλίου ἀ. ἔ. καὶ τ.
100. Γ. Μοτσενῖγος πρὸς Ἰγνάτιον, 10/22 Δεκεμβρίου 1818, ἐκ Νεαπόλεως.
101. Γ. Μοτσενῖγος πρὸς Ἰγνάτιον, 13/25 Δεκεμβρίου 1818, ἐκ Νεαπόλεως.
102. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος ἡγεμὼν Βλαχίας πρὸς Ἰγνάτιον, 1 Φεβρουαρίου 1819.
103. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος ἡγεμὼν Βλαχίας πρὸς Ἰγνάτιον, Φεβρουάριος 1819, ἐκ Βουκουρεστίου.
104. Ἐδουάρδος Everett πρὸς Ἰγνάτιον, 14 Φεβρουαρίου 1819 (ν. ἡ). ἐκ Ρώμης.
105. Ταχὴρ Ἀμπάζης πρὸς Ἰγνάτιον, 13 Φεβρουαρίου 1819, ἐκ Πρεβέζης.
106. Μιχαὴλ Μᾶνος πρὸς Ἰγνάτιον, 17 Φεβρουαρίου 1819, ἐκ Βουκουρεστίου.
107. Μιχαὴλ Μᾶνος πρὸς Ἰγνάτιον, 5/17 Μαΐου 1819, ἐκ Βουκουρεστίου.
108. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος πρὸς Ἰγνάτιον, ἄ. ἡμ. [1819].
109. Baron de Stroganoff πρὸς Ἰγνάτιον, 28 Ἀπριλίου 1819, ἐκ Μπουγιούκ Ντερέ.
110. Ἰω. Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον, 22 Μαΐου (3 Ἰουνίου) 1819, ἐκ Valdagno.
111. Ὁ Ρεθύμνης Γεράσιμος πρὸς Ἰγνάτιον, 13 Αὐγούστου 1819.
112. Νικόλαος Λεβίδης πρὸς Ἰγνάτιον, 28 Αὐγούστου 1819, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.
113. Ἰακωβάκης Ῥῖζος-Νερουλὸς πρὸς Ἰγνάτιον, 20 Δεκεμβρίου 1819, ἐξ Ἰασίου.
114. Ρωξάνδρα Edling-Στούρδζα πρὸς Ἰγνάτιον, 1/13 Ἰανουαρίου 1820, ἐκ Gorice.
115. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος πρὸς Ἰγνάτιον, 18 Φεβρουαρίου 1820, [ἐκ Βουκουρεστίου].
116. Ὁ Ἱεραπόλεως Νεόφυτος πρὸς Ἰγνάτιον, 1 Μαρτίου 1820, ἐκ Βουκουρεστίου.
117. Βασίλειος Ἐλέχερος πρὸς Ἰγνάτιον, 1 Μαρτίου 1820, ἐκ Βουκουρεστίου.
118. Ἀλέξανδρος Σοῦτσος πρὸς Ἰγνάτιον, 16 Μαρτίου 1820, ἐκ Βουκουρεστίου.
119. Κ. Πεντεδέκας πρὸς Ἰγνάνιον, 8 Μαΐου 1820, ἐκ Βουκουρεστίου.
120. Νικόλαος Ζερβὸς πρὸς Ἰγνάτιον, 10 Μαΐου 1820. ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.
121. Γεώργιος Ψύλλας πρὸς Ἰγνάτιον, 14 Μαΐου 1820, ἐκ Γοτίγγης.
122. Νικόλαος Ζερβὸς πρὸς Ἰγνάτιον, 14/26 Μαΐου 1820, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.
123. Νεόφυτος Δούκας πρὸς Ἰγνάτιον, 25 Ἰουνίου 1820, ἐκ Βουκουρεστίου.
124. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον εἰς Μεσολόγιον, 29 Αὐγούστου 1821.
125. Κωνστ. Τζιγαρᾶς Ἅγας πρὸς Ἰγνάτιον, 16 Σεπτεμβρίου 1821, ἐξ Ὀδησσοῦ.
126. Ἀλέξ. Μαυροκορδᾶτος πρὸς Ἰγνάτιον, 24 Σεπτεμβρίου 1821, ἐκ Μεσολογγίου.
127. Ἰγνάτιος πρὸς Μιχ. Βασιλείου εἰς Τεργέστην, 20 Ὀκτωβρίου 1821.
128. Ἀλέξ. Μαυροκορδᾶτος πρὸς Ἰγνάτιον, 18 Ἀπριλίου 1822, ἐκ Κορίνθου.
129. Ἰγνάτιος πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, 28 Ἰουνίου 1822.
130. Ἰγνάτιος πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, 28 Ἰουνίου 1822.
131. Ἰγνάτιος πρὸς Ἀλεξ. Μαυροκορδᾶτον, 28 Ἰουνίου 1822.
132. Ἰγνάτιος πρὸς Ἀλεξ. Μαυροκορδᾶτον, 3/15 Ἰλουλίου 1822
133. Ἰγνάτιος πρὸς Ἀλεξ. Μαυροκορδᾶτον, [Ἰούλιος 1822].

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

134. Ἰγνάτιος πρὸς John Bowring εἰς Μαδρίτην, 6/18 Αὐγούστου 1822.
135. Ἰγνάτιος πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, 14/26 Σεπτεμβρίου 1822.
136. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας Ἀλέξανδρον Α΄, 1/13 Ὀκτωβρίου 1822.
137. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας Ἀλέξανδρον Α΄, 1/13 Ὀκτωβρίου 1822.
138. Ἰγνάτιος πρὸς τοὺς στρατηγοὺς καὶ ἀρχηγοὺς τοῦ στρατοῦ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, 30 Ὀκτωβρίου 1822.
139. Ἰγνάτιος πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατοῦ τῆς Ἀκαρνανίας Γεωργάκην Νικολοῦ Βαρνακιώτην καὶ Ἀνδρέαν Καραΐσκου, 30 Ὀκτωβρίου 1822.
140. Ἰγνάτιος πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων, 14/26 Δεκεμβρίου 1822.
141. Θεόδωρος Κολοκοτρώνης πρὸς Ἰγνάτιον, 25 Ἰανουαρίου 1823, ἐκ Ναυπλίου.
142. Τὸ Μινιστέριον τῆς Θρησκείας (ὁ Ἀνδρούσης Ἰωσὴφ) πρὸς Ἰγνάτιον, 10 Φεβρουαρίου 1823, ἐκ Ναυπλίου.
143. Ἰγνάτιος πρὸς Θεόδωρον Νέγρην, 4/16 Μαρτίου 1823.
144. Νικόλαος Οἰκονόμου, Γεν. Γραμματεὺς τῆς Διοικήσεως Κρήτης, πρὸς Ἰγνάτιον, 3 Μαΐου 1823, ἐκ Κισσάμου.
145. Οἱ πρόκριτοι τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος πρὸς Ἰγνάτιον, 14 Ἰουνίου 1823, ἐκ Τριπόλεως.
146. Ὁ Ἰγνάτιος πρὸς τὸν Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸν εἰς Ἀγκῶνα, 28 Ἰουνίου 1823.
147. Οἱ πρόκριτοι τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος πρὸς Ἰγνάτιον, 8 Ἰουλίου 1823, ἐξ Ἀνατολικοῦ.
148. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 29 Ἰουλίου 1823.
149. Χρυσοῦλα σύζυγος Μάρκου Μπότσαρη πρὸς Ἰγνάτιον, 22 Σεπτεμβρίου 1823, ἐξ Ἀγκῶνος.
150. Γεώργιος Πραΐδης πρὸς Ἰγνάτιον, 26 Σεπτεμβρίου 1823, ἐξ Ἀργοστολίου.
151. Γεώργιος Πραΐδης πρὸς Κ. Γεροστάθην, 4 Ὀκτωβρίου 1823, ἐκ Κεφαλληνίας.
152. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 1/13 Δεκεμβρίου 1823.
153. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 5/17 Δεκεμβρίου 1823.
154. Ἀναστάσιος Ποππουτζάλοβ πρὸς Μαυροκορδᾶτον εἰς Τρίπολιν, 12/24 Δεκεμβρίου 1823, ἐκ Λιβόρνου.
155. Ἀναστάσιος Ποππουτζάλοβ πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 12/24 Δεκεμβρίου 1823, ἐκ Λιβόρνου.
156. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 14/26 Δεκεμβρίου 1823.
157. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 17/29 Δεκεμβρίου 1823.
158. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 18/30 Δεκεμβρίου 1823.
159. Οἱ πρόκριτοι τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος πρὸς Ἰγνάτιον, 22 Δεκεμβρίου 1823, ἐκ Μεσολογγίου.
160. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 15/27 Ἰανουαρίου 1824.
161. Παναγιώτης Ρόδιος, προσωρ. Γεν. Γραμματεὺς τῆς Διοικήσεως, πρὸς Ἰγνάτιον, 30 Ἰανουαρίου 1824, ἐκ Κρανιδίου.
162. Ἰωάννης Ὀρλάνδος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 5/17 Φεβρουαρίου 1824, ἐκ Λονδίνου.
163. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 9/21 Φεβρουαρίου 1824.
164. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 16/28 Φεβρουαρίου 1824.
165. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 1/13 Μαρτίου 1824.
166. Ἰγνάτιος πρὸς λόρδον Βύρωνα, 1/13 Μαρτίου 1824.
167. Ἀλέξανδρος Στούρδζας πρὸς Ἰγνάτιον, 2/14 Μαρτίου 1824.
168. Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς Ε.Μ. πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 12 Μαρτίου 1824, ἐκ Πίζης.
169. Ἰγνάτιος πρὸς Nesselrode, 18/30 Ἀπριλίου 1824.
170. Ἰγνάτιος πρὸς Νέσσελροδ, 18/30 Ἀπριλίου 1824.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

171. Ἰγνάτιος πρὸς Νέσσελροδ, 18/30 Ἀπριλίου 1824.
172. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 30 Ἀπριλίου 1824.
173. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 1/13 Ἰουλίου 1824.
174. Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς Ἰγνάτιον, 9 Ἰουλίου 1824.
175. Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς Ἰγνάτιον, 27 Ἰουλίου 1824.
176. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 6/18 Αὐγούστου 1824.
177. Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς Μαυροκερδάτου πρὲς Γ. Κουντουριώτην, 22 Αὐγούστου 1824.
178. Μαυροκορδᾶτος πρὸς Ἰγνάτιον, 3 Σεπτεμβρίου 1824, ἐκ Λιγοβιτζίου.
179. Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς Μαυροκορδάτου πρὸς Σπυρίδωνα Τρικούπην, 23 Σεπτεμβρίου 1824, ἐκ Λιγοβιτζίου.
180. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον εἰς Λιγοβίτζι, ἄ.ἔ. [Νοέμβριος 1824].
181. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 7/19 Ἰανουαρίου 1825.
182. Γεώργιος Κουντουριώτης πρὸς Ἰγνάτιον, 23 Φεβρουαρίου 1825, ἐκ Ναυπλίου.
183. Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς Ἰγνάτιον, 25 Μαρτίου 1825.
184. Ἰωάννης Καρατζᾶς πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 7 Ἀπριλίου 1825, ἐκ Πίζης.
185. Ἰωάννης Καρατζᾶς πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 7 Ἀπριλίου 1825.
186. Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς Ἰγνάτιον, 12 Ἀπριλίου 1825.
187. Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς Ἰγνάτιον, 3 Μαΐου 1825.
188. Γεώργιος Κουντουριώτης πρὸς Ἰγνάτιον, 11 Μαΐου 1825, ἐκ Ναυπλίου.
189. Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς Ἰγνάτιον, 16 Ἰουνίου 1825.
190. Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς Ἰγνάτιον, 24 Ἰουνίου 1825.
191. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 14/26 Αὐγούστου 1825.
192. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 17/29 Αὐγούστου 1825.
193. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 25 Νοεμβρίου 1825.
194. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 17 Δεκεμβρίου 1825.
195. Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως πρὸς Ἰγνάτιον, ἄ. ἡμ. 1826.
196. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 17/29 Ἰανουαρίου 1826.
197. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 24 Φεβρουαρίου 1826.
198. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 4/16 Μαρτίου 1826.
199. Ἰωάννης Ἐϋνάρδος πρὸς Ἰγνάτιον, 4 Μαρτίου 1826, ἐκ Φλωρεντίας.
200. Ἰγνάτιος πρὸς Ἐϋνάρδον, 6 Μαρτίου 1826.
201. Ἐϋνάρδος πρὸς Ἰγνάτιον, 7 Μαρτίου 1826, ἐκ Φλωρεντίας.
202. Ἀνδρέας Ζαΐμης πρὸς Ἰγνάτιον, 21 Ἰουνίου 1826, ἐκ Ναυπλίου.
203. Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑλλάδος πρὸς Ἰγνάτιον, 10 Ἰουλίου 1826, ἐκ Ναυπλίου.
204. Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς Παύλου Παρασκευᾶ πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ἐθν. Συνελεύσεως, 1 Αὐγούστου 1826, ἐκ Λιβόρνου.
205. Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑλλάδος πρὸς Ἰγνάτιον, 12 Αὐγούστου 1826.
206. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 20 Σεπτεμβρίου (2 Ὀκτωβρίου) 1826.
207. Ἰγνάτιος πρὸς Σπ. Τρικούπην, 24 Σεπτεμβρίου 1826.
208. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 1/13 Ὀκτωβρίου 1826.
209. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 25 Ὀκτωβρίου 1826.
210. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 5/17 Νοεμβρίου 1826.
211. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν Γεν. Γραμματέα Γεώργιον Γλαράκην, 5/17 Νοεμβρίου 1826.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

212. Ἰωάννης Καρατζᾶς πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 13 Δεκεμβρίου 1826, ἐκ Πίζης.
213. Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἑλλάδος πρὸς Ἰγνάτιον, 16 Δεκεμβρίου 1826.
214. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 20 Δεκεμβρίου 1826 (1 Ἰανουαρίου 1827).
215. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 3/15 Ἰανουαρίου 1827.
216. Στέφανος Παλαιολόγος πρὸς Ἰγνάτιον. 18/30 Ἰανουαρίου 1827, ἐξ Ἀμστελοδάμου.
217. Ἰγνάτιος πρὸς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπήν, 14/26 Φεβρουαρίου 1827.
218. Ἐϋνάρδος πρὸς Ἰγνάτιον, 2 Ἀπριλίου 1827, ἐκ Γενεύης.
219. Ὁ πρόεδρος τῆς Γ΄ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως Γεώργιος Σισίνης πρὸς Ἰγνάτιον, 5 Μαΐου 1827, ἐκ Τροιζῆνος.
220. Βιάρος Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον, 8 Μαΐου 1827, ἐκ Κερκύρας.
221. Ἀνώνυμος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 18 Ἰουνίου 1827, ἐκ Λιβόρνου.
222. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 8/20 Ἰουλίου 1827.
223. Βιάρος Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον, 23 Αὐγούστου 1827, ἐκ Κερκύρας.
224. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν [εἰς Λονδῖνον], 29 Αὐγούστου (10 Σεπτεβρίου) 1827.
225. Ἀν. Πολυζωΐδης πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 8 Σεπτεμβρίου 1827, ἐκ Λιβόρνου.
226. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν εἰς Παρισίους, 12/24 Σεπτεμβρίου 1827.
227. Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης πρὸς Ἰγνάτιον, 20 Σεπτεμβρίου 1827, ἐξ Αἰγίνης.
228. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 21 Σεπτεμβρίου 1827.
229. Ἰγνάτιος πρὸς Γεώργιον Τουρτούρην εἰς Ζάκυνθον, 14/26 Ὀκτωβρίου 1827.
230. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰωάννην Κωλέττην, 6/18 Νοεμβρίου 1827.
231. Ἰγνάτιος πρὸς τὸν στρατηγὸν Κώσταν Μπότσαρην, 6/18 Νοεμβρίου 1827.
232. Ἰγνάτιος πρὸς Μαυροκορδᾶτον, 6/18 Νοεμβρίου 1827.
233. Βιάρος Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον, 6/18 Νοεμβρίου 1827, ἐκ Κερκύρας.
234. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 9/21 Νοεμβρίου 1827.
235. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 14/26 Νοεμβρίου 1827.
236. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 18/30 Νοεμβρίου 1827.
237. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 21 Νοεμβρίου 1827.
238. Ἰω. Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον, 23 Νοεμβρίου (5 Δεκεμβρίου) 1827, ἐξ Ἀγκῶνος.
239. Ἰω. Καποδίστριας πρὸς Ἰγνάτιον, 26 Νοεμβρίου (8 Δεκεμβρίου) 1827, ἐξ Ἀγκῶνος.
240. Πρακτικὸν καὶ κατάλογος συνδρομῶν Ἑλλήνων καὶ φιλελλήνων, 30 Νοεμβρίον 1287, ἐν Λιβόρνῳ.
241. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 30 Νοεμβρίου 1827.
242. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 9/21 Δεκεμβρίου 1827.
243. Ἰω. Καποδίστριας πρός Ἰγνάτιον, 14/26 Δεκεμβρίου 1827, ἐξ Ἀγκῶνος.
244. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 27 Δεκεμβρίου 1827.
245. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, ἄ.χ. [Ἰανουάριος ἢ Φεβρουάριος 1288].
246. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 25 Φεβρουαρίου 1828.
247. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 8/20 Μαρτίου 1828.
248. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 23 Μαρτίου (4 Ἀπριλίου) 1828.
249. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 9/21 Ἀπριλίου 1828.
250. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 13/25 Ἀπριλίου 1828.
251. Ἰγνάτιος πρὸς Κωνσταντῖνον Μαρίνογλου εἰς Ἀγκῶνα, 30 Ἀπριλίου 1828.
252. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καπορίστριαν, 30 Ἀπριλίου 1828.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

253. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 21 Μαΐου 1828.
254. Ἰγνάτιος πρὸς Μιχαὴλ Σοῦτσον εἰς Γενεύην, 21 Μαΐου 1828.
255. Ἰγνάτιος πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῆς ἐν Λιβόρνῳ ἐκκλησίας, 27 Μαΐου 1828.
256. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 28 Μαΐου 1828.
257. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 29 Μαΐου 1828.
258. Ἰγνάτιος πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῆς ἐν Λιβόρνῳ ἐκκλησίας, 31 Μαΐου 1828.
259. Ἰγνάτιος πρὸς Μιχαὴλ Σοῦτσον εἰς Γενεύην, 4/16 Ἰουνίου 1828.
260. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 25 Ἰουνίου (7 Ἰουλίου) 1828.
261. Ἰγνάτιος πρὸς Μιχ. Σοῦτσον εἰς Γενεύην, 25 Ἰουνίου 1828.
262. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 8/20 Ἰουλίου 1828.
263. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 8/20 Ἰουλίου 1828.
264. Ἰγνάτιος πρὸς Μιχ. Σοῦτσον εἰς Γενεύην, 11/23 Ἰουλίου 1828.
265. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 13/25 Ἰουλίου 1828.
266. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 18/30 Ἰουλίου 1828.
267. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 23 Ἰουλίου 1828.
268. Ἰγνάτιος πρὸς Ἰω. Καποδίστριαν, 8/20 Αὐγούστου 1828.
269. Ὁ ἐν Φλωρεντίᾳ Ρῶσος πρόξενος Borsh πρὸς τὸν Νέσσελροδ, 4/16 Σεπτεμβρίου 1828.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

270. Ἰγνατίου, Παρατηρήσεις εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου, 20 Μαΐου 1821.
271. Ὑπόμνημα 1ον Ἰγνατίου πρὸς τὸν Νέσσελροδ, 1/13 Ὀκτωβρίου 1822.
272. Ὑπόμνημα 2ον Ἰγνατίου πρὸς τὸν Νέσσελροδ, 18/30 Ἀπριλίου 1824.
273. Ὑπόμνημα 3ον Ἰγνατίου πρὸς τὸν Νέσσελροδ, 18/30 Ἀπριλίου 1824.

II. ΛΟΓΟΙ ΙΓΝΑΤΙΟΥ

274. Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Μητροπόλει τοῦ Βουκουρεστίου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς του, 5 Μαΐου 1810.
275. Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Μητροπόλει Βουκουρεστίου πρὸς τιμὴν τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ Νικολάου Καμένσκη, 11 Νοεμβρίου 1810.
276. Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Μητροπόλει Βουκουρεστίου παρόντος τοῦ ἀρχιστρατήγου Κουτούζωφ, 30 Ἀπριλίου 1811.
277. Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Λυκείῳ κατὰ τὰς τελευταίας ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν, 15 Ἰουλίου 1811.
278. Λόγος εἰς τὴν ἀπὸ τῆς δουναβικῆς ἐκστρατείας ἐπιστροφὴν τοῦ ἀρχιστρατήγου Κουτούζωφ, 3 Δεκεμβρίου 1811.

III ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΙΓΝΑΤΙΟΥ

279. Σοφοκλέους Οἰκονόμου, Βιογραφικὸν σημείωμα περὶ Ἰγνατίου.
280. Ρήγα Παλαμήδη, Σημείωμα περὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἰγνατίου.
281. Ἱστορικὸν ἡμερολόγιον Στεφάνου Καραθεοδωρῆ, ἰατροῦ, 1816 - 1817.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ[1]

Ἄαχεν I 159
Ἀβδουλάχμπεης II 15, 74
Ἀβραὰμ II 362, 363
Ἀγγλία I 36, 65, 120, 127, 129, 153, 189, 202, 213, 215, 220, 221, 227, 241, 242, 249, 263, 280 II 140, 141, 154, 155, 167, 169, 175, 177, 178, 181, 185-188, 202, 208, 210, 223, 230, 241, 248, 253, 254, 261, 264, 275, 283, 301, 306, 312-314, 316
Ἁγία Μαύρα I 25-28, 53, 62, 165, 256 II 4-16, 18-22, 289
Ἅγιοι Ταξιάρχαι Σφακιῶται I 56
Ἅγιοι Τεσσαράκοντα II 302
Ἅγιος Δομίνικος I 201 II 324-326
Ἅγιος Λουκᾶς II 160
Ἅγιος Σπυρίδων I 31
Ἀγκὼν I 165, 175, 224, 248, 249, 275, 276 II 141, 146, 162, 163, 170, 171, 198, 231, 268, 291, 292, 300, 309, 311, 373
Ἄγραφα II 131, 198
Ἀδριανούπολις II 123
Ἀθανάσιος μητροπολ. Νικομηδείας II 3
Ἀθανάσιος ὁ Πάριος II 382
«Ἀθηνᾶ» (περιοδικὸν) I 290
Ἀθῆναι I 83, 90, 129-131, 133-135, 137-140, 143, 148 II 55, 56, 73, 89, 131, 234, 257, 264, 274, 304, 310, 322, 364
Ἄθως I 292
Αἰγαῖον I 215, 217, 218, 220, 229
Αἴγινα II 256, 273, 280, 292, 295, 300
Αἴγιον I 168
Αἴγυπτος I 223, 237, 278 II 191, 210, 227, 230, 235, 236, 274, 296, 301
Αἰκατερίνη Β΄ I 65 II 297
Αἷμος II 316, 318
Αἰνιὰν Γεώργιος II 158
Αἰσχίνης I 291
Αἰτωλία I 7, 251 II 160
Αἰτωλικὸν I 6, 252 II 310
Αἰτωλοακαρνανία I 15, 35, 216, 258 II 198, 206
Ἀκαδημία Ἀθηνῶν I 1, 36 II 372
Ἀκαδημία Βουκουρεστίου I 85, 100, 117
Ἀκαρνανία I 7, 23, 24, 39, 51, 234 II 160, 161, 206, 377
Ἀκκερμάνι II 250, 281
Ἀκροκεραύνια I 8
Ἄκτιον (Πούντα) I 11, 40
Ἀλβανία I 5, 19, 38, 78 II 130, 210, 280

[1] Οἱ λατινικοὶ ἀριθμοὶ παραπέμπουν εἰς τοὺς τόμους καὶ οἱ ἀραβικοὶ εἰς τὰς σελίδας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἀλβανιτία II 321
Ἀλεξάκης Δ. II 171
Ἀλεξάνδρεια I 237 II 235, 268
Ἀλεξανδρίδης Δημ. I 131
Ἀλέξανδρος (Α΄ Ρωσίας) I 69-71, 74-76, 77, 83, 100, 121, 124, 126, 127, 191, 192, 198, 222, II 53, 99, 109, 146, 238, 249-251, 276, 368, 373
Ἀλέξανδρος Μακεδὼν I 83, 84 II 368
Ἀλεξάνδρου Χατζῆ Ρήγας II 378
Ἀλέξιος Μιχαήλοβιτς I 194
Ἀλῆ πασᾶς Τεπελενλῆς I 3-12, 15-30, 32, 34, 36-40, 42-49, 53-56, 59-61, 63-67, 72, 76-78, 146, 160, 162-166, 197, 198, 216, 286 II 1, 3-6, 8, 10-12, 14, 17, 19, 20, 130, 131, 148, 321, 324, 372, 374, 376, 381, 382
Ἀληπασιάς I 72
Ἀμβρακία I 15, 16
Ἀμβρακικὸς I 1
Ἀμερικὴ II 176, 246, 249, 254, 256, 260, 261, 322, 324
Ἀμερικὴ Νότιος I 192
Ἀμπάζης Ταχὴρ I 163 II 102
Ἀμπλιανη II 209
Ἀμστελόδαμον-Ἀμστερδάμ I 236 II 259, 260, 303
Ἀμφιλοχία I 15
Ἀμυκλῶν μητροπολίτης I 12
Ἀναγνωστόπουλος Παναγ. I 165, 166, 172
Ἀναγυράσιος Στέφανος I 40
Ἀνάππα II 311
Ἀνατολικὸν I 252, 281 II 1, 2, 149, 161, 179, 218
Ἀνατολικὸν Ζήτημα I 193, 203
Ἀνδέρσα II 258
Ἀνδρέου Χριστόφορος I 135 II 288
Ἄνδρος II 81
Ἀνδρούτσος Ὀδυσσεὺς I 251
Ἄνθιμος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων I 12
Ἄνθιμος Προύσης II 4
Ἄνθιμος Σμύρνης II 81
Ἀνρέπ (στρατηγὸς) I 42, 43 II 5
Ἄνταμς II 252
Ἀπόκορον II 321
Ἀπόλλων II 368
Ἀράχοβα-Ράχοβα II 256
Ἀργολὶς II 234
Ἀργοστόλιον I 268 II 164
Ἀργυρόκαστρον I 114
Ἀργυρόπουλος II 189
Ἀργυρόπουλος Γεώργιος II 286
Ἀργυρόπουλος Κωνστ. II 287
Ἀργυροπούλου Ἑλένη II 286
Ἀργυροπούλου Ραλλοῦ II 286
Ἄρειος Πάγος I 200
Ἄρης I 88 II 368
Ἀριστοτέλης I 83 II 368
Ἁρμόδιος (=Παπαφλέσσας) I 167
Ἀρραγουΐζοι I 14
Ἄρτα I 1-6, 12, 16, 18, 37, 38, 46, 47, 66 II 12-14, 131, 178, 206, 207, 372
Ἀρτζεσίου μητροπολίτης II 103
Ἀρχεῖον Ἰονίου Γερουσίας I 23, 42, 43
Ἀρχειοφυλακεῖον Λευκάδος I 56
Ἀσπροπόταμος II 198
Ἄστιγξ II 377
Ἀστυπάλαια I 226
Ἀττικὴ II 236, 256
Αὐστρία I 36, 127, 135, 196, 208, 212,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

218 219, 243, 292, II 96, 140, 141, 175, 177, 250, 264, 303, 322
«Αὐστριακὸς Παρατηρητὴς» (ἐφημερὶς) I 97, II 249, 290
Ἀφρικὴ II 324
Ἀχελῷος II 159
Ἀχιλλεὺς II 366
Ἀχρὶς II 123

Βαζεγκτὼν II 254
Βαϊμάρη I 145, 146 II 88
Βακῆ (χειροῦργος) II 305
Βαλαμόντε Ἰωακεὶμ I 283 II 287
Βαλαωρίτης Ἀριστ. I 286
Βάλβης Σπυρ. II 293
Βαλιντὲ σουλτάνα I 3
Βαλσαμάκης Δημ. I 133
Βάλσερ Ἀλδ. II 288
Βαλτικὴ II 318
Βάλτος I 57
Βάμβας Νεόφ. I 170 II 85
Βαρβάκης II 136, 156
Βαρδαλάχος Κωνστ. I 90, 92, 99, 109, 117, 120 II 85, 121
Βάρνα II 37, 316
Βαρνακιώτης - Νικολοῦ Γεωργάκης I 35, 53, 240, 251, 252 II 20, 138, 149, 150, 159, 160, 178
Βαρσοβία I 157
Βασιλάδι II 221
Βασιλάκης Εὐθύμιος II 161, 180
— Μακάριος II 288
— Παναγιώτης II 180
Βασιλείου Ἀλέξ. I 98, 110, 113, 114, 117, 118, 122, 133-136, 143, 147, 148, 170 II 56, 58, 61, 64
— Μιχαὴλ II 132
— Πασχάλης II 64
Βασιλεύουσα II 127
Βατικανὸν I 224-226
Βαυαρία-Παβαρία I 140, 237 II 86, 294, 300, 306
Βαφέας Δημήτριος I 26 II 5
Βεζύρης μέγας II 298, 363
Βελῆ πασᾶς I 10, 49 II 8, 123
Βελιανίτης Ἰωάννης I 31
Βελίτζα II 256
Βελοῦδος Ἰωάννης I 290
Βένθαμ I 249 II 208
Βενιαμὶν ὁ Λέσβιος I 136 II 61, 88
— Μολδοβλαχίας I 162, 294 II 72
Βεργώτης Νικ. II 287
Βέρνη I 162
Βερολῖνον I 145 II 251
Βερώνη I 193, 194, 199, 203, 205, 224, 226 II 156
Βεσσαραβία I 74, 77, 120 II 215
Βιέννη I 1, 86, 89, 95, 98, 106-109, 118, 120-125, 128, 131-137, 139-142, 151-153, 158, 171, 287, 291, 293, 294 II 56, 57, 62, 88, 92, 139, 196, 249, 267, 282, 294, 373
Βιόσας (Ἄθως) II 264
Βιτάλης Σπυρ. I 257, II 150, 179, 180
Βλαδίκα ἀρχιεπίσκ. Μαυροβουνίου II 170
Βλασόπουλος Ἰωάννης I 33, 36, 38, 55 II 14
— Στυλιανὸς I 55-57, 60 II 21
Βλαχία I 72-77, 80, 82, 83, 85-87, 90, 94-96, 111, 116, 119-122, 124, 171, 180, 231, 269, 272, 278, 285, 288 II 45, 99, 100, 103-107, 109, 113, 119, 126, 127, 249, 302, 303, 309, 312, 364

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Βλάχοι I 90, 91, 96, 101, 111, 366, 374, 375
Βλαχομπογδανία II 196, 198, 207, 249, 250, 281, 312, 314
Βλαχόπουλος II 179
Βλάχος Ἰωάννης II 234, 236, 256
Βλαχούτζης Κωνστ. I 96
Βλήχα II 207
Βογορίδης Ἀθαν. Ἰ. I 90-93, 100, 156, 227 II 85, 87, 88, 118
— Ἀλέξανδρος I 178 II 84, 85
Βόλος II 173
Βολωνία I 275 II 252, 277, 278
Βόνιτσα I 7, 16, 40, 66, 196, 199 II 11, 13, 15, 130, 160, 206, 207.
Βόσπορος I 67 II 127, 361
Βουθρωτὸν I 7, 8, 16, 196
Βουκουρέστιον I 50, 71, 73-76, 78, 81-85, 87-91, 93-98, 103, 109, 111, 115-117, 119-121, 123, 125, 126, 150, 154, 157-159, 161, 196, 198, 266, 287-289, 292 II 37, 38, 44, 62, 63, 88, 100-105, 107, 108, 118, 120, 124, 302, 303, 359.
Βουλγαρία I 80, 86 II 311, 363
Βούλγαρις Εὐγένιος I 105 II 123
Βούλγαροι I 94 II 368
Βοῦλτσος Διονύσιος I 139
Βραγκοβᾶνος Γρηγόρ. I 96-98
Βρασωβὸς II 62
Βραχώρι I 34 II 11, 179, 221, 321
Βρετὸς Ἀργύρης II 286
— Ἰωάννης Ἀργ. II 287
Βρετοῦ Ἰωάννα Ἀργ. II 287
Βύζας II 366
Βύρων λόρδος I 245, 279-281 II 162
Γαβαὼν II 361
Γαβριὴλ ἔξαρχος ρωσικοῦ πατριαρχείου I 74, 75
Γαβριὴλ Δρυϊνουπόλεως I 49
Γαβριὴλ Οἰκουμεν. Πατριάρχης I 2
Γαζῆς Ἄνθιμος I 98, 103, 106, 108, 117, 122, 131, 133, 135, 136, 139, 147, 148, 151, 289
— Γεώργιος I 125, 267
Γαλάνης Πᾶνος II 161, 180
Γαλαξίδιον II 321
Γαλαξιδιῶται II 321
Γαλατᾶς II 121
Γαλάτζι II 127
Γαλάτης I 164, 174
Γαλάτης Μιχ. II 286
Γαλέριος πρίγκιψ II 299
Γαλήπ πασᾶς II 196
Γαλλία I 8, 12, 14, 15, 36, 44, 62, 66, 127, 189, 197, 203, 219, 220, 225, 227 244 II 139, 154, 169, 174, 177, 183, 188, 224, 238, 252, 264, 267, 275, 297, 301, 305, 308, 313, 316, 324
Γαλλικὴ Ἐπανάστασις I 12, 13, 44, 197, 198
Γεδεὼν Μανουὴλ I 291
Γενεύη I 157, 229, 230, 250, 266, 272, 274, 277, 294 II 212, 228, 235, 237, 269, 270, 291, 296, 304, 308, 312 (βλ. καὶ Τζενέβρα)
Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους I 48
Γενοβέζος Νικόλαος I 162
Γένουα-Γένοβα I 234, 279 II 309, 376
Γεράσιμος ἱερομόναχος I 1 II 372
Γεράσιμος μητροπ. Θεσσαλονίκης II 3
— — Κρήτης II 82

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Γεράσιμος μητροπ. Ρηθύμνης II 111
Γέργεβον II 363
Γερμανία I 135, 144-147, 152, 219 II 88, 122, 141, 270
Γερμανὸς Παλ. Πατρῶν I 168, 182, 192, 224, 242, 243
Γεροστάθης Κωνστ. I 241, 268 II 136, 164, 239, 252, 274, 279, 280, 310
Γερουσία Δ. Χ. Ἑλλάδος I 200
Γερουσία Πελοποννησιακὴ I 200
Γεώργιος Δ' I 222
Γιαλιᾶς Δημ. II 122, 228, 286
Γιαλινᾶς Ἀντώνιος I 25 II 4
Γιάμαρης Ἰω. II 254, 286
Γιουσοὺφ Ἀράπης I 61
Γκάγκας Γαβριὴλ I 286
Γκάμπας Πέτρος I 279
Γκίκα Κωστάκης I 75, 122
Γκίκουρης Γκίκας II 378
Γκίλφορδ (Νὸρθ) Φρειδερῖκος I 131
Γκιόρτζα II 123
Γκιρτζαλῆδες II 324
Γκορίτζια II 244
Γκὸς δόκτωρ II 289
Γκούρας Ἰωάννης I 251
Γκρέκ II 290
Γλαράκης Ἀλέξ. I 147 II 379
— Γεώργιος II 236, 242, 256, 266, 279
Γοδδελᾶς II 88
Γοττίγγη I 147, 161 II 122
Γούδας Ἀναστ. I 164
Γούσης Πήλιος I 41
— Ἰωάννης I 42
Γούστης Βασίλ. II 305
Γραικοδᾶκες I 101
Γρασσὲτ II 308
Γρεβενὰ II 264
Γρεβενῶν μητροπολίτης I 43
Γρηγοράκης Πέτρος I 51
Γρηγοριάδης Ἰωακεὶμ II 381
Γρηγόριος Βάρνης II 4
Γρηγόριος Ε' I 12, 13, 15, 45, 119, 286 II 129
— Ἰωαννίνων II 4

Δαβαρούκας Χριστόδ. II 287
Δᾶκες I 93, 94, 101 II 368
Δακία I 90, 101, 120 II 368
Δάνδολος Ἀντών. I 285
Δάρβαρις Δημ. I 98
Δελβινάκιον I 125
Δέλβινον I 7, 49 II 206, 302
Δεληγιάννης I 231 II 164, 211
— Ἀναγν. II 234
Δέλτα Μιχ. II 286
Δερβενάκια II 153
Δεσπότης Χριστόδ. II 122, 228, 286
Δεστούνης Σ. I 142
Δεσύλλαινα I 257 II 151
Δημάδης Μαργ. II 158
— Πασχάλης II 287
Δημητρακόπουλος Παναγιώτης I 164 II 234, 236, 256
Δημητριάδης Μιχαὴλ II 285
Διαμαντόπουλος Κωνστ. II 286
Δικαῖος-Παπαφλέσσας Γρηγ. I 167, 168, 234 II 376
Διομήδης II 366
Διονύσιος Ἱεροδιάκονος II 81
— Λαρίσσης II 4
— Οὐγγροβλαχίας I 119
Δολγορούκης Βασίλειος I 80, 288 II 182
Δομπόλης Ἰωάννης I 142, 241 II 136

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Δοσίθεος μητροπολίτης I 71, 74-76, 88
Δότος Νεόφυτος II 124
Δούγκας Στέφανος I 131
Δούκας Νεόφυτος I 88, 91, 92, 96, 101, 109, 110, 112-117, 159, 291-293 II 124
Δούναβις I 53 II 281, 298, 364, 370
Δουρούτης Γεώργ. I 275
Δραγαμέστον I 218
Δράκος Κώστας II 21
Δρακούσης II 12
Δυοβουνιώτης Γιάννης I 53 II 20
Δυρράχιον II 140

Ἔγκελχαρ I 72, 99, 100
Ἑλβετία I 219, 249. II 141, 223, 251, 254, 267, 270, 309, 312, 322
Ἐλέχερος Βασίλ. II 118
«Ἑλλὰς» (φρεγάτα) II 256
Ἑλλήσποντος II 173, 175, 361
Ἔμς II 222
Ἐνετία-Βενετία I 70, 160, 161, 290, 293
Ἔξαρχος Ζαφείρης II 161, 180
Ἐπαμεινώνδας II 366
Ἐπίδαυρος I 185, 230, 238
Ἑπτάνησος I 12, 13, 22, 23, 28, 39, 40, 46, 51-53, 63, 65, 69, 71, 79, 85, 121, 158, 202, 216, 249, 272, 285 II 10, 11, 89, 374
Ἐρεσὸς Λέσβου II 379
Ἑρμανούπολις I 292
«Ἑρμῆς ὁ Λόγιος» I 88, 89, 96, 97, 103, 105-109, 114, 117, 120, 131, 155, 156, 289 II 382
Ἐρφούρτη I 74
Ἑταιρεία Φιλολογικὴ Βουκουρεστίου I 87, 89, 90, 93, 96-99, 101, 103, 104, 106, 107, 109, 110, 112, 113, 116, 117, 285, 287, 288, 290, 367, 373
Ἑταιρεία Φιλομούσων (Φιλόμουσος Ἑταιρεία) I 127, 128, 130, 131, 133-139, 141-144, 146-150, 152, 155, 161, 287 II 55-58, 60, 122
Εὔβοια I 226, 253, 280, 378
Εὐγένιος πρίγκηψ II 135
Εὐθυμίδης Νικόλ. II 287
Εὔνάρδος I 229, 235, 237, 239, 245, 246, 257, 272, 284 II 229, 231, 234, 235, 242, 247, 251, 252, 256, 258, 267, 270
Εὔξεινος Πόντος II 363
Εὔριπος II 209
Εὐρώπη II 231, 360, 367, 369, 373, 374, 376
Εὐρώτας II 366
Ἔφεσος II 114

Ζάβορδα I 61
Ζαβὸς Βασίλ. I 35
Ζάγγελ I 57
Ζαγόριον II 206
Ζαγορίσιοι II 123
Ζαΐμης Ἀνδρέας I 282 II 211, 214, 217, 233, 234, 256
— Ἰωάννης I 242, 271
Ζάκυνθος I 9, 14, 25, 27, 56, 57, 138 139, 216, 249, 254 II 4, 150 151, 154, 162, 170, 172, 203, 213, 216, 222, 228, 242, 257, 262, 275, 291, 304, 306
Ζαχαρίτζας Παναγῆς II 158
Ζέρβας Διαμάντης I 91
Ζερβὸς Ν. II 121, 123
Ζερλέντης Περικλῆς I 41, 48, 283, 285, 287, 288 II 5

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ζητούνι ΙΙ 131, 206
Ζογαδόρος-Τζογαδόρος Μπεκὴρ Ι 9, 34 ΙΙ 130
Ζυγὸς ΙΙ 204
Ζωγράφος Κ. ΙΙ 234
— Ν. Ι 139 ΙΙ 60
Ζωόπουλος Νικόλ. ΙΙ 170, 171
Ζώπυρος ΙΙ 371
Ζῶτος Κ. ΙΙ 256

Ἡγεμονίαι (Παραδουνάβιοι) Ι 71, 74, 80, 81, 83, 86, 95, 108, 120, 121, 158, 169, 288
Ἦλις Ι 61
Ἤπειρος Ι 3, 5, 7, 9, 12, 15, 19, 20, 22-25, 27, 35-37, 39, 40, 51-53, 63-65, 69, 73, 76, 82, 109, 121, 124, 177, 197, 253, 258 ΙΙ 10, 17, 18, 124, 126, 210, 264, 274, 321, 324, 377
Ἡσαΐας ΙΙ 369
Ἡσαΐας μητροπολ. Νεοκαισαρείας ΙΙ 4

Θείρσιος ΙΙ 294
Θεμιστοκλῆς ΙΙ 364, 366
Θεοτόκης Νικηφόρος Ι 105
— Σπυρίδων Γ. Ι 29, 31, 32
— Σπυρίδων Μ. Ι 42, 164
Θεοχάρης Ἰωάννης ΙΙ 287
Θεραπιανὸς Γεώργιος ΙΙ 88
Θερειανὸς Διονύσιος Ι 107, 274
Θεσπρωτία Ι 15
Θεσσαλία Ι 51, 65, 253 ΙΙ 88, 123, 206, 264, 274, 377
Θεσσαλονίκη Ι 253 ΙΙ 140, 217, 264
Θετταλομαγνησία ΙΙ 378, 379
Θούλη Ι 116
Θῶμος Ι 34

Ἰακὼβ ΙΙ 359
Ἰάκωβος ὁ Θηραῖος Ι 114
Ἰάσιον Ι 76, 77, 87 ΙΙ 112, 120
Ἰασίου συνθήκη Ι 74
Ἰατροὶ Μ. καὶ Γ. ΙΙ 170
Ἰατρόπουλος Κωνστ. Ι 293 ΙΙ 151
Ἰδορβίδης ΙΙ 211
Ἱδρωμένος Ἀνδρέας Ι 42
Ἰένα Ι 145, 146 ΙΙ 88, 89
Ἱερὰ Συμμαχία Ι 178, 190, 193, 202, 203, 211-213, 215, 221, 222, 224, 262 ΙΙ 144, 154, 181, 187, 196, 202
Ἱεράπυτνον ΙΙ 157
Ἱερεμίας (προφήτης) ΙΙ 365
Ἱερεμίας μητροπολ. Ἰωαννίνων Ι 20, 27, 41, 42, 47
Ἱερεμίας μητροπολ. Χαλκηδόνος ΙΙ 3
Ἱερομνήμων Δημοσθ. ΙΙ 158
Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ΙΙ 361
Ἰθάκη - Θιάκι Ι 10, 14, 27, 33, 53, 216 ΙΙ 18, 170, 181
Ἰμπραὴμ πασᾶς Ι 278 ΙΙ 230, 234, 236, 249, 268, 296, 301, 315, 317
Ἰμπραΐλα ΙΙ 307, 311, 319
Ἰόνιοι νῆσοι Ι 21, 22, 23, 27, 30, 62, 126, 138, 203 ΙΙ 73, 140, 222, 231, 274
Ἰόνιος Ἀκαδημία Ι 118, 131, 158
Ἰόνιος Γερουσία Ι 24, 25, 29, 30, 55, 57, 59 ΙΙ 9, 10
Ἰόνιος-Ἑπτάνησος Πολιτεία Ι 7, 23-25, 27, 31, 32, 34-37, 43, 55, 66, 81, 143, 262 ΙΙ 10, 25
Ἱππεῖς Ἱερουσαλὴμ ΙΙ 183
Ἱππεῖς Μάλτας ΙΙ 169, 188
Ἰσοὺφ Μπέης-Ἰσούφης Ι 34 ΙΙ 2, 11

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ἰσθμὸς II 234
Ἶσκος II 15
Ἰσμαὴλ Γιμπραλτὰρ II 196
Ἰσμαήλμπεης II 324
Ἱσπανία I 192, 193, 204, 241 II 154, 185, 202, 322
Ἰσραὴλ II 173, 369
Ἶστρος Νίστρος II 303, 363, 368
Ἰταλία I 44, 64, 66, 68, 76, 130, 142, 146, 154, 160, 161, 193, 194, 218, 235, 238, 242, 243, 244, 249, 257, 263, 264, 275, 278 II 135, 141, 144, 159, 174, 267, 302, 305, 319
Ἰωαννίδης (=Ἀναγνωστόπουλος) I 167
Ἰωαννίκιος Ἀγκύρας II 4
Ἰωαννίκιος ὁ Βυζάντιος I 15
Ἰωάννινα I 12, 15, 28, 37, 38, 43, 44, 49, 73, 77, 138, 163, 197, 286 II 11, 14, 73, 95, 102, 206
Ἰωαννίτζης Ἀλέξιος II 130
Ἰωάννου Σταῦρος II 122
Ἰωάννου Φίλιππος I 286
Ἰὼδ II 361
Ἰωσὴφ II 359
— Ἀνδρούσης I 236 II 153
— Νεαπόλεως I 55
Κάβρας Ζήσης I 131
Καβρέρα I 286
Καδὴρ βέης I 8, 18
Καΐμπριτζ (Ἀμερικῆς) I 159
Καΐρης Εὐγένιος I 283 II 287
Κάιρον II 196
Καλαμαρᾶς II 290
Κάλαμος II 160
Καλαρρύτες II 131
Καλλιάρχης Διονύσιος I 119 II 114
Καλλιμάχαι II 128
Καλλιμάχης Σκαρλᾶτος II 127
Καλλίμαχος μητροπολ. Γάνου II 123
Καλλίνικος Νικαίας II 3
«Καλλιόπη» (ἐφημερὶς) II 113
Καλόγερος Χρῆστος I 9, 41
Καλούλης Τζίγκανος I 40-42
Καλτζοδῆμος II 131
Καμένσκη Νικόλ. I 72, 77, 78, 80-82, 99, 288, 289 II 37, 38, 361, 362, 366
Κανδήλα II 21
Κανέλλος Στέφανος I 135 II 57, 85, 89
Κάννιγκ Γεώργιος I 202-204, 206, 212, 242 II 168
— Στράτφορδ II 251
Καπετανάκης Ἐμμ. I 167
— Χριστόδ. I 138
Καποδίστριας Ἀντώνιος I 23, 28, 29, 30, 39
— Αὐγουστῖνος II 174, 185
— Βιάρος I 250, 257 II 280, 302, 304
— Ἰωάννης I 38, 42, 50, 56-59, 61, 63, 71, 84, 25, 87, 88, 98, 99, 121, 124-128, 131, 132, 134, 135, 137, 139-142, 144-147, 149-152, 156-161, 166, 167, 169, 171, 172, 177, 179, 180, 186, 192, 205, 207, 212, 224, 229, 231, 233, 237-239, 246, 247, 249, 250, 255, 256, 258, 266, 267, 269, 272-278, 280, 287, 293-295 II 47, 68, 100, 122, 134, 142, 166, 238, 252, 264, 267, 270, 273, 283, 288, 292, 294, 373

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Κάπουα ΙΙ 313
Καραβιᾶς Στάθης ΙΙ 21
Καραγιάννης Γεώργ. Ι 122
Καραγκούνηδες ΙΙ 5
Καραθεοδωρῆς Στέφανος Ι 20 ΙΙ 380
Καραϊσκάκης Γεώργ. Ι 250, 251, 256, 257, 274 ΙΙ 257, 267, 274, 276, 289, 310
Καραϊσκάκη Ἑλένη ΙΙ 267
— Πηνελόπη ΙΙ 267
— Σπυρίδων ΙΙ 267
Καραΐσκος Ἀνδρέας Ι 251 ΙΙ 142, 149-151, 160, 178
— Δημήτριος Ι 53, 240 ΙΙ 20
Καραοσμάνογλου ΙΙ 324
Καραπάνου Φώτιος ΙΙ 133
Καρασσοὺ ΙΙ 311
Καρατάσσος ΙΙ 378
Καρατζᾶς Ἰωάννης Ι 96, 125, 146, 157, 164, 167, 178, 247, 248, 258, 259, 266, 269-272, 289 ΙΙ 96, 104, 109, 112, 171, 215, 255, 373, 374, 375
— Κωνσταντῖνος Ι 178, 269, 270 ΙΙ 68, 103
Καρατζᾶ Ἑλένη ΙΙ 287
Καρβασαρᾶς ΙΙ 160, 204
Κάρλελι Ι 33, 34 ΙΙ 2, 11-13, 148, 321
Καρολῖνα τῆς Οὐαλλίας Ι 130, 131
Κάρολος 12ος ΙΙ 369
Καρόρης Ἀντώνιος ΙΙ 61
Κάρπαθος Ι 226
Καρπενήσι ΙΙ 321
Κάρς ΙΙ 319
Κασομούλης Ι 21, 51
Κασσωπία Ι 47
Καστελαμάρε ΙΙ 95
Καστέλλιον Ναυπλίου ΙΙ 153
Κάστελρηγ Ι 203
Καστρηνούσιος Σταῦρος ΙΙ 286
Καστρίον Ι 51
Κατακουζηνὸς Γεώργιος Ι 260, 269, ΙΙ 130, 131
Κατζικογιάννης Χρῖστος Ι 32-34 ΙΙ 11, 13
Κατούνα Ι 38
Κατσαντωναῖοι Ι 51
Κατσαντώνης Ι 58, 59 ΙΙ 381
Κάτταρον Ι 62 ΙΙ 170
Κάτων ΙΙ 63
Καψάλης Ἀπόστολος ΙΙ 180
Κέα Ι 50
Κέρκυρα Ι 17, 18, 27, 29, 31, 32, 36-39, 48-51, 63, 64, 67-69, 78, 159, 162, 165, 216, 241, 249, 268, 286 ΙΙ 10, 11, 164, 263, 266, 267, 279, 372, 373, 374 (βλ. καὶ Κορφοί)
Κεττέμπεζης Γεώργιος ΙΙ 286
Κεφαλᾶς Νικόλ. Ι 174, 189, 225 ΙΙ 141, 219, 377
Κεφαλληνία Ι 10, 14, 27, 200 ΙΙ 12, 160, 164
Κιάμπης Σεβαστιανὸς ΙΙ 382
Κικέρων Ι 157, 285
Κιουταχῆς ΙΙ 234, 236, 256
Κιρζιόβι ΙΙ 62
Κισνόβιον Ι 167 ΙΙ 171
Κίσσαμος ΙΙ 157
Κίτζου Γεώργιος Ι 165
Κλατινιάνο Γεώργιος Ι 98, 99
Κλεόβουλος ΙΙ 113
Κλονάρης Χριστόδ. Ι 178
Κοδρικᾶς Παναγ. Ι 45, 116, 156, 227

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

II 113, 143
Κοκκινάκης Κωνστ. I 107, 155
Κολοβελόνης Ἰωάννης I 33, 34, 57
Κολοβὸς Σπῦρος I 163, 165
Κολοκοτρώνης Θ. I 61, 149, 231, 257, 274 II 152, 162, 164, 211, 273.
Κολυβάνσκη (τάγμα) II 11
Κομιτόπουλος Χριστόδ. I 57
Κομιώτης I 64, 68
Κομμητᾶς Στέφανος I 98
Κομπανιώνη I 45
Κομποὺρ (πρίγκιψ) I 189 II 238
Κονδιλιὰκ I 105
Κονδὸς II 286
Κόνιαρης Κωνστ. I 154
Κονιδάρης Παρθένιος I 57, 60-62
Κονίσπολις II 280
Κόνιτσα I 4
Κοντογιάννης Γεώργιος I 57
— Μήτζιος I 53, 57 II 20, 131
Κοντὸς Σπυρ. II 255
Κοραῆς Ἀδαμ. I 13, 45, 98, 104-106, 108-110, 114, 116-119, 137, 147, 153, 169, 170, 178, 261 II 113, 121, 225
Κορακιστικὰ I 108
Κορέσιος II 382
Κορινθιακὸς κόλπος II 283
Κόρινθος I 200, 260 II 133, 234, 236
Κοριτζῆς II 174
Κορφοὶ - Κορυφοὶ I 32, 38, 52 II 9, 18, 19, 21, 126, 136, 195, 208, 222, 231, 252, 255, 260, 268, 269, 280, 281, 283, 290, 291, 300, 302, 310-312, 316
Κορώνη I 200
Κούμας Κωνστ. I 1, 45, 114
Κουμπάρος I 58
Κουντουριῶται I 172 II 380
Κουντουριώτης Γεώργ. I 175, 186, 211, 222, 228, 249, 281 II 203, 210, 220, 225
Κουρκουμέλης Σπῦρος II 161, 180
Κουρουτζεσμὲ II 121
Κουσὰντζ Ἀλῆς II 363
Κουτούζωφ Μιχαὴλ I 80-82, 87, 121, 289 II 44, 364, 365, 369, 371, 374
Κουτσονίκας Λάμπρος I 41
— Ν. I 41
Κουφαλᾶς Χρύσανθος I 162
Κόχραν - Κοκρὰν I 271 II 229, 236, 238, 243-246, 248, 254, 257, 261, 274
Κραγιόβα I 89 II 363
Κρανίδιον II 184
Κρασναμιλασέβιτσο Βασίλ. I 81 II 44
Κρασσᾶς Ἰωάννης I 31
— Νικόλαος I 31
Κρεββατᾶς Παναγ. I 168
Κρήτη I 197, 253 II 157, 266, 280, 377, 378, 379
Κρόκην II 290
Κυδωνίαι I 138 II 73
Κύζικος II 123
Κυκλάδες I 253
Κύπρος I 219, 227
Κυρὰ Φροσύνη I 286
Κύριλλος ς΄ Κωνσταντινουπόλεως I 115, 291, 292
Κυριτζίδης - Κυρίτζης Δημ. I 270 II 211, 212, 214, 216, 287
Κωλέττης Ἰωάννης I 173 II 133, 277,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

378, 379
Κωνσταντᾶς Γρηγόριος I 131 II 158
Κωνσταντινούπολις I 1-3, 15, 23, 28, 32, 37, 49, 55, 64, 65, 67, 68, 108, 136, 165, 166, 192, 196 - 200, 208, 216, 229, 280 II 10, 61, 88, 89, 100, 102, 104, 108, 112-114, 119, 121, 125, 126, 155, 166, 173, 177, 183, 196, 207, 210, 227, 250, 251, 258, 261, 274, 275, 281, 290, 291, 303, 317, 318, 321, 324, 372, 381
Κωστάκης Σπαθάρης II 105
— Μπεηζαδὲς II 226
Κωνστάντζα II 311

Λαγὸς Δημ. II 287
Λακεδαιμονίας μητροπολίτης I 12
Λακεδαίμων II 372
Λαμία I 201
Λάρισα I 286 II 160
Λεβάδεια II 160
Λεβεντάκης Ἀποστόλης I 33 II 11
Λεβέντης Γεώργιος I 167
Λεβίδης Νικόλ. II 112, 114
Λέλες II 290
Λεονάρδος Ἀγάπιος I 12
Λεοπόλδος Σὰξ Κομπούργ II 253
Λεϋβάχη I 171
Λευκὰς I 7-9, 17, 22, 25, 26, 28, 33-37, 45, 51, 53, 55-58, 60-63, 78, 82 II 181, 372
Λεύκιμου (χωρία) II 74
Λέων 12ος (πάπας Ρώμης) I 225
— Διάκονος I 86
Λεωνίδας II 327
Λιβέριος Κύριλλος I 135, 147 II 57, 89, 131
Λίβερπουλ I 204
Λιβόρνον-Λιβοῦρνον I 69, 152-154, 235, 237, 239, 267, 270, 279 II 69, 71, 96, 129, 140, 142, 154, 170, 172, 178, 207, 213, 216, 228, 244, 251, 254, 255, 257, 259, 260, 264, 267, 269, 281, 285, 288, 291, 293, 304, 306, 307, 314, 376, 377
Λιγοβίτζι II 203, 205
Λιδωρίκι II 321
Λονδῖνον-Λόνδρα I 143, 188, 204, 209, 210, 213, 217, 218, 222, 223, 228, 232, 242, 244, 245, 249, 270, 271, 275, 280 II 183-185, 197, 198, 212, 214, 118, 220, 228, 246, 254, 259, 270
Λονδόνδερυ I 217
Λόντος Ἀνδρέας II 211, 217
Λουβὲλ II 246
Λουδοβῖκος Βαυαρίας I 247
Λούντζης Ἑρμάννος I 60
Λουριώτης Ἀνδρέας I 204, 232, 239, 241-243, 245, 280 II 133, 134, 136, 140, 141, 142, 154, 189, 216, 218, 220, 248, 254, 269
Λοῦρος (ποταμὸς) I 10
Λουτράκι II 207
Λύκειον Βουκουρεστίου I 82, 85, 89, 91-101, 105, 109-112, 117, 120 II 44, 367, 373
Λυκιαρδόπουλος Γεώργιος II 255

Μαγεμένο I 59
Μαδρίτη I 241
Μάζα II 131
Μαινίσμπεης II 62

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μαίτλανδ Θωμᾶς I 203, 204, 216 II 181, 185
Μακάριος Β΄ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης I 2
— μητροπολίτης Δέρκων II 3
— Ἐφέσου II 127
Μακεδονία I 5, 35, 65
Μακκαβαῖος I 79
Μακρῆς-Μακρὺς Δημ. I 251, 252 II 131, 179
Μακρινὸς II 107, 108
Μακρυνίτζα II 206
Μακρυνόρος II 207
Μάλης Χαράλ. II 153
Μάλτα I 64, 68, 227 II 290
Μάμουκας Ἀνδρέας II 242
Μάνη I 137, 154 II 74
Μᾶνοι II 127
Μᾶνος Ἀ. I 227
Μανούσεβιτζ II 283
Μανούσης Θεόδωρος Χριστόδ. II 288
Μάντουα II 174
Μαραθὼν II 209, 322
Μαραθωνήσιον II 376
Μαρία Θεοδωρόβνα I 100
— μεγάλη δούκισσα I 145
Μαρίνογλου Κωνστ. II 146, 306
Μαρῖνοι II 123
Μαρμαροτούρης Ἰωάννης I 128
Μαρτάκης (=Τσακάλωφ) I 167
Μαρτινέγος Ἀντών. I 257 II 151
Μασσαλία I 219, 234, 240, 241 II 135, 142, 154, 244, 246, 254, 308, 376
Μασσὼν Μιχ. I 130
Μάστρακας Ἀντώνιος II 5
Μαυροβούνιοι I 174
Μαυροβούνιον II 169
Μαυρογένεις II 127
Μαυρογένης Ἰωάννης I 127
Μαυρογορδᾶτος Δημ. II 80
Μαυροκορδᾶτος Ἀλέξ. I 157, 158, 164, 167-169, 171, 174, 178-181, 183, 185-187, 191, 200, 204-206, 210, 212, 213, 222, 227, 228, 230, 232, 234, 241-245, 247, 249, 253, 258-261, 263, 266-269, 271, 279-281, 295 II 124, 131, 134, 135, 138, 142, 143, 145, 146, 154, 164, 166, 169, 171, 172, 179, 182, 185, 189, 192, 198, 203, 205, 216, 218, 223, 225, 238, 247, 248, 264, 269, 374-379
— Κωνταντῖνος I 89
— Ματθαῖος II 286
— Νικόλαος I 89
— Στέφανος Δημ. II 286
Μαυρομάτης Νικόλαος I 37, 38
Μαυρομιχάλης Γεώργιος I 224, 242, 244
— Πετρόμπεης I 188, 209, 225, 242, 250, 265, 277 II 182, 187, 197, 239, 376, 256, 273, 279
Μαῦρος II 118, 191
Μαχαιρᾶς Κωνστ. I 60
Μαχμοὺτ Σουλτάνος I 199, 222 II 140, 162, 248, 249, 251
Μεθόδιος μητροπολ. Ἡρακλείας II 3, 382
Μεθώνη I 200 II 219, 227
Μεϊτάνη Ἐλισάβετ II 287
Μεϊτάνης Γ. II 287, 309
Μελέτιος μητροπολ. Ἀθηνῶν I 6
Μελιγκὸς Δημ. II 287
«Μέλισσα» (περιοδ.) II 286
Μελιταῖοι Ἱππόται I 225, 228-230
Μελίτη I 226

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μελχισεδὲκ II 362, 363
Μεξίδης Γεώργ. II 287
Μεσολόγγιον I 6, 171, 191, 234, 236, 237, 248, 252, 254, 258, 260, 261, 280, 281 II 1, 2, 124, 131, 149, 160-162, 179, 180, 185, 186, 219, 221, 226, 228, 230-232, 235, 237, 274, 276, 293, 310, 378
Μεσσήνη II 5
Μεσσηνία II 236
Μεταξᾶς Ἀνδρέας I 193, 224, 225, 226 II 155, 156
— Κωνσταντῖνος II 160
— Λυσσέος Σπυρ. I 31
Μέτσοβον II 131, 206, 264
Μέττερνιχ I 122, 127, 139, 161, 162, 192, 217 II 139, 244
Μεχμὲτ Ἀλῆς I 237 II 196, 268, 301, 363
Μηλέαι Θεσσαλίας I 131
Μητροφάνης II 54
Μιαούλης Ἀνδρέας II 203, 219, 257
— Δημήτριος Ἀ. I 222
Μιλᾶνον II 139, 174
Μινεζάκης - Μιντζάκης II 166, 196, 281
Μιστανὲς Ἐμμαν. II 286
Μιχαὴλ (μεγάλη δουκέσσα τοῦ—) II 307
Μοθωνοκόρωνα II 210, 234
Μολδαβία I 74, 75, 77, 81, 85, 86, 108, 271, 272, 285 II 88, 112, 114, 126, 127, 243, 244, 303
Μολδοβλαχία I 87, 167
Μοναρχίδης Ἀ. II 234, 236, 256
Μόναχον I 135, 139-141, 143-145, 277 II 86, 88
Μονεμβασίας μητροπολίτης I 12
Μονὴ Γρηγορίου II 381
Μονὴ Σκαφιδιᾶς I 2
Μορέας I 234 II 249
Μόσκοβος I 56
Μόσνακος II 363
Μοσπινιώτης Εὐστάθ. I 239, 247, 270 II 122, 123, 141, 213, 252, 264, 281, 286, 306, 308
Μόστρα Βασιλικὴ I 238
— Ζωὴ I 38
Μόστρας Ἀναγνώστης I 38
— Ἀπόστολος I 38
— Δημήτριος I 3, 4, 38, 48, 70, 72, 85, 88, 121, 124, 125, 135, 136, 143, 146, 151, 160, 194, 238, 265, 279 II 62, 74, 75, 93, 131, 132, 135, 142, 172, 189, 248, 276, 288, 301, 309, 313, 314
— Ἰωάννης I 38, 39
— Κωνσταντῖνος I 38
Μόσχα I 194, 252 II 149, 190, 325
Μοτσενῖγος Γεώργιος I 1, 28, 32, 35, 50, 52, 53, 55-57, 62, 64, 65, 67, 69, 70, 160 II 10, 11, 19, 30, 287, 297
Μουνιχία (Μόναχον) II 294
Μουροῦζαι II 127
Μουρούζη Ραλοῦ II 144
Μουρούζης Ἀλέξ. I 73
Μουρσιὰ II 266
Μουσεῖον Μπενάκη I 272, 289
Μουσταφᾶ πασᾶς I 53 II 19, 302
— Μπαϊρακτὰρ II 324
Μουστοξύδης Ἀνδρέας I 102, 159, 160, 290, 294
Μουχτὰρ πασᾶς I 36-38, 49, 72, 76-78, 163 II 6, 102, 363
Μπακογιάννης I 34

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Μπακόλας Γῶγος II 131, 178
Μπάμπαλος-Κακουγδὸς Ἰωάννης I 1
Μπαρλέττα I 138, 154
Μπασδέκης Μῆτρος II 378
Μπατίνι II 363
Μπέζου Μαργαρίτα Ἀργ. II 287
Μπελγορὸδ I 74
Μπελιγράδι II 249
Μπενάκης-Πενάκης Λιμπέριος I 19, 137, 138, 154, 155 II 9, 74
Μπενιζέλος Κανέλλος II 378
Μπεράτι II 264
Μπερὶ (δοὺξ) II 246
Μπερτιὲ Καῖσαρ I 64
Μπητούνης Γεώργ. II 287
Μπογδανία I 75 II 243, 244
Μπολιβὰρ II 254
Μπόμπολος Ἀθανάσιος II 7
Μπόνος Μεχμέταγας II 12
Μποσνάκοι II 317
Μπότσαρη Χρυσούλα I 248 II 163, 208
Μπότσαρης Γεώργιος I 10, 40, 41
— Κίτσος I 41, 58, 59 II 14, 198
— Κώστας II 277
— Μᾶρκος I 248, 249, 256, 279 II 160, 162, 165, 171, 179, 190, 203, 274, 289, 373
Μπουζαῖον I 89
Μπουζαίου-Πουζαίου μητροπολίτης II 63, 39
Μπουκίλα I 165
Μπουκουβάλας Θανάσης I 53 II 20
— Ἰωάννης I 57
Μπουσάκης Γιάννης II 21
Μπουτούρης Νικόλαος II 379, 380
Μυνιχία (Μόναχον) I 136 II 56, 58
Μυστρᾶς I 38
Μυτιλήνη I 1, 283 II 173, 236, 372
Μωάμεθ II 322
Μωάμεθ Βʹ I 199 II 276
Ναβουχοδονόσορ II 361
Ναζιμὼφ I 55
Ναπολέων Βοναπάρτης I 7-9, 12, 36, 49, 55, 64, 66, 74, 75, 126, 181, 199, 218, 226 II 141, 224, 290, 322, 324
Ναράντζης Σπυρίδων I 31, 159, 160
Νάστου Δημήτρω II 288
Ναυαρῖνον I 223
Ναυπακτία II 377
Ναύπακτος I 54, 200, 253 II 6, 123, 131 149, 173, 180, 185, 188, 208, 300, 310
Ναύπλιον I 200, 254, 290 II 152, 153, 203, 210, 213, 220, 231-234, 236, 258, 274
Νεάπολις (Ἰταλίας) I 1, 65, 69, 137, 160, 163, 174, 225 II 30, 73, 95
Νέγρης Θεόδωρος I 185, 206, 262 II 86
— Ἰωάννης II 88
— Κωνσταντῖνος I 260 II 63
Νεκτάριος Οὐγγροβλαχίας I 119, 124 II 62, 107
Νεόκαστρον II 218, 220, 274
Νεόφυτος μητροπολίτης Ἱεραπόλεως II 117
— Ζ΄ Πατριάρχ. Κωνσταντινουπόλεως I 16 II 2, 3
— Παροναξίας II 4
— Ταλαντίου II 158
Νέρων I 10
Νέσσελροδ I 194, 214, 215, 220, 222, 263, 264 283 II 96, 176, 320
Νέστωρ κλουτζιάρης I 96
Νιβιστιῶται I 23

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Νίκας Ἀντώνιος II 378
Νικήτας (Σταματελόπουλος) II 227
Νικόλαος (Τσάρος) II 250, 297
Νικολάου Ἀναστάσιος I 25 II 4, 5
Νικόπολις I 9, 10, 11, 64 II 363
Νόγια II 74
Νοταρᾶς Πανοῦτσος II 133
Νούγολα II 142, 207
Νοῦτσος II 210
Νταρκοὺρ II 243
Ντέκας Ἰωάννης I 130

Ξάνθος Ἐμμ. I 164, 166, 167, 175 II 172
Ξενόπουλος Σεραφεὶμ I 37
Ξένος Ἐμμ. I 248, 254 II 156, 158, 161, 258, 260, 377, 379
— Θεόδωρος II 379
Ξηρόμερον I 57 II 179

Ὀδησσὸς I 107, 173, 185, 191, 234, 239, 248 II 126, 128, 129, 134, 190, 191, 196, 282, 291, 300
Ὀδυσσεὺς (Ἀνδροῦτσος) II 210
Οἰκονομίδης II 379
Οἰκονομόπουλος Ἀναγνώστης II 161
— Πᾶνος II 161
Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος I 191 II 113, 121, 123, 372, 373
— Μιχαὴλ I 149
— Νικόλαος I 254 II 157
— Σοφοκλῆς I 1, 36, 48, 282, 287, 291 II 372, 373
Οἰκονόμου ἀδελφοὶ I 123
— Ἐλευθέριος II 132
Οἰνοῦσαι I 226
Ὁλλανδία I 244 II 175, 296, 303, 377, 378
Ὁλύμπιος Γιωργάκης I 71
Ὄλυμπος I 51 II 264
Ὁμὲρ Βρυώνης II 178, 217
— πασᾶς I 253 II 131, 204
Ὅμηρος I 59
Ὁρλάνδος Ἰωάννης I 210, 232, 245, 268, 271, 280 II 184, 216, 218, 220, 245, 246, 248
Ὀρλεὰν (δοὺξ) II 251
Ὄστερμαν I 238 II 288
Οὐγγροβλαχία I 71-73, 91 II 103, 373
Οὐσακὼφ I 8, 18, 19, 23

Παλαιολόγος Στέφανος I 236 II 152, 224, 259, 260, 296-303
Παλαιῶν Πατρῶν μητροπολίτης I 12 II 171
Παλαμᾶς Ἰωάννης I 130 II 205
Παλαμήδης Ρήγας I 48, 150, 157, 159, 179, 267 II 374
Παλάσκας Λεοντάριος I 41
— Χρῖστος II 131, 210
Παλατῖνος Γεώργιος I 19
Παλέρμον II 302
Πάλη Ἀγγελικὴ I 238 II 287
Πάλης Ἀλέξανδρος I 281
— Παναγιώτης I 238 II 216, 255, 286, 287
Παξινὸς Κυριᾶκος II 378
Παουλίνης I 31
Παπαγεωργίου Σπυρ. I 36, 47, 48
Παπαγεωργόπουλος Νικόλ. II 232
Παπαδόπουλος Ἐμμ. I 50, 51, 57, 59-61, 71, 79, 80, 288 II 18
— Ἰω. I 146, 276 II 296
— Χρυσόστομος I 293
Παπάζογλου II 287

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Παπαηλιόπουλος Γ. II 158
Παπαλουκᾶς Ἀναστ. II 180
Παπαρρηγόπουλος Ἰωάννης I 38
— Κωνσταντῖνος I 169
Πάπας (Ρώμης) I 174, 193, 224-226, 245
Παπᾶς Ἀποστόλης II 60
— Ἀριστείδης II 121
Πάππας Γεώργιος I 125 II 54, 63
Παραμυθία I 20, 45, 47
Παρασκευᾶ Παῦλος I 236, 237 II 235
Παράσχη Νικόλ. Χ. II 287
Πάργα I 7, 17-19, 39, 40, 53, 66, 165, 196 II 19, 141, 372
Παρθενόπουλος II 217
Παρίσης Μιχαὴλ I 276 II 296
Παρίσιοι I 14, 39, 75, 98, 108, 116, 142, 171, 178, 237, 258, 259, 268, 284 II 133, 174, 211, 212, 226, 228-231, 235, 251, 270, 271, 310
Πάσκεβιτς II 319
Πασχαλίδης Ἱλαρίων II 259
Πατάβιον II 298
Πάτμος I 138
Πατούσας Σπυρ. II 61
Πάτρα Νέα II 158
Πάτραι I 38, 203, 253 II 149, 173, 181, 185, 188, 208, 209, 217, 221, 283, 377
Πατρατζίκι II 131, 321
Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως I 2, 12, 13, 15, 70, 114, 162
Πατρινὸς Ἀλέξανδρος I 116 II 129, 143
— Κωνστ. II 286
Πατρινοῦ Ἄννα II 287
— Μαρία II 287
— Μαργαρίτα II 287
Παῦλος (αὐτοκράτωρ Ρωσίας) I 10
Παχώμιος πρωτοσύγκ. II 13
Πελοπόννησος I 21, 38, 39, 164, 168, 180, 181, 183, 191, 203, 214-216 226, 253, 267, 270 II 123, 130, 148, 150, 152, 160, 179, 180, 187, 195, 209, 210, 213, 268, 274, 281, 301, 315, 320, 321, 325, 326, 375, 377
Πεντεδέκας Κ. II 120
Πέντε Πηγάδια II 131
Περατιὰ II 5
Περούκας Δημήτριος I 175, 189, 239, 274 II 141, 184, 212, 219
Περραιβὸς Χριστόφορος I 10-12, 16, 19, 39-44, 46, 163, 164 II 184
Περσία II 314, 319, 371
Πέτα I 38 II 21, 131, 377
Πετίνης Σπυρίδων I 26 II 5
Πετρίδης Ἀθανάσιος I 42
Πετρίνης Θωμᾶς II 233, 242, 243
Πετριτζόπουλος Δημήτρ. II 6-8
Πετρόβινζ Πέτρος ἀρχιεπίσκοπος II 169
Πετροκόκκινος Ζωρζῆς II 286
— Μανουὴλ II 286
— Μελέτιος I 119
— Μιχαὴλ I 154
Πετρούπολις I 63-65, 68-71, 73, 76, 77, 84, 85, 99, 100, 123, 124, 144, 145, 162, 192, 221, 222, 241, 275, 293 II 86, 119, 120, 132, 136, 138, 139, 176, 251
Πέτσας II 151
Πεχλιβὰν πασᾶς I 80 II 362
Πεχρὰμ πασᾶς II 131
Πήλιον I 131, 133-135, 137-140, 143, 148 II 55, 57, 58, 73, 89
Πίζα-Πίσα-Πεῖσαι I 20, 39, 43, 89, 115,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

116, 119, 125, 142, 150-152, 155, 157-162, 164-169, 168, 177, 178, 188, 238, 241, 244, 247, 258-260, 263, 267-271, 276, 279, 281, 283, 284, 287, 291, 293 II 61, 71, 72, 95, 123, 126, 129-131, 133, 146, 149-151, 153, 156, 158, 161-163, 165, 169-172, 174, 178, 182, 186, 188, 189, 192, 197, 198, 202, 207, 209, 213-216, 220, 222-227, 234, 235, 237, 239, 240, 242, 244, 251, 253-255, 257, 259, 261, 264, 265, 269, 271, 275, 276, 281-283, 288, 292, 293, 295, 296, 298-301, 303-305, 308-313, 315, 316, 318-320, 372, 373, 374, 382

Πίκκολος Νικόλαος I 178

Πίνης II 283

Πίππας II 170

Πλαγιὰ (Λευκάδος) I 56

Πλανούδης Μάξιμος I 157, 285

Πλατῆς Φίλιππας II 197

Πλατυγένης Γιάννης II 378

Πλάτων μητροπ. Χίου II 85

Πολυζωΐδης Ἀναστάσιος I 149, 277 II 265, 269, 270, 278, 291

Πολυχρονιάδης Κωνστ. I 108, 178, 184, 227, 238, 258-261, 268 II 142, 213, 214

Πολωνία I 127, 157

Ποππουντζάλοβ Ἀναστάσιος II 170-172

— Γεώργιος II 171

Πορτογαλλία I 192, 204, 241 II 202, 316, 323

Ποστολάκας Δημ. I 116

Ποτέμκιν I 78 II 369

Πουκεβίλλ I 131

Πουλῆ Κωνσταντῆς I 53, 57 II 20

Πούντα II 15

Πραΐδης Γεώργιος I 155, 268 II 100, 121, 164, 165, 204, 205

Πρανγκοβάνος II 63

Πρέβεζα I 4, 5, 7, 9, 10, 16, 18, 19, 25, 28, 33, 34, 36, 40, 46, 48, 49, 55, 64, 66, 196, 201, 376

Πρεσλάβα I 86

Προζορόφσκη I 71

Προτάσσοφ II 182

Προῦθος II 297, 300, 303

Πρωσσία-Μπρουσσία II 264

Πύλη Ὑ.-Πόρτα I 5, 12, 15, 16, 21, 23, 35, 54, 66, 77, 121, 194, 196, 200, 208, 213, 223, 229, 274 II 20, 125, 127, 144, 155, 166, 176, 177, 181, 188, 196, 198, 238, 241, 248, 250, 268, 270, 275, 290, 291, 298, 321, 371

Πύλος I 270

Πύρρος Διονύσιος I 130

Πὼπ Ζηνόβιος I 135, 294 II 55, 62

Ράγκος Γιαννάκης II 160, 161

Ραγόζα II 170

Ραδοβίσδι II 198, 202, 203, 206

Ράδος Κ. II 379

Ραζῆς Δ. II 61

— Χ. I 154 II 286

Ράλλης Μανουὴλ II 286

— Παντιᾶς II 287

Ρασγρὰδ II 363

Ραχὴλ II 360

Ρεβελάκης Πέτρος I 128

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ρεΐζ ἐφένδης II 298
Ρέϊνεκ II 197, 198
Ρένι Βλαχίας I 165
Ρεσίτ πασᾶς II 302
Ρίζοι II 127
Ρίζος Νερουλὸς Ἰάκ. I 108, 109, 155, 167, 271, 294, 295 II 112, 114, 120, 171, 214, 216
Ρίζου Ἀντώνιος Ἰω. II 287
Ρόδιος Παναγιώτης II 184
Ροδοκανάκης Ἐμμ. II 286
— Ζωρζῆς II 286
— Λουκᾶς II 286
— Μιχαὴλ I 154 II 286
— Παντιᾶς II 286
— Φραγκούλης II 286
Ρόδος I 226, 227
Ροδοφοινίκης II 238
Ρομαντζὼφ Νικ. I 63-65, 69-71, 73, 76-78, 82, 84, 85-87, 121, 124, 290, 291 II 47, 369, 373
Ρούμελη I 22, 35, 48 II 218, 280, 324, 374
Ρουχτσούκιον II 37, 363, 370
Ρωγῶν ἐπίσκοπος II 293
Ρώμας Διονύσιος I 242-244, 257
Ρώμη I 160, 225 II 219, 364
Ρωσία I 8, 12, 15, 18, 19, 23, 28, 35-37, 39, 51, 54, 62, 63, 65-67, 69, 73-76, 79, 81, 83, 85-87, 90, 95, 102, 120, 121, 123-125, 156, 161, 174, 177, 189-192, 194, 196, 198, 199, 202, 203, 205, 207, 208-211, 213, 219-222, 235, 248, 249, 273, 279, 288 II 5, 20, 74, 104, 125, 126, 127, 129, 132, 138, 140, 144, 146, 148, 155, 168, 169, 175, 176, 178, 180-182, 186, 198, 205, 207, 238, 250, 261, 265, 290, 297, 298, 303, 306, 311-313, 316-318, 322, 369, 370, 371, 373, 374

Σαδῆμος II 131
Σακελλάριος II 62, 306
Σαλαμὶς II 364
Σαλαπάντας Π. Α. I 41
Σαλαώρα I 3, 5, 11, 25 II 4
Σαλὴχ ἀγᾶς-Σιλιάγας II 1, 2
Σάλωνα II 158, 219, 321
Σάμος II 203, 234, 236
Σαμουὴλ ὁ Ἄνδριος I 114
— μητροπολ. Ἐφέσου I 2 II 3, 372
— μοναχὸς I 41
Σαξωνία I 127 II 253
Σαπιέντζα I 226
Σαπφὼ I 284
Σαρακίνης Σπῦρος II 21
Σάρρος Δημ. I 10
Σάχης II 298
Σαχτούρης II 219
Σβερτσκὼφ II 142, 280
Σβιατοσλάβος I 86
Σεβαστιάνης I 36
Σεδλνίτσκη-Σετλίνσκη I 139, 161
Σεΐτ ἀγᾶς I 61
Σερβία II 249
Σέρβοι I 174
Σεριάνης II 2
Σέρραι II 123, 324
Σητεία II 157
Σιγοῦρος Νικόλαος I 23
Σίδερας Χρῆστος (Λευκαδίτης) II 6-8
Σιλίστρια I 80 II 37, 362

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σινιάβιν I 50
Σισίνης Γ. II 211, 234, 236, 263, 267, 280
Σιστόβι II 363
Σκαναβῆδες II 127
Σκαρλᾶτος II 128
Σκόνδρα πασᾶς II 162
Σκορδίλης Παλατσουὸλ Στέφανος I 31
Σκουτελιάδες Μιχάλης, Σπῦρος, Σταμάτης, Χορμοβίτης, Χρῖστος I 33, 34 II 12
Σκοῦφος Νικόλαος I 135 II 57, 89
Σκυλίτζης Ζαννῆς II 286
Σκυλοδῆμος I 58
Σμύρνη I 114 II 113, 121, 239, 379
Σόμπουλος Ἀναγν. II 7, 8
Σοννίνι I 81, 92, 287 II 44, 373
Σουβαρῶφ II 369
Σουηδία I 36
Σούλι I 200, 216 II 144, 148, 206, 321
Σουλιῶται I 9, 17-23, 32, 33, 41, 43, 45, 47, 53, 57, 165 II 14, 382
Σουλτάνος I 14-16, 18, 55, 162, 163, 182, 223, 280 II 144, 148, 173, 175, 176, 181, 202, 204, 207, 240, 241, 249, 252, 254, 268, 274, 275, 280-283, 297-299, 301-303, 316-319, 376
Σούμλα I 80 II 311, 363
Σοῦτσος Ἀλέξ. (ἡγεμὼν) I 96, 272, 273 II 99, 105, 109, 116, 120
— Μιχαὴλ (ἡγεμὼν) I 108, 155, 271, 272, 289 II 112, 244, 245, 288, 294, 295, 302, 312, 317
— Παναγιώτης I 51
Σούτσου Δόμνα II 310
Σοφιανόπουλος Μιλτιάδης II 382
Σοφιανὸς Γεώργιος I 128
Σπάθας Γεώργιος II 287
Σπανοῦ Ἀσημίνα II 287
Σπάρτη I 1, 65 II 234, 322, 325, 364, 366
Σπάχος Ἀναστάσιος II 259
Σπέτσαι I 201, 240 II 376, 377
Σπέτσοι II 123
Σπηλιάδης Νικ. II 263
Σποράδες I 253
Σπύρου Ἰωάννης I 25 II 4
Στάϊκος Στάμος II 180
Σταμπούλη II 122
Στάνχωπ I 188, 203
Σταυροδρόμι II 128
Σταῦρος Ἀνδρέας I 26 II 5
Σταύρου Γεώργιος I 135, 142, 294 II 61, 62
Στέτερ I 57, 58, 60, 81, 88 II 19, 44
Στεφανίδης Βασ. Κ. I 36, 49, 164
Στεφανόπουλος Νικ. II 311
Στεφάνου Ἀλέξιος II 216
Στούρδζα Ρωξάνδρα, κοντέσσα Ἐδλιγκ I 140-142, 144, 145, 147
Στούρδζας Ἀλέξανδρος I 100, 135, 140, 143, 144, 248 II 194
Στραβοπόδης Στ. I 257 II 151, 304
Στράγκφορδ I 280
Στράτος Γεώργ. I 57
— Κώστας I 57
Στρογονὼφ I 192, 193, 205 II 125, 126, 166
— κοντέσσα II 244
Σύρα II 317, 378
Συράκον II 131
Σφακιὰ I 197

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Σχινᾶς Δημήτριος I 290
— Μιχαὴλ Γ. I 98, 99, 106, 107, 284, 285 II 136, 138, 140, 141, 373
— Μιχαὴλ Δ. I 96, 150, 153
Σχολὴ μεγάλη τοῦ Γένους I 1
Σωτήρης Λουδοβῖκος I 45, 51, 95
— Φώτιος II 123, 131

Ταλλεϋράνδος I 127
Ταμάρας II 104, 105
Τάρταροι II 369
Τάτζης (Μαγγίνας) II 205
Τατίζεφ II 143
Τατλίκαρας (Εἰρηναῖος) Ἰωάννης I 128, 130
Τεκιανοὶ I 23
Τελχαφάζος II 131
Τεπεγκιώζης Νικόλ. II 286
Τεπελένι II 131, 264
Τεργέστη-Τριέστιον I 45, 95, 159 II 140, 170, 267, 306, 314
Τζαβελλαῖοι II 184
Τζαβέλλας Κίτσος I 247
Τζάλας Κωνστ. II 161, 180
Τζαλίκης II 114
Τζαμαδὸς Δ. II 236
Τζάμηδες-Τσάμηδες I 53 II 19
Τζαννῆς II 96
Τζαπάνογλου II 324
Τζενέβρα II 242-244
Τζερνὲτζ II 166
Τζέτζας Μουσταφᾶς I 163 II 95
Τζιγαρᾶς Κωνστ. II 129
Τζιμπουράκης Ἀναστάσης II 161
Τζιρίγο II 231
Τζόγκας II 130, 160, 179
Τζουκαλιὸν II 12
Τζουμέρκα II 198, 202, 206
Τζώρτζης στρατηγὸς II 145
Τιδὰν ἐφένδης I 27
Τιλσὶτ συνθήκη I 60, 62, 68, 74
Τομαζίνος Γεώργ. I 236 II 152
Τομαρᾶς (Τομαρόπουλος) Ἰωάννης I 168
Τομπάζηδες II 133
Τομπάζης Ἐμμ. II 157
Τόπ II 280
Τορῖνον II 295
Τοσίτσας II 259
Τοσκάνη I 157, 161 II 141, 374
Τουλὼν I 219 II 5
Τουρκία I 8, 15, 19, 23, 35, 50, 54, 66, 71, 74, 81, 90, 121, 127, 192, 195-197, 205, 213, 220 II 20, 319, 364, 369, 374
Τουρτούρης Γεώργιος I 173, 250, 262 II 275
Τρασυνλαβανία I 87 II 303
Τρελώνης II 210
Τρίκερι II 378
Τρίκκη II 123
Τρικούπης Σπυρ. I 189, 264 II 205, 225, 234, 237, 241, 256, 317
— Ἰωάννης II 180, 237
Τρίπολις-Τριπολιτζὰ II 158, 227, 234
Τροιζὴν I 274 II 263, 380
Τσακάλωφ Ἀθανάσιος I 164, 166, 172 II 120
Τσεσοῦτος Βίκτωρ I 31
Τσιτσαγὼφ I 87, 121, 124, 259 II 47
Τσουπὶ I 4
Τυρναβίτης Μιχαὴλ II 61
Τωμαζάκης Γεώργιος II 259

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ὕδρα I 119, 155, 201, 211, 240, 268 II 133, 164, 209, 219, 232, 234, 300, 376, 377, 378, 380
Ὑψηλάντης Ἀλέξ. ἡγεμὼν Βλαχίας I 89
— Ἀλέξ. I 167, 170, 172, 174, 175-177, 180, 183, 198, 199, 202, 220, 230, 263, 271 II 375
— Δημήτριος I 171, 174-176, 179, 184, 200, 238, 258, 259 II 138, 171, 219, 310, 377
— Κωνσταντῖνος I 73 II 104, 105, 114, 373

Φανάριον I 49 II 127, 128
Φαρμάκης Νικόλαος II 108, 259
Φαρμακίδης Θεόκλητος I 107, 151
Φέλεμπεργ I 250 II 173
Φθιῶτις I 35
Φιλήμων Ἰωάννης I 164-166, 172, 175, 176, 184, 259, 260, 267, 270
Φιλικὴ Ἑταιρεία I 107, 149, 150, 164, 166-169, 172, 174, 175, 177, 190, 198, 200 II 375
Φιλιππέσκος I 74, 75 II 62
Φιλιππίδης Δανιὴλ I 105, 131
Φλαμπουριάρης Ἀναστάσιος I 257 II 151
Φλωρεντία I 153, 160, 235, 283 II 124, 144, 215, 228, 231, 247, 253, 260, 264
Φλωρῆς (Flory) II 13
Φόνος Φραγκῖσκος I 234 II 375-380
Φοσκάρδης Δ. I 34
Φούρκα II 131
Φούρλας Γεώργιος I 33 II 15
Φούρτοβικ Μιχ. II 259
Φραγκῖσκος Α′ I 197
Φραγκούλης Μῆτσος II 161, 180
Φράνκλιν II 138
Φραντζῆς Ἀμβρόσιος I 42, 163, 165, 166
Φράντζα II 5
Φωτεινὸς Διονύσιος I 122
— Μαρῖνος I 122
Φωτιάδης Λαμπρος I 89, 92, 97, 109, 111, 112, 292

Χαϊδήραγας II 1, 2
Χαλέτης II 244
Χαλικιόπουλος Ἄγγελος I 26, 59 II 5
— Αὐγουστῖνος I 31
— Λογοθέτης I 17
— Μᾶρκος I 31
Χαλκιᾶς Σπυρίδων I 56
Χαλκὶς I 200 II 378, 379
Χαραλάμπης Σωτ. I 232
Χαραμῆς Ζώης I 135
Χαρισάκης II 107
Χασὰν ἐφέντης I 18
Χατζῆ Ἀναργύρου Ἀ. II 234, 256
Χατζῆ Σεχρέτης I 72
Χείρων I 148
Χέρσος Ἑλλὰς I 39
Χιμάρα I 7 II 206
Χιμαριῶται I 23
Χίος I 119, 148, 198, 208, 216, 219 II 85, 88, 121, 177, 280, 290, 376, 382
Χίρσοβα II 311
Χιώτης Παναγιώτης I 37, 47
Χορμόβας II 131
Χουρσὶδ πασᾶς II 131
Χρισταρῆς ἰατρὸς I 167, 293
Χριστόπουλος Ἀ. I 167
Χριστόφορος ἀρχιμανδρίτης I 4, 38, 70, 72, 88, 121, 238 II 62, 93, 95, 131, 132

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Χρόνιας (Δρσινὸς Πολυχρόνης) II 141
Χρύσαφα-Χρυσάφιον Λακεδαίμονος I 1 II 372
Χρυσίδης Γεώργ. I 102, 290
Χωματιανὸς Ἀλέξ. Λογοθέτου I 128, 129, II 61
— Νικόλαος Λογοθέτης I 129
— Σπυρίδων I 129

Ψαλίδας Ἀθανάσιος I 25
Ψαλτήρας Ἀναστάσιος I 36 II 16
Ψαρὰ I 201, 240 II 236, 376
Ψαρογιανναῖοι I 34
Ψύλλας Γεώργιος I 146 II 122
Ψύχας Γεώργιος II 259
Ψωμᾶς II 172

Ὠλένης ἀρχιερεὺς I 12

Abel II 355
Acarnanie II 344, 346, 352, 355
Achaïe II 352
Acheloüs II 346
Acrate II 342
Actium II 344
Afrique II 332
Albanie II 34, 101, 344, 347
Allemagne II 83, 93, 115, 356
Aly Pacha II 17, 22, 23, 25, 26, 28, 32-34, 115, 131, 335, 337, 353
Amérique II 333
Anarolicon II 347
Ancona II 283, 284, 292
André Christophe II 57
Angleterre II 90, 192, 193, 328, 338, 352-354, 357
Anquetil L. I 103
Archipel II 336, 337, 340, 348, 350, 351, 354, 355
Archives de l'Empire I 14
Argos II 201
Arta II 24, 48, 50, 193, 284, 338, 352
Asia Minore II 101, 336
Asie II 337
Athénes II 261, 343
Athos II 192, 349
Attica II 101
Autriche II 32, 94, 330, 334, 354, 355
Ayans II 343

Baader (Φραγκῖσκος) I 135, 136, 139-142, 144-147 II 56, 58, 59, 66, 76, 83
Baden I 1, 122, 123 II 52
Bartholdy I 4, 20, 44, 45
Basili Alexander II 48, 57, 65
Bassarabie II 32, 33
Bathurst lord II 199
Bell I 143 II 65
Bellaire J. P. I 9
Benackis Lib. II 27, 79
Béotie II 343, 348
Berlin II 83, 94
Berthier (Καῖσαρ) I 63
Blaquière I 218, 242, 244 II 162, 354
Boissonade I 45
Boghoz I 14
Borch I 283 II 320
Bosphore II 25
Botzari Marco II 345, 346
Bowring J. I 188, 204, 241, 242, II 145, 189, 201
Brest Litowsky II 47
Bucarest-Bukorest II 34-36, 41, 42, 45,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

46, 48, 69, 90, 91, 102, 335
Budberg I 63, 69 II 22
Bühler I 158
Busca A. I 226
Byron II 185, 188-190, 200

Calliarchi II 115
Cambridge America II 102
Camensky II 32-34, 36, 39
Candie II 332, 336, 337, 350
Canning II 199
Cantacouzéne Jean II 192
Capoutan pacha II 336, 349
Capodistrias J. II 46, 52, 57, 66-68, 75-77, 82, 90, 94, 97, 98, 110, 115
Caradja prince II 66, 115, 284,
Carajoni Georg. II 48
Cariste II 348, 349
Carnucci Maddalena II 287
Carpenissi II 344, 345, 349
Catherine seconde II 39
Cephalonie II 338
Chabot (στρατηγὸς) I 8, 9
Charamis Zoy II 57
Chastelain (Φίλιππος) I 227
Chios II 335, 353, 356
Chourchid pacha II 338, 339
Chousrev pacha II 348
Christophore II 75, 97
Church (Ριχάρδος) I 153, 205 II 146, 300, 302, 314
Chypre II 336, 356
Ciampi (Σεβαστιανὸς) I 157, 285 II 90
Ciricov Luce I 125 (βλ. καὶ Kirico)
Codrica II 65
Colocotroni II 201
Comnène II 94
Constantinople II 24, 34, 51, 78, 101, 109, 190, 192, 261, 329, 330, 331, 335, 336, 352, 353
Corfou II 16, 17, 26, 28, 34, 48, 50, 193, 292, 353
Corinthe II 338, 339, 343, 348, 350
Coron II 338, 348
«Courrier de la Grèce» I 101, 290
Crawfurd II 231
Crète II 350
Czartorisky II 28

Dardanelles II 336, 348, 349
Debolis II 75, 77
Dragameste II 355

Edling I 145 II 75, 77, 115
Egypte II 330, 350
Elise princesse de Napoléon II 192
Emerson I 11, 16, 46
Engel Christian I 87
Epidaure II 339
Epire II 24, 26, 50, 330
Espagne II 333, 341
Etolie II 344-347, 352
Europe II 329, 334-337, 341, 346, 352, 354-358
Everett (Ἐδουάρδος) I 158 II 102
Eynard I 224, 246, 247 II 237, 239, 240, 260-262, 279, 280, 293, 295, 296, 299, 301, 303, 306, 308-310, 313-315, 317, 318

Fabricius II 192
Fahrman Robert II 258
Fellenberg I 143 II 65, 66

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Finlay I 5, 20, 46, 47
Florence II 320
Flory I 37, 38 II 5, 16, 17
Forestier I 63
Foster I 130
France II 23, 32, 98, 193, 322, 356, 357
François 1er II 333
Frankreich II 51
Frédéricsham II 31

Gagarin II 331
Garde-Champonas I 149
Gaze-Gazy (Ἄνθιμος) II 52, 57,
Genève II 261, 284, 285, 292, 313
Gentili (στρατηγὸς) I 7, 8
Glaraki (Γεώργιος) II 94
Golo (Βόλος) II 350
Gorice (Δαλματίας) II 115
Göttingue II 94
Gourieff D. II 87
Grèce Occidentale II 339, 347
— Orientale II 339, 347
Greek Committee I 242, 245
Green (γεν. πρόξενος) I 203
Grieg I 55
Guebhart Senn I 173
Guiccioli (Τερέζα) I 279
Guilford II 91, 193

Hager (βαρῶνος) I 127
Hahm baron II 110
Hamilton I 217 II 354
Hanovre II 77
Hatzi Parisi II 284, 292
Hentsch II 295
Heutich II 284
Hobhouse J. I 279
Hollande II 333
Hopfen II 48
Hydra II 339, 348, 349, 351
Hughes J. I 42, 130

Iles Ioniennes II 199, 354
Ipsara II 339, 348, 349, 351
Isles ex-Vénetiennes II 25, 64
Ipsilanti Alex.-Ypsilanti II 192, 335, 337, 338, 357
— Dém. II 338, 339
Isthme II 343
Italie II 115, 192, 194, 334, 355
Italinsky I 28, 32, 37 II 10, 11, 78, 79
Ithaque II 353

Jannina II 16, 32, 33, 332, 338, 353
Jassy-Jassi II 33, 34, 36, 41, 47, 48, 52
Jena II 83, 94, 115
Jourdain (Φίλιππος) I 187, 224, 225, 226, 227 II 169, 188
«Journal du Nord» I 123

Kirico II 66, 68
Klendo II 75

La Borde Alex. II 65
Lancaster I 143 II 65
Larisse II 343
Larta (Ἄρτα) II 48
La Salcette I 9
Lavalette I 8
Laybach I 169, 192
Leake I 5, 6, 37, 38, 45, 46
Lebzeltern I 162
Leclerc II 324
Leon le Diacre II 40

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Léonidas II 346
Leopoldstadt I 122 II 48
Lépante II 338, 349, 350
Levant II 355, 356
Linkh (Ἰάκωβος) I 130
Livadie II 343
Livorno - Livourne II 92, 94, 123, 284, 320
Londondery II 354
Londres II 79, 201, 354
Longhnan II 199
Louriotis II 144, 145, 189, 201
Lyman II 101

Macédoine II 24
Madrid II 145
Mahomet II 331
Maitland Thomas II 352
Maistre II 191
Malte II 27, 262
Marcet II 223, 225
Marie Antoinette II 193
Marie grande Duchesse II 83
Marinoglou Konst. II 301
Marseille II 355
Maurocordato Alex. II 165, 198, 202, 223, 226, 242, 266, 278, 339
Mehmet second II 336
Menaky I 88 II 10
Mer Noire II 336
Mésologhi II 342, 346-348
Metternich-Vinneburg II 48, 354
Michaïlowitz Alex. II 147
Michaud I 56
Michtar pacha II 32, 33
Minciaky II 192
Mocenigo II 22-24, 26, 27, 29, 30, 79, 91, 97, 99
Modon II 338, 348
Moldavie II 33, 40, 43, 329, 335
Morée II 101, 338
Moska II 92
Mospignoti II 123, 284
Mostras Dém. II 31, 48, 57, 65-67, 76, 79, 83, 91, 92, 97, 115, 192, 193, 284
Mourtos II 353
Munich II 58, 65, 76, 83
Murat II 193
Mustapha II 334
Mustoxidi A. 91

Naples-Napoli (Ἰταλίας) II 28, 77, 79, 91, 96, 98, 101, 102, 193, 335
Naples de Romanie-Napoli di Romania II 201, 223, 338, 342
Napoléon Bonaparte II 25, 193, 336, 355
Naranzi II 92, 115
Négrepont II 338, 348, 349
Negris Th. II 201
Nemours (δοὺξ) I 187, 203
Nesselrode II 147, 193-195, 311, 358
Newski II 50
Nocker (Φραγκῖσκος) I 141 II 83

O'Brien II 199
Omer pacha II 338
Omer Vrioni II 334-347
Orient II 356
Osman II 334
Orléans (δοὺξ) I 189 II 192, 238
Österreich II 52

Papadopulos Jean II 94, 284, 285, 292

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Parga II 330, 331
Paris II 64
Parker I 130
Passarovitz (συνθήκη) I 8
Patras II 193, 338, 345, 347-349
Pays-Bas II 79
Peloponése II 331, 335, 337-339, 342, 343, 348-350, 352, 353
Pepe (Γουλιέλμος) II 154*
Péta II 352
Petrini II 262
Photinos Mar. II 48
Piémont II 355
Pise II 64, 77, 78, 90, 92, 94, 98, 109, 110, 115, 145, 146, 190, 193-195, 262, 284, 292, 320 342
Pitt I 203
Placa II 352
Polonia II 90
Polyzoïdes II 293
Pont-Euxin II 336
Popp Zénobius II 57, 91
Porte (Pforte) II 47, 48, 50, 262, 330, 331, 333-335, 338, 344, 348
Portugal II 333
Potemkin prince II 33, 39
Pouqueville I 11, 17, 21
Pozzo di Borgo I 192
Préveza II 193, 330, 331, 341, 344, 347, 348
Psicha (Ψύχας) II 201
Psilas (Ψύλλας) II 94
Puget (βαρῶνος) II 302

Querrazzi II 311

Rabbe Alph. I 150
Radzivill I 127
Rastiz Nicolas II 91
Raybaud Max. I 150
Rhodes II 336
Ribeaupierre II 302 311
Rîmniceanu Naum I 74
Röhrig I 122 II 48
Romanzoff comte II 29-31, 35, 37, 39, 41-43, 51, 53
Rome II 91, 101
Romélie II 333
Romilly II 225
Roudschouck I 87, II 41-43
Roumeli Valissi II 343
Roze (στρατηγὸς) I 7, 8, 49
Russie II 26, 29, 30, 34, 39, 40, 43, 50, 110, 147, 193, 194, 328, 330, 334, 335-337, 341, 354-357

Saint Dominique II 341
St Pétersbourg II 27, 30, 32, 33, 35, 39, 40, 42, 49, 50, 53, 65, 75, 76, 115,
Ste Maure II 23, 34
Sallypin II 30
Salonique II 349
Schaefer I 45
Schinas Démetris II 101
Schlichtugroll I 140 II 58
Schmidt I 123 II 52
Sciathos II 349
Scutari II 344-347, 349
Sélim II 329, 334
Serristovits L. I 158
Severin II 115
Sfachiottes II 332
Siber II 48
Sinay Mont II 330

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Smyrne II 284
Sonnini de Manoncourt I 92
Societé Litteraire (Bucarest) II 38, 42
Souli II 338, 346
Souliman (Sultan) II 331
Souliotes II 338, 345
Soumley II 231
Soutzo Michel II 304, 310, 313
Sparte II 24, 51
Spencer lord II 192
Spezia-Spezzies II 339, 348, 349, 351,
Stackelberg Otto Magnus I 130 II 75 77, 90
Stanhope II 188, 199-201
Stavros G. II 57, 64, 83, 91
Stether II 45
Stourdja Alex. II 57, 64, 66, 75, 77
— Roxandra II 59, 75, 77, 83, 94
Stroganoff II 78, 110
Suisse II 333, 356
Suvaroff II 34
Svertshkoff I 194 II 115, 147, 292
Sviatoslaw II 40
Szumla II 37

Tchaplitz II 76
Tchitchagoff II 45, 46, 49, 50
Tchitcherine II 77
Ténédos II 336, 342
Théodorowitz Michel Czar II 147
Thermopyles II 339, 343
Thesprotie II 338
Tessalie II 24, 26, 101, 342-344, 349, 350
Thiersch I 140, 146 II 58, 83
Tilsit II 27
Tissot I 9
Torlonia Marin II 91
Toschani-Toscane II 46, 47, 78, 97, 115, 192, 262, 320
Toulon II 356
Transilvanie II 42
Trébizonde II 336
Trieste II 115
Trikeri II 349
Turin II 97, 98
Turquie II 25, 41, 336, 341, 351, 335-357

Ulysse II 201, 334

Valachie II 35, 40, 42, 43, 49-51, 75, 329, 335
Valdagno II 110
Varna II 336
Varsavia II 90
Venise-Venezia II 30, 90-92, 97
Vérone II 147
Vienne-Wien II 47-49, 51-53, 64, 75, 78, 91, 94, 102, 284
Vlassopoulo II 76
Voniza II 330, 331, 338, 344
Votronto II 330

Weimar-Weymar II 75, 77, 82, 83, 93, 94
Witkenstein II 318

Xéropotami II 330

Youssouf pacha de Serrès II 344, 348

Zaimis II 199, 201
Zante II 199-201, 353
Zeithon II 337, 341
Zissi II 94
Zografos II 66

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ

ἀϊνὶ = συνήθεια, ἔθος.
ἀλιβερδίζω = προμηθεύω δι' ἄλλον.
ἀλικοδίζω = καθυστερῶ, ἀναχαιτίζω.
ἀραντάσηδες (ἀρκαντὰς) = σύντροφοι, συνεταῖροι.
ἀρτζουχάλι = ἀναφορά.
ἀτρετούρα = κατ' εὐθεῖαν.

βαϊλία = περιοχὴ διοικουμένη ὑπὸ βαΐλου.
βάματα = τελωνειακοὶ δασμοί.
βιλαέτι = νομός, περιφέρεια.
βεκίλης = ἐπίτροπος, πληρεξούσιος.
βιστιάρης = γενικὸς θησαυροφύλαξ, δηλ. ἐπιστάτης προσόδων τοῦ δημοσίου θησαυροφυλακίου (βιστιαρίας).
βουκούφης = γνώστης, πληροφορημένος.

γενεράλης = στρατηγός.

δεβλετλῆς = ὁ ἀνήκων εἰς τὸ δοβλέτι.
δεβλέτι (δοβλέτι) = τὸ Κράτος.
δελίνι ράζον = πολεμικὸν πλοῖον (χαμηλόν).
δεπουτᾶτος = ἀντιπρόσωπος.
δερβένια = κλεισώρειαι, δημόσιοι δρόμοι.
διαγουμῶ = λεηλατῶ, κουρσεύω.
δισπάρκον = ἀπόβασις.
δουαντζῆς = ἱκέτης, εὐχέτης.

ἐλτζίνσου μεαλτζίνι = πρεσβευτής (;)
ἐχλιΐρτζης = τίμιος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ζαπίτης = ὁ ἀστυνομικός.
ζαπιτιλίκι = ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις.
ζαπώνω = κυριεύω.

ἰκράρι = ὁμολογία.
ἰλάμι = δικαστικὴ ἀπόφασις.
ἴντριγκα = ραδιουργία.
ἴρτζι = τιμή, ὑπόληψις.
ἰτζραλίκι τοῦ ζαπιτιλικιοῦ = ἐπιτήρησις τῆς τάξεως ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας.
ἰραδὲς = ἔγγραφος διαταγὴ Ἀρχῆς.

καλπιζάνικον = κάλπικον, κίβδηλον.
καμινάρης = ἀξιωματοῦχος τῆς ἡγεμονικῆς Αὐλῆς τῆς Βλαχίας.
κάπο δὲ ρικούπερο = διαιτητής.
κεράρι (καράρι) = ἀπόφασις.
κιατίπης = ὁ Τοῦρκος γραμματικός.
κλουτζιάρης = δικαστικὸν ἀξίωμα ἐν Μολδοβλαχίᾳ.
κολιτζῆς = τελωνοφύλαξ.
κολόννα = στρατιωτικὴ φάλαγξ.
κομμίσσια = ἐπιτροπή.
κονεύω = σταθμεύω, καταλύω.
κουσούρι = ἐλάττωμα, ψεγάδι.
κουτίμι = σπάνιος.
κρεϋτζάρια = νόμισμα τοῦ αὐστριακοῦ κράτους.

λουφὲς = μισθός, μισθοτροφοδοσία.
λιβάρι (βιβάρι) = ἰχθυοτροφεῖον.

μαγιστρᾶτον = ἡ ἀρχή, τὸ δικαστήριον.
μαδὲς = ὑπόθεσις, ζήτημα.
μαξοὺς = ἐξεπίτηδες.
μεντένι (μπεντένι) = τεῖχος, ἔπαλξις.
μερχαμέτι = εὐσπλαχνία, οἶκτος.
μεχὰλ γερὶ = τόπος.
μεχαλιντὶ = ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ.
μουλᾶς = ὁ μουσουλμάνος σπουδαστὴς θεολογίας.
μουλτεζίμης = ὁ μισθωτὴς δημοσίων προσόδων, τῶν ἐλτιζαμίων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

μουρασελὲς = ἔγγραφον, δικαστικὴ κλῆσις, διαταγή.
μουρβουτλοὺ = φιλάνθρωπος, γενναιόδωρος.
μουσααδὲς = βοήθεια, προστασία.
μουσελὶμ = διοικητὴς χωραρχίας, ἀντιπρόσωπος τοῦ βαλῆ.
μουχαφὶζ = διοικητὴς φρουρίου.
μπᾶνος = σύμβουλος τοῦ ἡγεμόνος, διοικητὴς μεγάλης περιοχῆς.
(μ)πενὶμ = ἰδικέ μου.
μπεχανὲς = πρόφασις.
μπαλουτιρντίγω = γνωστοποιῶ.
(μ)πούκα = ὄρυγμα, λάκκος.
μπουμπασίρης (μουμπασίρης) = δικαστικὸς κλητήρ.

ναζανσιζλίκι = ἀτόπημα.
ναζάρι = εὔνοια, φροντίς.
ναΐπης = ἀντιπρόσωπος τοῦ καδῆ, τοποτηρητής.
ναχαγὲς = ἐπαρχία.
νιζάμι = τάξις, δικαιοσύνη.
νικιάχι (ἰγκιάχι) = ὁ πολιτικὸς γάμος τῶν Τούρκων, τὸ ἐφ' ἅπαξ ποσὸν τῆς διατροφῆς τῆς συζύγου, ἐν περιπτώσει διαλύσεως τοῦ πολιτικοῦ γάμου.
ντακόρδο = συμφωνία.
ντελεγᾶτος = ἐπίτροπος, πληρεξούσιος.
ντερβεντὰτ ναζὶρ = γενικὸς ντερβέναγας (ναζίρης = ἐπιθεωρητής).
ντιμαρχανᾶς = φρενοκομεῖον.
ντοστουμοὺς = φίλος.

ὁσποδάρος = ἡγεμών.
οὐζούρα = τόκος παράνομος, τοκογλυφία.
οὐκάζιον = αὐτοκρατορικὸν διάταγμα τῶν τσάρων τῆς Ρωσίας.
ὀφφικιάλης = ἀξιωματοῦχος.

πατέντα = ἄδεια.
ποστέλνικος = ἀξιωματοῦχος τῆς Αὐλῆς τῶν Παραδουναβίων Ἡγεμονιῶν.
παλούκπασης (μπουλούκ . . .) = ὁμαδάρχης.

ραγιετλοὺ = ἀξιοσέβαστος, ἀξιότιμος.
ραχάτι = ἡσυχία, ἀνάπαυσις.
ρεγγέντος = ἀντιπρόσωπος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ριντζᾶς = παράκλησις.
ρογιασμένος = μισθωμένος.
ρουσουμάτια = ἀποδεκάτωσις τῶν προϊόντων.

σαδεκάτι (σαδιακάτι) = ὑποταγή.
σαϊντίζω = λογαριάζω, ὑπολήπτομαι.
σαμπέκον = εἶδος πλοίου (ζαμπέκος).
σανδικατλοῦ = ἀφωσιωμένος.
σελιαμέτι = σωτηρία.
σενᾶτον = γερουσία.
σενατόρος = γερουσιαστής.

ταϊφᾶς = ἀκολουθία, στρατιωτικὸν σῶμα.
τακρίρι = ἀναφορά, ἔγγραφον καταθέσεως ἐπὶ δικαστηρίου.
τζάρα = ὕπαιθρος χώρα.
τζαρᾶνος = χωρικός.
τζιριμόνια = τελετή.

χαϊδούτης = κλέφτης.
χαΐρ δουαντζὴς = εὐχέτης.
χασαράτια = ζημία.
χατὶρ σιχάτι = ὑγεία.
χεδιγὲ = δῶρον.
χερεκέτι = πρᾶξις, κίνημα.
χιλεμέτι = ἔλεος.
χουσμέτι = ὑπηρεσία, ἀποστολή.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Τυπογρ. ΕΣΤΙΑ - Β. Καργαδούρη Μαυρομιχάλη 134 - Ἀθῆναι

1962

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens